

POLSKA AKADEMJA UMIEJĘTNOŚCI
I
TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE

AKTA UNJI POLSKI Z LITWĄ

1385—1791

WYDALI

STANISŁAW KUTRZEBA I WŁADYSŁAW SEMKOWICZ

KRAKÓW 1932

NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
I TOWARZYSTWA NAUKOWEGO WARSZAWSKIEGO

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

Publikacje Wydziału historyczno-filozoficznego.

	zł.
Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego. Serja II. Tom XLI. (Ogólnego zbioru t. 66).	
Nr 1. — Abraham Władysław. Pontificale biskupów krakowskich z XIII wieku. Kraków 1927, 8-o, str. 30 i 5 tabl.	2:40
Nr 2. — Manteuffell Tadeusz. Stosunki polityczne frankońsko-włoskie w wieku VI. Kraków 1927, 8-o, str. 42.	1:20
Nr 3. — Zakrzewski Kazimierz. Rządy i opozycja za cesarza Arkadiusza. Kraków 1927, 8-o, str. 157.	4:80
Nr 4. — Gwiazdomorski Jan. Przejęcie długu. Kraków 1927, 8-o, str. 203.	6:—
Nr 5. — Namysłowski Władysław. Proces chorwacki XIII wieku. Kraków 1927, 8-o, str. 48.	1:50
Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego. Serja II. Tom XLII. (Ogólnego zbioru t. 67).	
Nr 1. — Cichocki Marjan. Medjacja Francji w rozejmie altmarskim. Kraków 1928, 8-o, str. 185.	6:—
Nr 2. — Tokarz Waclaw. Deputacja indagacyjna. Kraków 1928, 8-o, str. 32.	1:—
Nr 3. — Glemma Tadeusz ks. Stany pruskie i biskup chełmiński Piotr Kostka wobec drugiego bezkrólewia. Kraków 1928, 8-o, str. 73.	2:10
Nr 4. — Bossowski Franciszek. Actio ad exhibendum w prawie klasycznym i justynjańskim. Kraków 1929, 8-o, str. 82.	2:40
Nr 5. — Kukiel Marjan. Maciejowice, Kraków 1928, 8-o, str. 80 + 4 mapy.	4:—
Nr 6. — Godziszewski Władysław. Polska a Moskwa za Władysława IV. Kraków 1930, 8-o, str. 72.	2:50
Nr 7. — Siemiński Józef. Drugi Akt Konfederacji Warszawskiej 1573 r. Kraków 1930, 8-o, str. 26.	1:—
Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego. Serja II. Tom XLIII. (Ogólnego zbioru t. 68).	
Nr 1. — Niwiński Mieczysław. Opactwo Cystersów w Wąchocku. Fundacja i dzieje uposażenia do końca wieków średnich. Kraków 1930, 8-o, str. 164 + 1 mapa.	6:—
Nr 2. — Rybarski Roman. Gospodarstwo Księstwa Oświęcimskiego. Kraków 1931, 8-o, str. 159.	6:—
Nr 3. — Taubenschlag Rafał. Geneza pozwu pisemnego w średniowiecznym procesie polskim. Kraków 1931, 8-o, str. 12.	0:80
Nr 4. — Taubenschlag Rafał. Odpowiedzialność za wady prawne przy pozbyciu własności w średniowiecznym prawie polskim. Kraków 1931, 8-o, str. 13.	0:80
Nr 5. — Inglot Stefan. Koloni w średniowiecznej Alzacji. Kraków 1931, 8-o, str. 105.	4:—
Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego. Serja II. Tom XLIV. (Ogólnego zbioru 69).	
Nr 1. — Piwarski Kazimierz. Między Francją a Austrią. Z dziejów polityki Jana III Sobieskiego w latach 1687—1690. Kraków 1933, 8-o, str. 164.	6:—
Nr. 2. — Zakrzewski Kazimierz. Rewolucja Odoakra. Kraków 1933, 8-o, str. 90.	3:50

POLSKA AKADEMJA UMIEJĘTNOŚCI
I
TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE

AKTA UNJI POLSKI Z LITWĄ

1385—1791

WYDALI

STANISŁAW KUTRZEBA I WŁADYSŁAW SEMKOWICZ

KRAKÓW 1932

NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
I TOWARZYSTWA NAUKOWEGO WARSZAWSKIEGO

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

~~W-3/4~~

BZ. HIST.
CZYTELNIA

P-83/85

✓

99002

Hh ~~20984~~

Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod zarządem Józefa Filipowskiego.

PRZEDMOWA.

Wydania aktów, tyczących się stosunku prawnopañstwowego Polski do Litwy, przedstawiają się dotychczas bardzo niedostatecznie. Nawet z aktów zasadniczej natury są takie, których dotąd wogóle nie ogłoszono, a o ile ogłoszono, to w sposób zgoła niewystarczający; dość wskazać, że dotąd np. nie drukowano nigdzie pierwszego przywileju inkorporacji Podlasia i Wołynia z 5 marca 1569 r. lub aktu unji Korony z Litwą z 24 marca 1569 r., że akt królewski unji lubelskiej z 4 lipca 1569 r. pomieszczony jest w prawie nieznanymi dziełach (z których jedno, popularne, podało go w dopisku) i t. d. Pod względem krytyczności ledwie drobna ilość aktów została należycie ogłoszona.

Za czasów Rzeczypospolitej Polskiej nawet z zasadniczych aktów unji znano z druków tylko niewielką ilość. Cztery akta pomieścił w swoim Statucie Łaski (z lat 1401, 1413, 1438 i 1499), z aktów, łączących się z unją lubelską, drukiem ogłoszono tylko deklarację i reces z r. 1564, trzy dokumenty inkorporacji Podlasia, Wołynia i Kijowa z r. 1569, akt unji sejmu polskiego z 1 lipca 1569 r., porządek rady, zapewne z tego dnia, i zatwierdzenie unji z 11 sierpnia 1569 r., do czego w końcu XVIII wieku (w r. 1788) przybyło wydanie aktu unji lubelskiej, wystawionego przez sejm litewski. Pozatem kilka regestów z aktu zobowiązań kniaziów z końca XIV i początku XV wieku.

Dopiero naukowe prace nad historją Polski, rozpoczęte w końcu XVIII wieku, zaczęły wydobywać w większej ilości najaw akta, tyczące się prawnopañstwowego stosunku Polski do Litwy.

Pierwszy podał wiadomość, głównie o dokumentach hołdowniczych kniaziów litewskich, Naruszewicz, który korzystał z Archiwum Skarbcu Koronnego; wszakże w tekach odpisów, noszących jego nazwisko, znajdowała się w odpisach przeważna część wszelkich aktów, tyczących się unji.

Ale dopiero koło połowy XIX wieku zapoznano się z większą ilością dotyczących dokumentów z okresu średniowiecznego, i to przede wszystkim w regestach. Tak Gołębiowski w *Dziejach Polski za Jagiellonów* (1846—1848) pomieścił omal 40 regestów, i to w pewnej części podług oryginałów. Następnie Daniłowicz w *Skarbcu dyplomatów* (1860—1862) również podobną podał ilość regestów, kilka Bonell w *Russisch-Liwländische Chronographie* (1860) i Caro w tomie III *Geschichte Polens* (1869). W regestach poznano omal cały zasób dokumentów, który przechowywany był w Archiwum Skarbcu Koronnego (Rykaczewski, *Inventarium*, 1862).

Tymczasem zaczęto ogłaszać i pełne teksty dokumentów, narazie poszczególne akta tylko, jak Niemcewicz (1822), Plater (1858|9), Muchanow (1836), Turgeniew (1848), Wiszniewski (1841), Stadnicki (1849), Krupowicz (1858) i t. d. Nieco większą ilość aktów z przełomu XIV—XV wieku ogłoszono z oryginałów Biblioteki Publicznej w Peters-

burgu w *Aktach Zapadnoj Rossii* t. I (1846), a w rok później, przeważnie nieznane nawet w regestach, akta w liczbie osmiu pomieścili w *Codex diplomaticus Poloniae* t. I (1847) *Rzyszczeński* i *Muczkowski*, przepisane z oryginałów *Archiwum Nieświeskiego* ks. *Radziwiłłów* (ale bez dostatecznego ich opisu). Znaczną ilość aktów unji wydał *Szujski* w *Codex epistolaris saeculi XV* t. I (1876), ale nie z oryginałów, tylko z naruszewiczowskich kopij. Dopiero wydawnictwa: *Codex Vitoldi Prochaski* (1882), *Archiwum Sanguszków* (1887) i *Codex diplomaticus saeculi XV* t. II i III (1891—1894), przygotowane przez *Lewickiego*, przyniosły liczne akta do stosunku prawnego obu państw z epoki po rok 1506, opierając się na oryginałach, które krytycznie opisywały; według oryginałów z *Muzeum* ks. *Czartoryskich* uzupełnił ważne braki *Bohdan Barwiński* (1905), drukując kilka takich aktów w dodatkach do pracy o *Zygmuncie Kiejstutowiczu*, akta wpisane w *Metrykę Koronną* podał w regestach *Wierzbowski* w *Matricularum Regni summaria* t. I—III (1905—1908).

Znacznie mniej zrobiono dla ogłoszenia aktów unji z XVI stulecia. Przedrukowywano teksty, znane już z wydawnictw z czasów dawnej *Rzeczypospolitej*, ledwie kilka nowych wydano, a to *Wójcicki* (1844) i *Sarnecki* (1869) podali tekst aktu królewskiego z 4 lipca 1569 r. (pierwszy także tekst aktu sejmu litewskiego z 1 lipca 1569 r.), w *Źródłopismach do dziejów unji* (część III, 1856, i część II. I, 1861) — obok przedruków — wydano jedno pełnomocnictwo posłów i jedną instrukcję z r. 1563, *Hruszewski* (1903) dodał dwie jeszcze instrukcje (z r. 1566), *Lachowicz* (1842) i *Kojałowicz* (1869) teksty dwóch mandatów królewskich, kilku innych jeszcze drobne przyczynki.

Nosił się z zamiarem wydania aktów unij ś. p. *Bolesław Ulanowski*; w tym celu odbył w r. 1908 podróż do *Nieświeża*, gdzie ówczesny archiwarjusz nieświeski p. *Pułjanowski* sporządził dlań kopje niektórych aktów, a w *Warszawie* szereg ich sfotografowano. Zamiar ten jednak nie doprowadził do rezultatu.

W takim stanie rzeczy z inicjatywy ś. p. *Aleksandra Jabłonowskiego*, ówczesnego prezesa *Towarzystwa Naukowego Warszawskiego*, postanowiła w r. 1911 *Komisja Historyczna* tegoż *Towarzystwa* przystąpić do wydania aktów unji *Polski z Litwą*. Zadanie to powierzyła niżej podpisanym. Wydawcy zaraz rozpoczęli pracę. Ustalono przedewszystkiem plan wydawnictwa, mianowicie iż mają wejść do niego tylko akta, które posiadały znaczenie prawne dla ustalenia stosunku *Korony do Litwy* — z wykluczeniem więc źródeł historjograficznych, projektów aktów i t. d. Przyjęto jako zasadę, iż należy dążyć do odszukania oryginałów, a na kopjach opierać się tylko wówczas, o ile oryginałów niema. Pierwszy z podpisanych podjął się przeszukania za oryginałami zbiorów rękopiśmiennych, archiwalnych i bibliotecznych, znajdujących się na obszarze b. *Galicji*, *Królestwa Kongresowego* i *Poznańskiego*, drugi — zbiorów poza temi granicami i w tym celu odbył w r. 1912 podróż do *Wilna*, *Nieświeża*, *Moskwy* i *Petersburga*; nie dojechał już do *Kijowa* z powodu wybuchu tymczasem wielkiej wojny. Wszystkie najważniejsze akta, przechowane w oryginałach, sfotografowano i przygotowano do wydania także w reprodukcjach światłodrukowych, które miały utworzyć tom II wydawnictwa. Wskutek niemożności porozumienia się po wybuchu wielkiej wojny z *Warszawą* gotowe już żelatynowe klisze, sporządzone przez *Zakłady graficzne B. Wierzbickiego*, uległy przez upływ czasu zupełnemu zniszczeniu. Wojna uniemożliwiła rozpoczęcie druku wydawnictwa, które już było do niego prawie zupełnie przygotowane, a *Towarzystwo Naukowe Warszawskie* udzieliło na ten cel pewnych fundusów.

Dopiero po ukończeniu wojny można było przystąpić do dalszej pracy nad wydawnictwem. Ponieważ *Towarzystwo Naukowe Warszawskie* nie rozporządzało dostatecznymi środkami, przeto *Polska Akademia Umiejętności* postanowiła w porozumieniu z *T. N. W.*

podjąć na nowo to wydawnictwo jako wspólne. Druk rozpoczęto w r. 1919. Powoli on naprzód postępował, zarówno ze względu na trudności technicznej natury i inne zajęcia obu wydawców, jak i z powodu znacznych kosztów, gdyż w tym okresie położenie finansowe Polskiej Akademji Umiejętności było bardzo trudne. Przyszedł wówczas z pomocą hr. Stanisław Henryk Badeni, który słożył znaczniejszą sumę na pokrycie wydatków z tem wydawnictwem związanych. Ostatecznie, po szeregu lat, oddane ono zostaje w ręce uczonych.

Serdeczną podziękę składają wydawcy wszystkim tym, którzy im przysli z pomocą przy tem mozolnem wydawnictwie, przedewszystkiem p. Franciszkowi Pułaskiemu, którego inicjatywa jako b. sekretarza T. N. W. oraz usilne starania o fundusze umożliwiły wydawcom podjęcie pracy i podróży naukowych celem zebrania materiałów, dalej prof. Stanisławowi Ptaszyckiemu, który wspólnie z ś. p. prof. Janem Łosiem podjął się transkrypcji na alfabet łaciński dokumentów ruskich, PP. Właścicielom i Dyrekcjom archiwów i bibliotek, z których korszystano, zwłaszcza PP. Antoninowi Iwanowskiemu, archiwarjuszowi nieświeskiemu, i drowi Józefowi Siemieńskiemu, dyrektorowi Archiwum Głównego w Warszawie, który ponadto z ramienia Komisji Historycznej T. N. W. szczególnie opiekował się wydawnictwem, wreszcie dyr. Edwardowi Kuntzemu, prof. Janowi Jakubowskiemu, zaś drowi Marjanowi Friedbergowi i drowi Zygmunтови Wojciechowskiemu za podjęcie się trudu sporządzenia indeksów.

Stanisław Kutrzeba—Władysław Semkowicz.

WSTĘP.

Źródła tego wydawnictwa stanowią: 1) dokumenty oryginalne, 2) kopje ich zawarte bądź w księgach urzędowych (metryki) i sądowych, bądź w różnego rodzaju rękopisach, 3) druki w wydawnictwach zbiorów praw polskich i innych, wreszcie 4) zapiski w księgach sądowych.

I. Dokumenty oryginalne.

Celem oparcia wydawnictwa na oryginałach dokumentów, a na kopjach tylko wtedy, jeśli niema oryginałów, wyteżyliśmy przedewszystkiem nasze starania, by dotrzeć do tych oryginałów. Trzeba było więc zdać sobie sprawę z tego, w jakich archiwach znajdowały się niegdyś dokumenty, dotyczące się unji Polski z Litwą, i starać się stwierdzić, gdzie te dokumenty obecnie się znajdują, o ile te dawne archiwa, w których je złożono, już nie istnieją lub w nich tych dokumentów niema.

Archiwa, do których akta, dotyczące się unji, dostały się pierwotnie, są następujące: 1) Archiwum Kapituły Krakowskiej, 2) Archiwum Skarbcza Koronnego na zamku krakowskim, 3) Archiwum Wielkksiążęce Litewskie i 4) archiwa urzędów i sądów lub prywatne. Główne znaczenie miały Archiwa: Skarbcza Koronnego i Litewskie Wielkksiążęce, do których składano zwykle zasadnicze akta, dotyczące się unji, Archiwum Kapituły Krakowskiej wchodzi w rachubę tylko co do jednego dokumentu, archiwa urzędowe i sądowe oraz prywatne jedynie dla różnego rodzaju aktów niezasadniczych (zwłaszcza mandatów królewskich) z roku 1569 i następnych.

1. Archiwum Kapituły Krakowskiej. Jeden dokument, najstarszy, dotyczący się sprawy związku prawno-państwowego Korony z Litwą, przechowywany był i jest do dziś w Archiwum Kapituły Krakowskiej. Skąd on się tam wziął, starał się wyjaśnić Stanisław Kutrzeba w pracy p. t. Unja Polski z Litwą¹. Dokument ten, wystawiony przez Jagiełłę w Krewie 14 sierpnia 1385 r. (nr 1)², zawierał zobowiązania Jagiełły, przyjęte przezeń na wypadek, jeśli zostanie królem Polski. Wydany więc był w ręce tych posłów polskich, którzy prowadzili z nim pertraktacje; ponieważ zaś nie istniało wówczas jakieś archiwum, do którego by składano zobowiązania królów w stosunku do szlachty, oddano więc ten dokument w przechowanie do Archiwum Kapituły Krakowskiej tak, jak do niego składano poprzednio nieraz przywileje przez książąt lub królów na rzecz czynnika społecznego (szlachty) wystawiane, np. przywilej ziemski lutomyski z r. 1291 lub przywilej ziemski Ludwika Węgierskiego z r. 1355. Archiwum Kapituły Krakowskiej miało

¹ W wydawnictwie: Polska i Litwa w stosunku dziejowym, Kraków 1914, str. 452.

² Cyfry w nawiasach oznaczają numery dokumentów w niniejszem wydawnictwie pomieszczonych.

charakter niejako zastępczego archiwum stanu szlacheckiego. Inaczej sprawę tę ujął następnie prof. Balzer, który postawił tezę, iż Archiwum Kapituły Krakowskiej miało charakter zastępczego archiwum państwowego; z tej racji miał się dostać do tego Archiwum i dokument krewski¹. Przeciw tezie prof. Balzera zwrócił swoje wywody prof. Abdon Kłodziński²; oświadczył się za tem³, iż dokument z r. 1385 — jak i podobne inne — złożony został do rąk czynnika kościelnego przez przedstawicieli społeczeństwa, a to z tej przyczyny, że wówczas nie było jeszcze można nikomu innemu oddać i powierzyć aktów prawno-publicznych, będących układami między poddanymi a władzą świecką, jak tylko drugiej władzy, t. j. władzy kościelnej. Jest to chyba jedyne wytłumaczenie, skąd się ten dokument wziął w Archiwum Kapituły Krakowskiej.

2. Archiwum Skarbca Koronnego. Zasadnicze akta unji Polski i Litwy — z wyjątkiem aktu krewskiego z r. 1385, o którym właśnie była mowa — oddawane były z reguły do dwóch archiwów: Archiwum Skarbca Koronnego i Archiwum Wielkoksiążęcego Litewskiego, zgodnie z zasadą wymiany równorzędnych aktów, obowiązującą w stosunkach międzypaństwowych. Do pierwszego z tych archiwów wchodziły dokumenty, wystawiane ze strony litewskiej, i naodwrot akta, wystawiane przez Koronę, dostawały się do Archiwum Wielkoksiążęcego; tylko co do niektórych z tych aktów, jak o tem niżej będzie jeszcze obszerniej mowa, inaczej się stało.

Oba te archiwa przestały z biegiem czasu istnieć, a zasoby ich weszły do innych zbiorów archiwalnych lub bibliotecznych. Dla ustalenia jednak charakteru tych aktów niezbędną jest rzeczą ustalić, które akta w tych archiwach były przechowywane, nim się poda, gdzie one znajdowały się w czasie przygotowywania niniejszego wydawnictwa i gdzie się znajdują dzisiaj.

Które akta, tyżące się stosunku prawno-państwowego Korony do Litwy, znajdowały się niegdyś w Archiwum Skarbca Koronnego na zamku krakowskim, możemy stwierdzić wcale dokładnie. Ustalenie przechowywania w tem Archiwum da się przeprowadzić na podstawie trzech kryterjów; każde z nich stanowi dowód zupełny, przeważnie jednak wszystkie trzy kryterja schodzą się, o ile oryginały do dziś się przechowały. Kryterja te są następujące:

A. Zapiski in dorso. W XVI wieku zaczęto porządkować zasoby Archiwum Skarbca Koronnego. Przy tej sposobności też zaczęto pomieszczać in dorso dokumentów streszczenia ich treści oraz sygnatury. Sygnatury ulegały zmianie, dawniejsze zastępowano nowemi. Przeważna część dokumentów, tyżących się stosunku do Litwy, była zaliczana do działu: *Litvaniae*, wyjątkowo niektóre do innych działów, jak: *Universales regni* (nr 2), *palatinatus Russiae* (nr 19), *Woliniae* (nr 15, 96) lub *Kiioviae* (nr 23, 166). Zdarza się wyjątkowo, iż niema oznaczonego działu archiwum, do którego dokument zaliczono, ale podany jest tylko numer (nr 36, 45, 84—86), albo że wogóle żadnych zapisków niema (nr 34). Sygnatury te pozwalają ustalić przynależność dokumentów w oryginałach zachowanych — z wyjątkiem tego jednego (nr 34), który nie posiada zapisków dorsalnych — do tego samego zasobu archiwalnego: Archiwum Skarbca Koronnego. W załączonej tablicy (ob. str. X—XIII) podaje się sygnatury, które znajdują się na tych dokumentach. Jest ich zwykle po kilka (najczęściej dwie), przyczem albo poprawiano pierwotną albo też dopisywano nową. Porównanie z numeracją dokumentów w inwentarzach Archiwum Skarbca Koronnego, o których zaraz niżej będzie mowa, stwierdza, iż najstar-

¹ Skarbiec i Archiwum Koronne, Lwów 1917, str. 618.

² O Archiwum Skarbca Koronnego. Archiwum Komisji Historycznej serja II t. I, Kraków 1923, str. 135 i n.

³ Tamże str. 149—150.

szere sygnatury odpowiadają numerom inwentarza Zamojskiego z lat 1569—1572, widocznie więc sygnatury pozapisywano po raz pierwszy in dorso dokumentów dopiero przy tej sposobności; numery inwentarza Kromera z r. 1551 nie mają zgoła odpowiedników w sygnaturach. Inne znowu sygnatury, późniejsze, odpowiadają numeracji dokumentów w inwentarzu Miklaszewskiego z r. 1730. Są jednak od tego wyjątki. Nadto niektóre dokumenty mają większą ilość sygnatur, których nie można połączyć z żadnym z innych inwentarzy; obojętną to zresztą jest dla nas rzeczą, z jakiego czasu te inne sygnatury pochodzą, gdy zgodność sygnatur z numeracją inwentarzy Zamojskiego i Miklaszewskiego ponad wszelką wątpliwość stwierdza identyczność dokumentów z temi, które znajdowały się niegdyś w Archiwum Skarbcza Koronnego.

B. Regestra w inwentarzach. Archiwum Skarbcza Koronnego inwentaryzowano wielokrotnie — a to Marcin Kromer w r. 1551, Jan Zamojski w latach 1569—1572, Stanisław i Maciej Łubieńscy w r. 1613, komisja z r. 1682 (t. zw. inwentarz Rykaczewskiego) i Franciszek Miklaszewski w r. 1730. Inwentarze te podają regista, krótsze lub dłuższe, oczywista także dokumentów, dotyczących się stosunku Polski i Litwy, które były przechowywane w Archiwum Skarbcza Koronnego. Niewszystkie te dokumenty są w nich podane, przytem niezawsze te same dokumenty są pominięte w tych inwentarzach. Jeśli inwentarz wcześniejszy podaje registr dokumentu, późniejsze zaś takiego dokumentu nie znają, a dziś jest zaginiony, można na tej podstawie przypuszczać, iż dokument zaginął w czasie między datą inwentarza, który go podaje, a tego, który go już nie wymienia. Na załączonej tablicy podajemy, w którym inwentarzu znajduje się registr dokumentu i jaki nosi w nim numer.

C. Zaświadczenia kopij. Już w XV wieku sporządzano kopje aktów unji. Nie są one zbyt liczne. Dopiero w drugiej połowie XVIII wieku skopjowano omal wszystkie, jak o tem niżej będzie mowa, najpierw dla Dogiela, następnie dla Naruszewicza. Otóż nieraz te kopje z XV i XVI wieku zaznaczają wyraźnie, iż sporządzono je z oryginałów Archiwum Skarbcza Koronnego; kopje sporządzone dla Dogiela i Naruszewicza prawie wszystkie mają określoną wyraźnie tę provenjencję: *ex originali Archivi Regni*. W dołączonej tablicy zaznaczamy, które kopje wyraźnie podają, że za podstawę ich wzięto oryginał Archiwum Skarbcza Koronnego.

W ten sposób można ustalić, które dokumenty, dotyczące się unji Litwy z Koroną, znajdowały się niegdyś w Archiwum Skarbcza Koronnego. Było takich dokumentów 67¹.

Gdy przeprowadzaliśmy nasze poszukiwania, odnalazło się z tych dokumentów:

- 1) w Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie w dziale dokumentów — 37;
- 2) w Bibliotece Publicznej w Petersburgu — 19, a to w dziale *Collectio autographorum*; obecnie zostały już zwrócone Polsce i znajdują się w Archiwum Głównem w Warszawie;
- 3) w Archiwum Ministerstwa Sprawiedliwości w Moskwie — 1; obecnie już zwrócony Polsce, znajduje się w Archiwum Głównem w Warszawie;
- 4) w Archiwum Głównem w Warszawie — 2; obecnie, po zwrocie 19 dokumentów z Biblioteki Publ. w Petersburgu i 1 z Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Moskwie, jest ich w tem Archiwum 22;
- 5) w Bibliotece Ord. hr. Krasieńskich — 1;
- 6) w Bibliotece Ord. hr. Zamojskich — 1.

¹ Licząc dwa egzemplarze dokumentu sejmu litewskiego z 1 lipca 1569 r.

Wykaz aktów unij, które były przechowywane w Archiwum Skarbcza Koronnego.

Wykaz ten obejmuje tylko te dokumenty, co do których można z zupełną pewnością stwierdzić, że znajdowały się w Archiwum Skarbcza Koronnego.

W rubryce I podany jest numer bieżący dokumentu w niniejszym wydawnictwie, w rubryce II data wystawienia, w rubryce III wystawca. Rubryka IV podaje sygnatury, wypisane na dokumentach oryginalnych in dorso (liczba bez nawiasu oznacza najdawniejszą sygnaturę, liczby w nawiasach późniejsze sygnatury), rubryka V kopje (przyczem Dog. = Dogiel, Nar. = Naruszewicz), rubryka VI inwentarze z podaniem, jakim numerem w inwentarzu oznaczony jest odpowiedni dokument (przyczem Krom. = inwentarz Kromera, Zam. = inwentarz Zamojskiego, Łub. = inwentarz Łubieńskich, Ryk. = inwentarz z r. 1682, Mikł. = inwentarz z r. 1730), rubryka VII podaje miejsce przechowywania oryginału w czasie prowadzenia poszukiwań do niniejszego wydawnictwa (Czart. = Muzeum ks. Czartoryskich, B. P. = Biblioteka Publiczna w Petersburgu, Collectio autographorum, pierwsza cyfra tom, druga dokument w tomie, Kras. = Biblioteka Ord. hr. Krasieńskich w Warszawie, Arch. Gł. = Archiwum Główne w Warszawie, Zam. = Biblioteka Ord. hr. Zamojskich w Warszawie.

Nr	Data	Wystawca	Sygnatura	Kopje	Inwentarze	Miejsce przechowania oryginału	Uwaga
2	Wołkowysk 11. I. 1386	Posłowie polscy	Uniw. reg. 3	Nar.	Krom. 12. Zam. 3. Łub. 3. Ryk. 3. Mikł. 3.	Czart. 195	
6	1. III. 1386	Michał Jawnutowicz	Lit. 10		Krom. 19. Zam. 10. Łub. 12. Ryk. 5. Mikł. 13.	B. P. 204/4	
10	12. III. 1386	Panowie polscy	Lit. 8 (11)	Nar.	Zam. Łub. 9. Ryk. 15. Mikł. 11.	B. P. 204/5	
11	13. III. 1386	Witold		Zam.	Krom. 20.		
12	»	Jagiello	Lit. 12 (14)	Nar.	Zam. 12. Łub. 16. Mikł. 14.	Czart. 196	
13	22. V. 1386	Fiedor Lubartowicz	Lit. 13 (9)		Krom. 15. Zam. 13. Łub. 13. Ryk. 13. Mikł. 9.	Czart. 197	
14	»	Jan książę belski		Zam.	Zam. 1. Łub. <i>Bełs</i> 1. Ryk. <i>Bełs</i> 2.		
15	— — 1388	Fiedor Danilewicz	Wol. 8 (11)		Zam. <i>Wol.</i> 10. Łub. <i>Wol.</i> 4. Ryk. <i>Wol.</i> 26.	Czart. 256	
16	23. X. 1386	Dymitr Korybut	Lit. 15 (10)		Krom. 16. Zam. 15. Łub. 15. Ryk. 14. Mikł. 10.	B. P. 204/3	Krom. podaje, że są 2 oryg.
17	27. XI. 1386	Wasyl książę piński	Lit. 7 (Lit. n. XV. nr 12 A)	Dog. (Ex. arch. M. D. Lit.), Nar. (toż)	Krom. 13. Zam.	B. P. 204/6	
18	18. VI. 1387	Skirgiello	Lit. 18	Nar.	Krom. 22. Zam. 18. Łub. 19. Ryk. 20. Mikł. 17.	B. P. 204/7	
19	31. I. 1388	Semen Lingwen	Pal. Russiae 74 Lit. A. 28 W.A.	Dog.	Krom. 24. Ryk. <i>Russiae</i> 11.	Arch. Gł. 259	
20	26. IV. 1388	Kniaziowie i bojarzy Dymitra Korybutowicza	Lit. 22 (21)	Nar.	Krom. 28. Zam. 21. Łub. 22. Mikł. 21.	Czart. 212	

Nr	Data	Wystawca	Sygnatura	Kopje	Inwentarze	Miejsce przechowania oryginału	Uwaga
21	3. V. 1388	Aleksander Wigunt	(Lit.) 19 (18)	Nar.	Krom. 26. Zam. 19. Łub. 20. Ryk. 22. Mikl. 18.	B. P. 204/8	
22	18. V. 1388	Dymitr Korybut	(Lit.) 19 (20)	Nar.	Krom. 29 i XVIII. Zam. 20. Łub. 21. Ryk. 24. Mikl. 20.	Czart. 208	
23	12. VII. 1388	Włodzimierz książę kijowski	Kij. 2	Nar.	Krom. 25. Łub. Kij. 1. Ryk. 2. Mikl. 2.	Czart. 215	
24	16. XII. 1388	Dymitr Olgierdowicz	(Lit.) 22	Nar.	Krom. 27. Zam. 23. Łub. 23. Mikl. 22.	Kras. 39	
25	25. IV. 1389	Semen Lingwen	Lit. 9 (24, 25)	Nar.	Krom. 31. Zam. 26. Łub. 27. Ryk. 27. Mikl. 25.	B. P. 204/10	łać.
26	»	»	»	Nar. (1782)	Krom. 31. Zam. 27. Łub. 27. Ryk. 27. Mikl. 25.		ruski
27	»	»	Lit. 26 (25, 23)	Nar.	Krom. 33. Zam. 25. Łub. 28. Mikl. 23.	Czart. 218	łać.
28	»	»	Lit. 4		Krom. 34. Zam. 24. Łub. 25. Ryk. 25. Mikl. 23.	B. P. ?	ruski
29	4. VIII. 1392	Witold	Lit. 37 (29, 30)	Nar.	Krom. 46. Zam. 31. Łub. 33. Mikl. 30 (?).	Czart. 233	
30	»	Anna	Lit. 29 (30, 33)		Krom. 43. Zam. 33. Łub. 32. Ryk. 31. Mikl. 30.	B. P. 204/12	
31	»	»	Lit. 33 (32, 29, 30)	Nar.	Krom. 44. Zam. 32. Łub. 36.	Czart. 234	
32	14. XI. 1393	Oleg Iwanowicz	Lit. 39 (33)	Nar.	Krom. 48. Zam. 39. Łub. 40. Ryk. 34. Mikl. 33.	Czart. 237	
33	— — 1393	Fiedor Lubartowicz	Lit. ? (36, 33, 34)		Krom. 47. Zam. 36. Mikl. 34.	Czart. 241	ruski
34	23. V. 1393	»	—	Dog.	Krom. 47. Zam. 36. Łub. 37. Ryk. 35. Mikl. 34.	Czart. 248	łać.
35	18. II. 1394	Witold i inni książęta	Lit. 34 (35, 40)	Dog.	Krom. 53. Zam. 40. Łub. 41. Ryk. 36. Mikl. 35.	B. P. 204/14	
36	31. XII. 1400	Aleksander Patrykiewicz	(Lit.) 36	Nar.	Krom. 54. Ryk. 37. Mikl. 36.	B. P.	
38	18. I. 1401	Witold	Lit. 44 (36, 37)	Dog. Nar.	Krom. 55. Zam. 41. Łub. 42. Ryk. 38. Mikl. 37.	Czart. 362	
39	»	Bojarzy litewscy			Ryk. 40.		
41	5. II. 1401	Iwan Olgimuntowicz	Lit. 44 (39, 40)	Nar.	Krom. 58. Zam. 44. Łub. 45. Ryk. 50. Mikl. 40.	B. P.	
42	24. II. 1401	Jerzy Dowgowd	Lit. 42 (37, 38)	Nar.	Krom. 38. Zam. 42. Łub. 43. Ryk. 39. Mikl. 38.	B. P.	

Nr	Data	Wystawca	Sygnatura	Kopje	Inwentarze	Miejsce przechowania oryginału	Uwaga
43	24. II. 1401	Jerzy Michałowicz	Lit. 43 (39)	Nar.	Krom. 39. Zam. 43. Łub. 44. Ryk. 42. Mikl. 39.	B. P.	
45	19. VI. 1403	Witold	(Lit.) 40 (41)	Dog.	Krom. 59. Ryk. 43. Mikl. 41.	B. P. 204/16	
46	20. IX. 1404	»	(Lit.) 43 (47)	Dog.	Krom. 61. Zam. 47. Łub. 48. Ryk. 47.	B. P. 204/17	
50	2. X. 1413	Bojarzy litewscy	Lit. 50 (46)		Krom. 65. Zam. 50. Łub. 51. Ryk. 51. Mikl. 46.	Czart. 301	
51	»	Jagiello i Witold	Lit. ? (4, 7)		Krom. 64. Zam. 49. Łub. 50. Ryk. 52. Mikl. 47.	Czart. 300	
52	3. II. 1432	Wojciech arcybiskup gn.	Lit. 11 (56)	Nar.	Krom. 20. Zam. 11. Łub. 63. Ryk. 64. Mikl. 58.	B. P. 204/15	Transumpt dok. nr 11.
53	»	»	Lit. 60	Nar.	Krom. 56. Zam. 61. Łub. 64. Ryk. 62. Mikl. 56.	Czart. 376	Transumpt dok. nr 39.
55	15. X. 1432	Zygmunt	Lit. 57 (61)	Nar.	Krom. 77. Zam. 62. Łub. 62. Ryk. 63. Mikl. 57.	Czart. 380	
56	»	»		Kórn., Czart., Długosz	Krom. 81.		o Horodle
57	18. X. 1432	Michał	Lit. 62 (63, 58, 59)	Nar.	Krom. 82. Zam. 63. Łub. 65. Mikl. 59.	Czart. 381	
59	20. I. 1433	Zygmunt	Lit. 64 (53, 60)	Nar.	Krom. 78. Zam. 64. Łub. 66. Ryk. 65. Mikl. 60.	Czart. 384	
61	27. II. 1434	»	Lit. 65 (69, 61)		Krom. 79. Zam. 65. Łub. 68. Ryk. 66. Mikl. 61.	Czart. 392	
62	1. VII. 1437	Jan Dowgerd	Lit. ? (60, 8)	Nar.	Krom. 84. Zam. 66. Łub. 69. Ryk. 68. Mikl. 63 i <i>Wol.</i> 8.	Czart. 419	
63	6. XII. 1437	Zygmunt	Lit. 67 (62, 63)		Zam. 67. Łub. 69.	Czart. 423	
65	16. XII. 1438	Władysław III	Lit. 68 (62, 65, 64)	Dog.	Krom. 85. Zam. 68. Łub. 70. Ryk. 64. Mikl. 64.	Czart. 433	
66	31. X. 1439	Zygmunt	Lit. 63 (66)	Nar.	Krom. 80. Zam. 89. Łub. 71. Ryk. <i>Regni Pol.</i> 22. Mikl. 66.	Czart. 439	
74	6. V. 1499	Jan Olbracht	Lit. 76 (?, 72)		Krom. 89. Zam. 76. Łub. 78. Ryk. 74. Mikl. 72.	Czart. 649	
76	24. VII. 1499	Rada litewska	Lit. 75 (72, 73)	Nar.	Krom. 90. Zam. 75. Łub. 77. Ryk. 74. Mikl. 73.	Czart. 650	

Nr	Data	Wystawca	Sygnatura	Kopje	Inwentarze	Miejsce przechowania oryginału	Uwaga
77	27. VIII. 1501	Aleksander	Lit. 76 (79, 75)	Nar.	Krom. 91. Zam. 79. Łub. 81. Ryk. 78. Mikl. 75.	Czart. 665	
78	9. IX. 1501	Rada litewska	Lit. 76 (77, 78)	Nar.	Krom. 92. Zam. 78. Łub. 80. Ryk. 80. Mikl. 77.	Czart. 666	
80	3. X. 1501	Posłowie Aleksandra	Lit. 77 (74, 75, 76)		Krom. 95. Zam. 77. Łub. 79. Ryk. 77. Mikl. 76.	B. P. 205	
82	23. X. 1501	Aleksander	Lit. ? (80, 74)	Nar.	Krom. 94. Zam. 80. Łub. 82. Ryk. 79. Mikl. 74.	Czart. 667	
83	30. X. 1501	»	Lit. 81 (74)	Nar.	Krom. 93. Zam. 81. Łub. 83. Ryk. 76 Mikl. 74.	B. P. 205	
84	2. III. 1502	Kapituła Krakowska	(Lit.) 33 (92)			Czart. 670	Transumpt dokum. nr 51
85	»	»	(Lit.) 93			Czart. 668	Transumpt dokum. nr 59
86	»	»	Lit. 94 (30)			Czart. 669	Transumpt dokum. nr 61
96	5. III. 1569	Zygmunt August	Wol. 10 (44)	Nar.	Łub. 67 (68).	Czart. 949	
115	24. III. 1569	»	Lit. 110 (94)	Nar.	Zam. 110. Łub. 95. Ryk. 90. Mikl. 94.	Czart. 950	
149	1. VII. 1569	Sejm litewski	Lit. LXIX (III, 62)		Łub. 94 i 96. Ryk. 89 (dwa egz.). Mikl. 93 i 95 (3 egz.?)	Arch. Min. Sprawiedliw. w Moskwie	
151	4. VII. 1569	Zygmunt August	Lit. 112 (93)		Zam. R. V. III.	Zam. 494	nie został wcielony do Arch. Skarbcza Koron.
163	6. XII. 1570	»	A. A. (110)			Arch. Główn. 195	
165	»	»	44		Zam. 11. Łub. 63 (64). Ryk. 21. Mikl. 44.	Czart. 952	
166	»	»	Kij. 16 (5)			Czart. 958	

Nie trzeba dokładnie wyjaśniać, skąd się wzięły te dokumenty w Muzeum ks. Czartoryskich, Bibliotece Publicznej w Petersburgu, w Archiwum Ministerstwa Sprawiedliwości w Moskwie oraz w Archiwum Głównem w Warszawie. Skutki to rozbicia Archiwum Skarbcza Koronnego po rozbiorach; najważniejsze dokumenty dostały się przez króla Stanisława Augusta do rąk Tadeusza Czackiego, a przez niego do zbiorów Czartoryskich, inne wywieziono do Petersburga, gdzie je dzielono tak, że ostatecznie — oddając w r. 1799 część archiwum Prusom — zwrócono do Warszawy dwa dokumenty, jeden oddano do Archiwum Rządzącego Senatowi (potem Archiwum Ministerstwa Sprawiedliwości w Moskwie) a resztę narazie do Archiwum Kolegium (potem Ministerstwa) Spraw Zagranicznych, skąd w r. 1809 dostały się do Cesarskiej Biblioteki Publicznej.

Nie da się dokładnie stwierdzić, kiedy jeden z tych dokumentów, Dymitra Olgierdowicza z 16 grudnia 1388 r. (nr 24), dostał się do Biblioteki Ord. hr. Krasieńskich w Warszawie, zapewne również dopiero po rozbiorach, gdyż był ten dokument jeszcze w Archiwum Skarbcza Koronnego według inwentarza z 1730 r. W Archiwum Ord. hr. Zamojskich zachował się akt królewski unji lubelskiej z r. 1569 (nr 131), dostał on się tam zapewne przy inwentaryzacji Archiwum Skarbcza Koronnego przez Jana Zamojskiego, gdyż tylko inwentarz Zamojskiego wykazuje go, zresztą zaś żaden z późniejszych inwentarzy tego Archiwum nic o nim nie mówi, do Archiwum Skarbcza Koronnego nie został więc widocznie nigdy wcielony.

Jak z zestawienia cyfrowego widać, brakuje dziś sześciu oryginałów z tych 67, które znajdowały się w Archiwum Skarbcza Koronnego. Są to następujące dokumenty:

1) Dokument w. księcia Witołda z 13 marca 1386 r. (nr 11); odpis jego podaje jeszcze kopjarz Jana Zamojskiego z lat 1569—1572, po tym czasie musiał zagiąć, gdyż późniejsze inwentarze już więcej o nim nie wspominają.

2) Dokument Jana syna Jerzego księcia bełskiego z 22 maja 1386 r. (nr 14); wymienia go jeszcze inwentarz z r. 1730, więc zagiął po tym roku.

3) Dokument ruski księcia Semena Lingwena z 25 kwietnia 1389 r. (nr 26). Dla Naruszewicza sporządzono jego kopję *ex originali Archivi Regni* w r. 1782, po tym roku więc zagiął.

4) Dokument aktu unji bojarów litewskich z 18 stycznia 1401 r. (nr 39). Był transumowany w r. 1433 (nr 53), po tym roku już o nim nie spotykamy wzmianek, widocznie wtedy zagiął lub wkrótce później¹.

5) Dokument wielkiego księcia Zygmunta z 15 października 1432 r. (nr 56); z inwentarzy zna go tylko inwentarz Kromera, zagiął więc widocznie jeszcze w XVI wieku, między rokiem 1551 a 1569².

6) Dokument sejmu litewskiego z 1 lipca 1569 r. zachował się, ale tylko w jednym egzemplarzu; tymczasem inwentarz Łubieńskich podaje dwa egzemplarze (jako nry 94 i 96), inwentarz Rykaczewskiego również dwa (pod nrem 89, dodając: *et aliud exemplum*), inwentarz zaś z r. 1730 podaje dwa numery (93 i 95), przyczem przy pierwszym z numerów mówi o dwóch egzemplarzach (*et aliud exemplum*), co bez wątpliwości jest tylko pomyłką. Trudno jednak podawać w wątpliwość wiadomość tych inwentarzy o istnieniu dwóch oryginałów. Wobec tego trzeba przyjąć, że ten drugi egzemplarz aktu sejmu litewskiego zagiął. Nie jest to drugi egzemplarz, który znamy dzisiaj, przechowywany w Archiwum Nieświeskim (ob. w wydawnictwie nr 149, str. 354), gdyż nie wykazuje sygnatur Archiwum Skarbcza Koronnego, któreby musiał posiadać, jak ma je oryginał, który do nas doszedł.

Te akta, które przechowywano w Archiwum Skarbcza Koronnego, można podzielić na następujące grupy:

1) Dokumenty wielkich książąt litewskich, ustalające prawno-państwowy stosunek Litwy do Korony, oraz także dokumenty bojarów litewskich, a później rady wielkokiężęcej lub sejmu litewskiego (nr 38, 39, 45, 46, 50, 55—57, 59, 61, 63, 66, 76, 80, 82, 83, 149, 151);

¹ Rykaczewski, *Inventarium* str. 378, wymienia ten dokument w przypisie, jednak w oryginale tego inwentarza, przechowywanego w Archiwum Głównym w Warszawie, niema podanego tego dokumentu.

² Rykaczewski, *Inventarium*, wymienia ten dokument na str. 265 i 282; w oryginale tego inwentarza (w Archiwum Głównym w Warszawie) niema jednak podanego tego dokumentu.

2) Dokumenty książąt litewskich, stwierdzające ich zobowiązania wobec Korony (nr 6, 11, 13—36, 41—43, 62).

Złożenie tych dokumentów do Archiwum Skarbcza Koronnego jasno się tłumaczy; zawierały one zobowiązania strony litewskiej, były więc wydawane stronie, wobec której się zobowiązywano, t. j. królowi polskiemu, przedstawiającemu Koronę Polską, a ten składał je do archiwum państwowego. Per analogiam złożono tam także akt króla (nr 12), stwierdzający zobowiązanie jednego z książąt litewskich. Wyjątkowo dokument wierności Semena Dymitrowicza księcia pińskiego z 26 stycznia 1401 r. (nr 40) znalazł się w Archiwum Wielkoksiążęcym Litewskim, może tam przejściowo złożony, choć powinien być oddany do Archiwum Skarbcza Koronnego.

Do pierwszej z tych grup zaliczyć nadto należy dwa dokumenty: 1) Jagiełły i Witołda z 2 października 1413 r. (akt unji horodelskiej nr 51) i 2) Zygmunta Augusta z 4 lipca 1569 r. (akt unji lubelskiej, nr 151). W r. 1413 tak postąpiono, że zamiast by Jagiełło ze swej strony wystawił dokument, a ze swej strony Witołd, któreby wymieniono wzajemnie (jak to uczyniono w r. 1401), obaj razem wystawili wspólny akt, ale w dwóch egzemplarzach, z których jeden dostał się Koronie, a drugi Litwie. W roku 1569 zaś nie było obok króla osobnego wielkiego księcia, król więc wystawił znowu akt swój w dwóch egzemplarzach, po jednym dla Korony i dla Litwy.

3) Inny charakter mają dokumenty: a) króla Władysława III z 16 grudnia 1438 r. (nr 65) i b) Jana Olbrachta z 6 maja 1499 r. (nr 74). W tych dwóch przypadkach akta króla stanowiły zobowiązania wobec Korony, dostały się więc do Archiwum Skarbcza Koronnego jako do archiwum, w którym składano już wówczas zobowiązania królewskie wobec stanów.

4) Transumpty dokumentów, znajdujących się w Archiwum Skarbcza Koronnego. Dwa dokumenty: Witołda z 13 marca 1386 r. i bojarów litewskich z 18 stycznia 1401 r. transumował arcybiskup gnieźnieński Wojciech 3 lutego 1432 r. (nr 52 i 53), trzy znowu dokumenty: wspólny Jagiełły i Witołda horodelski z 2 października 1413 r., oraz w. księcia Zygmunta z 20 stycznia 1433 r. i z 27 lutego 1434 r. Kapituła Krakowska 2 marca 1502 r. (nr 84—86) na prośbę sekretarza królewskiego Jana Łaskiego w imieniu króla przedstawioną. Były te transumpty sporządzane w interesie państwowym¹, więc też je, po użyciu ich, czy dla zabezpieczenia w razie zaginięcia oryginałów, które może były wtedy gdzieś wysyłane, składano w temże Archiwum Skarbcza Koronnego. Wreszcie złożono do tego Archiwum trzy transumpty, wystawione przez króla Zygmunta Augusta 6 grudnia 1570 r. (nr 163, 165, 166). Złożenie jednak w temże Archiwum tych aktów ma nieco inny charakter. Zawierają te transumpty akta: 1) wcielenia Podlasia (tekst łaciński) z 5 marca 1569 r., 2) wcielenia Wołynia i Braclawia z 27 maja 1569 r. i 3) wcielenia ziemi kijowskiej z 6 czerwca 1569 r. (tekst polski). Otóż w Archiwum Skarbcza Koronnego nie było oryginałów tych aktów; znalazł się w niem tylko krótki akt wcielenia Podlasia i Wołynia z 5 marca 1569 r. (nr 96). Wpisane jednak były te trzy akta w księgę Metryki Koronnej. Otóż z tych wpisów sporządzono w r. 1570 ekstrakty i złożono w Archiwum Skarbcza Koronnego, by zastąpić brakujące tamże oryginały, przyczem jednakże jakimś dziwnym trafem pierwszy z tych aktów transumowano z tekstu łacińskiego, choć był polski także, trzeci — z tekstu polskiego, choć był tekst (krótszy) łaciński, drugi z tych aktów znajdował się w księdze Metryki tylko w jednym, polskim tekście.

¹ Transumpt arc. Wojciecha z r. 1432 wyraźnie mówi, że akt z r. 1401 przedłożono mu do transumowania: *ne ex frequenti eius motu casu rumperetur.*

5) Trudniej wytłumaczyć, skąd się wzięły inne z tych dokumentów w Archiwum Skarbcza Koronnego, mianowicie następujące:

a) Dokument posłów polskich wysłanych do Jagiełły, wystawiony we Wołkowysku 11 stycznia 1386 r. (nr 2). Jest to glejt dla Jagiełły, jego braci i jego ludzi, więc powinien być wydany w ręce Jagiełły. Skąd się wziął w Archiwum Skarbcza Koronnego, trudno powiedzieć: albo Jagiełło po objęciu tronu tam go złożył, albo też zwrócono go po użytku. Kwestja nie jest jasna.

b) Dokument panów polskich z 12 marca 1386 r. (nr 10), w którym pozwalają oni Skirgielle mimo załogi udać się na Litwę; była to koncesja wobec króla, który Skirgiellę wysłał, stąd dokument dostał się do Archiwum Skarbcza Koronnego.

c) Do Archiwum Skarbcza Koronnego dostały się wreszcie dwa pełnomocnictwa: wielkiego księcia Aleksandra i panów rad litewskich z 1501 r. dla posłów, upoważnionych do petraktacyj z Polską (nr 77 i 78); ponieważ ci posłowie wystawili następnie odpowiedni dokument (nr 80), oddali więc widocznie stronie polskiej i dokumenty pełnomocnictwa jako stwierdzenie, że mogli i w jakim zakresie unję zawrzeć. W innych przypadkach zwracano jednak takie dokumenty do Archiwum dającego pełnomocnictwo¹.

Możnaby nadto przypuszczać, iż w Archiwum Skarbcza Koronnego znajdowały się niektóre dokumenty dziś zgoła zaginione, tak, że o ich istnieniu wiemy tylko z pośrednich wzmianek, albo też zachowane w luźnych kopjach.

1. W r. 1386 wystawili niektórzy książęta litewscy (Skirgiello, Witold, Fiedor Lubartowicz i Jan syn Jerzego książę bełski) zobowiązanie, iż pozostaną w załodze, aż Jagiełło wypełni przyjęte na siebie zobowiązania (nr 3, 4, 5, 5a). Te dokumenty nie są obecnie znane, dowiadujemy się o nich z dokumentów, stwierdzających tymczasowe ich zwolnienie z załogi (nr 10, 11, 13 i 14). Przypuszczaćby można albo: 1) iż dokumenty te były w Archiwum Skarbcza, ale zwrócono je książętom po wypełnieniu przez Jagiełłę zobowiązań, przeciw czemu jednak świadczy to, iż dokumenty zwalniające ich czasowo z załogi zostały w Archiwum, albo 2) iż, co prawdopodobniejsze, dokumenty te znajdowały się w rękach panów, wobec których do załogi się zobowiązali.

2. Trzy dokumenty wierności książąt litewskich (Skirgielly, Witolda i Zygmunta) z r. 1386 (nr 7, 8, 9), oraz podobny dokument Witolda z r. 1392 (nr 28a), znane tylko z powoływań innych dokumentów, powinny być znajdować się w Archiwum Skarbcza Koronnego, jak inne podobne dochowane dokumenty (nr 15, 16, 17 i t. d.). Powodu braku ich w Archiwum Skarbcza Koronnego wyjaśnić niepodobna.

3. Tylko z formularza znany jest tekst dokumentu Witolda, zapewne z r. 1406, w którym przyrzeka, iż po jego śmierci mają przypaść Jagielle i Koronie Polskiej jego ziemie, w szczególności ziemia smoleńska (nr 48); ten dokument wspomina o podobnym poprzednim, zapewne z r. 1405 (nr 47). Także te dwa dokumenty powinny być znajdować się w Archiwum Skarbcza Koronnego.

4. W Brześciu Litewskim 17 września 1446 r. wystawił Kazimierz dokument, w którym zobowiązał się utrzymać unję, przybyć na koronację do Krakowa i zatwierdzić przywileje Korony i Litwy (nr 68). Znamy ten dokument tylko z kopji w formularzu; ponieważ było to zobowiązanie wobec społeczeństwa, przypuszczać należy, że nie został on oddany do Archiwum Skarbcza Koronnego, które podlegało władzy króla. Taksamo tłumaczyć można, iż nie był złożony do tego Archiwum dokument króla Kazimierza z 22 października 1456 roku (nr 70), który również zawierał zobowiązania króla, a to co do używania pieczęci koronnej w czasie pobytu na Litwie.

¹ Np. nr 87 i 89; ob. o tem niżej.

5. Powinny były znaleźć się w Archiwum Skarbcza Koronnego: deklaracja i reces z 13 marca 1564 r. (nr 90 i 91), przemowa króla z 29 lipca 1569 r., spisana w formie dokumentu (nr 156), zatwierdzenie unji z 11 sierpnia 1569 r. (nr 157), jak również dokumenty królewskie, zawierające porządek marszałkowski z lat 1569—1647 (nr 155, 162, 169, 171, 175); prawda, że po przeniesieniu się króla do Warszawy już rzadko tylko jakieś akta oddawano do tego Archiwum.

3. **Archiwum Wielkiego Księstwa Litewskiego.** Akta, tyczące się unji, a wystawiane przez Koronę, znajdowały się pierwotnie w Archiwum Wielkiego Księstwa Litewskiego. Archiwum to przechowywało się do początku XVI wieku w skarbcu wielkksiążęcym na zamku trockim, skąd w tym czasie przeniesiono skarbiec, a wraz z nim i archiwum, do Wilna i umieszczono w zamku dolnym¹. Skarbiec wielkksiążęcy, podobnie jak w Polsce skarbiec koronny, pozostawał conajmniej do połowy XV wieku pod strażą podskarbiego litewskiego, który przy obejmowaniu swego urzędu składał przysięgę, że »wszystkie klejnoty, ozdoby W. Ks., przy wileje i skarby jego z wielkim dozorem chować będzie«². Oprócz traktatów międzynarodowych i korespondencji w. książąt z obcemi państwami znajdowały się tam akta unij, wystawione przez Koronę, i przywileje ziemskie, do których zaliczano także akt unji horodelskiej. Poza tym wyjątkiem należy jednak odróżnić właściwe akta unji, które również były w zasadzie aktami dyplomatycznymi, z zewnątrz pochodzącymi, od właściwych przywilejów ziemskich, wydanych przez wielkich książąt litewskich na Litwie, jakkolwiek nazwą przywilejów obejmowano nieraz ogół aktów zawartych w tem Archiwum. Właściwe przywileje ziemskie były pod opieką panów rady i pod dozorem kanclerza w. lit., względnie podkanclerzego, a tylko dla bezpieczeństwa przechowywano je w skarbcu litewskim. Na sejmie wileńskim w r. 1547 stany W. Księstwa prosiły wielkiego księcia, aby »priwilja i wsiakie listy ...na prawa i wolnosti dany... nie w skarbie ziemskim byli chowany, ale na inom pewnom osobliwom miestcu«. Wielki książę zgodził się na to i zezwolił, aby »tyj priwilja praw i wolnostej z skarbu ziemskoho wyniaty... odnakoż, aby pierwej rozmowili i zwolili na to, hde i na ktorom bezpechnom miestcu i za czyimi pieczat'mi mieli byti chowany«³. Chodziło jednak sejmowi w tym wypadku nie o akta unji, lecz o właściwe przywileje ziemskie, bardziej i częściej im potrzebne, a więc wymagające ułatwienia dostępu do nich. Wiemy też, że te przywileje kanclerze, zwłaszcza Radziwiłłowie (Mikołaj Radziwiłłowicz i Mikołaj Mikołajewicz w latach 1491—1522), przechowywali niekiedy czasowo w swoim domu. Dowiadujemy się o tem z przywileju Zygmunta Augusta z 1 sierpnia 1568 r. w sprawie równouprawnienia wyznań, który wspomina, że poprzedni w takiejże sprawie przywilej z r. 1563 wydany został na sejmie wileńskim »wsim stanom«, a te oddały go »do ruk i zachowania« kanclerzowi Mikołajowi Radziwiłłowi (Czarnemu) jako temu, »kotoromu s toho wriadu swojego kanclerskoho takowye priwilja ziemskije w dozreniu władzy i sprawie swojej mieti należało«. Akt wspomina, że już »w domu i schowaniu prodkow jeho miłosti też prawa i wolnosti wsieho

¹ Świadczy o tem zapisek na akcie z r. 1501, który brzmi: *Originales repositae sunt in castro Trocensi sub cura thesauri*. Pierwszy zaś ślad pobytu skarbcza i archiwum w Wilnie mamy z r. 1511. Ob. Ptaszycki Stanisław, *Gdzie się przechowywały i przechowują obecnie akty unji Litwy z Polską?* *Kwartalnik Historyczny* t. XVI, Lwów 1902, str. 588 i n. Jakubowski Jan, *Archiwum państwowe W. Ks. Litewskiego i jego losy*, *Archeion* t. IX str. 1 i n., Warszawa 1931.

² Tekst takiej przysięgi z czasów Zygmunta Augusta dochował się w *Metryce lit.* ks. III. A. 8. k. 3—3^v.

³ Akty zapadnoy Rossii t. III nr. 4, prośba 3, *Działyński*, *Zbiór praw litewskich* str. 420—421, ob. Ptaszycki j. w. str. 589, Jakubowski j. w. str. 2.

toho panstwa przed tym leżiwali¹, co należy tak rozumieć, że wspomniani wyżej kanclerze z rodu Radziwiłłów przywileje te zabierali niekiedy ze skarbcza do domu, oczywiście w chwilowe tylko przechowanie, poczem one jednak do skarbcza wracały, jak mamy tego ślady jeszcze z czasów późniejszych².

Powyższy akt znów mówi tylko o przywilejach ziemskich i nie należy rozciągać jego treści na akta unji. Trzeba to silnie podkreślić ze względu na to, że dotąd utrzymywało się w nauce naszej³ i rosyjskiej⁴ inne mniemanie, powołujące się między innymi i na wspomniany przywilej Zygmunta Augusta z r. 1568, mianowicie jakoby ten król wszystkie akta unji (i przywileje ziemskie) oddał w przechowanie kanclerzowi Mikołajowi Radziwiłłowi (Czarnemu) oraz jego spadkobiercom, książętom nieświeskim.

Pogląd ten powołuje się, poza wspomnianym przywilejem z r. 1568, na dwa fakty: 1) że istotnie akta unji i przywileje ziemskie po dziś dzień przechowują się w Archiwum Nieświeskiem ks. Radziwiłłów; 2) że w Archiwum tem przechowuje się przywilej Zygmunta Augusta z d. 3 listopada 1551 r., którym tenże król nadaje: *illustri ac magnifico domino Nicolao Radzivil... omnibusque post illum Nieswieczy ducibus, legitimis successoribus eius, plenum ius... omnia et singula ducatus nostri Lituaniae privilegia, libertates ac immunitates... eiusdem ducatus Litvaniae... apud se habendi, possidendi perpetuisque temporibus custodiendi et asservandi*⁵.

Już wyżej zwróciło się uwagę na to, że przywilej z r. 1568 mówi tylko o czasowym, zależnym od chwilowej potrzeby (•leżiwali•) znajdowaniu się przywilejów ziemskich w domu przodków Mikołaja Radziwiłła (Czarnego), t. j. tych, którzy sprawowali urząd kanclerzy; niema w nim natomiast mowy o przywileju z r. 1551, nadającym rzekomo domowi Radziwiłłów prawo przechowywania przywilejów, co nie byłoby do pomyslenia, gdyby przywilej taki istotnie był wydany.

Powtóre zastanowić musi okoliczność, że niektóre przechowane aż dotąd w Archiwum Nieświeskiem dokumenty znajdowały się jeszcze w latach 1570—1584 w Archiwum Wielkksiążęcem Litewskim, jak świadczy pochodzący z tych czasów inwentarz tegoż Archiwum⁶. W inwentarzu tym w dziale •Uniwersałów i pospolitych listów W. Ks. L.• wymienione są następujące akta unjowe:

- 1) Dokument Wasyla księcia pińskiego z 27 października 1386 r. (nr 17),
- 2) Dokument Dymitra Korybuta księcia litewskiego z 18 maja 1388 r. (nr 22),
- 3) Dokument Semena Dymitrowicza kniazia druckiego z 26 stycznia 1401 r.⁷ (nr 40),
- 4) Dokument króla Zygmunta Augusta z 6 grudnia 1570 r. (nr 164).

Z tych dokumentów ostatni dotąd przechowuje się w Archiwum ks. Radziwiłłów, a przedostatni, Semena Druckiego, był tam też dawniej przechowywany, zanim (dopiero w poł. XIX w.) gdzieś się zawieruszył. Ponadto inne jeszcze akta nieunjowe, znajdujące się dziś w Archiwum Nieświeskiem (dwa dokumenty Zygmunta Starego z 1544 r.), są wymienione w inwentarzu skarbcza litewskiego z lat 1570—1584, co dowodzi, że nie

¹ Monumenta Reformationis Pol. et Lith. Ser. I, zesz. 1 (wyd. 2) str. 23. Ob. Ptaszycki j. w. str. 589.

² Jakubowski j. w. str. 3.

³ Ptaszycki j. w.

⁴ Ljubawskij, Litowsko-russkij sejm str. 250

⁵ Oryginał w Archiwum ks. Radziwiłłów nr 937. Ob. niżej tekst jego na str. XXII, przyp. 2.

⁶ Wydany drukiem w Opisanju dokumentow i bumag chranjaszczichsja w Mosk. Arch. Min. Just. (kniga 21), Moskwa 1912, str. 325 i n. Czas sporządzenia tego inwentarza określają daty: r. 1570, z którego pochodzi najpóźniejszy, przytoczony tamże akt, i r. 1584, w którym, jak świadczy zapisek przy końcu inwentarza, był on już gotowy.

⁷ W inwentarzu błędnie 1405.

przywilejem z r. 1551, lecz kiedyś później dostały się one do Nieświeża. Że jeszcze w r. 1607 były w Wilnie, świadczy konstytucja sejmu warszawskiego z tegoż roku, która poleciła, aby wyznaczeni ad hoc komisarze zrewidowali »priwilegia wszystkie W. Ks. Litewskiego, które w skarbie są«¹.

Aby stwierdzić, od jakiego czasu przechowują się akta unjowe i przywileje ziemskie w Archiwum Nieświeskiem, trzeba przedewszystkiem zbadać najdawniejszy inwentarz tegoż Archiwum, pochodzący z r. 1650. Nosi on tytuł »Zebranie przywilejow, praw i spraw rożnych i na rożne majątności«². W przedmowie do tej książki, spisanej dla Aleksandra Ludwika Radziwiłła, autor Jan Hanowicz zaznacza, że zamieścił tu »wszystkie in genere et specie przywileje praw i spraw multiformium lauro dignarum transactionum in archivo zamku nieświeskiego depositem złożonych«. Wymienia też wszystkie przywileje królewskie dla Radziwiłłów, złożone w osobnej skrzyni, lecz ani przywileju z r. 1551, ani też jakichkolwiek dokumentów ogólnopaństwowych niema tam śladu.

W trzy lata potem, 1653 r., wydał Kojałowicz w Wilnie swoje *Fasti Radiviliani*, w których również słowem nie wspomina o przechowywaniu przywilejów litewskich przez Radziwiłłów, ani też o tym, jednym z najzaszczytniejszych dla Radziwiłłów przywileju z r. 1551, z czego mu nawet czyni później wymówkę Wiszniewski w swojej *Historji literatury polskiej*³. Gdyby ten przywilej był wtedy istniał, byłby Kojałowicz niewątpliwie nie pominął go milczeniem.

Nadszedł rok 1655, a z nim katastrofa Wilna — Chowańszczyzna. Zamek i miasto obrócone w perzynę, mieszkańcy częścią wymordowani, częścią uszli z życiem. Co się stało ze skarbcem litewskim i przechowywanymi w nim aktami unji? Sejm warszawski w r. 1667 jeszcze o tem nic nie wie, skoro stwierdza: »Przywileje i metryki skarbowe W. Ks. Lit. podczas następującej na Wilno potęgi nieprzyjacielskiej ze skarbu naszego wileńskiego w czyje się ręce dostały, nam i Rzplitej non constat«. Konstytucja też z tego roku nakazuje podskarbiemu litewskiemu, aby uczynił o tem seriam inquisitionem i przez instygatora na przyszłym sejmie windykował⁴. Dopiero na sejmie r. 1673 wyplłynęła ta sprawa na nowo i oto zapadła uchwała: »Ponieważ metryki skarbowe W. Ks. L., które podczas hostilitatis na miasto Wilno z skarbu naszego zamku wileńskiego w pewne ręce dostały się, nie są windykowane«, przeto sejm reasumuje poprzednią konstytucję w tym przedmiocie⁵.

Co to były te pewne ręce, domyślić się nietrudno. Jakoż już rychło potem zjawiają się akta unjowe i przywileje ziemskie w inwentarzach Archiwum Nieświeskiego. Jest tych inwentarzy z końca w. XVII i w. XVIII kilka, wymienimy tylko trzy najważniejsze, w których występują już akta unji:

1) »Regestr spraw spisany 1688 Ao«⁶. Inwentarz ten zawiera opis przywilejów ziemskich i aktów unjowych, które mieściły się »w skrzyni wielkiej okowanej« w 15 szufladach, umieszczonych w trzech rzędach pod literami A, B, C. W każdym rzędzie było po pięć szuflad, ponumerowanych liczbami arabskimi, a w nich poszczególne akta oznaczone znów były literami alfabetu⁷. Na niektórych też dokumentach dochował się jeszcze ślad sygnatur literowych, odpowiadających tym sygnaturom w inwentarzu z r. 1688. Tak np. akt unji horodelskiej (panów koronnych) znajdował się w tej skrzyni w rzędku C w szufladzie L, a miał sygnaturę D.

¹ Vol. leg. II 1631.

² Archiwum ks. Radziwiłłów, sygn. VIII 16.

³ Tom VII str. 494.

⁴ Vol. leg. IV 994.

⁵ Vol. leg. V 155—6.

⁶ Archiwum ks. Radziwiłłów, sygn. VIII 2.

⁷ Opis tej skrzyni znajduje się w inw. z r. 1721.

Zinwentaryzowany w taki sposób, dość chaotycznie ułożony w szufladach, materiał dokumentalny z trudnością tylko i niezupełnie pewnie daje się zidentyfikować z dochowanymi dotąd aktami unji, a to z powodu, że sygnatury na dokumentach się pozacierały, a streszczenia aktów w inwentarzu są przeważnie lakoniczne i rzadko przytaczają datę dokumentów. Brak jednak w tym inwentarzu przywileju Zygmunta Augusta dla Radziwiłłów z r. 1551.

2) »Regestr przywilejow i rożnych papierow publicznych koronnych jako i W. Ks. L., nowo sporządzony« w grudniu 1721 r. przez A. H. de Goffaux, porucznika i archiwariusza¹. Używszy tej samej skrzyni, Goffaux na nowo ułożył w niej dokumenty i księgi, zaopatrzył je dokładnymi streszczeniami i nowymi sygnaturami, przyczem trzymał się w zasadzie układu chronologicznego. Na dorsach dokumentów przepisał dosłownie te streszczenia wraz z sygnaturami, odpowiadającymi sygnaturom inwentarza. Różni się zaś ta sygnatura od poprzedniej z r. 1688 tem, że numeracja poszczególnych dokumentów jest nie literowa, lecz liczbowa. Tak wspomniany wyżej akt unji horodelskiej otrzymał w nowym inwentarzu sygnaturę: Lit. A, szuflada 1, sztuka 3. Dzięki dokładnemu streszczeniu i datowaniu aktów identyfikacja ich nie napotyka na żadne trudności. I w tym inwentarzu o przywileju z r. 1551 niema wzmianki.

3) »Regestr dawnych, starych przywilejow w czterech szufladach leżących sub numero 1:2:3:4 sporządzony«, podpisany przy końcu: »Jozef Wessel, director Archiwum«². Inwentarz ten nie jest wprawdzie datowany, ale »Lustracja Archiwów zamku nieświeckiego«, również przez Wessla w r. 1755 sporządzona³, w wykazie dawnych regestrów wymienia powyższy regestr pod datą 1744. Przy tem nowem porządkowaniu dokumentów unjowych i przywilejów ziemskich wprowadził Wessel inny układ, różny od poprzedniego i zależny od nowego pomieszczenia, które posiadało, jak widać, cztery szuflady; w szufladach tych akta były powiązane w numerowane fascykuly, a w każdym z nich dokumenty miały bieżącą numerację liczbową. Inwentarz podawał nietylko wyczerpująco datę i treść każdego aktu, ale wymieniał też ilość pieczęci, porównując je ze »starym regestrem«, t. j. z r. 1688, odpowiednie sygnatury zaś, wypisane na kartkach, naklejał Wessel na dokumentach.

W inwentarzu Wessla z r. 1744 niema wprawdzie przywileju z r. 1551, ale zjawia się on w tym czasie w innym inwentarzu. Obok bowiem opisanego wyżej inwentarza z r. 1744 sporządził Wessel dwa inne »regestry«: a) »Regestr dwunastu przywilejow litewskich od R. P. 1413 Datt. in Horodło, w r. 1547 przez Zygmunta krula Augusta konfirmowane, z starych wykonnotowane, od JP. Jozefa Wetzela (sic) archiwarjusza podpisany 1744 a°«⁴. Zawiera on wykaz przywilejów ziemskich, wchodzących w skład wielkiego konfirmacyjnego przywileju Zygmunta Augusta z r. 1551 (t. zw. księga aksamitna), podczas gdy regestr poprzedni zawierał prócz aktów unjowych te przywileje ziemskie, które nie weszły do tegoż przywileju konfirmacyjnego. Rozdział jednak aktów unji i przywilejów ziemskich między te dwa regestry nie został ściśle przeprowadzony, bo do rejestru pierwszego (VIII. 6) dostał się np. przywilej ziemski Władysława Jagiełły z r. 1387, podczas gdy w regestr drugi (VIII. 5) wciągnięty został akt unji horodelskiej, wystawiony przez Jagiełłę i Witołda, podczas gdy akt panów koronnych przydzielił Wessel do rejestru pierwszego (VIII. 6); b) »Regestr przywilejow Domu Radziwiłłow... sporządzony w r. 1743«⁵. Otóż inwentarz ten, jakkolwiek nie zawiera aktów publicznych,

¹ Arch. ks. Radziwiłłów, sygn. VIII 4.   ² Tamże, sygn. VIII 6.

³ Tamże, sygn. VIII 3.   ⁴ Tamże, sygn. VIII 5.

⁵ Tamże, sygn. VIII 15. Taki tytuł na okładce, wewnątrz dłuższy tytuł: »Regestr przywilejow przez merita i wielkie zasługi na zaszczyt całego Domu J. O. książąt Radziwiłłow... danych tak od cesarzow jako też krolow pol-

jest z tego względu dla nas ważny, że w nim po raz pierwszy zjawia się przywilej króla Zygmunta Augusta z r. 1551 w sprawie przechowywania aktów unji¹.

Zbadanie inwentarzy Archiwum Nieświeskiego wykazało dowodnie, że część Archiwum Wielkksiążęcego, w którym wśród innych dokumentów i ksiąg znajdowały się także akta unji i przywileje litewskie, dostała się do Nieświeża między rokiem 1650 (»Zebranie przywilejów«, w którym niema ich) a rokiem 1688 (»Regestr spraw«, gdzie się zjawiają po raz pierwszy), ściślej nawet określając między rokiem 1653 (Fasti Radiviliani, które nic o nich nie mówią) a r. 1667 (w którym sejm warszawski stwierdził nieobecność aktów unji (w skarbie). Że wywiezienie ich z Wilna nastąpiło w przededniu inwazji moskiewskiej w r. 1655, wątpliwości nie ulega, niewiadomo tylko, kto uratował Archiwum Wielkksiążęce, czy sam kanclerz litewski Albrecht Stanisław Radziwiłł², ordynat na Ołyce, czy też raczej podkanclerzy i hetman polny litewski Michał I Kazimierz, ordynat nieświeski, niewiadomo też, jaką rolę odegrał w tej całej akcji przede wszystkim zainteresowany losami skarbcza podskarbi litewski Jerzy Bogusław Słuszka. Otwartą też pozostaje kwestja, czy Archiwum to wprost z Wilna przewiezione zostało do Nieświeża, który też, jak wiadomo, musiał znieść współcześnie oblężenie moskiewskie, choć szczęśliwie odparte, czy też dostało się tam raczej dopiero trochę później, po skończeniu wojny moskiewskiej.

Jakkolwiekby, podstawą przechowywania dokumentów litewskich w Nieświeżu nie mógł być przywilej z r. 1551, o którym też głucho w zamku przed r. 1743, kiedy to po raz pierwszy zjawia się w inwentarzu archiwalnym Wessla (niema go jeszcze w inwentarzu Goffaux'a z r. 1721!). Ta okoliczność skłania do bliższego zbadania samego dokumentu, który przechowuje się w Archiwum Nieświeskiem pod numerem 937.

Spisany on jest na pergaminie grubym, dziwnie ściemniałym, jakby olejem napuszczonym. Pismo stara się naśladować italikę z w. XVI, wzorując się prawdopodobnie, choć niezawsze szczęśliwie, na piśmie wielkiego przywileju konfirmacyjnego ziemskiego Zygmunta Augusta z 1551 r. (t. zw. księga aksamitna, również będąca w przechowaniu Radziwiłłów), z którego dokument przejął też datę roczną i dzienną.

Zarówno inicjał, jak i podpisy króla i kanclerza litewskiego, Mikołaja Radziwiłła, są wiernie przekopjowane ze wspomnianego przywileju. Pieczęci brak, śladem jej mają być dwa trójkątne otworki oraz ślad odcisku sznurów, który jest jakby ołówkiem na pergaminie wycieniowany. Wszystko to wskazuje, że przywilej z r. 1551 jest falsyfikatem, mającym na celu zabezpieczyć prawnie przechowywanie przez Radziwiłłów tych cennych dokumentów państwowych. Chodziło im szczególnie o akta unji i przywileje litewskie, inne bowiem akta dyplomatyczne i księgi zostały, może częściowo przynajmniej, zwrócone do Wilna³.

Kiedy dokonano podrobienia przywileju z r. 1551? Czas ten określić się daje

---

skich, sporządzony 1743«. Wszystkie trzy rejestry pisane są tą samą ręką, prawdopodobnie samego Wessla, mają takie same okładki i tytuły na okładkach, również tą samą robione ręką.

¹ Rzecz szczególna, że »Lustracja Archiwów«, sporządzona przez Wessla w r. 1755, nie wymienia tego rejestru z r. 1743, jakkolwiek przytacza przywilej z r. 1551 we właściwym miejscu.

² Tak twierdzi Jakubowski j. w. str. 5 bez bliższego uzasadnienia.

³ Świadczyłby o tem zapisek w inwentarzu z r. 1744, gdzie wspomniany jest fascykuł 67, »w którym znajdują się rejestra pact, hramot moskiewskich i innych skryptów, korespondencyj najjaśniejszych krolow Ich Mciow polskich i całej Rzplitej, W. Ks. L., z carami JMciami moskiewskimi, ograniczenia niektore z Turkami i inne dyspozycje, ktore ad Archiwum W. Ks. L. są oddane przy attestowaniu i podpisie tychże rejestrow przez JO. ks. Imci Michała Korybuta Wiśniowieckiego kanclerza W. Ks. L., i pieczęci sub data a. 1729 d. 1 iunii, sztuk 2«. Ale może to księga Metryki litewskiej?

w przybliżeniu na podstawie inwentarzy archiwalnych. Stało się to między r. 1721 a 1743, raczej jednak bliżej r. 1721, gdyż jakkolwiek niema tego dokumentu jeszcze w inwentarzu Goffaux'a z tegoż roku, to jednak umieszczona na dorsum jego sygnatura A. 4. 10, odpowiadająca systemowi, wprowadzonemu przez tego archiwistę, wskazuje, że przechowywany on był jeszcze w »skrzyni wielkiej kowanej« w rzędzie A, w szufladzie 4, i zajmował tam ostatnie miejsce 10, widocznie już później dołożony (gdyż inaczej byłby wciągnięty do inwentarza z r. 1721)¹.

Falsyfikat przywileju z r. 1551² doczekał się niebawem ulegalizowania. Wiedziano o tem, że w Archiwum Radziwiłłów przechowują się dokumenty zasadnicze W. Księstwa Litewskiego. Wśród nieznanych bliżej okoliczności wywiózł to Archiwum z Nieświeża ks. Karol Radziwiłł. Zainteresowała się tą sprawą konfederacja generalna z r. 1764 i poleciła opiekunom ks. Hieronima Radziwiłła starania o odzyskanie tego Archiwum, na-

¹ Pogląd powyższy na losy aktów unji i na podrobienie przywileju z r. 1551 przedstawił prof. Semkowicz na posiedzeniu Koła Tow. Hist. w Krakowie d. 22 lutego 1913 r., a rozwinął go w referacie, mianym w Tow. Przyj. Nauk w Wilnie d. 23 paźdz. 1921 r.

² In nomine Domini amen. Quoniam ea, quae in humanis geruntur, facile ex hominum labuntur memoria, nisi litterarum ministerio posteritatis prodita fuerint noticiae. Ad perpetuam proinde rei memoriam nos Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae Samogiciaeque ac Masoviae etc. dominus et haeres significamus tenore praesentium quibus expedit universis et singulis, praesentibus et futuris, quod nos intentius revolventes et recta rationis statera pensantes fidelia belli pacisque servitia, quibus illustris et magnificus d. Nicolaus Radziwil Olyki et Nieswieczy dux, palatinus Vilmensis et magni nostri ducatus Lithuaniae supremus marschalcus et cancellarius, Schawlensis, Brestensis, Borissoviensis capitaneus, divo praedecessori genitori nostro desideratissimo serenitatis nostrae non minus constanter et perseveranter placere studuit, quam olim serenissimis praedecessoribus nostris charissimis maiores eius multum exstiterunt commendati, tale enim nobis studium, talem fidem et observanciam, patriae pietatem, amorem Reipublicae, animi dexteritatem, fortitudinem et iudicium gravitatem quovis tempore probavit, multa in arduis negocia a nobis commissa nostra cum ac Reipublicae dignitate et utilitate gerendo, insignes multoties de hostibus victorias reportando, fines ab eorum incursibus propugnando, nec privatis et assidue magnis sumptibus nec vitae denique propriae, quoties id exposceret necessitas, parcendo, ut nemo esset, qui non ad Reipublicae salutem et nostram dignitatem tuendam natum illum iudicaret. Testantur id multae bellorum occasiones contra Tartaros et Moschos, in quibus divo praedecessore genitore nostro adhuc in vivis agente cum patre suo Georgio ita strenue se gessit, ut fidelissimi et amantissimi patriae civis manu consilioque promptissimi ducis et militis nomen apud omnes assequeretur, nostra vero etiam aetate nobis praesentibus et spectantibus tanta virtutis, fortitudinis et prudentiae suae documenta praebuit, ut fateamur ipsum plurimum de nobis et de Republica meruisse et prioribus meritis grandem cumulum adiecisse. In signum itaque propensissimae nostrae erga ipsum voluntatis propter merita in Rempublicam et principes suos luce clariora et quod Radwiliorum familia de Republica et de principibus suis semper optime merita esset, induximus in animum, ut eum et posteros eius specialis gratiae praerogativa praeveniremus et cuius fidei integritati iam inde a teneris nos nostraque commisimus, eidem qualibet occasione plura committeremus. Proinde motu proprio auctoritate regia et ducali, constanti ac perpetua voluntate, damus et concedimus eidem superius recensito illustri ac magnifico d. Nicolao Radziwil Olyki et Nieswieczy duci, palatino Vilmensi, supremo marschalco et cancellario nostro, omnibusque post illum Nieswieczy ducibus, legitimis successoribus eius, plenum ius, integram ac solidam potestatem et facultatem omnia et singula ducatus nostri Lithuaniae privilegia, libertates ac immunitates et quascunque gratias et concessionem eiusdem ducatus Lithuaniae in se continentia, apud se habendi, possidendi perpetuisque temporibus custodiendi et asservandi, quae quomodocunque et sub quibuscunque tenoribus per serenissimos ac illustrissimos olim dominos Vladislaum, Sigismundum, Casimirum, Alexandrum ac iterum Sigismundum reges et magnos duces, praedecessores nostros, data et concessa et per nos ratificata, confirmata atque fide et auctoritate nostra itidem regia et ducali renovata et interpolata sunt. In fidem huius rei et perpetuum testimonium praesentes nostras litteras manu nostra subscripsimus et sigilli nostri subappensione communiri mandavimus. Actum et datum Vilmensis in conventionione generali, feria tertia post festum Omnium Sanctorum proxima, anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo primo, regni vero nostri anno vigesimo secundo. Praesentibus reverendis, illustribus, magnificis et generosis episcopis, marschalcis, castellanis, palatinis et aliis baronibus, consiliariis, capitaneis et officialibus nostris, sincere et fidelibus nobis dilectis, in diplomate confirmationis nostrae expressis. Sigismundus Augustus rex et magnus dux Lithuaniae manu propria subscripsit, Nicolaus Radzywyl palatinus Vilmensis, supremus marschalcus et archicancellarius, subscripsit.

stępnie zaś na sejmie koronacyjnym z r. 1764 król przyrzekł w staraniach do odzyskania go »pomoc i powagą... królewską interponere«, a to »eo magis, że in hocce archivo documenta authentica unionis Księstwa Litewskiego z Koroną Polską i inne prawa i przywileje prowincji W. Ks. L. służące znajdują się¹. Dalej poszedł sejm z r. 1768, odprawowany pod laską Karola Radziwiłła »Panie Kochanku«, który zatwierdził osobną konstytucją ten przywilej i przyznał Radziwiłłom po wieczność przechowywanie aktów, które »in archivis domu oo. książąt przez tyle wieków wiernie i pilnie konserwują się«, dodając, »aby odtąd o restytucję... ad archiva publica nikt perpetuis temporibus domawiać się nie śmiał². Od tej chwili Radziwiłłowie byli już nietylko faktycznymi posiadaczami pierwszorzędnej wagi dokumentów historycznych, które od zatracenia i zagłady uchronili, ale i prawnymi ich stróżami i właścicielami. Opiekowali się też niemi gorliwie, chroniąc przed niebezpieczeństwami, grożącymi im w czasie zamieszek wewnętrznych w kraju lub zawieruch wojennych. Wywoził je z Nieświeża — jak o tem nieco wyżej była mowa — już Karol Radziwiłł. Wkrótce potem w czasie konfederacji barskiej Archiwum Nieświeskie wywieziono do Preszowa na Węgrzech³. Po śmierci Karola »Panie Kochanku« ks. Maciej Radziwiłł, jako opiekun nieletniego ordynata, wywiózł Archiwum Nieświeskie do Krakowa, gdzie je umieścił w jednym z klasztorów. Znow w r. 1812, gdy po kampanji napoleońskiej zbliżały się wojska rosyjskie, które potem spustoszyły zamek nieświeski, część Archiwum wyjechała do Nieborowa (w Królestwie Polskim), gdzie dłuższy czas pozostawało. Tam to jeszcze przed r. 1846 korzystał z aktów unjowych wydawca I tomu Kodeksu dyplomatycznego Polski — Rzyszczewski. Później, po odnowieniu zamku, wróciło Archiwum do Nieświeża, lecz ks. Antoni Radziwiłł tak podobno drżał o losy aktów unji, że, wyjeżdżając zagranicę, woził je z sobą w specjalnej skrzyni⁴. Największe jednak niebezpieczeństwo groziło skarbowi archiwalnym Nieświeża w czasie wojny światowej i tylko dzięki energii ks. Marji Jerzowej Radziwiłłowej i archiwarjusza p. Antonina Iwanowskiego Archiwum zostało wywiezione i zdeponowane w Warszawie w pałacu Radziwiłłów przy ulicy Bielańskiej, z wyjątkiem aktów unji horodelskiej i lubelskiej⁵, które wraz z podrobionym przywilejem z r. 1551 w osobnym pudle opieczętowanym oddane zostały w przechowanie do Biblioteki Krasińskich. Dziś główny zrąb Archiwum Nieświeskiego, z wyjątkiem tych ostatnich aktów, został oddany do użytku świata uczonego w nowo urządzonym lokalu przy ulicy Marszałkowskiej l. 113 w Warszawie

Wykaz aktów unji przechowywanych w Archiwum Wielkoksiążęcym.

Nr	Data	Wystawca	Sygnatury	Kopje	Inwentarze	Miejsce przechowania oryginału	Uwagi
40	26. I. 1401	Semen Dymitrowicz		Nar.	Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	—	Miał go w rękach jeszcze Muchanow, zaginął więc po r. 1836.
44	11. III. 1401	Rada Koronna	A. sz. 1 szt. 2 Sz. 1 f. 1 szt. 2	Nar.	Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 174	
49	2. X. 1413	Szlachta polska	A. 1. 3. 1. 1. 3.		Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 176	

¹ Vol. leg. VII 316.

² Vol. leg. VII 862.

³ Jakubowski j. w. str. 7.

⁴ Informacja archiwarjusza nieświeskiego p. Antonina Iwanowskiego.

⁵ Jakubowski j. w. str. 10.

Nr	Data	Wystawca	Sygnatury	Kopje	Inwentarze	Miejsce przechowania oryginału	Uwagi
51 (2)	2. X. 1413	Jagiello i Witold	A. 1. 4.		Goffaux 1721 Wessel 1744 (2)	Nieśw. 175	
58 (1)	3. I. 1433	Władysław III	A. 2. 1. F. 6. N° 8. A.	Nar.	Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 178	
58 (2)	»	»	A. 2. 2.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 178 (bis)	
60	27. II. 1434	»	I. 2. 2.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 179	
64	6. XII. 1437	Posłowie polscy	A. 3. 2. I. 2. 3.	Dog.	Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 182	
67	7. I. 1440	Władysław III	A. 3. 6.		Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 181	
71	9. I. 1499	Aleksander w. książę	A. 4. 6. I. 3. 5.	Dog.	Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 78	
75	14. V. 1499	Rada Koronna	A. 4. 5. I. 3. 4.	Nar.	Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 184	
79	3. X. 1501	»	A. 4. 7. I. 3. 6.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 186	
80	»	Posłowie Aleksandra w. księcia	A. 4. 8. I. 4. 1.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 187	
87 (1)	21. VII. 1563	Zygm. Aug.	B. 2. 1. 2. 1. 1.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 209	Tekst łaciński
87 (2)	»	»	B. 3. 1. 2. 1. 3.		Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 203	Tekst polski
88 (2)	»	»	B. 2. 9. 2. 1. 2.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 208	
89	20. II. 1564	»	B. 2. 2. 2. 1. 4.	Dog.	Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 204	
95	21. XII. 1568	»	C. 2. 2. 2. 1. 4.		Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 220	
97	5. III. 1569	»	Lublin arch.			Nieśw. 1142	Tekst polski. Przechowywany zrazu w Archiwum Lubelskim, dostał się do Nieświeża po r. 1744
148 (1)	1. VII. 1569	Sejm polski	B. 3. 2. 2. 1. 5.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. bez sygn.	
149 (2)	»	Sejm lit.	B. 4. 1. 2. 2. 1.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. bez sygn.	
151	4. VII. 1569	Zygm. Aug.	B. 4. 2. 2. 2. 2.	Dog.	Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 211 a	

Nr	Data	Wystawca	Sygnatury	Kopje	Inwentarze	Miejsce przechowania oryginału	Uwagi
154	15. VII. 1569	Zygm. Aug.	B. 4. 3. 2. 2. 3.	Dog.	Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 212	
164	6. XII. 1570	»	B. 5. 3. 2. 2. 4.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 214	
167	»	»	B. 5. 2. 2. 2. 5.		Reg. 1688 Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 215	
168	»	»	B. 5. 1. 2. 3. 1.		Goffaux 1721 Wessel 1744	Nieśw. 211 b	
171	14. V. 1574	Henryk	5 (1)			Nieśw. 216	

Na podstawie sygnatur oraz inwentarzy Archiwum ks. Radziwiłłów, które wykazuje tablica podana, można stwierdzić, iż w Archiwum Wielkksiążęcym a następnie w Archiwum ks. Radziwiłłów, znajdowało się 27 aktów, dotyczących unji polsko-litewskiej; obecnie w tym Archiwum przechowuje się ich 26, gdyż jeden (nr 40) zaginął w XIX w., bez śladu narazie.

Można te akta podzielić na następujące grupy:

1. Zobowiązania wierności książąt litewskich wobec Jagielly i Korony Polskiej oddawane były do Archiwum Skarbcza Koronnego, jak o tem wyżej była mowa. Wyjątkowo do Archiwum Wielkksiążęcego dostał się jeden taki dokument: Semena księcia druckiego z 26 stycznia 1401 r. (nr 40). Może narazie złożono go do tegoż Archiwum, a potem nie przeniesiono do Archiwum Skarbcza Koronnego.

2. Najważniejszą grupę stanowią zobowiązania królów polskich, szlachty, rady koronnej, a potem sejmu koronnego wobec Litwy z lat 1401—1569, które oczywiście wydawano w ręce Litwy, tak jak odpowiednie akta litewskie dostawały się Koronie; są to dokumenty: rady koronnej z r. 1401 (nr 44), szlachty polskiej oraz Jagielly i Witolda z r. 1413 (nr 49 i 51), dwa dokumenty Jagielly z r. 1433 (nr 58), Władysława III z r. 1440 (nr 67), panów rad koronnych z r. 1499 (nr 75) i z r. 1501 (nr 79), sejmu polskiego z r. 1569 (nr 148) i króla z r. 1569 (nr 151). Powinien był się znajdować tamże dokument unji wileńskiej Jagielly 1401 (nr 37); zapewne zaginął w XV lub najpóźniej w XVI wieku, nie wymienia go już bowiem najstarszy inwentarz Archiwum Wielkksiążęcego.

3. Pełnomocnictwa dla posłów, do Polski wysłanych, wielkiego księcia z r. 1499 (nr 71), 1563 (nr 87, dwa egzemplarze, łaciński i polski), instrukcja z r. 1563 dla tych posłów (nr 88, jeden z dwóch tekstów łacińskich) i pełnomocnictwo z r. 1564 (nr 89). Jak widać, co do pełnomocnictw nie było stale przyjętej praktyki, czy je oddawano drugiej stronie (ob. wyżej str. XVI); to znów było więcej tekstów, z których jeden zachowywała strona wystawiająca je.

4. Zobowiązania wielkiego księcia w stosunku do sejmu litewskiego z r. 1568 (nr 95); jest to właściwie akt wewnętrzny litewski (odpowiednik dokumentu Władysława III z r. 1438 nr 65, który podobnie zawierał zobowiązania króla wobec stanów).

5. Nadto złożono do Archiwum Wielkksiążęcego ekstrakty dokumentów: unji z 24 marca 1569 r. (nr 164), unji lubelskiej sejmu koronnego z 1 lipca 1569 r. (nr 154 i 167) i króla z 4 lipca 1569 r. (nr 168).

6. Ordynacja porządku między marszałkami z 14 maja 1574 r. (nr 171).

7. Wbrew zwykłej praktyce oddano do Archiwum Wielkoksiążęcego jeden z egzemplarzy zobowiązania posłów litewskich z r. 1501 (nr 80) i jeden z egzemplarzy unji lubelskiej z r. 1569, wystawionych przez sejm litewski (nr 149).

8. W jakimś późniejszym czasie dostał się wprost do Archiwum ks. Radziwiłłów dokument inkorporacji Podlasia z 5 marca 1569 r. (nr 97) z archiwum w Lublinie, po roku 1744 (ob. str. XXIV i XXVII).

4. **Inne archiwa.** Rękopis Biblioteki Kórnickiej 247 II 121 zawiera ośm oryginałów i pełnomocnictw dla posłów wzajemnych króla i obu sejmów, koronnego i litewskiego, z lat 1563—1567 (nr 88, 91, 92 a, 93 a, 94 a — 94 f). Pochodzą te oryginały z jakiegoś archiwum, w którym je posygnowano w końcu XVIII lub w początku XIX wieku, dodając po oznaczeniu numeru i fascykułu wyraz: »Publicznych«. Jakie to było archiwum, niepodobna stwierdzić, ani skąd się ten rękopis (zawierający także kopje) dostał do Biblioteki w Kórniku. Niewiadomo, do jakiego archiwum dostały się pełnomocnictwa z r. 1564 dla posłów litewskich (nr 92) i dwie instrukcje dla tychże posłów z r. 1566 (nr 93 i 94).

Z dokumentów po rok 1501, dotyczących się stosunku Korony do Litwy, niektóre może być, iż się dostały w ręce prywatne zaraz po ich wystawieniu, jak o tem już wyżej (ob. str. XVI) była mowa (mianowicie nr 3, 4, 5, 5 a, 68, 70); zresztą dla przechowywania tych dokumentów wchodziły w rachubę tylko (obok Archiwum Kapituły Krakowskiej w jednym wypadku) Archiwa Skarbcza Koronnego i Wielkoksiążęce. Dopiero akta, łączące się z unją lubelską z r. 1569, w większej ilości dostawały się do innych archiwów, a to urzędowych lub prywatnych.

Tak przedewszystkiem co do aktów inkorporacji (względnie ich ekstraktów) lub unij, które wystawiano w większej ilości egzemplarzy. Wyraźnie w osobnym dokumencie stwierdził Zygmunt August 2 kwietnia 1569 r., iż Adam Kosiński, pisarz i poseł ziemi drohickiej, otrzymał jeden egzemplarz aktu wcielenia ziemi podlaskiej w przechowanie (nr 118); był to bez wątpienia krótki przywilej wcielenia Podlasia i Wołynia (nr 96), gdyż tekst dłuższego przywileju inkorporacji Podlasia nie był jeszcze wówczas gotowy. Miał Kosiński prawo i obowiązek wypożyczać ten przywilej na żądanie każdego z trzech powiatów podlaskich (bielskiego, drohickiego, mielnickiego); to wskazywałoby, iż tylko jeden egzemplarz dla Podlasia dostał się w ręce Kosińskiego, i to prawdopodobnie nie do jego prywatnej dyspozycji, ale do Archiwum Sądu Ziemi drohickiego. Konstytucje sejmu zaś lubelskiego z 1569 r.¹ takie zawierają postanowienie: »A tak my tą uchwałą a mocą sejmu niniejszego nad listy confirmacyj naszych o tym wydane tę wszystką rzecz a sprawę unji umacniamy, utwierdzamy czasy wiecznemi. O czym wszystkim listy i przywileje tak od nas popierwej i potym tu wydane, także między nimi samemi spisane, uczynione i poprzysiężone szerzej omawiają, które my tu pro insertis habere volumus. I któreśmy z tej przyczyny do akt kancelarji każdej właśnie i dostatecznie wpisać uchwałą niniejszą kazali i każdemu do województwa jego kanclerze nasi autentice pod pieczęcią naszą ekstrakty wydawać są powinni, ustawując i znajdując, iż im takowa wiara ma być dana, jako właśnie gdzieby oryginały same okazane były«. Tłumaczono widocznie ten przepis tak, iż tyczy się on również aktów inkorporacyjnych; na tej podstawie wydano z powołaniem tej konstytucji ekstrakty aktów inkorporacyjnych i unji, które dostały się do archiwów Skarbcza Koronnego i Wielkoksiążęcego (nr 163—168). Tu jednak chodzi już o ekstrakty z ksiąg. Ale i egzemplarze

¹ Vol. leg. II 779.

aktów unji wydawano w większej ilości poza temi, które poszły do dwóch archiwów państwowych. Tak egzemplarz aktu królewskiego unji z 4 lipca 1569 r. posiadało księstwo żmudzkie jeszcze w r. 1784: »przywilej unji łączący Księstwo Litewskie z Koroną in authentico w Archiwum Księstwa żmudzkiego znajdujący się« (nr 151). Może być, iż takim ekstraktem jest egzemplarz polskiego obszerniejszego przywileju inkorporacji Podlasia (nr 97), zachowany w Archiwum Nieświeskiem, ale mający in dorso napis z XVII wieku: Lublin, arch.

Mandaty z r. 1569, wzywające do składania przysięg na inkorporację, rozsyłano w licznych egzemplarzach, a to do grodów, jak i poszczególnych osób, senatorów, urzędników i wybitniejszych ze szlachty (nr 98—104, 119—130, 134, 158). Przesyłane do grodów musiały się więc dostawać do archiwów grodzkich, po ich wciągnięciu niekiedy do ksiąg, inne pozostawały w archiwach prywatnych. Z tych oryginałów prawie zgoła nic do nas nie doszło, gdyż zachowały się ledwie dwa, które były wystosowane do Radziwiłłów i w ich Archiwum ocalały (nr 98 i 100). Podobnie ma się rzecz z innymi dokumentami króla, stwierdzającymi np. złożenie przysięgi wierności i t. d. (nr 116, 117, 133, 159—161, 170, 172, 173). Również nie zachowały się oryginały dokumentów w związku z unją przesyłane do kancelarii królewskiej, które więc powinny były pozostać w Metryce Koronnej, o ile ich nie oddano do Archiwum Skarbcza Koronnego; były to takie akta, jak potwierdzenie o odebraniu uniwersałów lub ich publikacji (nr 107, 108, 110, 111), ekstrakty z ksiąg sądowych relacji o ogłoszeniu inkorporacji (nr 105, 106, 109), pełnomocnictwa dla posłów miast do króla (nr 112—114). Wszystko to zaginęło; na szczęście dochowały się kopje, które w dużo większej mierze wchodzą w rachubę jako źródła dla kwestji unji w XVI wieku, niż dla wieków średnich.

II. Kopje.

Wobec tego, iż przeważna część aktów, dotyczących się stosunku prawnopństwowego Korony do Litwy w okresie średniowiecznym, doszła nas w oryginałach, kopje aktów z tego okresu mają drugorzędne znaczenie dla tego wydawnictwa; uzupełniają one brak kilku oryginałów, pozatem mogą służyć tylko do stwierdzenia, które z aktów unij i w jakiej mierze były szerzej znane. Dopiero dla XVI wieku mają kopje większe znaczenie.

Wśród kopij można odróżnić kilka grup. Do pierwszej należą kopje, które znajdują się wpisane w Metrykę Koronną i Litewską, więc mające urzędowy charakter. Drugą grupę stanowią kopje poszczególnych lub pewnych grup dokumentów, spotykane w różnych luźnych rękopisach w XV—XVII wieku, oraz przesyłane dla informacji, co się w Polsce dzieje, do obcych dworów. Wreszcie trzecią grupę stanowią kopje, sporządzone w końcu XVIII w. dla Dogiela i Naruszewicza, przyczem odpisano poważną część aktów unji.

1. Metryka Koronna. Metryka Koronna, jakkolwiek istniała conajmniej w początkach XV stulecia, zachowała się dopiero od roku 1447; nie wiemy więc, które z dokumentów, dotyczących się stosunku prawnego Korony do Litwy, a pochodzących sprzed roku 1447, były wpisane w Metrykę, tem bardziej więc nie można nic powiedzieć, jakich pod tym względem trzymano się zasad, t. j. które z tych aktów do ksiąg Metryki Koronnej wpisywano. Pewne tylko można pod tym względem mieć przypuszczenia. Dopiero co do aktów, dotyczących się okresu od roku 1447, można stwierdzić, które były wpisane w Metrykę, t. j. w te księgi, które do nas doszły.

Wiemy, iż wpisywano w Metrykę przedewszystkiem akta, które wychodziły z kan-

celarji królewskiej¹. Tak z aktów unij wpisano: 1. dokument króla Kazimierza z 22 października 1456 r. (nr 70); 2. króla Jana Olbrachta z 6 maja 1499 r. (nr 74), oddany do Archiwum Skarbcza Koronnego; 3. rady koronnej z 3 października 1501 r. (nr 79), wydany w ręce Litwinów i przechowywany potem w Nieświeżu, i 4. rotę przysięgi dla posłów litewskich z 3 października 1501 r. (nr 81), zapewne złożoną w kancelarji królewskiej. Nie znajdujemy w księgach Metryki Koronnej: 1. dokumentu rady koronnej z 6 maja 1499 r. (drugiego, nr 73), możemy jednak stwierdzić, iż był on wpisany w te księgi, gdyż kopia sporządzona dla Dogiela w r. 1767 była kolacjonowana «cum actis legationum», to jest z działem ksiąg poselskich (t. zw. libri legationum) Metryki. Nie znajdujemy też w księgach Metryki Koronnej wpisów: 2. dokumentu rady koronnej z 6 maja 1499 r. (pierwszego, nr 72) oraz 3. dokumentu rady koronnej z 14 maja 1499 r. (nr 75); być może jednak, że były one wpisane w księgę poselską, z której dla Dogiela odpisano wyżej podany dokument drugi z 6 maja 1499 r.

Do Metryki Koronnej wpisywano jednak także niektóre dokumenty, które z zewnątrz przychodziły, a przechodziły przez kancelarję, nim je oddano do Archiwum Skarbcza Koronnego². Tak wpisano do Metryki dokumenty, wystawione ze strony litewskiej, a oddane w ręce polskie i złożone potem do Archiwum Skarbcza Koronnego, Aleksandra jako wielkiego księcia: 1. z 23 października 1501 r. (mielnicki, nr 82) i 2. z 30 października 1501 r. (nr 83). Nie znajdujemy jednak w Metryce Koronnej wpisów dokumentów litewskich, które złożono do Archiwum Skarbcza Koronnego, mianowicie: 1. rady litewskiej z 24 lipca 1499 r. (nr 76), 2. wielkiego księcia Aleksandra z 27 sierpnia 1501 r. (nr 77) i 3. rady litewskiej z 9 września 1501 r. (nr 78); nie można jednak wykluczyć ewentualności, iż były one wpisane w jakąś niezachowaną księgę Metryki, może w te libri legationum, o których wyżej była mowa.

Możnaby postawić tezę taką, iż akta, dotyczące się stosunku Korony do Litwy, wpisywano w tym okresie do Metryki zawsze, jeśli one wychodziły z kancelarji królewskiej, zaś akta, wychodzące ze strony litewskiej, a przechodzące przez kancelarję koronną do Archiwum Skarbcza Koronnego, zależnie od uznania kancelarji.

Tak się przedstawia sprawa odpisów aktów unji do Metryki Koronnej, o ile chodzi o akta do roku 1501. Co się tyczy aktów, dotyczących unji z r. 1569, w dużo pełniejszej mierze wciągano je w te księgi; uderza jednak, iż niema w księgach Metryki Koronnej wpisów deklaracji o unji (nr 90) i recesu w sprawie około unji z r. 1564 (nr 91).

Akta, wydawane w latach 1569—1570, a pozostające w związku z unją, wciągano w Metryce w osobną księgę z działu libri legationum. Księgi Metryki, jak wiadomo, przeniesiono po trzecim rozbiorze do Petersburga, jednakże następnie przeważną ich część zwrócono do Warszawy. Księga ta, o którą tu nam chodzi, znalazła się wśród ksiąg niezwróconych, jako należąca do działu libri legationum, i wraz z tym działem dostała się następnie do Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Moskwie, gdzie oznaczona była jako tom 18 legationum unionis 1569. Tam z niej korzystaliśmy. Na mocy przepisów traktatu ryskiego z r. 1921 wróciła wreszcie do Polski do Archiwum Głównego w Warszawie.

Jest to rękopis papierowy, wys. 31 cm, szer. 20 cm, tylko w $\frac{1}{3}$ części zapisany na 90 kartach, współcześnie liczbowanych. Oprawny współcześnie w brunatną skórę, z zartartymi już dziś nieco wyciskami, posiada na grzbiecie naklejone 3 kartki ze skóry z na-

¹ Kutrzeba St., Historia źródeł dawnego prawa pol. t. I str. 112 i nast.

² Tamże, str. 116.

pisami: 1) Sigismundo Augusto Rege, 2) Krasinski vicecancellario N. I, 3) Legationum Vnionis 1569. Na wewnętrznej stronie okładki zapiski: Liber 18. Litt. S. No 18. Regnante serenissimo Sigismundo Augusto rege Poloniae, anno 1569. Na 1 k. lb. u góry nadpis: Regestrum literarum de restitutione et unione terrarum Podlachiae et Voliniaie regno Poloniae, anno Domini M. D. LX. IX. Obejmuje ta księga współczesne odpisy 43 aktów, dotyczących się unji z czasu od 5 marca 1569 do 20 kwietnia 1572 r., z tych szereg aktów, znanych jedynie z tej księgi. Ostatni akt podpisany został własnoręcznie przez podkanclerzego Franciszka Krasieńskiego, co świadczy, że księga miała charakter urzędowy.

Akta, które do tej księgi wpisano, można podzielić na następujące grupy:

1) Dokumenty inkorporacyjne: krótki podlasko-wołyński z 5 marca 1569 r. (nr 96), podlaski z 5 marca 1569 r. w tekście łacińskim (nr 97, tekstu polskiego brak), wołyński z 26 maja 1569 r. (nr 136) i kijowski z 6 czerwca 1569 r. w obu tekstach, łacińskim i polskim (nr 138).

2) Dokumenty unji: królewskie z 7 i 24 marca 1569 r. (nr 97a i 115), sejmu polskiego z 1 lipca 1569 r. (nr 148), sejmu litewskiego z 1 lipca 1569 r. (nr 149), królewski z 4 lipca 1569 r. (nr 151) i ostateczną przemowę króla z 29 lipca 1569 r. (nr 156). Nie wpisano jednak do tej księgi zatwierdzenia unji przez króla z 11 sierpnia 1569 r. (nr 157).

3) Mandaty królewskie w sprawie przysięg na wierność Koronie, wysyłane tak do ziem całych, jak i do poszczególnych osób; podawano je w całości lub też tylko zaznaczano, do kogo wysyłano poszczególne egzemplarze (nr 98—104, 119—129, 134, 158), Ale jednego z tych mandatów nie wpisano do tej księgi, mianowicie do Podlasian z 30 kwietnia 1569 r. (nr 130). Toż nie wpisano tekstu ruskiego mandatu do ziemi wołyńskiej z 25 maja 1569 r., ale tylko tekst polski (nr 134).

4) Potwierdzenia królewskie złożenia przysięgi (nr 116, 117, 133).

5) Potwierdzenie królewskie, że Adam Kosiński otrzymał w przechowanie przywilej inkorporacji Podlasia (nr 118).

6) Postanowienia co do porządku dla marszałków z lat 1569—1572 (nr 155, 162 i 169).

Są to wszystko teksty aktów, wychodzących od króla, a więc spisanych w kancelarii królewskiej. Nadto w tę księgę unji wciągnięto:

7) rotę przysięgi panów rad i posłów na unję (nr 150) i

8) porządek rady koronnej polskiej i litewskiej (nr 152), bez wątpienia układane przez kancelarję królewską.

Pozatem wpisano do tej księgi nieco aktów, które z zewnątrz, a to z Polesia, przysły do kancelarii królewskiej, mianowicie:

9) ekstrakty z ksiąg sądowych drohickich (nr 105) i mielnickich (nr 106 i 109), zawierające relacje o ogłoszeniu uniwersałóv królewskich o inkorporacji; te księgi dziś nie istnieją;

10) nadesłane potwierdzenia o odebraniu uniwersałóv lub ich opublikowaniu (nr 107, 108, 110, 111);

11) pełnomocnictwa dla posłów, wydane przez miasta Brańsk, Bielsk i Drohiczyn (nr 112—114);

12) protestację księcia słuckiego z 20 kwietnia 1572 r. (nr 170).

Kopją współczesną tej księgi metrykalnej jest część rękopisu, przechowywanego obecnie w dziale rękopisóv Muzeum ks. Czartoryskich jako nr 301, zawierającego akta z lat 1538—1570, a to od strony 374. Brakuje w niej jedynie jednego aktu, który znajduje się w księdze Metryki, mianowicie porządku marszałkowskiego z 15 kwietnia 1572 r. (nr 169); wskazywałoby to, że rękopis ten przepisano z księgi Metryki przed tą datą.

Opis księgi ob. w Józefa Korzeniowskiego *Catalogus codicum manuscriptorum Musei principum Czartoryski* t. I str. 57.

W zwykłą jednak księgę Metryki (dziś noszącą sygnaturę 109) wpisano trzy dokumenty z tego czasu, z r. 1570, a to stwierdzenie przez króla: 1) złożenia przysięgi przez Mikołaja Czyżowskiego z 3 lipca (nr 159), 2) żądanie zmian w recesie sejmu z r. 1570 przez posłów wołyńskich i kijowskich z 8 lipca (nr 160) i 3) protestację kanclerza Walentego Dembieńskiego przeciw naruszeniu jego kompetencji przez pieczętarzy litewskich z 10 lipca (nr 161). W późniejsze księgi Metryki wpisano dwa dokumenty króla Stefana w sprawie pretensyj książąt słuckich do miejsca w senacie z 6 marca 1581 i 24 lutego 1585 (nr 172 i 173), oraz porządki marszałkowskie, wydane przez Zygmunta III 22 lutego 1603 r. (nr 174) i Władysława IV 28 czerwca 1647 r. (nr 176); niema jednak w księgach Metryki takiegoż porządku Władysława IV z 21 maja 1647 r. (nr 175).

2. Metryka Litewska. O ile księgi Metryki Koronnej dostarczyły niniejszemu wydawnictwu obfitego materiału dokumentowego, o tyle Metryka Litewska zawiodła pod tym względem całkowicie niemal. Przejrzano ją we wszystkich działach pod odpowiednimi latami, nie znaleziono jednak nic uwagi godnego poza jednym tylko aktem króla Zygmunta Augusta z dn. 22 sierpnia 1566 r. (nr 94), zawierającym transumpt instrukcji, wydanej przez sejm litewski posłom wysłanym do Lublina, z d. 5 sierpnia 1566 r. (nr 93). Jest ten akt wpisany do ksiąg »publicznych dzieł«, dział litewski, księga 8. Coprawda, księgi 7-ej tego działu, która, sądząc z opisu Ptaszyckiego¹, mogła zawierać odpisy niektórych aktów z lat 1563—1569, nie można było przejrzeć, gdyż była wówczas wypożyczona poza Moskwę.

3. Kopje różne. W różnych rękopisach, znajdujących się dziś przeważnie w bibliotekach, rzadko w archiwach, znajdują się kopje dokumentów, tyczących się unji, zwykle po kilka razem. Dokumenty, tyczące się unji, były przechowywane w archiwach, oczywiście więc, iż z tych zasobów archiwalnych czerpano dla sporządzania kopij. W chronologicznym mniejwięcej porządku tu się te rękopisy omawia.

Jak to wyżej zaznaczono, pierwszy akt, tyczący się związku prawnopństwowego Korony z Litwą, wydany został przez Jagiełłę w Krewie 14 sierpnia 1385 r. (nr 1). Ten dokument wpisano do dwóch kopjarzy Kapituły Krakowskiej, jednego z XV wieku (t. zw. *Liber antiquus privilegiorum*), drugiego z XVII wieku; w rejestrze podano go w sumariuszu dokumentów, sporządzonym w XVIII wieku. Nadto w pierwszym z tych kopjarzy przepisano także dokument Zygmunta Kiejstutowicza z 6 grudnia 1437 r. (nr 63), bez wątpienia z oryginału Archiwum Skarbcza Koronnego; z jakiej przyczyny się to stało, niewiadomo.

Z XV też wieku pochodzi znany dobrze w nauce t. zw. formularz kórnicki, przechowywany w rękopisie Biblioteki Kórnickiej II 68, opisany dokładnie przez A. Prochaskę, *Codex epistolaris Vitoldi* str. XCV i n. Podaje on teksty: dokumentów Witolda z 5 sierpnia 1392 (nr 29), z 19 czerwca 1403 r. (nr 45) i 20 września 1404 r. (nr 46), Kazimierza jako elekta z 17 września 1446 r. (nr 68), nieznanego z oryginału, i dokument posłów polskich do Kazimierza wysłanych z 19 września 1446 r. (nr 69), również nieznanego z oryginału. Trzy pierwsze z tych dokumentów wraz z czwartym dokumentem Witolda z 1 sierpnia 1387 r. (Prochaska, *Codex diplomaticus Vitoldi* nr 35) wpisane są razem pod tytułem »*Copia privilegiorum ducis magni Lithuanie*« (Prochaska j. w., wstęp

¹ Opisanije knig i aktow Litowskoj Mietriki, Petersburg 1887, str. 149: 1363—1569 Korolewskije nakazy raznym licam po raznym diełam: o podatjach, wojskie i t. d.

str. CIV). Wszystkie one znajdowały się w Archiwum Skarbcza Koronnego, zatem stamtąd je przepisano w trzecim dziesiątku lat XV wieku ze względu na jakieś praktyczne potrzeby.

Co do obu dokumentów z r. 1446, to tych dokumentów nie było w Archiwum Skarbcza Koronnego, raczej możnaby przypuszczać, iż je odpisano z jakiejś zaginionej księgi Metryki Koronnej, na co wskazywałyby skrócone tytuły wystawców. Pierwszy z tych dokumentów, z 17 września 1446 r. (nr 68), z oryginału został odpisany, jak świadczy wzmianka o ilości pieczęci przy nim (sigilla 19) w rękopisie XV wieku, przechowywanym obecnie w Bibliotece Jagiellońskiej nr 1961, t. zw. Piotra z Olkusza; jedyny to w tym rękopisie akt, tyczący się prawnego stosunku Korony do Litwy. Drugi znowu z tych dokumentów z r. 1446, pomieszczonych w formularzu kórnickim, posłów polskich, wysłanych do Kazimierza jako wielkiego księcia, z 19 września 1446 r. (nr 69), znajduje się także w t. zw. formularzu Stanisława Ciołka. Między tekstami tych formularzy zachodzą jednak różnice. Tekst rękopisu kórnickiego jest pełniejszy; w formularzu Ciołka brak w kilku miejscach niektórych słów, gdy w kórnickim tylko w jednym miejscu. Zato formularz Ciołka podaje dokładną datę i świadków, czego brak w drugim tekście. Nadto uderza różnica co do określenia wystawcy; według formularza kórnickiego wystawcami są: nos prelati et barones regni Poloniae, według formularza Ciołka: nos Jar. de G.

Rękopis Biblioteki Uniwersytetu Praskiego VI A 7, zawierający formularz z XV wieku, podaje tekst dokumentu wielkiego księcia Witolda prawdopodobnie z r. 1406 (nr 48), zawierający zobowiązanie Witolda, iż po jego śmierci wszystkie przezeń dzierżone ziemie, wraz ze smoleńską, przypadną królowi polskiemu i Koronie Polskiej. Akt ten nie jest znany z żadnego innego źródła. Niema żadnego śladu, by znajdował się kiedy w Archiwum Skarbcza Koronnego, w którym powinien był być złożony, jak również nieznany zgoła podobny akt Witolda, powołany w tym dokumencie, o rok wcześniejszy, więc z r. 1405 (nr 47).

Trzy z aktów unji wciągnął Jan Długosz do swej *Historia Poloniae*, mianowicie: akt horodelski Jagiełły i Witolda z r. 1413 (nr 51) oraz dwa akty Zygmunta Kiejstutowicza z 15 października 1432 r. (nr 55 i 56). Bez wątpienia wszystkie trzy akta zaczerpnął Długosz z Archiwum Skarbcza Koronnego; znaczenie ma odpis aktu z 15 października 1432 r. o Horodle (nr 56) wobec tego, iż oryginał tego aktu zaginął, a kopja Długosza jest najstarsza.

Rękopis Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie nr 233, opisany przez Józefa Korzeniowskiego, *Catalogus codicum manuscriptorum Musei principum Czartoryski* t. I str. 36, zawiera kopjarz z XV wieku, obejmujący dokumenty głównie do stosunku Polski do Zakonu Krzyżackiego. Są w tym rękopisie cztery akta, tu nas obchodzące, wszystkie z r. 1432, tyczące się zawarcia unji z Zygmuntem Kiejstutowiczem (nr 54—57). Przy ostatnim z tych aktów (nr 57) zaznaczono, iż odpis pochodzi: *ex originali Archivi Regni*. Bez wątpienia z tegoż Archiwum pochodzą też odpisy dwóch innych aktów (nr 55 i 56). Niewiadomo, skąd wzięty tekst pierwszego z tych aktów (nr 54), zawierającego pełnomocnictwo dla posłów polskich do zawarcia unji, którego w Archiwum Skarbcza Koronnego nie było.

W rękopisach więc z XV stulecia znajdujemy na przeszło 70 aktów, tyczących się stosunku Korony do Litwy, które znamy obecnie, kopje tylko 13 aktów, a wśród nich tylko 5 aktów, które nie są znane nam z oryginałów.

Kopje jednak aktów, tyczących się stosunku polsko-litewskiego w epoce XIV i XV

wieku, znajdujemy jeszcze w rękopisach z XVI stulecia. Pierwsze miejsce należy się pod tym względem rękopisowi Biblioteki Kórnickiej 203 II 77. Opis tego rękopisu podał Abdon Kłodziński, O Archiwum Skarbca Koronnego na zamku krakowskim, Archiwum Komisji Historycznej ser. II t. I str. 215 uw. 1. Jest to kopjarz dokumentów, które znajdowały się w temże Archiwum, zresztą nie obejmujący wszystkich aktów, lecz tylko ich część. Wśród kopij znajduje się cały szereg dokumentów, tyczących się prawnego stosunku Polski z Litwą z lat 1386—1403, po łacinie pisanych, mianowicie drukowanych w niniejszem wydawnictwie pod numerami 2, 10—14, 17, 19, 21, 31, 34, 45, 76, 79, spośród nich dokument księcia bełskiego Jana syna Jerzego tylko z tego rękopisu znany jest obecnie w pełnym tekście (nr 14). Nadto pomieszczono tu w tłumaczeniu łacińskiem część dokumentów, tyczących się unji, wziętych z tego Archiwum, które były pisane w oryginale w języku ruskim, mianowicie drukowane w niniejszem wydawnictwie pod numerami: 22, 28, 36, 41, 42 i 43. Przypuszczać można, iż wtedy tych tłumaczeń dokonano. Kopjarz ten był, jak przypuszcza Kłodziński, prawdopodobnie sporządzony przy inwentaryzowaniu Archiwum Skarbca przez Jana Zamojskiego w latach 1569—1572. Nie miał charakteru urzędowego, powstał zapewne tylko z prywatnej inicjatywy Zamojskiego.

Z rękopisu tego mogliśmy korzystać dopiero, gdy już pierwsze arkusze naszego wydawnictwa były wydrukowane; dlatego przeważnie dopiero w dodatkach został on użytkowany.

Podobny charakter kopjarza dokumentów Archiwum Skarbca Koronnego ma także rękopis Biblioteki Ossolińskich nr 184, opisany przez Wojciecha Kętrzyńskiego, Katalog rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich t. I str. 416 i n. Podaje on kopje dokumentów: wołkowyskiego z 11 stycznia 1386 r. (nr 2), horodelskiego bojarów litewskich z 2 października 1413 r. (nr 50), krótkiego dokumentu inkorporacji Podlasia i Wołynia z 5 marca 1564 r. (nr 96) i pełnego dokumentu inkorporacyjnego Podlasia z tegoż dnia (nr 97). Przy drugim z tych aktów dodano: ex thesauro regni nr 40, była więc kopja zrobiona z oryginału Archiwum Skarbca Koronnego, które wówczas jeszcze wprost jako część skarbcza nazywano Skarbce; bez wątpienia więc tej samej provenjencji były też kopje innych aktów. Rękopis ten zawiera szereg wogóle odpisów dokumentów z Archiwum Skarbca Koronnego; pochodzi z czasu koło r. 1569, gdyż późniejszych aktów nie zawiera, może więc również pozostaje w związku z inwentaryzacją Zamojskiego.

Z XVI wieku pochodzi też rękopis Muzeum ks. Czartoryskich nr 1662, który zawiera odpisy czterech aktów: Zygmunta Kiejstutowicza z 20 stycznia 1433 r. (nr 59), posłów litewskich i Aleksandra z 3 i 23 października 1501 r. (nr 80 i 82) i pełnomocnictwo dla posłów koronnych z 20 lutego 1564 r. (nr 89). Odpis ostatniego z tych aktów nie mógł pochodzić z Archiwum Skarbca Koronnego. Opis tego rękopisu obacz Stanisław Kutrzeba, *Catalogus codicum manuscriptorum Musei principum Czartoryski* t. II str. 282—283.

Odpisy luźnych aktów znajdujemy jeszcze w rękopisach z XVI wieku: Biblioteki Sztabu Generalnego w Petersburgu 216—1—4 (instrukcja dla posłów litewskich z 21 lipca 1563 r. nr 88), Biblioteki Baworowskich nr 613 (deklaracja około unji z 13 marca 1564 r. nr 90), Biblioteki Kórnickiej 247. II. 121 (instrukcja z 21 lipca 1563 r. nr 88, reces sejmu z 13 marca 1564 r. nr 91), Biblioteki Publicznej w Petersburgu Raznojaz. F IV 36 (wezwanie do składania przysiąg na Podlasiu z 8 marca 1569 r. nr 98) i w rękopisie z XVII wieku Muzeum ks. Czartoryskich nr 2179 (zobowiązanie

Zygmunta Augusta z 21 grudnia 1568, nr 95, i dokument królewski unji z 4 lipca 1569 r., nr 151). Znajdzie się ich może nieco więcej; ze względu na charakter wydawnictwa nie zależało nam, jak już wyżej zaznaczono, na wynotowaniu wszystkich kopij, o ile zwłaszcza oryginały są znane.

Wreszcie znajdują się kopje niektórych aktów w diariuszach sejmów z r. 1563/4 i 1569 r. (nr 87, 88, 157); są to więc współczesne kopje.

4. Kopje w archiwach obcych. Sprawa unji interesowała władców, zostających w stosunkach z Polską. Tem tłumaczy się, iż kopje niektórych aktów znalazły się w obcych archiwach, a to aktu uwierzytelnienia posłów litewskich z 8 lipca 1564 r. (nr 92) w Archiwum Państwowem w Królewcu i instrukcyj dla posłów litewskich z 5 i 22 sierpnia 1566 r. (nr 93—94) w Haus-, Hof- und Staatsarchiv w Wiedniu.

5. Kopje Dogiela i Naruszewicza. Bardzo znaczną ilość kopij aktów, tyczących się stosunku Korony do Litwy, zawierają t. zw. teki Dogiela (rps Muzeum ks. Czartoryskich nr 239) i teki Naruszewicza (znajdujące się przeważnie w dziale rękopisów Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie, ale także w Bibliotece Sztabu Głównego w Petersburgu, obecnie w Archiwum Głównem w Warszawie, wreszcie w Bibliotece im. Ossolińskich we Lwowie rps nr 171).

Kopje, robione dla Dogiela, pochodzą z lat 1767 i 1768 (wyjątkowo z r. 1776), kopje dla Naruszewicza z lat 1781 i 1782, jak to zaświadcza uwierzytelnienia tych kopij. Kopij dla Dogiela bezpośrednio odpisywanych niewiele znamy, jednakże spora ich liczba zachowała się w kopjach dla Naruszewicza, z tamtych, dogielowskich kopij, sporządzonych, jak to stwierdzają te kopje, podające w uwierzytelnieniach Naruszewicza, na nich wypisanych, odpisy uwierzytelnień dla Dogiela.

Kopje dogielowskie, jak i naruszewiczowskie, przeważnie podają, skąd tekst zaczerpnięto. Otóż kopje dla Dogiela sporządzano z dokumentów (ex originali) Archiwum Skarbcza Koronnego (nr 19, 23, 34, 35 i t. d.) i z Archiwum Nieświeskiego (nr 40, 49, 58, 64 i t. d.), wyjątkowo także z Metryki Koronnej (nr 73, z libri legationum). Toż samo kopje dla Naruszewicza odpisywano także przede wszystkim z oryginałów Archiwum Skarbcza Koronnego (ex originali Archivi Regni); w tekach Naruszewicza brak odpisów niewielu tylko dokumentów, które się znajdowały w temże Archiwum (nr 13, 15, 16, 28, 30, 50, 80, 84—86, 149, 151, 163, 165, 166). Obok tego odpisywano dla niego dokumenty z Archiwum Nieświeskiego (nr 17, 40, 44, 49 i t. d., ale brak odpisów z dość wielu: nr 60, 64, 87, 88, 97, 98, 100, 148, 164, 167, 168, 171), a także z Metryki Koronnej (nr 63 i 76), w szczególności z liber legationum t. 18, którą to księgę całą odpisano. Przy odpisywaniu dokumentów dla Naruszewicza opisywano je też wcale starannie, podając zwłaszcza liczbę pieczęci, bez ich opisów jednakże.

Warto zaznaczyć, iż kopje sporządzone dla Dogiela i Naruszewicza są to wogóle jedyne kopje, które sporządzono z dokumentów, przechowywanych w Archiwum Nieświeskiem; żadne inne kopje tych dokumentów nie są zresztą znane i, zdaje się, nie było ich wogóle, gdy kopij z dokumentów, przechowywanych w Archiwum Skarbcza Koronnego, znamy przecież pewną ilość z okresu XV—XVII wieku.

III. Wydania z czasów Rzeczypospolitej.

Pewną część aktów, tyczących się prawnopństwowego stosunku Korony do Wielkiego Księstwa, ogłoszono drukiem już za czasów dawnej Rzeczypospolitej Polskiej;

przeważną część wydobyła dopiero nauka w wieku XIX, a i w tem wydawnictwie znajduje się szereg źródeł, po raz pierwszy pojawiających się w druku.

1. **Wydania średniowiecznych aktów unji.** Łaski przy wydaniu w r. 1506 zbioru praw polskich korzystał w szerokiej mierze z zasobów Archiwum Skarbcza Koronnego¹. Znikąd też, jak tylko z tego Archiwum, mógł zaczerpnąć te cztery dokumenty, dotyczące się stosunku Polski do Litwy, które w swym zbiorze pomieścił. Są to: 1) dokument wystawiony 18 stycznia 1401 r. w Wilnie przez biskupa, kniaziów i bojarów litewskich (nr 39); 2) dokument Jagiełły i Witolda, wystawiony w Horodle z października 1413 r. (nr 51), oczywista z tego egzemplarza, który oddano Polsce jako akt unji horodelskiej; 3) dokument króla Władysława, wystawiony w Piotrkowie 16 grudnia 1438 r. (nr 65), zawierający zobowiązanie króla do dotrzymania unji, i 4) dokument, wystawiony przez radę litewską w Wilnie 24 lipca 1499 r., zawierający potwierdzenie dokumentu horodelskiego bojarów litewskich z 2 października 1413 r., tu transumowanego (nr 76).

Łaski więc podał teksty: jednego z 4 aktów unji wileńskiej z r. 1401, dwóch aktów unji horodelskiej z r. 1413 (z nich jeden w transumpcie z r. 1499), jednego aktu unji wileńskiej z r. 1499, oraz zobowiązania króla do dotrzymania unji z r. 1438. Z aktów unji, znajdujących się wtedy w Archiwum Skarbcza Koronnego, pominął dokument Witolda z r. 1401 (nr 38), wszystkie dokumenty unij, zawartych z Zygmuntem Kiejstutowiczem w latach 1432—1439 (nr 55, 59, 61, 63, 66), oraz wszystkie akta unji mielnickiej z r. 1501, znajdujące się w temże Archiwum Skarbcza Koronnego (nr 77, 78, 80, 82, 83). Pominął wszystkie akta książąt litewskich (i Dowgirda z r. 1437), zawierające zobowiązania wobec Jadwigi, Jagiełły czy Korony Polskiej.

Jakie były powody, które sprawiły, że Łaski pominął znaczną część aktów, niezawsze można się domyślić. Dawał tylko akta zasadniczego znaczenia dla stosunku Korony do Litwy; zgoła więc za zbędne uznał wydawanie aktów poszczególnych książąt. Chodziło mu widocznie tylko o wydanie zasadniczych aktów, które miały jeszcze wtedy walor prawny; tem tłumaczyćby można, że nie pomieścił w statucie aktów unji mielnickiej z r. 1501, która nie zyskała mocy prawnej², jak również aktów unji z czasów Zygmunta Kiejstutowicza. Ale dlaczego wobec tego podał jeden z aktów unji z r. 1401 (i to tylko bojarów, nie Witolda), jeden z aktów unji horodelskiej z r. 1413, oraz zobowiązanie królewskie z r. 1438? To znów tłumaczyćby można względami natury raczej politycznej niż prawnej, by podkreślić dawność i charakter związku polsko-litewskiego, przyczem temu też przypisać możnaby wybranie do wydania aktu bojarów z r. 1401 zamiast aktu Witolda, który wówczas znajdował się jeszcze w Archiwum Skarbcza Koronnego.

Zbiór Łaskiego był podstawą dla późniejszych wydań aktów unij w kompendjach: Przyłuskiego (1553) i Januszowskiego (1600), w dziele Pistorjusza (1582), który je przejął z Przyłuskiego, oraz w Volumina Legum (1732), które zdaje się przejęły te akta z kompendjum Januszowskiego. Wszystkie te zbiory podają teksty tylko tych aktów, które zawierał Statut Łaskiego. Volumina Legum nadto pomieściły jeszcze akt Aleksandra unji mielnickiej z r. 1501, przejęły go jednak z transumptu zawartego w recesie z r. 1564, o czem niżej będzie mowa³.

¹ Stanisław Kutrzeba, Źródła statutu Łaskiego, Sprawozdania Akademji Um. z r. 1910.

² Stanisław Kutrzeba, Unja Polski z Litwą, w dziele: Polska i Litwa w stosunku dziejowym, str. 557 i n.

³ Jakiemś niedopatrzaniem chyba wytłumaczyć można twierdzenie O. Balzera, Przyczynki do historii źródeł prawa polskiego, Rozprawy Wydz. hist. fil. Akad. t. XVII str. 65, jakoby ten akt unji mielnickiej znaj-

Łaski opierał się tylko na Archiwum Skarbcza Koronnego, w którym znajdowały się dokumenty, tyczące się unij, wydawane przez Litwę dla Polski¹. To też do końca XVIII wieku z aktów unij znano w Polsce z druku tylko kilka aktów przez Litwę wystawionych, zgoła zaś nie znano aktów ze strony polskiej; stąd np. unję z r. 1401 określano jako wileńską, choć należałoby ją nazywać wileńsko-radomską, gdy odpowiedni akt ze strony polskiej w Radomiu wystawiono.

Te cztery akta, ogłoszone drukiem przez Łaskiego, przetłumaczył Herburt według tekstu Przyłuskiego i pomieścił w polskim wydaniu swego Statutu z r. 1570. Stamtąd w tem polskim tłumaczeniu przejęli je Sarnicki i Januszowski do swoich kompendjów.

Nieco (10) aktów z końca XIV i początku XV wieku, głównie zobowiązań kniaziów litewskich, wydano, ale tylko w regestach, w Łubieńskiego Opera posthuma (1643) na podstawie oryginałów z Metryki Koronnej.

2. Wydania aktów unji z późniejszej epoki. Drugą grupę drukowanych za dawnej Rzeczypospolitej aktów, tyczących się stosunku Korony do Litwy, stanowią: deklaracja o unji i reces w sprawie około unji z 13 marca 1564 r. (nr 90, 91), polskie teksty inkorporacyj: Podlasia z 5 marca 1569 r. (nr 97), Wołyńia z 26 maja 1569 r. (nr 136) i Kijowa z 6 czerwca 1569 r. (nr 138), akt unji sejmu polskiego z 1 lipca 1569 r. (nr 148), porządek rady (nr 152) i wreszcie zatwierdzenie unji z 11 sierpnia 1569 r. (nr 157).

Oba akta z r. 1564 były drukowane już współcześnie jako druki urzędowe i opatrzone pieczęcią kancelarji mniejszej (ob. uwagi wstępne do nr 90 i 91). Następnie przejęło je wydanie zbioru ustaw z lat 1550—1569. Stąd przeszły do polskiego wydania Herburta z r. 1570, następnie do kompendjów Sarnickiego (1594 r.) i Januszowskiego (1600 r.), do Volumina Legum II. Wydania te — z wyjątkiem ostatniego — podały tekst recesu z r. 1564 wraz z transumowanym w tymże recesie dokumentem króla Aleksandra unji mielnickiej z r. 1501; Volumina Legum ten dokument wydrukowały z osobna, umieszczając go w porządku chronologicznym ogłaszanych tekstów

Co się tyczy aktów inkorporacyj, to po raz pierwszy spotyka się je w polskim wydaniu Herburta z r. 1570. Skąd on je przejął? Czy wydrukowano je współcześnie osobno lub w wydaniu konstytucyj sejmu lubelskiego z r. 1569? Druków osobnych nie znamy, jedyny zaś, jak dotąd, znany egzemplarz wydania konstytucyj z r. 1569 (znajdujący się w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie) jest fragmentem i tych aktów w nim niema. Przyjąć więc raczej trzeba, że Herburt teksty te odpisał z tekstów rękopiśmiennych. Ale jakich? Jedyny tekst polski inkorporacji Podlasia znamy dziś z egzemplarza przechowanego w Archiwum Nieświeskiem, z którego bez wątpienia Herburt nie korzystał; dwa inne akta inkorporacyjne, wołyński i kijowski, mógł przejąć z Metryki Koronnej, w której znajdowały się teksty polskie tych dokumentów. Stamtąd mógł przejąć tekst aktu unji sejmu polskiego z 1 lipca 1569 r. oraz porządek rady i zatwierdzenie unji z 11 sierpnia 1569 r. Wobec tego jednak musi dziwić, dlaczego nie przejął Herburt z Metryki Koronnej aktu króla z 4 lipca 1569 r. (nr 151).

Za Herburtem, według niego, podały te teksty: wydanie zbioru konstytucyj z lat 1550—1578, ogłoszone w r. 1579 (jak i późniejsze wydania tego zbioru konstytucyj), kompendja Sarnickiego i Januszowskiego, a następnie, zapewne wędrował się tylko u Sarnickiego, a nie było go w żadnym innym zbiorze użytym przez V. L.; był on drukowany także u Herburta i Januszowskiego, ob. nr 82.

¹ Akt z r. 1438 miał inny charakter prawny, ob. wyżej str. XV.

dług Januszowskiego, Volumina Legum, przyczem wszystkie te teksty podają datę przywileju dla Wołynia 26 maja, nie zaś 27 maja, jak w ekstrakcie z 6 grudnia 1570 r.

Pozatem jeszcze tylko jeden dokument został za czasów Rzeczypospolitej wydany drukiem, mianowicie akt unji lubelskiej, wystawiony przez sejm litewski 1 lipca 1569 r. (nr 149); ogłosił go w roku 1788 Dubiński w Zbiorze praw i przywilejów miastu stoł. Wilnowi nadanych.

IV. Księgi sądowe.

Księgi sądowe stanowią źródło dla niniejszego wydawnictwa w dość niewielkiej mierze, i to tylko wyłącznie dla lat 1564—1569. Materiał ten z ksiąg sądowych przedstawia dwojaki charakter:

1. **Oblaty.** W księgach sądowych znajdują się niektóre dokumenty w formie oblat, mianowicie: deklaracja i reces z r. 1564 (nr 90 i 91) w księgach grodzkich warszawskich, akt inkorporacji (pełny, tekst łaciński) Podlasia z 5 marca 1569 r. (nr 97) w księdze ziemskiej drohickiej, mandaty do Podlasia z wezwaniem do złożenia przysięgi na inkorporację z 8 marca 1569 r. (nr 98) w księdze brańskiej i z 30 kwietnia 1569 r. (nr 130) w księgach bielskiej i drohickiej, oraz do Wołynia z 25 maja 1569 r. (nr 134) w księdze grodzkiej łuckiej (w tekście ruskim).

2. **Wpisy.** Drugą grupę stanowią zeznania wpisane do ksiąg. Najważniejszymi z nich są wpisy, tyżące się składania w grodach przysięg na wierność Koronie w ziemiach inkorporowanych w r. 1569. Takie wpisy przysięg zachowały się w księgach podlaskich i wołyńskich, mianowicie w księgach grodzkich: bielskiej (nr 131, 135, 137, 147), drohickiej (nr 132), łuckiej (nr 140, 141, 143—146, 153) i włodzimierskiej (nr 142). Te wpisy, nieraz bardzo obszerne, jak zwłaszcza podlaskie, tu wydrukowane zostały według ksiąg oryginalnych. Jeden taki wpis (nr 139), mianowicie z księgi bez wątpienia grodzkiej braclawskiej, doszedł nas w inny sposób (księga oryginalna z tego roku dziś nie istnieje), a to w formie ekstraktu, zachowanego jako poszyt z 10 kart złożony, z pieczęcią kancelarii mniejszej litewskiej, w jednym z rękopisów (nr 307) Muzeum ks. Czartoryskich.

Nadto podajemy tu trzy wpisy z ksiąg grodzkich: drohickiej (nr 105) i mielnickiej (nr 106 i 109), stwierdzające zeznania w grodzie uczynione o ogłoszeniu mandatów królewskich, wzywających do składania przysięg na wierność Koronie lub też ogłaszających inkorporację Podlasia. Oryginalnych jednak wpisów nie znamy, zachowały się zaś one, jak o tem już wyżej była mowa, wpisane w księdze Metryki Koronnej, widocznie na podstawie ekstraktów z ksiąg grodzkich, przesłanych do kancelarii królewskiej.

V. Zasady wydawnictwa.

Gdy rozpoczynaliśmy w r. 1919 druk tego wydawnictwa, nie była jeszcze ogłoszoną »Instrukcja wydawnicza dla średniowiecznych źródeł historycznych« Komisji Historycznej Polskiej Akademii Umiejętności (wydana w r. 1925). Nie odbiegają jednak wiele zasady, których trzymaliśmy się, od zasad przyjętych przez tę »Instrukcję«, gdyż doświadczenia nasze przy tem wydawnictwie były w dużej mierze zużytkowane właśnie przy układaniu »Instrukcji« i przeważnie, uznane za słuszne, weszły w skład jej przepisów.

Więc przy odtwarzaniu tekstu źródłowego w druku trzymano się ogólnej zasady, że tekst drukowany winien ile możności jaknajwierniej odtwarzać rękopiśmienny przekaz źródła. Wyjątki od tej reguły, które zastosowano w wydawnictwie, odpowiadają

mniej więcej tym zasadom, które przewiduje »Instrukcja wydawnicza«, w szczególności jej osobne przepisy dla źródeł prawnych, do których akta unji jako prawne pomniki normatywne należą. Dla tekstów łacińskich wprowadzono jednostajną pisownię klasyczną, zarówno dla oryginałów (odmiennie niż »Instrukcja«), jak i kopij, dając np. dyftongę »ae« nawet tam, gdzie w źródle występuje samo »e« (np. haeres, Poloniae), a w końcówkach »cia, cio« zawsze »t«, nawet tam, gdzie w przekazie źródłowym jest »c«, nie rozróżniano też liter »u« i »v« lub »w«.

Co do pisowni polskich tekstów z XVI wieku, to, wprowadzając jej modernizację, trzymano się naogół zasad, stosowanych w Bibliotece Pisarzy Polskich, a wyłożonych przez prof. J. Łosia w nrze 70 tegoż wydawnictwa, starając się przede wszystkim o to, aby pisownia tekstu polskiego (nie wyłączając nazw osób i miejscowości) odtwarzała wiernie formę fonetyczną tekstu (np. wszytek, wielgi, slachta, rowny, Kristof, Warszawa).

Dla tekstów ruskich z konieczności zachowano transkrypcję łacińską, gdyż drukarnia nie rozporządzała odpowiednim alfabetem ruskim. Transkrypcji tej dokonał na prośbę wydawców ś. p. prof. Jan Łoś; różni się ona nieco od tej, którą zaleca »Instrukcja«, rozróżniając »l« i »ł«, ale pozostawia, podobnie jak »Instrukcja«, znaki miękkie i twarde, oraz rozróżnianie ε (= e) i ѣ (= ě).

Przy kilku egzemplarzach jednego i tego samego tekstu stosowano zasady przyjęte później w »Instrukcji« dla źródeł prawnych (dodatek I § 2). Poszczególne artykuły tekstów normatywnych rozbijano dla przejrzystości na paragrafy, zaopatrzone bieżącą numeracją (tamże § 1, § 6). O ile podział taki już był przeprowadzony w wydaniach dawniejszych (zwłaszcza w Volumina legum), starano się go o ile możliwości zachować, nieraz nawet jeśli budził wątpliwości.

Również w aparacie krytycznym do tekstu, w szczególności co do przypisków tekstualnych, przyjęto zasady sformułowane później w »Instrukcji« (str. 10—13). Przy odmiankach tekstowych trzymano się zasady, że z odmianek kopij i transumptów uwzględniano tylko zmiany w brzmieniu tekstu, nie zaś w ortografii, z wyjątkiem imion własnych i nazw miejscowych (Instrukcja str. 13). W razie gdy dochowały się dwa lub więcej egzemplarzy tego samego oryginału, przyjmowano za podstawę wydania jeden z nich, uzasadniając to w uwadze, tylko miejsca, w których teksty odbiegają od siebie, drukowano w kolumnach obok siebie. Podobnie czyniono, mając dwie lub więcej różniących się między sobą redakcyj tego samego tekstu (Instrukcja str. 14).

Pod względem redakcji wydawnictwa wprowadzono wzór, który stał się podstawą dla »Instrukcji« zarówno co do nagłówek, jak i objaśnień, tyczących się przekazów i literatury wydawniczej źródła, wreszcie przypisów rzeczowych. W szczególności przyjęto i ściśle zastosowano zasadę, że wszystko, co pochodzi od wydawcy, drukowane jest kursywą, sam tekst zaś źródłowy antykwą (Instrukcja str. 15—21, oraz wzór na str. 27, dla którego obrano akt unji horodelskiej panów polskich z 2 października 1413 r. Por. drobne różnice zewnętrzne z naszym wydawnictwem). Objasnienia nazw topograficznych przeniesiono do indeksu (w myśl koncesji »Instrukcji« dla wydawnictw źródeł prawnych).

Przy końcu wydawnictwa (str. 400—414) zamieszczono uzupełnienia i poprawki, prostując dostrzeżone w czasie druku omyłki i dodając teksty nowe w czasie druku odnalezione.

VI. Wykaz archiwów i bibliotek, z których korzystano przy niniejszym wydawnictwie.

Archiwum Centralne w Kijowie.

Archiwum Główne w Warszawie.

Archiwum Kapituły Katedralnej w Krakowie.

Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Moskwie.

Pozostają do dziś w tem Archiwum księgi Metryki Litewskiej. Księga Metryki Koronnej t. 18 (Legationum unionis 1569) znajduje się obecnie w Archiwum Głównem w Warszawie.

Archiwum Ministerstwa Sprawiedliwości w Moskwie.

Akt unji lubelskiej sejmu litewskiego z 1 lipca 1569 r. (nr 149) znajduje się obecnie w Archiwum Głównem w Warszawie, dział Lit. nr 180.

Archiwum Państwowe w Królewcu.

Archiwum Państwowe w Wilnie.

Archiwum ks. Radziwiłłów w Nieświeżu (obecnie w Warszawie).

Archiwum ks. Sanguszków w Sławucie (obecnie w Tarnowie).

Biblioteka Głównego Sztabu w Petersburgu.

Teki Naruszewicza, które znajdowały się w tej Bibliotece, są obecnie przechowywane w Bibliotece Narodowej w Warszawie.

Biblioteka Jagiellońska w Krakowie.

Biblioteka Kórnicka.

Biblioteka Ordynacji hr. Krasieńskich w Warszawie.

Biblioteka Ordynacji hr. Zamojskich w Warszawie.

Biblioteka Ossolińskich we Lwowie.

Biblioteka Publiczna w Petersburgu.

Dokumenty w Bibliotece tej przechowywane znajdują się obecnie przeważnie w Archiwum Głównem w Warszawie i mają sygnatury następujące:

nr tego wydawnictwa	sygnatura Archiwum Głównego
28	Litvaniae 48
36	» 69
41	» 72
42	» 73
43	» 74
Z Collectio autographorum t. 204:	
6	» 18
10	» 21
16	» 26
17	» 28
18	» 34
21	» 38
25	» 45
30	» 56
35	» 68
45	» 77
46	» 81
52	» 101
Z Collectio autographorum t. 205:	
80	» 137
83	» 139

Collectio autographorum t. 219, z którego zaczerpnięte zostały dokumenty nr 98 i 100, znajduje się obecnie w Bibliotece Narodowej w Warszawie.

Collectio autographorum t. 62, z którego pochodzi akt nr 88, i t. 64, z którego pochodzi akt nr 175, pozostały w Bibliotece Publicznej jako niepodlegające rewindykacji.

- Biblioteka Uniwersytetu w Królewcu.
 Biblioteka Uniwersytetu w Pradze (Czechosłowacja).
 Haus-, Hof- und Staatsarchiv w Wiedniu.
 Metryka Koronna ob. Archiwum Główne w Warszawie.
 Muzeum Ordynacji ks. Czartoryskich w Krakowie (dział rękopisów).

VII. Wykaz cytowanych dzieł.

- Akty odnoszące się do historii południowej i zachodniej Rosji, zbrane i wydane przez archeograficzną komisję. Tom I. Petersburg 1863.
 Akty odnoszące się do historii zachodniej Rosji, zbrane i wydane przez archeograficzną komisję. Tom I. Petersburg 1846.
 Archiwum południowo-zachodniej Rosji. Cz. II t. I. Kijów 1861.
 Archiwum ks. Sanguszków w Sławucie. Tom I. Lwów 1887.
 Balzer Oswald: Corpus iuris Polonici medii aevi. Kwartalnik Historyczny. T. V. Lwów 1891.
 Barwiński Bohdan: Żygmunt Kiejstutowicz. Żółkiew 1905.
 — Historyczne przyczynki, rozwidki, zamiatki i materiały do historii Ukrainy-Rusy. Tom I. Żółkiew 1908.
 — Kilka dokumentów i zamiatok do czasów wielkich książąt Szwetrichajła i Żygimonta Kiejstowicza. Zap. Tow. nauk. im. Szewczenka. T. 115. Lwów 1913.
 Bonnell Ernst: Russisch-Livländische Chronographie von der Mitte des IX Jahrhunderts bis zum Jahre 1410. Petersburg 1862.
 Caro Jakub: Geschichte Polens. Gota 1869.
 — Liber cancellariae Stanislai Ciołek. Część II. Archiv für Oesterreichische Geschichte. Tom LII. Wiedeń 1874.
 Codex diplomaticus Poloniae, wyd. Ryszczewski i Muczkowski. Tom I i III. Warszawa 1847, 1858.
 Codex diplomaticus Vitoldi, wyd. Prochaska. (Monumenta medii aevi historica t. VI). Kraków 1882.
 Codex epistolaris saeculi decimi quinti, wyd. Sokołowski, Szujski i Lewicki. Tom I—III. (Monumenta medii aevi historica Tom II, XII i XIV). Kraków 1876—1894.
 Konstytucje... ob. Konstytucje.
 Daniłowicz Ignacy: Skarbiec dyplomatów. Tom I i II. Wilno 1860—1862.
 Długosz Jan: Historiae Polonicae libri XII. Tom I. Frankfurt 1711.
 — Historiae Polonicae libri XII. Tom III i IV (Opera omnia t. XII i XIII), wyd. Przeździecki. Kraków 1876/7. — Dziejów polskich ksiąg XII. Tom III i IV (Dzieła wszystkie T. IV i V), wyd. Przeździecki. Kraków 1868/9.
 Dokumenty objaśniające historię południowo-zachodniego kraju i jego stosunek do Rosji i Polski. Petersburg 1865.
 Dubiński Piotr: Zbiór praw i przywilejów miastu stołecznemu Wilnowi nadanych. Wilno 1788.
 Dumont J.: Corps universel diplomatique du droit des gens. Tom II cz. 2, Tom IV cz. I. Amsterdam i Haga 1726.
 Działyński Tytus: Zbiór praw litewskich. Poznań 1841.
 Fejér Jerzy: Codex diplomaticus Hungariae. Tom IX. Buda 1840.

- Gołębiowski Łukasz: Dzieje Polski za panowania Jagiellonów. Tom I—III. Warszawa. 1846—1848.
- Gumowski Marjan: Pieczęcie królów polskich. Wiadomości Numizmatyczno Archeologiczne. Kraków 1910—1920, i osobno.
- Halecki Oskar: Przyłączenie Podlasia, Wołynia i Kijowszczyzny do Korony w roku 1569. Kraków 1915.
- Halecki Oskar: Dzieje unji Jagiellońskiej. Tom I—II. Kraków 1919.
- Herburt Jan: Statuta i przywileje koronne. Kraków 1570.
- Hołowacki Jakób F.: Pamiatniki dyplomaticzeskoho i sudiebno-diłowoho jazyka ruskoho w drewnym hałycko wołodymirskom kniażestwi. Lwów 1867.
- Hruszewski Michał: Istorja Ukrainy-Rusy. Tom IV. Lwów 1905.
- Jakubowski Jan: Opis księstwa trockiego. Przegląd Historyczny. T. V. Warszawa 1907.
- Januszowski Jan: Statuta, prawa i konstytucje koronne. Kraków 1600.
- Kojałowicz M. O.: Dniownik liublinskawo sejma 1569 goda. Petersburg 1869.
- Konstytucje, statuta i przywileje. Kraków 1579 (i następne wydania).
- Krupowicz Maurycy: Zbiór dyplomatów rządowych i aktów prywatnych. Wilno 1858.
- Kutrzeba Stanisław: Unja Polski z Litwą. Polska i Litwa w stosunku dziejowym. Kraków 1914.
- Lachowicz Stanisław August: Listy oryginalne Zygmunta Augusta. Wilno 1842.
- Łabuński Żerbiłło Józef: Unja Litwy z Polską (1385—1569). Warszawa b. d. (1913).
- Łaski Jan: Commune incliti regni Poloniae privilegium. Kraków 1505.
- Łubieński Stanisław: Opera posthuma. Antwerpja 1643.
- Muchanow Paweł: Sbornik istoriczeskij. Moskwa 1836.
- Naruszewicz Adam: Historja narodu polskiego od początku chrześcijaństwa. T. VII. Warszawa 1786.
- Niemcewicz Juljan U.: Zbiór pamiętników o dawnej Polsce. Tom I—II. Warszawa 1822.
- Pawiński Adolf: Akta Metryki Koronnej co ważniejsze z czasów Stefana Batorego. Źródła Dziejowe. T. XI. Warszawa 1882.
- Piekosiński Franciszek: Pieczęcie polskie wieków średnich. Kraków 1899.
- O źródłach heraldyki ruskiej. Rozprawy Wydziału hist.-fil. Akad. Um. T. XXXVIII. Kraków 1899.
- Kojałowicza Herbarz litewski t. zw. Compendium (Studja, rozprawy i materiały z dziedziny historii polskiej i prawa polskiego. T. II). Kraków 1899.
- Jana Zamojskiego notaty heraldyczno-sfragistyczne (Studja j. w. T. VII). Kraków 1907.
- Pistorius Jan: Polonicae historiae corpus hoc est Polonicarum rerum latini recentiores et veteres scriptores. Basilea 1582.
- Plater Broel Władysław: Zbiór pamiętników do dziejów polskich. Warszawa 1858/9.
- Prochaska Antoni: Nieznany akt homagjalny Witołda. Kwartalnik Historyczny. T. IX. Lwów 1895.
- Przyczynki historyczne do dziejów unji. Rozprawy Wydziału hist.-fil. Akad. Um. T. XXXIII. Kraków 1915.
- Przyłuski Jakub: Leges seu statuta ac privilegia regni Poloniae. Kraków 1553.
- Ptaszycki Stanisław ob. Sobolewski.
- Rykaezewski Erazm: Inventarium omnium privilegiorum, litterarum, diplomatum, scripturarum et monumentorum, quaeque in archivo Regni in arce Cracoviensi continentur, per commissarios confectum anno Domini 1682. Paryż 1862.

- Sarnecki Wincenty: Pamiątka unji lubelskiej r. 1569. Kraków 1869.
- Sarnicki Stanisław: Statuta i metryka przywilejów koronnych. Kraków 1594.
- Smoleński Władysław: Ostatni rok sejmu wielkiego. Kraków 1896.
- Sobolewski Aleksiej I. i Ptaszycki Stanisław: Paleograficzeskija snimki s russkich gramot... XIV w. Petersburg 1903.
- Srezniewskij Iz.: Swiedienija i zamietki, I—II. Petersburg 1867—1876.
- Stadnicki Kazimierz: Synowie Gedymina. Tom I—II. Lwów 1849, 1853.
— Bracia Władysława Jagiełły. Lwów 1867.
- Szajnocha Karol: Jadwiga i Jagiełło. Tom II. Lwów 1855.
- Turgeniew A. I.: Supplementum ad historica Russiae monumenta. Petersburg 1848.
- Ulanowski Bolesław: Projekt unji polsko-litewskiej z r. 1446. Archiwum Komisji Prawniczej t. VI. Kraków 1926.
- Volumina Legum I—II. Warszawa 1732, wyd. Ohryzki. Petersburg 1859.
- Wierzbowski Teodor: Matricularum regni Poloniae summaria. Tom I—III. Warszawa 1905—1908.
- Wiszniewski Michał: Pomniki historii i literatury polskiej. T. IV. Kraków 1837.
- Wójcicki Kazimierz Władysław: Biblioteka starożytna. Tom VI. Warszawa 1844.
- Wolff Józef: Kniaziowie litewsko-ruscy. Warszawa 1895.
— Ród Gedymina. Kraków 1886.
- Żiżń kniazja Kurbskawo w Litwie i na Wołyni. Kijów 1849.
- Źródła Dziejowe t. XI, XX. Warszawa 1882, 1894.
- Źródłopisma do dziejów unji, wyd. Działyński Tytus. Część II, oddział II, i Część III. Poznań 1856—1861.

WYKAZ AKTÓW.

	Str.
1. <i>Krewa, 14 sierpnia 1385 r.</i>	
Jagiello wielki książę litewski wraz z braćmi stwierdza zobowiązania, jakie przyjął na siebie na wypadek, jeśli zostanie mężem królowej polskiej Jadwigi	1
2. <i>Wolkowysk, 11 stycznia 1386 r.</i>	
Posłowie polscy zaświadczają, że zawiadomili Jagiełłę wielkiego księcia litewskiego o wyborze na króla polskiego i męża Jadwigi, i zapewniają bezpieczeństwo w Polsce dla Jagiełły i jego posłów	3
3. <i>[Kraków, przed 18 lutego 1386 r.]</i>	
Skirgiełło książę litewski zobowiązuje się wobec Bodzanty arcybiskupa gnieźnieńskiego, Jana biskupa krakowskiego, Dobrogosta biskupa poznańskiego, Jana wojewody sandomierskiego, Spytka wojewody krakowskiego i Sędziwoja wojewody kaliskiego do przebywania w załodze, ażby Jagiełło dopełnił przyjętych zobowiązań	4
4. <i>[Kraków, przed 18 lutego 1386 r.]</i>	
Witołd książę litewski zobowiązuje się pozostać w załodze u Jadwigi królowej polskiej i panów polskich, a to dla zapewnienia wykonania umowy, którą zawarł Jagiełło wielki książę litewski z panami Korony polskiej	5
5. <i>[Kraków, przed 18 lutego 1386 r.]</i>	
Fiedor Lubartowicz książę łucki zobowiązuje się wobec Jadwigi królowej polskiej do przebywania w załodze, ażby Jagiełło dopełnił zobowiązań, przyjętych w umowie zawartej między nim a Jadwigą i panami Korony polskiej	5
5a. <i>[Kraków, przed 18 lutego 1386 r.]</i>	
Jan syn Jerzego, książę bełski, zobowiązuje się pozostać w załodze u Jadwigi królowej polskiej i panów polskich, a to dla zapewnienia wykonania umowy, którą zawarł Jagiełło wielki książę litewski z panami Korony polskiej	400
6. <i>Kraków, 1 marca 1386 r.</i>	
Michał [Jawnutowicz] książę zasławski, któremu król Jagiełło dozwolił odjechać do jego księstwa, przyrzeka stawić się na każde tegoż wezwanie	5
7. <i>[Kraków, po 4 marca 1386 r.]</i>	
Skirgiełło książę litewski pod przysięgą składa hołd wierności z ziem i księstw Litwy i Rusi Władysławowi królowi polskiemu, Jadwidze królowej polskiej, małżonce jego i Koronie polskiej	6

8. [Kraków, po 4 marca 1386 r.]
Witold książę litewski przyrzeka Władysławowi królowi polskiemu, Koronie polskiej i jej mieszkańcom, że ich nie opuści, lecz według wszystkich sił stać przy nich będzie i pomagać im przeciw napadom jakichkolwiek ludzi . . . 6
9. [Kraków, po 4 marca 1386 r.]
Zygmunt Kiejstutowicz książę litewski przyrzeka Władysławowi królowi polskiemu, Koronie polskiej i jej mieszkańcom, że ich nie opuści, lecz według wszystkich sił stać przy nich będzie i pomagać im przeciw napadom jakichkolwiek ludzi . . . 7
10. Kraków, 12 marca 1386 r.
Panowie polscy zezwalają księciu Skirgielle, mimo załogi, w której zostaje, na wyjazd do Litwy z zastrzeżeniem powrotu na każde wezwanie . . . 7
11. Wieliczka, 13 marca 1386 r.
Witold książę litewski, udając się na Litwę za pozwoleniem królowej Jadwigi i panów polskich, mimo załogi, w której zostaje, zobowiązuje się wrócić na każde wezwanie . . . 8
12. Kraków, 13 marca 1386 r.
Władysław król polski zaświadcza, że za zgodą królowej Jadwigi i panów polskich wysłał na Litwę księcia Skirgiellę, mimo załogi, w której zostaje, i zobowiązuje się zapłacić za niego koszty załogi, gdyby warunki umowy z Polską nie zostały dotrzymane . . . 9
13. Sandomierz, 22 maja 1386 r.
Fiedor Lubart[owicz] książę łucki, udając się na Litwę za pozwoleniem królowej polskiej Jadwigi i panów polskich, mimo załogi, w której zostaje, zobowiązuje się wrócić na każde wezwanie i przyrzeka dotrzymać wierności Jagielle . . . 10
14. Sandomierz, 22 maja 1386 r.
Jan syn Jerzego książę bełski, udając się na Litwę mimo załogi, w której zostaje, zobowiązuje się wrócić na każde wezwanie . . . 11
15. [B. m. Po 22 maja 1386 r. a przed 1 lipca 1388 r.]
Fiedor Danilewicz namiestnik łucki przyrzeka z bratem swym Michałem być wiernym królowi [Władysławowi] i nikomu zamku łuckiego nie wydać . . . 12
16. Łuck, 23 października 1386 r.
Dymitr Korybut książę nowogrodzki przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie polskiej . . . 12
17. Łuck, 27 października 1386 r.
Wasył książę piński przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie polskiej . . . 13
18. Lida, 18 czerwca 1387 r.
Skirgiello książę litewski, pan trocki i połocki, wznawia przyrzeczenie wierności dane poprzedniego roku królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej, którym na wypadek bezpotomnej jego śmierci przyspaść mają jego dzierżawy . . . 14
19. Sadowie, 31 stycznia 1388 r.
Semen czyli Lingwen książę litewski przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich dzieciom i potomkom oraz Koronie polskiej . . . 16
20. Łęczyca, 26 kwietnia 1388 r.
Kniaziewie i bojarowie Dymitra Korybuta księcia nowogrodzkiego i siewierskiego

	Str.
przysięgają wraz z swoim księciem dotrzymać wierności królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie polskiej	17
<i>21. Kurzelów, 3 maja 1388 r.</i>	
Aleksander Wigunt książę kiernowski przysięga wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej	18
<i>22. Kraków, 18 maja 1388 r.</i>	
Dymitr Korybut książę litewski przysięga wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie polskiej	19
<i>23. Łuck, 12 lipca 1388 r.</i>	
Włodzimierz książę kijowski przysięga wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej	20
<i>24. Mołodeczno, 16 grudnia 1388 r.</i>	
Dymitr Olgierdowicz książę litewski przysięga wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej	21
<i>25. Sandomierz, 25 kwietnia 1389 r.</i>	
Semen Lingwen książę litewski przysięga wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej	22
<i>26. Sandomierz, 25 kwietnia 1389 r.</i>	
Semen Lingwen książę litewski przysięga wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej	23
<i>27. Sandomierz, 25 kwietnia 1389 r.</i>	
Semen Lingwen książę litewski, otrzymawszy od króla Władysława zarząd Wielkiego Nowogrodu, przysięga wierność jemu, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej	24
<i>28. Sandomierz, 25 kwietnia 1389 r.</i>	
Semen Lingwen książę litewski, otrzymawszy od króla Władysława zarząd Wielkiego Nowogrodu, przysięga wierność jemu, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej	25
<i>28a. Ostrowo, 5 sierpnia 1392 r.</i>	
Witołd książę litewski, pan trocki, łucki etc., pogodzony z królem Władysławem, przysięga wierność jemu i Koronie polskiej	401
<i>29. Ostrowo, 5 sierpnia 1392 r.</i>	
Witołd książę litewski, pan trocki, łucki etc., pogodzony z królem Władysławem, przysięga wierność królowej Jadwidze i Koronie polskiej	26
<i>30. Ostrowo, 5 sierpnia 1392 r.</i>	
Anna księżna litewska, pani trocka, łucka etc., poręcza, że mąż jej książę Witołd dotrzyma wierności królowi Władysławowi i Koronie polskiej	27
<i>31. Ostrowo, 5 sierpnia 1392 r.</i>	
Anna księżna litewska, pani trocka, łucka etc., poręcza, że mąż jej, książę Witołd, dotrzyma wierności królowej Jadwidze i Koronie polskiej	28
<i>32. Perejasław, 14 listopada 1393 r.</i>	
Oleg Iwanowicz książę rjazański poręcza za zięcia swego kniazia Korybuta, że wierny będzie królowi Władysławowi	29
<i>33. Wiślica, [przed 23 maja] 1393 r.</i>	
Fiedor Lubartowicz [książę włodzimierski], otrzymawszy ziemię siewierską od króla Władysława, przysięga wierność jemu, królowej Jadwidze i ich potomkom	30

34. *Wislica, 23 maja 1393 r.*
Fiedor [Lubartowicz] książę włodzimierski, otrzymawszy ziemię siewierską od króla Władysława, przyrzeka wierność jemu, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej 31
35. *Dolatycze, 18 lutego 1394 r.*
Witołd, Skirgiełło, Włodzimierz i Fiedor książęta litewscy poręczają za brata swego Andrzeja, że będzie posłusznym królowi Władysławowi, i zobowiązują się wydać go w ręce króla, jeśli tego od nich zażąda 32
36. *U jeziora Krudy między Grodnem a Mereczem, 31 grudnia 1400 r.*
Aleksander Patrykiewicz książę starodubski przyrzeka po śmierci Witołda uznać panem tylko króla Władysława i być wiernym Koronie polskiej 33
37. *[Wilno, 18 stycznia 1401 r.]*
Władysław król polski przypuszcza księcia Witołda dożywotnio do udziału w rządach Wielkiego Księstwa litewskiego 33
38. *Wilno, 18 stycznia 1401 r.*
Witołd książę litewski, przypuszczony przez króla Władysława do udziału w rządach Wielkiego Księstwa litewskiego, przyrzeka wierność królowi i Koronie polskiej, zapewniając, że po jego śmierci Wielkie Księstwo wróci do króla, jego potomków i Korony, z wyjątkiem ziem, które przeznaczają dla brata Zygmunta i dla żony swej Anny tytułem wiana, a które po śmierci tychże także do króla, jego potomków i Korony polskiej mają wrócić 34
39. *Wilno, 18 stycznia 1401 r.*
Biskup, kniaziowie i bojarzy litewscy przyrzekają przestrzegać układu zawartego między królem Władysławem i księciem Witołdem 36
40. *Birsztany, 26 stycznia 1401 r.*
Semen Dymitrowicz książę drucki przyrzeka, że po śmierci wielkiego księcia Witołda uzna za pana tylko króla Władysława i Koronę polską 41
41. *Merecz, 12 lutego 1401 r.*
Iwan Olgimuntowicz książę litewski przyrzeka, że w razie śmierci wielkiego księcia Witołda uzna za pana tylko króla Władysława i Koronę polską 42
42. *Troki, 24 lutego 1401 r.*
Jerzy Dowgowd książę litewski przyrzeka, że w razie śmierci wielkiego księcia Witołda uzna za pana tylko króla Władysława i Koronę polską 43
43. *Troki, 24 lutego 1401 r.*
Jerzy Michałowicz z bratem Andrzejem kniaziowie zaślawnicy przyrzekają, że w razie śmierci wielkiego księcia Witołda uznają za pana tylko króla Władysława i Koronę polską 44
44. *Radom, 11 marca 1401 r.*
Rada koronna przyrzeka przestrzegać układu zawartego między królem Władysławem a księciem Witołdem 44
45. *Lublin, 19 czerwca 1403 r.*
Witołd książę litewski zobowiązuje się nie zawierać przymierza z Zakonem NPM. w Prusiech i w Inflantach bez wiedzy i woli króla Władysława Jagiełły 47
46. *Kamieniec, 20 września 1404 r.*
Witołd książę litewski ponawia przyrzeczenie wierności królowi Władysławowi Jagielle i Koronie polskiej i unieważnia wszelkie umowy zawarte przez się ku ich szkodzie 48

47. [B. m., prawdopodobnie 1405 r.]
Witołd książę litewski przyrzeka, że po jego zgonie wszystkie ziemie litewskie, dziedziczne i nabyte, jak Smoleńsk, wraz z swemi przynależnościami przypaść mają królowi Jagielle, jego następcom i Koronie polskiej 49
48. [B. m., prawdopodobnie 1406 r.]
Witołd książę litewski ponawia poprzednio dane przyrzeczenie, że po jego śmierci wszystkie ziemie litewskie, dziedziczne i nabyte, jak Smoleńsk, wraz z swemi przynależnościami przypaść mają królowi Jagielle, jego następcom i Koronie polskiej 50
49. Horodło, 2 października 1413 r.
Rody szlachty polskiej przyjmują bojarów litewskich do wspólności swych herbów 50
50. Horodło, 2 października 1413 r.
Bojarzy litewscy przyrzekają wierność szlachcie polskiej, Koronie polskiej, królowi Władysławowi i wielkiemu księciu Witołdowi, a za wielkiego księcia obiecują przyjąć w razie śmierci Witołda tego, kogo im dadzą król Władysław lub jego następcy i szlachta polska 55
51. Horodło, 2 października 1413 r.
Władysław Jagiełło król polski i najwyższy książę litewski i Witołd wielki książę litewski określają charakter połączenia Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną polską i nadają szereg przywilejów bojarom Wielkiego Księstwa, zastrzegając, że mogą z nich korzystać tylko ci, którzy będą używać herbów, nadanych im przez szlachtę polską 60
52. Lublin, 3 lutego 1432 r.
Wojciech [Jastrzębiec] arcybiskup gnieźnieński transumuje dokument księcia Witołda, wydany w Wieliczce 13 marca 1386 r. 72
53. Lublin, 3 lutego 1432 r.
Wojciech [Jastrzębiec] arcybiskup gnieźnieński transumuje dokument bojarów litewskich, wydany w Wilnie 18 stycznia 1401 r. 74
54. Lublin, 30 września 1432 r.
Władysław król polski upelnomocnia swoich posłów do zawarcia układów z Litwą o jej stosunek do Polski i do nadania Zygmuntovi księciu litewskiemu władzy wielkoksiążęcej 76
55. Grodno, 15 października 1432 r.
Zygmunt wielki książę litewski, otrzymawszy dożywotnio od króla Władysława godność wielkiego księcia, przyrzeka wierność jemu i Koronie polskiej i określa swoje wobec nich obowiązki 77
56. Grodno, 15 października 1432 r.
Zygmunt wielki książę litewski stwierdza, że Horodło z okręgiem należało i należeć ma do Korony polskiej 81
57. Wilno, 18 października 1432 r.
Michał książę litewski, syn Zygmunta wielkiego księcia litewskiego, przyrzeka przestrzegać układu, zawartego przez jego ojca z posłami Władysława króla polskiego 82
58. Kraków, 3 stycznia 1433 r.
Władysław król polski nadaje Zygmuntovi wielkiemu księciu litewskiemu dożywotnio w zarząd Wielkie Księstwo litewskie i określa jego prawa i obowiązki 84
59. Troki, 20 stycznia 1433 r.
Zygmunt wielki książę litewski, otrzymawszy dożywotnio od króla Władysława

	Str.
godność wielkiego księcia, przyrzeka wierność jemu i Koronie polskiej i określa swoje wobec nich obowiązki	90
60. <i>Korczyn, 27 lutego 1434 r.</i>	
Władysław król polski nadaje Zygmuntowi wielkiemu księciu litewskiemu dożywotnio w zarząd Wielkie Księstwo litewskie i określa jego prawa i obowiązki	94
61. <i>Grodno, 27 lutego 1434 r.</i>	
Zygmunt wielki książę litewski, otrzymawszy dożywotnio od Władysława króla polskiego godność wielkiego księcia litewskiego, przyrzeka wierność jemu i Koronie polskiej i określa swoje wobec nich obowiązki	100
62. <i>Troki, 1 lipca 1437 r.</i>	
Jan Dawgerd wojewoda wileński przyrzeka, że zamek wileński wyda tylko wielkiemu księciu Zygmuntowi lub po jego śmierci królowi Władysławowi	105
63. <i>Grodno, 6 grudnia 1437 r.</i>	
Zygmunt wielki książę litewski, ponawiając umowy poprzednio z królem Władysławem zawarte, zastrzega, iż grodów i ziem nikomu nie odda w dzierżenie, jak tylko po złożeniu przysięgi, iż wyda je temuż królowi Władysławowi a po jego śmierci królowi polskiemu i Koronie polskiej	106
64. <i>Grodno, 6 grudnia 1437 r.</i>	
Posłowie, wysłani z sejmu polskiego w Sieradzu, zapewniają Zygmuntowi wielkiemu księciu litewskiemu dotrzymanie umów, zawartych z Władysławem królem polskim, i określają sprawę pomocy przeciw księciu Świdrygielle	108
65. <i>Piotrków na sejmie, 16 grudnia 1438 r.</i>	
Władysław król polski przyrzeka, iż będzie przestrzegał umów, zawartych między jego ojcem, królem Władysławem, a Zygmuntem wielkim księciem litewskim	110
66. <i>Troki, 31 października 1439 r.</i>	
Zygmunt wielki książę litewski, potwierdzając układy z Koroną polską, zawarte za życia Władysława króla polskiego, transumuje dokument swój, wystawiony w Grodnie 27 lutego 1434 r.	113
67. <i>Kraków, 7 stycznia 1440 r.</i>	
Władysław król polski, potwierdzając układy, zawarte między ojcem jego królem Władysławem i Zygmuntem wielkim księciem litewskim, transumuje dokument swój, wystawiony w Korczynie 27 lutego 1434 r.	114
68. <i>Brześć litewski 17 września 1446 r.</i>	
Kazimierz elekt polski, wielki książę litewski, przyrzeka utrzymać unję obu państw, Polski i Litwy, jako ich wspólny pan i władca, oraz obiecuje koronować się w Krakowie i zatwierdzić prawa i przywileje stanom Korony polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego, na co wszystko panowie litewscy udzielają swej zgody	115
69. <i>Brześć litewski, 19 września 1446 r.</i>	
Posłowie polscy przyjmują w imieniu szlachty polskiej pewne zobowiązania w stosunku do Kazimierza elekta polskiego i wielkiego księcia litewskiego, gdy zasiądzie na tronie polskim	117
70. <i>Nowe Miasto Korczyn, 22 października 1456 r.</i>	
Kazimierz król polski i wielki książę litewski, biorąc ze sobą pieczęć koronną w podróż na Litwę, zobowiązuje się, iż nie wystawi tam żadnego dokumentu na szkodę Polski	118

71. *Grodno, 9 stycznia 1499 r.*
Aleksander wielki książę litewski daje Marcinowi biskupowi żmudzkiemu i Janowi Zabrzezińskiemu kasztelanowi i wojewodzie trockiemu oraz marszałkowi litewskiemu pełnomocnictwo do zawarcia unji z Koroną 119
72. *Kraków, 6 maja 1499 r.*
Panowie rady polskie zawierają układ z posłami sejmu litewskiego, potwierdzający dawne umowy Polski z Litwą 121
73. *Kraków, 6 maja 1499 r.*
Panowie rady polskie zawierają układ z posłami sejmu litewskiego, transumując dokument, wydany 2 października 1413 r. przez szlachtę polską w Horodle 121
74. *Kraków, 6 maja 1499 r.*
Jan Olbracht król polski zatwierdza układ, zawarty między Litwą i Koroną przez panów rady polskie i pełnomocników litewskich 123
75. *Kraków, 14 maja 1499 r.*
Panowie rady polskie oświadczają, że gdy do dokumentu, wystawionego pełnomocnikom litewskim, nie mogli wcielić dokumentu przodków swoich, gdyż go nie było pod ręką, wydadzą na żądanie Litwy nowy dokument z wcielonym dawnym, pod tą samą, co poprzedni, datą 124
76. *Wilno, 24 lipca 1499 r.*
Panowie rady litewskie, zatwierdzając układ z Koroną, transumują dokument, wydany 2 października 1413 przez bojarów litewskich w Horodle 126
77. *Grodno, 27 sierpnia 1501 r.*
Aleksander wielki książę litewski daje pełnomocnictwo pięciu posłom swoim do udziału w elekcji króla polskiego i do ewentualnych pertraktacji o unję z Polską 130
78. *Bielsk, 9 września 1501 r.*
Panowie rady litewskie dają pięciu posłom wielkiego księcia Aleksandra pełnomocnictwo do udziału w elekcji króla polskiego i do ewentualnych pertraktacji o unję z Polską 131
79. *Piotrków na sejmie, 3 października 1501 r.*
Panowie rady polskie odnawiają umowy w sprawie unji z posłami Aleksandra wielkiego księcia litewskiego i sejmu litewskiego 134
80. *Piotrków na sejmie, 3 października 1501 r.*
Posłowie Aleksandra wielkiego księcia litewskiego i sejmu litewskiego odnawiają umowy w sprawie unji z panami rady koronnymi 138
81. *[Piotrków na sejmie, 3 października 1501 r.]*
Rota przysięgi składanej przez posłów litewskich, iż umowa o unję przez nich zostanie potwierdzona 142
82. *Mielnik, 23 października 1501 r.*
Aleksander wielki książę litewski zatwierdza umowę w sprawie unji, zawartą między posłami jego i sejmu litewskiego a panami rady koronnymi 142
83. *Mielnik, 30 października 1501 r.*
Aleksander wielki książę litewski, wybrany król polski, zaświadcza, iż dwudziestu siedmiu książąt, panów i szlachty W. Ks. Litewskiego przyrzekło dotrzymać unji, zawartej z Polską, i przyjęło na siebie zobowiązanie, iż uzna ją ogół litewskiej szlachty 147

84. *Kraków, 2 marca 1502 r.* . . . . . Str.
- Kapituła krakowska transumuje przedłożony jej przez Jana Łaskiego w imieniu Aleksandra króla polskiego dokument Władysława króla polskiego i Witołda w. księcia litewskiego, wydany w Horodle 2 października 1413 r. 149
85. *Kraków, 2 marca 1502 r.* . . . . .
- Kapituła krakowska transumuje przedłożony jej przez Jana Łaskiego w imieniu Aleksandra króla polskiego dokument Zygmunta w. księcia litewskiego, wydany w Trokach 20 stycznia 1433 r. 151
86. *Kraków, 2 marca 1502 r.* . . . . .
- Kapituła krakowska transumuje przedłożony jej przez Jana Łaskiego w imieniu Aleksandra króla polskiego dokument Zygmunta wielkiego księcia litewskiego, wydany w Grodnie 27 lutego 1434 r. 153
87. *Wilno na sejmie, 21 lipca 1563 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wystawia pełnomocnictwo, dane przez sejm litewski posłom, wysłanym na sejm koronny dla zawarcia nowej unji z Polską 154
88. *Wilno na sejmie, 21 lipca 1563 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski i wielki książę litewski podaje instrukcję, daną przez sejm litewski posłom, wysłanym na sejm koronny dla zawarcia nowej unji z Polską 158
89. *Warszawa, 20 lutego 1564 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wystawia pełnomocnictwo, dane przez sejm koronny posłom wysłanym zeń na sejm litewski, zwołany do Bielska 177
90. *Warszawa na sejmie, 13 marca 1564 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski i wielki książę litewski odstępuje sukcesję na Wielkie Księstwo litewskie Koronie polskiej i określa charakter połączenia obu państw. (Deklaracja o unji litewskiej) 179
91. *Warszawa na sejmie, 13 marca 1564 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski i wielki książę litewski stwierdza przebieg sprawy unji Polski z Litwą na sejmie warszawskim 1563—4 r. (Reces w sprawie około unji litewskiej) 181
92. *Bielsko, 8 lipca 1564 r.* . . . . .
- Panowie rady litewskie uwierzytelniają posłów, wysłanych dla zdania sprawy sejmowi koronnemu z narad w sprawie unji, które się toczyły na sejmie w Bielsku 185
- 92a. *Lublin, 20 lipca 1566 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski uwierzytelnia posłów wysłanych do stanów litewskich 404
- 92b. *Lublin, 22 lipca 1566 r.* . . . . .
- Panowie rady koronne uwierzytelniają od siebie posłów przez króla wysłanych do stanów litewskich zebranych w Brześciu 405
93. *Brześć litewski, 5 sierpnia 1566 r.* . . . . .
- Instrukcja dana przez sejm litewski posłom wysłanym na sejm koronny lubelski 187
94. *Lublin na sejmie, 22 sierpnia 1566 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski transumuje instrukcję, daną 5 sierpnia 1566 r. przez sejm litewski posłom wysłanym na sejm koronny do Lublina 188
- 94a. *B. m., w czerwcu 1567 r.* . . . . .
- Odpowiedź sejmu koronnego dana posłom litewskim 406

- 94b. *Piotrków na sejmie, 1 czerwca 1567 r.*
Panowie rady koronne uwierzytelniają posłów do nich przez rady litewskie przysłanych a teraz wracających z odpowiedzią 408
- 94c. *Piotrków na sejmie, 1 czerwca 1567 r.*
Panowie rady i posłowie sejmu koronnego uwierzytelniają posłów do nich wysłanych przez stany litewskie na sejm piotrkowski a teraz wracających z odpowiedzią 409
- 94d. *Piotrków na sejmie, 2 czerwca 1567 r.*
Zygmunt August król polski uwierzytelnia posłów, wysłanych z sejmu koronnego do stanów litewskich 410
- 94e. *Piotrków na sejmie, 8 czerwca 1567 r.*
Sejm koronny uwierzytelnia posłów wysłanych do stanów litewskich w sprawie porozumienia, by prosić króla o zwołanie wspólnego sejmu dla sprawy unji 410
- 94f. *Mołodeczno, 9 listopada 1567 r.*
Stany litewskie zawiadamiają sejm polski, iż odpowiedź na jego propozycje dali posłom przez sejm polski do nich przysłanym 412
95. *Wołyń, 21 grudnia 1568 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przyrzeka sejmowi litewskiemu, udającemu się do Lublina dla zawarcia unji, iż co do sposobu jej przeprowadzenia i co do treści będzie się przestrzegać pewnych określonych w tym akcie warunków 189
96. *Lublin na sejmie, 5 marca 1569 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przywraca i wciela do Korony polskiej Podlasie i Wołyń 193
97. *Lublin na sejmie, 5 marca 1569 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przywraca i wciela do Korony polskiej Podlasie i określa dokładnie warunki tego wcielenia 196
- 97a. *Lublin na sejmie, 7 marca 1569 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski stwierdza przebieg sprawy unji Polski z Litwą na sejmie lubelskim 1569 r. 414
98. *Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa panów rady, posłów i starostów podlaskich, by stawili się w Lublinie 27 marca 1569 r. dla wykonania przysięgi królowi i Koronie polskiej 207
99. *Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa panów rady, posłów i starostów wołyńskich, by stawili się w Lublinie na sejmie dla wykonania przysięgi jako przynależni do Korony 209
100. *Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa Wasyla Tyszkiewicza wojewodę podlaskiego do przybycia na sejm w Lublinie i przywiedzenia tamże posłów podlaskich 210
101. *Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa Aleksandra Czartoryskiego wojewodę wołyńskiego do przybycia na sejm w Lublinie i przywiedzenia z sobą posłów wołyńskich 211
102. *Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.*
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa starostów podlaskich

	Str.
do ogłoszenia przesłanych uniwersałów i przybycia na sejm w Lublinie dla złożenia przysięgi	211
103. <i>Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.</i>	
Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa starostów wołyńskich do ogłoszenia przesłanych uniwersałów i przybycia na sejm w Lublinie dla złożenia przysięgi	212
104. <i>Lublin na sejmie, po 8 marca 1569 r.</i>	
Wykaz listów, które komornicy wzięli do Podlasia i Wołynia	212
105. <i>Drohiczyn, 14 marca 1569 r.</i>	
Urząd zamkowy drohicki stwierdza, iż uniwersały królewskie o włączeniu ziemi podlaskiej do Korony, przywiezione przez Bartosza Biereckiego, zostały obwołane i i rozesłane	213
106. <i>Mielnik, 14 marca 1569 r.</i>	
Urząd grodzki mielnicki stwierdza, iż do oblaty podany został uniwersał Zygmunta Augusta króla polskiego i wielkiego księcia litewskiego do szlachty podlaskiej z 8 marca 1569 r.	214
107. <i>Patkowice, 14 marca 1569 r.</i>	
Piotr Patkowski stwierdza, iż otrzymał od komornika królewskiego Stanisława Łapki list zawarty i uniwersał do szlachty podlaskiej	215
108. <i>Drohiczyn, po 14 marca 1569 r.</i>	
Maciej Szymanowski podstarości drohicki stwierdza, iż listy królewskie zostały publikowane i wydane adresatom	215
109. <i>Mielnik, 15 marca 1569 r.</i>	
Jerzy Chibowski woźny ziemi mielnickiej zeznaje wobec urzędu grodzkiego mielnickiego, iż ogłosił złączenie ziemi podlaskiej z Koroną polską	216
110. <i>Mordy, 15 marca 1569 r.</i>	
Stanisław Pirkowski potwierdza odebranie od Stanisława Łapki listu królewskiego do Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła wojewodzica wileńskiego	217
111. <i>Kupiżyn, 16 marca 1569 r.</i>	
Wojciech Turski potwierdza odebranie od Bartosza Biereckiego, komornika JKM., listu królewskiego do Jana Kiszki	217
112. <i>Brańsk, 18 marca 1569 r.</i>	
Burmistrz i rada miejska Brańska dają pełnomocnictwo posłom swoim, wysłanym na sejm w Lublinie, do złożenia przysięgi królowi w ich imieniu	218
113. <i>Bielsk, 20 marca 1569 r.</i>	
Urząd i pospólstwo miasta Bielska wysyłają delegatów do króla i posłów podlaskich i dają im pełnomocnictwo	219
114. <i>Drohiczyn, 24 marca 1569 r.</i>	
Urząd i pospólstwo miasta Drohiczyna wysyłają posłów do króla, dając im pełnomocnictwo, i proszą o zatwierdzenie przywileju miasta	219
115. <i>Lublin na sejmie, 24 marca 1569 r.</i>	
Zygmunt August król polski określa na prośby sejmu koronnego stosunek Wielkiego Księstwa litewskiego do Korony	220
116. <i>Lublin na sejmie, 29 marca 1569 r.</i>	
Zygmunt August król polski stwierdza, iż posłowie miasta Bielska złożyli przysięgę Koronie polskiej	227

117. *Lublin na sejmie, 29 marca 1569 r.*
 Zygmunt August król polski stwierdza, iż posłowie miasta Brańska złożyli przysięgę Koronie polskiej 227
118. *Lublin na sejmie, 2 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski stwierdza, iż Adam Kosiński pisarz i poseł ziemi drohickiej otrzymał w przechowanie przywilej wcielenia ziemi podlaskiej 228
119. *Lublin na sejmie, 7 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski poleca wojewodzie podlaskiemu Wasylowi Tyszkiewiczowi złożenie przysięgi Koronie polskiej przed jurgieltnikiem Bartoszem Zawackim, którego do niego wysła 228
120. *Lublin na sejmie, 7 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski wzywa kasztelana podlaskiego Grzegorza Tryznę do przybycia do Lublina dla złożenia przysięgi Koronie polskiej 229
121. *Lublin na sejmie, 7 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski nakazuje kniaziowi Piotrowi Zbaraskiemu wojewodzicowi trockiemu przybyć do Lublina dla złożenia przysięgi Koronie polskiej 230
122. *Lublin na sejmie, 8 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski nakazuje księżnej Jerzowej Słuckiej przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jej dóbr podlaskich 231
123. *Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski nakazuje Annie Kiszczynie wojewodzynie witebskiej przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jej dóbr podlaskich 231
124. *Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski nakazuje księżnej Reginie Połubieńskiej staroście mściławskiej i radomskiej przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jej dóbr podlaskich 232
125. *Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski nakazuje Aleksandrowi Wahanowskiemu marszałkowi hospodarskiemu i jego braciom Iwanowi, Hrehoremu i Fiedorowi, aby przybyli do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z ich dóbr podlaskich 232
126. *Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski nakazuje braciom Iczmanom przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie z ich dóbr podlaskich 232
127. *Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski nakazuje Janowej Irzykowiczowej staroście mielniczej przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jej dóbr podlaskich 233
128. *Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski nakazuje Pawłowi Sapieszemu wojewodzie nowogrodzkiemu przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jego dóbr podlaskich 233
129. *Lublin na sejmie, 23 kwietnia 1569 r.*
 Zygmunt August król polski naznacza na 14 maja 1569 r. termin do złożenia przy-

- sięgi królowi i Koronie polskiej dla Podlaszan, którzy pierwszemu wezwaniu dosyć jeszcze nie uczynili 233
130. *Lublin na sejmie, 30 kwietnia 1569 r.*
- Zygmunt August król polski naznacza na 14 maja termin do złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej dla Podlaszan, którzy pierwszemu wezwaniu dosyć jeszcze nie uczynili, oraz poleca złożenie serebszczyzny poprzednio już należnej 234
131. *Bielsk, 14 maja 1569 r.*
- Szlachta ziemi bielskiej składa przysięgę Koronie polskiej w grodzie bielskim 236
132. *Drohiczyn, 14 maja i w dniach następnych 1569 r.*
- Szlachta powiatu drohickiego składa przysięgę Koronie polskiej w grodzie drohickim 265
133. *Lublin, 24 maja 1569 r.*
- Zygmunt August król polski stwierdza, że Jan Wnuczek ziemianin bielski złożył dodatkowo przysięgę królowi i Koronie polskiej 297
134. *Lublin na sejmie, 25 maja 1569 r.*
- Zygmunt August naznacza dygnitarzom, szlachcie i mieszczanom ziemi wołyńskiej na 16 czerwca 1569 r. nowy termin do złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej 297
135. *Bielsk, 25 i 26 maja 1569 r.*
- Szlachta ziemi bielskiej składa dodatkowo przysięgi królowi i Koronie polskiej 300
136. *Lublin na sejmie, 26 maja 1569 r.*
- Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przywraca i wciela do Korony polskiej ziemię wołyńską i określa dokładnie warunki tego połączenia 300
137. *Bielsk, 28 maja i 2 czerwca 1569 r.*
- Szlachta ziemi bielskiej składa dodatkowo przysięgi królowi i Koronie polskiej 308
138. *Lublin na sejmie, 6 czerwca 1569 r.*
- Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przywraca i wciela do Korony polskiej ziemię kijowską i określa dokładnie warunki tego wcielenia 308
139. *Braclaw, 16 czerwca 1569 r.*
- Szlachta powiatu braclawskiego i winnickiego składa przysięgę na wierność Koronie polskiej w zamku braclawskim 319
140. *Łuck, 16, 17 i 23 czerwca 1569 r.*
- Dygnitarze i szlachta powiatu łuckiego składają przysięgę na wierność Koronie polskiej w grodzie łuckim 321
141. *Łuck, 16 czerwca 1569 r.*
- Wobec urzędu grodzkiego łuckiego zeznaje woźny Miszko Smykowski, iż Stanisław Molski komornik i komisarz królewski nie chciał przyjąć przysięgi na wierność Koronie polskiej od archimandryty żydyczyńskiego Jona 324
142. *Włodzimierz, 16—18 czerwca 1569 r.*
- Dygnitarze, szlachta i mieszczanie powiatu włodzimierskiego składają przysięgę na wierność Koronie polskiej wobec komisarza królewskiego Jana Falibowskiego 325
143. *Łuck, 18 czerwca 1569 r.*
- Fiedor Czaplic Szpanowski szlachcic powiatu łuckiego zeznaje w grodzie łuckim, iż tegoż dnia złożył przysięgę Koronie polskiej 328
144. *Łuck, 18 czerwca 1569 r.*
- Bohdan Patrycy Radohoski zeznaje w grodzie łuckim, iż tegoż dnia złożył przysięgę Koronie polskiej 329

	Str.
145. <i>Łuck, 20 czerwca 1569 r.</i> Ostafi i Andrzej Korowaje Peleccy zeznają w grodzie łuckim, iż tegoż dnia złożyli przysięgę Koronie polskiej	330
146. <i>Łuck, 21 czerwca 1569 r.</i> Falilej Niekraszewicz Bereżecki zeznaje przed urzędem grodzkim łuckim, iż tegoż dnia złożył przysięgę Koronie polskiej	330
147. <i>Bielsk, 24 czerwca 1569 r.</i> Andrzej syn Pawła z Wojciechów-Wiszzonek szlachcic ziemi bielskiej składa dodatkowo przysięgę królowi i Koronie polskiej	331
148. <i>Lublin na sejmie, 1 lipca 1569 r.</i> Panowie rady i posłowie ziemscy Korony polskiej odnawiają unję z Wielkim Księstwem litewskim	331
149. <i>Lublin na sejmie, 1 lipca 1569 r.</i> Panowie rady i posłowie ziemscy Wielkiego Księstwa litewskiego odnawiają unję z Koroną polską	348
150. <i>Lublin na sejmie, 1 lipca 1569 r.</i> Roty przysięg na unję panów rad i posłów koronnych i litewskich	363
151. <i>Lublin na sejmie, 4 lipca 1569 r.</i> Zygmunt August król polski i wielki książę litewski zatwierdza unję Korony z W. Księstwem litewskim, zawartą na sejmie lubelskim przez panów rady i posłów ziemskich koronnych i litewskich	364
152. <i>Lublin na sejmie, [po 4 lipca 1569 r.].</i> Porządek rady koronnej, polskiej i litewskiej, ustanowiony na sejmie lubelskim	373
153. <i>Łuck, 11 lipca 1569 r.</i> Urząd grodzki łucki poświadcza, iż Mikołaj Charliński z żoną Hanną księżną Lubbecką złożyli wobec niego przysięgę Koronie polskiej	375
154. <i>Lublin na sejmie, 15 lipca 1569 r.</i> Zygmunt August król polski, wielki książę litewski, widymuje akt unji Korony z Wielkim Księstwem litewskim, wydany na sejmie 1 lipca 1569 r. przez panów rady i posłów ziemskich koronnych	375
155. <i>Lublin na sejmie, 19 lipca 1569 r.</i> Zygmunt August król polski ustanawia porządek, wedle którego marszałkowie koronni i litewscy zachowywać się mają	376
156. <i>Lublin na sejmie, 29 lipca 1569 r.</i> Zygmunt August król polski i wielki książę litewski ogłasza swoją ostateczną przemowę w sprawie unji na sejmie lubelskim wygłoszoną	378
157. <i>Lublin na sejmie, 11 sierpnia 1569 r.</i> Zygmunt August król polski i wielki książę litewski utwierdza unję, zawartą na sejmie między Koroną polską a Wielkim Księstwem litewskim	380
158. <i>Knyszyn, 12 października 1569 r.</i> Zygmunt August król polski, odmawiając księciu słuckiemu osobistego przyjęcia przysięgi, poprzednio na sejmie z powodu nieobecności jego nie złożonej, dowala mu poczekać na powrót komisarzy, którzy tę przysięgę mają odeń odebrać	382
159. <i>Warszawa na sejmie, 3 lipca 1570 r.</i> Zygmunt August król polski stwierdza, że Mikołaj Czyżowski kasztelan połaniecki, który nie był obecny na sejmie lubelskim w r. 1569, teraz zaprzysięgł unję Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną	383

160. *Warszawa na sejmie, 8 lipca 1570 r.* . . . . . Str.
- Zygmunt August król polski stwierdza, iż posłowie kijowscy, wołyńscy i braclawscy żądali zmiany pewnych wyrażeń w recesie tegoż sejmu, tyczących się województw kijowskiego, wołyńskiego i braclawskiego, co jednak nie mogło nastąpić z powodu, że reces już był publikowany 384
161. *Warszawa na sejmie, 10 lipca 1570 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski stwierdza, iż Walenty Dembieński kanclerz koronny protestował, jak na poprzednim sejmie, przeciw wdawaniu się pieczętarzy W. Ks. litewskiego w sprawy jego urzędu 385
162. *Warszawa, 15 lipca 1570 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski odkłada do przyszłego sejmu postanowienie co do porządku zachowania się marszałków koronnych i litewskich 385
163. *Warszawa, 6 grudnia 1570 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu wcielenia Podlasia do Korony polskiej z 5 marca 1569 r. 386
164. *Warszawa, 6 grudnia 1570 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu unji Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim z 24 marca 1569 r. 387
165. *Warszawa, 6 grudnia 1570 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu wcielenia do Korony polskiej województw wołyńskiego i braclawskiego z 27 (sic) maja 1569 r. 387
166. *Warszawa, 6 grudnia 1570 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu wcielenia do Korony polskiej ziemi kijowskiej z 6 czerwca 1569 r. 388
167. *Warszawa, 6 grudnia 1570 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu unji Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim, wystawionego przez panów rady i posłów ziemskich koronnych w Lublinie 1 lipca 1569 r. 388
168. *Warszawa, 6 grudnia 1570 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt zatwierdzenia unji Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim z 4 lipca 1569 r. 389
169. *Warszawa na sejmie, 15 kwietnia 1572 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski określa zakres działania marszałków polskich i litewskich 390
170. *Warszawa na sejmie, 20 kwietnia 1572 r.* . . . . .
- Zygmunt August król polski odracza do przyszłego sejmu sprawę wyznaczenia księciu słuckiemu miejsca w senacie 392
171. *Kraków, 14 maja 1574 r.* . . . . .
- Henryk król polski transumuje postanowienie króla Zygmunta Augusta z 15 kwietnia 1572 r., tyczące się porządku między marszałkami koronnymi i litewskimi 393
172. *Warszawa na sejmie, 6 marca 1581 r.* . . . . .
- Stefan król polski stwierdza, iż panowie rady i posłowie litewscy protestowali w sprawie przyznania miejsca w senacie księżetom słuckim 394
173. *Warszawa na sejmie, 24 lutego 1585 r.* . . . . .
- Stefan król polski stwierdza, iż imieniem książąt słuckich wniesiono protestację w sprawie przyznania im miejsca w senacie 394

174. *Kraków na sejmie, 22 lutego 1603 r.*
 Zygmunt III król polski wydaje ekstrakt dokumentu Zygmunta Augusta z 15 kwietnia 1572 r., tyczącego się porządku między marszałkami koronnymi i litewskimi 395

175. *Warszawa, 21 maja 1647 r.*
 Władysław król polski określa porządek między marszałkami polskimi a litewskimi 395

176. *Warszawa, 28 czerwca 1647 r.*
 Władysław król polski transumuje porządek między marszałkami polskimi i litewskimi, wydany przezeń w Warszawie 21 maja 1647 r. 397

177. *Warszawa na sejmie, 20 października 1791 r.*
 Konstytucja p. t. Zaręczenie wzajemne obojga narodów 398

1.

Krewo, 14 sierpnia 1385 r.

Jagiello wielki książę litewski wraz z braćmi stwierdza zobowiązania, jakie przyjął na siebie na wypadek, jeśli zostanie mężem królowej polskiej Jadwigi.

Or. 1. Arch. kap. krak., dok. nr. 186. Dokument pergaminowy, średniej grubości, licho wyprawny, szer. 33, wys. 22, zakł. 4 cm., dość dobrze zachowany, w ostatnim wierszu nieco przetarty, w kilku miejscach poplamiony od wilgoci. — Opatrzony był pierwotnie 5 pieczęciami; po 4 pozostały kawałki pasków pergaminowych, na których były przywieszzone, po piątej tylko nacięcia w pergaminie. Ob. Dr. 1. — In dorso zapiski: 1) Litterae Jagelonis magni ducis Lithvaniae pro regina Poloniae (ręka XVI w., pismo bardzo zatarte; inna ręka XVII wieku dodała:) Hedvigi, quam sibi in uxorem copulari postulat; 2) 1385; 3) R. 53; 4) Litterae Jagellonis ducis Lithvaniae, quibus per emissarios expetit Hedvigim in consortem (ręka XVII w.); 5) Nro 3-tio (ręka XVIII w.); 6) 189 (ręka XIX w.).

Kop. 1. Arch. kap. krak., rękopis XV w. p. t.: Liber antiquus privilegiorum, k. 53—53^v, nr. LXXVII: Litterae, quibus Jagalo dux Lithvaniae Rutenus postulat Hedvigim reginam Poloniae sibi in matrimonium copulari (odpis ręką XV, nagłówek ręką XVI w.). — 2. Arch. kap. krak., rękopis XVII w. p. t.: Archivi ecclesiae cathedralis et dioecesis Cracoviensis autoritate illustrissimi et reverendissimi domini domini Andreae Trzebicki episcopi Cracoviensis, ducis Severiae etc., reformati et in scripta redacti pars prima, k. 70—71, nr. 45. — 3. Arch. kap. krak., rękopis XVIII w. p. t.: Summarium monumentorum pergaminorum in archivo reverendissimi capituli ecclesiae cathedralis Cracoviensis reperibilium, nr. 189 (regestr).

Dr. 1. Wiszniewski, Pomniki historyi i literatury polskiej, t. IV str. 92—94, według Or. 1; z podobiznami pieczęci książąt Witolda, Korybuta i Lingwena. — 2. Cod. epistolaris saec. XV, t. I część 1, nr. 3, według Or. 1.

Reg. 1. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 507, według Dr. 1.

Nos Jagalo, virtute Dei dux magnus Litwanorum Rusiaeque dominus et haeres naturalis, notum facimus quibus expedit universis, praesentium tenorem inspecturis, nobis memoriale dicendorum a serenissima principe Dei gratia E.¹ regina^a Ungariae, Poloniae, Dalmaciae etc. per honorabiles et nobiles viros dominos Stephanum praepositum Chana-

1. ^a Było w or.: regina, regina, później pierwszy wyraz przekreślono i nadpisano tąsamą ręką: E.

1. ¹ Elżbieta królowa węgierska.

diensem, Ladislaum filium Kakas de Kaza castellanum de Potok, Wlodconem¹ pincernam Cracoviensem, Nicolaum² castellanum Zavichostiensem et Cristinum³ tutorem Kazimi-riensem. Et primo dixerunt, qualiter magnificus princeps Jagalo dux magnus Litwanorum etc. suos solempnes ambaziatores ad dominos regnicolas Poloniae destinavit, demumque et ad eius reginalem maiestatem. Hii autem, qui ad reginalem maiestatem fuerunt transmissi, assumpserunt secum litteras credentiales a potiori, maiori et excellentiori nuntio, videlicet inclito principe⁴ Skirgalone duce, fratre domini Jagalonis ducis magni, qui ex quibusdam certis causis personaliter ad eiusdem reginalem maiestatem transire nequivit. Nuntii vero eiusdem, dux Borisz⁴ et Hanco⁵ capitaneus Vilmensis, eidem dominae reginae Ungariae taliter exposuerunt et dixerunt: quomodo multi imperatores, reges et principes diversi cum eodem duce magno Litwanorum cupiebant, affectabant et desiderabant parentelam proximitatis contrahere perpetuam, quod factum Deus cunctipotens usque in personam eiusdem reginalis maiestatis reservavit. Ideo, serenissima princeps, pro tanto saluberrimo misterio suscipiat vestra maiestas eundem dominum Jagallonem magnum ducem in filium et inclitissimam principem Hedvigim filiam vestram carissimam, reginam Poloniae, sibi in legitimam consortem copulantes. Et exinde credimus laudem Deo, salutem animarum, honorem hominibus et augmentum⁶ Regni extitisse. Dum autem ea, ut praeferuntur, fine terminabuntur ordinato, interdum dominus Jagalo magnus dux cum omnibus fratribus suis nondum baptisatis, proximis, nobiles, terrigenis maioribus et minimis, in suis terris existentibus, fidem catholicam sanctae ecclesiae Romanae nititur, cupit et desiderat amplexari. Et quia super eo multi imperatores et principes diversi laboraverunt, quod ab eo usque nunc minime obtinere valuerunt, verumptamen Deus omnipotens hunc honorem ipsius reginali⁶ maiestati conservavit. In huius rei robur, evidentiam et firmitatem idem Jagalo dux magnus promittit, universos thezauros suos ad recuperationem defectuum regnorum utrorumque, tam Poloniae, quam etiam Litvaniae, ponere et exhibere⁴, et hoc, nisi eadem domina Ungariae filiam suam Hedvigim reginam Poloniae praenarratam sibi matrimonialiter copulabit. Etiam idem Jagalo⁶ dux magnus promittit pactum pecuniae, ratione vadii inter ipsam dominam reginam Ungariae ex una et ducem Austriae parte ex altera constitutum⁶, videlicet ducenta milia florenorum dare et exsolvere effective. Item idem dux Jagalo magnus promittit et spondit, universas occupationes et defectus regni Poloniae, per quorumvis manus distractas et occupatas, propriis laboribus et expensis reintegrare. Item idem Jagal dux magnus promittit cunctos christifideles et praecipue homines utriusque sexus, de terra Poloniae receptos et more exercituantium transductos, pristinae reddere libertati ita, quod quisquis eorum vel earum transibit, quo suae licebit voluntati. Demum etiam Jagalo dux saepedictus promittit terras suas Litvaniae et Rusiae coronae regni Poloniae perpetuo applicare. Et nos Jagalo dux magnus Litwanorum praefatus praemissas legationes,

1. * *W or.*: principi.   b *W or.*: agmentum.   c *W or.*: reginalis.   d *W or.*: exhibere   e *Ten*
wyras nadpisany tqsamą ręką na interlinii.

1. ¹ *Włodko z Charbinowic, według Długosza Historia Polonica t. III str. 97: z Ogrodzieńca.*   ² *Według Długosza l. c.: Bogorja.*   ³ *Według Długosza l. c.: z Ostrowa.*   ⁴ *Według Wolffa, Ród Gedymina, str. 28, Borys Konstantynowicz książę susdalski, zięć Olgierda, według zaś Radziwińskiego, Monografia XX. Sanguszków t. I, str. 4 i 6, Włodzimierza Olgierdowicza ks. kijowskiego.*   ⁵ *Długosz l. c. zowie go: Hanulo.*   ⁶ *Mowa tu o układzie, zawartym w Hainburgu 15 czerwca 1378 r., ob. dokument Ludwika króla węgierskiego z tejże daty w Fejéra G. Codex diplomaticus Hungariae, t. IX. 5. str. 255.*

ex parte nostri per praedictum Skirgalonem fratrem nostrum carissimum praenominatis dictis baronibus regni Poloniae propositas et modo praehabito declaratas ac demum per nuntios eiusdem fratris nostri serenissimae principi dominae Elizabet reginae Ungariae praenotatae similiter et modo praehabito explicatas, in praesentia praedictorum ambaziatorum seu nuntiorum ipsius dominae reginae, tam Ungarorum, quam etiam Polonorum, ad nostram celsitudinem destinatorum, una cum fratribus nostris infrascriptis, videlicet domino Skirgalone, Coribut, Vitoldo, Ligwen, ducibus Litwanorum, et in persona aliorum fratrum nostrorum, praesentium et absentium, processisse et tam praedictae dominae reginae, quam etiam praefatis baronibus regni Poloniae intimasse. Quasquidem legationes cum nostri ac fratrum nostrorum praescriptorum sigillorum praesentium [appensione]^a duximus fore ratificatas et per omnia modis praemissis affirmatas. Datum in Krew feria secunda in vigilia Assumptionis beatae Mariae virginis gloriosae, anno Domini MCCCLXXX quinto.

2.

Wołkowysk, 11 stycznia 1386.

Posłowie polscy zaświadczają, że zawiadomili Jagiellę wielkiego księcia litewskiego o wyborze na króla polskiego i męża Jadwigi i zapewniają bezpieczeństwo w Polsce dla Jagielly i jego posłów.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 195 (Vol. I k. 34). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 29, wys. 18, zakł. 3,5 cm. — Przy dokumencie były przywieszane cztery pieczęcie, po których pozostały paski pergaminowe. — In dorso zapiski: 1) Nuntiorum Regni recognitio, quod Jagellonem ad Regnum et coniugium Hedvigis invitarunt (reka XVI w.); 2) Denuntiatio electionis in regem Poloniae Jagelloni duci Lithvaniae (reka XVII w.); 3) 1386; 4) Regni Poloniae; 5) Univers. reg. nr. 3.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 2, str. 15—16. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. U dołu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pargaminowego z wiszącymi u dołu czterema pieczęciami, z których pieczęci same tylko zostały zawiaski pargaminowe. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bis. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp. — 2. Bibl. Ossol. nr. 184 k. 379—379^v. Odpis z XVI w.

Dr. 1. Szajnocha, Jadwiga i Jagiello, t. II, wyd. 1855 r., str. 393—394 (według K. 2). — 2. Cod. diplomaticus Poloniae t. III nr. 170 (według Or. 1).

Reg. 1. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 513 (według inwentarza Warszawickiego). — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 176.

Nos Włodko capitaneus Lublinensis, Petrus Ssafranecz subdapifer Cracoviensis, Nicolaus castellanus Zavichostiensis et Cristinus tutor Kazimiriensis, notum facimus universis praesentium notitiam inspecturis, quod feria quinta infra octavas Epiphaniae Domini, anno eiusdem Domini M^oCCC^oLXXX^o sexto, ad invictissimum principem Jagalonem Dei gratia summum ducem Litvanorum et Russiae haeredem cum legationibus nobilium, procerum maiorum pariter et minorum, necnon totae communitatis regni^a Poloniae, cum

1. ^a W or. wyraz ten, lub inny podobny, opuszczony.

2. ^a W or.: rengni.

litteris credentialibus videlicet serenissimi principis Ladislai eadem Dei gratia cum una et eorundem nobilium magnatorum^a regni^b praedicti littera cum altera venimus, vigore quarum litterarum credentialium et nomine eorundem dominorum, cum ipso domino Jagalone magno^c duce praenarrato conditionaliter difinivimus et taliter pactavimus ita, quod ipsum pro domino ac rege regni^b eiusdem, videlicet Poloniae, domino nostro praelegimus et assumpsimus, sibi quoque inclitissimam Hedvigem et praeclaram reginam Poloniae naturalem in coniugem legitimam conditione matrimoniali dedimus, condonamus, conferimus et contulimus copulandam. Quamquidem nostram ordinationem et definitionem nostram et contractum, ut praefertur, iuxta ritum legationum nostrarum, ab omnibus regnicolis^d regni^b praenarrati promittimus et spondemus rata, grata et inviolabiliter fore conservanda. Etiam cum eodem domino Jagalone summo duce praemisso, vigore et nomine praedictorum regnicolarum^e conventionem composuimus, condictavimus et decrevimus in Lublin in die Purificationis Mariae proxime affutura¹ fore generalem, ad quam idem dominus Jagalo dux saepedictus cum fratribus et terrigenis suis, cuiuscumque existant conditionis, tute et secure venire debet², interim et ambasiatores seu nuntios suos immediato tempore per universos confines regni^b Poloniae cum omni securitate mittere sua negotia libere ordinandos. Et nos milites praenarrati promittimus fidei nostrae sub edicto et honoris ab omnibus regnicolis^d regni^b Poloniae eidem domino Jagaloni summo duci praelibato cum omnibus fratribus suis et hominibus universis, in conventionem eadem existentibus ac nuntiis eiusdem ante conventionem praenarratam per terram Poloniae transientibus vel in ea manentibus, secure^f universa et singula agere, dolo et fraude quibusvis proculmotis. In huius rei testimonium et evidentiam sigilla nostra praesentibus iussimus fore appendenda. Actum et datum in Volkovigzko anno et die quo supra.

3.

[Kraków, przed 18 lutego 1386 r.]

Skirgiello książę litewski zobowiązuje się wobec Bodzanty arcybiskupa gnieźnieńskiego, Jana biskupa krakowskiego, Dobrogosta biskupa poznańskiego, Jana wojewody sandomierskiego, Spytka wojewody krakowskiego i Sędziwoja wojewody kaliskiego do przebywania w załodze, ażby Jagiello dopełnił przyjętych zobowiązań.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Uw. O istnieniu tego dokumentu świadczy dokument panów polskich, wydany w Krakowie 12 marca 1386 r., ob. poniżej nr. 10; co do treści zobowiązania Skirgielly, to domyślać się go można z porównania z treścią dokumentów innych książąt, współcześnie wydanych, ob. nr. 4 i 5. Dokument musiał być wystawiony na krótko przed ślubem Jagielly, który się odbył w Krakowie 18 lutego 1386 r.

2. ^a W or.: mangnatorum.   ^b W or.: rengni.   ^c W or.: mangno.   ^d W or.: rengnicolis.
^e W or.: rengnicolarum.   ^f Po wyrazie: secure napisano: ac, ale ten wyraz wytarto.

2. ¹ 2 lutego.   ² Zjazd ten odbył się w Lublinie, ob. Cod. epistolaris saec. XV, t. II str. 184 uw. 1.

4.

[Kraków, przed 18 lutego 1386 r.].

Witold książę litewski zobowiązuje się pozostać w załodze u Jadwigi królowej polskiej i panów polskich, a to dla zapewnienia wykonania umowy, którą zawarł Jagiello wielki książę litewski z panami Korony polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Uw. O istnieniu tego dokumentu świadczy dokument Witolda, wydany w Wieliczce 13 marca 1386 r., ob. poniżej nr. II. Dokument musiał być wystawiony na krótko przed ślubem Jagielly, który się odbył w Krakowie 18 lutego 1386 r.

5.

[Kraków, przed 18 lutego 1386 r.].

Fiedor Lubartowicz książę łucki zobowiązuje się wobec Jadwigi królowej polskiej do przebywania w załodze, ażby Jagiello dopełnił zobowiązań, przyjętych w umowie zawartej między nim a Jadwigą i panami Korony polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Uw. O istnieniu tego dokumentu świadczy dokument tegoż Fiedora Lubartowicza, wydany w Sandomierzu 22 maja 1386 r., ob. poniżej nr. 13. Dokument musiał być wystawiony na krótko przed ślubem Jagielly, który się odbył w Krakowie 18 lutego 1386 r.

6.

Kraków, 1 marca 1386 r.

Michał [Żawnutowicz] książę zaslawski, któremu król Jagiello dozwolił odjechać do jego księstwa, przyrzeka stawić się na każde tegoż wezwanie.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lithuaniae), dok. nr. 4. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 30,5, wys. 10, zakł. 3,5 cm. — Na pasku pergaminowym wisi dobrze zachowana pieczęć księcia Michała, okrągła, średn. 40 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku; wyobraża lwa wspiętego, kroczącego w prawo, w otoku napis: † ПЕЧАТЬ КНЯЗЯ МИХАИЛОЯ ЖИУТОВИЧА. — In dorso zapis: 1) Michael dux Zaslaviensis promittit se venturum, quandocumque accersetur a rege, 1386 (ręka XVI w.); 2) Litvaniae Nr. 10 (cyfra poprawiona na: 13); 3) R^{ta}.

Kop. 1. Bibl. gen. sztabu w Petersburgu (Teki Naruszewicza) z błędną datą 25 lutego.

Dr. 1. Codex Vitoldi nr. 24 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 5 uw. 13, z błędną datą 25 lutego (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 516 — 3. Rykaczewski,

Inventarium, str. 373. — 4. *Bonnell, Chronographie*, str. 172, z błędną datą 27 września. — 5. *Caro, Geschichte Polens t. III str. 636* (według *Or. 1 i Reg. 1 i 4*).

Michael Dei gratia dux Zaslaviensis¹ notum facimus quibus expedit universis, quod de voluntate et consensu serenissimi principis domini ac domini Wladislai eadem gratia tutoris et domini regni Poloniae supremique ducis Litwaniae ac Russiae veri haeredis ac strenuorum militum, palatinorum, castellanorum totiusque universitatis regni Poloniae in dictam nostram terram sive ducatum nos transtulimus et transimus, porreximus et equitamus, pro quibusdam arduis negociis et causis dicti domini ducis et nostris expediendis, promittentes bona fide, nos in hiis scriptis districtius obligantes, quod quantocunque tempore dictus dominus dux pro nobis miserit et mittet, semotis fraude, dolo et aliis quibusvis occasionibus, ad eum sine mora veniemus. Harum testimonio litterarum sigillum nostrum praesentibus est appensum. Datum Cracoviae feria quinta post festum Mathiae apostoli gloriosi, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo sexto.

7.

[Kraków, po 4 marca 1386 r.].

Skirgiello książę litewski pod przysięgą składa hołd wierności z ziem i księstw Litwy i Rusi Władysławowi królowi polskiemu, Jadwidze królowej polskiej, małżonce jego i Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Uw. O istnieniu tego dokumentu, powołując datę roczną (1386) jego wydania, mówi dokument Skirgielły, wydany w Lidzie 18 czerwca 1387 r.; ob. poniżej nr. 18. Dokument był bezwątpienia wydany wkrótce po koronacji Władysława, tj. po 4 marca 1386 r., zapewne jeszcze w czasie pobytu w Krakowie Skirgielły, który opuścił go zaraz po 12 marca 1386 r., ob. poniżej nr. 10.

8.

[Kraków, po 4 marca 1386 r.].

Witold książę litewski przyrzeka Władysławowi królowi polskiemu, Koronie polskiej i jej mieszkańcom, że ich nie opuści, lecz według wszystkich sił stać przy nich będzie i pomagać im przeciw napadom jakichkolwiek ludzi.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Uw. O istnieniu tego dokumentu mówi dokument Witolda, wydany w Wilnie 18 stycznia 1401 r.; ob. poniżej pod tą datą. Wydany został, jak ten dokument z r. 1401 się wyraża, w czasie, gdy Władysław został powołany na króla polskiego i ochrzczony, oczywiście więc wkrótce po koronacji Władysława, tj. po 4 marca 1386 r., zapewne jeszcze w czasie pobytu w Krakowie Witolda, który opuścił go zaraz po 13 marca 1386 r., ob. nr. 11.

6. ¹ Michał syn Jawnuty książę zaslowski, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewsko-ruscy*, str. 587.

9.

[Kraków, po 4 marca 1386 r.]

Zygmunt Kiejstutowicz książę litewski przyrzeka Władysławowi królowi polskiemu, Koronie polskiej i jej mieszkańcom, że ich nie opuści, lecz według wszystkich sił stać przy nich będzie i pomagać im przeciw napadom jakichkolwiek ludzi.

Or. 1. Obecnie nieznan.

Uw. O istnieniu tego dokumentu mówią dokumenty Zygmunta wydane w Grodnie 15 października 1432 r., w Trokach 20 stycznia 1433 r. i w Grodnie 27 lutego 1434 r.; ob. poniżej pod odpowiednimi datami. Wydany został, jak wynika z dokumentów z r. 1432, 1433 i 1434, w czasie, gdy Władysław został powołany na króla polskiego i ochrzczony; oczywiście więc wkrótce po koronacji Władysława, tj. po 4 marca 1386 r.

10.

Kraków, 12 marca 1386 r.

Panowie polscy zezwalają księciu Skirgielle, mimo załogi, w której zostaje, na wyjazd do Litwy z zastrzeżeniem powrotu na każde wezwanie.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (*Acta Lithuaniae*), dok. nr. 5. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 28, wys. 12, zakł. 45 cm. — Dokument opatrzony był niegdyś sześciu pieczęciami, zawieszonemi na paskach pergaminowych. Z tych dwu pierwszych dziś brak, czwarta i szósta wyluskane. Trzecia pieczęć Dobrogosta biskupa poznańskiego, okrągła, średn. 27 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, wyobraża pod gotyckiem podniebieniem popiersia św. Piotra i Pawła, pod niemi w tarczy herb Nałęcz; w otoku napis: † S · DOBROGOSTJ · EPJ · POSNANJEN · Piąta pieczęć Spytka wojewody krakowskiego, okrągła, średn. 21 mm., wyciśnięta w zwykłym wosku, wyobraża w tarczy herb Leliwę; w otoku napis: † S · DITJ · SPJAW DE MORSZTEJN · — In dorso zapiski: 1) Princ pi Skirgaloni proceres Regni promittunt protectionem in Lithvaniam 1386 (reka XVI w.); 2) Litvaniae Nr. 8 (cyfra poprawiona na: 11); 3) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 5, str. 23. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali arch. Regni. U dołu zapisek: Ten oryginał, z którego ta kopia przepisana, jest na pergaminie in forma listu złożony. U dołu wisiało pięć pieczęci na okrajkach pergaminowych, lecz tylko zostało cztery, i te nadpsute starożytnością. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bis. koad. smol., pisarz w W. X. L. mp. Vars. 15 iunii 1782.

Dr. 1. Gołębiowski, *Dzieje Polski*, t. I str. 483 uw. 11 (według Or. 1). — 2. Cod. Vitoldi, nr. 25 (według Or. 1).

Reg. 1. Danilowicz, *Skarbiec dyplomatów*, t. I nr. 519, (według inwentarza archiwum koronnego). — 2. Bonnell, *Chronographie*, str. 172. — 3. Rykaczewski, *Inventarium*, str. 374.

Nos Bodzantha Dei gratia sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopus, Johannes Cracoviensis et Dobrogostius Posnaniensis eadem gratia episcopi, Johannes Sandomiensis, Spithco Cracoviensis et Sandzivogius Kalisiensis palatini, notificamus quibus expedit universis, quod quamvis magnificus princeps dominus Skirgalo nobis suis litteris¹ se in obstagium obligavit et astrinxit, tamen nos ipsum dominum ducem nunc propter certas causas et necessitates ad terram Litwanorum transire volentem de nostra unanimi voluntate libere ad tempus permittimus transire, ita tamen, quod si contenta in praedictis litteris, per dictum dominum Skirgalonem et alios duces nobis datis, completa non fuerint, extunc ipse dominus dux Skirgalo, quotiens et quando per nos et nostras litteras requisitus fuerit, ad nos et in regnum Poloniae personaliter ad complendum et tenendum in praedictis suis litteris conscripta venire debeat et redire sine contradictione aliquali. Harum quibus sigilla nostra appensa sunt testimonio litterarum. Datum Cracoviae ipso die beati Gregorii papae, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo sexto.

11.

Wieliczka, 13 marca 1386.

Witold książę litewski, udając się na Litwę za pozwoleniem królowej Jadwigi i panów polskich, mimo załogi, w której zostaje, zobowiązuje się wrócić na każde wezwanie.

Or. 1. Obecnie nieznany. Był to dokument pergaminowy, opatrzony jedną pieczęcią, wyciśniętą w zielonym wosku. Opis dokumentu i pieczęci podaje transsumpt z 3 lutego 1432 r., ob. poniżej pod tą datą.

Kop. 1. Transsumpt Wojciecha arcybiskupa gnieźnieńskiego z 3 lutego 1432 r. ob. w tem wydawnictwie pod datą. — 2. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 7, str. 27—28. Odpis z Kop. 1.

Dr. 1. Cod. epistolaris saec. XV, t. I cz. I nr. 5 (według Kop. 1).

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. I str. 5 uw. 12. — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 521 (według inwentarzy bez daty). — 3. Bonnell, Chronographie, str. 172. — 4. Caro, Geschichte Polens, t. III str. 637 (według oryginału transsumptu z 3 lutego 1432 r., z błędnie rozwiązana datą 10 maja 1386 r.).

Uw. Wobec braku oryginału wydaje się ten akt według Kop. 1.

Allexander alias Wytolt Dei gratia dux Litwaniae ac dominus Hrodnensis notum facimus quibus expedit universis, quomodo praetextu contractus facti inter serenissimum principem dominum Wladislaum eadem gratia regem Poloniae, Litwaniae etc. parte ab una et dominos totius universitatis eiusdem regni Poloniae ab alia, pro complemento praedicti contractus tractatorum in obstagio apud serenissimam principem dominam Hedwigim reginam Poloniae et dominos regni eiusdem extitimus et nunc

10. ¹ Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. nr. 3.

extamus, ad maioremque certitudinem iuramenta praestitisse nos recognoscimus et nostri sigilli appensione, prout in aliis litteris, ad praedictum contractum factis¹, lucidius est expressum. Sed quia ingruente necessitate principis serenissimi regis praedicti et nostra, quantum ad metas terrae Litwaniae ipsum et nos concernente, ad postulationem eiusdem domini Wladislai regis praelibati, princeps serenissima domina Hedwigis regina iam dicta necnon universitas dominorum regni Poloniae praedicta, ad dispositionem necessitatis praedictae, nos ad terram Litwaniae dirigit et direxit, obstagio nihilominus fixo stante. Ad quod etiam obstagium, ut praefertur, tenendum et servandum promittimus inalterata nostra fide, dum et quando per eosdem moniti fuerimus nuntio vel littera, indilate revenire ac in loco constitui per ipsos nobis assignato. In cuius rei testimonium sigillum nostrum Litwanicum est appensum. Datum et actum in Weliczka in crastino Gregorii doctoris gloriosi, anno Domini millesimo tricentesimo octuagesimo sexto.

12.

Kraków, 13 marca 1386 r.

Władysław król polski zaświadcza, że za zgodą królowej Jadwigi i panów polskich wysyła na Litwę księcia Skirgielle, mimo załogi, w której zostaje, i zobowiązuje się zapłacić za niego koszty załogi, gdyby warunki umowy z Polską nie zostały dotrzymane.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 196. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 34, wys. 14, zakł. 5 cm. — Na pasku pergaminowym wisi nadniszczona brzegiem pieczęć Jagielly wyciśnięta w czerwonym wosku (Piekosiński, Pieczęcie polskie nr. 542). — In dorso zapiski: 1) Wladislaus mittit Skirgalonem in Litvaniam 1386 (reka XVI w.); 2) Litvaniae N. 12; 3) N. 14to.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 6, str. 25—26. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek aktu: Ex orig. archivi Regni. Na końcu kopii zapisek: Ta kopia skonfrontowana z oryginałem pergaminowym nakształt listu złożonym d. 26 iunii. 1782. U dołu pieczęć nadpsuta na massie czerwonej wyciśniona, na zawiasie pergaminowej wisi. Pieczęć litewska Pogonia z literami na około. Zaświadczam. Adam Naruszewicz b. k. s., pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Cod. epistolaris saec. XV, t. 1 cz. 1, nr. 4 (według Kop. 1).

Reg. 1. Gołębowski, Dzieje Polski, t. I str. 483 uw. II (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 520 (według inwentarza).

Wladislaus Dei gratia rex Poloniae, Litwaniae, Russiae et caetera notum facimus quibus expedit universis, quia licet illustris princeps dominus Skirgalo dux Litwaniae et dominus Trocensis in obstagio constitui debuit apud serenissimam principem dominam Hedwigim reginam Poloniae, consortem nostram carissimam, et dominos universitatis regni Poloniae praedicti, pro complemento tractatorum inter nos parte ab una

11. ¹ Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. nr. 4.

dominamque Hedwigim reginam et dominos universitatis praedictos ab alia, tamen instante ardua necessitate, nos et terram nostram Litwaniae concernente, quae nullatenus disponi potest et rite ordinari, ipso domino Skirgalone iam dicto absente, ideo ipsum dominum Skirgalonem, fratrem nostrum praedilectum, ad dispositionem et ordinationem necessitatis iam dictae, ex consensu et voluntate dominae Hedwigis reginae et dominorum iam tactorum, Litwaniam dirigendo destinamus. Nam, quod Deus avertat, omnium plasmator, si contingeret nos deviare in promissis, praetextu quorum in obstagio stare debuit idem Skirgalo, quod suffragante divina clementia fieri non est possibile, extunc dicto domino Skirgalone in obstagium reveniente seu reducto, quantumcumque ipsum in obstagio memorato existente exponere et expendere contigerit, ad id solvendum nos obligamur per praesentes, prout inclitis principibus dominis Johanni et Semovito Mazoviae ducibus litteratenus sumus obligati. In cuius rei testimonium sigillum nostrum Litwanicum praesentibus est appensum. Datum Cracoviae in crastino sancti Gregorii papae et doctoris venerandi, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo sexto.

13.

Sandomierz, 22 maja 1386 r.

Fiedor Lubart[owicz] książę łucki, udając się na Litwę za pozwoleniem królowej polskiej Jadwigi i panów polskich, mimo załogi, w której zostaje, zobowiązuje się wrócić na każde wezwanie i przyrzeka dotrzymać wierności Jagielle.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 197 (Vol. 1 k. 35). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 29, wys. 11,5, zakł. 3 cm. — Opatrzony był jedną pieczęcią; jako ślad po niej pozostały nacięcia na paski. — In dorso zapiski: 1) Obstagium et omagium ducis Fedori Lubhardi (ręka XV w.); 2) R^{ta}. Theodori Lubhardi ducis Lucensis promissio obsidis, quod se sistet regi, quando accersetur (ręka XVI w.); 3) 1386; 4) Lith. nr. 13; 5) N. 9no.

Dr. 1. Turgeniew, Supplementum, nr. 210 str. 507. — 2. Stadnicki, Synowie Gedymina, t. II str. 122, uw. 178, (według Dr. 1). — 3. Archiwum Sang., t. I nr. 2, (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 6 uw. 14 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 526, (według inwentarza). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 374. — 4. Caro, Geschichte Polens, t. III str. 638, z błędną datą 23 maja (według Dr. 1 i 2).

Feodor Lubhard¹ Dei gratia dux Lucensis recognoscimus praesentibus quibus expedit universis, nos praetextu et ratione cuiusdam contractus, inter serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae ab una et inclitam principem dominam Hedwigem reginam Poloniae et nobiles barones totius regni Poloniae praedicti parte ab altera facti, obstagium eidem illustri dominae reginae Poloniae^a promississe, ut omnia et singula promissa, prout eadem in aliis nostris litteris² desuper confectis et sigillo

13. ^a Tu w or. po raz drugi dane słowo: obstagium.

13: ¹ Fiedor Lubartowicz książę łucki, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewsko-ruscy*, str. 202. ² Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. nr. 5.

nostro roboratis clarius continentur, debeant ad integrum consumari. Sed nunc quadam causa rationabili eisdem serenissimis principibus Wladislao regi et Hedwigi reginae Poloniae et nobis in terra Litwaniae occurrente nos in dictam terram destinare et dirigere decreverunt, promissionibus tamen nostris ratione dicti obstagii praefatae dominae reginae per nos factis firmis permanentibus atque fixis. Sed dum et quando per eiusdem dominae Hedvigis reginae aut dominorum baronum Poloniae praedictorum litteras aut nuntios ad praestandum nostrum obstagium evocati et moniti fuerimus, extunc promittimus et spondemus nostra fide et honore, dolo, occasione et qualibet difficultate semotis, ad locum, ubi ipsis expediens fore videbitur, ad complendum saepefatum obstagium revenire. Promittimus insuper sub eisdem nostris fide et honore serenissimo principi domino Wladislao regi Poloniae etc. cum omnibus nostris thesauris, hominibus, terris et quibusvis nostris bonis, castris, fortalitiis ac aliis nostris facultatibus, quocunque nominari possint nomine, nullis penitus exclusis, oboedire et servire iuxta eius beneplaciti voluntatem. In cuius rei testimonium sigillum nostrum praesentibus est appensum. Datum Sandomiriae feria tertia post dominicam Cantate, anno Domini millesimo CCC^{MO}LXXX sexto.

14.

Sandomierz, 22 maja 1386 r.

Fan syn Jerzego książę belski, udając się na Litwę mimo załogi, w której zostaje, zobowiązuje się wrócić na każde wezwanie.

Or. 1. Obecnie nieznany. W Inwentarzu Zamojskiego t. 3 str. 869 i 941 podany opis pieczęci: cum sigillo Pogonia, equo in partem dextram directo, vectore vero gladium in manu dextra post tergum extensa tenenti.

Kop. 1. Bibl. Kórn. ręk. 203 II 77 str. 62—63: Dux Ivan promittit coram Hedvigi regina et consiliariis Poloniae constitui, dum per eos fuerit requisitus.

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 6 uw. 15 (według inwentarza, z niedokładną datą). — 2. Rykaczewski, Inventarium str. 264 (z niedokładną datą). — 3. Caro, Geschichte Polens, t. III str. 637 (według Reg. 1 i 2).

Uw. Wobec braku oryginału tu wydaje się ten dokument według Kop. 1.

Ivan Georgii Belzensis¹ dei gratia dux Russiae significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo pretextu contractus facti inter serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae, magnum ducem Lithuaniae etc., ab una et dominos regni Poloniae parte ab alia pro complemento praedicti contractus in obstagio apud serenissimam principem dominam Hedvigim reginam Poloniae et dominos Regni eiusdem extitimus et extamus, ut in nos recognoscimus et litteris² ad hoc factis lucidius est expressum, ad maioremque certitudinem iuramentum praestitisse. Sed quia ingruente ardua necessitate serenissimi principis domini Wladislai regis Poloniae praedicti et nostra quantum ad metas terrae Lithuaniae ipsum et nos concernente ad postulationem eiusdem domini Wladislai regis etc. serenissima princeps domina Hedvigis regina Poloniae necnon universitas dominorum regni Poloniae ad dispositionem negotii praedicti nos ad terram Lithuaniae dirigit, obstagio nihilominus firmo stante, ad quod etiam obstagium, ut prae-

14. ¹ *Fan syn Jerzego Narymuntowicza książę belski, ob. Wolff Józef, Kniaziowie litewsko-ruscy str. 1—2.* ² *Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. nr. 5 a (w Uzupełnieniach i poprawkach).*

fertur, tenendum et servandum promittimus bona fide nostra, dum et quando per eosdem dominos moniti fuerimus nuntio vel littera, revenire indilate ac in loco constitui nobis per eos assignando. Harum quibus sigillum nostrum est appensum testimonio litterarum. Datum Sandomiriae, feria tertia post dominicam Cantate diebus maii, anno Domini 1386.

15.

[B. m. Po 22 maja 1386 r. a przed 1 lipca 1388 r.]

Fiedor Danilewicz namiestnik łucki przyrzeka z bratem swym Michalem być wiernym królowi [Władysławowi] i nikomu zamku łuckiego nie wydać.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 255 (vol. VII k. 2). Dokument papierowy, nieco nadniszczony, szer. 24, wys. 17,5, zakł. 4 cm. — Po dwóch pieczęciach pozostały tylko ślady. — In dorso zapiski: 1) Fedor dux Danylovycz iurat regi Poloniae fidelitatem (ręka XVI w.); 2) Łuczko (ręka XVI w.); 3) Woliniae Nr. 8 (ręka XVII w.); 4) ... unerati N. 11 (ręka XVII w.). — Reprodukcję oryginału podaje publikacja Sobolewskiego i Ptaszyckiego: Paleograficzeskije snimki, tab. 9.

Dr. 1. Archiwum Sang. t. I nr. 7 (według Or. 1).

Uw. Dokument nie jest datowany. Datę określa wydawca Arch. Sang. t. I str. 155.

Se jaz Fedor Daniljewicz i s bratom swoim Michailom¹ dała jeswa prawdu hospodarewi naszemu welikomu korolju polskomu, litowskiemu dēdiczu^a i ruskomu i inych mnohich zemľ hospodarewi, ospodarǔ moj welikij korolǔ dał mi namēstniczati u Łucǔsku i s jeho ruki sęľ jesmǔ cziniti mi isprawno zemľjanom, kak Bohu^b ljubo i ospodarewi mojemu welikomu korolju, a sľuszati mi hospodarja swojeho welikoho korolja^c wo wsem, kak mi powelilǔ, i bojati mi^d sja jeho kak Boha^e, a szto kolǔ ot koho usľyszju na hospodarja naszeho, lichu ili dobro, toho mi^d ne utaiti hospodarja naszeho welikoho^f korolja, a szto mi uskazetǔ ospodarǔ moj, toje rad czynju i wseju myslǔju mojeju i do žiwota, a wse mi dobroje mysliti s moim bratom hospodarewi naszemu welikomu korolju, a horoda Łucǔska bljusti mi a nikomu ne dati, aliǔ ospodarǔ moj welikij korolǔ wozmetǔ, koli uschoczetǔ. Na sem na wsem my dwa i s bratom moim cęľujewa krest^g, sztoǔ nama wse to isprawiti kospodarewi^h naszemu welikomuⁱ korolju, a ne isprawiwa, sudilǔ nam Boh^j i czestnyj krest^g i ospodarewa kaznǔ i hroza.

16.

Łuck, 23 października 1386 r.

Dymitr Korybut książę nowogrodzki przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie polskiej.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lith.), dok. nr. 3. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 30, wys. 14, zakł. 5,5 cm. — Na pasku pergaminowym wisi dwustronna pieczęć księcia Dymitra Korybuta, zaszyta w woreczek płócienny, w dolnej części odłamana. Okrągła, średn. 35 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku. Wyobraża po stronie głównej rycerza zbrojnego na koniu z dobytym mieczem

15. ^a W or. dēdicz. ^b W or. Bhu. ^c W or. korol. ^d W or. m. ^e W or. Ba ^f W or. welikoh. ^g W or. krst. ^h Tak w or. ⁱ W or. welikom. ^j W or. Bh.

15. ¹ Fiedor Danilewicz namiestnik łucki i brat jego Michał Ostrogscy, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewsko-ruscy* str. 343.

w prawej, tarczą w lewej ręce, biegnącego w lewą stronę. Napisu otokowego nie było. Na stronie odwrotnej napis czterowierszowy ruski, z którego zachowały się tylko następujące wyrazy: ПЕЧА | ТЪ КНА | ЗА КОПН. — In dorso zapiski: 1) MCCCLXXXVI (ręka XV w.); 2) Fidelitas ducis Demetry alias Koributhi regi et regno Poloniae, a. 1386. Non registrata (ręka XVI w.); 3) Lituaniae Nr. 15 (cyfrę poprawiono na: 10).

Dr. 1. Cod. Vitoldi nr. 29 (według Or. 1).

Reg. 1. Lubiński, Opera posthuma, str. 183. — 2. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 3 uw. 1 (z błędną datą 8 stycznia 1386 r.). — 3. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 535 (według inwentarza i Reg. 1; z błędną datą 21 grudnia 1386 r.). — 4. Rykaczewski, Inventarium, str. 374.

Nos Demetrius alias Coributh¹ dux Litwaniae, dominus et haeres de Novogrodek, significamus harum notitiam habituris quibus expedit universis, quod sinceræ fidelitatis zelum gerentes et affectum ad serenissimos principes dominos Wladislaum regem et Hedwigim, consortem ipsius, reginam Poloniae, atque coronam regni Poloniae, memoratis principibus dominis Wladislao regi et Hedvigi reginae atque coronae regni Poloniae absque dolo et fraude promittimus et spondemus meram fidelitatis constantiam perpetuis temporibus firmiter observare, eisdemque principibus praedictis atque coronae regni Poloniae cum terris nostris universis et filiis, cunctis temporibus perpetuo duraturis, in unione existentes, coronae regni Poloniae praefati volumus fideliter adhaerere, nec eos aut coronam regni Poloniae deserere intendimus quovismodo. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum in Luczsko in die beati Severini confessoris et pontificis, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo sexto.

17.

Łuck, 27 października 1386 r.

Wasył książę piński przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie polskiej.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lith.), dok. nr. 6. Dokument pergaminowy szer. 21,5, wys. 12,5, zakł. 3,5 cm. Pismo wyblakłe, ale jeszcze czytelne. — Po pieczęci pozostało tylko nacięcie w zakładce na pasek pergaminowy. — In dorso zapiski: 1) Omagium ducis Vasillii Penensis 1385 (ręka XVI w.); 2) Litvaniae Nr. 7; 3) R^{ta}; 4) Lituaniae Nr. XV (ręka XVII w.); 5) List łaciński k. Wasila, Nr. 12. Fasc. 1. Publicznych (inna ręka XVII w.); 6) u góry litera A.

K. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 28, str. 87. Registr. Od góry aktu dopisek: Ex Archiv. Mag. Duc. Lith.

Dr. 1. Cod. Vitoldi nr. 30 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 4 uw. 4 (z oryg. w arch. nieświskiem zdjęta kopia do rękopismów zbioru Dogiella; z błędną datą 28 października. — 2. Bonnell, Chronographie, str. 172.

---

16. ¹ Dymitr Korybut, syn Olgierda, książę nowogrodzko-siewierski, ob. Wolff Józef, *Kniazowie litewsko-ruscy*, str. 178.

Nos Wassily dux Penen^{a1} harum notitiam habituris significamus quibus expedit universis, quod sinceræ fidelitatis gerentes affectum et in aevum habere cupientes ad serenissimos principes dominos Wladislaum regem et Hedvigim ipsius consortem reginam atque coronam regni Poloniae, memoratis principibus dominis Wladislao regi et Hedvigi reginae nec non regni Poloniae coronae absque dolo et fraude promittimus et spondemus plenam et omnimodam fidelitatem observare nec eos unquam ullis temporibus deserere intendimus, sed cum terris nostris universis et prole nostra ipsis atque coronae regni Poloniae perpetuis temporibus volumus firmiter adhaerere. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum in Luczsko in vigilia beatorum Simonis et Judae apostolorum, anno Domini M^oCCC^oLXXX^oVI^o.

18.

Lida, 18 czerwca 1387 r.

Skirgiello książę litewski, pan trocki i połocki, wznuwia przyrzeczenie wierności dane poprzedniego roku królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej, którym na wypadek bezpotomnej jego śmierci przypaść mają jego dzierżawy.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (*Acta Lith.*), dok. nr. 7. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 37,5, wys. 24, zakł. 5,5 cm. — Na sznurze jedwabnym, wiśniowej i zielonej barwy, wisi dobrze zachowana pieczęć Skirgielly, okragła, średn. 30 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, wyobrażająca zbrojnego rycerza na koniu, biegnącego w prawą stronę; w prawej ręce trzyma kopję a w lewej tarczę, na której lew wspięty. W otoku napis: + Sfyrgal + de| + gra + dur + d'lit|to|w. — In dorso zapiski: 1) MCCC.LXXXVII (ręka XV w.); 2) Ducis Skergolonis (ręka XV w.); 3) Omagiale regi Vladislao et Coronae cum devolutione dominiorum ad Regnum 1387 Nr. 17 (ręka XVI w.); 4) Lituaniae Nr. 18; 5) Fidelitas ducis Skirgailonis et domini Trocensis et Polocensis ratione omnium terrarum a se possessorum Vladislao regi, Hedvigi reginae et regno Poloniae (ręka XVII w.); 6) inną ręką tegoż wieku dodano: et quod si sine prole deceserit, rex et Corona succedere illi debebunt 1387; 7) R^{ta}.

K. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (*Teki Naruszewicza t. 9*), nr. 41, str. 147—149. Jestto odpis z *Or. 1*, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex orig. Archivi Regni. Na końcu kopji dopisek: Ta kopia skonfrontowana d. 25 iunii 1782 z oryginałem pergaminowym nakształt listu złożonym, u dołu pieczęć na massie czerwonej wyciśniona, to jest Pogonia litewska z kopią. Litery na koło. Pieczęć wisi na sznurze z jedwabiu zielonego i fioletowanego przeplatany. Zaświadczam: Adam Naruszewicz B: K. S., Pisarz W. W. X. L.

Dr. 1. Cod. epist. saec. XV, t. I, cz. 1, nr. 10 (według *K. 1*). — 2. Cod. Vitoldi nr. 33 (według *Or. 1*).

Reg. 1. Lubieński, *Opera posthuma*, str. 183. — 2. Gołębiowski, *Dzieje Polski*, t. I, str. 16, uw. 32 (według inwentarza). — 3. Daniłowicz, *Skarbiec dyplomatów*, t. I, nr. 545 (według inwentarza i *Reg. 1*). — 4. Bonnell, *Chronographie*, str. 172. — 5. Rykaczewski, *Inventarium*, str. 375.

17. * Tak w or.

17. ¹ Wasyl, syn Michala, książę piński, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewsko-ruscy*, str. 366.

Skirgalo Dei gratia dux Litwaniae et dominus Trocensis ac Polocensis significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod illam virtutem, quae caeteris virtutibus commendabilior fore perhibetur fidelitas, totis viribus amplecti cupientes, quoniam illa tanquam virtus excellentior et magis nobilis dicitur commendatio laudabilis, progrediens ex honore altissimi, simplicis, gloriosi Licet enim de anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo sexto, anno primo regni serenissimi principis domini Wladislai regis Poloniae etc., fratris nostri carissimi, omagium fidelitatis sub honore iuramenti de terris et ducatus nostris Litwaniae et Russiae eidem domino Wladislao necnon serenissimae principi dominae Hedvigi reginae, consorti ipsius domini Wladislai regis, ac coronae Poloniae praestitisse videremur¹, tamen dignis digna volentes refundere, uberiusque dona gratiae maioris fidei puritate optantes rependere attendentesque multiplicis gravis ubertatis extensaeque largitatis immensa beneficia, quibus idem dominus Wladislaus rex sinceræ fraternitatis officiosa pietate nos respexit et signanter pensantes illam magnam et notabilem sinceræ pietatis caritatem, qua nobis terram et ducatum Polocensem cum districtibus et appendiis^a ipsius universis donavit, dedit et contulit benivole et gratanter, prout in litteris desuper confectis plenius continetur, non quod alicuius suspicionis scrupulo seu demerito erga eundem dominum regem argui videamur, sed volentes se in eius puritate fidei constantius ac magis fideliter exercere et, prout iustum est, ipsum facere certiore, animo deliberato non per errorem sed sincera fide, sine dolo et fraude, tenore praesentium promittimus voluntate libera et spondemus sub et in virtute iuramenti, velut fidelis omagialis debitam fidem, oboedientiam, reverentiam et honorem, praetextu terrarum et ducatum praemissorum, eidem domino regi et eius consorti et coronae Poloniae exhibere nec eum et eius consortem ac ipsorum successores legitimos et coronam Poloniae memoratam cum castris, terris, ducatus nostris praemissis ac etiam posteris, aliquo exquisito colore unquam deserere et alteri seu aliis adhaerere, sed eos una cum posteris nostris contra quemlibet hominem mundi vita, rebus et corpore totoque posse confovere et iuvare, terras etiam, castra, ducatus et dominia nostra praedicta ab eis ac Regno et posteris ipsorum per adinventionem aliquam nullatenus abstrahere, alienare seu etiam amovere. Quae omnia, si de hac luce absque prole masculina nos migrare volente Altissimo contigerit, ad eos et eorum posteros nec non ad coronam regni Poloniae debent et debebunt rite et rationabiliter devolvi, adiungi et perpetue applicari. Eo tamen minime praetermisso, quod si annuente domino aliquos census, fructus, redditus, bona, possessiones et utilitates in praedictis terris et ducatus nostris ecclesiae ob salutem animae nostrae dederimus, assignaverimus et legaverimus, huiusmodi donatio, assignatio et legatio per praefatum dominum regem, ipsius consortem et successores eorum nequeant nec debeant violari perpetuis temporibus affuturis. Praeterea omnes et singulos ducatus, terras et dominia, quos ad praesens possidemus, eosdem non ab alio, quam ab illustrissimo principe domino Wladislao rege Poloniae etc., germano fratre nostro carissimo, teneri, haberi et possideri recognoscimus et publice profitemur. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum in Lyda feria tertia proxima post diem beati Viti martiris, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo septimo.

18. • Tak w or.

18. ¹ Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. nr. 7.

19.

Sadowie, 31 stycznia 1388 r.

Semen czyli Lingwen książę litewski przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich dzieciom i potomkom oraz Koronie polskiej.

Or. 1. Arch. główne warsz. dok. nr. 259. Dokument pergaminowy dobrze zachowany, szer. 28, wys. 14,5, zakł. 3,5 cm. — Po pieczęci pozostały tylko nacięcia. — In dorso zapiski: 1) Omagium ducis Syemon (ręka XVI w.); dodane inną ręką: regi et regno Poloniae; 2) Regi Vladislao et Hedvigi reginae conthorali et pueris, haeredibus ipsorum 1388 feria 6-ta ante festum Purificationis (ręka XVII w.); 3) Nr. 74. Ad palatinum Russiae (ręka XVIII w.); 4) Rev. 1730 a.; 5) Litt. A. 28 W. H. (ręka XIX w., na boku z prawej strony ręką XV wieku:) MCCCLXXXVIII.

K. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 51 str. 181—182. Festto odpis z Or. 1. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii. W końcu aktu dopisek: Ta kopia przepisana w Warszawie roku 1781 dnia 2 października z kopii legalizowanej w te słowa: Praesentem copiam cum suo originali concordari fide publica attestor. Varsaviae d. 10 aprilis 1767 anno. Ignatius Ludovicus Nowicki metrices regni praefectus. — Visa per me Adamum Naruszewicz Ep. Coad. Smol. suprem. M. D. L. notarium mp.

Dr. 1. Cod. epistolaris saec. XV, t. I, cz. I, nr. 13 (według K. 1).

Reg. 1. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I, nr. 599 (z błędną datą 1389 r.). — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 250 (z błędną datą 27 stycznia 1388 r.).

Nos dux Semen alias Lingweny¹ notificamus quibus expedit universis praesentium notitiam habituris, quod ex certa scientia nostra, non compulsi nec seducti neque per errorem, sed de bona et matura deliberatione ac spontanea voluntate sincera nostra fide, fraude et dolo quibuslibet etiam procul motis, promissimus et tenore praesentium promittimus serenissimo principi domino Wladislao regi Poloniae Lithuaniaeque principi supremo et haeredi Russiae etc., fratri et domino nostro gratioso, ac inclitae dominae Hedvigi reginae, conthorali suae, et pueris ac haeredibus ipsorum necnon coronae regni Poloniae debitae subiectionis oboedientiam et omnimodam fidelitatem iugiter exhibere. Quos quidem dominum nostrum gratiosum, dominum regem et^a reginam ac pueros et haeredes eorum nulla penitus occasione vel ingenio seu quovis colore quaesito deserere nec ab ipsa corona regni Poloniae discedere volumus et promittimus temporibus perpetue successuris. Praenotatos quoque dominum nostrum gratiosissimum dominum^a regem et^a reginam ac pueros et haeredes ipsorum ab omnibus malis et periculis ipsis imminuentibus fideliter praemunire volumus et spondemus. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum in Sadowe feria sexta ante festum Purificationis Mariae virginis gloriosae, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo octavo.

19. ^a W or. po tym wyrazie dwie kropki poziomo położone.

19. ¹ Semen (Szymon) Lingwen, syn Olgierda, później książę mścisławski, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewsko-ruscy*, str. 338.

20.

Łęczycza 26 kwietnia 1388 r.

Kniaziewie i bojarowie Dymitra Korybuta księcia nowogrodzkiego i siewierskiego przyrzekają wraz z swoim księciem dotrzymać wierności królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie polskiej.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 212. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 36,5, wys. 18, zakł. 4,5 cm. — Z dziesięciu pieczęci, przywieszonych niegdyś do dokumentu na wąskich paskach pergaminowych, zostały dziś już tylko trzy, tj. pierwsza, trzecia i szósta. Po reszcie pozostały tylko paski pergaminowe. W r. 1899 istniała jeszcze czwarta pieczęć, dziś oderwana, którą widział Piekosiński; on też opisał i podał podobizny tych pieczęci w rozprawie swej »O źródłach heraldyki ruskiej« (Rozprawy Akademji Umiejętn. Wydz. hist. filoz. t. 38 str. 203). Dochowane pieczęcie, wyciśnięte w zwykłym wosku, wszystkie okrągłe, płaskie i cienkie, średnicy 35 mm., mają brzegi pokruszone a powierzchnię tak startą, że ledwie ślady znaków i liter pozostały. Pierwsza pieczęć wyobraża znak, przedstawiający dwie strzały w słup na jednej rogacinie, w środku przekrzyżowanej (Piekosiński, l. c. nr. 14). Z napisu otokowego czytelne tylko: ПЕЧАТЬ ПО (?)... Trzecia pieczęć wyobraża znak w kształcie łękawicy, krokwiarni zwróconej do góry, z krzyżem na wierzchu, jak w herbie Syrokomla. Z napisu pozostało ledwie parę liter, jakoby... ЮТЯ (Piekosiński, l. c. nr. 13). Szósta pieczęć ma w polu napis ruski trzy lub czterowerszowy, z którego tylko niektóre litery odcyfrować się dadzą: ПЕЧАТЬ | Б. ДН. О | ..Н.. (może Biljurmina) (Piekosiński, l. c. nr. 11). Zaginiona dziś pieczęć, którą widział Piekosiński, miała także napis, z którego wyczytać było można: ПЕЧА. | .БЮД... | ОБЯ... (tamże, l. c. nr. 12). — In dorso zapiski: 1) Littera omagialis terrigenarum ducis Coributhi (ręka XV w.); 2) David Russan Basilius Chwiedor et ceteri duces et boiari promittunt fidelitatem Wladislao regi etc. (ręka XVI w.); 3) 1388; 4) R^{ta}; 5) Lituaniae N. 22 (cyfrę tę poprawiono na: 21); 6) N. 21. — Reprodukcję oryginału podaje publikacja Ptaszyckiego i Sobolewskiego, Paleograficzeskije snimki, nr. 6.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9) nr. 60 str. 203—204. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia łomaczona z ruskiego oryginału od JP. Nelubowicza. Oryginał sam na pergaminie nakształt listu złożony. U dołu wisiało dwanaście pieczęci, lecz tylko ich znajduje się sześć na zawiaskach pergaminowych. Zaświadczam. W Warszawie d. 28 iunii 1782 r. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. Lit.

Dr. 1. Arch. Sang. t. I nr. 9 (według Or. 1).

Reg. 1. Łubieński, Opera posthuma, str. 184 (bez daty). — 2. Golebiowski, Dzieje Polski t. I str. 3 uw. 1 (według Or. 1, który miał wówczas jeszcze 6 pieczęci). — 3. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 555 (bez daty dnia; według inwentarzy). — 4. Rykaczewski, Inventarium str. 375 (bez daty dnia).

My knjazь^a Dawid^b Dmitrijewicz, knjazь^a Rusan Płaksicz, Wasilij Daniljewicz, Fedor Jewłaszkwicz Chworoszcza i s bratom Iwanom, Hrihorij da Iwan Neswizbskij, Choma Biljurmin, Wasko Drjukowicz, Haws Klimjant, Jurbi Zwinkenewicz, Terp Maksak, Kgidwid Bėlik, syn^c jeho Semen Wołowicz, Hricь s bratom Stepanom, Kalit, Iwan

20. ^a W or. knjaz. ^b W or. Dwid. ^c W or. sn.

Bałaکہowicz, Sas Horbaczewicz so wseju bratъjeju, Semen Jasmanowicz Trubecъskij wojewoda^a, Hlěb Jewdokimowicz, Iwan Źidowczicz, Paweł Petrowicz Ozarъicz i Dawid^b i Jakow Moiszehał, Skuszcъ^c wojewoda^a nowhorodъskij^d tymto listom czynimy zname- nito^e wsim, kotorym toho trěba, kto koli ton list uwiditъ ili usłyszitъ, kako kedy w to wremja, koli knjazъ^f welebnyj Dmitrij iněm imenem Koribut, knjazъ^f nowhorodъskij i sěwerъskij^g, hospodarъ^g naszъ miłyj, hołdowanije i wěrnostъ i posłuszystwo i takěż słuźba i chresta^h cěłowanije^h, naszaⁱ dobra rada^k i naszym wszeho pospolystwa bojar priljublěnijem ne prinewoleni, ani kotoraja zła wolja primuczeni, welikomu i sławnemu Wołodisławu boźyjej miłosti^l korolewi poľskomu i inych zemľ hospodarowi^m i czestnoj Jadwizě koroliciⁿ i dětem jeho i koruně poľskoj, so wsěmi^o swoimi zemljami i horody^p, z bojary i s ljudmi, wěrnostъ prawaja i neizruszistaja sljubili, a my imenem i mocza wszich zemljan jeho, powelěnijem jeho i sljubujem za neho i za jeho děti, iże so wseju swojeju zemleju i s horody wěren budetъ^r korolewi i korolici i ich dětem i koruně poľskoj, ani ich koli otstanetъ^s. Pak liby, jechož Boh^t ne daj, chotěłby^u koli otstati ton isny knjazъ^f Koribut, alibo jeho děti, jawno alibo tajno, tohda my so wsim pospolystwom zemli jeho chcemy jecho otstati i jecho dętej, ani w czem jecho ne chcemy posłuszni byti, ale korolja poľskoho Wołodisława i jecho korolici i jecho dętij i koruně poľskoj wěrnici chcemy byti, a nikoliż ne chcemy odstawat^w i na wěki i wo wszitki czasy nikoli ich ne otstati i na wěcznaja krępostъ k semu listu peczati naszě welěli jesmo priwěsiti^z. A dokonało sja toje dęło u horodě^{aa} Łuczici w neděljju^{bb} po swjatome^{cc} apo- stolě^{dd} Marku jewangelistě^{ee}, pod^{ff} lętom^{gg} Naroźěnija bożeho^{hh} а'т'п'н'ⁱⁱ - ie lęto amen.

21.

Kurzelów, 3 maja 1388 r.

Aleksander Wigunt książę kiernowski przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej.

Or. 1. Bibl. ces. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lith.), dok. nr. 8. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 29,5, wys. 11, zakł. 3,5 cm. — Na sznurze jedwabnym czerwonej i zielonej barwy wisi dobrze zachowana pieczęć Aleksandra Wigunta, okrągła, średn. 34 mm., wyobrażająca w obwódce, złożonej z czterech łuków, tarczę, na której zbrojny rycerz na koniu, z mieczem w prawej ręce, biegnący w lewą stronę. W otoku napis: † S'alexandri duc|is fyrnoviensis. — In dorso zapiski: 1) Alexandri Viginth (ręka XV w.); 2) Omagium ducis Kyernoviensis 1388 (ręka XVI w.); 3) Omagium Withuldi Nr. 18 (ręka XVI w.); 4) Lituaniae Nr. 19; 5) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9) nr. 39, str. 141. Jestto odpis z Or. 1, iak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. U dołu zapisek: Ta kopia jest przepisana wiernie z oryginału pergaminowego, złożonego in forma listu,

20. ^a W or. wojewod. ^b W or. Dwd. ^c W or. Skszczъ. ^d W or. nowhrdъskij. ^e W or. znamenit. ^f W or. knjaz. ^g W or. hspdrъ. ^h W or. chsta. ⁱ W or. cěłonije. ^k W or. rad. ^l W or. msti. ^m W or. hpodrwi. ⁿ W or. korici. ^o W or. wsmi. ^p W or. hrod. ^r W or. budet. ^s W or. otstanet. ^t W or. B. ^u W or. chotłby. ^w W or. odstawat. ^z W or. priwěti. ^{aa} W or. hodě. ^{bb} W or. ndlju. ^{cc} W or. stom. ^{dd} W or. aplě. ^{ee} W or. jewnglstě. ^{ff} W or. pd. ^{gg} W or. ltm. ^{hh} W or. bż. ⁱⁱ To jest 1388.

20. ¹ Dymitr Korybut, syn Olgierda, książę nowogrodzko-siewierski, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewsko-ruscy* str. 277—278.

z wiszącą u dołu na sznurze, z karmazynowego i zielonego jedwabiu przeplatany, pieczęcią. Sama pieczęć jest zupełna, wyciśniona na masie czerwonej, to jest na tarczy Pogonia a w koło litery, wyrażające imię księcia Aleksandra. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp. Varsaviae, 1782 d. 26 iunii.

Dr. 1. Cod. Vitoldi nr. 40 (według Or. 1).

Reg. 1. Lubieński, Opera posthuma, str. 183 (nazywa Aleksandra błędnie księciem kijowskim). — 2. Gołębiewski, Dzieje Polski t. I str. 4 uw. 3 (z błędną wiadomością, że akt wystawiony był w Krakowie). — 3. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów t. I nr. 553 (według inwentarza i Reg. 1). Ten sam akt streszcza Daniłowicz w t. I nr. 554 po raz drugi, jako akt holdu Witolda. Że o ten akt chodzi, nie żaden inny, świadczy to, iż według inwentarza, z którego Daniłowicz wziął streszczenie, oznaczony on był w metryce jako nr. 18, a nasz dokument tę właśnie nosił jakiś czas sygnaturę z dodatkiem: Omagium Withuldi, ob. Or. 1. Daniłowicz podaje wiadomość o znalezieniu tego aktu (jakoby ruskiego) przez Dubrowskiego w r. 1808. — 4. Bonnell, Chronographie, str. 171 (bez podania miejsca wystawienia aktu, z błędną datą 3 maja 1386 r.). — 5. Caro, Geschichte Polens, t. III str. 637 (według Or. 1, Reg. 2 i 4; z błędną datą 3 maja 1386 r., ale z wyraźnym zaznaczeniem, że tak było w oryginale).

Nos Allexander Dei gratia alias Wygunth dux Kernoviensis¹ notificamus quibus expedit universis praesentium notitiam habituris, quod non compulsi, non coacti, sed ex certa scientia nostra, spontanea et ultronea voluntate, sano communicato nostrorum fidelium consilio et deliberato animo, serenissimis principibus dominis Wladislao regi et Hedwigi reginae Poloniae necnon ipsorum pueris et posteris legitimis ac coronae Regni memorati promissimus et tenore praesentium promittimus et spondemus firmiter pollicentes^a meram et puram fidelitatem atque subiectionem cum omnibus et singulis terris nostris, castris, dominiis ac gente nobis subdita, subiecta et subicienda, ad ipsum regnum Poloniae pertinentibus, nolentes eosdem principes, regem et reginam umquam deserere, exquisitis aliquibus coloribus vel figmentis per se vel aliam seu alias interpositas personas, sed eisdem ac coronae regni Poloniae volumus perpetuis temporibus adhaerere, dolo et fraude quibuslibet proculmotis auxiliis, consiliis et praemunitioibus opportunis. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum in Kurzelow ipso die Inventionis Sanctae Crucis, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo octavo.

22.

Kraków, 18 maja 1388 r.

Dymitr Korybut książę litewski przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze i Koronie polskiej.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 208. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 31, wys. 18,5, zakł. 3,5 cm. — Na pasku pergaminowym wisi dwustronna pieczęć księcia Dymitra Korybuta, w dolnej części ulamana. Okrągła, średn. 40 mm., wyciśnięta w zwykłym wosku, wyobraża na stronie głównej rycerza zbrojnego na koniu, z włócznią

21. ^a W or. pollicientes.

21. ¹ Aleksander Wigunt, syn Olgierda, książę kiernowski, ob. Wolff Józef, Kniaziowie litewsko-ruscy, str. 161.

w prawej a tarczą w lewej ręce, biegnącego w lewą stronę. Napisu otokowego nie było. Na stronie odwrotnej napis czterowierszowy ruski, z którego zachowały się następujące wyrazy: ПЕУА | (Т)Ъ КНА | (З)А КОРН. — In dorso zapiski: 1) Ducis Coributi (ręka XV w.); 2) Demetrii Coributi ducis fidelitas regi et regno (ręka XVI w.); 3) A. 1388; 4) Lituaniae N. 19 (ta cyfra poprawiona na: 20); 5) N. 19 (ta cyfra przekreślona i napisana: 20). — Reprodukcję oryginału podaje publikacja Sobolewskiego i Ptaszyckiego: *Paleograficzskie snimki, tabl. 5.*

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 62 str. 211—212. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przetłumaczona od JP. Nelubowicza z oryginału pergaminowego nakształt listu złożonego. Pieczęć przy tym liście wisząca na obie strony wyciśniona, na jednej rycerz na koniu z kopią w ręku, na drugiej litery tylko w tych słowach: »Peczat kniazia Korybuta«. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp. Varsaviae 1782 d. 28 iunii. — 2. Archiwum Sanguszków w Sławucie, ob. Dr. 1.

Dr. 1. Archiwum Sang. t. I nr. 10 (według Or. 1 i K. 2).

Reg. 1. Lubieński, Opera posthuma, str. 183 (bez daty dnia). — 2. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 3 uw. 1 (według Or. 1, z błędną wiadomością, że dokument wystawiony: jako od księcia Nowogrodu siewierskiego). — 3. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 552 (według inwentarzy; z błędną datą 30 marca 1388 r.). — 4. Rykaczewski, Inventarium, str. 375 (bez daty dnia).

My Dmitrij, inëm imenem Koribut, knjazь^a litowski, czynim to znajemo wsëm, kto koli na toj list uzritь ali usłyszitь^b, iże dobraja rada naszich bojar i wsëch zemljan i naszeju dobroju woleju, ne primuczeni ni prinewoleni někotoroju newoleju, welebnomu gospodarju^c Wołodisławu korolewi polskomu, litowьskomu i ruskomu i inych zemľ hospodarewi^d, bratu^e naszemu miłomu i tęż welebnoj hospozi^f Jadwizë, korolici polskoj i ich dëtem i korunë polskoj hołdowali jesmo wërno i prawo neizruszenoju wërnostьju, sljubili jesmo i sljubujem poddawajuczesja s ljudmi i s zemljami i s horody i s twerżami naszimi^g na wëki wëkom, tomu istomu Wołodisławu korolewi polskomu i Jadwizë i ich dëtem i korunë polskoj sljubujemy i obëczujemy nasza prisjaha i nasza wëra i czestьju^h, iże ottychmëst s naszimi dëtm i czistaja wërnostь i poľna budem derżatiⁱ tomu istomu korolewi i jeho korolici i ich dëtem i korunë polskoj, a nikoli ni w odno weremja ne otstawati ani otstupiti na wëki i k ich dobromu raditi^j a lichoho wërnë osterehati. A na toho krëpostь k tomu listu nasza peczatz zawësili jesmo. A dana hramota^k u Krakowë u ponedëlnik po swjatom^l Dusë^m, pod lëtom bożьjehoⁿ Narożënija д'т'п'н'^o — ho lëta.

23.

Łuck, 12 lipca 1388 r.

Włodzimierz książę kijowski przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 215 (Vol. I k. 38). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 28,5, wys. 10,5, zakł. 3,5. — Po pieczęci, która przywieszona była na

22. ^a W or. knjaz. ^b W or. usłyszit. ^c W or. hspdrju. ^d W or. hspdrwi. ^e W or. brat.
^f W or. hsz. ^g W or. naszym. ^h W or. czstju. ⁱ W or. derżat. ^j W or. radit. ^k W or. hramot.
^l W or. stm. ^m W or. Dse. ⁿ W or. bżьjeho. ^o To jest 1388 r.

paskach pergaminowych, pozostały tylko nacięcia. — In dorso zapiski: 1) Homagium Wlodimiri ducis Kioviensis, regi, reginae et regno Poloniae (ręka XVI w.); 2) Faendum Wlodomiri (ręka XVII w.); 3) 1388; 4) Palatinatus Kioviae nr. 2. R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. rek. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 53 str. 187—188. Zapisek od góry aktu: 1388. Ex ms. arch. Stanislai Augusti regis. Zapisek od dołu: Ta kopia przepisana w Warszawie d. 3 października r. 1781 z kopii legalizowanej w te słowa: »Praesentem copiam cum suo originali concordari fide publica attestor Varsaviae d. 10 aprilis 1767 anno. Ignatius Ludovicus Nowicki metrices Regni praefectus«. Concordat. Adamus Naruszewicz ep. coad. Smol. mp. M. D. L. notarius.

Dr. 1. Turgeniew, Supplementum, nr. 211. — 2. Cod. epistolaris saec. XV, t. 1, nr. 14 (według K. 1).

Reg. 1. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 536 (według inwentarza, który nie podawał daty; Daniłowicz kładzie ten akt błędnie pod r. 1386). — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 275. — 3. Cod. Vitoldi nr. 43 (według Dr. 2).

Vlodimirus Dei gratia dux Kyoviensis! etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod cupientes se in fidelitate, quam erga serenissimos principes dominum Wladislaum regem et dominam Hedvigim, eius consortem, reginam ac coronam regni Poloniae gerimus, constantius ac magis fideliter exercere, et, prout iustum est, ipsos facere certiores, eisdem domino Wladislao regi et dominae Hedvigi, eius consorti, reginae, eorumque liberis ac coronae regni Poloniae memoratae, velut verus omagialis perpetuo cum omnibus terris, castris, fortalitiis ac hominibus nobis subiectis tenere firmiter pollicemur fidelitatem omnimodam subiectionemque debitam atque puram, tenore praesentium promittentes praedictos dominum Wladislaum regem, dominam Hedvigim reginam, eius consortem, eorumque liberos et coronam regni Poloniae nunquam deserere, aliumque dominum praeter ipsos quaerere seu aliis exquisitis coloribus adhaerere, sed eos toto posse et viribus adiuuare ac ab omnibus hostium insultibus consilio et auxilio fideliter praemunire. Harum quibus sigillum nostrum est appensum testimonio litterarum. Datum in Luczsko in vigilia beatae Margarethae, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo octavo.

24.

Mołodeczno, 16 grudnia 1388 r.

Dymitr Olgierdowicz książę litewski przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej.

Or. 1. Bibl. Kras. dok. nr. 39. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 24, wys. 16, zakł. 17 cm. — Po pieczęci pozostały tylko nacięcia. — In dorso zapiski: 1) Dux Dimir Olgierdowicz revocat fidelitatem duci Moskoviae promissam pollicetque regi Poloniae sub tempore omagium facere (ręka XVI w.); 2) Demetrius Olgerdi filius dux fidelitatem regi, reginae et regno Poloniae 1388 (ręka XVI w.); 3) R^{ta}; 4) N. 22; 5) Dopisek z XVII w. zatarty; 6) Sylw. Czermiński (ręka XVIII w.).

23. ¹ Włodzimierz, syn Olgierda, książę kijowski, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewskoruscy*, str. 161.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 59, str. 201—202. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia tłumaczona z ruskiego od p. Nelubowicza przepisana w Warszawie dnia 28 iunii 1782. Oryginał w języku ruskim na pergaminie nakształt listu złożony. Pieczęci nie masz, zginęła kędyś, tylko zostały zawiaski pergaminowe. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol, pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Sreznewskij, Swiedienija i zamietki, str. 213—214 (według Or. 1). — 2. Krupowicz, Zbiór dyplomatów nr. 4 (według Or. 1).

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. I str. 3 uw. 1 (z błędną datą 16 grudnia 1389 r.). — 2. Danilowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 563 (według inwentarzy). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 375 (z błędną datą roczną 1389 r., bez daty dnia). — 4. Codex Vitoldi nr. 48 (według Dr. 1 i 2).

My knjazь^a Dmitrij Olgėrdowicz¹ czynim znamenito^b tym listom, iże imějucze czistojě mysli, miłoserdije^c i požadanije^d k welikomu^e korolewi Wołodisławu poľskomu^f i k jehō korolici Jadwizě i k jehō dĕtem i k koruně poľskoj, chotjaczi s naszymi dĕtmi jemu i jehō korolici i koruně^g poľskoj słuźbu wěrně i ustawiczně ukazati, tomu istomu korolewi Wołodisławowi i jehō korolici^h i jehō dĕtem i koruně poľskoj sljubujem deržati cĕľuju prawdu i czista wěra s naszymiⁱ dĕtmi i s naszymiⁱ posłĕdki pri nem i na wĕki^j byti^k, a nikoli ot nich ani ot koruny poľskoě nikotoroju chitrostju otstati, ale oto wsich neprijatelj osterehati^l wseju naszeju siľoju i na wĕki^j pomahatimi^m. A jakokoliⁿ takož i sljubili byli jesmo knjazju^o Dmitriju moskowjskomu i prawdu dali, užĕdem i choczem sja porožni ucziniti toĕ prawdy pro to^p, aby korol^r był bezpeczniejsij^s u naszej słuźbě i u prawdĕ, koli sja worotim słoziw toj sljub, tohda choczem kholdowati^t korolewi i jehō korolici i jehō dĕtem i koruně^g poľskoj wĕrnoje posłuszestwo^u deržati^w pod prisjahoju i pod czestju^x podľuh obyczaja, jako koli bywajet^y pri holdowaniju. A na krĕpost^z toho lista priwĕsili^{aa} jesmo nasza peczat^{bb}, aby to krĕpko zderžati^{cc} neizruszisto nikakimi dĕľy^{dd}. A dana hramota^{ee} w Mołodecznĕ w seredu dekabrja 'ς' ^{ff} den^{gg}, a to sja konczało w lĕto^{hh} boźyjeⁱⁱ Δ'Τ'Π'Η' e^{jj} lĕto^{kk} a pri tom byli^{ll} bojare brata Minihajło knjazь^a Jurbi Koźyno Iwanowicz.

25.

Sandomierz, 25 kwietnia 1389 r.

Semen Lingwen książę litewski przyrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lith.), dok. nr. 10. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 30, wys. 15,5, zakł. 4 cm. — Po pieczęci

24. ^a W or. knjaz. ^b W or. znamenit. ^c W or. miłsrdije. ^d W or. poždanije. ^e W or. welikom. ^f W or. polskom. ^g W or. korun. ^h W or. korolci. ⁱ W or. naszym. ^j W or. wĕk. ^k W or. byt. ^l W or. osterehat. ^m Tak w or. ⁿ W or. jakokol. ^o W or. knjaz. ^p W or. pro t. ^r W or. korol. ^s W or. bzpeczniejsij. ^t W or. kholdowat. ^u W or. posłuszstwo. ^w W or. deržat. ^x W or. czstju. ^y W or. bywajet. ^z W or. krĕpos. ^{aa} W or. priwĕsli. ^{bb} W or. peczat. ^{cc} W or. zderžat. ^{dd} W or. dĕl. ^{ee} W or. hramot. ^{ff} W or. ς' zam. 'ς' = 16. Istotnie teź w r. 1388 środa wypadala na 16 grudnia. ^{gg} W or. dnĕ. ^{hh} W or. lĕt. ⁱⁱ W or. bźyje. ^{jj} W or. błĕdnie Δ'Τ'Π'W'Η' zam. Δ'Τ'Π'Η' = 1388. ^{kk} W or. lĕt. ^{ll} W or. byl.

24. ¹ Dymitr syn Olgierda, kniaź brański, ob. Wolff Józef, Kniazowie litewsko-ruscy, str. 336—337 i tegoż, Ród Gedymina, str. 90—92.

pozostał sznurek jedwabny czerwonej i zielonej barwy. — In dorso zapiski: 1) MCCCLXXXIX (ręka XV w.); 2) Omagium Syemon Wladislao regi et Hedwigi reginae regnoque Poloniae, a. 1389 (ręka XVI w.); 3) Litwaniae Nr. 6 (cyfra poprawiona naprzód na 24, a powtórnie na 25); 4) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 70, str. 235—236. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry: Ex originali archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia konfrontowana z oryginałem d. 25 iunii 1782 w Warszawie. Oryginał pergaminowy złożony in forma listu, pieczęć oderwana, tylko sznur został przeplatany z jedwabiu pąsowego i papuziego. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Cod. Vitoldi nr. 51 (według Or. 1).

Reg. 1. Lubiński, Opera posthuma, str. 183—184 (nazywa wystawcę Simeon Furgiewicz). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 567. — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 376 (wystawcę nazywa Simeon Furiewicz).

Nos Semon dux alias Lingwenis significamus quibus expedit universis praesentium notitiam habituris, quod non compulsi, non coacti, sed ex certa scientia et ultronea voluntate, sinceritatis omnimode gerentes affectum ad serenissimos principes dominos Wladislaum regem et Hedwigim reginam ac coronam regni Poloniae, ipsis et ipsorum liberis et posteris necnon successoribus legitimis ac coronae regni Poloniae memorati omagium et omagii fidelitatem praestitimus ac tenore praesentium facimus et praestamus, promittentes et firmiter pollicentes, eisdem meram et puram fidelitatem atque subiectionem cum omnibus et singulis nostris dominiis, terris, castris atque gente nobis subdita, subiecta et in posterum subicienda sinceriter, firmiter et inviolabiliter observare, nec eosdem principes, regem et reginam, ipsorumque liberos et coronam regni Poloniae unquam deserere volumus aut alios dominos quaerere, exquisitis aliquibus coloribus vel figmentis. sed ipsis et coronae regni Poloniae saepedicti volumus temporibus perpetuis adhaerere, dolo et fraude quibuslibet proculmotis, auxiliis, consiliis, praemunitioibus sive avisationibus opportunis, nec ipsis unquam operibus ullis opponere nos volumus aut quomodolibet adversari. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum Sandomiriae in octava Resurrectionis Domini, anno Domini millesimo CCC^oLXXX^o nono.

26.

Sandomierz, 25 kwietnia 1389 r.

Semen Lingwen książę litewski przrzeka wierność królowi Władysławowi, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznan. — Przechowywany był ten akt w archiwum koronnem, jak świadczą inwentarze. Inwentarz Zamojskiego t. 4 str. 431 podaje go jako numer 26 działu Litwaniae.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 69, str. 233. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. U dołu zapisek: Ta kopia tłumaczona i przepisana z oryginału ruskiego pergaminowego naksztalt listu złożonego. Tłumaczył i przepisał p. Nielubowicz d. 28 iunii 1782 w Warszawie.

U dołu tego listu wisi pieczęć na zawiasie pargaminowej. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Niedrukowany.

Uw. Wobec braku oryginału ogłasza się akt ten według K. 1.

My knjazь Semen, inym imenem Lihweny, dajem wědomě tym listom, kto nan wozritь ili budetь czisti, iże my neprinużeny, ale iz naszoho dobroho wědanija i z naszej dobrojě woli derżim czistuju ljubowь welikomu hospodinu Wołodisławu korolju poľskomu i ko Jadwizi korolici i ku koruně korolewstwa poľskoho, im, ich dětem, ich szczatkom hołodowali jesmo i cěłowali jesmo krest i tym listom takož hołodujem podľuh manskoho^a prawa, im, ich dětem i koruně korolewstwa poľskoho, slubujem krěpko im czistuju wěrnostь prawuju i posłuszanije so wsěmi naszymi zemljami i s horody i s naszymi ljudmi, sztoż nyně^b posłuszajetь i potom posłuszati^c budetь, czisto, krěpko, bez poruszanija derżati, a ne choczem toho istoho korolja i korolici, ich dětem, koruně korolewstwa poľskoho nikoli otstati a inoho nihdy^d ne iskati, ni odnimi wynalezonymi rěczmi, ani kotorym obľuženijem, ale im, ich dětem, koruně korolewstwa poľskoho choczem na wěki prisluszati bezo wsjakojě ľsti i chitrosti naszymi pomoczmi, naszej radoju, naszym wsěm ostereženijem a ne choczem niceže protiwным byti im na wěki. A semu na swědstwo nasza peczaty priwěszena jest, aże dana je u Sudomiri^e u nedilju u tyżden posľe welikodni, lit bożija Rożestwa 1389.

27.

Sandomierz, 25 kwietnia 1389 r.

Semen Lingwen książę litewski, otrzymawszy od króla Władysława zarząd Wielkiego Nowogrodu, przyrzeka wierność jemu, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 218. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 28, wys. 16,5, zakł. 6 cm. — Po pieczęci pozostał sznurek jedwabny zielonej i czerwonej barwy. — In dorso zapiski: 1) MCCCLXXXIX (ręka XV w.); 2) Simonis ducis gubernatoris Magnae Nowograd fidelitas regi, reginae et regno Poloniae (ręka XVI w.); 3) 1389; 4) R^{ta}; 5) Lituaniae N. 26 (cyfrę tę poprawiono na 25); 6) N. 23.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 71, str. 237. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali arch. Regni. Od dołu aktu zapisek: Ta kopia skonfrontowana z oryginałem d. 25 iunii 1782 w Warszawie. Oryginał pergaminowy zupełny złożony nakształt listu. Pieczęć Pogonia na massie białej nieco nadpsuta na sznurze jedwabnym ponsowo-papuzim. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 481—482 (według Or. 1).

Reg. 1. Lubiński, Opera posthuma, str. 184. — 2. Danilowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 566 (według inwentarza). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 375.

26. ^a W kop. mansho. ^b W kop. błędnie: on i ne. ^c Tak w kop.; w or. było zapewne: prisluszajet i potom prisluszati. ^d W kop. błędnie: ani no ichdi. ^e W kop. Sudiri.

Nos dux Semon alias Lingwenis notificamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod dum per serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae Lithuaniaeque principem supremum et haeredem Russiae etc., fratrem nostrum carissimum, hominibus et populo de Magno Novogrod in tutorem et gubernatorem eorundem hominum et populi fuisset instituti et praefecti, eidem domino regi et praeclarae principi dominae Hedvigi, consorti suae carissimae, reginae, ipsorumque liberis et haeredibus ac successoribus legitimis ac coronae regni Poloniae, cum eodem populo de Magno Novogrod, quamdiu ipsum intuitione et gubernatione habuerimus, promissimus et tenore praesentium firmiter promittimus, pollicentes, quod ipsis et coronae regni Poloniae auxiliis, consiliis, praemunitiōibus seu avisationibus, dolo et fraude quibuslibet proculmotis, adhaerere volumus, iuxta totum posse nostrum, ipsos aut coronam regni Poloniae praedicti nunquam ullis temporibus deserentes nec ipsis unquam aliquibus temporibus nos opponere volumus aut quomodolibet adversari. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum Sandomiriae die dominico Conductus Paschae, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo nono.

28.

Sandomierz, 25 kwietnia 1389 r.

Semen Lingwen książę litewski, otrzymawszy od króla Władysława zarząd Wielkiego Nowogrodu, przyrzeka wierność jemu, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej.

*Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu (sygnatura dokumentu niewiadoma). Dokument pergaminowy szer. 33, wys. 19, zakł. podwójna po 3 cm. — Po pieczęci pozostał pasek pergaminowy. — In dorso zapiski: 1) Littera ducis Langweny germani fratris regis Wladislai Poloniae, in qua promittit domino regi fidelitatem, existens tutor illorum de Magno Nowogrod (ręka XVI w.); 2) Siemion Langweni frater Wladislai regis, post commissam sibi Magnam Novogrod ab ipso, promittit ei et Regno fidelitatem cum omnibus suis; 3) 1389; 4) Lituaniae N. 4; 5) R^{ta}. — Reprodukcję oryginału podaje publikacja Sobolewskiego i Ptaszyckiego: *Paleograficzskie snimki*, tabl. 47.*

Dr. 1. Akty zapadnoj Rossii, t. I nr. 10 (według Or. 1). — 2. Hołowackij, Pamiętniki, nr. 10 (według Or. 1).

My knjazь Semen, inym imenem Łyhweni, czynim znamenito^a sim listom, kto nanь wozritь ili proczitajetь, iże koli oswjaszcziny hospodin^b Wołodisław bożьej^c miłosti^d koroľ polьskij, litowskij i ruskij, inych zemľ mnohich hospodarь^e, brat nasz milejszij, postawił nas opekalnikom mužem i ljudem Welikoho Nowahoroda i my tomu koroľju^f i Jadwize koroľici koroľewstwa polskoho i s tymi ljudmi s Welikoho Nowahoroda^g, kako że doľho derżim u naszym opekaniju, sljubili jesmy i jeszcze sim listom sljubujem, iże choczem pri nich, pri korune koroľewstwa polskoho pristati i s naszeju siłoju^h i s naszymi pomoczmi i s naszeju radoju i s naszym ostreženimⁱ i bezo wsjakoj lsti i chitrosti, ne choczem takożь nikoli otstupiti^j ich korune koroľewstwa polskoho^k, a semu na

28. ^a W or. znamenit. ^b W or. hdn. ^c W or. bьe. ^d W or. mlsti. ^e W or. hsdrь. ^f W or. koroľ. ^g W or. Nowahoda. ^h W or. siło. ⁱ W or. ostreżeni. ^j W or. otstupit. ^k W or. polsko.

swedocstwo^a naszja peczaty priweszena jest, jaże dana jest^b u Sudomiri u nedelju^c u tyjże dn̄^d po Welikom dni, l̄eta^e bożja^f tisjaczja^g т'п'ц'^h.

29.

Ostrowo, 4 sierpnia 1392 r.

Witold książę litewski, pan trocki, łucki etc., pogodzony z królem Władysławem, przyrzeka wierność królowej Jadwidze i Koronie polskiej.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 233. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 37,5, wys. 19,5, zakł. 4,5 cm. — Na sznurku jedwabnym czerwonej barwy wisi pieczęć księcia Witolda, dobrze zachowana, wyciśnięta w czerwonym wosku, okrągła, średn. 30 mm. Wyobraża rycerza zbrojnego na koniu z mieczem w prawej ręce, biegnącego w prawo. W otoku napis: + S · VITOLDI · DVCIJS · LITHUANIE · ET · DNI · GARDIE. — In dorso zapiski: 1) MCCCXCII; 2) Vitoldi post sopitum dissidium promissio, quod nunquam deseret Hedvigim reginam et regnum Poloniae. A. 1392 (ręka XVI w.); 3) Lithuaniae N. 37 (cyfra poprawiana); 4) N. 29 (cyfrę przekreślono i poprawiono na 30); 5) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 131, str. 541—542. Fjesto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pargaminowego złożonego in forma listu, z wiszącą u dołu na sznurze wytartym karmazynowym pieczęcią. Pieczęć Pogonia wyciśniona na massie czerwonej z literami na koło wyrażającemi imię Witolda. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. 26 iunii 1782 Varaviae. — 2. Bibl. Kórn. ręk. nr. II 68, str. 279—280.

Dr. 1. Cod. Vitoldi, appendix, nr. 2 (z błędnie rozwiązana data 5 sierpnia; według K. 2). — 2. Cod. epistolaris saec. XV, t. III, dodatek nr. 1 (z błędnie rozwiązana data 5 sierpnia; według Or. 1).

Reg. 1. Łubieński, Opera posthuma, str. 184 (z błędną data 1393 r.). — 2. Golebiowski, Dzieje Polski, t. I str. 490 (według Or. 1). — 3. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 618 (według inwentarza).

In nomine Domini amen. Witowdus Dei gratia dux Lithuaniae, dominus Trocensis, Luczensis etc. Ad perpetuam rei memoriam. Significamus universis quibus expedit, tam praesentibus quam futuris, praesentium notitiam habituris, quod dum antiqui serpentis svasione venifica pridem inter serenissimum principem dominum Wladislaum Poloniae regem illustrem, fratrem et dominum nostrum gratiosissimum, ab una, et inter nos parte ab altera, odiosae litis et dampnabilium controversiarum materia fuerit suscitata, per multaque temporum circula duraverit, idem dominus Wladislaus rex cogitans ea, quae pacis sunt et non afflictionis, ut flammis odiorum undique extinctis populus Domini utriusque vigilantiae creditus, in pacis thabernaculis habitans, auctorem pacis possit operosius venerare, omnem offensam et indignationem, quam praetextu litium et controversiarum praedictarum contraxisse videbamus, nobis et nostris omnibus protunc nobis adhaerentibus de innatae sibi benignitatis clementia pepercit penitus et indulsit, pro-

28. ^a W or. swedocswo. ^b W or. jest. ^c W or. ndlju. ^d W or. dn̄. ^e W or. l̄et. ^f W or. b̄lja. ^g W or. tisczja. ^h To jest 1389.

mittens se praedictarum controversiarum et litium debere nunquam in perpetuum reminisci. Totalem quoque nostram haereditatem et patrimonium, quas ratione litium et controversiarum praedictarum nobis abstulerat, reddidit et restituit ac de suae maiestatis opulenta plenitudine plurimas tenutas, bona, possessiones, nobis de novo contulit et liberaliter assignavit. Pro quibus omnibus praefato domino Wladislao regi ad immensas gratiarum assurgimus actiones. Nos autem, volentes se domini Wladislai regis voluntatibus conformare, serenissimae principi dominae Hedwigi reginae Poloniae, conthorali praefati domini Wladislai regis, necnon Regno ac regni coronae Poloniae, cum omnibus et singulis possessionibus promittimus bona nostra fide et honore, sine dolo quolibet seu fraude, quod ipsam reginam praedictam ac Regnum et regni coronam Poloniae, cum omnibus et singulis tenutis, possessionibus, haereditatibus, bonis et patrimonio totali ac incolis eorundem nunquam volumus deserere nec unquam aliam dominam quaerere praeter ipsam, immo ad eius exaltationem, utilitatem, honorem et gloriam consulere ac ipsam et cum ipsa ab omnibus et singulis inimicis et adversariis tueri, defendere, praemunire, pro viribus nostris ac contra ipsarum emulos stare, pugnare^a, dum et quotiens se locus obtulerit, perpetuis temporibus affuturis, omnibus insuper praefato domino Wladislao regi tempore litium et controversiarum praedictarum adhaerentibus omnem iram et offensam indulgemus. rancorem, quem erga ipsos gestavimus, in amorem omnimodo transformantes. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Actum et datum in Ostrowo ipso die sancti Dominici, anno Domini trecentesimo nonagesimo secundo.

30.

Ostrowo, 4 sierpnia 1392 r.

Anna księżna litewska, pani trocka, łucka etc. poręcza, że mąż jej książę Witold dotrzyma wierności królowi Władysławowi i Koronie polskiej.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lith.), dok. nr. 12. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 31,5, wys. 13, zakł. 4,7 cm. — Na sznurze jedwabnym, czerwonej barwy, wisi dobrze zachowana pieczęć Anny, okrągła, średn. 28 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku; wyobraża w obwódce złożonej z czterech łuków św. Annę Samotrzecią. W otoku napis: + S + anna + ducissa : lutav. — In dorso zapiski: 1) MCCCXCII (ręka XV w.); 2) Littera ducissae consortis Witholdi ducis Litwaniae (ręka XV w.); 3) Annae Vitoldi uxoris fidelitas regi et regno Poloniae 1392, Nr. 29 (cyfry poprawiono na 30); 4) Lituaniae Nr. 33; 5) R^{ta}.

Dr. 1. Cod. Vitoldi nr. 92 (z błędnie rozwiązana data 5 sierpnia, według Or. 1).

Reg. 1. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I, nr. 617 (według inwentarza). — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 376.

Anna¹ Dei gratia ducissa Lithuaniae, domina Trocensis, Luczensis etc. notificamus tenore praesentium quibus expedit universis, tam praesentibus quam futuris, quod bona nostra fide, sine dolo quolibet ac fraude promittimus pro serenissimo principe domino

29. * W or. pugnare.

30. ¹ Anna, córka Światosława Iwanowicza księcia smoleńskiego, druga żona Witolda, ob. Wolff Józef, *Kniaziewie litewsko-ruscy*, str. 160.

Allexandro alias Witowdo, consorte nostro carissimo, quod omnes et singulos articulos, scriptos ac insertos in littera sua, serenissimo principi domino domino Wladislao regi Poloniae data¹, tenere debet ac inviolabiliter observare sine fallo quolibet. Et specialiter, quod idem dominus Allexander alias Witowd, consors noster carissimus, Regnum ac regni coronam Poloniae nunquam debet deserere, neque sui posteris, immo cum praefato domino Wladislao rege stare ac pugnare^a contra ipsius adversarios et emulos, quotiens se locus obtulerit, perpetuis temporibus affuturis. Nosque Anna praefata omnia praescripta tenere etiam promittimus et adimplere sine fallo. Harum litterarum testimonio, quibus sigillum nostrum est appensum. Actum et datum Ostrowo ipsa die sancti Dominici, anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo secundo.

31.

Ostrowo, 4 sierpnia 1392 r.

Anna księżna litewska, pani trocka, łucka etc., poręcza, że mąż jej książę Witold, dotrzyma wierności królowej Jadwidze i Koronie polskiej.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 234. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 23,5, wys. 15, zakł. 4,5 cm. — Na sznurku jedwabnym brązowym i czerwonym wisi dobrze zachowana (tylko miseczek częściowo uszkodzona) pieczęć księżnej, ta sama, co przy dokumencie nr. 30. — In dorso zapiski: 1) MCCCXCII; 2) Anna Vitoldi uxor promittit maritum servaturum, quae ei convenerunt cum Hedvigi regina et praesertim, quod ab ea et Regno non desciscet A. 1392 (reka XVI w.); 3) Lituaniae N. 33 (poprawiono na 32 i przekreślono); 4) N. 29 (cyfra przekreślona i poprawiona na 30).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 132, str. 543. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry: Ex orig. archivi Regni. Od dołu zapisek: Ta kopia skonfrontowana z oryginałem pergaminowym naksztalt listu złożonym d. 26 iunii 1782. U dołu zawieszona pieczęć na sznurku jedwabnym karmazynowym z brzegiem nadpsutym, wyrażająca na massie czerwonej figurę kobiety, dwoje dzieci na łonie piastującej. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp. — 2. Bibl. gen. sztabu w Petersburgu, Akta historyczne t. I (Teki Naruszewicza). Jestto odpis z Or. 1.

Dr. 1. Cod. epistolaris saec. XV t. I cz. 1 nr. 18 (według K. 1). — 2. Barwiński, Pryczynki, str. 74—75 (według Or. 1).

Reg. 1. Lubieński, Opera posthuma, str. 184 (z błędną datą 1393 r.).

Anna Dei gratia ducissa Lithuaniae, domina Trocensis, Lucensis etc. notificamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod bona fide nostra, sine dolo quolibet ac fraude, promittimus pro serenissimo principe domino Allexandro alias Witowdo, consorte nostro carissimo, quod omnes et singulos articulos, scriptos ac insertos in littera sua serenissimae principi dominae Hedvigi^a reginae Poloniae data¹, tenere debet ac inviolabiliter observare sine fallo quolibet, et specialiter, quod idem dominus Allexander alias Witowdus, consors noster carissimus, Regnum ac regni coronam Poloniae nunquam debet deserere neque sui posteris, immo cum praefata domina Hedvige^b regina contra

30. ^a W or. pugnare. 31. ^a Poprawione z Hedvige ^b Poprawione z prefate domine Hedvige.

30. ¹ Ob. wyżej dokument nr. 29. 31. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 29.

ipsius adversarios pugnare^a, quotiens se locus obtulerit, perpetuis temporibus affuturis. Nosque Anna praefata omnia praescripta tenere etiam promittimus et adimplere sine fallo. Harum litterarum testimonio, quibus sigillum nostrum est appensum. Actum et datum in Ostrowo ipsa die sancti Dominici, anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo secundo.

32.

Perejasław, 14 listopada 1393.

Oleg Iwanowicz kniaź rjazański poręcza za zięcia swego, kniazia Korybuta, że wierny będzie królowi Władysławowi.

*Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 237 (vol. II k. 14). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 34, wys. 25,5, zakł. 8,5 cm. — Po pieczęci pozostały tylko nacięcia na sznurki. — In dorso zapiski: 1) Littera ducis Leonis de Twer fideiussoria domino W. regi Poloniae pro duce Coributho (ręka XV w., przekreślone); 2) Olech dux Resanensis fideiubet Wladislao regi Poloniae pro Coributho duce, quod non erit contra eum, aut si conaretur, quod eum sistet regi (ręka XVI w.); 3) 1393; 4) Litvaniae N. 39 (cyfra przekreślona); 5) N. ... (cyfra wyskrobana i napisane 33). — Reprodukcję oryginału podaje publikacja Sobolewskiego i Ptaszyckiego: *Paleograficzeskije snimki, tabl. 7.**

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 139, str. 559. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. Na końcu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego nakształt listu złożonego, po rusku pisanego, przez Imc pana Nielubowicza, dnia 29 miesiąca lipca 1782 roku. U dołu na sznurku z jedwabiu zielonego i karmazynowego kręconym wisi pieczęć popsuta. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L.

Dr. 1. Akty jugo-zapadnoj Rossii, t. II nr. 67. — 2. Cod. epistolaris saec. XV t. I nr. 22 (według K. 1, z błędną datą 1 maja). — 3. Arch. Sang. t. I nr. 17 (według Or. 1).

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. I str. 56 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 643 (bez daty dziennej; według inwentarzy Warszewickiego i Kromera). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 377. — 4. Stadnicki, Bracia Władysława Jagielly, str. 47 (według Reg. 3). — 5. Cod. Vitoldi nr. 104 (według Dr. 2; z błędną datą 1 maja).

My welikij knjazь Oleh Iwanowiczь¹ rjazańskij znajemo czynimy seju naszeju hramotoju, ktokoli na nju wozritь ili pak usłyszitь, aże sljubujem i sljubili jesmo i ruczimy i poruczili jesmo u welikoho korolja u Wołodisława bożьjej miłosti polskoho, litowskoho i ruskoho i inych mnohich^a zemlь gospodarja^b, za jeho brata za knjazja^c za Koributa, iże byti jemu wěrnu i posłusznu swojeho brata. welikoho korolja^d preże napisanoho, a nikotorym weremenem jeho ne odstati, ani proti w jemu byti^e ni dělom, ni słowom, ni pomysłom, ani proti w tych, szto sutь pod jeho rukoju. Pakliby zjaty moju,

31. ^a W or. pugnare.

32. ^a W or. błędnie mnihich.

^b W or. hspdrja.

^c W or. knjaz.

^d W or. korol. ^e W or. byt.

31. ¹ Oleg Iwanowicz kniaź rjazański, którego córka Anastazyja była żoną wspomnianego w tym akcie Korybuta Olgerdowicza, księcia Nowogrodu siewierskiego, ob. Wolff Józef, *Kniazio wie litewsko-ruscy, str. 178.*

knjazь Koribut, szto myślił ili szto by chotěł ucziniti, ili by uczinił protiwo swojeho brata korolja i protiwo tych, sztożь suty pod jehorukoju posłuszni a za mojejurokoju, tohdy my knjazь Oleh, jehotestь i jehoporucznik, imamy u tom wo wsem ostati naszymu korolju Wołodisławu preżenapisanomomu, a samoho knjazja^a Koributa imamy postawiti pered korolem bezo lsti, bez chitrosti. I na krępostь sej naszoj hramotě naszju peczaty welęli jesmo priwęsiti u naszym horodě u Perejasławli u denь^b swjatoho^c apostoła^d Filipa, pod lęty^e Rozstwa Christowa^f tisjacza i т'у'г'^g - jeholęta.

33.

Wislica, [przed 23 maja] 1393 r.

Fiedor Lubartowicz [książę włodzimierski], otrzymawszy ziemię siewierską od króla Władysława, przyrzeka wierność jemu, królowej Jadwidze i ich potomkom.

Or. 1. Muzeum Czart. nr. 241 (vol. I k. 43). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 31, wys. 14, zakł. 5.5 cm. — Po pieczęci pozostały tylko nacięcia na pasek pergaminowy. — In dorso zapiski: 1) MCCCXCIII; 2) Terra Severiensis duci Feodoro ad beneplacitum regium data (ręka XVI w.); 3) A. 1393; 4) Litvaniae N. ... (cyfra pierwotna nieczytelna, poprawiona na 36); 5) N. 33 (cyfrę tę przekreślono i napisano 34). — Reprodukcję oryginału podaje publikacja Sobolewskiego i Ptaszyckiego: Paleograficzne snimki, tabl. II.

Kop. 1. Bibl. głównego sztabu w Petersburgu, Akta historyczne t. I (Teki Naruszewicza). Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek.

Dr. 1. Akty jugo-zapadnoj Rossii, t. II nr. 66. — 2. Arch. Sang. t. I nr. 15 (według Or. 1).

Uw. Wedle Hruszewskiego, Istorija Ukr. Rusy, t. IV str. 135 jest ten akt wcześniejszy od łacińskiego dokumentu tegoż księcia (zob. nr. 34).

My knjazь Fedor Ljubortowicz¹ znajemo czinim sim naszym listom, ktokoli panь wozritь ili pak usłyszitь, aże gospodarь^a nasz, korol polskij, litowskij i ruskij, inych zemlь gospodarь^a, nasz miłyj brat i jehokrolewaja bożьje^b miłosti Jadwiha, żjallowali mja i dali mi zemlju do swojej woli na imja sęwerskuję, so wsęmi^c horodmi, so wsęmi užitki. Pro to sljubuju i sljubili jesmo naszemu gospodarju^d korolju Władisławu preżenapisanomomu i jehokrolewoj Jadwizę i jehodętem, ich namęstkom słužititi, węrnubyti i posłusznu s tym so wsęm, czym^e mja żjallowali, a protiwo imь nikdy ne byti ni odnym weremjanem bezo^f lsti i bez chitrosti. I na krępostь semu naszemu listu naszju peczaty priwęsili jesmo u Wislici, pod lęty Rozstwa Christowa^g tisjacza т'у'г'^h lęta.

32. ^a W or. knjaz. ^b W or. dnь. ^c W or. stho. ^d W or. apsla. ^e W or. lty. ^f W or. Chwa.
^g To jest 1393. 33. ^a W or. hsdry. ^b W or. bьe. ^c W or. wsđ. ^d W or. hsdry. ^e W or. czy.
^f W or. bozo. ^g W or. Chwa. ^h To jest 1393.

33. ¹ Fiedor Lubartowicz, książę włodzimierski i łucki, wtedy usunięty przez Witolda, dostał ziemię siewierską, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewsko-ruscy*, str. 202.

34.

Wislica, 23 maja 1393 r.

Fiedor [Lubartowicz] książę włodzimierski, otrzymawszy ziemię siewierską od króla Władysława, przyrzeka wierność jemu, królowej Jadwidze, ich potomkom i Koronie polskiej.

Or. 1. Muzeum Czart. nr. 248 (vol. I k. 44). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 29, wys. 18, zakł. 5 cm. — Po pieczęci tylko nacięcia na paski pergaminowe. — In dorso zapisków niema.

Kop. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 141 str. 563—564. Od góry aktu zapisek: Ex ms. archivi Stanislai Augusti regis, coll. Dogielli. Na końcu drugi: Visa per me qui infra. Adamus Stanislaus Naruszewicz episcopus coad. Smol. supr. M. D. L. notarius mp. — 2. Bibl. głównego sztabu w Petersburgu, Akta historyczne t. I (Teki Naruszewicza). Fessto odpis z Or. 1.

Dr. 1. Turgeniew, Supplementum, str. 509 nr. 112. — 2. Stadnicki, Synowie Gedymina, t. I str. 167 nota 237 (według Dr. 1). — 3. Arch. Sang. t. I nr. 14 (według Or. 1).

Reg. 1. Łubieński, Opera posthuma str. 184. — 2. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 55 (według Or. 1; z błędną datą 16 maja). — 3. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 634 (według inwentarzy). — 4. Rykaczewski, Inventarium, str. 377 (z błędną datą 16 maja).

Feodorus Dei gratia dux Wlodimiriensis significamus universis quibus expedit, praesentium notitiam habituris, quod serenissimus princeps dux Wladislaus eadem gratia rex Poloniae, Lithuaniaeque princeps supremus et haeres Russiae etc. dominus et frater noster gratiosissimus, de suae plenitudine maiestatis cupiens nos specialis gratiae prosequi munificentia, ut eidem domino regi et excellentissimae principi dominae Hedvigi reginae, eius consorti praeclarissimae, suisque posteris ac Regno eorum Poloniae, principatui Lithuaniae et dominio Russiae, perseverantis constantiae studiis reddamur in antea promptiores, terram suam Severiensem cum omnibus castris, fortalitiis, oppidis, villis, praediis, allodiis ac aliis appendiis^a, pertinentiis, proventibus, redditibus, obventionibus, utilitatibus quibuscumque, ad dictam terram Severiensem quomodolibet spectantibus, nobis utifruendam, tenendam et fideliter gubernandam gratiose contulit, ad suae regalis dumtaxat beneplacitum voluntatis. Nos igitur huiusmodi consolati praerogativa, dictam terram Severiensem cum suis adiacentiis, per praefatum dominum regem nobis concessam fore taliter, ut praemittitur, recognoscentes, eandem terram Severiensem cum suis pertinentiis fideliter, sine dolo et fraude, iuxta honorem nostrum ducalem tenere, gubernare, tueri et omnimode pro nostris viribus defendere ab adversis, harum tenore promittimus et spondemus, pollicemurque praefatis domino regi, reginae et eorum regno, principatui et dominio memoratis, nullam eorum partem adversam verbo vel opere publice aut occulte per nos vel interpositas personas fovere neque alicui adversae ipsorum parti, cum terra Severiensi praedicta vel eius pertinentiis, in ipsorum contemptum adhaerere, sed ipsis semper auxilio, consilio assistere et favore, dum et quotiens loca et tempora ad hoc affuerint opportuna. Harum nostrarum, quas appensione sigilli nostri communiri fecimus testimonio, litterarum. Actum et datum Wisliciae feria sexta proxima post octavam Ascensionis Domini, anno eiusdem M^oCCC^o nonagesimo tertio.

34. ^a Tak w or.

35.

Dolatycze, 18 lutego 1394 r.

Witold, Skirgiello, Włodzimierz i Fiedor książęta litewscy poręczają za brata swego Andrzeja, że będzie posłusznym królowi Władysławowi i zobowiązują się wydać go w ręce króla, jeśli tego od nich zażąda.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu. Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lith.) dok. nr. 14. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 26, wys. 12, zakł. 3.5 cm. — Z czterech pieczęci, przywieszonych niegdyś na paskach pergaminowych, pozostała tylko druga, księcia Skirgielły, dobrze zachowana, okrągła, średn. 37 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, wyobrażająca męża zbrojnego na koniu w prawą stronę, z dzidą w prawej ręce a tarczą w lewej, na której krzyż podwójny; napis w otoku: Skirgalois * gra * dvcis * lithuanie. — In dorso zapiski: 1) MCCCXCIV (ręka XV w.); 2) Vitowdi et caeterorum ducum promissio pro Andrea fratre (ręka XVI w.); 3) Litvaniae nr. 34 (ręka XVI w.; cyfrę przekreślono i nadpisano 35); 4) Lituaniae Nr. 40 (ręka XVII w.; cyfra przekreślona); 5) A. 1394; 6) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 9 (Teki Naruszewicza t. 9), nr. 151 str. 593. Zapisek od góry aktu: Ex ms. archivi Stanislai Augusti regis, Collectionis Dogeliana. Zapisek od dołu: Ta kopia przepisana z kopii legalizowanej z podpisem: »Praesentem copiam cum suo originali concordari fide publica attestor. Varsaviae 4-ta Mai A. D. 1776. Ignatius Ludovicus Nowicki, metrices Regni praefectus«. Pisał ją 1 Octobris 1781 w Warszawie. Adam Naruszewicz, bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Cod. Vitoldi nr. 109 (według Or. 1). — 2. Cod. epistolaris saec. XV, nr. 23 (według K. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 12. — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 647 (według inwentarzy). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 377 (błędnie nazywając Fiedora księciem rohatyńskim).

Nos Wytowdus Dei gratia, Skirgello eadem gratia duces Litvaniae, Wlodimirus Kyoviensis nec non Fedorius Rathnensis duces¹, significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod bona nostra fide promissimus ac praesentibus promittimus serenissimo principi domino Wladislao regi Poloniae, domino atque fratri nostro, gratiosissimo, pro duce^a Andrea etiam fratre nostro, ita quod se nunquam debeat opponere facto, consilio seu opere erga suam excellentiam. Promittimus insuper, quod quandounque praefatus serenissimus dominus Wladislaus Poloniae rex eundem a nobis postulerit, extunc ipsum sine contradictione ac dolo restituere volumus et praesentare. In huius rei testimonium sigilla nostra praesentibus sunt appensa. Datum in Dolaticze feria quarta post dominicam Circumdederunt me, anno Domini millesimo CCC^o nonagesimo quarto.

35. * W or. duci.

35. ¹ Synowie Olgierda ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewsko-ruscy*, str. 336—338.

36.

U jeziora Krudy między Grodnem a Mereczem, 31 grudnia 1400 r.

Aleksander Patrykiewicz książę starodubski przyrzeka po śmierci Witolda uznać panem tylko króla Władysława i być wiernym Koronie polskiej.

*Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu (sygnatura niewiadoma). Dokument pergaminowy, szer. 32, wys. 11, zakł. 3 cm. — Po pieczęci pozostały tylko paski pergaminowe. — In dorso zapiski: 1) Alexander Patrzykiewicz Starodubsky promittit Regno Poloniae assistere post mortem Witholdi (ręka XVI w.); 2) 1400; 3) Datum apud locum Krud inter Grodno et Merecz; 4) N. 36; 5) R^{ta}. — Reprodukcję oryginału podaje publikacja Sobolewskiego i Ptaszyckiego: *Paleograficzeskije snimki*, tabl. 48.*

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 14, str. 59. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. U dołu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału ruskiego pergaminowego przez JM. pana Nielubowicza d. 29 miesiąca lipca 1782 roku. U dołu na zawiasce pergaminowej wisi pieczęć, u której na jednej stronie znak jakiś, na drugiej napis ruski wyciśniony. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Akty zapadnoj Rossii, t. I nr. 17 (według Or. 1). — 2: Hołowackij, Pamiętniki, nr. 21.

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 88 uw. 162 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 723 (według inwentarzy). — 3. Rykaczewski, Inventarium str. 377 (bez daty dnia). — 4. Cod. Vitoldi nr. 230 (według Dr. 1).

Se jaz knjazь Aleksandr Patrikějewicz¹ starodubskij^a znamenito czynimy sim naszym listom, aże sljubuju i sljubił jesmi i cęłował jesmi krest, po smerti naszego^b gospodarja^c welikoho knjazja Witowta ne iskati mi inych hospodarew mimo naszego miłoho gospodarja, krolja Włodisława polskoho i Koruny polskoję, ne otłucziti mi sja eję nikotorym weremenem bezo lsti i bez chitrosti. Na krępostь semu naszemu listu naszju peczjataь priwęsili jesmo uw ozera u Krud mezi Horodna i Merecz po Roztwę Christowę u pjatok u kanun swjatoho^d Obręzanija Christowa^e, po Narożenы syna^f bożjeho tisjaczь lęt i czotyri sta lęt.

37.

[Wilno, 18 stycznia 1401 r.]

Władysław król polski przypuszcza księcia Witolda dożywotnio do udziału w rządach Wielkiego Księstwa litewskiego.

Or. 1. Obecnie nieznan. O istnieniu tego aktu wiemy jedynie z dokumentu rady koronnej z 11 marca 1401 r., w którym dokument królewski jest powołany (ob. niżej

36. ^a W or. starodubski. ^b W or. naszho. ^c W or. hadrja. ^d W or. stho. ^e W or. Chwa.
^f W or. sna.

36. ¹ Aleksander Patrykiewicz, książę starodubski, ob. Wolff Józef, *Kniaziowie litewskoruscy*, str. 503.

nr. 44). Zapewne był on wydany tegoż samego dnia i zawierał tę samą treść, co dokument Witolda, który stanowił w stosunku do niego rewersal. Do rekonstrukcji zaginionego dokumentu króla posłużyć może, prócz wspomnianego aktu Witolda, streszczenie wszystkich aktów unji z r. 1401, zawarte w proteście prokuratora polskiego na sejmie norymberskim w r. 1430 (Cod. epistolaris saec. XV, t. II nr. 179). Sam układ Jagielly z Witoldem zawarty został wcześniej, między 25 a 31 grudnia 1400 r. w Grodnie. Por. Halecki Oskar, *Dzieje unji Jagiellońskiej*, str. 161, uw. 2.

38.

Wilno, 18 stycznia 1401 r.

Witold książę litewski przypuszczony przez króla Władysława do udziału w rządach Wielkiego Księstwa litewskiego, przyrzeka wierność królowi i Koronie polskiej, zapewniając, że po jego śmierci Wielkie Księstwo wróci do króla, jego potomków i Korony, z wyjątkiem ziem, które przeznacza dla brata Zygmunta i dla żony swej Anny tytułem wiana, a które po śmierci tychże także do króla, jego potomków i Korony polskiej mają wrócić.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 262 (Vol. II k. 17). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 41, wys. 27, zakł. 6 cm. — Po pieczęci pozostały tylko dziurki na przesunięcie sznurków. Była to pieczęć większa Witolda, którą widział jeszcze i opisał Naruszewicz w r. 1788, zawieszoną na sznurku z jedwabiu niebieskiego i czerwonego. Pieczęć była już wtedy nadniszczona, ob. *Kop. 2.* — In dorso zapiski: 1) Litterae Vitoldi, renovatio obligationis de assistentia regi et Regno et quod omnia post mortem eius ad regem et Regnum revertantur exceptis quibusdam. Vilnae 1401 (ręka XVI w., dodano późniejszą ręką): quae Sigismundo fratri cum assensu regis concedit, ita ut regem tamquam directum agnosceret. Magnum Ducatum et ducatus et bona, ut vocat, patrimonialia relinquit post mortem regi et Coronae; 2) Litvaniae N. 44 (cyfra przekreślona); 3) N. 36 (przekreślone); 4) 37; 5) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 19, str. 79—81. Zapisek od góry: Ex ms. arch. Stan. Aug. regis. Collectionis Dogelii. Zapisek od dołu: Ta kopia przepisana przez niżej wyrażonego z kopii legalizowanej, gdzie na końcu widzieć to świadectwo: »Praesentem copiam cum suo originali concordari fide publica attestor d. 4 maii 1767«. Varsaviae. Ignatius Ludovicus Nowicki metrices Regni praefectus mp. Vars. 1781 d. 2da mensis Octobris. Adam Naruszewicz epus coad. smol., supr. M. D. L. notarius mp. — 2. *Bibl. głównego sztabu w Petersburgu, Akta historyczne t. II (Teki Naruszewicza)*. Fjestto odpis z *Or. 1*, legalizowany 3 sierpnia 1782 przez Naruszewicza z taką uwagą: Kopia ta przepisana z oryginału pergaminowego; u dołu na sznurku z jedwabiu niebieskiego i czerwonego kręconym wisi pieczęć nadpsuta. Następuje opis większej pieczęci Witolda.

Dr. 1. *Codex Vitoldi* nr. 233 (według *Kop. 2*).

Reg. 1. Gołębiowski, *Dzieje Polski*, t. I str. 87 uw. 18 (według *Or. 1*). — 2. Daniłowicz, *Skarbiec dyplomatów*, t. I nr. 727 (według inwentarzy archiwum koronnego). — 3. Rykaczewski, *Inventarium*, str. 377.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum incommodis prudenter occurrimus, dum gesta aetatis nostrae litterarum api-

cibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos Alexander alias Wytowdus Dei gratia dux Littwaniae etc. ad universorum notitiam tam praesentium quam futurorum per haec scripta deducimus, quomodo eo tempore, quo principes, praelati, barones ac nobiles et regnicolae regni Poloniae serenissimum principem dominum Wladislaum regem praedicti regni Poloniae; fratrem nostrum carissimum, ad regnum praedictum invitantes, in regem ipsorum assumpserunt et cum nutu divino et almi Spiritus inspiratione de gentilitatis tenebris educentes, ad gremium fidei katholicae per regenerationem baptismatis attulerunt, eidem domino Wladislao regi Coronaeque et Regno ac regnicolis ipsius regni Poloniae, pura mente ac irrevocabili animo firmaque et inviolabili sponsione, ex certa nostra scientia et matura deliberatione voluntateque ultronea, non compulsi nec coacti seu aliquo errore seducti, promisimus et litteris nostris firmavimus, quod ipsum dominum Wladislaum regem, Regnum et Coronam ac regnicolas regni ipsius Poloniae deserere non debemus, sed eis toto posse et viribus constanter assistere et eos contra insultus quorumlibet hominum adjuvare, prout in eisdem litteris nostris clarius continetur¹. Demum, quia idem serenissimus princeps dominus Wladislaus rex Poloniae praenotatus, nos in partem suae sollicitudinis assumpsit supremumque principatum terrarum suarum Littwaniae et caeterorum dominiorum suorum ducatus de manu sua nobis dedit et contulit ad tempora vitae nostrae, pro quo ipsum et Coronam ac Regnum et regnicolas regni Poloniae praedicti constantiori fiducia prosequi cupientes et, prout iustum est, ipsos reddere certiores, dictas litteras nostras ratificantes et confirmantes, tenore praesentium innovamus, ipsisque domino Wladislao regi, Coronae et Regno ac regnicolis ipsius regni Poloniae, sine dolo et fraude stabilem assistentiam exnunc, prout extunc, et extunc prout exnunc, iuxta tenorem earundem litterarum nostrarum hactenus datarum, tenere promittimus firma fide. Item, quod post decessum nostrum principatus supremus terrae Lithwaniae et alia dominia ipsius domini Wladislai regis Poloniae, fratris nostri praedicti, una cum omnibus bonis, terris, ducatus et quibusvis dominiis nostris patrimonialibus, ad ipsum dominum Wladislaum regem et eius successores et ad Coronam ac ad regnum Poloniae debent reverti, adiungi plenarie et redire, bonis hiis infra nominatim scriptis exclusis et exceptis, quae pro fratre nostro germano, domino duce Sigismundo², de voluntate eiusdem domini Wladislai regis, fratris nostri carissimi, post decessum nostrum deputamus, videlicet: medietate Novogrodek, quae fuit de patrimonio nostro sors duorum fratrum nostrorum, ducum Woydati³ et Thowtiwil⁴, et in eodem Novogrodek quatuor curiis nostris et ipsarum pertinentiis, quae quondam ad Grodno pertinebant, quarum curiarum nomina: Astaschina maior et Astaschina minor, Senno et Raycze; item castro, cui nomen Hoymi; item quodam loco dicto Ryczhicza et districtu dicto Clyczisk atque districtu dicto Woda^a ac etiam curia, quae iacet in Goranonach, quam quondam patruus noster Lwbart^b tenuit, cum pertinentiis ipsius et appendiis^b illorum omnium universis, de quibus nihilominus^c idem dux Sigismundus, frater noster germanus, ipsi domino Wladislao regi et eius successoribus ac Coronae

38. ^a *W or. nad o nadpisane e.* ^b *Tak w or.* ^c *W or. nichilominus.*

38. ¹ *Jest tu mowa o nieznanym obecnie dokumencie Witolda, wydanym wkrótce po 4 marca 1386 r.; ob. wzmiankę o nim wyżej pod nrem 8.* ² *Zygmunt Kiejstutowicz, brat Witolda, ob. Wolff Józef, Kniaziowie litewsko-ruscy, str. 161.* ³ *Wojdat Kiejstutowicz, brat Witolda, ob. tamże, str. 160.* ⁴ *Towciwill Kiejstutowicz, brat Witolda, ob. tamże, str. 160.* ^b *Lubart Gedyminowicz, książę na Włodzimierzu wołyńskim i Lucku, zmarły ok. 1384 r., ob. Stadnicki, Synowie Gedymina, t. II str. 25—48 i 152—161, oraz Ród Gedymina, str. 73.*

et regno Poloniae cum suis succedaneis temporibus perpetuis, prout caeteri^a principes terrarum Littwaniae et Rusiae, oboedire, obsequi et subici tenebitur ac servire. Eo etiam adiecto, quod post vitae nostrae decursum consors nostra carissima, domina Anna, in bonis et terris, quae sibi ratione dotalicii ad vitae suae terminum assignavimus, per ipsum dominum regem et successores eius ac regnicolas regni Poloniae moveri non debet, sed in eis per ipsos conservari et ab iniuriis omnimode defensari; quae etiam bona post mortem eiusdem nostrae consortis ad ipsum dominum Wladislaum regem et ad eius successores ac ad coronam regni Poloniae sine diminutione integraliter devolventur. Harum quibus sigillum nostrum est appensum testimonio litterarum. Actum et datum in Wilna ipso die sanctae Priscae virginis et martiris, anno Domini millesimo quadringentesimo primo, praesentibus testibus infrascriptis: venerabili patre domino Jacobo episcopo Wilnensi validisque Michaele alias Minigailo, Moniwido capitaneo Wilnensi, Stanislao Czhpurna marschalco curiae nostrae, Gastoldo capitaneo Crewenensi, Astyk capitaneo Wszpaliensi, Gedigoldo etiam marschalco et Bratoscha multisque aliis nostris fidelibus fidedignis etc.

39.

Wilno, 18 stycznia 1401 r.

Biskupi, kniaziowie i bojarzy litewscy przyrzekają przestrzegać ukiadu zawartego między królem Władysławem i księciem Witoldem.

Or. 1. Obecnie nieznanym. Był to dokument pergaminowy, opatrzony 40 pieczęciami, z których jedna była wyciśnięta w czerwonym wosku a inne w zielonym. Opis dokumentu i pieczęci podaje transsumpt z 3 lutego 1432 r., ob. poniżej pod tą datą.

Kop. 1. Transsumpt Wojciecha arcybiskupa gnieźnieńskiego z 3 lutego 1432 r. Ob. poniżej pod tą datą. — 2. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 20, str. 83—86. (Odpis z Kop. 1).

Dr. 1. Łaski, Commune incliti Poloniae regni privilegium k. 128—129: Praelatorum Lithuaniae privilegium tempore Vladislai Jagello ad Regnum de Ducatu assumptorum se Regno ad communia auxilia inscribentium. Item, quod nullum alium, quam Wladislaum regem pro domino habituri sunt post mortem Vitowdi. Item, quod communi consensu de utroque dominio rex sit eligendus (zapewne z oryginału). — 2. Przyłuski, Leges seu statuta str. 690—692: Praelati Lithuaniae incorporant se Regno Poloniae ac Regi Poloniae se subiiciunt, quem una cum Polonis eligent. Lex II (według Dr. 1). — 3. Pistorius, Polonicae hist. corpus str. 174—175 (według Dr. 2). — 4. Januszowski, Statuta str. 750—753: Praelati Lituaniae incorporant se Regno Poloniae ac regi Poloniae se subiiciunt, quem una cum Polonis eligent (według Dr. 1). — 5. Volumina legum I, 61—63: Privilegium praelatorum Lithuaniae tempore Vladislai Jagellonis ad Regnum de Ducatu assumptorum, se Regno ad communia auxilia inscribentium. Item, quod nullum alium, quam Wladislaum regem pro domino habituri sunt post mortem Vitowdi. Item, quod communi consensu de utroque dominio rex sit eligendus (według Dr. 1). — 6. Działyński, Zbiór praw lit., str. 3—7 (według Dr. 1—4). — 7. Cod. Vitoldi nr. 234 (według Kop. 1).

Dr. Tł. 1. Herburt, Statuta str. 662—664: Przywilej panów litewskich za czasu Władysława Jagiełły wydany, którym świadczą, iż Księstwa ich do Królestwa są przyjęte

ku wspólnej pomocy; a iż też nie innego, jedno Władysława króla za pana będą mieć po śmierci Witołtowej; ktemu, że król za pospolitem zwoleniem obojga państwa ma być obieran (*Tłumaczenie według Dr. 2*). — 2. *Sarnicki, Statuta str. 992—993*: Przywilej panów litewskich za czasu Władysława Jagiełły wydany, którym świadczą, iż księstwa ich do Królestwa są przyjęte ku wspólnej pomocy; a iż też nic innego, jedno Władysława króla za pana będą mieć po śmierci Witołtowej; ktemu, że król za pospolitem zwoleniem obojga państwa ma być obieran (*według Dr. Tł. 1*). — 3. *Januszowski, Statuta str. 750—753*: Wcielenie panów litewskich do Korony, którym poddaństwo swe królowi polskiemu oddają a z Polaki równo króla obierać mają (*według Dr. Tł. 1*). — 4. *Działyński, Zbiór praw lit. str. 3—7*.

Reg. 1. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 726 (według Dr. 1—6 i Dr. Tł. 1—4). — 2. *Rykaczewski, Inventarium, str. 378*.

Uw. Wobec braku oryginału wydaje się ten akt według Kop. 1, odmianki z Dr. 1 (L) i Dr. 5 (VL); tekst polski według Dr. Tł. 1.

In nomine Domini amen. Tunc enim multis errorum et dubiorum incommodis prudenter occurrimus, dum gesta aetatis nostrae litterarum apicibus et sigillorum appensionibus perhennamus. Proinde^a nos praelati, principes, barones, nobiles, terrigenae terrarum Litwaniae^b et Russiae, videlicet Iacobus divina providentia Wilnensis ecclesiae episcopus, dux Yvanus Olgimunti cum filiis suis videlicet Andrea et Semeone^c et caeteris, Minigaylo^d Gedigoldi^e cum fratre germano Swiwilone^f, Brathocha cum Zenovio filio, Monywid cum fratre germano Gedigoldo^g fratre et caeteris, Czhpurna^h marschalco, Semeonⁱ Jamunti, Fedorius Leonis cum Iuscone^j fratre germano, Gastold^k cum filio Taliwusch^l, Gyneid cum filio Milus et caeteris, Kymunt^m cum filio Dawxhaⁿ, Strigiwil Boreiconis^o, Gyntold^p, Astyk^r cum fratre germano Dorgy, Zastolt^s cum

W imię Boże amen^a. Na ten czas niepożytkom obledliwym i wątpliwościami mądrze zabiegamy, gdy sprawy za czasów naszych przypadające pismem i pieczęciami wieczne czynimy. A tak my prełaci, książęta, panowie, szlachta, obywatele ziem litewskich i ruskich, to jest^b Jakub z przejźrzenia bożego wileńskiego kościoła biskup, książę Iwan Olgimunty z syny swemi z Andrzejem i z Sienkiem i z inemi i Mungaiłem Godigoldem bratem i z inemi, Czupurna marszałek, Sienko Jamunty, Fedor Lwow z Juszkiem bratem rodzonym, Gaszoff^c z synem Talnuszem, Gineyd z synem Milusem i z inemi, Kinund z synem Dauxą, Strzygoil Karycenow, Gintołth, Astok z bratem rodzonym Dorgi, Gastolt z Przehyndem bratem rodzonym, Nemira z braty swemi rodzonemi Szugailem, Olizem Weszyłonowym, Woynad Ruschyłowic, Kiesgail i Kumbolth Wołymontow z iną bracią swą

39. ^a Łaski dodaje na boku: Nomina omnium et singulorum principum, praelatorum, baronum et nobilium Ducatus Lithuaniae se et successores suos regno Poloniae perpetuo incorporantium. ^b L. Lithuaniae, VL. Lithvaniae. ^c L. i VL. Semcone. ^d L. i VL. Mungaylo. ^e Odtąd brak w L. i VL. ^f Ma być zapewne Survilone. ^g Odtąd jest w L. i VL. ^h L. i VL. Czupurna. ⁱ L. i VL. Semcon. ^j L. Iuschkone. ^k L. i VL. Gaschow. ^l L. Talnvsch, VL. Talnusch. ^m L. i VL. Kynunth. ⁿ VL. Dauxha. ^o L. i VL. Strzygoil Kariconis. ^p L. i VL. Gyntolth. ^r L. i VL. Astok. ^s L. i VL. Gastolth.

39. ^a Na boku: List 125. ^b Na boku: Imiona książąt, panów Księstwa litewskiego, którzy siebie i potomki swe do Królestwa polskiego wcielili. ^c Tak w Tł. 1, gdzie prawie wszystkie imiona doznały zniekształcenia.

Przechgindo^a fratre germano, Nemyra cum suis fratribus germanis, Swugaylo^b, Olyzar^c Wessilonis, Woynad Rwsilowicz^d, Kesgaylo^e et Rwmwold^f Wolymuntonis^g cum suis caeteris fratribus germanis, Goligyn, Roman Mileiconis^h cum fratre Wolzczoneⁱ et caeteris, Woyschiwid^j cum filio Radiwilo, Wolochko Tawtiginonis^k cum fratribus, Bwtold^l, Montigaylo^m, Hannusⁿ Montigerdonis cum suis fratribus^o, Dowoyn Wysigirdonis^p, Drowmuti^r cum Weszczone^s filio, Wolczhko Welutewicz^t, Wolczhko Tonsowtowicz^u, Dowgirdi^w, Woynis, Wrduych^x cum fratribus, Golygind^y, Wyn^z dimyn^z, Yeszhis Schcliwrowicz^{aa}, cum cognationibus et genoloys^{bb} suis necnon tota universitas omnium et singulorum nobilium et terrigenarum praedictarum Litwaniae^{cc} et Russiae terrarum, quorum quamvis nomina singulatim hic non sunt expressa, ipsorum tamen consensus ad subscripta adest, acsi pro insertis haberentur^{dd}, significamus^{ee} quibus expedit universis, quomodo^{ff} eo tempore, quo praelati, principes, barones, nobiles^{gg} et communitas terrigenarum regni Poloniae divina cooperante clementia serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae, supremum principem Litwaniae^{hh}, haeredem Russiae. dominum nostrum gratiosum, de gentilitatis erroribus educen-

rodzoną, Goligin, Roman Mileykonow z bratem Wołockiem i z inemi, Woyszyund [z] synem Radywiłem, Wołoczko Kawotmonow z bracią Butoldmuntygalem, Hanus Montigierdonow z bracią swą, Dowogin Wyschygirdonow, Draunty z Weszkonem synem, Wolczko albo Vtrwicz, Wolczko Konschotowicz. Dogyrdy Woynysch Vrdzych z bracią, Goligind, Weydymin, Heschis Selkowicz, z przyjaciół i narody swemi i wszystko zebranie wszystkich i każdego z osobna slachty i obywatelów przyrzeczonych litewskich i ruskich ziem, których imiona każdego z osobna, acz nie są wyrażone, wszakże zwolenie ich na rzeczy niżej opisane jest takie, jakoby tu napisany były.

Dla tego oznajmujemy, którym wiedzieć należy, wszystkim, iż tego czasu prełaci, książęta, panowie i slachta i wszystko pospółstwo Królestwa polskiego za pomocą łaski bożej najjaśniejsze księżę, pana Władysława króla polskiego, nawyższe księżę litewskie, dziedzica ruskiego, pana naszego nałaskawszego, z pogańskich błędów wywiodszy, za króla i pana sobie wzięli.

A na nas^a także, jego postępków

39. ^a *Ł.* i *VL.* Przechgindo. ^b *Ł.* i *VL.* Schugaylo. ^c *Ł.* i *VL.* Olizae. ^d *Ł.* i *VL.* Ruschilouicz. ^e *Ł.* i *VL.* Kyeszgailo. ^f *Ł.* i *VL.* Kumbold. ^g *VL.* Volimontonis. ^h *Ł.* i *VL.* Mileykonis. ⁱ *Ł.* i *VL.* Volczkone. ^j *Ł.* i *VL.* Voischyund. ^k *Ł.* Cauthmonis, *VL.* Cavothmonis. ^l *Ł.* i *VL.* Butold. ^m *Ł.* i *VL.* Muntigailo. ⁿ *Ł.* i *VL.* Hannusch. ^o *Ł.* i *VL.* fratribus suis. ^p *Ł.* Douogin Vischigirdonis, *VL.* Bovogin Vischigirdonis. ^r *Ł.* i *VL.* Draunti. ^s *Ł.* i *VL.* Veschkone. ^t *Ł.* i *VL.* Volczko vel Vtrwicz. ^u *Ł.* i *VL.* Volczko Conschowtowicz. ^w *Ł.* i *VL.* Dogirdi. ^x *Ł.* i *VL.* Wrduych. ^y *VL.* Boligind. ^z *Ł.* i *VL.* Veydimin. ^{aa} *Ł.* i *VL.* Heschis Selkowicz. ^{bb} *Ł.* genealogiis, *VL.* genealogiis. ^{cc} *Ł.* Lithuaniae, *VL.* Lithwaniae. ^{dd} *Ł.* i *VL.* haberetur. ^{ee} *Ł.* i *VL.* Proinde significamus. ^{ff} *VL.* quando. ^{gg} *Ł.* i *VL.* barones et nobiles. ^{hh} *Ł.* Litwaniae, *VL.* Lithwaniae.

39. ^a *Na boku:* Litwa świadczy, iż przez Polaki do wiary przystąpili.

tes, in regem regni Poloniae^a et dominum ipsorum assumpserunt^b nosque^{c,d} ipsius vestigia sequentes, almi Spiritus gratia eruditos, ad ipsorum consortium catholicum invitantes, de tenebris erroris vetusti per assumptionem sacrae fidei orthodoxae receperunt^e. Cum quibus in fide facti unanimis et consortes ad perfectionem catholicorum^f operum, merito et opportune debemus per concordiam perpetue^g aspirare, pro eo^h praedicto domino Wladislao regi Poloniae etc. et ipsis regno, coronaeⁱ et regnicolis Poloniae firma fide et inviolabili sponsione promissimus et tenore praesentium promittimus, toto posse et viribus contra insultus quorumlibet hominum eis assistere et eos nullo exquisito colore^j umquam deserere, sed ipsos sine dolo et fraude scilicet regem, coronam, regnum et regnicolas Poloniae in^k eorum necessitatibus^l perpetue adiuvare eorumque profectus, commoda, utilitates^m et bonum commune peragere salubri et fideli dispositione, velut nostrum proprium, quod et ipsi nobis parimodo tenebuntur facere viceversa. Demumⁿ, quia^o praedictus dominus Wladislaus rex Poloniae^p etc., dominus noster gratiosus, ex speciali confidentia magnifico et praeclaro principi, domino Allexandro alias Wytowdo^r duci Litwaniae^s etc., ipsum in partem suae sollicitudinis assumens, supremum principatum terrarum earundem Litwaniae^s caeterorumque dominiorum^t suorum Ducatus

naśladowujących, nauczeni łaską Ducha Świętego, wzywając nas do towarzystwa spólnego, z ciemności błędu starego przez przyjęcie świętej wiary prawdziwej nas przyjęli, z którymi iżeśmy się stali w wierze jednomyślni i towarzysze uczynków powszechnej wiary, przeto słusznie jesteśmy powinni w zgodzie na wieki z niemi trwać za przereczonego pana Władysława króla polskiego i jego Koronie, Królestwu i obywatelom polskim mocną wiarą i niezgwałconą obietnicą obiecaliśmy^a i przez niniejszy list obiecujemy, wszystką mocą i siłami przeciwko najazdom którychkolwiek ludzi przy nich stać i ich żadną wymyśloną barwą nieopuszczać, ale one przez chytróść i zdrady, to jest króla, Koronę, Królestwo i obywatele Królestwa polskiego w ich potrzebach na wieki podpomagać i ich rozmnożenia, pożytki i pospolite dobro opatrować zdrowym i wiernym rozrządzeniem, jako nasze własne. Co i oni nam tymże sposobem będą powinni czynić, nam to oddając.

Ale^b iż przereczony. Władysław król etc., pan nasz łaskawy, z osobliwej ufności wielmożnemu i zacnemu księżęciu, panu Aleksandrowi Witowdowi księżęciu litewskiemu etc., wzięwszy go na część swego starania i prace, na nawyższe Księstwo

39. ^a *W Ł. i VL. tych dwóch wyrazów brak.*
^b *VL. assumpserint.* ^c *Ł. i VL. nos quoque.* ^d *Ł. dodaje na boku: Lithuani fatentur se per Polonos eruditos et ad consortium catholicum receptos fuisse.*
^e *VL. receperint.* ^f *Ł. i VL. catholicorum.* ^g *VL. perpetuo.* ^h *Ł. dodaje na boku: Lithuani promittunt, se Polonis auxilia in omnibus necessitatibus praebituros.* ⁱ *Ł. i VL. Coronae, Regno.* ^j *Ł. i VL. coloris fuco.* ^k *Ł. i VL. et.* ^l *VL. necessitates.* ^m *Ł. i VL. utilitates, commoda.* ⁿ *Ł. dodaje na boku: Alexander alias Vitowdus dux magnus Lithuaniae per Vladislaum regem Poloniae constituitur.*
^o *VL. quod.* ^p *Ł. i VL. brak.* ^r *VL. Vitovdo.*
^s *Ł. Lithuaniae, VL. Lithvaniae.* ^t *Ł. dominorum.*

39. ^a *Na boku: Litwa obiecuje pomoc we wszystkich potrzebach Polakom.* ^b *Na boku: Aleksander Witowd na Księstwo litewskie przez Władysława jest postanowion.*

dedit et contulit et ipsum in eis de manu sua statuit, ad vitae eiusdem domini ducis Wytowdi^a terminum ultimum et extremum, pro quo^b ipsum^c eundem dominum Wladislaum regem constantiori fiducia prosequi volentes et, prout iustum est, ipsum reddere certiozem, firma sponsione et irrevocabili promisso sibi tenore praesentium promittimus, quod praedictus supremus^d principatus terrarum Litwaniae^e et caeterorum dominiorum Ducatus, una cum bonis et terris^f patrimonialibus, ad eundem dominum ducem Wytowdum^g pertinentibus et cum omnibus castris, fortalitiis, districtibus, territoriis et eorum incolis, post decessum ipsius ad ipsum dominum nostrum Wladislaum regem ac ad coronam regni eius^h Poloniae, iuxta tenorem litterarum, per praedictum dominum ducem Wytowdum eidem domino Wladislao regi et Coronae eius datarumⁱ, debent plene et integre devolvi et redire. Et nos etiam cum nostris posteris atque successoribus, post decessum domini ducis Wytowdi^g, utⁱ praemittitur^j, praedicto domino Wladislao regi, coronae et regno Poloniae adhaerere, subici, obsequi et servire sine dolo et fraude toto posse et viribus tenebimur et praeter ipsum ac^k coronam Regni eiusdem nunquam nobis alios vel alium dominos vel dominum^l queritare^m, illoⁿ etiam non obmisso, quod si dominus Wladislaus rex praedictus, quod Deus avertat, sine prole decesserit, extunc sine scitu et consilio eiusdem do-

ziem litewskich i inych państw swych Księstwa litewskiego dał i podał i onego z ręki swej postanowił do żywota tegoż pana księcia Witowda, za co my tegoż pana Władysława króla chcąc stalszą wiarą czcić i, jako rzecz sprawiedliwa jest, pewniejszego uczynić, mocnym wiary naszej obowiązkiem i nieodezwaną obietnicą jemu przez niniejszy list obiecujemy^a, iż Wielkie Księstwo przereczzone ziem litewskich i inepaństwa tego Księstwa, wespół z dobry i z majątnościami ojczystemi, które na tegoż pana Witowda księżę należą i ze wszystkimi zamki, twierdzami, powiaty, rozdzielaniem i ich obywatelmi, po ześciu jego na tegoż pana Władysława króla i na Koronę Królestwa tego polskiego, wedle opisanias listów, przez przereczzonego pana księżę Witowda temuż panu Władysławowi królowi i Koronie jego danych, mają zupełnie i cale przypaść i wrócić się i my też z naszymi potomki po nas będącymi, po ześciu pana księcia Witowda mamy do przereczzonego pana Władysława króla, Korony i Królestwa Polskiego przystać, poddać się, być posłuszni i służyć okrom chytróci i zdrady wedle możności i sił naszych będziemy powinni. A mimo onego i Koronę Królestwa tegoż nigdy inego albo inepaństwa za pany sobie nie mamy brać. Tego też nie opuszczając^b, iż jeśliby Władysław król przereczony, czego Panie Boże obroń, przez potomstwa zejdz miał, tedy przez wiadomości rady tegoż pana

39. * VL. Vitovdo. ^b Ł. dodaje na boku: Vitowdi alias Alexandri morte secuta offerunt se Lithuani Wladislaum regem Poloniae in ducem suum suscepturos ducatumque Lithuaniae regno Poloniae incorporandum. ^c Ł. i VL. brak. ^d Ł. i VL. supremus praedictus. ^e Ł. Lituaniae, VL. Lithvaniae. ^f Ł. i VL. caeteris. ^g VL. Vitovdum. ^h Ł. i VL. huius. ⁱ Ł. i VL. brak. ^j Ł. i VL. promittere. ^k Ł. i VL. ad. ^l Ł. i VL. dominum vel dominos. ^m Ł. assumemus. ⁿ Ł. dodaje na boku: Rege Poloniae sine prole decedente non debent Poloni regem sine Lithuanis eligere nec econtra.

39. ⁱ Ob. wyżej dokument nr. 38.

39. * Na boku: Po śmierci Witowdowej obiecuje Litwa Władysława króla polskiego na księstwo przyjąć a Księstwo litewskie do Królestwa wcielić. ^b Na boku: Gdy król polski przez potomstwa zejdzie, nie mają Polacy króla przez Litwy obierać, Litwa także.

mini ducis Wytowdi^a et nostro pariter principes, praelati, barones, nobiles et communitas terrigenarum regni Poloniae praedicti sibi regem et dominum non debent eligere seu locare. Cum quibus firmam, mutuum et constantem servantes assistentiam, in dulcedine fidei et visceribus Jesu Christi perpetuam et irrevocabilem tenebimus unionem. In quorum omnium testimonium et evidentiam^b pleniorum pro perpetuo robore sigilla nostra praesentibus sunt appensa^c. Actum et datum in Wylno ipso die sanctae Priscae virginis et martyris, anno Domini millesimo quadringentesimo primo.

książęcia Witowda i naszej także, książęta prełaci, panowie, szlachta i pospólstwo obywatelów Królestwa polskiego sobie króla i pana nie mają obierać albo stawiać. Przy których konstytucjach mocnie, zobopólnie i stale stojąc, w słodkości wiary i wnętrznościach Pana Chrystusowych wieczną i nigdy nieodmienną będziemy chować jedność. Na których wszystkich rzeczy wiarę i świadectwo ku wiadomości doskonalszy na wieczną moc pieczęci nasze niniejszemu listu są zawieszane. Działo się i dan w Wilnie w dzień świętej Pryszki panny i męczenniczki roku 1401.

40.

Birsztany, 26 stycznia 1401 r.

Semen Dymitrowicz kniaź drucki przyrzeka, że po śmierci wielkiego księcia Witolda uzna za pana tylko króla Władysława i Koronę polską.

Or. 1. Obecnie nieznany, przechowywany był niegdyś w archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu (ob. *Kop. 1*). Miał ten dokument w ręku Muchanow i podał jego opis (ob. *Dr. 1*). Spisany był na karcie papierowej (?), szer. 23, wys. 11,5 cm. — Na sznurku jedwabnym czerwonej barwy wisiał ułomek pieczęci z zatartym wyobrażeniem.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (*Teki Naruszewicza t. 10*), nr. 32, str. 127. Od góry dopisek: Ex originali arch. Nesviscensis. Coll. Dogelii. *Kopja ta posiada liczne błędy i opuszczenia.*

Dr. 1. *Sbornik Muchanowa*, wyd. II, nr. 550, str. 622 (według *Or. 1*). — 2. *Cod. epistolaris saec. XV, t. I. nr. 30* (według *Kop. 1*; z błędną datą 11 maja).

Reg. 1. *Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 88 uw. 163* (z błędną datą 1400 r.; >wyjątek z archiwum Nieświzkiego<). — 2. *Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 735* (>wypis z oryginału metryk litewskich, księgi I pod literą B, w polskim języku uczyniony. Skopiowałem r. 1841 w Petersburgu<) i nr. 714 (rzekomo według inwentarza, z błędną datą 1400). — 3. *Cod. Vitoldi nr. 242* (według *Dr. 1*) z uwagą, że notatka o tym dokumencie znajduje się w najstarszej księdze metryki litewskiej w Petersburgu (obecnie w Moskwie) na str. 2. Istotnie też w rękopisie p. t. *Kniga zapisiej, Litwa nr. 2*, znajdującym się w *Metryce litewskiej w Moskwie* (odpis w *Muzeum Czart. ręk. nr. 821*), jest regest tego dokumentu w słowach: 1401. Oddanie wiary Szymona Dymitrowicza księcia druckiego, namienione księżę uroczyście przyrzeka i obiecuje po śmierci Witoldowej innego pana sobie nie szukać oprócz króla polskiego. Litera B.

Uw. Wobec braku oryginału wydaje się akt ten według Dr. 1, podając odmianki tekstu wedle Kop. 1.

39. ^a VL. Vitovdi. ^b E. i VL. In quorum omnium fidem et testimonium evidentiamque. ^c E. i VL. subappensa.

My knjazь Semen Dmitrewicz^a drjuckij¹ znajemo czynju^b sim listom, aże^c sljubuju i sljubił jesmi i cęłował jesmi krest, po smerti welikoho knjazja Witowta, naszego gospodarja, ne iskati mi inich gospodaraj nękdě mimo naszego gospodarja^d krolja Władisława polskoho i Kuruny polskoje, ne otłuczjati mi sja jeje nikotorym weremenem, s tym so wsěm, sztokoli imam i szto mi dast^e gospodar moj i derżju^f ot neho, s tymi horodmi^g, s męsty, bezo lsti i bez chitrosti. Na krępost semu listu mojemu peczjaty swoju priložil jesmi u dworě u Birsztaněch^h wo sredu na Serkizowojⁱ neděli, pod lęty Roztwa^j Christowa tisjacz lęt i czotyrista lęt i perwoho lęta^k.

41.

Merecz, 12 lutego 1401 r.

Iwan Olgimuntowicz kniazь litewski przyrzeka, że w razie śmierci wielkiego księcia Witolda uzna za pana tylko króla Władysława i Koronę polską.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, bez sygnatury. Dokument pergaminowy, szer. 23, wys. 10, zakł. 2 cm. — Pieczęć zawieszona na pasku pergaminowym, wyluskana. — In dorso zapiski: 1) Omagium ducis Iwan Olgymonthowycz, fidelitas regi et Regno post mortem Witholdi retenta (ręka XVI w.); 2) 1402; 3) Lithuaniae N. 44 (cyfrę przekreślono); 4) N. 39 (cyfrę przekreślono i napisano 40).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 44, str. 157. Jest to odpis z *Or. 1*, jak świadczy zapisek u góry aktu: Ex originali archivi Regni. U dołu aktu zapisek: Ta kopia przepisana przez JM. pana Nielubowicza d. 29 miesiąca lipca 1782 roku z oryginału ruskiego na pargaminie pisanego. U dołu na zawiasce pargaminowej wisi pieczęć wcale popsuta. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp.

Tł. łac. 1. Bibl. Kórn. 203. II. 77 str. 48: Omagium ducis Joannis alias Iwan Olgimonthovicz regi et regno Poloniae praestitum seu factum. Jest to tłumaczenie z XVI w. według *Or. 1*.

Dr. 1. Akty zapadnoj Rossii t. I nr. 18 (według *Or. 1*). — 2. Cod. epist. saec. XV, t. I nr. 27 (według *Kop. 1*).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 88 uw. 165 (według *Or. 1*). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 760 (według inwentarzy; z błędną datą 1402 r.). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 378. — 4. Cod. Vitoldi, nr. 217 (według *Dr. 1* i 2; z błędną datą 12 lutego 1400 r.).

My knjazь Iwan Olkimontowicz¹ znajemo czynju sim swoim listom, ktokoli^a nanь wozritь ili pak usłyszitь, aże sljubuju i sljubił jesmь i cęłował jesmь krest, jeho Boh ne daj, szto sja prihodit naszemu gospodarju welikomu knjazju Witowtu, po jeho żiwotě ne imam iskati inych gospodarew mimo naszego gospodarja welikoho korolja Władisława polskoho, litowskoho i ruskoho i inych i Koruny polskojě ne otłucziti sja mi jej s moimi^b dętmi nikotory(m) weremenem so wsěm, s moim imęnijem i s tym, szto derżju

40. ^a W kop. Dmitrowicz. ^b W kop. znaju i czynju wędomo. ^c W kop. iż. ^d W kop. opuszczone cale zdanie od ne iskati aż do gospodarja. ^e W kop. i potom dast. ^f W kop. oderżu ja. ^g W kop. horody. ^h W kop. Bisztaněch. ⁱ W kop. Kriżowoj. ^j W kop. rozestwa. ^k W kop. 1401. 41. ^a W dr. i kop. ktokolь. ^b W kop. błędnie swoimi.

40. ¹ Semen Dymitrowicz kniazь drucki, ob. Wolff Józef, Kniaziowie litewsko-ruscy str. 57.
41. ¹ Iwan Olgimuntowicz kniazь holszański, ob. Wolff Józef, Kniaziowie litewsko-ruscy str. 95.

nyně i potom ot mojeho hospodarja, velikoho knjazja Witowta, s horodmi, s městy i s zemljami, bezo lsti i bez chitrosti. Na krěpostь semu peczjaty swoju priwěsil jesmь w horodě u Mereczu w sobotu mjasopustnuju, pod lěty Naroženija Syna božjeho tisjaczja lět i czotyrista lět perwoho lěta.

42.

Troki, 24 lutego 1401 r.

Jerzy Dowgowd kniaź litewski przyrzeka, że w razie śmierci wielkiego księcia Witolda uzna za pana tylko króla Władysława i Koronę polską.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, bez sygnatury. Dokument pergaminowy, szer. 24,5, wys. 14,5, zakł. 5,5 cm. — Na sznurku jedwabnym niebieskim wisi pieczęć zniszczona. — In dorso zapiski: 1) Littera Georgii Dowgowthi, qui promittit domino regi Poloniae Wladislao post mortem Wytowdi ducis coronae Poloniae assistere (ręka XVI w.); 2) Georgius Dowgoth dux post mortem Vitoldi promittit se habiturum pro domino regem. Anno 1401; 3) Lithuaniae N. 42 (cyfrę przekreślono); 4) N. 37 (cyfrę przekreślono i napisano 38); 5) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 34, str. 131. Jest to odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału ruskiego pergaminowego przez JM. pana Nielubowicza dnia 29 miesiąca lipca 1782 roku. U dołu na sznurku z jedwabiu niebieskiego kręconym wisi pieczęć wcale popsuta. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L. mp.

Tł. łac. 1. Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 47—48: Littera ducis Georgii Dowhowth, qui promittit regi et regno Poloniae adhaerere, cum primum dux Vitoldus fuerit mortuus. Jest to tłumaczenie z XVI w. według Or. 1 z błędną datą 1301 r.

Dr. 1. Akty zapadnoej Rossii t. I nr. 20 (według Or. 1). — Cod. epist. saec. XV, t. I nr. 29 (według Kop. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 88 uw. 161 (jako wypis z arch. kor.). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 736 (według inwentarza; błędnie podaje, jakoby dokument pisany był po łacinie; pod nr. 591 mylnie odnosi ten sam akt do r. 1390). 3. Cod. Vitoldi, nr. 237 (według Dr. 1 i 2). — 4. Rykaczewski, Inventarium, str. 377 (bez daty dnia).

My knjazь Jurьj Dowkhowd¹ sljubujem i sljubił jesmo, iże, toho Boh ne daj, szto by sja stało nad moim hospodarem knjazem velikim Witowtom perwo, niżь nad koro-lem, tohdy po smerti hospodarja swojeho ně iměju inoho hospodarja iskati, niżь korolja polskoho Wołodisława i Koruně polskoj. A na to dali jesmo sju hramotu i pęczjaty swoju priwěsili. A pisano u Trocěch u czetwerh druhojě neděli velikoho posta, pod lěty po Rožestwě Christowě tisjaczja i czotyrista^a i perwoje lěto.

42. * W or. błędnie trista.

42. ¹ Jerzy Dowgowd kniaź litewski, ob. Wolff Józef, *Kniazowie litewsko-ruscy* str. 55.

43.

Troki, 24 lutego 1401 r.

Jerzy Michałowicz z bratem Andrzejem kniaziowie zastawscy przyrzekają, że w razie śmierci wielkiego księcia Witolda uznają za pana tylko króla Władysława i Koronę polską.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, bez sygnatury. Dokument pergaminowy, szer. 21,5, wys. 15,5, zakł. 4,5 cm. — Na sznurku jedwabnym niebieskim wisi pieczęć zniszczona. — In dorso zapiski: 1) Litterae ducis Georgii Michalowicz cum Andrea fratre suo promittentes, quod post mortem Wytowdi non debuerint alium dominum praeter dominum regem Poloniae Wladislaum habere et coronam Poloniae (ręka XVI w.); 2) A. 1401; 3) Lithuaniae N. 43 (cyfrę przekreślono i napisano 39).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 33, str. 129. Jest to odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana dnia 29 lipca 1782 roku przez JMci pana Nielubowicza z oryginału ruskiego na pergaminie pisanego. U dołu na sznurku z jedwabiu niebieskiego kręconym wisi pieczęć wcale popsuta. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. X. L.

Tł. łac. 1. Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 51: Georgius dux Michalowicz et frater eius Andreas promittunt, quia post mortem ducis Vitoldi non quaerere debent alium dominum, tantum regem Poloniae. Jest to tłumaczenie z XVI w. (według Or. 1) z błędną datą 1301 r.

Dr. 1. Akty zapadnoj Rossii t. I nr. 19 (według Or. 1). — 2. Cod. epist. saec. XV, t. I nr. 28 (według Kop. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 88 uw. 164 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 737 (według inwentarza; pod nrem 593 ten sam akt mylnie odniesiony do r. 1390). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 378. — 4. Cod. Vitoldi nr. 236 (według Dr. 1 i 2).

My knjazь Jurьj Michailowicz swoim bratom s knjazem Andrějem¹ sljubujem i sljubil jesmo, iże, toho Boh ne daj, szto by sja stało nad naszym hospodarem knjazem welikim Witowtom perwo, niż nad korolem, tohdy po smerti hospodarja swojeho ne imamy inoho hospodarja iskati, niż korolja polskoho Wołodisława i Koruně polskoj. A na to dali jesmo sju hramotu i pęcziatъ swoju priwěsili. A pisano u Trocěch u czterh druhojě neděli welikoho posta, pod lěty po Rożestwě Christowě tisjaczja i czotyrista^a i perwojě lěto.

44.

Radom, 11 marca 1401 r.

Rada koronna przyrzeka przestrzegać układu zawartego między królem Władysławem a księciem Witoldem.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 174. Dokument pergaminowy, dość dobrze zachowany, pismo wskutek zwilgotnienia nieco wyblakłe, szer. 47,

43. ^a W or. błędnie trista.

43. ¹ Jerzy i Andrzej Michałowicze książęta zastawscy, ob. Wolff Józef, Kniaziowie litewsko-ruscy str. 587.

wys. 19, zakł. 7 cm. — Pieczęci wiszących na paskach pergaminowych było niegdyś 49 w dwóch rzędach, 25 w górnym a 24 w dolnym. Dziś pozostało z tej liczby tylko 21 pieczęci, z których 3 wyluskane. Przy jednej pieczęci pozostał ślad woreczka z czerwonego płótna, w jakie owinięte były niegdyś wszystkie pieczęcie. A. Rząd górny: 1—10. Pieczęci brak (po 1—2 pozostały paski, 5 ułamana). 11. Piecz. Wincentego z Granowa kasztelana nakielskiego, okrągła, śr. 22 mm. w czarnym wosku, w obwódce złożonej z trzech łuków wyobraża w tarczy herb Leliwę; nad tarczą helm, na którym w klejnocie poługryf w prawo. W otoku napis: + S · uicencz d' | gran. 12. Piecz. Wojciecha (z Wszeradowa) kasztelana kamieńskiego, okr. śr. 18 mm. w czarnym wosku, w tarczy herb zatarty (Topór); w otoku napis: + S · ALBERTJ D'AMJN. 13. Pieczęci brak. 14. Piecz. Macieja z Wąsosza sędziego kaliskiego, 6-o boczna, śr. 32/28 mm., w czarn. wos., wyobraża w tarczy herb Topór (w lewo zwrócony); w otoku napis: + * s + matie + hē + de + w + iwdici Kalisi. 15—18. Pieczęci brak (po 16 pozostał pasek). 19. Piecz. Marcina z Kalinowy kasztelana sieradzkiego; okr. śr. 19 mm. w brunatnym wosku, wyobraża w tarczy herb Zarebę; w otoku napis: + s · martini d · falinova. 20. Piecz. Zawiszy z Gruszczyc, 6-o boczna, śr. 20/18 mm., w żółtym wosku, wyobraża w tarczy herb Poraj; w otoku napis: + S · ZAWISZ D'GRUSZICZ — B. Rząd dolny: 1. Piecz. Świętosława z Szubina kasztelana kaliskiego, okr. śr. 18 mm. w ziel. wosku, częściowo uszkodzona, wyobraża w polu herb Topór (w prawo); w otoku napis: ....TOSŁAW DE SUBJN. 2. Piecz. niewiadomego rycerza (może Sędziwoja z Szubina wojewody kaliskiego), 6-o boczna, śr. 22/19 mm. w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Topór (w prawo); w otoku napis zatarty. 3. Piecz. wyluskana. 4—5. Pieczęci brak. 6. Piecz. Krystyna z Kozichłód kasztelana sądeckiego, okr. śr. 17 mm. w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Lis, w otoku napis: + S CAJSTJN DE KOSIŁOW. 7—9. Po pieczęciach pozostały tylko paski. 10. Piecz. niewiadomego rycerza (zapewne Michała sędziego krakowskiego), okr. śr. 20 mm., w żółtym wosku, wyobraża w tarczy herb Polukożę, w otoku napis zatarty. 11—12. Pieczęci brak. 13. Piecz. Janusza z Królikowa kasztelana śremskiego, 6-o boczna, śr. 21/18 mm., w czarnym wosku, przedstawia w tarczy herb Zarebę; w otoku napis: + S · JOHANNIS DE KROLOW. 14. Pieczęci brak. 15. Piecz. Tomka z Przylęku podczaszego i starosty wielkopolskiego, okr. śr. 28 mm., w czarnym wosku, wyobraża w obwódce czterodzielnej w tarczy herb Felita; na helmie głowa koziorożca w lewo, w otoku napis: + Thomconis D Przilanf. 16. Piecz. Przeclawa (?) z Wzdowa podkomorzego sieradzkiego (?), okr. śr. 18 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy ślad herbu Powaly lub Odrowąża; w otoku napis: + S · CZESŁAW (?) DE WSDOW. 17. i 18. Piecz. wyluskane. 19. Piecz. Jana ze Szczekocin, okr. śr. 19 mm., w brunatnym wosku, wyobraża w tarczy herb Odrowąż; w otoku napis: + s + iohannis + de + sczefoczin. 20. Piecz. Jarosława (z Sadlna) sędziego wrocławskiego, okr. śr. 22 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Pomian; w otoku resztki napisu: + S · JAR.... 21. Piecz. Jana z Łakoszyna kasztelana łęczyckiego, okr., śr. 21 mm. w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Rolę; w otoku napis: + s · io[hannis] de lancosszin. 22. Piecz. Piotra z Tura sędziego łęczyckiego, okr., śr. 22 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Janinę; w otoku napis: + S · PIETRJ DE TVOR. 23. Piecz. Mikołaja Fastrzębca podstolego łęczyckiego, okr., śr. 19 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Fastrzębiec; w otoku napis: NJC · ARJN AJ (?) TRSEWSAJ (?). 24. Piecz. Wacława sędziego sieradzkiego, okr., śr. 21 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Felita; w otoku napis: + S · VENCESŁAW D · Che... (?). — In dorso zapiski: 1) Litterae dominorum regni Poloniae super unionem factam cum Wittowdo (ręka XV w.); 2) Privilegium unionis inter Wladislaum regem Poloniae et Wittowdum ducem Litwaniae factae nomine senatorum regni concessum (ręka XVI w.); 3) Zapiski z XVII i XVIII w. nieczytelne; 4) Sygnatura z r. 1721: A. 1; 5) Sygnatura na kartce z r. 1744: Szuflada 1. Fasc. 1. sztuk 2.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 21, str. 87—91.

Od góry aktu zapisek: Ex ms. archivi Stanislai Augusti regis, collect. Dogiellii. *W nagłówku streszczającym akt:* Ex originali archivi Nesviscensis, sigilla 34. — 2. *Bibl. Głównego Sztabu w Petersburgu, Akta historyczne t. II (Teki Naruszewicza). Odpis z kopji Dogiela, pochodzącej z Or. 1.*

Dr. 1. Cod. dipl. Poloniae, t. I nr. 151 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 503 uw. 160 (według odpisu Dogiela z Or. 1).

In nomine Domini amen. Quia tunc multis errorum et dubiorum incommodis prudenter occurrimus, dum gesta aetatis nostrae litterarum apicibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos praelati, barones, nobiles et universitas terrigenarum regni Poloniae, videlicet Dobrogostius Dei gratia sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopus, Petrus Cracoviensis, Nicolaus Wladislaviensis et Albertus Poznaniensis episcopi, Johannes de Thanczin castellanus Cracoviensis, Zaklica cancellarius, Clemens vicecancellarius aulae regalis, Nicolaus Woyniciensis, Cristinus Sandecensis castellani, Michael iudex et Gnewossius subcamerarius Cracovienses, Johannes de Tharnow palatinus, Cristinus de Ostrow castellanus Sandomirienses, Petrus Rpischca Wisliciensis, Petrus Kmithae Lublinensis, Clemens Radomiensis, Imramus Zawichwostensis castellani, Albertus iudex et Spythco subcamerarius Sandomirienses, Sandziwogius Swidwa palatinus, Moscicz castellanus Poznanienses, Johannes Szremensis, Woythco Camenensis castellani, Sandziwogius palatinus, Swenthoslaus castellanus, Mathias iudex Kalisienses, Johannes Gneznensis et Vincencius de Granow Naklensis castellani, Jacobus Conyeczpolsky Syradiensis palatinus, Martinus castellanus, Wenceslaus iudex et Przeczslaus subcamerarius Syradienses, Thomco subpincerna, Maioris Poloniae capitaneus, Petrus Schafranyecz subdapifer Cracoviensis et Sbigneus marschalculus curiae regalis, Kreslaus Brestensis et Mathias Wladislaviensis palatini, Woythco Brestensis, Johannes Kruschviciensis et Martinus Wladislaviensis castellani, Martinus Brestensis et Jaroslaus Wladislaviensis iudices, Johannes palatinus, Johannes castellanus, Stanislaus pincerna, Mstischco venator, Nicolaus Jastrabecz subdapifer et Petrus iudex Lancienses, Mathias dictus Maczuda Wladislaviensis palatinus, Bernhardus iudex Welunensis cum Benassio fratre suo germano, Benco capitaneus Halicensis, Johannes Mazovita caeterique terrigenae terrarum Russiae, significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo eo tempore, quo serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae, supremum principem Lithuaniae et haeredem Russiae etc., dominum nostrum gratiosissimum, de gentilitatis tenebris educentes, in regem Poloniae et dominum nostrum assumpsimus, principesque, barones, nobiles et quosvis incolas terrarum ipsius Lithuaniae per assumptionem sacrae fidei orthodoxae nobis adunavimus, cum quibus per fidem facti unanimes, ipsis firma fide et inviolabili sponsione promisimus et tenore praesentium promittimus, toto posse et viribus contra insultus quorumlibet hominum assistere et eos in eorum necessitatibus sine dolo et fraude adiuvere, eorumque profectus, commoda, utilitates et bonum commune velut proprium salubri et fideli dispositione ordinare, quod et ipsi nobis pari modo tenebuntur facere vice versa. Demum, quia praedictus dominus Wladislaus rex Poloniae et dominus noster gratiosissimus, ex speciali confidentia magnifico et praeclaro principi domino Allexandro alias Wythowd duci Lithuaniae etc. supremum principatum terrarum earundem Lithuaniae et caeterorum dominiorum suorum ducatus dedit et contulit et eum loco sui in eisdem statuit ad vitae ipsius terminum ultimum et extremum, eundem dominum Allexandrum alias Wythowd constantiori fiducia prosequi volentes et prout ipsum iustum est reddere

certiorem, firma sponsione et inviolabili promisso sibi tenore praesentium promittimus, quod eum dominus noster rex praedictus circa principatum supremum terrarum Lithuaniae et caeterorum dominiorum suorum Ducatus, ad vitae ipsius ducis Wythowd tempora conservabit, iuxta tenorem litterarum per dominum regem ipsi duci Wythowdo concessarum¹. Ita tamen, quod post decessum eiusdem ducis Wythowdi supremus principatus terrarum Lithuaniae et caeterorum dominiorum suorum Ducatus, una cum bonis et terris eiusdem ducis Wythowdi paternalibus, iuxta tenorem litterarum per praedictum dominum Wythowdum ipsi domino regi collatarum², ad ipsum dominum regem et ad eius successores ac coronam regni Poloniae debent reverti, devolvi et redire. Illo etiam non obmisso, quod si dominus noster Wladislaus rex praedictus, quod Deus avertat, sine prole decesserit, extunc sine scitu et consilio ipsius ducis Wythowdi et baronum nobiliumque et terrigenarum terrarum Lithuaniae praedictarum, regem et dominum nobis eligere non debemus aut vocare. Cum quibus firmam et constantem tenentes fiduciam, in dulcedine fidei et visceribus Jesu Christi perpetuam et irrevocabilem cum ipsis servabimus unionem. Harum quibus sigilla nostra sunt appensa testimonio litterarum. Actum et datum in Radomy in vigilia sancti Gregorii, anno Domini millesimo quadringentesimo primo. Haec autem tenere et servare promittimus, iuribus, libertatibus et privilegiis nostris in omnibus semper salvis.

45.

Lublin, 19 czerwca 1403 r.

Witold książę litewski zobowiązuje się niezawierać przymierza z Zakonem NPM. w Prusiech i w Inflantach, bez wiedzy i woli króla Władysława Jagielly.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lith.) dok. nr. 16. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 29, wys. 176, zakł. 24 cm. — Pieczęć oderwana wraz z paskiem, po którym pozostało tylko nacięcie w zakładce. — In dorso zapiski: 1) Vitoldi promissio, quod nullum inibit foedus cum Prussis et Livonibus sine voluntate Wladislai regis (ręka XVI w.); 2) Nr. 40 (cyfra poprawiona na 41).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 47, str. 173—174. Od góry aktu zapisek: Ex ms. archivi Stanislai Augusti regis. Collectionis Dogielianae. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana przezemnie niżej wyrażonego w Warszawie d. 2da 8bris 1781 z kopii legalizowanej, pod którą takie się znajduje świadectwo: »Praesentem copiam cum suo originali concordari fide publica attestor. Varsaviae d. 4 maii a. d. 1767. Ignatius Ludovicus Nowicki metrices regni praefectus mp. Adamus Naruszewicz episc. coad. smol., supremus M. D. L. notarius mp.

Dr. 1. Cod. epist. saec. XV t. I cz. I nr. 31 (według Kop. 1). — 2. Cod. Vitoldi nr. 268 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębowski, Dzieje Polski, t. I str. 110, uw. 200 (z rękop. Stan. Aug. zbioru Dogiela). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I, nr. 763 (według inwentarza; błędnie podaje, jakoby to był dokument ruski). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 378. — 4. Bonnell, Chronographie, str. 210. — 5. Caro, Geschichte Polens, t. III, str. 219 uw. 1 (według Or. 1).

44. ¹ Ten dokument obecnie nieznan, ob. wyżej nr. 37. ² Ob. wyżej dokument nr. 38.

Nos Allexander alias Wytowdus Dei gratia dux Litthwaniae etc. ad universorum notitiam per haec scripta deducimus, quomodo volentes ora obloquentium et discordias inter fratres seminantium obstruere, praesumptionemque mendosarum suggestionum a viris falsidicis amputare et, prout iustum est, serenissimum principem et dominum, dominum Wladislaum regem Poloniae, regem, dominum et fratrem nostrum gratiosum, in constantia fidei, quam ad ipsum gerimus, reddere certiozem, sub fide et honore et sine fraude promittimus et tenore praesentium firmiter pollicemur, quod nullas uniones, ligas seu concordias cum Cruciferis ordinis beatae Mariae domus Theutunicorum de Prusia et de Livonia pariter facere volumus, seu etiam faciemus sine scitu, voluntate, consensu pariter et mandato eiusdem domini Wladislai regis Poloniae etc., domini et fratris nostri memorati. Harum quibus sigillum nostrum praesentibus est appensum testimonio litterarum. Datum in Lublyn feria tertia infra octavas Corporis Christi, anno Domini millesimo quadringentesimo tertio, praesentibus hiis venerabilibus in Christo patribus et dominis: Nicolao sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopo, Petro Cracoviensi, Alberto Poznaniensi, Jacobo Wilnensi, Gregorio Ladimiriensi episcopis ecclesiarum, magnificisque Fedorio Danielis de Ostrog et Ywano de Neswyes ducibus, nec non validis Johanne de Tenczhyn castellano, Johanne de Tharnow palatino Cracoviensibus, Petro Kmythae Sandomiriensi, Johanne Lyganza Lanciensi, Jacobo de Koneczpole Syradiensi palatinis, Cristino Sandomiriensi, Johanne de Sokolow Gneznensi, Michaele de Bogumilowicze Lublinensi, Johanne de Tholyschkow Kalisiensi, Martino Syradiensi, Clemente Wysliciensi, Nicolao Woyniciensi et Vincencio Nakelensi castellanis multisque fidedignis.

46.

Kamieniec, 20 września 1404 r.

Witold książę litewski ponawia przyrzeczenie wierności królowi Władysławowi Jagielle i Koronie polskiej i unieważnia wszelkie umowy zawarte przez się ku ich szkodzie.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lith.) dok. nr. 17. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 30, wys. 16,5, zakł. 5,4 cm. — Na pasku pergaminowym wisi dobrze zachowana pieczęć Witolda, okrągła, średn. 29 cm., wyciśnięta w czerwonym wosku. Wyobraża zbrojnego rycerza na koniu, biegnącego w prawo; w prawej ręce trzyma miecz, w lewej tarczę, na której godło . W otoku napis: s | witowi | dvcis | lithvanie. — In dorso zapiski: 1) MCCCCIV (ręka XV w.); 2) Littera dvcis Withowdi (ręka XV w.); 3) ręka XVI w. poprawiwszy poprzedni napis na »dux Withowdi« dodała: confirmat omnes litteras suas regi et Regno datas et promittit fidem et auxilium ultra et contra omnes 1404. Nr. 43; 4) Lituaniae Nr. 47; 5) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 10 (Teki Naruszewicza t. 10), nr. 73 str. 291—292. Od góry aktu zapisek: Ex ms. archivi Stanislai Augusti regis: Collectionis Dogelianaee. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana w Warszawie d. 2da 8 bris roku 1781 przez niżej wyrażonego z kopii legalizowanej w te słowa: »Praesentem copiam cum suo originali concordari fide publica attestor. Varsaviae 14 aprilis 1767. Ignatius Ludovicus Nowicki, metrices Regni praefectus«. Adamus Naruszewicz epis. coad. smol., supr. M. D. L. notarius mp.

Dr. 1. Cod. epist. saec. XV t. I cz. 1 nr. 32 (według Kop. 1). — 2. Cod. Vitoldi nr. 302 (według Or. 1).

Reg. 1. Danilowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I nr. 762 (z błędną datą r. 1403). — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 379. — 3. Caro, Geschichte Polens, t. III str. 280 uw. 1 (według Or. 1).

Allexander alias Witowdus Dei gratia dux Lithwaniae etc. universorum notitiae harum serie commendamus, quod integritatem purae fidei, quam erga serenissimum principem et dominum dominum Wladislaum regem Poloniae, dominum et fratrem nostrum carissimum, et Regnum ipsius ardore intrinseco et medullitus gerimus, effectu actuum exteriorum cupientes ostendere et dubietatem seu scrupulum omnium suspicionum a mente ipsius tollere et delere ac verba nostra rerum efficaciae conformare, vigore praesentium, sub fide et honore iuramenti, omnia promissa nostra ipsius celsitudini et eius Regno per nos quocumque modo facta innovamus, omnes nostras litteras sibi et eius Coronae datas, sub quocumque tenore verborum et sententiarum qualitercumque etiam conditas et confectas, firmiter roborantes, ratificamus, gratificamus et harum virtute confirmamus, ipsarum firmitate et robore omnes ligas, inscriptiones et uniones, si quas unquam in dampnum, periculum aut contemptum eiusdem domini regis et Regni et quorumvis suorum dominiorum cum cuiuscumque status aut conditionis hominibus fecissemus, abolentes et in nihilum redigentes. Cuius etiam maiestatem una cum Regno eius tanta et tali plenitudine fiduciae prosequi promittimus et spondemus, quod nullum hominem, cum quibus foederati sumus et uniti, favoribus, subsidiis et quibuscumque praerogativis suae celsitudini praeferre volumus nec unquam contra ipsum esse. Quinimmo ipsum et eius Coronam supra et ultra et contra omnes nostris auxiliis, consiliis et favoribus et quibusvis subsidiis, vita et rebus etiam, quotienscumque et contra quoscumque inimicos oportunitate fuerit, tota nostra potentia et viribus, quamdiu vitam duxerimus in humanis, volumus adiuvere et ad haec firmiter obligamur. Et ut ipsius serenitatem in praemissis reddere possemus certiore, specialiter promittimus et expresse, quod ipsum nullis unquam exquisitis coloribus volumus deserere et aliis adhaerere, sed secum stare in prosperis et adversis et eum et coronam ipsius Poloniae ab omnibus adversitatibus et periculis pure constanter et fideliter praemunire. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum in Camenecz sabbato vigiliae Mathaei apostoli, anno Domini millesimo quadringentesimo quarto.

47.

[B. m., prawdopodobnie 1405 r.]

Witold książę litewski przyrzeka, że po jego zgonie wszystkie ziemie litewskie, dziedziczne i nabyte, jak Smoleńsk, wraz z swemi przynależnościami przypaść mają królowi Jagielle, jego następcom i Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznan.

Uw. O istnieniu tego dokumentu świadczy ponowienie powyższego zobowiązania, jakie Witold złożył w rok później, ob. poniżej dokument nr. 48. Co do daty jego zob. uwagi Prochaski w rozprawach pt. Nieznany akt homagialny Witolda (Kwartalnik historyczny t. IX, 1895, str. 233 i nast.), oraz Przyczynki historyczne do dziejów unii (Rozprawy Wydz. hist.-filoz. Akad. Umiej. t. XXXIII str. 109).

48.

[B. m. prawdopodobnie 1406 r.]

Witold książę litewski ponawia poprzednio dane przyrzeczenie, że po jego śmierci wszystkie ziemie litewskie, dziedziczne i nabyte, jak Smoleńsk, wraz z swemi przynależnościami przypaść mają królowi Jagielle, jego następcom i Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Bibl. uniwersytetu praskiego, ręk. VI, A. 7 (formularz z XV w.) str. 173, pod nagłówkiem: Ratificatio inscriptionum magni ducis. Jestto akt bez miejsca i daty, z opuszczeniem i skróceniem zwykłych formuł.

Dr. 1. A. P(rocha)ska, Nieznany akt homagialny Witolda (Kwartalnik historyczny t. IX, 1895, str. 238; według Kop. 1).

Uw. Co do daty dokumentu zob. rozprawę Prochaski p. t. Przyczynki do dziejów unii (Rozpr. Wydz. hist.-filoz. Akad. Umiej. t. XXXIII str. 109). Wydaje się tu akt ten wedle Dr. 1.

Allexander etc. Witowdus^a etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis etc., quamvis nos, prout fraternae dilectionis quasi indissolubili foedere serenissimo principi domino Wladislao^b etc. regi Poloniae, fratri nostro carissimo, coniungimur et in reciprocae mutuae caritatis amplexibus gloriamur^c, requirit debitum, omnes et singulas terras sive districtus, tam haereditario quam acquisitionis iure ad nos pertinentes, videlicet Smolensko^d etc., ipsorumque municipia, castra, villas et dominia cum suis pertinentiis et obventionibus nec [non] indigenis, vasallis et feodalibus universis, eidem domino Wladislao suisque haeredibus et successoribus atque regno et coronae regni Poloniae post nostri decessum subiacere modis et qualitatibus inscripserimus, prout in litteris de et super confectis latius est expressum¹. Tamen tantae fraternitatis plenitudine, tantae gratitudinis beneficio recompensare, renovare et prosequi cupientes, omnes et singulas inscriptiones omnium terrarum, districtuum et dominiorum praedictorum, sub quacumque forma verborum factas, de novo approbamus, ratificamus et confirmamus, volentes et tenore praesentium decernentes, quod post praesentis vitae nostrae cursum terrae sive districtus huiusmodi cum omnibus et singulis eorum pertinentiis, obventionibus et indigenis pleno iure ad praefatum dominum Wladislaum eiusque haeredes et successores ac regnum et coronam ipsius Poloniae cum omnimoda fidelitatis subiectione devolvantur. Harum quibus...^e

49.

Horodło, 2 października 1413 r.

Rody szlachty polskiej przyjmują bojarów litewskich do wspólności swych herbów.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 176. Oryginal pergaminowy, dość dobrze zachowany, tylko parę małych dziurek po prawej stronie na tekście, pismo tu i ówdzie nieco wyblakłe, zresztą na ogół wyraźne. Pergamin średniej grubości, szer. 73, wys. 27, zakł. 9 cm. — Przy dokumencie wisiała niegdyś prawdopodobnie pieczęć królewska, po której pozostał ślad w dwóch okrągłych dziurkach na lewym skraju pergaminu, prze-

48. ^a W ręk. skrócone: Wit. ^b W ręk. W. ^c W ręk. glamur. ^d W ręk. Smko. ^e Reszty brak w ręk.

48. ¹ Ob. wyżej nr. 47.

znaczonych do przewleczenia sznurów jedwabnych, a nadto wisiało na paskach pergaminowych 47 pieczęci szlacheckich, w dwóch rzędach, z których 30 w górnym a 17 w dolnym rzędzie. Dziś pozostało jeszcze 44 pieczęci, z tych jedna wyluskana. Przed 66 laty istniała jeszcze jedna, zaginiona dziś, pieczęć z herbem Janina, z której odlew sporządził B. Podczaszyński (w zbiorze sfragistycznym Uniwersytetu lwowskiego). Znalezione przy dokumencie, sztucznie (za pomocą nici) przymocowane dwie pieczęcie z XVI w., z herbami Korczak i Korybut, usunęliśmy w r. 1912 z upoważnienia zarządu archiwum. Pieczęcie są następujące: A. Rząd górny: 1. Pieczęć Mikołaja (Trąby), arcybiskupa gnieźnieńskiego, okr., śr. 38 mm., w czerw. wosku, wyobraża pod gotyckim podniebieniem o trzech łukach i tyłuż wieżyczkach, postać biskupa in pontificalibus, siedząca na niskim stolcu; prawą rękę trzyma on wzniesioną do błogosławieństwa, lewą dzierży pastorał, u podnóża tarcza, na której wyobrażona głowa ludzka; w otoku napis: ...[n]icolai * dei * gra * | archiepi * gnesnens. 2. Pieczęć Wojciecha (Fastrzębca), biskupa krakowskiego, okr., śr. 30 mm., w czerw. wos. wyobraża w tarczy herb Fastrzębiec (podkowa ocelami do góry zwrócona), nad tarczą popiersie biskupie z pastorałem w lewej, prawą ręką wzniesioną do błogosławieństwa; w otoku napis: s * alberti dei | gra epi crac. 3. Pieczęć wyluskana. 4. Pieczęć Jadwigi z Leżenic, okr., śr. 22 mm., w ziel. wos., wyobraża w tarczy herb Leliwę; w otoku napis: + s + hedwigis + de + lanzenicz. 5. Pieczęć niewiadomego szlachcica, okr., śr. 23 mm., w brunat. wos., wyobraża w tarczy herb Poraj; napis otokowy zatarty. 6. Pieczęć Sędziwoja Ostroroga, okr., śr. 25 mm., w brunat. wos., wyobraża w obwódce, złożonej z czterech łuków, ukośnie pochyloną tarczę, w której herb Nałęcz, nad tarczą hełm, na którym dwa rogi losiowe; w otoku napis: + s * sand * d'ost | rorog palat. 7. Pieczęć Jana Kuropatwy z Grodziny albo z Łańcuchowa, kasztelana zawichojskiego, okr., śr. 25 mm., w żółtym wos., wyobraża w obwódce złożonej z czterech łuków pochyloną ukośnie tarczę, w której herb Śreniawa, nad tarczą ukoronowany hełm, na którym dwa rogi barwole, ozdobione dzwonkami sokolemi; w otoku napis: + s + iohannis + | de grodzin. 8. Pieczęć Marcina z Kalinowy, kasztelana sieradzkiego, sześcioboczna, śr. 22|23 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy ślady herbu Zaręba; z zatartego napisu widoczne litery: [mar]tinvs [de cali]n[owa]. 9. Pieczęć Piotra Szafranca, podkomorzego krakowskiego, sześcioboczna, śr. 24|28 mm., w brunatnym wosku, wyobraża w owalno-podłużnej obwódce ukośnie pochyloną tarczę, w której herb Starykoń, nad tarczą hełm ukoronowany a na hełmie głowa psa; w otoku napis: S' * PIETRI * | SZAFRANEC * 10. Pieczęć Jana z Bogumilowic, kasztelana czchowskiego, okrągła, śr. 24 mm., w jasno-ziel. wosku, wyobraża w tarczy h. Polukożę (ośla głowa z gwiazdką nad czołem); w otoku napis: + s iasconis s bogumilowic. 11. Pieczęć Dzierżława ze Skrzyń, okr., śr. 21 mm., w zielonym wos., wyobraża w obwódce złożonej z trzech łuków tarczę, w której herb Łabędź; w otoku napis częściowo uszkodzony: + sigillum | de[rolai de sc]rin. 12. Pieczęć Jana ze Szczekocin, kasztelana lubelskiego, okr., śr. 23 mm., w jasno-ziel. wos., wyobraża w tarczy herb Odrowąż; w otoku napis: + s x iohis x scecoczinsky. 13. Pieczęć Janusza z Toliszkowa, kasztelana kaliskiego, okr., śr. 20 mm., w czarnym wos., wyobraża w tarczy herb Dryję (w prawo); w otoku napis: x s x ianusii: x de x tolsow. 14. Pieczęć Stanisława z Klimontowa, okr., śr. 25 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy h. Sulimę; w otoku napis: x stan x clmonthowicz. 15. Pieczęć Florjana z Korytnicy, kasztelana wiślickiego, okr., śr. 19 mm., w czar. wosku, wyobraża w tarczy herb Felita; w otoku napis: + si x Floriani x h x de coritnicza. 16. Pieczęć Jakuba z Rogoźna, okr., śr. 22 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Awdaniec; w otoku napis: + s * iacobi * de * rocozno. 17. Pieczęć Andrzeja z Lubrańca, proboszcza włocławskiego, okr., śr. 22 mm., w czar. wosku, wyobraża w tarczy herb Godziembę; w otoku napis: * s * andree * prepositi wladislauiensis. 18. Pieczęć Piotra z Falkowa, podsędka sandomierskiego, okr., śr. 25 mm., w czarnym wosku, wyobraża w obwódce z trzech łuków złożonej tarczę, w której herb Doliwa (w prawo); w otoku napis: Petri | de fa | lcow. 19. Pieczęć Mikołaja z (nazwa miejsca zatarta), okr., śr. 21 mm.,

w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Rolę (koło, z którego wychodzą trzy lemieszce w prawo); w otoku napis częściowo zatarty: + s nicolai * ..... in. 20. Piecz. Klemensa Wątróbki ze Strzelc, kasztelana sandomierskiego, okr., śr. 22 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Okszę (w lewo); w otoku napis: + s · clementis · wantrobfa · de'... 21. Pieczęci tej brak. W zbiorze sfragistycznym uniwersytetu lwowskiego (po B. Podczaszynskim) znajduje się odlew tej pieczęci, sporządzony w r. 1854 w Nieborowie, gdy ta pieczęć jeszcze istniała. Z odcisku i opisu jej widać, że była to pieczęć Macieja z Suchodolu (może biskupa przemyskiego?), okr., śr. 18 mm., w ziel. wos., wyobrażała w tarczy h. Janinę; w otoku napis: + s · mathee · sv... 22. Piecz. Mikołaja z Korabiewic, okr., śr. 21 mm., w ciemno-zielonym wosku, wyobraża w obwódce z sześciu łuków złożonej tarczę, w której herb Szarza; w otoku napis: + sigillum * nicolai de corabowyc. 23. Piecz. oderwana. 24. Piecz. Stanisława z Brzezia, okr., śr. 22 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Ciolek; w otoku napis: + s * stanislai * de * brezecz. 25. Piecz. oderwana. 26. Piecz. Mikołaja z Taczowa, okr., śr. 21 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Powalę; w otoku napis: + sigillū nicolai de thaczow. 27. Piecz. Dobka z Oleśnicy, kasztelana wojnickiego, okr., śr. 20 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Dębno; w otoku napis: + s + dobconis de oleśnicza. 28. Piecz. niewiadomego szlachcica, okr., śr. 22 mm., w brunatnym wosku, wyobraża w tarczy herb Syrokomlę, w otoku napis nieczytelny. 29. Piecz. Henryka z Radomina, okr., śr. 20 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Pierzchałę; w otoku napis: + s + henrici de radomino. 30. Piecz. Wojsnara Werkolowicza, bojara litewskiego, okr., śr. 33 mm., w żółtym wosku, wyobraża w tarczy herb Kot morski (zwierz króczący w lewo); w otoku napis: s wojsnar werfolowycz. B. Rząd dolny: 31. Piecz. Mikołaja z Gorzkowa, biskupa wileńskiego, okr., śr. 29 mm., w czerw. wos., wyobraża w tarczy herb Geralt (Osmoróg); nad tarczą popiersie biskupie; w otoku napis: † s * nicolai * dei gra | * epi * wylnen. 32. Piecz. Mikusza Wilczkowicza, okr., 21 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Łódzia; w otoku napis: + s mycusz vilczovicz. 33. Piecz. Jana Butryma z Żyrmunów, bojara litewskiego, okr., śr. 27 mm., w brunat. wosku, wyobraża w tarczy herb Topór (w lewo); w otoku napis częściowo uszkodzony: + o s o ioh̄s o butrim o [de z]irmuny. 34. Piecz. Butowta Montygajłowicza, bojara litewskiego, okr., śr. 36 mm., w brunatnym wosku, wyobraża w tarczy herb Gryf; w otoku napis: [s · bu]towt m[on]ti[ga]lowycz. 35. Piecz. Jana Mężyka z Dąbrowy, okr., śr. 26 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy wzdłuż przedzielonej na 2 części herb Wadwicz (ryby ku środkowi zwrócone); w otoku napis: + s + iohan + mensif + de + dom[browa]. 36. Piecz. Jawni Wolimuntowicza, wojewody trockiego, okr., śr. 28 mm., w czerwonym wos., wyobraża w obwódce złożonej z trzech łuków tarczę, w której herb Zadora; w otoku napis: · s · iawny wolimuntowycz. 37. Piecz. Stanisława Saka, bojara litewskiego, okr., śr. 20 mm., w czer. wos., wyobraża w tarczy herb Pomian (miecz między rogami ukosem, ostrzem zwrócony w prawo); w otoku napis: + stanislaus °° dcs °° sak °° 38. Pieczęć Piotra z Kosłowa (?), okr., śr. 20 mm., w czer. wos., wyobraża w tarczy herb Pobóg, w otoku napis niewyraźny: dni petri de kosłowo(?). 39. Pieczęć Marka (nazwa miejsca niewyraźna), okr., śr. 22 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Bogoryę; w otoku napis niewyraźny: : s : marci DRAOLD (?). 40. Pieczęć niewiadomego rycerza, okr., śr. 22 mm., w brunatnym wos., wyobraża w tarczy herb Świnę (głowa zwierzca w prawo); w otoku napis zatarty. 41. Pieczęć Getawta, bojara litewskiego, okr., śr. 21 mm., w czarnym wos., wyobraża w tarczy herb Kopacz; w otoku napis częściowo zatarty: + o S o Getawt... 42. Pieczęć Świętosława z Piotrowic, okr., śr. 32 mm., w żółtym wosku, wyobraża w tarczy herb Kornicz (Paprzyca); w otoku napis częściowo zatarty: swanthoslai de p[ot]rowicze. 43. Pieczęć Andrzeja (nazwa zatarta), okr., śr. 22 mm., w czarnym wos., wyobraża w tarczy herb Dołęgę; w otoku napis: + s · andree de.....wnicz. 44. Pieczęć Wolczka (nazwa zatarta), okr., śr. 21 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Bylinę (litera S w prawo z krzyżem na wierzchu); w otoku

napis częściowo zatarty: + s · woleczi de r...cz. 45. Pieczęć Dobiesława z Jeżowa, okr., śr. 25 mm., w brunatnym wosku, wyobraża w tarczy herb Strzemię; w otoku napis: + s · Dobeslai · de · yejsow. 46. Pieczęć Mikołaja z Sepna, okr., śr. 21 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Nowinę; w otoku napis: + o s o nicola o de o sepno o. 47. Pieczęć niewiadomego rycerza; okr., śr. 23 mm., w brunat. wos., wyobraża w tarczy herb Korczak; w otoku napis częściowo zniszczony: + s miw o nu o d'l...ooo — In dorso zapiski: 1) Privilegium baronum regni Poloniae quo dominis Lithwanis concedunt arma nobilitatis anno 1413 in Hrodlo (ręka XVI w.); 2) zapisek wskutek zmycia zupełnie nieczytelny, wedle inwentarzy arch. nieświeskiego brzmiał tak: Przywilej łaciński stanów koronnych, przyjęcia do herbów stanów W^oX^aLitt.^o, u niego pieczęci 46, sprawiony w Horodle, anno 1413 de data 2 mensis Octobris. Litt. A. Szuffl. 1. Lit. 3 (r. 1721); 3) Na kartce naklejonej: szuflada 1, fascykuł 1, sztuka 3 (r. 1744).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. II (Teki Naruszewicza t. II) nr. 67, str. 325—328. Od góry aktu zapisek: Ex Ms. Arch. Stan. Aug. Regis Collect. Dogelii.

Dr. 1. Cod. dipl. Poloniae t. I, nr. 162 (według Or. 1). — 2. Żerbillo Łabuński, Unia Litwy z Polską, str. 197 (według Dr. 1).

Dr. II. 1. Żerbillo Łabuński, Unia Litwy z Polską, str. 197.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia constat, nullum salutis recipere compendia, nisi misterio fulciatur caritatis, quae non agit perperam, sed fulgens propria bonit[at]e, discordes conciliat, unit rixantes, mutat odia, rancores amputat et cunctis pacis praestat alimentum, dispersa colligit, collisa erigit, in plana aspera dirigit et prava in directa convertit et virtutes omnibus succurrit, nullum ledit, diligit universa et si quis sub eius confugierit brachia, securitatem inveniet, nec insultus cuiuspiam formidabit. Per hanc leges conduntur, regna reguntur, urbes ordinantur et status Reipublicae optimo fine perficitur, [q]uae cunctis virtutibus praestantior commendatur, quam si quis contempserit, omnis boni expers erit. Proinde nos praelati, barones, nobiles et proceres regni Poloniae universaliter universi et singulariter singuli significamus quibus expedit universis, praesentibus et futuris, praesentium notitiam habituris, quomodo, ut sub umbra alarum caritatis quiescamus et ubi manet devotis desideriis aspiremus, domos, genealogias, stirpes nostras, armaque et clenodia nostra cum nobilibus boyaris terrarum Lithuaniae, quibus suffragiis nostris libertatum, immunitatum, privilegiorum, exemptionum et gratiarum beneficia a serenissimo principe domino Wladislao Dei gratia rege Poloniae etc. et illustri principe domino Allexandro alias Wytowdo magno duce Lithwaniae sunt concessa et robore litterarum efficaci roborata et confirmata, coniunximus, univimus, et tenore praesentium coniungimus, componimus, coadunamus et conformamus, ut ex nunc et perpetuis temporibus duraturis, armis et clenodiis ac proclamationibus nostris, quae a parentibus et praedecessoribus nostris contraximus, in vim verae caritatis et fraternae unionis valeant utifrui, gaudere et potiri, ac si ipsa a suis progenitoribus ordine geniturae suscepissent. U[nia]t eos nobis caritas, pares efficiat, quos religionis cultus, iurium et gratiarum idemptitas sociavit. Promittentes bona fide, verbo nostro constanti et fideli, sub honore et onere iuramenti praestiti, nunquam ipsos in omnibus adversitatibus et necessitatibus eorum deserere, sed semper contra omnium inimicorum ipsorum insidias ipsis nostra praebere consilia, auxilia et favores et apud praedictos dominos nostros gratiosos, Wladislaum regem Poloniae et Allexandrum ducem magnum Lithwaniae et eorum successores, omni posse et fideli diligentia promovere, ut munificentiarum suarum dexteram in eos extendant et profectus ipsorum non desistant procurare, ac piis eos favoribus gratiarum confovere. Quod et quae ipsi praefati nobiles et proceres

terrarum Lithuaniae pari vicissitudine, sub fide, honore, in verbo fideli et onere praestiti iuramenti, facere nobis teneantur. Hoc non obmisso, quod praelati, barones et nobiles terrarum Lithuaniae nullas guerras alicui absque requisitione et consilio nostris et nostrorum successorum movebunt. Nosque praelati, barones et nobiles regni Poloniae absque requisitione et consilio, similes guerras nulli movebimus, baronum et nobilium terrarum Lithwaniae praedictorum. Et insuper iam dicti barones et nobiles terrarum Lithuaniae praedictarum cum eorum haeredibus et successoribus legitimis praenominatos serenissimos principes et dominos nostros gratiosos Wladislaum regem Poloniae et Allexandrum magnum ducem Lithwaniae et eorum successores legitimos, reges Poloniae et duces Lithuaniae magnos, quoad vixerint, nunquam imperpetuum debent deserere quoquomodo, sed potius ipsis sub fide et honore ac praestiti iuramenti onere fideliter adhaerebunt favoribus, oboedientia, auxiliis et consiliis quibuscunque. Ut autem unusquisque suae domui mancipetur et domorum discretio et armorum distinctio clarius in singulis cognoscatur, ne successu temporis huius nostrae ordinationis series confundatur oblivione aliquali, primo domus, arma, stirps, clenodium, genelogia et proclamatio nobilium Lelywa cum domo et stirpe nobilis Monywid palatini Wilnensis. Item arma Zadora cum stirpe et genelogia Jawni palatini Trocensis. Item arma Rawa cum genelogia Minigail castellani Wilnensis. Item Lyssowe cum genelogia Sunygal castellani Trocensis. Item Jastrzambczy seu Lazanky alias Bolesty Nagorø vocati cum Nemyr capitaneo Polocensi. Item Tramby cum Hostikone, Thopori cum Butrymo. Item Labancz alias Skrzynczy cum Goligunt. Poraye cum Nicolao Bylymyn. Item Dambno cum Albracht Korewa de Sowgodsko. Odrowansz cum Wysegerd. Item Wadwycz cum Petro Mondigerd. Drya cum Nicolao Tavgigerd. Hawdanecz cum Johanne Gastoldi. Polukosza cum Wolczkone Culwa, Griffones cum Butowdo. Srzenyawa cum Jadath. Item Pobodze cum Ralone. Item Grzymala cum Johanne Rymowydowicz. Item Zaramba cum Gyneth Konczewicz. Item Pirzchala cum Dawkscha. Item Nowyna cum Nicolao Boynar. Item Dzaloscha cum Wolczkone Rukuthowicz. Item Kopacz cum Gethowoth. Item Rola cum Dangel. Item Srokomla cum Jacobo Mynigel. Item Cattus marinus cum Woysnar Wylkolewicz. Item Powala cum Georgio Sangaw. Item Pomyan cum Saka. Item Dolywa cum Naczkone. Item Szarza cum Twerbud. Item Dolanga cum Monstiwyl. Item Bogurya cum Stanislao Wyssygyn. Item Janyna cum Woysym Deneykowicz. Item Bychawa cum Monstold. Item Swynky cum Andrea Dewknothowicz. Item Kolda cum Mynimund Sessnykowicz. Item Sulyma cum Rodywil. Item Nalancz cum Koczan. Item Lodza cum Myczusch. Item Gelythowye cum Gerdud. Item Korczakowye cum Czupam. Item Byala cum Woydylone Kussulowicz. Item Wanszik cum Koczano Succowicz. Item Czolek cum Johanne Ewild. Item Godzamba cum Stanislao Buthowthowicz. Item Osmorog alias Geralth cum Surguthe de Reskym, perpetuis temporibus fraterno foedere sunt coniuncti, confoederati, adunati, complicati, mancipati et connexi. Quibus quidem armis, clenodiis et proclamationibus ipsis simul cum omnibus, qui ex eorum generibus legitime descenderunt, katholici tantum, ubilibet gaudere, utifrui liceat et potiri, ac si ipsa a suis progenitoribus legitimis suscepissent. Ut autem corroborationis [et]^a cautelae uberioris^b omnia praemissa accipiant firmitatem, praesentes fecimus sigillorum nostrorum ex certa nostra scientia munimine roborari. Actum et datum in Hrodlo oppido in parlamento seu conventionem generali die secunda mensis octobris, anno Domini millesimo quadringentesimo tertio decimo.

50.

Horodło, 2 października 1413 r.

Bojarzy litewscy przyrzekają wierność szlachcie polskiej, Koronie polskiej, królowi Władysławowi i wielkiemu księciu Witoldowi, a za wielkiego księcia obiecują przyjąć w razie śmierci Witolda tego, kogo im dadzą król Władysław, lub jego następcy i szlachta polska.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 301 (szufl. 4). Oryginał dobrze zachowany, szer. 52, wys. 34, zakł. 11 cm. — Pieczęci przywieszonych na paskach pergaminowych było pierwotnie 45, w dwóch rzędach: w górnym 22, w dolnym 23. Taką też ilość podaje Zamojski w Inwentarzu, t. 4, str. 438, gdzie czytamy: cum sigillis nobilitatis Lituaniae, quorum quaedam polonica, quaedam vero non sunt. Obecnie pozostało jeszcze 32 pieczęci, z tych ledwie trzy, t. j. 4, 5 i 15 rozpoznać się dają, reszta bowiem wyluskana. Dzięki jednak Zamojskiemu, który w Inwentarzu archiwum koronnego opisał 37 zachowanych jeszcze podówczas pieczęci, możemy odtworzyć ich poczet w większej części, według zamieszczonych na nich godeł herbowych (rękopis Bibl. Zamojskich w Warszawie nr. 1603, t. IV, str. 727—729). Nadmienić jednak należy, że porządek, w jakim je podaje Zamojski, nie odpowiada ściśle porządkowi, w jakim po sobie następowały. Można to stwierdzić np. co do pieczęci z herbem Kopacz, która dochowała się do dziś dnia na miejscu przedostatniem, podczas gdy w wykazie Zamojskiego figuruje ona jako 15. z rzędu. Oto ich poczet wedle Inwentarza Zamojskiego, wydanego przez Piekosińskiego w Studjach, rozprawach i materiałach z dziedziny historii polskiej i prawa polskiego, t. VII, p. t. Jana Zamojskiego notaty heraldyczno-sfragistyczne, str. 23: 1. Pieczęć Moniwida, wojewody wileńskiego z herbem Leliwa. 2. Pieczęć Fawnusa, wojewody trockiego z herbem Zadora. 3. Pieczęć Minigajły, kasztelana wileńskiego z herbem Rawa. 4. Pieczęć Sunigajły, kasztelana trockiego z herbem Lis. Pieczęć ta dochowała się po dziś dzień przy dokumencie na czwartym miejscu w górnym rzędzie. Okrągła, śr. 25 mm., wyciśnięta w brunatnym wosku, wyobraża w tarczy herb Lis, strzałą w dół zwrócony; napis otokowy częściowo zniszczony, odczytać można na innym egzemplarzu tejże pieczęci, przywieszonym do dokumentu Zygmunta Kiejstutowicza z r. 1434 (zob. niżej, pod datą). 5. Pieczęć Krystyna Ościka z Kernowa, z herbem Trąby. Pieczęć ta zachowała się przy dokumencie na piątym miejscu górnego rzędu. Ośmioboczna, śr. 25 mm., wyciśnięta w brunatnym wosku, wyobraża w tarczy herb Trąby; w otoku napis: + s • cristini • ostiē de + kernow. 6. Pieczęć z herbem Jastrzębiec, w którym podkowa barkiem do góry zwrócona. 7. Pieczęć z herbem Topór. 8. Pieczęć z herbem Pomian, w którym miecz na rogach ostrzem ukosem w górę zwrócony od prawej ku lewej. 9. Pieczęć z herbem Grzymała, w którym trzy wieże z bramą. 10. Pieczęć z herbem Dryja, w którym kamienie ukosem od lewej ku prawej zwrócone. 11. Pieczęć z herbem Pobóg (tu podaje Zamojski rysunek herbu). 12. Pieczęć z herbem Nowina (tu podaje Zamojski rysunek herbu). 13. Pieczęć z herbem Pierzchała (tu podaje Zamojski rysunek herbu). 14. Pieczęć z herbem Świnka. Zamojski mylnie określa go jako Polukozę. Z rysunku, który domieszcza, okazuje się, że jestto głowa świni, nie osła lub kozy, taka, jaka widnieje na pieczęci Świnków, przywieszzonej do horodelskiego aktu panów polskich (zob. dok. nr. 49, piecz. nr. 40). 15. Pieczęć z herbem Kopacz (tu podaje Zamojski rysunek herbu). Pieczęć ta zachowała się przy dokumencie na miejscu 21 w górnym rzędzie. Jestto pieczęć Getowta, bojara litewskiego, okrągła, śr. 22 mm., wyciśnięta w brunatnym wosku; wyobraża w tarczy herb Kopacz, w otoku napis: + o s o Getawt....ch. 16. Pieczęć z herbem Kot morski (tu podaje Zamojski rysunek herbu, z którego okazuje się, że pieczęć ta jest identyczna z pieczęcią Kota morskiego, przywieszoną do horodelskiego aktu panów

polских). 17. Pieczęć z herbem Godziemba. 18. Pieczęć z herbem Sulima. 19. Pieczęć z herbem Wadwicz (tu podaje Zamojski rysunek herbu, wedle którego ryby zwrócone ku sobie pyskami i ogonami, jak na pieczęci tegoż herbu, przywieszzonej do horodelskiego dokumentu panów polskich). 20. Pieczęć z herbem Gryf. 21. Pieczęć z herbem Osmoróg (tu podaje Zamojski rysunek, z którego widać, że to pieczęć bardzo zbliżona, jeśli nie identyczna, z pieczęcią tegoż rodu, przywieszoną do horodelskiego dokumentu panów polskich). 22. Pieczęć z herbem Odrowąż. 23. Pieczęć z herbem Oksza. 24. Pieczęć z herbem Działosza (tu podaje Zamojski niedoleżny rysunek tego herbu). 25. Pieczęć z herbem Doliwa (wedle dołączonego rysunku róże biegną w pasie ukośnym od prawej ku lewej). 26. Pieczęć z herbem Felita. 27. Pieczęć z herbem Polukoza (Ośła głowa, jak go zowie Zamojski). 28. Pieczęć z herbem Dębno. 29. Pieczęć z herbem Ogon. 30. Pieczęć z herbem Awdaniec. 31. Pieczęć z herbem Łodzia. 32. Pieczęć z herbem Szreniawa. 33. Pieczęć z herbem Wężyk. 34. Pieczęć z herbem Dolega. 35. Pieczęć z herbem Korab (Coramb). 36. Pieczęć z herbem Bogorya (z rysunku Zamojskiego i śladów tej pieczęci przy dokumencie okazuje się, że jest ona identyczną z pieczęcią tegoż rodu, przywieszoną u horodelskiego aktu panów polskich). 37. Pieczęć z herbem Kornicz (z rysunku Zamojskiego wnosić można, że pieczęć ta jest identyczna z pieczęcią rodu Korniczów, przywieszoną do horodelskiego aktu panów polskich). — In dorso zapiski: 1) Baronum Lithwanie de electione 14XIII (ręka XV w.); 2) Litvanorum post adempta insignia et libertates confoederatio cum Polonis qua promittunt se eis semper adhaesuros etc. 1413 (ręka XVI w.); 3) Lituaniae N. 50 (cyfra przekreślona); 4) N. 46; 5) R^{ta}.

Kop. 1. Transumpt w akcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r. Ob. niżej pod datą. — 2. Bibl. Ossol. ręk. nr. 184, f. 361^v—362^v (kopia z 2 poł. XVI w., na marg. dopisek: ex thesauro regni nr. 40).

Dr. 1. Łaski, *Commune incliti regni Poloniae privilegium*, k. 130—131 (w transumpcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r.). — 2. Przyłuski, *Leges seu statuta*, str. 694—695 (w transumpcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r.). — 3. Pistorius, *Polonicae hist. corpus*, str. 177—178 (w transumpcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r.; według Dr. 2). — 4. Fanuszowski, *Statuta*, str. 756—758 (w transumpcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r.). — 5. *Volumina legum I*, 282—283 (w transumpcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r.). — 6. Plater, *Zbiór pamiętników t. I*, str. 1—4 (według kopji Naruszewicza). — 7. Działyński, *Zbiór praw lit.*, str. 20—24 (według Dr. 1—4). — 8. Żerbillo Łabuński, *Unia Litwy z Polską*, str. 193 (według Dr. 5).

Dr. Tł. 1. Herburt, *Statuta*, str. 667—669 (w transumpcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r.). — 2. Sarnicki, *Statuta*, str. 998 (w transumpcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r.). — 3. Fanuszowski, *Statuta*, str. 756—758 (w transumpcie rady litewskiej z 24 lipca 1499 r.). — 4. Plater, *Zbiór pamiętników t. I*, str. 1—4. — 5. Niemcewicz, *Zbiór pamiętników t. I*, str. 348—350. — 6. Działyński, *Zbiór praw lit.*, str. 20—24 (według Dr. 1—3). — 7. Żerbillo Łabuński, *Unia Litwy z Polską*, str. 193.

Reg. 1. Danilowicz, *Skarbiec dyplomatów t. II*, nr. 1026 (według druków). — 2. Rykaczewski, *Inventarium*, str. 379.

Uw. Odmianki tekstu podajemy z *Kop. 1 (T.)* z *Dr. 1 (Ł.)* i *Dr. 5 (VL.)*, tekst polski z *Dr. Tł. 1.*

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Sator rerum omnium, cuius oculus penetrat universa et scientia nunquam extinguitur in rebus humanis,

W imię Boże amen^a. Na wieczną tej rzeczy pamięć. Stworzyciel wszystkich rzeczy, którego oko przenika wszystki rzeczy i wiadomość nigdy nie bywa za-

50. ^a Na boku: Włożenie starego przywileju, który jest wydany za czasu Władysława Jagella i Witowda.

quas oblivionis caducis momentis constat subiacere, ut memoria earum remaneat, apices litterarum alti consilii providentia ordinavit, quarum praesidio rerum ordinationes, pacta et tractatus conservantur. Proinde nos Moniuidus^a palatinus Vilnensis, Jawnus^b palatinus Trocensis^c, Mingal^d Vilnensis, Sunigal^e Trocensis^f castellani, Nemir^g, Ostyk^h, Butrim, Goliguntⁱ, Nicolaus Bylimyn^j, Corewa^k, Wissegerd^l, Petrus Mondiger^m, Nicolaus Tawtigerd, Johannes Gastoldiⁿ, Wolczco^o Culwa^p, Butowdus^r, Jadath, Ralo, Johannes Rimouidouicz^s, Gyneth^t Konczeuicz^u, Dawxscha^w, Nicolaus Beynar^y, Wolczco^z Rokutouicz^{aa}, Getowd^{bb}, Dawgen^{cc}, Iacobus Mingel, Voyssnar^{dd} Vircoleuicz^{ee}, Georgius^{ff} Sangaw, Saka, Naczko, Twiributh^{gg}, Monstwid^{hh}, Stanislaus Wisiginⁱⁱ, Woyschin^{jj} Daneycouicz^{kk}, Monstowd^{ll}, Andreas Dewknetouicz^{mmm}, Minimundⁿⁿ Sessnicouicz^{oo}, Rodwil^{pp}, Koczanus^{rr}, Micuss^{ss}, Gerdud, Czupa^{tt}, Woydilo^{uu} Kussolouicz^{ww}, Koczanus^{yy} Sukouicz^{zz}, Iohannes Ewild^{aaa}, Butowtowicz^{bbb}, Surguttes^{ccc} de Roszkini^{ddd} etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis, praesentibus et futuris, praesentium notitiam habituris, quod^{eee} quia serenissimorum principum dominorum Wladislai regis Poloniae etc. et Allexandri alias Vitowd magni ducis Littwaniae^{fff}, domi-

gładzona w rzeczach ludzkich, które łacwie z pamięci wypadają, aby tedy pamięć ich została, pismem za wielką swą radą z przeźrzenia to rozrządził, za którego podpomoczeniem ordynacje, umowy i sprawy rzeczy bywają zachowane. A tak my Moniuit wojewoda wileński, Jawnis wojewoda trocki, Mingal wileński, Sungal trocki kasztelanowie, Nyemir Oszyk, Butrym Golignit, Mikołaj Bilini, Koreyowa i Wyszygiert, Piotr Montigierd, Mikołaj Tawtigerd, Jan Gasztowdow, Wolczko Kulwa, Bussowd Jadath Kalo, Jan Rymowidowicz, Ginent Konczewicz Doxa, Mikołaj Byeinar, Wolsko Kochutowicz, Jakub Mingel, Woysnar Wirkołowicz, Grzegorz Sangaw, Saka Naczko, Werburth Monstwyld, Stanisław Wysygin, Woyszyn Damenkowicz, Monstold, Andrzej Vknnetowicz, Munimunth z Sesnikowicz, Rodwil, Koczan, Miczuch, Gerdud, Czuppa, Woydzillo Koszyłowicz, Koczan Sułkowicz, Jan Eywild, Stanisław Buthowthowicz, Surgutes z Reszynek etc. oznajmujemy listem niniejszym, którym to wiedzieć przynależy, wszystkim, którzy teraz są i potym będą, do których wiadomości to przyjdzie, iż acz za najjaśniejszych książąt pana Władysława króla polskiego etc. i Aleksandra Witowda wielkiego księcia litewskiego, panów naszych nałaskawszych z zwoleniem

50. ^a Ł. i VL. Moniuitus. ^b Ł. i VL. Iarvinis. ^c Ł. Trozensis. ^d Ł. Myngal. ^e T., Ł. i VL. Sungal. ^f Ł. Trocensis. ^g T. Nyemir, Ł. Nyenyr, VL. Nienir. ^h T. Ostik. ⁱ T. Goliginth, Ł. i VL. Golignith. ^j T. Bilimin, Ł. Bylinim, VL. Bielim. ^k T. Coreywa, Ł. Coreyawd, VL. Corejowa. ^l T. Vissigerd, Ł. Wissigert, VL. Wissygert. ^m T., Ł. i VL. Montigerd. ⁿ T., Ł. i VL. Gastowdi. ^o T., Ł. Volczko, VL. Wolczko. ^p T. Ł. Culua, VL. Culva. ^r T. Buthowdus, Ł. Buschowdus, VL. Bussowdus. ^s Ł. i VL. Rimowidowycz. ^t T. Gyneth, Ł. Gynenth, VL. Ginenth. ^u T., Ł. Conczeuicz, VL. Konczewicz. ^w T. Dowkscha, Ł. i VL. Doxa. ^y Ł. Byeinar, VL. Bieinar. ^z T. Volczko, Ł. i VL. Volsko. ^{aa} T. Rocuthowicz, Ł. Kochuthowycz, VL. Kochutowicz. ^{bb} T. Getowth, Ł. i VL. brak. ^{cc} T. Dawgin, Ł. i VL. brak. ^{dd} T. Voyssnar, VL. Voyssnar. ^{ee} T. Vircoleuicz, Ł. Vyrkolowycz, VL. Virkolowicz. ^{ff} Ł. i VL. Gregorius. ^{gg} T. Twiributh, Ł. Werbut, VL. Verbunt. ^{hh} T. Monstwid, Ł. Monstwyld, VL. Monstwyld. ⁱⁱ T. Vissigin, Ł. Vissigyn, VL. Wysygin. ^{jj} T., Ł. Voysehin, VL. Voyszyn. ^{kk} T. Daneykovicz, Ł. i VL. Damenkowycz. ^{ll} T., Ł. i VL. Monstold. ^{mmm} Ł. Devknetowycz, VL. de Uknetowicz. ⁿⁿ Ł. Munimunth, VL. Munimunt. ^{oo} T. Sesnikowicz, Ł. de Sesnikowicz, VL. de Sesnikowic. ^{pp} T. Rodvil, Ł. Roduil, VL. Rodwil. ^{rr} T., Ł. Coczanus. ^{ss} T., Ł. i VL. Miczuch. ^{tt} T., Ł. Czuppa, VL. Cuppa. ^{uu} T. Woydzilo, Ł. Woydzylo, VL. Woydzilo. ^{ww} T. Cossilowicz, Ł. Cossilowycz, VL. Kissyłowic. ^{yy} T., Ł. Coczanus, VL. Koczanus. ^{zz} Ł. Sukowycz, VL. Sukowic. ^{aaa} T. Eywild, Ł. Eyvyld, VL. Eynild. ^{bbb} T. Stanislaus Buthowtowicz, Ł. Stanislaus Buthowtowycz, VL. Stanislaus Buthowthowic. ^{ccc} Ł. i VL. Surgutes. ^{ddd} T. Reschniki, Ł. Reschynki, VL. Reszynki. ^{eee} VL. brak. ^{fff} T., Ł. Lithuaniae, VL. Lithwaniae.

norum nostrorum gratiosissimorum concessione et indulto, arma, quibus uti insolitum fuit nobis, contraria consuetudine obsistente^a, ad insigniendum nominis nobilitatis nostrae titulum a baronibus, nobilibus et proceribus regni Poloniae, quae ipsi a parentibus et praedecessoribus^b suis ordine geniturae contraxerunt, recepimus^c et ad gratias, libertates, immunitates^d, privilegia, exemptiones^e et multa alia beneficia et praerogativas, quae nobis per dictos dominos nostros^f gratiosos Wladislaum regem Poloniae et Allexandrum ducem magnum^g Littwaniae^h praedictos^f munificata sunt concessa largitione et litterarum patrocinio munita, interventu ipsorum et studio promoti extitimus et provecti. Promiseruntque suis patentibus litteris adhuc, qua poterint, diligentia bonum, commodum et profectum status nostri et honoris ubilibet promovere et nunquam in nostris adversitatibusⁱ et necessitatibus nos deserere, sed semper contra omnium inimicorum nostrorum insidias et insultus auxiliis, consiliis et favoribus suis prosequi et iuvare^j. Horum intuitu volentes tot beneficiorum merita compensare et ipsis dignas vices pro eis impendere, ne disparitatis in nobis aut ingratitude contagia et inaequalitas locum^k cernerentur vindicare, sed ut semper unanimis idem inter nos remaneat et voluntas animorum, sicut idem cultus et fidei religio^l observatur, universaliter universi et singulariter singuli nostris nominibus ac vice omnium nobilium, boyarorum, procerum et incolarum terrarum Littwaniae^h bona fide in verbo nostro constanti et fideli, omni dolo, fraude et colore amputatis et remotis promittimus, pollicemur, vovimus^m, spondemus et iuramenti nostri misterioⁿ strictius nos obligamus^o, numquam praefatos barones^p, no-

herby, których używać nie była nam rzecz zwykła za przeciwnym zwyczajem, który u nas był, dla oznaczenia imienia tytułu i szlachectwa naszego, od panów szlachty i przełożonych, który od przodków swych mają, wzięliśmy i do łask, wolności i swobód, k temu jeszcze i przywileje, egzempcje i wiele inych dobrodziejstw i nadania które nam przez rzeczony pany łaskawe, Władysława króla polskiego i Aleksandra wielkiego księcia litewskiego szczerobliwie są nadane i za obroną listów danych są umocnione i za temi listy jesteśmy na wyższy stan podniesieni, i obiecali nam przez otworzyste swe listy jeszcze więcej, ileby mogli, z największą pilnością dobro, pożytek i pomnożenie stanu naszego i czci wszędy chcą podwyższać i nigdy w nieszczęściu i potrzebach naszych nas nie opuszczać, ale zawždy przeciwko wszystkim nieprzyjacielom naszym i zdradzie i najeździe pomocami, radami i łaskami swemi nam pomagać. Tych rzeczy względem chcą tak wiele dobrodziejstw i działania oddać i także słuszne wdzięczności pokazać, aby się w nas różność jaka i niewdzięczność i także nierówność w liściech nie pokazała, ale aby zawždy jednomyślna jedność między nami trwała i wola jedna umysłów, jako jedna chwała Boża i wiara jest chowana, tedy na wspołek wszyscy i osobliwie każdy z osobna naszymi imiony i za wszystkę szlachtę, bojary, pany i obywatele ziem litewskich, dobrą wiarą i w słowie naszym stałym i wiernym, odłożywszy precz wszystkę chytróść i zdradę, na wiarę i pod przysięgą naszą obiecujemy: nigdy przerzeczonych panów, prelatów, szlachty i przełożonych Królestwa i samego Królestwa polskiego przerzeczonego we wszystkich potrzebach i niefortunach ich nie opuszczać, ale zawždy im

50. ^a VL. obsistentes. ^b 8 ostatnich wyrazów brak w L. i VL. ^c L. i VL. recipimus. ^d VL. et immunitates. ^e L. exemptionis. ^f T., L. i VL. brak. ^g T., L. i VL. magnum ducem. ^h T., L. Lithuaniae. VL. Lithvaniae. ⁱ T., L. i VL. adversitatibus nostris. ^j L. i VL. iurare. ^k L. i VL. litterarum. ^l T., L. i VL. religio fidei. ^m T., L. i VL. vovemus. ⁿ L. i VL. ministerio. ^o L. dodaje na boku: Se et suos posteros domini Litwani obligant supra et infrascripta tenere sub iuramento. ^p L. i VL. praefatos, praelatos barones.

biles et proceres Regni et ipsum regnum Poloniae praedictum in omnibus ipsorum^a necessitatibus et adversitatibus deserere, sed semper ipsis contra omnium inimicorum eorum insidias et insultus consilia, auxilia et favores fideliter ministrare et nulli lites, bella aut gwerras praeter scitum et voluntatem ac^b consensum, consilium et requisitionem ipsorum et eorum successorum indicere, facere vel movere praefatosque dominos Wladislaum regem Poloniae et Allexandrum alias Witowdum magnum ducem Littwaniae^c et eorum successores, reges Poloniae et duces magnos Littwaniae^c, nullis temporibus deserere quomodo, sed semper ipsis sine dolo et fraude fideliter adhaerere omni consilio, auxilio et favore. Praeterea promittimus, prout supra, quod defuncto praefato domino Witowdo magno duce Littwaniae^c nullum^d eligemus, assumemus et recipiemus in magnum ducem Littwaniae^c vel dominum, nisi quem praefatus dominus Wladislaus rex, si vita potietur longiori^e, vel eius successores et praelati, barones, nobiles et proceres regni Poloniae duxerint eligendum, statuendum et locandum. Et viceversa praelati, barones et nobiles regni Poloniae rege praefato, quod absit, sine liberis et successoribus legitimis decedente^f sine scitu et consilio illustris domini Allexandri alias Witowdi magni ducis Littwaniae^c, [si]^g superstes remanserit, et nostro eligere non debent. Ut autem corroborationis et cautelae uberioris omnia praemissa accipiant firmitatem, fecimus sigillorum nostrorum munimine roborari^h. Actum in oppido Hrodlo circa flumen Bug in paralamtoⁱ seu congregatione generali^j die secunda mensis octobris, sub^k anno Domini millesimo quadringentesimo tredecimo^l etc.^m

przeciwko wszystkim nieprzyjacielom ich zdradzie i najeździech rady, pomocy i łaski wiernie dodawać i żadnemu zwad, wojen, odpowiedzi przez wiadomości i wolej i zwolenia i dołożenia rady ich i potomków ich nie zadawać, ani czynić, ani zruszać, i przerzeczone pany Władysława króla polskiego i Aleksandra Witowda wielkie ksiązę litewskie i ich potomków, królów polskich i wielkich ksiąząt litewskich, żadnych czasów nie opuszczać żadnym sposobem, ale zawždy przy nich okrom chytrości i zdrady stać wszystką radą, pomocą i życzliwością.

Teżⁿ obiecujemy, jakośmy wyższej obiecali, iż po ześciu przerzeczonego pana Witowda wielkiego ksiązęcia litewskiego nigdy nie będziemy obierać ani brać na wielkie ksiązę litewskie i za pana, jedno którego przerzeczony pan Władysław król (jeśli będzie dłużej żyw) albo jego potomkowie i prełaci, panowie, slachta i przelozeni Królestwa polskiego będą rozumieli obrać i postanowić. A także prełaci, panowie i slachta Królestwa polskiego, gdy przerzeczony król (czego Boże uchwaj) przez płodu i potomstwa swego słusznego zejdzie, przez wiadomości i rady oświeconego pana Aleksandra Witowda wielkiego ksiązęcia litewskiego, jeśli onego przeżywie, i przez naszej woli wybierać nie będą.

A iżby potwierdzenia i przestrogi przerzeczone tym więtszą wzięły moc, kazaliśmy pieczęci naszych przyłożeniem to obwarować. Działo się w Hrodle u rzeki Bugu na sejmie walnym dnia wtorego miesiąca października roku Pańskiego 1413.

50. ^a T., Ł. i VL. eorum. ^b Ł. i VL. et. ^c T. Lithuaniae, VL. Lithvaniae. ^d Ł. i VL. nunquam. ^e T., Ł. i VL. longiore. ^f VL. decedentes. ^g W or. brak. ^h Ł. roborarie. ⁱ T. perlamento Ł. i VL. parlamto. ^j Ł. generali. ^k VL. brak. ^l VL. anno d. 1413. ^m T., Ł. i VL. brak. ⁿ Na boku: Litwa bez wiedzienia Polaków nie ma ksiązęcia obierać, także tei Polacy bez Litwy.

51.

Horodło, 2 października 1413 r.

Władysław Jagiełło król polski i najwyższy książę litewski i Witold wielki książę litewski określają charakter połączenia Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną polską i nadają szereg przywilejów bojarom wielkiego Księstwa, zastrzegając, że mogą z nich korzystać tylko ci, którzy będą używać herbów, nadanych im przez szlachtę polską.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 300. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 65, wys. 37, zakł. 11,5 cm. — Przy dokumencie wiszą dwie pieczęcie na sznurkach jedwabnych czerwonych: 1) Pieczęć majestatowa króla Władysława Jagiełły, okrągła, średn. 118 mm., wyobraża w obwódce, złożonej z ośmiu łuków, króla w majestacie, siedzącego na wspaniałym gotyckim tronie pod bogato rzeźbionym baldachimem; król w prawej ręce trzyma berło, w lewej jabłko królewskie. Zapleczek stanowi opona kratkowana, trzymana przez dwa aniołki; w kratkach orły. Dookoła tronu siedm tarcz herbowych, trzymany przez aniołki, z wyjątkiem dolnej u podnóża tronu. Na tarczach herby, poczynając od prawej z góry: 1) koronny (orzeł ukoronowany), 2) kaliski, 3) kujawski, 4) ruski, 5) dobrzyński, 6) sandomierski, 7) litewski (Pogoń w prawo). W otoku napis: * s · wladislaus · dei · grā · rex · polonie · nnō · t'rarū · cracouie · sādomi'e · syradie · lācie · cuyanie · litwanie · p'nceps · sūpmg · pomoranie · russieq; · dñs · z · h'rs · zc. 2) Pieczęć majestatowa w. księcia Witolda, okrągła, średn. 100 mm., wyobraża w obwódce, zdobnej gotycką koronką, na tle usianem krzyżkami i kółkami, księcia w majestacie, siedzącego na niskim tronie; książę na głowie ma mitrę książęcą, w prawej ręce miecz, lewą podtrzymuje tarczę z herbem litewskim (Pogoń w prawo). Prócz tej tarczy trzy inne otaczają postać księcia: z prawej od góry tarcza, na której wyobrażony krzyż heraldyczny (herb Wołynia); pod nią tarcza, a na niej niedźwiedź w lewo kroczący (herb Żmudzi); po lewej stronie pod Pogonią tarcza, na której wyobrażony mąż zbrojny z włócznią w prawej a tarczą w lewej ręce (herb niewiadomej ziemi litewskiej, może Podlasia). W otoku napis: + sigillum · alexandri · alias · witowdi · magni · ducis · lithwanie · russie · et cetera. — In dorso zapiski: 1) Incorporationis et electionis cum assumptione armorum et dietarum pro utilitate regni Poloniae (ręka XV w.); 2) 14XIII (ręka XV w.); 3) Wladislai regis et Vitoldi ducis cum consensu Polonorum consiliariorum renovatio unionis. Libertates cum exceptionibus, obligationes de assistentia. Dignitates et officia Lithvanorum, Electio ducis et regis. Conventuum loca. Insignia data familiis. In Hrodlo 1413 (ręka XVI w.); 4) Litvaniae (numeru brak, zdaje się zatarty); 5) N. 4 (poprawiono na 7). — 2. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu dok. nr. 175. Dokument pergaminowy, dość dobrze zachowany, pismo nieco wyblakłe, zwłaszcza w miejscach złożenia, szer. 46,5, wys. 43, zakł. 6 cm. — Przy dokumencie wiszą dwie pieczęcie, tesame, co przy Or. 1, w gorszym wszakże stanie dochowane, częściowo otluczone i zatarte. — In dorso zapiski: 1) Privilegium regis Wladislai et Wytowdi super consuetudinibus et constitutionibus terrae Lythvaniae et clenodiis (ręka XVI w.); 2) Signatura z r. 1688: D. I; 3) Privilegium (tasama ręka dopisała nad tym wyrazem: seu confirmatio) unionis vel potius fraternitatis de stemmatibus praelatorum, baronum, nobilium et procerum regni Poloniae cum ordinibus M. D. Lithuaniae Wladislai Jagielonis regis Poloniae et Alexandri Witoldi Magni Ducis Lithuaniae de data in Hrodlo in conventionie die 2 mensis octobris. Lit. A. Szuffl. 1 szt. 4 (zapisek z r. 1721).

Kop. 1. Transumpt kapituły krakowskiej z 2 marca 1502 r., ob. poniżej pod tą datą. — 2. Transumpt Zygmunta I z 27 października 1529 r., ob. poniżej pod tą datą. — 3. Transumpt Zygmunta Augusta z 3 listopada 1551 r. w t. zw. księdze aksamitnej w Arch. Radziwiłłów w Nieświeżu (i kopje tego transumtu przy rękopisach II statutu litewskiego). —

4. *Bibl. kórnicka, rękopis Długosza Historiae Poloniae, t. zw. Calvimontanus (z końca XV w.), t. II, str. 565—570 i inne kopie tegoż dzieła.* — 5. *Museum Czart. ręk. II (Teki Naruszewicza t. II) nr. 67, str. 325—328. Od góry aktu zapisek: Ex ms. arch. Stan. Aug. Regni. Collect. Dogelli.*

Dr. 1. Łaski, Commune incliti Poloniae regni privilegium, k. 125—127: Vladislai Jagello et Vitowdi in Horodlo. Incorporatio terrarum Magni Ducatus Lithwaniae Regno Poloniae cum concessione armorum Lithwanis de Regno Poloniae, cum aliis certis libertatibus tunc nobilitati Lytvanicae, Ruthenis exceptis, concessis de anno domini MCCCC (sic.). — 2. *Przyłuski, Leges seu statuta, str. 686—690: Magnus Ducatus Lithuaniae Regno Poloniae incorporatur (według Dr. 1).* — 3. *Pistorius, Polonicae historiae corpus t. I, str. 171—174 (według Dr. 2).* — 4. *Fanuszowski, Statuta, str. 743—750: Magnus Ducatus Lituaniae Regno Poloniae incorporatur (według Dr. 1).* — 5. *Długosz, Historiae Polonicae libri, wyd. frankf., t. I, str. 337—342, Opera omnia, t. XIII, str. 153—159.* — 6. *Volumina legum I, 66—71: Incorporatio terrarum M. D. Lit. Regno Poloniae cum concessione armorum Lithwanis de Regno Poloniae cum aliis certis libertatibus tunc nobilitati Lithvanicae, Ruthenis exceptis, concessis de anno Dni 1400 (z błędną datą 2 grudnia; według Dr. 1).* — 7. *Dumont, Corps universel dipl., t. II, cz. 1, nr. 265, str. 361—363 (według Dr. 5).* — 8. *Plater, Zbiór pamiętników t. I, str. 5—16 (według kopji Naruszewicza).* — 9. *Działyński, Zbiór praw litewskich, str. 7—20 (według Or. 1).* — 10. *Dokumenty objaśniające, str. 4—21 (według Dr. 6).* — 11. *Żerbillo Łabuński, Unia Litwy z Polską, str. 179.*

Dr. Tł. 1. Herburt, Statuta, str. 656—662: O Wielkim Księstwie litewskim. Wcielenie ziem Wielkiego Księstwa litewskiego do Korony polskiej z pozwoleniem herbów Litwie z Polski i niektórych wolności na ten czas Litwie danej (tłumaczenie według Dr. 1). — 2. *Sarnicki, Statuta, str. 985—992: Wcielenie ziem Wielkiego Księstwa litewskiego do Korony polskiej z pozwoleniem herbów Litwie z Polski i niektórych wolności na ten czas Litwie danych (według Dr. Tł. 1).* — 3. *Fanuszowski, Statuta, str. 743—750: Wcielenie Wielkiego Ks. litewskiego do Korony z pozwoleniem herbów Litwie i niektórych wolności (według Dr. Tł. 1).* — 4. *Niemcewicz, Zbiór pamiętników hist. t. I, str. 340—347.* — 5. *Plater, Zbiór pamiętników t. I, str. 5—16.* — 6. *Działyński, Zbiór praw litewskich, str. 7—20 (według Dr. Tł. 1, 2 i 3).* — 7. *Długosz, Dzieła, t. V, str. 141—147 (tłumaczenie Mecherzyńskiego).* — 8. *Sarnecki, Obraz, str. 50—56 w uwadze (według Dr. Tł. 7).* — 9. *Żerbillo Łabuński, Unia Litwy z Polską, str. 179.*

Reg. 1. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów t. II, nr. 1025 (według inwentarzy, Or. 1, Kop. 1, Dr. 1, 2, 4, 6 i Dr. Tł. 1, 2 i 3). — 2. *Rykaczewski, Inventarium, str. 379—380.*

Uw. Wydaje się ten akt według Or. 1, odmianki z Or. 2, Kop. 2 (k. 2) i 3 (k. 3), Dr. 1 (L) i 6 (VL); tekst polski według Dr. Tł. 1.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Debitores sumus spiritualis alimoniae salutaria illis pocula ministrare, quibus praesidentes temporalium^a commodorum praestamus suffragia, ut^b quos ad corporis necessitatem sustentamus, salutis etiam ipsis, quantum nostra sufficit facultas, ministeria porrigamus, ne, dum temporalibus^c insistimus profectibus, vitae commoda negligere videamur et, unde

W imię Boże^a amen. Na wieczną pamięć. Jesteśmy powinni duchownego pokarmu i zbawiennego napoju używać tym, którym panując pożytków doczesnych podajemy podpomożenia, abyśmy tym, które ku cielesnej potrzebie podejmujemy, i zbawienne też nauki im, ile z nas może być, podawali, iżbyśmy się nie zdali tylko o pożytkach doczesnych starać a wieczne opuszczać, i skąd darów błogosławieństwa

51. ^a W or. 1 i 2 temporalium. ^b W k. 3 brak. ^c W or. 1 i 2 temporalibus.

51. ^a Na boku: List 125.

dona benedictionis et bravium expectamus sempiternum, inde vitae detrimenta sentiamus et praemiis destituti adoptatis nulla^a laboris nostri commoda consequamur. Expedit^b perquirere et debita attendere ratione, ut dum hominibus impartimur^c carnis beneficia, meditemur, qualiter ipsis caelestia praebeamus alimenta et, quos in hoc saeculo transitoriis rerum condimus copiis, illis viam aeternae beatitudinis demonstramus, quatinus^d et hic nostrae munificentiae cognoscant praesidia et tandem futurae gloriae compendia per exercitia directionis nostrae apprehendant in omnium Salvatore.

Proinde^e nos Wladislaus Dei gratia rex Poloniae necnon terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuyaviae, Lyttwaniae^f princeps supremus, Pomeraniae Russiaeque dominus et haeres etc. et Alexander alias Vytowdus^g magnus dux Lyttwaniae^f necnon terrarum Russiae dominus et haeres^h etc. significamus tenore praesentiumⁱ quibus expedit universis, praesentibus et futuris, praesentium notitiam habituris, quomodo terras Lyttwaniae et earum^j incolas, nostro subditos^k dominio, in quos saepe liberalitatis nostrae manum extendimus et profectui ipsorum intendentes multa frequentia^l statum et conditionem eorum semper studuimus^m facere meliorem, ferventi desiderio cupientes in assumptae fidei devotione iugiter solidare et fundareⁿ, ut ipsos altissimus, quo praestante lumen^o fidei per nostram ope-

i zapłaty wiecznej czekamy, aby stąd nie poczuliśmy uszkodzenia żywota wiecznego i aby za prace nasze nie stradaliśmy pożytków zapłaty pożądaney. Jest rzecz pożyteczna dowiedać się o tym i pilnie przegłędać, aby jako ludziom dajemy cielesne dobrodziejstwa, też abyśmy rozważali, jakobyśmy im i niebieskie pokarmy dawali, i które na tym świecie bogactwy prędko przemijającymi ubogaczamy, tymże drogę wiecznego błogosławieństwa abyśmy pokazowali, aby tu naszej szczodroblowości znali pomocy, a potym przyszłej chwały zapłaty przez pokazanie nasze otrzymali w imię Zbawiciela nas wszystkich.

Dla tego my Władysław z łaski Bożej król polski i ziem krakowskiej, sandomirskiej, sieradzkiej, lanczyckiej, kujawskiej, litewskiej nawyższe ksiązę, pomorski, ruski pan i dziedzic i Aleksander rzeczony Witowd wielkie ksiązę litewskie i ziem ruskich pan i dziedzic, oznajmujemy przez niniejszy list, którym to wiedzieć przynależy wszystkim teraz i potym będącym, którzy tego wiadomość będą mieć, iż ziemie litewskie i ich obywatele poddani państwu naszemu (którym częstokroć rękę szczodroblivosti naszej rozciągamy i o pożytki ich starając się mieliśmy o tym pieczę, jakobyśmy za częstym staraniem stan i zawołanie ich uczynili zacniejsze), chcąc tedy je z wielkiem pożądaniem w nabożeństwie przyjętej wiary na potomne czasy utwierdzić i ugruntować, aby je nawyższy Pan^a, za którego łaską a sta-

51. ^a *W or. 2 ulla.* ^b *Ł. dodaje na marginesie: Rex etiam debet meditari, ut subditis suis viam aeternae beatitudinis demonstrat.* ^c *VL. impertimur.* ^d *VL. quatenus.* ^e *W k. 2 od »Debitores sumus« aż dotąd brak.* ^f *Or. 2 ma przeważnie pisownię Littwaniae, Ł. Lithuaniae i Litwaniae, VL. Lithvaniae.* ^g *W or. 2 Witowdus, Ł. Vitowdus, VL. Vitovdus.* ^h *W k. 2 od »necnon« aż dotąd brak.* ⁱ *W k. 2 harum.* ^j *W k. 3 eorum.* ^k *W k. 2 subditis.* ^l *W k. 2 od »praefectus« aż dotąd brak.* ^m *W k. 2 ostatnich dwóch wyrazów brak.* ⁿ *W k. 2 od »in assumptae« aż dotąd brak.* *Ł. dodaje na boku: Cupit Lithwanos in fide catholica noviter assumpta solidare.* ^o *W or. 1 i 2 błędnie lumine.*

51. ^a *Na boku: Litwa do wiary chrześcijańskiej za staraniem króla polskiego jest przywiedziona.*

ram^a receperunt ad laudem et honorem sui nominis et eiusdem fidei catholicae augmentum, gratiae suae carismate confirmaret. Cum eos saepe munificentiae nostrae donis refecimus, summopere^b affectamus spiritualibus gratiis refovere et per quaeque legitima studia et labores id fervemus^c mancipare. Qui ut se in fidei constantia commodius exercent et crescant de virtute in virtutem^d, iugum servitutis, quo hactenus fuerunt compediti et constricti, de cervice ipsorum deponentes et solventes, ex innatae nobis benignitatis clementia, ipsis libertates, immunitates, gratias^e, exemptiones et privilegia dari, catholicis^f solita, iuxta continentiam^g articulo subscriptorum tenore praesentium concedimus et largimur^h.

I. Et primo, quamvis eo tempore, quo almo Spiritu inspirante fidei catholicae recepta et cognita claritate coronam regni Poloniae assumpsimus, pro Christianae religionis incremento et bono statu et comodo terrarum nostrarum Lyttwaniae praedictarum ipsas et cum terris ac dominiis ipsisⁱ subiectis et connexis praefato regno nostro Poloniae appropriavimus, incorporavimus, coniunximus, univimus, adiunximus, confederavimus^j de consensu unanimi nostro et aliorum fratrum nostrorum et omnium baronum, nobilium, procerum et boyarorum eiusdem terrae Lyttwaniae voluntate accedente et assensu, volentes tamen terras praedictas Lyttwaniae propter hostiles insultus et insidias Cruciferorum et eis adhaerentium ac aliorum quorumcumque inimicorum, qui praefatas terras

raniem naszym wzięli oświecenie wiary ku chwale i czci imienia swego i teź wiary powszechnej oświeceni, pomazaniem łaski swej utwierdził, iż gdyśmy ich częstokroć dary szczodrobliwości naszej pocieszyli, tedy teź, jako nabarziej być może, chcemy je duchownemi dary zachować i przez dobre sprawy i prace zatrzymać. Którzy^a aby w stałości wiary tym lepiej się ćwiczyli, iżebym z cnoty w cnotę postępowali, jarzmo niewolej, w której do tego czasu byli zamotani i związani, z szyje ich składając i rozwiązując, z wrodzonej nam szczodrobliwości i łaski jem wolności, swobody, łaski, exempcje i przywileje, które zwykły być dawane ludziom powszechnej wiary, wedle zamknięcia w sobie niniejszego przywileju dajemy i użyczamy.

I. A^b naprzód acz od tego czasu, od którego za natchnieniem Ducha świętego wiary powszechnej poznawszy jasność koronę Królestwa polskiego przyjęliśmy dla rozmnożenia chrześcijańskiej wiary i dobrego stanu i pożytku ziem naszych litewskich, one z ziemiami i państwami im przyległymi i spojonymi przerzeczonemu Królestwu naszemu polskiemu przywłaszczyliśmy, wcielili, złączyli, zjednoczyli, przydali, sprzymierzyli, za zwoleniem jednostajnym naszym i innych braciej i wszystkich panów, szlachty, przełożonych i bojarów wolą teź ziemie litewskiej, wszakże chcąc ziemie przerzeczone litewskie dla nieprzyjacielskich najazdów i zdrad Krzyżaków i im przyległych i innych którychkolwiek nieprzyjaciół (którzy przerzeczone ziemie litewskie i Królestwo polskie chcą

51. ^a *L. dodaje na boku:* Lithuani ad fidem catholicam sunt opera domini regis polonorum conversi. ^b *W k. 3 summo opere.* ^c *L. i VL. ferventius.* ^d *W k. 2 od »et per quaeque« aż dotę brak.* ^e *W k. 2 et gratias.* ^f *W k. 2 catholicis dari.* ^g *W k. 2 dodaje et tenorem.* ^h *L. dodaje na boku:* Concedit rex Poloniae Lithuanis veluti novis Christianis privilegia, gratias et libertates catholicis dare solitas. ⁱ *W k. 3 ipsi.* ^j *L. dodaje na boku:* Magnus ducatus Lithuaniae cum aliis terris sibi annexis Regno Poloniae est incorporatus.

51. ^a *Na boku:* Litwie król polski jako nowym chrześcijanom wolności nadaje. ^b *Na boku:* Księstwo litewskie do Korony jest wcielone.

Lyttwaniae et regnum Poloniae demoliri nituntur et in ipsorum destructionem machinantur, in certitudine, securitate et tutela melioribus reponere et eis perpetuum commodum procurare, easdem terras, quas semper cum pleno dominio ac iure mero et mixto hactenus habuimus et habemus usquemodo a progenitoribus nostris et ordine geniturae tamquam domini legitimi, baronum, nobilium, boyarorum voluntate, ratihabitione et consensu adhibitis, praedicto regno Poloniae iterum et^a de novo^b incorporamus, in visceramus, appropriamus, coniungimus, adiungimus, confoederamus et perpetue^c anectimus, decernentes ipsas cum omnibus earum dominiis, terris, ducibus, principatibus, districtibus, proprietatibus omnique iure mero et mixto coronae regni Poloniae perpetuis temporibus irrevocabiliter et irrefragabiliter semper esse unitas^d.

2. Caeterum^e omnes ecclesias terrarum Lyttwaniae praedictarum, tam cathedrales, quam collegiatas, parochiales et conventuales, videlicet Wylnensem et caeteras in eis erectas^f, erigendas, fundatas et fundandas, in omnibus ipsarum libertatibus, immunitatibus, privilegiis, exemptionibus et consuetudinibus universis conservamus harum serie mediante iuxta consuetudinem regni Poloniae.

3. Barones^g etiam nobiles boyari terrarum nostrarum Lyttwaniae praedictarum, donationibus, privilegiis et concessionibus ipsis per nos datis, impartitis et collatis, duntaxat catholici et Romanae Ecclesiae subiecti et quibus clenodia sunt concessa, gaudeant, participant et fruantur, prout

spustoszyć, o skazie tych państw myśląc) w przepięczeństwie i w pewnej obronie postawić i jem wieczny pożytek zjednać, też ziemie, któreśmy zawżdy zupełnym państwem i prawem dostatecznym do tego czasu mieli i mamy od przodków i rodziców naszych i porządkiem urodzenia naszego, jako prawdziwy pan, za wolą panów, slachty, bojarów i zwoleniem, przyłączywszy je przerzeczonemu Królestwu polskiemu, powtóre wcielamy i prawie [w]^a wnętrności kładziemy, przywłaszczamy, złączamy, przyłączamy, sprzymierzamy i na wieki przykładamy, skazując one ze wszystkimi ich państwa, ziemiami, księstwami, przelożeństwami, powiaty, własnościami i ze wszystkim prawem koronie Królestwa polskiego na wieczne czasy, aby zawżdy były zjednoczone, nieozdezwanie i przez sporu wszelakiego.

2. Też^b wszystkie kościoły ziem litewskich przerzeczonych, tak cathedrales, jako collegiatas, parochiales, albo conventuales, w Wylnie i gdzieindziej zbudowane, i które mają być i są zbudowane, fundowane, we wszystkich ich wolnościach, swobodach, przywilejach, exemptionach, i zwyczajach wszystkich zachowujemy przez niniejszy list wedle zwyczaju Królestwa polskiego.

3. Także^c pany, slachtę i bojary ziem naszych litewskich w darowiznach, przywilejach, w dozwoleniach im przez nas danych, udzielonych, gdy tylko będą powszechnej wiary i rzymskiemu Kościołowi poddani, i którym są nadane herby, niech się z nich weselą, uczestnicy będą i ich używają, tak

51. ^a W or. i tego słowa brak. ^b W Ł. i VL. tych dwóch wyrazów brak. ^c VL. perpetuo: ^d W k. z całego tego ustępu od »Et primum« aż po qd brak. ^e W k. z Et primum. — Ł. dodaje na boku: Ecclesiae Lithuaniae catholicae in libertatibus et immunitatibus conservantur. ^f W k. z dodaje et. ^g Ł. dodaje na boku: Barones et nobiles Lithuaniae Romanae ecclesiae subiecti et nobiles Lithuaniae eadem libertate cum Polonis a quibus arma sumpserunt, gaudebunt.

51. ^a Tego słowa brak. ^b Na boku: Kościoły litewskie powszechnej wiary w wolnościach są zachowane. ^c Na boku: Panowie i slachta litewska, powszechnej wiary jednych wolności i herbów używać mają z Polaki.

barones et nobiles regni Poloniae suis potiuntur et fruuntur.

4. Item barones^a et nobiles praedicti bona ipsorum paternalia pari iure obtineant, sicut barones regni Poloniae sua noscuntur obtinere, et donationes nostras, super quibus litteras obtinent^a a nobis efficaces et fulcitas perpetui roboris firmitate, similiter obtinebunt et liberam habebunt ipsa vendendi, commutandi, alienandi, donandi et in usus suos convertendi facultatem, nostro tamen consensu ad hoc specialiter accedente, sic^b tamen, quod ipsa alienando, commutando vel donando coram nobis vel nostris officialibus iuxta consuetudinem regni Poloniae resignabunt.

5. Item^c post mortem patrum liberi non debent bonis haereditariis privari, sed ea cum suis successoribus^d possidere, prout barones et nobiles regni Poloniae sua possident et in usus convertunt beneplacitos.

6. Similiter^e uxoribus suis dotalitia in bonis et villis, quas ex successione paterna vel concessione nostra perpetua habuerint vel fuerint habituri, poterint assignare, prout in regno Poloniae assignantur^f. Filias^g autem, sorores, consanguineas et affines suas praefati barones et nobiles terrarum Lyttwaniae copulare poterint viris duntaxat catholicis et tradere coniugio iuxta beneplacitum eorum voluntatis et^h iuxta consuetudinem regni Poloniae ab antiquo observatam.

7. Hisⁱ autem libertatum concessio-

51. ^a *L. dodaje na boku*: Nobiles Litwaniae catholici succedunt bona paterna eodem iure quo et Poloni gaudentes. ^b *L. dodaje na boku*: Resignatio bonorum seu commutatio etc. cum consensu principis est facienda. ^c *L. dodaje na boku*: Morte parentum secuta liberi non priventur bonis suis haereditariis. ^d *W or. 2, k. 2 i 3* successoribus suis. ^e *L. dodaje na boku*: Dotalitia in bonis suis possunt uxoribus assignare. ^f *W or. 1* assignatur. ^g *L. dodaje na boku*: Filias et sorores viris duntaxat catholicis Litwani maritabunt. ^h *W k. 2 ac.* ⁱ *L. dodaje na boku*: Litwaniae ad tributa et alia consueta solvenda astringantur libertate non obstante.

Kutrzeba-Semkowicz, Akty unji Polski z Litwą.

jako panowie i szlachta Królestwa polskiego swych używają i z nich się weselą.

4. Też^a przerweczeni panowie i szlachta majątności swe ojczyste jednakimże prawem niech dzierżą i darowania nasze, na które listy mają, mocne, utwierdzone wieczną mocą, także niech dzierżą i będą mieć moc ony sprzedać, zamienić, oddać, darować i ku swym pożytkom obracać. Wszakże to ma być za osobnym dozwoleńiem naszym, tak, iż gdy je będą oddać, frymarczyć, darować, to przed nami albo naszymi urzędniki wedle zwyczaju Królestwa polskiego będą czynić i je zdawać.

5. Też po śmierci rodziców potomstwu nie mają być brane majątności dziedziczne, ale one mają dzierżyć i z potomki swemi jako panowie i szlachta Królestwa polskiego swoje dzierżą i ku używaniu wedle swego zdania obracają.

6. Także^b też żonom ich oprawy na dobrach i wsiach, które mają po rodzicach swych albo od nas pozwolone na wieki, będą mogli naznaczyć, jako w Królestwie polskim bywają naznaczone. A córki^c i siostry i inne powinowate swe przerweczeni panowie i szlachta ziem litewskich będą mogli w małżeństwo dawać mężom tylko powszechnej wiary, wedle upodobania swego i wedle zwyczaju Królestwa polskiego, który jest zdawna chowan.

7. Wszakże^d ty wolności szkodzić

51. ^a *Na boku*: Szlachta litewska powszechnej wiary w ojczyste dobra wstępować ma, jako i polska. ^b *Na boku*: O oprawach żeninych na imionach. ^c *Na boku*: O małżeństwie. ^d *Na boku*: Szlachta litewską zamki budować i podatki dawać ma.

nibus non obstantibus barones ad constructionem et erectionem castrorum, vias expeditionales facere et tributa dare iuxta antiquam consuetudinem astringantur^a.

8. Hoc^b specialiter expresso, quod omnes barones et^c nobiles terrarum Lyttwaniae fidelitatem et debitam ac^d christianicam fidei constantiam nobis, videlicet Wladislao regi Poloniae et Allexandro alias Vytowdo^e magno duci Lyttwaniae et successoribus nostris, tenere debebunt et servare, prout barones et nobiles Regni Poloniae suis regibus tenere soliti sunt et^f servare. Super quo barones, boyari et proceres terrarum Lyttwaniae praedicti iuramentum nobis iam praestiterunt, prout clarius in litteris ipsorum, quas cum baronibus regni Poloniae sibi invicem concesserunt, continetur.

9. Pari modo^g sub fidei sacramento et sub bonorum suorum amissione nullis principibus aut baronibus vel aliis cuiuscunque conditionis hominibus, terris regni Poloniae adversari volentibus, consilia, favorem et auxilia ministrabunt vel praestabunt, sed eos tamquam hostes terrae et dominorum^h Littwaniae totis viribus persequentur et ad nullum alium respectum habebuntⁱ, nisi ad nos et ad nostros successores, prout hoc ipsum^j barones et nobiles praedicti^k pro se et suis^l posteris, per fidei sacramentum cautionem praestiterunt et fecerunt^m.

10. Itemⁿ dignitates, sedes et officia, prout in regno Poloniae institutae sunt, instituentur et locabuntur, in Vylna^o scilicet

temu nie mają, aby szlachta nie miała być k temu przyciśniona, aby budować zamków i wojny służyć i podatków dawać wedle starego zwyczaju nie była powinna. 8. To^a osobliwie wyrażając, iż wszyscy panowie i szlachta ziem litewskich wiarę i powiną wiary chrześcijańskiej stałość, to jest nam Władysławowi królowi polskiemu i Aleksandrowi albo Witowdowi wielkiemu księżciu litewskiemu i potomkom naszym będą powinni trzymać i chować, jako panowie i szlachta Królestwa polskiego swym królom zwykli są chować i trzymać. Na co panowie, przełożeni, bojarowie ziem litewskich przereczonych przysięgę już nam uczynili, jako to jaśniej w liściech ich, które sobie wespołek z pany Królestwa polskiego zobopolnie dali, jest opisano.

9. Tymże^b obyczajem pod przysięgą i pod straceniem dóbr swoich żadnym księżtom, panom i innym któregokolwiek stanu ludziom, którzy ziemiam Królestwa polskiego zechcą się przeciwzić, rady, łaski i podpomożenia żadnego nie będą dawać, ale one jako nieprzyjaciele ziemie i państw litewskich wszystką mocą będą niszczyć, nie mając na żadnego baczenia, jedno na nas i na potomki nasze; jakoż to panowie i szlachta przereczeni za się i potomki swe przez przysięgę wiary swej czynić się obowiązali.

10. Także^c dostojeństwa i stolice i urzędy, jako w Królestwie polskim są postanowione, także postanowione i rozrzą-

51. ^a VL. adstringantur. ^b Ł. dodaje na boku: Litwani fidelitatem suis principibus sub iuramento servaturi. ^c W or. i tego słówka brak. ^d W or. 2 i k. 3 brak tego wyrazu. ^e VL. Vitoldo. ^f Ł. i VL. brak. ^g Ł. dodaje na boku: Litwani adversariis regis Poloniae consilia et auxilia non laturo. ^h VL. dominiorum. ⁱ Ł. dodaje na boku: Lithwani pro se et suis posteris iurant. ^j VL. hanc ipsam. ^k W or. 2 i k. 3 hic praedicti. ^l Ł. i VL. et pro suis. ^m W k. 2 całego ustępu od »His autem libertatume aż potqd brak. ⁿ Ł. dodaje na boku: Dignitates prout in Poloniae Regno instituendae. ^o W k. 2 Wilna; Ł. i VL. Vilna.

51. ^a Na boku: Litwa poprzysięgła wiarę panom swym. ^b Na boku: Litwa przeciwko królom polskim rady ani pomocy dawać nie ma. ^c Na boku: O urzędach litewskich.

palatinus et castellanus Vilmenses^a, et^b demum in^c Troky et in aliis locis, ubi nobis videbitur expedire iuxta nostrae beneplacitum voluntatis temporibus perpetuis duraturae^d. Et^e huiusmodi dignitarii non eligantur, nisi sint fidei catholicae cultores et subiecti Sanctae Romanae Ecclesiae etc.^f. Nec etiam aliqua officia terrae perpetua, ut sunt dignitates castellanatus etc., nisi Christianae fidei cultoribus conferantur et ad consilia nostra admittantur et eis intersint, dum pro bono publico tractatus celebrantur, quia saepe disparitas cultus diversitatem inducit animorum et consilia patent talibus divulgata, quae traduntur secrete observanda.

11. Item^g omnes, quibus huiusmodi libertas et privilegia conceduntur, numquam nos Wladislaum regem Poloniae et Alexandrum Vitowdum^h magnum ducem Littwaniae, quoadusque vixerimus, et nostros successores, reges Poloniae et duces Littwaniae, a nobis et nostris successoribus statuendos et locandosⁱ, deserant vel recedant ab eisdem, sed sub fide et honore pariter et onere iuramenti fideliter et firmiter nobis et successoribus nostris adhaerebunt favoribus, consiliis et auxiliis perpetuis temporibus et in aevum.

12. Hoc^j etiam addito, quod praedicti barones et nobiles etc. Littwaniae post mortem Allexandri alias Witowdi^k magni ducis^l moderni nullum habebunt aut eligent pro magno principe et domino Littwaniae, nisi quem rex Poloniae vel ipsius successores cum consilio praelatorum et baronum Poloniae et terrarum Littwaniae

dzzone będą, to jest w Wilnie wojewoda i kasztelan wileński, a potym w Trokach i na inych mieścach, jako nam napożyteczniej będzie się zdało, wedle upodobania wolej naszej, aby trwały na wieczne czasy. A na takowe dostojeństwa niechaj nie będą wybierani, jedno którzy są powszechnej wiary i poddani świętemu Rzymskiemu Kościołowi. I też urzędy ziemie wieczne, jako są dostojeństwa, kasztelanie i inne, jedno chrześcijańskiej wiary ludziom niech będą podawane i do rady naszej przypuszczani i przy tych niech będą, gdy o dobrym Rzeczypospolitej będziemy radzić. Abowiem częstokroć różność wiary przywodzi różność umysłów i rady bywają wydawane, które mają być tajemnie chowane.

11. Też^a wszyscy, którym takowe listy i przywileje bywają pozwalane, nigdy nas Władysława króla polskiego i Aleksandra Witowda wielkiego księcia litewskiego, póki będziemy żywi, i potomków naszych, królów polskich i książąt litewskich, którzy od nas i potomków naszych będą stawieni, nie opuszczą ani od nich odstąpią pod wiarą i czią i pod obowiązkiem przysięgi, iż wiernie i mocnie przy nas i potomkach naszych będą stać swą przyjaźnią, radą i pomocą na wieczne czasy i na wieki.

12. To^b też k temu przydajemy, iż przerzeczeni panowie i slachta po śmierci Aleksandra, to jest Witowda wielkiego księcia litewskiego, żadnego nie mają mieć i obrać za wielkie księżę, jedno którego król polski i jego potomkowie za radą prelatów i panów polskich i ziem litewskich będą rozumieli obrać i postawić.

51. * VL. brak. ^b W k. 2 Wilnenses.
^c W k. 2 ac. ^d W or. 1 i 2, E. i VL. duraturis.
^e E. dodaje na boku: Ad dignitates non nisi katholici eligendi et ad consilium admittendi. ^f W k. 2 tego wyrazu brak. ^g E. dodaje z boku: Lithuani regi Poloniae et duci Lithuaniae perpetuo adhaesuri. ^h VL. Vitovdum. ⁱ W k. 2 od reges Poloniae aż dotąd brak. ^j E. dodaje na boku: Lithuani nullum principem nisi per regem Poloniae electum pro domino suscepturi. ^k VL. Vitovdi. ^l K. 3 dodaje: Lithuaniae.

51. * Na boku: Litwa przy królu polskim i księżciu litewskim zawždy stać ma. ^b Na boku: Litwa pana jako ma obierać.

duxerint eligendos, statuendos et locandos. Sic^a similiter praelati, barones et nobiles regni Poloniae, rege^b Poloniae sine liberis et successoribus legitimis decedente^c, regem et dominum non debent ipsis eligere sine scitu et consilio nostro, videlicet Alexandri magni ducis baronumque et nobilium terrarum Littwaniae praedictarum, iuxta tenorem et contenta priorum litterarum.

13. Praeterea^d praedictis libertatibus, privilegiis et gratiis tantummodo illi barones et nobiles^e terrae Littwaniae debent uti et gaudere, quibus arma et clenodia nobilium regni Poloniae sunt concessa, et cultores Christianae religionis, Romanae Ecclesiae subiecti, et non scismatici vel alii infideles.

14. Item^f omnes litteras, quascumque regno Poloniae et terris Littwaniae ante octo vel septem annos¹ ac post vel circa coronationem nostram² concessimus et dedimus, tenore praesentium confirmamus, ratificamus, approbamus et robur perpetuum inponimus eisdem, habentes ipsas praesentibus pro insertis.

15. Hoc^g etiam addito specialiter et expresso, quod praefati barones et nobiles regni Poloniae et terrarum Littwaniae conventiones et paramenta^h, quando ne-

I także^a prełaci, panowie i szlachta Królestwa polskiego, gdyby król polski przez potomstwa prawdziwego zszedł, króla i pana nie mają sobie obierać przez wiadomości i rady naszej, to jest Aleksandra wielkiego księcia i panów i szlachty ziem litewskich przerzeczonych, wedle sposobu i opisania pierwszych listów.

13. Też^b przerzeczonych wolności i przywilejów i takowych łask tylko oni panowie i szlachta ziemie litewskiej mają używać i z nich się weselić, którym są dane herby szlachty Królestwa polskiego i którzy są chrześcijańskiej wiary i poddani rzymskiemu Kościołowi, a nie odszczępieńcy albo niewierni.

14. Też^c wszystkie listy, któreśmykolwiek Królestwu polskiemu i ziemiom litewskim przed ośmią albo siedmią lat albo potym przy koronacji naszej dali i pozwolili, przez niniejszy list potwierdzamy, mocne czyniemy, pochwalamy i moc wiecznej mocy wkładamy, mając je za wpisane i włożone w ten przywilej.

15. To^d też dokładamy osobliwie i mianowicie, iż przerzeczeni panowie i szlachta Królestwa polskiego i ziemi litewskich sejmy i stanowienia rzeczy, kiedy tego

51. ^a *L. dodaje na boku:* Poloni rege sine liberis decedente non debent sibi regem sine consilio Lithuanorum eligere. ^b *W k. 3 regem.* ^c *W k. 3 decedentem.* ^d *L. dodaje na boku:* Cultores fidei christianae duntaxat libertatibus concessis gaudebunt. ^e *W k. 3 nobiles et barones.* ^f *L. dodaje na boku:* Litterae circa coronationem concessae Lithuaniae per Vladislaum confirmantur. ^g *L. dodaje na boku:* Conventiones necessarias in Lublyn aut Parczow Poloni cum Lithuanis celebrent. ^h *L. i VL. paramenta.*

51. ¹ Nie wiadomo, o jakich tu dokumentach mowa; może być, że o dokumentach Witolda z r. 1405 i 1406, ob. powyżej nr. 47 i 48. ² Mowa tu zapewne o przywilejach Jagielly dla Korony z 18 lutego i 29 sierpnia 1386, *Cod. epist. saeculi XV t. II, nr. 7 i 9*, i dla Litwy z 20 lutego 1387 r., *Działyński, Zbiór praw litewskich, str. 1—2.*

51. ^a *Na boku:* Polacy także. ^b *Na boku:* Wolności te którym są nadane. ^c *Na boku:* Listy, przy koronacji dane przez Władysława, są potwierdzone. ^d *Na boku:* Sejmy Polacy z Litwą w Lublinie albo w Parcowie sprawować mają.

cesse fuerit, in Lublin vel^a in Parczow et alias in locis aptis de consensu et voluntate nostra celebrabunt pro commodo et utilitate regni Poloniae et terrarum Littwaniae praedictarum meliori.

16. Praeterea^b nos Alexander alias Vitowdus^{c,d} de consensu serenissimi principis domini Wladislai regis Poloniae^e, fratris nostri carissimi, elegimus^f ad arma et clenodia nobilium regni Poloniae terrarum nostrarum Lyttwaniae nobiles infrascriptos, quos ipsi regni Poloniae nobiles simul cum omnibus^g, qui ex eorum stirpe originem suam ducunt, ad fraternitatis et consanguineitatis consortia receperunt. Et primo nobiles Lelywa^h Monywidⁱ palatinum Vylnensem, item Zadora Jawnum palatinum^j Trocensem, Rawa Mynigal^k castellanum Vlnensem, Lysy^l Sunigal castellanum Trocensem, Jastrzambczy^m seu Lazanky alias Bolesty Nagorøⁿ vocati^o Nemir, Tramby^p Hosticonem^r, Topori Butrim^s, item Labancz^t alias Skrzinsczy^u Goligunt^w, Poraye Nicolaum Bylimyn^x, Dambno^y Corewam^z, Odrowansch^{aa} Wysegerd^{bb}, Wadwicz Petrum Mondygerd^{cc}, Dria Nicolaum Tawtygerd^{dd}, Habdanecz^{ee} Johannem Gastoldi, Polukoza^{ff} Wolczconem^{gg} Culwa^{hh},

będzie potrzeba, w Lublinie albo w Parczowie albo na innych miejscach k temu sposobnych za dozwoleciem i wolą naszą mają odprawiać dla pożytku i potrzeby Królestwa polskiego i dla lepszego ziem litewskich przerzeczonych.

16. Nadto^a my Alexander albo Witowd za zwoleniem najjaśniejszego księcia pana Władysława króla polskiego, brata naszego namilejszego, wybieramy na herby slachty polskiej ziem litewskich naszych slachtę niżej napisaną, które sama Królestwa polskiego slachta, także ze wszystkimi, którzy z ich pokolenia idą, ku braterstwu i spowinowaceniui przyjęli. A naprzód slachta herbu Leliwy Moniwida wojewodę wileńskiego, Jadora^b wojewodę Jawna trockiego, Rawa Minigala kasztelana wileńskiego, Lisy Sunigala kasztelana trockiego, Jastrzębcy albo Lazanky alias Bolesty Nagorę, które zową Niemiery, Trąbki Hostykona, Topory Butryma, Łabęcie alias Skryńscy Goligunta, Poraje Mikołaja Bylimina, Dembno Korewę, Odrowas Wyszegierda, Wadwicz Piotra Mondygierta, Dria Mikołaja Tawtygierta, Habdaniec Jana Gastolda, Polkoza Wołczka Kutwę, Gryfowie Butowda, Srzeniawa Jadalda, Popodze^c Kalona, Grzymala Jana Rymowi-

51. * *W k. 3 aut.* ^b *Ł. dodaje na boku:* Eliguntur et nominibus propriis specificantur domini Litwaniae, de quibus armis et domibus nobilium Poloniae insignia sumpsere et clenodia. ^c *VL.* Vitowdus. ^d *Or. 2 i k. 3 dodajq:* praedictus. ^e *Or. 2 i k. 3 dodajq:* praedicti. ^f *Ł. i VL.* eligimus. ^g *W k. 3 eis.* ^h *VL.* Leliwa. ⁱ *W or. 2 i VL.* Moniwid. ^j *Ł. i VL.* palatinum Jawnum. ^k *VL.* Minigal. ^l *VL.* Lisy. ^m *Ł.* Iastrębey, *VL.* Iastrzęmbiec. ⁿ *VL.* Nagora. ^o *Ł. i VL.* vocatōs. ^p *Ł.* Trambki, *VL.* Trąbki. ^r *W or. 2 i k. 3* Ostykonem, *VL.* Kosticonem. ^s *W k. 3* Butoni. ^t *VL.* Łabedź. ^u *Ł.* Skryńscy, *VL.* Skrzinscy. ^w *VL.* Golygunt. ^x *W k. 3* Wislaum Milimira, *VL.* Bilimin. ^y *VL.* Dambno. ^z *W or. 2 i VL.* Korewam, *w k. 3* Korewny. ^{aa} *VL.* Odrowąż. ^{bb} *Ł.* Wyschegerd, *w k. 3* Wissegerd, *VL.* Uyschegerd. ^{cc} *W or. 2 i w k. 3* Mondiger, *Ł. i VL.* Mondigerth. ^{dd} *VL.* Tawtigerd. ^{ee} *Ł.* Habdanecz, *VL.* Habdank. ^{ff} *Ł.* Polkoza, *w k. 3* Polukossa, *VL.* Pulkoza. ^{gg} *VL.* Volczkonem. ^{hh} *VL.* Eukwa.

51. * *Na boku:* Które domy litewskie herby polskie przyjęły. ^b *Tak w druku sam. Zadora.* ^c *Tak w druku sam. Popodze.*

Grifones Butowdum^a, Srzenawa^b Jadath^c,
 Pobodze^d Ralonem^e, Grzimała^f Johannem
 Rymowidowicz^g, Zaramba^h Gyneth Con-
 czewiczⁱ, Pirzchala^j Dawxa^k, Nowyna^l
 Nicolaum Boynar, Dzaloscha^m Wolczco-
 nemⁿ Rocuthowicz^o, Copacz^p Getha-
 woth^r, Rola^s Dangel^t, Syrokomlya^u Ja-
 cobum Mingel, Cattus marinus Woysnar^w
 Wylkolewicz^x, Powala^y Georgium San-
 gaw, item Pomyani^z Saka, Dolywa^{aa}
 Naczkonem, Scharza^{bb} Twerbuth, Do-
 langa^{cc} Monstwild^{dd}, Bogoria Stanislaum
 Wissigin^{ee}, Janyna^{ff} Woysim^{gg} Daney-
 couicz^{hh}, Bychawa Monstold, Swinka An-
 dream Dewknetowicz, Koldaⁱⁱ Mynimund^{jj}
 Sessnicouicz^{kk}, Sulima Rodywil^{ll}, item
 Nalancz^{mm} Coczanumⁿⁿ, Lodza^{oo} Mi-
 czusch^{pp}, Gelytowe^{rr} Gerdud, Corcza-
 cowe^{ss} Czuppam, Byala^{tt} Woydilonem
 Kusolowicz^{uu}, Wanzik Conczanum^{ww} Su-
 kowicz^{xx}, Czolek^{yy} Iohannem Ewild^{zz},
 Godzamba^{aaa} Stanislaum Butowtowicz^{bbb},
 Osmorog alias Geralt Surgutes de Resz-
 kymi^{ccc} etc. Quibus quidem armis, clenodiis
 et proclamationibus praedicti nobiles, pro-
 ceres et boyari terrarum Littwaniae ex-
 nunc et in antea perpetuis temporibus
 ubilibet gaudeant, potiantur, prout ipsis
 praefati nobiles regni Poloniae utifrui con-
 sueverunt et potiri.

Ut^{ddd} autem corroborationis et cau-
 telae uberioris omnia praemissa accipiant
 firmitatem, praesentes fecimus sigillorum

dowicza, Zaremba Gineta Konczewicza,
 Pierzchała Dawxę, Nowina Mikołaja Boy-
 nara, Działosza Wołczkona Kokuthowicza,
 Kopacz Gedorwocha, Rola Dangiella,
 Sirokomla Jakuba Mingela, Kot Morski
 Wojsznara Wilkolewicza, Powala Irzego
 Sangawa, Pomian Sakę, Doliwa Naczkona,
 Sarza Twerburta, Dolanga Monstwilda, Bo-
 goria Stanisława Wiszyngę, Janina Woj-
 szyma Danczykowicza, Bichawa Monstolda,
 Świnka Andrzeja Dewknetowicza, Rolda^{eee}
 Mynymunda Seśnikowicza, Sulima Body-
 wiła, Nalencz Koczana, Lodza Miczucha,
 Gelitowe Gerduda, Korczakowie Czupę,
 Biała Mojdyłona Czuszołowicza, Wanczyk
 Koczana Sukowicza, Czołek Jana Ewila, Go-
 dzamba Stanisława Buthowthowica, Osmo-
 rog alias Gieralth Surguta z Kieslinia etc.
 Których to herbów i zawołania przerze-
 czona slachta, panowie i bojarowie ziem
 litewskich od tego czasu i na potym na
 wieczne czasy będą używać i niech się
 z nich weselą, jako przerzeczona slachta
 Królestwa polskiego zwykła używać i je
 mieć.

A żeby dostateczniejszą moc wszytki
 przerzeczony rzeczy wzięły, kazaliśmy dla
 pewniejszej mocy niniejszy list pieczęciami

51. ^a W k. 3 Bucundum. ^b W or. 2 i k. 3 Srzenyawa, w k. 3 Srenawa, VL. Srzeniawa. ^c k. i VL. Jadaldum.
^d W k. 3 Nebodze. ^e k., w k. 3 i VL. Kalonem. ^f VL. Grzymała. ^g W k. 3 Rymowydouch. ^h W k. 3
 Zaremba, VL. Zaręba. ⁱ VL. Konczewicz. ^j k. Pyrszchala, VL. Pirzchala. ^k W or. 2 Dawxe. ^l VL.
 Nowina. ^m VL. Działosza. ⁿ VL. Volczkonem. ^o k. Kocuthouicz, w k. 3 Kokuczewicz, VL. Kokuthowicz.
^p VL. Kopacz. ^r W or. 2 i k. 3 Getowd, k. Gedowoch, VL. Gedorwoch. ^s W or. 2 i k. 3 Byala.
^t k. Danyel, VL. Daniel. ^u k. Sirocomla, w k. 3 Srocomla, VL. Sirokomla. ^w k. Woysznar, w k. 3 Woysnar,
 VL. Woysznar. ^x VL. Wilkolewicz. ^y VL. Powala. ^z k. Pomyan, VL. Pomian. ^{aa} VL. Doliwa. ^{bb} k. Sarza,
 w k. 3 Scharza, VL. Starza. ^{cc} VL. Dolega. ^{dd} VL. Monstwild. ^{ee} VL. Vissigin. ^{ff} VL. Janina. ^{gg} W or. 2
 Woyschin, w k. 3 Woyschim, VL. Woissym. ^{hh} k. Danczycouicz, VL. Danczykowicz. ⁱⁱ k., w k. 3 i VL. Rolda.
^{jj} VL. Minimund. ^{kk} k. Sessnikowycz, VL. Sesnikowicz. ^{ll} W or. 2 i k. 3 Rodwil, k. Rodyvyl, VL. Bodiwil.
^{mm} VL. Nalęcz. ⁿⁿ VL. Koczanum. ^{oo} VL. Łódzia. ^{pp} VL. Miczuch. ^{rr} VL. Jelitowe. ^{ss} VL. Korczak.
^{tt} VL. Biała. ^{uu} W or. 2 i k. 3 Cussolowicz, k. Cuszolowycz, VL. Moydilonem Cuszolowicz. ^{ww} k. Coyczanum,
 VL. Koyczanum. ^{xx} VL. Swkowicz. ^{yy} VL. Ciołek. ^{zz} k. i VL. Ewil, w k. 3 Gwild. ^{aaa} VL. Godziemba.
^{bbb} W k. 3 Buthowtonis, VL. Buthouthowicz. ^{ccc} k. Kyeslynu, w k. 3 Beskinu, VL. Kyeslynn. ^{ddd} k. dodaje
 na boku: Nomina dominorum tam spiritualium, quam saecularium in consilio praesidentium exprimantur. ^{eee} Tak
 w druku sam. Kolda.

nostrorum munimine^a roborari^b, praesentibus et consentientibus ac ratumhabentibus reverendis^c in Christo^d dominis Nicolao Gneznensi archiepiscopo, Alberto Cracoviensi, Iohanne Wladislaviensi, Petro Poznaniensi, Iacobo Plocensi, Nicolao Vilnensi, Iohanne electo Leopoliensis metropolis^e, Mathia Premisliensi^f, Michaelae Kyo-viensi, Gregorio Wlodimiriensi, Sbigneo Camenecensi electo ecclesiarum episcopis, Chelmensi et Ceretensi^g ecclesiis vacantibus, necnon magnificis, validis et strenuis Cristino Cracoviensi castellano, Iohanne de Tarnow Cracoviensi, Nicolao de Michalow^h Sandomiriensi, Sandzywogioⁱ de Ostrorog Poznaniensi, Mathia de Wansosche^j Calisiensi, Iacobo de Coneczpole^k Siradiensi, Iohanne Liganza^l Lanciensi, Mathia de Labischin^m Brestensiⁿ, Janussio de Coszelec^o Gnewcoviensi palatinis, Michaelae de Bogumilouice^p Sandomiriensi, Iohanne de Szczekocyni^r Lublinensi, Dobeslao de Oleschnicza^s Woynicensi, Floriano de Corithnicza^t Wisliciensi, Cristino de Kozeglowy^u Sandecensi, Martino de Krolikowo^w Gneznensi, Clemente de Mocrsko^x Radomiriensi, Domarath de Cobylyani^y Becensi, Mosticio de Staschow^z Poznaniensi, Janussio de Tholischcow^{aa} Calisiensi, Martino de Kalinow^{bb} Siradiensi, Petro de Wloszczowa Dobrinensi^{cc}, Alberto de Cosczol^{dd} Brestensi^{ee}, Iohanne de Lancoschin^{ff} Lanciensi, Cristino Cruschviciensi, Iohanne de Laczuchow^{gg} Zawichostensi, Martino de Lubnicza^{hh} Brezinensiⁱⁱ, Stanislaw Gamrath Polanecensi, Iohanne de Bogumilowice^{jj} Czechoviensi, Mathia Coth^{kk} Naklensi, Grot-

naszemi utwierdzić. Przy czym byli i na co zwalali i za wdzięczno to mieli nauczciszy w Panu Christusie ojcowie ksiądz Mikołaj gnieźniński arcybiskup, Wojciech krakowski, Jan wrocławski, Piotr poznański, Jakub płocki, Mikołaj wileński, Jan arcybiskup lwowski, Maciej przemyski, Michał kijowski, Grzegorz włodzimirski, Zbigniew kamieniecki, biskupi, gdy chełmski i inne kościoły wakowały. I wielmożni, mężni: Krystyn krakowski kasztelan, Jan z Tarnowa krakowski, Mikołaj z Michałowa sandomirski, Sędziwój z Ostroroga poznański, Maciej z Wąsoszej kaliski, Jakub z Koniecpola sieradzki, Jan Ligęza lanczycki, Maciej z Labiszyna brzestska, Janusz z Kościelca gnewczowski wojewodowie, Michał z Bogumiłowic^{ll} sandomierski, Jan z Szczekocina lubelski, Dobesław z Olesznice wojnicki, Floryan z Rokitnice wiślicki, Krystyn z Koziegłów sądecki, Marcin z Kulikowa gnieźniński, Klimunt z Mokrzka radomski, Domarat z Kobylan biecki, Mostyc z Staszów poznański, Janusz z Tuli-skowa kaliski, Marcin z Kalinowa sieradzki, Piotr z Włoszczowej dobrzyński, Wojciech z Kościół brzestska, Jan z Lankoszyzna lanczycki, Krystyn kruszwicki, Jan z Lazuchowa zawichostski, Marcin z Lubnice brzeziński, Stanisław Gamrat połaniecki, Jan z Bogumiłowic czechowski, Maciej Kotnakielski, Grot z Janczowic małogostski, Iwan z Obichowa szremski, Janusz Furman międzyrzeczki kasztelani, Zbigniew z Brzezia Królestwa Polskiego marszałek, Piotr Szaffraniec podkomorzy, Marcin z Wrocimowa chorąży krakowski, Paweł z Bogu-

51. ^a *W k. 3* immunime. ^b *Ł. i VL.* corroborari. ^c *VL.* reverendissimus. ^d *Ł. i VL.* dodają: patribus. ^e *VL.* metropolitano. ^f *Ł.* Przemisliensi. ^g *VL.* Chelmensi et caeteris. ^h *VL.* Michalow. ⁱ *Ł. i VL.* Sandivogio. ^j *W or. 2 i k 3* Rossosche, *Ł.* Vanschosche, *VL.* Wąsosse. ^k *VL.* Koniecpole. ^l *W k. 3 i VL.* Ligęza. ^m *W k. 3* Labissin, *VL.* Łabiszyn. ⁿ *Ł. i VL.* Brzestensi. ^o *VL.* Kościelec. ^p *W k. 3* Bogumisonicze, *VL.* Bogumilowice. ^r *Ł.* Szczekocyn, *VL.* Szczekocin. ^s *W k. 3* Olesznicza, *Ł.* Olesnycza, *VL.* Oleśnica. ^t *Ł.* Rokythnyeza, *VL.* Rokitnica. ^u *W k. 3* Cosieglovi, *Ł.* Cosyeglovy, *VL.* Koziegłowy. ^w *VL.* Kolicowo. ^x *W k. 3* Mokresko. ^y *W k. 3* Kobiliani, *Ł. i VL.* Kobylany. ^z *W k. 3* Sthashow, *VL.* Stachow. ^{aa} *W k. 3* Tholiscowo, *Ł.* Tholiscow, *VL.* de Viscow. ^{bb} *VL.* Kalinow. ^{cc} *W k. 3* Dobrzinensi, *VL.* Dobrzynensi. ^{dd} *W k. 3* Kosczol, *VL.* Kościół. ^{ee} *W k. 3 i VL.* Brzestensi. ^{ff} *W k. 3* Lancoschin, *VL.* Lankosin. ^{gg} *VL.* Laczucow. ^{hh} *VL.* Lubnica. ⁱⁱ *VL.* Brezinensi. ^{jj} *VL.* Bogumilowice. ^{kk} *W k. 3* Koth, *VL.* Koc. ^{ll} *Tak w druku.*

tone de Jancovice Malogostiensi^a, Iwano de Obichow Srzemensi^b, Ianussio Furman Medzyrzecensi^c castellanis, Sbigneo^d de Brzeze^e Regni Poloniae marschalco, Petro Schaffranecz^f subcamerario, Martino de Wroczymowo^g vexillifero Cracoviensi, Paulo de Bogumilowice^h Cracoviensi, Nicolao de Strzelczeⁱ Sandomiriensi, Nicolao de Czarn-cov^j Poznaniensi, Iaka Calisiensi, Andrea de Ludbrancz^k Cuyaviensi, Petro de Wy-dawa Siradiensi, Nicolao de Suchdol^l Lublinensi, Petro de Thur Lanciciensi iudicibus^m.

Actumⁿ in oppido Hrodlo^o circa flumen Bug in paralameto^p seu congregacione generali die secunda mensis octobris^r, sub anno Domini millesimo quadringentesimo tredecimo^s. Datum per manus reverendi^t in Christo patris domini Alberti^u episcopi Cracoviensis, supremi cancellarii regni Poloniae, nobis sincere dilecti^w. Scriptum vero per manus^x Czolkonis^y canonici Sandomiriensis^z, secreti nostri notarii^{aa}.

milic krakowski, Mikołaj z Strzelec sandomierski, Mikołaj z Czarnkowa poznański, Jaka kaliski, Andrzej z Lubrańca kujawski, Piotr z Widawy sieradzki, Mikołaj z Suchodółów lubelski, Piotr z Tur lanczycki sędziowie.

Działo się w miasteczku Hrodle przy rzece Bugu na sejmie walnym w dzień wtóry miesiąca października roku Pańskiego tysięcznego czterzechsetnego trzynastego. Dan przez ręce ucziwego w Panu Chrystusie ojca, księdza biskupa krakowskiego, nawyższego kanclerza Królestwa polskiego, nam szczerze miłego, a pisan przez ręce Ciołka kanonika sandomierskiego, sekretarza naszego.

52.

Lublin, 3 lutego 1432 r.

Wojciech [Jastrzębiec] arcybiskup gnieźnieński transumuje dokument księcia Witolda, wydany w Wieliczce 13 marca 1386 r.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 204 (Acta Lithuaniae), dok. nr. 15. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 49, wys. 25, zakł. 6 cm. U dołu z lewej strony znak notarialny Andrzeja z Krosiny, w kształcie krzyża, w którego środku na tarczy kolistej godło, przedstawiające trzy karpie promienisto głowami się stykające. Na pasku pergaminowym wisi dobrze zachowana pieczęć arcybiskupa Wojciecha Jastrzębca, okrągła, śr. 31 mm., wyobrażająca w tarczy herb Jastrzębiec, nad tarczą popiersie biskupie;

51. ^a VL. Malogoscensi. ^b W k. 3 Sremensi, VL. Stremensi. ^c W k. 3 Miedzirzeczensi, Ł. Myedzyrzecensi, VL. Miedzyrzeczensi. ^d W k. 3 Zbigneo. ^e W k. 3 i VL. Brzezie, Ł. Brzezye. ^f VL. Szafraniec. ^g W or. 2 i k. 3 Wrocymow, VL. Wrocimowo. ^h VL. Bogumilowice. ⁱ Ł. Strelcze, VL. Strzelce. ^j W k. 3 Czarnowo, Ł. i VL. Czarnkow. ^k W k. 3 Ludbrank, VL. Lubrancz. ^l W k. 3 Swiebdol, Ł. Suchidol, VL. Suchodol. ^m W k. 2 całego tego ustępu od »Hoc etiam addito« aż dotąd brak. Natomiast czytamy tam następujące zdanie: In quorum fidem sigilla nostra praesentibus sunt subappensa. ⁿ W k. 2 Actum et datum. ^o W k. 2 Hrodo, k. 3 Grodlo. ^p Ł. i VL. parlamento. ^r VL. decembris. ^s VL. decimo tertio. ^t VL. reverendissimi. ^u W Ł. i VL. brak tego wyrazu. ^w W or. 2 jest taki szyk wyrazów: regni Poloniae supremi cancellarii, sincere nobis dilecti. ^x W or. 2 brak tego wyrazu. ^y VL. Ciolkonis. ^z Or. 2 ma tu: Stanislaum Czolek canonicum Sandomiriensem. ^{aa} W k. 2 ostatnich wyrazów od regni Poloniae brak.

w otoku napis: + S · alberti archiepi gnesnen. — In dorso zapiski: 1) Vitoldus Lithuaniae dux recognoscitur se esse in obstagio (ręka późniejsza poprawiła na: obsidem) reginae et dominorum Poloniae pro rege Wladislao (ręka XVI w.); 2) Transsumptum sub sigillo archiepiscopi Gnesnensis Alberti (inna ręka XVI w.); 3) Vitoldus Lithuaniae dux ratione contractus filiae suae cum Wladislao recognovit se fecisse obstagium 1432 (ręka XVII w.); 4) Lituaniae 11; 5) N. 56. Na pasku pieczęci: R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 15 (Teki Naruszewicza t. 15) nr. 47, str. 153—156. Festto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali Arch. Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego nakształt listu złożonego dnia 6 lipca r. 1782. U dołu na zawiasce pergaminowej wisi pieczęć całkowita na massie czerwonej wyciśniona. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smol., pisarz w. W. Ks. L. m. p. — 2. Muzeum Czart. ręk. 15 (Teki Naruszewicza t. 15) nr. 46, str. 149—152. Od góry aktu zapisek: Ex ms. arch. Stan. Aug. regis. Collect. Dogelii.

Reg. 1. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. I, nr. 521 w uw. (według inwentarza, z błędną datą: 1431 Sabbato proximo ad f. s. Luciae in Wołoczyno). — 2. Caro, Geschichte Polens, t. III, str. 637 (według Or. 1).

In nomine Domini amen. Albertus Dei gratia sanctae Gnesnensis ecclesiae archiepiscopus et primas significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo magnificus dominus Johannes de Tarnow palatinus Cracoviensis quandam litteram in pargameno scriptam, sanam et integram, non vitiatam, non cancellatam omnique prorsus vitio et suspicione carentem nobis exhibuit et praesentavit huiusmodi sub tenore:

Tu następuje dokument Witolda, księcia litewskiego, wydany w Wieliczce 13 marca 1386 r. ob. w tem wydawnictwie nr. 11.

Post cuiusquidem litterae exhibitionem et praesentationem praefatus dominus Johannes palatinus nomine serenissimi principis domini Wladislai Dei gratia regis et eius sacrae coronae Regni Poloniae nos cum instantia requisivit, quatenus praescriptam litteram, ne ex frequenti eius motu aliquo casu rumperetur seu in aliqua sui parte violaretur, transsumere et in formam publicam redigere mandavimus cum interpositione auctoritatis nostrae et decreti. Nos igitur Albertus archiepiscopus praedictus praescripta littera per omnia visa et diligenter circumspecta, petitionem quoque memorati domini Johannis palatini iustam et rationi consonam attendentes, eandem litteram, nihil addendo, nihil minuendo, quod facti mutaret substantiam vel variaret intellectum, per infrascriptum notarium publicum transscribi et transsumi mandavimus, huic quoque exemplo et transsumpto nostram auctoritatem apposuimus et apponimus per praesentes, decernentes per hoc praesens nostrum scriptum, quod eidem transsumpto in iudiciis et extra credatur et fides plenaria adhibeatur, acsi littera originalis appareret. Cuiusquidem litterae sigillum rotundae figurae, intus de viridi, extra vero de communi ceris, in pensula^a pargameni appendebat. In ipsius autem sigilli medio quaedam imago humana, acsi vir armatus manu dextra extensa gladium gestans et equo insidens, apparebat. Litterae autem in circumferentia sigilli propter eius vetustatem ad legendum non apparebant. In quorum omnium fidem et testimonium praemissorum praesentes nostras litteras scribi nostrique sigilli appensione iussimus communiri. Actum et datum in castro Lublynensi die dominica in crastino Purificationis beatae Mariae, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo secundo, indictione decima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Eugenii divina providentia papae quarti anno primo, hora quasi tertiarum,

52. ^a W or.: pensala.

praesentibus illustri principe domino Semowitho duce Mazoviae necnon magnificis et nobilibus viris dominis Nicolao de Michalow Cracoviensi, Johanne de Lanzenicze Santhocensi, Domaratho de Cobilani Byecensi castellanis, Andrea de Ludbrancz iudice terrae Cuyawiae ac Clemente Wantrobka de Strzelcze armigero, testibus circa praemissa.

Et ego Andreas Bogussii de Crosyno, clericus Wladislaviensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius et facti huiusmodi coram praefato reverendissimo in Christo patre domino Alberto archiepiscopo scriba, quia praedictae litterae exhibitioni, praesentationi ipsiusque transsumi et in formam publicam redigi petitioni et decreti interpositioni aliisque omnibus, dum sic, ut praemittitur, agerentur et fierent, unacum praenominatis testibus praesens interfui eaque sic fieri vidi et audivi ideoque praesens transsumpti instrumentum per alium me aliis arduis occupato fideliter scriptum exinde confeci, manu propria subscripsi et in hanc publicam formam redegam, signo et nomine meis solitis et consuetis unacum appensione sigilli praefati domini archiepiscopi consignando, in fidem et testimonium praemissorum specialiter requisitus.

53.

Lublin, 3 lutego 1432 r.

Wojciech [Jastrzębiec] arcybiskup gnieźnieński transsumuje dokument bojarów litewskich, wydany w Wilnie 18 stycznia 1401 r.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 376 (Vol. III k. 15). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 51,5, wys. 41,5, zakł. 6,5. U dołu z lewej strony znak notarialny Andrzeja z Krosina, jak w dok. nr. 52. — Po pieczęci pozostały tylko nacięcia na paski pergaminowe. — In dorso zapiski: 1) Transsumptum litterae baronum Lithwaniae (ręka XVI w.); 2) Transsumptum anni Domini 1439 (ręka XVI w.); 3) Litvanorum post susceptam fidem Christianam confoederatio cum Polonis et quod post mortem Vitoldi, si decesserit sine haeredibus, omnia eius dominia ad regem et regnum devolvi debent etc. 1401, transsumptum sub sigillo Alberti archiepiscopi Gnesnensis 1432 (ręka XVI w.); 4) R^{ta} Lituaniae nr. 60.

Kop. 1. Bibl. Głównego Sztabu w Petersburgu, Akta historyczne t. II (Teki Naruszewicza), niepaginowany. Przy końcu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego. U dołu na zawiasce pergaminowej wisi pieczęć, w niej na masie czerwonej osoba biskupa wyciśniona, pod nią herb Jastrzębiec i napis wkoło: Alberti archiepi gneznen.

Dr. 1. Codex Vitoldi, appendix nr. 26 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 87, uw. 159 (według Or. 1). — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 382. — 3. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II, nr. 1590 (według inwentarza).

In nomine Domini amen. Albertus Dei gratia sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopus et primas significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo magnificus dominus Johannes de Tarnow palatinus Cracoviensis quoddam privilegium in pargameno scriptum et quadraginta sigillis rotundarum figurarum, extra de communi, intus vero primum de rubea et aliis omnibus de viridi ceris in pensulis pargameni subappendentibus sigillatum, sanum, salvum, non vitiatum, non cancellatum, sed omni prorsus vitio et suspicione carens, nobis exhibuit et praesentavit huiusmodi sub tenore:

Tu następuje dokument biskupa, kniaziów i bojarów litewskich, wydany w Wilnie 18 stycznia 1401 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 39.

Post cuiusquidem privilegii exhibitionem et praesentationem memoratus dominus Johannes palatinus nomine serenissimi principis domini Wladislai Dei gratia regis et ipsius sacrae coronae regni Poloniae nos cum instantia requisivit, quatenus praescriptum privilegium, ne ex frequenti eius motu aliquo casu rumperetur, seu in aliqua sui parte violaretur, transsumere ac in formam publicam redigere mandavimus cum interpositione auctoritatis nostrae et decreti. Nos igitur Albertus archiepiscopus praefatus praedicto privilegio per omnia viso et diligenter circumspecto, petitionem quoque praefati domini Johannis palatini iustam et rationi consonam attendentes, praescriptum privilegium de verbo ad verbum, nihil addendo, nihil minuendo, quod facti mutaret substantiam vel variaret intellectum, per infrascriptos notarios publicos transscribi et transsumi mandavimus, huic quoque exemplo et transsumpto nostram auctoritatem apposuimus ac apponimus per praesentes, decernentes per hoc nostrum praesens scriptum, quod eidem in iudiciis et extra credatur et fides plenaria adhibeatur, acsi originale privilegium appareret. In quorum omnium fidem et testimonium praemissorum praesentes nostras litteras scribi nostrique sigilli appensione iussimus communiri. Actum et datum in Lublin die dominico in crastino Purificationis beatae Mariae, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo secundo, indictione decima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Eugenii divina providentia papae quarti anno primo, hora quasi tertiarum praesentibus illustri principe domino Semowitho duce Mazoviae necnon magnificis et nobilibus viris dominis Nicolao de Michalow Cracoviensi, Johanne de Lanzenicze Santhocensi, Domaratho de Cobilani Byecensi castellanis, Andrea de Lubranecz iudice terrae Cuyawiae ac Clemente Wantropka de Strzelcze armigero, testibus circa praemissa.

Et ego Andreas Bogusii de Crosyno clericus Wladislaviensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius et facti huiusmodi coram praefato reverendissimo in Christo patre domino Alberto archiepiscopo scriba, quia praedicti privilegii exhibitioni, praesentationi ipsiusque transsumi et in publicam formam redigi petitioni ac decreti interpositioni aliisque omnibus, dum sic, ut praemittitur, agerentur et fierent, unacum notario ac testibus prae et infra scriptis praesens interfui eaque sic fieri vidi et audivi, ideoque praesens transsumpti instrumentum per alium me aliis arduis occupato fideliter, nihil addendo, nihil minuendo, quod facti mutaret substantiam vel variaret intellectum, scriptum exinde confeci, facta quoque auscultatione cum originali privilegio diligenti eoque in omnibus concordare reperiens, manu propria subscripsi et in hanc publicam formam redegi, signo et nomine meis solitis et consuetis unacum appensione sigilli praefati domini archiepiscopi consignando, in fidem et testimonium praemissorum specialiter requisitus.

Et ego Johannes Pauli de Kozebrodi clericus Plocensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia praedicti privilegii exhibitioni, praesentationi ipsiusque transsumi et in publicam formam redigi petitioni ac decreti interpositioni aliisque omnibus, dum sic, ut praemittitur, agerentur et fierent, unacum notario et testibus suprascriptis praesens interfui eaque sic fieri vidi et audivi, ideoque praesens transsumpti instrumentum per alium me aliis arduis occupato fideliter, nihil addendo aut minuendo, quod facti mutaret substantiam vel variaret intellectum, scriptum exinde confeci, facta quoque auscultatione cum originali privilegio diligenti eaque in omnibus concordare reperiens, manu propria subscripsi et in hanc publicam formam redegi, signo et nomine meis solitis et consuetis unacum appensione sigilli reverendissimi in Christo patris et domini domini Alberti sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopi et primatis praelibati consignando, in fidem et testimonium praemissorum specialiter requisitus.

54.

Lublin, 30 września 1432 r.

Władysław król polski upelnomocnia swoich posłów do zawarcia układów z Litwą o jej stosunek do Polski i do nadania Zygmuntowi księciu litewskiemu władzy wielkoksiążęcej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. nr. 233 str. 525—528 (odpis z XV w. zapewne z Or. 1).

Dr. 1. Cod. epistolaris saeculi XV, t. II nr. 206 (według Kop. 1).

Uw. Wobec braku oryginału wydaje się ten akt według Kop. 1.

Wladislaus Dei gratia rex Poloniae Lythwaniaeque princeps supremus et haeres Russiae etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo cupientes inter nos, praelatos, principes, barones, nobiles et subditos nostros terrasque et dominia regni nostri Poloniae ex una cum praeclaro principe domino Sigismundo duce Lythwaniae, fratre nostro carissimo, et praelatis, ducibus, boyaris, nobilibus terrisque et dominiis magni ducatus Lythwaniae et Russiae terrarum ab altera partibus pacis foedera, ligam fraternam, unionem ac perpetuam concordiam assumere et inire necnon inscriptiones et munimenta alias inter nos hincinde contracta et habita innovare, confirmare et approbare et, si legitima exposcente causa expedierit, aliqua capitula sive articulos earundem inscriptionum reformare, de unanimi voluntate et consensu omnium et singulorum praelatorum, principum, baronum, nobilium et subditorum regni nostri Poloniae praedicti, ex quo multis et variis negotiorum agendis nostris nobis et regno nostro incumbentibus ad amplectendum huiusmodi pacis foedera et concordiam personaliter interesse non valemus, mittimus certos et sollempnes ambasiatores nostro et regni nostri Poloniae nominibus, videlicet reverendum in Christo patrem dominum Sbigneum episcopum Cracoviensem ac magnificos venerabilemque et strenuos Johannem de Lychin Brestensem, Jarandum de Grabye Wladislaviensem palatinos; Wladislaum de Opporow decretorum doctorem, decanum Cracoviensem et regni nostri Poloniae vicecancellarium, Laurentium Zaramba de Calynowa castellanum Syradiensem et capitaneum Wyelunensem, Spythkonem de Tarnow et Przibislaum Dzyk de Kadlub castellanum Zarnowiensem, supremi nostri consilii consiliarios, sincere nobis dilectos, personam nostram regiam representantes, pleno mandato et omnimoda potestate suffultos, dantes et concedentes ipsis cum praefato domino Sigismundo, praelatis, ducibus, boyaris, nobilibus et omnibus subditis magni ducatus Lythwaniae et Russiae pro omnibus et singulis causis, terris, castris, civitatibus, fortaliciis, villis, dominiis et possessionibus universis veri et legitimi patrimonii nostri magni ducatus Lythwaniae et Russiae et aliis quibuscumque locis necnon graniciis, limitibus, litibus, dissensionibus, discordiis, displicentiis, controversiis, rancoribus, odiis, pactorum et contractuum, foederum, pacis perpetuae laesionibus necnon promissorum, iuramentorum, iurium, libertatum, privilegiorum et litterarum inscriptionum transgressionibus quibuscumque et generaliter super omnibus et singulis actionibus inter nos ab utraque partium qualitercumque factis, motis, suscitatis et exortis, et praesertim de hiis, quae pacis, foederis, perpetuae ligae, unionis, concordiae et inscriptionum sive munimentorum confectionibus, innovationibus, approbationibus et reformationibus quibus-

cumque tractandi, disponendi, ordinandi, concludendi, diffiniendi, terminandi et decidendi necnon praedictum dominum ducem Sigismundum in magnum ducem Lythwaniae et Russiae eligendi, sive de voluntate nostra electum in eius electionem sollempniter et expresse consentiendi ipsumque ad possessionem dominiorum Magni Ducatus praedicti intronisandi et investiendi ac eum magnum ducem constituendi et faciendi et circa eius institutionem ceremonias et alia pro eius honorificentia opportuna exercendi necnon in animam nostram iurandi huiusmodique iuramentum manus stipulatione confirmandi plenum mandatum, ut praefertur, et omnimodam potestatem largientes, promittentes pro nobis inclitisque natis nostris et successoribus legitimis ac supradictis praelatis, principibus, baronibus et subditis nostris universis pollicentesque in verbo nostro regio bona et sincera fide, dolo et fraude quibuslibet proculmotis, huiusmodi perpetuae pacis foederum ordinationem, concordiam, diffinitionem et contractum sive amicabilem compositionem [per] praedictos praelatos, barones et ambasiatores nostros cum ipso domino Sigismundo, praelatis ducibusque, boyaris et subditis dicti magni ducatus Lythwaniae et Russiae pro omnibus et singulis praemissis et quolibet praemissorum gesta, facta, ordinata, condictata, terminata et conclusa, accepta, rata, grata atque firma perpetuo tenere et inviolabiliter observare ac eis parere, acquiescere et consentire nec in aliquo praemissorum quoquomodo contravenire. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Datum in Lublin feria tertia in crastino sancti Michaelis archangeli anno Domini [millesimo quadringentesimo] tricesimo secundo.

55.

Grodno, 15 października 1432 r.

Zygmunt wielki książę litewski, otrzymawszy dożywotnio od króla Władysława godność wielkiego księcia, przyrzeka wierność jemu i Koronie polskiej i określa swoje wobec nich obowiązki.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 380 (szufl. 6). Dokument pergaminowy dobrze zachowany, szer. 52, wys. 32, zakł. 6 cm. — Pieczęci było niegdyś 21, w dwóch rzędach, w górnym 12, w dolnym 9. Tyleż podaje Zamojski w Inwentarzu, t. 4 str. 445—7, dodając, że za jego czasów było już pieczęci tylko 20. Ta sama ilość dochowała się po dziś dzień, tylko że trzy pieczęcie są wyluskane. Po jednej pieczęci pozostał tylko sznurek. Wiszą one na sznurkach czerwonych (książęca i biskupie), biało-czerwonych (kniaziowie) i niebieskich (bojarowie). — A. Rząd górny: 1. Piecz. wielkiego księcia Zygmunta Kiejstutowicza, okr., śr. 30 mm., w czerwonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża rycerza zbrojnego pędzącego na koniu w lewą stronę, trzymającego w prawej ręce miecz, w lewej tarczę, na której widoczny znak Witoldowy, t. zw. Kolumny; w otoku napis: o s o sigismund⁹ o dei gra o magn dur o leth o rus o. 2. Piecz. Macieja biskupa wileńskiego, okr., śr. 33 mm., w czerwonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża pod gotyckim podniebieniem piersie biskupa, pod niem tarczę z herbem Żnin (majuskuła łacińska Z w środku przekreślona); w otoku napis: + sigillū mathie + dei gra + epi + wilnensis. 3. Piecz. Andrzeja biskupa łuckiego, okr., śr. 23 mm., w czerwonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża Madonnę z dzieciątkiem na ręku; w otoku napis: + : S : ANDRZEJ : EPJ : LUCOW : 5. Piecz. kniazia Iwana Wołodymirowicza, okr., śr. 30 mm., w zielonym wosku, w górnej części uszkodzona, przedstawia w polu połuksiężyc rożkami do góry a na nim krzyż; w otoku napis: ПЕРУНЬ... ЗА НЕВНА Б... 6. i 7. Pieczęcie wyluskane. 8. Piecz.

Krystyna Ościka z Kiernowa bojara litewskiego (użyta przez Radziwilla Ościkowicza), osmioboczna, śr. 25 mm., w zielonym wosku, wyobraża h. Trąby; w otoku napis: + s cristini ostif de + fernow. 9. Piecz. Kieżgajły bojara litewskiego, okr., śr. 16 mm., w zielonym wosku, wyobraża herb Zadore (w lewo zwróconą); w otoku napis: + s · domi · fynzgalonis. 10. Piecz. Jawni Wolimuntowicza bojara litewskiego, okr., śr. 20 mm., w zielonym wosku, wyobraża herb Zadore (w prawo zwróconą); w otoku napis: + s · dni yownis · wolimonthowi · 11. Piecz. Jawni Wolimuntowicza, jak wyżej nr. 10. 12. Piecz. Piotra Montygerdowicza bojara litewskiego, okr., śr. 20 mm., w zielonym wosku, wyobraża herb Wadwicz (ryby ku sobie zwrócone); w otoku napis: ПЕУ + ПАН ПЕТРАШОВА МОУДЕННА. — B. Rząd dolny: 13. Piecz. Szedybora bojara litewskiego, okr., śr. 17 mm., w zielonym wosku, wyobraża herb Zadore (w prawo); w otoku napis odwrócony, w lewo biegnący: ПЕУАТЬ ШЕДНЕОРОВА. 14. Piecz. Krystyna Ościka z Kiernowa, jak wyżej nr. 8. 15. Piecz. Szedybora bojara litewskiego, jak wyżej nr. 13. 16. Po pieczęci pozostał tylko sznurek niebieski. 17. Piecz. prawdopodobnie Naczka Ginwillowicza bojara litewskiego, okr., śr. 20 mm., w zielonym wosku, u góry nieco wyszczerbiona, wyobraża herb Doliwę; w otoku napis: + s : leonij . . . ucsh. (?) 18. Piecz. może Gudygerda bojara litewskiego, okr., śr. 19 mm., w zielonym wosku, wyobraża herb Fastrzębiec (podkowa ocelami do góry, w środku krzyż); napis otokowy zatarty. 19. Piecz. Saka bojara litewskiego, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża herb Pomian (miecz na rogach); w otoku napis: * peczeth * sałowycz. 20. Piecz. Jana Gasztolda bojara litewskiego, okr., śr. 22 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża herb Awdaniec; w otoku napis: ihannis de sgorano. 21. Piecz. Golimina Nadobowicza bojara litewskiego, okr., śr. 29 mm., w czerwonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża herb Dębno; w otoku napis: ГОІЛЬЄМННОВА НАДО'ЕННА. — In dorso zapiski: 1) Sigismundi ducis Litvaniae cum sigillis baronum 21 sine ducali, foedus cum rege Wladislao, successoribus eius et regno Poloniae et obligationes occasione Magni ducatus. In Grodno 1432 (ręka XVI w.); dodano inną ręką: hoc est post mortem Sigismundi ducatus eius debet pertinere ad regnum Poloniae; 2) Litvaniae Nr. 57 (cyfrę poprawiono na 61); 3) R^{ta}.

Kop. 1. Bibl. kórnicka, rękopis Długosza, *Historiae Polonicae libri*, t. zw. *Calvimonianus* (z końca XV w.), t. II, str. 836—839 i inne kopie tegoż dzieła. — 2. Muzeum Czart. ręk. nr. 233, str. 639—640: Littera domini ducis magni, per quam recognoscit se recepisse ducatum magnum de manibus domini regis Poloniae (odpis z XV w.). — 3. Muzeum Czart. ręk. nr. 15 (*Teki Naruszewicza t. 15*) str. 199—205. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali Arch. Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego nakształt listu złożonego dnia 6 lipca 1782 roku. U dołu wiszą pieczęci 20, jedna zginęła, sznurek tylko, na którym wisiała, z jedwabiu koloru niebieskiego kręcony pozostał. Z tych 17 jest całych, dwóch szrodek wypadł a jedna nadpsuta. Trzy wyciśnione na massie czerwonej, 7 na zielonej, a reszta na czarnej. Trzy zawieszono na sznurkach jedwabnych karmazynowych, 13 na sznurkach koloru niebieskiego a cztery na sznurkach kręconych z jedwabiu białego i karmazynowego. Zaświadczam. Adam Naruszewicz b. k. smol., pisarz w. W. X. L. mp. — 4. Bibl. Główn. Sztabu w Petersburgu, *Akta historyczne t. II* (*Teki Naruszewicza*), niepaginowany. Zapisek jak przy *Kop. 1.*

Dr. 1. Długosz, *Historiae Polonicae libri*, wyd. frankf. t. I, str. 613—617, *Opera omnia t. XIII*, str. 482—487. — 2. Dumont, *Corps dipl. universel*, t. II, cz. 2, nr. 160, str. 255—256 (według *Dr. 1.*). — 3. Turgeniew, *Supplementum*, nr. 217 (według *Or. 1.*, ale z bardzo licznymi błędami). — 4. Barwiński, *Żigimont Kiejstulowycz*, str. 148—151 (według *Or. 1.*).

Dr. Tł. Długosz, *Dzieła*, t. V, str. 447—450 (tłumaczenie Mecherzyńskiego).

- Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. I str. 386 uw. 644 (według Or. 1). —*
 2. *Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 1630 i 1631 (według Dr. 1 i inwentarzy), —*
 3. *Rykaczewski, Inventarium, str. 382.*

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum prudenter occurimus incommodis, dum gesta aetatis nostrae litterarum apicibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos Sigismundus Dei gratia magnus dux Lythwaniae, Russiae etc. ad universorum notitiam tam praesentium quam futurorum per haec scripta deducimus, quomodo eo tempore, quo principes, praelati, nobiles et regnicolae regni Poloniae serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae, dominum nostrum et fratrem carissimum, ad regnum Poloniae invitantes in regem Poloniae assumpserunt et eum nutu divino et almi Spiritus inspiratione de gentilitatis tenebris educentes ad fidei katholicae gremium per regenerationem baptismatis attulerunt, eidem domino Wladislao regi Coronaeque et Regno ac regnicolis ipsius regni Poloniae pura mente et irrevocabili animo firmaque et inviolabili sponsione ex certa nostra scientia, matura deliberatione voluntateque ultronea, non compulsi nec coacti, seu aliquo errore seducti, promisimus et litteris nostris¹ firmavimus, quod ipsum dominum nostrum Wladislaum regem, Regnum et Coronam ac regnicolas ipsius regni Poloniae non debemus deserere, sed eis toto posse et viribus constanter assistere et eos contra insultus quorumlibet hominum viventium, cuiuscumque status, conditionis, gradus vel eminentiae fuerint, adiuvere. Nos quoque et successores nostri non debebimus dominum regem et suos successores ratione huiusmodi subsidii pro quibuscumque dampnis ammonere, exceptis victualibus et equorum pabulis necessariis et opportunis. Demum quia idem serenissimus princeps dominus Wladislaus, rex Poloniae praenotatus, nos in partem sollicitudinis suae assumpsit Magnumque Ducatum terrarum suarum Lythwaniae et Russiae caeterorumque dominiorum Ducatus praedicti et sua bona paterna, videlicet Wylnam et alia bona ad ipsius patrimonium spectantia, de manu sua, deliberatione circa nostram electionem principum, praelatorum, baronum et nobilium utrorumque dominiorum, videlicet regni Poloniae et ducatus magni Lythwaniae, habita, iuxta continentiam litterarum super electione huiusmodi fienda² confectarum nobis dedit et contulit ad tempora vitae nostrae, titulo supremi principatus Lythwaniae, quo uti consuevit, pro se et suis successoribus reservato, cum omnibus terris, civitatibus, castris, districtibus, curiis, villis et cum omnibus utilitatibus ad ea spectantibus firmiter et irrevocabiliter et sub eisdem limitibus et gadibus, sicut eundem piae memoriae dominus Alexander magnus dux tenebat. Et si inter subditos super huiusmodi graniciis vel aliis causis regni Poloniae aut magni ducatus Lythwaniae aliqua quaestio seu dubietas oriretur, quemadmodum in vita praefati ducis fuerant exortae, ad litteras et legitima documenta ex utraque parte producenda recurratur et secundum illarum determinationem finis praedictis quaestionibus et dubiis inponatur. Nos autem debemus et promittimus Serenitatem suam tenere et honorare sicut dominum et fratrem nostrum seniore. Pro quo etiam ipsum, Coronam, Regnum et regnicolas regni Poloniae praedicti constantiori fiducia prosequi cupientes et, prout iustum est, reddere certiores promittimus, pollicemur et spondemus domino Wladislao regi et inclitis natis suis, Wladislao et Kazimiro, Coronae, Regno ac regnicolis regni Poloniae sub fide et honore, absque dolo et fraude et sub onere praestiti iuramenti corporalis³, stabilem assistentiam extunc, prout ex nunc, et ex nunc, prout ex tunc,

55. * *W or.*: corporali.

55. ¹ *Taki dokument nie jest znany; ob. nr. 9.* ² *Ob. w tem wydawnictwie nr. 54.*

tenere firma fide, ita, quod post decessum nostrum ducatus magnus Lythwaniae cum terris et dominiis omnibus etiam Russiae quibuscumque nunc subiectis et virtute nostra subiciendis ad ipsum dominum Wladislaum regem et inclitos natos suos scilicet Wladislaum et Kazimirum ac suos successores et ad coronam et regnum Poloniae debent vera et haereditaria successione devolvi, quemadmodum patentibus prioribus litteris desuper confectis est firmatum, quarum tenorem hic habere volumus pro inserto, exceptis nostris bonis paternis, videlicet Troky et aliis bonis ad praedictum patrimonium nostrum spectantibus, quae post nostrum decessum ad filium nostrum ducem Michaellem seu ad alios filios legitimos et futuros devolventur. De quibus nihilominus praefatus dux Michael et alii filii futuri ipsi domino Wladislao regi, filiis suis et eorum successoribus ac coronae et regno Poloniae cum suis succedaneis temporibus perpetuis, prout caeteri principes terrarum Lythwaniae et Russiae, seu duci magno per utramque partem pro tempore eligendo obsequi, obedire, subici tenebuntur et servire. Quos si non habita prole ab hac luce decedere contigerit, extunc praedicta bona paterna ad praefatum dominum regem, natos et successores suos et ad coronam regni Polonie devolventur. Praeterea tenore presentium profiteamur, quod terra Podoliae cum omnibus civitatibus, castris, oppidis, villis, districtibus, plene et ex integro in omnibus suis limitibus, sicut ab antiquo spectat et pertinet, spectabat et pertinebat, spectareque debet et pertinere ad regnum Poloniae perpetuo et in aevum neque deinceps per nos aut successores nostros seu per ducatus magni incolas Regnum aut Corona impetetur pro eadem terra quibuscumque modis aut coloribus exquisitis. Item, quia stantibus inter nos tractatibus huiusmodi castrum Oleschko, de quo dampna plurima hostiliter Regno et ipsius subditis inferebantur, per gentes regias est vallatum, in casu, quo ad manus regias per devictionem aut aliis quibuscumque modis devolveretur, ipsum castrum cum bonis ad ipsum spectantibus praefatus dominus rex et Corona tenebit et possidebit pacifice et quiete, nisi nobis illud dare vel pro se retinere vellet, quod stabit in sua libera voluntate. Alia vero, sicut Luczsko, Wladimiria et alia castra, civitates et districtus ad ipsa spectantia, quae frater noster bonae memoriae dominus Alexander alias Wytawdus, olim magnus dux Lythwaniae, possidebat, praeter castra ad terram Podoliae spectantia, etiam si medio tempore ad possessionem domini regis aut Coronae devenirent, nobis ad tempora vitae nostrae tenenda et possidenda dari debent et assignari. Quae quidem castra nulli ad tenendum dare promittimus, nisi prius in manibus nostris corporale praestet iuramentum et suis litteris patentibus se inscribat, quod pro nobis tenebit fideliter et post decessum nostrum nulli ea alteri, nisi praefato fratri nostro domino regi aut filiis suis vel coronae regni Poloniae resignabit. Item Rathno, Wethle, Lopaczin cum bonis ad praedictos districtus spectantibus dominus rex et Corona perpetuo possidebit. Praeterea sub fide et honore absque dolo et fraude et [sub] onere praestiti iuramenti omnes ligas, inscriptiones, uniones, si quas umquam in dampnum, periculum aut contemptum fecimus eiusdem domini regis, filiorum suorum et Regni et quorumvis suorum dominiorum, cum cuiuscumque status aut conditionis hominibus fecissemus, et specialiter ligas et inscriptiones per impressionem et importunitatem ducis Switrigall per nos, principes, boyaros et nobiles cum Cruciferis de Prussia et Lyvonia factas et firmatas abolentes et in nihilum redigentes, promittimus et spondemus, quod nullum hominum, cum quibus foederati sumus et uniti, favoribus, subsidiis et quibuscumque praerogativis suae Maiestati, filiis suis aut Coronae praefere volumus nec umquam contra ipsos esse, quinimmo ipsum, filios suos ac Coronam eius supra et ultra et contra omnes et specialiter contra praefatos Cruciferos de Prussia et Lyvonia nostris auxiliis, consiliis et favoribus et quibusvis

subsidiis, vita et rebus etiam, quocienscumque et contra quoscumque inimicos oportunum fuerit, cum nostra potentia et viribus perpetue cumque nostris subditis adiuuare et ad haec firmiter obligamur. Nec umquam ipsum dominum regem Poloniae, filios suos, aut Coronam aliquibus exquisitis coloribus volumus deserere et aliis adhaerere, sed secum stare in prosperis et adversis et eum, filios suos et Coronam ab omnibus adversitatibus et periculis pure, constanter et fideliter praemunire. Item promittimus, pollicemur et spondemus, ut supra, quod nos aut nostri successores praedictum Magnum Ducatum tenentes, ut praefertur, non aspirabimus ad cuiuscumque suggestionem seu inductionem ad recipiendum regale fastigium, videlicet coronam, contra praefati domini regis, successorum suorum et coronae Poloniae scientiam, voluntatem et consensum. Et ut haec omnia praemissa et singula superius contenta maiorem obtineant roboris firmitatem, nos Mathias Wylnensis, Andreas Luczeoriensis episcopi, Alexander, Ywan Wolodimirowicz, Symeon Ywanowicz, Fedor Koributhowicz duces, Hostik castellanus Wylnensis, Michael alias Keszgal capitaneus Samagitiae, Johannes alias Jownus palatinus Troczensis, Zynowey Brathoschicz, Rombolth marschalcus, Petrassius Montigirdowicz, Gastolth, Schedibor, Radiwil Hostikowicz, Gudigird, Jurga, Naczus Gynivilowicz, Olechno Dowoynowicz, Sak, Dovgal vexillifer, Goylimin Nadobowicz, praelati, duces, boyari et nobiles terrarum Lythwaniae et Russiae, de certa scientia, voluntate, mandato, ratihabitione et consensu aliorum omnium fratrum, amicorum et consanguineorum nostrorum, boyarorum et nobilium, promittimus pura fide absque dolo et fraude et sub onere corpotaliter super ligno Crucis vivificae praestiti iuramenti, quod praefatus dominus Sigismundus magnus dux Lythwaniae, noster dominus gratosus, tenebit, attendet et servabit nosque cum ipso tenebimus et servabimus inviolabiliter ipsumque et successores suos, dominos nostros magnos duces Lythwaniae futuros, inducimus ad tenendum et servandum fideliter et constanter suprascripta. Harum quibus sigillum nostrum, praelatorum, ducum, boyarorum et nobilium suprascriptorum, sunt appensa testimonio litterarum. Actum et datum in Grodno feria quarta ipso die sanctae Hedvigis, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo secundo.

56.

Grodno, 15 października 1432 r.

Zygmunt wielki książę litewski stwierdza, że Horodło z okregiem należało i należeć ma do Korony polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznan.

Kop. 1. Bibl. kórnicka, rękopis Długosza Historiae Poloniae, t. zw. Calvimontanus, (z końca XV w.), t. II, str. 839—840. — 2. Bibl. Jag. nr. 33 (rękopis Długosza Historiae Poloniae) t. II, str. 944 (t. zw. kodeks Rozdrażewskiego, kopja z drugiej poł. XVI w.), oraz inne kopje tegoż dzieła. — 3. Muzeum Czart. ręk. nr. 233, str. 641—642 (odpis z XV w. zapewne z Or. 1).

Dr. 1. Długosz, Historiae Polonicae libri, wyd. frankf. t. I, str. 617—618, Opera omnia t. XIII, str. 486—487. — 2. Dumont, Corps universel dipl., t. II, cz. 2, nr. 159, str. 254—255 (według Dr. 1). — 3. Barwiński, Kilka dokumentów, str. 15 (według Kop. 3).

Dr. Tł. Długosz, Dzieła t. V, str. 450—451 (tłumaczenie Mecherzyńskiego).

Reg. 1. Danilowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 1132 (według Dr. 1). — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 265 (z błędną datą) i str. 382 (bez daty dziennej).

Uw. Wobec braku oryginału ogłasza się tu akt ten według Kop. 1 (C), Kop. 2 (R) i Kop. 3 (Cz).

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Ne ea, quae aguntur in^a tempore, cum lapsu temporis evanescent, sagacis humanae naturae discretio consuevit gesta mortalium scripti patrocinio roborare^b. Proinde nos Sigismundus Dei gratia magnus dux Lithuaniae^c, Russiae etc. recognoscimus et fatemur per praesentes, quod oppidum et districtus^d Hrodlo^e, supra fluvium Bug^f situm, cum omnibus et singulis villis, graniis, gadibus, limitibus et signanter cum omnibus appenditiis et attinentiis^g universis, prout in se longe, late^h et ab antiquo consistit, ad coronam et regnumⁱ Poloniae spectabat, pertinebat, spectatque et pertinet ac spectare et pertinere debet nunc et in aevum et omnibus temporibus perpetuis^j duraturis. Propter quod nos Sigismundus magnus dux Lithuaniae^k supradictus spondemus, promittimus et pollicemur praesentibus scriptis nostris, quod pro dicto oppido et omnibus suis attinentiis supradictis serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae et ipsius successores et coronam regni Poloniae nullatenus impetemus^l neque inquietabimus vel molestabimus quacumque ratione, re^m, negotio, modo, ingeniisⁿ vel coloribus exquisitis. Harum quibus sigilla nostra, praelatorum^o, principum et baronum nostrorum infrascriptorum praesentibus sunt appensa^p testimonio litterarum^r, videlicet reverendissimorum in Christo patrum dominorum Mathiae Vilmensis^s, Andreae Luceoriensis^t episcoporum, necnon Alexandri^u, Iwan^v palatini Trocensis, Zynowey Brathoschicz^w, Rumpoldi marsalci, Petrasii Monthigerdowicz^y, Gastoldi, Schedibori^z, Radivil Hostikowicz, Gudigirdi^{aa}, Iurga, Naczusz^{bb} Gimvilowicz^{cc}, Olechno Dowoynowicz^{dd}, Schak, Dovgal^{ee} vexilliferorum^{ff}, Goylimin^{gg} Nadobowicz^{hh}. Actum et datum in Grodno feria quarta in die sanctae Hedvigis, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimoⁱⁱ secundo.

57.

Wilno, 18 października 1432 r.

Michał książę litewski, syn Zygmunta wielkiego księcia litewskiego, przyrzeka przestrzegać układu, zawartego przez jego ojca z posłami Władysława króla polskiego.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 381 (Vol. I k. 58). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 35, wys. 22, zakł. 3 cm. — Pieczęci brak, pozostały po niej nacięcia na

56. * Cz. i C. cum.   b Cz. roborari.   c Cz. Litthwaniae, C. Lythwanie.   d Cz. i C. districtum.
 e C. Rhodlo.   f Cz. Bugi.   g R. adhaerentiis.   h Cz. longe latis.   i Tych dwóch wyrazów brak w C. i R.
 j R. perpetuo.   k Cz. Litthwaniae, C. Lythwanie.   l Cz. wyraz przekreślony: impectorimus(?).   m Brak tego
 wyrazu w C. i R.   n R. ingenio.   o C. nostrum sigillum prolatorum presentibus, Cz. nostrum sigillum prae-
 sentibus, R. nostra sigilla.   p C. est appensum, Cz. infrascriptorum est appensum.   r W R. brak tych wy-
 rasów.   s Cz. Mathia Vilmensi.   t Cz. Andrea Luczionensi, C. Lucziensis.   u Cz. Alexandro.   v R. Iohannis,
 Cz. Iwan etc. ut supra propter brevi (sic) temporis copiationem. I na tem kończy się tekst Cz.   w W R. mylnie
 Zimwyekratherszczicz, C. Szymwyekratherszczycz.   y C. Montigrodowycz.   z C. Sedibori.   aa C. Emdigidi.   bb C. Nan-
 czucz.   cc C. Gimbylowycz.   dd C. Dulywoynowycz.   ee C. Dnagal.   ff C. vexilliferi.   gg R. Goyllin, C. Gogilmin.
 hh C. Nadogowycz, R. Nagodowicz.   ii R. trigesimo.

przeciągnięcie pasków pergaminowych. — *In dorso zapiski:* 1) Michael Sigismundi Litvaniae ducis filius approbat paterna pacta et foedera cum rege et regno Poloniae (*ręka XVI w.*); 2) Lituaniae 62 (*liczbę tę poprawiono na 63, a potem przekreślono*); 3) N. 58 (*liczbę tę poprawiono na 59*); 4) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 233 str. 842: Littera domini ducis Michaelis nati domini ducis magni praestiti iuramenti domino regi Poloniae et filiis suis. *Festto odpis z XV w., zapewne z Or. 1, z błędną datą 1433 r.* — 2. *Muzeum Czart. ręk. 15 (Tekst Naruszewicza t. 15) nr. 64, str. 207—209. Festto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu:* Ex originali archivi Regni. *Na końcu aktu zapisek:* Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego nakształt listu złożonego dnia 20 lipca 1782 roku. U dołu wisi pieczęć na zawiasce pergaminowej, na niej Pogonia litewska z napisem w koło, na massie czerwonej wyciśniona. Zaświadczam. Adam Naruszewicz b. k. smol., pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Codex epistolaris saec. XV, t. I nr. 81 (według Kop. 1). — 2. *Barwinskij, Żigimont Kiejstutowicz, str. 151—152 (według Or. 1).*

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. I, str. 386, uw. 645 (według Or. 1). — 2. *Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 1633 (według inwentarza).* — 3. *Rykczewski, Inventarium, str. 382 (bez daty dziennej).*

Nos Michael natus magnifici principis domini Sigismundi magni ducis Lithwaniae et Russiae, dux Lithwaniae, significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo volentes de cordibus et mentibus serenissimi principis domini Wladislai Dei gratia regis Poloniae, supremi principis Lithwaniae, domini nostri gratiosi, et inclitorum filiorum suorum, dominorum Wladislai et Kazimiri, praelatorumque et principum, ducum, baronum, militum, clientum, nobilium, procerum et terrigenarum ac incolarum regni Poloniae omnem ambiguitatem evellere et totalem haesitationis tollere dubitationem, quod ea omnia et singula, quae per ipsum serenissimum dominum Wladislaum regem, mediantibus reverendo in Christo patre domino Sbigneo Dei gratia episcopo Cracoviensi et magnificis, venerabili ac nobilibus dominis Johanne de Lichin Brestensi, Iarando de Grabye Wladislaviensi palatinis, Wladislao de Opporowo decretorum doctore, decano Cracoviensi, sedis apostolicae prothonotario et regni Poloniae vicecancellario, Laurentio Zaramba de Kalinowa castellano Siradiensi, Spithkone de Tarnow et Przibislao Dzik castellano Zarnoviensi, nuntiis et ambasiatoribus suis solemnibus et ipsius serenitatis ac totius regni et coronae Poloniae representantibus personas, cum praeclaro et magnifico principe domino Sigismundo magno duce supradicto, genitore nostro carissimo, in tractatibus et colloquiis in Grodno factis et habitis facta, determitata, inscripta sunt et conclusa¹⁾, stabili robore solidentur et in debita ac efficaci remaneant firmitate quodque nulla per quempiam suspicione de praemissorum contraventu valeant connotari, promittimus sub fide et honore nostris ducalibus, sine dolo et fraude, et onere iuramenti super lignum Crucis vivificae corporaliter praestiti, quod omnia et singula cum praedicto domino magno duce, genitore nostro carissimo, per supradictos dominos ambasiatores determinata et conclusa ac inscripta in omnibus eorum clausulis, capitulis, sententiis, conditionibus et articulis servabimus et inviolabiliter, quamdiu praedictus genitor noster et nos ipsi vitam duxerimus in humanis, attendemus nec in aliquo contraveniemus facto vel opere, modo, ingenio aut quibuscumque coloribus exquisitis nec aliquas ligas, inscriptiones, confoederationes sive pacta cum quibuscumque personis, cuiuscumque status,

57. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 55.

conditionis, gradus vel eminentiae fuerint, et specialiter cum Cruciferis de Prussia et Livonia faciemus. Volumus quoque et debemus contenti esse in patrimonio nostro post decessum genitoris nostri nobis inscripto, nunquamque ad alia sine consensu et voluntate praefati domini regis, successorum et coronae Poloniae necnon praelatorum et baronum utriusque domini, tam regni Poloniae, quam ducatus magni Lithwaniae, aspirare. In cuius rei testimonium sigillum nostrum praesentibus est appensum. Datum Wilnae sabbato ipso die sancti Lucae Ewangelistae, sub anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo secundo.

58.

Kraków, 3 stycznia 1433 r.

Władysław król polski nadaje Zygmuntowi wielkiemu księciu litewskiemu dożywotnio w zarząd Wielkie Księstwo litewskie i określa jego prawa i obowiązki.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 178. Dokument dobrze zachowany, tylko pismo przy końcu nieco wyblakłe, szer. 84, wys. 40, zakł. 10 cm. — Pieczęci było niegdyś 35, obecnie brakuje z nich dwóch; wiszą one w dwóch rzędach na sznurkach jedwabnych niebieskich, czarnych, różowych i czarno-różowych, pieczęć królewska na sznurku czarno-żółto-różowym. Z wyjątkiem pieczęci królewskiej, wyciśniętej w zwykłym wosku, i dwóch biskupich, wyciśniętych w czarnym wosku, reszta pieczęci wyciśnięta jest w zielonym wosku; wszystkie pieczęcie mają kształt okrągły. A. Rząd górny: 1. Pieczęć majestyczna króla Władysława Jagielly, dość dobrze zachowana, reprodukowana u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich, nr. 13. 2. Pieczęć Wojciecha Jastrzębca arcybiskupa gnieźnieńskiego, śr. 31 mm., wyobraża w tarczy herb Jastrzębiec, nad tarczą postać biskupa siedzącego na tronie, in pontificalibus, z pastorałem w lewej ręce, prawą rękę wznoszącego do błogosławieństwa; w otoku napis: + s · alberti archiepi gnesnen. 3. Pieczęć Zbigniewa Oleśnickiego biskupa krakowskiego, śr. 32 mm., w obwódce, złożonej z czterech łuków, wyobraża tarczę, na niej herb Dębno, nad nią popiersie biskupie; w otoku napis: + s · s · bignei · dei · gra · cracouiē. 4. Pieczęć Mikołaja z Michałowa kasztelana krakowskiego, śr. 30 mm., wyobraża w tarczy herb Poraj; w otoku napis: + si · nicolai de michalow castellan crac. 5. Pieczęć Piotra Szafranca z Pieskowej Skały wojewody sandomierskiego, śr. 21 mm., wyobraża w obwódce trójłucznej tarczę, na której herb Starykoń; w otoku napis: + s · petrus || schafra nec. 6. Pieczęć Marcina z Kalinowej wojewody sieradzkiego, śr. 24 mm., wyobraża w tarczy herb Zarembe; w otoku napis: + si · martinus de calinowa. 7. Pieczęć Jana z Lichina i Gosławic wojewody brzesko-kujawskiego, śr. 20 mm., wyobraża w tarczy herb Godziembe; w otoku napis: + s · johannis de goslawycze. 8. Pieczęć Jaranda z Grabia i Dąbrówki wojewody wrocławskiego, śr. 25 mm., wyobraża w tarczy herb Pomian; w otoku napis: + s · jarandi de dambrowka. 9. Pieczęć Wojciecha z Bnina (przywieszona przez Piotra z Bnina kasztelana gnieźnieńskiego), śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Łodzie; w otoku napis: + s · alberti de bonyn. 10. Pieczęć Wawrzyńca Zaremby kasztelana sieradzkiego, śr. 26 mm., wyobraża w tarczy herb Zarembe; w otoku napis: + zarambe de calinowa. 11. Pieczęć Pawła Złodzieja kasztelana małogoskiego, 23 mm., wyobraża w tarczy herb Niesobie; w otoku napis: + s · pasfo de prichol.cz... (? może: przespołewo). 12 i 13. Tych dwóch pieczęci brak. 14. Pieczęć Piotra z Widawy sędziego sieradzkiego, śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Abdank; w otoku napis uszkodzony: + s · petr + ... wa. 15. Pieczęć prawdopodobnie Domarata z Kobylan kasztelana bieckiego, śr. 20 mm., wyobraża w tarczy herb Grzymale; napis otokowy zarty. 16. Pieczęć Mikołaja z Kościelca chorążego wrocławskiego, śr. 21 mm., wyobraża w tarczy herb Powale; w otoku napis: + s · nicolai de coszelec. 17. Pieczęć Krystyna

ze Smólska kasztelana brzesko-kujawskiego, śr. 24 mm., wyobraża w tarczy herb Szelige; w otoku napis: + s · cristini de smolSCO. — B. Rząd dolny: 1. Piecz. Stanisława z Klimuntowa i Charbinowic sędziego sandomierskiego, śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Sulimę; w otoku napis: + s + stanislai · heredis de climōtow. 2. Piecz. prawdopodobnie Warsza z Samborca kasztelana zawichojskiego, śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Rawicz; w otoku napis zatarty. 3. Piecz. Klemensa Wątróпки ze Strzelec, śr. 21 mm., wyobraża w tarczy herb Okszę; w otoku napis na trzech wstęgach: + s | clement | tis + ds + wa | ntropka. 4. Piecz. Abrahama ze Zbąszynia sędziego poznańskiego, śr. 26 mm., wyobraża w obwódce złożonej z czterech łuków tarczę, w której herb Nałęcz, nad tarczą hełm, na którym w klejnocie dwa rogi jelenie bliźnie; w otoku napis: + s · abraham sbaszyski. 5. Piecz. Stanisława z Bielaw i Dobrzelina podkomorzego łęczyckiego, śr. 23 mm., wyobraża w tarczy herb Doliwa; w otoku napis: + s · stanis · de · dobrze · succamerar · lanc. 6. Piecz. Wojciecha Malskiego kasztelana łęczyckiego, śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Nałęcz, nad tarczą hełm, w klejnocie dwa rogi jelenie bliźnie; w otoku napis: + s · alberti malye. 7. Piecz. Andrzeja z Lublina podkomorzego dobrzyńskiego, śr. 24 mm., wyobraża w tarczy herb Ogończyk, nad tarczą hełm, na którym w klejnocie dwie ręce w słup; w otoku napis: + s · andree de lubin. 8. Piecz. Wojciecha (?) ze Sprowy, śr. 20 mm., wyobraża w tarczy herb Odrowąż; napis w otoku niewyraźny: + s · alberti (?) + de + sprowa. 9. Piecz. Michała (?), śr. 21 mm., wyobraża w tarczy herb Jastrzębiec (podkowa barkiem w dół); w otoku napis niewyraźny: .. michael... (?) 10. Piecz. Piotra Szafranca wojewody sandomierskiego, jak wyżej w rzędzie górnym nr. 5, przywieszona przez młodszego Szafranca z Pieskowej Skaly, podkomorzego krakowskiego. 11. Piecz. Jana ze Sprowy sędziego sandomierskiego, śr. 21 mm., wyobraża w tarczy herb Odrowąż; w otoku napis: + s · iohannis · de · sprowa · 12. Piecz. prawdopodobnie Żegoty z Mojkowic chorążego sieradzkiego, śr. 21 mm., wyobraża w tarczy herb Felita; napis otokowy niewyraźny. 13. Piecz. prawdopodobnie Aleksego z Płonian chorążego dobrzyńskiego, śr. 21 mm., wyobraża w tarczy herb Wilczekosy; napis otokowy zatarty. 14. Piecz. Jana z Oleśnicy marszałka król. pol., śr. 25 mm., wyobraża w obwódce złożonej z 3 łuków tarczę, w której herb Dębno; w otoku napis: + s · iohannis de oleschnica marsalci. 15. Piecz. Stanisława z Klimuntowa i Charbinowic chorążego sandomierskiego, jak wyżej w rzędzie dolnym nr. 1; niewiadomo, kto ją przywiesił. 16. Piecz. Mikołaja z Boniewa łowczego brzesko-kujawskiego, śr. 19 mm., wyobraża w tarczy herb Ogończyk; w otoku napis: + S · NICOLAJ DE BONIWO. 17. Piecz. Mikołaja z Boniewa łowczego brzesko-kujawskiego, jak wyżej w rzędzie dolnym nr. 16; niewiadomo, kto ją przywiesił. 18. Piecz. Klemensa Lisa, śr. 19 mm., wyobraża w tarczy herb Lis; w otoku napis: + s · clementis ds lis. — In dorso zapiski: 1) Confoederatio regis Wladislai Jagello cum magno duce Sigismundo, quod post eius obitum Magnus Ducatus coronae et regno Poloniae uniretur (ręka XVI w., poczem ręka XVIII w. dopisała: de data anni Dni 1433, poczem następuje znak Φ); 2) zapisek z r. 1721 zupełnie zmyty, wedle inwentarza brzmiał on tak: Przywilej króla Władysława Jagielly z pozwoleniem Zygmunta W. X. Lit. z Koroną Polską, iż po śmierci Zygmunta mają się zjednoczyć. U niego pieczęć majestatowa, mniejszych pieczęci 33 (sic). Sprawiony w Krakowie anno 1433 de data ante festum Epiphaniarum Dni. Lit. A. Szuffl. 1. Szt. 1; 3) ślady liter; F. 6, Nr. 8. — A., oraz data: 1433.

Or. 2. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 178 (bis). Dokument dobrze zachowany, szer. 88, wys. 51, zakł. 14,5 cm. — Na sznurku jedwabnym czarno-różowym wisi dobrze zachowana pieczęć mniejsza królewska, wyciśnięta w czerwonym wosku, reprodukowana u Gumowskiego, Pieczęcie królów pol., nr. 14. — In dorso zapiski: 1) Privilegium tempore Vladislai regis Poloniae et Sigismundi Magni ducis Lithuaniae Cracoviae congestum, anno Dni millesimo quadringentesimo trecesimo tertio et multum nocivum contra statum Magni Ducatus Lithuaniae (ręka XV w.); 2) zapisek ruski z w. XV, zupełnie

zmyty i nieczytelny; 3) Privilegium Jagellonis, quo pacta nomine Regni et Magni Ducatus santiuntur inter Jagellonem regem et Sigismundum Lithwaniae ducem, anno 1433 (*reka XVI w.*); 4) Przywilej łaciński króla Władysława Jagieła, w którym pacta między Koroną Polską i Wielkim Księstwem Litewskim i z Zygmuntem księżciem litewskim i państwa oboma. [U niego pieczęć jedna. Sprawiony] w Krakowie de data anno 1433, sabbato ante festum Epiphaniae. Litera A. Szufflada 2. Sztuka 2 (*zapisek z r. 1721*).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 15 (Teki Naruszewicza t. 15) nr. 68 str. 221—224. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis Collect. Dogelii. Na końcu aktu zapisek: NB. Na tej kopii, z której ta przepisana, przypisał X. Dogel: Ex originali cum sigillo Maiestatis et aliis minoribus 33 archivi Nesvicensis. Alterum ibidem originale sub sigillo uno. Ex eo desuper hic quaedam annotata sunt, quae in priore non reperiuntur. Ten tekst odpowiada Or. 1.

Dr. 1. Cod. diplomaticus Poloniae t. 1, nr. 175 (według Or. 1).

Uw. Drukowany tu tekst według Or. 1, odmianki według Or. 2.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum prudenter occurrimus incommodis, dum nostrae aetatis gesta^a litterarum apicibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos Wladislaus Dei gratia rex Poloniae necnon terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuyaviae Littuaniaeque^b princeps supremus, Pomeraniae Russiaeque dominus et haeres etc., ad universorum notitiam tam praesentium quam futurorum per haec scripta deducimus, quomodo eo tempore, quo principes, praelati, nobiles ac regnicolae regni Poloniae nos ad regnum Poloniae invitantes in regem Poloniae assumpserunt et nutu divino et almi Spiritus inspiratione de gentilitatis tenebris educentes ad gremium fidei catholicae per regenerationem baptismatis attulerunt, magnificus et praeclarus princeps dominus Sigismundus magnus dux Litthuaniae, Russiae etc., frater noster carissimus, nobis, Coronaeque et Regno ac regnicolis ipsius regni Poloniae pura mente et irrevocabili animo firmaque et inviolabili sponsione ex certa ipsius scientia et matura deliberatione voluntateque ultronea, non compulsus^c, non coactus, seu aliquo errore seductus, promisit et litteris suis¹ firmavit, nos, Regnum et Coronam ac regnicolas regni nostri Poloniae deserere non debere, sed nobis toto posse et viribus assistere constanter et nos contra insultus quorumlibet hominum viventium, cuiuscumque status, conditionis, gradus^d vel eminentiae fuerint, adiuvere. Nos cupientes praefatum fratrem nostrum, ducem magnum Sigismundum, reciproca et fraterna vicissitudine de pari assistentia reddere certiore, pura mente et irrevocabili animo, firmaque et inviolabili sponsione, ex certa nostra scientia et matura deliberatione voluntateque ultronea, non compulsi, non coacti, seu aliquo errore seducti, promittimus^e et litteris praesentibus firmamus, quod ipsum dominum Sigismundum magnum ducem ac Magni Ducatus incolas et subditos deserere non debemus, sed eis toto posse et viribus constanter assistere et eos contra insultus quorumlibet hominum viventium, cuiuscumque status, conditionis, gradus^f vel eminentiae fuerint, adiuvere. Nosque et successores nostri non debemus praefatum dominum Sigismundum ducem magnum et suos successores ratione huiusmodi subsidii pro quibuscumque dampnis amovere, exceptis victualibus et pabulis equorum necessariis et opportunis. Et insuper

58. ^a Or. 2 gesta aetatis nostrae. ^b Or. 2 Lithwaniae. ^c W or. 2 od ex certa do compulsus brak.

^d W or. 2 brak tego wyrazu. ^e W or. 2 tu następują wyrazy: pro nobis, natis, successoribus et Corona.

^f Or. 2 gradus, conditionis.

58. ¹ Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. w tem wydawnictwie nr. 9.

volentes praefatum fratrem nostrum, ducem magnum Sigismundum, speciali gratia et caritate fraternam amplecti et consolari quodque erga nos ferventiori exardescat fide atque bonitate, ipsum in partem sollicitudinis nostrae assumentes, magnum ducatum terrarum nostrarum Litthwaniae et Russiae caeterorumque dominiorum Ducatus praedicti et nostra bona paterna, videlicet Wylnam et alia bona ad nostrum patrimonium spectantia, de manu nostra, deliberatione circa ipsius electionem principum, praelatorum, baronum et nobilium utrorumque dominiorum, videlicet regni Poloniae et ducatus magni Lithuaniae, habita, iuxta continentiam litterarum super electione huiusmodi fienda alias confectarum¹, damus et conferimus ad tempora suae vitae, titulo supremi principatus Litthwaniae, quo uti consuevimus, pro nobis et nostris successoribus reservato, cum omnibus terris, castris^a, districtibus, curiis, villis et omnibus utilitatibus ad ea spectantibus, firmiter et irrevocabiliter^b et sub eisdem limitibus et gradibus^c, sicut eundem piae memoriae dominus Alexander alias Wytawdus^d magnus dux tenebat. Et si inter subditos super huiusmodi graniciis^e vel aliis causis regni Poloniae aut magni ducatus Lithuaniae aliqua dubietas seu quaestio^f oriretur, quemadmodum in vita praefati ducis fuerant exortae, ad litteras et documenta legitima^g ex utraque parte producenda recurratur et secundum illarum determinationem finis praedictis quaestionibus et dubiis imponatur. Ipse quoque frater noster nos tenere et honorare debet et tenetur in terris Magni Ducatus^h sicut dominum et fratrem suum seniore. Insuper praedictum fratrem nostrum constantiori fiducia prosequi cupientes et, prout iustum est, reddere certiore, promittimus eidem, pollicemur et spondemus sub fide et honore, absque dolo et fraude, ac sub onere praestiti iuramenti, stabilem assistentiam, exnunc prout extunc et extunc prout exnunc, tenere firma fide, ita, quod post decessum praefati fratris nostri¹ Sigismundi ducis magni ducatus magnus Lithuaniae cum terris et dominiis omnibus, etiam Russiae, quibuscumque nunc subiectis et virtute sua subiciendis, ad nos et inclitos natos nostros, scilicet Wladislaum et Kazimirum, ac nostros successores et ad coronam ac regnum Poloniae debent vera et haereditaria successione devolvi, quemadmodum patentibus prioribus litteris² desuper confectis est firmatum, quarum tenorem hic habere volumus³ pro insertis, exceptis praefati fratris nostri, ducis magni Sigismundi, bonis paternis, videlicet Troky necnon civitatibus, castris, districtibus, oppidis, villis, curiis et aliis bonis, plene et ex integro in omnibus suis limitibus ad praedictum suum patrimonium spectantibus, quae post suum decessum ad filium suum illustrem ducem Michaellem seu ad alios filios legitimos et futuros devolventur. De quibus nihilominus praefatus dux Michael et alii filii futuri nobis, filiis nostris, successoribus ac coronae et regno Poloniae, cum suis succedaneis temporibus perpetuis, prout caeteri principes Lithuaniae et Russiae, seu duci magno per utramque partem pro tempore eligendo obsequi, obedire tenebuntur et servire. Quos si non habita prole de hac luce decedere contigerit, extunc praedicta bona ipsorum paterna ad nos, natos et successores nostros et ad coronam regni Poloniae devolventur. Praeterea terra Podoliae cum omnibus civitatibus, castris, oppidis, villis, districtibus, plene et ex integro in omnibus suis limitibus, sicut ab antiquo spectat et pertinet, spectabat et pertinebat, spectare debet et pertinere ad nos et regnum Poloniae perpetuo et in aevum neque deinceps per praefatum fratrem nostrum, ducem

58. ^a Or. 2 ma nadto: civitatibus oppidis. ^b Or. 2 inviolabiliter. ^c Or. 2 gadibus. ^d Or. 2 Wytoldus. ^e Or. 2 greniciis. ^f Or. 2 quaestio seu dubietas. ^g Or. 2 legittima documenta. ^h Or. 2 dodaje nadto: Lithuaniae. ¹ Tych dwóch wyrazów w or. 2 brak. ³ Or. 2 volumus habere.

58. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 54. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 55.

magnum, successores suos, per^a Ducatus Magni^b incolas nos, successores nostri, Regnum et Corona pro eadem terra impetemur quibuscumque modis aut coloribus exquisitis. Item, quia stantibus inter nos tractatibus huiusmodi castrum Olessko^c, de quo dampna plurima nobis, Regno et subditis nostris hostiliter inferebantur, per gentes nostras est vallatum, in casu, quo ad manus nostras regias per devictionem aut aliis quibuscumque modis devolveretur, ipsum castrum cum bonis ad ipsum spectantibus nos et Corona tenebimus et possidebimus pacifice et quiete, nisi illud dare eidem fratri nostro magno duci vel pro nobis et Corona retinere vellemus^d, quod stabit in nostra libera voluntate. Alia vero, sicut Luczka^e, Wladimiria et alia castra, civitates et districtus, oppida, villae, curiae, in suis limitibus omnibus plene et ex integro ad ipsa spectantia, quae frater noster bonae memoriae dominus Allexander alias Witawdus^f, olim magnus dux Lithuaniae, possidebat, praeter castra ad terram Podoliae spectantia, etiam si medio tempore ad possessionem nostram aut Coronae et Regni nostri devenirent, praefato fratri nostro duci magno^g ad tempora vitae suae^h tenenda et possidenda dabimus darique faciemus et assignari. Quae quidem castra praefatus frater noster, dux magnus dominus Sigismundus, nulli debet dare ad tenendum, nisi prius in manibus suis corporale praestet iuramentum et suis litteris patentibus se inscribat, quod pro ipso fratre nostro illud seu illa fideliter tenebit et post decessum suum nulli alteri ea, nisi nobis, filiis nostris, aut coronae regni Poloniae resignabit. Item Rathno, Wethle et Lopaczin cum bonis omnibus ad praedictos districtus spectantibus nos et Corona perpetuo possidebimus et in aevum. Praeterea sub fide et honore, absque dolo et fraude, etⁱ onere praestiti iuramenti omnes ligas, inscriptiones et uniones, si quas unquam in dampnum, periculum aut contemptum eiusdem fratris nostri, ducis magni Sigismundi, et quorumvis dominiorum suorum cum^j cuiuscumque status aut conditionis hominibus fecissemus, abolentes et in nihilum redigentes promittimus et spondemus, quod nullum hominum, cum quibus foederati sumus et uniti, favoribus, subsidiis et quibuscumque praerogativis praefato fratri nostro duci magno Sigismundo praefere volumus nec umquam contra ipsum esse, quinimo ipsum supra et ultra ac contra omnes et specialiter contra fratrem nostrum^k ducem Switrigal nostris consiliis, auxiliis et favoribus et quibusvis subsidiis, vita et rebus, etiam quocienscumque et contra quoscumque inimicos opportunum fuerit, cum nostra potentia et viribus perpetue cumque subditis nostris adiuvare et ad haec firmiter obligamur. Nec umquam ipsum aliquibus exquisitis coloribus volumus deserere et aliis adhaerere, sed secum stare in prosperis et adversis et eum ab omnibus adversitatibus et periculis pure et constanter ac fideliter praemunire. Item praefatus frater noster et sui successores praefatum Ducatum Magnum sic tenens de manu nostra, ut praefertur, non debet aspirare ad cuiuscumque suggestionem seu inductionem ad recipiendum regale fastigium, videlicet^l coronam, contra nostram, successorum nostrorum et Coronae Poloniae^m scientiamⁿ, voluntatem et consensum. Et ut haec praemissa et singula superius contenta^o maioris roboris obtineant firmitatem, nostrum et infrascriptorum praelatorum, baronum, militum et procerum regni nostri Poloniae, videlicet, reverendissimi in Christo patris domini Alberti Dei gratia sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopi et pri-

nos Albertus Dei gratia sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopus et primas, Sbigneus Cracoviensis, Johannes Wladislaviensis, Johannes Chelmensis episcopi, magnificique nobiles et strenui Nicolaus

58. ^a Or. 2 ac. ^b Or. 2 Magni Ducatus. ^c Or. 2 Oleschco. ^d Or. 2 vellemus retinere. ^e Or. 2 Luczsko. ^f Or. 2 Witoldus. ^g Or. 2 dodaje: Sigismundo. ^h Or. 2 suae vitae. ⁱ Or. 2 ac. ^j W or. 2 brak. ^k W or. 2 brak. ^l Or. 2 seu. ^m Or. 2 Regni Poloniae. ⁿ W or. 2 brak. ^o Or. 2 contracta.

matis necnon reverendorum in Christo
 patrum, dominorum Sbignei Cracoviensis,
 Johannis Wladislaviensis. Johannis Chel-
 mensis episcoporum, magnificorumque Ni-
 colai de Michalow castellani et capitanei
 Cracoviensis. Petri Schaffranecz Sandomi-
 riensis, Martini de Calinowa Siradiensis,
 Johannis de Lichin Brestensis, Jarandi de
 Grabye Wladislaviensis palatinorum, Petri
 de Bnyo Gnesnensis, Laurentii Zaramba
 Siradiensis, Alberti Malsky Lanciensi-
 Dobeslai de Oleschnicza Woyniciensis, Cri-
 stini de Cozieglowy Sandecensis, Cristini
 Brestensis, Domarati de Cobilani Bye-
 censis, Johannis de Crethcow Dobrinensis,
 Warsii de Samborzecz Zawichostensis,
 Pauli Zlodzey Malogostiensis, Stanislai
 Gamrath Polanecensis, Passkonis de Go-
 slawicze Conariensis, Stanislai de Gosdna
 Brezensis castellanorum, Johannis de Ole-
 schnicza regni nostri Poloniae marschalci,
 Petri de Pyeszkowa Scala Cracoviensis, Pe-
 tri Cordebogk Poznaniensis, Stanislai Bye-
 lawsky Lanciensi, Stanislai Szczowsky
 Wladislaviensis, Andreae de Lubyn regni
 nostri Poloniae thesaurarii, subcamerario-
 rum, Pauli de Bogumilowicze Cracoviensis,
 Johannis de Sprowa Sandomiriensis, Adae
 de Dzansshyn^a Poznaniensis, Petri de Wi-
 dawa Syradiensis, Nicolai Slup Dobrinensis
 iudicum, Stanislai de Charbinowicze San-
 domiriensis, Zegotha de Moykowicze Sira-
 diensis, Alexii Dobrinensis, Nicolai de Co-
 szelec Bidgostiensis vexilliferorum, Petri
 Strikowsky pincernae Lanciensi, Sigis-
 mundi Bobowsky Cracoviensis et Zawissii
 de Oleschnicza Sandomiriensis subiudi-
 cum^b sigilla sunt appensa sub ratihabi-
 tione, voluntate et consensu omnium alio-
 rum absentium praelatorum nostrorum et
 baronum. Actum Cracoviae sabbatho pro-
 ximo ante festum Epiphaniae Domini
 anno eiusdem millesimo quadringentesimo
 tricesimo tertio. Datum per manus prae-
 dicti reverendissimi patris domini Johannis

de Michalow castellanus et capitaneus
 Cracoviensis, Petrus Schafranyecz de Pyesz-
 kowascala Sandomiriensis, Martinus de Ca-
 linowa Syradiensis, Johannes de Lichin
 Brzestensis, Jarandus de Grabye Wladisla-
 viensis palatini, Petrus de Bnyo Gneznensis,
 Laurentius Zaramba Syradiensis, Albertus
 Malski Lanciensi, Dobeslaus de Olessni-
 cza Voyniciensis, Cristinus de Cozeglowy
 Sandecensis, Cristinus Brzestensis, Doma-
 rath de Cobilani Byeczensis, Johannes de
 Crethcow Dobrinensis, Varssius de Sambo-
 rzecz Zauichostensis, Paulus Zlodzey Malo-
 gostiensi, Stanislaus Gamrath Polaneczen-
 sis. Passek de Goslauicze Conariensis, Sta-
 nislaus de Gosdna Brzezensis castellani,
 Johannes de Olessnicza regni Poloniae
 marschalcus, Petrus iunior Schafranez de
 Pyeschcowascala^c Cracoviensis, Petrus Cor-
 debog Poznaniensis, Stanislaus Byelawski
 Lanciensi, Stanislaus Szczowski Wladi-
 slaviensis, Andreas de Lubin Dobrinensis
 regni Poloniae thesaurarius, subcamerarii,
 Paulus de Bogumilowicze Cracoviensis,
 Johannes de Sprowa Sandomiriensis, Abra-
 ham de Dzbanschin Poznaniensis, Petrus
 de Vydawa Syradiensis, Nicolaus Slup
 Dobrinensis iudices, Stanislaus de Charbi-
 nowicze Sandomiriensis, Zegotha de Moy-
 kowicze Syradiensis, Alexius Dobrinensis,
 Nicolaus de Coszelec Wladislaviensis
 vexilliferi, Petrus de Strykowsky pincerna
 Lanciensi, Sigismundus Bobowski Cra-
 coviensis et Zauissius de Olessnicza Sando-
 miriensis subiudices, praelati, barones, mi-
 lites, proceres et nobiles regni Poloniae,
 de certa scientia, voluntate, mandato et
 consensu aliorum omnium fratrum, ami-
 corum et consanguineorum nostrorum,
 praelatorum, baronum et nobilium pro-
 mittimus pura fide, absque dolo et fraude,
 et sub onere corporaliter super ligno Crucis
 vivificae praestiti iuramenti, quod prae-
 fatus dominus Wladislaus rex Poloniae,
 dominus noster gratiosus, eiusque nati et

58. ^a Tak w or. 1 zamiast: Abraham de Dzbanschin, jak ma or. 2. ^b Or. 1 subiudicibus. ^c Or. 2
 Pyeschcowala.

episcopi Wladislaviensis, regni Poloniae cancellarii, et venerabilis Wladislai de Opporow decretorum doctoris, decani Cracoviensis, sedis apostolicae prothonotarii, eiusdem Regni vicecancellarii etc.

successores, tenebit, attendet et servabit, tenebunt, attendent et servabunt nosque cum ipso et ipsis tenebimus et servabimus inviolabiliter^a ipsumque natos et successores suos, dominos nostros reges Poloniae futuros, inducemus ad tenendum et servandum fideliter et constanter suprascripta. Harum quibus sigilla nostrum necnon praelatorum, baronum, militum, procerum et nobilium suprascriptorum sunt appensa testimonio litterarum. Datum Cracoviae sabbato proximo ante festum Epiphaniae Domini, anno nativitatis Eiusdem millesimo quadringentesimo tricesimo tertio.

59.

Troki, 20 stycznia 1433 r.

Zygmunt wielki książę litewski, otrzymawszy dożywotnio od króla Władysława godność wielkiego księcia, przyrzeka wierność jemu i Koronie polskiej i określa swoje wobec nich obowiązki.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 384 (szufl. 6). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 71, wys. 31, zakł. 7 cm. — Pieczęci było pierwotnie 40 (inwentarz Zamajskiego t. 4, str. 450, podaje ich cyfrę na 42), w dwóch rzędach, w górnym i dolnym po 20; obecnie zostało z nich 29, z tych 11 wyluskanych. Wiszą one na sznurkach jedwabnych, plecionych z nici białych, czerwonych, niebieskich, zielonych i czarnych. Po jedenastu pieczęciach pozostały tylko sznurki. — A. Rząd górny: 1. Piecz. majestatowa w. ks. Zygmunta, dość dobrze zachowana, w zwykłym wosku wyciśnięta; reprodukowana w Piekosińskiego Studjach, rozprawach i materiałach t. II (Kojalowicza Herbarz litewski). 2. Po pieczęci pozostał tylko sznurek. 3. Piecz. Andrzeja, biskupa łuckiego, okrągła, śr. 26 mm., w czerwonym wosku, dolny brzeg nadszczerbiony, wyobraża Madonnę w koronie z dzieciątkiem na ręku; w otoku napis zatarty: o sill. ... dree * ... ca.is * 4. Po pieczęci pozostał tylko sznurek. 5. Piecz. kniazia Michała Kiejstutowicza, okrągła, śr. 30 mm., w czerwonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża Pogoń w lewo; w otoku napis: * f * michaelis * fily * magni * ducis * lytwanie. 6. Piecz. kniazia Olelka Wołodymirowicza, okrągła, śr. 30 mm., w czerwonym wosku, u dołu nieco wyszczerbiona: wyobraża w tarczy herb w postaci poluksiężyca rożkami do góry, na nim strzala przekrzyżowana w słup, sełęczem w górę; w otoku napis częściowo zatarty: ПЕУНТЬ КНАЗА ІВАНІ БОЛОДНРОБНУА. 7. Piecz. kniazia Iwana Wołodymirowicza, okrągła, śr. 30 mm., w czerwonym wosku, brzegiem zatarta, przedstawia w polu herb w postaci poluksiężyca rożkami do góry, na nim krzyż; napis otokowy nieczytelny. 8. Piecz. kniazia Andrzeja Wołodymirowicza, okrągła, śr. 22 mm., w czerwonym wosku, dobrze zachowana, przedstawia herb w postaci jakby kaplicy z krzyżem w środku i na wierzchu; w otoku napis odwrotnie biegnący: ПЕУНТЬ КНАЗА АНДРІА БОЛО. 9. Piecz. kniazia Fedka Korybutowicza, okrągła, śr. 26 mm., w czerwonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża krzyż, którego noga u dołu kotwicznie rozdarta. 10. Piecz. kniazia Semena Iwanowicza, okrągła, śr. 29 mm., w czerwonym wosku, u dołu wyszczerbiona, wyobraża Hipocentaura, w otoku

napis: **КНЗА СЕМЕНА ІВАНОВУА**. 11. Piecz. kniazia Aleksandra Nosa, okrągła, śr. 36 mm., w czerwonym wosku, w środku nieco zatarta, wyobraża Pogoń w lewo; w otoku napis: **ПЕЧАТЬ КНАЗА ОЛЕКСАНДРА НОСА**. 12. Piecz. Dawgerda bojara litewskiego, okrągła, śr. 27 mm., w zielonym wosku, nieco zatarta, wyobraża herb Pomian (z mieczem położonym na rogach wołu); w otoku napis: + s * domini * dolgerdonis. 13—15. Po pieczęciach pozostały tylko sznurki. 16—18. Pieczęcie wyluskane. 19—20. Po pieczęciach pozostały tylko sznurki. — B. Rząd dolny: 21. Po pieczęci sznurek. 22. Piecz. Wojny bojara litewskiego, okrągła, śr. 25 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w polu herb Poraj (róża pięciolistna); w otoku napis: **ПЕЧАТЬ ВОИНЫ**. 23. Pieczęć wyluskana. 24. Piecz. Jagajły bojara litewskiego, okrągła, śr. 25 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w polu herb Poraj (jak piecz. nr. 22); w otoku napis: **ЯГАЙЛА**. 25. Pieczęć wyluskana. 26. Piecz. Romana Świrskiego bojara litewskiego, okrągła, śr. 30 mm., w zielonym wosku, w środku zagnieciona, wskutek czego herb w tarczy niewidoczny; w otoku napis: **ПЕЧАТЬ РОМАНОВА**. 27. Pieczęć wyluskana. 28. Piecz. Naczka Ginwilowicza, okrągła, śr. 27 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w polu herb Doliwę (w niezwykłym kształcie, gdyż miasto róż są tu niby trzy koła w słup jedno nad drugim; w otoku napis: **НАУКА • КНЕВНЛОВУА БУЦІА** (p). 29. Piecz. Moniwida bojara litewskiego, okrągła, śr. 30 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża herb Polukożę; w otoku napis: **ПЕЧАТЬ МОННІДОВА**. 30. Piecz. Iwaszka Goiczowicza bojara litewskiego, okrągła, śr. 25 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża herb w postaci połuzwierza wspiętego w prawo, z wywieszonym ozorem; w otoku napis: **ПЕЧАТЬ ІВШЬКА ГОІЧОВУА**. 31—33. Po pieczęciach pozostały tylko sznurki. 34—35. Pieczęcie wyluskane. 36. Piecz. Montygajły bojara litewskiego, okrągła, śr. 27 mm., w zielonym wosku, częściowo uszkodzona, wyobraża herb Topór (w lewo zwrócony); w otoku napis: **ПЕЧАТЬ МОН...** 37—39. Pieczęcie wyluskane. 40. Piecz. Olechna Dowojnowicza bojara litewskiego, okrągła, śr. 20 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża herb Zarebę; w otoku napis: * s * olechno dowonowicz. — In dorso zapiski: 1) Sigismundi ducis Litvaniae foedus cum Wladislao rege et regno Poloniae cum subiectione et recognitione de Podolia et Volinia, quod ad regnum pertinent. Et quod coronam non accipiet praeter voluntatem regis et Regni (ręka XVI w.); 2) In Troki ipso die ss. Sebastiani et Fabiani (ręka XVII w.); 3) 1433; 4) R^{ta}; 5) Lituaniae N. 64 (cyfrę przekreślono); 6) N. 59 (przekreślono); 7) N. 60.

Kop. 1. Transumpt kapituly krakowskiej z 2 marca 1502 r. ob. w tem wydawnictwie pod datą. — 2. Muzeum Czart., ręk. 1622, str. 17—22. Jestto odpis z XVI w. — 3. Muzeum Czart. ręk. 15 (Teki Naruszewicza t. 15) nr. 73, str. 239—249. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex orig. Archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego dnia 24 lipca 1782 roku; u dołu na sznurku z jedwabiu białego i czarnego i karmazynowego kręconym wisi pieczęć duża, na niej na massie białej osoba na majestacie z mieczem na prawej ręce siedząca jest wyciśniona z napisem w koło, także 38 mniejszych pieczęci na sznurkach z różnego jedwabiu kręconych wisi; z tych jedne są całe a drugie nadpsute.

Dr. 1. Barwinskij, Żigimont Kiejstutowicz, str. 152—155 (według Or. 1).

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. I str. 412, uw. 677 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 1649 (według inwentarza). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 382—383.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum prudenter occurrimus incommodis, dum etatis nostrae gesta litterarum apicibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos Sigismundus Dei gratia magnus dux Lithuaniae, Russiae etc. ad universorum noticiam tam praesentium quam

futurorum per haec scripta deducimus, quomodo eo tempore, quo principes, praelati nobiles et regnicolae regni Poloniae serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae, dominum nostrum et fratrem carissimum, ad regnum Poloniae invitantes in regem Poloniae assumpserunt et eum nutu divino et almi Spiritus inspiratione de gentilitatis tenebris educentes ad fidei katholicae gremium per regenerationem baptismatis attulerunt, eidem domino Wladislao regi Coronaeque et Regno ac regnicolis ipsius regni Poloniae pura mente et irrevocabili animo firmaque et inviolabili sponsione ex certa nostra scientia, matura deliberatione voluntateque ultronea, non compulsi nec coacti seu aliquo errore seducti, promisimus et litteris nostris firmavimus¹, quod ipsum dominum nostrum Wladislaum regem, Regnum et Coronam ac regnicolas ipsius regni Poloniae non debemus deserere, sed eis toto posse et viribus constanter assistere et eos contra insultus quorumlibet hominum viventium, cuiuscumque status, conditionis, gradus, vel eminentiae fuerint, adiuvere. Nos quoque et successores nostri non debemus dominum regem et suos successores ratione huiusmodi subsidii pro quibuscumque dampnis ammonere, exceptis victualibus et equorum pabulis necessariis et opportunis. Demum quia idem serenissimus princeps dominus Wladislaus, rex Poloniae praenotatus, nos in partem sollicitudinis suae assumpsit magnumque ducatum terrarum suarum Lythuaniae et Russiae caeterorumque dominiorum Ducatus praedicti et sua bona paterna, videlicet Wylnam et^a alia bona ad ipsius patrimonium spectantia, de manu sua, deliberatione circa nostram electionem principum, praelatorum, baronum et nobilium utrorumque dominiorum, videlicet regni Poloniae et ducatus magni Lithuaniae, habita, iuxta continentiam litterarum super electione huiusmodi fienda confectarum², nobis dedit et contulit ad tempora vitae nostrae, titulo supremi principatus Lythuaniae, quo uti consuevit, pro se et suis successoribus reservato, cum omnibus terris, civitatibus, oppidis, castris, districtibus, curiis, villis et cum omnibus utilitatibus ad ea spectantibus firmiter et irrevocabiliter et sub eisdem gadibus, sicut eundem piae memoriae dominus Alexander magnus dux tenebat. Et si inter subditos super huiusmodi graniciis vel aliis causis regni Poloniae aut magni ducatus Lythuaniae aliqua quaestio seu dubietas oriretur, quemadmodum in vita praefati ducis fuerant exortae, ad litteras et legitima documenta ex utraque parte producenda recurratur et secundum illarum determinationem finis praedictis quaestionibus et dubiis imponatur. Nos autem debemus et promittimus serenitatem suam tenere et honorare sicut dominum et fratrem nostrum seniore in terris magni ducatus Lythuaniae. Pro quo etiam ipsum, Coronam, Regnum et regnicolas regni Poloniae praedicti constantiori fiducia prosequi cupientes et, prout iustum est, reddere certiores, promittimus, pollicemur et spondemus domino Wladislao regi et inclitis natis suis, Wladislao et Kazimiro, Coronae, Regno et regnicolis regni Poloniae sub fide et honore, absque dolo et fraude, et sub onere praestiti iuramenti corporalis^b stabilem assistentiam, extunc prout exnunc et exnunc prout extunc, tenere firma fide, ita, quod post decessum nostrum ducatus magnus Lythuaniae cum omnibus terris et dominiis, etiam Russiae, quibuscumque nunc subiectis et virtute nostra subiciendis ad ipsum dominum Wladislaum regem et inclitos natos suos, scilicet Wladislaum et Kazimirum, ac suos successores et ad coronam et regnum Poloniae debent vera et haereditaria successione devolvi, quemadmodum patentibus prioribus litteris desuper confectis est firmatum³, quarum tenorem hic habere

59. ^a *W or.* et ad. ^b *W or.* corporali, a dopiero inną ręką na końcu dodano: s.

59. ¹ *Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. nr. 9.* ² *Ob. w tem wydawnictwie nr. 54.* ³ *Ob. w tem wydawnictwie nr. 55.*

volumus pro inserto, exceptis bonis nostris paternis, videlicet Troky necnon civitatibus, castris, districtibus, oppidis, villis, curiis et aliis bonis ad ipsum patrimonium nostrum spectantibus, quae post nostrum decessum ad filium nostrum ducem Michaellem seu ad alios filios legitimos et futuros devolventur. De quibus nihilominus dux Michael et alii filii futuri ipsi domino Wladislao regi, filiis suis et eorum successoribus ac coronae et regno Poloniae cum suis succedaneis perpetuis temporibus, prout caeteri principes terrarum Lythuaniae et Russiae, seu duci magno per utramque partem pro tempore eligendo obsequi, obedire, subici tenebuntur et servire. Quos si non habita prole ab hac luce decedere contigerit^a, extunc praedicta bona paterna ad praefatum dominum regem, natos et successores suos et ad coronam regni Poloniae devolventur. Praeterea tenore praesentium profiteamur, quod terra Podoliae cum omnibus civitatibus, castris, oppidis, villis, districtibus, plene et ex integro in omnibus suis limitibus, sicut ab antiquo spectat et pertinet, spectabat et pertinebat, spectareque debet et pertinere ad regnum Poloniae perpetuo et in aevum neque deinceps per nos et successores nostros seu per Ducatus Magni incolas Regnum aut Corona impetetur pro eadem terra quibuscumque modis aut coloribus exquisitis. Item, quia stantibus inter nos tractatibus huiusmodi castrum Oleschko, de quo dampna plurima hostiliter regno et ipsius subditis inferebantur, per gentes regias est vallatum, in casu, quo ad manus regias per devictionem aut aliis quibuscumque modis devolveretur, ipsum castrum cum bonis ad ipsum spectantibus praefatus dominus rex et Corona tenebit et possidebit pacifice et quiete, nisi nobis illud dare vel pro se retinere vellet, quod stabit in sua libera voluntate. Alia vero, sicut Luczsko, Wladimiria et alia castra, civitates et districtus ad ipsa spectantia, quae frater noster bonae memoriae dominus Alexander alias Wytawdus, olim magnus dux Lithuaniae, possidebat, praeter castra ad terram Podoliae spectantia, etiam si medio tempore ad possessionem domini regis aut Coronae devenirent, nobis ad tempora vitae nostrae tenenda et possidenda dari debent et assignari. Quae quidem castra nulli ad tenendum dare promittimus, nisi prius in manibus nostris corporale praestet iuramentum et suis patentibus litteris se inscribat, quod pro nobis tenebit fideliter et post decessum nostrum nulli ea alteri, nisi praefato fratri nostro domino regi aut filiis suis vel coronae regni Poloniae resignabit. Item Rathno, Wyethle, Lopaczin cum bonis ad praedictos districtus spectantibus dominus rex et Corona possidebit. Praeterea sub fide et honore, absque dolo et fraude, et onere praestiti iuramenti, omnes ligas, inscriptiones, uniones, si quas umquam in dampnum, periculum aut contemptum fecimus eiusdem domini regis, filiorum suorum et Regni et quorumvis suorum dominiorum, cum cuiuscumque status aut conditionis hominibus fecissemus, et specialiter ligas et inscriptiones per impressionem et importunitatem ducis Switrigal per nos, principes, boyaros et nobiles cum Cruciferis de Prussia et Lyvoniam factas et firmatas abolentes et in nihilum redigentes promittimus et spondemus, quod nullum hominum, cum quibus foederati sumus et uniti, favoribus, subsidiis et quibuscumque praerogativis suae Maiestati, filiis suis aut Coronae praeferre volumus nec umquam contra ipsos esse, quinimmo ipsum, filios suos ac Coronam eius supra et ultra et contra omnes et specialiter contra praefatos Cruciferos de Prussia et Lyvoniam nostris auxiliis, consiliis et favoribus et quibusvis subsidiis, vita et rebus etiam, quocienscumque et contra quoscumque inimicos opportunum fuerit, cum nostra potentia et viribus perpetuo cumque nostris subditis adiuvare et ad haec firmiter obligamur. Nec umquam ipsum dominum regem Poloniae, filios suos aut Coronam aliquibus

59. * *W. tekstie*: contingerit.

exquisitis coloribus volumus deserere et aliis adhaerere, sed secum stare in prosperis et adversis et eum, filios suos et Coronam ab omnibus adversitatibus et periculis pure, constanter et fideliter praemunire. Item promittimus, pollicemur et spondemus, ut supra, quod nos aut nostri successores praedictum Magnum Ducatum tenentes, ut praefertur, non aspirabimus ad cuiuscumque suggestionem seu inductionem ad recipiendum regale fastigium, videlicet coronam, contra praefati domini regis, successorum suorum et coronae Poloniae scientiam, voluntatem et consensum. Et ut haec omnia praemissa et singula superius contenta maioris roboris obtineant firmitatem, nostrum et infrascriptorum praelatorum, ducum, boyarorum, militum et procerum terrarum magni ducatus Lythuaniae et Russiae, videlicet reverendorum in Christo patrum dominorum Mathiae Wylnensis, Andreae Luczeoriensis et Nicolai Medniczensis episcoporum necnon illustrium Michaelis nati nostri, Alexandri alias Olelko, Iwan et Andreae Wladimirowicz, Fedor Koributhovicz, Semeonis Iwanowicz et Allexandri alias Nosch ducum ac magnificorum, strenuorum et nobilium Hostik castellani, Dawgerdi palatini Wylnensium, Petri alias Lelusch palatini, Sungal castellani Troczensium, Golymini capitanei Samagittiae, Radiwil marsalci terrae Lythuaniae, Iwaszkonis Gastoldi, Dawgal vexilliferi Wylnensis, Golyginy, Raczkonis Thabuthovicz, Woynus, Goyulus et Yagallo Gedroitorum, Ericus et Romani Swirzkych, Sandiwogii Wolymunthowicz, Naczkonis Gynivilowicz Brestensis, Monividi Grodensis, Iwaskonis Goyczowicz Nowogrodensis, Gynethi Cownensis, Sudimundi Creviensis, Sak Dubingensis, Montigal Wylkomiriensis tenutariorum, Czysz fratris Nyemery, Montolth, Senkonis Gedigildi, Andruskonis Nyemirovicz, Georgij fratris Butrim, Andruskonis Szakovicz, Olechnonis Dowoynovicz sigilla sunt appensa sub ratihabitione, voluntate et consensu omnium aliorum absentium praelatorum, ducum et boyarorum. Actum et datum in Troky, feria tertia ipso die beatorum Fabiani et Sebastiani martyrum, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo tertio etc.

60.

Korczyn, 27 lutego 1434 r.

Władysław król polski nadaje Zygmuntowi wielkiemu księciu litewskiemu dożywotnio w zarząd Wielkie Księstwo litewskie i określa jego prawa i obowiązki.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 179. Dokument dość zniszczony, w kilku miejscach rozdarcia podklejone papierem; pismo wyblakłe, miejscami prawie nieczytelne, szer. 80, wys. 44, zakł. 10 cm. — Pieczęci przywieszonych na sznurkach czarno-różowej barwy było niegdyś 67 (w r. 1721 i 1744 było ich 40, jak stwierdzają inwentarze archiwum); dziś pozostało jeszcze 34, z tych 6 wyluskanych. Wszystkie pieczęcie są okrągłe i wyciśnięte w zwykłym wosku, z wyjątkiem dwóch (22 i 43), wyciśniętych w czarnym wosku. 1. Piecz. majestatyczna króla Władysława, dość dobrze zachowana, otok częściowo uszkodzony. Zob. podobiznę u Gumowskiego, Pieczęcie królów pol. nr. 13. 2. Piecz. Wojciecha Jastrzębca arcybiskupa gnieźnieńskiego, jak wyżej przy dok. nr. 58, rząd górny, nr. 2. 3. Pieczęci brak. 4. Piecz. Zbigniewa Oleśnickiego biskupa krakowskiego, śr. 32 mm., zatarta, tak, że ledwie ślad herbu Dębno i postaci biskupiej nad tarczą pozostał. Zob. pieczęć przy dok. nr. 58 rząd górny, nr. 3. 5—7. Pieczęci brak. 8. Piecz. Andrzeja Ciołka z Żelechowa podkomorzego sandomirskiego, śr. 20 mm., wyobraża w tarczy herb Ciołek; w otoku napis na wstędze: + s^a andree de zelechowo. 9. Piecz. Piotra Szafranca z Pieskowej Skály wojewody krakowskiego, jak przy dok. nr. 58, rząd górny, nr. 5. 10. Pieczęć wyluskana. 11. Piecz. Spytka z Tarnowa wojewody sandomirskiego, śr. 18 mm., wyobraża

w tarczy herb Leliwę; w otoku napis: + s · spitconis de tarnow. 12. Piecz. Sędziwoja z Ostroroga wojewody poznańskiego, śr. 25 mm., wyobraża w tarczy herb Nałęcz, nad tarczą hełm ukoronowany, na którym w klejnocie dwa rogi jelenie bliźnie; w otoku napis uszkodzon: + s · sandivogii de.... 13—15. Pieczęcie wyluskane. 16—18. Pieczęci brak. 19. Piecz. Piotra Kordboka podkomorzego poznańskiego, śr. 25 mm., wyobraża w tarczy herb Korczbok; w otoku napis: + s · petri cordebo.. 20. Piecz. Dobrogosta z Szamotuł podkomorzego kaliskiego, śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Nałęcz; w otoku napis: + s · dobrogosty de schamot. 21. Piecz. prawdopodobnie Trojana z Łekna sędziego kaliskiego, śr. 25 mm., wyobraża w tarczy herb Topór (w lewo); napis otokowy zatarty. 22. Piecz. Jaranda z Grabia i Dąbrówki wojewody wrocławskiego, jak wyżej w dok. nr. 58, rząd górny, piecz. nr. 8. 23—24. Pieczęci brak. 25. Piecz. Ścibora z Borzysławic wojewody łęczyckiego, śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Fastrzębiec (podkowa barkiem ku dołowi); w otoku napis: + s · stibory · borzysławiczi · palat · lanci · 26. Piecz. Stanisława z Bielaw i Dobrzelina podkomorzego łęczyckiego, jak wyżej w dok. nr. 58, rząd dolny, piecz. nr. 5. 27. Piecz. Jana z Lichina i Gosławic wojewody brzesko-kujawskiego, śr. 23 mm., wyobraża w tarczy herb Godziembę; w otoku napis: + s · iohannis · de · gosław · 28—29. Pieczęci brak. 30. Piecz. Jana Mężyka z Dąbrowy wojewody łwowskiego, śr. 29 mm., wyobraża w tarczy herb Wadwicz; w otoku napis: + s · iohannis · mansif · de · dambrou · 31—39. Pieczęci brak. 40. Piecz. Dobiesława z Olesnicy kasztelana lubelskiego, śr. 23 mm., wyobraża w tarczy herb Dębno; w otoku napis: + s · dobeslai · de · olesznica · 41. Piecz. prawdopodobnie Marcina z Wrocimowic, śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Połukożę; w otoku napis zatarty, z którego tylko kilka liter rozpoznać można: + s · mar ... ai (?) 42. Piecz. Wojciecha Malskiego kasztelana łęczyckiego, jak wyżej w dok. nr. 58, rząd dolny, piecz. nr. 6. 43. Piecz. Marcina z Kalinowej wojewody sieradzkiego, jak wyżej w dok. nr. 58, rząd górny, piecz. nr. 6. 44. Piecz. wyluskana. 45. Piecz. Piotra z Bnina kasztelana gnieźnieńskiego, jak wyżej w dok. nr. 58, rząd górny, piecz. nr. 9. 46. Piecz. wyluskana. 47—52. Pieczęci brak. 53. Piecz. prawdopodobnie Tomka Szeligi z Fańkowiec podkomorzego sieradzkiego, śr. 18 mm., wyobraża w tarczy herb Szeligę; napis otokowy zatarty. 54. Piecz. Jana ze Sprowy sędziego sandomirskiego, jak wyżej w dok. nr. 58, rząd dolny, nr. 11. 55. Piecz. niewiadomego szlachcica, śr. 18 mm., wyobraża w tarczy herb Grzymalę; w otoku napis częściowo zatarty: + s · iohannis de wol... (?) 56. Pieczęci brak. 57. Piecz. niewiadomego szlachcica, śr. 23 mm., wyobraża w tarczy herb Ogończyk; napis otokowy zatarty. 58. Piecz. Zygmunta z Bobowy podsędka krakowskiego, śr. 24 mm., wyobraża w tarczy herb Gryf; w otoku napis: + s · sigismundi · de · bobowa · subiudicis · 59. Piecz. Mikołaja Słupa z Wierzbicka kasztelana dobrzyńskiego, śr. 26 mm., wyobraża w tarczy herb Dołęgę; w otoku napis: + s · nicolai slup de virszbiczsko .... 60—62. Pieczęci brak. 63. Piecz. Pawła Złodzieja kasztelana małegojskiego, jak wyżej w dok. nr. 58, rząd górny, piecz. nr. 11. 64—65. Pieczęci brak. 66. Piecz. Piotra z Podgrodzia wojskiego lubelskiego, śr. 22 mm., wyobraża w tarczy herb Fastrzębiec; w otoku napis: + s + nicolai + de + Podgr. 67. Pieczęci brak. — In dorso zapiski: 1) Privilegium, quo [contrahunt]ur pacta inter regem Poloniae Wladislaum et Sigismundum fratrem Lithwaniae ducem, quibus nimirum mag. duc. Lithwaniae perpetuis temporibus Regno adhaerere debeat (ręka XVI w.); 2) Przywilej łaciński króla Władysława Jagiełły, w którym się zamykają kondycje między królem polskim Władysławem a księżciem litewskim Zygmuntem postanowione, że W. Ks. litewskie wiecznymi czasy ma się przyłączyć do Korony polskiej, u niego pieczęć majestatyczna wielka i małych pieczęci 40. Stało się w Nowym Mieście Korczynie, data anno 1434 sabbato ante Dominicam Oculi (ręka z r. 1721); 3) Szufłada I. Fasc. 2, sztuk 2 (na kartce naklejonej w r. 1744).

Kop. 1. Transumpt króla Władysława Warneńczyka z 7 stycznia 1440 r., ob. w tem wydawnictwie pod tą datą.

Dr. 1. Cod. diplomaticus Poloniae, t. I nr. 176 (według Or. 1).

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. II str. 15. — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 383.

Uw. Wydaje się tu ten akt według Or. 1, odmianki z Kop. 1. (T.).

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum prudenter occurrimus incommodis, dum gesta aetatis nostrae litterarum apicibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos Wladislaus Dei gratia rex Poloniae nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Littwaniae princeps supremus, Pomeraniae Russiaeque dominus et haeres etc. ad universorum notitiam tam praesentium quam futurorum per haec scripta deducimus quomodo eo tempore, quo principes, praelati^a, nobiles ac regnicolae regni Poloniae nos ad regnum Poloniae invitantes in regem Poloniae assumpserunt et nutu divino et almi Spiritus inspiratione de gentilitatis tenebris educentes ad gremium fidei catholicae per regenerationem^b attulerunt, magnificus et praeclarus princeps dominus Sigismundus magnus dux Litthuaniae, Russiae etc., frater noster carissimus, nobis Coronaeque et Regno ac regnicolis ipsius regni Poloniae pura mente et irrevocabili animo, firmaque et inviolabili sponsione, non coactus seu aliquo errore^c seductus, promisit et litteris suis firmavit^d, nos, Regnum et Coronam ac regnicolas^d regni nostri^e Poloniae deserere non debere, sed nobis toto posse et viribus assistere constanter et nos contra insultus quorumlibet hominum viventium, cuiuscumque gradus, status, conditionis vel eminentiae extiterint, firmiter adiuvare. Nos cupientes praefatum fratrem nostrum, ducem magnum Sigismundum, reciproca et fraterna vicissitudine de pari assistentia reddere certiolem, pura mente et irrevocabili^f firmaque et inviolabili sponsione, ex certa nostra scientia et matura deliberatione voluntateque ultronea, non compulsi, non coacti, seu aliquo errore seducti, nos, Regnum et Corona regni nostri Poloniae promittimus pro nobis, natis, successoribus et Corona nostris et litteris praesentibus firmamus, quod ipsum dominum Sigismundum magnum ducem ac^g Magni Ducatus incolas et subditos deserere non debemus, sed eis toto posse et viribus constanter assistere et eos contra insultus quorumlibet hominum viventium, cuiuscumque gradus, status, conditionis vel eminentiae fuerint, adiuvare. Nosque et successores nostri non debemus praefatum dominum Sigismundum ducem magnum et suos successores ratione huiusmodi subsidii pro quibuscumque damnis ammonere, exceptis victualibus et pabulis equorum opportunis et necessariis. Et insuper volentes praefatum fratrem nostrum, ducem magnum^h Sigismundum, speciali gratia et caritate fraterna amplecti et consolari, quodque erga nos ferventiori exardescat fide atque bonitate, ipsum in partem sollicitudinis sumentes, magnum ducatum terrarum nostrarum Litthvaniae et Russiae caeterorumque dominiorum ducatus praedicti et nostra bona paterna, videlicet Wilnam et alia bona ad nostrum patrimonium spectantiaⁱ, de manu^j nostra, deliberatione circa ipsius electionem principum, praelatorum, baronum et aliorum nobilium utrorumque dominiorum, videlicet regni Poloniae et ducatus magni Littwaniae, habita, iuxta continentiam litterarum super electione huiusmodi fienda alias confectarum^k, damus et conferimus sibi ad tempora vitae suae, titulo supremi principatus Littwaniae, quo uti consuevimus, pro nobis et nostris successoribus reservato, cum omnibus terris, castris, civitatibus, oppidis, districtibus, curiis, villis et omnibus utilitatibus ad ea

60. ^a T. dodaje barones. ^b T. dodaje baptismatis. ^c T. dolo. ^d T. dodaje eiusdem. ^e T. brak.
^f T. dodaje animo. ^g T. et. ^h T. dodaje dominum. ⁱ T. pertinentia. ^j T. matura.

60. ¹ Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. w tem wydawnictwie nr. 9. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 54.

spectantibus et sub eisdem limitibus et gradibus^a, sicut eadem piae memoriae dominus Alexander alias Witowdus^b olim magnus dux tenebat. Et si inter subditos super huiusmodi graniciis vel aliis causis regni Poloniae et magni ducatus^c Littwaniae aliqua quaestio seu dubietas oriretur, quemadmodum in vita praefati ducis^d fuerant exortae, ad litteras et legitima documenta ex utraque parte producenda recurratur et secundum illarum determinationem finis praedictis quaestionibus et dubiis imponatur. Ipse quoque frater noster nos^e tenere et honorare debet^f et tenetur in terris magni ducatus Litthuaniae, sicut dominum et fratrem suum seniore^g. Insuper praedictum fratrem nostrum constantiori fiducia prosequi cupientes et, prout iustum est, reddere certiore, promittimus eidem, pollicemur et spondemus sub fide et honore, absque dolo et fraude, ac sub onere praestiti iuramenti, stabilem assistentiam, exnunc prout extunc et extunc prout exnunc, tenere firma fide, ita, quod post decessum praefati^h Sigismundi ducis magni ducatus magni Littwaniae cum terris et dominiis omnibus, etiam Russiae, quibuscumque nunc subiectis et virtute sua subiciendis, ad nos et inclitos natos nostros, scilicet Wladislaum et Kazimirum, nostros successores et ad coronam et regnum Poloniae debent vera et haereditaria successione devolvi, quemadmodum patentibus prioribus litteris desuper confectisⁱ est firmatum, quarum tenorem hic^l volumus habere^j pro insertis, exceptis praefati^k fratris nostri, ducis magni Sigismundi, bonis paternis, videlicet Trocky^l cum omnibus et singulis civitatibus, castris, districtibus, oppidis, villis, curiis et aliis bonis, plene et ex integro in omnibus suis limitibus ad praedictum suum patrimonium spectantibus, quae post suum decessum ad filium suum illustrem ducem Michaellem seu ad alios filios^m legitimos et futurosⁿ devolventur. De quibus nihilominus praefatus dux Michael et alii filii futuri nobis, filiis nostris, successoribus ac coronae et regno Poloniae, cum suis succedaneis temporibus perpetuis, prout caeteri principes Littwaniae et Russiae, seu^o duci magno per utramque partem pro tempore eligendo obsequi, oboedire^p tenebuntur et servire. Quos si non habita prole de^r hac luce decedere contigerit^q, extunc praedicta bona ipsorum paterna ad nos, natos et successores nostros et ad coronam regni Poloniae devolventur. Praeterea terra Podoliae cum omnibus civitatibus, castris, oppidis, districtibus, plene et ex integro in omnibus suis limitibus, sicut ab antiquo spectat et pertinet, spectabat et pertinebat, spectare debet^t et pertinere ad nos et regnum Poloniae perpetue et in aevum neque deinceps per praefatum nostrum fratrem, ducem magnum^u, successores suos et per Ducatus Magni incolas nos, successores nostri, Regnum et Corona pro eadem terra impetemur quibuscumque modis aut coloribus exquisitis. Item, quia stantibus inter nos^v tractatibus huiusmodi castrum Oleschsko^w, de quo dampna plurima nobis, Regno et subditis nostris hostiliter inferebantur, per gentes nostras foret vallatum, in casu, quo ad manus nostras per devictionem aut aliis quibuscumque modis devolveretur, ipsum castrum cum^x bonis ad ipsum spectantibus nos et Corona tenebimus et possidebimus pacifice et quiete, nisi illud dare eidem fratri nostro magno duci^y vel pro nobis et^z Corona vellemus retinere, quod stabit in nostra libera voluntate. Alia vero, sicut Luczsko, Wladimiria et alia castra, civitates et^{aa} districtus, oppida^{bb}, villae,

60. ^a T. gradibus. ^b T. Vithawdus. ^c T. Ducatus Magni. ^d T. ducis praefati. ^e T. dodaje et successores nostros, reges Poloniae. ^f T. debebit. ^g T. dominos et fratres suos seniores. ^h T. dodaje domini. ⁱ T. brak. ^j T. dodaje hic. ^k T. praefatis. ^l T. Troky. ^m T. dodaje suos. ⁿ W T. tych dwóch wyrazów brak. ^o T. brak. ^p T. dodaje subici. ^q T. ab. ^r T. contigeret. ^s T. debebit. ^t T. fratrem nostrum magnum ducem Sigismundum. ^u T. inter nos stantibus. ^w T. Olessko. ^x T. dodaje omnibus. ^y W T. tych dwóch wyrazów brak. ^z T. vel. ^{aa} W T. brak. ^{bb} T. dodaje et.

60. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 55.

curiae, in suis limitibus omnibus^a plene et integre ad ipsa spectantia, quae frater noster bonae memoriae dominus Alexander, olim magnus dux Littwaniae praenominatus, possidebat, praeter castra ad terram Podoliae spectantia, etiam si medio tempore quocumque modo ad possessionem nostram aut Coronae et Regni nostri devenirent^b, praefato fratri nostro duci magno ad tempora suae vitae tenenda et possidenda dabimus darique faciemus et assignari. Quae quidem castra praefatus^c frater noster, magnus dux dominus Sigismundus, nulli debet^d dare ad tenendum, nisi prius in manibus suis corporale praestet iuramentum^e et suis litteris patentibus se inscribat, quod pro ipso fratre nostro illud seu illa fideliter tenebit et post decessum suum nulli altero^f, nisi nobis, filiis nostris aut coronae regni Poloniae resignabit^h. Item Rathno, Wyethleⁱ et Lopaczin cum bonis omnibus^j ad praedictos districtus spectantibus nos et Corona perpetuo possidebimus et in aevum. Praeterea sub fide et honore, absque dolo et fraude, ac onere praestiti iuramenti omnes ligas, inscriptiones et uniones, si quas umquam in dampnum, periculum aut contemptum eiusdem fratris nostri, ducis magni Sigismundi, et quorumvis dominiorum suorum^k cuiuscumque status aut conditionis hominibus fecissemus, abolentes et in nihilum redigentes promittimus et spondemus, quod nullum hominum, cum quibus foederati sumus et uniti, favoribus, subsidiis et quibuscumque praerogativis praefato fratri nostro duci magno Sigismundo praefere volumus nec unquam contra ipsum esse, quinimmo ipsum supra et ultra et contra omnes et specialiter contra^l fratrem nostrum ducem Switrigall nostris consiliis, auxiliis et favoribus et quibusvis subsidiis, vita et rebus, etiam quocienscumque et^m contra quoscumque inimicos opportunum fueritⁿ, cum nostra potentia viribusque et subditis nostris perpetue adiuvare et ad haec firmiter obligamur. Nec unquam ipsum aliquibus exquisitis coloribus volumus deserere et aliis adhaerere, sed secum stare in prosperis et adversis et eum ab omnibus adversitatibus et periculis pure et constanter ac fideliter praemunire. Item praefatus frater noster et sui successores praefatum Ducatum Magnum^o sic tenens de manu nostra, ut praefertur^p, non debet aspirare ad cuiuscumque suggestionem seu inductionem ad suscipiendum regale fastigium, videlicet coronam, contra nostrum^q, successorum nostrorum et coronae^r Poloniae consensum, voluntatem. Et ut haec praemissa omnia et singula superius contracta^t maioris roboris obtineant firmitatem, nos Albertus Dei gratia archiepiscopus et primas sanctae ecclesiae Gneznensis, Sbigneus Cracoviensis, Stanislaus Poznaniensis, Johannes Chelmensis episcopi, Wladislaus electus^u Wladislaviensis, Nicolaus de Michalow castellanus et capitaneus, Petrus Schaffranecz de Pyeschcowascula Cracoviensis, Sandzivogius de Ostrorog Poznaniensis et Maioris Poloniae capitaneus, Spitko de Tarnow Sandomiriensis, Andreas de Domaborzs Calisiensis, Martinus de Calinowa Siradiensis, Stiborius de Borzislawicze Lanciensiensis, Johannes de Lichin Brestensis, Jarandus de Grabie Juniwladislaviensis^v, Johannes de Dambrowa alias Manzik^w Leopoliensis palatini, Martinus de Slawsko Poznaniensis, Johannes de Czisow^x Sandomiriensis, Petrus de Byn Gneznensis, Dobeslaus de Oleschnicza Lublinensis, Laurencius Zaramba Siradiensis, Petrus de Zirniki Calisiensis, Albertus Malski Lanciensiensis, Cristinus de Cozieglowi Sandeczensis, Cristinus de Smolsko Brestensis, Johannes de Oleschnicza regni Poloniae marsalcus, Florianus de Corithnicza

60. ^a *W T. brak.* ^b *T. devenerint.* ^c *T. praefatus.* ^d *T. debebit.* ^e *T. praestet corporale iuramentum.*
^f *T. alteri.* ^g *T. dodaje ea.* ^h *T. reservabit.* ⁱ *T. Wethly.* ^j *T. omnibus bonis.* ^k *T. dodaje cum.*
^l *T. dodaje Cruciferos de Prussia et Livonia et.* ^m *W T. tych dwóch wyrazów brak.* ⁿ *T. dodaje trzy wyrazy;*
^o *z których pierwszy et i trzeci necesse cazytelne; drugi wyraz zatarty, może protinus.* ^p *T. Magnum Ducatum.*
^q *T. ut prefertur de manu nostra.* ^r *T. nostram.* ^s *T. dodaje Regni.* ^t *T. contenta.* ^u *T. dodaje ecclesiae.*
^v *T. Wladislaviensis.* ^w *T. Johannes Manzik de Dambrowa.* ^x *T. Czisow.*

Wisliciensis, Domarath^a de Cobilani Woynicensis, Wincencius de Schamotuli Myedzi-
recensis, Stanislaus^b de Bielawi Brezinensis, Nicolaus Slup Dobrinensis, Johannes de
Tanczin Bieczensis, Warsius de Samborzecz Zawichwostensis^c, Paulus Zlodziey^d Malo-
gostensis, Stanislaus Gamrath Polanecensis, Paschko de Goslawicze Conariensis, Stani-
slaus de Goszdna Brzestensis^e, Jacussius de^f Strzigy Ryppinensis, Hriczko Kerdeyowicz^g
Leopoliensis, Nicolaus de Wisnicze Premisliensis, Michael de Buczacz Halicensis et capi-
taneus, Petrus Smoliczski Sanocensis, Przedpelk Copidlowski^h Landensis castellani, Petrus
iuniorⁱ Schaffranecz de Pieschcovascula^j Cracoviensis, Petrus Cordebog Poznaniensis,
Andreas Czolek Sandomiriensis, Dobrogostius de Schamotuli Calisiensis, Thomas Scheliga
Siradiensis, Stanislaus^k de Dobrzelino Lanciencis, Andreas Dony de Grayow Brestensis,
Stanislaus Sczkowsky Wladislaviensis^l, Andreas de Lubino^m Dobrinensis et regni nostri
thezaurarius, subcamerarii, Martinus de Wroczimowicze Cracoviensis, Theodricus Pozna-
niensis, Stanislaus de Charbinowicze Sandomiriensis, Nicolaus de Pleschow Calisiensis,
Zegota de Moykowicze Siradiensis, Petrus de Opporow Lanciencis, Nicolaus de Cosze-
lec Brestensis vexilliferi, Paulus de Bogumilowicze Cracoviensis, Abraham de Dzbaschin
Poznaniensis, Johannes de Sprowa Sandomiriensis, Troianus de Leknoⁿ Calisiensis, Petrus
de Widawa Siradiensis, Adam de Thur Lanciencis, Andreas de Ludbranz Brestensis,
Mathias Wladislaviensis iudices, Petrus Strikowski pincerna Lanciencis, Sigismundus
Bobowski Cracoviensis, Andreas de Wroblow Lanciencis subiudices, Andreas Galka
Cracoviensis, Johannes de Conyn Sandomiriensis, Dadzibogius de Pijaszek Lanciencis
et Petrus de Podgródze Lublinensis tribuni, Nicolaus de Chranstowo gladifer Craco-
viensis et capitaneus Sanoczensis^o, barones, milites^p regni Poloniae, de certa scientia,
voluntate, mandato et consensu aliorum omnium fratrum, amicorum^r et consanguineorum
nostrorum, praelatorum, baronum et^s nobilium, totumque regnum ac^t corona regni
Poloniae promittimus pura fide, absque dolo et fraude ac^u sub onere corporaliter super
ligno Crucis vivificae praestiti iuramenti, quod praefatus dominus Wladislaus rex Poloniae,
dominus noster graciosus, eiusque nati et successores, tenebit, attendet et servabit, tene-
bunt, attendent et servabunt, nosque cum ipso et ipsis tenebimus^v et servabimus inviola-
biliter ipsumque, natos et successores suos, dominos nostros reges Poloniae futuros,
inducemus ad tenendum et servandum fideliter et constanter suprascripta. Harum quibus
sigilla^w nostrorum praelatorum, baronum, militum, procerum et nobilium suprascriptorum
sunt appensa testimonio litterarum. Actum in Nowa Civitate Corczin sabbatho ante
dominicum Oculi, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo quarto. Datum per
manus magnifici Johannis de Conecpole cancellarii et reverendi patris domini Wladislai
electi ecclesiae Wladislaviensis^x, vicecancellarii regni Poloniae, sincere nobis dilectorum.

60. ^a T. Domaratus. ^b T. Mathias. ^c T. Zawichostensis. ^d T. Slodzey... ^e W. tekście or. Brzen. T.
Brezensis. ^f W. T. brak. ^g T. Kerdeiuicze. ^h T. Predpelko de Copidlow. ⁱ T. inonior. ^j W. T. brak
tych dwóch wyrazów. ^k T. Petrus. ^l T. Juniwladislaviensis. ^m T. Lubyn. ⁿ T. Lekna. ^o T. dodaje
praelati et. ^p W. T. brak. ^r W. T. brak. ^s W. T. brak. ^t T. et. ^u T. et. ^v T. dodaje attendemus.
^w T. dodaje nostrum. ^x T. dodaje et.

61.

Grodno, 27 lutego 1434 r.

Zygmunt wielki książę litewski, otrzymawszy dożywotnio od Władysława króla polskiego godność wielkiego księcia litewskiego, przyrzeka wierność jemu i Koronie polskiej i określa swoje wobec nich obowiązki.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 392. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 73, wys. 43, zakł. 8 cm. — Pieczęci było pierwotnie 41 (inventarz Zamojskiego podaje ich liczbę na 38, zapiska in dorso z XVI w. na 39), z tych zostało obecnie 39; po dwóch, 3-ej i 33-ej, pozostały tylko sznurki. Wyciśnięte w zwykłym wosku, wiszą w jednym rzędzie na sznurkach jedwabnych, bialo-czerwono-czarnych, z wyjątkiem książęcej, która wisi na sznurze bialo-czerwonym; sznurki te były tak z sobą splątane, że nie mało pracy kosztowało ich rozgniatwanie; pieczęć książęca, która niegdyś wisiała na miejscu naczelnem, była oderwana, a jej długim sznurkiem związane były pieczęci kniaziowskie i bojarskie w jeden węzeł; jedna z pieczęci bojarskich, także oderwana, przymocowana była do innej, wogóle nieład i chaos, w którym niepodobna było się zorientować, póki każdej pieczęci nie przywróciło się właściwego jej miejsca. 1. Piecz. majestatowa w. ks. Zygmunta, dość dobrze zachowana, okr., śr. 95 mm., wyciśnięta w zwykłym wosku; podobiznę jej zob. w Piekosińskiego Studjach, rozprawach i materiałach t. II (Kojalowicza Herbarz litewski). 2. Piecz. Macieja biskupa wileńskiego, okr., śr. 28 mm., w zwykłym wosku, w znacznej części zatarta; pozostał ślad tarczy herbowej, na której znak Z; nad tarczą popiersie biskupa; napis otokowy nieczytelny. 4. Piecz. Krystyna Ościka z Kiernowa bojara litewskiego, ośmioboczna, śr. 25 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Trąby; w otoku napis: + s cristini ostik de + fernow. 5. Piecz. Dawgerda wojewody wileńskiego, okr., śr. 26 mm., dość dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Pomian; w otoku napis nieco zatarty: + s domini dawgerdi. 6. Piecz. Lelusza wojewody trockiego, okr. śr. 28 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Doliwę (róże ukosem w prawo); w otoku napis: + sigillum leluszowa. 7. Piecz. Golimina starosty zmujskiego, okr., śr. 25 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu znak tym kształtem ; w otoku napis: КГОНДИМИНЪ ИДОБЬСЪ. 8. Piecz. Kieżgajły Wolimuntowicza bojara litewskiego, okrągła, śr. 24 mm., dobrze zachowana, wyobraża w obwódce, złożonej z 5 łuków, tarczę, a w niej herb Zadore; w otoku napis: + sigillum domini Kyezgal. 9. Piecz. Chodka Jurgiewicza bojara litewskiego, okr., śr. 18 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Kościeszę; w otoku napis: + ПЕУНТЬ ПИНА ХОДКОВА. 10. Piecz. Pietrasza Montygierdowicza bojara litewskiego, okr., śr. 24 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu herb Wadwicz; w otoku napis: + ПЕТ ПЕТРАШОВА МОНДКІРА ОБНУА. 11. Piecz. Iwaszka Gasztoltowicza bojara litewskiego, okr., śr. 21 mm., dobrze zachowana, wyobraża w ukośnie pochylonej tarczy herb Awdaniec; nad tarczą helm, na którym skrzydło; w otoku napis: | dom iohij | de..... 12. Piecz. Radziwilla marszałka ziemskiego litewskiego, okr., śr. 27 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Trąby; w otoku napis: * s * radiwvil + asticav le***ewski * marschalz. 13. Piecz. niewiadomego bojara litewskiego (może Olechny Dowojnowicza), okr., śr. 20 mm., wyobraża herb Zarebę; napis otokowy zatarty. 14. Piecz. identyczna z poprzednią (może użyta przez Iwaszka starostę nowogrodzkiego); napis otokowy niewyraźny: s. O....co....o....owicz. 15. Piecz. Konrada starosty kowieńskiego, okr., śr. 27 mm., w 1/3 uszkodzona, wyobraża głowę wołu z zawiasą w nozdrzach (herb Wieniawa lub Bawolagłowa); napis w otoku: ПЕУА.....ОНДРАТОВА. 16. Piecz. niewiadomego bojara litewskiego (może Iwaszka starosty grodzieńskiego), okr., śr. 27 mm., wyobraża znak ; w otoku napis nieczytelny. 17. Piecz. Andruszka Sakowicza starosty dubnieńskiego, okr., śr. 27 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu

- herb Pomian; w otoku napis: + ПЕУАТЬ ПИДРИ ГАКОВУ. 18. Piecz. Montygajła starosty wilkomirskiego, okr., śr. 19 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy gwiazdę siedmiopromienną (może herb Sternberg²); w otoku napis: + S · MONTEJGAŁ · ad (?).
19. Piecz. niewiadomego bojara litewskiego (może Sudyminuta starosty krewskiego), okr., śr. 27 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu znak ; w otoku napis: ПЕУТЬ ПИИ ГД.. 20. Piecz. Dawgerda starosty oszmiański, okrągła, śr. 25 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu znak ; w otoku napis nieco zatarty: + ДАВГІНРА... ПЕБНУ... 21. Piecz. Montolda dzierżawcy soleckiego, okrągła, śr. 18 mm., dobrze zachowana, wyobraża herb Topór, ostrzem w dół w prawą stronę zwrócony; w otoku napis: ПЕУАТ | МОНТОВТОКА. 22. Piecz. zdaje się Montryma dzierżawcy markowskiego, okr., śr. 24 mm., dobrze zachowana, wyobraża znak w otoku napis zatarty, z którego tylko niektóre litery czytelne: ... ПОННІАЧШ.. (?).
23. Piecz. Jagajły Giedrojcia bojara litewskiego, okr., śr. 22 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu herb Poraj (różę pięciolistną); w otoku napis: s nicolai als yagal... 24. Piecz. zdaje się Tawtygerda dzierżawcy mejszagolskiego, okr., śr. 29 mm., środek zatarty, widać tylko klejnot, mianowicie skrzydło; w otoku częściowo uszkodzonym napis: s · nicolai..... czesow · 25. Piecz. prawdopodobnie przywieszona przez Wojnusa dzierżawcę kiernowskiego, identyczna z pieczęcią 18. 26. Piecz. Raczka Tabutowicza, bojara litewskiego, okr., śr. 19 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu herb Łabędź (ptak w lewo zwrócony); w otoku napis: + S · ЯСОВЪ РАЧКА. 27. Piecz. Andrzeja Niemirowicza bojara litewskiego, okr., śr. 22 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Jastrzębiec (podkowa ocelami do góry, w niej krzyż); w otoku napis: ПИДРЕНГО РЕБЛЮБИ. 28. Piecz. Sienka Gedygoldowicza bojara litewskiego, okr., śr. 21 mm., wyobraża w tarczy herb Lelivę; w otoku niewyraźny napis: + ...i * de * wisch.....ow. 29. Piecz. Sudywoja Wolimuntowicza bojara litewskiego, okr., śr. 22 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Zadore w prawo; w otoku napis: + s sudivoionis : de daviltov. 30. Piecz. Naczusza dzierżawcy miednickiego, okr., śr. 24 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu herb Ogończyk; w otoku napis: ПІАЧУШНЬ ГІНШТОВТОК. 31. Piecz. Paca Kimontewicza, okr., śr. 27 mm., dobrze zachowana, wyobraża tarczę przedzieloną w poprzek na dwie części, w górnej punkt, dolna przedzielona wzdłuż na dwie części tym sposobem w otoku napis: + ПЕУАТЬ ПАЧЬ КИМОНШЕБНУ. 32. Piecz. Pietrasza bojara litewskiego, okr., śr. 18 mm., dobrze zachowana, przedstawia linie w słup, przecięta dwoma mieczami w ukos tym kształtem ; w otoku napis: ПЕУАТЬ ПЕТРАШОВА. 34. Piecz. Eryka ze Świra bojara lit., okr., śr. 22 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu herb Lis (strzala dwukrotnie przekrzyżowana, ostrzem w dół zwrócona); w otoku napis: + ПЕТЬ ІЕРНКОГОКА. 35. Piecz. Romana ze Świra bojara litewskiego, okr., śr. 23 mm., wyobraża herb Lis (jak na poprzedniej pieczęci); w otoku napis zatarty, z którego ledwie parę liter widocznych. 36. Piecz. Lelusza wojewody trockiego (przywieszona zapewne przez Onaczka star. brzeskiego), identyczna z pieczęcią nr. 6. 37. Piecz. Sunigajły kasztelana trockiego (użyta przez Fedka Sunigajłowicza), okr., śr. 24 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Lis (ale ostrze strzaly zwrócone do góry), nad tarczą litery C L, po obu stronach tarczy litery c t; w otoku napis: + s · vm · ihois · sūgal · de lup. 38. Piecz. Andruszka Dowojnowicza bojara litewskiego, okr., śr. 25 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy głowę jakiegoś zwierza (psa?) w prawo; w otoku napis: + ПЕУАТЬ ПИИ ГИДРІУШЬКА ДОВОНО. 39. Piecz. Piotra Raczka z Plonki (Stroczewicza) bojara litewskiego, okr., śr. 22 mm., dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Zarebę; w otoku napis: s · petri raczkonis de plonka. 40. Piecz. Zenowiewa (Iwazska Zenowiewicza), okr., śr. 24 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu znak tym kształtem w otoku napis: ПЕУАТЬ ЗЕНОВЕВА. 41. Piecz. Montygajła Żukiewicza dzierżawcy strewnickiego, okr., śr. 27 mm., dobrze zachowana, wyobraża w polu znak tym kształtem ; w otoku napis: + ПЕУАТЬ МОНШКАЛА ЖЮКЕВНУ. —

In dorso zapiski: 1) Sigismundi ducis Litvaniae cum sigillo eius et triginta novem baronum atque boiarorum foedus cum rege Wladislao, successoribus eius et regno Poloniae et obligationes occasione Magni Ducatus (*reka XVI w.*); 2) In Grodno (*ta reka*); 3) 1434; 4) Litvaniae; 5) 65; 6) N. 69 (*przekreślone*); 7) N. 61; 8) R^{1a}.

Kop. 1. Transsumpt wielkiego księcia Zygmunta z 31 października 1439 r., ob. w tem wydawnictwie pod data. — 2. Transsumpt kapituly krakowskiej z 2 marca 1502 r., ob. w tem wydawnictwie pod data. — 3. Muzeum Czart. rek. 15 (*Teki Naruszewicza t. 15*) nr. 120, str. 409—414; od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Collect. Dogelii. — 4. Muzeum Czart. rek. nr. 15 (*Teki Naruszewicza t. 15*) nr. 148, str. 537—540; od góry aktu zapisek: Ta kopia przepisana z kopii w r. 1768 d. 13 lutego legalizowanej w Warszawie podpisem ręki J. Pana Ignacego Ludwika Nowickiego metrykańta koronnego. Zaświadczam. Adam Naruszewicz bisk. koad. smolen., pisarz w. W. X. L. mp. Vars. 10 8bris 1781.

Dr. 1. Barwiński, Żigimont Kiejstutowicz, str. 156—159 (*według Or. 1*).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. I str. 413, uw. 682 (Ex MS archivi Stanisłai Augusti regis, coll. Dogeli, tj. według *Kop. 3* lub *4*, z błędnie rozwiązana data 18 marca) oraz t. II str. 53 uw. 84 (*według Or. 1*, z błędnie rozwiązana data: w listopadzie) i t. II str. 15 uw. 21 (z data roku; podaje ilość pieczęci na 39). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 1681 (*według inwentarza; podaje ilość pieczęci na 39 obok pieczęci wielkiego księcia*). — 3. Rykaczewski, Inwentarium, str. 383.

Uw. Wydaje się tu ten akt według *Or. 1*, odmianki z *Kop. 1* (T).

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum prudenter occurrimus incommodis, dum gesta aetatis nostrae^a litterarum apicibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos Sigismundus Dei gratia magnus dux Lithwaniae Russiaeque etc. ad universorum notitiam tam praesentium quam futurorum per haec scripta deducimus, quomodo eo tempore, quo principes, praelati, nobiles et regnicolae regni Poloniae serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae, dominum nostrum et fratrem carissimum, ad regnum Poloniae invitantes in regem Poloniae assumpserunt et eum iutu divino et almi Spiritus inspiratione de gentilitatis tenebris educentes ad fidei katholicae gremium per regenerationem baptismatis attulerunt, eidem domino Wladislao regi Coronaeque et Regno ac regnicolis ipsius regni Poloniae pura mente et irrevocabili animo firmaque et inviolabili sponsione ex certa nostra scientia maturaque deliberatione et voluntate ultronea, non compulsi nec^b coacti seu aliquo errore seducti, promissimus et litteris nostris firmavimus^c, quod ipsum dominum^e Wladislaum regem, Regnum et Coronam ac regnicolas ipsius regni Poloniae non debemus deserere, sed eis toto posse et viribus assistere constanter^d et eos contra insultus quorumlibet hominum viventium, cuiuscumque status, gradus, conditionis^e vel eminentiae fuerint, firmiter adiuvare. Nos quoque et successores nostri non debemus dominum regem et suos successores^f ratione huiusmodi subsidii pro quibuscumque dampnis monere, exceptis victualibus et equorum pabulis necessariis et oportunis. Demum quia idem serenissimus princeps dominus Wladislaus, rex Poloniae praenotatus, nos in partem sollicitudinis suae assumpsit magnumque ducatum terrarum suarum Lithwaniae et Russiae caeterorumque dominiorum suorum^g Ducatus praedicti et sua bona paterna, videlicet Vilnam et alia bona ad ipsius patrimonium spectantia, de manu

61. ^a T. aetatis nostrae gesta. ^b T. non. ^c T. dodaje nostrum. ^d T. constanter assistere. ^e T. conditionis, gradus. ^f T. successores suos. ^g W T. brak.

61. ¹ Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. w tem wydawnictwie nr. 9.

sua, deliberatione circa nostram electionem principum, praelatorum, baronum et nobilium utrorumque dominiorum, videlicet regni Poloniae et ducatus magni Lithwaniae, habita, iuxta continentiam litterarum super huiusmodi electione^a fienda^b confectarum^c, nobis dedit et contulit ad tempora vitae nostrae, titulo supremi principatus Lithwaniae, quo uti consuevit, pro se et suis successoribus reservato, cum omnibus terris, civitatibus, oppidis, castris, districtibus, curiis, villis et cum omnibus utilitatibus ad ea spectantibus firmiter et irrevocabiliter^d et sub eisdem limitibus et gadibus^e, sicut eadem pia memoriae dominus Alexander magnus dux tenebat. Et si inter subditos super huiusmodi graniciis vel aliis causis regni Poloniae aut magni ducatus^f Lithwaniae aliqua quaestio sive dubietas oriretur, quemadmodum in vita ducis praefati^g fuerant exortae^h, ad litteras et legitima documenta ex utraque parte producendaⁱ recurratur et secundum illarum determinationem finis praedictis quaestionibus et dubiis imponatur. Nos autem debemus et promittimus serenitatem suam et suos successores^j, reges Poloniae, tenere et honorare^k in terris magni ducatus Lithwaniae. Pro quo etiam ipsum, Coronam, Regnum et regnicolas Regni^l praedicti constantiori fiducia prosequi cupientes et, prout iustum est, reddere certiores, promittimus, pollicemur et spondemus domino Wladislao regi Poloniae et inclitis natis suis, Wladislao et Kazimiro, Coronae, Regno et regnicolis regni Poloniae, sub fide et honore, absque dolo et fraude, et sub onere praestiti iuramenti corporalis stabilem assistentiam, extunc prout exnunc et exnunc prout extunc tenere firma fide, ita, quod post decessum nostrum magnus ducatus^m Lithwaniae cum terris et dominiis omnibusⁿ, etiam^o Russiae, quibuscumque nobis^p subiectis et virtute nostra subiciendis ad ipsum dominum Wladislaum regem et natos suos, scilicet Wladislaum et Kazimirum, et suos successores^q et ad coronam regni^r Poloniae debent vera et haereditaria successione devolvi, quemadmodum patentibus prioribus^s litteris desuper^t confectis^u est firmatum, quarum tenorem hic habere volumus pro inserto, exceptis bonis nostris paternis, videlicet Trocky necnon civitatibus, castris^v, districtibus^w, oppidis, villis, curiis et aliis bonis, plene et integre^x cum omnibus suis limitibus ad praedictum^y patrimonium nostrum spectantibus, quae post decessum nostrum^z ad filium nostrum ducem Michaellem seu ad alios filios legitimos et futuros devolventur, de quibus nihilominus praefatus^{aa} dux Michael et alii filii nostri^{ab} futuri ipsi domino Wladislao regi, suis filiis^{ac} et eorum successoribus ac coronae et regno Poloniae cum suis succedaneis temporibus perpetuis^{ad}, prout caeteri^{ae} principes terrarum Lithwaniae et Russiae, seu duci magno per utramque partem pro tempore eligendo obsequi, oboedire, subici tenebuntur et servire. Quos si non habita prole ab hac luce decedere contigerit^{bb}, extunc praedicta bona paterna ad praefatum dominum regem, natos et successores suos et ad coronam regni Poloniae devolventur. Praeterea tenore praesentium profiteamur, quod terra Podoliae cum omnibus civitatibus, castris, oppidis, villis, districtibus, plene et ex integro in^{cc} omnibus suis limitibus, sicut ab antiquo spectat et pertinet, spectabat et pertinēbat, spectareque debet et pertinere ad regnum Poloniae perpetue et in aevum neque deinceps per nos et^{dd}

61. ^a T. electione huiusmodi. ^b T. dodaje alias. ^c T. inviolabiliter. ^d T. gadibus et limitibus. ^e T. Ducatus Magni. ^f T. in vita praefati domini ducis. ^g W or. exorta. ^h T. producenda parte. ⁱ T. successores suos. ^j T. dodaje sicut dominos nostros et fratres seniores. ^k T. dodaje Poloniae. ^l T. Ducatus Magnus. ^m T. cum omnibus terris et dominiis. ⁿ T. dodaje et. ^o T. nunc nobis. ^p T. zamiast trzech ostatnich wyrazów ma ac ipsorum successores. ^q T. Coronam et Regnum. ^r T. dodaje nostris. ^s T. volumus habere hic. ^t W T. brak. ^u T. ex integro. ^v T. ipsum. ^w T. nostrum decessum. ^x T. filiis suis. ^y T. perpetuis temporibus. ^z T. alii. ^{aa} W or. i T. contingerit. ^{bb} T. cum. ^{cc} T. aut. ^{dd} T. aut.

61. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 54. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 55.

successoros nostros seu^a Ducatus Magni incolas Regnum aut Corona impetetur pro eadem terra Podoliae^b quibuscumque modis aut coloribus exquisitis. Item, quia stantibus inter nos tractatibus^c huiusmodi castrum Oleschko, de quo plurima dampna hostiliter Regno^d et ipsius subditis inferebantur, per gentes regias est vallatum et^b manu^b forti^b acquisitum^b, in casu, quo ad manus regias per devictionem aut aliis quibuscumque modis devolveretur, ipsum castrum cum aliis^b bonis ad ipsum spectantibus praefatus dominus rex et Corona tenebit et possidebit pacifice et quiete, nisi nobis illud dare vel pro se servare^e vellet, quod stabit in sua libera voluntate. Alia vero, sicut Luczko, Wladimiria et alia castra, civitates et districtus, oppida^b, villae^b, curiae^b, in^b suis^b limitibus^b plene^b et^b integre^b ad ipsa spectantia, quae frater noster bonae memoriae dominus Alexander alias Witowdus, olim magnus dux Lithwaniae, possidebat, praeter castra ad terram Podoliae spectantia, etiam si medio tempore quocumque modo ad possessionem domini regis aut Coronae devenerint^f, nobis ad tempora vitae nostrae tenenda et possidenda dari debent et assignari. Quae quidem castra nulli ad tenendum dare promittimus, nisi prius in manibus nostris et illorum, quos ipse dominus rex sive sui successores ad hoc deputaverint, corporale praestet iuramentum et suis litteris patentibus se inscribat, quod ea pro nobis^g tenebit fideliter^b et post decessum nostrum nulli ea alteri, nisi praefato domino regi fratri nostro, aut filiis suis vel coronae regni Poloniae resignabit. Item Rathno, Wyethle, Lopaczin, cum omnibus bonis ad praedictos districtus spectantibus, dominus rex et Corona perpetuo et in aevum possidebit. Praeterea sub fide et honore, absque fraude et dolo^h, etⁱ onere praestiti iuramenti, omnes ligas, inscriptiones, uniones, si quas umquam in dampnum, periculum aut contemptum eiusdem domini regis, filiorum suorum et Regni et quorumvis suorum dominiorum, cum cuiuscumque status, conditionis, hominibus fecissemus, et specialiter ligas et inscriptiones per impressionem et importunitatem ducis Switrigal per nos, principes, boyaros et nobiles cum Cruciferis de Prussia et Livonia factas^j et firmatas^k abolentes^l et in nihilum redigentes promittimus et spondemus, quod nullum hominum, cum quibus foederati sumus et uniti, favoribus, subsidiis et quibuscumque praerogativis suae Maiestati, filiis suis aut Coronae praefere volumus, nec umquam contra ipsos esse, quinimmo ipsum, filios suos et ipsorum^b successores^b et coronam regni Poloniae^m supra et ultra et contra omnes et specialiter contra praefatos Cruciferos de Prussia et Livonia atqueⁿ ducem Switrigal nostris auxiliis, consiliis et favoribus et quibuscumque subsidiis, vita et rebus, etiam quotienscumque et contra quoscumque inimicos oportuum fuerit, cum nostra potentia et viribus cumque nostris subditis perpetuo^b adiuvare et ad haec firmiter obligamur. Nec umquam ipsum dominum regem Poloniae, filios suos aut Coronam aliquibus coloribus exquisitis volumus deserere et aliis adhaerere, sed secum stare in prosperis et adversis et eum, filios eius^o et^b ipsorum^b successores^b ac Coronam ab omnibus adversitatibus, periculis pure, constanter et fideliter praemunire. Item promittimus, pollicemur et spondemus, ut supra, quod nos aut nostri successores praedictum Magnum Ducatum tenentes, ut praefertur, non aspirabimus ad cuiuscumque suggestionem seu inductionem, ad recipiendum regale fastigium, videlicet coronam, contra praefati domini regis, successorum suorum et coronae regni Poloniae scientiam, voluntatem et consensum. Et ut haec omnia et singula praemissa superius contenta maioris obtineant roboris^p firmitatem^r, nos Mathias Vilmensis, Andreas

61. ^a T. seu per. ^b W T. brak. ^c W or. tractibus, T. tractatibus inter suos. ^d T. Regno hostiliter. ^e T. retinere. ^f T. devenirent. ^g T. pro nobis ea. ^h T. dolo et fraude. ⁱ T. et sub. ^j W or. factis. ^k W or. firmatis. ^l T. obolentes. ^m T. Coronam eius. ⁿ T. ac. ^o T. suos. ^p T. roboris obtineant. ^r Od tega slova tekst w T. silnie zmieniony; brumi on tak: nostrum et infrascriptorum praelatorum, ducum, boyarorum,

Lucioriesis episcopi, Ostik castellanus Vilmensis, Dawgerd Vilmensis, Leluschiu Trocensis palatini, Golimyn capitaneus Samagittiae, Kezigał Wostoltowicz^a, Chodko Jurgiomarschalculus, Onaczko Brestensis, Olechno Lidensis, Iwaschko Nowogrodensis, Conradus Cownensis, Iwaschko Grodnensis, Andrusko Sakowicz Dubinensis, Montigal Wilkomiriensis, Sugimund^a Crewensis, Dewgerd Oschmanensis capitanei, Montolt Solcznicensis, Montrim Markowiensis, Teutigerd Mischegoliensis, Woynus Kernowiensis, Raczko Tabutowicz tenutarii, Andreas Nemyerowicz, Senko Gedigoldowicz, Sudziwoy Wolimuntowicz, Jagiel Gedwodsky^a, Pacz curiae marschalculus, Nekrasch in Wasilischky, Narusch^a in Medniky tenutarii, Cricus^a de Swirsk, Roman de Swirsk, Andruschko tenutarius in Ostrina, Fedko Sangalowicz, Andruschko Dowoynowicz, Raczko Stroczoicz, Iwaschko Semowigewicz, Mondigal tenutarius Strewniczensis, boyari, milites Magni Ducatus, de certa voluntate, scientia, mandato et consensu aliorum omnium fratrum, amicorum et consanguineorum nostrorum, praelatorum, boyarorum et nobilium totusque magnus ducatus Lithwaniae promittimus pura fide, absque dolo et fraude, ac sub onere corporaliter super ligno Crucis vivificae praestiti iuramenti, quod praefatus dominus Sigismundus magnus dux Lithwaniae, dominus noster gratiosus, eiusque successores tenebit, attendet et servabit, tenebunt, attendent et servabunt nosque cum ipso et ipsis tenebimus et servabimus inviolabiliter ipsumque et successores suos, dominos nostros, magnos duces Lithwaniae futuros, inducemus ad tenendum supradicta. Harum quibus sigilla nostrorum praelatorum, boyarorum et militum suprascriptorum sunt appensa testimonio litterarum. Datum in Grodna sabbato ante dominicam Oculi, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo quarto.

62.

Troki, 1 lipca 1437 r.

Jan Dawgerd wojewoda wileński przyrzeka, że zamek wileński wyda tylko wielkiemu księciu Zyguntowi lub po jego śmierci królowi Władysławowi.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 419 (Vol. I, k. 59). Dokument dobrze zachowany, szer. 26, wys. 15, zakł. 45 cm. — Pieczęci brak, ślad jej w nacięciach na paski pergaminowe; brakowało pieczęci już według inwentarza Zamojskiego. — In dorso zapiski:

1) *Recognitio Johannis Dawgerd palatini Vilmensis, quod Vilnam castrum cum districtu*

militum et procerum terrarum Lithwaniae et Russiae, videlicet reverendorum in Christo patrum dominorum Mathiae Wilmensis, Andreae Lucioriesis et Nicolai Mednicensis episcoporum, necnon illustrium Michaelis nati nostri Alexandri alias Ollelko, Iwan et Andreae Wlodimirowicz, Fedor Koributowicz, Semeonis Iwanowicz et Alexandri alias Nos ducum ac magnificorum, strenuorum et nobilium Hostik castellani, Dawgerd palatini Wilmensium, Petri alias Lelusch palatini, Sunigal castellani Trocensium, Golimun capitanei Samagittiae, Radiwil marschalci terrae Lithwaniae, Iwaschkonis Gastoldi, Dawgal vexilliferi Wilmensis, Goligun, Raczkonis Tabutowicz, Woynus, Goywylus et Jagallo Gedroitum, Kricus et Romani Swirskich, Sudziwoyii Wolimuntowicz, Naczkonis Gunwilowicz Brzestensis, Moniwidi Grodnensis, Iwaschkonis Goyczowicz Nowogrodensis, Ginethi Cownensis, Sudimundi Crewensis, Sak Dubingensis, Montigal Wilkomiriensis tenutariorum, Czysz fratris N[em]jirii Montold, Senkonis Gedigoltowicz, Andruschkonis Nemyrowicz, Georgii fratris Butrim, Andruschkonis Sakowicz et Olechnonis Dowoynowicz sigilla sunt appensa sub ratihabitione, voluntate et consensu omnium aliorum absentium praelatorum, ducum et boyarorum. Actum et datum in Grodna sabbato ante dominicam Oculi, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo quarto. * *Tak w or.*

suo de manibus Sigismundi magni ducis Litvaniae recepit ad tenendum, cui promittit fidelitatem etc. 1437 (ręka XVI w.); 2) Lituaniae Nr. ... (liczba wylarta, poprawiona na 66; i tę liczbę przekreślono, a napisano: 8vo); 3) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 16 (Teki Naruszewicza t. 16) nr. 53, str. 303—304. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali Archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego nakształt listu złożonego dnia 9 miesiąca sierpnia 1782 roku. Pieczęci przy nim nie masz, zawiaska tylko pergaminowa, na której pieczęć wisiała, pozostała. Zaświadczam. Adam Naruszewicz B. K. S., p. w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Cod. epistolaris saeculi XV, t. I cz. 1, nr. 90 (według K. 1). — 2. Barwiński, Żigimont Kiejstutowicz, str. 159 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski t. II str. 44 uw. 68 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 1750 (według inwentarzy). — 3. Rykaczewski, Inventarium str. 383 (bez daty dnia).

Ego Iohannes alias Dawgerd palatinus Wylnensis recognosco tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris, quod Wylnam castrum cum districtu suo de manibus praeclari principis domini Sigismundi Dei gratia magni ducis Lythwaniae, Russiae etc., domini mei gratiosi, recepi ad tenendum. Cum quo quidem castro Wylna et suo districtu sub fide et honore ac onere praestiti mei iuramenti promitto fidelis esse eidem domino Sigismundo magno duci, quamdiu vixerit in humanis. Et non dabo nec resignabo ipsum castrum post felicem decessum eiusdem domini Sigismundi magni ducis moderni, domini mei, alicui homini viventi, nisi serenissimo principi domino Wladislao Dei gratia regi Poloniae Lithwaniaeque principi supremo et haeredi Russiae etc., successoribus, regno et Coronae suis. Et hoc fideliter sine ullo colore exequi volo, debeo et promitto, sub poenis suprascriptis, quibus me sponte submitto, si, quod absit, praemissis contravenirem. Harum mearum serie litterarum, quibus sigillum meum est appensum. Datum in Traky feria secunda in vigilia Visitationis beatissimae Virginis Mariae, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo.

63.

Grodno, 6 grudnia 1437 r.

Zygmunt wielki książę litewski, ponawiając umowy poprzednio z królem Władysławem zawarte, zastrzega, iż grodów i ziem nikomu nie odda w dzierżenie, jak tylko po złożeniu przysięgi, iż wyda je temuż królowi Władysławowi a po jego śmierci królowi polskiemu i Koronie polskiej.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 423 (Vol. III k. 43). Dokument pergaminowy dobrze zachowany, szer. 56, wys. 31,5, zakł. 9,5 cm. — Z jednej pieczęci pozostał ślad w nacięciu na przeciągnięciu pasków pergaminowych; według inwentarza Zamojskiego akt opatrzony był pieczęcią mniejszą (cum sigillo minori). — In dorso zapiski: 1) Littera ducis Sigismundi magni Lithuaniae et promittit ducatum dictum post mortem suam pro serenissimo Wladislao rege nepote suo devolvi etc. (ręka XVI w.); 2) Lituaniae nr. 67 (ale są podane i numery: 62 i 63); 3) Datum Grodnae (ręka XVII w.).

Kop. 1. Arch. kapituły krakowskiej, rękopis XV w. p. t.: Liber antiquus privilegiorum Nr. 2, fol. 437. — 2. Muzeum Czart. ręk. 16 (Teki Naruszewicza t. 16) nr. 59, str. 317—

320. *Festto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex orig. Arch. Reg. Poloniae. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego d. 3 sierpnia roku 1782. U dołu wisząca pieczęć na zawiasce pergaminowej zginęła. Zaświadczam Adam Naruszewicz B. K. S. p. w. W. X. L. mp. — 3. Museum Czart. ręk. 16 (Teki Naruszewicza t. 16) nr. 61, str. 323—327. U góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Metrices Regni. — 4. Museum Czart. ręk. 15 (Teki Naruszewicza t. 15) nr. 144, str. 517—521. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug.*

Dr. 1. Codex epistolaris saeculi XV, t. 1, nr. 93 (według K. 1, 2 i 3). — 2. Barwiński, Żigimont Kiejstutowicz, str. 160—161 (według Or. 1).

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. II str. 44 uw. 68 (według Or. 1; z błędną datą 21 marca 1437 r.). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 1750, w uwadze.

Nos Sigismundus Dei gratia magnus dux Lithwaniae, Russiae etc. significamus tenore praesentium universis, quomodo matura deliberatione praehabita nostrorum praetorum, ducum, baronum, bayarorum et consiliariorum sano freti consilio taliter cum serenissimo principe domino Wladislao Dei gratia rege Poloniae Lithwaniaeque principe supremo et haerede Russiae etc., domino et nepote nostro carissimo, Regno et Corona suis regni Poloniae conclusimus, terminavimus et firmavimus firmamusque tenore praesentium mediante, litteras inscriptionum priores nostras inter nos et dominum Wladislaum divae memoriae regem Poloniae, Coronam suam et regnum Poloniae ac ducatum magnum Lithwaniae confectas¹ non violantes, sed eas in suo robore solide remanere decernentes, quod magnus ducatus Lithwaniae et Russiae ac etiam omnia castra, terrae et dominia eiusdem ducatus magni Lithwaniae et Russiae, videlicet Wylno cum omnibus aliis castris, terris et dominiis in eodem ducatu magno Lithwaniae et Russiae ubicumque et ubilibet iacentibus ac etiam cum aliis terris et dominiis quibuslibet et quibuscumque, quae olim dominus Alexander alias Witowdus magnus dux Lithwaniae, frater noster dilectus, possedit et tenuit et quae nunc nobis subiecta sunt et imposterum virtute nostra subicientur, cum omnibus et singulis ipsorum utilitatibus, redditibus, fructibus ac aliis quibuscumque pertinentiis, cohaerentiis et appendiis universis, ad ipsa castra, terras et dominia pertinentibus, prout in suis limitibus et gadibus longe, late et circumferentialiter distincta sunt et limitata ad ipsum dominum regem, successores suos, Regnum et Coronam regni Poloniae post nostrum felicem decessum devolvi debent et devolventur temporibus perpetuis et in aevum, integraliter et ex toto, absque ulla diminutione, patrimonio nostro videlicet Traky dumtaxat reservato cum omnibus aliis castris, terris, dominiis et districtibus in eodem patrimonio nostro ubicumque et ubilibet iacentibus, integraliter et ex toto, cum omnibus et singulis eorum utilitatibus, redditibus fructibus ac aliis quibuscumque pertinentiis, cohaerentiis et appendiis, ad ipsum patrimonium nostrum spectantibus universis, prout in suis limitibus et gadibus longe, late et circumferentialiter distincta sunt et limitata, tali ordine, prout priores nostrae litterae desuper confectae¹ canunt et demonstrant. Quae quidem castra supradicta, videlicet Wylno et alia omnia castra, terras et dominia ducatus magni Lithwaniae et Russiae praedicti nunquam alicui in vita nostra dabimus ad tenendum, nisi prius in manibus nostris corporale praestet iuramentum et suis litteris patentibus se inscribat, quod huiusmodi castra, terras, dominia pro nobis tenebit fideliter, quamdiu agimus in humanis, et post decessum nostrum nulli alteri, praeterquam ipsi domino regi, Regno vel Coronae

63. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 61.

suae regni Poloniae de huiusmodi castro, terra et dominio aut castris, terris et dominiis condescendet et realiter operis effectum huiusmodi castrum, terram et dominium, seu castra, terras et dominia ipsi domino regi, Regno et Coronae suae regni Poloniae resignabit, et hoc ipsum quocienscumque fieri contigerit, videlicet aliquem capitaneum seu tenutarium ab hac vita decedere seu per nos immutari, ab altero quolibet, quem sui loco instituerimus, corporale tenebimur recipere iuramentum et litteram inscriptionis patentem, ab eodem capitaneo praestante iuramentum receptam et sigillo suo munitam, ipsi domino regi, Regno et Coronae suis tenebimur destinare. Si vero dominus rex, Regnum et Corona de huiusmodi littera seu litteris transmissa vel transmissis non essent contenti nec videretur eorum voluntati sufficere, extunc ipse dominus rex, Regnum et Corona specialem nuntium transmittent, qui nomine praefati domini regis, Regni et Coronae ab eodem capitaneo aut capitaneis super huiusmodi fidelitate corporale recipiat in praesentia nostri una cum littera patenti inscriptionis iuramentum. Quae omnia et singula supra-scripta verbo nostro ducali sub honore et fide nostris et onere praestiti^a iuramenti sine dolo et fraude promittimus observare in omnibus clausulis atque punctis. Nos praeterea prelati, duces, barones, nobiles, boyari et proceres terrarum Lithwaniae et Russiae infrascripti promittimus sub fide et honore nostris et onere praestiti iuramenti sine dolo et fraude, quod omnia et singula supradicta praelibatus dominus noster magnus dux Sigismundus, dominus noster gratiosus, domino regi praedicto, Regno et Coronae suae regni Poloniae servabit, tenebit et fideliter sine ullo colore exequetur nunc et semper, quamdiu aget in humanis, nosque cum ipso in vita sua et post decessum suum tenebimur et fideliter exequemur perpetuo et in aevum, videlicet nos Mathias Dei gratia episcopus Wylnensis, Cristinus alias Ostik castellanus et Dewgerd palatinus Wylnensis ac Kezibal Wolimuthawicz^b. Harum quibus sigillum nostrum est appensum testimonio litterarum. Actum et datum in Grodno feria sexta ipso die sancti Nicolai confessoris et pontificis gloriosi, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo.

64.

Grodno, 6 grudnia 1437 r.

Postowie, wysłani z sejmu polskiego w Sieradzu, zapewniają Zygmuntowi wielkiemu księciu litewskiemu dotrzymanie umów, zawartych z Władysławem, królem polskim, i określają sprawę pomocy przeciw księciu Świdrygielle.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 182. Dokument dość zniszczony, w kilku miejscach rozdarty i podklejony papierem, pismo wyblakłe, ale jeszcze czytelne, z wyjątkiem paru miejsc; szer. 52,5, wys. 31, zakł. 2,7 cm. — Pieczęci na paskach pergaminowych było niegdyś 4, z tych jednej dziś brak (brakowało jej już w r. 1744, jak zaznacza inwentarz archiwum); pozostałe trzy są okrągłe, wyciśnięte w czerwonym wosku. 1. Piecz. Wincentego Kota arcybiskupa gnieźnieńskiego, śr. 31 mm., wyobraża w tarczy herb Doliwę, nad tarczą popiersie biskupie; w otoku napis: + s · vicentii · archiepi · s · ecclie · gnesnen. 2. Piecz. Zbigniewa Oleśnickiego biskupa krakowskiego, śr. 32 mm., wyobraża w tarczy herb Dębno, nad tarczą popiersie biskupie; w otoku napis: + s · sbignei · dei · gra · cracouiē. 3. Pieczęci Jana z Tęczyna wojewody sando-

63. ^a Dotąd sięga tekst w Kop. 1. ^b Tak w or.

mierskiego brak. 4) Piecz. Marcina ze Sławoska wojewody kaliskiego, śr. 23 mm., wyobraża w tarczy herb Zarebę; w otoku napis: + s · martini de slawsko. — In dorso zapiski: 1) z XV w., zupełnie wyblakły i nieczytelny; 2) zaklejony papierem, widoczne tylko wyrazy: Grodnae f-ia sexta in festo Sti Nicolai (ręka XVI w.); 3) sygnatura z r. 1688: N 1. L. 10, B.; 4) List łaciński panów koronnych, którym upominają Zygmunta, aby pomocy żadnej Świdrygałowi do Łucka nie dawał [a przy tym zapisuje się za] królowica Władysława, że [dorosszy lat, wszystkie pakta, które się] postanowiły z ojcem jego Jagiełłą [W. X. L., potwierdzić i] poprzysiądz ma. Pieczęci małych cztery [de data Grodnae in festo] Sti Nicolai [anno 1437]. Sygnatura: Litera A. Szufflada 3, sztuka 2. (zapisek z r. 1721, skutkiem zmywania silnie wyblakły i miejscami nieczytelny; uzupełniony według inwentarza); 5) Szufflada 1, fascicul. 2, sztuk 3 (na kartce naklejonej z r. 1744).

Dr. 1. Cod. diplomaticus Poloniae, t. 1, nr. 177 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. II str. 44 uw. 68: Ex MS. arch. Stan. Aug. regis coll. Dogieli et ex orig. arch. Nesvicensis.

Vincentius Dei gratia sanctae ecclesiae Gneznensis archiepiscopus et primas, Sbigneus eadem gratia episcopus Cracoviensis, Johannes de Thánczin Sandomiriensis et Martinus de Sławosko Calisiensis palatini tenore praesentium recognoscimus^a quibus expedit universis, quomodo de generali conventionem in festo beatae Hedwigis¹ proxime transacto, Siradiae celebrata, ad praeclarum principem dominum Sigismundum Dei gratia magnum ducem Lythwaniae, Russiae etc. cum plena informatione missi, cupientes litteras inscriptionum inter serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae, divae memoriae dominum nostrum gratiosissimum, Coronam et Regnum ipsius ex una et praeclarum principem dominum Sigismundum magnum ducem Lythwaniae, Russiae etc. partibus ab altera confectas², sanas, salvas et integras, conservare pro serenissimo principe domino Wladislao Dei gratia rege Poloniae moderno Lythwaniaeque principe supremo et haerede Russiae etc., domino nostro gratioso, praeclaro principi domino Sigismundo praefato magno duci Lythwaniae, Russiae etc. et ducatus suo magno promissimus, spondimus et fideiussimus tenoreque praesentium promittimus, spondemus et fideiubemus, quod ad regnum Poloniae redeuntes barones, milites aliosque clientes, cuiuscunque status, conditionis existant, regni nostri Poloniae incolas seu gentes, in castro Luczka et alibi ubicunque in serviciis ducis Swidrigal [consistentes idem]^b serenissimus dominus noster rex modernus, Regnum et Corona ipsius revocabit et educet atque revocari et educi faciet infra hinc et festum Conversionis sancti Pauli proxime affuturum³, realiter et cum effectu, nec de caetero eosdem barones, nobiles, clientes seu alias quasunque regni sui gentes, indigenas, subditos et ipsi domino regi nostro, Regno et Coronae ipsius adhaerentes ad ipsum ducem Swidrigal redire et transire seu etiam alias quasunque caeteras gentes, per ipsum regnum et terras suas ire volentes, aliquo^c permittat, sed omnino ipsum Swidrigal ipse dominus rex modernus cum omnibus sibi, Regno et Coronae suis subditis et adhaerentibus, etiam quacunque praefulgeant dignitate, et signanter ducibus Mazoviae, cum ipsorum subditis et praesertim duce Kazimiro, auxiliis, consiliis et favoribus quibuscunque deseret et obmittet. Quinimo ipsum Swidrigal toto posse infestabit et persequetur, arma, victualia, mercantias caeterasque res, quocunque

64. * W tekście: recongnoscimus. ^b Tu dwa wyrazy satarte, z pierwszego widoczne litery tent.

^c Tak w tekście.

64. ¹ 15 października. ² Ob. nr. 55, 58, 59, 60, 61. ³ 25 stycznia 1438 r.

vocabulo censeantur, in subsidium de Regno suo seu per Regnum in Luczskam vel alibi eidem duci Swidrigal ministrari et duci prohibebit. Contrarium autem facientes seu quovismodo attemperare praesumentes corrigere et punire dominus rex debebit cum effectu, praemissa omnia et singula sub fide et honore ac onere corporalis praestiti iuramenti, quovis colore exquisito procul moto, facientes. In casu autem, quo barones, nobiles, clientes seu aliae quaecunque gentes et subditi regni Poloniae de eodem castro Luczsko infra terminum eundem nec recesserint nec revocati fuerint et praedicta nostra promissa, sponsiones et fideiussiones suum debitum non possent sortiri nec sortirentur effectum, extunc litteras, quas in hac conventionem seu dieta a praefato domino Sigismundo magno duce Lythwaniae recepimus confectas¹ super fidelitate praestanda per capitaneos, in castris et dominiis magni ducatus Lythwaniae et Russiae per ipsum dominum Sigismundum magnum ducem Lythwaniae instituendos, sanas et integras eidem domino Sigismundo magno duci Lythwaniae restituere tenebimur cum effectu. Et nihilominus circa priores litteras, iuramenta et inscriptiones cum eodem domino Sigismundo magno duce Lythwaniae alias in Grodno factas², praestitas et conclusas, remanere volumus et debemus. Promittimus etiam, spondemus et fideiubemus, quod dominus rex noster, dum ad debitam suorum annorum pervenerit aetatem, se cum suis praelatis et baronibus eidem domino Sigismundo magno duci Lythwaniae iuxta tenorem praesentium inscribet huiusmodique suam inscriptionis litteram sigillo suae Maiestatis praelatorumque ac dignitariorum suorum sigillis faciet communiri. Harum quibus sigilla nostra praesentibus sunt appensa testimonio litterarum. Datum et actum in Grodno feria sexta in die sancti Nicolai pontificis et confessoris gloriosi, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo.

65.

Piotrków, na sejmie, 16 grudnia 1438 r.

Władysław król polski przyrzeka, iż będzie przestrzegał umów zawartych między jego ojcem, królem Władysławem, a Zygmuntem wielkim księciem litewskim.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 433 (szufl. 7). Dokument pergaminowy dobrze zachowany, szer. 35, wys. 36, zakł. 18 cm. — Na sznurkach jedwabnych ponsowych, nieco splowiałych, wisi pieczęć majestatyczna Władysława, wyciśnięta w zwykłym żółtym wosku, dobrze zachowana z wyjątkiem otoku w znacznej części zniszczonego; reprodukowana u Gumowskiego. Pieczęci królów polskich nr. 20. Na odwrociu pieczęci contrasigillum; ob. u Gumowskiego nr. 23. — In dorso zapiski: 1) Wladislai tertii regis confirmatio iurium Sigismundo duci Litvaniae. Piotrcoviae 1438 (reka XVI w.); 2) Litvaniae 68 (cyfra przekreślona); 3) Nr. 62 (cyfra przekreślona, poprawiona na 65, a ta cyfra na 64); 4) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 16 (Teki Naruszewicza t. 16) nr. 92, str. 475—476. Od góry aktu zapisek: Ex MS Arch. Stan. Aug. Regis Collectionis Dogelii. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana odemnie niżej wyrażonego z kopii legalizowanej w Warszawie d. 7 iulii roku 1767 przez JP. Ignacego Ludwika Nowickiego naówczas metrykanta Koronnego. Adam Naruszewicz B. K. Smol., pisarz w. W. X. Lit. mp. Vars. 1781 d. 26 octobris. — 2. Muzeum Czart. ręk. 16 (Teki Naruszewicza t. 16) nr. 93, str. 477—480. Od góry aktu zapisek: Ex archiv. Visniovien.

64. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 63. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 61.

Dr. 1. Łaski, Commune incliti Poloniae regni privilegium, k. 129—129^v: Vladislaus tertius rex Poloniae confirmat iura et privilegia Sigismundo magno duci Littuaniae super Ducatu Magno per divum olim Vladislaum suum genitorem eidem Sigismundo concessa (zapewne według Or. 1). — 2. Przyłuski, Leges seu statuta, str. 692—693; nagłówek jak w Dr. 1 (według Dr. 1). — 3. Pistorius, Polonicae historiae corpus, str. 175—176 (według Dr. 2). — 4. Januszowski, Statuta, str. 753—754: Praelati Lituaniae incorporant se Regno Poloniae ac regi Poloniae se subiiciunt, quem una cum Polonis eligent (według Dr. 1). — 5. Volumina legum I, 139—140; nagłówek jak w Dr. 1 (według Dr. 1). — 6. Działyński, Zbiór praw litewskich, str. 25—27 (według Dr. 1, 2, 4 i 5).

Dr. Tł. 1. Herburt, Statuta, str. 664—666: Władysław trzeci król polski potwierdza prawa i przywileje Zygmuntovi wielkiemu księżęciu litewskiemu na Księstwo wielkie przez świętego niegdy Władysława swego ojca temuż Zygmuntovi dane (tłumaczenie według Dr. 2). — 2. Sarnicki, Statuta, str. 995—996; nagłówek jak w Dr. Tł. 1 (według Dr. Tł. 1). — 3. Januszowski, Statuta, str. 753—754: Potwierdzenie praw i przywilejów Zygmuntovi wielkiemu ks. litewskiemu od Władysława III na Księstwo wielkie, niegdy przez Władysława ojca swego temuż Zygmuntovi dane (według Dr. Tł. 1). — 4. Działyński, Zbiór praw litewskich, str. 25—27 (według Dr. Tł. 1—3).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. II str. 53 uw. 83 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 1751 (według inwentarzy, z błędną datą 12 grudnia). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 383.

Uw. Tu wydaje się ten dokument według Or. 1, odmianki z Dr. 1 (L) i Dr. 5 (VL).

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Vladislaus tertius Dei gratia rex Poloniae nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuyaviae, Lithwaniae^a princeps supremus, Pomeraniae Russiaeque dominus et haeres et caetera^b, significamus^c tam praesentibus quam futuris, notitiam praesentium habituris, quod ex quo praeclarus ac^d magnificus princeps dominus Sigismundus Dei gratia magnus dux Lithwaniae^a, Russiae etc., patruus noster praecarus^e, omnem sinceritatis constantiam erga regnum^f nostrum et nostram regiam personam^g semper gessit incorrupte, cuius rei nos memores et praegrati^h dignum censuimus sibi proinde cordis puro zelo occurrere et omniⁱ, qua decet, gratitudine hanc fidem et constantiam integram compensare. Unde^j ex certa nostra scientia,

W imię Boże amen^k. Ku wiecznej pamięci. My Władysław trzeci z łaski Bożej król polski i ziem krakowskiej, sandomirskiej, sieradzkiej, lanczyckiej, kujawskiej, litewskie książe nawyższe, pomorski, ruski pan i dziedzic, oznajmujemy niniejszym listem tak teraz jako potym będącym ludziom, którzy niniejszych rzeczy wiadomość będą mieć^l, iż od tego czasu, jako zacne i wielmożne książe pan Zygmunt z łaski Bożej wielkie książe litewskie, ruskie, stryj nasz namilszy, wszystkę szczyrości swej stałość przeciwko Królestwu naszemu i przeciwko osobie naszej królewskiej nienaruszenie miał, na którą rzecz my pamiętając i będąc barzo tego wdzięczni, godną rzecz rozumieliśmy jemu z szczyrego serca to oddać i wszelką przystojną wdzięcznością tę wiarę i stałość całą nagrodzić. A tak z pewnej naszej wiado-

65. ^a L. Lithuaniae, VL. Lithvaniae. ^b L. etc. ^c L. i VL. dodają: tenore praesentium. ^d L. i VL. et. ^e VL. percarus. ^f L. i VL. dodaje: Poloniae. ^g L. i VL. praesentiam. ^h L. i VL. pergrati. ⁱ L. i VL. omnium. ^j L. dodaje na boku: De consilio et consensu omnium regni consillarorum Vladislaus confirmat libertates et litteras magno duci Lithuaniae. ^k Na boku: List 129. ^l Na boku: Władysław potwierdza wolności i listy Wielkiemu Księżęciu nadane.

sufficientissima deliberatione praehabita, animo benevolo et voluntate nostra ultro-nea, nostrorum praelatorum et baronum salubribus freti consiliis, sibi domino Sigismundo magno duci, nostro patruo carissimo, iura, litteras et privilegia, quae a nobis¹ et felicis memoriae genitore nostro, domino Wladislao, rege Poloniae², super Ducatu Magno et quibuscunque bonis et libertatibus et^a sub quibuscunque datis ac^b tenoribus existunt, quae hic habere volumus pro insertis, in omnibus earum punctis, conditionibus, positionibus, articulis^c et clausulis universis ratificamus, innovamus, gratificamus, approbamus et praesentis scripti patrocinio confirmamus, decernentes ea robur obtinere perpetuae firmitatis. Promittimus insuper in verbo nostro regio praesentibus et spondemus easdem ipsius litteras, iura et privilegia, rite et iuste emanata, per omnia rata atque grata habere et inconcussa iugiter et inviolabiliter observare et eis^d satisfacere cum effectu^e. Harum quibus sigillum nostrae Maiestatis est appensum testimonio litterarum. Actum in oppido Pyotrkow^f in parlamento generali feria tertia proxima post festum sanctae Luciae virginis, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo^g, praesentibus ibidem reverendissimo ac^h reverendis in Christo patribus dominis Vincentio sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopo et primate, Sbigneo Cracoviensi, Wladislao Wladislaviensi episcopis et Andrea de Bnyoⁱ electo confirmato ecclesiae Poznaniensis ac magnificis, nobilibus et strenuis viris Iohanne de Cyszow castellano Cracoviensi, Iohanne de Tanczin Cracoviensi^j, Dobeslao de Senno^k Sandomiriensi, Martino de Slawsko^l Calisiensi, Alberto de Male Lanciensi, Iohanne de Lichin^m Brestensiⁿ,

mości mając dostateczne rozmyślenie i umysł łaskawy i dobrowolny, za radą zdrową naszych prelatów i panów, panu Zygmuntowi wielkiemu księżęciu, stryjowi naszemu namilszemu, prawa, listy i przywileje, które od nas i od świętej pamięci ojca naszego, pana Władysława, króla polskiego, na Księstwo Wielkie i na inektórekolwiek dobra i wolności, pod którymkolwiek sposobem są dane, które tu chcemy mieć za wpisane, we wszystkich ich punktach, sposobach, położeniu, częściach i klauzulach wszystkich mocne czyniemy, odnawiamy, wdzięczne czyniemy, pochwalamy i pod obroną niniejszego pisania potwierdzamy, skazując, aby moc miały mocy wiecznej. Obiecujemy nadto słowem naszym królewskim i obowiązuje się też jego listy, prawa, przywileje, które porządnie i sprawiedliwie wyszły, we wszystkim mieć za mocne i wdzięczne i one chować wiecznie niezgwałcenie i jem dosyć czynić. Co świadczymy przez ten list, któremu pieczęć Magestatu naszego jest zawieszona. Dan w Piotrkowie na sejmie walnym we wtorek bliski po święcie świętej Lucyej, roku Pańskiego 1438. Przy czym tamże byli nauczciwszy i uczciwi w Panu Chrystusie ojcowie i panowie: Wincenty świętego kościoła gnieźnieńskiego arcybiskup i prymas, Zbigniew krakowski, Władysław włocławski biskupi i Andrzej z Bnina wybrany i potwierdzony kościoła poznańskiego i wielmożni, słachetni i mężni mężowie: Jan z Czyżowa kasztelan krakowski, Dobesław z Sienna sandomirski, Marcin z Sławkowa kaliski, Wojciech z Małego lanczycki, Jan z Lichna Brzestski, Jarund z Grabie inowłocławski i Piotr Odrowąs z Sprowy lwowski wojewodowie, Dobrogost z Szamotuł poznański, Klimunt Wątrobka z Strzelec sandomirski,

65. ^a W Ł. brak. ^b Ł. et. ^c Ł. i VL. particulis. ^d VL. de eis. ^e Tych dwóch wyrazów brak w Ł. i VL. ^f Ł. Pytrkow. ^g Ł. MCCCCXXXVIII, VL. 1438. ^h Ł. i VL. et. ⁱ Ł. Bnyn, VL. Bnin. ^j Tych czterech wyrazów brak w Ł. i VL. ^k VL. Sienno. ^l Ł. i VL. Slawkow. ^m Ł. i VL. Lichni ⁿ Ł. Brzestensi.

65. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 64. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 58 i 60.

Jarando de Grabie Juniwladislaviensi et Petro Odrowansch^a de Sprowa Leopoliensi palatinis, Dobrogostio de Schamotuli^b Poznaniensi, Clemente Wantropka^c de Strzelcze Sandomiriensi, Laurentio Zaramba^d de Calinowa Siradiensi castellanis, Iohanne de Olechnicza^e marsalco et Andrea de Lubyno thesaurario regni Poloniae ac^f aliis dignitariis, baronibus, militibus et nobilibus, testibus circa praemissa. Datum per manus magnifici et generosi^g virorum Iohannis de Coneczpole^h cancellarii et Petri Woda de Szczekocziniⁱ vicecancellarii Regni Poloniae nobis sincere dilectorum.

Ad relationem magnifici Iohannis de Coneczpole^j regni Poloniae cancellarii.

Wawrzyniec Zaremba z Kalinowej siedzki kasztelanowie, Jan z Oleśnice marszałek i Andrzej z Lubinia podskarbi Królestwa Polskiego i ini dygnitarze, panowie, rycerstwo i slachta, którzy byli świadki przy rzeczach przerzeczonych. Dan przez ręce wielmożnego i urodzonego męża Jana z Koniczpole kanclerza i Piotra Wody z Czecocina podkanclerzego koronnego, nam szczerze miłych.

Za relacją wielmożnego Jana z Koniczpole polskiego kanclerza.

66.

Troki, 31 października 1439 r.

Zygmunt wielki książę litewski, potwierdzając układy z Koroną polską, zawarte za życia Władysława króla polskiego, transsumuje dokument swój, wystawiony w Grodnie 27 lutego 1434 r.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 439 (Vol. IV k. 6). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 73,5, wys. 47,5, zakł. 14 cm. — Po pieczęci pozostał sznurek jedwabny czerwono-biały; opis jej ob. Kop. 1. — In dorso zapiski: 1) Sigismundi ducis confirmatio litterarum anni 1434 ad instantiam Wladislai tertii regis: In Troki 1438 (ręka XVI w.); 2) Litvaniae; 3) N. 63 (cyfrę poprawiono na: 66); 4) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 16 (Teki Naruszewicza t. 16) nr. 125, str. 569—576. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex orig. Arch. R. P. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana z oryginału pergaminowego nakształt listu złożonego d. 1 sierpnia roku 1782. U dołu na sznurku z jedwabiu ponsowego i białego kręconym wisi pieczęć majestatyczna, to jest osoba z mieczem w prawym ręku na majestacie siedząca, wyciśniona. Po prawej ręce tej osoby są dwie tarcze, na wyższej krzyż, na niższej niedźwiedź, po lewej także dwie tarcze, na wyższej Pogonia litewska, na niższej osoba z kopią w prawym ręku, lewą ręką na tarczy podługowatej, na dół spuszczonej, wsparta. Zaświadczam Adam Naruszewicz B. K. S., pisarz w. W. X. L. mp.

Dr. 1. Cod. epistolaris saeculi XV, t. II nr. 262 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. II str. 15 uw. 21 (bez dokładnej daty). — 2. Rykaczewski, Inventarium, str. 178. — 3. Barwiński, Żigimont Kiejstutowicz, str. 161.

65. ^a Ł. Odrowans, VL. Odrowąi. ^b VL. Szamotuly. ^c VL. Wątrobka. ^d VL. Zaremba. ^e Ł. Oleśniczka, VL. Oleśnica. ^f Ł. i VL. et. ^g Tak w or. ^h Ł. Conieczpolye, VL. Koniczpole. ⁱ Ł. Szczecocyn, VL. Szczecocin. ^j Ł. Conieczpole, VL. Koniczpole.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus Dei gratia magnus dux Lithwaniae, Russiae etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris, harum notitiam habituris, quomodo serenissimus princeps dominus Wladislaus tertius rex Poloniae, dominus et frater noster carissimus, reducens ad memoriam nostram foedera inscriptionum contractuumque super nonnullis dispositionibus per divae memoriae serenissimum principem dominum Wladislaum Poloniae regem etc., progenitorem suum carissimum, et Coronam regni Poloniae nobiscum ducatuque Lithwaniae et terris nobis subiectis habita atque facta, praecipue ut ingens aeviterne caritas inter nos utrumque permaneat omnisque suspicionis ambiguitas de cordibus evellatur, optavit concupivitque haec ipsa inscriptionum contractuumque foedera suae Serenitati regnoque Poloniae ex terris ipsi subpositis per nos confirmari, ratificari, innovari et approbari. Quarum quidem foederum, contractuum et inscriptionum tenor sequitur de verbo ad verbum et est talis:

Tu następuje dokument Zygmunta wielkiego księcia litewskiego, wystawiony w Grodnie 27 lutego 1434 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 61.

Nos itaque Sigismundus magnus dux praefatus revolventes in animo nostro, quanta puritatis affectione praedictus frater noster carissimus, dominus rex Poloniae modernus, suppositique terrarum eiusdem nostram personam dilexerunt veneratique sunt, attendentes etiam supradicta foedera, inscriptiones et contractus per omnia fore iusta et rationabilia, ea rata atque grata habentes, de certa scientia nostra in omnibus punctis, positionibus, articulis, conditionibus et clausulis ipsi moderno domino regi confirmamus, ratificamus, gratificamus, innovamus et approbamus tenore praesentium mediante, decernentes ea robur obtinere perpetuae firmitatis harum testimonio litterarum, quibus sigillum maius nostrum est appensum. Actum in Troky sabbato in vigilia Omnium Sanctorum, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo nono.

67.

Kraków, 7 stycznia 1440 r.

Władysław król polski, potwierdzając układy, zawarte między ojcem jego królem Władysławem i Zygmuntem wielkim księciem litewskim, transsumuje dokument swój, wystawiony w Korczynie 27 lutego 1434 r.

Or. 1. Arch. Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 181. Dokument dość dobrze zachowany, tylko z pismem miejscami silnie wyblakłym, choć jeszcze czytelnym, szer. 73, wys. 48,5, zakł. 13,5 cm. — Pieczęć mniejsza królewska, już nieco zatarta, wyciśnięta w czerwonym wosku, wisi na sznurze jedwabnym, czarno-różowo-żółtej barwy; repr. u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich nr. 21. — In dorso zapiski: 1) Inscriptio Sigismundi magni ducis Lithuaniae cum Ladislao rege Poloniae super communi... et defensione utriusque domini. Quae concedat[ur]... in toto cum alia inscriptione, Cracoviae facta anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo (reka XV w.; zapiska wyblakła, miejscami nieczytelna); 2) Damna (dopisek ręką XV w.); 3) zapiska ruska z XV w., wyblakła i nieczytelna; 4) Privilegium regis Wladislai, quo confirmantur priora pacta et foedera inter Jagellonem patrem eius et Sigismundum magnum ducem Litwaniae patrum facta, quibus nimirum conditionibus praefatus Sigismundus magnum ducatum Litwaniae possidere deberet et quomodo Magnus Ducatus ad Regnum devolveretur, anno Domini 1440 (reka XVI w.); 5) Przywilej łaciński króla Władysława, który potwierdza pierwsze pacta między Jagielem ojcem jego a Zygmuntem W. księżciem litewskim z stryjem postanowione i za jakimi kondycjami wielki książę litewskie dzierzeć ma i jako się Księstwo

Litewskie z Koroną złączyć ma. Pieczęć u niego wielka majestatowa. De data Cracoviae A. D. 1440 infra octavas Epiphaniarum. Litera A. Szuffada 3. Sztuka 6 (zap. z r. 1721).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 17 (Teki Naruszewicza t. 17), nr. 2 str. 15—16. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii.

Dr. 1. Cod. diplomaticus Poloniae, t. I nr. 180 (według Or. 1, z błędną datą 13 stycznia).

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Wladislaus tertius Dei gratia rex Poloniae nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Syradiae, Lanciciae, Cuyaviae, Lithwaniae princeps supremus, Pomeraniae Russiaeque dominas et haeres etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris, horum notitiam habituris, quomodo praeclarus et inclitus princeps dominus Sigismundus magnus dux Lithwaniae, Russiae etc., patruus noster carissimus, reducens ad memoriam nostram foedera inscriptionum contractuumque super nonnullis dispositionibus per divinae memoriae serenissimum principem dominum Wladislaum Poloniae regem etc., progenitorem et praecessorem nostrum carissimum, et Coronam regni nostri Poloniae cum eodem domino duce magno ducatuque Lithwaniae et terris sibi subiectis habita atque facta, praecipue ut iugis aeviternae caritas inter nos utrimque^a permaneat omnisque suspitionis ambiguitas e cordibus evallatur, optavit concupivitque haec ipsa inscriptionum contractuumque foedera per Maiestatem nostram suae caritati ducatuque Lithwaniae et terris ipsi suppositis confirmari, ratificari, innovari et approbari. Quorum quidem foederum, contractuum et inscriptionum tenor sequitur de verbo ad verbum et est talis:

Tu następuje dokument króla Władysława Jagielly, wystawiony w Korczynie 27 lutego 1434 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 60.

Nos itaque Wladislaus tertius rex praefatus revolventes in animo, quanta puritatis affectione praefatus patruus noster carissimus, dominus Sigismundus dux magnus Litwaniae, suppositique terrarum eiusdem personam nostram dilexerunt veneratique sunt, attendentes suprascripta foedera, inscriptiones et contracta per omnia iusta esse et rationalia, ipsa rata atque grata per omnia habentes, de certa scientia nostra, principum, praelatorum et baronum nostrorum accedente consilio, in omnibus suis punctis, positionibus, conditionibus, articulis et clausulis ratificamus, gratificamus, innovamus et approbamus tenore praesentium mediante, decernentes ea robur obtinere perpetuae firmitatis harum testimonio litterarum, quibus sigillum Maiestatis est appensum. Actum Cracoviae feria quinta infra octavas Epifaniae, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo. Datum per manus magnificorum Johannis de Coneczpole cancellarii et Petri Voda de Szczekoczini vicecancellarii sincere nobis dilectorum.

Ad relationem magnifici Petri de Szczekoczini regni Poloniae vicecancellarii.

68.

Brześć litewski, 17 września 1446 r.

Kazimierz, elekt polski, wielki książę litewski, przyrzeka utrzymać unję obu państw, Polski i Litwy, jako ich wspólny pan i władca, oraz obiecuje koronować się w Krakowie i zatwierdzić prawa i przywileje stanom Korony polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego, na co wszystko panowie litewscy udzielają swej zgody.

Or. 1. Obecnie nieznany. Dokument zaopatrzony był niegdyś 19 pieczęciami, jak podaje dopisek na końcu tekstu w Kop. 2.

67. ^a Tak w tekście.

Kop. 1. Bibl. kórnicka, ręk. II, 68, str. 399: Contractus domini Kazimiri ducis magni super acceptione coronae regni Poloniae et magno ducatu Lithwaniae (odpis z XV w.). — 2. Bibl. Jagiell. ręk. 1961 (t. zw. Piotra z Olkusa, z XV w.) f. 435—435 v.: Consensus domini Kazymiri magni ducis Lithwaniae in electionem de persona ipsius in regem Poloniae facta.

Dr. 1. Cod. epistolaris saeculi XV, t. I, cz. 2, nr. 6 (według Kop. 2), z licznymi błędami i opuszczeniami.

Uw. Projekt unji Polski z Litwą, układanej na zjeździe w Parczowie, znalazł w kopji śp. prof. B. Ulanowski, ob. Sprawozdanie Akad. Um. za lipiec 1910 r.; będzie ten projekt w całości ogłoszony w Archiwum Komisji prawniczej. Ob. o nim także uwagi St. Kutrzeby, Unja Polski z Litwą w dziele: Polska i Litwa w stosunku dziejowym str. 549, przyp. 1. Wyciąg tego projektu ogłoszony został w Cod. epist. saec. XV, t. III, nr. 5.

Wydaje się tu dokument ten wedle Kop. 1, z odmiankami tekstu wedle Kop. 2.

Nos Kasimirus Dei gratia electus rex regni Poloniae et^a magnus dux Lythwaniae Russiaeque etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis^a, quomodo volentes, ut regni incliti Poloniae et magni ducatus Lythwaniae principes, praelati, barones, boyari^a, proceres, nobiles ac incolae in unione caritatis, prout alias tempore praedecessorum nostrorum et ducum magni ducatus Lythwaniae permanserunt, assidue permaneant, in hac conventionem praesenti, quam ex consilio et deliberatione incolarum dominiorum utrorumque, tam regni Poloniae, quam magni ducatus Lythwaniae praedictorum, hic in loco datae praesentis pro festo Nativitatis Mariae¹ et diebus sequentibus celebravimus, ipsum^b regnum Poloniae et magnum ducatum Lythwaniae utriusque dominii consilio, voluntate unanimi et assensu in unam^a fraternam unionem iunximus, copulavimus et anneximus, volentes ipsorum^c esse dominus et rector divina disponente clementia. Ipsaque dominia, Regnum et Magnum Ducatum praefata^d ab omnibus hostibus, ex quacunque parte ipsa invadentibus, iam de facto tueri et defensare iuxta posse nostrum promittimus, tenemur et obligamur ac ad suscipiendum eiusdem regni Poloniae dyadema et coronam pro festo S. Johannis Baptistae² proxime venturo sub nostro verbo ducali, quod praesenti scripto approbamus, Cracoviam venire promittimus et spondemus et ibidem coronari iuraque, privilegia, libertates et emunitates^e principum, praelatorum, baronum, boyarorum^a, procerum, nobilium, civitatum et omnium incolarum dominii utriusque, videlicet regni Poloniae et magni ducatus Lythwaniae praefatorum^f, more aliorum regum et principum praedecessorum nostrorum regni Poloniae et magni ducatus Lythwaniae ratificare, confirmare, roborare^a, approbare^g tenebimur. Casu vero, quo pro festo sancti Johannis Baptistae praefato^a in Cracoviam non venerimus^h ac coronari nollemusⁱ, extunc ipsis praefatis baronibus, proceribus et nobilibus regni Poloniae licebit ad executionem articulorum, in conventionem Pyotrkiensi pro dominica Laetare de anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto^j conclusorum, procedere et eosdem in effectum realem deducere^k. Et nos promittimus, pollicemur et spondemus sub eodem nostro ducali verbo ipsis articulis, in eadem conventionem sic ut praefertur conclusis, facto aut verbo, per se aut per alios^l, quoquomodo non contravenire. Et nos

68. ^a W. Kop. z brak tego wyrazu. ^b Kop. z ipsumque. ^c Kop. z eorum. ^d Kop. z ipsum. ^e Kop. z emonimenta. ^f Kop. z praedictorum. ^g Kop. z et approbare. ^h Kop. z veniremus. ⁱ W Kop. z brak tych trzech wyrazów. ^j Kop. i MCCCCXLVI. ^k Kop. z perducere. ^l Kop. z verbo aut alias.

68. ¹ 8 września 1446 r. ² 24 czerwca 1447 r. ³ 27 marca 1446 r.

praelati, principes, barones, boyari^a et nobiles ac universi incolae magni ducatus Lythwaniae hanc ipsam inscriptionem serenissimi principis domini^b Kasimiri Dei gratia domini nostri gratiosissimi superius nominati ratam habentes ratificamus, approbamus et sigillis nostris appensis praesentibus roboramus. Datum in Brzeschie die sabbati festi Sti Lamperti^c, anno Domini MCCCCXLVI^{to} d.

69.

Brześć, 19 września 1446 r.

Posłowie polscy przyjmują w imieniu szlachty polskiej pewne zobowiązania w stosunku do Kazimierza, elekta polskiego i wielkiego księcia litewskiego, gdy zasiądzie na tronie polskim.

Or. 1. Obecnie nieznaną.

Kop. 1. Bibl. uniwersytecka w Królewcu, ręk. 1555, znany pod nazwą Liber cancellariae Stanislai Ciołek: Inscriptio dominorum regni Poloniae regi electo Kazimiro, quod debet fovere et servare familiam et manere in regno iuxta voluntatem et in Lithwania et in regno, quomodolibet placuerit suae Serenitati; sequitur inferius alia regis superscriptio. Festo odpis z XV w. — 2. Bibl. kórnicka, ręk. II 68, str. 399: Inscriptio praelatorum et baronum regni Poloniae in eodem facto. Festo odpis z XV w.

Dr. 1. Caro, Liber cancellariae Stanislai Ciołek, część II (Archiv für oesterreichische Geschichte t. LII), str. 245—246 (według Kop. 1). — 2. Cod. epist. saec. XV, t. III nr. 4 (według Kop. 1 i 2, z błędną datą 17 września).

Uw. Tu wydaje się ten dokument na podstawie Kop. 1 (C) i Kop. 2 (K); użyto przy wydaniu tekstu z Kop. 1, skolacjonowanego przez śp. prof. Ulanowskiego.

Nos praelati et barones regni Poloniae etc.^a significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod ex quo Deo^b volente post magnas fatigas et labores de conventionem Parczoviensi super festum Nativitatis Mariae¹ celebrata ad hanc conventionem cum plena et omnimoda potestate omnium^c praelatorum et^d baronum, procerum regni Poloniae, missi unanimi voto, voluntate et affectione principum, praelatorum, boyarorum^e et nobilium magni ducatus Lythwaniae etc. serenissimus princeps et dominus dominus Kazimirus, electus rex regni Poloniae Lythwaniaeque magnus dux^f, dominus noster^g gratiosissimus etc.^h, regni Poloniae eiusdemⁱ consensit, vult et decrevit gubernacula, regimen et coronam super^h festum sancti Johannis^o Baptistae proximum² in Cracoviam venire et suscipere ibique dono altissimi coronari¹, ideo^l licitum, liberum et voluntarium erit^k Serenitati suae^l familiares linguagii cuiuscunque^m tenere, habere et fovere. Licebit etiam suae Serenitatiⁿ, quando et quotiens voluerit, in ipso Poloniae regno^o morari, residere et manere, et quando aut quotiens voluerit ad ipsas terras magni ducatus^p Lythwaniae et Russiae transire, progredi et proficisci et ibidem morari^r

68. ^a W Kop. 2 brak tego wyrazu. ^b W Kop. 1 brak tego wyrazu. ^c Kop. 2 in Brzeschie sabbato die Sti Lamperti. ^d W Kop. 1 anno quo supra, w Kop. 2 MCCCCCLVI-to. Sigilla XVIII.

69. ^a C. Nos Jar. de G. ^b C. de. ^c W C. brak. ^d K. baronum. ^e C. magnus dux Lithwaniae. ^f C. noster rex. ^g C. eiusdem regni Poloniae. ^h C. coronam ac super. ⁱ W C. tylko: in Crac. corona altissimi dono coronari. ^j K. ideoque. ^k C. sit. ^l C. suae Serenitati. ^m C. cuiuscunque lingwagii. ⁿ W C. brak czterech ostatnich wyrazów. ^o C. regno Poloniae. ^p C. ducatus magni. ^r W C. tych trzech wyrazów brak.

69. ¹ 8 września 1446 r. ² 24 czerwca 1447 r.

et iterum ad regnum^a Poloniae regredi et^b morari aut iterum ad ipsum Ducatum Magnum progredi^c ipsaque dominia mutuo visitare^d, iuxta Serenitatis suae^e arbitrium et voluntatem^f. Nosque supradicti praelati et barones etc.^g nostris et aliorum^h praelatorum, baronumⁱ, procerum, nobilium et communitatum regni Poloniae nominibus sub fide et honore nostris promittimus et spondemus, quod^j haec Serenitatis suae^k voluntas, scilicet^l in Lythwaniam procedere et ibi morari et iterum in regnum Poloniae regredi, nulli homini aut incolae regni Poloniae, cuiuscunque status, conditionis et eminentiae fuerit^m, displicebit nec aliquis Serenitati suaeⁿ in hoc contraveniet^o aut contradicet nec contradicere poterit contra has nostras litteras, quibus sigilla nostra sunt appensa^p. Actum in Brzesdczye feria secunda proxima ante festum sancti Matthaei^r, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragésimo sexto. Michael^s archiepiscopus Leopoliensis, Andreas episcopus Poznaniensis, Joannes de Czizow castellanus Cracoviensis, Lucas de Gorka^t palatinus Poznaniensis, Joannes Glowacz de Olesznicza palatinus Sandomiriensis, Albertus de Male palatinus Lanciensiensis, [H]riczko palatinus Podoliensis, Nicolaus de Plessow castellanus Calissiensiensis, Nicolaus de Rossprza castellanus Wisszliciensiensis, Petrus de Szczecoczini succamerarius regni Poloniae, Joannes Czwickowsky succamerarius Poznaniensis, Gregorius de Branicza castellanus Radomiensis, Johannes Pileczsky, nuncii nomine totius conventionis Parczoviensis missi.

70.

Nowe Miasto Korczyn, 22 października 1456.

Kazimierz król polski i wielki książę litewski, biorąc ze sobą pieczęć koronną w podróż na Litwę, zobowiązuje się, iż nie wystawi tam żadnego dokumentu na szkodę Polski.

Or. 1. Obecnie nieznanym.

Kop. 1. Metr. kor. t. 2, str. 246: Pollicetur rex se litteras non daturum in preiudicium Regni ex Lithuania (dopisany ten nagłówek ręką XVI w.). — 2. Muzeum Czart. ręk. 19 (Teki Naruszewicza t. 19), nr. 22, str. 113—114.

Dr. 1. Cod. epist. saec. XV, t. I cz. 2, nr. 157 (według Kop. 2, z błędną datą 25 października).

Reg. 1. Wierzbowski, Matricularum regni summaria t. I, nr. 345.

Uw. Wydaje się tu ten dokument według Kop. 1.

Kazimirus etc. significamus etc. praesentibus et futuris, quod cum certis permoti respectibus et rationabilibus inducti causis versus terras et magnum ducatum Lithwaniae nos transferemus^a, certa ibi acturi et disposituri negotia, sed cum status et conditio

69. ^a C. ac ad regnum iterum. ^b W C. brak. ^c W K. brak ostatnich siedmiu wyrazów. ^d W C. brak ostatnich czterech wyrazów. ^e C. Serenitatis suae. ^f C. arbitrium voluntatis. ^g C. ac. ^h C. omnium.

ⁱ C. praelatorum et baronum. ^j K. quia. ^k C. suae Serenitatis. ^l C. videlicet. ^m C. regredi nulli cuiuscunque status homini et incolae regni Poloniae. ⁿ C. suae Serenitati. ^o C. contraveniat. ^p Odtąd tekst C. — W K. tylko: Ex loco et die quo supra anno Domini etc. XLVI. ^r W tekście błędnie: Mathie, ob. Caro l. c.

^s Błędnie zamiast Johannes, arcybiskupem lwowskim był brat Jan Raesworowski. ^t W tekście: Gorga.

70. ^a W tekście: transferamus.

nostra requirant et exposcant, ut sigillum Regni nostri pro honore nostro ac propter varias occurrentes necessitates nobiscum habeamus, quod et tollimus nobiscum et capimus, promittimus tenore praesentium, pollicemur et spondemus, quod ad nullarum^a cione, quod absit, allectione aut quibuscunque aliis modis et casibus inducti et allecti et permoti, aliquas litteras, privilegia, inscriptiones, donationes, permutationes, venditiones et quascunque alias alienationes, tam temporales quam perpetuas, in incommodum, destructionem, praeiudicium, depressionem, laesuram, diminutionem, iacturam et offensam iurium regni Poloniae dominiorumque caeterorum, terrarum, districtuum seu quorumcunque locorum aut bonorum, quibuscunque nominibus censeantur, ad ipsum regnum quomodolibet ab antiquo spectantium, dabimus, concedemus, inscribemus, conferremus et largiemur quoquomodo. Etiam promittimus et spondemus, quod inscriptiones inter divinae memoriae serenissimum dominum Vladislaum genitorem et ducem Vitholdum, patrum, et praedecessores nostros carissimos ac inter Regnum et magnum ducatum Lithwaniae inscriptiones, confoederationes, pacta et conclusiones¹ non immutabimus, non violabimus nec vitiabimus, cassabimus aut in aliquo eis derogabimus vel praeiudicabimus directe vel indirecte aut conveniemus quovismodo. Et si^b, quod Deus prohibeat atque^c casus avertant, aliquas litteras, ut praefertur, supradictis nostris sponsionibus et promissionibus contrarias, derogatorias aut quolibet effensivas et nocivas dederimus, concesserimus aut inscripserimus, illas exnunc prout extunc et extunc prout exnunc et ex certa nostra scientia irritamus, cassamus, anillamus et revocamus in nihilumque redigimus ac nullius easdem tenore praesentium esse roboris vel momenti [declaramus] perinde, acsi istae litterae nunquam per nos forent scribi commissae et demandatae. Harum quibus sigillum nostrum praesentibus est subappensum testimonio litterarum. Actum et datum in Nowa civitate Corczin feria sexta proxima post festum Undecim milium virginum, millesimo quadringentesimo quadragésimo sexto. — Relatio venerabilis Iohannis Luthkonis de Brzeze, utriusque iuris doctoris, archidiaconi Gnesnensis et regni Poloniae vicecancellarii.

71.

Grodno, 9 stycznia 1499 r.

Aleksander wielki książę litewski daje Marcinowi biskupowi żmudzkiemu i Janowi Zabrzezińskiemu kasztelanowi i wojewodzie trockiemu oraz marszałkowi litewskiemu pełnomocnictwo do zawarcia unji z Koroną.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 78. Dokument dobrze zachowany, szer. 47, wys. 19, zakt. 8,5 cm. — Na sznurze jedwabnym czerwonej barwy wisi pieczęć wielkoksiążęca Aleksandra w czerwonym wosku, reprodukcja u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich nr. 40. — In dorso zapiski: 1) Litterae credentiales per dominum episcopum Miednicensem et Johannem de Zabrzezye datae... (ręka XVI w., zapisek wskutek zmycia silnie wyblakły, przy końcu nieczytelny); 2) Plenipotencja Aleksandra W. Księcia Litewskiego posłom do króla Jegomości polskiego Jana Albrachta odprawionym de data

70. ^a W tekście: nullorum. ^b W tekście: Quod ubi. ^c W tekście: sicutque.

70. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 55, 58, 59, 60, 61, 63, 65, 66 i 67.

Grodno anno 1499 intra octavas Epiphaniarum (*pismo z r. 1721*); 3) Litera A, Szuflada 14, Sztuka 6 (*z pod tego pisma przeziera starszą ręką AE*); 4) Szuflada 1, fascicul 3, sztuk 5 (*na kartce naklejonej w r. 1744*).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 239, nr. 23 str. 91—92 (odpis XVIII w.). Na końcu aktu zapisek: Ex originali, quod est in archivo Nieswiesiensi. — 2. Muzeum Czart. ręk. 23 (Teki Naruszewicza t. 23), nr. 181 str. 807—808. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis Collectionis Dogelii. Na końcu aktu zapisek: Ex originali, quod est in Archivo Nieswiesiensi.

Dr. 1. Cod. epistolaris saeculi XV, t. III nr. 441 (według Kop. 1 i Kop. 2).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. III str. 390 uw. 55, z niedokładną datą; Ex MS. Arch. Stanisłai Augusti Regis coll. Dogelii.

Alexander Dei gratia magnus dux Lithuaniae, Russiae Samagithiaeque etc. dominus et haeres, significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quia cum ad serenissimum principem et dominum, dominum Iohannem Albertum Dei gratia regem Poloniae, Russiae Prussiaeque etc. dominum et haeredem, germanum nostrum charissimum, reverendum patrem dominum Martinum episcopum Mednyczensem et magnificum Iohannem de Zabrzezye castellanum et palatinum Troczensem et Magni Ducatus nostri supremum marschalcum, fideles nostros devote et sincere nobis dilectos, in certis negotiis nostris et totius Reipublicae mitteremus, eisdem plenariam potestatem nostram et mandatum integrum dedimus, concessimus et per praesentes damus, conferimus et totaliter largimur, constituentes eosdem et solenniter deputantes in veros et legitimos omnium nostrorum et totius Reipublicae nostrae negotiorum actores, factores et causarum quarumcunque et concordii regni Poloniae et ducatus nostri Lithuaniae intelligentia et confoederatione ac liga quacumque inter utrumque dominium paciscenda, innovanda, firmanda et perpetue observanda oratores, gestores et singulorum potentes nomine nostro et omnium praelatorum, baronum, procerum et dignitariorum magni ducatus nostri Lithuaniae consiliariorum conclusores, sic ut quaecunque dicti oratores nostri cum praefato serenissimo domino rege Poloniae suisque consiliariis nomine nostro et consiliariorum nostrorum fecerint et concluderint, singula, tanquam nos ipsi ibidem interfuissemus, grata et firma verbo nostro ducali habere et exequi pollicemur et hoc ipsum omnium consiliariorum nostrorum unanimis voluntas promittit. In quorum omnium evidentius robur et firmitudinem maiorem sigillum nostrum praesentibus est subappensum. Datum Grodnae feria quarta intra octavas Epiphaniarum Domini, anno a natali Eiusdem millesimo quadringentesimo nonagesimo nono. Praesentibus ibidem reverendis, magnificis, generosis, strenuis et nobilibus domino Alberto episcopo Vilnensi, Nicolao Radzywyłowycz palatino Vilnensi et magni ducatus nostri Lithuaniae cancellario, Alexandro Iuryowycz castellano Vilnensi et capitaneo Grodnensi, Stanisłao Ianowycz capitaneo Samagithiae, Georgio Paczowycz capitaneo Poloczensi, Gregorio Osczykowycz curiae nostrae marschalco, Nicolao Mykolayowycz subpincerna nostro et Byelensi tenentario, Iacobo Dowyoynowycz capitaneo Drohicziensi, Stanisłao Kyszka Lidensi, Alberto Kuczikowycz Volkoviensi, Bartholomeo Thaborowycz Dubyngensi et Iohanne Pyotrowycz Markoviensi tenentariis et marschalcis nostris. Per manus magnifici Erasmi Vitellii secretarii nostri, qui praesentia habuit in commissis.

72.

Kraków, 6 maja 1499 r.

Panowie rady polskie zawierają układ z posłami sejmu litewskiego, potwierdzający dawne umowy Polski z Litwą.

Or. 1. Obecnie nieznany. Że taki dokument został wystawiony, a następnie zastąpiony przez dokument, datowany przecież z tegoż dnia 6 maja, a podany w tem wydawnictwie pod nr. 73, wynika z dokumentu panów rady polskiej z 14 maja 1499 r. (ob. w tem wydawnictwie nr. 75) w porównaniu z tymże antydatowanym dokumentem z 6 maja (ob. nr. 73). Ten pierwszy dokument, zgodny zresztą z drugim, antydatowanym, nie zawierał transsumptu dokumentu rady koronnej, wystawionego w Horodle z października 1413 r.

73.

Kraków, 6 maja 1499 r.

Panowie rady polskie zawierają układ z posłami sejmu litewskiego, transsumując dokument, wydany 2 października 1413 r. przez szlachtę polską w Horodle.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 239, nr. 24, str. 93—102 (kopja z XVIII w.). Na końcu zapisek: Praesentem copiam cum actis legationum concordari fide publica attestor. Varsaviae d. 1 augusti 1767 anno. Ignatius Ludovicus Nowicki, metrices Regni praefectus. Na okładce: Lit. 5, oraz: Debet esse in actis. — 2. Muzeum Czart. ręk. 239, nr. 25, str. 105—108 (kopja z XVIII w.). Od góry zapisek: Lit. C. fol. 5. Od dołu zapisek: Praesentem jak wyżej, oraz: Transmissa Vilnam 1767 d. 3 aug. — 3. Muzeum Czart. ręk. 23 (Teki Naruszewicza t. 23) nr. 193, str. 895—906. Od góry aktu zapisek: Ex archivo Stanislai Augusti regis. Na końcu aktu zapisek: Ta kopja jest przepisana z kopji legalizowanej w te słowa: Praesentem, jak wyżej. Zaświadczam Adam Naruszewicz B. K. S. pisarz W. X. L. Varsaviae 7 9bris 1781 (jestto kopja z Kop. 1). — 4. Bibl. gen. sztabu w Petersburgu, ręk. 37.529 (Teki Naruszewicza t. II, bez paginacji).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. III, str. 432, uw. 93 (z jakiejś kopji).

Uw. Dokument ten jest antydatowany, jak wynika z dokumentu z 14 maja 1499 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 75. Wobec braku oryginału wydaje się tu ten akt według Kop. 1—2.

In nomine Domini amen. Ne gesta aetatis nostrae tempus et vetustas aboleret, inventum est, ut ad memoriam posteritatis litterarum apicibus et testium annotatione deducantur. Proinde nos praelati, barones, nobiles et universitas terrigenarum incliti regni Poloniae, videlicet Fridericus divina miseratione sacrosanctae Romanae Ecclesiae tituli Sanctae Luciae in Septem Soliis presbiter cardinalis, archiepiscopus Gnesnensis et primas episcopusque Cracoviensis, Andreas Rosa archiepiscopus Leopoliensis, Creslaus Vladislaviensis et Regni Poloniae cancellarius, Iohannes Posnaniensis, Vincentius Plocensis, Lucas Varmiensis et Mathias Chelmensis Dei gratia episcopi ecclesiarum, Iohannes Amor de Tarnow castellanus Cracoviensis, Spithko de Iaroslav palatinus Cracoviensis, Sandzivogius de Czarnkow Posnaniensis, Nicolaus de Ostrow Sandomiriensis et Lublinskiensis capitanei, Nicolaus de Baysen^a Marienburgensis et Iacobus de Buczacz Russiae generales palatini, Iohannes de Ostrorog Posnaniensis, Nicolaus de Kurozwanki Sira-diensis, Stanislaus de Chodecz Leopoliensis, Zawissius de Konradecz Plocensis, Andreas

73. * W Kop. 1 i 2 błędnie: Gayski.

de Thanczyn Voiniciensis, Stanislaus Kmitha de Wisnicze Premisliensis, Stanislaus de Obiezyerze^a Sremensis, Petrus Gniady Czechoviensis castellani, Nicolaus Kamieniecki capitaneus, Nicolaus Firley de Dambrowicza vexillifer et Iacobus de Szydlowiec capitaneus Sochaczoviensis significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo licet uniones et foedera inter haec dominia, videlicet regnum Poloniae et magnum ducatum Lithvaniae terrasque eisdem subiectas, a temporibus longe retroactis sub rege Poloniae Vladislao alias Jagello et sub magno duce Lithvaniae Alexandro alias Witowdo inita et constituta hucusque inviolate serventur, postquam vero serenissimi principes domini nostri gratiosissimi super ipsa dominia, in regem Poloniae serenissimus dominus Iohannes Albertus, in magnum vero ducem Lithvaniae serenissimus dominus Alexander, domini nostri gratiosissimi, divina dispositione assumpti sunt, placuit praelatis, baronibus, nobilibusque magni ducatus Lithvaniae, fratribus nostris, quod similiter ipsi nobis facere promiserunt, ut per nostras novas litteras inscriptionem antecessorum nostrorum super huiusmodi foederibus confirmaremus. Quarum quidem litterarum verbum de verbo tenor sequitur:

Następuje dokument szlachty polskiej, wystawiony w Horodle 2 października 1413 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 49.

Proinde nos praelati, barones et proceres nobilesque regni Poloniae praenominati, providentes, quod vetustate temporum multa in ambiguitatem veniunt, per quam ne quid incommodi eveniat, dignum censuimus providere, et quia de eligendis dominis suis cuique parti, videlicet tam rege Poloniae, quam magno duce Lithvaniae, in litteris praeinsertis praedecessorum nostrorum [mentio]^b non est facta, cupientes praefatos praelatos, barones et proceres magni ducatus Lithvaniae in ipsa electione pares nobis, ut dignum est, efficere, adiiciendo declaramus, quod defuncto rege Poloniae sine scitu et consilio praelatorum et baronum, procerum et nobilium magni ducatus Lithvaniae, fratrum nostrorum, ad electionem novi regis non procedemus, sed cum ipsis pariter, si vocati tempore congruo venire voluerint, regem et dominum eligemus, pariformiter defuncto magno duce Lithvaniae praelati praefati et barones magni ducatus Lithvaniae sine scitu et consilio nostro ad electionem magni ducis non procedent, sed pariter nobiscum, si vocati tempore congruo voluerimus, magnum ducem et dominum eligent. Quibus ita, ut praemissum est, stantibus et in posterum observandis, de certa scientia omnium aliorum praelatorum, baronum, procerum et nobilium regni Poloniae inscriptionem praeinsertam praedecessorum nostrorum suscepimus, ratificavimus, innovavimus et confirmavimus suscipimusque, innovamus, ratificamus et confirmamus per praesentes, obligantes se nostris nominibus ac vice omnium praelatorum, baronum, procerum et nobilium regni Poloniae bona fide in verbo nostro constanti et fideli, omni dolo, fraude et colore remotis, promittimusque, pollicemur et vovemus [ac]^b nostri iuramenti praefati onere et ministerio strictius nos obligamus, ipsam praeinsertam inscriptionem cum reformatione et declaratione articuli de electione serenissimorum dominorum, ut praemittitur, in omnibus suis articulis, punctis, clausulis et sententiis firmiter tenere perpetuoque et inviolabiliter observare. Et si apud nos praelatos ac barones regni Poloniae aliae singulares inscriptiones ac praelatorum et baronum magni ducatus Lithvaniae forent, quae communem honestatem utrinque laederent, quas eorum antecessores et ipsi hactenus non tenuerunt, tales nos quoque non servabimus neque tenebimus. Ut autem omnia praemissa perpetuae firmitatis robur obtineant, praesentibus litteris in fidem et testimonium sigilla nostra subappendi iussimus. Datum Cracoviae in conventionem generali feria secunda Rogationum, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

73. ^a W Kop. 1 i 2 błędnie: Obiezyrze.

^b Tego wyrazu nie ma w Kop. 1 i 2.

74.

Kraków, 6 maja 1499 r.

Jan Olbracht król polski zatwierdza układ, zawarty między Litwą i Koroną przez panów rady polskie i pełnomocników litewskich.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 649. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, wys. 44, szer. 27, zakł. 9. — Przy dokumencie wisi pieczęć mniejsza króla Jana Olbrachta, bardzo dobrze zachowana, wyciśnięta w czerwonym wosku, przywieszona na sznurkach jedwabnych ponsowych. Zob u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich, nr. 34. — In dorso zapiski: 1) Ioannes Albertus rex confirmat omnes inscriptiones cum Alexandro duce magnoque ducatu Lithuaniae factas (ręka XVI w.); 2) 1499; 3) Litvaniae Nr. 76 (cyfra przekreślona); 4) N... (cyfra zamazana); 5) N. 72; 6) R^{ta}.

Kop. 1. Metryka koronna t. 17, k. 198. — 2. Muzeum Czart. ręk. 23 (Teki Naruszewicza t. 23), nr. 23, str. 921—925.

Dr. 1. Cod. epistolaris saeculi XV, t. III, nr. 448 (według Or. 1).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. III str. 433 uw. 93 (według Or. 1 i jakiejś kopji). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 2108 i 2109 (według inwentarzy, dwukrotnie, z błędną datą 10 maja). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 384. — 4. Wierzbowski, Matricularum regni summaria, t. II nr. 1398 (według Kop. 1).

Uw. Dokument wydaje się tu według Or. 1, odmianki z Kop. 1 (M).

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Regnorum et principatum status tunc firmantur, cum aequalitas inter praelatos, barones proceresque ac nobilitates, quae fundamenta eorum sunt, circa res bene gerendas ab utraque parte observatur. Proinde nos Iohannes Albertus Dei gratia rex Poloniae necnon terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiaviae supremusque^a dux Lithuaniae^b, Russiae, Prussiae ac Culmensis, Elbingensis^c et^d Pomeraniae^e dominus et haeres^f, animadvertentes unionum confoederationumque ac mutuarum intelligentiarum utilitates et comoda, quibus praelati, barones ac proceres totaeque nobilitatis universitas regni nostri Poloniae cum praelatis, baronibus ac proceribus et universa nobilitate magni ducatus Lithuaniae^g, praedecessoribus nostris, tam in hoc regno Poloniae, quam in magno ducatu Lithuaniae^g dominantibus, coniuncti, colligati et confoederati propter mutuam securitatem et ab hostibus defensionem fuissent in eisdemque^h vinculis identitatis ac confoederationum tanquam unus populus hactenus perseverassent, cupientesque, ut eadem identitas voluntatum utrorumque, videlicet Regni nostri praelatorum, baronum et procerum nobilitatisque universae et similiter praelatorum, baronum et procerum totaeque nobilitatis magni ducatus Lithuaniae, nobis et illustrissimo principe et domino Alexandro magno duce Lithuaniae^g, Russiae, Samagethiaeⁱ etc., germano nostro carissimo, divina annuentia dominantibus, cresceret et perpetuo duraret, admisimus nostris consiliariis cum praefati illustrissimi principis domini magni ducis Lithuaniae^g et eiusdem magni ducatus consiliariorum oratoribus, ad hoc cum sufficienti mandato huc destinatis, videlicet reverendo in Christo patre domino Martino episcopo Medniczensi^j et magnifico Iohanne de Za-

74. ^a M. supremus. ^b M. Lithuaniae. ^c M. et Elbingensis. ^d W M. brak. ^e M. Pomeraniaeque. ^f M. dodaje etc. ^g M. Lithwaniae. ^h M. eisque. ⁱ M. Samagethiaeque. ^j M. Methniczensi.

brzeze^a palatino et castellano Trocensi^b et marsalco magni ducatus Lithuaniae^c de confirmandis, innovandis ac ordinandis et firmiter observandis habitis antiquitus foederibus inter se tractare et componere pro utilitate, commodo et honestate utriusque domini. Cum autem, ut nobis retulerunt, composuissent et^d innovassent et ab utraque parte litteris et inscriptionibus novis inter se servandas fraterne et pariformiter omnes antiquas inscriptiones aequae honestas utrique parti firmassent¹, supplicaverunt nobis utrinque, ut easdem ipsorum compositiones et inscriptiones^e approbaremus. Nos itaque eorum supplicationes non indignas censentes, ipsas uniones et confoederationes inscriptionesque utrinque partes ipsas duntaxat concernentes, tanquam utrique dominio honestas et utiles, approbavimus^f, ratificavimus approbamusque^g et ratificamus per praesentes. Per hoc tamen non intendimus neque volumus dignitati et iuri praefati illustrissimi domini magni ducis ac nostro in aliquo derogare. In quorum fidem et testimonium sigillum nostrum praesentibus est subappensum. Actum et datum Cracoviae feria secunda Rogationum, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono, regni vero nostri anno septimo. Praesentibus illustrissimo principe et reverendissimo in Christo patre domino Frederico miseratione divina Sanctae^h Romanae Ecclesiae tituli Sanctae Luciae in Septem Soliis presbitero cardinali, archiepiscopo Gneznensi et primate episcopoqueⁱ Cracoviensi, germano nostro carissimo, ac reverendis patribus Andrea Roza Leopoliensi archiepiscopo, Creslao de Curozwanki^j Wladislaviensi et cancellario regni nostri, Mathia Chelmensi episcopis magnificisque et generosis Iohanne Amor de Tarnow^k castellano Cracoviensi, Nicolao de Ostrow Sandomiriensi, Ambrosio Pampowski^l Siradiensi et capitaneo Maioris Poloniae, Iacobo de Buczacz Russiae palatinis et Nicolao de Curozwanki^m Siradiensi, Stanislao de Chodecz Leopoliensi, Andrea de Tanczinⁿ Woynyczensi^o, Petro Gnyadi Czechoviensi, Nicolao de Chotcza^p Polanyeczensi^r castellanis, Nicolao de Camyenyecz Cracoviensi, Iacobo de Schidlovyecz Sochaczoviensi, Iacobo Szykliczki^s Byeczensi et Rathniensi capitaneis nostris^d, sincere et fidelibus^t dilectis. Per manus praefati reverendi domini Creslai episcopi Wladislaviensis et regni nostri cancellarii nobis sincere dilecti^u.

Creslaus episcopus et regni Poloniae cancellarius^d subscripsit^v.

Relatio eiusdem^w reverendi in Christo patris domini Creslai episcopi Wladislaviensis et regni Poloniae cancellarii.

75.

Kraków, 14 maja 1499 r.

Panowie rady polskie oświadczają, że gdy do dokumentu, wystawionego pełnomocnikom litewskim, nie mogli wcielić dokumentu przodków swoich, gdyż go nie było pod ręką, wydadzą na żądanie Litwy nowy dokument z wcielonym dawnym, pod tążsamą, co poprzedni, datą.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 184. Dokument pergaminowy, nadniszczony, pismo bardzo wyblakłe, miejscami już nieczytelne, szer. 375, wys. 21, zakł. 10 cm.

74. ^a M. Zabrzezycze. ^b M. Troczeni. ^c M. Litwaniae. ^d W M. brak. ^e M. dodaje przekreślone innovaremus. ^f M. dodaje et. ^g M. approbamus. ^h M. Sacrosanetae. ⁱ M. et episcopo. ^j M. nad przekreślonym Curozwanky kładzie Dei gratia. ^k M. Tharnow. ^l M. Pampowsky. ^m M. Curozwanky. ⁿ M. Thanczin. ^o M. Woynyczensi. ^p M. Chotcza. ^r M. Polaneczensi. ^s M. Syklyczki. ^t M. dodaje nostris. ^u M. ma to zdanie inną ręką w tej formie: Datum per manus reverendi in Christo patris domini Creslai etc. sincere nobis dilecti. ^v W M. inną ręką, widocznie Krzesława Kurozwęckiego. ^w M. dodaje etc.; reszty brak.

74. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 72.

W r. 1744 były jeszcze dwie pieczęcie (według inwentarza). — In dorso zapiski: 1) Zapiska z XVI w. prawie nieczytelna, ledwie widoczne ślady wyrazów: panów koronnych listy in vigore(?) foederis... in conventu generali Cracoviensi; 2) Ledwie dostrzegalne ślady napisu ruskiego, zupełnie zmytego; 3) List Frideryka, arcybiskupa gnieźnieńskiego i innych panów koronnych, którym obiecują litewskim nowe listy foederis dać na sejmie przysłym w Krakowie. Pieczęci u niego 4, de data Cracoviae anni 1499, f^a 3ª ante festum Stae Sophiae; Litera A. Szufflada 4. Sztuk 5 (z r. 1721); 4) Szufflada 1. Fascicul 3, sztuk 4 (na kartce naklejonej). 5) Nr. 3.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 239, nr. 26, str. 209—210. Odpis z XVIII w.; na końcu aktu zapisek: Originale extat in arch. Nieswisiensi, sed ita oblitteratum, ut legi minime possit. Na odwrotnej stronie: Lith. Nr. 72 et 73, oraz Lit. 6. — 2. Muzeum Czart. ręk. 23 (Teki Naruszewicza t. 23), nr. 192, str. 893—894. Od góry zapisek: Ex archivo Stan. Aug. Regis. Na końcu aktu zapisek: Originale extat in arch. Niesvisiensi, sed ita oblitteratum, ut legi minime possit (jestto kopja z Kop. 1).

Dr. 1. Cod. epistolaris saeculi XV t. III, nr. 449 (według Kop. 1 i 2).

Reg. 1. Gołębiowski, Dzieje Polski, t. III str. 432 uw. 93 (z niedokładną datą i wzmianką: Ex Arch. Stanislai Augusti Regis).

Fredericus miseratione divina sacrosanctae Romanae Ecclesiae tituli sanctae Luciae in Septem Soliis presbiter cardinalis, archiepiscopus Gneznensis et primas episcopusque Cracoviensis, Andreas Roza archiepiscopus Leopoliensis, Iohannes Amor de Tarnow castellanus Cracoviensis, Ambrosius de Pampow palatinus Syradiensis et capitaneus Maioris Poloniae generalis significamus tenore praesentium quibus expedit universis, tam praesentibus quam futuris, quomodo licet antiqua foedera et inscriptiones inter haec dominia, videlicet regnum Poloniae et magnum ducatum Lithuaniae, praelatosque, barones, proceres et nobiles utrosque per novas litteras¹, quas dedimus oratoribus Lithuaniae, Martino episcopo Mednyczensi et Iohanni Zabrzezynski palatino et castellano Troczensi, mediante iuramento confirmaverimus, tamen quia litterae originales praedecessorum nostrorum, quae tunc haberi non poterant, non sunt illic inscriptae², placuit ipsis dominis oratoribus, si apud eos huiusmodi litterae principales nostrorum praedecessorum repertae fuerint et praelati baronesque magni ducatus Lithuaniae voluerint eas in nostras novas litteras inseri, ad vota eorundem dominorum oratorum nos praefati praelati et barones regni Poloniae nostris nominibus ac vice omnium aliorum praelatorum, baronum, procerum et nobilium polliciti sumus pollicemurque et promittimus per praesentes, quod ipsis praelatis et baronibus magni ducatus Lithuaniae novas litteras nostras universales³ super unionem et confoederationem, datas in conventionem generali Cracoviensi feria secunda Rogationum de anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono³, principales litteras praedecessorum nostrorum, si copia illarum dabitur, inserendo^b, sub eadem data scribemus, innovabimus et dabimus. In cuius rei testimonium sigilla nostra praesentibus sunt subappensa. Datum Cracoviae feria tertia ante festum sanctae Zophie, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

75. ^a *W or. następuje niepotrzebne słowo: insertis.* ^b *W or. inserendi.*

75. ¹ *Ten dokument obecnie nieznan, ob. w tem wydawnictwie nr. 72.* ² *T. j. dokument, wystawiony przez szlachtę polską w Horodle 2 października 1413 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 49.* ³ *Ob. w tem wydawnictwie nr. 72.*

76.

W Wilnie, 24 lipca 1499 r.

Panowie rady litewskie, zatwierdzając układ z Koroną, transsumują dokument, wydany 2 października 1413 przez bojarów litewskich w Horodle.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 650. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, wys. 74, szer. 40, zakł. 10 cm.; pismo nieco wyblakłe, ozdobna litera *Ź* w inicjale. — Pieczęci było pierwotnie 21, przywieszonych na paskach pergaminowych; z tych obecnie pozostało tylko 8, po reszcie pozostały paski. 1. Piecz. Wojciecha biskupa wileńskiego, okr., śr. 35 mm., w czerwonym wosku, w środku trochę zagnieciona, wyobraża tarczę, trzymaną przez dwóch aniołów, w tarczy herb Wieniawa, nad tarczą insygnia biskupie, pastorał z infułą; w otoku napis: * S · ALB̄T | I : EPI | VILN. 2—3. Po pieczęciach pozostały tylko paski. 4. Piecz. Mikołaja Radziwillowicza wojewody wileńskiego i kanclerza W. Ks. litewskiego, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Trąby, nad tarczą kwiat lilji; w otoku napis: s · nicolai radivilloni. 5. Po pieczęci pozostał tylko pasek. 6. Piecz. Jana Zabrzezińskiego wojewody trockiego, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Leliwa; w otoku napis: s · iohannis sabrzeziński. 7. Piecz. Stanisława Janowicza kasztelana trockiego i starosty żmudzkiego, okr., śr. 24 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Zadora, nad tarczą helm bez klejnotu; w otoku napis: sill · staniŹlai · c · zamoto. 8—10. Po pieczęciach pozostały tylko paski. 11. Piecz. Stanisława Michalinicza Pietkowicza starosty brzeskiego, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Trąby, nad trąbami topór, ostrzem w dół, obuchem w prawo zwrócony, nad tarczą helm bez klejnotu; w otoku napis: stanislaus * michalinycz. 12. Po pieczęci pozostał tylko pasek. 13. Piecz. Jana Litawora starosty nowogródzkiego, okr., śr. 27 mm., w zielonym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Odrowąż tym kształtem $\uparrow$, w klejnocie pół niewiasty; na wstęgach napis: iohannis litawor. 14—15. Po pieczęciach pozostały tylko paski. 16. Piecz. Piotra Radziwillowicza podkomorzego i starosty ejkszyskiego, okr., śr. 25 mm., w brunatnym wosku, dobrze zachowana, wyobraża w tarczy herb Polukoza; w otoku napis: + ПУТЬ ПЕТРА РАДИВИЛЛОВИЧА. 17. Piecz. zapewne Aleksandra Montygerdowicza, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy herb Wadwicz, napis zatarty i nieczytelny. 18—21. Po pieczęciach pozostały tylko paski. — In dorso zapiski: 1) Nova littera (ręka XV w.); 2) 1499 (ręka XV w.); 3) Litvani confirmant et renovant pacta cum Polonis per Wladislaum regem et Vitoldum ducem 1413 facta cum declaratione articuli de electione regis et ducis, quod neutri non vocatis alteris ad electionem procedent (ręka XVI w.); 4) Antiqui articuli de electione regis Poloniae et magni ducis Lithuaniae confecti per praelatos tam spirituales quam seculares (sic) et barones magni ducatus Lithuaniae confirmantur (ręka XVI w.); 5) Lituaniae N. (inna ręka) 75 (ta cyfra przekreślona); 6) N. 72 (cyfra poprawiona na 73); 7) Vilnae 20 iulii.

Kop. 1. Bibl. Ossolińskich ręk. nr. 171 (Teki Naruszewicza) str. 67—70. Od góry aktu zapisek: facta ex originali cum sigillis 20, quorum 4 avulsa. — 2. Muzeum Czart. ręk. 23 (Teki Naruszewicza t. 23) nr. 197, str. 921—925. — 3. Muzeum Czart. ręk. 11 (Teki Naruszewicza t. 11) nr. 66, str. 317—323; brak końca. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Metrices Regni.

Dr. 1. Łaski, *Commune incliti Poloniae Regni privilegium*, str. 130—131^v: Tempore Iohannis Alberti regis Poloniae, Alexandri magni ducis Lithuaniae, barones et consilarii Magni Ducatus Lithuaniae confirmant inscriptiones per antecessores eorum cum Regno Poloniae factas (według Or. 1). — 2. Przyłuski, *Leges*, str. 693—696: Tempore

Johannis Alberti regis Poloniae et Alexandri magni ducis Lithuaniae barones et consilarii Magni Ducatus Lithuaniae confirmant inscriptiones per antecessores eorum cum Regno Poloniae factas (według Dr. 1). — 3. Pistorius, *Historiae Polonicae Corpus* str. 176—178 (według Dr. 2). — 4. Januszowski, *Statuta*, str. 755—759; nagłówek jak w Dr. 2 (według Dr. 2). — 5. *Volumina legum I* 281—284: Proceres Lithuaniae confirmant veterem societatem Magni Ducatus adiuncti regno Poloniae (według Dr. 1). — 6. Działyński, *Zbiór praw*, str. 72—76 (według Dr. 1, 2, 4 i 5). — 7. *Dokumenty objaśniające*, str. 24—29 (według Dr. 5).

Dr. Tł. 1. Herburt, *Statuta*, str. 666—670: Za czasu Jana Olbrachta króla polskiego i Alexandra wielkiego księcia litewskiego panowie i rady Wielkiego Xięstwa litewskiego potwierdzają zapisy przez przodki swe z Królestwem polskim uczynione (tłumaczenie według Dr. 2). — 2. Sarnicki, *Statuta i metrika*, str. 996—1001; nagłówek jak w Dr. Tł. 1 (według Dr. Tł. 1). — 3. Januszowski, *Statuta*, str. 754—759: Potwierdzenie zapisów za czasów Jana Olbrachta króla polskiego i Alexandra w. ks. litewskiego niekiedy przez pany litewskie z Królestwem polskim uczynionych (według Dr. Tł. 1). — 4. Działyński, *Zbiór praw*, str. 72—76 (według Dr. Tł. 1—3).

Reg. 1. Golebiowski, *Dzieje Polski*, t. III str. 433 uw. 93 (według Or. 1 i Dr. 2). — 2. Daniłowicz, *Skarbiec dyplomatów*, t. II nr. 2111 (według Dr. 1, 2, 5 i 6 i Dr. Tł. 1 i 3). — 3. Rykaczewski, *Inventarium*, str. 384.

Uw. Wydaje się ten akt według Or. 1 z odmiankami z Dr. 1 (L) i Dr. 5 (VL).

In nomine Domini amen. Ne gesta aetatis nostrae tempus et vetustas aboleret, inventum est, ut ad memoriam posteritatis litterarum apicibus et testium annotatione deducantur. Proinde^a nos praelati, barones, nobiles^b, et universitas terrigenarum magni ducatus Lithuaniae^c, videlicet Albertus Vilnensis, Iohannes Luceoriensis, Martinus Mednicensis^d ecclesiarum Dei gratia episcopi, Nicolaus Roduilovicz^e palatinus Vilnensis et Magni Ducatus cancellarius, dux Alexander Jurgewicz^f de Holschani castellanus Vilnensis et capitaneus Grodnensis, Iohannes Jurgewicz^f de Zabrze^g palatinus Trocensis^h ac supremus Magni Ducatus marschalcus, Stanislaus Janovicz castellanus Trocensis^h et capitaneus terrae Samagittarumⁱ, Georgius Paczovicz Poloczensis^j, Gregorius Osticovicz^k curiae marschalcus et in Merez, Nicolaus Nicolai Roduilovicz^l pin-

W imię Boże amen^m. Aby spraw za czasu naszego przypadłych starość nie zatłumiła, znaleziono to jest, aby dla pamięci potomnej pismem i świadki obwarowane były. A tak my prełaci, panowie, szlachta i wszystko zebranie Wielkiego Xięstwa Litewskiego, to jest Wojciech wileński, Jan łucki, Marcin mednicki z łaski Bożej biskupi, Mikołaj Radziwiłowicz wojewoda wileński i Wielkiego Xięstwa Litewskiego kanclerz, książę Aleksander Jurgewicz z Olszan wojewoda wileński i starosta grodzki, Jan Jurgewicz z Zabrzezia wojewoda trocki i największy Wielkiego Xięstwa marszałek, Stanisław Janowicz kasztelan trocki i starosta żmodzki, Irzy Paczowicz połocki, Grzegorz Oszczykowicz nadworny marszałek i w Mereku, Mikołaj Mikołajów Radziwiłowicz podczaszy książęcy i w Bielsku, Jakub Dowojnowicz drohiński, Stanisław Potraskowicz lideński,

76. ^a Ł. dodaje na boku: Praelati universique consilarii, quorum nomina hic describuntur, et tota communitas Magni Ducatus Lithuaniae inscribunt se Regno Poloniae. ^b W VL. brak. ^c VL. stale ma: Lithuaniae. ^d Ł. Medniczensis. ^e Ł. Radzivilovicz, VL. Radziwiłowicz. ^f VL. Jurgiewicz. ^g Ł. i VL. Zabrzeze. ^h Ł. Troczensis. ⁱ Ł. i VL. Samogittarum. ^j VL. Poloczensis. ^k Ł. Oscykwicz, VL. Oscikowicz. ^l Ł. Radziuilovicz, VL. Radziwiłowicz. ^m Na boku: List 130. ⁿ Na boku: Prelaci i wszystkie rady i wszystko pospółstwo Wielkiego Xięstwa Litewskiego wpisują się do Królestwa Polskiego.

cerna ducalis et in Belsko, Jacobus Dovoynovicz Drohiczensis^a, Stanislaus Petraschcovicz^b Lidensis, Iohannes Littaor^c Novogrodensis, Stanislaus Michaelis^d Pethcovicz^e Brestensis^f, Albertus Janovicz vexillifer et Cawnensis, Nyecrasch^g Volothkovicz^h in Beliczaⁱ, Petrus Roduilovicz^j succamerarius et in Eyschischki^k, Nymirza^l Grzimalicz Melnicensis^m, Nicolaus Jundziloviczⁿ in Dubicze^o, Georgius Montonthovicz^p, Alexander Mongirdovicz^r capitanei, marschalci et tenutarii, significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo licet uniones et foedera inter haec dominia, videlicet regnum Poloniae et magnum ducatum Lithuaniae terrasque eisdem subiectas, a temporibus longe retroactis sub rege Poloniae Vladislao alias Jageylo^s et sub magno duce Lithuaniae Alexandro alias Vitowdo inita et constituta hucusque inviolate serventur, postquam vero serenissimi principes, domini nostri gratiosissimi super ipsa dominia, in regem Poloniae serenissimus dominus Johannes Albertus, in magnum vero ducem Lithuaniae serenissimus dominus Alexander, domini nostri gratiosissimi, divina dispositione assumpti sunt, placuit praelatis, baronibus ac^t nobilibus regni Poloniae, fratribus nostris, quod^u similiter ipsi nobis^v iam de facto fecerunt, ut^w per nostras novas litteras inscriptionem^x antecessorum nostrorum super huiusmodi foederibus confirmaremus. Quarum quidem litterarum verbum de verbo tenor sequitur et est talis:

Następuje dokument bojarów litewskich, wydany w Horodle 2 października 1413 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 50.

Proinde nos praelati, barones, proceres et nobiles Magni Ducatus Lithuaniae praefati, praevidentes, quia vetustate tem-

Jan Lytaor nowogrodzki, Stanisław Michałof Potkowicz brzestski, Wojciech Janowicz chorąży i kawieniski, Niekrasz Wolotkowicz w Belżycy, Piotr Radziwiłowicz podkomorzy w Ejxyszkach, Niemiera Grzymałowicz melnicki, Mikołaj Jundylowicz w Dubicy, Irzy Montontowicz, Aleksander Montigordowicz starostowie, marszałkowie i dzierżawcy, oznajmujemy przez niniejszy list, którym to wiedzieć przynależy, wszystkim, iż acz zjednoczenia i przymerza między państwami, to jest Królestwem Polskim i Wielkim Księstwem Litewskim i ziemiami jemie podległymi od czasów dawnych pod królem polskim Władysławem Jagelłem i pod wielkim księżciem Aleksandrem Witowdem poczęte i postanowione do tego czasu niezgwałcenie są chowane, wszakże gdy najjaśniejsi książęta, panowie nasi nałaskawsi na ty państwa, najjaśniejszy pan Jan Olbracht na Królestwo Polskie a na Wielkie Księstwo Litewskie najjaśniejszy pan Aleksander, panowie nasi nałaskawsi, za Boskiem przeźrzeniem są wzięci, zdało się to prelatom, panom i słachcie Królestwa Polskiego, braciej naszej, także też i oni zarazem to nam uczynili, abyśmy przez nasze nowe listy zapisy albo przywileje przodków naszych sprzymierzenia potwierdzili. Których to listów słowo od słowa rozumienie jest takowe:

Dla tego my prełaci, panowie, przełożeni i slachta Wielkiego Księstwa Litewskiego przerzeczeni, przeglądając to,

76. ^a Ł. Drohiensis, VL. Drohicensis. ^b Potraschkovycz, VL. Potraskowicz. ^c Ł. i VL. Lithaor. ^d Ł. Michael. ^e Ł. Potkovycz, VL. Potkowicz. ^f Ł. Brzestensis. ^g Ł. i VL. Neksasch. ^h Ł. Volothcovicz, VL. Wolotkowicz. ⁱ VL. Belzica. ^j Ł. Radyvylovicz, VL. Radziwiłowicz. ^k *W or. błędnie: Enschischki, Ł. Eyxyschki, VL. Eixiski.* ^l Ł. Nyemira, VL. Niemira. ^m Ł. Melnyczensis. ⁿ Ł. Jundylowicz, VL. Jundylowicz. ^o Ł. Dubyca, VL. Dubicza. ^p VL. Montontowicz. ^r Ł. i VL. Motigordowicz. ^s Ł. i VL. Jagello. ^t VL. et. ^u *W Ł. i VL. brak.* ^v VL. nobiles. ^w Ł. i VL. et. ^x Ł. i VL. inscriptiones.

porum multa in ambiguitatem^a veniunt, per quam ne quod^b incommodi eveniat, dignum censuimus providere. Volentes igitur, ne articulus de electione serenissimorum dominorum nostrorum, tam regis Poloniae, quam magni ducis Lithuaniae, in praeinsertis litteris brevitate verborum contextus aliquid ambiguitatis imposterum inducat, cupientesque praefatos praelatos, barones et proceres regni Poloniae in ipso articulo electionis pares nobis, ut dignum^c est, efficere, adiicientes^d declaramus, quod defuncto magno duce Lithuaniae sine scitu et consilio praelatorum et baronum, procerum et nobilium regni Poloniae, fratrum nostrorum, ad electionem novi magni ducis^e non procedemus, sed cum ipsis pariter, si vocati tempore congruo venire voluerint, magnum ducem et dominum eligemus. Pariformiter defuncto rege Poloniae praefati praelati et barones regni Poloniae sine scitu et consilio praelatorum et baronum magni ducatus Lithuaniae ad electionem novi regis non procedent^f, sed pariter cum praelatis et baronibus magni ducatus Lithuaniae, si vocati tempore congruo venire^g voluerint, regem et dominum eligent. Quibus ita, ut praemissum est^h, stantibus et in posterum observandis, de certa scientia omnium aliorum praelatorum, baronum, procerum et nobilium magni ducatus Lithuaniae, fratrum nostrorum, inscriptionem praeinsertam praedecessorum nostrorum suscepimusⁱ, ratificavimus suscipimusque^k et confirmamus per praesentes, obligantes se nostris nominibus ac vice omnium praelatorum, baronum, procerum et nobilium magni ducatus Lithuaniae bona fide in verbo nostro constanti et fideli, omni dolo fraude et colore remotis, promittimusque, pollicemur ac vovemus et iuramenti nostri^l praestiti

iz za dawnością czasów wiele rzeczy przychodzą w wątpliwość, przez którą aby niepożytek jaki nieprzyszł, rozumieliśmy za przystojną rzecz temu zabezpieczyć. Chcąc tedy, aby artykuł albo ta część w przywileju około obierania najjaśniejszych panów naszych, tak króla polskiego, jako i wielkiego księcia litewskiego, w przerzeczonych liściech krótko opisany, z samych słów aby nie przyniósł na potomne czasy jakiej wątpliwości i pragnąc przerzeczonych praelaty, pany Królestwa Polskiego w tym artykule około obierania króla nam równe, jako rzeczono jest, uczynić, to przydawając objaśniamy, iż gdy umrze książę litewski, okrom wiadomości i rady panów i przełożonych Królestwa Polskiego, braciej naszej, ku wybieraniu wielkiego księcia nowego nie postąpiemy, ale z niemi wspolek, jeśli wezwani czasu słusznego przyjechać będą chcieć, wielkie księżę i pana wybierzemy. Także też gdy król polski umrze, przerzeczony praelaci i panowie Królestwa Polskiego okrom wiadomości i rady praelatów i panów Wielkiego Księstwa Litewskiego na wybieranie nowego króla nie postąpią, ale także z praelaty i z pany Wielkiego Księstwa Litewskiego, jeśli wezwani czasu słusznego zechcą przyjechać, króla i pana wybiorą. Które rzeczy, jako rzeczono jest, postanowiwszy i które na potomne czasy mają być chowane, za pewną wiadomością wszystkich inych praelatów, panów, przełożonych i slachty Księstwa Litewskiego, braciej naszej, przerzeczony przywilej przodków naszych przyjmujemy, mocny czyniemy i potwierdzamy przez niniejszy list, obowiązuąc się imiony naszemi i wszystkich praelatów, panów, przełożonych i slachty Wielkiego Księstwa Litewskiego dobrą wiarą w słowie naszym sta-

76. ^a *Ł. i VL.* ambiguitate. ^b *Ł. i VL.* quid. ^c *Ł. i VL.* dictum. ^d *W tekście:* addicientes. *Ł. dodaje na boku:* Non debent domini Lithuani magnum ducem sine scitu, consilio et consensu dominorum Polonorum, e converso domini Poloni dominum regem Poloniae absque scitu, consilio et consensu Lithuanorum eligere. ^e *Ł. i VL.* magni ducis novi. ^f *Ł. i VL.* procedant. ^g *W Ł. i VL.* brak. ^h *Ł. i VL.* praemittitur. ⁱ *Ł. i VL.* suscepimus. ^j *Ł. i VL.* ratificamus. ^k *W VL.* brak. ^l *Ł. i VL.* nostri iuramenti.

onere et ministerio strictius nos obligamus, ipsam praeinsertam inscriptionem cum reformatione et declaratione articuli de electione serenissimorum dominorum nostrorum, ut praemittitur, in omnibus aliis suis articulis, clausulis, punctis et sententiis firmiter^a tenere perpetuoque et inviolabiliter observare. Et si quae aliae singulares inscriptiones inter nos praelatos et barones magni ducatus Lithuaniae ac praelatos et barones regni Poloniae forent, quae communem utrinque honestatem laederent, quas nostri antecessores^b non tenuerunt, tales nos quoque non recipimus^c neque tenebimus^d. Ut autem omnia praemissa perpetuae firmitatis robur obtineant, praesentibus litteris sigilla nostra subappendi iussimus. Datum Vilnae in conventionem generali quarta et vigesima^e mensis iulii in vigilia sancti Jacobi apostoli, anno Christi^f millesimo quadringentesimo nonagesimo nono^g.

Pod zakładką podpis cyrylicą:

Pisał Adam Jakubowicz Skotrij.

łym i wiernym; oddaliwszy wszelką zdradę i chytróść, obiecujemy, przyrzekamy i przez przysięgę naszą uczynioną tym się cieśniej obowiązujemy ten zapis wyższej napisany i z objaśnieniem artykułu około obierania najjaśniejszych panów naszych, jako się rzekło, we wszystkich artykułach klauzulach, punktach i skazaniu utwierdzony trzymać i na wieki niezgwałcenie chować. A jeśli które osobliwe zapisy między nami, prełaty i pany Królestwa Polskiego są, któreby pospolitą uczciwość obrażały z obu stron, których przodkowie nasi nie dzierżeli, takowych my też nie przyjmujemy ani będziemy trzymać. A iżby wszystkie przerzeczone rzeczy wieczną moc zatrzymały, niniejszym listem pieczęci nasze kazaliśmy zawiesić. Dan w Wilnie na sejmie walnym dwudziestego czwartego dnia lipca w wigilią świętego Jakuba apostoła roku Pańskiego 1499.

77.

Grodno, 27 sierpnia 1501 r.

Aleksander wielki książę litewski daje pełnomocnictwo pięciu posłom swoim do udziału w elekcji króla polskiego i do ewentualnych pertraktacyj o unję z Polską.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 665 (vol. II nr. 30). Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 43, wys. 22, zakł. 6,5 cm. — Po pieczęci pozostały przecięcia na przeciągnięcie sznurka. — In dorso zapiski: 1) Alexandri ducis Litvaniae mandatum procuratorium ad eligendum regem et ipsi iurandum et confirmandum ac renovandum foedera (ręką XVI w.); 2) Lituaniae N. 76 (cyfra przekreślona i poprawiona na 79, następnie i ta przekreślona a wypisano: 75); 3) R^{ta}.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 24 (Teki Naruszewicza t. 24) nr. 75, str. 433—434. Od góry aktu dopisek: Ex Ms. Arch. Stan. Aug. regis. Collectionis Dogelii. Na końcu aktu dopiski: 1) Ex originali, a quo sigillum avulsum. Ta kopia przepisana jest z kopii legalizowanej w następujący sposób: »Praesentem copiam cum suo originali concordari fide publica attestor. Varsaviae d. 12 ianuarii anno dni 1768. Ignatius Ludovicus Nowicki Metrices Regni praefectus«. Zaświadczam Adam Naruszewicz B. K. Smol., pisarz w. W. X. L. mp. 2) Tażsama kopia skonfrontowana z oryginałem i poprawiona. Pieczęci nie masz, tylko sznur pąsowy, na którym wisiała. Zaświadczam. Adam Naruszewicz B. K. S., p. w. W. X. L. mp. Vars. 27 iunii 1782.

76. ^a *L. i VL. firmatum.* ^b *L. i VL. antecessores nostri.* ^c *L. recepimus, VL. recipiemus.* ^d *L. daję na boku: Non sunt tenendae inscriptiones, quae communem laederent honestatem.* ^e *VL. 20.* ^f *L. domini, VL. A. D.* ^g *VL. 1499.*

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. III str. 456 uw. 6 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 2135 (według inwentarza; z błędną datą 24 sierpnia). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 385.

Alexander Dei gratia magnus dux Lithuaniae, Samogithiae, Russiae, Kyowiae etc. dominus et haeres universis et singulis praesentes litteras nostras inspecturis, audituris, salutem. Notum facimus per praesentes, quod nos de personis reverendi in Christo patris et magnificorum domini Alberti episcopi Vilnensis, Alexandri Iurijowycz castellani Vilnensis et capitanei Grodensis, Iohannis de Zabrzezye palatini Troczensis et marsalci ducatus nostri, Nicolai Mykolayowycz subpincernae ducatus nostri et capitanei Byelensis, Petri^a Olyechnowycz magistri^b coquinae nostrae, dilectorum et fidelium consiliariorum nostrorum, ad plenum confidentes, matura deliberatione super hoc praehabita praelatorum et baronum, consiliariorum nostrorum, melioribus modo et forma, quibus potuimus et debuimus, fecimus, ordinavimus vigoreque praesentium facimus, ordinamus praenominatos dominum episcopum et dominos oratores et nuntios nostros speciales negotiorumque nostrorum gestores, factores, dantes ipsis, prout damus praesentibus, plenariam potestatem et speciale mandatum in hac sancta electione regis Poloniae consulendum, tractandum et etiam, si opportunum fuerit, de novo inscriptiones inter Ducatum et Regnum, quae essent sine praeiudicio utriusque domini, faciendum, firmandum, concludendum articulisque et tractatibus utrisque dominiis opportunis inscribendum cum illustrissimo principe et reverendissimo in Christo patre et domino Frederico miseratione divina sacrosanctae Romanae Ecclesiae tituli sanctae Luciae in Septem Soliis presbitero cardinali, archiepiscopo Gneznensi et primati etc., germano nostro charissimo, et cum reverendis et magnificis dominis episcopis, praelatis et baronibus regni Poloniae spiritualibus et saecularibus, consiliariis, dominis et amicis nostris, iuramentaque pro nobis et loco nostri faciendum, praestandum aliaque omnia et singula, quae in praemissis necessaria sint et quovismodo opportuna et quae nos facere possemus, si personaliter interessemus, etiam si talia sint, quae mandatum specialius exigant, quam praesentibus sit expressum, promittentes, prout promittimus, bona fide et verbo nostro ducali, nos habere et perpetue habituros gratum, firmum et stabile, quicquid per expressos oratores et nuntios actum gestumque fuerit in praemissis aut quomodolibet pronunciatum. In quorum testimonium praesentibus sigillum nostrum est subappensum. Actum et datum in Grodno feria sexta proxima post festum sancti Bartholomaei, anno Domini millesimo quingentesimo primo.

78.

Bielsk, 9 września 1501 r.

Panowie rady litewskiej dają pięciu posłom wielkiego księcia Aleksandra pełnomocnictwo do udziału w elekcji króla polskiego i do ewentualnych pertraktacji o unję z Polską.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 666. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 54, wys. 26, zakł. 14. — Pieczęci było pierwotnie 26, zawieszonych na sznurkach jedwabnych pasowej barwy; obecnie zostało ich 20, z tych jedna wyluskana.

1. Piecz. Bartłomieja biskupa kijowskiego, okr., śr. 32 mm., w czerwonym wosku, częściowo

77. ^a W or. błędnie Petro. ^b W or. błędnie magistro.

zatarta, wyobraża w tarczy baranka z chorągiewką; w otoku napis: * s + dom + Bartholomei + ep + Ayo. 2. Piecz. Jana biskupa łuckiego, okr., śr. 35 mm., w czerwonym wosku, nieco zagnieciona, wyobraża w tarczy herb Żnin w tej postaci , nad tarczą insygnia biskupie; w otoku napis: * s + i + r + pa + dom + ioh + epi + liuceorien. 3. Piecz. Marcina biskupa żmudzkiego, okr., śr. 33 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy gwiazdę sześciopromienną, nad tarczą insygnia biskupie; w otoku napis: + s · mart... 4. Piecz. Mikołaja Radziwillowicza wojewody wileńskiego i kanclerza W. X. L., okr., śr. 25 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Trąby, nad tarczą lilja; w otoku napis: s · nicolai radivilloni. 5. Piecz. Stanisława Janowicza kasztelana trockiego i starosty żmudzkiego, okr., śr. 24 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy herb Zadora, nad tarczą helm bez klejnotu; w otoku napis: sill · stanijlai c · zamot. 6. Piecz. Jerzego Pacowicza bojara litewskiego, okr., śr. 23 mm., w zielonym wosku, w tarczy herb zatarty, w klejnocie lilja; napis otokowy nieczytelny. 7. Piecz. Michała Glińskiego marszałka nadwornego, okr., śr. 22 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy herb przedstawiający lilję tkwiącą w podstawce; w otoku napis: s : michel : herczog : liuczŃ : vetuŃ. 9. Piecz. Janusza Aleksandrowicza krajczego litewskiego i dzierżawcy słonimskiego, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, tak zagnieciona, że ledwie ślad Hypocentaura a pod nim znaku rozeznać można; napis otokowy nieczytelny. 10. Piecz. Wojciecha Kuczuka bojara litewskiego, okr., śr. 28 mm., w zielonym wosku, częściowo ułamana, wyobraża w tarczy herb Topór, ale ostrzem w dół a obuchem w lewo zwrócony, w klejnocie takiż topór powtórzony; napis w otoku uszkodzony i nieczytelny. 11. Piecz. Jana Zabrzezińskiego wojewody i kasztelana trockiego, okr., śr. 30 mm., w zielonym wosku, w środku wosk wylupany, tak, że herbu w tarczy rozpoznać nie podobna; w otoku napis: s · iohannis · de · sabrzesino · palatin · et · castelan · troc. 13. Piecz. Bartłomieja Taborowicza marszałka litewskiego, okr., śr. 27 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy herb Wieniawę; w otoku napis: s. Bartholomei taborwicz. 15. Piecz. Stanisława Michalinicza Pietkowicza starosty brzeskiego, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy herb Trąby, nad którym topór, ostrzem w dół, obuchem w prawo zwrócony, nad tarczą helm bez klejnotu; w otoku napis: stanislaus * michalinycz. 16. Piecz. Jerzego Ilinicza marszałka i starosty lidzkiego, okr., śr. 27 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy częściowo zagniecionej herb Korczak; napis otokowy nieczytelny. 18. Piecz. Jana Steczka starosty drohickiego, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, w tarczy herb Labędź (zwrócony w prawo); w otoku napis: s · nicolavŃ ivn (?). 21. Piecz. może Jerzego Kościeniowicza bojara litewskiego, owalna, śr. 10/15, w zielonym wosku, wyobraża w tarczy herb Lis (strzała ostrzem w dół); nad tarczą litery: GOY. 23. Piecz. może Wojciecha Kłoczka, okr., śr. 23 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy herb Ogończyk, z tą wszakże różnicą, że zamiast półpierzścienia jest podkowa; napis w otoku nieczytelny. 24. Piecz. może Piotra Olechnowicza, okr., śr. 22 mm., w zielonym wosku, wyobraża w tarczy herb Leliwa; w otoku napis: + ПЕУАТЬ ОДРАВЕА (?). 25. Piecz. Niemira starosty mielnickiego, okr., śr. 25 mm., w zielonym wosku, w tarczy herb Gozdawa (lilja z trzema korzonkami); w otoku napis zatarty: ...nyemir... 26. Piecz. może Aleksandra Furgiewicza kaszt. wileńskiego i star. grodzieńskiego, okr., śr. 24 mm., w zielonym wosku, w tarczy herb Doliwa (ukosem w lewo); w otoku napis zatarty: ПЕУ... ...РА ЮРЬГНЕ. — In dorso zapiski: 1) Litvanorum procerum mandatum procuratorium ad eligendum regem et praestandum regi iuramentum et confirmandum ac renovandum foedera 1501 (ręką XVI w.); 2) N. 76 (cyfra poprawiona na 77, potem na 78; wszystkie przekreślone).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 24 (Teki Naruszewicza t. 24) nr. 76, str. 435—437. Jestto odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali Archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopja przepisana z oryginału pargaminowego in forma listu złożonego. U dołu wisi 22 pieczęci na sznurkach jedwabnych karmazynowych. Dat. 28 iunii 1782 Vars. Zaświadczam. Adam Naruszewicz B. K. S., p. w. W. X. L. mp.

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. III str. 456 uw. 6 (według Or. 1). — 2. Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 2134 (według inwentarza, bez daty dnia). — 3. Rykaczewski, Inventarium, str. 384 (bez daty dnia).

Nos Bartholomaeus Kyowiensis, Martinus Samogithiensis, Iohannes Luceoriensis Dei gratia episcopi, Nicolaus Radzywyłowycz palatinus Vilmensis et cancellarius magni ducatus Lithuaniae, Stanislaus Ianowycz castellanus Troczensis et capitaneus Samogithiensis, Georgius Paczowycz, praelati et barones, Michael dux Hlynensis, marsalcus curiae nostrae, Iohannes Mykolayowycz marsalcus noster et tenutarius Vilkiensis, Ianussius Alexandrowycz incisor noster et tenutarius Slonimensis, Albertus Cuczyk, Stanislaus Zabrzezysky marsalcus noster, Albertus Gastolthowycz, Bartossius Thaborowycz marsalcus noster, Albertus Cloczko marsalcus et magister curiae, Stanislaus Pyethkowycz capitaneus Bresthensis, Georgius Hylynycz marsalcus et tenutarius Lydensis, Petrus Hlebowycz capitaneus Nowogrodiensis, Iacobus Dowoynowycz, Iohannes Stheczo capitaneus Drohiciensis, Nyemyra capitaneus Myelnycziensis, Georgius Cosczyeyowycz, Georgius Dowoynowycz tenutarius Dolgosthiensis, dignitarii, officiales et proceres magni ducatus Lithuaniae, significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo concordi et unanimi deliberatione et voluntate, insuper speciali consensu et ordinatione ad id habita serenissimi principis et domini domini Alexandri Dei gratia magni ducis Lithuaniae, Samogithiae, Russiae, Kyowiae etc. domini et haeredis, domini nostri gratiosissimi, ordinavimus, constituimus reverendissimum in Christo patrem et magnificos dominum Albertum Dei gratia episcopum, ducem Alexandrum Iurgyowycz castellanum Vilmensem et capitaneum Grodensem, Iohannem de Zabrzezye palatinum Troczensem et marsalcum supremum magni ducatus Lithuaniae, Nicolaum Mykolayowycz subpincernam magni ducatus Lithuaniae et capitaneum Byelsczensem, Petrum Olyechnowycz magistrum nostrae coquinae, praelatos, barones et consiliarios de corpore consilii nostri, oratores et legatos negotiorumque nostrorum gestores et factores, dantes ipsis, prout damus praesentibus, plenariam et omnimodam potestatem et speciale mandatum in hac sancta electione regis Poloniae in dieta Pyothrkowiensi, [cum sunt]^a ad eandem ex consuetudine et inscriptionibus per nuntios et litteras praelatorum et baronum, consiliariorum regni Poloniae, specialiter vocati, consulendi, tractandi, ordinandi, disponendi, concludendi et etiam, si opportunum fuerit, de novo inscriptiones et foedera perpetua inter ducatum magnum Lithuaniae et regnum Poloniae, quae essent sine praeiudicio utriusque domini, agendi, faciendi, firmandi, concludendi articulisque et tractatibus utrisque dominiis inscribendi et litteris roborandi, firmandi cum illustrissimo principe et reverendissimo in Christo patre et domino domino Frederico miseratione divina sacrosanctae Romanae ecclesiae tituli sanctae Luciae in Septem Soliis presbitero cardinali, archiepiscopo Gneznensi et primati necnon episcopo Cracoviensi, et cum reverendissimis in Christo patribus et magnificis Dei gratia episcopis, praelatis et baronibus regni Poloniae spiritualibus et saecularibus, consiliariis, dominis, amicis et confratribus nostris, iuramentaque pro nobis et loco nostri faciendi, praestandi aliaque omnia et singula, quae in praemissis necessaria fuerint et quovismodo opportuna et quae nos facere possemus, si personaliter interessemus, etiam si talia sint, quae mandatum specialius exigant, quam praesentibus sit expressum, promittentes, prout promittimus, bona fide subque bonorum ipoteka nostrorum et obligatione, cum omni iuris et facti renunciatione pariter et cautela, nos habere et perpetuo habituros ratum, gratum, firmum et stabile, quicquid per expressos

78. * Te dwa wyrazy dodane przez wydawców.

reverendissimum patrem et dominum episcopum et magnificos barones et dominos consiliarios de corpore nostro, oratores nostros, actum gestumve fuerit in praemissis aut quomodolibet pronuntiatum. In cuius rei testimonium sigilla nostra praesentibus sunt subappensa. Actum et datum in Byelsko feria quinta in crastino Nativitatis gloriosissimae Virginis Mariae, anno Domini millesimo quingentesimo primo.

79.

Piotrków na sejmie, 3 października 1501 r.

Panowie rady polskie odnawiają umowy w sprawie unji z posłami Aleksandra wielkiego księcia litewskiego i sejmu litewskiego.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu dok. nr. 186. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, pismo z wyjątkiem kilku miejsc, w których trochę wyblakło, wyraźne i czytelne, szer. 72,5, wys. 42, zakł. 8,5 cm. — Przy dokumencie wisiało niegdyś w dwóch rzędach 32 pieczęci, różnego kształtu i różnej barwy wosku, na sznurkach zielono-różowych, szaro-różowych, żółto-różowych i żółto-zielono-różowych; obecnie pozostało z nich 21 pieczęci. Rząd górny: 1. Piecz. Mikołaja z Kretkowa wojewody inowrocławskiego, ośmioboczna, podłużna, śr. 15|10 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Dolegę, nad tarczą litery: N. C. 3. Piecz. Andrzeja z Szamotuł wojewody poznańskiego, okr., śr. 22 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Nałęcz, nad tarczą helm ukoronowany, na którym w klejnocie dwa rogi jelenie bliźnie; na wstędze napis częściowo zatarty: ...s · Andree. 4. Piecz. Jana z Ludbranca biskupa poznańskiego, okr., śr. 35 mm., w czerwonym wosku, nieco zatarta, wyobraża w tarczy herb Godziembę, nad tarczą insygnia biskupie: infuła i pastoral; w otoku napis: + JOHANNIS · LVDBRANSKI · | D · G · EPVS · POSZN. 8. Piecz. Fryderyka Jagiellończyka kardynała i arcybiskupa gnieźnieńskiego, okr., śr. 36 mm., w czerwonym wosku, wyobraża tarczę czterodzielną, w polu górnem prawem i dolnem lewem orzeł koronny, w dwóch przeciwnych Pogoń litewska, nad tarczą kapelusz kardynalski; bez napisu otokowego. 10. Piecz. Krzesława z Kurozwęk biskupa wrocławskiego i kanclerza koronnego, okr., śr. 50 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Poraj, nad tarczą postać biskupa, klęczącego przed Madonną; w otoku napis: * CRĚSLAVS · DE · CVROZWANKY · | ĘPISCOPVS · WLADISLAWIENSIS; na wstędze słowa modlitwy: DIVA · VIRGO · MONSTRA · TĚ · ĘSSE · MRĚM. 11. Piecz. Wincentego biskupa plockiego, okr., śr. 32 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Nowinę (zatarty), nad tarczą insygnia biskupie: infuła i pastoral; w otoku napis: + s · vincēntii · d · g · epi · Ploczensis · X · P · vicclrij. 13. Piecz. Spytka z Jarosławia kasztelana krakowskiego, okr., śr. 22 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Leliwę; w otoku napis: do | jp | itconif | ... palatini.... 14. Piecz. Piotra Kmity z Wiśnicza wojewody krak. i marszałka koronnego, okr., śr. 30 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Szreniawę (z krzyżem), nad tarczą helm ukośny, na którym w klejnocie dwa rogi barwole ozdobione dzwonekami sokolemi, na wstędze napis niewyraźny: S. PETR | ... 15. Piecz. Jana z Tarnowa wojewody ruskiego, okr., śr. 25 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Leliwę, nad tarczą helm, na którym 3 pióra; na wstędze napis: s. iohānis de tarnow. 16. Piecz. Mikołaja Bazeńskiego wojewody malborskiego, okr., śr. 21 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Bazeńskich (wiewiórkę), w klejnocie herb powtórzony; w otoku napis: nicolaus von Bayssen. 17. Piecz. Piotra z Szydłowca podkomorzego krakowskiego, okr., śr. 20 mm., wyciśnięta w żółtym wosku, wyobraża w tarczy herb Odrowąż; bez napisu otokowego. 18. Piecz. Stanisława Kmity z Wiśnicza wojewody belzkiego, okr., śr. 25 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Szreniawę (z krzyżem), w klejnocie helm uko-

ronowany, na którym rogi bawole z dzwonekami; na wstęgach napis niewyraźny: *Stanislaus Sobni*. 19. Piecz. niewiadomego rycerza, okr., śr. 25 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Leliwę, nad tarczą helm, na którym w klejnocie herb powtórzony; w otoku napis częściowo zatarty: *s · iohannis de...* Pieczęć ta oderwana od dokumentu, uwiązana jest obecnie na miejscu ostatniem w dolnym rzędzie. 20. Piecz. Pawła z Chodczy kasztelana połanieckiego, ośmioboczna, śr. 16|12 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Ogończyk; nad tarczą litery: **P. Ch.** — Rząd dolny: 21. Piecz. Macieja z Drzewicy proboszcza szkalnierskiego i podkanclerzego koronnego, okr., śr. 13 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Ciołek; po obu stronach tarczy litery: **M. D.** 22. Piecz. Rafała z Jarosławia kasztelana przemyskiego, ośmioboczna, śr. 15|10 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Leliwę, nad tarczą helm, na którym w klejnocie herb powtórzony; po obu stronach klejnotu litery: **R. D. | I.** 27. Piecz. Ninogniewa z Kryska wojewody płockiego, okr., śr. 22 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Prawdzic; w otoku napis: *+ s · ninognei · heredis · de · crisco*. 29. Piecz. Jana Zaremby z Kalinowej starosty sieradzkiego, owalno-podłużna, śr. 15|12 mm., w czarnym wosku, wyobraża w tarczy herb Zarembe (tym sposobem, że cała postać zwierza nad murem stoi w lewo zwrócona); nad tarczą litery: **I. K.** 30. Piecz. Mikołaja z Kurozwęk wojewody lubelskiego, okr., śr. 24 mm., w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb Poraj, nad tarczą helm, na którym w klejnocie powtórzony herb; w otoku napis: *nicolaus de curuzwanfy*. 31. Piecz. niewiadomego rycerza, owalno-podłużna, 15|10 mm., wyobraża w tarczy herb Dolegę; nad tarczą litery: **J. d. cz.** 32. Piecz. Łukasza biskupa warmińskiego, okr., śr. 24 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, wyobraża w tarczy herb rodziny Watzelrode, nad tarczą insygnia biskupie; na wstędze napis: *luce episcopi warmiensis*. — In dorso zapiski: 1) Privilegium unionis inter regnum Poloniae et magnum ducatum Lithwaniae factae tempore regis Alexandri, quod per omnia ipsi privilegio Alexandri respondet et est nomine Frederici cardinalis archiepiscopi Gnesnensis et reliquorum senatorum ac ordinum regni Poloniae factum, anno 1501 (ręka w. XVI); 2) w dzień św. Franciszka (dopisano do poprzedniej zapiski w r. 1721 i położono sygnaturę): Litera A. Szuflada 4. Sztuka 4; 3) Szuflada 1, fasc. 3, sztuk 6 (na kartce naklejonej w r. 1744).

Kop. 1. *Metryka koronna t. XVII k. 230.* — 2. *Muzeum Czart. ręk. 24 (Teki Naruszewicza t. 24) nr. 79, str. 451—457. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regni Collectionis Dogelii.* — 3. *Bibl. Ossol. ręk. 171 (Teki Naruszewicza) str. 71—72^v. Od góry zapisek wycięty.*

Dr. 1. *Codex diplomaticus Poloniae t. I, nr. 196 (według Or. 1).*

Reg. 1. *Daniłowicz, Skarbiec dyplomatów, t. II nr. 2137 (według inwentarza, z błędną datą 14 września; tę błędną datę przejął Balzer, Corpus iuris polonici medii aevi, nr. 260, Kwart. hist. t. V str. 343).* — 2. *Wierzbowski, Matricularum regni summaria, t. III nr. 15 (według Kop. 1).*

Uw. Wydaje się tu ten akt według *Or. 1*, odmianki według *Kop. 1 (M)*.

In nomine Domini amen. Ad rei memoriam sempiternam. Terrestrium regnorum et principatum ordinem a summo illo universi opifice Deo ita institutum esse constat, ut nisi ex capite et membris isdemque^a concordibus quodlibet eorum compactum existat, salvum et incolome diu permanere non possit, quo diutius autem solidum et integrum perseveret, opere praetium fore, ut capiti membra respondeant et caput membris singulari moderatione et prudentia praesit, inofficiosa enim et discordantia a suo capite membra periclitari consueverunt, quae concordia et officiosa se una cum capite con-

79. • *M. iisdemque.*

servant. Et cum in omnibus naturae legibus divinisque praeceptis ea inprimis excellent, quae ad mundanorum principatum iustam concordemque soliditatem et consonantiam pertinent, nam quicquid boni et foelicitatis mortalibus datum est, inde proficiscitur, cumque^a ex eo imperia, regna et principatus non modo stabiliri, sed etiam augeri et mirabiliter coalescere atque concordia^b parvas res crescere, discordia vero maximas dilabi quotidiana doceat experientia, quapropter nos Fredericus miseratione divina sacrosanctae Romanae Ecclesiae tituli sanctae Luciae in Septem Soliis presbiter cardinalis, archiepiscopus Gneznensis et primas regni Poloniae^c episcopusque^d Cracoviensis, Andreas Rosa^e archiepiscopus Leopoliensis et episcopus Przemysliensis^f, Creslaus Wladislaviensis et cancellarius Regni, Joannes Poznaniensis, Vincencius Ploczensis^g, Lucas Warmiensis, et Mathias Chelmensis ecclesiarum episcopi, Spytek^h de Jaroslawⁱ castellanus^j, Petrus Kmytha de Wyssnicze^k palatinus^l et marsalcus^m Regni, Cracoviensesⁿ, Andreas de Schamothuly^o Poznaniensis, Joannes de Tharnow^p Sandomiriensis, Nicolaus de Ludbrancz Calissiensis^r, Nicolaus de Bayzen^s Marienburgensis, Petrus Mysskowski^t Lanciciensis, Nicolaus Coszeleccki^u Brzestensis^v, Nicolaus de Krethkow Juniwladislaviensis, Joannes de Tharnow Russiae, Nicolaus de Curozwanki Lublinensis, Stanislaus Kmytha^w de Wyssnycze Belzensis, Ninogneuius^x de Crzyczko^y Ploczensis^z, Andreas de Cuthno Rawensis palatini, Dobrogostius de Ostrorog Poznaniensis, Jarandus de Brudzow Calissiensis^{aa}, Johannes de Przeramb Siradiensis, Andreas de Zaxyn^{bb} Lanciciensis, Andreas de Thanczyn^{cc} Woynicziensis^{dd}, Johannes de Slupcza Sandeczensis^{ee}, Petrus Schaffraniecz^{ff} de Pyeskouascale^{gg} Vyslicziensis^{hh} et capitaneus Marienburgensisⁱⁱ, Stanislaus de Mlodzeyouicze^{jj} Radomiensis, Stanislaus de Pothulicze^{kk} Myedzyreczensis^{ll}, Jeronimus de Cobylyno^{mmm} Rosperiensis, Zauissius de Cunradzecz Ploczensisⁿⁿ, Johannes Polyak^{oo} de Carnkow^{pp} Landensis, Raphael de Jaroslaw^{rr} Premysliensis^{ss}, Johannes de Syenno Malogostensis^{tt}, Paulus de Choczca^{uu} Polaneczensis^{vv}, Mathias^{ww} Bal Sanoczensis^{xx}, castellani, Mathias de Drzewicza^{yy} praepositus Scarbimiriensis et scolasticus Cracoviensis, regni Poloniae vicecancellarius^{zz}, Andreas de Coszelec^{aaa} regalis curiae marsalcus^{bbb}, Petrus^{ccc} de Schydouiecz^{ddd} succamerarius Cracoviensis universis ac singulis quibus expedit, praesentibus et futuris, serie praesentium notificamus, quod licet veteres fuerint inscriptiones amicitiae et foedera, augmentum et conditionem meliorem promoventia Reipublicae, tam regni Poloniae, quam magni ducatus Lithwaniae^{eee}, tamen cum aliquid videretur in eis contineri ab optima et sincera fraternitatis fiducia discrepans, idcirco^{fff} ob solidiorem communis et mutuae caritatis fraternae connexionem perpetuam, dominiorum defensionem communem, aeviternam indubitam fraternitatis fidem, inprimis vero ad Dei et Salvatoris nostri gloriam et dominorum nostrorum serenissimae regalis familiae Poloniae dominiorumque utrorumque eorundem ac nobilissimarum Poloniae et Lithwaniae^{ggg} nationum immensi perpetuique honoris diffusionem, decus,

79. ^a Or. cunque. ^b W M. brak. ^c M. Regni Poloniae primas. ^d M. et episcopus. ^e M. Roza. ^f M. Premisliensis. ^g M. Ploczensis. ^h M. Spitek. ⁱ M. Jaroslaw. ^j M. dodaje Cracoviensis. ^k M. Wyssnycze. ^l M. Cracoviensis. ^m M. marschalcus. ⁿ W M. brak. ^o M. Schamothuli. ^p M. Tarnow. ^r M. Kalisiensis. ^s M. Baysen. ^t M. Myskowsky. ^u M. Coszyeleccky. ^v M. Brestensis. ^w M. Kmyta. ^x M. Ninogneuius. ^y M. Kryczko. ^z M. Ploczensis. ^{aa} M. Calisiensis. ^{bb} M. Zaxin. ^{cc} M. Thalczin. ^{dd} M. Voynyciensis. ^{ee} M. Sandeczensis. ^{ff} M. Schaffraniecz. ^{gg} M. Pyeskowaskala. ^{hh} M. Visliciensis. ⁱⁱ M. Marienburgensis capitaneus. ^{jj} M. Mlodzeyovycze. ^{kk} M. Potulicze. ^{ll} M. Myedzyreczensis. ^{mmm} M. Kobylyno. ⁿⁿ M. Ploczensis. ^{oo} M. Polak. ^{pp} M. Karnkow. ^{rr} M. Jaroslaw. ^{ss} M. Premisliensis. ^{tt} M. Malogostiensi. ^{uu} M. Choczca. ^{vv} M. Polaneczensis. ^{ww} W M. brak. ^{xx} M. Sanocensis. ^{yy} M. Drzewicza. ^{zz} M. vicecancellarius regni Poloniae. ^{aaa} M. Coszyelyecz. ^{bbb} M. marschalcus. ^{ccc} M. et Petrus. ^{ddd} M. Schidlouiecz. ^{eee} M. Lytwaniae. ^{fff} Or. iccirco. ^{ggg} M. Lytwaniae.

ornamentum, corroborationem, honorificentiam et claritudinem ac^a Maiestatis mutuae amplitudinem sempiternam veteres^b ipsas confoederationes innovare et moderari decrevimus sub articulis infrascriptis:

1. Primum, quod regnum Poloniae et magnus ducatus Lithwaniae^c uniantur et conglutinentur in unum et indivisum ac indifferens corpus, ut sit una gens, unus populus, una fraternitas et communia^d consilia eidemque corpori perpetuo unum caput, unus rex unusque dominus in loco et tempore assignatis per praesentes et ad electionem convenientes votis communibus eligatur quodque absentium obstantia electio non impediatur et decretum electionis in regno semper sit iuxta consuetudines circa illud ex antiquo servatas.
2. Item quilibet episcopali, palatinali castellanalique dignitate in ipso Ducatu insignitus iuxta locum suum assignatum in eligendo rege perpetuis temporibus votabit et consulet modo et ordine, quo consulent consilarii Regni.
3. Item quia corpus quodlibet salubribus remediis conservatur et contrariis rebus prosternitur, sic tam in adversis, quam in prosperis rebus, utrobique communi consilio ordinanda sunt et communi similiter auxilio exercenda relevandaque omnia circa corpus et in corpore ipso contingentia.
4. Item in omnibus adversitatibus auxiliis invicem nos utriusque domini praelati et barones iuvare debemus totis viribus et facultatibus, prout communi consilio expedire videbitur, prospera et adversa tanquam communia reputantes.
5. Item moneta uniformis et aequalis ponderis utrobique, sicut caetera omnia, communi consilio et assensu utriusque domini debeat institui.
6. Item quaecumque foedera, etiam iuramentis firmata, antea cum quibuscumque inita, tamdiu observanda sunt per partem utramque, quamdiu contra iura et commoditates Regni et magni ducatus Lithwaniae^e nil excedere videbuntur.
7. Item quilibet denuo in consiliarium vel dignitarium tam spiritualem quam saecularem promotus teneatur iurare regi coronato Poloniae fidem ac mutuarum inscriptionum observationem.
8. Item quicumque capitaneatum vel castrum in administrationem a domino receperit, ille teneatur recipiendo iurare regi, scilicet quod illo nemini cedet, nisi regi electo et coronato.
9. Item ut omnia, quaecumque nunc pacta fuerint et conclusa, perpetuis temporibus firmiter et inviolabiliter observentur, iuramentis et inscriptionibus firmentur per singulos consiliarios illius Ducatus atque barones et ex nobilitate praecipuos illudque iuramentum ab illis requisitis fiat, quotiens expedierit.
10. Item qui aetatem discretionis attigerint, si nomine consiliariorum Regni pro iuramento admoniti fuerint, illud praestare teneantur.
11. Item domini serenissimi, domini magni ducis Lithwaniae^f oratores et consilarii hic praesentes iurabunt et promittent seque obligent omnia pacta servare sub fide et honore et dabunt inscriptiones sub appensis sigillis ad praesentia pacta, quae sub tempore per universos praelatos, barones, nobiles et boiaros Lithwaniae firmabuntur litteris, sigillis et iuramentis, cavendo, quia illustrissimus princeps et dominus Alexander Dei gratia magnus dux Lithwaniae etc. rata et grata habebit omnia hic ordinata, iurata, inscripta et promissa.
12. Item ut una pars alteri sit consilio et auxilio, quod regia Maiestas iura ac

79. ^a M. et. ^b Or. z M. veteras. ^c Lythwaniae. ^d Or. dodaje et. ^e M. Lytwaniae. ^f W. M. brak.

libertates et dignitates et officia utriusque domini illaesa conservaret, omnia iura, iudicia, consuetudines, praerogativas et libertates singulas constitutionesque iudiciarias, ab olim in hactenus servatas, utriusque domini salva et salvas conservando.

13. Item quotiens contigerit in coronatione novi regis iura Regni per regem electum confirmari, tunc una etiam omnia iura ducatus Lithwaniae^a sub uno contextu debebunt confirmari.

14. Item ut circa omnia iuramenta fienda, tam consiliariorum modernorum, quam futurorum, etiam capitaneorum, atque horum, qui ex nobilitate ad praestanda iuramenta venient, praemissorum observatio firmetur fide et honore.

15. Item sit expressum, inscriptum et iuramento firmatum, quod non quaeratur per aliquam partium ullo temporum occasio adversandi et contraveniendi praesentibus pactis neque dismembrandi istius incliti unius corporis praesentibus uniti, compacti et conglutinati.

Quae omnia et singula in praeinserto litterarum praesentium tenore atque in articulis suprascriptis descripta, expressa et ordinata nos Fredericus, qui supra, una cum praelatis et baronibus regni Poloniae suprascriptis, quantum nos concernunt, firmiter et inviolabiliter tenere, adimplere, exequi et observare in perpetuum nec eis in toto vel in parte quocumque exquisito colore vel ingenio contravenire sub onere praestiti iuramenti ac fide et honore promittimus et nos praesentibus obligamus. In quorum omnium fidem ac testimonium praemissorum sigilla nostra nonnullorumque militum, procerum et nobilium regni Poloniae sunt praesentibus subappensa. Actum et datum in conventionem generali Pyotrzkoviensi die dominico in profesto sancti Francisci, anno Domini millesimo quingentesimo primo. Ibidem praesentibus et ad praemissa omnia consentientibus et perpetuo rata habentibus venerabilibus, generosis et nobilibus dominis Nicolao Crzycki^b decano Cracoviensi et praeposito Poznaniensi, Johanne Conarski Cracoviensi et Sancti Michaelis praeposito, Johanne de Lasko^c cancellario Gneznensi, decano Wladislaviensi et praeposito Crusszwiciensi^d, Alberto Gorski-scolastico Wladislaviensis, Nicolao de Barthniki^e custode Ploczensis^f ecclesiarum, Johanne Zaramba de Calinowa^g Siradiensi, Stanislawo de Curozwanki Wyelunensi, Johanne et Stanislawo de Sprowa Opoczniensi^h capitaneis, Stanislawo Lyasoczkiⁱ de Brzesiny^j succamerario Poznaniensi et Jaroslao de Lasko^c tribuno Syradiensi aliisque quampluribus praelatis, militibus, nobilibus^k, terrigenis et indigenis regni Poloniae.

80.

Piotrków na sejmie, 3 października 1501 r.

Postowie Aleksandra wielkiego księcia litewskiego i sejmu litewskiego odnawiają umowy w sprawie unji z panami rady koronnymi.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 205. Dokument pergaminowy, dość dobrze zachowany, pismo tylko w dolnej części nieco wyblakłe, szer. 66, wys. 43,5, zakł. 14,5 cm. — Z pięciu pieczęci, przywieszonych na sznurkach różowo-zielonych, pozostały dziś jeszcze cztery, okrągłe, z których dwie pierwsze wyciśnięte były w czerwonym wosku, dwie ostatnie zaś w czarnym: 1. Pieczęć Wojciecha biskupa wileńskiego, śr. 35 mm., wy-

79. ^a M. Lytwaniae. ^b M. Crzycky. ^c M. Lassko. ^d M. Crusszwiciensi. ^e M. Barthnyky. ^f M. Ploczensi. ^g M. Kalynowa. ^h M. Oppocensi. ⁱ M. Lassoczky. ^j M. Brzezyny. ^k W M. brak.

eo imperia, regna et principatus non modo stabiliri, sed etiam augeri et mirabiliter coalescere atque concordia parvas res crescere, discordia vero maximas dilabi, quotidiana doceat experientia. Quapropter nos Albertus Dei gratia episcopus, dux Allexander^a castellanus Vylnensis et^b Johannes de Zabrzezye palatinus Troczensis^c, serenissimi principis et domini domini Alexandri Dei gratia magni ducis Lythwaniae, Samagittiae, Russiae, Kyovvae domini et haeredis etc., gratiosissimi universorumque eiusdem magni ducatus Lythwaniae praelatorum spiritualium et saecularium, baronum, procerum, militum et nobilium nuntii ac oratores, cum plenissimis mandatis, tam ducalibus, quam dominorum eorumdem Lythwaniae, ad illustrissimum principem reverendissimumque in Cristo patrem et dominum, dominum Fredericum, miseratione divina sacrosanctae Romanae ecclesiae tituli sanctae Luciae in Septem Soliis presbiterum cardinalem, archiepiscopum Gneznensem, regni Poloniae primatem et episcopum Cracoviensem, ac universos et singulos incliti Poloniae regni principes, praelatos, spirituales ac saeculares, barones et nobiles Regni eiusdem hic in praesentiarum congregatos ac ad infrascripta et alia, quae bono et defensionem communi utriusque domini expedirent^d gerenda, deputati, universis ac^e singulis, quibus expedit praesentibus et futuris, serie praesentium notificamus, quod licet veteres fuerint inscriptiones amicitiae et foedera, augmentum et conditionem meliorem promoventia Reipublicae, tam regni Poloniae, quam magni ducatus Lythwaniae, tamen cum aliquid videretur in eis contineri^f ab optima et sincera fraternitatis fiducia discrepans, idcirco ob solidiorem communis et mutuae caritatis fraternae connexionem perpetuam, dominorum defensionem communem, aeviternam, indubitam fraternitatis fidem, imprimis vero ad Dei et Salvatoris nostri gloriam et dominorum nostrorum serenissimae regalis familiae Poloniae dominorumque utrorumque eorumdem ac nobilissimarum Poloniae et Lythwaniae nationum immensi perpetuaeque honoris diffusionem, decus, ornamentum, corroborationem, honorificentiam et claritudinem ac^g Maiestatis mutuae amplitudinem sempiternam veteres^h ipsas confoederationes innovare et moderari decrevimus sub articulis infrascriptis:

1. Primum, quod regnum Poloniae et magnus ducatus Lytwaniae uniantur et conglutinentur in unum et indivisum ac indifferens corpus, ut sit una gens, unus populus, una fraternitas et communiaⁱ consilia eidemque corpori perpetuo unum caput, unus rex unusque dominus in loco et tempore assignatis per praesentes et ad electionem convenientes votis communibus eligatur quodque absentium obstantia electio non impediatur et decretum electionis in regno semper sit iuxta consuetudines circa illud ex antiquo servatas.

2. Item quilibet episcopali, palatinali, castellanalique dignitate in ipso Ducatu insignitus iuxta locum suum assignatum in eligendo rege perpetuis temporibus votabit et consulet modo et ordine, quo consulent consilarii Regni.

3. Item quia corpus quodlibet salubribus remediis conservatur et contrariis rebus prosternitur, sic tam in adversis, quam in prosperis rebus, utrobique communi consilio ordinanda sunt et communi similiter auxilio exercenda relevandaque omnia circa corpus et in corpore ipso contingentia.

4. Item in omnibus adversitatibus auxiliis invicem nos utriusque domini praelati

80. ^a Or. 2 dodaje: Jurgowycz. ^b Or. 2 dodaje: et capitaneus Grodnensis. ^c Or. 2 dodaje: et marsalcus magni ducatus Lithwaniae, Nicolaus Mykolayowycz, subpincerna eiusdem magni ducatus Lithwaniae et capitaneus Byelszensis et Petrus Olechnowycz, magister coquinae ducalis. ^d M. expediretur. ^e M. et. ^f Or. 2 contineatur. ^g Or. 2 et. ^h Or. 2 veteras. ⁱ Or. 2 dodaje: et.

et barones iuvare debemus totis viribus et facultatibus, prout communi consilio expedire videbitur, prospera et adversa tanquam communia reputantes.

5. Item moneta uniformis et aequalis ponderis utrobique, sicut caetera omnia, communi consilio et assensu utriusque domini debeat institui.

6. Item quaecumque foedera, etiam iuramentis firmata, antea cum quibuscumque inita, tamdiu observanda sunt per partem utramque, quamdiu contra iura et commoditates regni et magni ducatus Lythwaniae nil excedere videbuntur.

7. Item quilibet denuo in consiliarium vel dignitarium tam spiritualementem quam secularem promotus teneatur iurare regi coronato Poloniae fidem ac mutuarum inscriptionum observationem.

8. Item quicumque capitaneatum vel castrum in administrationem a domino receperit, ille teneatur recipiendo iurare regi, scilicet quod illo nemini cedet, nisi regi electo et coronato.

9. Item ut omnia, quaecumque nunc pacta fuerint et conclusa, perpetuis temporibus firmiter et inviolabiliter observentur, iuramentis et inscriptionibus firmentur per singulos consiliarios illius ducatus atque barones et ex nobilitate praecipuos illudque iuramentum ab illis requisitis fiat, quotiens expedierit.

10. Item qui aetatem discretionis attigerint, si nomine consiliariorum regni pro iuramento admoniti fuerint, illud praestare teneantur.

11. Item domini serenissimi, domini magni ducis Lythwaniae oratores et consilarii hic praesentes iurabunt et promittent seque obligent omnia pacta servare sub fide et honore et dabunt inscriptiones sub appensis sigillis ad praesentia pacta, quae sub tempore per universos praelatos, barones, nobiles et boyaros Lythwaniae firmabuntur litteris, sigillis et iuramentis, cavendo, quia illustrissimus princeps et dominus, dominus Alexander Dei gratia magnus dux Lythwaniae etc., rata et grata habebit omnia hic ordinata, iurata, inscripta et promissa.

12. Item ut una pars alteri sit consilio et auxilio, quod regia Maiestas iura et libertates et dignitates et officia utriusque domini illaesa conservaret, omnia iura, iudicia, consuetudines, praerogativas et libertates singulas constitutionesque iudiciarias, ab olim in hactenus servatas, utriusque domini salva et salvas conservando.

13. Item quotiens contigerit in coronatione novi regis iura Regni per regem electum confirmari, tunc una etiam omnia iura ducatus Lythwaniae sub uno contextu debebunt confirmari.

14. Item ut circa omnia iuramenta fienda, tam consiliariorum modernorum, quam futurorum, etiam capitaneorum atque horum, qui ex nobilitate ad praestanda iuramenta venient, praemissorum observatio firmetur fide et honore.

15. Item sit expressum, inscriptum et iuramento firmatum, quod non quaeratur per aliquam partium ullo temporum occasio adversandi et contraveniendi praesentibus pactis neque dismembrandi istius incliti unius corporis praesentibus uniti, compacti et conglutinati.

Quae omnia et singula in praeinserto^a litterarum praesentium tenore atque in articulis suprascriptis descripta, expressa et ordinata nos Albertus episcopus, qui supra, una cum praelatis et baronibus magni ducatus Lythwaniae suprascriptis, quantum nos concernunt, firmiter et inviolabiliter tenere, adimplere, exequi et observare in perpetuum nec eis in toto vel in parte quocumque exquisito colore vel ingenio contravenire sub

onere praestiti iuramenti ac fide et honore promittimus et nos successoresque nostros^a obligamus. In quorum omnium fidem ac testimonium praemissorum sigilla nostra nonnullorumque militum, procerum et nobilium magni ducatus Lythwaniae^b sunt praesentibus subappensa. Actum et datum Pyotrkoviae in conventionem generali die dominico in profesto sancti Francisci, anno Domini millesimo quingentesimo primo. Ibidem^c praesentibus ac ad praemissa omnia consentientibus et perpetuo rata habentibus generosis dominis Nicolao Mykolayovycz^d subpincerna ducatus Lytwaniae et capitaneo Belszensi et Petro Olechnowycz magistro coquinae ducalis, collegis nostris praemissa omnia nobiscum agentibus, tractantibus, inscribentibus ac iuramentis et sigillis^e suis firmantibus, testibus vero^f generosis et honorabili dominis Stanislao Pyethkovycz capitaneo Brestensi, Petro Dovoynovycz^g, Johanne canonico Troczensi et Johanne Olechnowycz et aliis^h quampluribus fidedignis, ducatus Lythwaniae indigenisⁱ.

81.

[Piotrków, na sejmie, 3 października 1501 r.]

Rota przysięgi składanej przez posłów litewskich, iż umowa o unję przez nich zastanie potwierdzona.

Or. 1. Obecnie nieznaną.

Kop. 1. Metr. Kor. t. 17 k. 233. Akt ten nie ma daty; wpisany jest w księdze bezpośrednio po wpisie aktu elekcji króla Aleksandra z dnia 3 października 1501 r.

Reg. 1. Wierzbowski, Matricularum regni summaria t. III nr. 22 (według Kop. 1).

Ego A. promitto et iuro, quia serenissimus dominus noster, dominus Alexander magnus dux Lythwaniae, omnia pacta et articulos per nos conclusa et conclusos inscriptaque et inscriptos firmiter observabit et iureiurando confirmabit et incolas illius domini ad observandum et iurandum similia adducet suasque super id ducales litteras perpetuas sub sigillo ducali Regno dabit. Sic me Deus adiuvet et haec sancta crux.

Parimodo promitto et iuro, quia omnes articulos in praesenti unione inscriptos et per me ipsum meo et universorum praelatorum, baronum et nobilium ducatus Lythwaniae nomine conclusos observabo illosque et mei ac illorum successores observabunt perpetuo sigillisque, inscriptionibus et iuramentis firmabunt, et desuper dabo et dabunt regno Poloniae litteras perpetuas meo et illorum sigillis roboratas. Sic me Deus adiuvet et haec sancta crux.

82.

Mielnik, 23 października 1501 r.

Aleksander wielki książę litewski zatwierdza umowę w sprawie unji, zawartą między posłami jego i sejmu litewskiego a panami rady koronnymi.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 667. Dokument pergaminowy dobrze zachowany, wys. 60, szer. 32 cm., bez zakładki. — Pieczęć w woreczku współczesnym z płótna czer-

80. ^a Or. 2 dodaje: praesentibus. ^b W Or. 2 od nonnullorumque do Lythwaniae brak, w M. trzech ostatnich wyrazów brak. ^c W Or. 2 tego wyrazu brak. ^d M. Micolayowycz. ^e M. inscribentibus ac iuramentis. ^f W Or. 2 od ac ad praemissa do testibus vero brak. ^g W Or. 2 w tem miejscu dsiura, tak, że te dwa wyrazy nieczytelne, M. Dowoynowicz. ^h Or. 2 aliisque. ⁱ Or. 2 dodaje: ad praemissa testibus, M. kończy tekst na: fidedignis.

wonego, zupełnie zniszczona, zawieszona na sznurkach jedwabnych ponsowych. Była to pieczęć mniejsza wielkokościęca, jak widać z rozmiarów, oraz z opisu w inwentarzu Zamojskiego: cum sigillo ducali minori. — In dorso zapiski: 1) Alexandri ducis Litvaniae de consensu ducum et procerum etc. unionis cum regno renovatio cum moderatione quorundam articulorum etc. 1501 (ręka XVI w.); 2) R^{ta}; 3) Litvaniae; 4) N. (cyfra wytarta, poprawiona na 80, i ta cyfra przekreślona); 5) N. 74.

Kop. 1. Metryka koronna t. XVII, k. 314^r—318. — 2. Muzeum Czart. ręk. 1622, str. 9. Jest to odpis z XVI w. — 3. Muzeum Czart. ręk. 24 (Teki Naruszewicza t. 24) nr. 82, str. 467—474. Jest to odpis z Or. 1, jak świadczy zapisek od góry aktu: Ex originali Archivi Regni. Na końcu aktu zapisek: Ta kopja przepisana z oryginału pergaminowego naksztalt listu złożonego d. 28 iunii 1782 w Warszawie. U dołu wisi pieczęć oszyta i nadpsuta na sznurze jedwabnym karmazynowym. Zaświadczam Adam Naruszewicz B. K. S., pisarz w. W. X. L. mp. — 4. Transsumpt w recesie sejmowym z 13 marca 1564 r., ob. w tem wydawnictwie pod datą.

Dr. 1. Constitucie y przywileie... od roku 1550 aż do roku 1569, k. 27^r—70 (i następne wszystkie wydania). — 2. Herbut, Statuta, str. 674—679. — 3. Sarnicki, Statuta, str. 1005—1010 (według Dr. 2). — 4. Januszowski, Statuta, str. 762—765 (według Dr. 1). — 5. Volumina legum I 245—291. — 6. Dumont, Corps diplomatique, t. IV cz. 1, nr. 8, str. 18—19 (według Dr. 1, wyd. z r. 1637). — 7. Działyński, Zbiór praw, str. 77—81 (według Dr. 2, 3, 4 i 5). — 8. Dokumenty objaśniające, str. 39—55 (według Dr. 5). — **Dr. 1—4.** podaje ten akt w transsumpcie recesu sejmowego z 13 marca 1564 r.

Reg. 1. Golebiowski, Dzieje Polski, t. III, str. 457, uw. 8 (według Or. 1 i Kop. 3).

Uw. Wydaje się tu ten akt według Or. 1, odmianki z Kop. 1 (M) i Dr. 5 (VL).

In nomine Domini amen. Optimorum regum et principum praecipuum munus esse solet fulcire titubantia, recreare afflicta, sedare tumultuosa et cuncta redigere ad unionem quandam et tranquillitatem; concordia enim res parvae^a crescunt, discordia maximae dilabuntur. Inter humana etenim mala noxius aversiusque discordia mortalibus est nullum. Tanto tamen hominum nostrorum ac dominiorum^b dissensus^c segregatio peior exicialiorque^d est, quanto magis caeteris^e feras illas et sanguinarias nationes, orthodoxae fidei immanissimos hostes, tot contentionibus, tot praeliis, tanto labore, tanto etiam periculo, a nostris iugulis, a nostris cervicibus, a templis, ab^f altaribus propulsare satagimus. Ideoque exploratum compertumque habentes unionem incliti regni Poloniae et magni ducatus Lithvaniae^g non solum nobis utilem, verum etiam summopere necessariam, unionis autem ipsius, quae maxime in regnis dominiisque quaeritur, congruentior causa est unus, quam multi. Quocirca ille etiam rerum naturae sagacissimus interpres, ubi diutius^h optimam praestantissimamque regendae ac gubernandae universitatis rationem quaesierat, sic homericis tandem verbis exclamavitⁱ: rex unus sit, egregie insinuans, cuncta alia facile uniri posse, si diversarum gentium duntaxat rex unus fuerit. Hoc enim pacto diversae nationes, diversa dominia, diversae conditionis status, invicem mutuo bene sentire ad communemque virium^j conglutinationem, in unum quoddam ac individuum corpus facillime reduci posse. Proinde nos Alexander magnus dux Lithvaniae^k, Samogithiae^l, Russiae, Kyowiae etc. dominus et haeres divina favente gratia, matura consideratione praeterita tempora metientes, quando sub divo foelicis recordationis Kazimiro^m

82. ^a M i VL. parvae res. ^b VL. divinorum. ^c VL. discussu. ^d VL. execratorque. ^e VL. caeteras. ^f VL. et. ^g M. Lithuaniae. ^h VL. diutissimam. ⁱ VL. exclamat. ^j VL. iurium. ^k VL. stale ma Lithvaniae. ^l M. Samogithiae, VL. Samogitiae. ^m M. i VL. Casimiro.

genitore nostro inclitum Poloniae regnum cum magno ducatu Lithvaniae^a fuisset adunatum, clara experientia vidimus utrumque dominium sub foelici huiusmodi unione et tranquilla pace floruisse et secunda prosperitate administrata fuisse nomenque suum usque ad exterarum^b mundi nationes circumtulisse, adeo quidem, ut non modo vicinis Christianae Reipublicae inimicis, sed longissimo quoque intervallo avulsis formidabilis terrorique fuerat^c. Ideoque matura deliberatione cum praelatis, ducibus, baronibus nostris super hoc^d praehabita, cognovimus adunationem praefati incliti^e regni Poloniae cum magno ducatu Lithvaniae^a non solum utilem, sed^f necessariam quocumque pro foelici utriusque statu^g fore eamque per consiliarios et oratores nostros, reverendum in Christo patrem dominum Albertum episcopum Vilmensem ac magnificos et^h generosos Alexandrum Juryowycz castellanum Vilmensem et capitaneum Grodensemⁱ, Johannem de Zabrzezye palatinum Troczensem^j et marschalcum nostri magni ducatus Lithvaniae^k, Nicolaum Mykolayowycz^l subpincernam magni ducatus^m Lithvaniae^a, capitaneum Byelsczensemⁿ, Petrum Olyechnowycz^o coquinae nostrae magistrum, de nostro expresso et nostrorum praelatorum, ducum, baronum et procerum magni ducatus nostri Lithvaniae assensu cum praeclaris ducibus, baronibus, consiliariis et proceribus regni Poloniae universis iniri, fieri concludendo^p atque mutuis inscriptionibus iureiurando firmari volumus atque mandavimus per articulos infrascriptos, quorum tenor sequitur in haec verba: Quod licet veteres fuerunt^r inscriptiones amicitiae et foedera, augmentum^s et conditionem meliorem promoventia Reipublicae, tam regni Poloniae, quam magni ducatus Lithvaniae^a, tamen cum aliquid videretur in eis^t contineri ab optima et sincera fraternitatis^u fiducia discrepans, idcirco ob solidiorem communis ac mutuae charitatis fraternae connexionem perpetuam, dominiorum defensionem communem, aeviternam, indubitam fraternitatis fidem, imprimis vero ad Dei et Salvatoris nostri gloriam^v et dominiorum nostrorum serenissimae regalis familiae Poloniae dominiorumque utrorumque eorundem ac nobilissimarum Poloniae et Lithvaniae^a nationum immensi perpetuaeque honoris diffusionem, decus, ornamentum, corroborationem, honorificentiam et claritudinem ac Maiestatis mutuae amplitudinem sempiternam veteres^w ipsas confoederationes innovare et moderari decrevimus sub articulis infrascriptis:

1. Primum quod^x regnum Poloniae et magnus ducatus Lithvaniae^a uniantur et conglutinentur in unum et indivisum ac indifferens corpus, ut sit una gens, unus populus, una fraternitas et communia consilia eidemque corpori perpetuo^y unum caput, unus rex unusque dominus in loco et tempore assignatis per praesentes et ad electionem convenientes^z votis communibus eligatur quodque^z absentium obstantia electio non impediat et decretum electionis in regno semper sit iuxta consuetudines circa illud ex antiquo servatas.

2. Item quilibet episcopali, palatinali castellanalique^{aa} dignitate in ipso Ducatu insignitus iuxta locum suum assignatum in eligendo rege perpetuis temporibus votabit et consulat modo et ordine, quo consulat consilarii Regni.

3. Item quia corpus quodlibet salubribus remediis conservatur et contrariis rebus prosternitur. sic tam in adversis, quam in prosperis rebus utrobique communi consilio

82. ^a M. Lithvaniae. ^b VL. externas. ^c VL. fuerit. ^d M. hac. ^e M. i VL. brak. ^f M. i VL. sed et. ^g M. status. ^h M. i VL. ac. ⁱ VL. Grodnensem. ^j M. Troczensem. ^k VL. brak. ^l M. Nicolaiowycz, VL. Mikolaiowicz. ^m M. i VL. dodaje: nostri. ⁿ M. Bielcensem, VL. Bielsczensem. ^o M. Olechnowycz, VL. Olechnowicz. ^p VL. concludentes. ^r VL. fuerint. ^s Or. augmentum. ^t M. i VL. in eis videretur. ^u M. serenitatis. ^v M. gratiam. ^w Or. veteras. ^x VL. quidem. ^y Or. conventionis. ^z VL. atque. ^{aa} Or. castellanique.

ordinanda sunt et communi similiter auxilio exercenda relevandaque omnia circa corpus et in corpore ipso contingentia.

4. Item in omnibus adversitatibus auxiliis invicem nos utriusque domini praelati et barones iuvare debemus totis viribus et facultatibus, prout communi consilio expedire videbitur, prospera et^a adversa tanquam communia reputantes.

5. Item moneta uniformis et aequalis ponderis utrobique, sicut caetera omnia, communi consilio et assensu utriusque domini debeat institui.

6. Item quaecunque foedera, etiam iuramentis firmata, antea cum quibusdam inita, tandiu observanda sunt per partem utramque, quamdiu contra iura et commoditates Regni et magni ducatus Lithvaniae^b nil excedere videbuntur.

7. Item quilibet denuo in consiliarium vel dignitarium tam spiritualem quam saecularem promotus teneatur iurare regi coronato Poloniae fidem ac mutuarum^c inscriptionum observationem.

8. Item quicumque capitaneatum vel castrum in administrationem a domino receperit, ille teneatur recipiendo iurare regi, scilicet quod de illo nemini cedet, nisi regi electo et coronato.

9. Item ut omnia, quaecunque nunc pacta fuerint et conclusa, perpetuis temporibus et firmiter et inviolabiliter observentur, iuramentis et inscriptionibus firmentur per singulos consiliarios illius Ducatus atque barones et ex nobilitate praecipuos illudque iuramentum ab illis requisitis fiat, quotiens^d expedierit.

10. Item qui aetatem discretionis attigerint, si nomine consiliariorum Regni pro iuramento admoniti fuerint, illud praestare teneantur.

11. Item domini serenissimi, domini magni ducis Lithvaniae^b oratores et consilarii hic praesentes iurabunt et promittent seque obligent omnia pacta servare sub fide et honore et dabunt inscriptiones sub appensis sigillis ad praesentia pacta, quae sub tempore per universos praelatos, barones, nobiles et boyaros Lithvaniae^b firmabuntur litteris, sigillis et iuramentis, cavendo, quia illustrissimus princeps et dominus, dominus Alexander Dei gratia magnus dux Lithvaniae^b etc., rata et grata habebit omnia hic ordinata, iurata, inscripta et promissa.

12. Item ut una pars alteri sit consilio et auxilio, quod regia maiestas iura et libertates et dignitates et officia utriusque domini illaesa conservaret, omnia iura, iudicia, consuetudines, praerogativas et libertates singulas constitutionesque iudiciarias, ab olim in hactenus servatas, utriusque domini salva et servas conservando.

13. Item quotiens^d contigerit in coronatione novi regis iura Regni per regem electum confirmari, tunc una etiam omnia iura ducatus Lithvaniae^b sub uno contextu debebunt confirmari.

14. Item ut circa omnia iuramenta fienda, tam consiliariorum modernorum, quam futurorum, etiam capitaneorum atque horum, qui ex nobilitate ad praestanda iuramenta venient, praemissorum observatio firmetur fide et honore.

15. Item sit^e expressum, inscriptum et iuramento firmatum, quod non quaeratur^f per aliquam partium ullo temporum occasio adversandi et contraveniendi^g praesentibus pactis neque dismembrandi istius incliti unius corporis praesentibus uniti, compacti et conglutinati.

Nos itaque Alexander Dei gratia magnus dux Lithvaniae^b praefatus etc., considerantes

82. ^a *W M. brak.* ^b *M. Lithuaniae.* ^c *M. z VL. mutuum.* ^d *VL. quociens.* ^e *VL. sic.* ^f *M. quere-*
retur. ^g *M. controveniendi.*

unionem in unum et indivisum ac indifferens corpus incliti regni Poloniae et magni ducatus nostri Lithvaniae^a, connexionem sempiternam, et cui individuo corpori unum caput, unus rex unusque dominus occurrente vacatione eorundem dominiorum^b per utriusque domini consiliarios debeat eligi, praesidere et dominari, caeterisque multis et laudabilibus utilitatibus et commodis utrique dominio conducentibus in praeinsertis articulis descriptis, non modo ipsis pro eorum futura, verum etiam maxima Reipublicae Christianae tuitione, incremento et conservatione profuturam^c, imitantesque, ut decens et par est, divorum nostrorum progenitorum et antecessorum vestigia saluberrima, quibus pro defensione fortiori et^d subsistentia dominiorum eorundem firmiori eam ipsam unionem et connexionem ad effectum deducere, ut ex eorum gestis et factis apparet evidenter, conabantur, eosdem articulos tanquam honestos, honori ac commodo nostris et nostrorum dominiorum plurimum conducibiles, quoad omnes eorum^e clausulas, capitula et puncta laudavimus, acceptavimus, approbavimus et ratificavimus in eosdemque ex certa nostra scientia et animo bene deliberato, consilio et assensu praelatorum, ducum, baronum, nobilium nostri magni ducatus Lithvaniae^a accedente consensimus laudamusque, acceptamus, approbamus, ratificamus et consentimus, decernentes ea robur perpetuae firmitatis obtinere, promittentes in fide bona nostra^f Christiana verbo nostro ducale et sub onere per nos praestiti iuramenti nos et nostros successores unionem, connexionem dominiorum praedictorum, prolis nostrae et nostrorum successorum multiplicatione non obstante, unius domini^g utrique dominio praesidentia temporibus futuris perpetuo duraturam omniaque et singula praemissa ac etiam in articulis praeinsertis contenta, declarata et expressa inviolabiliter tenere, observare et adimplere cum effectu^h sine omni dolo et fraude subiicimus et obligamus. Promittimus insuper, quod omnes praelatos, duces, barones, nobiles, proceres et communitates notabiliores nostri ducatus Lithvaniae^a conducemus, ut omnia in praesentibus nostris litteris ac inⁱ praeinsertis articulis contenta acceptent, approbent, ratificent et confirment eaque ipsi et eorum successores firmiter implere et observare tenentur^j sub fide, honore et onere praestandi iuramenti, quod singuli praestare et facere tenebuntur et debebunt, litterasque desuper perpetuas eorum sigillis munitas regno Poloniae dabunt realiter et cum effectu ac pro aliis praelatis, ducibus, baronibus, nobilibus, proceribus et communitatibus notabilioribus^k magni ducatus nostri Lithvaniae^l nunc absentibus^m cavebuntⁿ et promittent, quod ipsi et eorum successores quantocius et cum primum super praemissis requisiti fuerint^o, servare omnia praemissa sub fide et honore ac onere praestandi per eos iuramenti^p, quod tunc^r praestare tenebuntur, litterasque necessarias eo ordine, ut praefertur, eorum sigillis munitas dare et concedere tenebuntur et debebunt. Harum quibus sigillum nostrum praesentibus est subappensum testimonio litterarum. Actum et datum in Myelnyk sabbato proximo ante beatorum Simonis et Judae apostolorum, anno domini millesimo quingentesimo primo^s, praesentibus ibidem et ad praemissa consentientibus praelatis, reverendo in Christo patre domino Alberto episcopo Vilmensi necnon magnificis, strenuis et generosis baronibus^d, consiliariis nostris, Alexandro Juryowycz^t castellano Vilmensi et capitaneo Grodensi, Johanne de Zabrzezye palatino Troczeni^u et marsalco magni ducatus Lithvaniae^a, Georgio^d Paczowycz^d, Michaele duce Hlynensi^v, marsalco curie

82. ^a M. Lithuaniae. ^b Or. i VL. dominorum. ^c VL. profuturum. ^d WM. i VL. brak. ^e M. i VL. earum. ^f M. i VL. nostra bona. ^g M. i VL. domini. ^h W VL. brak ostatnich 7 słów. ⁱ VL. brak. ^j M. i VL. tenebuntur. ^k Or. notablioribus, M. i VL. notabilibus. ^l M. i VL. Lithuaniae nostri. ^m VL. absentes. ⁿ M. cavebuntur. ^o M. i VL. requisiti fuerint super praemissis. ^p M. i VL. iuramenti per eos. ^r M. tum. ^s VL. 1501. ^t M. Juryowycz, VL. Juriowicz. ^u M. i VL. Trocensi. ^v M. i VL. Hlynensi.

nostrae, Nicolao Mykolayowycz^a subpincerna magni ducatus Lithvaniae^b et capitaneo Byelszensi^c, Johanne Mykolayowycz^a marschalco nostro et tenutario Vilkiensi, Stanislao Zabrzezinsky^d marsalco nostro, Alberto Gastolthowycz^e curiensi nostro, Barthossio Thaborowycz marsalco nostro, Stanislao Pyethkowycz^f capitaneo Bresthensi, Georgio Hylincz^g marsalco et tenutario nostro Lidensi, Jacobo Dowoynowycz^h, Johanne Stheczoⁱ Drohiciensi, Nyemyra Myelnyczensi^j capitaneis, Georgio Kosczyeyowycz^k, Georgio^l Dowoynowycz tenutario Dolgosthiensi^m, dignitarijs et officialibus nostris, ad praemissa similiter personaliter existentibus et consencientibus.

83.

Mielnik, 30 października 1501 r.

Aleksander wielki książę litewski, wybrany król polski, zaświadcza, iż dwudziestu siedmiu książąt, panów i szlachty W. Ks. Litewskiego przyrzekło dotrzymać unji, zawartej z Polską, i przyjęło na siebie zobowiązanie, iż uzna ją ogół litewskiej szlachty.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 205. Dokument pergaminowy dość dobrze zachowany, pismo nieco wyblakłe, ale wcale czytelne, szer. 46, wys. 26, zakł. 8 cm. — Na sznurku jedwabnym wiśniowej barwy wisi pieczęć wielkoksiążęca Aleksandra, wyciśnięta w czerwonym wosku; zob. u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich, nr. 40. — In dorso zapiski: 1) Alexander electus rex Poloniae testatur certos barones et nobiles iurasse servare pacta conventa inter Polonos et Litvanos in comitijs Piotrcoviensibus et promississe litteras sub suae et caeterorum ordinum sigillis (ręka XVI w.); 2) Datum in Mielnik A. 1501 (inna ręka XVI w.); 3) R.; 4) Lituaniae N. 81 (poprawione na N. 74; 5) 2 (sygnatura nowa).

Kop. 1. Metryka Koronna t. XVII k. 314—314ⁿ: Litterae incorporationis et unionis regni incliti Poloniae cum magno ducatu Lithvaniae. — 2. Muzeum Czart. ręk. 24 (Teki Naruszewicza t. 24) nr. 83 str. 475—476. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii. Na końcu aktu zapiski: 1) Sigillum Pogonia (dopisano: wisi na sznurze ponsowym). Ta kopia przepisana jest z kopii legalizowanej w następujący sposób: »Praesentem copiam cum suo originali concordari fide publica attestor. Varsaviae d. 16 ianuarii a. d. 1768. Ignatius Ludovicus Nowicki metrices Regni praefectus«. Zaświadczam. Adam Nuruszewicz Bisk. Koad. Smol., pisarz w. W. X. L. mp. Varsaviae 1781 d. 3 9bris. 2) Tęż samą kopię skonfrontowałem z oryginałem pergaminowym i poprawiłem w Warsz. 1782 d. iunii. Idem qui supra. — 3. Muzeum Czart. ręk. 24 (Teki Naruszewicza t. 24) nr. 81 str. 465—466. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii. Na końcu aktu zapisek: Ta kopia przepisana jest z kopii legalizowanej w następujący sposób: »Praesentem copiam cum actis concordari fide publica attestor. Varsaviae d. 12 ianuarii anno dni 1768. Ignatius Ludovicus Nowicki metrices Regni praefectus«. Zaświadczam. Adam Nuruszewicz B. K. Smol., pisarz w. W. X. L. mp. Vars. 1781 9 9bris.

Reg. 1. Wierzbowski, Metricularum regni summaria t. III nr. 25.

Uw. Tu wydany ten akt według Or. 1, odmianki z Kop. 1 (M).

82. ^a M. Mikolayowicz, VL. Mikołajowicz. ^b M. Lithuaniae. ^c M. Byelseensi, VL. Bielscensi. ^d M. Zabrzezinsky. ^e M. Gastolthowycz, VL. Gastolthowicz. ^f M. Pyethkowicz, VL. Piętkowicz. ^g M. Hylincz, VL. Halmnicz. ^h M. Dowoynowycz, VL. Dowoynowicz. ⁱ M. Steczko, VL. Stecko. ^j M. Myelnicensi, VL. Mielnieński. ^k M. Goszczishejowycz. ^l W VL. brak. ^m VL. Bydgostiński.

Alexander Dei gratia electus rex regni Poloniae, magnus dux Lythvaniae^a, Samagithiae, Russiae, Kyoviae etc. dominus et haeres. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis, praesentium notitiam habituris, quomodo venientes ad nostri praesentiam magnifici, strenui, generosi et nobiles Georgius Paczowycz, dux Johannes Glinski^b marschalculus curiae nostrae, tenutarius in Maiori Merecz^c et in Vczana, Johannes Mikolayowycz^d marschalculus noster et tenutarius Vilkiensis^e, Georgius Hylynicz marschalculus noster et tenutarius Lydensis^f, Stanislaus Zabrzezenski^g marschalculus noster, Albertus Gastolthowycz^h, dux Georgius Alexandrowycz, Barthossius Thaborowyczⁱ marschalculus noster et tenutarius Moyschegoliensis, Alexander Chockowycz tenutarius Puniensis, Johannes Zabrzezenski^j, Nicolaus Niemyerowycz^k, Georgius^l Niemierowycz^l, dux Johannes Leonis marschalculus et vexillifer magni ducatus Lythwaniae, Johannes alias Vasy^m Bogdanowycz Chrepthowyczⁿ venator et tenutarius in Onikszthi, dux Vasil Leonis subdapifer et tenutarius in Vasilyszki, Martinus Bogdanowycz Chrepthowycz magister^o equorum curiae nostrae, Pheccko Januschewycz^p notarius et¹ tenutarius¹ in Skyersthnemunov^r, dux Vasil Polvbenski^s, dux Phedor^t Czethwertenski, dux Vasil Zilinski^u, Nyemira^v Myelniczensis, Johannes Steczko Drohyczensis capitanei, Venceslaus Koszczewycz^w, Georgius Dovoynowycz tenutarius^x Dolgostiensis, Georgius Koszczewycz, Andreas Dovoynowycz, Voyno^y claviger Brestensis, Ivachno Andreyowycz^z, Martinus Meleszkowycz^{aa}, Petrus Fvrsowycz^{bb}, Juchno Vorona^{cc} et Voyna Fineleyewycz^{dd}, dignitarii, officiales, duces, curienses, boiarones magni ducatus nostri Lythvaniae, promiserunt et iuraverunt omnia et singula, quae pro bono pacis, unionis et mutuae defensionis¹ inclitorum dominiorum regni Poloniae et magni ducatus Lythvaniae per oratores et consiliarios nostros in conventionem generali Pyotrcovyensi cum praelatis, baronibus, ducibus, consiliariis, nobilibus proceribusque universis praefati regni Poloniae nostro ac universorum praelatorum, baronum, ducum, nobilium, procerum et communitatum magni ducatus nostri¹ Lythvaniae nominibus, sufficientibus nostris et eorum mandatis suffultos, per certos articulos in litteris praefatorum oratorum et consiliariorum nostrorum¹ iuramentis et litteris ac sigillis eorum munitis insertos facta, ordinata et conclusa sunt, quantum eos concernunt, rata et grata semper habere, firmiter et inviolabiliter tenere, adimplere, exequi et conservare in perpetuum nec eis in toto vel in parte, quocumque exquisito colore vel ingenio, ullo unquam tempore contravenire sub onere praestiti iuramenti ac fide et honore eorum promiserunt ipsosque ac suos successores subiecerunt et obligaverunt sigillaque sua pro alio certo tempore, cum primum super praemissis fuerint requisiti, cum aliis praelatis, baronibus, ducibus, proceribus et communitatibus magni ducatus Lythvaniae universis ad litteras reversales super praemissis modo et ordine per praefatos nostros oratores et consiliarios conclusis, regno Poloniae dandas, dabunt et appendent. Promiserunt insuper et polliciti sunt modo praemisso et ordine, quod omnes et singuli praelati, duces et barones, consilarii, officiales^{ee}, nobiles et potiores^{ff} totius magni ducatus Lythvaniae

83. ^a M. ma stale Lithuaniae. ^b M. Glynsky. ^c M. Merzcz. ^d M. Nicolayowicz. ^e M. Vilkinensis. ^f M. Lidensis. ^g M. Zabrzezyenski. ^h M. Gaschtolthowycz. ⁱ M. Thaberowycz. ^j M. Zabrzezynski. ^k M. Nyemyerowycz. ^l W M. brak. ^m M. Wassyl. ⁿ M. Chreptowycz. *Odtąd brak w M. 16 wyrazów.* ^o *Od tego wyrazu znów dalej tekst w M.* ^p M. Januszewycz. ^r M. Skyersthnenmnyow. ^s M. Vassyl Polubyenski. ^t M. Fedor. ^u M. Wassyl Zilynski. ^v M. Nymyra. ^w M. Koszczewycz. ^x *Tego wyrazu i następnych 5 brak w M.* ^y *Oa tego wyrazu znów w M.* ^z M. Andrzejowycz. ^{aa} *W or. Mebeszkowycz, M. Melebkowycz.* ^{bb} M. Fvrschowycz. ^{cc} M. Worona. ^{dd} M. Fingeleyewycz. ^{ee} M. et officiales. ^{ff} M. proceres.

et dominiorum ad ipsum pertinentium, nunc absentes, pro alio certo tempore et cum primum super praemissis fuerint requisiti, omnia et singula in articulis contenta acceptabunt, approbabunt, ratificabunt et confirmabunt eaque firmiter tenebunt ac adimplebunt sub fide et honore eorum ac onere praestandi iuramenti, quod singuli praestare et facere tenebuntur et debebunt litterasque desuper perpetuas eorum sigillis munitas regno Poloniae dabunt realiter et cum effectu. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium praemissorum sigillum nostrum praesentibus est subappensum. Actum et datum in Melnik^a sabbatho proximo ante festum Omnium Sanctorum anno Domini millesimo quingentesimo primo.

84.

Kraków, 2 marca 1502 r.

Kapituła krakowska transsumuje przedłożony jej przez Jana Łaskiego w imieniu Aleksandra króla polskiego dokument Władysława króla polskiego i Witolda w. księcia litewskiego, wydany w Horodle 2 października 1413 r.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 670. Dokument pergaminowy, bardzo dobrze zachowany, szer. 58,5, wys. 52, zakł. 9 cm. Z lewej strony u dołu znak notarialny w postaci sznura, tworzącego pętlę kształtu sercowatego, na której róża. W środku pętli litera J. Na podstawie znaku w trzech kondygnacjach wyrazy: 1) i. n. r. i. 2) S. Maria. 3) S. Dorotea. — Na paskach pergaminowych przywieszona pieczęć kapituły krak., śr. 62 mm., bardzo dobrze zachowana; podzielona jest na dwie części, w górnej, większej, przedstawieni św. Stanisław i św. Wacław, w dolnej w środku herb kapituły, trzy korony, z boków klęczące postacie biskupa i 4 kanoników. Na wstędze napis: S. medium reve. capituli ecclesie cracovi. — In dorso zapiski: 1) Litterae transsumpti capituli Cracoviensis in forma vidimus litterarum serenissimi olim Wladislai Poloniae regis unionis terrarum ducatus Lithwaniae regno Poloniae et concessionis libertatum, ut in regno Poloniae (ręka XVI w.; ten sam ręką przekreślony wyraz: Quintum); 2) Auscultatum (ręka XVI w.); 3) Transsumptum litterarum Vladislai regis et Alexandri alias Vitowdi ducis Lituaniae, in quibus ducatum Lituaniae regno Poloniae uniunt et libertates incolis Lituaniae nonnisi catholicis concedunt (ręka XVII w.); 4) Literae Vladislai regis Poloniae et Alexandri sive Vitoldi magni ducis Lithwaniae quibus uniunt ducatum Lithwaniae regno Poloniae et libertates incolis nonnisi catholicis concedunt 1413 (ręka XVIII w.); 5) 33; 6) 92.

Capitulum ecclesiae Cracoviensis cathedralis per hoc praesens publicum transsumpti instrumentum cunctis quorum interest innotescimus, quia nomine serenissimi principis et domini domini Alexandri Dei gratia regis Poloniae, magni ducis Litwaniae, Russiae Prussiaeque domini et haeredis etc., domini nostri gratiosissimi, per venerabilem dominum Iohannem de Lassko decanum Wladislaviensem et canonicum Cracoviensem eiusdem ecclesiae, suae maiestatis regiae secretarium, nobis Mathiae de Drzewycza scolastico et regni Poloniae vicecancellario, Iohanni Goslawsky, Iohanni Rzeschowsky, Iohanni Starzechowsky decretorum doctori, Paulo Choranzycz, Iohanni Boturzinsky, Valentino^a de Ilkusch, Sigismundo de Targowyska, Mathiae de Schidlow decretorum, Iohanni de Osswyanczim theologo, Mathiae Grodzyczky medicinae doctoribus, Iohanni Lanczky et Iohanni Carnkowsky caeterisque praelatis et canonicis ecclesiae eiusdem cathedralis Cra-

coviensis in loco capitulari die, hora et loco infrascriptis capitulariter agentibus et congregatis, ecclesiae eiusdem capitulum repraesentantibus, litteras originaliter exhibitas serenissimi et illustrissimi principum dominorum Wladislai regis Poloniae necnon terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuyawyae, Litwaniae principis supremi, Pomeraniae Russiaeque domini et haeredis etc. et Alexandri alias Wytowdi magni ducis Litwaniae necnon terrarum Russiae domini et heredis etc., in pecorea seu pergameni cutte scriptas, sigillis duobus in appensulis sericeis diversorum colorum subappendentibus sigillatas, quorum unum maiestatis regiae, aliud ducale, utrumque autem amplum atque rotundum, cerae simplici naturalem colorem retinenti impressum. In quorum medio sculptae sunt singulatim effigies una regia, altera ducalis, palio venerabili magnifice amictae, regia effigies sigilli regii in solio regali sedens, in capite coronam regalem, in manu vero dextra sceptrum gestans, quod solium circumstant arma Regni Poloniae in clipeis sculpta, unam primo loco aquilae coronatae alas instar volitantis extendentis, secundo loco equitis armati gestantis gladium manu dextra supra caput extensum vibratum, tertio loco arma capitis buffalini cornuti, e cuius naribus circulus pendet aureus in tabula scacali, quarto loco quatuor dimensiones instar quatuor fluminum medium clipei occupantes, cuius lateri stellae decem octo astant, quinto loco arma ex medio leone et media aquila compacta, cuius utriusque utrumque caput una suprastans nectit corona, sexto loco in clipeo barbatus vir alias caput barbatus cum brachiis et pectore, duplicem coronam unam in capite, alteram in pectore deferens, sub pedibus autem troni regalis in clipeo sculptus. Ducalis autem effigies sigilli ducalis Magni Ducatus in ducali capello residens extensis manibus, una dextra vibratum gladium per capulam, sinistra vero arma ducalium insigniorum gestans, illa quidem arma, qui^a militem armatum vibratum pari modo gladium supra caput suum extensum gerentem, equo sellato instar militaris pompae sedentem, sub qua sinistra altera arma sculpta, ursus in medio clipei, in parte autem dextra tertio loco in clipeo miles armatus erectus stans, manu dextra hastae, sinistra vero manibus scuto appodiatis; quas sculpturas in utroque sigillo per circuitum ambiunt tituli, regalis^b in suo et ducalis in suo similiter sigillis latinis litteris sculpti, qui in tenore infrascriptarum videbuntur litterarum — vidimus, manu contrectavimus et lectas audivimus huiusmodi sub tenore:

Następuje dokument Władysława króla polskiego i Witolda wielkiego księcia litewskiego, wydany w Horodle 2 października 1413 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 51.

Quoniam autem in medio nostri petatum fuit sacrae eiusdem maiestatis regie nomine, ut praeinsertas litteras transsumi et eorum transsumpta suae maiestati sub sigillo capitulari nostro dari decerneremus, itaque nos videntes praeinsertas privilegii litteras in tenore et sigillis sanas, salvas, integras et omni prorsus suspitione carentes, eas de verbo ad verbum, nihil mutando, variando, addendo aut adimendo, sed sic per omnia, ut in originali videbantur esse, per notarium legalem actorum coram nobis scribam infrascriptum transscribi, transsumi, in praesentem formam redigi et sigilli capitularis nostri, quo in talibus utimur, subappensione communiri decrevimus et mandavimus in fidem et testimonium praemissorum omnium. Actum et datum Cracoviae in eadem ecclesia cathedrali in arce Cracoviensi sita, in loco quoque capitulari eiusdem ecclesiae consueto, anno Domini millesimo quingentesimo secundo die secunda mensis martii hora tertiarum, indictione quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Alexandri divina providentia papae sexti anno ipsius decimo, praesentibus ibidem

honorabilibus dominis Iacobo Starsky, Mathia de Costen, ecclesiae eiusdem cathedralis vicariis perpetuis, et Ieronimo de Bachczicze clerico Gneznensis diocesis, ad praemissa testibus vocatis et rogatis.

(*Znak notarialny*). Et me Iohanne Petri de Iacobow clerico Cracoviensis diocesis, publico imperiali auctoritate notario et coram memoratis dominis praelatis et canonicis et facti huiusmodi coram eis scriba, quia praedictis litterarum praeinsertarum exhibitioni, revisioni, transsumpti petitioni, transsumptioni praesentiumque litterarum decreto aliisque omnibus et singulis praemissis, dum sic, ut praemittitur, agerentur et fierent, unacum praenominatis testibus praesens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi, ideo praesens transsumpti publicum instrumentum manu alterius fidelis scribae scriptum exinde confeci, subscripsi et in hanc publicam formam redegam signoque et nomine meis solitis et consuetis consignavi et sigillo venerabilis eiusdem capituli de mandato dominorum praelatorum et canonicorum supradictorum subappenso sigillavi, rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum praemissorum.

85.

Kraków, 2 marca 1502 r.

Kapituła krakowska transsumuje przedłożony jej przez Jana Łaskiego w imieniu Aleksandra króla polskiego dokument Zygmunta w. księcia litewskiego, wydany w Trokach 20 stycznia 1433 r.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 668. Dokument pergaminowy, bardzo dobrze zachowany, szer. 55, wys. 59, zakł. 8 cm. — Na paskach pergaminowych przywieszona pieczęć kapituły krakowskiej, dobrze zachowana, ta sama, co przy dok., wydanym tu pod nr. 84. Ob. tamże jej opis. U dołu dokumentu z lewej strony znak notarialny, ten sam, co przy wydanym tu dokumencie nr. 84. — In dorso zapiski: 1) 1432. Transsumptum litterarum Sigismundi magni ducis Lithuaniae super observandis nonnullis pactis et conditionibus cum R. Poloniae (reka XVI w., inna reka, także XVI w., dodaje): cum quibus receptus est dux Lithwaniae in regem Poloniae; Quartum (ten ostatni wyraz przekreślony); 2) Transsumptum litterarum Sigismundi ducis Lituaniae, in quibus fidem suam erga regem regnumque Poloniae testatur ducatumque Lituaniae post suam mortem ad regem et Regnum rediturum promittit, confoederationes cum Cruciferis factas abolet, Podoliam ad regnum pertinere agnoscit; 3) 93.

Capitulum ecclesiae Cracoviensis cathedralis per hoc praesens publicum transsumpti instrumentum cunctis quorum interest innotescimus, quia nomine serenissimi principis et domini domini Alexandri dei gratia regis Poloniae, magni ducis Lithwaniae, Russiae Prussiaeque domini et haeredis etc., domini nostri gratiosissimi, per venerabilem dominum Ioannem de Laszko decanum Wladislaviensem et canonicum Cracoviensem eiusdem ecclesiae, suae maiestatis secretarium, nobis Mathiae de Drzewycza scolastico et regni Poloniae vicecancellario, Ioanni Goslawsky, Ioanni Rzeschowsky, Iohanni Stharzechowsky decretorum doctori, Paulo Choranzycz, Ioanni Bothurzynsky, Valentino de Ilkush, Sigismundo de Thargowyska, Mathiae de Shydlow decretorum, Iohanni Osswyaczym theologo, Mathiae Grodyczky medicinae doctoribus, Ioanni Lanczky et Ioanni Carnkowsky ceterisque praelatis et canonicis ecclesiae eiusdem cathedralis Cracoviensis in loco capitulari die hora et loco infrascriptis capitulariter agentibus et congregatis, ecclesiae eiusdem

capitulum repraesentantibus, litteras originaliter exhibitas illustrissimi principis domini olim Sigismundi Dei gratia magni ducis Lythwaniae, Russiae etc., in pecorea seu par-gameni cutte scriptas, sigillis quadraginta uno in appensulis sericeis diversorum colorum subappendentibus sigillatis, quorum unum maiestatis ducalis amplum atque rotundum, cerae simplici naturalem colorem retinenti impressum. In cuius rotundi medio sculpta effigies ducalis palio venerabili magnifice amicta, in ducali pileo residens extensis manibus, una dextra vibratum gladium per capulam, sinistra vero arma ducalium insigniorum gestans, illa quidem arma, qui militem armatum vibratum pari modo gladium supra caput suum extensum gerentem, equo sellato instar militaris pompae sedentem, sub qua sinistra altera arma sculpta, ursus in clipei medio, in parte autem dextra tertio loco in clipeo crux longum atque latum clipei occupans; quarto autem et ultimo loco in clipeo miles armatus erectus stans, manu dextra hastae, sinistra vero scuto appodiatis; quas sculpturas per circuitum ambit titulus ducalis latinis litteris sculptus, qui in tenore infrascriptarum videbitur litterarum. Alia autem sigilla directo ordine pendebant rotundo modo formata, in quorum mediis rubri, virides et nigri cerae colores sculpturas insigniorum praelatorum et baronum, in tenore infrascripto scriptorum, continentes esse videntur — vidimus, manu contractavimus et lectas audivimus huiusmodi sub tenore:

Następuje dokument Zygmunta wielkiego księcia litewskiego, wydany w Trokach 20 stycznia 1433 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 59.

Quoniam autem in medio nostri petitum fuit sacrae eiusdem maiestatis regiae nomine, ut praeinsertas litteras transsumi et eorum transsumpta suae maiestati sub sigillo capitulari nostro dari decerneremus, itaque nos videntes praeinsertas privilegii litteras in tenore et sigillis sanas, salvas, integras et omni prorsus suspitione carentes, easdem de verbo ad verbum, nichil mutando, variando, addendo aut adimendo, sed sic per omnia, ut in originali videbantur esse, per notarium legalem actorum coram nobis scribam infrascriptum transscribi, transsumi, in praesentem formam redigi et sigilli capitularis nostri, quo in talibus utuntur, subappensione communiri decrevimus et mandavimus in fidem et testimonium praemissorum omnium. Actum et datum Cracoviae in eadem ecclesia cathedrali in arce Cracoviensi sita, in loco quoque capitulari eiusdem ecclesiae consueto, anno Domini millesimo quingentesimo secundo die secunda mensis martii hora tertiarum, indictione quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Alexandri divina providentia papae sexti anno ipsius decimo, praesentibus ibidem honorabilibus dominis Iacobo Stharsky, Mathia de Costen, ecclesiae eiusdem cathedralis vicariis perpetuis et Jeronimo de Bechczycze clerico Gnesnensis diocesis, ad praemissa testibus vocatis et rogatis.

(*Znak notarialny*). Et me Iohanne Petri de Iacubow clerico Cracoviensis diocesis, publico imperiali auctoritate notario et coram memoratis dominis praelatis et canonicis et facti huiusmodi scriba, quia praedictis litterarum praeinsertarum exhibitioni, revisioni, transsumpti petitioni, transsumptioni praesentiumque litterarum decreto aliisque omnibus et singulis praemissis, dum sic, ut praemittitur, agerentur et fierent, unacum praenominatis testibus praesens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi, ideo praesens transsumpti publicum instrumentum manu alterius fidelis scribae scriptum exinde confeci, subscripsi et in hanc publicam formam redegem signoque et nomine meis solitis et consuetis consignavi ac sigillo venerabilis eiusdem capituli de mandato dominorum praelatorum et canonicorum suprascriptorum subappenso sigillavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum praemissorum.

86.

Kraków, 2 marca 1502 r.

Kapituła krakowska transsumuje przedłożony jej przez Jana Łaskiego w imieniu Aleksandra króla polskiego dokument Zygmunta wielkiego księcia litewskiego, wydany w Grodnie 27 lutego 1434 r.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 669. Dokument pergaminowy, bardzo dobrze zachowany, szer. 60, wys. 61, zakł. 10 cm. — Na paskach pergaminowych przywieszona pieczęć kapituły krakowskiej, dobrze zachowana, ta sama, co przy dok. wydanym tu pod nr. 84, ob. tamże jej opis. U dołu dokumentu z lewej strony znak notarialny, ten sam, co przy wydanym tu dokumencie nr. 84. — In dorso zapiski: 1) Transsumptum in forma vidimus litterarum Sigismundi ducis Lithwaniae, quibus post eius obitum ducatus Lithwaniae ad Wladislaum regem Poloniae devolvi haereditarie debet (ręka XVI w., dodano ręką XVII w.) confoederationes cum Cruciferis factae rescinduntur, Podolia ad regnum Poloniae pertinere agnoscit; 2) Capituli Crac. 1434 (ręka XVI w.); 3) 94; 4) 30.

Capitulum ecclesiae Cracoviensis cathedralis per hoc praesens publicum transsumpti instrumentum cunctis quorum interest innotescimus, quia nomine serenissimi principis domini et domini Alexandri Dei gratia regis Poloniae, magni ducis Lithuaniae, Russiae Prussiaeque domini et haeredis, domini nostri gratiosissimi, per venerabilem dominum Iohannem de Lasko decanum Wladislaviensem et canonicum Cracoviensem eiusdem ecclesiae, suae maiestatis regiae secretarium, nobis Mathiae de Drzevicza scolastico et regni Poloniae vicecancellario, Iohanni Goslawski, Iohanni Rzeschowski, Iohanni Starzechowski decretorum doctori, Paulo Choranzycz, Iohanni Bothurzynski, Valentino de Ilkusch, Sigismundo de Thargowiska, Mathiae de Schidlow decretorum, Iohanni de Osswyanczym theologo, Mathiae Grodziczski medicinae doctoribus, Iohanni Lanczki et Iohanni Carnkowski caeterisque praelatis et canonicis ecclesiae eiusdem Cracoviensis cathedralis, in loco capitulari die, hora et loco infrascriptis concapitulariter agentibus et congregatis, capitulum eiusdem ecclesiae repraesentantibus, originaliter exhibitas litteras illustrissimi principis domini olim Sigismundi Dei gratia magni ducis Lithuaniae, Russiae etc. in peccorea seu pargameni cutte scriptas, sigillis quadraginta in appensulis sericeis diversorum colorum subappendentibus sigillatas, quorum unum maiestatis ducalis amplum atque rotundum cerae simplici^a naturalem colorem retinente impressum, in cuius rotundi medio sculpta est effigies ducalis, palio venerabili magnifice amicta, in ducali pileo residens, extensis manibus, una dextra vibratum gladium per capulam, sinistra vero arma ducalium insigniorum gestans, illa quidem arma, quia^b militem armatum vibratum pari modo gladium supra caput suum extensum gerentem, equo sellato instar militaris pompae sedentem, sub qua sinistra altera arma sculpta, ursus in clipei medio, in parte autem dextra tertio loco in clipeo crux longum atque latum clipei occupans. Quarto autem et ultimo locis in clipeo miles armatus erectus stans, manu dextra hastae, sinistra vero scuto appodiatus^b. Quas sculpturas per circuitum ambit ducalis titulus latinis litteris sculptus, qui in tenore infrascriptarum videbitur litterarum. Alia autem sigilla directo ordine pendebant, rotundo modo formata, in quorum mediis in cera rubei, viridis et nigri colorum sculpturas insigniorum praelatorum et baronum in tenore infrascripto

86. ^a Or. simplicis. ^b Tak w or.

scriptorum continentes esse videntur — vidimus, manu contrectavimus et lectas audivimus huiusmodi sub tenore:

Następuje dokument Zygmunta wielkiego księcia litewskiego, wydany w Grodnie 27 lutego 1434 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 61.

Quoniam autem in medio nostri petitum fuit sacrae eiusdem maiestatis regiae nomine, ut praeinsertas litteras transsumi et eorum transsumpta suae maiestati sub sigillo capitulari nostro dari decerneremus, itaque nos videntes praeinsertas privilegii litteras in tenore et sigillis sanas, salvas, integras et omni prorsus suspitione carentes, eas de verbo ad verbum, nihil mutando, variando, addendo aut adimendo, sed sic per omnia, ut in originali videbantur esse, per notarium legalem actorum coram nobis scribam infrascriptum transscribi, transsumi, in praesentem formam redigi et sigilli nostri capitularis, quo in talibus utimur, subappensione communiri decrevimus et mandavimus in fidem et testimonium praemissorum omnium. Actum et datum Cracoviae in eadem ecclesia cathedrali in arce Cracoviensi sita, in loco quoque capitulari eiusdem ecclesiae consueto, anno Domini millesimo quingentesimo secundo die secunda mensis martii, hora tertiarum, inditione quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Alexandri divina providentia papae sexti, anno ipsius decimo, praesentibus ibidem honorabilibus dominis Iacobo Starski, Mathia de Costen, ecclesiae eiusdem cathedralis vicariis perpetuis, et Ieronimo de Banchczicze clerico Gneznensis diocesis, ad praemissa testibus vocatis et rogatis.

(Znak notarialny). Et me Iohanne Petri de Iacubow clerico Cracoviensis diocesis, publico imperiali auctoritate notario, et coram memoratis dominis praelatis et canonicis et facti huiusmodi coram eis scriba, quia praedictis litterarum praeinsertarum exhibitioni, revisioni, transsumpti petitioni, transsumptioni praesentiumque litterarum decreto aliisque omnibus et singulis praemissis, dum sic, ut praemittitur, agerentur et fierent, unacum praenominatis testibus praesens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi, ideo praesens transsumpti publicum instrumentum manu alterius fidelis scribae scriptum exinde confeci, subscripsi et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis consignavi ac sigillo venerabilis eiusdem capituli de mandato dominorum praelatorum et canonicorum suprascriptorum subappenso sigillavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum praemissorum.

87.

Wilno na sejmie, 21 lipca 1563 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wystawia pełnomocnictwo, dane przez sejm litewski posłom, wysłanym na sejm koronny dla zawarcia nowej unji z Polską.

1. Tekst łaciński.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 209. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 55, wys. 27, zakł. 8,5 cm. — Po pieczęci pozostał tylko sznur czarno-srebrny. — In dorso zapiski: 1) Króla Augusta przywilej generalny na dojechanie deputatów na stanowienie uniej... na sejmie z strony uniej, de data Wilnae 21 iulii 1563 (reka XVI w.); 2) Przywilej łaciński króla Zygmunta Augusta na wolne dojechanie deputatów WXLit. na stanowienie [uniej] na sejmie warszawskim naznaczonych, z pieczęcią, od dnia w Wilnie roku 1563. Litera B. Szuflada 2, sztuk 1 (zapiska z r. 1721); 3) Szuflada 2, fasc. 1, szt. 1 (na naklejonej kartce z r. 1744).

*Kop. 1. Bibl. kórnicka, ręk. nr. 255 II 129. Znajduje się tu ten dokument wpi-
sany w tekst diarjusza sejmu warszawskiego pod dniem 9 stycznia 1564 r. pod napisem:
Plenipotencia a Litwanis. — 2. Bibl. kórnicka, ręk. nieodszukany (ob. Dr. 1): Przywilej
łaciński króla Imci Augusta na wolne odjechanie deputatów z W. X. Lit. na stanowienie
uniey na sejmie warszawskim naznaczonych z pieczęcią pod datą: w Wilnie d. 21 iulii
roku p. 1563; przywilej stary.*

Dr. 1. Zródłopisma do dziejów unji, Część II, oddział I, str. 182—183 (według Kop. 2).

II. Tekst polski.

*Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 203. Dokument pergaminowy,
dobrze zachowany, szer. 63, wys. 325, zakł. 13 cm. — Pieczęć wielka litewska, dobrze
zachowana, wyciśnięta w czerwonym wosku, wisi na sznurze czarno-srebrnym (zob. u Gu-
mowskiego, Pieczęcie królów polskich, Wiadomości numizmatyczno-archeologiczne z r. 1911,
z. 1, str. 9). — In dorso zapiski: 1) Plenipotencia stanów W. Ks. Lit. stanowiąc na sejmie
unją. Data w Wilnie na sejmie 21 dnia czerwca roku 1563. Niżej sygnatura innym atra-
mentem: Nr. I, Z. 33 (ręką XVI w.); 2) Przywilej polski króla Augusta, którym dana była
moc wszystkim stanom W. Ks. Lit. stanowiąc unją na sejmie warszawskim z stany koron-
nemi, z pieczęcią, de data w Wilnie d. 21 czerwca roku 1563. Litera B. Szuflada 3.
sztuka 1 (zap. z r. 1721); 3) Szuflada 2, fasc. 1, sztuk 3 (na naklejonej kartce z r. 1744).*

Uw. Co do daty dokumentu polskiego ob. str. 157 uw. 1.

Sigismundus Augustus Dei gratia rex
Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae,
Prussiae, Samagitiae, Masoviae, Livoniae-
que etc. dominus et haeres significamus
tenore praesentium quorum interest uni-
versis, quod in comitiis praesentibus in
magno ducatu Lithuaniae celebratis con-
stituti coram nobis reverendi, illustres,
magnifici, generosi, nobiles, famati, domini
praelati, senatores ac consilarii status
utriusque, tam spiritualis quam saecularis,
duces, barones, proceres, officiales terres-
tres, universum magni ducatus Lithuaniae
ordinem equestrem et, ne cuiuscumque
conditionis hominum consensus defuisse
videretur, universitates ac communitates
civitatum representantes, suo ac fratrum
suorum omnium huius Magni Ducatus in-
colarum nomine fecerunt, constituerunt ac
in suos veros et legitimos mandatarios,
nuntios et legatos ex utroque statu, spiri-
tuali ac saeculari, tam senatorii quam duca-
lis equestrisque et civilis ordinis delectos
et ad proximum in regno Poloniae War-
schaviae celebrandum conventum publice
designatos et deputatos hos, qui has du-
xerint demostrandas, creaverunt, videlicet
reverendos dominos ex primo senatorio

Zygmunt August z Bożej miłości krol
polski, wielki ksiądz litewski, ruski, pruski,
żmocki, mazowiecki, ifflancki i innych pan
i dziedzic. Oznajmujem niniejszem pisa-
niem wszystkim wobec, ktorem należy, iż
na niniejszem w Wielkiem Księstwie litew-
skiem walnem sejmie postanowiwszy się
przed nami wielebni, wielmożni, urodzeni,
szlachetni, sławętni, prełaci, panowie radni
i senatorowie stanu obojogo, tak duchow-
nego jako świeckiego, ksiązęta, panięta
i urzędnicy ziemscy, wszelaki Wielkiego
Księstwa litewskiego stan rycerski, i aby
wszystkich innych ludzi przyzwolenia na
to nie niedostało, pospolstwa, miast, na
sobie albo przez się znaczący albo noszący,
swojem i braciej wszystkiej swej tego Wiel-
kiego Księstwa litewskiego obywatelow
imieniem uczynili, ustanowili i za swoje
prawdziwe a własne sprawce i posły z obo-
jogo stanu duchownego i świeckiego, tak
z rad obojey ławice, jako z ksiązęcych
i rycerskich, też i miesckich stanow obrane
i na bliski w Koronie Polskiej w War-
szawie złożony sjem jawnie naznaczone ty,
od ktorych niniejszy list będzie pokazany,
wybrali, to jest wielebne: z rad pierwszej
ławice stanu duchownego Waleriana Wi-

ordine status spiritualis Valerianum Vilnensem, ex secundo eiusdem status Nicolaum Pacz designatum Kioviensem episcopos ac illustres et magnificos dominos ex primo senatorio ordine status saecularis Nicolaum Radziwił in Olike et Nieszwiesz ducem, palatinum Vilnensem, marschalcum et cancellarium magni ducatus Lithuaniae etc., ex secundo eiusdem status Stephanum ducem Sbarascensem, palatinum Vitebscensem, Nicolaum Kiszka pincernam Magni Ducatus, capitaneum Drohicensem, ex ordine ducum et baronum Nicolaum Radziwił palatinidem Trocensem, Hieronimum Chotkiewicz castellanidem Vilnensem, Ivanum Czartoriski, Jaroslaum Sanguskowicz, ac deinceps ex omnibus ordinibus reliquis, tam terrestribus quam curiae nostrae officialibus, denique a provinciis, districtibus, territoriis, communitatibus civitatum universis ac singulis congregationibus, hic vel generaliter vel specialiter expressis, ex ordine quidem marschalcorum generosos Petrum Zahorowski ac Michaelem Kozinski, ex ordine vero patriciorum Melchiorrem Schemiot, Vladislaum ducem Sbarascensem, Melchiorrem Snowski, a nobilitate autem districtuum et ordine vexilliferorum Paulum Ostrowiczki Osmanensem, Nicolaum Joannidem Upitensem vexilliferos, ex terra Samagitiae Nicolaum Wolodkowicz, ex terra Volhiniae Jelonem Malinski, ex terra Kioviensi Theodorum Solthan, ex terris Smolnensibus Basilium Kopecz, ex terra Polocensi Andream ducem Lukomlensem, ex palatinatu Nowogrodensi Petrum Hrebtowicz, ex terra Viteblensi Ivanum Sowka pontium curatorem, ex districtu Msczislawiensi Simonem Kamienski, ex terra Podlassiae Christopherum Olieczki Branscensem capitaneum, Adamum Kosinski notarium terrestrem Drohicensem, a communitatibus civitatum et oppidorum, praesertim civitatis Vilnensis, sedis ducalis, Lucam Opachowski, Zenonem Zarzeccki, praeconsules Vilnenses, dantes et concedentes illis plenam et omnimodam pote-

leńskiego i z tegoż stanu wtorej ławice Mikołaja Pacz naznaczonego kijowskiego biskupi, też oświecone a wielmożne z pierwszej ławice rad świeckich pany Mikołaja Radziwiła w Olice i Nieświszu książę, wojewodę wileńskiego, marszałka i kancle-rza Wielkiego Księstwa litewskiego etc., z wtorej ławice tegoż stanu Szczepana książę Zbaraskie, wojewodę witebskiego, Mikołaja Kiszkę podczaszego Wielkiego Księstwa litewskiego, starostę drohickiego, a z stanów książęcych i pańskich Mikołaja Radziwiła wojewodzica trockiego, Jeronima Chotkiewicza syna pana Jeronima Chotkiewicza kasztelana wileńskiego, Iwana Czartoryskiego, Jarosława Sanguskowicza, a potem ze wszystkich inszych stanów tak ziemskich jako dworu naszego urzędników, także od ziem i powiatów i pospolstwa miast wszystkich i każdego zgromadzenia z osobna tu albo społecznie albo osobliwie wyrażonych, to jest z marszałkow urodzone Piotra Zahorowskiego i Michała Kozin-skiego, a z pańsk Malchiera Szemiota, Władysława książę Zbaraskie, Malchiera Snowskiego, a od szlachty powiatowej i chorążych Pawła Ostrowickiego osmań-skiego, Mikołaja Janowicza upickiego cho-rążych, od ziemie żmodzkiej Mikołaja Włodkowicza, z ziemie wołyńskiej Jelana Malińskiego, z ziemie kijowskiej Fiedora Sołtana, z ziem smolnieńskich Bazileja Kopcia, z ziemie połockiej Andrzeja książę Łukomlskie, z wojewodztwa nowo-grodzkiego Piotra Hrebtowicza, z ziemie witelbskiej Iwana Sowkę mostowniczego, z powiatu mścislawskiego Simona Ka-mieńskiego, z ziemie podlaskiej Kristofa Oleckiego brańskiego starostę, Adama Ko-sińskiego pisarza ziemskiego drohickiego, a od pospolstw, miast i miasteczek a zwłasz-cza miasta wileńskiego, stolice książęcej, Łukasza Opachowskiego, Zenona Zarzec-kiego burmistrze wilnieńskie, dając i po-stępując jem zupełną i dostateczną moc na onem sejmie o tych rzeczach i sprawach, ktore ku zobopolnemu obojga państw to

statem in illo conventu de iis rationibus et modis, qui ad mutuam utriusque domini, regni scilicet Poloniae et magni ducatus Lithuaniae eisque subiectarum provinciarum unionem pertinent, tractandi, constituendi, decernendi, promulgandi ac, quae decreta promulgataque fuerint, novo etiam, si sit opus, iureiurando suo illorumque nomine confirmandi, secundum tamen formulam et praescriptos illis mandati fines, quod ex mutuo ac unanimi omnium consilio, consensu et decreto coram nobis est illis praescriptum et in publicum diploma nostro¹ sub sigillo insertum. Promittentes ac fide verorum et sincerorum senatorum, ducum ac nobilium spondentes pro se et suis successoribus in perpetuum, se ratum, gratum, firmum, constans, stabile accepturos, approbaturus, servaturos executionique certe et indubitate demandaturos et demandari curaturos nec ullo unquam tempore mutaturos aut reprobaturus vel quovis modo ac exquisito colore per se vel submissas subordinatasque personas in dubium revocaturus, quicquid a supradictis dominis legatis et nuntiis actum, factum, gestum, constitutum, ordinatum, tractatum, decretum promulgatumque ac, si opus sit, iureiurando confirmatum et cum inclito incliti regni Poloniae senatu populoque, non tamen nisi consensu auctoritateque nostra accedente, stabilitum et firmatum fuerit secundum mandati formulam, cuius supra mentio est facta, unius tamen, duorum, trium vel plurium etiam, non tamen principalium, absentia non obstante, si forte qua legali causa impeditos abesse eos contigerit. In cuius rei fidem sigillum nostrum est praesentibus subappensum. Datum Vilnae die XXI iulii anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo tercio.

Sigismundus Augustus rex subscripsit.

87. * Tak w tekście zamiast: lipca. Oryginał popelnia widocznie błąd, jak wynika z porównania z tekstem łacińskim pełnomocnictwa, oras z datami instrukcyj, które odcywiasta tego samego dnia 21 lipca zostały wydane.

87. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 88.

jest Krolestwa polskiego i Wielkiego Księstwa litewskiego i też jem przyległym albo poddanym krainam zjednoczeniu przynależą, sprawować, postanowić, zamknąć i uchwalić i ty wszystkie rzeczy, ktoreby przez nie postanowione i uchwalone były, nową też, jeśli by potrzeba było, przysięgą swym i wszystkich nas imieniem potwierdzić. A wszakże wedle wyrażenia i opisanja jemi w mandacie albo poruczeniu zamierzonego, ktory mandat zobopolnego i jednostajnego wszystkich naradzenia, przyzwolenia i postanowienia przed nami jest namowion, spisany i na jawny abo otworzysty list¹ pod naszą pieczęcią wpisany. Obiecując i wiarą prawdziwych a szczerych rad książąt i szlachecką przyrzekając, za siebie sami i za swoje potomki, wiecznie to wdzięcznie, mile, mocnie, stale, statecznie przyjąć, potwierdzić, chować i ku skutkowi pewnemu a dostatecznemu przywieść i przywodzić, ani żadnego czasu tego odmienić albo skazać albo jakimkolwiek obyczajem i wynalezionem fortelem przez się i przez insze naprawione persony albo osoby ku wątpliwości przywodzić, cokolwiek od tych panow posłow i legatow sprawiono, postanowiono i uchwalono będzie, i jeśli by potrzeba była, przysięgą potwierdzonego z chwalebne chwalebne Krolestwa polskiego senatem albo radą i pospolstwem, a wszakże nie inaczej jedno, aby to z przyzwoleniem naszym postanowiono i umocniono było wedle mandatu wyrażenia, o ktorym wyżej zmianka stała się jest, jednego, dwu, trzech i więcej, a wszakże nie co celniejszych niebytność, jeśli z jakiej słusznej przyczyny być ktorzy nie mogli, nic w tym przekazać nie ma. Na ktorych rzeczy wiarę pieczęć nasza jest do niniejszego listu zawieszona. Dan w Wilnie dwudziestego pierwszego dnia czerwca^a roku Pańskiego tysiąc pięćset sześćdziesiątnego trzeciego.

Sigismundus Augustus rex subscripsit.

88.

Wilno na sejmie, 21 lipca 1563 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski podaje instrukcję, daną przez sejm litewski posłom, wysłanym na sejm koronny dla zawarcia nowej unji z Polską.

I. Tekst łaciński (pierwszy).

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu. Coll. autogr. nr. 62, str. 124—128 v. Dokument papierowy, złożony z 6 kart folio, szer. 22, wys. 33 cm., zszyty czerwonym sznurem jedwabnym, na którym wisi wielka pieczęć litewska (por. u Gumowskiego, *Pieczęcie królów polskich, Wiadomości numizmatyczno-archeologiczne* z r. 1911, z. 1, str. 97). — In dorso zapiska: Uniwersał od króla Zygmunta Augusta dany Wilnae w roku 1563 (współczesną ręką). —

2. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 208. Dokument papierowy taki sam jak poprzedni, pieczęć odpadła. — In dorso zapiski: 1) Confirmatia królewska instrukciej panów litewskich do Warszawy (ręką XVI w.); 2) Instructio ordinum magni ducatus Lithuaniae certis internuntiis ad comitia generalia anno 1563 data, a rege Sigismundo Augusto confirmata. Hic videant Lithuani, quod maiorum suorum fierent desideria (ręką XVII w.); 3) Confirmatia instrukciej panów posłów litewskich od króla Zygmunta Augusta. Litera B, Szuflada 2, sztuk 9 (zapiska z r. 1721); 4) Szuflada nr. 2, fasc. 1, sztuk 2 (na naklejonej kartce z r. 1744).

Kop. 1. Biblioteka gen. sztabu w Petersburgu, ręk. nr. 216—1—4, k. 43 (odpis współczesny).

II. Tekst polski.

Or. 1. Obecnie nieznany. W *Zródłopismach do dziejów unji, Część II oddział I str. 172—178*, drukowany jest tekst polski instrukcji z notatką wydawcy, na początku umieszczoną: Z oryginału Biblioteki kórnickiej; poszukiwania jednak w tej bibliotece nie doprowadziły do odszukania tego oryginału.

Kop. 1. Biblioteka kórnicka, rękopis nieodszukany (ob. *Dr. 1*): Konfirmacja instrukciej panów litewskich do Brześcia posłanych.

Dr. 1. *Zródłopisma do dziejów unji, Część II oddział I str. 172—178* (nagłówek według *Kop. 1*, tekst według *Or. 1*).

III. Tekst łaciński (drugi).

Or. 1. Nieznany.

Kop. 1. Biblioteka kórnicka, ręk. nr. 256 II 130 str. 183—202; rękopis zawiera współcześnie pisany diariusz sejmu 1563/4 r. Przy instrukcji szereg uwag, które tu się przy wydaniu opuszcza. — *2.* Biblioteka kórnicka, ręk. nr. 255 II 129 str. 167—182; rękopis zawiera diariusz sejmu 1563/4, instrukcja podana jako odczytana 15 stycznia 1564 r. — *3.* Biblioteka kórnicka, rękopis nieodszukany.

Dr. 1. *Zródłopisma do dziejów unji, Część II oddział I str. 280—289* (według *Kop. 3*).

Uw. Tu wydaje się: tekst łaciński pierwszy według *Or. 1 (P)* i *Or. 2 (N)*, tekst polski według *Dr. 1*, tekst łaciński drugi według *Kop. 1 i 2* i *Dr. 1*.

A. Tekst pierwszy.

Sigismundus Augustus Dei gratia rex
Poloniae, magnus dux Lithvaniae, Russiae,
Prussiae, Samagitiae, Masoviae, Livoniae-

Zygmunt August z Bożej łaski król polski,
wielki książę litewski, pruski, żmojcki,
mazowiecki, ifflancki i innych pan i dzie-

que etc. dominus et haeres significamus tenore praesentium quorum interest universis, quod constituti coram nobis reverendi, illustres, magnifici, generosi, nobiles, famati, praelati, senatores, consiliarii status utriusque spiritualis et saecularis ac utriusque subsellii, necnon duces, barones, officiales et universi Magni Ducatus incolae, tam terrigenae, quam cives, in comitiis generalibus praesentibus huius Magni Ducatus congregati, non solum suas sed et aliorum fratrum suorum, pro suo quisque statu et conditione, personas ac omnem in universum rempublicam magni ducatus Lithuaniae repraesentantes, cum iam certos ex ordine quisque suo legatos et nuntios ad instantia ac communia regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae Lomzam prius ex Piotrcoviensium comitiorum decreto indicta¹, deinde Warschaviam ex certis rationibus translata comitia designassent in litteris mandati² nominatim expressos, maturo praehabito nobiscum communicatoque consilio, de mutuo et unanimi consensu et concordia omnium voluntate tale iis ipsis legatis et nuntiis suis coram nobis expressis verbis dederunt mandatum, orantes eos ac per fidem et erga patriam pietatem obtestantes, ut secundum illud per omnia se gerant nec eius fines praetergrediantur, quod quidem exceptum ex illorum ore fideliter et annotatum, deinde praesentibus omnibus lectum et approbatum, ut diplomate hoc nostro publice expressum describeretur, supplicaverunt. Eius autem tenor et^a sententia est haec:

1. Quandoquidem sacra maiestas regia, dominus noster clementissimus, in proximis praeteritis regni Piotrcoviensibus comitiis una cum inclito senatu suo, postulantibus omnibus ordinibus, comitia communia regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae instituerit et ad ferias sancti

dzic oznajmujemy tem pismem naszym wszem, iż stanawszy przed nami wielebni, oświeceni, wielmożni, urodzeni, szlachetni, sławni, prelaci i panowie rady stanu obojga duchownego i świeckiego i obojej ławice i też książęta, panięta, urzędnicy i wszyscy Wielkiego Księstwa obywateli, tak synowie ziemscy, jako i mieszczanie, na niniejszym sejmie walnym tego Wielkiego Księstwa zgromadzeni, nietylko swe, ale innej braciej swych każdy wedle swego stanu osobę na sobie i wszystkę wobec Rzeczpospolitą naszą, gdy już pewne z poszrodka siebie posły na przyszły spólny koronny i Wielkiego Księstwa do Łomży pierwszej na sejmie piotrkowskim złożony¹, potem do Warszawy z pewnych przyczyn przełożony sjeem obrali, których imiona są na mocowanym liście² wysłowione, stateczną z nami obmowę uczyniwszy i pierwszej się dobrze naradziwszy, z spólnego i jednostajnego zezwolenia i zgodnej wszech wolej takowe tym posłom swym przed nami mianowitemi słowy dali poruczenie, prosząc ich i przez wiarę i powiną ku ojczyźnie miłość poprzysięgając, aby wedle tego poruczenia się sprawowali i z niego nic nie występowali. Ktore to poruczenie ustnie przed nami wysłowione napisano wiernie a potem przy wszystkich przedczono i pochwalono, a iżby tem naszym pismem było oznajmiono, pokornie nas prosili. Ktorego to poruczenia ten jest sens albo to jest wysłowienie:

2. Gdyż J. K. M. pan nasz miłościwy na blisko przeszłym sejmie koronnym piotrkowskim wespół z pany radami swymi za przymową wszech stanów koronnych sjeem spólny Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego postanović i na dzień blisko przyszłego święta

88. * Wyrazów tenor et brak w N.

88. ¹ Ob. Volumina legum II 622. ² Ob. w temże wydawnictwie nr. 87.

Martini proximas¹ ob gravissima utriusque reipublicae negotia indixerit, non possimus autem omnes utriusque status, ecclesiastici ac saecularis, praelati, senatores, barones, optimates, proceres huius Magni Ducatus praesto ad illa ipsa comitia adesse, ideo quosdam ex nostro senatorio ac item ex reliquis ducalibus, militaribus, nobilibus equestribusque ordinibus deligendos et loco nostri nostras repraesentaturos personas mittendos Warschaviam duximus, dominos, collegas, amicos fratresque nostros charissimos et observandos, quorum nomina aliis mandati litteris sigilloque sacrae maiestatis regiae obsignati nominatim sunt expressa², quorum reverendissimas ac illustrissimas dominationes tanquam dominos, collegas fratresque et amicos oramus fraterneque exhortamur, ut in illum conventum reipublicae nostrae causa profecti suam non minus quam nostram dignitatem respiciant ac tueantur, ac ii, qui ex equestri ordine sunt delecti, iis, qui ex senatu missi sunt, in omnibus tanquam maioribus et patribus conscriptis debitum honorem ac reverentiam exhibeant nilque sine eorum consilio et assensu de publicis nostris rebus agendum vel statuendum sibi existiment, vicissim vero reverendissimi ac illustrissimi senatores debita etiam illos benevolentia prosequantur ac de publicis etiam rebus cum eis benevole et fraterne conferant itaque erga eos se gerant, prout fideles ac veros reipublicae patres erga liberos suos se gerere decet. Quoties autem verba in consessu mutuo sunt super iis negotiis unionis facienda, ne quis se ex iis, qui ab reliquis ordinibus missi sunt, iniussu legatorum ab ordine senatorio missorum ad dicendum ingerat, sed eorum iussum voluntatemque et communem omnium legatorum assensum expectet tanquam maiorum, seniorum et patrum conscriptorum, quibus omnem honorem, reverentiam et oboedientiam exhibere debent. Venientes

świętego Marcina¹ dla ważnych a wielkich potrzeb Rzeczypospolitej obojogo państwa złożyć raczył, a tak my wszyscy przerzeczeni prełaci i rada, książęta, panowie, urzędnicy ziemscy i nadworni i inni wszytcy stanowie tego państwa Wielkiego Księstwa litewskiego, obojogo stanu duchownego i świeckiego, nie mogąc wszyscy na ten sjem oblicznie przybyć i przyjechać, a przeto niektórych stanu naszego rady pańskiej, jako duchownych, tak i świeckich, przedniejszej i inszej ławice i też z inszych wszech książęcych, rycerskich i szlachečných stanow wybrać i na miejsce nasze, ktorzyby osoby nasze na sobie nosić i reprezentować mieli, posłać do Warszawy umyśliliśmy, panow, towarzyszow, przyjacioł i bracią naszą namilejszą i wszelakiej czci godną, ktorych imiona na liście innym naszym umocowanym i pieczęcią J. K. Mci zapieczętowanym² mianowicie są wyrażone. Ktorych wielebnych, oświeconych etc. panow jako towarzyszow, braciej i przyjacioł prosimy i braterskie napominamy, aby na ten sjem z potrzeby Rzeczypospolitej jachawszy, niemniej na swoje, jako nasze dostojęństwo oglądali się, i onego przestrzegali, i ci, ktorzy z inszych stanow są obrani, tym, ktorzy z ławic rady pańskiej posłani są, we wszytkich rzeczach jako starszym i przełożonym swoim powiną uczciwość aby czynili i nic okrom ich rady i przyzwolenia w rzeczach ziemskich sprawować nie mają ani będą mogli, i wzajem wielebni, oświeceni i wielemożni panowie posłowie ławice rady pańskiej słuszną też miłością mają ich ogarnywać i też o ziemskich rzeczach z nimi ochotliwie i braterskie mają namawiać i zgadzać i tak przeciwko nim mają się zachowywać, jako wiernym a prawdziwym Rzeczypospolitej przełożonym przeciwko własnym dzieciom zachować się przystoi. A zwłaszcza ilekroć w spolnych zasiedzeniach trefi się rozmowę mieć w rzeczach około unji, to jest spol-

88. ¹ 11 listopada 1563 r. Ob. Volumina legum II 622. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 87.

autem in communem consessum, salutem plurimam et cum privatim, tum publice, omnium rerum foelices successus precantur domini legati reverendissimis, illustrissimis, magnificis ac generosis dominis, omnium regni Poloniae ordinum statibus in comitiis Varschaviensibus congregatis, dominis fratribus, vicinis amicisque nostris charissimis et observandis, eisdemque fraterna nostra obsequia et amicitiae officia commendabunt quibus poterint verbis, nostram erga illum inclitum senatum et omnes ordines benevolentiam declarantes.

2. Imprimis vero excusabunt nos, qui ad communia haec comitia venire non possumus propter imminentem huic imperio Moschum et bellum, quod in Livonia contra Svetos geritur, deinde caute ac prudenter negotium unionis tractandum suscipiant, ne senatui vel ordinibus Poloniae minus grata haec unio hoc tempore nostrae reipublicae difficili accidat, quasi necessitate extorta magis, quam benevolentia conciliata, nunc demum serio expetatur.

3. Poterint commemorare ab initio, quo tempore a serenissimis sacrae maiestatis regiae maioribus, Wladislao Jagellone ac filio eius maiestatis Casimiro et Alexandro Vituldo et Sigismundo ducibus Lituaniae primum ac deinde Ioanne Alberto et Alexandro a maioribusque nostris Lituania regno Poloniae coniuncta, unita et consociata est, nullum maiores nostros ac nos etiam nunc intermisisse vel etiam nunc intermittere verorum fratrum, sociorum, consanguineorum erga Poloniae gen-

nego złączenia i zjednoczenia z Koroną, żeby się kto z tych panow poslow, którzy od inszych stanow posłani są, okrom wolej, wiadomości i przyzwolenia IchMści panow poslow z ławice rady pańskiej posłanych w te zmowy nie wtrącał, ale żeby było wszystko z wiadomością i wolą starszych i spólnym zezwoleniem wszech panow poslow. A przyszedłszy do spólnego zasadzenia, pozdrowienie z wienszowaniem wszelakiego fortunnego powodzenia powiedzą panowie posłowie wielebnym, oświeconym, wielmożnym panam i wszystkim stanam Krolestwa polskiego na sejmie warszawskim zebrany, panam braciej, sąsiadom i przyjaciołom naszym namilejszym i wszelakich uczciwości godnym, tymże braterskie nasze powoleństwa i zachowania przyjacielskie zalecą, jako najlepiej mogąc chuci nasze pokazać ku IchMści panom radam i innym wszem stanam koronnym.

2. I naprzod obmówić nas mają, którzy na ten spólny sjem nie mogliśmy jechać i przybyć dla niebezpieczeństwa tego to państwa od Moskiewskiego i walki, która się w Ifflanciech od Szweda dzieje, potem tak tę sprawę unji albo spólnego złączenia zacząć mają, aby ta unja panam radam i wszem stanam Korony polskiej pod tak trudnym czasem Rzeczypospolitej naszej mniej wdzięczna nie była, jako więcej potrzebą przymuszona, aniżeli dobrowoleństwem zjednana, i ktorej aże teraz z samej tylko swej własnej potrzeby uprzejmie żądają.

3. Mogą też przypomnieć z początku, ktorego czasu od najaśniejszych panow przodkow J. K. Mci Władysława Jagiełła i syna jego Kazimierza, Aleksandra Witolta i Zygmunta wielkich księdzow litewskich naprzod, a potem od Olbrachta krola polskiego i Aleksandra wielkiego księdza litewskiego państwo litewskie Koronie polskiej złączone i zjednoczone jest, przodkowie naszy nie opuścili i my też nie opuszczamy zachowania prawdziwej braciej, towarzyszw i krewnych przeciwko

tem officium nosque sub uno principe veluti unius capitis compage pro uno populo unoque corpore cum natione Polona nos reputasse nec ulla in re ab illa alienos declarasse, quin, quoties fuit necesse, et publice et privatim et secunda et adversa communia existimarem, cuius rei exempla in promptu habentur. Sed cum in proximis iisce Regni comitiis omnes Regni ordines expetivisse intellexissemus, ut haec ipsa iam dudum constituta et veluti compacta utriusque dominii consociatio sive unio, firmiore constricta nexu, magis ac magis coalescat et constans ac perpetua ad extremum perduret, concedere nos quoque illis noluisse^a, ut minus hoc unionis vinculum, quam illi, expetivisse videamur.

4. Proinde rogamus, se a nobis missos dicant illarumque dominationum persuadeant, expetere nos expetivisseque semper eas unionis leges ac condiciones, quae serenissimis olim Wladislao rege et Alexandro Vituldo duce inchoata, tandem serenissimis eorum nepotibus Joanne Alberto et Alexandro regibus a maioribus nostris absoluta et quadam parte ad dignitatem huius Ducatus accomodata et attemperata consuetoque hactenus usu approbata est, et confirmata. Volumus enim, ut in perpetuum sit unus princeps, unus rex, unus dux, unus dominus tam regni Poloniae, quam magni ducatus Lituaniae, sub quo tanquam uno capite uterque populus sit unum corpus unaque gens, communibus suffragiis, votis et vocibus perpetuo eligendus non nisi ex stirpe, donec ea superstes fuerit, serenissimorum supranominatorum huius unionis authorum Wladislai Jagellonis, Alexandri Vituldi^b. Quae si, quod omen Deus avertat, non extiterit, tunc secundum praescriptum privilegiorum nos sine scitu et consilio praelatorum, baronum, procerum, nobilium regni Poloniae,

narodowi polskiemu i będąc pod jednym panem jako jednej głowy ciałem, zawsześmy się rozumieli za jeden lud i jedno ciało z narodem polskim ani w żadnej rzeczy nie oddalaliśmy się od nich, i owszem, ilekroć potrzeba, i w rzeczach ziemskich i własnych szczęśliwe i przeciwne przypadki mieliśmy za wspólne, czego wszystkiego jasne przykłady są na dorędzi. Ale gdy na tym blisko przeszłym sejmie koronnym wszystkich stanów koronnych tego chcieć i pożądać wyrozumieliśmy, aby ta unja już dawno postanowiona a jako wspólne obojga państwa złączenie, mocniejszym węzłem związane, więcej a więcej się spajało i tak stale wiecznie do końca trwało, postąpićemy im tego nie chcieli, żebyśmy tej związku zjednoczenia mniej, niż oni, pożądać i chcieć widziani byli.

4. A przeto prosimy, żeby panowie posłowie powiedzieli sobie na to od nas być posłanych i Ich Mościami panom radam i innym wszem stanom koronnym aby perswadowali, iż pożądamy abo pragnimy zawsze takowych obyczajow i sposobow unji, ktore przez najjaśniejsze pany Władysława Jagiełła krola a Alexandra Witołta wielkiego księdza zaczęte, potem przez najjaśniejsze pany, ich wnuki, Olbrachta i Alexandra krole i od przodkow naszych dokończone i po części ku dostojęństwu tego państwa Wielkiego księstwa sposobione i umiarkowane i zwykłem dotychczas używaniem uchwalone są i utwierdzone. Abowiem chcemy, aby wiecznemi czasy był jeden pan, jeden krol, jeden wielki ksiądz i jeden pan tak Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa, pod którym jako jedną głową lud obojgo państwa aby był jednym ciałem i jednym narodem. Który pan aby spólnemi głasy i zezwoleniem obojga państwa wiecznie wybran był, nie kto inszy, jedno z chwalebного a świętego narodu i domu najjaśniejszych wyżej opisanych, którzy byli

88. ^a P. i N. voluisse. ^b N. Vitoldi.

fratrum nostrorum, ad electionem magni ducis novi non procedemus, sed cum ipsis pariter, si vocati congruo tempore venire voluerint, quemadmodum utrinque vocari congruumque et idoneum tempus alterutris necessario assignari debet, magnum ducem et dominum eligemus. Pariformiter defuncto rege Poloniae praefati praelati, barones, proceres et nobiles regni Poloniae sine scitu et consilio praelatorum utriusque status, tam spiritualium quam saecularium, et baronum, ducum, procerum, nobilium magni ducatus Lithuaniae ad electionem non procedent, sed pariter cum praelatis et baronibus magni ducatus Lithuaniae, si vocati tempore congruo venire voluerint, sicuti et vocari debent, ut supra expressum est, regem et dominum eligent.

5. Hoc etiam adiiciendum et expresse in diplomate publico scribendum domini oratores curent, ut sicuti ad serenissimi regis inaugurationem legati ex Magno Ducatu mitti debent, ita quoque mox nulla interiecta mora Vilnam in Lithuaniam ad inaugurationem eiusdem magni ducis legati ex regno Poloniae mittantur, pompam eius utriusque inaugurationis mutuo, ducales ceremonias et solennia celebraturi in praesentia omnium ordinum et districtuum Magni Ducatus, secundum loca uniuscuiusque atque, sicuti dominis Polonis in regno Poloniae circa coronae, ita nobis quoque et nostris successoribus circa ducalium insigniorum susceptionem iura illius Maiestas et privilegia, libertates, immunitatesque confirmabit et se more institutoque maiorum, secundum praescriptam formam, iuramento nobis quoque obligabit. Hoc tamen adiecto, ut electio pro tempore

początki tej unji, Władysława Jagiełła i Alexandra Witolta, poki tego świętego a chwalebne go narodu nadalej stawać będzie. A gdzieby, czego Boże uchwaj, nie dostało, tedy wedla nauki w przywilejach opisanej my okrom wiadomości i rady prałatów i panow, szlachty i wszego rycerstwa Korony polskiej, braciej naszej, ku wybieraniu wielkiego księdza nowego nie przystąpimy, ale z nimi wespołek, jeśli wezwani czasu słusznego przybyć będą chcieli, wielkiego księdza i pana wybierzemy, jakoż z obu stron mają być wezwani i czas słuszny na to naznaczon. Tymże obyczajem po ześciu krola polskiego przerzeczeni prełaci, panowie, rycerstwo i szlachta Korony polskiej, bez wiadomości i rady prałatow, panow, ksiąząt i wszego rycerstwa i szlachty Wielkiego Księstwa litewskiego ku wybraniu nowego krola nie przystąpią, ale wespołek z prałaty, pany i wszemi stany Wielkiego Księstwa litewskiego, jeśli wezwani czasu słusznego przybyć będą chcieli, krola i pana obiorą, jakoż i mają być wezwani i czas słuszny na to naznaczon.

5. To też aby było przydano i jaśnie na przywileju obwarowano, mają się postarać panowie posłowie, aby jako na koronacją krola polskiego posłowie z Wielkiego Księstwa litewskiego posłani być mają, tymże też obyczajem okrom wszelakiego przedłużenia skoro po koronacji posłowie z Korony polskiej ku podniesieniu tegoż pana na Wielkie Księstwo do Litwy posłani być mają i przy sprawie tego podniesienia i przy wszystkich zwykłych ceremonjach oblicznie przybyć, która wszystka sprawa aby była przy zasadzeniu wszystkich stanów i ziem Wielkiego Księstwa na miescach ich, a jako panom Polakom Korony polskiej przy koronacji, tak też nam i naszym potomkom przy podniesieniu na Wielkie Księstwo i przymowaniu klejnotow książęcych krol i wielki ksiądz prawa, przywileje, wolności i swobody nasze ma potwierdzić i siebie obyczajem

serenissimi Poloniae regis et magni ducis Lituaniae in confiniis utriusque domini fiat electoque iam serenissimo Poloniae rege ad coronandum illius maiestatem Craccoviam ac deinde Vilnam secundum praescriptum modum eatur.

6. Et sicuti hunc, qui nobis foeliciter dominatur ac regnat, serenissimum principem nostrum et dominum, dominum Sigismundum Augustum, ita et alium, sive de eius maiestatis stirpe descendentem, sive communibus votis et consencientibus suffragiis post illius maiestatis mortem, quae utinam sera contingat, vivente vero illius maiestate ex illius maiestatis consensu, secundum privilegiorum praescriptum eligendum nunquam deserere debemus nec deseremus, sub fidei et honoris sponsione, qua a maioribus nostris utrinque obligati sumus, inclitoque regno Poloniae firmiter et indivulse adhaerere debemus, nunquam praefatos praelatos, barones, proceres nobilesque regni Poloniae in omnibus eorum necessitatibus et adversitatibus deserendo, sed semper ipsis contra omnium inimicorum eorum insidias et insultus consilia, auxilia et favores fideliter ministrando et nulli lites, guerras, bella, praeter scitum, voluntatem, consensum, consilium, requisitionem ipsorum et eorum successorum indicere, facere vel movere audebimus, nisi ex gravi aliqua et repentina necessitate ab hostibus casu ingruente, nec quenquam hostium fraude, dolo, consilio pravo, per nos vel submissas personas in Regnum sollicitare aut irritare in animum inducemus, quin illi non secus ab omnibus omnium insidiis cavere ac illud tueri et defendere perpetuo nos obligamus et obstringimus, non secus ac nosmet ipsos et Magnum Ducatum tueri ac defendere pro pietate in patriam sumus obstricti et obligati. Vicissim etiam nos nobis certo persuademus, idem incliti regni

i przykładem przodków swych wedla opisanej formy przysięgą nam i potomkom naszym obowiązać. Przytem też tego dołożyć potrzeba, aby wybieranie krola polskiego i wielkiego księzda litewskiego było zawsze przy granicach tego obojogo państwa, a potem koronacja w Krakowie a podniesienie na Wielkie Księstwo w Wilnie, tak jako wyżej opisano.

6. A jako tego, który nam szczęśliwie panuje i kroluje, najajśniejszego pana a pana naszego Zygmunta Augusta, tak i innego potem bądź z Jego Majestatu narodu pochodzącego, bądź też spólnemi głosy i zezwoleniem od obojga państwa wybranego, nigdy opuszczać nie mamy ani opuścimy pod szlubem wiary i poczciwości naszej, jakośmy się z przodków naszych z obu stron tem obyczajem obowiązali. Wszakoz takowe wybieranie pana niema bydz aże po zejściu z tego świata J. K. Mści, do czego aby nierychło przyszło, racz to nam dać Panie Boże. A za żywota i panowania J. K. Mci tedy z pozwolenia J. K. Mci wedla opisu przywilejow to wybieranie pana być ma. Też mamy przy przerweczonem Krolestwie polskiem mocnie i nierozdzielnie wspolek stać i nigdy przerweczonych praelatow, panow i wszego rycerstwa szlachty Korony polskiej we wszystkich ich potrzebach i przygodach nie opuszczać, ale zawsze im przeciwko wszystkim nieprzyjacioł zdradam i usiłowaniu rady, pomocy i życzliwości wiernie użyczając i nizkim walki i wojny okrom wiadomości, wolej i przyzwolenia ich i potomków ich nie będziemy poczynać ani podnosić, wyjąwszy wielkiej a nagłej przypadłej od nieprzyjaciela potrzeby, ani żadnego z nieprzyjacioł zdradą, chytrością, złą radą, przez nas albo przez inne osoby przeciwko krolestwu podbijać albo podbudzać nie mamy i owszem nie inaczej od wszelakich zdrad onemu przestroge czynić i jego bronić, jako nas samych i Wielkie Księstwo opatrować i bronić wedla winności naszej ku ojczyźnie powinności i obowiązani, tak też Koronie

Poloniae praelatos, barones, proceres ac nobiles esse facturos seque eadem hac ratione iisdemque per omnia conceptis et reversalibus verbis obligaturos et Magnum Ducatum eiusque utriusque status, tam spirituales quam saeculares, praelatos, barones, duces, proceres et nobilitatem nunquam deserturos^a nec ullis hostilibus insidiis vel machinationibus, fraude, dolo consilioque pravo, per se vel submissas personas, exposituros nec guerras, bella, praeter scitum, voluntatem, consensum, consilium, requisitionem nostram et nostrorum successorum indicere, facere vel movere audebunt, nisi itidem ex gravi aliqua et repentina necessitate, ita tamen, ut auxiliorum ac subsidiorum, quae ultro citroque ferri debent, habeatur ratio, quantae ex Magno Ducatu in Regnum et quantae vicissim ex Regno in Magnum Ducatum suppeditari debent, sive haec auxilia et suppetiae militum stipendio conductorum sive generali expeditione evocatorum sive etiam stipendii suppeditatione constiterint, ut quantae sint Regni, quantae item Magni Ducatus facultates et copiae, aequa proportione aestimatio fiat habita, non minus hostium ratione, ne ad quoslibet bellicos tumultus utrinque omnium virium contentio exigatur.

7. Praeterea domini legati dent operam, ut publico deinceps diplomate diligenter caveatur, ne utrinque liceat cum quibuscumque populis foedera seu perpetua seu temporalia sicut pacisci, societates et coniunctiones contrahere, ita nec violare, nisi utrinque communicato consilio requisitoque et praebito assensu.

8. Ad communia etiam comitia, secundum veterum privilegiorum praescriptum, dicent nos consentire, ita tamen, ut ne ob quamlibet causam ea convocentur, sed si grave aliquod negotium commu-

Polskiej wiecznie powinny i obowiązanych siebie czynimy. Wzajem też mamy pewną ufność, że też sławnego Królestwa polskiego prałaci, panowie i wszystko rycerstwo i szlachta przeciwko nam toż uczynią i temże obyczajem i też temi we wszem słowy przeciwko nam obowiązanie i powinność przyjmą, iż Wielkiego Księstwa litewskiego i jego prałatow, panow, książąt i wszego rycerstwa i szlachty nie mają opuszczać ani żadnym nieprzyjacielskim zdradam i usiłowanom, też zdradą, chytrnością i złą radą sami przez się albo przez inne osoby nie mają podawać, ani też walki i wojny okrom wiadomości, przyzwolenia i rady naszej i potomkow naszych nie mają poczynać, wyjąwszy wielką nagłą przypadłą od nieprzyjaciela potrzebę. Wszakż wszelakie potrzeby pomocy i ratunki na obie stronie obojga państwa aby tak były czynione, żeby zważono, co i jako wiele ma być z Wielkiego Księstwa Koronie a z Korony też Wielkiemu Księstwu, bądź ludźmi służebnymi, bądź pospolitem ruszeniem abo też pieniędzmi, aby uważono było, jakie możności i dostatki są Koronie a jakie Wielkiego Księstwa i tym obyczajem słuszny szacunek być mógł, i też wedla potrzeby uważenia nieprzyjacielskiego. A iżeby też nie na każdy zawroch ruszenie wszystkich sił wyciągano.

7. A dla tego panowie posłowie przypilnować tego mają, aby to jawnem pismem na potem obwarowano było, żeby nie było wolno z obu stron obojemu państwu niskim przymierza tak wiecznego, jako doczesnego i złączenia przyjmować, tak ani wzruszać, jedne za spólną radą i zezwoleniem obojga państwa.

8. Też na spólne sejmy wedle nauki starych przywilejow iż przyzwalamy, powiedzą panowie posłowie, wszakoż tak, aby na te sejmy spólne nie byli zzywani i zbierani dla jakichkolwiek lekkich przy-

nisque aliqua utriusque dominio necessitas emerit, communicato prius nobiscum ea de consilio, tum demum utrinque ad legibus et privilegiis praescriptum locum, vel ubi serenissimo principi visum fuerit convenire, omnes praelati, barones, proceres, nobiles vocati congregari debent, quod si leviora aliqua incubuerint in republica negotia vel quae privatim et leviter alterutrum dominium contingant, quorum causa comitia haberi esset necesse, ea per legatos idoneos utrinque mittendos, qui tamen totum senatum populumque Lituanum repraesentabunt, evitandorum itinerum dispendiorum causa expediri posse censemus, qui tam hinc a nobis in Regnum, quam e Regno huc ad conventum mitti debebunt.

9. Caveatur etiam, ne hic praesens Varschaviam conventus obsit privilegiis, quominus postea ex illorum praescripto comitia ad fines utriusque domini habeantur.

10. Maximopere autem intenti esse debent domini legati nostri, ut sua huic Magno Ducatui dignitas, amplitudo et iuridictio imperiumque constet nec hac antiquae unionis renovatione labefactetur nec honestas publica, uti antiquo privilegio cautum et provisum est, laedatur, in quo privilegio haec verba continentur¹: »Et si quae aliae singulares inscriptiones inter nos praelatos et barones regni Poloniae forent, quae communem utrinque honestatem laederent, quas antecessores nostri non tenuerint, tales nos quoque non recipimus neque tenebimus«. Itaque ut secundum antiquam consuetudinem non obstantibus prioribus inscriptionibus quibuslibet, quas antecessores nostri non receperunt neque tenuerunt, senatoribus utriusque status ac reliquis ordinibus omnibus cuiuscumque conditionis et praeeminentiae, ducibus, magnatibus, baronibus, proceribus,

czyn, a jeśli wielka a ważna potrzeba przytrefi się i spolna obojemu państwu, tedy oznajmiwszy naprzód o tem, toż na ten czas z obu stron na miejsce w statutach i przywilejach opisane, abo gdzieby się J. K. Mci widziało, zjechać się mają wszyscy i zebrać prałaci, panowie i inni wszyscy stanowie obojga państwa i obojga stanu, tak duchownego jako świeckiego. Ale jeśliby się przydały lżejsze i mniejsze potrzeby, albo ktore nie tak bardzo dotyczą ktorego państwa, tedy takowe wszystkie potrzeby przez posły godne z obu stron posłane mają być odprawowane, a to uchodząc więszego i niepotrzebnego kosztu i nakładu. Ktorzy posłowie jako od nas do Korony, tak z Korony tu na nasz sjem mają być posyłani.

9. Też ma być opatrzone, aby ten terażniejszy zjazd i zebranie do Warszawy nie było na przekazie i zawadzie przywilejom, aby wedla nich nie miały napotem sejmy bywać przy granicach obojga państwa.

10. A nawięcej pilnie przestrzegać będą powinni panowie posłowie nasi, aby w namniejszej części prawa Wielkiego Księstwa litewskiego, wolności, prerogatywy książęcych, pańskich, urzędniczych i innych wszech tego państwa stanów położone i zniżone nie były, ale żeby temu państwu, Wielkiemu Księstwu, zostało zawsze jego dostojęństwo, ważność, władza i rozkazowanie, ani tem odnowieniem starej unji było naruszono, ani ziemską uczciwość, tak, jako starym przywilejem opatrzone i obwarowano, nie była obrażona, w którym przywileju te są słowa wyrażone¹: »I jeśliby ktore insze zapisy między nami prałaty i pany Korony polskiej były, ktoreby z obu stron spolną uczciwość obrażać miały, ktorych przodkowie nasi nie trzymali, i my też nie przyjęli, ani dzierżeć będziemy«. A przeto aby wedla starych zwyczajow, nie biorąc przedsię

88. ¹ Ob. akty z r. 1499, w tem wydawnictwie nr. 73 i 76.

equitibus, nobilibus huius Magni Ducatus, locus tam in consessu comitali in pace, quam in bello in acie dignus et honorificus assignetur suaque vexilla et insignia certis et honoratis in exercitu locis magni ducatus Litvaniae proceres et magnates ac districtus ut constituent nec ulla re inferiores proceribus regni Poloniae habeantur, sed sic, ut unus populus unaque et aequalia unius capitis membra aequali dignitate sibi vicissim exaequantur ac in Lithuania Poloni primam aciem, in Polonia Lituani ducere prioresque cum hoste manus conserere debent.

II. Decernatur etiam publico comitiorum decreto maioris iam coniunctionis firmandae causa, ut tam Polonis in Magno Ducatu, quam Lithvanis in Regno bona quaelibet immobilia terrestria possidere quovis titulo, iure ac dominio liceat, non secus ac veris et naturalibus utrobique indigenis, inducanturque, antiquentur, obli- terentur et cassentur omnia utriusque domini iura, statuta, decreta in contrarium promulgata, illa praecipue, per quae agnatis redimendi ab extraneis dotalia bona certo constituto pretio permittebatur.

12. Et ne ulla deinceps huius disruptendae societatis et unionis supersit in perpetuum occasio, caveatur utrinque diligenter, ne vectigalia nova in utriusque domini damnum et detrimentum constituentur. Neve moneta levis et inaequalis cudatur, sed ut valore et pondere exaequetur sine detrimento Magni Ducatus, ne mercatores utrinque defraudentur commerciaque iuste et fideliter ab utrisque populis exercentur et ut merces vitiosae exterminentur inque perniciem alterutrius domini non importentur neve in nundinis et foris publicis Poloni in Lithuania, Lithvani in Polonia opprimantur, sed sint inter se tanquam una gens et natio.

ktorychkolwiek pierwszych przeciwnych zapisow, ktorych przodkowie nasi nie przyjęli ani trzymali, radam obojogo stanu duchownego i świeckiego i innym wszem stanom książęcym, pańskim i urzędniczym i wszemu rycerstwu i szlachcie tego Wielkiego Księstwa litewskiego miejsce tak w zasadzeniu sejmowem czasu pokoju, tak i na wojnie w szyku, słuszne i uczciwe było naznaczone i swoje chorągwie i znamiona na pewnych i uczciwych w wojsce miejscach Wielkiego Księstwa panowie i książęta i inni wszyscy stanowie aby stawili i w żadnej rzeczy aby nie byli poniżeni od panow Korony polskiej a w Litwie Polacy, w Polsce Litwa pierwszy uff wieść mają i pierwiej się z nieprzyjacielem potykać.

11. Też aby pospolitą sejmową uchwałą to się postanowiło dla utwierdzenia więzszego złączenia, żeby tak panom Polakom w Wielkiem Księstwie litewkiem, jako Litwie w państwie koronnem majątności, osiadłości wszelakie, leżące i ziemskie, trzymać wszelakiem prawem i panowaniem wolno było i aby były podniesione i skazane wszystkie obojogo państwa prawa, statuta i dekreta abo wyroki naprzeciwko temu wypuszczone, osobliwie one, ktoremi bliskim dopuszczono skupować cudzoziemcow z imion wianownych, a to pewnym szacunkiem.

12. A iżeby na potem roztargnienia tego spólnego złączenia i zjednoczenia żadna okazja abo przyczyna nie została, ma być pilnie opatrzone, aby cła nowe ku szkodzie obojogo państwa nie były stanowione. Moneta też aby nie była lżejsza i nierowna, ale jednakiej ważności, jakoby było bez szkody Wielkiego Księstwa. Kupce aby z obu stron nie byli oszukiwani, kupiectwa i handle aby sprawiedliwie a wiernie z obu stron były sprawowane. Towary złe aby były wyniszczone i ku szkodzie drugiego państwa nie były wnoszone.

13. Pontalia, aggeralia, in detrimentum et damnum utrobique commeantium ne constituentur nec insolitis itineribus antiqua et consueta mutantur atque avertantur liberaque sint omnia ubique itinera, tam terrestria quam aquatica, et libera commeandi et hinc illuc illincque huc omnia cuiusvis generis aurum, argentum, aes, cuprum, stannum, ferrum ac caetera metalla, item pelles, caeram, saepum^a et id genus merces omnes evehendi, asportandi, ducendi facultas, nec unquam id prohibeatur terrave occludatur sine scitu utriusque dominii. Repressalia ac inhibitiones tollantur nec facile admittantur, nisi post primam, secundam ac tertiam denunciationem. Litora antiquitus libera, quae iure gentium communia sunt, ne occupentur. Salis demissio ne ex Polonia, Prussia et Russia prohibeatur neve quis peregrinus in detrimentum utriusque dominii negociator sine mutuo utrinque consensu arestetur et detineatur.

14. Profugi utrinque, tam servi, qui bona fide ad pretium participandum serviunt, quam ascriptitii et coloni, sine ullis dilationibus ac cavillationibus dominis reposcentibus restituantur.

15. Fines quoque et limites, quibus Regnum a Magno Ducatu discernitur, ita uti antiquitus sunt determinati, regantur, renoventur et consignentur, ne ulla eorum causa praebatur dissociandarum^b, quod absit, utriusque populi voluntatum vel minima occasio. De iniuriis etiam utrinque datis, praesertim inter finium accolae, violentiis et invasionibus, ut capitanei locorum ex aequo et bono, sine strepitu et figura iudicii, non remittendo ad iudicia terrestria, sine quibusvis dilationibus cognoscant iusque celeriter administrent.

13. Mostowe, grobelne i inne takowe wymyślone wyrywki ku szkodzie obojogo państwa aby nie były stanowione. Ani drogami niezwykłemi i nowemi stare i zwyyczajne drogi nie były odmienione, ni indzie obracane; aby były dobrowolne wszędzie drogi, tak lądem jako i wodne, i dobrowolne przebywanie i prowadzenie wszelakich rzeczy stąd do Korony a z Korony zasię tu do Wielkiego Księstwa, złota, srebra, miedzi, spiże, cyny, żelaza i wszystkich kruszców i innych wszelakich towarów, nigdy to nie ma być bronione. Też zawierania i hamowania aby ustały i nie łącno dopuszczane były, aże po pierwszym, drugim i trzecim opowiedzeniu, ani ziemia nie ma być zawierana okrom wiadomości obojogo państwa. Brzegi aby po staremu były wolne, a osobliwie w Prusiech, też wypuszczenia soli z Korony, z Rusi i też z Prus aby nie hamowano, ale żeby to wolno było i aby cudzoziemski człowiek ku szkodzie obojogo państwa kupcom, okrom spólnego zezwolenia z obu stron, aby nie był arestowan i hamowan.

14. Zbiegowie też i słudzy, którzy z myta służą, jako i poddani, aby okrom wszech zwłok i wykręcania byli wracane.

15. Granice też główne między Koroną i Wielkiem Księstwem aby wedla starego rozgraniczenia były zachowywane, odnowione i naznaczone, aby stąd żadnej najmniejszej przyczyny nie było ku roztargnieniu i rozerwaniu miłości i przyjaźni obojogo ludu tych dwu państw. W krzywdach też z obu stron poczynionych, a zwłaszcza między ludźmi pogranicznymi, jako w gwałciech, najazdach domowych, aby starostowie słusznie i pobożnie bez wszystkich długich przewłok prawnych, nie odsyłając do inszych należących sądow, sami nieodwłocznie sędzili i sprawiedliwość prędko czynili.

16. Ac ne quid sit reliquum utque per omnia magnus ducatus Lithuaniae regno Poloniae exaequetur, aequum et consentaneum iustitiae, quae aequalitate constat, existimamus, ut civitates quoque ac eorum incolae in Magno Ducatu civitatibus et earum incolis in Regno exequentur. Imprimis autem Vilna, metropolis et sedes ducalis, ut iisdem privilegiis, prerogativis et immunitatibus, a suis tamen privilegiis et consuetudinibus non recedendo, gaudeat, quibus Cracovia, metropolis et sedes Regni, gaudet, utque ad communia comitia legatos etiam suos ex consulatibus binos perpetuo cives Vilnenses mittant, qui primum post legatos Cracovienses in consessu locum obtineant deque suis rebus ad statum suae civitatis pertinentibus dicendae sententiae facultatem habeant.

17. Quod cum ita, uti hic praescriptum est, factum constitutumque^a fuerit, speramus, Deo optimo maximo, mutuae charitatis et unionis amantissimo duce et autore, hanc unionem mutuam utrique clarissimae huic genti et Reipublicae ac communi nostro principi, cuius maiorum eiusque ipsius autoritate haec geruntur, salutarem perpetuo fore, utque in eius nominis laude et gloria sempiterna fiat, divinam illius maiestatem supplices communibus votis precamur omnes. Quae omnia et singula, si opus fuerit, novis inscriptionibus et iureiurando utrinque confirmare debent.

18. Caetera, quae ex dignitate et utilitate huius magni ducatus Lithuaniae esse arbitrabuntur, reverendissimi ac illustrissimi et magnifici domini legati pro sua prudentia et in communem patriam pietate, summa cura et diligentia cum inclito regni Poloniae senatu de hac ipsa dominorum coniunctione et unione honesta et utrique dominio salutari agant, statuunt, decernant, de omnibus difficillimis quibusque et impeditissimis negotiis ad frequentiore huc senatum referentes. Nihil autem

16. A iżeby we wszem Wielkie Księstwo litewskie było zrownane z państwem koronnem, słuszna i przystojna rzecz sprawiedliwości, która w równości bywa zachowana, aby miasta też i ich obywatele w Koronie zrownane były, a naprzód miasto wileńskie jako główniejsze i stolica Wielkiego Księstwa, aby z tychże przywilejów prerogatyw, swobod i wolności, wszakoż od swoich przywilejów nie odstępując, weseliliby się, z których miasto krakowskie jako główniejsze i stolica Królestwa weseli się. Też na sejmy spólne dwu posłów swych z rady mieszczan wileńskich wiecznemi czasy aby posyłałi, którzy aby pierwsze miejsce po posłach rady miasta krakowskiego mieli i o swych rzeczach na stan miasta swego należących wolne przymowy i przykładania czynili.

17. Co gdy się tak, jako tu opisało, sprawi i stanie, mamy nadzieję w Panie Bodze, który jest wszelakim miłości i jedności początkiem i wodzem, że to spólne zjednoczenie temu obojemu sławnemu narodowi i Rzeczypospolitej i też spólnemu panu naszemu, którego przodków i jego samego sprawą to się dzieje, będzie wiecznemi czasy zdrowe i pożyteczne i aby było ku czci i wiecznej chwale bożej, Majestatu Jego Boskiego, pokornemi i spólnemi prozbami o to wszytcy prosimy. Ktore wszytcki i każde z osobna wyżej opisane rzeczy, będzieli potrzeba, nowemi zapisy i przysięgą z obu stron utwierdzone być mają.

18. Inne rzeczy, ktore z dostojenstwa i pożytku tego państwa Wielkiego Księstwa litewskiego wielebni, oświeceni, wielmożni etc. IchMśc panowie posłowie być będą rozumieli z baczenia swego i powinności ku ojczyźnie swej, z nawiętszem staraniem i pilnością z IchMciami pany radami koronnemi o tem oto tych państw złączeniu i zjednoczeniu aby sprawowali i stanowili, coby było z poczciwością i dobrem a zdrowem obojogo państwa. A w rzeczach i sprawach trudniejszych

88. * W tekstach: constitutumque.

Kutrzeba-Semkowicz, Akta unji Polaki z Litwą.

pro sua erga communem patriam pietate et mandati fide praeter hoc negotium unionis in illis comitiis tractare audeant aut hos mandati nostri fines excedere.

19. Quae omnia ita ab omnibus deliberata, decreta conclusaque et commissa reverendissimis, illustrissimis et magnificis ac generosis legatis suis ad comitia Varschaviensia missis testamur per praesentes.

In quorum fidem sigillum nostrum subappressum est. Actum et datum Vilnae vigesima prima^a mensis iulii, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo tertio.

Sigismundus Augustus rex subscripsit.

referując się abo odzywając do wszej rady i innych wszech stanow Wielkiego Księstwa i z powinności swej ku ojczyźnie i z wiary zlecenia, żadnej inszej rzeczy oprócz tej samej unji na tem sejmie aby nie raczyli ani się ważyli sprawować i stanowić i z kresow tego zlecenia naszego spólnego wykroczyć.

Datum Vilnae XXI die mensis iulii, anno Domini M.D.LXIII.

Ktoreż to poruczenie od wszystkich wobec namowione, naradzone i zamknięte, tak słowo od słowa wielebny, oświeconym i wielmożnym panom posłom na sjeń warszawski obranym podane być świadczymy tym listem. ku ktoremu jest pieczęć nasza przyciśniona. Datum dnia i roku tegoż jako wyżej.

Sigismundus Augustus rex.

B. Tekst drugi.

Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae etc. dominus et haeres significamus tenore praesentium quibus^b interest universis, quod constituti coram nobis reverendi, illustres, magnifici, generosi, nobiles, famati, praelati, senatores, consilarii status utriusque spiritualis et saecularis ac utriusque subsellii, necnon duces, barones, officiales et universi Magni Ducatus incolae, tam terrigenae, quam cives, in comitiis generalibus praesentibus huius Magni Ducatus congregati, non solum suas, sed et aliorum fratrum suorum, pro suo quisque statu et conditione, personas ac omnem in universum rempublicam magni ducatus Lithvaniae representantes, cum iam certos ex ordine quisque suos legatos et nuntios ad instantia ac communia regni Poloniae et magni ducatus Lithvaniae Lomsam prius ex Piotrcoviensium comitiorum decreto indicta¹, deinde Varschoviam ex certis rationibus translata comitia designassent, in literis mandati² nominatim expressos, mutuo praehabito nobiscum communicatoque consilio, de mutuo et unanimi consensu et concordii omnium voluntate tale iis ipsis legatis et nuntiis suis coram nobis expressis verbis dederunt mandatum, orantes eos ac per fidem et erga patriam pietatem obtestantes, ut secundum illud per omnia se gerant nec eius fines praetergrediantur. Quod quidem exceptum ex illorum ore fideliter est annotatum, deinde praesentibus omnibus lectum et approbatum, ut diplomate hoc nostro publice expressum describeretur, supplicaverunt. Eius autem tenor et sententia est haec:

1. Quandoquidem sacra maiestas regia, dominus noster clementissimus, in proxime^c praeteritis regni Piotrcoviensibus comitiis una cum inclito senatu suo, postulantibus omnibus ordinibus, comitia communia regni Poloniae et magni ducatus Lithvaniae instituerit et ad ferias Sancti Martini proximas³ ob gravissima utriusque reipublicae

88. ^a W N. cyfra (razymśka) i mensis iulii dopisane inną ręką. ^b K. 2 i Dr. quorum. ^c K. 1 proximis.

88. ¹ Ob. Volumina legum II 622. ² Ob. w temże wydawnictwie nr. 87. ³ 11 listopada 1563 r. Ob. Volumina legum II 622.

negotia indixerit, non potentes^a autem omnes utriusque status, ecclesiastici ac saecularis, praelati, senatores^b, barones, optimates, proceres huius Magni Ducatus praesto ad illa ipsa comitia adesse, ideo quosdam ex nostro senatorio ac item ex reliquis ducalibus, militaribus, nobilibus equestribusque ordinibus deligendos et loco nostri nostras repraesentaturos personas mittendos Varschoviam duximus, dominos, collegas, amicos fratresque nostros charissimos et observandos, quorum nomina aliis mandati litteris sigilloque sacrae maiestatis regiae obsignatis nominatim sunt expressa¹, quorum reverendissimas ac illustrissimas dominationes tamquam dominos, collegas fratresque et amicos oramus fraterneque exhortamur, ut in illum conventum Reipublicae nostrae causa profecti suam non minus quam nostram dignitatem respiciant ac tueantur. Ac ii, qui ex equestri ordine sunt delecti, iis, qui ex senatu missi sunt, in omnibus tamquam maioribus et patribus conscriptis debitum honorem ac reverentiam exhibeant nihilque sine eorum consilio et assensu de publicis nostris rebus agendum vel statuendum sibi existiment, vicissim vero reverendissimi ac illustrissimi^c senatores debita etiam illos benevolentia prosequantur ac de publicis etiam rebus cum eisdem benevole et fraterne conferant itaque erga illos^d se gerant, prout fideles et veros reipublicae patres erga liberos suos se gerere decet. Quoties autem verba in consessu mutuo sunt super iis negotiis unionis facienda, ne quis se ex iis, qui ab reliquis ordinibus missi sunt, iniussu legatorum ab ordine senatorio missorum ad dicendum ingerat, sed eorum iussum voluntatemque et communem omnium legatorum assensum expectet tamquam maiorum, seniorum et patrum conscriptorum, quibus omnem honorem, reverentiam et oboedientiam exhibere debent. Venientes autem in communem consessum, salutem plurimam et cum privatim, tum publice, omnium rerum foelices successus precentur domini legati reverendissimis, illustrissimis, magnificis ac generosis dominis, omnium regni Poloniae ordinum statibus in comitiis Varschaviensibus congregatis, dominis fratribus, vicinis amicisque nostris charissimis et observandis^e, eisdemque fraterna nostra obsequia et amicitiae officia commendabunt quibus poterint verbis, nostram erga illum inclitum senatum et omnes ordines benevolentiam declarantes.

2. Imprimis vero excusabunt nos, qui ad communia haec comitia venire non possumus propter imminentem huic imperio Moschum et bellum, quod in Livonia contra Svetos geritur, deinde caute et prudenter negotium unionis tractandae suscipiant, ne senatui vel ordinibus Poloniae minus grata haec unio hoc tempore nostrae Reipublicae difficili accidat, quasi necessitate exorta magis, quam benevolentia conciliata, nunc demum serio expetatur.

3. Poterint commemorare ab initio, quo tempore a serenissimis sacrae maiestatis regiae maioribus, Vladislao Jagellone ac filio eius maiestatis Casimiro et Alexandro Vituldo et Sigismundo ducibus Lithvaniae primum ac deinde Alberto et Alexandro a maioribusque nostris Lithvania regno Poloniae coniuncta, unita et consociata est, nullum maiores nostros ac nos etiam nunc intermisisse ac etiam nunc non intermittere^f verorum fratrum, sociorum, consanguineorum erga Polonorum^g gentem officium nosque sub uno principe veluti unius capitis compage pro uno populo unoque corpore cum natione Polona reputasse nec ulla in re ab illa alienos declarasse, quin, quoties fuit necesse, et publice et privatim et secunda et adversa communia existimaremus, cuius rei exempla in promptu habentur. Sed cum in proximis iisce regni comitiis omnes Regni ordines expetivisse intelleximus, ut haec ipsa iam dudum constituta et veluti compacta utriusque domini

88. ^a K. 1 possimus. ^b K. 2 i Dr. saeculares. ^c K. 2 i Dr. reverendi ac illustres. ^d K. 2 i Dr. eos. ^e Dr. observandissimis. ^f K. 1 ac nos etiam nunc intermittere. ^g K. 1. Poloniae.

88. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 87.

consociatio sive unio, firmiore constricta nexu, magis ac magis coalescat et constans ac perpetua ad extremum perduret, concedere nos quoque illis noluisse, ut minus hoc unionis vinculum, quam illi, expetivisse videamur.

4. Proinde rogamus, se a nobis missos dicant illarumque dominationibus persuadeant, expetere nos expetivisseque semper eas unionis leges ac condiciones, quae serenissimis olim Vladislao rege et Alexandro Vituldo duce inchoata, tandem serenissimis eorum nepotibus Ioanne Alberto et Alexandro regibus a maioribus nostris absoluta et quadam parte ad dignitatem huius Ducatus accommodata et attemperata consuetoque hactenus iusu approbata est et confirmata. Volumus enim, ut in perpetuum sit unus princeps, unus rex, unus dux unusque dominus tam regni Poloniae, quam magni ducatus Lithvaniae, sub quo tamquam uno capite uterque populus sit unum corpus unaque gens, communibus suffragiis, votis et vocibus perpetuo eligendus, nonnisi ex stirpe, donec ea superstes fuerit, serenissimorum supradictorum huius unionis autorum Vladislai Jagellonis et Alexandri Vitoldi. Quae si, quod omen Deus avertat, non extiterit, tunc secundum praescriptum privilegiorum nos sine scitu et consilio praelatorum, baronum, procerum, nobilium regni Poloniae, fratrum nostrorum, ad electionem magni ducis novi non procedemus, sed cum ipsis pariter, si vocati congruo tempore venire voluerint, quemadmodum utrinque vocari congruumque et idoneum tempus alterutris necessario assignari debet, magnum ducem et dominum eligemus. Pariformiter defuncto rege Poloniae praefati barones, proceres et nobiles regni Poloniae sine scitu et consilio praelatorum utriusque status, tam spiritualium quam saecularium, et baronum, ducum, procerum, nobilium magni ducatus Lithvaniae ad electionem non procedent, sed pariter cum praelatis et baronibus magni ducatus Lithvaniae, si vocati tempore congruo venire voluerint, sicuti et vocari debent, ut supra expressum est, regem et dominum eligent.

5. Hoc etiam adiiciendum et expresse in diplomate publico scribendum domini oratores curent, ut sicuti ad serenissimi regis inaugurationem legati ex Magno Ducatu mitti debent, ita quoque mox, nulla interiecta mora, Vilnam in Lithuaniam ad inaugurationem eiusdem magni ducis legati ex regno Poloniae mittantur, pompam eius utriusque inaugurationis mutuo, ducales caeremonias et solennia celebraturi in praesentia omnium ordinum et districtuum Magni Ducatus, secundum loca uniuscuiusque. Atque, sicut dominis Polonis in regno Poloniae circa coronae, ita nobis quoque et nostris successoribus circa ducalium insigniorum susceptionem iura illius maiestas et privilegia, libertates, immunitatesque confirmabit et se more institutoque maiorum, secundum praescriptam formam, iuramento nobis quoque obligabit. Hoc tamen adiecto, ut electio pro tempore serenissimi Poloniae regis et magni ducis Lithvaniae in confiniis utriusque domini fiat electoque iam serenissimo Poloniae rege ad coronandum illius maiestatem Cracoviam ac deinde Vilnam secundum praescriptum modum eatur.

Praecipue cavendum, ut quisquis rex vel magnus dux electus fuerit, ea mente eoque animo esse appareat, qui et possit et vellit utramque gentem, tam Polonam quam Lithvanam, aequali benevolentia complecti, ne alteram diligat, alteram contemnat, sed eadem voluntate et gratia sine discrimine erga utramque propendeat. Id quoque prospiciendum et in tempore cavendum est, ut serenissimus Poloniae rex et magnus Lithvaniae dux, tam modernus quam eius maiestatis successores, si plures habuerit filios, liceret sine disiunctione huius unionis unum ad Regni, alterum ad Magni Ducatus gubernacula eligere et collocare, cum scitu, voluntate, consilio consensuque mutuo utriusque domini, status utriusque, spiritualis et saecularis, praelatorum, baronum, ducum, procerum, nobilium etc.

6. Et sicuti hunc, qui nunc nobis foeliciter dominatur et regnat, serenissimum

principem nostrum et dominum, dominum Sigismundum Augustum, ita et alium sive de eius maiestatis stirpe descendentem, sive communibus votis et consentientibus suffragiis post illius maiestatis mortem, quae utinam sera contingat, vivente vero illius maiestate ex illius maiestatis consensu, secundum privilegiorum praescriptum eligendum, nunquam deserere debemus nec deseremus, sub fidei et honoris sponsione, qua a maioribus nostris utrinque obligati sumus inclitoque regno Poloniae firmiter et indivulse adhaerere debemus, nunquam praefatos praelatos, barones, proceres nobilesque regni Poloniae in omnibus eorum necessitatibus et adversitatibus deserendo, sed semper ipsis contra omnium inimicorum eorum insidias et insultus consilia, auxilia et favores fideliter ministrando, et nullas lites, guerras, bella, praeter scitum, voluntatem, consensum, consilium, requisitionem ipsorum et eorum successorum indicere, facere vel movere audebimus, nisi ex gravi aliqua et repentina necessitate ab hostibus casu ingruente, nec quenquam hostium fraude, dolo, consilio pravo, per nos vel submissas personas in Regnum sollicitare aut irritare in animum inducemus, quin illi non secus ab omnibus omnium insidiis cavere ac illud tueri et defendere perpetuo nos obligamus et obstringimus, non secus ac nos metipsos et Magnum Ducatum tueri ac defendere pro pietate in patriam sumus obstricti et obligati. Vicissim etiam nos nobis certo persuademus, idem incliti regni Poloniae praelatos, barones, proceres ac nobiles esse facturos seque eadem hac ratione iisdemque per omnia in conceptis et reversalibus verbis obligaturos et Magnum Ducatum eiusque utriusque status, tam spiritualis quam saecularis, praelatos, barones, duces, proceres et nobilitatem nunquam deserturos nec ullis hostilibus insidiis vel machinationibus, fraude, dolo consilioque pravo, per se vel submissas personas exposituros nec guerras, bella, praeter scitum, voluntatem, consensum, consilium, requisitionem nostram et nostrorum successorum indicere, facere vel movere audebimus^a, nisi itidem ex gravi aliqua et repentina necessitate, ita tamen, ut auxiliorum ac subsidiorum, quae ultro citroque fieri^b debent, habeatur ratio, quanta^c ex Magno Ducatu in Regnum et quanta^c vicissim ex Regno in Magnum Ducatum suppeditare debent, sive haec auxilia et suppetiae militum stipendio conductorum sive generali expeditione evocatorum sive etiam stipendii suppeditatione constiterint, ut quantae sint Regni, quantae item Magni Ducatus facultates et copiae, aequa proportione aestimatio fiat, habita non minus hostium ratione, ne ad quoslibet bellicos tumultus utrinque omnium virium contentio exigatur. Caveatur etiam, ne stipendiarii et milites utrinque ultra fines alterius imperii in deserta et ditiones hostiles progressi praedas agant hostesque irritent ac vestigiis praedae in alterutrius gentis perniciem conversis vastationem provocent, quod saepe factitatum meminimus. Itaque severe ac serio edicatur, ne finitimarum arcium et praesidiorum praefecti audeant vel ipsi fines transgredi vel alios transgredi patiantur.

7. Praeterea domini legati dent operam, ut publico deinceps diplomate diligenter caveatur, ne utrinque liceat cum quibuscunque populis foedera seu perpetua seu temporalia sicut pacisci, societates et coniunctiones contrahere, ita nec violare, nisi utrinque communicato consilio requisitoque et praebito consensu. Hostes vero alterutriusque domini pro communibus hostibus sunt habendi et communibus auxiliis postulandi. Legati vero ad externas tam christianas quam barbaras nationes, puta ad Turcas, Moschos, Thartaros, Valachos, tam ex Lithvana, quam ex Polona gente nullo praehabito discrimine mittantur sive coniunctim ex utraque parte sive divisim ex una aliqua, prout melius et honestius Reipublicae expedire videbitur.

88. ^a K. / audebunt, Dr. ausuros. ^b K. / ferri. ^c K. / quantae.

8. Ad communia etiam comitia, secundum veterum privilegiorum praescriptum, dicent nos consentire, ita tamen, ut ne ob quamlibet causam ea convocentur, sed si grave aliquod negotium communisque aliqua utrique dominio necessitas emerit, communicato prius nobiscum ea de re consilio, tum demum utrique ad legibus et privilegiis praescriptum locum, vel ubi serenissimo principi visum fuerit convenire, omnes praelati, barones, proceres, nobiles vocari congregarique debent. Quod si leviora aliqua incubuerint in republica negotia vel quae privatim vel^a leviter alterutrum dominium contingant, quorum causa comitia haberi esset necesse, ea per legatos idoneos utrinque mittendos, qui tamen totum senatum populumque Lithvanum repraesentabunt, evitandorum itineris dispendiorum causa expediri posse censemus, qui tam hinc a nobis in Regnum, quam e^b Regno huc ad conventum mitti debebunt.

9. Caveatur etiam, ne hic praesens Varschaviam conventus obsit privilegiis, quominus postea ex illorum praescripto comitia ad fines utriusque domini habeantur.

10. Nec minore diligentia caveatur, ne quae ad statum huius et vicissim illius Republicae privatim et peculiariter pertinent, in communibus comitiis statuatur, sed sit una unicuique dominio iurisdictio integra et illaesa, qualis hactenus retinetur, quo in genere sunt: senatus electio, magistratus et officiorum distributio, iudiciorum administratio, legum patriarum ferendarum et emendandarum potestas merumque et mixtum imperium et reliqua eiusdem generis. Praesertim vero, ut si hic in Magno Ducatu bellum geratur, cui omnes utrinque collecti exercitus parere debebunt, vicissim in regno Poloniae eandem super nostros exercitus iurisditionem campiductori regni Poloniae concedimus et in Lithuania Poloni primam aciem, in Polonia Lithuani ducere prioresque cum hoste manus conserere debent.

Maximopere autem intenti esse debent domini legati nostri, ut ne ulla vel minima parte iura magni ducatus Lithuaniae, immunitates, praerogativae, senatorum officialiumque dignitas, officiorum functio, quae in adventu maiestatis regiae a sinibus Lithuaniae inchoari secundum veterem consuetudinem debet, ducum procerumque praeeminentia imminuantur, sed ut sua huic Magno Ducatui dignitas, amplitudo et iuridictio imperiumque constet, ne hac antiquae unionis renovatione labefactetur nec honestas publica, uti antiquo privilegio cautum et provisum est, laedatur, in quo privilegio haec verba continentur:

»Et si quae aliae singulares inscriptiones inter nos praelatos et^c barones regni Poloniae forent, quae communem utrinque honestatem laederent, quas antecessores nostri non tenuerint, tales nos quoque non recipimus neque tenebimus«. Itaque ut secundum antiquam consuetudinem non obstantibus prioribus inscriptionibus quibuslibet, quas antecessores nostri non receperunt neque tenuerunt, senatoribus utriusque status ac reliquis ordinibus omnibus cuiuscunque conditionis et praeeminentiae, ducibus, magnatibus, baronibus, proceribus, equitibus, nobiles huius Magni Ducatus locus tam in consessu comitali in pace, quam in bello in acie dignus et honorificus assignetur suaque vexilla et insignia certis et honorificis^d in exercitu locis magni ducatus Lithuaniae proceres et magnates ac districtus ut constituent nec ulla re inferiores proceribus regni Poloniae habeantur, sed sic, ut unus populus unaque et aequalia unius capitis membra, aequali dignitate sibi vicissim exaequentur. Pari ratione nobilitas et omnis militaris equesterque ordo ut sint per omnia et habeantur aequales dignitate, honestate, autoritate, aestimatione et omnibus honoribus nobilitati et militari ac equestri ordini regni Poloniae nec ulla vel minima re inferiores vilioresve censeantur, sed omnibus praerogativis perpetuo

88. ^a K. 2 et. ^b K. 2 i Dr. a. ^c Brak w K. 1, K. 2 i Dr. ^d K. 1 honoratis.

88. ¹ Ob. akt z r. 1499, w tem wydawnictwie 76.

utantur, fruantur. quae sunt ordini militari per universum orbem attributae, in iisdem libertatibus et immunitatibus perpetuo viventes. Item in inauguratione seu coronatione reginalis maiestatis, solemnitatibus nuptialibus aliisque claris celebribusque conventibus vel susceptione homagiorum ac reliquis solennibus actibus et pompis, si quis ex senatu magni ducatus Lithvaniae ac illustri ordine vocatus vel etiam ultro advenerit, ut quisque locum suum proprium obtineat atque eo gaudeat, legati vero ex Lithvania vocati advenientes ut personas maiorum senatorum utriusque status spiritualis et saecularis Magni Ducatus repraesentent atque ideo loca eorundem obtineant.

11. Decernatur etiam publico comitorum decreto maioris iam coniunctionis firmandae causa, ut tam Polonis in Magno Ducatu, quam Lithvanis in Regno bona quaelibet immobilia terrestria possidere quovis titulo, iure ac dominio liceat. non secus ac veris et naturalibus utrobique indigenis, inducanturque, antiquentur, oblitterentur et cassentur omnia utriusque domini iura. statuta et decreta in contrarium promulgata, illa praecipue, per quae agnatis redimendi ab extraneis dotalia bona certo constituto pretio permittebatur.

12. Et ne ulla deinceps huius disrumpendae societatis et unionis supersit in perpetuum occasio, caveatur utrinque diligenter, ne vectigalia nova in utriusque domini damnum et detrimentum constituentur. Neve moneta levis et inaequalis cudatur, sed ut valore et pondere exaequetur sine detrimento Magni Ducatus, ne mercatores utrinque defraudentur commerciaque iuste et fideliter ab utrisque populis exercentur et ut merces vitiosae exterminentur inque perniciem alterutrius domini non importentur. Neve in nudinis et foris publicis Poloni in Lithvania, Lithvani in Polonia opprimantur et tanquam extranei iniuriis ac contumeliis excipiantur, sed sint inter se tanquam una gens et natio.

13. Pontalia, aggeralia in detrimentum et damnum utrobique commeantium ne constituentur, ne insolitis itineribus antiqua et consueta mutantur atque avertantur, liberaque sint omnia ubique itinera, tam terrestria quam aquatica, et libera commeandum et hinc illuc illincque huc omnia cuiusvis generis, aurum, argentum, aes, cuprum, stannum, ferrum ac omnia metalla, item pelles, ceram, saepum et id genus merces omnes evehendi, asportandi, ducendi facultas, nec unquam id prohibeatur terrave occludatur sine scitu utriusque domini. Repressalia ac inhibitiones tollantur nec facile admittantur, nisi post primam, secundam ac tertiam denunciationem. Litora antiquitus libera, quae iure gentium communia sunt, ne occupentur. Salis demissio ne ex Polonia, Prussia et Russia prohibeatur neve quis peregrinus in detrimentum utriusque domini negociator sine mutuo utriusque consensu arestetur et detineatur.

14. Profugi utrinque, tam servi, qui bona fide ad pretium participandum serviunt, quam ascripticii et coloni, sine ullis dilationibus ac cavillationibus dominis reposcentibus restituantur, maxime autem praedatores, exules, aberrati ne foveantur ac recipiantur, ut Poloni in Lithvania, tam Lithvani in Polonia, quemadmodum nuper Victorino praediatore in Polonia vagante acciderat.

15. Fines quoque et limites, quibus Regnum a Magno Ducatu discernitur, ita uti antiquitus sunt determinati, regantur^b et consignentur, ne ulla eorum causa praebeatur dissociandarum^c, quod absit, utriusque populi voluntatum vel minima occasio. De iniuriis etiam utrinque datis praesertim inter finium accolae, violentiis et invasionibus, ut capitanei locorum ex aequo et bono, sine strepitu et figura iudicii, non remittendo ad iudicia terrestria, sine quibusvis dilationibus cognoscant iusque celeriter administrent ac ab omnibus iniuriis tam realibus quam verbalibus utrinque abstineatur, a libellis prae-

88. * *K. s i Dr. ne.* ^b *K. s cogantur, K. r rogantur, Dr. cognoscantur.* ^c *W tekstach dissociandorum.*

sertim famosis, pasquillis, conviciis, contumeliis opprobriis, sed sit perpetuo uterque populus tamquam una gens, una natio, et unius eiusdem patriae cives et incolae benevolentiae officiis, non odiis, inter se contendant. Illud praecipue cavendum, ne utrinque alteruter populus contiguas ditiones et confinia alteri imperio antiquitus annexa occupare et sibi asserere in animum inducat.

16. Ac ne quid sit reliquum utque per omnia magnus ducatus Lihvaniae regno Poloniae exaequetur, aequum et consentaneum iustitiae, quae aequalitate constat, existimavimus, ut civitates quoque ac eorum incolae in Magno Ducatu civitatibus et earum incolis in Regno exequentur. In primis autem metropolis et sedes ducalis ut iisdem privilegiis, praerogativis et immunitatibus, a suis tamen privilegiis et consuetudinibus non recedendo, gaudeat, quibus Cracovia, metropolis et sedes Regni, gaudet, utque ad communia comitia legatos etiam suos ex consulatu binos perpetuo cives Vilmenses mittant, qui primum post legatos Cracovienses in consessu locum obtineant deque suis rebus ad statum suae civitatis pertinentibus dicendae sententiae facultatem habeant.

Quoniam autem pro Livonia vigentes sumptus per hosce iam octo annos ex Magno Ducatus aerario sunt facti, aequum est, ut eius rei habeatur ratio et quicumque unquam ex illa provincia proventus, quaecunque vectigalia provenient, ea in aerarium Magno Ducatus inferrantur inferrique perpetuo debere decernantur. Dux item Curlandiae et Semigaliae, feudalis Livoniae princeps, ut perpetuis temporibus regiae maiestati et Magno Ducatui iuramento se utriusque domini beneficiarium esse profiteatur ac fidem suam obstringat et ducalia insignia, qualia sunt vexilla et stemmata, utrinque tam a Regno, quam a Magno Ducatu petat. Quandoque regiam maiestatem coronari Cracoviae contigerit, ut illi solennis intersit et more maiorum usitata caeremonia cum vexilli et banderii contactu iusiurandum praestet, idem mox Vilnam eius maiestate ad ducalia insignia petenda profecto hic quoque Vilnae factururus.

17. Quod cum ita, uti hic praescriptum est, factum constitutumque fuerit, speramus, Deo Optimo Maximo, mutuae charitatis et unionis amantissimo duce et autore, hanc unionem mutuam utrique clarissime huic genti et Reipublicae ac communi nostro principi, cuius maiorum eiusque ipsius autoritate haec geruntur, salutarem perpetuo fore, utque in eius nominis laudem et gloriam sempiternam fiat, divinam illius maiestatem supplices communibus votis precamur omnes. Quae omnia et singula, si opus fuerit, novis inscriptionibus et iureiurando utrinque confirmare debent.

18. Caetera, quae ex dignitate et utilitate huius magni ducatus Lithvaniae esse arbitrantur, reverendissimi ac illustres et magnifici domini legati pro sua providentia et in communem patriam pietate, summa cura et diligentia cum inclito regni Poloniae senatu de hac ipsa dominiorum coniunctione et unione honesta et utrique dominio salutari agant, statuunt, decernant, de omnibus difficillimis quibusque et impeditissimis negotiis ad frequentiore huc^a senatum et ad sacram maiestatem regiam, communem principem, referentes^b. Nihil autem pro sua erga communem patriam pietate et mandata fide praeter hoc negotium unionis in illis comitiis tractare audeant aut hos mandati nostri fines excedere.

19. Quae omnia ita ab omnibus deliberata, decreta conclusaque et commissa^c reverendissimis, illustrissimis et magnificis ac generosis legatis suis ad comitia Varschaviensia missis testamur per praesentes.

In quorum fidem sigillum nostrum subappensum est. Actum et datum Vilnae vigesima prima iulii, anno Domini 1563.

89.

Warszawa, 20 lutego 1564 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wystawia pełnomocnictwo, dane przez sejm koronny posłom wysłanym zeń na sejm litewski, zwołany do Bielska.

*Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 204. Oryginał dobrze zachowany, szer. 615, wys. 345, zakł. 135 cm. Pismo piękne renesansowe, oraz artystycznie wykonane inicjały S. A. I. — Pieczęć kancelaryjna Zygmunta Augusta, dobrze zachowana, przywieszona na sznurze skręconym z nici fioletowych i złotych (zob. u Gumowskiego, *Pieczęcie królów polskich*, nr. 54). — In dorso zapiski: 1) Sigismundi Augusti regis litterae ratificantes conventum in Parcew super unionis negotio 1564. Warssawiae die 20 Februarii (trzema rękami XVI w., z których pierwsza wpisała tylko imię króla, druga dodała treść aktu, trzecia zaś położyła datę); 2) Przywilej łaciński króla Augusta, którym potwierdza zjazd parcewski [z strony uniej], z pieczęcią koronną data w Warszawie roku 1564, 20 Februarii. Litera B. Szuffl. 2. Szt. 2 (zapiska z r. 1721); 3) Szuffl. nr. 2, Fasc. 1. Szt. 4 (na naklejonej kartce z r. 1744).*

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 1622 str. 13—16. Jest to odpis z XVI wieku. — 2. Muzeum Czart. ręk. 74 (Teki Naruszewicza t. 74) nr. 10 str. 29—31: Przywilej Zygmunta Augusta approbationis zjazdu bielskiego in negotio unionis an. 1564. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis Coll. Dogelii, na końcu: Oryginał w archiwum nieświeskim.

Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae Samogitiaequae etc. dominus et haeres universis et singulis, praesentibus et futuris, quorum interest, harum notitiam habituris, notum testatumque facimus, quod cum a multis iam annis, ex quo tempore in solio paterno consedimus, summo studio ab omnibus Regni ordinibus a nobis flagitatum esset, ut quicquid hactenus sive per negligentiam et conniventiam magistratus sive per imbecillitatem et fragilitatem humanam a iure communi et salutaribus maiorum nostrorum institutis atque adeo a recta Reipublicae administranda ratione aberratum esset, id nos autoritate nostra regia in integrum restituere atque omnes leges patrias et instituta, quibus et crevit et hactenus stetit Respublica, pristinae dignitati restituere et in sua maiestate retinere atque exequi dignaremur, abrogatis pravis quibusdam consuetudinibus, quae per abusum et cupiditatem ac licentiam hominum cum magno detrimento Regni et summo periculo totius Reipublicae in animos hominum irrepserunt, nos quidem eiusmodi omnium Regni nostri ordinum diuturnis ac supplicibus precibus vehementer permotos dedisse operam, quam maximo fieri potuit studio ac diligentia, ut quod toties ac tantis et tam supplicibus omnium Regni ordinum non modo precibus ac studiis, verum etiam contentionibus a nobis expetitur esset, quodque ipsius Reipublicae salus et incolumitas inprimis a nobis flagitare videbatur, in id nos pro fide et officio nostro regio toto pectore incumberemus, cumque propter eam causam aliquot iam conventus publicos indixissemus susciperenturque de ea re deliberationes, nulla commodior ineundi eius negotii ratio inveniri potuit, quam si ab eo, quod huius negotii caput est et summum totius Reipublicae firmamentum, hoc est ab unione regni cum magno ducatu Lituaniae, quae iam inde a divo Vladislao Iagiellone proavo facta et perfecta et a caeteris deinceps maioribus nostris saepe con-

firmata ac mutuo utriusque nationis ordinum consensu ac iurisiurandi fide et religione roborata et mutuis litteris citro ultroque sibi invicem super ipsa unione datis et collatis firmata esset, initium duceremus, atque hoc etiam magis, quod nihil nos in hoc toto genere proficere posse animadvertimus, nisi prius haec sanctissima et maxime Reipublicae salutariis duorum potentissimorum populorum unio et mutuarum virium atque animorum coniunctio certo, constanti, perpetuo ac indissolubili vinculo iam olim devincta et obstricta, deinceps semper inviolabiliter retineretur. Qua quidem de causa ut tandem aliquando urgenti Reipublicae necessitati et omnium subditorum nostrorum precibus satisfacere possemus, conventum publicum Varsaviae sub finem anni proxime lapsi omnium regni ordinum indiximus. Ad quem etiam evocati sunt propter eandem causam nuntii ab ordinibus magni ducatus nostri Lituaniae, ut communibus utriusque populi consiliis res tam Reipublicae salutaris et ab omnibus publice expetita ad optatum exitum perducere et summa utrorumque populorum voluntate atque autoritate constabilita et confirmata viribus subsistere, retineri et perpetuo in executione et effectu durare possit. In quo quidem conventu cum de ea re multoties ultro citroque plurimae deliberationes inirentur convenissetque de quibusdam eius negotii capitibus inter ordines Poloniae et nuntios ducatus Lituaniae, de quibusdam vero conveniri propter certas causas non potuisset, maxime vero propter eam, quod nuntii Lituani causarentur restrictam illis esse a suis eius rei potestatem, factum est partim multitudine ac mole negotiorum regni, quibus tum plane opprimebamur, partim quod ardente tunc maxime bello Moscovitico intra ipsos Lituaniae parietes proceres Lituani ad restinguendum illius belli incendium properarent, et negotii huius de unione in eo conventu magna ex parte debitae executioni demandati nonnullos articulos ad ipsam unionem pertinentes in aliud tempus reicere necesse habuerimus; ne autem hoc tam pium et utrinque salutare institutum nostrum tanquam in medio cursu destitutum et neglectum esse videretur, nulla mora interposita alium ad hoc duntaxat unionis negotium conventum communem Poloniae et magni ducatus Lituaniae incolis in Parczow ad diem proximum divo Ioanni sacrum¹ indiximus, in quo, ne quid hoc negotium impedire possit, nihil aliud agi, nihil tractari volumus, nisi hoc unicum de unione negotium. Cum autem a proceribus et nuntiis Lituanicis Varsaviae postulatum esset, ut Parczoviensem conventum, qui Regno cum Lituania communis futurus esset, conventus publicus magni ducatus duntaxat Lituaniae praecederet, in quo ad ordines Lituánicos de iis capitibus referri possit, de quibus inter Polonos et nuntios Lituánicos in conventu Varsoviensi conveniri non poterat, ad eumque conventum ut etiam nuntii aliqui ex ordine tam senatorio quam equestri Polonorum mitterentur, quo videlicet facilius communibus studiis res ad optatum finem deduci possit, factum est non gravatim et a nobis, ut conventum propter hanc causam magni ducatus Lituaniae in Bielsko ad diem Pentecosten² indiceremus et Poloni persuasionibus nuntiorum ducatus Lituaniae aliquos de utroque ordine, videlicet tam senatorio quam equestri, ad eum conventum mitterent reverendissimum, reverendos, magnificos et generosos, a senatu quidem Jacobum Vchanski archiepiscopum Gnesnensem, legatum natum et regni Poloniae primatem, Philippum Padniewski Cracoviensem et Nicolaum Wolski Cuiaviensem episcopos, Martinum de Zborow castellanum Cracoviensem, Stobnicensem, Odolanoviensem Sidloviensemque capitaneum, Spithek Jordan de Zakliczin palatinum Cracoviensem et Praemisliensem Camionacensemque capitaneum, Joannem de Sluzewo palatinum Brzestensem, capitaneum Miedzirzecensem Coninensemque, Joannem

Thomiczki castellanum Gnesnensem, Valentinum Dąbinski regni nostri cancellarium, Petrum Miskowki regni nostri vicecancellarium, decanum Cracoviensem ac Gnesnensem, Plocensem, Lenciciensensem Varsaviensemque praepositum, ab equestri vero ordine Nicolaum Sieniczki, Stanislaum Sandivoium de Czarnkow secretarium nostrum. Quibus quidem supra nominatis, etiam duorum vel plurium absentia non obstante, omnes ordines dederunt plenam, integram et omnimodam facultatem sollicitandi, conferendi, agendi, tractandi et transigendi cum omnibus ordinibus ducatus Lituaniae de et super his omnibus, quae adhuc ad ipsius unionis negotium seu executionem pleniorum eiusdem pertinere et spectare videntur, et petitum est a nobis a frequentibus Regni ordinibus in conventu Varsaviensi, ut id ratum et gratum habere et autoritate nostra et diplomate regio confirmare et approbare dignaremur. Quod quidem nos aequissimum esse censes, confirmandum et approbandum esse duximus, ita ut hisce litteris nostris confirmamus et approbamus, deducentes hoc ad notitiam omnium et singulorum, quorum interest. Quod ut omnibus testatum fiat, hoc diploma manu nostra subscripsimus et sigillo regni muniri iussimus. Datum Varsaviae vigesima die februarii, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, regni nostri trigesimo quinto.

Sigismundus Augustus rex subscripsit.

90.

Warszawa na sejmie, 13 marca 1564 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski odstępuje sukcesję na wielkie księstwo litewskie Koronie polskiej i określa charakter połączenia obu państw. (Deklaracja o unji litewskiej).

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie, Księgi sądowe warszawskie t. 65 (księga grodzka) k. 122—125: Deklaracja o unjej; oblat. 23 czerwca 1564 r. z rozkazu króla.

Dr. 1. Druk współczesny urzędowy, z 2 kart folio złożony, opatrzony pieczęcią mniejszą koronną, wyciśniętą na skrawku papieru: Deklaracja o unjej; zachował się w Bibl. kórnickiej w ręk. nr. 259 II 133 str. 69—71, z pieczęcią; tamże w ręk. nr. 256 II 130 str. 13—15, bez pieczęci. — 2. Konstytucje, statuta i przywileje, wyd. 1569 r. str. 25—26 (i następne wydania): Deklaracja o unjej. — 3. Herbut, Statuta, str. 670—672: Deklaracja o unjej litewskiej. — 4. Sarnicki, Statuta i metrika, str. 1001—1003: Deklaracja o unjej litewskiej. — 5. Fanuszowski, Statuta, str. 759—760: Deklaracja o unjej litewskiej. — 6. Volumina legum II 643—644: Deklaracja o unji.

Uw. Wydaje się ten akt według Kop. 1 z odmiankami z Dr. 1 (K) i Dr. 6 (VL).

Zygmunt August z łaski Bożej król polski, wielkie księstwo litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie etc., pan i dziedzic, wszystkim wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, oznajmujemy tym listem naszym, iż gdy między poddanymi naszymi stany koronnymi a posły z Wielkiego Księstwa litewskiego traktaty i namowy spolne były na tym warszawskim sejmie około uniej a zjednoczenia tych dwu narodów polskiego i litewskiego, na cośmy byli po części ten sjem złożyli i czasu obiema stronom do tych namow użyczyli, tedy urosła była różnica niejaka około tego, jeśli za tą unją i zjednoczeniem w jedno ciało i w jeden lud tych obudwu narodów polskiego i litewskiego, jako się z listow i przywilejow, ktore oboja strona przyznawa, pokazuje, ma to już być z tych państw obudwu jedna pod jednym panem Rzeczpospolita, ktorejby już

obadwa narody. jako ludzie koronni, na społ używać i podzielać się ją zarowne^a mieli, zwłaszcza iż naród polski i ziemie dawne koronne obieranie pana zawždy wolne mieli i mają, a stany zasię litewskie Księstwo ono dziedzictwem i państwem ojczystem naszym być mienili. My tedy chcąc te różnice około uniej między niemi porównać, a wszystko, coby tej tak świętej a tak potrzebnej i tak sławnej rzeczy przekazać miało, z drogi zwalić i w swej mierze, ile w nas jest, postanowić, naprzod co się tknie sukcesji na ziemie litewską, ponieważ to wiele do spólnego zjednoczenia zawadzało^b, takeśmy się w tej mierze przed wszystkiemi stany obojga narodu jawnie deklarowali, jakoż i teraz listem tym naszym deklarujemy, iż acz nam Pan Bog potomstwa żadnego z przejrzenia swego świętego do tych czasow nie dał, wszakoż by go też nam dobrze i nawięcej potym dać raczył z łaski a z dobroci swojej, tebyśmy^c my przedsię nad dobre a pożytek Rzeczypospolitej, żadnego względu albo opatrzenia doczesnego krwie a potomstwa swego nigdy nie przekładali, anibyśmy u siebie żadnej rzeczy milszej mieli nad potrzebę a sławę państw. swoich, a ktemu nad powinność i obowiązek nasz poprzysięgły, wiedząc, iż potomstwo nie zawždy się ani każdemu dobrze uda, ale posługa przeciw rzeczypospolitej a wypełnienie powinności na wieki wszędzie dobrze słynąć musi. Z tej tedy przyczyny zaniechawszy wszelakiej dziedzicznej sukcesji na ziemie litewską, jeśliby która tak nam samym jako potomstwu naszemu należała, dobrowolnie Rzeczypospolitej a tej sławnej Koronie polskiej odstępujemy i wyrzekamy się na wieczne czasy, nie wątpiąc w tym i to też sobie warując, żebyśmy tym ani sami osoby naszej, ani potomstwa naszego własnego, jeśliby nam które Pan Bog raczył dać, nie zgołocili, ale żeby potciwe a stanowi jego przystojne od Rzeczypospolitej opatrzenie miało, jeśliby na krolestwo nie było wzięto, a wszakoż, nie czyniąc żadnej dymembracji koronnej, o takowym opatrzeniu na ten czas dopiero stanowiono być ma, kiedy na spólnym sejmie będą stany polskie i litewskie. A tak zwaliwszy ten pień z drogi około sukcesji, tedy i one różnice, która między obiema narody około jednej Rzeczypospolitej była, tak w imię Boże stanowimy, iż inaczej dali Bog ani rozumiemy, ani rozumieć możemy, jedno iż te oboje państwa od dawnych czasow, jeszcze za pradziadow naszych w jedno złączone są, a w takie jedno, iż nietylko w jeden animus albo w jedną myśl, w jedną zgodę, w jedną miłość, w jedną spólną przyjaźń, acz i to wszystko tak jest, ale też ktemu w jedno ciało, a ciało nieróżne, nierozdzielne, jako przywileje spólne stare omawiają, spojone są. A zatym sama rzecz pokazuje, iż w jedną Rzeczpospolitą jednego ludu, który się przez związek i spojenie dwu narodow w jedność jednostajną i nierozdzielną zniósł i spoił tak, iż już jako te państwa nie są dwie ciele, tak też dwie Rzeczypospolite^d być nie mogą, ale jedna Rzeczpospolita z tych narodow spojona, za czym spólne sejmy i rady mieć mają zawždy^e pod jednym krolem i pod jedną głową. To tylko wyjmując, iż jako w jednym nieróżnym, nierozdzielnym cielem każda jednak część i każdy członek osobną powinność i sprawę własną ma, tak też w tej jednej rzeczypospolitej ma naród polski i litewski zwyczaje swoje niektóre, sądowe prawa i przywileje i sądy własne a osobne, które jednak tej jedności albo tej uniej nic nie wadzą, ani wadzić będą. Którą deklarację naszą dla wiecznej pamięci a lepszego świadectwa, w te słowa na tym liście opisaną umacniamy i utwierdzamy na wieczne czasy i ręką własną naszą podpisałiśmy i pieczęcią naszą zapieczętować kazali. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym trzynastego dnia marca, roku Pańskiego tysiącznego pięćsetnego sześćdziesiątego czwartego, panowania naszego trzydziestego piątego.

90. ^a VL. podzielać się nią zarownie. ^b VL. zawadziło. ^c K. i VL. z łaski i też dobroci swojej, tedy byśmy. ^d K. i VL. też te dwie Rzeczypospolite. ^e K. i VL. zawždy mają. ^f K. i VL. Bożego.

91.

Warszawa, 13 marca 1564 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski stwierdza przebieg sprawy unji Polskiej z Litwą na sejmie warszawskim 1563—4 r. (Reces w sprawie około unji litewskiej).

Or. 1. Obecnie nieznan.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie, Księgi sądowe warszawskie t. 65 (Księga grodzka), k. 217—235: Reces sejmu Koronnego warszawskiego (dodane potem 1564) w sprawie około unji; oblat. 23 czerwca 1564 r. z rozkazu króla. — 2. Muzeum Czart. ręk. 74 (Teki Naruszewicza t. 74) nr. 17 str. 51—76: Reces sejmu warszawskiego około unji.

Dr. 1. Druk współczesny urzędowy, z 6 kart folio złożony, z których cztery pierwsze znaczone u dołu jako A. I, A. II, A. III, A. IV, opatrzone pieczęcią mniejszą koronną, wyciśniętą na skrawku papieru: Reces sejmu koronnego warszawskiego 1563 około unji litewskiej; zachował się w Biblj. kórnickiej w ręk. nr. 259 II 133 str. 73—84, z pieczęcią; tamże w ręk. nr. 256 II 130 str. 1—12, bez pieczęci. — 2. Konstytucje, statuta i przywileje, wyd. 1569 r. str. 25—30 (i następne wydania): Reces sejmu koronnego warszawskiego w sprawie około unji litewskiej. — 3. Herbut, Statuta, str. 672—682: Reces sejmu koronnego warszawskiego 1563 w sprawie około unji litewskiej. — 4. Sarnicki, Statuta i metrika, str. 1003—1014: Reces sejmu koronnego warszawskiego 1563 w sprawie około unji litewskiej. — 5. Januszowski, Statuta, str. 761—767: Reces sejmu warszawskiego w sprawie około unji litewskiej. — 6. Volumina legum II 645—650: Reces sejmu Koronnego warszawskiego w sprawie około unji litewskiej.

Uw. Wydaje się ten akt według Kop. 1 (Kop.) z odmiankami z Dr. 1 (K.) i Dr. 6 (VL).

Zygmunt August z łaski Bożej król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmockie etc., pan i dziedzic.

I. Wszystkim wobec i każdemu z osobna, komu to^a wiedzieć należy, oznajmujemy tem listem naszym, iż pamiętając jako sławnej pamięci Zygmunt król polski, ociec nasz, częstokroć od poddanych swych w Koronie polskiej na sejmiech i indzie napominan był, i my sami też już często a często za czasu panowania naszego proszeni będąc od tychże poddanych naszych stanów koronnych, abyśmy wcielenie a unją Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną polską, od Władysława Jagiella^b i Aleksandra Witowda^c, chwalebnej pamięci pradziadow naszych, za zezwoleniem wszystkich stanów litewskich uczynioną i nietylko na liściech i spiskach spolnych opisaną, ale też i ku skutkowi swemu tedyż przywiedzioną, acz potym zasię niejako zatrudnioną, ale jednak przez Aleksandra, stryja naszego, wielkiego na ten czas księdza litewskiego, a potym i króla polskiego, i przez spolne polskiego narodu z Litwą znowy i spiski, zobopolną przysięgą utwierdzone, zasię objaśnioną szerszemi słowy^d a snadniejszym wykładem ozdobioną, aby już na wieczne czasy tym mocniejsza była, a nigdy się z niej nie wykraczało, wedla urzędu a powinności naszej przywiedli, żeby już kiedy nie słowy tylko albo pismem, ale też i skutkiem, z tych dwu narodów jeden lud, a jedno i nierozdzielne ciało i jedna Rzeczpospolita a nierozna była a mocnie trwała. Tedy bacząc, iż to zjednoczenie wielką sławę i pożytek obojemu państwu przynieśćby mogło, naradziwszy się

91. ^a Brak w VL. ^b K. i VL. Władysława Jagiella. ^c K. i VL. Witolda. ^d K. i VL. objaśnioną i szerszemi słowy.

pierwej z pany radami i wszytkiemi stany, tak koronnemi, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, ktemuśmy i^a myśl i wolą naszą przychylili, abyśmy dla sprawowania i wypełnienia tej rzeczy sejm spólny tym obiema narodom, bez dalszej odwłoki, tu w Koronie naszej w Warszawie złożyli, iżeby już na tym sejmie koniecznie prawa a gruntowna unja tak w skutek swoj wstawiona i wykończona była, iżby nietylko na przyszły czas przerwać się i roztargnąć nie mogła, ale żeby z siebie takowe owoce i pożytki dawała, ktore dawno dawać miała, a ktoreby polskiemu i litewskiemu narodowi przodkiem pokoj i zachowanie w całości a potym sławę i ozdobę wieczną przynieść mogły. Na ktory tym obyczajem przez nas złożony sejm wielcy posłowie z Litwy, z zupełną mocą i z zupełnym poruczeniem, tak z duchownego jako z świeckiego, senatorskiego i rycerskiego i miesckiego stanu posłani byli, to jest te pany łacińskim językiem niżej opisane, videlicet reverendos dominos ex primo senatorio ordine status spiritualis: Valerianum Vilenensem; ex secundo eiusdem status: Nicolaum Pacz designatum Kiioviensem episcopos; ac illustres et magnificos, ex primo senatorio ordine status saecularis dominos: Nicolaum Radziwil in Olika et Nieswiesz ducem, palatinum Vilenensem, marsalcum et cancellarium magni ducatus Lituaniae etc.; ex secundo eiusdem status: Stephanum ducem Zbarascensem palatinum Witepscensem, Nicolaum Kiszka pincernam Magni Ducatus, capitaneum Drohiciensem; ex ordine ducum et baronum: Nicolaum Radziwil palatinidem Trocensem, Hieronimum Kothkiewicz^b castellanidem Vilenensem, Iwanum Czarthoryski, Iaroslaum Schanbuskowic; ac deinceps ex omnibus ordinibus reliquis, tam terrestribus, quam curiae nostrae officialibus, denique a provinciis, districtibus, territoriis, communitatibus civitatum, universis et singulis congregationibus, hic vel generaliter vel specialiter expressis; ex ordine quidem marsalcorum generosos: Petrum Zaorski ac Michaelem Lozynski; ex ordine vero patriciorum: Melchiorem Siemioth, Wladislaum ducem Zbarascensem, Melchiorem Snowski; a nobilitate autem districtuum et^c ordine vexilliferorum: Paulum Ostrowiecki Osmanensem^d, Nicolaum Ioannidem Upitheum vexilliferos; ex terra Samogitiae: Nicolaum Volothkowic; ex terra Volinia: Ielonem Malynski; ex terra Kiioviensi: Theodorum Soltan; ex terra Smolensi: Bazylum Kopec; ex terra Polocensi: Andream ducem Lukomlensem; ex palatinatu Nowogrodensi: Petrum Hereschowic; ex terra Vitebscensi: Iwanum Sowka pontium curatorem; ex districtu Mszczyslaviensi: Simonem Kamienski; ex terra Podlasiae: Christopherum Olecki Branscensem capitaneum, Adamum Kosinski notarium terrestrem Drohiciensem; a communitatibus civitatum et oppidorum, praesertim civitatis Vilenensis, sedis ducalis: Lucam Opachowski, Zenonem Zarzeccki, proconsules Wilnenses.

2. Gdzie więc ci to posłowie Księstwa Wielkiego litewskiego po okazaniu^e przed radami koronnymi plenipotencjei i^f instrukcjei swojej mieli za dopuszczeniem i zezwoleniem naszym niemałym, zopolne traktaty znaszając z obu stron i wykładając listy i przywileje, znowy, spiski stare, począwszy od przywilejów Jagiella^g, ku tej unjei należące, ktemu przekładając z obu stron około tej unjei doległości i różnice swoje, ktore kiedy z tej unjei wykraczał, a kto jej dosyć czynił, powiedając^h też także z obu stron, coby w przedniejszych unjach moderowano, albo coby im przydano być miało. Były też pokazowane od panow rad koronnych listy książąt litewskich, jako tylko dożywotnich, przez krole polskie ustawionych, w ktorych się własność niektórych ziem, jako Wołynia i Polaszaⁱ, ku Koronie należeć znaczyła. A zwłaszcza, iż przed tą unją, albo jeszcze nim Jagiello był wzięt na Krolestwo polskie, tedy te ziemie ku Koronie należały, i insze

91. ^a W K. ktemuśm y. ^b K. Kotkiewicz, VL. Chotkiewicz. ^c VL. ex. ^d Kop. Osmañ, K. i VL. Osmaum. ^e Kop. pokazaniu. ^f Brak w VL. ^g K. Jagella. ^h K. i VL. podawając. ⁱ K. Podlasza, VL. Podlasia.

rozmowy rozmaite w tej mierze między sobą czyniąc. Do czegośmy też i my prace i pilności swej nie żalowali, nie folgując w tym ani wczasowi, ani wątlęmu na ten czas zdrowiu swemu. A iż około wykładu przywileja Aleksandrowego chwalebnej pamięci stryja naszego między niemi różne rozumienie było, wzięli przedsię wszystkie artykuły tego to listu, który list tak się ma sam w sobie łacińskim językiem napisany:

Następuje dokument Aleksandra wielkiego księcia litewskiego z 23 października r. 1501, ob. w temże wydawnictwie nr. 82.

3. Ktore artykuły gdy uważać między sobą jeden po drugim z osobna poczęli, a zgodziwszy się na niektore rzeczy sami między sobą, niektore też na nas jako na tego, który jest jednym obojogo narodu panem, przypuściwszy, ostatek na przyszły spólny walny sejm, ktorychmy im złożyli w Parczowie na dzień św. Jana Krzciciela¹, blisko w roku niniejszym przyszły, sejmiki powiatowe przed niem złożymy, jako obyczaj jest i powinność.

4. A iż od nas posłowie ziem naszych koronnych prosili, abyśmy tę wszystkę sprawę uniej, ktora się na tym warszawskim sejmie toczyła, recessem naszym ku wiadomości ludzkiej krotce podali, przeto my tym porządkiem, jako w Aleksandrowym przywileju stoi, to wszystko, na co się z obu stron zwolili, a co też na przyszły sejm zawisło, tak krotce oznajmujemy i ku wiadomości wszem, ktorym to należy, podajemy.

5. Naprzod co się przedniejszych artykułów dotyczy, ktore z tych dwu narodow, polskiego i litewskiego, czynią jeden lud i jedno ciało, a temu ciału jedną głowę i jednego pana krola i jedną takież radę spólną przydają, tedy acz około tego zjednoczenia dwu narodow w jedno ciało było nieco z obu stron różnice, wszakoż to za deklaracją naszą tak jest wyłożono i objaśniono, iż Korona polska a Wielkie Księstwo litewskie jako jest jedno nierozdzielne i nieróżne ciało wedla tegoż przywileju, tak też jest nieróżna ani dwojaka, ale jedna Rzeczpospolita, ktora się ze dwu narodow w jeden lud zniosła i spoiła. Jako o tym i deklaracja nasza² szerzej obmawia, ktora też jest wydana. Ale około jednego spólnego pana i jednej głowy tedy się tak sami między sobą namowili, iż już tym obiema narodom wiecznemi czasy jeden pan spólnie rozkazać ma, który spólnemi głosy od Polakow i od Litwy, w Polsce a nie gdzieindziej, obran będzie (ktore obieranie, wedle tego przywileju Aleksandrowego, niebytnością ktorej strony przekazywać się niema, gdy będą na to wszyscy, ktorzy do tego przysłużą, przyzwani), a potem na Krolestwo polskie pomazan i koronowan w Krakowie będzie. A obieranie i podnoszenie wielkiego księdza litewskiego, ktore przedtym osobne bywało w Litwie, aby już tak ustało³, żeby i znak żaden abo podobieństwo napotym nie było, z ktoregoby się pokazywało abo znaczyło podnoszenie abo inauguracja jaka wielkiego księdza. A iż temu spólnemu obieraniu sukcesja naturalis abo haereditaria we wszystkim przeciwna jest, tedy my dla dobrego Rzeczypospolitej takiej sukcesji dziedzicznej w państwie litewskim, jeśliby nam albo komukolwiek z jakiejkolwiek przyczyny służyła, na wiekiśmy Koronie odstąpili i wiecznemi czasy odstępujemy, i ktemuśmy oba narody przywiedli, iż na tym z obu stron przestali i od nas wdzięcznie to przyjęli. Co się zaś jednej a spólniej rady przy tym jednym panie dotyczy, zwolili też na to z obudwu stron, że rady spólne miewać chcą i spólne zawżdy sejmy koronne i zasiadać tak panowie między pany osobami swemi, jako posłowie między posły, i radzić spólnie o spólnych potrzebach tak na sejmie, jako i bez sejmu, i w Polsce i w Litwie.

6. Dalej co się tknie artykułu około monety, aby była uniformis et aequalis in

91. * K. ostalo, VL. zostało.

91. ¹ 24 czerwca 1564 r. ² Ob. nr. 90.

pondere et grano, ac proba et numero peciarum et inscriptione monetae, to my za zwolenim obudwu stron^a ku skutkowi przywieść bez omieszkania powinni będziemy i obiecujemy.

7. Takież co się tyczy artykułu de foederibus et pactis z postronnemi narody, na to się zobopolnie zgodzili, iż napotym żadne zmony i przymierza czynione ani stanowione, żadni też posłowie w rzeczach ważnych do obcych stron posłani być nie mają, jedno za wiadomością i radą spólną obudwu narodow. A przymierza albo stanowienia z którymkolwiek narodem przedtym uczynione, ktoreby były szkodliwe ktorej stronie, dzierzane być nie mają.

8. O przysięgach, ktoreby rady, dygnitarze, urzędnicy i starostowie narodu litewskiego i przedniejszych domow ludzie czynić mieli, tak przy mocy sobie zostawili, z tym wykładem, iż napotym wszystkie takowe przysięgi krolowi koronnemu i Koronie polskiej czynione być mają. Także około przysięg trzymania spiskow pospolitych zachować się mają i statecznie sobie trzymać obiecali, wedle przywileju Aleksandrowego. Zgodzili się też na to spólnie, aby przy koronacji nowego krola naprzod poprzysiężone zaraz i confirmowane były na jednym liście, pod jednemi słowy i pod jedną pieczęcią koronną, na wieczne czasy prawa i wolności poddanych wszytkich obojga państw tak złączonych.

9. A co się dotczy artykułu o urządziech i dostojeństwach obudwu narodu, iż panowie rady koronne ktemu się przymawiali, aby się już urzędnicy Wielkiego Księstwa litewskiego inaczej nie zwali ani pisali, jedno urzędniki koronnemi, ponieważ Wielkie Księstwo^b z Koroną polską złączone jest w jedne nierozne i nierozdzielne ciało, a jakośmy deklarowali i w jedną Rzeczpospolitą, panowie zasię rady litewskie słowa tego artykułu za sobą ciągnęli, iż prawa, wolności, zwyczaje, dostojeństwa i urzędy obojgo państwa wcale nieruszane mają być zachowane, przeto ten artykuł tak z obu stron namowiony na przyszły sejm spólny walny jednostajnie odłożyli. Tamże sprawiedliwość pograniczną postanowić mają.

10. Wzięli sobie takież na ten sejm spólny walny przyszły i niektore drugie rzeczy, ktore tu przy tychże artykulech już po części namowione były, ale zawarte a dokonane być nie mogły częścią przez krotkość czasu, częścią przez potrzebę pilną panow litewskich do Wielkiego Księstwa litewskiego, częścią też przeto, iż panowie litewscy (jako posłowie) powiedali, iż tego mianowicie od braciej swej nie mieli zleconego, a iż to do braciej swej odnieść chcieli.

11. A tak z tych przyczyn ku temu artykułowi, ktory o urządziech i o dostojeństwach, spólnie na sjem przyszły zawiesili, odłożyli też na tenże sjem spólny przyszły rozmowy szersze i konkluzją, naprzod o miejscach panow litewskich, gdzie a jako w radzie naszej między radą koronną zasięć mają, także też i posłom ziemskim litewskim między posły ziemskimi polskimi. Druga, o miejscach sejmom spólnym walnym, tak dla obierania krola pana swego, jako dla inszych potrzeb i doległości spólnych. Trzecia, o sejmiech litewskich powiatowych i o postanowieniu ich na potomne wieczne czasy, a ktemu o tytule Wielkiego Księstwa litewskiego.

12. Zasię, co się było w pierwszych spiskach mianowicie około unjej opuściło a jednak ku zachowaniu tej to unjej bardzo potrzebne było, tedy to na tym sejmie między sobą tak polskie jako i litewskie rady spólnie postanowili.

13. Naprzod, aby tak w Polsce jako i w Litwie wszytkie cła, myta, tak ziemskie,

91. ^a K. i VL. narodow. ^b K. dodaje: litewskie.

jako ^a i wodne, jakimkolwiek imieniem nazwane, tak króla Jego Miłości, jako ^b szlacheckie, duchowne i mieskie, zniesione były, a iżby żadnego cła i myta nie brano napotym wiecznych czasów od duchownych i od świeckich ludzi szlacheckiego stanu i od ich poddanych, od rzeczy którychkolwiek własnej roboty i wychowania, nie zakrywając myt kupieckich, ani się zmawiając z kupcy ku szkodzie a zatajeniu ceł zdawna zwykłych królewskich, tak w Polsce jako i w Litwie.

14. Jeszcze też nad to aby statuta i ustawy wszystkie, jakiekolwiek i z którejkolwiek przyczyny przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustawione i uchwalone zdawna ^c były, zwłaszcza około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie, jakokolwiekby go kto dostawał, chociaż po żenie, albo z wysługi, albo za kupnem, darownem obyczajem, zamianą i którymkolwiek nabyciem wedle zwyczaju i prawa pospolitego, te wszystkie statuta aby żadnej mocy nie miały jako prawa, sprawiedliwości i też spójnej brackiej miłości i unji a zjednoczeniu spólnemu przeciwne. Ale aby wolno zawždy było tak Polakowi w Litwie, jako i Litwinowi w Polsce, każdym słusznym obyczajem dostawać imienia i dzierżeć je wedle prawa, w którym leży ono imienie. A to, coby jedno na tym przysłym spólnym sejmie między sobą postanowili, uścić sobie mają obyczajem i obowiązkiem opisanym w przywileju Aleksandrowym, trzymać mocno mają jedni z drugimi na wieczne czasy ani szukać przyczyny podobieństw jakich, któreby to zjednoczenie ich rozrywać miało.

15. Co wszystko wyżej opisane tak, jako się na ten czas działo i na czym zostało, my Zygmunt August król polski przierzeczony chcieliśmy wszem wobec oznajmić, jakoż oznajmujem i każdemu, komu należy, wiadomość tego czynimy tym listem naszym, któryśmy sami ręką swą podpisali i pieczęcią naszą zapieczętować kazali. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym, trzynastego dnia marca roku Bożego tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego czwartego a panowania naszego trzydziestego piątego.

92.

Bielsko, 8 lipca 1564 r.

Panowie rady litewskie uwierzytelniają posłów, wysłanych dla zdania sprawy sejmowi koronnemu z narad w sprawie unji, które się toczyły na sejmie w Bielsku.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum państwowe w Królewcu, dział Herzogliches Briefarchiv B. 2, przy liście Mikołaja Tarły do księcia Albrechta z 10 sierpnia 1564 r. Tekst bardzo błędny.

Reverendissimi, illustrissimi, spectabiles, magnifici et generosi domini, amici, fratres charissimi et honorandi. Deferimus reverendissimis, illustrissimis celsitudinibus necnon spectabilibus, magnificis, generosis dominationibus vestris obsequia nostra fraterna et omnia addictis ^a hominum et coniunctissimorum fratrum et sociorum officia, eisdem salu-

91. ^a VL. jak. ^b VL. jako i. ^c Ten wyraz w K. dopisany na marginesie.

92. ^a Widocznie błęd.

tem, per quam plurimam incolumitatem perpetuam et felicissimos quosque rerum omnium privatim et publice a domino Deo toto pectoris et voluntatis nostrae affectu comprecamur.

In his negotiis, quae unionem nostram mutuam concernunt, proficiscuntur istuc ad indicta comitia Parczoviensia reverendissimus, spectabiles, magnifici ac generosi domini Stanislaus Gabrielowicz Narkuski electus episcopus Miednicensis, Stephanus dux in Zbarasz palatinus Vitepcensis, Ioannes Szimkowicz sacrae regiae maiestatis marsalcus, Tikociensis capitaneus et Nicolaus Narussowicz notarius M. D. L., Markon Miadalensis capitaneus, fratres et collegae nostri charissimi, et quidem proficiscuntur nostro et suo nomine, hoc est senatorum et consiliariorum status utriusque M. D. L., quos fraterne et amanter rogamus, ut istam profectionem suo et nostro nomine suscipientes, has nostras^a reverendissimis, illustrissimis, spectabilibus, magnificis et generosis dominationibus vestris redderent et nostro nomine illis et caeteris in illo conventu congregatis incliti illius Regni ordinibus plurimam nuntiarent salutem et studia nostra ac propterea in omni officii genere^b gratificandi voluntatem commendarent et deinde sermone suo oretenus explicarent, quae in conventu nostro Bielscensi inter nos omnes status ac ordines M. D. L. coniunctim et inter reverendissimos, illustres, magnificos et generosos dominos regni Poloniae utriusque status senatores et consiliarios, celsitudinum et dominationum vestrarum collegas, nostros vero communes fratres, in negotio eiusdem unionis citro ultroque acta, tractata et addita sunt. Ubi inter caetera etiam celsitudinibus et dominationibus vestris explicabunt, de quibus inter nos senatores et consiliarios M. D. L. et inter equestrem ordinem eiusdem M. D. L., fratres nostros iuniores, coniunctim convenit et in quibus nobis deinde cum eodem equestri ordine iuxta posteriorem nostram declarationem ac cum praefatis reverendissimis, illustrissimis, magnificis ac generosis dominis regni Poloniae, ad hunc conventum legatis, constare et convenire non potuit. Ex quorum legatorum nostrorum fideli legatione haud dubie pro sua prudentia intelligere perspicereque dignabuntur, studiosos et pariter cupidos nos fuisse, ut^c nunc etiam non modo vulgariter redintegratur^d inter nos unionis^d, sed etiam ita solemniter et solidissime in omnem aetatem et aeternitatem constituendae^d, ne ullo unquam aevo fluctuet et vacillet, sed constans et immobilis perpetuo permaneat. De generalibus siquidem hoc est de praecipuis unionis capitibus, tum et de particularibus seu specialibus quoque nobis convenit, privata tantum quaedam, quae nos senatum huius provinciae proprie et peculiariter concernere existimamus, nobis reservavimus et ex illa generalitate excipimus, an autem non satis sit, nec omnimode sufficiatur pro constituendo tanti momenti vinculo celsitudini et dominationi vestrae pro sapienti et undiquaque^d exacto iudicio suo iudicare dignabuntur. Proinde etiam petimus, ut in eo pro sua aequitate, prudentia et aequanimitate singulari acquiescere velint, tantum enim in hac parte tribuisse nos nostro mutuo amori, mutuae benevolentiae et multis nostris communibus necessitudinibus inter nos arctissime constitutis omnino existimamus, quantum maiores nostri nec tribuere quidem cogitarunt et quemadmodum a nobis in eam consensionem facilitate itum est, ita celsitudines et dominationes vestras parem aequitatem paremque felicitatem et aequanimitatem ad acceptanda ea, quae ultra clarissimos maiores nostros concessimus, allaturas esse omnino confidimus. Nos vero pro nobis sancte pollicemur ea omnia, quae iam inter nos conceptis scriptis in posteriori nostra declaratione acta, tractata et concessa sunt, et religiose servaturos esse et suo tempore

92. * *Widocznie czegoś brak.*   ^b *W tekście: generi.*   ^c *W tekście: et.*   ^d *Widocznie błędne.*

ad Regni comitia venturos et cum inscriptionibus et sigillis nostris, tum et interposita iurandi religione confirmaturos et ad notitiam indubitam longaevae posteritatis deducturos esse. Ut tantem his scriptis ultro citroque inter nos habitis per hosce dominos legatos nostros celsitudinibus et dominationibus vestris exhibendis plenior fides habeatur, visum est nobis, ut haec eadem scripta manu illustrissimi principis domini Nicolai Rądziwił ducis in Olyka et Nieswicz, palatini Vilmensis, tanquam cancellarii subscriberentur. Quod reliquum est, commendamus nos et nostra amica, fraterna et paratissima obsequia in perpetuam et nunquam morituram celsitudinis et dominationis vestrae erga nos benevolentiam, commendamus praeterea et difficultatem horum nostrorum temporum, ne nos in his hostis nostri insultationibus machinationibusque deserant, sed praesto spe, consilio et auxilio adsint. Nos vicissim parati sumus non modo fortunam, sed facultates nostras, sed vitas et salutem nostram pro salute celsitudinum et dominationum vestrarum quavis necessitate ingruente (quae tamen utinam sero aut nunquam veniat) impendere. Datum in Bielsko 8 iulii anno domini 1564.

Reverendissimarum, illustrium, spectabilium, magnificarum et generosarum dominationum vestrarum amici et fratres obsequentissimi, senatus et consilarii status utriusque M. D. L.

93.

Brześć litewski, 5 sierpnia 1566 r.

Instrukcja dana przez sejm litewski posiom wysłanym na sejm koronny lubelski.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. sprawiedliwości w Moskwie. Metr. Lit. III. A. 8. k. 17^r—18^r. (w transumpcie Zygmunta Augusta z d. 22 sierpnia 1566 r.; zob. w tem wydawnictwie nr. 94). — 2. Haus-, Hof- und Staatsarchiv w Wiedniu, Polonica fasc. 8. conv. b. fol. 62|3 i 94|5 (ob. Halecki Oskar, Dzieje unji Jagiellońskiej t. II str. 214 uw. 2). — 3. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, rek. teka I. nr. 32; jest to kopja z XIX w., sporządzona prawdopodobnie bezpośrednio z Kop. 1.

Dr. 1. Hruszewskij, Istorja Ukrainy-Rusy t. IV, str. 493—495 (według Kop. 1).

Instrukcja od panow^o rad i wszecch inych stanow Wielkiego Księstwa litewskiego z sejmu walnego brzeskiego panom posiom do Ich Mci panow rad i inych wszecch stanow koronnych na sejmie lubelskim zebranych roku 1566 miesiąca Augusta piątego dnia.

Naprzod panowie posłowie¹ ze wszytką przystojną uczciwością Ich Mości panom radom wszystkim duchownym i świeckim i inem wszem stanom koronnym od Ich Mości panow rad i wszecch inych stanow Wielkiego Księstwa litewskiego zalecenie powolności braterskich służb z wierzowaniem dobrego w dlugi wiek zdrowia i wszego fortunnego wodzenia i kazdemu z Ich Mości z osobna i wszem wobec w Rzeczypospolitej onej sławnej Korony Polskiej jako panom przyjacielom i braciej swej łaskawej i starszej opowiedzieć mają. A przytem przełożyć w te słowa, iż pewni są tego Ich Mości panowie

92. * W tekście: ergo.

93. ¹ Nazwiska posłów ob. w akcie nr. 94.

rady i ini wszyscy stanowie Wielkiego Księstwa litewskiego, że Wasz Mości w świeżej a dobrej pamięci swej mieć raczycie i Ich Mości też to dobrze pomnią, jako za obesłaniem i napomnieniem od Wasz Mości przez wielką a zącą radę koronną Ich Mość wielbnego w Bodze księdza Walentego Herborta biskupa przemyskiego a Jaśnie Wielmożnego i zącnie urodzonych pana Stanisława Myszkowskiego z Mirowa, wojewodę i starostę krakowskiego i ratyńskiego, pana Jadama Drzewickiego kasztelana inowrocławskiego a pana Jana Leśniowskiego podczaszego lwowskiego, sekretarza i dwórczanina krola Jego Mości, rozkazali ku Wasz Mościam, mając posły swe ku Wasz Mościam posłać, gdyż za posłaniem pierwszych posłów odkazu żadnego od Wasz Mości nie mieli. Z tej przyczyny na ten czas odprawili są posłów swoich ku Wasz Mościam, gdzie napierwej to przypomionąc zlecili ono poselstwo wszystko, z którym pierwszy posłowie od Ich Mości na tenże koronny lubelski sejm jeździli, niwczym onego nie odstępując, gdyż odkazu żadnego na to, ani przez te posły nasze, ani potym przez swoje nie uczynili, a przeto aby na ten czas przez te terażniejsze posły na owo pierwsze poselstwo odpowiedź pewną a dostateczną ku Ich Mości panom radam i innym wszem stanom Wielkiego Księstwa litewskiego dać raczyli, zwłaszcza że też w tym poselstwie przy podaniu artykułów w rzeczach przedniejszych i główniejszych w tej sprawie uniej i na których ta sprawa nie mało należy, i to się też dołożyło, aby Ich Mości panowie koronni oznajmić raczyli, jakoby na koniec za pomocą Boską i spólnym zezwoleniem stanów obojga państwa zarówno uczciwym i pożytecznym tę sprawę zamknąć i skończyć rozumieli. A tak przy tym że i teraz stojąc, radziby na to na wszystko pewną a dostateczną odpowiedź mieli. A bacząc skrocenie czasu ku skończeniu i zamknięciu tej tak wielkiej i ważnej i wiecznej sprawy i dla ufolgowania w tak ustawicznych wojennych i sejmowych pracach, trudnościach i utrat niemałych i z strony niemałego niebezpieczeństwa tego państwa Wielkiego Księstwa litewskiego, gdyż o pokoju z nieprzyjacielem żadnej wiadomości nie masz, ale co i czas ruszenia wojennego spodziewać się musimy. Przeto to Ich Mości baczą i przed się biorą, aby zamknięcie i skończenie na koniec tej sprawy unji na iny słuszny czas odłożone było, to jest dalibog przyszłym po świętkach dla lepszego wczasu i wyżywienia obojgo narodu przy granicach obojga państwa tam, gdzieby Jego Krolewskiej Mości nabliżej i nałacniej było do każdego z tych sejmów obudwu państw wedle potrzeby i woli Jego Krolewskiej Mości przyjeżdżać, ażby się te rzeczy ku chwalebnemu końcu mogli snadniej a słuszniej znieść.

94.

Lublin na sejmie, 22 sierpnia 1566 r.

Zygmunt August król polski transumuje instrukcję, daną 5 sierpnia 1566 r. przez sejm litewski posłom wysłanym na sejm koronny do Lublina.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. sprawiedliwości w Moskwie. Metr. Lit. III. A. 8. k. 17^v—18^v: List J. Krolewskiej Mości, w którym przepis poselstwa jest Ich Mości panów litewskich do panów koronnych; jest to odpis współczesny. — 2. Haus-, Hof- und Staatsarchiv w Wiedniu, Polonica fasc. 8 conv. b. fol. 62|3 i 94|5 (ob. Halecki Oskar, Dzieje unji Jagiellońskiej t. II str. 214 uw. 2). — 3. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, ręk. teka I. nr. 32; jest to kopia z XIX w., sporządzona prawdopodobnie bezpośrednio z Kop. 1.

Dr. 1. Hruszewskij, Istorja Ukrainy-Rusy t. IV str. 493—495 (według Kop. 1).

Zygmunt August etc. Oznajmujemy tym naszym listem, iż gdy byli posłowie panów rad i od wszech stanów z sejmu walnego brzeskiego do majestatu naszego królewskiego posłany i do panów rad i wszego rycerstwa Korony polskiej, pan Jan Hayko kasztelan brzeski, koniuszy grodzieński, dzierzawca wilkiejski, trabski i krasno-owruczu, a ks. Andrzej Thymochwiejewicz Kapusta kasztelan braclawski, dzierzawca na od tych to przereczonych stanów, od których byli posłani. Co iżeśmy do ręku naszych od nich przyjeli, przeto ono poselstwo wszystko w ten list nasz dla wiadomości i pamięci jako rzecz sejmową rzekaliśmy wpisać do kancelarji naszej do ksiąg i za pieczęcią naszą tego to poselstwa przepis tym panom posłom dać. Ktoreż to poselstwo tak się w sobie ma:

Następuje instrukcja sejmu litewskiego, dana w Brześciu 5 sierpnia 1566 r. posłom, wysłanym na sejm koronny w Lublinie, ob. w tem wydawnictwie nr. 93.

Dan z Lublina 22 augusta anno 1566.

95.

Wohyń, 21 grudnia 1568 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przyrzeka sejmowi litewskiemu, udającemu się do Lublina dla zawarcia unji, iż co do sposobu jej przeprowadzenia i co do treści będzie się przestrzegać pewnych określonych w tym akcie warunków.

Or. 1. Arch. Radziwiłłów w Nieświeżu dok. nr. 220. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 57,5, wys. 45, zakł. 6,5 cm. Akt pisany po rusku; brak dwóch inicjałów Ж i Ч, które miały być później wykonane ozdobnie. — Pieczęć większa W. Ks. L. w czerwonym wosku (zob. u Gumowskiego, Wiad. num. arch. z r. 1911 zesz. I str. 9), nieco zagnieciona i splekana, po brzegach obtłuczona, zawieszona na grubym sznurze jedwabnym amarantowej barwy. — In dorso zapiski: 1) Przywilej od Jego Królewskiej Mości dany Wielkiemu Księstwu Litewskiemu w Woginiu około uniej przez sprawę pana Mikołaja Radziwiła wojewodę wileńskiego, kanclerza W. Ks. Litewskiego, w roku 1568 miesiąca grudnia. Nr. 8 (ręka XVI w., cyfrę poprawiono nieco później na 9); 2) Ręką XVII w. dopisano przed wyrazem pana: X i dodano datę: 21 dnia, u dołu zaś po prawej stronie sygnaturę: Z. 45°; 3) W r. 1688 przerobiono tę sygnaturę w ten sposób, że z 4 zrobiono 1 a 5 zamazano, na lewo zaś w tejże linii dopisano duże B.; 4) Litera C. Szuflada 2. Sztuka 2 (sygnatura z r. 1721 w miejsce przekreślonego B); 5) Szuflada 3. Fasc. 2. Sztuk 3 (na naklejonej kartce z r. 1744).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 2179 str. 68—72. Jest to odpis z XVII w. — 2. Muzeum Czart. ręk. 76 (Teki Naruszewicza t. 76) nr. 195 str. 927—933; od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis Collect. Dogelianae.

H. pol. Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 76 (Teki Naruszewicza t. 76) nr. 194 str. 919—926; od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis collectionis Dogelii.

[Ż]ikgimont Awhust Bożju miłostju korol polskij, welikij knjaz litowski, ruskij, pruskij, żomojtskij, mazowieckij, ifljantskij i inych, [cz]inim znamienito sim naszym priwiljem wsim pospolitie i kożdomu z osobna, niniesznim i na potom buduczim, iż

jako pro lepszoje i pozitocznoje wiecznymi czasy obojeho panstwa naszoho, Koruny polskoje i Wielikoho Knjazstwa litowskoho, niemniej s chuti, miłosti i powinności naszoje hospodarskoje ku obudwum tym panstwam odnako i zarowno so wsjakim pilnym staniem i wsiłowaniem ot niemałoho czasu pricinjalisja jesmo i pricinjati nie pieriestawamy, wieduczi toje oboje panstwo ku spolnomu a zdawna zczatomu zwjazku i sodnoczenju, kotoryj to zwjazok łatynskim jezykom nazywajetsja unija, proto kgdy jesmo wodle ufały sojmu niedawno minułoho horodienskoho w roku tiepierrezniem szestdiesjat osmom pomienienym panstwam naszym, Korunie polskoj i Wielikomu Knjazstwu litowskomu, sjem walnyj spolnyj w roku ninieszniem tisieczu pjatsot szestdiesjat osmom miesjaca diekabra dwadcat trietiego dnja w Ljublinie zložili, ino za wozwaniem i listy naszymi hospodarskimi buduczi pri nas, hospodari, zdiesja u Woinju na zjezdzie wodle tohoż postanowienja sojmu horodienskoho ot nas zložonom panowie rada nasi duchownyje i swietskije, knjazata, panjata i wsi wradniki, stany i posły ziemi i powietow s pokornym czelombitiem w potrzebach riezci swojeje pospolitoje panstwa naszoho Wielikoho Knjazstwa litowskoho priniesli do nas prozby swoi niżej w siem priwil(e)i naszym mienowicie opisanyje, abychmo pierwej jechanja ich na tot sjem tyje wsi riezci, członki i artykuły obwarowali i umocnili i priwilem naszym upewnili. Ino my, hospodar, w to dostatocznie uhljanuwszi i obacziwszi byti tyje prozby wo wsiem słusnyje i potrzebnyje i na to łaskawie pozwoliwszi, to im obwarowywajem, umocnjajem i sim priwilem naszym upewnjam.

1. Napierwej, iż zloženie toho sojmu walnoho spolnoho w Ljublinie rozumiejuczi byti protiwo prawam i wolnostjam swoim i protiwo ufale sojmu mienowanoho horodienskoho, szljachta, ricerstwo naszo Wielikoho Knjazstwa litowskoho, posły s powietow obirajuczi i otprawujuczi, nie tolko nie poruczili i nie pozwolili im wsim, ale w niekotorych powietiech niemałymi obowjazkami posłow obowiezali, aby, nie jeduczi od hranic Wielikoho Knjazstwa litowskoho, sodnoczenie, to jest uniju, z stany Koruny polskoje pri hranicach toho panstwa Knjazstwa Wielikoho litowskoho stanowili. Szto oni pieried siebie słusnie brali, kgdyż na tot sjem do Ljublina poodal ot hranic Wielikoho Knjazstwa nie byli i nie sut powinni jechati, odno, uważajuczi potrebu riezci pospolitoje, na jechanie tam pozwolili, aby taja sprawa s pomoczju Bożeju doszła, do ktoroje wsich stanow odnakuju chut jesmo baczili. Proto s poradoju panow rad naszych duchownych i swietskich wsich takowych posłow, kotorym od brati ich nie pozwoleno na tot sjem ot hranic dalej jechati, obwarowywajem i upewnjam, iż to im u brati ich nikotoroje nieljubosti, mnanja i niemilosti i namniejszoje primowki i protiwnoho ktoroho rozumienia cziniti i prinositi nie majet i nie budiet, a wpieried to obwarowywajuczi, chozczem mieti i słowom naszym hospodarskim obiecujem takowych sojmow spolnych Korunie polskoj z Wielikim Knjazstwom litowskim nie składati, odno s poradoju panow rad naszych obojeho panstwa, tak Koruny polskoje, jako i Wielikoho Knjazstwa litowskoho, pri hranicach oboich tych panstw na takowom miestcy, hde by sja panom radam Koruny polskoje i Wielikoho Knjazstwa litowskoho widieło, abo jako sja na tiepierrezniem sojmie w Ljublinie zmowiwszi wsi stany obiejuch tych panstw to postanowjat, ufaljat i z obudwu stron pismom za pieczatmi swoimi utwierdjat.

2. Też my, hospodar, z łaski a powinnie, pilnie postieriehati i dosyt cziniti majem obietnicy i tomu priwil(i)ju opisu naszomu hospodarskomu, iż jako nie s powinności ktoroje panowie rada, knjazata, panjata, stany i posły obowatieli Wielikoho Knjazstwa litowskoho, odno wolno s chuti a miłosti swojeje spolnoje bratskoje pri nas, hospodari swojem, koroli polskom i wielikom knjazi litowskom, na tot czas u hranicy panstwa

Koruny polskoje ku stanowieniu unii jedutъ; tak hde by, Boże wchowaj, nad mnimanie i wolju nie dokonawszi toje sprawy unii z jakich słusznych a wielkich potrieb i pricin, im i wolnostjam Wielikoho Knjazstwa litowskoho protivnym, szto by oni rozumieli z uszczipkom riezci pospolitoje swojeje wsieje, abo czasti jeje kotoroje, tohdy riecz pospolitaja a wolnaja Wielikoho Knjazstwa litowskoho na nich, obowatielech jeje, i wsich staniech majet (i) imieti budiet wolnoje, ucziwoje, ni ot koho niczim nie zatrudnienoje i spokojnoje otjechanie s toho sojmu korunnoho i z hranic Koruny polskoje, tak pri nas, hospodari swojem, jako i biez nas, jestli by jesmo z jakich potrieb i pricin korunnych abo jakichkolwie inych potrieb u wolnom panstwie korunnom zadierzalisja i tam pozostali.

3. K tomu podle prisjahi naszoje hospodarskoje wsim stanom, obowatielem Wielikoho Knjazstwa litowskoho, pri dobrowolnom ot nich podniesienii naszom na toje panstwo Wielikoho Knjazstwa litowskoje, ot nas, jako wielikoho knjazja litowskoho, na chowanie praw, swobod, wolnostiej, dostojenstw i wradow i statutu wczinienoje, postieriehajuczi i korolja Jeho Miłosti sławnoje pamjati Žikgimonta, otca naszoho, prisjahi na tojeż im udiełanoje, żeby i tiepier za tym dobrowolnym zjechaniem w Ljublinie stanow Wielikoho Knjazstwa litowskoho na tom sojmie spolnom z stany Korony polskoje około unii, kgdy sja znositi, namowjati i stanowiti pocznut i budut, a pod tym czasom jestli by jakaja roznostъ miezi stany Korony polskoje i miezi stany wsimi Wielikoho Knjazstwa litowskoho trafilasja i była około czohożkolwiek w toj sprawie unii, a osobliwie około wykładow priwilew, spraw toje unii, czerez prodki naszi i czerez posły Wielikoho Knjazstwa litowskoho stanowienyje, żeby sja roznili wyrozumieniem i wykładow, a w tom hde by sja nie obiedwie storonie spolnie, ale odna storona abo czast kotoraja tych panstw, to jest Koruny polskoje abo Wielikoho Knjazstwa litowskoho, kotoryje sja do toho aktu zjedut, nie spolnie, nie odnostajnie i nie zhodiwszisja z soboju na rozoznanije albo rozsudok i deklaracyju naszu hospodarskuju to pripuszczali, tohdy my, hospodar, za prozboju kotoroje storony odnoje abo czasti kotoroje z obudwuch storon, także osobliwie z woli i z zwirchnosti naszoje hospodarskoje nie majem i nie budiem wyroku i deklaracyi naszoje hospodarskoje w tom czyniti i na pismie wydawati kazati, a chotja by jesmo za prozboju kotoroje storony odnoje, abo czasti kotoroje z obudwuch storon, też z woli i z zwirchnosti naszoje hospodarskoje wyrok, deklaracyju naszu na priwil(i)ja spraw toje unii wczinili, tohdy ni odnaja storona, jako stany Korony polskoje, tak i stany Wielikoho Knjazstwa litowskoho, nie budut powinni onomu wyroku i deklaracyi naszoj hospodarskoj podleczi i tomu dosyt cziniti nikotorymi pricinami ani wynajdieniem, kotoryi by protivko tomu otkulkolwie i kotorojeżkolwiek storony wynajdowany byli i pokazalisja.

4. A k tomu osobliwie my, hospodar, podle tojeż prisjahi naszoje, Knjaztwa Wielikomu litowskomu na wsi prawa i wolnosti wczinienoje, ktoruju jesmo chowati i dierzati powinni, szljubujem i słowom naszym hospodarskim za nas, hospodara, i za potomki naszi obiecujem i priiekajem i wsich stanow toho panstwa naszoho Wielikoho Knjazstwa litowskoho ot starszoho aż do mienszoho ubezpieczajem, iż my, hospodar, majem i powinni budiem, i potomki naszi majut i także powinni budutъ nie tolko stierieczi, ale i nie dopuszczati, aby riezci nikoli za swietoje pamjati prodkow naszych i za nas, hospodara, w tom panstwie Wielikom Knjazstwie litowskom niebywałyje i niezwykłyje, tiepier i za postanowieniem unii miezi Korunoju polskoju i Wielikim Knjazstwom litowskim ni kotorymi pricinami ani prikłady i zwyczajmi praw susiedskich na toje panstwo i riecz pospolituju Wielikoho Knjazstwa litowskoho na tom tiepierieszniem sojmie i na

wsi potomnyje przsłyje wiecznyje czasy ni na kotorych sojmiech i nihdie ni na ktorom miestcy nie uznoszono, nie pokładano ani stanowieno, kotoryje by mieli byti i byli protiwny prawam, wolnostjam, priwilem i wsim starym zwyczajem toho panstwa naszoho Wielikoho Knjazstwa litowskoho tak czerez nas, hospodara, i potomki naszi, jako i czerez odnu storonu ktoroho panstwa. A osobliwie pri inych rieczach, tut wyszej opisanych, takież pod prisjahaju naszoju hospodarskoju i tymiż wsimi obowjazkami wierchu mienienymi i to upewnjam, iż w toje panstwo Wielikoje Knjazstwo litowskoje na wsi stany na tiepierrezniem sojmie w Ljublinie i potom nigdy ni na kotorych sojmiech i ni na ktorom miestcy ni jakimi przczynami wnoszona i stanowiena nie budiet ekgzekucyja, to jest otbiranie dobr obywatielem wsich zeml Wielikoho Knjazstwa litowskoho, wradow, danin, wysłuh, zamien słusznych i zastaw na potrebu rieczu pospolitoje tak ot prodkow naszich, jako i ot nas, hospodara, i oto wsich potomkow naszich, korolej polskich i wielikich knjaziej litowskich, kotoryje na daninach i listach korolej i wielikich knjaziej ich miłosti łatynskich, polskich i ruskich, w siebie chto majet i kolikolwiek sja s tym pokazut, s toho ruszony byti ne majut ani budut, odno koždyj, prawa swojeho nieporuszenie wżiwajuczi, s toho sja wiesieliti majet.

5. A iż teź bratija ich, obowatieli zieml podljaszkich, acz sut nadany prawy Koruny polskoje, wiedze dobry, majetnostjami swoimi, nabytymi i wysłużonymi ot prodkow naszich i ot nas, hospodara, nadanymi, sut z wiecznych czasow u hranicach w posłuszenstwie i w poddanstwie swojem wielikim knjaziem litowskim w tom że państwie Wielikom Knjazstwie litowskom, s tych tohdy przczyn i tyje pomienienyje obowatieli zeml podljaszkich takież, jako i inyje obowatieli wsi Wielikoho Knjazstwa litowskoho, nie majut byti w tojże ekgzekucyi i ni w ktoroj inszoj rieczu inak zachowany i zostawieni pri prawie swojem, odno zarowno so wsimi obowatielmi Wielikoho Knjazstwa litowskoho, jako tubylcy i rodiczi zdiesznieho panstwa.

6. K tomu na tom spolnom sojmie w Ljublinie nicta so wsich stanow toho panstwa Wielikoho Knjazstwa litowskoho nie majet byti ani budiet primuszani i pritjahan pod władnost i wszeljakuju sprawu wradowuju i sudowuju leski i pieczati i ni inoho wsjakoho wradu korunnoho, i nikotoryje recesy sojmowyje ani dekrety naszi hospodarskije i wynajdienia i kotoryjeżkolwiek stanowienia w toj wsiej sprawie spolnoj na storonu Wielikoho Knjazstwa litowskoho nie majut byti ani budut wydawany pod pieczatiju Koruny polskoje, odno pod pieczatiju Wielikoho Knjazstwa litowskoho.

I na to jesmo dali wsim stanom, obowatielom Wielikoho Knjazstwa litowskoho, siesz nasz priwilej, podpisawszi jeha własnoju rukoju naszoju hospodarskoju, do ktoroho na utwierzenije tych wsich rieczu i pieczat naszu majestatnuju panstwa naszoho Wielikoho Knjazstwa litowskoho priwiesiti kazali. Pisan u Woinju^a leta Bożeho narożenija tisieczu pjat sotszestydiesjat osmoho, miesiaca dekabru dwadcat pierwoho^b dnja. Sigismundus Augustus Rex subscripsit.

Nicolaus Radivil palatinus Vilnensis, M. D. L.

Supremus cancellarius etc. manu propria
subscripsit.

Michajło Haraburda pisar.

95. * W Kop. 2: w Wilniu, 77. Kop. 2: Vilnae. ^b W Kop. 1: tretieho.

96.

Lublin na sejmie, 5 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przywraca i wciela do Korony polskiej Podlasie i Wołyn.

Or. 1. Muzeum Czart., dok. nr. 949. Dokument pergaminowy, bardzo dobrze zachowany, szer. 70, wys. 42,5, zakł. 12 cm. Ozdobny inicjał I. — Na sznurkach jedwabnych czerwono-białych zawieszona pieczęć koronna mniejsza, śr. 47 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, dobrze zachowana (zob. u Gumowskiego j. w. nr. 54). — In dorso zapiski: 1) Wolhyniae Nr. 10 (ręka XVI w.); 2) A. 1569 d. 5 martii Lublini in conventione generali privilegium incorporationis Volhyniae et Podlachiae Regno Poloniae tanquam primario suo corpori per Sigismundum Augustum factae (ręka XVII w.); 3) N. 44.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagr. w Moskwie, Metryka koronna t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 1—4. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 373—380: Privilegium commune Podlachiae et Voliniae (odpis z Kop. 1). — 3. Bibl. Ossol. ręk. 184 k. 368^a—371; jest to odpis z czasu około 1573 r., od góry aktu dopisek: Wolliniae Nr. 10 (według Or. 1). — 4. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 15 str. 53—56: Privilegium commune Podlachiae et Volhyniae. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis Collect. Dogelii. Na końcu aktu zapisek: Ta kopja przepisana z kopji legalizowanej podpisem ręki JP. Ignacego Ludwika Nowickiego metrykanta koronnego d. 10 febr. 1768 w Warszawie. Varsav. 19 8bris 1781. Zaświadczam. Adam Naruszewicz. B. K. S., pisarz W. X. L. mp. — 5. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 17 str. 65—68: Privilegium commune Podlachiae et Voliniae. — 6. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 18 str. 69—72: Incorporatio Volhyniae et Podlachiae Regno. — 7. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 19 str. 73—79: Privilegium incorporationis Volhyniae et Podlachiae Regno Poloniae tanquam primario suo corpori per Sigismundum Augustum facta. Jest to odpis z Or. 1, jak świadczą zapiski od góry aktu: Ex orig. Arch. Reg. Poloniae i na końcu aktu: Ta kopja przepisana z oryginału pergaminowego nakształt listu złożonego dnia jedynastego miesiąca sierpnia roku 1782. U dołu wisi na sznurku z jedwabiu ponsowego i białego kręconego pieczęć, w niej na masie czerwonej wyciśniony herb Królestwa polskiego z napisem dokoła: Sigismundus Augustus D. G. R. P. Magnus D. Litvaniae.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Or. 1 (Or.) i podaje odmianki z Kop. 1 (K.).

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia memoria hominum infirma est et labilis, ne gesta eorum, praesertim vero ea, quae ad utilitatem et conservandam societatem humanam pertinent, tractu temporis evanescent, provida sapientum sanxit autoritas facta digna memoriae^a solennis scripturae^b testimonio posterorum notitiae commendare. Proinde nos Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lituaniae, necnon terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Podlachiae, Voliniae, Culmensis, Elbingensis, Pomeraniae, Samogitiae Livoniaeque etc. dominus et haeres, significamus praesentibus litteris^c quorum interest universis et singulis, praesentibus et futuris, praesentium notitiam habituris, quia cum antehac a multis annis omnes ordines et status Regni ac dicionum nostrarum summo semper studio a nobis expetivissent, ut eiusmodi generalem Regni nostri conventum indiceremus, in quo de uniendo^d cum Regno nostro magno ducatu Lituaniae necnon de executione

96. ^a Or. i K. memoria. ^b Or. scriptura. ^c K. dodaje: nostris. ^d Or. uniendis.

omnium iurium et privilegiorum Regni et dominiorum nostrorum facienda tractaretur et concluderetur, ad eaque statuum et ordinum Regni ac dicionum nostrarum postulata praesentem conventum generalem Regni de consilio et assensu omnium ordinum, tam regni Poloniae, quam etiam^a magni ducatus Lituaniae, Lublini celebrandum indixerimus simulque ad huiusmodi conventum generalem consilarii spirituales et saeculares atque nuntii terrarum cum plena facultate a nobilitate missi, tam ex regno Poloniae, quam etiam magno ducatu Lituaniae, omnes ordines, status Regni et Magni Ducatus praefatorum repraesentantes convenissent atque comitia huiusmodi generalia, legitime, ut praemissum est, indicta, pari ratione in Dei nomine incepta essent, tandem post multos et longos tractatus in iisdem comitiis habitos supplicatum nobis est^b fuimusque per consiliarios nostros utriusque status regni Poloniae et nuntios terrarum debita cum instantia requisiti, quatenus dicionem Voliniae et Podlachiae, quae anteactis temporibus pleno iure ad regnum Poloniae pertinebant, ipsi regno Poloniae reintegraremus et restitueremus. Nos igitur memoria recolentes iusiurandum nostrum, quo nos universis regnicolis obstrinximus, abalienata videlicet atque distracta a Regno pro viribus nostris recuperaturos atque praedicto Regno reintegraturos^c, perspectum quoque habentes, terram seu dicionem Voliniae cum ex aliis antiquis documentis, tum etiam ex privilegio Sigismundi magni ducis Lituaniae¹, maioris patris nostri, pleno, certo et indubitato iure ad regnum Poloniae pertinere, similiter terram seu dicionem Podlachiae, quae semper pleno, certo et indubitato iure, etiam ante Vladislai Jagello, proavi nostri, Regni gubernacula et integro tempore ipsius regiminis atque regnante Vladislao filio eius, magno patre nostro, ad Regnum pertinebat, quam deinde divus rex Casimirus, avus noster, colore eo sive praetextu nimirum, quod utrique nationi indivisim^d praefuisset, a parte Regni, hoc est Masoviae parte, seiunctam atque adeo a proprio corpore avulsam esse voluit, refragantibus subinde et non consencientibus statibus Regni, qui etiam tam ab eodem avo nostro, quam ipsum secutis regibus Poloniae et magnis ducibus Lituaniae, praedecessoribus nostris, atque etiam a nobis ipsis eam dicionem semper requirere repetereque non intermiserunt. Easdem dicionem seu terras Voliniae et Podlachiae regno Poloniae tanquam suo primaevo corpori cum omnibus castris, arcibus, civitatibus, oppidis, villis, terris et districtibus eorumque omnium praemissorum quibuscunque et quocunque nomine nuncupatis attinentiis et pertinentiis, singulis et universis, ad easdem dicionem earumque partes antiquitus et nunc modo ratione et iure quocunque pertinentibus et spectantibus ita, ut generalitas specialitati et specialitas generalitati in nullo deroget, cumque omni iure ac proprietate ipsi regno Poloniae uti primaevo et vero suo corpori et capiti in ius, sortem et proprietatem ac titulum Coronae iure et proprietate haereditaria reintegrandas^e et in pristinum statum reducendas et restituendas duximus, prout de certa scientia nostra et voluntate spontanea ac speciali praesentibus literis nostris iam exnunc iure et proprietate haereditaria restituimus et in ius, sortem ac proprietatem et titulum coronae regni Poloniae reintegramus^f atque ad unum corpus individuum reducimus, inserimus et invisceramus temporibus perpetuis vi et autoritate praesentium ita, quod deinceps ab ipso suo vero et^g legitimo primaevoque corpore et capite, regno videlicet Poloniae, tam in toto, quam aliqua sui parte nunquam avelli poterint neque debebunt. Eo etiam non obstante, si cuiusque bona et possessiones quaecunque ex

96. ^a *Brak w K.* ^b *K. est nobis.* ^c *K. redintegraturos.* ^d *K. indivise.* ^e *K. redintegrandas.* ^f *K. redintegramus.* ^g *K. ac.*

96. ¹ *Ob. dokumenty wielkiego księcia Zygmunta z 15 paźdz. 1432 r., 20 stycznia 1433 r. i 21 lutego 1434 r., w tem wydawnictwie nr. 55, 59 i 61.*

terris et dicionibus praedictis cuiuscunque status, conditionis, et eorum iurisdicione et proprietate in ius, sortem et proprietatem magni ducatus Lituaniae per nos et antecessores nostros exemptae, translatae, importatae et perpetuo unitae ac incorporatae fuerint, quod quemadmodum nobis et antecessoribus nostris in toto a Regno abstrahere, disiungere, segregare et abalienare non licuit, sic etiam et in aliqua parte eorum alicui hanc praerogativam in praeiudicium iuris et proprietatis Regni conferre et alienare non licuerat. Ideoque omnes et singulos incolas earundem terrarum seu dicionum Voliniae et Podlachiae ab iurisdicione et proprietate magni ducatus Lituaniae in perpetuum eximimus et absolvimus, decernentes praesentis reintegrationis, restitutionis et absolutionis privilegium robur debitae perpetuaeque firmitatis obtinere debere. In cuius rei fidem et testimonium sigillo nostro praesentes communivimus ac manu nostra subscripsimus^a. Datum Lublini in conventu Regni nostri generali, die quinta mensis martii anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo nono, regni vero nostri anno quadragesimo. Praesentibus reverendissimo et reverendis in Christo patribus dominis Iacobo Uchaniski archiepiscopo Gnesnensi, legato nato et regni Poloniae primate, Philippo Padniewski Cracoviensi, Stanislae Carnkowski Vladislaviensi, Adamo Conarsky Posnaniensi, Stanislae Hosio sanctae Romanae Ecclesiae cardinali et Varmiensi, Petro Mischkowski Plocensi, Alberto Starozrzebski Chelmensi episcopis necnon magnificis, generosis et venerabilibus Sebastiano a Mieliecz castellano Cracoviensi, Stanislae Miskowski de Mirow Cracoviensi, Petro Zborowski Sandomiriensi, Alberto Laski Siradiensi, Ioanne Sirakowski Lanciensi, Ioanne de Sluzewo Brzestensi, Georgio Iazlowieczki de Buczacz Podoliae, Ioanne Fierliei^b de Dambrowicza Lublinensi et Regni nostri marschalco, Andrea Dembowski Belzensi, Ioanne a Dzialin Culmensi, Fabiano Czema Marienburgensi, Achacio Czema Pomeraniae palatinis, Stanislae Sobek de Suleiow Sandomiriensi et regni nostri thesaurario, Nicolao de Mieliecz Voinicensi, Andrea Dembowski Siradiensi, Raphaele a Dzialin^c Brzestensi, Adamo Drzewiczki Iunivladislaviensi, Stanislae Herboth de Fulstin Leopoliensi, Stanislae Slupieczki Lubliniensi, Andrea comite de^d Tenczin Belzensi, Anzelmo Gostomski Plocensi, Christophero Mischkowski^e Ravensi, Hieronimo Oszolinski Sandecensi, Nicolao Firlei^b de Dambrowicza Visliciensi, Ioanne Tarlo de Szczekarzowicze^f Radomiensi, Nicolao Ligęza de Bobrek Zawichostensi, Alberto Przyemski Landensi, Ioanne Sieniensi de Pomorzani Zarnoviensi, Ioanne Sieniensi de Gologori Haliciensi, Paulo a Dzialyn^g Dobrzinensi, Ioanne Herburt de Fulstin Sanocensi, Francisco Russoczki Naklensi, Alberto Sandivogio a Czarnkow Santocensi, Stanislae Wissoczki de Budzislaw Biechoviensi, Georgio Oleski de Ostrowiti Culmensi, Ioanne Costka de Stembergk Gedanensi^h castellanis, Valentino Dembienski cancellario, Francisco Crassinski praeposito Plocensi et vicecancellario regni nostri, Stanislae Barzi de Blozew et in Visnicze marschalcoⁱ, Stanislae Sandivogio a^j Czarnkow commendore Posnaniensi, Stanislae Ossowski cantore Gnesnensi et curiae nostrae referendariis, Ioanne Borukowski praeposito Lanciensi^k, Stanislae Crassinski scholastico Gneznensi^l, Stanislae Klodzinski canonico Cracoviensi^m et secretariisⁿ nostris ac omnium terrarum Regni nuntiis in hoc praesenti conventu generali congregatis et aliis quam plurimis aulicis et secretariis nostris, sincere et fide-

96. ^a K. In cuius rei fidem et testimonium manu nostra subscripsimus ac sigillo nostro communivimus. ^b K. Firliei. ^c K. Dzialinski. ^d K. in. ^e K. dodaje: de Mirow. ^f K. Szczekarzowicze. ^g K. Paulo Dzialinski, daje zaś tego świadka dopiero po Herburcie. ^h W K, brak od Alberto Sandivogio do Gedanensi. ⁱ K. de Blozew curiae nostrae marschalco. ^j K. de. ^k K. dodaje: Simone Lugowski praeposito Miechoviensi. ^l K. dodaje: Ioanne Rudogoski cancellario Plocensi. ^m K. dodaje: Ioanne Zaborowski praeposito Sandomiriensi, Nicolao Laski mensae nostrae incisore, Ioanne Dulski Rogosnensi, Ioanne Liesniowski Dolinensi capitaneis et Stanislae Crassiczki. ⁿ K. secretariis et aulicis.

libus^a dilectis. Datum per manus reverendi Francisci Crassinski praepositi Plocensis, regni nostri vicecancellarii, sincere nobis dilecti.

Sigismundus Augustus rex subscripsit.

97.

Lublin, 5 marca 1563 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przywraca i wciela do Korony polskiej Podlasie i określa dokładnie warunki tego wcielenia.

I. Tekst łaciński.

Or. 1. Obecnie nieznan, prawdopodobnie nigdy nie był wydany.

*Kop. 1. Arch. min. spraw zagr. w Moskwie, Metryka koronna t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 4—8: Privilegium terrae Podlachiae unionis cum Regno. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 380—391: Privilegium terrae Podlachiae unionis cum Regno. Jest to odpis współczesny z *Kop. 1.* — 3. Arch. główne w Warszawie, dok. nr. 195 (nr. katalogu 1406). Dokument pergaminowy, szer. 74, wys. 52, zakł. 8·7 cm. — Na grubym sznurku jedwabnym biało-czarnym wisi dobrze zachowana pieczęć mniejsza koronna (zob. u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich nr. 45). — In dorso zapiski: 1) Przywrocenie Podlasza do Korony Polski (ręka XVI w.); po wyrazie Podlasza dodała ręka XVII w.: za krola Augusta; 2) A. A.; 3) Nr. 110. R. 1730. — Jest to ekstrakt tego dokumentu, z 6 grudnia 1570 r., wydany przez podkanclerzego Krasińskiego na podstawie tekstu zawartego w *Kop. 1.* — 4. Arch. państwowe w Wilnie, Księga ziemna drohicka nr. 10.053 k. 3^a—7. — 5. Bibl. Ossolińskich, ręk. nr. 184 str. 371—377; jest to kopia z czasu koło r. 1573. — 6. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 16 str. 57—66: Privilegium terrae Podlachiae unionis cum Regno. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. regis. Collect. Dogelii. — 7. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 20 str. 81—87: Privilegium unionis terrae Podlachiae cum regno Poloniae.*

II. Tekst polski.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 1142. Dokument pergaminowy, dobrze zachowany, szer. 63, wys. 46, zakł. 4·5. W inwokacji pięknie wykonane inicjały: W. I. P. A. N.; zwraca uwagę brak podpisu królewskiego, w miejsce którego podpis kanclerza Walentego Dembińskiego. — Pieczęci brak. Pasek pergaminowy przeciągnięty został widocznie później dopiero przez otwór niezgrabnie wykrojony i przecinający pismo ostatniego wiersza; nie ma też śladów, aby pieczęć kiedykolwiek na tym pasku wisiała. Wogóle nieprawdopodobnym jest, by przy dokumencie takiej wagi mogła wisieć pieczęć na pasku, nie zaś na sznurze jedwabnym, jak u wszystkich tego rodzaju aktów z tych czasów miało miejsce. Okoliczność ta w związku z brakiem podpisu królewskiego wskazuje, że dokument ten nie uzyskał sankcji królewskiej, podobnie zresztą jak i egzemplarz łaciński dokumentu, który znany jest tylko z ekstraktu kancelaryjnego sporządzonego na podstawie księgi podkanclerskiej Metryki Koronnej. — In dorso zapiski: 1) Przywilej przywrocenia ziemie podlaskiej do Korony (ręka XVI w.); 2) 1569 Marca 5. Incorporacja na sejmie walnym lubelskim przez krola Imci Zygmunta Augusta uczyniona ziemi podlaskiej do Korony Polskiej przy kongresie stanów obojga narodow. Nr. 21. Fasc. 1. Kiszczynskich; niżej tą samą ręką 1569 Mar. 5 (ręka XVIII w.). — Był ten dokument prawdopodobnie przechowywany w archiwum lubelskiego grodu, jak świadczyłaby zapiska z XVIII w.: Lublin, arch. Kiedy dostał się do arch. nieświeskiego, niewiadomo, w każdym razie po r. 1744, gdyż w inwentarzu z tego roku, podobnie jak w poprzednich, brak o nim jeszcze wzmianki.

96. ^a K. dodaje: nobis,

Dr. 1. Konstytucje, statuta i przywileje, wyd. 1579 r. str. 84—88 (i następne wydania): O ziemi podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemi podlaskiej do Korony polskiej. — 2. Herbut, Statuta, str. 780—787. — 3. Sarnicki, Statuta i metrika, str. 1036—1044. — 4. Januszowski, Statuta str. 824—828. — 5. Volumina legum II 745—752: O ziemi podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemi podlaskiej do Korony polskiej. — 6. Źródło pisma do dziejów unji, Część III str. 259—264v.

Uw. Tu wydaje się tekst łaciński według Kop. 1 (M) i Kop. 3 (E), tekst polski według Or. 1, odmianki z Dr. 1 (K) i 6 (VL).

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia memoria hominum infirma est et labilis, ne gesta eorum, praesertim vero ea, quae ad utilitatem et conservandam societatem humanam pertinent, tractu temporis evanescent, provida sapientum sanxit autoritas facta digna memoria solennis scripturae testimonio posterorum notitiae commendare.

I. Proinde nos Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lituaniae, necnon terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Syradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Podlachiae, Volhiniae, Culmensis, Elbingensis, Pomeraniae, Samogitiae, Livoniaeque etc. dominus et haeres^a, significamus praesentibus litteris quorum interest universis et singulis, praesentibus et futuris, praesentium notitiam habituris, quia cum antehac a multis annis omnes ordines et status Regni ac dicionum nostrarum summo semper studio a nobis expetivissent, ut eiusmodi generalem Regni nostri conventum indiceremus, in quo de uniendo cum Regno nostro magno ducatu Lituaniae necnon de executione omnium iurium et privilegiorum Regni et dominiorum nostrorum facienda tractaretur et concluderetur, ad eaque statuum et ordinum Regni ac dicionum nostrarum postulata praesentem conventum generalem Regni de consilio et assensu omnium ordinum, tam regni Poloniae, quam etiam magni ducatus Lituaniae, Lublini celebrandum indixerimus

W imię Pańskie amen. Ku wiecznej pamięci. Gdyż pamięć ludzka jest słaba i odmienna, zaczętem aby sprawy ludzkie, a nawięcej te, ktore ku użytkowi a zachowaniu społeczności i towarzystwa ludzkiego należą, za przedłużeniem czasu nie byłyby zniszczone, opatrzna ludzi mądrych postanowiła roztropność sprawy wiecznej pamięci godne pisma świadectwem ku wiadomości potomstwu przywoździć.

I. A tak my Zygmunt August z łaski Bożej krol polski, wielki ksiądz litewski i ktemu ziemi krakowskiej, sandomirskiej, sierackiej, lanczyckiej etc., oznajmujemy tem listem naszym, ktorem wiedzieć to należy, wszem wobec i każdemu z osobna, niniejszem i potem będącego wieku ludzkiem, iż będąc my przedtem od wielu lat przez wszystkie stany Korony polskiej i państw naszych z wielką a częstą pilnością żądani i napominani, abyśmy sjem walny takowy złożyli, na ktorem o zjednoczeniu dawnem Księstwa naszego Wielkiego litewskiego z Koroną polską i też o wykonaniu wszystkich praw i przywilejow Korony i wszystkich państw naszych sprawa byłaby skończona; ku ktorem takowem wszech stanow prożbam sjem niniejszy walny za radą i pozwolenim wszech stanow, tak Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego w Lublinie złożyliśmy, ku ktoremu takowemu głównemu sejmowi rady nasze, tak duchowne, jako i świeckie, i posłowie ziemscy z zupełną mocą posłani, tak z Korony polskiej, jako też^b z Wielkiego Księstwa litewskiego

97. * Wyrazów od Cracoviae do haeres w M. brak; zastępują je wyrazy: etc. ut supra, wskazujące, że tytulatura była tu taka sama, jak w poprzedzającym akcie, skąd też ją uzupełniamy. W E. tytulatura jest pełna.

^b K. i VL. też i.

simulque ad huiusmodi conventum generalem consilii spiritalis et saeculares atque nuntii terrarum cum plena facultate a nobilitate missi, tam ex regno Poloniae, quam etiam magno ducatu Lithuaniae, omnes ordines, status Regni et Magni Ducatus praefatorum repraesentantes convenissent atque comitia huiusmodi generalia, legitima, ut praemissum est, indicta pariter in Dei nomine incepta essent, tandem post multos et longos tractatus in iisdem comitiis habitos supplicatum nobis est fuimusque per consiliarios nostros utriusque status regni Poloniae et nuntios terrarum debita cum instantia requisiti, quatenus terram Podlachiae, quae anteactis temporibus pleno iure ad regnum Poloniae pertinebat, ipsi regno Poloniae reintegraremus et restitueremus. Nos igitur memoria recolentes iusiurandum nostrum, quo nos universis regnicolis obstrinximus, abalienata videlicet atque distracta a Regno pro viribus nostris recuperaturos atque praedicto Regno reintegraturos, perspectum quoque habentes, terram seu dicionem Podlachiae, quae semper certo, pleno et indubitato iure, etiam ante Wladislai Jagello, proavi nostri, Regni gubernacula et integro tempore ipsius regiminis, similiter regnante Wladislao filio eius, magno patruo nostro, ad Regnum pertinuit, quam deinde divus rex Casimirus, avus noster, colore eo sive praetextu nimirum, quod utrique nationi indivisim praefuisset, a parte Regni, hoc est Masoviae parte, seiunctam atque adeo a proprio corpore avulsam esse voluit, refragantibus subinde et non consentientibus statibus Regni, qui etiam tam ab eodem avo nostro, quam ipsum secutis regibus Poloniae et magnis ducibus Lithuaniae, praedecessoribus nostris, atque etiam a nobis ipsis eam dicionem semper requirere repetereque non intermiserunt eiusque proprietati atque indivisibili unitati eandem terram seu dicionem Podlachiae

wszytkich^a stanow koronnych i Księstwa litewskiego, tuż w sobie bytność zamykając, zjechali się. A tak ten sejm walny i główny złożony w imię Pańskie tem sposobem zacząwszy, na ktorem długich a wiele traktatow i namow miawszy, prośzeniśmy są i z wielką pilnością przez stany wszelakie Korony polskiej napomnieni, abyśmy Ziemię podlaską, która przed przeszłemi czasy zupełnem a całym prawem do Korony polskiej zawsze należała, tejże Koronie to jest Krolestwu polskiemu przywrocili, a w jej pierwość i całość wszczepili. My tedy pamiętając na przysięgę naszą, którąśmy osobą swą wszem obywatelom koronnem obwiązali wszystkie rzeczy oderwane a od Korony przereczonej odłączone wedle mocy naszej pozyskać, a ku przereczonemu Krolestwu w swą całość przywrocić, wiedząc to pewnie, iż Ziemia podlaska ku Koronie polskiej wiecznie prawem doskonałym jeszcze przed Władysławem Jagiełłem krolewem, pradziadem naszym, i przez wszytek czas panowania jego, także za krolowania Władysława, syna jego, wielkiego stryja naszego, należała. Którą potem święty krol Kazimirz, dziad nasz, tem sposobem, iż nad obojem narodem był przełożonem, od części Krolestwa, to jest od Mazowsza, oddzieloną i od własnego ciała oderwaną chciał mieć, czemu się przeciwiły, ani na to nie zezwalały stany koronne, którzy też tak od tegoż dziada naszego, jako od inych po nim będących przodkow naszych, krolow polskich i wielkich książąt litewskich, i od nas też samych tej ziemie pilnie zawsze upominać się nie zaniechali, aby była do Korony przywrocana^b. Z tej tedy przyczyny^c my tę Ziemię podlaską do jedności nierozzerwanej a jako własny a prawdziwy członek ku piirszemu a własnemu ciału a głowie ze wszytkimi i z osobna każdymi jej grodami, zamkami, miastami, miasteczki, wsiami, ziemiami, powiaty i ich wszytkich

97. ^a W Or. powtórzony ten wyraz w bramieniu: wszystkich. ^b K. i VL. dodają: i przyłączona. ^c Or. przyczyn, K. i VL. Z tych tedy przyczyn.

regno Poloniae tanquam suo primaevo corpori cum omnibus castris, arcibus, civitatibus, oppidis, villis, terris et districtibus eorumque omnium praemissorum, quibuscumque et quocumque nomine nuncupatis, attinentiis et pertinentiis, singulis et universis, ad eam dicionem eiusque partes antiquitus et nunc modo, ratione et iure quocumque pertinentibus et spectantibus, ita ut generalitas specialitati et specialitas generalitati in nullo deroget, cumque omni iure et proprietate ipsi regno Poloniae uti primaevo et vero suo corpori et capiti in ius, sortem et proprietatem ac titulum Coronae iure et proprietate haereditaria reintegram et in pristinum statum reducendam et restituendam duximus, prout de certa scientia nostra et voluntate spontanea ac speciali spontaneoque consensu nuntiorum per universos status eiusdem dicionis Podlachiae cum plena facultate ad praesentem hunc conventum communem electorum, deputatorum, missorum et nobiscum conventum praesentem continuantium, in Dei nomine praesentibus litteris nostris iam exnunc iure et proprietate haereditaria restituimus et in ius, sortem et proprietatem ac titulum coronae regni Poloniae reintegramus atque ad unum corpus individuum reducimus, inserimus et invisceramus temporibus perpetuis vi et autoritate praesentium ita, quod deinceps ab ipso suo vero et legitimo primaevoque corpore et capite, regno videlicet Poloniae, tam in toto, quam aliqua sui parte, nunquam avelli poterit neque debet.

2. Eo etiam non obstante, si cuiusque bona et possessiones quaecumque ex terris praedictis cuiuscumque status et conditionis ab eorum iurisdicione et proprietate in ius, sortem ac proprietatem magni ducatus Lituaniae per nos et antecessores nostros exemptae, translatae, importatae et perpetuo unitae et incorporatae fuerint, quod quemadmodum nobis et antecessoribus nostris in toto a Regno abstrahere,

rzeczy poprzod mianowanych, ktorychkolwiek i jakimkolwiek przezwiskiem nazwane, przyległościami, przypadkami, własnościami wszelakimi i wszytkimi do tej przerzeczonej ziemie i do ich wszelakich części, tak staradawna, jako obyczajem, sposobem i prawem ktoremkolwiek należących, tak jakoby wszytkość a pospolitość osobliwości, a osobliwość wszytkości i pospolitości niwczem nic nie ujmowała, ze wszytkiem i wszelakiem prawem, państwem i własnością tę ziemie Krolestwu polskiemu jako prawdziwemu a własnemu ciału jej a głowie w społeczność, w część, w własność i w tytuł koronny przywracamy i ku pirwшему stanowi przywrocić i ony złączyć umyśliliśmy. Jakoż z pewnej wiadomości naszej a z wolej uprzejmej a osobliwej posłow od wszytkich stanow w Ziemi podlaskiej z zupełną mocą na ten terazny^a spolny i walny sjem wybranych, deputowanych i posłanych i z nami ten sjem kończących w imię Pańskie, tem listem naszym już zaraz w społeczność, w część i w własność Korony polskiej przywracamy i złączamy, w tytuł Korony polskiej przywodzimy i ku jednemu ciału nieróżnemi i nierozdzielni wracamy, wszczepiamy, wpajamy, czasy wiecznemi, także na potem od swego tego właściwego, prawdziwego a prawego ciała i od głowy Korony polskiej, tak we wszem cale, jakoteż jakiejkolwiek części swojej, nigdy oderwana ani odłączona żadnem sposobem ani kształtem nie może być czasy wiecznemi.

2. Czemu to niema być na przeszkodzie, jeśliby dobra czyje ktorekolwiek z ziem przerzeczonych, ktoregokolwiek stanu i kondycjei, od ich jurisdycjei i własności do prawa i własności Wielkiego Księstwa litewskiego przez nas abo przodki nasze wyjęte, przeniesione, wniesione i na wieczne czasy unjowane i wcielone były i jako nam i antecessorom naszym we wszytkiem od Krolestwa ubli-

disiungere, segregare et abalienare non licuit, sic etiam et in aliqua parte eorum alicui hanc praerogativam in praeiudicium iuris et proprietatis Regni conferre et alienare non licuerat. Ideoque quicumque incolae eiusdem terrae seu dicionis Podlachiae, quos exnunc omnes et singulos ab iurisdicione et proprietate magni ducatus Lithuaniae in perpetuum eximimus et absolvimus, pro conditione sua, statu, dignitate et conditione omnium privilegiorum, libertatum, praerogativarum regni Poloniae, usum et participationem, uti caeteri terrigenae regni Poloniae, habituri sunt habereque et eis uti, frui, deinceps gaudere in perpetuum poterunt et debebunt.

3. Ut autem iidem incolae uberiores nostram gratiam sentiant, statuimus civitates, castra, arces, possessiones, oppida et villas, cum omnibus et singulis incolis eiusdem dicionis ab omnibus angariis, praerogativis, oneribus, quibus nunc sunt obnoxii, tunc a solutione teloneorum tam aquaticorum, quam aggeralium, pontalium foraliumque liberos fore iuxta iura Regni ita, quod in hac parte caeteris regnicolis ipsos aequandos esse duximus, prout iam exnunc aequamus eosque omnium et singularum libertatum ac praerogativarum regni Poloniae participes facimus, duobus tamen grossis de singulis laneis possessionatis sive per colonos aut emethones cultis iuxta consuetudinem et privilegia Regni solvi debitis reservatis.

4. Praeterea decernimus specialiter, quod omnes et singuli incolae praedictae dicionis Podlachiae, cuiuscumque status et ordinis existunt, non debent subiacere aut obnoxii esse statuto Alexandri regis Poloniae et magni ducis Lithuaniae, patris nostri, de data Petricoviae in conventu Regni feria quarta ante dominicam Laetare anno Domini millesimo quingentesimo quarto¹ de modo bonorum regalium in-

żyć, odłączyć^a, oddzielić i oddalić nie godziło, tak też i w niejkiej części tych dobr komu tę prerogatywę ku krzywdzie praw i własności Krolestwa dać ani oddać nie przystało. A tak wszyscy obywatele tej ziemie podlaskiej, (ktorych od tychmiast wszystkie i każdego z osobna od iurisdycjei Wielkiego Księstwa litewskiego na wieki wypuszczamy), wedle swej kondycjei, stanu, godności i kondycjei wszelakich^b przywilejow, wolności, prerogatyw Krolestwa polskiego używanie, jako ini obywatele koronni, mieć będą i mieć i z nich się na potem wiecznemi czasy weselić będą.

3. A iżby ciż obywatele obfitszą łaskę naszą poznali, postanawiamy, iż ich grody, zamki, miasta, osiadłości, miasteczka, wsi, ze wszystkimi i każdymi z osobna ich poddanymi przerzeczonymi tej ziemie, od wszystkich podatkow, w ktorych przedtem i teraz beli, także od płacej, wszelakich poborow, myt abo ceł, tak wodnych, jako grobelnych, mostowych, targowych, wedle przywilejow i wolności koronnych wolnemi czyniemy, tak iż w tej mierze ich z inemi koronnymi obywatelmi porownaliśmy i od tego czasu porownujemy i one wszystkich wolności, swobod i zawołania Korony polskiej uczesniki uczyniliśmy i być znajdujemy, tylko dwa grosza z jednej osiadłej włoki, abo przez kmiecia oranej, wedle zwyczaju przywilejow Krolestwa polskiego zachowawszy.

4. Nadto osobliwie skazujemy, iż wszyscy i każdy z osobna mieszkając^c w Podlaszu, ktoregobykolwiek stopnia beli, ni mają podleć statutowi Aleksandra krola polskiego i wielkiego księcia litewskiego, stryja naszego, pod datą w Piotrkowie na sejmie koronnem we środe przed niedziela Laetare roku Pańskiego 1504¹ o sposobie wpisowania dobr krolewskich ani inem statutom i konstytucjam za czasu pano-

97. ^a VL. Podaje i. ^b VL. wszystkich. ^c K. i VL. mieszkający.

97. ¹ VL. I 298.

scribendorum atque aliis statutis et constitutionibus tempore regiminis eiusdem Alexandri et Sigismundi patris nostri, regum Poloniae, et nunc nostri regiminis, super executione eiusdem statuti Petricoviae, Varsaviae^a et Lublini¹ ad hoc tempus promulgatis conservabimusque ipsos, prout conservamus, iuxta contenta privilegiorum, ipsis tam a nobis, quam praedecessoribus nostris, tam regibus Poloniae, quam ducibus Lithuaniae et Mazoviae, concessorum.

5. Praeterea donationes et commutationes omnes ac privilegia omnia ob merita sive fidelia servicia quarumcumque personarum super bonis quibuscumque nostris in nostra terra Podlachiae factis et emanatis aliasque omnes litteras et privilegia quocumque idiomate scripta, ex quacumque causa a praedecessoribus nostris regibus Poloniae et a nobis ipsis sub sigillo etiam cancellariae nostrae magni ducatus Lithuaniae emanata, personis cuiuscumque status et conditionis data, concessa, specialiter vero et nominatim omnes et singulas obligationes seu hyppotecas, summas parvas et magnas, quae in militem conductitium, tam equitem, quam peditem, praesidii gratia, arcibus finitimis imponendas et impositas et in alias expeditiones bellicas quocumque nomine exactae, collectae et in thesaurum etiam magni ducatus Lithuaniae illatae sunt ex obligationibus arcium, civitatum, oppidorum, villarum, praediorum, curiarum, in eadem summa privilegiis nostris assecratae sunt, haec omnia et singula superius expressa in omnibus et singulis clausulis punctis et conditionibus, prout in suo tenore sunt scripta, emanata et promulgata, ita tamen, ut specialitas generalitati et generalitas specialitati in nullo deroget, rata, grata, et nullo modo inviolabilia conservari haberique volumus^b ac eadem conservaturi sumus, quibus nulli conventus nullaeque

wania tegoż Aleksandra i Zygmunta, ojca naszego, krolow polskich, i teraz naszego panowania około egzekucji tegoż statutu w Piotrkowie, w Warszawie i w Lublinie¹ do tego czasu ogłoszonych, i zachowamy je, jakoż zachowujemy wedle opisanych przywilejow, im tak od nas, jako przodkow naszych, tak krolow polskich, jako książąt litewskich i mazowieckich, nadanych.

5. Nadto wszystkie darowizny i zamiany wszystkie, także przywileje wszystkie, dla zasług wiernych ktorychkolwiek osob na ktorych dobrach naszych uczynione, i wszystkie ine listy i przywileje, jakimkolwiek językiem pisane i z jakiejkolwiek przyczyny od przodkow naszych, krolow polskich, i od nas samych, choćby też pod pieczęcią kancelarji naszej abo Wielkiego Księstwa litewskiego wyszły, i ktorym i ktoregokolwiek zawołania osobom dane^a, a mianowicie wszystkie i każde z osobna obligacje, sumy, bądź małe bądź wielkie, ktore na żołnirza najemnego, tak konnego jako pieszego, dla obrony na zamki bliskie włożone i na ine wyprawy wojenne, pod ktoremkolwiek imieniem wyścińione, zebrane i do skarbu by też i Wielkiego Księstwa litewskiego bely wniesione z obligacji zamkow, miast, miasteczek, wsi, folwarkow, dworow, w tejsze summie naszemi przywilejami są ubezpieczone, te wszystkie i każde z osobna rzeczy pomienione we wszystkich i koźdych z osobna klauzulach, punkciech i kondycjach, jako są w sobie opisane i publikowane, wszakże tak, aby osobność pospolitości a pospolitość osobności w niwczem^b nie derogowała, mocnie i niezgwałcenie chcemy być zachowane i te^c będzie chować. Ktorem rzeczom żadne zjazdy, żadne konstytucje koronne, pospolite i osobne, nie będą mogły derogować tak w części, jako w ca-

97. ^a E. Varschoviae. ^b E. nolumus.

97. ^a Or. dadane. ^b VI. w niczym. ^c VI. też.

97. ¹ Ob. Konstytucje z lat 1563, 1564 i 1569, VL. II 613, 633 i 781.

constitutiones Regni publice et privatim derogare sive in parte, sive in toto debent, nec poterunt temporibus perpetuis et in aevum. Et si qui sunt, qui casu fortuito litteras et privilegia super bona haereditaria sua, in quorum continua et legitima pacificaque possessione existunt, amiserint et eas non habuerint, illa ipsa bona temporibus perpetuis possidere eodem iure debebunt nec ad reponendas litteras et privilegia coram nobis ullo modo cogi debent.

6. Praeterea quia tempore praefecturae magnifici olim Gastoldi palatini Vilmensis et cancellarii magni ducatus Lithuaniae in terra et districtu Bielsciensi^a, tum^b et tempore felicis regiminis serenissimi olim Sigismundi regis, memorati, parentis nostri desideratissimi, atque nostro, multae commutationes certarum particularum fundi eorundem nobilium haereditarii et nostri et tandem per certos commissarios revisoresque nostros factae exstent, quae bona taliter commutata tam nobiles ab olim Gastoldo, a nobis seu commissariis nostris, etiam fundos advocatiales, quam nostri subditi a nobilibus haereditaria accepta pacifice tenent et possident, quare vigore praesentis privilegii nostri easdem omnes et singulas commutationes, qualitercumque et ex quacumque causa factas, ratas, gratas firmasque habemus habereque et manutenere perpetuis temporibus volumus et nostri successores reges Poloniae habebunt et neque nos eas ullo modo et colore excogitato infringere et invalidare seu inviolare^c debemus nec successores nostri reges Poloniae debebunt, praesertim uti bona pro bonis, terra pro terra data est, eo non obstante, quod etiam advocatiales fundi nostri dati fuerint nobilibus, qui loco ipsorum haereditariorum dati pro haereditariis haberi et censi ab iis debent, immo et confirmationes super eas ipsas commutationes indigentibus et petentibus ex cancellaria nostra dabimus.

łości, ani będą na wieczne czasy mogły. A jeśli są którzy, którzy z jakiej przygody listy i przywileje na swe dobra dziedziczne, w których w spokojnej są possessje, zgubili ani ich mieli, tedy jednak one dobra na wieczne czasy trzymać temże prawem będą, ani będą przymuszani do kładzenia listow abo przywilejow przed nami.

6. Nadto iż czasu panowania wielmożnego niegdy Gastolda wojewody wielńskiego i kanclerza Wielkiego Księstwa litewskiego w ziemi i w powiecie bielskiem i za czasu szczęsnego panowania najasniejszego krola Zygmunta, ojca naszego, i nas samych, wielkie odmiany w wielu części gruntu szlachty dziedzicznego i naszego a potem przez pewne komisarze i rewizory nasze stali się, ktore dobra, tak odmienione, tak szlachta od Gastolta przez nas abo komisarze nasze, też i grunty wójtownskie, jako nasi poddani od szlachty dziedziczne wzięte spokojnie dzierżą. A tak mocą niniejszego przywileju naszego te wszystkie i każde z osobna odmiany, jakokolwiek i z ktorejkolwiek przyczyny uczynione, mocne i wdzięczne mamy i mieć i w ręku czasy wiecznemi trzymać chcemy i nasi sukcesorowie krolowie polscy będą, ani ich ktorem sposobem abo wymyślnem fortelem kasować abo psować i gwałcić nie będziemy, ani też sukcesorowie nasi, krolowie polscy, to czynić będą, a zwłaszcza gdzie dobra za^a dobra, ziemia za ziemię jest dana, czemu niema być na przekazie, choćby też wójtownskie grunty nasze beli dane szlachcie, ktore, dane miasto ich dziedzicznych, za dziedziczne miane od nich być mają, i owszem i konfirmacje na te zamiany tym, którzy tego potrzebować i prosić będą, z kancelarjej naszej damy.

97. ^a E. Bielscensi. ^b E. tam. ^c E. violare.

97. ^a Or. z.

7. Item statuimus, quia exnunc et in antea iidem incolae et alii quoque^a modo possessionati in expeditionibus causarum et negotiorum suorum ad cancellariam Regni et officiales curiae nostrae confugient. Iudicia autem terrestria in suis districtibus, sic et capitanealia quorumvis officiorum simili modo et ratione, quemadmodum in aliis terris et palatinatibus Regni usitatum et legibus praescriptum atque sancitum est, celebrari debent et exerceri, a quibus quidem iudiciis seu officiis quibusvis appellationes, provocationes, citationes, ad citationes ea ratione et lege, qua in Regno et iudiciis nostris usitatum et perscriptum est, tam ad conventum generalem Regni, quam ad colloquia generalia per palatinum caeterosque dignitarios et officiales quotannis celebranda, tam etiam post curiam nostram tendentibus^b fieri, interponi a partibus sententiis se gravatis sentientibus debent, civiles vero iuris Maidenburgensis^c vel alterius cuiuscumque, tam etiam alterius conditionis hominum iuxta consuetudinem Regni nostri per officiales eiusdem Regni et curiae in eisdem causis et necessitatibus suis ad nos et curiam nostram devolutis decidentur.

8. Consilarii quoque et nuntii terrarum dicionis eiusdem inter nuntios, illi vero inter consiliarios Regni, praestito prius in talibus observari solito iuramento corporali, loca eis assignata iam capere et in senatu seu consilio nostro Polonico considerare debebunt et erunt astricti iamque exnunc dignitariis et officialibus et nuntiis terrestribus eiusdem dicionis Podlachiae penes dignitarios, officiales et nuntios terrestres palatinatus Masoviae loca assignavimus, quae loca nuntii ipsarum terrarum iam exnunc^d, praestito iuramento corporali, susceperunt et in eis consederunt. Quosquidem nuntios terrarum Podlachiae in conventibus particularibus, locis consuetis et tempore per nos litteris nostris

97. ^a E. quoquo. ^b E. tendentes. ^c E. Maidenburgensis. ^d E. nunc.

7. Też ustawiamy, od tego czasu i na potem ciż obywatele i drudzy osiadłość mający w sprawowaniu spraw swych do kancelarjej koronnej i do urzędników dworu naszego będą się uciekać. A sądy ziemskie w swych powieciach i starościne wszystkich urzędów temże sposobem, jako w inych ziemiach i wojewostwach Krolestwa zwyczaj był i jako jest prawem opisano i obwarowano, mają być odprawowane. Od których to sądów abo urzędów wszelkich apelacje, prowokacje, pozwy, przypozywy, temże kształtem, jako się w Krolestwie i sądziech naszych zachowuje, tak na sjem walny koronny, jako też na wielkie sądy, ktore wojewoda z inemi dygnitarzmi^a, urzędniki na każdy rok ma odprawować, jako też za dworem się naszym toczącym, być i układane od stron, ktorem się za krzywdę zda, być mają. Ale miesce prawa majdeburskiego abo ktoregokolwiek inego, także też ludzi inego stanu będących, wedle zwyczaju Krolestwa naszego w tychże sprawach i potrzebach swych, do nas i do dworu naszego przypadłe, będą decydowane.

8. A konsyliarze i posłowie ziem tejże dycjei między posły, a oni lepak między konsyliarzmi, uczyniwszy pirwej przysięgę w tych rzeczach zwyczajną, miesca im naznaczone już osieść i w radzie polskiej siedzieć będą winni. I jużemy od tego czasu dygnitarzom i urzędnikom i posłom ziemskim Ziemie podlaskiej wedle dygnitarzow, urzędników i posłów ziemskich wojewodztwa mazowieckiego miesca naznaczyli, ktore miesca posłowie tych ziem już od tego czasu, uczyniwszy przysięgę cielesną, wzięli i posiadli. Ktore to posły ziemskie na zjazdach abo sejmiech^b, na miescach zwykłych i czasu przez nas listem naszym naznaczonego, wedla zwyczaju ziem inych abo wojewodztw Ko-

97. ^a K. i VL. dodaje i. ^b K. i VL. sejmikach.

assignato, iuxta consuetudinem terrarum aliarum sive palatinatum Regni, libere omnes status terrarum praedictarum, quicumque ad eiusmodi conventus particulares venerint, eligent et deputabunt. Qui taliter deputati et missi eorum nuntii ad conventum Regni simili modo, prout alii nuntii terrestres palatinatus Masoviae, providebuntur.

9. Promittimus autem, quod dignitates et officia eiusdem dicionis Podlachiae non minuemus, immo, dum ea vacare contigerit, indigenis nobiles et possessionatis conferemus et distribuemus.

10. Conservabimusque omnes incolas terrarum praedictarum in omnibus et singulis iuribus et privilegiis, litteris, immunitatibus et praerogativis, tam generaliter omnibus, quam specialiter cuilibet eorum seorsim, a praedecessoribus nostris dicionis praedictae incolis et in eisdem possessionatis concessis, quae praesenti restitutioni et reintegrationi non repugnent.

11. Item locorum dignitariis et officialibus, capitaneis eiusdem dicionis mandavimus, prout vigore praesentium mandamus, ut se coram nobis praescripto litteris universalibus tempore et loco sistant et iuramentum fidelitatis debitum nobis tanquam regi coronato et Coronae praestent vicecapitaneosque indigenas possessionatos sui districtus proprii habeant. Quod si aliqui eorum facere neglexerint seu quocumque modo recusaverint, tunc dignitates, officia, capitaneatus, praefecturas eorum, ipsis amotis, indigenis idoneis, qui hoc ipsum praestabunt, conferemus.

12. Statuimus etiam, ut deinceps in actibus publicis, legitimis et iuridicis, tum signis seu vexillis militaribus districtuum ab eo tempore in posterum aquila, insigni regni Poloniae, utantur.

13. Caeterum, ut praemissa omnia et singula eo celerius ad effectum opta-

ronnych, wolnie wszystkie stany ziem przereczonych, ktorzyby jedno na te zjazdy przyjechali, wybiorą i deputują, ktorzy tak deputowani i posłani ich posłowie na sjem koronny temże obyczajem, jako ini posłowie ziemscy wojewodztwa mazowieckiego, będą prowidowani.

9. Obiecujemy ktemu dygnitarstw i urzędow w tejże Ziemi podlaskiej nie umniejszać, i owszem, kiedy się ktoremu wakować przyda, tamże rodakom szlachicom, posesją mającem, będziemy je konferować i rozdawać.

10. I zachowamy wszystkie obywa-tele ziem przereczonych we wszystkich i kaźdych z osobna prawiech, przywilejach, listach, wolnościach i prerogatywach, tak w pospolitości wszystkim, jako osobnie kaźdemu, już od przodkow naszych tegoż powiatu obywatelom osiadłym nadanych, ktoreby jedno terazinemu^a przywroceniu i reintegrowaniu nie były przeciwnie.

11. Teżesmy dygnitarzom i urzędnikom i starostom miesc tegoż powiatu rozkazali, jakoż i tem listem rozkazujemy, aby się przed nas wedle opisanych listow czasu i miesca swego ukazali i przysięgę wierności powinny nam jak^b krolowi korowanemu i Krolestwu uczynili, a niech podstaroście tam zrodzone osiadłe w swem powiecie mają. Co jeśli by ktorzy z nich zaniedbali uczynić, abo się temu przeciwie chcieli, tedy dygnitarstwa, urzędy, starostwa, prefektury ich im odjąwszy, tamże zrodzonym godnym ludziom, ktorzyby swemu urzędowi mogli dosyć uczynić, damy.

12. Też postanowiamy, aby na potem w sprawach pospolitych, przystojnych i prawnych, za znaków na chorągwiach wojennych w powiecie swem od tego czasu i na potem orła, znaku Korony polskiej, używali.

13. Ażeby wszystkie i koźde z osobna rzeczy przereczone rychlej ku skutkowi

97. ^a K. terazniemu, VL. terazniejszemu. ^b K. i VL. jako.

tumque finem deduci queant, mandavimus iam cancellario et vicecancellario Regni, tum aliis officialibus Regni et curiae nostrae, ut incolis praefatae dicionis Podlachiae in causis et negotiis ad maiestatem nostram regiam confugientibus quisque pro debito officii sui auctoritatem et subsidium praestaret.

14. Insuper statuimus perpetuo et in aevum omnes actus et processus, tam iuridicos, quam extraiudiciales, qui contra hoc nostrum perpetuum et immutabile decretum post publicationem eiusdem ac universalium litterarum nostrarum super hac restitutione et reintegracione ad regnum nostrum Poloniae praedictae dicionis Podlachiae a cuiuscumque status et conditionis hominibus fierent, irritos et illegitimos esse nullitatisque vicio subiacere debere, quibus assensum auctoritatis et superioritatis nostrae nunquam praebere volumus neque debemus atque haec omnia et singula praedicta in toto et in parte vim perpetui iuris perpetuaeque firmitatis obtinere et habere decernimus, ita quod nec generalitas specialitati nec specialitas generalitati in suprascriptis derogare possit.

In cuius rei fidem et testimonium manu nostra subscripsimus et sigillum nostrum appendi iussimus. Actum et datum Lublini in conventu generali Regni nostri, die quinta mensis martii anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo nono, regni vero nostri quadagesimo. Praesentibus reverendissimo et reverendis in Christo patribus dominis Iacobo Uchanski archiepiscopo Gnesnensi, legato nato et regni Poloniae primate, Philippo Padniewski Cracoviensi, Stanislao Carnkowski Wladislaviensi, Adamo Conarski Posnaniensi, Stanislao Hosio sanctae Romanae Ecclesiae cardinali et Warmiensi, Petro Misskowski Plocensi, Alberto Starozrzebski Chelmensi episcopis necnon magnificis, generosis et venerabilibus Sebastiano a Mie-

przyść mogli, rozkazaliśmy kanclerzowi i podkanclerzowi^a koronem i inem urzędnikom Korony i dworu naszego, aby obywatelę przerzeczonej Ziemi podlaskiej w kausach i sprawach do naszego majestatu królewskiego uciekające się każdy wedle powinowactwa swego spomagali.

14. Nakoniec ustawiamy, na wieczne czasy chcąc to trwać, iż wszystkie sprawy i procesy, tak prawne jako nieprawne, któreby przeciwko temu wiecznemu i nieodmiennemu dekretowi po publikacji jego i listow naszych uniwersałowych na tę restytucję i reintegrację do Królestwa naszego polskiego przerzeczonej Ziemi podlaskiej od ktoregobądź stanu i zawołania ludzi były czynione, nikczemne i niesłuszne i żadnej mocy nimające czynimy, ktorem assensu ani zwirzchności naszej nigdy nie chcemy ani będziemy winni przypuszczać. Te tedy wszystkie i każde z osobna rzeczy w całości i części chcemy, aby miały moc prawa wiecznego i mocy wiekuistej, tak żeby pospolitość osobności ani osobność pospolitości w rzeczach wyżej opisanych mogła^b derogować.

Na ktorej rzeczy wiarę i świadectwo swą ręką własną podpisaliśmy się i pieczęć naszą kazaliśmy zawiesić, z pozwoleniem wszech panow rad naszych, duchownych i świeckich, i posłow ziemskich koronnych, ktorzy na ten czas przy nas byli, jakie napirwej najwielebniejszy w Chrystusie ociec ksiądz Jakub Uchański arcybiskup gnieźnieński, legatus natus et Regni primas, Filip Padniewski krakowski, Stanisław Karnkowski kujawski, Adam Konarski z Kobelina poznański, Piotr Myszowski plocki, Wojciech Starozrzebski chełmski biskupi, Sebestjan Mielecki kasztelan krakowski i brzeski starosta, Stanisław Myszowski z Mirowa krakowski i starosta krakowski i ratyński, Piotr Zborowski sandomirski, stobnicki starosta,

97. ^a K. i VL. podkanclerzemu. ^b K. i VL. nie mogła.

lecz castellano Cracoviensi, Stanislao Myschowski de Mirow Cracoviensi, Petro Zborowski Sandomiriensi, Alberto Laski Syradiensi, Iohanne Sirakowski Lanciensi, Iohanne de Sluzewo Brzestensi, Georgio Iazlowieczki de Buczac Podoliae, Iohanne Firleji de Dąmbrowicza Lublinensi et regni nostri marschalco, Andrea Dembowski Belzensi, Iohanne a Dzialyn Culmensi, Fabiano Czema Marienburgensi, Achatio Czema Pomeraniae palatinis, Stanislao Sobek de Suleiow Sandomiriensi et regni nostri thesaurario, Nicolao de Mielecz Woinicensi, Andrea Dembowski Syradiensi, Raphaele Dzialynski Brzestensi, Adamo Drzewiczki Iuniwladislaviensi, Stanislao Herburt de Fulstin Leopoliensi, Stanislao Slupeczki Lublinensi, Andrea comite in Tęczyn Belzensi, Anzelmo Gostomski Plocensi, Christophero Misskowski de Mirow Rawensi, Hieronymo Ossolinski Sandecensi, Nicolao Firleji de Dąmbrowicza Visliciensis, Iohanne Tharlo de Szczekarzewicze Radomiensi, Nicolao Ligęza de Bobrek Zawichostensi, Alberto Przyjemski Landensi, Iohanne Sieniensi de Pomorzany Zarnoviensi, Iohanne Sieniensi de Gologori Haliciensis, Iohanne Herburt de Fulstin Sanocensi, Paulo Dzialynski Dobrzynensi, Francisco Russoczki Naklensi castellanis,

Olbrycht Łaski sieradzki, Jan Sirakowski łanczycki i przedecki starosta, Jan z Sluzewa Brzeski, starosta miedzyrzecki i konieński, Jan z Barcina Krotoski inowrocławski, Jan Firlej z Dąmbrowice lubelski, marszałek koronny, starosta rohatyński, Andrzej Dembowski bełski, starosta rubieszowski, Arnow Uchański plocki, starosta wyszogrodzki, Mikołaj Kiszka z Ciechanowa podlaski, starosta drohicki, Fabjan Czema malborski, starosta tulcholski i stargarski, Achacy Czema pomorski, starosta stumski i gniewski, wojewodowie, Stanisław Sobek z Sulejowa sandomirski, podskarbi koronny, starosta tyszowiecki i małogoski, Andrzej Dembowski sieradzki i starosta łanczycki, Adam Drzewicki inowrocławski i starosta gostyński i inowłodzki, Stanisław Herbort z Fulstyna lwowski, starosta samborski i drohobycki, Stanisław Slupecki lubelski, Andrzej grabia z Tenczyna bełski, Anzelm Gostomski plocki, starosta rawski, Zygmunt Wolski czerski, starosta warszawski, Adam Kosiński podlaski, Krzysztof Myszkowski z Mirowa rawski, Jan Kostka z Stemberka gdański, podskarbi ziem pruskich, starosta pucki i czczowski^a, Hieronim Osoliński sądecki, Jan Tarło z Szczekarzowic radomski, starosta pilźnieński i łomaski, Mikołaj Ligęza^b

97. ^a VL. czchowski. ^b Odtąd w K. i VL. inny szereg świadków i inne zakończenie: Mikołaj Ligęza z Bobrku zawichojski, starosta biecki i żydaczowski, Wojciech Przyjemski lencki, Jan Sieniński z Sienna żarnowski, Jan Krystoporski wieluński, Jan Sieniński z Gologor halicki, Jan Herburt z Fulsztyna sanocki, Szczęsny Parysz warszawski, starosta czerski, Stanisław Kryski z Drobnina raciański, starosta dobrzyński, kasztelani, Walenty Dębieński z Dębian kanclerz, Franciszek Krasiński z Krasnego proboszcz plocki etc., podkanclerzy Korony polskiej, Stanisław Barzy z Błozwie marszałek dworny, starosta śniatyński, Stanisław Osowski kantor gnieźnieński, referendarz dworny, Jan Bornkowski (VL. Borukowski) proboszcz łanczycki, kanonik krakowski i warszawski, Symon Lugowski proboszcz miechowski, Stanisław Krasiński scholastyk gnieźnieński, Jan Zaborowski proboszcz sandomierski, Andrzej Patrycy ardiakon wileński, kanonik warszawski, Hieronim Chojeński kanonik poznański, Stanisław Fogielweder scholastyk warszawski, Stanisław Zamojski starosta bełski, Mikołaj Laski krajczy stołu naszego, starosta malborski i krasnostawski, Maciej Zaliński podkomorzy nasz, jasieniecki, mściborski i zysmuski starosta, Łukasz Lencki łożniczy i starosta wolpiński, Erasmus Dembieński chorąży dworny, Jakub Piasecki koniuszy, Erasmus Kroczeni kuchmistrz, Stanisław Karwicki oboźny i latowicki starosta, Bartłomiej Zieleński podkomorzy sandomirski, Mikołaj Tarło chorąży przemyski, Jan Leśniowski podczaszy lwowski i dzierzawca doliński, Andrzej Firlej z Dąmbrowice, Jan Zamojski, Piotr Kloczewski, Jan Dymitr Solikowski, Stanisław Krasicki, Thomas Drojowski, Jan Parysz, sekretarze, urzędnicy i dworzanie nasi, wierni nam mili Dan przez ręce wielbnego księdza Franciszka Krasińskiego proboszcza plockiego, ardiakona warszawskiego, podkanclerzego koronnego, na spólnym walnym sejmie koronnym lubelskim dnia piątego miesiąca marca roku pańskiego tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego dziewiątego, krolowania naszego czterdziestego.

Valentino Dembienski cancellario, Francisco Craszinski praeposito Plocensi et vice-cancellario regni nostri, Stanislao Barzy de Blozew curiae nostrae marschalco, Stanislao Sandivogio de Czarnkow commendore Posnaniensi, Stanislao Ossowski cantore Gnesnensi, curiae nostrae referendariis, Iohanne Borukowski praeposito Lanciensi, Simone Lugowski praeposito Miechoviensi, Stanislao Craszinski scholastico Gnesnensi, Iohanne Radogoski cancellario Plocensi, Stanislao Klodzinski canonico Cracoviensi, Iohanne Zaborowski praeposito Sandomiriensi, Nicolao Laski mensae nostrae incisore, Iohanne Dulski Rogoznensi, Iohanne Lessniowski Dolinensi capitaneis et Stanislao Crasziczki secretariis et aulicis nostris ac omnium terrarum regni nuntiis in hoc praesenti conventu generali congregatis et aliis quam plurimis secretariis et aulicis nostris sincere et fidelibus nobis dilectis. Datum per manus reverendi Francisci Craszinski praepositi Plocensis et regni nostri vice-cancellarii, sincere nobis dilecti.

Sigismundus Augustus rex subscripsit^a.

z Bobrku zawichojski, starosta biecki, kasztelani, Walenty Dembieński z Dembian kanclerz, Franciszek Krasieński proboszcz plocki etc., podkanclerzy Korony polskiej, Stanisław Barzy z Błozwie marszałek dworny, starosta śniatyński, Jan Borkowski łączycki, Jan Zaborowski sandomirski proboszczowie, sekretarze nasi i wiele inych urzędników, starostów, dworzan i sekretarzów naszych^a, nam wiernie miłych. Dan na spólnem walnem sejmie koronnem lubelskiem, dnia piątego miesiąca marca roku Pańskiego tysięcznego piędziesiątego sześćdziesiątego dziewiątego, krolowania naszego czterdziestego.

Valentinus Dąbienski R. P. Cancellarius generalis. — Relacja wielmożnego Walentego Dembieńskiego z Dembian kanclerza Korony polskiej etc.

98.

Lublin, 8 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa panów rady, posłów i starostów podlaskich, by stawili się w Lublinie 27 marca 1569 r. dla wykonania przysięgi królowi i Koronie polskiej.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu, Coll. autogr. nr. 219 (z Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu); egzemplarz ten był przestany Mikołajowi Radziwiłłowi wojewódzicowi wileńskiemu, ob. nr. 99, Or. 1.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 12—13^v: Mandatum universale ad terras Podlachiae. — 2. Arch. państwowe w Wilnie, Księga sądowa brańska nr. 9002 str. 168—168^v. — 3. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 398—401: Mandatum universale ad terras Podlachiae, ut consilarii

97. * W M. świadkowie zostali pominięci powołaniem się wyrazami ut supra na akt poprzedni (przyłączenia Wołynia i Podlasia). Są podani w E., gdzie poczet ich zgadza się z wykazem świadków dokumentu o przyłączeniu Wołynia i Podlasia.

97. * Or. naszym.

et nuntii terrarum illarum Lublin pro dominica Iudica comparerent. *Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 4. Bibl. publ. w Petersburgu, Raznojaz. F. IV 36; jest to kopja z XVI w. — 5. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 24 str. 123—124: Uniwersał do wojewodztw podlaskiego i wołyńskiego. Od góry aktu zapisek: Ex orig. Arch. Radivil. Nesv. — 6. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 28 str. 131—132: Mandatum universale ad terras Podlachiae, ut consiliarii et nuntii terrarum illarum Lublini pro dominica Iudica compareant. Od góry aktu zapisek: Ex Mss. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii. — 7. Bibl. sztabu gen. w Petersburgu nr. 7731; jest to kopja z XIX w. z Kop. 4.*

Dr. 1. Lachowicz, Pamiętniki, str. 305—308 (według Or. 1). — 2. Kojalowicz, Dniownik, str. 189—191 (według Kop. 4).

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1 jako podstawy ekspedycyj, odmianki według Or. 1.

Zygmunt August z łaski Bożej krol polski etc.^a wszystkim wobec i każdemu z osobna, wojewodzie, kasztelanom, kniaziom, paniętom^b, urzędnikom^c, posłom ziemskim, starostom naszym i wszystkim szlachcie z rycerstwem, urzędom miejskim i wszystkim innym poddanym naszym ktoregokolwiek stanu, podlaskiej Ziemie obywatelom, wiernym nam miłym, łaskę naszą krolewską. Wierni nam mili. Jakośmy ten sejm walny w Lublinie, który jeszcze na tymże miejscu mamy, nie dla innej przyczyny złożyli, jedno abyśmy powinności naszej krolewskiej we wszystkich rzeczach, ktore na nich^d zawisły, dosyć uczynili, a onę ku pewnemu a istotnemu skutku przywiedli, będąc tedy^e tą powinnością za wielkimi, słusznymi i poważnymi przyczynami przywiedzeni, Ziemie nasze podlaską i wołyńską, ktore acz przez czas niemały przy Wielkim Księstwie litewskim nie jakim^f prawem, ale za tym pretekstem, że jesteśmy obojga państwa panem, zaniechane do tego czasu były, wszakoż zawsze przedtym i ku Koronie należały i pod krolow polskich^g Rzeczypospolitej koronnej zwierzchnością i sprawą byli, teźże Koronie polskiej^h oneśmy przywrocic i do niej wiecznemi czasy przyłączyć raczyli. Co wam wszystkim wobec dajemy znać i ku wiadomości waszej tym uniwersałem naszym przywodzimy, rozkazując tak panom radom naszym, jako posłom ziemskim ziemie podlaskiej, ktorzy jako od rycerstwa byli na ten sejm lubelski wybrani i posłani, przyjechawszy tu i wdawszyⁱ się w sprawy spolne z stany koronnymi, nie doczekawszy końca, a nie wzięwszy od nas dozwoleń, ani nas pożegnawszy, stąd odjechali, a^j prze tę przyczynę powinności swej, którą na się wzięli, z osob swych jeszcze nie złożyli, ani złożyć mogli, aby wedle teźże powinności, ujrzawszy ten uniwersał nasz, bez^k wszelakiej odwłoki zasię do Lublina ku nam na niedzielę^l Iudica blisko przyszlą¹ przyjachali, miejsca swe we społek z innemi stany Korony polskiej, panowie rady z radami a posłowie z posły ziemskimi koronnymi, zasiedli i uczyniwszy powiną i przystojną nam jako krolowi polskiemu i Koronie polskiej przysięgę, aby o Rzeczypospolitej społecznie radzili. Jakoż ci posłowie, ktorzy tu pozostali byli, już za rozkazaniem naszym miejsca swe między posły ziemskimi koronnymi zasiedli. Rozkazujemy tymże sposobem starostom naszym tychże ziem, aby opatrzywszy zamki albo dwory, ktore im są przez nas zwierzzone i poruczone, osobami swemi przez odwłoki żadnej ku nam na czas wyżej naznaczony przyjechali i przysięgę nam jako^f krolowi polskiemu

98. ^a Or. krol polski, wielki ksiądz litewski, pruski, mazowiecki, zmodzki etc. pan i dziedzic. ^b W or. dodane na boku. ^c Or. dodaje i. ^d Or. niej. ^e Or. nie za jakim. ^f W or. brak. ^g Or. przez. ^h Or. dodaje którą zowę.

98. ¹ 27 marca 1569 r.

i Koronie polskiej powinny uczynili. Przytym oznajmujemy wszystkim na Podlasiu poddanym naszym, gdyż już są za wyrokiem naszym sprawiedliwym Koronie przez nas przywroceni, aby już więcej zwierzchności żadnej Wielkiego Księstwa litewskiego i jego urzędników nie przyznawali, ani posłuszeństwa jakiego z tamtej strony czynili, ale iżby się już za członki Korony polskiej poczytali i wyznawali, jakoż słusznie i przystojnie poczytać i wyznawać się mają. To też ku wiadomości wszech przywodzimy, iż już odtąd appellacje wszystkie, ktorekolwiek do nas i ktorymkolwiek sposobem idą, nie litewscy urzędnicy, ale koronni sędzić i odprawować, a ku takowym i ku innym wszelakim odprawom listy nie z litewskiej, ale z polskiej kancelarjej i za koronną pieczęcią wydawane być mają^a, ubezpieczając wszystkie, tak podlaskie, jako wołyńskie ziemie, poddane nasze^b, iż ich we wszystkich prawach, przywilejach, wolnościach, które od przodków naszych i od nas mają i do tego czasu ich używają, we wszem całe i nienaruszone zachowamy. A jeśliby mieli które dolegliwości albo zniewolenia, bądź z strony ceł albo myta, bądź z strony żydów, albo z ktorychkolwiek innych przyczyn, te wszystkie obiecujemy z nich złożyć i we wszystkich wolnościach rycerskiemu stanu Korony naszej nadanych one zrownać. Nadto warujemy im to i obiecujemy, iż ta egzekucja, którą wedle statuta Aleksandra stryja naszego inni poddani Korony naszej^c wzięli, onych nie dolegze, ani dolegać ma wiecznemi czasy. A tak i powtore rozkazujemy wszystkim wobec i każdemu z osobna, aby wolej i rozkazaniu naszemu wyżej opisanemu dosyć we wszystkim uczynili, pod łaską naszą, a gdzieby który z panów a rad naszych, albo starost naszych, także też z posłów ziemskich, na ten sejm spólny walny tu, obranych rozkazaniu temu naszemu niedosyć uczynił, pany rady odjęcim dygnitarstw, starosty odjęcim starostw ich^d karać^d będziemy^d i^d te^d dygnitarstwa^d i^d starostwa^d inszym obywatelom tychże ziem rozdamy, a posły ziemskie tą winą, która na tym sejmie będzie przez nas postanowiona, karać też będziemy. Dan w Lublinie na sejmie walnym koronnym osmego dnia marca, roku Pańskiego 1569^e, a^d krolowania naszego 40^f.

Na własne rozkazanie krola JMci.

99.

Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa panów rady, posłów i starostów wołyńskich, by stawili się w Lublinie na sejmie dla wykonania przysięgi jako przynależni do Korony.

Or. obecnie nieznane.

Reg. Ob. wyżej dokument, wydany pod nr. 97, Kop. 1, 3 i 4, gdzie na końcu znajduje się zapisek: Simile mandatum extraditum est ad terras Volhyniae mutatis mutandis.

Uw. W tym uniwersale podano jednak jako datę przybycia na sejm nie 27 marca, ale 3 kwietnia 1569 r., ob. Halecki, Przyłączenie Podlasia, str. 55.

98. ^a Or. dodaje a. ^b Or. wszystkie poddane nasze tak podlaskiej, jako wołyńskiej ziemie. ^c Or. daje na się. ^d W or. brak. ^e Or. tysięcznego pięćdziesiątego sześćdziesiątego dziewiątego. ^f Or. koronowania naszego roku czterdziestego.

100.

Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa Wasyla Tyszkiewicza wojewodę podlaskiego do przybycia na sejm w Lublinie i przywiedzenia tamże posłów podlaskich.

Or. 1. obecnie nieznany (skierowany do wojewody podlaskiego). — 2. *Bibl. publ.* w Petersburgu, *Coll. autogr.* nr. 219 (z Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu), z adresem: Urodzonemu Mikołajowi Radziwiłłowi¹ wojewodzie wileńskiemu, wiernemu nam milemu.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, *Metr. kor.* t. 18 (*Legationum unionis* 1569) k. 13^v—14: Mandatum ad palatinos terrae Podlachiae. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 401—403: Mandatum ad palatinos terrae Podlachiae. Jest to odpis współczesny z *Kop.* 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (*Teki Naruszewicza t. 77*) nr. 25 str. 125—126: Mandatum ad palatinos terrae Podlachiae. *Od góry aktu zapisek*: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis Collect. Dogelii. — 4. Muzeum Czart. ręk. 77 (*Teki Naruszewicza t. 77*) nr. 26 str. 127: Mandatum ad palatinos terrae Podlachiae. *Od góry aktu zapisek*: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii.

Dr 1. Lachowicz, *Pamiętniki*, str. 303—304 (według *Or.* 1).

Uw. Tu wydaje się ten akt według *Kop.* 1, jako prawdopodobnie podstawy ekspedycji, wysłanej do właściwego adresata, wojewody podlaskiego, nieznanej obecnie; odmianki według *Or.* 2.

Zygmunt August król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie etc., pan i dziedzic. Wielmożny^a, wierny nam miły². Nic nie wątpimy, że Wierność Twoja dostatecznie wyrozumiał wolą i rozkazanie nasze z uniwersałów albo listów otworzystych naszych, do wszystkich stanów Ziemi podlaskiej i wołyńskiej pisanych³, któreśmy też W. T. posłali i po tychże^b ziemiach rozesać i obwołać kazali, dając im znać, żeśmy już te ziemie za żądaniem i napominaniem pilnym panów rad i innych stanów Korony polskiej i^c za okazaniem dostatecznych praw i przywilejów, przez nasze przodki i nas też poprzysiężonych, Koronie polskiej^c, do której zdawna należą, przywrocili, rozkazując, coby za tym czynić mieli. Wszakże imo^d to chcieliśmy W. T. tym osobliwym listem naszym upominając, jakoż upominamy i rozkazujemy, aby W. T. wedle powinności swej wszelaką^e pilnością^e o to się przyczynił, nietylko aby^e osobą swą, jako wola nasza jest, na czas w uniwersale naznaczony tu ku nam na ten sejm do Lublina ku wypełnieniu i wykonaniu powinności swej przyjechał, ale też aby posły ziemskie wojewodzwa tamtego na ten sejm spólny lubelski obrane, którzy nietylko nie dokonawszy sprawy tej około uniej tu zaczętej, ale też i nie opowiedziawszy się nam, stąd odjechali, W. T. przywiódł^e, aby tu zaś na tenże czas^f przyjechali a woli i rozkazaniu naszemu dosyć uczynili, pod łaską naszą i winą w uniwersale opisaną inaczej aby nie czynił. Dan w Lublinie na sejmie walnym koronnym, 8 dnia miesiąca marca roku Bożego 1569, królowania naszego 40^g.

Na własne rozkazanie króla JMci.

100. ^a *Or.* Urodzony ^b *Or.* tych. ^c *Brak w Or.* ^d *Or.* mimo. ^e *Or.* wiodł. ^f *Or.* dodaje: w uniwersale naznaczony. ^g *Or.* Dan z Lublina roku Bożego MDLXIX, koronowania naszego roku XXXX.

100. ¹ Właściwie Mikołaj Krzysztof Radziwiłł. ² Wasyl Tyszkiewicz. ³ *Ob.* powyżej nr. 98.

101.

Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa Aleksandra Czartoryskiego wojewodę wołyńskiego do przybycia na sejm w Lublinie i przywiedzenia z sobą posłów wołyńskich.

Or. 1. obecnie nieznany.

Reg. Ob. wyżej dokument, wydany pod nr. 100, Kop. 1—4, gdzie na końcu znajduje się zapisek: Simile mandatum ad palatinos¹ terrarum Volhyniae et officiales.

102.

Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa starostów podlaskich do ogłoszenia przesłanych uniwersałów i przybycia na sejm w Lublinie dla złożenia przysięgi.

Or. obecnie nieznane.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569), k. 14^v—15: Mandatum ad capitaneos terrae Podlachiae. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 403—404: Mandatum ad capitaneos terrae Podlachiae. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 27 str. 129: Mandatum ad capitaneos terrae Podlachiae. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

Zygmunt August etc. Urodzony, wiernie nam miły. Posyłamy ku Wierności Twojej przez tego komornika naszego uniwersały albo listy nasze otworzyste, do wszech stanów tamtej podlaskiej Ziemi, starostwa W. T., pisane¹ i drugie zawarte² do urzędników, także też i posłów ziemskich, którzy będąc na ten sejm lubelski obrani i posłani, nie opowiedziawszy się nam, stąd odjechali. A tak rozkazujemy W. T., aby ty uniwersały naprzód w akta grodzkie wpisać i na miejscach pospolitych, jako na rynkach i przy kościołach, w miasteczkach starostwa swego obwołać rozkazał, a potem do kniazów, panów i tych urzędników ziemskich i posłów wesołek z drugimi zawartymi, które im przypisane są, kazawszy napisać każdemu z nich własne imię i przezwisko, przesłał. A jakośmy W. T. tymże uniwersałem rozkazali, tak i niniejszym rozkazujemy, aby opatrzwszy tak jako przystoi zamek i dwory starostwa jemu od nas zwierzonego, przez żadnej odwłoki ku nam tu do Lublina osobą swą przyjechał a przysięgę nam powinną jako królowi polskiemu i Koronie polskiej uczynił, pod łaską naszą i straceniem urzędu aby W. T. inaczej nie czynił. Dan w Lublinie na sejmie walnym koronnym, dnia osmego marca roku Bożego MDLXIX, królowania naszego XL.

Na własne rozkazanie króla JMci.

101. ¹ Aleksander Czartoryski,

102. ¹ Ob. nr. 98. ² Ob. nr. 104.

103.

Lublin na sejmie, 8 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa starostów wołyńskich do ogłoszenia przesłanych uniwersałów i przybycia na sejm w Lublinie dla złożenia przysięgi.

Or. obecnie nieznane.

Uw. Ob. wyżej dokument, wydany pod nr. 102, Kop. 1—3, gdzie na końcu znajduje się zapisek: Simile mandatum ad capitaneos terrae Volhyniae extraditum est mutatis mutandis.

104.

Lublin na sejmie, po 8 marca 1569 r.

Wykaz listów, które komornicy wzięli do Podlasia i Wołynia.

1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 15—17: Lidzba listów, które komornicy do Podlasza wzięli, tak wojewodów, jako urzędników. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 404—405: Lidzba listów, które komornicy do Podlasza wzięli, tak wojewodów, jako urzędników. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Uw. Tu wydaje się ten spis według 1.

Jerzy Krupski do Bielska wzięł te listy:

do wojewody podlaskiego¹, wojewody trockiego², księcia słuckiego³, wojewody nowogrodzkiego⁴, pana wilińskiego⁵, kniaziów Połubieńskich, starosty bielskiego⁶, dzierżawce w Kleszczelach, starosty tykocińskiego⁷, starosty brańskiego⁸,

a przytym urzędników ziemskich: sędziego, podsędka⁹, pisarza¹⁰, podkomorzego¹¹, chorążego¹², wojskiego i dwu posłów ziemskich.

Wtóry komornik K. J. M., Bartosz Bierecki, do drohickiego powiatu:

do p. Jana Kiszki, p. Gnojeńskiego, starosty wysockiego, starosty drohickiego¹³ i urzędników ziemskich: sędziego, podsędka¹⁴, pisarza¹⁵, podkomorzego¹⁶, chorążego¹⁷, wojskiego¹⁸.

Trzeci komornik, Łapka, do powiatu mielnickiego:

do p. wojewody Radziwiła¹⁹, wojewodzica wilińskiego²⁰, starosty mielnickiego²¹, i przy tym urzędników ziemskich: sędziego²², podsędka²³, pisarza, podkomorzego²⁴, chorążego²⁵, wojskiego²⁶.

W o ł y ń:

Pierwszy komornik K. J. M., Jan Dobecki, do braclawskiego powiatu:

do wojewody braclawskiego²⁷, kasztelana braclawskiego²⁸, starosty braclawskiego²⁹.

104. ¹ Wasyl Tyszkiewicz. ² Książ Stefan Zbaraski. ³ Książ Jerzy Słucki. ⁴ Paweł Sapieha. ⁵ Grzegorz Chodkiewicz. ⁶ Jerzy Chodkiewicz. ⁷ Jan Szymkiewicz. ⁸ Jan Dulski. ⁹ Hipolit Janikowski. ¹⁰ Tomasz Owsiany. ¹¹ Teofil Brzozowski. ¹² Jerzy Brzóska. ¹³ Mikołaj Kiszka z Ciechanowca. ¹⁴ Marcin Waż. ¹⁵ Adam Kosiński. ¹⁶ Malcher Nieciecki. ¹⁷ Mikołaj Bujno. ¹⁸ Maciej Sawicki. ¹⁹ Mikołaj Radziwiłł (Rudy). ²⁰ Mikołaj Krzysztof Radziwiłł, ob. nr. 100 or. I. ²¹ Maciej Sawicki. ²² Piotr Patkowski. ²³ Wojciech Działkowski. ²⁴ Kasper Irzykiewicz. ²⁵ Mikołaj Bujno. ²⁶ Aleksander Hińcza. ²⁷ Książ Roman Sangusko. ²⁸ Książ Andrzej Kapusta. ²⁹ Książ Bohusz Korecki.

Przy którym byli listy do urzędników ziemskich: podkomorzego, sędziego¹, podsędka, pisarza i dwu posłów ziemskich.

Wtóry komornik, Piotr Czernikowski, do powiatu łuckiego wziął listy: do biskupa łuckiego², wojewody wołyńskiego³, kasztelana łuckiego⁴, chorążego wołyńskiego⁵, kniaziów Sanguszcowiczów, Czartoryskich, Wiśniewieckich, Koszerskich, starosty łuckiego⁶.

Gdzie i do innych urzędników ziemskich: marszałka⁷, podkomorzego⁸, sędziego⁹, podsędka¹⁰, pisarza¹¹, dwu posłów ziemskich.

Trzeci komornik, Malchier Olsowski, do powiatu włodzimirskiego wziął te listy: do starosty włodzimirskiego¹²

i do urzędników ziemskich: marszałka, podkomorzego¹³, sędziego¹⁴, podsędka, pisarza¹⁵, dwu posłów ziemskich.

Czwarty komornik, Jan Psarski, do powiatu krzemienieckiego wziął te listy: do kniaziów Zbaraskich, starosty krzemienieckiego¹⁶

i urzędników ziemskich: marszałka, podkomorzego¹⁷, sędziego¹⁸, podsędka¹⁹, pisarza²⁰, dwu posłów ziemskich.

105.

Drohiczyn, 14 marca 1569 r.

Urząd zamkowy drohicki stwierdza, iż uniwersały królewskie o włączeniu Ziemi podlaskiej do Korony, przywiezione przez Bartosza Biereckiego, zostały obwołane i rozestane.

Or. 1. Księga grodzka drohicyńska z r. 1569, obecnie zaginiona.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 26—27ª pod nagłówkiem: Recognitiones allatae ab officio Drohicensi et iis, quibus litterae a S. R. M. per Bartolomeum Bierecki cubicularium extraditae sunt. Jest to ekstrakt z aktów grodzkich drohicyńskich, jak świadczy następujący ustęp, poprzedzający ową rekognicję: Termini castrenses iudiciales seu communes et quaerellarum celebrati sunt in castro Drohicensi feria secunda post dominicam Oculi proxima anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo nono per generosos Mathiam Simanowski vicecapitaneum, Joannem Buino iudicem, Georgium Kossowski notarium castrensem drohicenses. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 428—430: Recognitiones allatae ab officio Drohicensi iis, quibus litterae a S. R. [M.] per Bartholomaeum Bierecki cubicularium extraditae sunt. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Przyszedszy do urzędu zamkowego drohickiego urodzony Bartosz Bierecki komornik króla Jego Mości¹, pod obchodzeniem i sprawowaniem roków zamkowych przy obecności na ten czas przy sądach wielu szlachty i woźnow ziemskich powiatu drohickiego, którzy się byli ku sprawom sądowym zjechali, ukazał listów siedm uniwersałów otworzystych

104. ¹ Iwan Juchnowicz. ² Jan Andruszewicz. ³ Książ Aleksander Czartoryski ⁴ Książ Andrzej Wiśniewiecki. ⁵ W r. 1570 był Hrehory Hulewicz. ⁶ Książ Bohusz Korecki. ⁷ Marszałkiem Ziemi wołyńskiej był książ Konstantyn Wasyl Ostrogski. ⁸ Michał Serbin. ⁹ Hawryło Bokij v. Bokiej. ¹⁰ Książ Ostafi Wasylewicz Sokolski. ¹¹ Michał Koryteński. ¹² Książ Konstantyn Wasyl Ostrogski, ¹³ Aleksander Siemaszko. ¹⁴ Bohdan Kostiuszko(wicz) Choboltowski. ¹⁵ Fedor Butetycki. ¹⁶ Książ Mikołaj Zbaraski. ¹⁷ W r. 1573 był Iwan Petrykij Kurozwański. ¹⁸ Andrzej Kuniewski. ¹⁹ W r. 1570 był Sawwa Hniewoszowicz Jelowicki. ²⁰ W r. 1570 był Hrehory Bolbas Rostocki. 105. ¹ Ob. nr. 104.

od Jego Królewskiej Mości ku wszystkim dygnitarzom i urzędnikom ziemskim, tak też i wszem stanom pniaącym, rycerskim, szlacheckim i urzędom miejsckim po powiecie drohickim i Ziemi podlaskiej obywatelom, w jedne słowa pisane, a mianowicie siedm zawartych ku Jego Mości panu Mikołajowi Kiszce podczaszemu Wielkiego Ks. Litewskiego, staroście drohickiemu, a w niebytności do jego podstarościego, i też z osobna ku każdemu urzędnikowi ziemskiemu, sędziemu, podsędkowi i pisarzowi, jako też i chorążemu, podkomorzemu, wojskiemu tegoż powiatu drohickiego, za pieczęcią koronną przesłane. Ktore ukazawszy prosił, aby wobec wszem stanom szlacheckim, ktorzy u sądow stali, czytane były i tamże u tegoż sądu et in locis publicis ku wiadomości wszem obwołane i te zatworzyste ku tym urzędnikom, ktorym należały, rozesłane przez woźne ziemskie. Ktore listy krola Jego Mości urząd zamkowy z taką uczciwością, jaka im należała, przyjąwszy, onej wszytkiej szlachcie, ktora na ten czas na rokach u sądow zamkowych była, czytać rozkazał i potym tuż u sądow zamkowych et in locis publicis ac in foro civili woźnym ziemskim szlachetnym, Piotrowi Kryńskiemu, Jakubowi Milkowskiemu, Maciejowi Klepackiemu i Stanisławowi Kaśmie, Piotrowi Stęlogowi obwoływać i w parafjach swych opowiedać rozkazał, aby wiadomość onych wszytkim była, komuby jedno należało onych wiedzieć, co ciż woźnowie ziemscy, stanąwszy przed tymże urzędem zamkowym drohickim, doznali, iż takowe listy krola Jegomości uniwersałow, w ktorych jest opisano Ziemię podlaską z jej powiatami i wołyńską przez Jego Królewską Mość Rzeczypospolitej koronnego państwa i wolnościam koronnym we wszem być przyłączoną wiecznymi czasy a od zwierzchności i władzej wszelakiej Wielkiego Księstwa litewskiego wolną być uczynione, tak jako dostateczniej jest w tych liściech uniwersałow opisano, ktore do ksiąg zamkowych są napisane, tu i przy sądach zamkowych drohickich i na rynku obwołali i wszem wobec opowiedali, jakoż i u kościołow w parafiach swych obwołać i opowiadać nie zaniechają, ktore opowiedanie listow wyżej namienionych i obwołanie ich przez woźnow, tak jako się działo przed urzędem zamkowym, na żądanie tego to komornika krola Jego Mości do ksiąg zamkowych drohickich opisane wspołem i z tymi listy w te słowa:

(*Tu przytoczone początkowe słowa uniwersału królewskiego do ziem Wołynia i Podlaskia z d. 8 marca 1569 r., ob. nr. 98).*

106.

Mielnik, 14 marca 1569 r.

Urząd grodzki mielnicki stwierdza, iż do oblaty podany został uniwersał Zygmunta Augusta króla polskiego i wielkiego księcia litewskiego do szlachty podlaskiej z 8 marca 1569 r.

Or. 1. Księga grodzka mielnicka z r. 1569, obecnie zaginiona (ob. Kop. 1).

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 27^v—28: Recognitiones ab officio castrensi Mielnicensi allatae. —

2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 431—432: Recognitiones ab officio castrensi Mielnicensi allatae. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

Actum in curia regali castri Mielnicensis feria secunda proxima post dominicam Oculi anno Domini 1569. In praesentia generosorum Joannis Buino vicecapitanei, Sera-

phini Korzeniewski iudicis Mielnicensiis^a, oblatae sunt litterae S. R. Mtis per nobilem Stanislaum Lapka cubicularium S. R. Mtis¹ feria secunda post dominicam Oculi, anno ut supra, ad omnes generaliter officiales terrestres, succamerarium, vexilliferum, iudicem, subiudicem, notarium et tribunum, litterae in specie conclusae et obsignatae sigillo S. R. Mtis, una cum aliis litteris uniwersaly nuncupatis, quas quidem litteras officium mandato S. R. Mtis satisfaciendo, cum summa^b mox in instanti unicuique pertinentes, ad notitiam per ministeriales terrestres distulit in praesentia eiusdem camerarii S. R. Mtis, prout et idem camerarius^c S. R. Mtis tanquam nuntius cum eisdem litteris a S. Mte R. unicuique spectantibus, delatione diligentissime attentata, petens de rescripto suae diligentiae ab officio dari, cui officium contulit cum sua etiam non neglecta protestatione eodem camerario attestante. Quarum litterarum S. R. Mtis tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

(*Tu następuje początek uniwersału króla Zygmunta Augusta do ziemi podlaskiej s. d. 8 marca 1569 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 98).*

107.

Patkowie, 14 marca 1569 r.

Piotr Patkowski stwierdza, iż otrzymał od komornika królewskiego Stanisława Łapki list zawarty i uniwersał do szlachty podlaskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 28^v: Recognitio Petri Pathkowski. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 433—434: Recognitio Petri Pathkowski. Jest to odpis, współczesny z Kop. 1.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

Ja Piotr Patkowski zeznam tym kwitem, że mi komornik Jego Królewskiej Mości dał listy od Jego Królewskiej Mości, jeden zawarty pod pieczęcią króla Jegomości, a drugi uniwersał do wszytkiej szlachty podlaskiej pisany, też pod pieczęcią króla Jegomości odworzysty, które listy dał czternastego dnia marca i na tom dał ten kwit temu to komornikowi króla Jego Mości Stanisławowi Łapce¹. Dan z Patkowie^a 14 marca 1569.

108.

Drohiczyn, po 14 marca 1569 r.

Maciej Szymanowski podstarości drohicki stwierdza, iż listy królewskie zostały publikowane i wydane adresatom.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 27: Recognitio vicecapitanei Drohicensis. — 2. Muzeum Czart.

106. ^a W tekście: Seraphino Korzeniewski iudice Mielnicensi. ^b Tekst niejasny, może brak jakiego słowa.

^c W tekście: camemarius. 107. ^a W tekście: Pathlowie.

106. ¹ Ob. nr. 104. 107. ¹ Ob. nr. 104.

rek. 301 str. 430—431: *Recognitio vicecapitanei Drohicensis. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.*

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1. Datę aktu można oznaczyć z porównania z nr. 105.

Ja Maciej Szymanowski podstarości drohicki czynię jawno tym moim kwitem, które listy Jego Krolewskiej Mości przyniesione są przez posłańca krola Jego Mości pana Bartosza Biereckiego¹ w roki grodzkie sądowe², te są wedle nauki i rozkazania krola Jegomości rozdane z napisem imienia i przezwiska komu należały, spólnie z uniwersalami, i jakoż tuż przed tymże panem Biereckim publikowane i deklamowane przez woźnych ziemskich drohickich przed oblicznością wszytkiej szlachty, ktorzy na ten czas byli na rokach grodzkich drohickich, i na tom dał ten moj kwit Jego Mości panu Bartoszowi Biereckiemu pod swą pieczęcią i z podpisem ręki swej własnej. Datum z Drohiczyna roku 1569.

Idem qui supra manu propria subscripsi.

109.

Mielnik, 15 marca 1569 r.

Jerzy Chibowski woźny ziemi mielnickiej zeznaje wobec urzędu grodzkiego mielnickiego, iż ogłosił złączenie ziemi podlaskiej z Koroną polską.

Or. 1. Księga grodzka mielnicka z r. 1569, obecnie zaginiona (ob. Kop. 1).

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 28—28^v: Recognitio ministerialis de proclamatione litterarum universalium. Przy końcu aktu dopisek: Rescriptum ex actis castrensibus Mielnicensibus. —

2. Muzeum Czart. rek. 301 str. 432—433: Recognitio ministerialis de proclamatione litterarum universalium. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

Actum in curia regali castri Mielnicensis feria tertia post dominicam Oculi, forensi die, anno domini 1569. In praesentia generosi Joannis Buino vicecapitanei Mielnicensis coram officio castrensi Mielnicensi et actis praesentibus nobilis Georgius Chibowski, ministerialis terrestris Mielnicensis, palam recognovit, quia unionem dominiorum terrae Podlassensis ad coronam Poloniae iuxta mandatum S. R. Maiestatis in foro die forensi, videlicet feria tertia post dominicam Oculi, exclamavit et circa ecclesias parrochiales exclamare et denuntiare curavit^a et mandata praefatae unionis dominiorum S. R. Maiestatis ad officiales terrestres, videlicet succamerarium, iudicem, subiudicem, notarium deportavit et ad notitiam deduxit. Quam exclamationem praefatae unionis dominiorum per Sacram R. Maiestatem factam et camerarius praefatus nobilis Stanislaus Lapka audivit. Quam relationem suam petiit actis inseri, quod inscriptum est.

109. ^a W tekście: curabit.

108. ¹ Ob. nr. 104. ² Ob. nr. 105.

110.

Mordy, 15 marca 1569 r.

Stanisław Pirkowski potwierdza odebranie od Stanisława Łapki listu królewskiego do Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła wojewodzica wileńskiego.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 28^v—29: Alia (recognitio) Stanisłai Pirkowski. Przy końcu inną ręką dopisek: Idem qui supra manu propria subscripsit. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 434: Alia [recognitio] Stanisłai Pirkowski. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

Stanisław Pirkowski urzędnik mordski od Jegomości Pana Stanisława Piekarskiego oznajmuję tym moim listem, iż mi oddał komornik od Jego K. Mci list do Jegomości Pana Mikołaja Christopa Radziwiłła wojewodzica wilińskiego list zapieczętowany pieczęcią Jego K. Mości, nic nienaruszony, ani pomazany, pan Stanisław Łapka¹. Dla lepszego świadectwa dałem ten moj list panu Łapce pod pieczęcią moją i ktemu ręką moją własną pisany. Pisan w Mordach 15 marca o wtory w noc. Roku Pańskiego 1569.

111.

Kupityn, 16 marca 1569 r.

Wojciech Turski potwierdza odebranie od Bartosza Biereckiego, komornika JK. listu królewskiego do Jana Kiszki.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 27^v: Alia recognitio Alberti Turski. Przy końcu inną ręką dopisek: Idem qui supra manu propria subscripsi. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 431: Alia recognitio Alberti Turski. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

Ja Wojciech Turski, Jego Mości pana Jana Kiszki wojewodzica witepskiego etc. urzędnik sokołowski, wiadomo czynię, iżem list^a Jego Krolewskiej Mości odesłał Jego Mości panu mojemu we środę środopostną, który mnie jest przez pana Bartosza Biereckiego, komornika Jego Krolewskiej Mości oddan. A dla lepszej pewności i wiary dałem Jego Mości ten moj kwit ręki własnej pisany z przyłożeniem sygnetu własnego. Datum z Kupitna we środę środopostną roku 1569.

Idem qui supra manu propria subscripsi.

111. ^a W tekście: listy.

110. ¹ Ob. nr. 104.

112.

Brańsk, 18 marca 1569 r.

Burmistrz i rada miejska Brańska dają pełnomocnictwo posłom swoim, wysłanym na sejm w Lublinie, do złożenia przysięgi królowi w ich imieniu.

Or. 1. Obecnie nieznany. U oryginału wisiała pieczęć miasta Brańska, o której wzmianka w Kop. 1: sub sigillo oppidi Branscensis.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 24—25: Plenipotencia eorundem. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 424—425: Plenipotencia eorundem. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 49 str. 313: Plenipotencia eorundem (inna ręką): deputatorum ab oppido Brańsk. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

Praeconsul et consules caeteraque communitas oppidi Branscensis, omnibus quorum id intererit, studia et officia sua debita sedulo commendant. Cum ex litteris sacrae regiae maiestatis statim, terra Podlassensis regno Poloniae adiuncta, nobis oblatis¹ regiam maiestatem dominum nostrum clementissimum id velle idque omnibus dignitariis et officialibus nec non oppidis terrae Podlassensis mandare intelleximus, ut ii ad statutam in mandato diem Lublinum conveniant, nos etiam, uti fidelia domini nostri mancipia, illico de communi et aequabili nostra sententia, quatenus mandatum sacrae regiae maiestatis intellectu comprehendere potuimus, eidem omni ex parte satisfaciendum duximus ac mittimus istuc e medio nostri viros oppidi huius, probatos concives nostros, nobiles Ioannem Szereiowski praeconsulem, Martinum Kalnicki notarium nostrum Branscensem, quibus nos omnia nomine nostro agenda, transigenda, tractanda, obeunda iuramentaque pro nobis et a nobis praestanda commisimus atque pollicemur, quicquidque illi fecerint, constituerint, nos pro rato et grato suscepturos. Quam ob rem ab omnibus iis, quorum cum dictis concivibus nostris tractandi partes erunt, suppliciter petimus, ut iis fidem in omnibus firmam et infallibilem adhibeant. Et cum ea, quae illis a nobis commissa sunt, obibunt, benigne illos audiant et eis nulla in re desint, eorum autem petitiones necessario ad sacram regiam maiestatem nomine totius oppidi Branscensis interponendas autoritate ac intercessionibus suis subsequantur. Unusquisque rem benigne ac munificentia sua dignissimam et oppido Branscensi, ut necessariam, ita gratissimam est factururus. Quibus nos iterum studia et obsequia nostra paratissima diligentissime commendamus et ab eisdem petimus, ut quid nos, noviter regni Poloniae nomine tectos, de sua erga nos voluntate ac benignitate sperare et existimare velint, nunc a principio in illis petitionibus nostris declarent. Datum in Bransco feria sexta post dominicam Oculi proxima, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo nono.

113.

Bielsk, 20 marca 1569 r.

Urząd i pospólstwo miasta Bielska wysyłają delegatów do króla i posłów podlaskich i dają im pełnomocnictwo.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 23^v—24: Plenipotencia eorundem. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 423—424: Plenipotencia eorundem. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 36 str. 169: Plenipotencia eorundem (inną ręką dodano): deputatorum a civitate Bielscensi. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

My urząd i wszystko pospólstwo miasta K. J. M. bielskiego z Korony polskiej czynimy jawno wszystkim wobec, do której wiadomości to nasze pisanie przyjdzie, iż w pilnych potrzebach Rzeczypospolitej naszej posłaliśmy do króla Jego Mości i do panów posłów Ziemi podlaskiej szlchetnych Jana Sękowskiego i Stanisława Zdzarskiego, na cośmy im i instrukcją naszą dali, wedle której instrukcji oni mają do króla Jego Mości i do Ich Mości panów posłów prośby czynić. A cobykolwiek oni ku pożytkowi naszej Rzeczypospolitej za prośbami swojemi od króla Jego Mości otrzymali, to my wszystko za rzecz pewną, mocną i nieodmienną czasy wiecznemi mieć i dźierać będziemy. Pisan w Bielsku 20 martii roku 1569.

114.

Drohiczyn, 24 marca 1569 r.

Urząd i pospólstwo miasta Drohiczyna wysyłają posłów do króla, dając im pełnomocnictwo, i proszą o zatwierdzenie przywileju miasta.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 25—25^v: Litterae oppidanorum Drohiciensium. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 426—427: Litterae oppidanorum Drohiciensium. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 44 str. 301—302: Litterae oppidanorum Drohiciensium. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1.

Serenissimo, potentissimo, invictissimoque principi domino Sigismundo Augusto Dei gratia regi Poloniae magnoque duci Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae Livoniaeque etc. domino et haeredi, domino, domino nostro clementissimo.

Serenissime et invictissime rex domine, domine noster clementissime!

Iuxta mandatum et litteras Vestrae Regiae Maiestatis, domini, domini nostri clementissimi, quae nuper in districtu Drohicensi offertae et publicatae, quibus Vestra Sacra Regia Maiestas dignata est terram Podlassensem et districtum Drohicensem nosque humillimos subditos suos regno Poloniae adiungere¹ de oboedientiaque magni ducatus Lituaniae, quam hactenus fungebamur, multis et crebris contributionibus exhausti, excipere et eliberare. Quapropter Vestram Sacram Regiam Maiestatem, dominum, dominum nostrum clementissimum, humiliter deprecamur, ut Vestra Sacra Regia Maiestas nos subditos suos circa privilegium per antecessores Vestrae Sacrae Regiae Maiestatis nobis concessum conservare hocidemque privilegium iuxta clementissimam promissionem Vestrae Sacrae Regiae Maiestatis in litteris universalibus Vestrae Sacrae Regiae Maiestatis assignatam confirmare et approbare nosque circa libertates, quibus civitates et oppida in regno Poloniae utuntur, conservare dignaretur, ut tot crebris contributionibus et diversis exhausti, quas durante libertate nobis a Vestra Sacra Regia Maiestate ad decursum duodecim annorum concessa propter certas rationes et ruinas nempe, per ignem et auram pestiferam, quibus ex divina permissione licet tacti fuimus, tamen crebrius et multoties, quandocumque demandatum nobis erat, litteris Vestrae Sacrae Regiae Maiestatis ad fiscum Vestrae Sacrae Regiae Maiestatis magni ducatus Lituaniae extradebamus, liberius expirare valeamus, Vestram Sacram Regiam Maiestatem humiliter deprecantes, ut Vestra Sacra Regia Maiestas eandem libertatem nobis in longius promovere, concedere et largire ac in aliis necessitatibus et oppressionibus clementia sua misereri dignaretur, de quibus omnibus nuntios^a, e medio nostri electos, ad Vestram Sacram Regiam Maiestatem deputavimus, pro quibus et cum quibus in commune Vestram Sacram Regiam Maiestatem humiliter deprecamur, ut quicquid ipsi nomine omnium nostrorum a Vestra Sacra Regia Maiestate exoraturi fuerint, fidem indubiam illis largire gratiamque Vestrae Sacrae Regiae Maiestatis erga nos subditos suos exhibere dignaretur. Valere Vestram Sacram Regiam Maiestatem quam diutissime invictissimeque in Domino regnare optamus.

Datum Drohiciinae 24 mensis martii, anno Domini 1569.

Vestrae Sacrae Regiae Maiestatis humillimi et devinctissimi^b subditi officiales et tota communitas civitatis Drohicensis.

115.

Lublin na sejmie, 24 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski określa na prośby sejmu koronnego stosunek Wielkiego Księstwa litewskiego do Korony.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 950. Dokument pergaminowy szer. 71, wys. 52, zakł. 7 cm., dobrze zachowany, nieco na załamaniach wytarte litery. Ozdobny inicjał W, marginesy górny i boczne pokryte rysunkami girland, kwiatów i liści. U dołu po lewej stronie oryginalny podpis króla Zygmunta Augusta. — Na sznurkach jedwabnych czerwono-

114. ^a W tekście: nuntio, ^b W tekście: devictissimi.

114. ¹ Ob. nr. 98.

zółtych przywieszona pieczęć koronna większa; wyciśnięta w czerwonym wosku, dość dobrze zachowana (zob. u Gumowskiego, *Pieczęcie królów polskich* nr. 50). — In dorso zapiski: 1) Lituaniae N° 110 (reka może jeszcze XVI w.; cyfra przekreślona, poprawiona na: 94); 2) A^o 1569 d. 24 martii na sejmie lubelskim Zygmunt August Księstwo litewskie ad unionem z Koroną przywodzi, prawa unionis i artykuły stwierdza.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, *Metr. kor. t. 18* (Legationum unionis 1569) k. 17^v—22 pod nagłówkiem: *Approbatio privilegiorum et declaratio unionis Magni Ducatus Lituaniae cum Regno.* — 2. *Widymat z 6 grudnia 1570 r.* Ob. niżej pod datą. — 3. *Muzeum Czart. ręk. 301 str. 408—419:* *Approbatio privilegiorum et declaratio unionis Magni Ducatus Lituaniae cum Regno.* Jest to odpis współczesny z *Kop. 1.* — 4. *Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 43 str. 291—300:* Roku 1569 dnia 24 marca na sejmie lubelskim Zygmunt August Księstwo litewskie ad unionem z Koroną przywodzi, prawa unionis i artykuły stwierdza. Jest to odpis z *Or. 1*, jak świadczy zapisek od góry aktu: *Ex originali Arch. Regni, i na końcu:* Ta kopja przepisana z oryginału pergaminowego na wielkim foliale charakterem pięknym do druku podobnym pisanego, w koło różnemi kwiatami bramowanego. U dołu wisi pieczęć większa koronna na sznurze z jedwabiu karmazynowego i białego kręconym. Dnia 10 lipca 1752 roku. Zaświadczam Adam Naruszewicz Bisk. Koad. Smol., pisarz w. W. X. L.

Uw. Wydaje się tu ten akt według Or. 1 z odmiankami z Kop. 1 (L) i Kop. 2 (N).

W imię Pańskie amen. Ku wiecznej pamięci. My Zygmunt August z Bożej łaski^a król polski, wielkie ksiązę litewskie, a ktemu ziem krakowskich, sandomirskich, sirackich, łanczyckich, kujawskich, ruskich, pruskich, mazowieckich, chełmskich^b, elbińskich, pomorskich, wołyńskich, podlaskich, żmockich, iflanckich etc. pan i dziedzic. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna. tak niniejszego, jako i potym będącego wieku ludziom, ktorem to jedno wiedzieć należy, iż pamiętając na powinność naszą, którąśmy przy wolnem od wszęch stanów Korony polskiej nas na Krolestwo to nasze obraniu na się przyjęli i którąśmy przy koronacji naszej powiną przysięgą przez nas uczynioną, także pewnymi listy naszymi dostatecznie umocnili i upewnili, nietelko mocnie, cale i dostatecznie trzymać i zachować wszytki prawa, przywileje, daniny, wolności, prerogatywy, statuta, własności^c i ine wszelakie listy przodków naszych, tak królów polskich, jako ksiąząt litewskich, Korony tej, którymkolwiek obyczajem nadane, pozwolone, uczynione, ale też w powiną skuteczność swą a prawą egzekucją zwierchnością naszą pańską zawsze przywodzić. Gdyż ty wszytki prawa, przywileje i wszelakie sprawy a pisma daremnemi a prawie martwemi byćby musiały, gdyby powinnej swej skuteczności a dostatecznego wypełnienia i wykończenia, to jest efektu i egzekucji swej nie brały. A tej takowej powinności naszej gdyż prawie pirwsze miesce ma unja albo zjednoczenie i takowej powinności naszej gdyż prawie pirwsze miesce ma unja albo zjednoczenie tych dwu narodów, polskiego i litewskiego, to jest Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim, która przez pradziada naszego zacnej pamięci Władysława^d Jagella^e króla polskiego a najwyższego ksiązęcia litewskiego, także i Witołda i inych ksiąząt, jako i wszęch stanów Księstwa litewskiego dostatecznie a gruntownie uczynioną i w swej powinności i w całości zawsze zachowana i^f trzymana^f była, a potem zasię za czasu Aleksandra, stryja naszego, na ten czas wielkiego ksiądzia litewskiego, i stany wszytki

115. ^a L. i N. z łaski Bożej. ^b L. i N. chełmińskich. ^c N. wolności. ^d L. i N. Władysława. ^e N. Jagiella. ^f Brak w N.

obudwu tych narodow spolnemi a dostatecznemi między sobą listy, spisaniem i przywilejami uczyniona, tcią, wiarą, także i przysięgami na wieczne czasy utwierdzona i umocniona i^a za nas już samych na sejmie warszawskim^b przez posły Wielkiego Księstwa litewskiego, ludzie wielkie a przedniejsze, z dostateczną a doskonałą mocą przysłane, w żadną wątpliwość nieprzywodzona, i owszem w niektórych artykułach deklarowana i objaśniona. Tej tedy i takowej powinności naszej my dosyć zawsze chętnie czyniąc, żadnej pracy naszej żadnem największem nakładem^c nie folgując, do tegośmy rzecz tę przywiedli, iżemy sejm ten walny spolny za pozwoleniem^d dostatecznem a dobrowolnem wszech stanow, tak Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, i za opisaniem konstytucyj tu w Lublinie na dzień dwudziesty trzeci miesiąca^e grudnia roku przeszłego złożyli. A tak na tem takowem sejmie walnym w imię Pańskie zaczętem postanowiwszy się przy nas wszyscy ty stany społecznie^f między sobą, pewne rozmowy przez niemały czas miawszy, gdzie od stanow koronnych ty wszystkie przywileje a ty zobopolne spisania, także deklaracje ich pokładane i pokazowane dostatecznie były z powinnym, przystojnym a braterskim napominaniem, aby ta sprawa uniej od tejże powinności między nimi zaczęta odprawowana była. Ale iż stany litewskie niwczym przywilejow, także też i tego zobopolnego i umocnionego i utwierdzonego spisania przyjmować ani przyznawać nie chciały, i owszem nową iną unją od miłości jakiejś braterskiej imo prawa, przywileje i spisy spolne zaczynać chciały, przeto stany koronne, obaczając rzecz być przeciwną tejże braterskiej miłości, gdyby kto praw, przywilejow i tak mocnie obwarowanego spisania pierwszego komu dierzeć ani przyznawać nie chciał, zaczętem i to, coby się znowu postanowiło, w temże uważaniu zostaćby musiało, stojąc statecznie przy tychże przywilejach i spolnem takowem spisaniu a niczym tego w wątpliwość nie przywodząc, tę wszystkę sprawę na nas jako na głowę swą a spolnego obojogo narodu pana i spraw także wszystkich i przywilejow stroża i egzekutora włożyli, pilnie prosząc, abyśmy takowe przywileje i takowe zobopolne i gruntowne ich spisania, które zawždy i litewskich stanow przodkowie i oni sami przyznawali, w żadną wątpliwość tam in genere, quam in specie, przywodzić nie dopuszczali, ale ony w powinnem skutku swym jako gruntowne a niwczym nienaruszone zachowali. Ku ktoremu aktowi stany Księstwa litewskiego, będąc od nas na dzień pewne^g wezwane, nietelko że się do spolnej rozmowy obiecawszy nie stawiły, ale imo^h wolą i wiadomość naszą i koronnych stanow stąd odjachały. A tak my powinności naszej dosyć czyniąc, nie chcąc Korony polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego w takim nieprzespieczństwie i wątpliwościach jakich zostawić, uchwałą sejmu tego to społecznego, ktorego strona jedna rozerwać i roztargać nie mogła ani może, przeto widząc rzeczy być te takoweⁱ, za ktoremi stany koronne nic inego ani nowego ani niesluszne, tak u nas, jako i u stanow litewskich upominały się, jedno tegoż, na co się spolnie i zgodziło i między temiż stronami przywilejami, spisaniem zobopolnem a obowiązkiem pod tcią, wiarą i przysięgi uczynieniem na wieczne czasy postanowiło i umocniło, znając tę być powinność naszą, jako w inych każdych, tak i w tej sprawie zostać powinniśmy są, jakoż i zostawamy przy tej stronie, która przywileje takowe^j, prawa, sprawiedliwość i spisanie takowe zobopolne i deklaracje ma za sobą, za Aleksandra krola na ten czas wielkiego księdza litewskiego i za nas samych na warszawskim sejmie tam in genere, quam in specie, żadnych nie wyjmując, za spolną

115. * Brak w N. ^b L. i N. warszawskim. ^c L. i N. nakładom. ^d L. i N. przyzwoleniem. ^e N. 23. ^f N. społeczne. ^g L. i N. pewny. ^h N. mimo. ⁱ L. być tak gruntownemi, N. być to tak gruntownemi. ^j Brak w L. i N.

jedności albo tej uniej nic nie wadzą ani wadzić będą, gdyż to zjednoczenia i społeczności tej roztargnienia i rozłączenia żadnego nie czyni.

7. Przysięgi rad, dygnitarzów, urzędników, starost narodu litewskiego i przedniejszych domów ludzi, którzyby je czynić mieli, przy mocy zostawujemy, jako też i sami sobie^a spólnie tak przywilejami, jako spólnem spisaniem na sejmie warszawskim spólnym sobie zostawili, tym wykładem, iż na potym wszystkie takowe przysięgi królowi koronowanemu i Koronie polskiej czynione być mają.

8. Także około przysięg trzymania spisków pospolitych zachować się mają i statecznie sobie trzymać wedle przywileju Aleksandrowego.

9. Foedera aut pacta albo zmowy i przemirza^b z postronnemi narody wedle spólnej zgody warszawskiej na potym żadne czynione ani stanowione, żadni też posłowie w rzeczach ważnych do obcych stron posyłani być ni mają, jedno za wiadomością i radą spólną obudwu narodów. A przymirza^b albo stanowienia z ktoremkolwiek narodem przedtym uczynione, któreby szkodliwe były^c której stronie, dierzane być ni mają.

10. Moneta aby była uniformis et aequalis in pondere et grano ac proba et numero peciarum et inscriptione monetae za zwoleniem warszawskim obudwu narodów, bez omieszkania ku skutkowi przywieść powinniśmy i nas i potomki nasze na to obowiązujemy.

11. Cła, myta wszystkie w Polsce i w Litwie, ziemskie i wodne, jakimkolwiek imieniem nazwane, tak nasze, jako szlacheckie, duchowne i miesckie, znosiemy, iżby już exnunc żadnego cła nie brano na potym wiecznych czasów od duchownych i od świeckich ludzi szlacheckiego stanu i od ich poddanych, od rzeczy ktorychkolwiek własnej roboty i wychowania, nie zakrywając myt kupieckich ani się zmawiając z kupcy ku szkodzie a zatajeniu cel z dawna zwykłych królewskich, tak w Polsce, jako i w Litwie.

12. Statuta i ustawy wszystkie jakiekolwiek i z ktorejkolwiek przyczyny przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustawione i uchwalone, zwłaszcza około nabywania i dierzania imienia w Litwie, jakokolwiekby go kto dostał i dostawał, chocia po żenie albo z wysługi albo za kupnem, darownem obyczajem, zamianą i ktoremkolwiek nabyciem wedle zwyczaju i prawa pospolitego, ty wszystkie statuta aby żadnej mocy^d ni miały jako prawu, sprawiedliwości i też spólnej brackiej miłości i uniej a zjednoczeniu spólnemu przeciwne. Ale aby wolno zawždy było tak Polakowi w Litwie, jako Litwinowi w Polsce, każdym słusznym obyczajem dostawać imienia i dierzć je wedle prawa, w którym leży ono imienie.

13. A co się tycze inszych artykułów w przywileju Aleksandra króla, ktore jeszcze nie są na warszawskim sejmie deklaracją naszą ani spólną zgodą konkludowane, ale na ten terazniejszy spólny lubelski z warszawskiego sejmu odkładem spólnem zawisły, ty wszystkie, jako są w przywilejach i w spisaniu spólnem, a ostatecznie w Aleksandrowem przywileju^e opisane, w mocy zupełnej na czasy wieczne zostawujemy. A wszakże ku objaśnieniu lepszemu to przykładając, iż przy tytule Wielkie Księstwo litewskie i dostojenstwach i urzędziech wszystkich i zacności stanów wedle opisanja przywileju króla Aleksandra cale a nienaruszenie zostawujemy, gdyż to zjednoczenia i społeczności tej roztargnienia^f i rozdziału nie czyni.

14. Sejmów inych żadnych osobnych stanom litewskim już od tego czasu w Litwie składać nie będziemy i rad miewać nie dopuścimy, jedno zawždy spólne sejmy i rady

115. ^a L. i N. siebie. ^b L. i N. przymierza. ^c L. i N. były szkodliwe. ^d L. i N. żadnej władzej, mocy. ^e W or. dziewięć ostatnich wyrazów pisarz dwukrotnie przez pomyłkę powtórzył. ^f Tych dwóch wyrazów w or. z powodu zatarcia nie podobna odczytać.

temu obojemu narodowi, jako ciału jednemu, w Polsce składać mamy, gdzie się nam i radam naszym nasłuszniej zdać będzie.

15. Dygnitarstw i urzędów w Wielkim Księstwie litewskim, jeśli które wakują albo^a wakować będą, nie damy nikomu, azby pierwej nam i potomkom naszym, krolom polskiem koronowanym, i Koronie przysięgę uczynili.

16. Opatrujemy też ktemu dostatecznie i warownie stany Księstwa onego, aby onych i potomków ich egzekucja wedle statutu Aleksandra krola około dobr stołu naszego, którą Korona polska za potrzebą Rzeczypospolitej na się przyjęła, nie doległa we wszystkich daninach, darowiznach, wiecznościach, feudach albo lennach, frymarkach, a także też przedaniach i zastawach i jakichkolwiek inych nadaniach przez przodki nasze i nas same do tego czasu uczynionych.

17. To wszystko za uchwałą tego sejmku spólnego, który się odjachaniem jednej strony przerwać ani roztargnąć nie mógł, konkludując i tem przywilejem naszym, na to wydanem, na czasy wieczne opatrując, iż my i potomkowie nasi mocnie zawždy przy starych prawach, przywilejach i spólnych spisach, deklaracjach, tak za Aleksandra krola, przodka naszego, jako też i nas samych na warszawskim i terazniejszym sejmie, jako się wyżej opisało, objaśnionych i deklarowanych, stać zawsze mocnie jesteśmy powinni i nie dopuścimy, aby się to kiedy z ktorejkolwiek przyczyny jakimkolwiek kształtem^b i wymysłem przez nas albo przez kogokolwiek roztargnąć miało, owszem wiecznymi czasy tak od nas, jako i potomków naszych, krolow polskich, i narodow oboich, jako ciała jednego, nierozdzielnego i jednej Rzeczypospolitej, wszystko mocnie trzymano i do zupełnego skutku^c, ilekroć jedno i jakokolwiek będzie potrzeba, zawždy przywiedziemy.

18. A jeśliby która strona przywilejow, spisow wszystkich o spólności uczynionych między temi narody, tak nam, jako sobie, trzymać nie chciała albo jeden z osobna trzymać nie chciał, przeciw takiej stronie i każdemu z osobna, jako przeciwko nieprzyjacielowi naszemu i państw naszym, powstać będziemy powinni.

19. Co wszystko czynić, wypełnić, mocnie dźierać w skutku wszystkim zawždy pod naszą przysięgą siebie i potomki nasze obowiązujemy^d. Przy tym byli reverendissimus

115. ^a *L. i N.* albo napotym. ^b *Or.* kształtem. ^c *L. i N.* dodają przywiedziono było. ^d *L. i N.* obiecujemy. *Odtąd w L. i N. odmienny koniec:* Dla czego lepszej pewności i pamięci list ten pod pieczęcią i podpisaniem ręki naszej wydaćśmy rozkazali. Działo się to i wydało na sejmie walnym lubelskim spólnym Korony polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego 24 dnia marca roku Pańskiego 1569, panowania naszego czterdziestego, *poczem L. daje tylko praesentibus etc., zaś N. taki ustęp:* Przy bytności najwielebniejszego i wielebnych w Chrystusie ojcow księżej Jakuba Uchańskiego arcybiskupa gnieźnieńskiego, legati nati et regni Poloniae primatis, Filipa Padniewskiego krakowskiego, Stanisława Karnkowskiego kujawskiego, Adama Konarskiego poznańskiego, Stanisława Hozjusza kardynała halsbarskiego, Piotra Myszkowskiego plockiego, Wojciecha Starożrebskiego chełmskiego biskupów i wielmożnych, urodzonych i wielebnych Sebastjana z Mielca kasztelana krakowskiego, Stanisława Myszkowskiego z Mirowa krakowskiego, Piotra Zborowskiego sandomirskiego, Olbrachta Łaskiego sieradzkiego, Jana Sierakowskiego łeczyckiego, Jana z Służewa brzeskiego, Jerzego Jazłowieckiego z Buczacza podolskiego, Jana Firleja z Dambrowice lubelskiego i marszałka koronnego, Andrzeja Dembowskiego bełskiego, Jana z Działynia chełmińskiego, Fabjana Cemy malborskiego, Achacego Cemy pomorskiego wojewodow, Stanisława Sobka z Sulejowa sandomirskiego i podskarbiego koronnego, Mikołaja z Mielca wojnickiego, Andrzeja Dembowskiego sieradzkiego, Rafała Działyńskiego brzeskiego, Adama Drzewickiego inowłocławskiego, Stanisława Herborta z Fulsztyna lwowskiego, Stanisława Słupeckiego lubelskiego, Andrzeja grabie na Tenczynie bełskiego, Anzelma Gostomskiego plockiego, Chryzstofa Myszkowskiego z Mirowa rawskiego, Hieronima Ossolińskiego sandeckiego, Mikołaja Firleja z Dambrowice wiślickiego, Jana Tarła z Szczekarzowic radomskiego, Mikołaja Ligęzy z Bobrku zawichostkiego, Wociecha Przyjemskiego łeczyckiego, Jana Siennieńskiego z Pomorzana żarnowskiego, Jana Siennieńskiego z Gologór halickiego, Jana Herborta z Fulsztyna sanockiego, Pawła Działyńskiego dobrzyńskiego,

et reverendi in Christo patres, domini magnifici, generosi et venerabiles Jakob Uchański arcybiskup gnieźnieński, legatus natus et primas, Filip Padniewski krakowski, Stanisław Karnkowski wrocławski, Adam Konarski poznański, Piotr Myszkowski plocki, Stanisław Hosius Sanctae Romanae Ecclesiae kardynał, warmiński, Wociech Starożrzebski chełmski biskupi. A ktemu wielmożni, urodzeni i wielebni Sebestjan z Mielca kasztelan krakowski i brzeski, Stanisław Myszkowski z Mirowa krakowski i starosta, Piotr Zborowski sandomirski, Olbrycht Łaski siracki, Jan Sirakowski łanczycki i przedecki, Jan z Służewa brzeski, koniński i międzyrzecki starostowie, Jan z Krotoszyna inowrocławski, Jerzy Jazłowiecki z Buczacza podolski, czerwonogrodzki i latyczowski, Jan Fierlej z Dambrowice lubelski, marszałek koronny, rohatyński, Andrzej Dembowski bełski i rubiesiowski, Jan Działyński chełmiński i bratiański, Fabian Czema malborski i stargarcki, Achacy Czema pomorski wojewodowie i starostowie, Stanisław Sobek z Sulejowa sandomirski, podskarbi koronny, małogoski i tyszowiecki, Mikołaj z Mielca wojnicki i grodecki, Andrzej Dembowski siracki i łanczycki, Rafał z Działyna brzeski i brodnicki, Jadam Drzewicki inowrocławski, gostyński i inowłocki, Stanisław Herbort z Fulstyna lwowski, samborski i drohobycki starostowie, Stanisław Słupecki lubelski, Andrzej grabia z Tęczyna bełski, Anzelm Gostomski plocki i rawski, Zygmunt Wolski czerski i warszawski, Chrystof Myszkowski z Mirowa rawski, Hieronim Osoliński sandecki, Mikołaj Firlej z Dambrowice wiślicki, Jan Tarło z Czekarzowic radomski i pilźnieński, Mikołaj Ligęza z Bobrka zawichoski, biecki i żydaczowski starostowie, Wociech Przyjemski łędzki, Jan z Sienna żarnowski, Jan z tegoż Sienna halicki, Jan Herbort z Fulstyna sanocki, Paweł Działyński dobrzyński, Franciszek Russocki nakielski, ...^a Wysocki biechowski, Zbożny Dziergowski sochaczowski i osiecki, Szczęsny Parys warszawski i czerski starostowie, Andrzej Iłowski wiski, Stanisław Kryski racieński i dobrzyński, Chrczon Łoś z Krzywonogi wyszogrodzki, Stanisław Bogacki ciechonowski, Jerzy z Ostrowitego chełmski, Jan Kostka z Stengberka gdański kasztelani, ziem pruskich podskarbi, Walenty Dembinski z Dembian kanclerz, Franciszek Krasieński podkanclerzy koronni, proboszcz plocki, Stanisław Barzy z Bołzwie marszałek nadworny i śniatyński, Stanisław Czarnkowski komendor poznański i drahimski, Stanisław Ossowski kantor gnieźnieński, referendarze, Mikołaj Łaski krajczy dworu naszego, Jan Borukowski proboszcz łanczycki, kanonik krakowski, Szymon Ługowski proboszcz miechowski, Stanisław Krasieński scholastyk gnieźnieński, Jan Radogoski kanclerz plocki, Stanisław Kłodziński ardiak żmodzki, kanonik krakowski, Jan Zaborowski proboszcz sandomierski, Jan Dulski rogozieński, brański, Jan Leśniowski podczaszy lwowski, doliński starostowie, Stanisław Krasicki i sekretarze i dworzanie nasi i wszystkich ziem koronnych posłowie na tem sejmie zebrani i inych wiele sekretarzow i dworzan

Franciszka Rusockiego nakielskiego kasztelanow, Walentyna Dembieńskiego kanclerza, Franciszka Krasieńskiego proboszcza plockiego i podkanclerzego koronnych, Stanisława Barzego z Błozwie marszałka naszego nadwornego, Stanisława Sędziwoja z Czarnkowa komendora poznańskiego, Stanisława Ossowskiego kantora gnieźnieńskiego, dworu naszego referendarzow, Jana Borukowskiego proboszcza łanczyckiego, Symona Ługowskiego proboszcza miechowskiego, Stanisława Krasieńskiego scholastyka gnieźnieńskiego, Jana Radogoskiego kanclerza plockiego, Stanisława Kłodzińskiego kanonika krakowskiego, Jana Zaborowskiego proboszcza sandomirskiego, Mikołaja Łaskiego krajczego stołu naszego, Jana Dulskiego rogozieńskiego, Jana Leśniowskiego dolińskiego starostow i Stanisława Krasickiego sekretarzow i dworzan naszych i wszystkich ziem Korony polskiej posłow na tym sejmie niniejszym walnym zgromadzonych i inszych wiele sekretarzow i dworzan naszych uprzejmych a wiernych nam miłych. Dan przez ręce wielebnego księdza Franciszka Krasieńskiego proboszcza plockiego i podkanclerzego koronnego etc., uprzejmego nam milego. Sigismundus Augustus rex.

115. ^a Okienko w tekście zostawione na wpisanie imienia Stanisław.

naszych wdzięcznie i wiernie nam miłych. Dan przez ręce wielmożnego Walentego z Dembian kanclerza koronnego, wdzięcznie nam miłego, na sejmie walnym lubelskim spólnym Korony polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego, dwudziestego i czwartego dnia miesiąca marca roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego dziewiątego, panowania naszego czterdziestego.

Sigismundus Augustus rex subscripsit.

116.

Lublin na sejmie, 29 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski stwierdza, iż posłowie miasta Bielska złożyli przysięgę Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 23^v: Litterae significatoriales de praestito iuramento per plenipotentes oppidi Bielsko. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 422—423: Litterae significatoriales de praestito iuramento per plenipotentes oppidi Bielsko. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 48 str. 311: Litterae significatoriales de praestito iuramento per plenipotentes oppidi Bielsko. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii.

Zygmunt August etc. oznajmujemy wszem i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż jakośmy byli wszystkim stanom i obywatelom Ziemi podlaskiej uniwersałem naszym na niedzielę Iudica¹ tu w Lublinie ku uczynieniu powinnej przysięgi nam i Koronie Polskiej stanąć rozkazali², tedy mieszczanie bielscy, czyniąc dosyć rozkazaniu naszemu, na czas naznaczony posły swe Jana Sękowskiego burmistrza, Stanisława Zdzarskiego, mieszczany bielskie, zupełną mocą, którą przed nami ukazali i którąśmy w akta kancelarjej naszej koronnej wwieść rozkazali³, posłali i przysięgę nam i Koronie polskiej powinną uczynili, nacośmy im ten list nasz dla lepszej wiary i świadomia pod pieczęcią naszą koronną wydać rozkazali. Dan w Lublinie na sejmie walnym koronnym, XXIX dnia marca roku Pańskiego 1569, krolowania naszego XL.

(Relatio) Reverendi Francisci Krasinski praepositi Plocensis et regni Poloniae vice-cancellarii.

117.

Lublin na sejmie, 29 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski stwierdza, iż posłowie miasta Brańska złożyli przysięgę Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Reg. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 23^v: Eiusmodi litterae significatoriales plenipotentibus oppidi

116. ¹ 27 marca 1569 r. ² Ob. nr. 98. ³ Ob. nr. 112.

Branscensis, nobiles videlicet Ioanni Szieroiowski praeconsuli et Martino Kalniczki notario Branscensibus datae. — 2. *Muzeum Czart. ręk. 301 str. 423*: Eiusmodi litterae significantoriales plenipotensibus oppidi Branscensis, nobiles videlicet Ioanni Szieroiowski praeconsuli et Martino Kalniczki notario Branscensibus datae. *Jest to odpis współczesny z Kop. 1.* —

Uw. W Kop. 1 i 2 zapiska ta znajduje się umieszczona po tekście aktu, podanego tu pod nr. 116; treść więc tego dokumentu tamtemu odpowiadała.

118.

W Lublinie na sejmie, 2 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski stwierdza, iż Adam Kosiński pisarz i poseł ziemi drohickiej otrzymał w przechowanie przywilej wcielenia Ziemi podlaskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie, Metr. kor. t. 105 k. 108^v—109: Recognitio generosi Adami Kossinski de acceptione privilegii restitutionem terrae Podlachiae in se continentis.

Sigismundus Augustus etc. Significamus etc. generosum Adamum Kossinski notarium atque protunc ad haec comitia Regni nuntium terrae Drohicensis coram nobis et consiliariis nostris personalem fecisse recognitionem, quia privilegium nostrum toto palatinatu Podlassensi regno Poloniae per nos adiuncto ac restituto eodem anno datum libertatesque terrae totius Podlasensis et confirmationem^a iurium ac privilegiorum omnium in se continens¹ in manus et depositum suum accepit. Et quoniam terra Podlasensis ex tribus districtibus, Drohicensi scilicet, Bielscensi et Mielnicensi et territoriis eorum constat, qui uno iure iisdemque libertatibus omnes gaudent, idem quoque ius quilibet districtus ad dictum privilegium nostrum habet, itaque, dum praedictus Adam Kossinski vel successores illius ex aliquo horum trium districtuum legitime requisitus fuerit vel fuerint, privilegium eiusmodi dare tenebitur et debet ac successores illius tenebuntur ac debebunt, sed absoluta necessitate sua iidem, qui accepturi sunt, ad manus praefati Adae Coszinski et eius successorum reddant et referant hoc idem privilegium nostrum. Harum testimonio litterarum etc. Datum Lublini in conventu Regni generali, die secunda mensis aprilis anno Domini (MDLXIX, regni vero nostri XL).

Relatio (reverendi Francisci Crassinski praepositi Plocensis et regni Poloniae vicecancellarii).

119.

Lublin na sejmie, 7 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski poleca wojewodzie podlaskiemu Wasylowi Tyszkiewiczowi złożenie przysięgi Koronie polskiej przed jurgieltnikiem Bartoszem Zawackim, którego do niego wysyła.

Or. 1. Obecnie nieznany.

118. ^a *W tekście: confirmationis.*

118. ¹ *T.j. przywilej wcielenia Podlasia z 5 marca 1569 r.; ob. w tem wydawnictwie nr. 96.*

*Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 30: Mandatum ad palatinum Podlassensem. Tamże na k. 29^v po kopji listu króla Zygmunta Augusta z Lublina 8 kwietnia 1569 r. do księżnej słuckiej¹ dodano uwagę, że taki mandat wydano Wielmożnemu Wasilowi Tiskowiczowi wojewodzie podlaskiemu, staroście mińskiemu i pińskiemu, dzierżawcy liskowskiemu, miedzyrzeckiemu i aniskiemu. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 436—437: Mandatum ad palatinum Podlaszensem. Jest to odpis współczesny z *Kop. 1.* — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (*Teki Naruszewicza t. 77*) nr. 51 str. 317: Mandatum ad palatinum Podlachiae. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelianae.*

Zygmunt August etc. Wielmożny, wierny nam miły²! Iże się W. W. wymawia chorobą, dla ktorej tu do nas ku wypełnieniu powinności swej nam i Koronie naszej powinnej na czas w uniwersale naszym naznaczony przyjechać nie mógł, przeto posyłamy ku W. W. tego jurgieltnika naszego, urodzonego Bartosza Zawackiego, i rozkazujemy W. W., aby przed nim jako komisarzem naszym powiną przysięgę nam i Koronie naszej wedle roty, którą przez tegoż jurgieltnika za pieczęcią koronną posyłamy, przez żadnego przeczenia uczynił. Bo gdzieby tego uczynić nie chciał, musielibyśmy przeciwko W. W. tak postąpić, jako w uniwersale naszym jest opisano. Dan w Lublinie na sejmie walnym koronnym 7 dnia kwietnia roku 1569.

Na własne króla JMci rozkazanie.

120.

Lublin na sejmie, 7 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski wzywa kasztelana podlaskiego Grzegorza Tryznę do przybycia do Lublina dla złożenia przysięgi Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznan.

*Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 30—30^v: Aliud (mandatum) ad castellanum Podlasensem. Tamże na k. 29^v po kopji listu króla Zygmunta Augusta z Lublina 8 kwietnia 1569 r. do księżnej słuckiej¹ dodano uwagę, że takiż mandat wydano Wielmożnemu Hrehorowi Tryźnie, kasztelanowi podlaskiemu. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 437: Aliud (mandatum) ad castellanum Podlaszensem. Jest to odpis współczesny z *Kop. 1.* — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (*Teki Naruszewicza t. 77*) nr. 50 str. 315: Aliud (mandatum) ad castellanum Podlasensem. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelianae.*

Wielmożny, wierny nam miły²! Wątpienia o tym żadnego nie mamy, iż listy nasze uniwersały około przywrocenia ziemi podlaskiej, ktoreśmy po wszystkiej tejże ziemi rozesłali i obwołać kazali³, ku wiadomości W. W. przyszły, i dziwujemy się, iż W. W., wiedząc wolą i rozkazanie nasze, na czas i miejsce, w uniwersale naszym naznaczone,

119. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122. ² Wojewodą podlaskim był Wasyl Tyszkiewicz.

120. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122. ² Kasztelanem podlaskim był Grzegorz Tryzna.

³ Ob. nr. 98.

ku wypełnieniu powinności swej, jako inni wszyscy uczynili, nie przyjechał. A tak rozkazujemy W. W. tym listem naszym, aby koniecznie a okrom żadnej wymowy tu w Lublinie przed nami na wtórą niedzielę po Wielkiejnocy¹ stawił się, a przysięgę nam i Koronie naszej powiną uczynił. Bo gdzieby tego nie uczynił, musielibyśmy przeciwko W. W. tak postąpić, jako w uniwersale naszym, który przytym posyłamy, jest opisane. Datum (w Lublinie na sejmie walnym koronnym 7 dnia kwietnia roku 1569)^a.

Na własne kroła JMci rozkazanie.

121.

Lublin na sejmie, 7 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski nakazuje kniaziowi Piotrowi Zbaraskiemu wojewodzie trockiemu przybyć do Lublina dla złożenia przysięgi Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 30^v—31: Aliud (mandatum) ad palatinidem Trocensem. Tamże na k. 29^v po kopji listu króla Zygmunta Augusta z Lublina 8 kwietnia 1569 r. do księżnej słuckiej¹ dodano, że takiż mandat wydano Urodzonemu kniaziowi Piotrowi Zbaraskiemu wojewodzie trockiemu. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 437—438: Aliud (mandatum) ad palatinidem Trocensem. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 52 str. 319: Aliud (mandatum) ad palatinidem Trocensem. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelianaee.

Zygmunt August etc. Urodzony, wierny nam miły²! Pisaliśmy byli do pana wojewody trockiego, ojca W. T., przez list osobliwy³ i przytym list drugi uniwersał do niego posłaaliśmy⁴, napominając i rozkazując, gdybeśmy już ziemię podlaską do Korony naszej przywrocili, aby z strony tego imienia dziedzicznego, które na Podlaszu ma, przed nami tu na sejmie walnym stawił się i przysięgę nam i Koronie naszej powiną uczynił. A iż mamy sprawę, że to imienie na Podlaszu nie jemu, ale W. T. należy, przeto W. T. tym listem naszym rozkazujemy, aby na wtórą niedzielę po Wielkiejnocy⁵ tu w Lublinie przed nami stanął i powiną przysięgę nam i Koronie naszej uczynił. Bo gdzieby tego nie uczynił, musielibyśmy przeciwko W. T. jako rozkazaniu i wyrokowi naszemu nieposłusznemu wedle uchwały terażniejszego sejmu koronnego postąpić. Datum (w Lublinie na sejmie walnym koronnym 7 dnia kwietnia roku 1569)^a.

Na własne rozkazanie kroła JMci.

120. ^a W tekście Kop. 1 po datum znajduje się etc., w Kop. 2 ut supra. Tekst uzupełniony wedle aktu drukowanego pod nr. 119. 121. ^a W tekście Kop. 1 i Kop. 2 po datum podano ut supra. Uzupełniono tekst według aktu nr. 119.

120. ¹ 24 kwietnia 1569 r. 121. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122. ² Wojewodzie trockim był kniaź Piotr Zbaraski. ³ Ob. nr. 104. ⁴ Ob. nr. 98. ⁵ 24 kwietnia 1569 r.

122.

Lublin na sejmie, 8 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski nakazuje księżnej Jerzowej Słuckiej przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jej dóbr podlaskich.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 29—29^v: Ad magnificam ducissam Slucensem mandatum. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 434—435: Ad magnificam ducissam Slucensem mandatum. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 53 str. 321—322: Mandatum ad magnificam ducissam Slucensem. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelianaee.

Zygmunt August etc. Wielmożnej kniehiniej Jurgiowej Słuckiej, wiernie nam miłej, łaskę naszą królewską. Wielmożna wierna nam miła! Iżeśmy przywrociwszy do Korony naszej Ziemię podlaską, tak za zgodnym wszech rad i stanów tejże Korony zezwoleniem zamknęli i postanowili, aby nietylko dygnitarze i urzędnicy, ale też którzykolwiekby byli książęcego albo panięcego stanu, tak też i szlachta i innych stanów ludzie, tejże podlaskiej obywatele, powinny nam i Koronie naszej przysięgę uczynili, do czego złożyliśmy i naznaczyliśmy im byli przez listy nasze uniwersały, które też i do W. M. przytym posyłamy¹, pewny czas i miejsce, którego czasu przez nas złożonego i na miejscu naznaczonym wszytcy, mało ich wyjąwszy, rozkazaniu naszemu i powinności swej dosyć uczynili. A iż dobrze wiemy, iż W. M. na Podlaszu imiona i osiadłości swe dziedziczne ma, przeto napominamy W. M. tym listem naszym i chcemy tak mieć, aby z strony tego imienia podlaskiego tu przed nami na wtorą niedzielę po Wielkiejnocy² stawiła się i tak, jako inni, powinny nam i Koronie naszej przysięgę uczyniła, bo gdzieby tego uczynić nie chciała, musielibyśmy przeciwko W. M., jako rozkazaniu i wyrokowi naszemu nieposłusznej, wedle uchwały terażniejszego sejmu koronnego postąpić. Dan w Lublinie na sejmie walnym koronnym dnia osmego kwietnia 1569.

Na własne rozkazanie Jego Krolewskiej Mci.

123.

Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski nakazuje Annie Kiszczynie wojewodzynie witebskiej przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jej dóbr podlaskich.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Reg. Wzmianka o tym dokumencie znajduje się w księdze Legationum unionis 1569 k. 29^v oraz w ręk. Muzeum Czart. nr. 301 str. 435, gdzie po kopji listu króla Zygmunta Augusta w Lublinie 8 kwietnia 1569 do księżnej słuckiej¹ dodano, że taki mandat wydano Wielmożnej Annie Radziwiłownie wojewodzinej witebskiej Kiszcynej.

122. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 98. ² 24 kwietnia 1569 r. 123. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122.

124.

Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski nakazuje księżnej Reginie Połubieńskiej starościnnie mściławskiej i radomskiej przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jej dóbr podlaskich.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Reg. Wzmianka o tym dokumencie znajduje się w księdze Legationum unionis 1569 k. 29° oraz w ręk. Muzeum Czart. nr. 301 str. 435, gdzie po kopji listu króla Zygmunta Augusta z Lublina 8 kwietnia 1569 r. do księżnej słuckiej¹ dodano, że taki mandat wydano Kniehiniej Reginie Kopczownie Iwanowej Połubieńskiej, starościnnie mściławskiej i radomskiej.

125.

Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski nakazuje Aleksandrowi Wahanowskiemu marszałkowi hospodarskiemu i jego braciom Iwanowi, Hrehoremu i Fiedorowi, aby przybyli do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z ich dóbr podlaskich.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Reg. O wydaniu takiego dokumentu świadczy wzmianka w księdze Legationum unionis 1569 k. 29° oraz w ręk. Muzeum Czart. nr. 301 str. 435, gdzie po kopji listu króla Zygmunta Augusta w Lublinie 8 kwietnia 1569 do księżnej słuckiej¹ dodano, że mandat taki wydano między innymi także Urodzonym Aleksandrowi marszałkowi naszemu z bracią Iwanem, Hrehorym i Fiedorem Wahanowskim.

126.

Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski nakazuje braciom Iczmanom przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z ich dóbr podlaskich.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Reg. O wydaniu takiego dokumentu świadczy wzmianka w księdze Legationum unionis 1569 k. 29° oraz w ręk. Muzeum Czart. nr. 301 str. 435, gdzie po kopji listu króla Zygmunta Augusta z Lublina 8 kwietnia 1569 r. do księżnej słuckiej¹ dodano, że mandat taki wydano także Urodzonym .....^a braciej Iczmanom.

126. ^a W tekście opuszczone pół wiersza.

124. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122.

125. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122.

126. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122.

127.

Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski nakazuje Janowej Irzykowiczowej staroście mielnickiej przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jej dóbr podlaskich.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Reg. Wiadomość o wydaniu tego dokumentu znajduje się w księdze Legationum unionis 1569 k. 29° oraz w ręk. Muzeum Czart. nr. 301 str. 435, gdzie po kopji listu króla Zygmunta Augusta w Lublinie 8 kwietnia 1569 do księżnej słuckiej¹ dodano, że mandat taki wydano także Janowej Jerzikowiczowej staroście mielnickiej.

128.

Lublin na sejmie, koło 8 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski nakazuje Pawłowi Sapieszemu wojewodzie nowogrodzkiemu przybyć do Lublina na 24 kwietnia 1569 r. dla złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej z jego dóbr podlaskich.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Reg. Wzmianka o wydaniu takiego dokumentu znajduje się w księdze Legationum unionis 1569 k. 29° oraz w ręk. Muzeum Czart. nr. 301 str. 435, gdzie po kopji listu króla Zygmunta Augusta z Lublina 8 kwietnia 1569 r. do księżnej słuckiej¹ dodano, że mandat taki wydano także Wielmożnemu Panu Pawłowi Sapihy wojewodzie nowogrodzkiemu z strony Boczk na Podlaszu.

129.

Lublin na sejmie, 23 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski naznacza na 14 maja 1569 r. termin do złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej dla Podlaszan, którzy pierwszemu wezwaniu dosyć jeszcze nie uczynili.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 22°—23: Mandatum universale ad terras Podlachiae et Voliniae de praestando iuramento. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 420—422: Mandatum universale ad terras Podlachiae et Voliniae de praestando iuramento. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 55 str. 327: Mandatum universale ad terras Podlachiae et Volhyniae de praestando iuramento. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii.

Zygmunt August etc. Wszem wobec i każdemu z osobna, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, starostom naszym i ich podstarościami i wszem stanu rycerskiego ludziami

127. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122.

128. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 122.

Ziemi podlaskiej, wiernym nam miłym, łaskę naszą krolewską. Wierni nam mili! Wyrozumieście dosyć z uniwersałow pirwszych naszych¹, jakośmy wołyńską i podlaską Ziemię, ktore zdawna do Korony należały, Koronie już przywrocili, gdzie przytym wszystkim dygnitarzom i urzędnikom, także i posłom ziemskim, przez listy nasze rozkazaliśmy², aby wszyscy dla uczynienia przysięgi nam i Koronie naszej polskiej powinnej tu się stawili, pod winą w tamtych uniwersałach opisaną. Na ktore rozkazanie nasze iż nie wszyscy dygnitarze, urzędnicy i panięta tu do Lublina przyjechali i niektorzy z nich o pomknienie dalszego czasu dla przyjechania tu swego nas prosili, my tedy przeciw nieposłusznym według wyroku naszego postępując, dygnitarstwa i urzędy ich brać będziemy, a tym zasie, ktorzy nas o dalszy czas przez listy swe prosili, na czternasty dzień miesiąca maja czas im tu naznaczamy, innym wszystkim obywatelom rycerskiego stanu rozkazujemy, aby każdy z nich, ktorzyby tu z osiadłości swej przed nami powinności swej nie uczynił, aby dnia czwartynastego maja przed komisarzem naszym, starostą albo podstarostim i innymi dygnitarzami i urzędniki powiatu swego, ktorzyby na ten czas zjechać się mogli do miasteczek grodowych, stanęli i tam przysięgę nam i Koronie polskiej powinną w te słowa uczynili: »Ja N. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu, że od tego czasu na potym wierny i posłuszny będę krolowi JMci, na ten czas i na potym będącemu, i Koronie polskiej, sprawując się we wszelakiej powinności swej wiernie i statecznie stojąc przy krolu JMci i Koronie polskiej, a nigdy się od niej nie odrywać i wszelakiego niebezpieczeństwa i szkod ich podle możności mej ostrzegać, jako na wiernego poddanego należy. Tak mi Pan Bog racz pomodz i Jego święta Ewangelja«. Tej przysięgi ktobysiękolwiek uczynić wzbraniał, takowe jako nieposłuszne zwierzchności naszej i prawa pospolitego imiona jego, ktoreby miał na Podlaszu, konfiskować będziemy. A tak starostom naszym rozkazujemy, aby ten uniwersał nasz każdy w starostwie swym przez omieszkania obwołać rozkazali, a potem aby imiona wszech, ktorzy tę przysięgę powinną uczynią i ktorzyby jej na dzień naznaczony nie uczynili, w akta grodzkie wpisać kazali a ekstrakty tego wpisania z ksiąg grodzkich do nas przez tegoż komisarza naszego nam posłali, abyśmy stąd wiedzieć mogli, przeciwko ktorym jako nieposłusznym prawem postępićbyśmy mieli. Dan z Lublina, w sobotę dzień św. Wojciecha roku Pańskiego 1569, krolowania naszego 40.

Na własne rozkazanie krola JMci.

130.

Lublin na sejmie, 30 kwietnia 1569 r.

Zygmunt August król polski naznacza na 14 maja termin do złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej dla Podlaszan, którzy pierwszemu wezwaniu dosyć jeszcze nie uczynili, oraz poleca złożenie serebszczyzny poprzednio już należnej.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum państwowe w Wilnie. Księga sądowa bielska z r. 1569, t. 9002, k. 340—341. Oblatę podał do grodu bielskiego d. 9 maja 1569 r. Stanisław Palczewski, komisarz królewski, jak świadczy następujący nagłówek: Actum feria 2 post festum S. Stanislai in maio a. D. 1569. Litterarum universalium ingrossatio. Ad officium et acta

129. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 98 i 99. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 100—104.

praesentia castrensis terrae Bielscensis veniens personaliter generosus Stanislaus Palczewski comissarius sacrae regiae maiestatis obtulit litteras universales patentes sigillo sacrae regiae maiestatis regni Poloniae communitas, salvas et in nullo vitiatas, tenoris infra-scripti, quibus officium visis et perlectis ad acta praesentia inscribi et ingrossari mandavit. Quarum tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis. — 2. *Archiwum państwowe w Wilnie. Księga sądowa drohiczyńska z r. 1569, t. 9316, str. 605ⁿ—607.*

Uw. Tekst podano tu wedle Kop. 1, a ważniejsze odmianki z Kop. 2 (D). Akt ten jest powtórzeniem uniwersału z 23 kwietnia 1569 r. (zob. w tem wydawnictwie nr. 129) z nieznacznymi zresztą odmianami w tekście i z dodatkiem ustępu, dotyczącego serebczyzny.

Zygmunt August z Bożej łaski^a krol polski, wielki ksiądz litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmocki etc. pan i dziedzic, wszem wobec i każdemu z osobna, dygnitarzam, urzędnikom ziemskim, starostam naszym i ich podstarościm i wszem stanu rycerskiego ludziami Ziemi podlaskiej, wiernym nam miłem, łaskę naszą kroleską. Wierni nam mili! Wyrozumieliście dosyć z uniwersałów pierwszych naszych¹, jakośmy wołyńską i podlaską Ziemię, ktore zdawna do Korony należały, Koronie już przywrocili, gdzie przytem wszystkim dygnitarzom i urzędnikom, także i posłom ziemskim, przez listy nasze² rozkazaliśmy, aby wszyscy dla uczynienia przysięgi nam i Koronie naszej polskiej powinnej tu się stawili, pod winą w tamtych uniwersalech opisaną. Na ktore rozkazanie nasze iż nie wszyscy dygnitarze, urzędnicy i panięta tu do Lublina przyjachali i niektorzy z nich o pomknienie dalszego czasu dla przyjachania tu swego nas prosili, my tedy przeciw nieposłusznem według wyroku naszego postępując, dygnitarstwa i urzędy ich brać będziemy, a tym zasie, ktorzy nas o dalszy czas przez listy swe prosili, na czternasty dzień miesiąca maja czas tu naznaczamy. Innem wszystkim obywatelom rycerskiego stanu rozkazujemy, aby każdy z nich, ktorzyby tu z osiadłości swej przed nami powinności swej nie uczynił, aby dnia czternastego maja przed komisarzem naszym^b, ktorego tam posyłamy, i starostą albo podstarościem i innemi dygnitarzmi i^c urzędniki powiatu swego, ktorzyby na ten czas zjechać się mogli do miasteczek grodowych, stanęli, a tam przysięgę nam i Koronie polskiej powinną w te słowa uczynili: »Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że od tego czasu na potym wierny i posłuszny będę krolowi Jego Mci, na ten czas i na potym będącemu, i Koronie polskiej, sprawując się we wszelakiej powinności swej wiernie i statecznie stojąc przy krolu Jego Mości i Koronie polskiej i nigdy się od niej nie odrywać i wszelakiego niebezpieczeństwa i szkod ich podle możliwości mej ostrzegać, jako na wiernego poddanego należy. Tak mi Pan Bog racz pomodz i Jego święta Ewangelja«. Tej przysięgi ktobysiękolwiek uczynić zbraniał, takowemu jako nieposłusznemu zwierzchności naszej i prawa pospolitego, imiona jego, ktoreby miał na Podlaszu, konfiskować będziemy. To też Wiernościom Waszym rozkazujemy, aby ostatnią ratę sierpczyzny^d, ktora na Boże Narodzenie przeszłe minęła, wszyscy, ktorzy jej jeszcze nie wydali, pod winą na sejmie walnym litewskim uchwaloną przez^e omieszkania wydali, gdyż ten czas zapłaty sierpczyzny^d przed tym przeszedł, niż Ziemia podlaska do Korony jest przywrocona. A tej sierpczyzny^d ostateczną ratę poborcy mają chować w powieciech przy sobie dotąd, dokąd od nas inszego rozkazania i nauki za radą rad naszych koronnych mieć nie będą. A tak starostom naszym rozkazujemy, aby ten uniwersał nasz każdy w starostwie swym przez

130. ^a D. z łaski Bożej. ^b D. dod. urodzonym Jakobem Pękowskiem nam wiernie miłym. ^c D. albo.

^d D. serebczyzny. ^e D. bez.

130. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 98. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 100, 102 i 104.

omieszkania obwołać rozkazali, a potym aby imiona wszech, którzy tę przysięgę po-
winną uczynią i którzyby jej na dzień naznaczony nie uczynili, w akta grodzkie wpisać
kazali a ekstrakty tego wpisania z ksiąg grodzkich do nas przez tegoż komisarza na-
szego^a nam posłali, abyśmy stąd wiedzieć mogli, przeciwko którym jako nieposłusznym
prawem postępićbyśmy mieli. A inak pod łaską naszą aby nie było. Dan na sejmie
walnym lubelskim^b ostatniego dnia miesiąca kwietnia roku MDLX^oIX^o a panowania
naszego roku czterdziestego.

Na własne krola Jego Mci rozkazanie.

131.

Bielsk, 14 maja 1569 r.

Szlachta ziemi bielskiej składa przysięgę Koronie polskiej w grodzie bielskim.

Or. 1. Archiwum państwowe w Wilnie. Księga sądowa bielska z r. 1569, t. 9002 str. 353—380. Wpis w całości jedną ręką. Księga ta, jak przeważna część ksiąg sądowych tegoż archiwum, została w I poł. XIX w. przeszyta przez środek grubym sznurem, który przedziurawił wszystkie karty w środku tekstu, wskutek czego wiele miejsc jest nieczytelnych. Nadto karty brzegami zbutwiały, co również przyczyniło się do uszkodzenia tekstu w kilku miejscach.

[Actum] sabbato ante dominicam Rogationum [14 die] mai anno Domini 1569, coram generosis Stanislao Palczewski commissario regiae maiestatis, Georgio Brzoska vexillifero, Alberto Wiszkowski iudice, Thoma Owsziani notario terrestribus Bielscensibus, Theophilo Brzozowski vicecapitaneo, Jacobo Gorski iudice, Michaele Wiszkowski notario castrensibus Bielscensis terrae.

Generosi et nobiles Mathaeus Wiszenski de Wipichi Wiszonki, Joannes olim Martini, Albertus olim Joannis, Gabriel olim Joannis, Jacobus olim Joannis, Petrus olim Troiani, Stanislaus filius Pauli, Baltizar olim Pauli, Valentinus olim Stanislai, Petrus olim Stanislai, Christopherus filius Mathaei suo et nomine puerorum minorennium olim Baltizaris de Wiszonki Wipichi, Stanislaus olim Johannis Noszek, Mathias olim Laurentii, Stanislaus Noszek nomine nobilium Mathiae, Stanislai, Johannis minorennium filiastrorum suorum, olim Rosłani, Stanislaus olim Laurentii, Valentinus olim Sebestiani, Felix filius Petri, Petrus olim Laurentii suo et nomine nobilium Christopheri, Andreae, Dominici, Joannis minorennium, Laurentius olim Stanislai, Baltizar, Petrus, Malchier olim Joannis, Martinus filius Andreae, Mathaeus olim Laurentii, Stanislaus [olim Johanni]s, Martinus olim Felicis, Felix olim Petri nomine fratrum suorum, qui domi praesentes non sunt, sed in servitiis honestis, Florianus olim Stanislai de Costri, Felix olim Joannis Mleczo, Albertus olim Pauli Dropik, Augustinus olim Nicolai, Stanislaus olim Pauli, Felix olim Joannis, Laurentius filius Stanislai, Joannes olim Nicolai, Jacobus olim Thomae, Stanislaus olim Jacobi Maiczki, Albertus olim Jacobi, Albertus olim Jacobi Gielda, Andreas olim Jacobi, Stanislaus olim Mathiae, Laurentius, Stanislaus olim Mathiae, Michael olim Nicolai, Martinus filius Michaelis, Stanislaus olim Petri, Stanislaus olim Pauli, Mathaeus olim Pauli, Mathaeus olim Jacobi Za...iski^a, Baltizar Valerianus olim Thomae, Anna relicta do[m]ini Augustini suo et nomine puerorum suorum minorennium, [Sta]nislau olim Jacobi, ministerialis

130. ^a D. dod. przereczzonego urodzonego Jakuba Penkowskiego, nam wiernie milego. ^b D. w Lublinie na sejmie walnym koronnym. 131. ^a Kilku liter brak wskutek uszkodzenia.

terrestris, Stanislaus olim Pauli, . . .^a us olim Thomae, Jacobus olim Martini, Joannes filius . . .^b, Jacobus olim Martini nomine Calixtio . . .^b germani, qui a domo est absens, de Warchele, Sebestia[nus olim] Nicolai, Joannes olim Georgii, Paulus olim Nicolai, Andre[as] olim Nicolai, Mathias filius Petri de Woicziechi, Petrus [olim] Jacobi, Leonardus olim Stanislai, Stanislaus filius Jacobi, [Ma]thias filius Joannis, Venceslaus filius Andreae, Christopherus filius Mathiae de Zaleszie Wiszonki, Johannes, Mathias, Adam olim Thomae de Warchele, Abraham olim Joannis, Mathias olim Alberti, Stanislaus filius Mathiae de Rzepne, Gregorius olim Michaelis, Bartholomaeus olim Nicolai de Wlosthi, Florianus olim Leonardi, Michael olim Abrahae de Woicziechi, Nicolaus olim Floriani, Nicolaus olim Leonardi, Nicolaus olim Joannis, Mathaeus olim Joannis, Andreas olim Felicis, Joannes olim Stanislai de Wiszonki, Albertus olim Abrahae de Zochi, Gregorius olim Joannis de Costri, Abraham olim Mathiae cum fratre suo Calixtio de Rzepne, Simon, Gregorius olim Alberti Holowka, Paulus Szolaida, Georgius olim Leonardi, Joannes olim Mathiae organista, Fabianus, Adam, Benedictus, Nicodemus, suis et fratris sui Andreae, qui a domo est absens, nominibus, olim Martini Jalbrzik, Florianus olim Felicis de Wyszonki, Martinus olim Mathiae de Woicziechi et Zochi, Venceslaus olim Petri, Stanislaus olim Petri, Christopherus olim Alberti de Nagorki, Joannes olim Salomonis de Wipichi, Baltizar filius Jacobi, Michael olim Stanislai de Zalesie, Petrus, Andreas olim Josephi Sliwowszczi, Michael olim Leonardi de Nagorki, Erasmus olim Stanislai de Zaleszie, Stanislaus olim Petri de Piechacze, Stanislaus olim Joannis, Michael filius Felicis de Warhele, Andreas olim Stanislai, Marcus olim Stanislai, Josephus filius Michaelis, Stephanus, Baltizar filii Joannis suis et patris sui, qui, uti asseruerunt, infirmus est, nominibus, Thomas olim Stephani, Josephus olim Jacobi de Wlosthi, Felix olim Stanislai de Zaleszie, de parochia Wiszenska.

Joannes olim Bernardi, Stanislaus olim Nicolai, Math[ias] olim Stanislai tenutarius, Josephus olim Bernardi de Fa[lki] Godzebi, Joannes olim Bartholomaei, Albertus olim Joannis, Blasius olim Joannis de Falki Bartki, Andreas olim . . .^b, Jacobus olim Joannis, Joannes olim Mathiae, Joannes olim Laurentii, Stanislaus olim Josephi, Stanislaus olim Jacobi de Pierzchali, Stanislaus olim Johannis de Trzesczkowo, Michael olim Joannis, Stanislaus olim Joannis de Bagienskie, Joannes olim Mroceslai, Lucas olim Michaelis suo et fratrum suorum, qui in servitiis vitam degent, nominibus, Mathias olim Martini de Kozuski, Paulus olim Michaelis de Falki antiqua, Petrus olim Alberti de Mierzwino, Valentinus olim Stanislai Jacubaszik de Zaleszie, Christopherus olim Seraphini de ibidem, Jacobus olim Nicolai de Olszewo, Nicolaus filius Joannis Ribalt de ibidem, Bartholomaeus olim Stanislai, Albertus olim Stanislai de Gawini, Blasius olim Alberti de Mierzwino, Mathias olim Alberti, Mathias filius Michaelis de Pierzchali, Christopherus filius Alberti, Mathias olim Leonardi, Christopherus olim Mathiae de Bogusze, Georgius olim Joannis de Bagienskie, Thomas olim Bartholomaei de Pierzchali, Petrus olim Jacobi, Mathias olim Jacobi, Simon olim Jacobi, Petrus olim Alberti, Stanislaus olim Joannis de Koczmeri, Jacobus olim Joannis de Falki antiqua, Nicolaus, Stanislaus olim Swiętoslai de Olendi, Mathias filius Stanislai de Kozuski, Gregorius olim Michaelis de Mierzwino, Gallus olim Pauli, Nicolaus olim Bartholomeae de Bagienskie, . . .^b olim Joannis, Laurentius olim Joannis de Thworki, Jacobus olim Leonardi cum Mathia fratre suo, Marcus olim Mathiae, Martinus olim Nicolai, Albertus olim Pauli, Martinus olim Mathiae, Mathias olim Joannis de Budlewo, Caspar filius Simonis, Joannes olim Clementis, Felix olim Jacobi, Seraphinus olim Martini,

Petrus olim Jacobi, Andreas olim Pauli, Martinus olim An[dreae], Joannes olim Jacobi, Jacobus olim Andreae, Gregorius olim Pauli, Stanislaus olim Bartholomaei de Gorskie, Joannes, Gregorius, Valentinus olim Jacobi Gorni suis et fratris sui Alberti, qui interea a domo est absens, nominibus, Franciscus olim Nicolai Gnath, Stanislaus olim Petri, Stanislaus olim Mathiae, Laurentius olim Pauli Olędzki tenutarius, Albertus, Valentinus olim Jacobi Kowal, Laurentius filius Mathiae, Andreas olim Adae, Joannes olim . . .^a, Albertus olim Erasmi, Simon olim Bernardi, Bartholomaeus olim Stanislai, Nicolaus olim Bartholomaei, Mathias Paulus olim Michaelis, Joannes olim Stanislai Zięcz, Andreas olim Joannis Bayk, Andreas, Christopherus olim Gregorii, Venceslaus olim Augustini Idzkowski, Michael olim Joannis Bayk suo et fratris sui Augustini, qui in servitiis est, nominibus, Mathias, Joannes, Stanislaus olim Leonardi, Mathias, Bartholomaeus olim Joannis Bayk et Stanislaus frater eorum, Nicolaus olim Petri, Michael olim Gregorii, Andreas olim Martini Brzozowski tenutarius, Nicolaus olim Joannis Bayk, Mathias olim Stanislai, Albertus olim Petri Kozak, Leonardus olim Joannis Kasza, Bartholomaeus olim Martini, Stanislaus filius Mathiae, Thomas olim Mathiae, Andreas filius Joannis Zięcz de Filipi Falki, Stanislaus filius Adae Niwiński tenutarius, Josephus olim Adae, Joannes olim Alexii, Eustachius olim Marci, Mathias filius Clementis, Andreas olim Georgii, Mathias olim Joannis, Albertus olim Joannis, Simon olim Bartholomaei, Stanislaus olim Joannis, Sebastianus olim Felicis, Albertus olim Felicis, Bartholomaeus olim Felicis, Joannes olim Felicis, Paulus olim Stanislai, Martinus olim Jacobi, Jacobus olim Bartholomaei, Mathias olim Georgii, Felix olim Jacobi, Albertus olim Stanislai, Petrus olim Nicolai, Albertus olim Stanislai, Mathias olim Stanislai, Stanislaus olim Marci, Valentinus olim Bartholomaei, Laurentius olim Marci, Joannes olim Michaelis, Blasius olim Nicolai, Sebastianus olim Nicolai, Nicolaus olim Michaelis, Val[entinus] olim Stanislai, Stanislaus filius Petri, Laurentius olim Michaelis, Michael olim Jacobi, Paulus olim Jacobi, Joannes olim Georgii, Erasmus olim Theophili, Jacobus olim Martini, Petrus olim Thomae, Anna relicta olim Jacobi Sarmik suo et nomine puerorum suorum minorennium, Mathias olim Mathiae, Mathias Masni suo et nomine fratrum suorum germanorum, [qui] in servitiis degunt de Mierzwino, Petrus olim Mathiae, Joannes olim Bernardi, Sebastianus olim Andreae, Sebastianus olim Bernardi, Sebastianus olim Joannis, Thomas olim Thomae, Paulus olim Georgii, Joannes olim Raphaelis, Erasmus olim Leonardi, Gregorius olim Lucae, Bartholomaeus olim Mathiae, Joannes filius Casparis, Jacobus olim Lucae, Christopherus olim Lucae, Paulus olim Georgii, Felix olim Leonardi, Gregorius olim Mathiae, Albertus filius Casparis, Stephanus olim Petri, Stanislaus olim Mathiae, Albertus olim Adae, Stanislaus olim Andreae, Joannes olim Stephani, Laurentius olim Lucae, Leonardus filius Mathiae, Gregorius olim Adae de Koczmieri, Simon olim Bartholomaei, Joannes olim Andreae, Albertus olim Stanislai, Laurentius olim Joannis, Joannes olim Joannis, Andreas olim Joannis, Stanislaus olim Thomae, Nicolaus olim Stanislai, Joannes olim Nicolai, Andreas olim Mathiae, Jacobus olim Joannis, Abraham olim Joannis, Nicodemus olim Stanislai, Venceslaus olim Joannis, Stanislaus olim Joannis, Georgius olim Stanislai Brzozowski tenutarius, Mathias olim Joannis, Lasarus olim Hieronimi, Mathias olim Thomae, Joannes olim Urbani, Stanislaus olim Marci, Joannes olim Petri de Lukawicza, Joannes olim Abrahae, Mathias filius Jacobi, Joannes olim Joannis, Albertus olim Clementis, Nicolaus olim Jacobi, Leonardus olim Joannis Siekluczki, Sebastianus olim Stephani, Petrus olim Joannis, Mathias filius Leonardi, Stanislaus olim Joannis, Stanislaus olim Abrahae, Lucas olim Felicis, Nicolaus

olim Felicis, Leonardus olim Stanislai, Mathias olim Jacobi, Baltizar olim Adae, Augustinus olim Joannis, Valentinus olim Petri Olszewski tenutarius, Martinus olim Stanislai, Joannes olim Leonardi, Sebastianus olim Pauli, Thomas olim Nicolai, Thomas olim Stanislai, Baltizar olim Petri suo et nomine fratrum suorum germanorum, videlicet Casparis et Joannis, qui servitiis vitam degunt, de Thopiczewo, Valentinus olim Nicolai Gnatowski de Wiszki, Sokola et Thopiczewo, Jacobus olim Petri pi . . . [de Tho]piczewo, Brzesnicza, Wlosthi, Brzozowo et [Słaczi]no, Joannes olim Pauli, Stephanus olim Mathiae, Joannes olim Martini, Paulus olim Simonis, Albertus filius Pa[uli], Venceslaus olim Pauli, Nicolaus olim Stanislai, Joannes olim Michaelis, Nicolaus olim Stanislai, Joannes olim Nicolai, Jacobus olim Bernardi, Paulus olim Joannis, Simon olim Bartholomaei, Bartholomaeus olim Stanislai, Franciscus olim Joannis de Falki antiqua, Valentinus filius Petri, Albertus olim Stanislai, Gallus olim Joannis, Michael olim Stanislai, Joannes olim Petri Ribalth, Bartholomaeus filius Joannis, Joannes olim Nicolai de Olszewo, Bartholomaeus olim Pauli, Nicolaus olim Jacobi, Nicolaus filius Joannis Olszewski tenutarius in Olendi, Paulus olim Seraphini, Andreas olim Stanislai, Paulus olim Seraphini nomine puerorum olim Jacobi, Petrus filius Josephi de Brzozowo tenutarius in Olendi, Stanislaus olim Jacobi, Nicolaus olim Stanislai, Joannes olim Pauli, Michael olim Stanislai, Martinus olim Stanislai, Paulus olim Christopheri, Georgius olim Pauli, Jacobus olim Joannis, Paulus filius Martini de Olendzkie, Paulus olim Joannis, Seraphinus olim Joannis, Joannes olim Seraphini, Mathias olim Clementis, Bartholomaeus olim Nicolai, Stanislaus olim Seraphini, Venceslaus olim Stanislai, Stanislaus olim Josephi, Andreas olim Mathiae, Nicodemus olim Nicolai, Joannes olim Nicolai, Paulus olim Jacobi, Stanislaus olim Nicolai, Albertus filius Venceslai, Jacobus filius Venceslai de Zaleszie, Raphael olim Jacobi, Mathias olim Bartholomaei, Andreas olim Bartholomaei, Albertus olim Bartholomaei, Gregorius olim Stanislai Zagrobik, Mathias olim Alberti de Trzesczkowo, Andreas olim Mathiae de Budlewo, Joannes olim Nicolai, Joannes olim Stanislai, Stephanus olim Nicolai, Joannes olim Stanislai de Pierzchali, Joannes olim Ambrosii, Mathias olim Ambrosii, Jacobus olim Georgii, Laurentius olim Georgii, Mathias olim Petri, Paulus olim Stanislai, Michael olim Felicis, Albertus olim Felicis de Moscznino, Valentinus olim Nicolai, Nicolaus olim Bal[tizaris], Joannes olim Andreae, Jacobus olim Joannis, Sebastianus olim Mathiae, Simon olim Andreae, Michael olim Valentini, Jacobus olim Raphaelis, Mathias olim Joannis, Paulus olim Joannis de Zdroiki, Marcus olim Mathiae, [Valen]tinus olim Gregorii, Joannes olim Leonardi, Albertus olim Leonardi, Mathias olim Gregorii, Albertus olim [Gre]gorii, Martinus filius Bartholomaei de Gawini, Mathias olim Bartholomaei de Mierzwino, Michael olim Stanislai de Mierzwino tutor nobilis Simonis olim Alberti de Falki minorennis, Thomas olim Seraphini de Falki antiqua, Zacharias olim Mathiae, Catherina relicta olim Gregorii suo et nomine puerorum suorum cum praefato Gregorio procreatorum de Boguszi, Mathias olim Pauli, Stanislaus olim Bartholomaei de Gorskie, Joannes olim Laurentii de Falki, Martinus olim Bartholomaei de Pierzchali, Philippus olim Bartholomaei de Boguszi, Stanislaus olim Simonis, Joannes olim Pauli, Martinus olim Gregorii, Mathias olim Simonis, Andreas olim Laurentii de Wlosthi, Seraphinus olim Stephani, Sebastianus olim Leonardi, Albertus olim Thomae de Bagienskie, Valentinus olim Thomae, Stanislaus olim Mathiae de Falki Bartki, Lucia relicta olim Caspari suo et nomine nobilis ac honestae Maruszae filiae suae cum olim praedicto Casparo procreatae de Zaleszie, Stanislaus Rithel de Lisza etc. haeres, de parochia Thopiczewska.

Erasmus olim Marci, Andreas et Christopherus olim Stanislai, Erasmus olim Andreae, Martinus olim Jacobi Zagawka, Stanislaus, Joannes olim Leonardi, Albertus olim Adae, Jacobus olim Pauli, Mathias olim Michaelis, Josephus olim Joannis, Mathias olim Marci,

Petrus olim Leonardi, Joannes olim Jacobi, Stanislaus olim Jacobi, Albertus olim Bernardi, Felix olim Bartholomaei, Bernardus filius Mathiae suo et nomine patris sui, Paulus olim Gregorii, Stanislaus olim Andreae, Mathias olim Abrahae, Josephus olim Leonardi, Mathias olim Jacobi, [Ma]thias olim Swietoslai, Calixtius olim Nicolai, Bartholomaeus olim Stephani, Mathias olim Stanislai, Jacobus olim Stanislai, [Ste]phanus olim Jacobi, Joannes olim Stanislai, Nicolaus olim [Abra]hae, Valentinus olim Stanislai, Stanislaus olim Alberti, Joannes filius Martini de Proszanka, Stanislaus Piekut ministerialis terrestris, Bartholomaeus olim Alberti, Mathias filius Stanislai, Baltizar . . .^a Nicolai suo et nomine fratrum suorum germanorum minorennium, [Nico]laus Albertus olim Urbani, Stanislaus olim Mathiae, Gregorius olim Nicolai, Seraphinus filius Joannis suo et nomine patris sui senectute confecti, Stanislaus olim Mathiae, Erasmus olim Mathiae, Michael olim Mathiae, Valentinus olim Heliae, Mathias, Stanislaus olim Michaelis, Joannes Bartholomaeus olim Bartholomaei, Laurentius olim Joannis, Stanislaus filius Joannis de Piekuti tenutarius in Lopienie suo et nomine patris sui infirmi, Albertus olim Joannis, Sebastianus olim Nicolai, Martinus olim Petri, Jacobus olim Stanislai de Crasowo et Piekuthi, Augustinus olim Petri, Mathias olim Nicolai, Albertus filius Mathiae, Stanislaus olim Gregorii suo et nomine fratris infirmi de Piekuthi, Martinus olim Mathiae Radlo, Venceslaus olim Joannis, Stanislaus Przesdzieczki ministerialis terrestris, Hieronimus olim Andreae, Salomon olim Petri, Seraphinus olim Georgii, Nicolaus olim Seraphini, Valentinus, Andreas, Joannes olim Mroceslai, Andreas . . .^d et nomine puerorum olim generosi Pauli Domanowski iudicis castrensis Bielscensis tamquam tutor, Joannes olim Mathiae, Daniel olim Calixti, Georgius olim Lach, Mathias filius Thomae, Josephus olim Alberti, Thomas olim Alberti, Christopherus olim Jacobi, Stanislaus olim Abrahae, Stanislaus olim Calixti, Mathias olim Jacobi, Troianus olim Mathiae, Valentinus filius Nicolai, Valentinus olim Mathiae, Michael olim Stanislai, Nicolaus olim Martini, Agnes relicta olim Joannis, Stanislaus olim Dominici, Petrus olim Stanislai, Albertus olim Mathiae, Joannes olim Stanislai de Crasowo Czeski et Wielky, Georgius olim Jacobi, Andreas olim Bartholomaei, Gregorius olim Clementis, Stanislaus olim Clementis, Josephus olim Thomae, Petrus olim Petri, Jacobus olim Stephani, . . .^b Nicolai, Stanislaus olim Andreae, . . .^c, Martinus olim Andreae, Joannes olim . . .^b olim Bartholomaei, Mathias olim Vithi, Sebe[stianus] . . .^b, Stanislaus olim Andreae, Swiatka relicta . . .^a, Petrus filius Gregorii, Stanislaus olim Mathiae, . . .^a olim Andreae de Piotraski, Paulus olim Stanislai de Pros[anka], Seraphinus olim Stanislai, Nicolaus olim Stanislai, Martinus olim Jacobi, Mathias olim Martini, Stanislaus olim Alexii, Josephus olim Stanislai, Mathias olim Jacobi suo et nomine fratris sui germani, Albertus olim Stanislai, Bronisius olim Laurentii, Valentinus olim Laurentii, Bartholomaeus olim Urbani, Roslanus olim Adae, Paulus olim Thomae, Jacobus olim Bartholomaei, Mathias olim Petri, Bartholomaeus olim Augustini, Joannes olim Jacobi, Abraham olim Alexii, Laurentius olim Joannis, Andreas olim Nicolai de Sklodi, Georgius olim Petri, Stanislaus filius Nicolai, Joannes olim Mathiae Zembek de Siodmaki, Stanislaus olim Martini Sasin tenutarius suo et nomine privignorum suorum minorennium, Nicolaus olim Joannis, Joannes olim Erasmi, Joannes olim Georgii, Albertus olim Stanislai, Joannes olim Pauli, Augustinus olim Laurentii, Albertus olim Andreae, Martinus olim Stanislai, Josephus olim Joannis, Nicolaus olim Jacobi, Nicolaus olim Alberti, Andreas olim Alberti, Joannes olim Nicolai, Stanislaus olim Nicolai, Joannes olim Stanislai, Joannes filius Alberti,

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 1 wyraz. ^b Uszkodzenie na 2 wyrazy. ^c Uszkodzenie na 3 wyrazy.
^d Wyraz nieczytelny.

Andreas olim Mathiae, Christopherus olim Leonardi, Laurentius frater eius, Clemens olim Mathiae de Lopienie, Petrus olim Stanislai, Albertus olim Michaelis, Mathaeus olim Nicolai, Felix olim Stanislai nomine filiastrorum suorum suoque, Jacobus olim Lazari, Salomon olim Alberti, Thomas, Joannes olim Andreae, Joannes olim Lazari, Leonardus filius generosi Josephi subiudicis terrestris Bielscensis, Stanislaus olim Nicolai, Marcus olim Lazari, Josephus olim Lazari de Markowo ac Wola Markowska, Mathias filius Nicolai, Mathias filius Laurentii de Piekuthi, Joannes Wierzbowski de Tloczewo Crassowo, Stanislaus olim Joannis de Coboski, Adam olim Marci, Joannes olim Stanislai, Joannes filius Mathiae, Stanislaus olim Laurentii, Mathias olim . . .^c [Ste]phani, Joannes olim Marci, Laurentius o[lim] . . .^a, Michael olim Dominici, Joannes olim Micha[elis], . . .^b [Jo]annis, Bartholomaeus olim Andreae, Adam filius . . .^a, Joannes filius Michaelis, Petrus olim Gregorii . . .^b thi, Valentinus olim Petri, Jacobus filius Bernardi, . . .^a olim Pauli, Jacobus olim Jacobi de Zochi, Bernardus . . .^b, Paulus olim Stanislai, Nicolaus Wilamowski, Seraphinus olim Nicolai, Joannes olim Pauli, Joannes olim Nicolai, Stanislaus olim Andreae, Anna relicta olim Joannis Ziemak suo et nomine filii sui Stephani, qui a domo est absens, Petrus olim Joannis de Domanowo, Joannes Sklodo ministerialis terrestris, Stanislaus olim Mathiae Maruszewski de Lopienie, Daniel olim Petri, Hieronimus olim Joannis suo et nomine fratris sui Baltizaris infirmi, Abraham, Josephus olim Nicolai de Mien, Bernardus filius Lucae, Nicolaus filius Lucae, Christopherus olim Alberti de Rzepne, Stanislaus olim Jacobi de Woini Pulazie, Laurentius olim Josephi Piotrasze, de parochia Domanowska.

Albertus olim Dobrogosth, Sebastianus olim Bronisii, Mathias olim Bronisii, Augustinus olim Bronisii, Jacobus olim Mathiae de Stawireie, Stanislaus olim Joannis, Mathias olim Stanislai, Fridericus olim Stanislai, Michael olim Pauli, Felix olim Jacobi, Stanislaus olim Joannis, Jacobus olim Joannis, Stanislaus olim Andreae, Georgius olim Nicolai, Joannes olim Stanislai, Pretslaus olim Joannis suo et nomine fratris Caspari in servitio vitam degentis, Alexander olim Stanislai de Brzoski, Josephus olim Jacobi, Joannes olim Mathiae, Christopherus olim Troiani, Petrus olim Jacobi, Venceslaus olim Stanislai, Alexius olim Martini, Jacobus olim Joannis, Seraphinus olim Mathiae, Adam filius Bartholomaei, Stanislaus olim Nicolai, Valentinus olim Nicolai, Briccius olim Nicolai suo et nomine fratrum suorum germanorum minorennium, Salomon olim Jacobi, Gregorius olim Jacobi, Andreas olim Jacobi, Petrus olim Stanislai, Mathias olim Joannis, Joannes olim Petri, Stanislaus olim Petri, Bartholomaeus [oli]m Mar . . .^a olim . . .^c, Joannes olim Alexii, Stanislaus olim Andreae, . . .^c, Petrus olim Joannis, Mathias olim Clementis . . .^b sui infirmi de Szepiotowo, Podlesne, Wawrzynicze . . .^a ki, Nicolaus et Mathias olim Joannis suo et nomine fratris sui, Adam olim Erasmi, Jacobus olim Joannis, Valerianus olim Erasmi, Stanislaus Starczewski, Florianus olim Petri Bakalarzowicz, Sigismundus olim Jacobi, Petrus olim Petri, Joannes Woino camerarius terrestris Bielscensis, Clemens olim Jacobi, Mathias filius Leonardi, Nicolaus, Erasmus, Roslanus, Laurentius olim Roslani, Paulus olim Andreae, Joannes olim Jacobi, Caspar olim Roslani, Martinus olim Andreae, Georgius olim Jacobi, Joannes olim Jacobi, Mathias olim Joannis, Georgius olim Joannis, Andreas olim Andreae, Sophia relicta olim Stanislai suo et nomine puerorum suorum minorennium, videlicet Thomae et Kiliani de Woini, Mathias olim Andreae, Jacobus olim Pauli, Joannes olim Thomae, Alexander olim Bartholomaei, Adam olim Bartholomaei, Laurentius olim Nicolai, Joannes filius Pauli suo et nomine patris sui infirmi, Raphael

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 1 wyraz ^b Uszkodzenie na 2 wyrazy. ^c Uszkodzenie na 3 wyrazy.

olim Jacobi, Mathias olim Jacobi, Josephus filius Joannis, Georgius olim Mathiae, Salomon olim Martini, Joannes olim Marci, Mathias, Joachim olim Nicolai, Joannes olim Martini, Marcus olim Marci, Erasmus olim Martini, Joannes olim Mathiae, Felix filius Jacobi suo et nomine patris sui, Albertus filius Martini suo et nomine patris sui infirmi, Joannes olim Jacobi, Mathias olim Nicolai, Briccius olim Adae, Paulus olim Andreae de Mislki tenentarius, Mathias filius Raphaelis suo et nomine avi sui Mathiae interea a domo absentis, Josephus olim Nicolai, Cazimirus olim Stanislai tenentarius, Mathias filius Jacobi suo et nomine patris sui infirmi de Pulaszie, Mathias olim Augustini, Sebastianus olim Stanislai, Stanislaus filius Simonis suo et nomine patris sui, Joannes olim Stanislai, Nicolaus olim Jacobi, Jacobus olim Josephi, Alexius olim Mathiae, Franciscus olim Stanislai, Petrus et Sebastianus olim Stanislai, Simon olim Augustini, Joannes olim Martini, Alexius . . .^b, Stanislaus . . .^a anus olim . . .^c Alberti, Laurentius olim Marci, Nicolaus olim Ja . . .^a olim Leonardi, Georgius olim Laurentii, Albertus olim Laurentii et frater eorum Moyses, Laurentius olim Stanislai, Adam . . .^a Alberti, Joannes olim Nicolai, Gregorius olim Jacobi, Mar . . .^a olim Jacobi, Mathias olim Andreae, Albertus olim Stanislai, Michael olim Joannis, Mathias olim Laurentii, Moyses olim Thomae suo et nomine fratris sui Venceslai de Szepiotowo Janowka, Martinus olim Joannis, Joannes olim Adae, Valentinus olim Laurentii de Srzednicza, Joannes olim Simonis, Josephus olim Joannis, Sebastianus olim Nicolai, Laurentius olim Alberti, Andreas olim Stanislai, Thomas olim Alberti, Jacobus olim Nicolai, Valentinus olim Mathiae Sliedziewski, Andreas olim Stanislai, Raphael olim Mathiae, Paulus olim Mathiae, Sebastianus olim Mathiae, Mathias olim Nicolai, Joannes olim Laurentii, Sigismundus filius Nicolai, Stanislaus olim Nicolai, Thomas olim Alberti, Joannes olim Mathiae, Simon olim Petri, Gregorius olim Petri suo et nomine fratris sui Jacobi, Augustinus filius Leonardi suo et nomine fratris sui Joannis infirmi, Procopius olim Josephi, Catherina relicta olim Gregorii, Petrus olim Marci, Stanislaus olim Petri Slepowron tenentarius, Calixtius olim Pauli, Barbara relicta olim Stanislai suo et nomine puerorum suorum minorennium, Petrus olim Marci Sredniczki tenentarius de Gieralthi, Dominicus olim Simonis, Joannes olim Simonis, Albertus olim Simonis, Stanislaus olim Alexii, Josephus olim Laurentii suo et nomine filii sui, Stanislaus ministerialis terrestris, Albertus filius Joannis, Laurentius olim Nicolai, Nicolaus olim Joannis, Joannes olim Alexii, Albertus olim Marci, Joannes olim Gregorii Bunczi, Raphael, Laurentius olim Marci, Joannes Mislek actu presbiter, Gregorius olim Joannis, Joachim filius Joannis, Jacobus olim Alexii, Albertus olim Bartholomaei de Mislki, Albertus Szubicz suo et nomine filiarum suorum olim Georgii et Jacobi puerorum minorennium, Mathias Piotrasz, Thomas filius Dobrogost de Woini, Laurentius olim Bartholomaei suo et nomine fratrum suorum Joannis, Christopheri, Mathiae, qui in servitiis sunt, Mathias olim Joannis de . . .^a, Mathias olim Joannis, Albertus olim Marci, Baltizar olim Abrahae suo et filiarum suorum puerorum olim Cas[paris], Stanislaus olim Gregorii, Albertus olim Nicolai, Jacobus olim Joannis, Martinus Zaleski, Nicolaus olim Andreae et Baltizar et nomine nobilis Stanislai, Adam olim Martini, Joannes olim Nicolai, Mathias olim Joannis, Mathias olim Stanislai, Salomon olim Nicolai, Stanislaus olim Jacobi, Stanislaus olim Mathiae, Stanislaus olim Nicolai, Andreas olim Nicolai, Abraham olim Alberti, Joannes olim Nicolai, Mathias filius Alberti, Stanislaus olim Joannis, Mathias olim Joannis de Wlosth, Stanislaus olim Mathiae, Mathias olim Mathiae, Stanislaus olim Petri, Martinus olim Stanislai, Joannes olim Laurentii, Nicolaus olim Jacobi, Andreas olim

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 1 wyraz. ^b Uszkodzenie na 2 wyrazy. ^c Uszkodzenie na 3 wyrazy.

Mathiae, Martinus olim Laurentii, Josephus filius Joannis, Albertus filius Joannis, Joannes olim Bartholomaei, Mathias olim Joannis, Albertus olim Joannis, Adam olim Stanislai suo et nomine fratris sui de Dolegi, Hieronimus olim Joannis, Zacharias olim Joannis, Raphael olim Joannis, Petrus olim Jacobi, Simon olim Marci, Hieronimus olim Petri, Albertus olim Stanislai, Calixtius olim Joannis, Nicolaus olim Joannis de Szepiotowo, Laurentius olim Petri, Andreas Plewka, Cazimirus olim Mathiae, Paulus olim Joannis, Stanislaus olim Petri, Gregorius olim Raphaelis suo et nomine fratrum suorum minorum, Nicolaus olim Stanislai, Roslanus olim Joannis de Plewki, Andreas olim Martini, Laurentius olim Mathiae, Paulus olim Mathiae de Stawireie, Albertus olim Alexii, Raphael Sieniczki suo et nomine puerorum olim Sebestiani Szepiotowski, Mathias filius Joannis de Szepiotowo, Stanislaus olim Mathiae, Mathias olim Joannis, Raphael olim Joannis, Casimirus olim Joannis, Mathias olim Leonardi de Rzim, Mathias Mislek ministerialis terrestris de Mislki, Mathias olim Marci, Simon olim Marci, Laurentius olim Marci de Szrednicza, Gregorius olim Stanislai, Mathias olim Stanislai, Albertus . . .^a ani de Moczidly, Mathias olim S . . .^b [Ge]orgii, Stanislaus olim Petri de Mislki, Joannes [filius] Gabrielis suo et nomine patris sui, Mathias Perka, [Nic]olaus olim Joannis de Zarebi, Valentinus olim Nicolai de Osze et Woini etc., Stanislaus olim Georgii de Woini, Paulus olim Stanislai de Dambrowka, de parochia [Dam]browska.

Jacobus Gorski iudex castrensis Bielscensis, Florianus filius Joannis Lokniczki nomine patris sui protunc infirmi, Jacobus Borszniski, Abraham Wiszowathi camerarius terrestris Bielscensis de Szumki, Lucas Skrzypkowski, Mathias Goslinski, Paulus, Adam filii Stanislai, Joannes olim Thomae cum filio suo, Andreas, Laurentius olim Joannis cum filio suo Martino de Skrzypki ac Zawadi, Leonardus filius Michaelis, Stanislaus filius Joannis, Petrus olim Michaelis, Lucas filius Joannis, Mathias filius Makar, Petrus filius Stanislai, Mathias filius Stanislai, Albertus filius Jacobi, Bartholomaeus olim Stanislai, Mathias Albertus olim Stanislai, Joannes filius Jacobi de Olszanicza Ribalthy, Joannes olim Mathiae, Paulus olim Nicolai, Albertus olim Nicolai, Paulus Dzierszek, Nicolaus olim Joannis cum Mathia fratre suo, Andreas olim Stanislai, Albertus olim Joannis de Pietrzikowo, Mathias olim Stanislai, Stanislaus olim Nicolai, Georgius olim Augustini et Joannes, Stanislaus olim Bartholomaei, Joannes olim Mathiae, Michael olim Nicolai, Josephus olim Mathiae, Bartholomaeus olim Stanislai, Hieronimus olim Mathiae, Dominicus olim Stanislai, Gregorius olim Bartholomaei, Albertus et Mathias olim Nicolai, Sebestianus olim Bartholomaei et Stanislaus frater eius, Jacobus ministerialis terrestris, Jacobus et Nicolaus Drosd, Albertus olim Gregorii, Mathias olim Nicolai de Bolesti, Seraphinus, Jacobus, Stanislaus olim Nicolai, Martinus olim Georgii et Stanislaus frater eius, Joannes olim Nicolai, Albertus olim Mathiae, Mathias olim Joannis, Joannes olim Mathiae, Michael olim Joannis de Zawadi, Jacobus olim Nicolai, Mathias olim Lucae, Paulus olim Nicolai, Stanislaus olim Nicolai, Adam olim Joannis, . . .^c olim Jacobi, Joannes olim Stanislai, . . .^d, Lucas olim Andreae suo et nomine fratrum suorum de Bolesti, Nicolaus, Mathias olim Joannis, Jacobus olim Andreae, Joannes olim Gregorii, Jaroslaus olim Pauli, Caspar olim Alberti, Michael olim Simonis, Paulus olim Michaelis cum filastro suo Mathia, Joannes olim Mathiae, Joannes Mathias olim Stanislai, Jacobus filius Joannis, Joannes Simonis, Gregorius filius Joannis, Albertus Sasin, Jacobus olim Mathiae, Tworek olim Petri, Leonardus olim Mathiae, Martinus olim Nicolai, Petrus olim Bartholomaei et Michael Laurentius-

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 2 wyrazy. ^b Uszkodzenie na 3 wyrazy. ^c Uszkodzenie na cały wiersz t. j. 5 do 6 wyrazów.

que fratres eius, Andreas et Laurentius olim Mathiae et Stanislaus filiaster eorum, Troianus, Laurentius olim Jacobi, Mathias filius Adae, Stanislaus olim Leonardi, Petrus olim Mathiae, Lucas Mislek, Mathias olim Laurentii, Gregorius olim Mathiae, Jacobus olim Joannis, Paulus olim Petri, Jacobus olim Joannis, Mathias Zakrzewski, Petrus olim Michaelis, Mathias olim Alberti, Albertus olim Joannis, Gregorius olim Mathiae, Andreas olim Seraphini, Bartholomaeus olim Martini, Abraham olim Stanislai de Poplawi, Gregorius olim Joannis, Sigismundus olim Joannis, Joannes olim Stanislai, Albertus Petrus olim Jacobi, Augustinus olim Joannis, Nicolaus olim Joannis, Nicolaus olim Joannis, Bartholomaeus olim Mathiae, Paulus Wigonowski, Zacharias olim Stanislai, Georgius filius Nicolai, Michael olim Josephi, Mathias olim Petri, Bartholomaeus olim Stanislai, Jacobus filius Pauli, Albertus filius Andreae, Martinus olim Jacobi, Sebastianus olim Mathiae, Bartholomaeus olim Martini, Leonardus olim Nicolai, Michael olim Martini, Joannes olim Alberti, Sebastianus olim Michaelis, Jacobus olim Nicolai, Mathias olim Petri, Laurentius olim Raphaelis, Mathias filius Stanislai, Jacobus filius Stanislai, Laurentius olim Pauli, Jacobus olim Stanislai, Bartholomaeus olim Jacobi, Joannes olim Jacobi, . . .^c Nicolaus olim . . .^b ma relicta olim Andreae suo et nomine puerorum suorum minorennium, Catherina relicta olim Simonis suo et nomine puerorum suorum minorennium, Zophia relicta olim Georgii suo et nomine puerorum suorum minorennium, Paulus olim Nicolai, Jacobus olim Michaelis, Gregorius olim Joannis Borowski tenutarius in Niwino Leszne, Jacobus olim Stanislai, Bartholomaeus filius Alberti, Albertus olim Leonardi, Petrus olim Jacobi Falkowski tenutarius in Niwino Poplawi, Mathias olim Augustini, Mathias olim Jacobi, Stanislaus filius Michaelis, Albertus filius Michaelis, Felix olim Joannis, Bartholomaeus olim Nicolai, Andreas olim Alberti, Andreas filius Nicolai, Albertus filius Nicolai, Stanislaus olim Jacobi, Mathias filius Michaelis, Gregorius filius Michaelis, Mathias olim Josephi, Petrus olim Joannis, Seraphinus olim Dominici, Michael olim Thomae, Leonardus filius Mathiae, Albertus olim Nicolai, Gregorius olim Nicolai, Joannes olim Mathiae, Erasmus olim Troiani, Valentinus filius Michaelis, Joannes filius Michaelis, Stanislaus olim Mathiae Xiaszik, Adam olim Gregorii, Joannes filius Nicolai, Jacobus filius Michaelis, Mathias olim Stanislai de Niwino Poplawi, Jeszki . . .^a Zolthki, Malinowo, Borowe, Camienske, Joannes et Nicolaus olim Stanislai, Stanislaus filius Michaelis Posnik, Gregorius olim Stanislai, Bartholomaeus olim Stanislai, Paulus olim Joannis, Stanislaus olim Michaelis, Stanislaus olim Nicolai, Georgius olim Stanislai, Adam olim Joannis, Nicolaus olim Joannis, Mathaeus olim Pauli de Pietrzikowo, Mathias olim Pauli Burak, Joannes Lechowicz, Alexander olim Mathiae cum fratre suo Joanne, Sigismundus olim Joannis, Sigismundus olim Kazimiri, Joannes olim Bartholomaei, Michael olim Bartholomaei, Joannes olim Martini, Paulus olim Joannis, Simon olim Joannis, Jacobus . . .^a Mathiae, Joannes olim Michaelis, Nicolaus olim Michaelis, Stanislaus olim Gregorii, Stanislaus olim Adae, Joannes olim Cazimiri, Leonardus olim Nicolai, Nicolaus olim Stanislai, Bartholomaeus olim Cazimiri, Abraham olim Stanislai, Joannes olim Burak, Nicolaus Trusk, Joannes olim Simonis, Lukas Piotrowski de Poplawi, Mathias Michaelis et frater eius Troianus, Florianus Joannis, Paulus olim Michaelis, Jacobus filius Joannis, Nicolaus olim Marci, Mathias Koszienski, Mathias filius Clementis, Stanislaus Koszienski, Georgius, Stanislaus olim Joannis, Leonardus olim Mathiae, Georgius olim Marci de Olszewo, Stanislaus olim Stanislai de Pietrzikowo, Ipolitus Jankowski de Brzesczianka, Joannes Thomae, Simon Joannis,

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 1 wyraz. ^b Uszkodzenie na 2—3 wyrazy. ^c Uszkodzenie na półtora wiersza t. j. około 10 wyrazów.

Adam Jacobi, Stanislaus frater eius, Adam Alberti, Laurentius Felicis cum filio suo Adamo, Joannes Simonis, Paulus Joannis, Gregorius filius Szafran, Nicolaus Joannis, Sebastianus Leonardi, Joannes Felicis cum filastro suo Raphael, Nicolaus Joannis, Thomas olim Mathiae suo et nomine matris suae de Wierczenie, Andreas olim Nicolai, Albertus et Joannes olim Stanislai, Thomas olim Bartholomaei, Bartholomaeus filius Martini, Stanislaus filius Adae, Raphael olim Joannis, Gabriel olim Nicolai, Paulus olim Abrahae, Jacobus olim Stanislai, Jacobus Siedleczki, Joannes Siedleczki, Jacobus olim Nicolai de Brzeziny, Georgius olim Georgii de Kalnicza, Stanislaus filius Alexii, Joannes Malinowski, Stanislaus olim Joannis, Gregorius olim Pauli, Simon olim Joannis, Nicolaus olim Augustini, Joannes olim Pauli, Joannes olim Joannis, Michael olim Hieronimi, Bartholomaeus olim Michaelis, Mathias olim Stanislai, Stanislaus olim Petri, Albertus olim Stanislai, Lucas olim Joannis, Petrus olim Pauli, Nicolaus olim Pauli de Malinowo, Valentinus olim subiudicis, Paulus olim Nicolai et Galus frater eius germanus et Felix Bartholomaeus olim Bartholomaei, Mathias ministerialis terrestris, Andreas Rusthek, Jacobus Piotrowski, Troianus olim Joannis Osmolski de Woience, Laurentius olim Ostasz, Bohdan olim Pauli, Charitom olim Ostasz, Calisz olim Nicolai, Joannes olim Nieslai et Stanislaus frater eius, Marcus olim Joannis, Paulus olim Daskowicz, Andreas, Laurentius olim Putilo, Iwan olim Waszko, Steczko olim Laurentii, Iwan Thur, Nicolaus olim Laurentii, Coszcziuk olim Waszko, Iwan Miskowicz, Joannes Bankowicz protestatus est, dominum suum in districtu non esse presentem nomine Casparum Kierznowski de Kierznowo, Joannes Climas suo et nomine filiorum suorum, Stanislaus Climas suo et nomine filiorum suorum, Stanislaus, Gregorius, Nicolaus olim Augustini Radziszewski, Mathias et Stanislaus Sirakowsczi, Bartholomaeus olim Jacobi, Clemens, Mathias, Adam, Jacobus olim Nicolai, Stanislaus Wierdzienski, Jacobus, Stanislaus, Adam, Bogusz olim Bartholomaei, Mathias, Jacobus, Joannes olim Joannis, Stanislaus olim Nicolai Skolimowski de Truski, Mathias olim Gregorii, Mathias olim Alberti, Joannes olim Joannis, Simon olim Stanislai de Boiarewo, Poniatowa relicta olim Georgii, Stanislaus olim Alberti, Lucas olim Mathiae, Joannes olim Mathiae, Seraphinus olim Mathiae, Lucas olim Mathiae, Leonardus olim Michaelis, Troianus olim Mathiae de Zawadi, Joannes olim Thomae, Albertus olim Mathiae, Joannes olim Thomae, Joannes olim Georgii Coczmier nomine puerorum olim Valentini tanquam tutor, Petrus filius Stanislai, Paulus olim Andreae, Adam olim Alberti Drozd de Bolesthi, Hricz olim Danilo, Orehwa olim Iwan, Laurentius olim Clementis, Leo Samorodowicz de Poletili, Gabriel olim Nicolai, Georgius olim Raphaelis, Simon olim Chwiedor, Gregorius olim Martini, Roman olim Martini de Brzeznicza, Petrus olim Petri, Joannes olim Jacobi, de Bolesti, Hrehor, Michael olim Fiedor de Szumki, Paulus olim Stanislai, Stanislaus olim Mathiae, Joannes olim S . . .^a, Mathaeus, Nicodemus olim Petri, Christopherus olim . . .^a, Michael olim Stanislai de Lubino et Bodaki, Jacobus olim Georgii de Sielec, Joachim filius Laurenti Sicehen de Studziwodzini, Leo olim Jeszko de Saki, Jacobus olim Jacobi de Wierczenie, Siemion olim Michailo suo et nomine relictae olim Adae cum pueris minorennibus de Rzepnikowskie, Albertus olim Mathiae, Mathias filius Michaelis de Niwino, Nicolaus olim Joannis, Simon olim Joannis, Stanislaus olim Joannis, Christopherus olim Joannis de Poplawi, generosus Josephus Markowski subiudex terrestris Bielscensis de Markowo etc. haeres, quia iam senectute confectus est, insuper gravi morbo detinebatur, ideo iuramentum praestare non potuit, itidem domini Graiewski, quia interea in districtu non sunt, Maczko Loska olim Decz, Joachim filius

eius, Chwiedko filius Chuk, Pilip olim Iwan, Hricz olim Hawrin, Marco olim Laurentii, Anchim filius Jarosz, Mathias olim Iwan, Jolthuch filius Malesza, Leonardus filius Ostapko, Iwan olim Laurentii, Stephanus olim Iwan, Ostasz olim Oleszko, Iwan olim Hrin, Sienko olim Kikiewicz, Denis olim Ostapko nomine fratris sui infirmi, Nestor olim Siemion, Petrus filius Chuk, Waszko olim Lukian, Joannes Panas olim Andreae de Banki, Martinus olim Nancz, Martinus olim Kusz, Jaczko olim Andreae, Sienko olim Tropiei, Maczko olim Jaczko, Hacz olim Danilo, Procop olim Mathiae, Iwan olim Kusz, Jaczko olim Timosz, Sienko olim Timosz, Moises Chwiedko, Sierhieo olim Anchim, Suprin olim Pauli, Usczian olim Tropiei, Trochim filius Chwieczko, Karp olim Stephani, Iwan olim Stephani, Stephanus olim Hrin, . . .^b Tropiei, Melesko olim Laurentii, Jarmocz olim An . . .^a, [Laur]entius olim Iwan, Iwan filius Chonor, Pacz f[ilius] . . .^b olim Tropiei, Sak, Curilo olim Tropiei, De . . .^a olim Danilo, Hichnat olim Danilo, Hrin olim Jaczko, J . . .^a olim Andreae de Hwosne, Iwan olim Iwan, Martinus olim Joannis, Gregorius olim Laurentii, Alexius olim Siemion, Jacobus olim Jaczko, Nicolaus olim Dimitri, Felix olim Moysi, Antonius olim Koniecz, Kucz olim Laurentii, Andreas olim Laurentii, Marcus filius Alexii, Okula frater eius, Laurentius olim Auczuczith, Jeszko olim Konczowicz, Marcus olim Steczko, Hieronimus olim Kucz, Michael olim Kucz, Sienko olim Michaelis, Michael olim Procopi, Nicolaus olim Kucz, Ostapko olim Andreae, Hieronimus olim Kuszma, Josko olim Gregorii, Chwiedor olim Chwiedor, Joannes olim Olisiey, Iwan olim Chwieczko, Michael olim Onisz, Sienko olim Iwan, Kuniecz olim Romanowicz, Arczisz filius Sienko, Homan olim Olesziewicz, Iwan olim Olesziewicz, Hricz olim Oleszko, Zdan olim Ihnath, Siemion olim Ihnath, Opanas filius Jasman, Anchim olim Chwiedor, Daniel, Decz filii olim Mathwiei, Iwan olim Stephani, Nicolaus olim Racz, Czimosz olim Jocz, Climens olim Pacz, Makar olim Alexii, Chwiedor olim Mienko, Lohwin filius Michaelis, Iwan olim Iwan, Thomas olim Laurentii, Sak olim Trochim, Nicolaus olim Kucz de Hrinowicze, Sienko olim . . .^a, Marcus olim Klosko, Lewon filius Marci suo et nomine patris sui infirmi de Osztasze, Hricz olim Oleszko, Nicolaus olim Raduli, Laurentius filius Olk, Petrus filius Lucae, Chwieczko filius Danilo, Laurentius olim Iwan, Steczko olim Iwan de Ziwkowo, Helias olim Siemion, Chwiedor olim Siemion, Laurentius olim Siemion, Chwieczko olim Petri, Somasko olim Hrin, Joachim olim Andreae, Iwan filius Jacobi, Thimosz filius Sienko, Sidur olim Thimosz de Saki, Stanislaus olim Nicolai, Joannes olim Jacobi, Paulus olim Alberti, Albertus olim Adae, Stanislaus olim Joannis, Gregorius olim Joannis suo et [filia]stri sui Pauli de Zaiki, Stanislaus olim . . .^a, [Ste]phanus filius Thomae, Hriszko olim J . . .^a, Andreas olim Kuncz, Jakim . . .^b [Mi]chaelis de Zanarowskie, Jaczko olim M . . .^b olim Kusz de Hwosne, Chwiedor filius Alexii de H . . .^a, Laurentius olim Nicolai de Chrzesmi, Lucia olim Danielis de Poletili, Waszko, Joannes olim Andreae de Ziwkowo, Chwiedor olim Joannis de Hrinowicze, Iwan olim Clim de Banki suo et nomine fratris sui, Sigismundus filius Stanislai de Chodori, Bartholomaeus olim Nicolai de Jaswili, Nicolaus olim Stanislai Peski de Glembokistok et Niewierowo, de parochia Ruszka.

Paulus, Jacobus, Gabriel filii Josephi, Joannes olim Gregorii Cziepilo, Joannes olim Stephani, Matheus olim Joannis, Paulus olim Alberti suo et nomine fratrum suorum de Brzozowo Maczkowientha, Simon olim Stephani Panek suo et nomine fratris sui et filiastrorum suorum, Albertus, Stephanus, Josephus, Joannes olim Pauli, Mathias, Paulus, Petrus, Josephus olim Nicolai Szoikowie de Brzozowo Panki, Bartholomaeus et Stanislaus olim Stanislai, Albertus, Mathaeus, Georgius olim Leonardi, Albertus, Joannes olim Martini,

Petrus, Jacobus olim Joannis, Mathias, Joannes olim Stanislai Szmuklowie suo et nomine filiastrorum suorum, quos in tutoria habent, annos discretionis non habentes, Gregorius filius Erasmi, Leonardus, Josephus olim Martini de Brzozowo antiqua, Thomas, Albertus olim Stanislai Sczerzbienta, Stanislaus, Leonardus olim Martini Pietrzetha, Mathias olim Petri Gogolka suo et nomine fratrum suorum germanorum, Stanislaus filius Laurentii Czichi, Jacobus, Josephus olim Marci Czichi, Simon filius Abrahae, Stanislaus olim Stephani, Mathias, Martinus olim Joannis Chabzik de Brzozowo Chrsczoni, Stanislaus olim Petri, Alexander, Valentinus, Martinus olim Joannis, Josephus olim Jacobi suo et nomine filiastri sui Gregorii Maczieiewicz, Joannes olim Nicolai, Jacobus . . .^b filius Jacobi suo et nomine filiastri sui . . .^a, Joannes olim Georgii de Brzozowo Korabie, Nicolaus, Simon, Paulus, Clemens, Mathias, Joannes filii Joannis, Martinus, Joannes, Augustinus filii Stanislai Proszenski, Raphael, Simon, Zacharias, Stanislaus olim Mathiae suis et nomine filiastri sui, Leonardus olim Joannis, Albertus, Stanislaus olim Martini, Nicolaus, Briccius, Thomas olim Alberti, Blasius olim Jacobi, Stanislaus olim Vithi, Egidius filius Seraphini, Stephanus olim Clementis, Thomas, Bartholomaeus olim Joannis de Dzieriski, Joannes, Mathias, Lucas olim Michaelis, Albertus, Petrus, Laurentius, Mathias, Thomas, Albertus olim Andreae, Laurentius Jacobus olim Nicolai, Joannes olim Bartholomaei suo et nomine filiorum suorum, Stephanus, Adam, Laurentius, Raphael, Stanislaus olim Nicolai, Bartholomaeus olim Jacobi, Joannes olim Pauli, Simon Sebastianus olim Mathiae de Camienske Wiktori, Joannes, Petrus, filii Alberti, Josephus olim Mathiae suo et nomine filiastrorum suorum, Paulus dictus Bridelis suo et nomine filiastrorum suorum filiorum olim Gregorii, Paulus, Petrus, Joannes olim Venceslai de Golembie, Stanislaus olim Martini suo et nomine filiastrorum suorum filiorum olim Mathiae, Petrus olim Pauli suo et nomine filiastrorum suorum, Stanislaus Mathias olim Michaelis, Joannes, Albertus, Martinus olim Stanislai Zisko de Grochi, Augustinus olim Petri, Mathias olim Alberti, Nicolaus, Valentinus filii Lucae, Nicolaus, Martinus, Michael, Mathias StaszkwieŹtha suo et nomine filiastrorum suorum filiorum olim Valentini, Stanislaus, Clemens olim Joannis, Stanislaus, Martinus, Andreas olim Petri, Mathias olim Michaelis, Valentinus olim Stanislai, Nicolaus, Thomas, Joannes Alberti, Josephus olim Joannis Lopienski de Grochi, Joannes, Nicolaus, Sigismundus olim Sigismundi, Zalatkowie de Tokowisko et Plonka, Mathias, Bartholomaeus olim Michaelis, Joannes olim Andreae cum filiastris suis, filiis Michaelis, Mathias, Valentinus, A . . .^a olim Laurentii suo et nomine fratrum suorum, Ma . . .^a, [L]ucas olim [Lau]-rentii, Thomas olim Joannis suo et nomine filiastri sui, Mathias olim Joannis, Michael olim Thomae de Oczioski Camienske, Martinus olim Andreae, Nicolaus olim Georgii suo et nomine fratris sui infirmi, Bartholomaeus olim Georgii, Mathias olim Stanislai, Paulus olim Georgii, Stanislaus olim Lucae, Michael olim Nicolai, Urban olim Joannis suo et nomine fratris sui infirmi, Erasmus olim Stanislai, Albertus olim Augustini, Michael olim Stanislai, Petrus olim Stephani, Laurentius olim Georgii, Joannes olim Martini, Leonardus olim Martini, Joannes olim Georgii, Paulus olim Martini de Brzozowo Antonie, Martinus olim Raphaelis de Brzozowo Chrzoni et Lukawicza, Mathias olim Joannis Makowka de Dzierzki Zemki, Josephus olim Michaelis de ibidem, Zacharias olim Bartholomaei de Brzozowo antiqua, Paulus olim Nicolai de Golębie, Leonardus olim Joannis, Nicolaus olim Pauli de Brzozowo Chrzoni, Gregorius olim Seraphini de Dzieriski, Martinus filius Leonardi de Brzozowo antiqua, de parochia Poswiaczienska etc.

Stanislaus olim Jacobi Brusowski, Martinus Jamiolka, Laurentius Perka, Gregorius

olim Joannis, Calixtius olim Mathiae, Stanislaus olim Martini, Laurentius olim Joannis suo et nomine filiastris sui Roslani infirmi, Calixtius dixit infirmum esse fratrem suum, Stanislaus olim Mathiae suo et nomine Clementis, qui propter infirmitatem non potuit adesse iuramento, Stanislaus olim Mathiae, Leonardus olim Stanislai, Stephanus olim Stanislai, Albertus olim Felicis, Stanislaus filius Martini, Thomas filius Simonis suo et nomine patris sui, Petrus olim Joannis, Cherubinus olim Mathiae, Georgius, Andreas, Sebastianus, Albertus filii Martini, Paulus olim Laurentii, Nicolaus olim Mathiae, Florianus olim Mathiae suo et nomine fratris sui infirmi, Stephanus olim Mathiae, Andreas olim Mathiae, Raphael olim Andreae, Paulus olim Andreae, Joannes olim Marci, Albertus olim Petri, Stephanus olim Stanislai de Perki, Paulus olim Alberti, Cazimirus olim Erasmi de Fascze, Franciscus olim Laurentii, . . .^a filius Mathiae, Leonardus olim Nicolai, Leonardus ministerialis [terrestris de] Jamiolki, Joannes olim Stanislai de Buini, Leonardus olim Petri Brusowski, Seraphinus olim Laurentii de Noski, Stanislaus olim Stephani de ibidem, Martinus olim Michaelis de Buini, Sebastianus olim Stephani de Biskupki, Mathias olim Leonardi Brusowski, Josephus olim Martini de Fasczi, Franciscus olim Michaelis de ibidem, Stephanus olim Joannis de Dworaki, Laurentius, Andreas, Albertus, Calixtius, Clemens olim Mathiae de Perki suis et filiastris sui infirmi nominibus, Sebastianus, Stanislaus de Woislawi Poroslia, Nicolaus Truskolesni de Niwisko, Thomas olim Nicolai, Adam olim Nicolai cum fratre Jacobo, Mathias olim Michaelis de Jamiolki, Moyses olim Stephani Raczibor, Stanislaus olim Georgii de Brusowo, Bartholomaeus olim Jacobi, Salomon filius Laurentii de Noski, Stanislaus Raczibor, Josephus Rzanca, Sigismundus, Sebastianus, Thomas, Stanislaus olim Andreae, Bartholomaeus olim Adae, Laurentius olim Nicolai, Laurentius olim Felicis de Rzanca, Adam olim Alexii, Paulus olim Nicolai, Martinus olim Nicolai de Jamiolki, Mathias olim Bartholomaei, Jacobus filius Floriani de Sokoli, Mathias olim Georgii de Brusowo, Marcus olim Stanislai, Michael olim Stanislai, Stanislaus olim Stanislai de Sokoli, Martinus filius Leonardi de Brusowo, Petrus olim Michaelis Pilath de Dworaki, Jacobus olim Stanislai, Stanislaus filius Pauli, Joannes olim Stanislai de Raczibori, Mathias olim Seraphini, Joannes olim Nicolai, Stanislaus olim Laurentii de Rzanca, Petrus olim Czibor de Porosla Woislawi, Joannes olim Alberti, Bernardus olim Jacobi de Noski, Joannes olim Thomae Perka, Stanislaus olim Stephani, Petrus olim Mathiae, Joannes olim Petri de Noski, Sigismundus olim Petri de Sokoli Rusz, Andreas Sokol, Calixtius Jacobus olim Andreae de Sokoli, Albertus olim Abrahamae, Paulus olim Stephani, Sebastianus olim Abrahamae, Mathias olim Martini, Thomas filius Simonis nomine eiusdem patris sui de Noszki, Paulus olim Mathiae, Michael olim Alberti, Georgius olim Mathiae, Laurentius olim Stanislai, Mathias olim Nicolai, Martinus olim Alberti, Leonardus . . .^b olim Mathiae, Simon olim Stanislai, . . .^a Pauli, Petrus olim Andreae, Erasmus olim [Lu]cae, F[ran]ciscus olim Lucae, Zacharias olim Joannis, Cazimirus filius Bernardi, Laurentius filius Michaelis, Andreas olim Georgii, Mathias olim Stanislai, Albertus olim Pauli, Theopilus olim Stephani, Gabriel olim Stephani, Joannes filius Bernardi, Albertus olim Thomae, Joannes olim Andreae, Nicolaus olim Andreae, Paulus olim Nicolai, Nicolaus olim Stanislai, Joannes filius Michaelis de Raczibori, Georgius olim Dobeslai, Stanislaus olim Mathiae de Phascze suo et nomine nobilis Mathiae filii Dobroch de Noski infirmi, Martinus olim Mathiae, Martinus olim Nicolai, Michael filius Laurentii, Stanislaus olim Joannis, Mathias olim Joannis, Florianus olim Joannis, Augustinus olim Joannis, Stanislaus olim Mathiae, Martinus olim Stanislai,

Felix olim Joannis, Felix olim Pauli, Andreas olim Petri, Stephanus filius Pauli suo et nomine puerorum olim Bartholomaei tanquam tutor, Stanislaus olim [Joan]nis, Stanislaus olim Andreae, Stephanus olim Bar[tholomaei]. [N]icolaus olim Mathiae, Martinus olim Joannis, Joannes olim Thomae, Mathias olim Stephani, Moyses olim Thomae, Cherubin, Mathias fratres eius germani, Michael olim Andreae, Joannes olim Jacobi, Joannes olim Stanislai, Joannes filius Martini tenutarius, Martinus olim Stanislai, Nicolaus olim Stanislai, Nicolaus olim Petri, Nicolaus olim Stanislai, Martinus olim Joannis, Stanislaus olim Nicolai, Leonardus Jamiolka ministerialis terrestris nomine filiorum suorum, Bronisius olim Simonis, Augustinus olim Erasmi, Sebastianus olim Joannis, Raphael olim Marci, Jacobus filius Mathiae de Jamiolki, Joannes olim Laurentii suo et nomine puerorum olim Georgii tanquam tutor, Stanislaus olim Laurentii, Jacobus olim Joannis de Dworaki, Petrus olim Stanislai, Joannes filius Stanislai, Stanislaus olim Leonardi, Stanislaus olim Michaelis, Josephus olim Joannis, Venceslaus filius Mathiae, Mathias olim Jacobi de Jamiolki, Sebastianus . . .^b Joannis [de Dwo]raki, Stanislaus [filiu]s Georgii, Nicolaus olim Stanislai de Brusowo, Simon olim Stanislai, Michael olim Georgii, Raphael olim Mathiae, Martinus olim Mathiae, Jacobus olim Mathiae, Petrus olim Andreae, Valentinus olim Andreae, Stanislaus olim Abrahae, Jacobus olim Iliae, Josephus olim Moysi, Andreas olim Bartholomaei, Joannes olim Andreae, Albertus olim Bartholomaei, Thomas olim Baltizaris, Michael olim Stanislai, Marcus olim Martini, Gregorius olim Stanislai, Joannes olim Michaelis, Mathias filius Nicolai suo et nomine patris sui senectute confecti, Joannes filius Sebastiani, Moyses olim Alberti, Raphael olim Abrahae, Seraphini olim Martini, Valentinus olim Alberti, Joannes olim Stanislai, Zacharias olim Stanislai, Jacobus olim Stephani, Joannes olim Alberti, Joannes olim Stanislai, Joannes olim Tiburtii, Georgius filius Alberti, Albertus olim Bartholomaei, Sebastianus olim Leonardi, Paulus olim Joannis, Andreas . . .^a Erasmi, Joannes olim Mathiae, Petrus olim Bartholomaei, [Pét]rus olim Joannis, Martinus olim Erasmi, Sebestia[nus oli]m Mathiae, Albertus olim Mathiae, Sigismundus olim Mathiae, Stanislaus olim Martini, Abraham olim Laurentii, Blasius olim Stanislai, Martinus olim Bartholomaei, Hieronimus olim Mathiae, Stanislaus olim Mathiae, Stanislaus olim Nicolai, Josephus olim Erasmi, Salomon olim Joannis, Franciscus olim Jacobi suo et nomine fratris Michaelis, Martinus olim Jacobi suo et nomine fratris sui Thomae, Josephus olim Augustini, Petrus olim Joannis, Franciscus olim Borzim suo et nomine fratris sui Joannis, Mathaeus olim Bartholomaei, Petrus olim Pauli, Theophilus olim Tiburtii, Nicolaus olim Nicolai de Truskolasz, Paulus filius Mathiae, Stanislaus olim Mathiae, Mathaeus olim Martini de Idzki, Laurentius olim Joannis, Albertus olim Erasmi de Raczibori, Paulus olim Alberti de Caleczino, Martinus olim Alberti de ibidem, Leonardus olim Marci, Nicolaus olim Marci, Zacharias olim Marci, Michael olim Marci, Christopherus filius Mathiae de Pezy, Stanislaus olim Martini de Buini, An[drea]s olim Mathiae de Idzki, Joannes olim Augustini de ibidem, . . .^a olim Marci Korzon Roszko, Nicolaus olim Petri de Franki suo et nomine fratris sui inf[irmi] . . .^a, [Sta]nislau[s de Porosla], Stephanus olim Alberti . . .^a las, Mathaeus filius Pauli de Cruszewo, Joannes . . .^a Stephani de Poroslia Kiie, Stanislaus olim Pauli de Buini, Joannes olim Bartholomaei de Idzki, Albertus olim Stanislai, Valentinus olim Joannis, Mathias olim Joannis de Sokoli Rusz, Albertus filius Pauli de Cruszewo, Thomas olim Felicis de Rzanczi, Abraham olim Alberti de Truskolasz, Stephanus frater eius suo et nomine fratris sui Jacobi aegrotantis, Thomas olim Petri de Cruszewo, Mathias, Albertus olim Joannis, Joannes olim Joannis, Egidius

131. ^a Uszkodaenie tekstu na 1 wyraz. ^b Uszkodaenie na 4 wyrazy.

olim Dobek, Clemens olim Jacobi de Phaszcze, Stanislaus olim Seraphini, Joannes filius Augustini nomine patris sui senectute confecti, Mathias olim Seraphini suo et fratris Jacobi infirmi, Stanislaus olim Mathiae, Gregorius olim Mathiae, Moyses olim Mathiae, Boleslaus filius Petri, Paulus olim Jacobi, Sebestianus olim Nicolai, Stanislaus olim Bernardi de Idzki, Martinus olim Petri de Noski, Thomas olim Marci, Stanislaus olim Marci, Joannes olim Mathiae de Cruszewo, Martinus olim Thomae, Laurentius olim Thomae de Porosla, Nicolaus filius Stephani, Raphael filius Nicolai, Stanislaus filius Martini, Joannes olim Andreae de Sokoli, Josephus olim Martini, Stephanus olim Jacobi, Jacobus filius Pauli, Laurentius olim Michaelis, Paulus olim Alberti de Porosla, Stanislaus olim Joannis, Moyses olim Marci, Bartholomaeus filius Nicolai, Urbanus olim Stanislai, Nicolaus olim Stanislai, Joannes olim Stanislai, Stanislaus olim Stanislai de Cruszewo, Cazimirus olim Erasmi, Mathias filius Bernardi de Raczibori, Sebestianus olim Moysi, Josephus olim Mathiae, Christopherus filius Pauli de Porosla, Jacobus olim Alberti de Calezino, Stanislaus olim Alberti de ibidem, Hieronimus olim Bartholomaei, Albertus olim Stanislai, Joannes olim Marci suo et fratris sui Stanislai qui a domo est absens, Florianus olim Adae, Voislaus olim Erasmi, Florianus olim Augustini de Truskolasz, Mathaeus olim Nicolai, Stanislaus olim Pauli de Cruszewo, Andreas olim Mathiae Zembrzicki . . .^b cze, Joannes olim Valentini, Bene[dictus ol]im Valentini de Perki, Christopherus olim Jo[annis] de Truskolasz, Albertus olim Josephi de Cruszewo, Stanislaus olim Bartholomaei, Stanislaus olim Pauli, Bartholomaeus olim Stephani, Nicolaus olim Laurentii, Marcus olim Laurentii, Mathias olim Stephani, Nicolaus olim Joannis, Joannes olim Zachariae, Stanislaus olim Abrahae de Porosla, Briccius olim Nicolai, Raphael olim Mathiae, Raphael filius Josephi, Stanislaus olim Nicolai de Cruszewo, Mathias olim Augustini suo et nomine fratrum suorum de Truskolasz, Jacobus olim Alexandri, Nicolaus filius Augustini, Adam olim Joannis de Cruszewo, Stanislaus olim Georgii de Perki, Nicolaus olim Leonardi, Marcus olim Michaelis, Stanislaus olim Michaelis, Joannes olim Michaelis, Gabriel olim Moysi, Mathias olim Jacobi, Mathaeus olim Marci de Phaszcze, Albertus olim Alberti de Cruszewo, Lucas olim Joannis de Truskolasz, Adam olim Stanislai de Jamiolki, Laurentius olim Mathiae de Truskolasz, Michael olim Mathiae de ibidem, Laurentius olim Joannis de ibidem suo et nomine fratris sui infirmi nomine Mathiae, Bartholomaeus olim Thomae, Joannes olim Bernardi, Albertus olim Mathiae suo et nomine filii sui Mathiae infirmi, Mathias filius Andreae, Gregorius olim Mathiae, Franciscus olim Mathiae, Stanislaus olim Marci, Joannes olim Martini de Truskolasz, Laurentius olim Gregorii de Peze, Andreas olim Alexandri de Sokoli, Petrus olim Thomae de ibidem, Nicolaus filius Raphaelis de Phaszcze, Adam olim Petri de ibidem, Michael olim Leonardi de ibidem, Zacharias filius Mathaei de Cruszewo suo et nomine fratris sui Stanislai qui a domo ob certa negotia profectus est, de parochia Sokolowska. Jacobus olim Simonis, Mathias, Stanislaus olim Simonis, Mathias olim Stanislai, Albertus olim Joannis, Joannes olim Sebestiani, Petrus olim Lucae, Mathias olim Pauli, Venceslaus olim Lucae, Andreas olim Andreae, Andreas filius Sigismundi, Joannes olim Lucae, Albertus olim Gregorii, Leonardus olim Jacobi, Lucas olim Stephani, Christopherus olim Joannis, Sebestianus o[lim] . . .^a, Albertus olim Joannis, Josephus olim Bartholomaei, Joannes . . .^a Alberti, Stanislaus filius Mathiae, Adam olim Joannis, Joannes olim Stanislai, Joannes olim Simonis, Joannes olim Stanislai, With, Mathias olim Laurentii, Nicolaus olim Dominici, Mathias olim Stephani, Paulus olim Jacobi, Albertus

olim Joannis, Joannes olim Laurentii, Gregorius olim Joannis, Nicolaus olim Jacobi, Albertus olim Joannis, Gregorius olim Marci, Anna relicta olim Nicolai, Albertus olim Nicolai de Saszini, Albertus olim Jacobi Gorni de Falki Philipi tenutarius, Leonardus olim Bartholomaei, Joannes olim Pauli, Andreas olim Mathiae, Stanislaus olim Pauli, Mathias olim Alberti, Thomas olim Mathiae, Andreas olim Mathiae, Hieronimus olim Bartholomaei, Gregorius olim Stanislai, Mathias olim Stanislai, Jacobus olim Michaelis, Stanislaus olim Michaelis, Wawros olim Michaelis Witwinski, Michael olim Stanislai, Gregorius olim Stanislai de Warpechi, Michael filius Jacobi notarius castrensis Bielscensis, Andreas filius Jacobi suo et nomine patris sui senectute iam confecti, Albertus olim Joannis Buino suo et fratrum suorum qui in servitiis degunt nominibus, Josephus olim Joannis, Joannes olim Adae, Joannes olim Nicolai Buino, Joannes olim Petri, Jacobus olim Pauli, Mathias olim Thomae, Leonardus filius Joannis, Felix olim Pauli, Caspar olim Jacobi suo et nomine Pauli wnuk interea a domo absentis, Albertus Drosd de Wiszki, Joannes olim Martini, Stanislaus olim Martini, Nicolaus olim Martini, Michael filius Michaelis, Andreas olim Martini, Michael olim Michaelis de Luczaye, Jacobus olim Martini, Stanislaus olim Pauli, Mathias olim Leonardi, Joannes Zaleski, Laurentius olim Petri, Joannes olim Stanislai de Thworki, Felix olim Bartholomaei, Nicolaus olim Joannis, Albertus olim Stanislai, Andreas olim Nicolai, Lucas olim Nicolai de Olszanicza, Martinus . . .^a Petri, Mathias olim Petri, Joannes olim Stanislai suo et . . .^a Dorotheae relictae olim Joannis et puerorum eius, . . .^a olim Pauli, Venceslaus olim Joannis, Bartholomaeus olim de Sokola Wiszki, Albertus olim Gregorii, . . .^a olim Stanislai de Wiszki, Laurentius olim Joannis cum fratre suo Mathia de Sasini Borowe, Mathaeus olim Stanislai, Michael olim Andreae, Albertus olim Andreae de Warpechi, de parochia Wiszkowska.

Joannes olim Bernardi, Petrus filius Stanislai, Nicolaus filius Abrahae, Troianus olim Nicolai, Mathias olim Stanislai, Petrus olim Martini, Sebestianus ministerialis terrestris, Joannes Oszinka ministerialis terrestris, Paulus olim Stanislai, Seraphinus olim Mathiae, Nicolaus olim Pauli, Stephanus olim Stanislai, Stanislaus filius Erasmi, Alexius olim Stanislai, Joannes olim Erasmi suo et nomine privignorum suorum minorennium, Michael olim Nicolai de Jablonia Jankowcze, Erasmus olim Nicolai, Abraham olim Petri, Florianus olim Josephi, Leonardus olim Petri, Nicolaus olim Abrahae, Nicolaus olim Jacobi, Sigismundus olim Stanislai, Nicolaus olim Joannis, Stanislaus olim Joannis, Stanislaus olim Jacobi, Josephus olim Nicolai, Jacobus filius Stephani, Stanislaus olim Josephi, Josephus olim Martini, Stanislaus olim Martini, Mathias olim Stephani, Stanislaus olim Jacobi, Joannes olim Nicolai, Urbanus olim Andreae, Stanislaus filius Joannis, Augustinus olim Laurentii, Paulus olim Josephi, Jacobus olim Nicolai, Stanislaus olim Michaelis, Nicolaus olim Josephi, Felix olim Nicolai de Jablonia, Paulus filius Alberti suo et nomine fratris sui Augustini infirmi, Paulus olim Jacobi, Baltizar olim Stephani, Andreas filius Alberti, Sebestianus olim Jacobi, Mathias filius Seraphini, Thworianus olim Andreae de Wspati, Joannes olim Mathiae, Felix olim Andreae, Bartholomaeus olim Mathiae, Stanislaus olim Mathiae Ribalth, Vielislaus olim Stanislai, Mathias olim Jacobi, Troianus olim Martini, Stanislaus, Jacobus olim Nicolai, Bartholomaeus olim Stanislai, Stanislaus olim Martini, Michael olim Stanislai, Joannes olim Venceslai, Mathias olim Nicolai, Michael filius Joannis, Bartholomaeus olim Augustini, Joannes filius Bronisii, Michael olim Augustini, Jac[obus] . . .^a Stanislai, Joannes olim Augustini, Czibor olim Pau[li], . . .^a frater eius, Stanislaus olim Leonardi, Petrus olim Martini, . . .^a olim Valentini, Zophia

relicta olim Thomae suo et nomine puerorum suorum, Joannes filius Raphaelis suo et nomine puerorum olim Thomae de Szembori, Nicolaus olim Mathiae, Nicolaus olim Nicolai, Dobek cum filiastris suis, filiis olim Bernardi, Joannes olim Domarad, Stanislaus olim Domarad de Jablonia Dopki, Martinus olim Nicolai, Joannes olim Bernardi, Stanislaus olim Nicolai, Nicolaus olim Stanislai, Paulus olim Stanislai de Jablonia Markowietha, Hieronimus olim Abrahae, Mathias olim Pauli suo et nomine Hieronimi olim Abrahae infirmi, Albertus olim Joannis, Nicolaus olim Michaelis, Joannes olim Stanislai, Nicolaus olim Mathiae, Mathias olim Stanislai de Vszenskie, Stanislaus filius Seraphini, Jacobus filius Seraphini, Georgius olim Alberti, Mathias olim Joannis, Sebastianus filius Seraphini de Sliwowo, Stanislaus olim Jacobi, Cazimirus olim Jacobi, Abraham frater eius, Jones filius Michaelis, Mathias filius Pauli, Joannes olim Jacobi, Andreas olim Nicolai cum filiastris suis, Michael olim Stanislai, Stanislaus olim Nicolai, Joannes olim Alberti, Alexius olim Alberti, Paulus olim Stanislai, Erasmus olim Alberti, Georgius frater eius de Jablonia Rikacze, Michael olim Joannis, Georgius olim Joannis, Bernardus filius Lucae de Rzepne tenutarius, Stanislaus filius Nicolai de M[oczid]li tenutarius de Jablonia Piotrowcze, Stephanus olim Cziszko, Adam filius Stephani, Nicolaus filius Scziszko, Joannes olim Pauli, Martinus olim Pauli, Samson olim Pauli, Laurentius olim Czimosz, Paulus olim Karasz, Jacobus olim Cziszek, Raphael olim Karasz, Jacobus olim Hrin, Felix olim Cziszko de Samsoni, Thomas olim Stanislai, Martinus filius Stephani, Michael filius Gabrielis, Mathias olim Laurentii, Seraphin olim Laurentii suo et nomine fratris sui Nicolai infirmi, Thomas olim Gabrielis, Mathias olim Gabrielis, Georgius olim Stanislai, Simon olim Laurentii de Kikolskie, Bartholomaeus olim Alberti, Nicolaus olim Alberti, Joannes olim Stanislai de Oszinki, Helias olim Jacobi, Nicolaus olim Jacobi, Georgius olim Andreae, Mathias olim Jacobi, Albertus olim Jacobi, Nicolaus filius Pauli, Abraham olim Jacobi de Jablonia Proszanka, Jacobus olim Joannis, Bartholomaeus olim Pauli, Nicolaus olim Pauli, Felix olim Petri, Josephus olim Petri, Cherubin olim Petri, Paulus, Joannes, Erasmus olim Bartholomaei de Jablonia Dambrowka, Stanislaus filius Jacobi, Thomas olim Stanislai, Nicolaus olim Petri, Nicolaus olim Stanislai, Hieronimus olim Jacobi, Mathias olim Jacobi, Joannes olim Bartholomaei de Moczidli, Valentinus olim Pauli, Calixtius olim Martini, Stanislaus olim Pauli, Albertus olim Mathiae de Jablonia Zębrowiszna, Baltizar olim Martini, Mathias olim Joannis, Andreas olim Pauli, Stanislaus olim Bernardi de Markowietha ac Jablonia, Josephus olim Mathiae, Jacobus olim Mathiae suo et nomine puerorum minorennium olim Erasmi de Dobki, de parochia Jablonska. Mathias olim Jacobi, Jacobus olim Nicolai, Nicolaus olim Thomae, Stanislaus olim Thomae, Joannes olim Mathiae, Paulus olim Mathiae, Mathias olim Andreae, Jacobus olim Stanislai, Marcus olim Stanislai, Joannes olim Adae, Albertus, Paulus fratres eius, Sigismundus olim Alberti, Albertus olim Stanislai, Albertus olim Joannis, Michael olim Jacobi, Zacharias olim Andreae, Laurentius olim Tiburtii, Bartholomaeus olim Mathiae, Stephanus olim Jacobi, Joannes filius Stephani de Czaiki, Gregorius filius Nicolai, Petrus filius Nicolai, Adam olim Petri, Andreas filius Nicolai, Raphael olim Lucae, Lucas filius Alberti suo et nomine filii sui infirmi, Albertus olim Martini, Paulus olim Jacobi, Bartholomaeus olim Martini, Stanislaus olim Martini, Josephus filius Seraphini, Seraphinus filius Joannis suo et nomine fratris sui Martini infirmi, Nicolaus filius Lucae suo et nomine fratris sui Stanislai infirmi, Hieronimus olim Troiani, Augustinus olim Pauli, Seraphinus filius Nicolai, Stanislaus olim Martini, Simon olim Pau[li] . . . interea a domo absentis,

Nicolaus filius . . .^a olim Nicolai minorennis, Jacobus olim Martini, Seraphinus olim Troiani, Woislaus filius Nicolai de Sikowi, Georgius olim Joannis, Michael olim Jacobi, Mathias filius Petri, Josephus, Dominicus olim Michaelis, Thomas filius Alberti, Paulus filius Mathiae, Joannes filius Martini, Hieronimus olim Bartholomaei, Martinus olim Thomae, Laurentius olim Michaelis, Erasmus filius Seraphini Malchier olim Erasmi, Joannes olim Pauli, Stanislaus olim Josephi, Joannes olim Jacobi, Joannes filius Petri, Albertus frater eius, Paulus olim Mathiae, Stephanus olim Lucae, Stephanus, Joannes olim Mathiae, Mathias olim Seraphini, Mathias olim Stanislai, Paulus olim Marci, Thomas filius Mathiae, Andreas olim Stanislai, Simon filius Stephani, Joannes olim Leonardi, Paulus olim Stanislai, Moyses olim Mathiae, Mathias olim Joannis, Calixtius filius Joannis, Paulus olim Erasmi de Piszcati, Joannes, Stanislaus, Gregorius olim Alberti, Martinus olim Stanislai, Josephus olim Laurentii, Bartholomaeus olim Laurentii, Albertus, Calixtius olim Stanislai, Adam, Albertus olim Stanislai, Jacobus olim Stephani, Stanislaus, Woislaus filii Erasmi, Gregorius olim Mathiae, Joannes olim Michaelis, Georgius filius Petri, Seraphinus, Michael olim Stanislai, Petrus olim Joannis, Albertus olim Michaelis, Joannes olim Urbani, Michael olim Urbani, Christopherus olim Stephani, Stanislaus olim Jacobi, Jacobus olim Jacobi, Albertus olim Gregorii, Michael olim Laurentii tenutarius, Michael olim Laurentii Boris, Laurentius olim Philippi, Felix olim Michaelis, Barbara relictā olim Michaelis suo et puerorum suorum minorennium nominibus, Paulus olim Stanislai, Nicolaus olim Joannis, Adam olim Petri, Nicolaus olim Mathiae Boris, Andreas olim Mathiae, Marcus olim Alberti, Stephanus olim Urbani, Joannes filius Stephani, Jacobus olim Alberti, Bartholomaeus filius Laurentii tenutarius, Joannes olim Mathiae de Milewo, Laurentius filius . . .^b, Mathias olim Marci, Hieronimus olim Augustini, Nicolaus olim Joannis, Albertus filius Philippi, Mathias olim Joannis, Albertus olim Andreae, Felix olim Stanislai, Marcus olim Joannis, Sebastianus olim Alberti, Petrus filius Joannis, Troianus olim Alberti, Woislaus filius Nicolai Sikorski tenutarius, Michael olim Alberti, Albertus olim Jacobi, Valentinus olim Jacobi suo et nomine fratris sui a domo absentis, Nicolaus olim Jacobi de Cropsiwnicza, Georgius filius Nicolai suo et nomine puerorum olim Nicolai, Martinus olim Pauli, Jacobus olim Joannis, Bartholomaeus olim Nicolai, Seraphinus olim Adae, Seraphinus olim Alberti, Stanislaus olim Pauli, Martinus olim Joannis, Troianus olim Josephi suo et nomine fratris sui Jacobi infirmi, Stanislaus olim Joannis, Jacobus olim Joannis, Salomon olim Mathiae suo et nomine fratris sui Nicolai infirmi, Jacobus olim Alberti, Mathias olim Alberti, Thomas olim Stanislai, Stanislaus filius Joannis, Jacobus olim Stephani de Garbowo, Georgius olim Bartholomaei, Zacharias olim Bartholomaei, Petrus olim Alberti, Michael olim Andreae, Lucas olim Stanislai, Marcus olim Stanislai, Mathias olim Andreae, Mathias olim Petri, Stanislaus olim Bartholomaei, Joannes olim Nicolai, Mathias olim Thomae, Nicolaus, Josephus olim Adae, Nicolaus olim Josephi, Mathias olim Stephani suo et nomine fratris sui Michaelis minorennis, Mathias filius Valentini suo et nomine patris senio confecti, Mathaeus olim Thomae suo et nomine fratris Stanislai infirmi de Franki ac Chroszcziele, Andreas olim Laurentii, Albertus olim Martini, Stephanus olim Mathiae, Paulus olim Laurentii, Albertus olim Mathiae, Andreas olim Laurentii, Gosz tenutarius in Garbowo de Kozielki, Joannes olim Stanislai, Michael olim Moysi tenutarius in Sikori suo et nomine privignorum suorum minorennium, Joannes filius Stanislai, Moyses olim Joannis, Mathias olim Joannis, Mathias olim Laurentii, Jacobus olim Stephani, Mathias filius Stanislai, Paulus olim Bartholomaei,

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 2 wyrazy. ^b Uszkodzenie na półtora wiersza, t. j. około 10 wyrazów.

Seraphinus olim Alberti, Marcus olim Alberti, Stanislaus filius Seraphini, Paulus filius
 . . .^a olim Laurentii, Stanislaus, Mathaeus olim Laurentii, Paulus, Jacobus olim Joannis,
 Petrus olim Stephani, Petrus olim Stephani, Lucas olim Alberti suo et nomine fratris
 sui Nicolai infirmi, Stanislaus olim Jacobi, Jacobus olim Laurentii, Petrus olim Mathiae,
 Martinus olim Adae, Stanislaus olim Pauli de Łabeczkie Zaleszie, Joannes olim Josephi,
 Stanislaus olim Joannis Pienieszek suo et nomine fratris sui infirmi, Paulus olim Alberti,
 Augustinus olim Bartholomaei, Jacobus olim Nicolai, Joannes frater eius, Albertus filius
 Philippi, Bartholomaeus olim Jacobi, Michael olim Alberti, Philippus frater eius, Jacobus
 filius Stanislai, Stanislaus filius Alberti, Valentinus olim Stanislai, Calixtius filius Pauli,
 Mathias olim Stanislai, Stanislaus olim Martini, Joannes olim Alberti, Nicolaus olim
 Stanislai, Marcus olim Stanislai, Andreas olim Stanislai, Paulus olim Josephi, Adam olim
 Joannis, Stanislaus olim Joannis, Raphael olim Jacobi, Stanislaus filius Stanislai, Stanislaus
 olim Marci de Kobilino, Valentinus olim Petri, Laurentius olim Adae, Joannes olim
 Stanislai, Martinus olim Stanislai, Joannes filius Mathiae suo et nomine patris sui senio
 confecti necnon fratris sui Josephi, Stanislaus olim Bartholomaei, Sigismundus olim Sta-
 nislai suo et nomine filii sui Stanislai infirmi, Mathias olim Stanislai, Mathias olim Augu-
 stini, Jacobus olim Joannis, Franciscus olim Jacobi, Petrus olim Alberti, Joannes olim
 Petri, Joannes olim Jacobi, Stanislaus filius Simonis, Joannes filius Simonis, Daniel filius
 Simonis, Mathaeus filius Gregorii, Jacobus filius Mathiae, Stanislaus olim Stanislai, Baltizar
 olim Nicolai suo et nomine fratris sui germani, Joannes filius Mathiae, Caspar olim Pauli,
 Martinus filius Joannis, Vincentius olim Petri, Josephus olim Nicolai suo et nomine
 fratris qui a domo erat absens, Mathaeus filius Raphaelis, Stanislaus olim Pauli, Fran-
 ciscus olim Jacobi suo et nomine Jacobi olim Nicolai infirmi, Joannes olim Pauli, Petrus
 olim Stanislai, Paulus olim Josephi, Baltizar [filius] Raphaelis, Mathias olim Jacobi, Jo-
 sephus filius Stephani tenutarius de Wnori, Marcus filius Moysi, Stanislaus olim Nicolai,
 Joannes filius Stanislai de Zaleszie Labeczkie, Paulus olim Nicolai de Chroscziele, Ni-
 colaus olim Pauli, Nicolaus olim Alberti, Bronisius filius Stanislai de Garbowo, Andreas
 filius Joannis, Mathaeus filius Pauli, Augustinus olim Laurentii de Wnori, Sebastianus
 olim Joannis Dworak tutor puerorum Bartholomaei Alberti minorennium, tenutarius,
 Albertus olim Lucae, Bartholomaeus olim Martini de Sikori, honorabilis Raphael vicarius
 in Kobilino, haeres de Franki, Paulus olim Laurentii, Albertus olim Mathiae de Kozielki,
 Bartholomaeus olim Marci, Nicolaus olim Bernardi, Mathias olim Joannis, Stanislaus olim
 Alberti, Joannes olim Mathiae, Georgius, Joannes olim Joannis de Liesniewo, Nicolaus
 olim Tiburtii, Mathias olim Josephi, Josephus olim Nicolai, Michael filius Jacobi, Nicolaus
 olim Pauli suo et nomine filii sui Joannis, Joannes olim Mathiae, Voislaus olim Georgii,
 Joannes olim Laurentii, Abraham olim Stephani, Stanislaus olim Nicolai, Stanislaus olim
 Pauli, Albertus olim Pauli, Jacobus olim Pauli, Albertus olim Joannis, Josephus olim
 Bernardi, Stanislaus olim Pauli, Michael filius Joannis, Nicolaus olim Pauli, Stephanus
 olim Josephi, Joannes filius Stanislai de Stipulki, Bartholomaeus, Thomas, Joannes olim
 Martini, Lucas olim Pauli suo et nomine filiastrorum suorum minorennium, Nicolaus
 olim Pauli, Joannes filius Martini, Paulus olim Joannis de Cropiwnicza, Andreas filius
 Alberti, Joannes olim Thomae, Thomas, Petrus olim Zendzian, Mathias filius Marci,
 Zacharias olim Laurentii, Stanislaus filius Laurentii de Kierzki, Bartholomaeus famulus
 Joannis olim Adae Cruszewski nomine sui domini infirmi, Nicolaus olim Andreae, Mar-
 tinus olim Andreae, Sigismundus filius Mathiae, Stanislaus filius Andreae, Bartholomaeus

olim Andreae, Albertus olim Andreae, Augustinus olim Jacobi, Jacobus filius eius, Stephanus olim Jacobi de Kurzmi, Joannes olim Andreae de ibidem, Joannes . . .^d, Michael olim Martini, Andreas olim Jo[annis] . . .^b Augustini, Felix olim Stanislai, Mathias olim Stanislai, Joannes olim Stanislai, Vincentius olim Stanislai, Michael olim Josephi, Nicolaus olim Josephi, Michael olim Joannis suo et nomine fratris sui Mathiae infirmi, Mathias olim Nicolai suo et nomine fratris sui Stanislai, Nicolaus filius Joannis, Martinus olim Augustini, Martinus olim Josephi suo et nomine fratris sui Josephi de Kloski, Joannes olim Petri, Franciscus, Stanislaus olim Stephani, Marcus olim Martini, Joannes olim Petri suo et nomine filii sui Stanislai, Marcus olim Martini suo et nomine filii sui Felicis, Petrus filius Jacobi, Michael filius Thomae, Sebestianus olim Jacobi de Czieszimi, Nicolaus olim Stanislai de Makowo, Jacobus olim Stanislai de Kapicze, Joannes olim Petri, Valentinus olim Petri de ibidem, Lucas olim Joannis, Albertus filius Mathiae, Bartholomaeus olim Mathiae, Stanislaus olim Mathiae, Mathias olim Nicolai, Andreas olim Nicolai de Leszniewo, Joannes olim Pauli de Cruszewo, Albertus olim Andreae, Marcus olim Petri, Ambrosius olim Heliae, Jacobus olim Michaelis, Stanislaus olim Joannis de Pogorzalka, Martinus olim Laurentii, Joannes olim Laurentii de Czaiki, Sebestianus olim Andreae, Stanislaus filius Marci, Adam filius Stanislai, Barbara nomine filii sui Joannis quem dixit a domo discessisse, Stanislaus olim Marci suis et fratrum suorum nominibus, Sebestianus olim Andreae suo et nomine fratris Lucae, Florianus filius Stanislai de Moyki, Albertus olim Joannis de Truskolas Wola, honorabilis Nicolaus Makowski haeres de Kobilino ibidemque et Rudka plebanus suo et nomine filiarum suorum Michaelis, Nicolai, Sigismundi, Felicis, de parochia Kobilinska.

Valentinus olim Joannis, Michael Kalinowski ministerialis terrestris, Seraphinus olim Jacobi, Marcus olim Troiani, Salomo filius Joannis, Egidius olim Martini, Jacobus olim Thomae, Daczbog olim Leonardi, Bartholomaeus olim Stanislai, Moyses olim Stanislai, Joannes olim Alexii, Leonardus olim Alberti . . .^e, [Cle]mens filius Mathiae, Raphael olim . . .^a, Bartholomaeus olim Nicolai, Bernardus, Joannes, Seraphinus olim Stanislai, Philippus olim Thomae, Augustinus, Briccius filii Petri, Felix olim Thomae, Joannes olim Mathiae, Martinus olim Gregorii, Petrus olim Stanislai, Bernardus olim Mathiae, Mathias olim Stanislai, Georgius olim Leonardi, Venceslaus olim Petri, Joannes olim Alberti, Mathias olim Stanislai, Mathias olim Stanislai Krupa, Joannes olim Michaelis, Calixtus olim Pauli, Martinus olim Andreae, Felix filius Seraphini, Abraham olim Leonardi, Mathias olim Bernardi, Joannes olim Stanislai, Andreas olim Stanislai, Mathias filius Michaelis, Martinus olim Stanislai, Alexius filius Joannis, Felix filius Joannis, Felix olim Josephi, Albertus olim Stanislai, Mathias olim Michaelis, Albertus filius Thomae, Mathias olim Jacobi, Jacobus olim Adae de Calinowo, Troianki, Szulki, Czosnowo, Paulus Mszcziczki, Bartholomaeus olim Jacobi, Joannes olim Andreae, Abraham, Nicolaus olim Stanislai suis et fratris infirmi nominibus, Troianus olim Stephani suo et nomine fratrum et Jacobi et Petri, Bartholomaeus olim Petri, Gabriel olim Joannis, Petrus filius Stanislai, Nicolaus olim Mathiae, Mathias olim Alberti suo et fratris sui Jacobi, Stanislaus olim Petri, Stephanus olim Jacobi, Simon olim Jacobi, Andreas olim Jacobi, Erasmus olim Jacobi suo et nomine fratris sui Gregorii, Abraham olim Philippi, Stanislaus olim Andreae, Erasmus olim Philippi, Derslaus olim Philippi, Albertus olim Pauli, Joannes olim Gregorii, Gregorius olim Joannis, Seraphinus olim Bartholomaei suo et nomine

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 1 wyraz. ^b Uszkodzenie na 2 wyrazy. ^c Uszkodzenie na 3 wyrazy. ^d Uszkodzenie na 5 wyrazów.

fratris sui Felicis, Stanislaus filius Jacobi, Hieronimus filius Michaelis, Joannes olim Jacobi, Josephus, Albertus olim Thomae, Joannes olim Mathiae, Josephus filius Michaelis, Mathias filius Michaelis, Thomas olim Nicolai, Gregorius olim Augustini, Jacobus olim Stanislai, Joannes olim Jacobi, Casparus olim Martini, Mathias olim Jacobi, Stanislaus olim Josephi, Mathias olim Stephani, Seraphinus olim Jacobi, Mathias filius Jacobi, Abraham olim Jacobi, Martinus olim Augustini, Stanislaus olim Thomae, Joannes filius Petri, Mathias olim Andreae, Stanislaus filius Bartholomaei, Georgius olim Augustini, Michael olim Urbani, Stanislaus olim Nicolai, Bartholomaeus olim Stanislai, Jacobus olim Martini, Mathias olim Bartholomaei, Mathias olim Alberti, Alexius olim Alberti suo et nomine fratris sui Jacobi infirmi, Mathias olim Stephani suo et nomine fratris sui, Troianus olim Augustini suo et nomine fratris sui, Stanislaus olim Laurentii, Florianus olim Petri, Jacobus filius Mathiae, Stanislaus olim Mathiae, Joannes, Abraham olim Mathiae, Joannes olim Laurentii, Paulus olim Laurentii, Laurentius olim Jacobi, Joannes olim Jacobi, Michael olim Mroceslai, Joannes olim Stephani, Mathias olim Jacobi de Goloszie, Dąmb, Moczyska, Gorki, Puszcza, Mathias de Puszcza, Andreas olim Stephani, Augustinus filius Petri, Briccius olim Petri, Joannes olim Stephani, Jacobus olim Marci, Stanislaus, Laurentius olim Stanislai, Martinus olim Alberti, Martinus filius Thomae, Seraphinus filius Jacobi de Buczino, Joannes filius Moysi, Albertus Martini, Paulus olim Jacobi, Mathias olim Pauli de Wroble, Stanislaus olim Nicolai, Simon olim Laurentii, Joannes olim Nicolai suo et nomine Nicolai olim Mathiae minorenni, Michael olim Michaelis, Nicolaus, Stanislaus olim Michaelis, Cherubin olim Augustini, Michael olim Augustini, Raphael olim Stanislai, Mathias olim Stanislai, Augustinus olim Petri, Stanislaus olim Josephi, Joannes olim Martini, Stanislaus olim Seraphini, Simon olim Seraphini, Joannes olim Pauli, Moyses olim Michaelis, Alexius, Josephus olim Joannis, Joannes olim Stanislai, Mathias olim Stanislai, Michael, Abraham, Thomas, Mathias olim Joannis, Venceslaus olim Josephi, Joannes olim Bartholomaei suo et nomine fratris sui Andreae infirmi, Andreas filius Alexandri, Albertus filius Petri, Nicolaus olim Joannis, Felix olim Michaelis, Daniel olim Mathiae, Marcus olim Stephani, Joannes olim Bohdan nomine fratris sui Stanislai minorennis, Zacharias olim Stanislai, Briccius olim Gregorii suo et nomine fratris sui Michaelis minorennis, Joannes olim Bartholomaei, Thomas olim Mathiae, Petrus olim Stanislai, Nicolaus olim Petri, Albertus olim Erasmi, Sigismundus olim Alberti, Albertus olim Pauli, Calixtus olim Petri, Mathias filius Martini, Pretslaus olim Mathiae, Josephus olim Jacobi, Joannes olim Jacobi, Mathias olim Michaelis, Joannes olim Stanislai, Michael olim Joannis, Petrus olim Joannis, Josephus olim Joannis suo et nomine Nicolai olim Mathiae infirmi, Joannes filius Martini, Nicolaus olim Jacobi suo et nomine fratrum suorum germanorum minorennium, Calixtus olim Stanislai, Albertus olim Alberti, Alexander olim Alberti, Mathias olim Nicolai, Mathias olim Simonis, Joannes olim Simonis, Mathias olim Michaelis, Simon olim Petri, Nicolaus olim Stanislai, Constantinus olim Pauli, Nicolaus olim Joannis, Albertus ministerialis terrestris suo et nomine filii sui Michaelis necnon filii Stephani qui infirmus est, Augustinus olim Bartholomaei suo et nomine filiorum suorum, Michael olim Joannis, Thomas olim Pauli, Joannes, Michael olim Stanislai, Thomas olim Georgii, Jacobus olim Martini, Mathias olim Martini, Michael olim Martini, Nicolaus olim Jacobi, Stanislaus olim Gregorii, Nicolaus filius Olech, Michael olim Gregorii, Stanislaus olim Augustini suo et nomine fratris sui Michaelis infirmi, Augustinus olim Joannis, Joannes filius Mathiae, Michael olim Gregorii, Joannes filius Alberti suo et nomine Laurentii filii Alberti infirmantis, Albertus olim Gabrielis, Stanislaus olim Michaelis, Mathias olim Laurentii suo et nomine

fratris sui Jac[obi], qui in servitiis est, Joannes olim Bartholomaei, Mathias olim Joannis, Zacharias olim Borko suo et nomine fratris sui Josephi infirmantis, Nicolaus olim Joannis, Michael olim Alberti Buczinski, Andreas filius Jacobi, Georgius olim Nicolai, Vieslaus filius Sigismundi de Wnori tenutarius de Culesze, Wilino, Podawcze, Niziolki antiqua, Podlipne, Josephus filius Abrahae suo et patris sui nomine, Albertus olim Francisci, Felix olim Andreae, Adam olim Mathiae, Domarad olim Jacobi, Adam olim Pauli, Albertus olim Pauli, Bartholomaeus filius Michaelis, Zacharias filius Abrahae, Martinus filius Abrahae, Andreas olim Francisci, Gabriel olim Jacobi, Jacobus olim Andreae, Calixtius olim Stanislai suo et nomine filiastrorum suorum minorennium, Martinus filius Michaelis, Joannes olim Laurentii, Jacobus olim Laurentii, Martinus olim Joannis, Mathias olim Pauli, Andreas olim Pauli, Petrus olim Laurentii suo et nomine filiastri sui Stanislai minorennis, Moyses olim Michaelis, Simon olim Michaelis, Petrus olim Pauli, Jacobus olim Pauli, Nicolaus filius Alberti, Felix olim Nicolai, Andreas olim Jacobi, Michael olim Jacobi, Martinus filius Bogdan, Mathias filius Zbiluth, Joannes olim Josephi, Vieslaus olim Josephi, Martinus olim Josephi, Seraphinus olim Nicolai, Albertus olim Stephani, Martinus olim Joannis, Mathias olim Stanislai, Simon olim Borutha de Choiane, Gorki antiqua, Pieczki, Laurentius filius Joannis, Stanislaus olim Laurentii, Josephus olim Stanislai de ibidem, Martinus olim Stanislai, Sebastianus, Martinus, Nicolaus olim Stanislai, Joannes olim Mathiae, Bartholomaeus olim Mathiae, Joannes olim Nicolai, Calixtius olim Nicolai, Stanislaus olim Nicolai, Mathaeus olim Bartholomaei, Joannes olim Mathiae, Stanislaus olim Alberti, Joannes olim Alberti, Jacobus olim Alberti, Jacobus olim Nicolai, Mathaeus olim Troiani, Stanislaus Grodzki ministerialis terrestris, Joannes olim Andreae, Sigismundus olim Andreae, Valentinus olim Michaelis, Erasmus olim Pauli, Mathias olim Petri, Brictius olim Lucae, Alexius olim Stanislai, Gregorius olim Joannis suo et nomine avi sui senectute confecti, Josephus olim Nicolai, Martinus olim Alexii, Georgius filius Laurentii, Helias olim Stephani, Simon olim Joannis, Nicolaus, Stanislaus olim Alberti, Albertus olim Stanislai, Vincentius filius Abrahae, Jacobus olim Stephani, Petrus olim Nicolai, Nicolaus olim Andreae suo et nomine puerorum olim Mathiae, Joannes olim Stanislai, Joannes olim Stephani, Joannes filius Alberti suo et nomine fratris sui Michaelis, qui et infirmus et caecus est, de Grodzkie, Joannes olim Petri de Bączki antiqua, Andreas, Albertus filii Laurentii, Paulus olim Jacobi de Golasie Mocziska, Joannes olim Pauli, Andreas filius Simonis suo et patris sui infirmi de Choiane, Laurentius olim Bartholomaei, Erasmus olim Laurentii, Alexius olim Andreae, Josephus olim Andreae, Bartholomaeus olim Andreae, Augustinus olim Thomae, Stanislaus olim Andreae, Jacobus olim Stephani de Cziarnowo Biki, Mathias filius Roslani de ibidem, Felix filius Seraphini, Mathias olim Bernardi, Christopherus olim Martini, Augustinus filius Joannis, Moyses olim Pauli, Lenor olim Mathiae suo et nomine filiastrorum suorum minorennium de Calinowo Szulki, Mathaeus olim Casimiri de Culesze Lithwa, Josephus olim Joannis, Joannes olim Stephani, Josephus olim Stanislai, Nicolaus olim Joannis de Wroble, Michael, Abraham, Thomas, Mathias olim Joannis de Culesze, de parochia Kuleska etc. Felix Auctus olim Nicolai Arcziechowski de Strabla, Michael olim Alberti, Michael, Felix olim Nicolai, Paulus, Leonardus olim Mathiae, Stanislaus olim Thomae, Paulus Korczak ministerialis terrestris, Michael olim Alberti suo et nomine Thomae fratris sui infirmi, Andreas olim Thomae, Stanislaus olim Mathiae, Mathias olim Nicolai, Albertus olim Joannis, Albertus olim Mathiae, Michael olim Mathiae, Michael olim Philippi, Joannes olim Petri, Joannes olim Stephani, Raphael olim Thomae, Stanislaus olim Mathiae, Nicolaus olim Alexandri, Josephus olim Mathiae, Stanislaus olim Seraphini, Stanislaus olim

Bartholomaei, Joannes olim Stanislai, Ilias olim Mathiae, Mathias olim Joannis, Seraphinus olim Martini, Marcus filius Clementis, Jacobus olim Thomae, Albertus olim Andreae, Moyses olim Michaelis, Paulus olim Stanislai, Paulus olim Pauli, Gregorius olim Marci, Thomas olim Michaelis, Gregorius filius Marci, Albertus olim Mathiae, Josephus olim Joannis, Josephus, Sigismundus, Andreas filii Alberti, Joannes olim Philippi, Mathias olim Pauli, Nicolaus, Stanislaus olim Bartholomaei, Sebestianus, Caspar olim Marci, Marcus, Gregorius filius Clementis, Martinus, Paulus olim Jacobi Gosczig, Petrus frater eorum, Joannes olim Mathiae, Adam, Nicolaus, Felix, Thomas, Mathias olim Casparis, Michael olim Thomae, Bartholomaeus olim Thomae suo et nomine fratris sui Alberti infirmi, Seraphin, Stanislaus olim Jacobi, Felix olim Jacobi, Nicolaus Alexandri, Joannes olim Stephani, Felix olim Marci, Sebestianus olim Pauli de Lapi, Goscziki, Wagle, Korczaki, Dembownia, Raphael olim Jacobi, Joannes olim Marci, Josephus olim Joannis, Simon olim Joannis, Laurentius olim Dominici, Nicolaus olim Pauli, Stanislaus olim Joannis, Abraham olim Joannis, Ilias suo et nomine Georgii filii sui, Calixtius suo et nomine fratris sui Joannis, Leonardus olim Stanislai, Nicolaus olim Michaelis, Stanislaus olim Mathiae, Stanislaus olim Gregorii, Jacobus olim Gregorii, Josephus olim Martini, Simon olim Martini, Martinus olim Alberti, Mathias olim Alexii, Albertus olim Pauli, Mathias olim Alberti, Gregorius olim Stanislai, Jacobus olim Stanislai, Stanislaus olim Laurentii, Joannes olim Jacobi, Joannes olim Joannis, Marcus olim Martini, Mathias olim Petri, Paulus olim Gregorii, Dominicus olim Stanislai, Paulus olim Joannis, Lucas olim Joannis, Stanislaus olim Hieronimi, Laurentius olim Iwan, Mathias olim Stanislai, Thomas olim Sebestiani, Blasius olim Stanislai, Adam olim Joannis, Martinus olim Alberti, Bartholomaeus olim Alberti, Bartholomaeus olim Lucae, Gregorius olim Alberti, Lucas olim Pauli, Albertus olim Lucae, Jacobus olim Martini, Stanislaus filius Gregorii, Nicolaus filius Stanislai, Sebestianus olim Pauli, Marcus olim Joannis, Albertus olim Martini, Mathias olim Martini, Paulus Borowski ministerialis terrestris, Marcus olim Hieronimi, Stanislaus olim Martini, Jacobus filius Dominici, Felix filius Nicolai, Gregorius olim Joannis, Sebestianus filius Mathiae, Mathias olim Czibor suo et nomine fratris sui Marci, qui visu caret, Mathias olim Martini, Joannes olim Mathiae, Michael olim Seraphini, Hacz filius olim Dziemiasz, Nicolaus filius Gregorii, Jacobus filius Joannis, Stanislaus filius Joannis, Paulus olim Laurentii de Borowe, Eufemia relictā olim Mathiae Phisici de Turosna, Stephanus olim Martini, Stanislaus olim Jacobi, Laurentius, Michael fratres eius, Bartholomaeus olim Nicolai, Mathias olim Stanislai, Joannes olim Laurentii, Adam olim Stanislai, Albertus olim Boleslai, Andreas olim Stanislai, Paulus olim Nicolai, Paulus olim Mathiae, Martinus olim Valentini, Joannes olim Stanislai, Jacobus olim Stanislai, Mathias olim Laurentii, Felix olim Stanislai, Mathias olim Stanislai, Josephus olim Joannis, Martinus olim Jacobi, Stanislaus olim Moysi, Stanislaus filius Martini, Clemens olim Sebestiani, Albertus olim Alexii de Gąszowka, Albertus olim Gregorii, Bartholomaeus olim Blasii, Nicolaus olim Blasii, Petrus olim Michaelis, Jacobus olim Michaelis, Stanislaus olim Joannis, Augustinus olim Joannis, Mathias olim Bartholomaei, Joannes olim Nicolai, Mathias olim Stanislai, Joannes filius Petri, Stanislaus olim Gregorii, Stanislaus olim Leonardi, Michael olim Stanislai, Joannes olim Stanislai, Nicolaus olim Felicis, Laurentius olim Nicolai, Nicolaus olim Martini, Stanislaus olim Mathiae, Albertus olim Mathiae, Josephus, Andreas, Joannes olim Nicolai, Joannes olim Bartholomaei, Mathias olim Gregorii, Josephus filius Jacobi, Nicolaus olim Stanislai, Stanislaus olim Petri, Stephanus olim Andreae, Stanislaus olim Jacobi, Adam olim Gregorii, Andreas olim Martini de Zimnoch, Joannes olim Nicolai, Nicolaus olim Bartholomaei, Bartholomaeus

olim Stephani, Mathias olim Petri de Łubino tenutarius, Stanislaus olim Jacobi, Sebastianus, Stanislaus, Joannes olim Pauli, Bartholomaeus, Simon olim Michaelis, Nicolaus olim Alberti, Albertus olim Jacobi, Sebastianus olim Mathiae, Stanislaus olim Mathiae, Sebastianus olim Andreae, Felix olim Jacobi, Joannes olim Jacobi, Albertus filius Martini, Moyses olim Jacobi, Mathias olim Felicis, Tiburcius olim Alberti de Srzednicza, Joannes olim Nicolai, Albertus olim Stephani, Joannes olim Alberti, Mathias olim Alberti, Bartholomaeus olim Stanislai, Michael olim Nicolai suo et nomine fratris sui Stanislai infirmi, Jacobus olim Nicolai, Martinus filius Stanislai, Thomas olim Joannis de Chodori, Mathias olim Hricz, Iwasko olim Chwietko, Hrehor olim Łesz, Petrus Szeronosz, Mathias olim Michaelis, Martinus olim Petri de Szeronoszi, Felix olim Stanislai, Thomas, Petrus olim Stanislai, Martinus olim Stanislai, Felix olim Mathaei de Drosdi, Joannes olim Marci, Urbanus olim Mathiae, Marcus, Jacobus olim Martini, Nicolaus olim Mathiae . . .^a zac, Mathias olim Stanislai, Joannes olim Roman, Nicolaus olim Stephani, Georgius olim Joannis, Mathias olim Joannis, Bartholomaeus olim Mathiae, Felix olim Pauli, Valentinus olim Petri, Mathaeus olim Stanislai, Albertus olim Nicolai, Felix olim Nicolai, Mathias filius Joannis, Mathias filius Bartholomaei, Simon olim Mathiae, Sebastianus olim Pauli, Stanislaus olim Simonis de Liesznia, Seraphinus olim Petri, Stanislaus olim Joannis, Nicolaus olim Joannis, Stanislaus olim Alberti, Michael olim Alberti, Adam olim Marci, Martinus olim Stanislai Warpech tenutarius, Andreas olim Marci, Martinus olim Marci, Michael, Mathaeus olim Marci de Łapi, Joannes olim Nicolai de Niewodnicza suo et nomine fratris sui Pauli infirmi, Michael olim Christopheri Siestrzewitowski de ibidem, Andreas Lewiczki, Raphael olim Mathiae, Petrus olim Mathiae, Simon olim Felicis, Benigna Raczkowna consors generosi Alberti Dziatkowski subiudicis Mielniczensis de Thurroszna, generosa Anna de Graiewo relicta olim generosi Christopheri Olendzki capitanei Branscensis de Pietkowo, Mathias olim Nicolai de Czaczki, Janus olim Stephani tenutarius, Karp olim Chwiedko Rocz de Szeronoszi, Bartholomaeus olim Pauli de Cziborí, Petrus olim Thomae, Mathias olim Marci, Nicolaus olim Alberti de Łapi, Paulus olim Alberti, Nicolaus olim Dorochi suo et nomine fratris sui Callxtii infirmi, Joannes olim Stanislai, Marcus olim Cziborii de Borowo, Adam olim Joannis de Zimnoch, Martinus olim Michaelis, Stanislaus olim Michaelis de Dzerski, Joannes Gniewieczki de Chodori, Joannes olim Georgii, Laurentius olim Nicolai, Gregorius olim Stephani, Nicolaus filius Gregorii, Thimosz olim Maxim, Lucas olim Kucz suo et nomine fratris sui olim Michaelis Laurentii, Hacz olim Mieslesko, Moyses olim Truchon, Alexius olim Nicolai, Mathias olim Petri, Andreas olim Iwan, Jacobus olim Sebastiani, Josephus filius Martini, Caspar . . .^a Andreae, Abraham olim Chwiedor de Kosziani, Lucas olim Ostapko, Kacz olim Karp, Supron olim Hricz, Joannes olim Maczko, Siehen olim Klosko, Nicolaus olim Sienko de Ostasze, Iwan olim Timosz, Clim olim Stephani de H . . .^a, Andreas filius Zachariae, Joannes olim Hrin, Mathias filius Mordas, Lewon filius Andreae, Lucas olim Pauli, Jacobus olim Alexii de Grodzienskie, Iwoch filius Andreae suo et nomine patris sui infirmi necnon fratris sui germani Joannis, qui interea a domo est absens, Truchon filius Samuelis suo et patris sui nomine senio confecti, Mathias olim Petri, Joannes olim Petri, Homelian, Chwiedor olim Kosak, Michael filius Sak suo et patris sui nomine senio confecti, Lewon olim Hricz suo et nomine fratris sui patruelis, Chwieczko olim Pauli infirmi de Horodniani, Petrus olim Jacobi Wrobl suo et privignorum suorum nomine Christopheri, Mathiae, Stanislai olim Boleslai de Wroble haeres tenutarius in Gą

szowka, generosus Stanislaus Rokitniczki suo et nomine fratris sui Joannis, qui ad praesens est in terra Dobrzinensi, ac nomine filiastrorum suorum Christopheri, Olbrachtii puerorum minorennium, existens legitimus tutor, iuramentum in Mielnik coram commissario sacrae regiae maiestatis ad id assignato ex bonis, quae habet in districtu Bielscensi, praestitit de parochia Sarazensi, Moysiei Małachwicz de Banki ex parochia Bielszcensi, Laurentius Psurski, Stanislaus olim Andreae, Paulus olim Nicolai, Martinus olim Adae, Procopius olim Adae, Valentinus olim Nicolai Squarek, Joannes olim Joannis, Albertus olim Andreae, Michael olim Andreae, Thomas olim Mathiae, Paulus olim Laurentii, Joannes frater eius, Bartholomaeus olim Alberti, Seraphinus olim Stanislai, Felix olim Leonardi, Sebastianus olim Augustini, Andreas olim Urbani, Franciscus olim Leonardi, Stanislaus olim Leonardi, Felix filius Andreae, Mathias, Nicolaus olim Alexii, Raphael, Mathias, Stephanus olim Alberti, Stephanus olim Petri suo et nomine fratris sui in servitio existentis, Augustinus olim Nicolai suo et nomine filiastrorum suorum minorennium, R[aphael] olim Nicolai, Michael olim . . .^b nomine minorennium, Caspar olim . . .^a, Jacobus filius . . .^a ch olim Stephani, Josephus olim Alberti, Mathias olim Jacobi, Raphael olim Augustini, Andreas olim Joannis, Stanislaus olim Martini, Mathias olim Gregorii, Albertus olim Bartholomaei, Joannes olim Nicolai, Gregorius olim Nicolai, Michael, Joannes, Mathias, Sebastianus olim Alberti, Mathias olim Clementis, Jacobus olim Martini, Jacobus olim Alberti, Michael olim Dominici, Joannes olim Alberti, Sebastianus olim Mathiae, Stephanus olim Gregorii, Michael olim Michaelis, Georgius olim Pauli, Stanislaus, Nicolaus filii Petri, Josephus filius Joannis, Bartholomaeus olim Stanislai, Seraphinus olim Augustini, Thomas olim Joannis, Hieronimus olim Stephani, Mathias olim Martini, Jacobus olim Pauli, Petrus et Sebastianus olim Leonardi, Stanislaus olim Petri, Sebastianus, Augustinus olim Gregorii, Simon olim Stephani, Joannes olim Stanislai, Albertus olim Martini, Albertus olim Stephani suo et nomine fratris sui Nicolai infirmi, Mathias olim Stephani, Mathias olim Thomae de Roski, Stephanus olim Nicolai, Stanislaus olim Nicolai, Joannes olim Thomae, Andreas olim Alberti, Joannes olim Leonardi, Moyses olim Laurentii, Mathaeus olim Joannis, Stephanus, Stanislaus, Zacharias, Woislaus olim Joannis, Stephanus olim Nicolai, Calixtius olim Thomae, Sebastianus filius Joannis, Mathias olim Lucae, Nicolaus olim Marci, Stanislaus olim Michaelis, Valentinus olim Jacobi, Joannes frater eius, Mathias olim Pauli, Sebastianus olim Stanislai, Joannes olim Stanislai, Martinus filius Mathiae, Jacobus olim Stanislai, Martinus olim Stanislai, Sebastianus olim Joannis, Andreas olim Thomae, Stephanus olim Marci, Martinus, Stanislaus olim Venceslai, Michael olim Seraphini, Mathaeus filius Gregorii, Albertus olim Lucae, Joannes olim Petri, Stephanus olim Joannis, Albertus olim Gregorii . . .^o, [Pe]trus olim Joannis, Philippus, Nicolaus olim Joannis, [Math]ias olim Alberti, Joannes olim Nicolai, Moyses olim Bartholomaei, Albertus olim Michaelis, [Era]smus, Mathias olim Pauli, Zacharias filius Mathiae, Bartholomaeus olim Nicolai, Felix olim Alberti, Marcus filius Joannis, Joannes filius Mathiae, Sigismundus, Joannis, Albertus olim Michaelis, Nicolaus olim Augustini, Michael olim Gregorii, Albertus olim Joannis, Andreas filius Alberti, Albertus filius Joannis, Joannes olim Petri, Mathias filius Joannis, Raphael olim Gregorii, Mathias olim Jacobi de Łupianka, Martinus Czaikowski de Jablonowo, Kropiwnicza, Czaiki, Cobilino, de Truskolasz suo et nomine patris sui senio confecti, Laurentius olim Joannis de Osze et Cramkowka suo et nomine nepotum suorum ex fratre olim Stanislao procreatorum, Mathias olim Mathiae Somach de Osze et Cramkowka cum fratre Stanislao, Petrus olim Nicolai de

Osze cum fratribus suis Baltizaro, Sebestiano, Valentino, Petro olim Joannis de Plonka, Matiski, Mathias olim Stanislai de ibidem, Leonardus olim Nicolai, Michael olim Stanislai, Albertus olim Nicolai de ibidem, Mathias olim Adae, Nicolaus olim Adae de Osze, Sebestianus Rosko ministerialis terrestris cum fratre suo Paulo, Joannes Czeladka, Jacobus olim Stanislai, Sigismundus Czeladka, Jacobus olim Stanislai, Joannes olim Petri, Stanislaus olim Felicis, Jacobus Nicolai, Benedictus olim Nicolai, Mathias olim Stanislai, Andreas filius Stanislai, Joannes filius Stanislai, Valentinus olim Felicis, Stanislaus olim Augustini, Joannes filius Stanislai, Joannes olim Nicolai, Stanislaus olim Nicolai de Plonka, Seraphinus olim Jacobi, Joannes olim Jacobi de Osze, Gregorius et Sebestianus olim Seraphini, Petrus olim Gregorii, Albertus olim Mathiae, Stanislaus olim Felicis et Nicolaus olim Nicolai de Plonki, Raphael Sokolowski presbiter suo et nomine honorabilis Raphaelis Sokolowski plebani in Plonka interea mo[ram] ge[rentis] . . .^a nus olim Thomae de Leszne Chrczoni, Stanislaus . . .^b, Abraham olim Gregorii vicarius in Plonka, Sta[nislaus] olim Alberti, Laurentius olim Nicolai, Stephanus olim Nicolai de Kozli, Mathaeus olim Joannis de Gąsowka, Jacobus, Mathaeus olim Augustini de Łupianka antiqua suis nominibus et nobilis Sebestiani, qui est nimis infirmus et cutilo perforatus, Albertus olim Andreae, Martinus, Albertus olim Nicolai, Nicolaus olim Josephi, Mathias olim Joannis, Stanislaus, Raphael olim Alberti, Mathias olim Laurentii, Erasmus olim Michaelis, Nicolaus, Leonardus olim Augustini, Gabriel olim Mathiae, Stephanus olim Nicolai, Joannes, Jacobus olim Stanislai, Joannes olim Laurentii, Joannes olim Andreae, Marcus filius Petri, Seraphinus olim Nicolai, Albertus olim Venceslai, Stanislaus olim Josephi, Stanislaus olim Martini, . . . Iomon filius Adae, Stephanus olim Mathiae, Mathias filius . . . ai, Stanislaus olim Stanislai, Stanislaus olim Andreae, Sebestianus olim Nicolai, Mathias olim Andreae, Laurentius olim Stanislai, Joannes olim Nicolai, Andreas olim Laurentii, Vincentius olim Mathiae, Simon olim Jacobi, Joannes olim Thomae, Theophilus olim Bartholomaei, Stanislaus filius Petri, Stanislaus olim Thomae, Valentinus olim Stanislai de Zdrodi, Joannes olim Stanislai Skwarek de Plonka, Borzim olim Mathiae de Kozielki, Paulus, Joannes olim Stanislai de Krziszewo, Florianus olim Jacobi de Zedziani, Petrus olim Marci, Laurentius olim Nicolai de Dusziętha, Joannes olim Nicolai, Jacobus olim Simonis de Plonka, Michael olim Petri, Florianus olim Jacobi, Zedzian tenutarius de Truskolas, Andreas olim Salomonis de Truskolasz Niwisko, Moyses olim Michaelis suo et nomine filiastris sui Jacobi infirmi de Truskolasz Łachi, . . .^b Stephani, Paulus olim Nicolai de Truskol[asi], . . .^c, Jacobus olim Mathiae, Ciborius olim Josephi . . .^c Martini, Valentini nominibus, quorum unus . . .^d, Joannes olim Pauli, Erasmus . . .^e Stephani suo et fratris sui Fr . . .^b Caspar olim Mathiae, Jacobus olim . . .^a, Stanislaus olim Michaelis, Martinus olim Stanislai, [Nico]laus filius Pauli suo et fratrum suorum Bartholomaei et St . . .^b asseruit infirmos esse nominibus, Felix olim Stanislai, . . .^a olim Urbani, Stanislaus olim Mathiae, Stanislaus olim T[eo]phili, Joannes olim Mathiae, Sebestianus olim Mathiae [de] Jablonowo, Stanislaus olim Laurentii, Christopherus filius Andreae de Zimnoch, Gregorius filius Martini, Nicolaus olim Leonardi de Borowo, Simon, Raphael olim Gregorii de Plonka, Joannes, Albertus olim Alberti, Martinus olim Nicolai de Kozli, de parochia Plonska.

Martinus olim Petri, Franciscus filius Jacobi, Stanislaus olim Raphaelis, Hieronimus, Valentinus, Joannes fratres eius, Andreas olim Stanislai, Nicolaus olim Stanislai, Stanislaus

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 1 wyraz. ^b Uszkodzenie na 2 wyrazy. ^c Uszkodzenie na 3 wyrazy.

^d Uszkodzenie na 4 wyrazy. ^e Uszkodzenie na 5 wyrazów.

filius Mathiae de Goniądz tenutarius de Coszowka, Martinus olim Laurentii, Constantinus, Lazarus, Stanislaus olim Nicolai, Laurentius olim Jacobi, Joannes, Albertus olim Jacobi, Stanislaus olim Mathiae, Michael, Paulus olim Laurentii, Felix olim Alberti suo et nomine fratrum suorum Valentini et Mathiae, quos asseruit esse egrotos, Martinus, Joannes, Paulus olim Stephani, Marcus olim Jacobi, Mathias olim Simonis suo et fratrum suorum Pauli et Joannis nominibus, Joannes olim Mathiae, Mathaeus olim Joannis, Joannes, Nicolaus, Gregorius filii Michaelis suo et nomine patris sui, quem dixerunt esse infirmum, Paulus olim Jacobi, Sebastianus filius Martini, Albertus olim Mathiae, Lucas filius Martini, Sebastianus olim Pauli, Andreas olim Stanislai, Michael filius Martini, Leonardus olim Pauli, Abraham olim Nicolai, Nicolaus olim Pauli, Petrus olim Bartholomaei, Bartholomaeus olim Joannis, [Jos]ephus olim Joannis de Wiszowathe, Andreas olim . . .^b olim Gregorii ministerialis terrestris, Mathias Th . . .^a, Raphael olim Nicolai, Mathias olim Si . . .^b us olim Stanislai cum fratre suo Adamo, P . . .^c es olim Petri, Malchier Mich[aelis] . . .^b, Jacobus olim Martini, Pisc . . .^b ius olim Ambrosii, Ambrosius olim Stanislai, Martinus olim Joannis, Gregorius filius Martini, Gregorius olim Petri, Paulus, Cherubin olim Simonis de Moniuski, Joannes olim Valentini, Nicolaus olim Valentini, Hieronimus olim Joannis suo et nomine fratris sui Stanislai infirmi de Szorcze, Mathias olim Joannis, Hieronimus olim Stanislai de Zendziani, Nicolaus olim Bohdan, Valentinus olim Felicis, Andreas olim Felicis suo et nomine fratris sui Alberti infirmi de Kuczino, Mathias olim Nicolai de Pisanki, Borzim olim Nicolai suo et nomine fratrum suorum, qui a domo sunt absentes, de Milewo, Martinus, Lucas filii Saczilo, Felix olim Bohdan, Nicolaus olim Bohdan de Culikowka, Petrus olim Nicolai, Laurentius olim Nicolai suo et nomine generis sui in Stoszno manentis, nomine Francisci, infirmi, Joannes olim Conradi, Petrus olim Nicolai suo et nomine fratrum suorum interea a domo absentium, Gregorius, Stanislaus olim Conradi suis fratrumque suorum, quos dixerunt a domo absentes, nominibus, Joannes, Tiburtius olim Mathiae suis et fratris sui a domo absentis nominibus, Sebastianus olim Mathiae, Josephus filius Joannis de Wroczenie, Raphael olim Georgii, Hieronimus olim Georgii de Dziekonie, Andreas olim Leonardi de Wiwieriski, Andreas olim Stanislai de Blutowo, Thomas olim Nicolai Swierzbienski, Stanislaus olim Stanislai de Wiszowathe et Wroczenie, Petrus, Jacobus olim Saczilo de Culikowka, Georgius Korzeniewski, Valentinus, Michael Niewierowsczi, Christopherus Camiensi de Ribaki, Joannes olim Stanislai Slawski, Petrus Tharusza suo et nomine fratris sui Josephi infirmi, Casimirus Baikowski, Georgius Kurzenieczki starosczyk Pienski de Calinowka etc., Marcus olim Stanislai, Adam olim Petri, Martinus olim Joannis, Petrus olim Jacobi de Rudkowo, Gregorius, Raphael olim Laurentii, Christopherus olim Joannis, Paulus olim Urbani de Rudkowo, Catherina consors Francisci Wirzikowski suo et nomine mariti sui, quem dixit esse infirmum, Joannes Slawski nomine Iwan Karp aulici regiae maiestatis de . . .^a wa, quem dixit esse interea Wilnae, Alexius olim . . .^a, Philippus Grabowski . . .^a, Paulus olim Alberti Reska suo et nomine fratris sui germani Stanislai, Georgius olim Thomae de Krzewo, Nicolaus Ossowski suo et nomine nobilium Alberti, Constantini, Valentini, Augustini olim Hieronimi necnon Nicolai Ossowski ad praesens infirmi, Jacobus olim Stanislai Przestrzelski, Paulus olim Joannis Suleiewski suo et nomine fratris sui senectute confecti nomine Hieronimi, Albertus olim Constantini suo et nomine fratrum suorum minorennium, Martinus olim Joannis Zrzobek suo et nomine fratrum suorum, qui in servitiis degunt, de Szelistowo ac Pomiani, Jacobus filius Alberti Karwowski suo et nomine

patris sui de Krosiowka, Helias filius Abrahae Simanowski suo et nomine patris sui senio confecti, Baltizar de Zaleszie Wiszonki, David Piechacz de Wiszonki, Helias filius Abrahae Simanowski nomine omnium comparticipum suorum, quos dixit nescivisse de eiusmodi litteris, Martinus ministerialis terrestris, Mathias olim Stephani, Mathias olim Joannis suo et nomine fratris sui Bartholomaei infirmi, Albertus, Lucas olim Joannis suis et fratris sui Stanislai infirmi nominibus, Casparus, Stanislaus filii Pauli Ridzewski, Albertus olim Gregorii, Vincentius olim Lucae, Martinus Christopheri de Kolaki, Andreas, Petrus olim Michaelis, Jacobus olim Felicis suo et nomine Josephi infirmi, Martinus olim Nicolai de Pienczikowo, Modestus filius Nicolai Sekluczki, Stanislaus filius Stanislai de Oldaki, Martinus olim Alberti suo et nomine filii sui Mathiae, Joannes olim Augustini suo et nomine fratris sui Pauli necnon filiastrae Mathiae, Joannes olim Stanislai suo et nomine filiastrae sui Joannis, Albertus olim Nicolai, Stanislaus filius Abrahae suo et nomine patris interea a domo absentis, Andreas olim Bartholomaei, Martinus olim Jacobi suo et fratris sui Seraphini nomine, qui est infirmus, Augustinus olim Stanislai, Sebastianus filius Stanislai suo et nomine matris suae Catherinae de Szimani Gori, Mathias olim Alberti suo et nomine fratris sui Jacobi, Stanislaus olim Hieronimi Sieniczki, Philippus, Lazarus olim Joannis, Laurentius olim Iliae, Joannes frater eius, Jacobus olim Bartholomaei suo et nomine fratris sui pat[ruelis], Joannes olim Pauli, Leonardus Carwowski, . . . °, Jacobus, Andreas, Benedictus olim Stanislai, Nicolaus olim Laurentii, Joannes olim Marci, Mathias olim Joannis, Joannes olim Stanislai, Mathaeus olim Joannis, Martinus olim Stanislai, Michael, Mathias fratres eius, Florianus olim Alberti, Paulus filius Thomae, Simon filius Venceslai, Albertus olim Stanislai, Laurentius olim Troiani de Loiewo, tenutarius de Milewo, Bernardus olim Borutha, Stanislaus olim Nicolai, Joannes, Sebastianus olim Laurentii, Felix filius Gregorii suo et patris sui, quem dixit esse infirmum nomine, Joannes olim Petri, Laurentius filius Lucae de Cramkowka, Andreas olim Alexii Mroczek suo et nomine fratris sui Adae de Kamionka, Cherubin olim Petri suo ac fratrum suorum germanorum Roslani et Jacobi nominibus de Mroczki, Petrus olim Joannis, Stanislaus olim Martini suo et fratris sui germani minorennis nomine, Simon olim Stanislai, Georgius olim Joannis suo et nomine fratris sui Stanislai, quem dixit esse in remotis, de Culesze, Albertus olim Joannis, Stephanus olim Lucae, Hieronimus olim Daczbog, Mathias olim Marci, Hieronimus olim Georgii suo et nomine fratris sui infirmi, Augustinus olim Thomae, Troianus olim Nicolai, Joannes olim Augustini, Michael, Stanislaus fratres eius, Stanislaus filius Bartholomaei, Adam filius Bartholomaei, Sebastianus olim Georgii, Martinus olim Stanislai, Nicolaus olim Jacobi, Stanislaus olim Joannis, Bartholomaeus olim Simonis, Albertus olim Stanislai, Simon olim Joannis, Sigismundus olim Nicolai, Leonardus olim Felicis, Joannes filius Leonardi, Martinus olim Joannis, Nicolaus olim Thomae, Jacobus olim Joannis, Mathias olim Stanislai, Valentinus olim Nicolai, Stanislaus olim Stephani, Clemens filius Stephani, Joannes olim Heliae de Dziekonie, Simon olim Stanislai, Joannes olim Stanislai, Albertus olim Stanislai suo et nomine filiastrae sui Jacobi, Cherubin olim Petri, Adam olim Petri cum filiastrae suo minorenni Casimiro olim Pauli, Joannes olim Stanislai Jurkoicz, Florianus olim Joannis cum fratre suo minorenni Petro, Hieronimus olim . . . ° suo et nomine fratris sui Leonardi, qui in servitiis est . . . °, Adam filius Alberti suo et . . . °, Chri[stinus] de Bayki Zaleszie, Paulus olim Stanislai, Gregorius, Andreas fratres eius, Leonardus olim Joannis, Stanislaus

131. ° Uszkodzenie tekstu na 1 wyraz. ° Uszkodzenie na 3 wyrazy. ° Uszkodzenie na cały wiersz 1. j. około 8 wyrazów.

olim Michaelis, Albertus filius Joannis, Gregorius, Clemens filius Michaelis, Joannes olim Stanislai, Mathias olim Marci, Bartholomaeus olim Martini, Nicolaus olim Stanislai, Michael olim Marci, Mathias olim Marci de Magnusze, Petrus olim Joannis, Nicolaus olim Joannis de Sikori, Joannes olim Petri, Sebastianus filius Jacobi de Bóguski, Laurentius filius Hrehor, Sebastianus filius Chwiedor suo et nomine patris sui Seraphini infirmi senioque confecti, necnon et fratris sui patruelis, quem dixit esse infirmum, de Nerasla, Martinus filius Alberti et Cherubin frater eius germanus suis et patris sui infirmi nominibus de Bialibrzeg, Adam filius Alberti, Bartholomaeus, Josephus, Andreas olim Joannis suis et vicini sui Gregorii infirmi nominibus, Franciscus olim Petri, Martinus olim Petri de Monki, Nicolaus olim Nicolai Peski, Cherubin olim Nicolai Peski, Bartholomaeus olim Nicolai Peski de Glemboki Sthok et Niewierowo, Felix olim Bohdan, Albertus olim Nicolai, Mathias olim Nicolai, Felix, Joannes olim Georgii, Stanislaus olim Laurentii, Andreas olim Hrin, Felix olim Petri de Jaworowka, Paulus olim Joannis, Sigismundus olim Nicolai, Stanislaus olim Andreae, Mathaeus olim Jacobi, Petrus olim Jacobi de Sobieszczi, Gregorius olim Alberti, Michael olim Mathiae, Mathias olim Nicolai, Nicolaus olim Joannis, Felix olim Nicolai, Abraham olim Nicolai, Joannes olim Petri, Martinus olim Antonii, Joannes filius Bartholomaei, Gregorius filius Mathiae, Martinus olim Mathiae de Czaiki, Joannes olim Nicolai, Nicolaus olim Joannis, Paulus olim Joannis, Paulus olim Nicolai suo et nomine fratris sui Martini, quem dixit a quinque annis infirmum, Martinus ministerialis terrestris, Manislaus olim Mathiae, Nicolaus olim Leonardi, Sebastianus olim Joannis, Petrus, Nicolaus olim Joannis, Petrus olim Joannis, Mathaeus filius Stanislai, Felix olim Mathiae, Nicolaus olim Joannis de Bialos[uknia], Joannes olim Stanislai de ibidem, Joannes filius . . .^b filius Nicolai, Albertus olim Mar . . .^c nardus filius . . .^d suorum Gregorii et Pauli de Ger . . .^b olim Mathiae de Broniszewo, Bazar Woinasz, . . .^a Mechnowicz, Bonus Sienkowicz, Horda Bara, Bazar Bodziloicz, Andrzej Barankoicz, Lewko Jakimo[wicz], Janko Baranoicz, Wierzbiczki, Zaleskoicz, Scitae Kniszi . . ., Jacobus filius Martini de Bagienskie, Mathias olim Alberti Radula, Jacobus olim Petri de Dobkowo suo et nomine fratrum suorum, Josephus olim Joannis de Pniewo, Michael olim Alberti de ibidem, Nicolaus, Joannes, Conradus olim Jacobi suis et fratris sui, Jacobus filius Alberti suo et nomine patris sui senectute confecti de Zendziani, Alexius olim Petri suo et nomine fratris sui Thomae infirmi, Sebastianus olim Bronisii suo et nomine fratris sui patruelis Felicis, Stanislaus olim Joannis suo et nomine fratris sui patruelis Felicis, Adam olim Stanislai suo et . . .^a patris sui Josephi confecti senectute, Leonardus, Joannes . . .^a Laurentii suo et nomine patris sui Gabrielis de Babino, Stanislaus olim Nicolai Wirzikowski de Stosznowo, Mathias . . .^a Stephani, Gregorius olim Jacobi, Josephus olim Joannis de Nieczecze, Martinus filius Joannis de Hermani, Mathias olim Joannis de ibidem, Sebastianus olim Laurentii, Michael olim Stanislai, Mathias filius Nicolai de Nieczecze, de parochia Goniandzka, Thikoczka, Raigrocza.

Juxta [litter]as regiae maiestatis, per generosum Stanislaum Palczewski commissarium regiae [maiestatis] in actu superius contento allatas, omnes supranominati generosi [no]biles incolae terrae Bielscensis, coram eodem et aliis officialibus [eius]dem terrae iuxta praescriptum earundem litterarum pro die assignata venientes iuramentum de fide servanda serenissimo domino Sigismundo Augusto regi Poloniae etc. etc., domino suo clementissimo, ac regno Poloniae tanquam veri et fideles subditi iuramentum praestiterunt. Quorum nomina superius sunt ingrossata.

131. ^a Uszkodzenie tekstu na 1 wyraz. ^b Uszkodzenie na 2 wyrazy. ^c Uszkodzenie na 3 wyrazy.

^d Uszkodzenie na dwa wiersze, t. j. około 16 wyrazów.

132.

Drohiczyn, 14 maja i w dniach następnych 1569 r.

Szlachta powiatu drohickiego składa przysięgę Koronie polskiej w grodzie drohickim.

Or. 1. Archiwum państwowe w Wilnie. Księga sądowa drohicka z r. 1569 t. 9316 f. 605—640°. Jest to osobny poszyt, wprawiony przy końcu tej księgi, którego brzęgi kart, zwłaszcza przy końcu zbutwiały, wskutek czego w tekście powstały mniej lub więcej znaczne luki.

Uw. W Reestrze przysiąg skraca się często powtarzane wyrazy: urodzony = ur., szlachetny = szl., syn = s.

Actum in castro Drohicensi, sabbato ante dominicam Rogationum proximo die quartodecimo mensis may in praesentia generosi Jacobi Penkowski commissarii serenissimi domini regis, Mathiae Ssimanowski, vicecapitanei Drohicensis^a.

Przyszedszy na zamek drogicki do urzędu na akcie mianowany urodzony Jakub Pęnkowski od krola Jego Mości do powiatu drogickiego komisarz naznaczony, okazał listy krola Jego Mości, jeden za pieczęcią zatworzoną ku Jego Mci panu wojewodzie podlaskiemu a staroście drogickiemu etc. panu Mikołajowi Kiszce, a w niebytności Jego Mci podstarościemu drogickiemu należący, drugi uniwersał z otworzystą pieczęcią do wszech wobec stanów rycerskich^b narodu lachackiego w powiecie drogickiem pisany, ktore okazawszy, żądał od podstarościego drogickiego, aby z rozkazania jego urzędu przez woźnych, zwłaszcza ktory ku wszykiem stanom szlacheckiego rycerskiego narodu^b należał, tegoż dnia, ktory się trafił targowy, przez woźnych, ktorzy na ten czas na urządziech starostwa drogickiego byli na rynku, był obwołany, jakoby o nim wiadomość wszykiem stanom powiatu drogickiego doszła. Na co gdy byli od urzędu starościego posłami woźnowie ziemscy szlachatni Jakub Milkowski, Maciej Klepacki, Jaronim Kossek, Walenty Toczyski i woźny zamkowy Kristof i inszych wiele, iszedszy na rynek, obwołanie tych listow krola Jego Mci uczynili, czego temi słowy doznawali: Izechmy list uniwersału ku wszem stanom szlacheckiem rycerstwa^b powiatu drogickiego obwoływali i przysięgę w tych liściech przez wszyckich obywatelow powiatu drogickiego narodow szlacheckich na dzień w tych liściech naznaczony być czynioną wedle roty w liściech opisanej Jego krolewskiej Mości i Koronie Polskiej opowiedali pod . . .^c kiego karania w tychże liściech opisanej . . .^d anie ich, tak jako przez nich jest uczynione, z żądaniem tego to urodzonego Jakuba Pęnkowskiego tu do ksiąg zamkowych jest zapisane, a potem własność tegoż listu krola Jego Mości uniwersału zapotrzebowaniem urodzonego Jakuba Pęnkowskiego do słowa w słowo tu jest zapisana:

(Następuje uniwersał króla Zygmunta Augusta do Podlasia, naznaczający na 14 maja 1569 termin do złożenia przysięgi jemu i Koronie polskiej; ob. w tem wydawnictwie nr. 130).

O ktorych liściech wiadomość pewniejsza aby ku wszykiem obywatelom powiatu drogickiego doszła, podane były kopje tegoż listu uniwersału temże woźnem, aby one jeden do drugiego po parafjach rozsyłając, przy kościelech obwoływali i znaczniejszej

132. ^a Tę aktykację dopisała inna ręka współczesna przy końcu inskrypcji, przed Reestrzem przysiąg. ^b Dopisane nad wierszem. ^c Uszkodzenie tekstu w tem miejscu na półtora wiersza. ^d Uszkodzenie na 1 wiersz.

szlachcie po domach ich oznajmiali, którzy potem woźnowie tego doznali, iż tak, jako jem było rozkazano czynili, to jest^a: szlachatni Trojan Dąmbrowski, Maciej Wyszemiński, Piotr Szteląg, Maciej Zoch, Lenard Kasszma, Rafał, Paweł, Sarafin Sikorski, Jurgi Komar, Książopolski, Lenart Wyszemiński, Andrzej Gałęcki, Jakub Milkowski, Stanisław Łoza, Stanisław Czarnota, woźnowie ziemscy drogiccy. A potem gdy przyszedł czas i dzień ku uczynieniu przysięgi wszyckiem stanom rycerskiego^a szlacheckiego narodu powiatu drogickiego w liściech krola Jego Mci naznaczony, sobotny przed niedzielą, to jest czwartynasty miesiąca maja, ten to urodzony Jakub Pękowski komisarz od krola Jego Mci ku przysłuchaniu jakowej przysięgi w liściech krola Jego Mci opisanej naznaczony i posłany^a we spółek i z podstarościem drogickiem na akcie mianowanem zasiadł i wszyckich, ktorzychkolwiek tego dnia spisać w regestr mógł, ale iż wielkość nie mała była, począwszy od soboty na każdy dzień aż do tego dnia spisując ich w regestr każdego z osobna, przysięgi wedle rot y krola Jego Mci opisanej w liściech, w te słowa, jako jest opisana, przesłuchiwał, ktorzych imiona każdego z osobna tu w ten regestr takim porządkiem, jako kto przyszedł, są pisane.

Regestr przysięg.

Naprzod ur. Maciej Szymanowski podstarości drogicki, dziedzic z Szymanow Gorzałek powiatu bielskiego i od braciej swej szlachatnych Jana, Pawła i też od synowca szl. Matusza Szymanowskich z tamtychże dobr ich w powiecie bielskim leżących, ur. Arnolf Hlebowicz z Korczewa, z Bartkowa etc. dziedzic, ur. Jadam Harynek z Dołobowa dziedzic, ur. Anna księżna Lubiecka z Rogowa etc. dziedziczka, ur. Katarzyna Wodyńska i od syna swego Jana, lat dorosłych niemającego, z Międzylesia, z Krześlina i inych dobr etc. dziedzica, ur. Anna Raczkowna i od synow swych w Krzemieniu, w Grannem etc. dziedziczka, ur. Zofja Golińska z Liczemia, Grannego etc. dziedziczka, szl. Mikołaj Zaleski, będący opiekunem dziełek małych nieboszczyka Jana Orbowskiego, to jest Mikołaja, Pawła Andrzeja z Ss[inie]wicz Horbowa dziedzicow. Długie, Wola, Dybowo: szl. Jan s. Piotrow, szl. Stanisław s. Mikołajow. Toczyska: szl. Staz^b Toczyski s. Wawrzyńcow, szl. Paweł Toczyski, woźny ziemski drogicki. Siekluki: szl. Jadam Sieklucki s. Stanisławow z Siekluk dziedzic, szl. Jakub Janow s. stamtądże, szl. Matusz Sieklucki s. Mikołajow i od ojca swego niemocnego, szl. Walenty Sieklucki s. Maciejow, szl. Jakub s. Mikołaja Wygonowskiego dzierżawca stamtądże, szl. Michał Piotrowski s. Piotrow z Piotrowa, z Krzywokołow dziedzic. Krupicze: ur. Stanisław Krupicki w Krupiczach etc. dziedzic. Siekierki: ur. Matusz Siekierka w Siekierkach, w Nowej wsi etc. dziedzic. Tokary Duplewicze: ur. Jan Grot z Tokar i z Duplewicz dziedzic, ur. Bartosz Grot stamtądże dziedzic. Korzeniowka: szl. Michał Korzeniowski s. Maciejow, szl. Jan Korzeniowski s. Maciejow, szl. Lenard Korzeniowski s. Janow, szl. Maciej Korzeniowski s. Mikołajow, szl. Szyman Korzeniowski s. Pawłow, szl. Andrzej Korzeniowski s. Lenartow, szl. Paweł Korzeniowski s. Mikołajow, szl. Szczęsny Korzeniowski s. Mikołajow, szl. Jan s. Korzeniowskiego Wawrzyńca, szl. Władław Korzeniowski s. Stanisławow, szl. Krzysztof Korzeniowski s. Jakubow, szl. Adrjan Korzeniowski s. Szczepanow. Druga Korzeniowka: szl. Maciej Korzeniowski s. Wojciechow, szl. Kristof Korzeniowski s. Lenartow, szl. Jerzy Korzeniowski s. Piotrow, szl. Wojciech Korzeniowski s. Jędrzejow, szl. Mikołaj Korzeniowski s. Lenartow, szl. Rafał Korzeniowski s. Jakubow, szl. Stanisław Korzeniowski s. Jerzego, szl. Stanisław Korzeniowski s. Wojciechow, szl. Walenty Ko-

132. ^a Dopisane nad wierszem. ^b Wyras poprawiony, może Stecs.

rzeniowski Jana s., szl. Wojciech Korzeniowski s. Wojciechow, szl. Grzegorz Korzeniowski s. Stanisławow, szl. Jerzy Korzeniowski s. Stanisławow, szl. Piotr Korzeniowski s. Janow, szl. Jan Korzeniowski s. Marcinow, szl. Jakub Korzeniowski s. Witow. Narojczyce: ur. Szczęsny Kosiński z Narojczye dziedzic. Bryki: ur. Lenart Kosiński z Brykow dziedzic. Bańki: szl. Stanisław Lubowicki i od żony swej z Bańkow i z Lubowicza, szl. Niemiera s. Mikołajow, szl. Rafał s. Mikołajow, szl. Andrjan woźny ziemski, szl. Maciej z Bańkow. Koski Falki: szl. Szczęsny s. Janow, szl. Bartosz s. Jakubow, szl. Serafin s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Lenart s. Stanisławow. Klepacze: szl. Szyman s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow i od synowca swego Stanisława lat dorosłych niemającego, szl. Jadam s. Janow, szl. Jakub s. Szczepanow, szl. Maciej s. Janow, szl. Andrzej s. Markow, szl. Walanty s. Janow^a, szl. Maciej woźny ziemski, szl. Maciej s. Janow, szl. Jan s. Stanisława Malinowskiego, szl. Jaronim s. Wojciechow, szl. Michał s. Janow, szl. Maciej s. Tworkow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Jakub s. Mikołajow, szl. Jan s. Serafinow, szl. Szymon Cyganowicz, szl. Maciej Kram . . .^b, szl. Jakub s. Marcina, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Maciej s. Serafinow, szl. Stanisław s. Tworkow, szl. Jan s. Grzegorzow, szl. Szyman s. Wawrzyńcow, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Frącz s. Mikołajow, szl. Wawrzyniec s. Janow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Wojciech Lubowicki i od żony swej, szl. Grzegorz s. Piotrow, dziedzicowie z Klepaczow. Bujaki: szl. Stanisław Izdebski dziedzic z Bujakow. Kosianka leśna: szl. Maciej s. Jakubow, szl. Wojciech s. Aleksego, szl. Jan s. Markow, szl. Lenart s. Janow, szl. Stanisław s. Michałow, szl. Jakub Zyra, dziedzicowie z Kosianki leśnej. Wirzchucza: szl. Jurgi Hincza dziedzic w Wirzchuczy. Zaremby: szl. Marcin Zaremba s. Stanisławow Kloskow i od brata swego Jana niemocnego, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Jerzy s. Stanisławow, szl. Zygmunt s. Janow woźny ziemski drogicki, szl. Jan s. Michałow, szl. Szyman s. Jakubow, szl. Wawrzyniec s. Walentego, szl. Jan s. Jakubow i od synowice swojej Anny lat niemającej, szl. Szczęsny s. Andrzejow, szl. Stanisław Latosek s. Stanisławow, szl. Ostafiej s. Janow, szl. Grzegorz s. Wojciechow i od brata zbożnego niemocnego, szl. Lenart Zaremba, szl. Jan s. Michałow, szl. Jakub s. Wojciechow i od żony swojej Katarzyny. Sady: szl. Wojciech Sadowski, szl. Jakub Sadowski. Siekluki: szl. Bartosz Sieklucki woźny ziemski, szl. Jaromin s. Stanisławow, szl. Maciej Siedlecki i od żony swej Cecyljej dziedziczki, szl. Maciej s. Jadamow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Maciej s. Marcinow, szl. Marcin s. Markow, szl. Szczęsny s. Markow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Paweł Osmolski i od żony swej Barbary dziedziczki, szl. Jurgi s. Jadamow, szl. Jan s. Jurjego, szl. Paweł s. Janow, szl. Marcin s. Dominikow, dziedzicowie z Siekluk. Piotrowo Krzywokoły: szl. Maciej Paniatowski z dobr swych i od żony swej Krystyny dziedziczki, szl. Nikodem Piotrowski s. Stanisławow, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Sobiestjan s. Stanisławow, szl. Jakub s. Janow, szl. Jan s. Janow, szl. Michał s. Markow, szl. Michał s. Szymanow, szl. Wojciech s. Bartoszow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Andrzej s. Aleksego, dziedzicowie z Piotrowa Krzywokołów. Minczewo Hrunicze: szl. Szczęsny Minczewski s. Janow, szl. Lenart s. Janow, szl. Mikołaj s. Stanisławow Hrunicki, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Małgorzata żona Stanisława od dzieci swych z Minczewa, z Hrunicz etc. Moczudły Starawieś: szl. Stanisław s. Janow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Andrzej s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Markow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Jan s. Mikołajow, dziedzicowie z Moczudł, z Starej wsi. Krynki Sobole: szl. Stanisław

s. Piotrow, szl. Maciej s. Bartoszew, szl. Jakub s. Wawrzyńcow, szl. Maciej s. Janow, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Aleksy s. Stanisławow, szl. Lenart s. Wawrzyńcow, szl. Mikołaj s. Wawrzyńcow, szl. Sobiestjan s. Stanisławow, szl. Jadam s. Jakubow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Michał s. Markow, dziedzicowie z Krynki, z Sobolow. Mioduszy Bogusławy: szl. Szczęsny s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Augustyn s. Stanisławow, szl. Jadam s. Andrzejow^a, szl. Szczęsny s. Andrzejow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Niemiera s. Bartoszew, szl. Mikołaj s. Adamow, szl. Wawrzyniec s. Indrzejow, szl. Marek s. Jakubow. Toczyski: szl. Walenty Toczyski woźny ziemski drogicki s. Janow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Ambroży s. Mikołajow, szl. Szyman s. Michałow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Tobiasz s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Walentego, Szczęsny s. Maciejow, Jan s. Szczepanow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Maciej s. Janow, szl. Andrzej s. Janow, dziedzicowie z Toczysk. Lachowka Moczudły: szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Frącz s. Mikołajow, szl. Jan s. Jeronimow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Matusz s. Piotrow, szl. Marek s. Janow, szl. Filip s. Maciejow, dziedzicowie z Lachowki, z Moczudł. Łopusy^b: szl. Bartosz s. Jakubow, szl. Wawrzyniec s. Piotrow, szl. Kasper s. Janow, szl. Jakub s. Marcinow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Szyman s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Markow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Wojciech s. Wojciechow, dziedzicowie z Łopusa. Wojtkowice Starawieś: szl. Jan s. Bartoszew, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Jan Kocz od pasierbow swoich Macieja, Aleksego, lat dorosłych niemających, szl. Maciej s. Bartoszew, szl. Michał Tymieński od Barbary żony swej, szl. Maciej s. Szczęsnego, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Stanisław Szostak od żony swej Zofjej, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Prokop s. Jakubow, szl. Sebestjan s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Piotrow, szl. Sebestjan s. Mikołajow, szl. Jakub s. Mikołajow, szl. Andrzej s. Michałow, szl. Zacharjasz Cholewa, szl. Bartosz s. Lodwikow, szl. Jan s. Tofilow, szl. Wojciech s. Jakubow i od szl. Jakuba s. Mikołajowego na ten czas niemocnego, dziedzicowie z Wojtkowic, z Starej wsi. Kowiese Węże: szl. Stanisław Wąż, szl. Szczęsny Wąż, szl. Mikołaj Wąż, szl. Piotr Wąż dziedzicowie z Wężów i z Kowies, szl. Jan Wąż s. Szczęsnego i od żony swej szl. Anny z Krynicy dziedziczki. Koski Falki: szl. Michał s. Bartoszew, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Stanisław s. Maciejow dziedzicowie z Koskow Falkow. Zaremby: szl. Bartosz s. Jakubow, szl. Nikodym s. Stanisławow z Zarąb. Lubowicz: szl. Wawrzyniec s. Jurjego, szl. Stanisław s. Jadamow, szl. Rafał s. Rafałow, dziedzicowie z Lubowicza. Rybałty: szl. Piotr Rybałtowski s. Maciejow, szl. Kasper s. Jakubow i od braciej swej nieoddzielnych, lat niemających, dziedzicowie z Rybałtow. Zdzichy: szl. Stanisław s. Konstantego, szl. Lenart s. Konstantego, szl. Kaliksty s. Stanisławow, dziedzicowie Zdzichow. Wojewodki Panki: szl. Jan s. Andrzejow, szl. Paweł s. Andrzejow i od braciej swej Marcina, Jadama w niebytności ich na imieniu, dziedzicowie z Wojewodek Pankow i Przywosk, szl. Walenty s. Janow, szl. Marcin s. Janow i od brata swego Jurjego w niebytności na imieniu, szl. Jakub s. Walentego, szl. Jan s. Wawrzyńcow od ojca swego. Wojewodki wielkie: szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Kristof s. Andrzejow, szl. Szyman s. Markow, szl. Mikołaj Miziołkowicz, szl. Jakub s. Andrzejow, szl. Jurgi s. Wojciechow, szl. Szczęsny s. Jakubow, szl. Klimont s. Mikołajow, szl. Stanisław Solka, szl. Jan s. Bartoszew, szl. Wojciech s. Markow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Szymon Księdzowicz, szl. Szyman s. Piotrow, szl. Stanisław Gołocki,

szl. Marcin Kociółek, szl. Szczepan s. Mikołajow, szl. Piotr s. Markow, szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Maciej s. Bartoszew, dziedzicowie z Wojewodk wielkich. Moczudły Starawieś Z[alesie]: szl. Bartosz s. Jakubow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Jakub s. Wojciechow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Jaromin s. Mikołajow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Erazmi s. Janow, szl. Piotr s. Augustynow, szl. Jan s. Maciejow, dziedzicowie z Moczudł, z Starejwsi, z Zalesia. Krynki Sobole: szl. Wawrzyniec s. Stanisławow, szl. Olechno Kryński, dziedzicowie z Krynek. Gałki Łę-pice: szl. Frącz Gałęcki, szl. Jan s. Michałow, szl. Łukasz s. Maciejow, szl. Andrzej s. Szymanow, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Frącz s. Marcinow^a, szl. Jabram s. Stanisławow z Łępic, szl. Stanisław s. Marcinow^a, szl. Jan s. Olechnow, szl. Jan s. Marcinow^a. Drugie Gałki: szl. Jan Saczko komornik ziemski, szl. Wawrzyniec Czewski i od brata swego Cherubina niebytnego, szl. Matusz Chojecki i od brata swego Bartosza niebytnych na imieniu. Kossowo: ur. Jerzy Kossowski pisarz grodzki drogicki, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Paweł s. Andrzejow, szl. Walenty s. Andrzejow, szl. Syweryn s. Andrzejow, szl. Bartosz s. Andrzejow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Marchel s. Janow, szl. Wojciech s. Rafałow, szl. Marcin s. Cherubinow, szl. Kasper s. Piotrow, szl. Rafał s. Szczęsnego, szl. Andrzej Obrembski i od żony swej z Kossowa dziedziczki, ur. Jurgi Kossowski, pisarz grodzki od szl. Pawła s. Janowego synowca swego i od Małgorzaty matki jego, ktorem jest opiekunem przyrodzonym. Miłkowice Jankowice: szl. Maciej Lach s. Stanisławow z Mikołowic Jankowic dziedzic. Łopuse: szl. Jakub s. Szczepanow z Łopusa dziedzic. Rybałty: szl. Stanisław Rybałtowski s. Mikołajow, szl. Sebastjan s. Maciejow, dziedzicowie z Rybałtow. Małyszczyno Karski: szl. Mikołaj Karski s. Janow z dobr Małyszczyna i w Litwie leżących, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow Karscy z Małyszyna. Dmochy Rogale: szl. Jadam Dmoski s. Wojciechow dziedzic z Dmochow Rogalow. Trembice: szl. Krzysztof s. Marcinow z Trembicow dziedzic. Kłopoty Waśki: szl. Marek Kłopotowski s. Janow, szl. Michał s. Janow. Niemyje: szl. Mikołaj Niemyjski komornik ziemski. Łempice Stara wieś: szl. Jan Łempicki s. Maciejow woźny ziemski drogicki, szl. Tomasz s. Mikołajow, szl. Baltyzar s. Florjanow, szl. Trojan s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Janow i od ojca swego niemocnego, szl. Jan s. Lenartow i za stryja swego niemocnego, szl. Jana Zombka z Niemyji. Niemyje Starawieś: szl. Stanisław s. Dominikow od brata swego niemocnego Jana, szl. Gabrjel s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Andrzejow, szl. Jaronim s. Grzegorzow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Bartosz s. Marcinow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Lenart s. Grzegorzow, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Stanisław Moczulski, szl. Bartosz s. Jadamow, szl. Walenty s. Jeronimow, szl. Tomasz s. Jeronimow. Niemyje Jarmułty: szl. Stanisław s. Pawłow i za szl. Jana Skłoda Radziszewskiego niemocnego, szl. Niemiera s. Maciejow, szl. Jadam s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Błażej s. Jadamow. Winna: szl. Stanisław Wiński, szl. Jan s. Wojciechow, z Winnej dziedzicowie. Świnary: szl. Antoni Świnarski komornik ziemski drogicki s. Jakubow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow z Kowiesz i z Sosnowa^b. Bielony Jarosławy: szl. Mikołaj s. Wojciecha Jarosławow, szl. Jerzy s. Wojciecha Jarosławow, dziedzicowie z Bielon, z Jarosławow i z Jarynicz. Sikory Trebiery: szl. Andrzej s. Lenartow, szl. Stanisław s. Lenartow, szl. Stanisław Budek s. Tomaszow, szl. Marcin Jaśko. Wiechetki: szl. Jan Wiechetek s. Brykcego, szl. Andrzej s. Janow i za brata swego, szl. Jan s. Szczepanow, szl. Stanisław s. Brykcego, szl. Maciej s. Janow, szl. Zygmunt s. Andrzejow,

szl. Lenart s. Pawłow Mazur. Kudelczyn: szl. Więśław s. Janow, szl. Jakub s. Janow i od brata niemocnego Stanisława, szl. Paweł s. Wojciechow, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Andrzej s. Wojciechow, szl. Marcin s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jan s. Janow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Jan s. Jakubow. Urbany: szl. Stanisław Urban s. Jakubow, szl. Maciej s. Andrzejow, dziedzicowie z Urbanow. Borzomy: szl. Stanisław Borzym s. Piotrow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Szyman s. Szczęsnego Krakowka. Sawicze Ruskie: szl. Mikołaj s. Piotrow, szl. Andrzej s. Więśławow, szl. Paweł s. Piotrow, szl. Jan s. Więśławow, szl. Paweł s. Maciejow. Hrunicze: szl. Jan s. Serafinow i od ojca swego, Jan Chrolowski, z Hrunicz i Chrolowicz dziedzice. Smorczewo: szl. Jan s. Markow, szl. Grzegorz s. Jakubow, szl. Stanisław s. Jurjogo, szl. Bartosz s. Szczęsnego, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Kasper s. Jakubow, szl. Walenty s. Zygmuntow i od braciej lat niemających, szl. Klimont s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Serafinow, szl. Piotr s. Serafinow, szl. Bartosz s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, dziedzicowie z Smorczewa. Pieczyski: szl. Florjan s. Marcinow, szl. Lenart s. Marcinow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Stanisław s. Marcinow dziedzicowie z Pieczysk^a. Liski: szl. Mikołaj s. Andrzejow, szl. Sobiestjan s. Jędrzejow, szl. Maciej s. Jędrzejow, dziedzicowie z Lisk^a. Przesmyki: szl. Piotr Przyłęga, szl. Stanisław Przyłęga i od wdowy Doroty, szl. Stanisław Czapski s. Grzegorza, dziedzicowie z Przesmyk^a, Piotrowo Trojanoy: szl. Paweł s. Stanisławów, szl. Jakob s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jurgi s. Mikołajow i za braciej, szl. Tomek s. Stanisławow, szl. Marcin s. Janow, szl. Jadam s. Marcinow, szl. Jakob s. Marcinow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Maciej s. Stanisławów, szl. Bartłomiej s. Marcinow, szl. Andrzej s. Bartłomiejow, szl. Marcin s. Janow, szl. Jabram s. Tomaszow, szl. Lenart s. Wojciechow, szl. Kasper s. Stanisławow, szl. Rafał s. Maciejow, szl. Stanisław s. Grzegorzow od ojca i od brata swego niedzielnego, szl. Stanisław s. Marcinow^b, dziedzicowie z Piotrowa Trojanow^c. Olędy: szl. Jerzy s. Maciejow, szl. Jan s. Szczęsnego, szl. Wawrzyniec s. Jurjogo, szl. Stanisław s. Janow, szl. Maciej s. Janow, szl. Wit s. Stanisławow, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Lenart s. Mikołajow. Pápy: szl. Stanisław s. Tomaszow, szl. Mikołaj s. Walentego, szl. Grzegorz s. Jakubow, szl. Michał s. Jakubow, szl. Sobiestjan Mikołajow s., szl. Sobiestjan Mikołajow s., szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Ambroży s. Jakubow z Podawcz, z Oląd i z Pap, szl. Jagustyn s. Janow dziedzic z Lądze. Paprotna Pod[awcze]: szl. Stasław s. Andrzejow, szl. Lenart s. Andrzejow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Jan s. Jerzego, szl. Paweł s. Szczęsnego, szl. Jakob s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Andrzej s. Bartoszow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Jakob s. Marcinow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Jan s. Jerzego Bagienkow, szl. Stanisław s. Bagienikow, szl. Jakob s. Bagienkow, szl. Mikołaj Ossinski, szl. Lenart s. Maciejow, szl. Jerzy s. Maciejow, szl. Paweł s. Mikołajow, szl. Zbożny s. Dobroniow. Trembice: szl. Jan s. Jakubow, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Marek s. Marcinow, szl. Jerzy s. Marcinow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Maciej s. Tworkow, szl. Mikołaj s. Tworkow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Szczęsny s. Wojciechow, szl. Wojciech s. Jakubow, szl. Jan s. Tworkow i od stryja niemocnego, dziedzicowie z Trembic. Olędy: szl. Jakob s. Janow Olędzki, szl. Szczęsny s. Jakubow, szl. Piotr s. Fałętow, szl. Jan Fałęta, szl. Marcin s. Maciejow, szl. Jakob s. Piotrow, szl. Wojciech s. Maciejow, szl. Marcin s. Gotartow, szl. Wojciech Boruta, szl. Bartosz s. Mikołajow, szl. Jakob s. Mikołajow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Jadam s. Wojciechow, dziedzicowie z Oląd. Żyry: szl. Jan Żyra

s. Stanisławow, szl. Grzegorz s. Andrzejow, szl. Maciej s. Janow i od braciej małych niepoddzielnych, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Andrzej s. Piotrow, szl. Trojan s. Piotrow, szl. Jadam s. Markow, szl. Jan s. Markow^a, szl. Kaliksty s. Aleksego, szl. Zygmunt s. Jakubow, szl. Trojan s. Jurjego, szl. Jozef s. Janow, szl. Jan s. Bartoszow, szl. Stanisław s. Szczęsnego, dziedzicowie z Żyrow. Koryciany: szl. Maciej Korycieński s. Michałow, szl. Stanisław s. Michałow, szl. Walenty s. Michałow, szl. Wojciech s. Marcinow, szl. Tyburcy s. Marcinow, szl. Wojciech s. Szczęsnego, szl. Stanisław s. Szczęsnego, szl. Maciej s. Lenartow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Serafin s. Ciborow, szl. Jan s. Jeronimow, szl. Jadam s. Jeronimow, szl. Walenty s. Jeronimow, dziedzicowie z Korycian. Przesmyki: szl. Jadam Goleni Przesmycki i od synowcow swoich na służbie, szl. Jakub Piechno, szl. Benedykt, szl. Wojciech, szl. Lasota s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Tomaszow, szl. Serafin Piechno, szl. Mikołaj Piechno, szl. Aleksy s. Maciejow, dziedzicowie z Przesmyk. Wańtuchy: szl. Andrzej Wańtuch s. Maciejow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Szczęsny s. Grzegorzow, szl. Jan s. Janow, szl. Wojciech Komosza Szczepanow, szl. Jerzy s. Wawrzyńcow, szl. Paweł s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow, dziedzicowie z Wańtuchow. Kamianka ruska: szl. Bartosz Kamieński s. Janow, szl. Stanisław s. Baltezarow, szl. Sobiestjan s. Stanisławow, szl. Walenty s. Irzykow, szl. Jan Śledziowicz, szl. Bartosz Jurjego s., szl. Walenty Dąbrowny, szl. Malcher s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Andrzej^b s. Piotrow, szl. Jakub s. Piotrow, szl. Jakub s. Janow, szl. Andrzej Śledzik, dziedzicowie z Kamianki ruskiej. Żółkwy: szl. Jan s. Marcinow, szl. Szczęsny s. Marcinow, szl. Wojciech woźny ziemski, szl. Kasper s. Jurjego i od wdowy Katarzyny, szl. Wojciech s. Jurjego, szl. Marcin s. Mikołajow, szl. Walenty s. Wojciechow, szl. Bienik s. Lodwikow, szl. Maciej s. Lodwikow, szl. Wincenty s. Pawłow, szl. Stanisław s. Szczęsnego, szl. Piotr s. Szczęsnego, szl. Szymon s. Szczęsnego, szl. Maciej s. Andrzejow, dziedzicowie z Żółkw. Pobikrowy: szl. Daniel Pobikrowski s. Stanisławow, szl. Gabryel s. Stanisławow, szl. Pantaleon s. Stanisławow, szl. Klimunt Pobikrowski, dziedzicowie z Pobikrow, z Sienczucha etc. Kulihy: szl. Malcher Kuliski z Kulich, z Czerenowa etc. dziedzic. Świejki: szl. Antoni Świejkowski, szl. Stanisław Świejkowski, z Świejkow, z Ciechonowca etc. dziedzicowie. Łużki: szl. Maciej Łużecki i od synowca lat dorosłych niemającego, s. Adamowego, z Łużek etc. dziedzic. Czeciborski: szl. Stanisław Czeciborski z Stelokowa i od ojca swego starością już zjętego, z Ciechonowca etc. dziedzic. Repki: szl. Walenty Grek, szl. Adam Grek, szl. Jakubowa wdowa Helena i od synow swych na ten czas na służbie będących. Czapski: szl. Stefan Czapski dziedzic z Czapl. Włodki: szl. Walenty Włodek s. Stanisławow, szl. Szyman Świderek, szl. Wojciech Świ(d)erek, dziedzicowie z Włodkow etc., szl. Szyman Wojciech s. Stanisławow stądże. Kaliski: szl. Michał Kaliski s. Stanisławow i od synow swych Kaspra, Jana, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Wojciech Zoch, szl. Jan s. Lenartow, szl. Sobiestjan s. Jakubow, szl. Maciej Sawicki, szl. Maciej Toczyski s. Jakubow, szl. Mikołaj Toczyski, szl. Stanisław Toczyski, szl. Wawrzyniec Toczyski, szl. Jeronim s. Mikołajow, szl. Jan s. Mikołajow, dziedzicowie z Kalisk. Gorki: szl. Maciej s. Marcinow, szl. Walenty s. Michałow, szl. Grzegorz s. Michałow, szl. Lenart s. Janow, szl. Szczęsny s. Janow, szl. Frącz s. Mikołajow, szl. Michał s. Janow, szl. Walenty s. Janow, szl. Andrzej s. Stanisławow i od ojca swego niemocnego, szl. Bartosz s. Piotrow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Sobiestjan

s. Stanisławow i od brata swego lat niemającego, dziedzicowie Gork. Kocze Borowe
 Winna: szl. Andrzej Kocz s. Mikołajow, szl. Jakub s. Mikołajow, szl. Jakub s. Janow
 i od braciej nieoddzielnych, szl. Mikołaj s. Grzegorzow, szl. Maciej s. Wojciechow, szl.
 Marcin^a s. Jakubow, szl. Wawrzyniec s. Marcinow, szl. Michał s. Marcinow, szl. Stanisław
 s. Jagustynow, szl. Szymon Winski, szl. Piotr s. Kacprow, dziedzicowie z Kocza Borowych.
 Skiwy: szl. Jan Skiwski s. Tobiaszow, szl. Stanisław Skiwski, szl. Szyman Skiwski,
 dziedzicowie z Skiw, z Hruszowa. Kocze Starawieś: szl. Serafin s. Janow, szl. Andrzej
 s. Janow, szl. Wawrzyniec s. Janow, szl. Piotr s. Michałow, szl. Jakub s. Stanisławow,
 szl. Maciej s. Stanisławow, dziedzicowie z Koczow Starejwsi. Toczyska Czortki: szl.
 Marcin s. Wawrzyńcow Toczyski, szl. Stanisław Wawrzyńcow s., szl. Szczepan s. Janow,
 szl. Andrzej s. Wawrzyńcow, szl. Piotr s. Michałow, szl. Jan s. Marcinow i od synowca
 swego Jana i od brata Kaspra niemocnych, dziedzicowie z Czortkow Toczysk. Malinowo:
 szl. Maciej Malinowski s. Tomaszow, szl. Jeronim s. Janow, szl. Niemiera s. Janow, szl.
 Maciej s. Janow, szl. Daniel s. Janow, szl. Wawrzyniec s. Janow, szl. Florjan s. Janow,
 szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Szyman s. Kosiński, szl. Wojciech
 s. Szczęsnego, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Frącz s. Lenartow, dziedzicowie z Malinowa.
 Krynki Białokunki Jarki: szl. Matusz Kryński s. Mikołajow, szl. Jan s. Szczęsnego,
 szl. Lenart s. Szczęsnego, szl. Maciej s. Szczęsnego, szl. Piotr s. Jakubow woźny ziemski,
 szl. Wawrzyniec s. Jakubow, szl. Walenty s. Jakubow woźny ziemski, szl. Mikołaj s. Ja-
 kubow, szl. Marcin s. Piotrow, szl. Jakub s. Piotrow, szl. Zygmunt s. Piotrow, szl. Stani-
 sław s. Piotrow, dziedzicowie z Krynek Białokunek. Harbasy: szl. Maciej Harbas s.
 Stanisława Puchalskiego, szl. Jan s. Jakuba Lachowskiego, szl. Serafin s. Andrzejow, szl.
 Serafin s. Piotrow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Jan Siedlecki,
 dziedzicowie z Harbasow. Bujaly: szl. Wawrzyniec Bujalski Mikosz, szl. Marek s.
 Wawrzyńcow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Piotrow, szl. Walenty s. Miko-
 łajow, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Jakub s. Jabramow i za synowca swego Stanisława
 niemocnego, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Marcinow, szl. Stanisław s. Szy-
 manow, szl. Piotr s. Szymanow, szl. Stanisław s. Szymanow, szl. Wojciech s. Stanisławow,
 szl. Mikołaj s. Marcinow, szl. Jakub s. Marcinow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Mikołaj
 Wrzeszcz, szl. Jan Wrzeszcz, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Mikołaj
 s. Piotrow, szl. Benedykt, szl. Wojciech s. Pawłow, szl. Szyman s. Pawłow, szl. Wojciech
 Gluchowicz, szl. Jan Szymanow s., szl. Aleksy s. Piotrow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl.
 Mikołaj s. Andrzejow, szl. Maciej Juchnowicz i od braciej swych na służbach będących,
 szl. Walenty s. Maciejow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jadam s. Janow. Niemyje Skłody:
 szl. Mikołaj s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl.
 Michał s. Janow, szl. Paweł s. Jakubow, dziedzicowie z Niemyji, z Klodow, szl. Bartosz
 s. Andrzejow stądże, szl. Stanisław s. Maciejow z Jarmuł z Niemyjej dziedzic. Kamianka
 Lacka: szl. Jan s. Jakubow, szl. Wawrzyniec s. Jakubow, szl. Jozef s. Andrzejow, szl.
 Andrzej s. Lenartow, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Szyman s. Pawłow od synow swych
 nieoddzielnych, szl. Zygmunt Wirowski, szl. Andrzej Rembiszewski i od żony swej dzie-
 dziczki, szl. Maciej s. Janow, szl. Paweł s. Andrzejow i od synowca swego Grzegorza
 s. Stanisławowego, dziedzicowie z Kamianki Lackiej. Osmola: szl. Bartosz Osmolski
 s. Szymanow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Wojciech s. Janow i od synow swych, szl.
 Marcin s. Wojciechow Koperda i od synowcow swoich lat niemających, szl. Jadam s.
 Janow, szl. Walenty s. Andrzejow i od synowca niemającego lat, szl. Jakub s. Jadamow,

szl. Lenard s. Jadamow, szl. Jabram s. Jagustynow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Szczęsny s. Andrzejow, szl. Maciej Patro s. Rafałow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jan s. Janow, szl. Jakub s. Sebestjanow, szl. Augustyn s. Stanisławow, szl. Jadam s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Lenard Wygonowski, szl. Piotr Trusk, szl. Jakub Czarkowski, szl. Jan s. Dominikow, szl. Jakub Malewski, szl. Wawrzyniec s. Tworkow i od ojca swego, dziedzicowie z Osmoli. Hruszewo: szl. Stanisław Rozwiej dziedzic z Hruszewa. Borzimy: szl. Jeronim s. Piotrow Borzyn, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Szyman s. Stanisławow, szl. Aleksy s. Mikołajow, dziedzicowie z Borzymow. Rybałty: szl. Grzegorz Rybałtowski s. Maciejow, szl. Stanisław s. Wawrzyńcow, szl. Bartosz s. Maciejow, dziedzicowie Rybałtow. Kocz Chybowa: szl. Mikołaj Kocz s. Wojciechow, szl. Michał s. Stanisławow, szl. Rafał s. Stanisławow i od brata swego Macieja niemocnego, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Jan s. Michałow, szl. Maciej s. Michałow dziedzicowie z Koczow Chybowa. Głuchowiec: szl. Jakub Głuchowski s. Piotrow i od synowca swego Jana, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Grzegorz s. Mikołajow, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Andrzej s. Stanisławow i za brata swego Jakuba, szl. Paweł s. Jakubow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Baltazar s. Stanisławow, szl. Paweł s. Janow, dziedzicowie z Głuchowca. Niemierki: szl. Jan s. Pawłow Niemierka, szl. Jakub s. Jakubow, szl. Andrzej s. Mikołajow i za tcia swego z Toczysk niemocnego, szl. Jan s. Jeronimow, szl. Jan s. Szczęsnego, szl. Marcin s. Jakubow, szl. Bartosz s. Wawrzyńca, dziedzicowie z Niemirk. Miodusy: szl. Jeronim Kossek woźny ziemski, szl. Jan s. Michałow z Miodusow, z Bogusławow, szl. Jakub s. Szczęsnego, szl. Jan Dziobus, szl. Grzegorz, dziedzicowie z Miodusow. Wygonowo: szl. Wojciech s. Janow Wygonowski, szl. Jakub s. Janow, szl. Kristof s. Maciejow, szl. Szczęsny s. Wawrzyńcow, szl. Jan s. Lenartow, szl. Maciej s. Lenartow, szl. Grzegorz s. Andrzejow, szl. Dominik s. Jakubow, szl. Zacharjusz s. Wygonowskiego, szl. Maciej Turek, szl. Jakub Rosciedło, szl. Błażej Giska, szl. Jakub Miczek, szl. Walenty Chechłowski, szl. Jan Siwy, szl. Małgorzata została Jana od dzieci swych, szl. Maciej Turko, szl. Gaweł Kundrzyk, szl. Piotr Żuk, szl. Jan Zubała, szl. Marcin Zubała, szl. Bartosz s. Maciejow, szl. Brykcy s. Jurjego, szl. Jan Kunidrzyk, szl. Jadam Zasęczny, szl. Andrzej Wiercieński, szl. Mikołaj Baranek, szl. Jakub Pstrog, szl. Piotr Pstrog, szl. Stanisław s. Szymanow, szl. Jadam s. Maciejow, dziedzicowie z Wygonowa. Porzeziny Mędle: szl. Jan Porzeziński s. Piotrow i od ojca swego, szl. Maciej s. Janow, szl. Stanisław s. Jabramow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Frydrych s. Janow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Piotr s. Janow i od ojca swego, szl. Wojciech Miłkowski z Porzezin Mędlow, dziedzicowie. Kuczyno: szl. Jakub Kuczyński s. Pawłow, szl. Andrzej s. Jadamow, szl. Stanisław s. Łukaszow, szl. Piotr s. Łukaszow i od brata swego szl. Jakuba lat niemającego, szl. Jan s. Jabramow, szl. Stanisław s. Walentego, szl. Wojciech s. Walentego, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Wawrzyniec s. Stanisławow, szl. Jan s. Klemuntow, szl. Marcin s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Baltezar Kostro i od żony swej, dziedzicowie z Kuczyna. Łuniewo: szl. Stanisław Łuniewski komornik ziemski z synami swemi Janem, Mateuszem, Walentem, szl. Salomon Wojciechow s., szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Wojciech s. Maciejow, szl. Maciej s. Maciejow, szl. Jabram s. Janow, szl. Stanisław s. Jabramow, szl. Jozef Wysk, szl. Stanisław s. Janow, szl. Wojciech s. Jędrzejow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Jozef s. Jędrzejow, szl. Baltezar s. Stanisławow, dziedzicowie z Łuniewa z Wyszow. Łuniewo Szczubły Gnaty: szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Szczęsny s. Mikołajow, szl. Jakub s. Mikołajow, szl. Paweł s. Mikołajow, szl. Łukasz s. Janow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Maciej

s. Maciejow i od synowca swego Macieja lat niemającego, szl. Maciej s. Andrzejow Plewa, szl. Jan s. Maciejow, szl. Andrzej s. Piotrow, szl. Mikołaj s. Piotrow i od brata swego Andrzeja na służbie będącego, szl. Marcin s. Jakubow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Florjan s. Maciejow i od żony swej Barbary i od dziecięcia jej Katarzyny małego, szl. Marcin s. Janow, szl. Paweł s. Janow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Maciej s. Janow, szl. Marcin s. Janow Gnattowie, szl. Roslan s. Stanisławow, szl. Jadam s. Rafałow, dziedzicowie z Łuniewa, z Szczubłow, z Gnatow. Cholewy Krole: szl. Stanisław Cholewa s. Marcinow, szl. Jakub s. Andrzejow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Maciej s. Bartoszow, szl. Mikołaj s. Bartoszow, szl. Andrzej s. Mikołajow^a, szl. Stanisław s. Grzegorzow, szl. Maciej s. Marcinow, szl. Serafin s. Janow z Krolow, szl. Jurgi Żyra z Krolow, szl. Michał s. Stanisławow, szl. Marek Ciborow, szl. Lenart Marcinow Wiński z Winnej, szl. Mikołaj Ribalth s. Stanisławow i od brata swego Piotra niedzielnego, szl. Szyman s. Pawłow, szl. Stanisław s. Jurjego, szl. Jakub s. Jagustynow, dziedzicowie z Krolow. Niemierki: szl. Walanty s. Janow Niemierka, szl. Baltazar s. Urbanow, szl. Jozef s. Wawrzyńcow, szl. Stanisław s. Wawrzyńcow, szl. Bartosz s. Benedyktow, z Niemirk dziedzicowie. Syniwickie Horbowski: szl. Andrzej Horbowski z Syniewicz z Horbowa etc. dziedzic. Olędy: ur. Jerzy Łazowski z Olęd etc. dziedzic. Wojewodki: szl. Jan s. Michałow woźny ziemski, szl. Lenart s. Michałow, szl. Stanisław s. Szymanow, dziedzicowie z Wojewodk. Kukawki: szl. Szczęsny Kukawski s. Pawłow. szl. Jakub s. Stanisławow szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Paweł s. Jakubow i od brata swego Jana na służbie będącego, szl. Marcin^b s. Mikołajow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Szczęsny s. Jakubow, szl. Sebestjan s. Janow, szl. Jakub s. Jadamow, dziedzicowie z Kukawk. Wyrozemby Kunaty: szl. Jurgi Kunat Wyrozembski, szl. Jan s. Jerzego, szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Stanisław Kuczyński, dziedzicowie z Kunatow, szl. Stanisław Paniatowski s. Bartoszow z Wyrozamb dziedzic, szl. Mikołaj s. Marcinow, szl. Piotr s. Wawrzyńcow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Paweł s. Marcinow, szl. Szczęsny s. Marcinow, szl. Wawrzyniec s. Marcinow, szl. Mikołaj s. Marcinow, szl. Baltazar s. Marcinow, szl. Piotr s. Andrzejow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Piotr s. Janow, szl. Jan s. Janow, szl. Wawrzyniec s. Janow, szl. Stanisław s. Janow Toczyskiego, szl. Jan s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Wawrzyniec s. Maciejow, szl. Stanisław s. Wojciechow Czapski, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Wawrzyńcow, szl. Paweł s. Wawrzyńcow, szl. Szymon s. Stanisławow, szl. Małgorzata żona Sobiestjana Paplińskiego, szl. Jozef s. Piotrow, szl. Piotr Topiczewski i z żoną swoją Anną, dziedzicowie z Wyrozamb. Zajęczniki: szl. Chwiedor Zajęczyński, szl. Piotr Zajęczyński, szl. Michał Zajęczyński, szl. Mikołaj Gutowski, z Zajęcznik dziedzicowie. Korowicze: szl. Andrzej Korowicki, szl. Wasyl Korowicki, szl. Szczęsny Zembrowski Jakubow i od szl. matki swej Anny, dzierżawca w Korowiczach, i od braciej swojej Jana, Stanisława, Mikołaja, Piotra, Kristofa na służbie będących, dziedzicowie z Korowicz. Krasy: szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Walenty s. Maciejow, szl. Sobiestjan s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Szczęsnego, szl. Mikołaj s. Pawłow, dziedzicowie z Krasow. Morskow: szl. Andrzej Morskowski s. Janow, szl. Paweł s. Janow, szl. Sobiestjan s. Janow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Mikołaj Mikosz, szl. Walenty Mikosz i za bracią szlachetną Sebestjana, Bartoszowa, Macieja na służbie będących, szl. Maciej Mikosz, szl. Bartosz Mikosz, szl. Aleksy s. Tomaszow,

132. * Tu u dołu dopisano Koniussa. ^b Poprawione s Maciej.

szl. Wojciech s. Janow, dziedzicowie z Morskowa. Leszczka: szl. Maciej s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Marcinow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Jan s. Walentego, szl. Bartosz s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Wojciechow, szl. Andrzej s. Kristofow, szl. Aleksy s. Maciejow, szl. Piotr Strzelicz, szl. Paweł s. Piotrow, szl. Piotr s. Kristofow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Maciej s. Szczęsnego, szl. Florjan s. Maciejow, dziedzicowie z Leszczki. Wantuchy: szl. Sebestjan Wantuch s. Mikołajow, szl. Jaronim s. Andrzejow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Andrzej s. Grzegorzow, szl. Bartosz s. Grzegorzow, szl. Marcin s. Grzegorzow, szl. Stanisław s. Filipow i za synowca swego Marcina, dziedzicowie z Wantuchow. Miłkowicze ruskie: szl. Jadam Nowosielski, szl. Kristof Korowicki, szl. Wawrzyniec Korowicki, dziedzicowie z Miłkowicz ruskich etc. Siekluki: szl. Jeronim s. Kasprow, szl. Stanisław s. Bartoszow i od żony swej Krystyny, szl. Jadam s. Grzegorzow, szl. Matusz s. Grzegorzow, szl. Wawrzyniec s. Piotrow, szl. Walenty s. Janow i od żony swej Anny, dziedzicowie z Siekluk. Jabłon(k)a: szl. Wawrzyniec s. Jadamow, szl. Jan Chroznicki, szl. Stanisław s. Maciejow Rospont i od braciej swej Mikołaja, Łukasza, na służbie będących, szl. Dorot z synem swem Cherubinem, szl. Jan Kempiski za pasierby swoje lat niemających syny Mikołaja Rozpąda, dziedzicowie z Jabłonki Rozpądow. Młóżewo: szl. Jan Młóżewski, szl. Jakub Młóżewski, szl. Zofja Młóżewska żona umarłego Macieja niegdy będącego od dziatki swych lat niemających, dziedzicowie z Młóżewa. Łazowo: szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Waśko s. Sierhiejow, szl. Iwan s. Sierhiejow, szl. Hawryło s. Sierhiejow, szl. Iwan Dussal, szl. Wołosz, szl. Steczko, szl. Andrzej Tirski, szl. Ostasz Sienkow, szl. Onucz Sienkow, szl. Hawryło Sienkow, szl. Jacko Prociowicz, szl. Michno Prociowicz, szl. Waśko Prociowicz, szl. Jadam Kobusz Andrzejow, szl. Jadam Kobusz z Paderewa, szl. Szczęsny Kobusz, szl. Jacko Gula, szl. Kocz, szl. Steczko Kopka, szl. Andrzej woźny ziemski, szl. Lewko Lichina, szl. Andrzej Kalny, szl. Jakub Smoła, szl. Klimek s. Smolin, szl. Miśko Rydwańczyk, szl. Andrzej Omienińczyk, szl. Klimek Tarassowicz, szl. Lacz s. Chwietkow, szl. Jurgi Lewoniewicz, szl. Iwan Lewoniewicz, szl. Prokop Lewoniewicz, szl. Ihnat s. Iliaszow, szl. Waśko s. Moncin, szl. Łukasz Spadek, szl. Sak s. Hlebow, szl. Maciej Kowalczyk, szl. Szyło Jan pop, szl. Iwan Krzipko, szl. Dorosz Krzipko, szl. Hrin Krzipko, szl. Marek Sierhiejow, szl. Borys Hołubka, szl. Chwietko Siesiewicz, szl. Maciej Lichina i od brata Stanisława, szl. Kaliksty Raczkow, dziedzic z Łazowa, szl. Piotr Chądzyński s. Mikołajow z Serocina dziedzic i od brata swego lat niemającego. Putkowiec nagorne: szl. Filip s. Chwidkow, szl. Ratko s. Zirchow, szl. Trochim s. Onackow, szl. Panas s. Nestorow, szl. Waśko Monkowicz, szl. Chocia Zankowa, szl. Borys s. Joskow, szl. Chwieda Hobasiowa, szl. Maciej Boh, szl. Timosz Mackowicz, szl. Waśko Mackowicz, szl. Andrzej s. Tosiow, szl. Maćko s. Andrzejow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Iwan s. Ontoniow, szl. Protas s. Chwietkow, szl. Prokop s. Łukaszow, szl. Sienko Jackow, dziedzicowie z Putkowiec nagornych. Putkowiec nadolne: szl. Łukian s. Jackow, szl. Panas Protaszow, szl. Denisz Protaszow, szl. Chodam Wasilewicz, szl. Prokop Waśkow, szl. Hleb Jackowicz, szl. Leczeko Sienkowicz, szl. Iwan Wasilewicz, szl. Jacko Wasilewicz, szl. Łukasz Paszkowicz, szl. Bohdan Joskow, szl. Monka Iwanowa i za syna Miśka, szl. Kuźma s. Hrynkow, szl. Sienko Waspolowicz, szl. Ihnat Dobiejkow, szl. Olucha wdowa, szl. Chotko s. Sienkow, szl. Haczko Wołk, szl. Chwieda Klimkowa, szl. Lacz s. Waśkow. Kurowski: szl. Piotr Kurowski dziedzic z Pniewisk. Wirzbice: szl. Andrzej z Skopow Wirzbicki, szl. Stanisław Mleczek z Skopow, szl. Lenard s. Wirzbicki, szl. Jan Wirzbicki, szl. Maciej s. Jakubow i od ojca swego, szl. Jakub s. Stanisławow, dziedzicowie z Wirzbic. Grzyby:

szl. Wit Grzyb s. Pawłow, szl. Maciek^a s. Stanisławow, szl. Stanisław, szl. Jan s. Mikołajow, dziedzicowie z Grzybow. Bohy: szl. Daniło s. Miśkow, szl. Chwiedko Kościelniewicz, szl. Piotr Sienkowicz, szl. Steczko Dachowicz, szl. Szila s. Dachow, szl. Waśko s. Chwiedkow, szl. Chwiedko s. Steczkow, szl. Jurgi s. Ilkowiczow, szl. Dmitr s. Onaczkow, szl. Maciej s. Ontochowicz, szl. Hleb, szl. Waśko s. Chwiedkow, szl. Chomacz s. Kuźmin, szl. Onaczko s. Michow, dziedzicowie z Bohow. Twarogi ruskie: szl. Tomek Twarowski s. Jakubow, szl. Stefan s. Ratkow, szl. Jan s. Brykcego, szl. Jacko s. Pawłow, szl. Jeromin s. Daszkow, szl. Aleksy s. Janow, szl. Łukasz s. Denisow, szl. Mikołaj s. Denisow, dziedzicowie z Twarogow ruskich. Morze: szl. Olechno Jakubow, szl. Waśko s. Maciejow, szl. Hawryło s. Miśkow, dziedzicowie z Morzow. Kłopoty: szl. Stanisław Kłopotowski s. Janow, szl. Michał s. Szczepanow, szl. Gabryel s. Szczepanow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Stanisław s. Markow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Bartosz s. Maciejow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Andrzej Pawłow, szl. Mikołaj Markow, szl. Trojan s. Serafinow, szl. Marcin s. Szymanow, dziedzicowie z Kłopotow. Miodusy Koprzywne: szl. Stanisław s. Pawłow Miodus, szl. Szczęsny s. Pawłow, szl. Andrzej s. Pawłow, szl. Jozef s. Pawłow, szl. Andrzej s. Pawłow, szl. Andrzej Miodus i od Marcina Koska, Dorota została po Janie, szl. Jan s. Bartłomiejow z Bogusławow Miodusow dziedzice, Bartłomiej s. Szczęsnego, dziedzicowie z Miodusow Koprzywnych. Niewierowo: szl. Lenard Niewierowski, szl. Jan, szl. Stanisław, szl. Jerzy Markow, szl. Bartłomiej, Lenard Stanisławowi, szl. Maciej, Stanisław Markowi, szl. Więclaw s. Maciejow, szl. Trojan s. Maciejow, szl. Jędrzej s. Jadamow, szl. Mikołaj s. Stanisławow Siwkow, szl. Stanisław Szczęsnego, szl. Bartosz s. Stankow, szl. Szczepan s. Jakubow, szl. Zygmunt komornik ziemski, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Szczepan s. Stanisławow, szl. Jakub s. Michałow, szl. Jadam s. Janow i za brata swego Wojciecha, szl. Kristof s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Stanisław s. Jakubow. Przypki Niewirowo: szl. Bartłomiej s. Wojciechow, szl. Jeronim s. Janow, szl. Christof s. Jakubow, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Lenard s. Stanisławow, szl. Malcher s. Stanisławow, dziedzicowie z Niewirowa Przypkow. Winna: szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Wojciech, Roslan, Kristof, synowie Stanisławowi, szl. Zacharjusz s. Mikołajow, szl. Maciej s. Jagustynow, szl. Stanisław z synowcem Janem, z synem Maciejowem, szl. Szczęsny s. Jagostynow, szl. Jakub s. Pawłow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Michał Wojciechow, szl. Jan Wojciechow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Piotr s. Jurkow, szl. Łukasz s. Mikołajow, szl. Marek s. Piotrow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Jakub s. Janow, szl. Lenart s. Urbanow, dziedzicowie z Winnej. Moczudły Pidaje: szl. Bartosz Moczulski s. Lenartow i od brata niemocnego Andrzeja, szl. Jan s. Lenartow, szl. Szczęsny s. Janow, szl. Stanisław s. Bartoszow, szl. Rafał Maciejow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Andrzej s. Lenartow, dziedzicowie z Moczudł, z Pidajow, szl. Stanisław s. Janow z Kukielk Moczudł dziedzic. Kostki, Suchodoł, Rittowo: szl. Wawrzyniec Kostka i od braciej swych nieoddzielnych: Jakuba, Jana, Stanisława, Hipolita, Piotra, dziedzicowie z Kostek, z Suchodoła etc., szl. Stanisław Suchodolski z Rittowa dziedzic. Tchorznica: szl. Piotr Głowacz Tchorznicki, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, dziedzicowie z Tchorznice. Tarnkowo małe: szl. Maciej s. Jakubow, szl. Jambroz s. Janow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Sobiestjan s. Janow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Jadam s. Stanisławow, szl. Jozef s. Stanisławow i za synowca swego, szl. Wojciech s. Jakubow, szl. Jan s. Ja-

kubow, szl. Więclaw s. Piotrow, dziedzicowie z Tarnkowa małego. Kamianka Wańki: szl. Jadam s. Janow i za brata swego Macieja niemocnego, szl. Maciej s. Janow, szl. Jurek s. Pawlow, szl. Jan s. Jerzego, szl. Maciej s. Jerzego, szl. Piotr s. Jakubow. dziedzicowie z Kamianki Wańkow. Leszczka Pierlewo: szl. Szczęsny i Baltazar synowie Bartoszowi, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Idzi, Jędrzej, synowie Jadamowi, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Szczęsny i Jan synowie Janowi, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Szymon s. Mikołajow, szl. Mikołaj i Jakub synowie Bartoszowi, szl. Jan s. Piotrow, szl. Rafał, Stanisław, synowie Pawłowi, szl. Jan Maciejow, szl. Wojciech s. Lenartow, dziedzicowie z Pierlewa Leszczki. Wojtkowice: szl. Stanisław Wojtkowski s. Wojciechow^a, szl. Jan s. . . .^b, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Kristofow, szl. Paweł s. Jakubow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Ostafiej s. Maciejow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Szczęsny s. Janow, szl. Szczęsny s. Marcinow, szl. Maciej s. Janow, dziedzicowie z Wojtkowic Glinna Starawieś. Kiczki Sosnowo: szl. Stanisław s. Mikołajow, dziedzic z Kiczki z Sosnowa. Kosianka Starawieś: szl. Mikołaj s. Szczepanow Kosinski, szl. Jakub s. Pawlow, dziedzicowie z Kosianki Starejwsi. Żółkwy: szl. Paweł Żółkowski s. Janow, szl. Zygmunt s. Mikołajow, dziedzicowie z Żółkwow. Wasilewo: szl. Łukasz s. Jakubow od ojca swego niemocnego, szl. Wojciech s. Pawlow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Jerzy s. Piotrow, szl. Maciej i za brata niemocnego, szl. Andrzej s. Jozefow, dziedzicowie z Wasielewa. Toczyska: szl. Aleksy Toczyski komornik ziemski, szl. Jakub s. Walentego, szl. Stanisław s. Sobiestjana, z Toczysk z . . .^b dziedzicowie. Paprotna: szl. Lenard Paprocki s. Stanisławow, szl. Lenard s. Dobroniow, szl. Ostafiej s. Piotrow, szl. Sobiestjan s. Bartoszow, dziedzicowie z Paprotnej. Skolimowo Rogoziec: szl. Maciej Skolimowski s. Pawlow, szl. Serafin s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Pawlow, z Skolimowa Rogoziec dziedzic. Skolimowo Wojnowo: szl. Stanisław s. Janow Krzywosz dziedzic z Wojnowa, z Skolimowa. Rzewuski Starawieś: szl. Stanisław Rzewski s. Andrzejow, dziedzic z Rzewski Starewsi. Zawady: szl. Jan s. Mikołajow Zawacki za synowca swego Więclawa lat niemającego, szl. Jabram s. Jakubow, szl. Bartosz s. Jabramow, szl. Piotr s. Serafinow, szl. Jakub s. Jabramow, szl. Gotard z synami swemi Pawłem i Zygmuntem, szl. Gotard s. Jakubow, szl. Wojciech s. Jakubow woźny, szl. Jan Zawacki, szl. Więclaw s. Maciejow, szl. Andrzej s. Marcinow, szl. Paweł s. Marcinow, szl. Piotr s. Serafinow, szl. Salomon s. Jadamow, szl. Sobieski s. Szczęsnego, szl. Maciej s. Rafałow, szl. Andrzej s. Rafałow, szl. Salomon s. Rafałow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Mikołaj rzeczony Juguda, szl. Serafin s. Wojciechow, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Jan s. Andrzejow Paczoski, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Jadam s. Marchelow, szl. Krystyna Wojciechowa. Sadowski: szl. Jan s. Piotrow z dobr swoich. Żeleźniki: szl. Jan Żeleźnicki, szl. Andrzej s. Wojciechow, szl. Maciej s. Janow, szl. Stanisław s. Jakubow Gamult i od brata niemocnego szl. Macieja, dziedzicowie z Żeleźnikow. Krasnodęby: szl. Jan Krasnodębski komornik ziemski drogicki, szl. Grzegorz brat jego, dziedzicowie z Krasnodęb Kasm. Niemije Starawieś: szl. Piotr Niemijski s. Tomaszow, szl. Stanisław Kokoszka, szl. Paweł, dziedzicowie z Niemiej Starejwsi. Poniaty Kosiorki: szl. Wawrzyniec s. Maciejow i od braciej niemocnych Jana s. Grzegorzowego, dziedzic z Poniatow z Kosiorkow. Żyry Bystry: szl. Maciej Żyra s. Markow, szl. Jan Froch, szl. Jadam Wilk, dziedzicowie z Żyrow Bystrow. Kosianka Trojan: szl. Walenty s. Trojanow od ojca swego i od braciej niedzielnych, dziedzic z Kosianki Trojanow. Kosianka Starawieś:

szl. Jakub s. Marcinow Płaskusz, szl. Gawel s. Stanisławow i za zięcie swoje niemocne szl. Jurjego s. Zygmuntowego z Siekluk, szl. Stanisława z Milkowicz, Stanisława z Kosianki, z Borut, szl. Jadam s. Jadamow i od brata swego na służbie będącego szl. Jana, szl. Mikołaj s. Szczepanow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Maciej s. Mikołajow, dziedzice z Kosianki Starejsi. Kłopoty: szl. Paweł Kłopotowski s. Jeronimow, szl. Kristof s. Jeronimow, dziedzicowie z Kłopotow. Korzeniowka: szl. Stanisław Korzeniowski s. Mikołajow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Niemiera s. Stanisławow, dziedzicowie z Korzeniowki. Gorki: szl. Jan Gorski Misor, szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Cherubin s. Maciejow, szl. Wojciech Gorski, dziedzicowie z Gork. Skorupki: szl. Piotr Skorupski Witow s, szl. Maciej s. Szczęsnego, szl. Jeronim s. Pawłow, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Grzegorz s. Mikołajow, szl. Walenty s. Mikołajow, szl. Paweł s. Mikołajow, szl. Lenart s. Witow, szl. Mikołaj s. Andrzejow, szl. Mikołaj s. Szczepanow, szl. Jeronim s. Marcinow, szl. Marcin s. Jurjego, szl. Malcher s. Mikołajow, szl. Jan s. Witow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jakub Zawisza Kożuchowski, dziedzicowie z Skorupk. Miłkowicze: szl. Wojciech Czajka Miłkowski, szl. Piotr Miodus z Miłkowic dziedzice, Marcin Siekierka z dobr swoich. Kocce, Borowe: szl. Stanisław Koc dziedzic z Borowych. Sawicze Bronisze: szl. Grzegorz Sawicki s. Bro[niszow] i od synowca swego szl. Jakuba, szl. Stanisław s. Wojciechow i od wnukow swoich szl. Macieja, Wojciecha, Mikołaja dziedzicowie z Sawicz, z Broniszow. Miłkowicze Paszkowicze: szl. Wojciech Miłkowski s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Wojciech s. Jędrzejow, szl. Jan s. Pawłow Czarny, szl. Jakub s. Pawłow Czarny, szl. Kristof s. Pawłow Czarny, dziedzicowie z Miłkowicz Paskow. Liski: szl. Bartosz Lisiecki s. Kristofow, dziedzic z Lisek. Ostrowiec: szl. Stanisław Ostrowski, szl. Grzegorz s. Wojciechow, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Paweł s. Janow, szl. Kristof s. Janow, szl. Anna dziewczka Piotrowa, dziedzicowie z Ostrowca. Krasowo: szl. Szczęsny Krasowski s. Maciejow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Szczepan s. Jakubow, szl. Stanisław s. Wojciechow i za synowca swego lat niemającego. Dmochy Rogale: szl. Wawrzyniec Dmoski s. Grzegorzow, szl. Maciej Jaszczułt, szl. Jakub s. Lenartow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Marcin s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Walenty s. Stanisławow, szl. Serafin s. Pawłow, szl. Bartosz s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Wawrzyniec s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Frącz s. Jakubow, szl. Paweł s. Walentego, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Grzegorz s. Jakubow, szl. Piotr s. Jakubow, szl. Malcher s. Wojciechow Trcionek, szl. Jan s. Jakubow, szl. Jan s. Stanisławow i od matki swej Reginy, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Szymon s. Maciejow, szl. Piotr s. Maciejow i od brata swego lat niemającego szl. Pawła, szl. Sobiestjan s. Maciejow, dziedzicowie z Dmochow Rogalow. Dmochy Rozumy: szl. Jerzy Dmoski, szl. Stanisław s. Janow Kempka, szl. Andrzej s. Janow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Jan s. Jaszczułt, szl. Piotr Jaszczułt, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Lenart s. Stanisławow, szl. [Andr]zej s. Maciejow, szl. Maciej s. Mikołajow, dziedzicowie z Dmochow Rozumow. Paplino: szl. Stanisław Papliński, szl. Szyman Papliński, ur. Anna z Olendzka żona ostała po niegdy Stanisławie Olendzkim z synami swemi z szl. Jurgiem, Baltizarem, Wojciechem, Florjanem, dziedzicowie z Paplina i z Zadniej Wolej etc. Gołasie: szl. Maciej Gołaś z powiatu Bielskiego z dobr swych w bielskiem powiecie. Jeruzale: szl. Jan s. Piotrow Jeruzalski, szl. Wawrzyniec s. Mikołajow i od synowca swego lat niemającego szl. Stanisława s. Andrzejowego, szl. Jan s. ...^a, szl. Stanisław s. Janow Zemla,

szl. Stanisław s. Szczęsnego, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Maciejow Kiczka, szl. Andrzej s. Stanisławow Zreczkow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Stanisławow, dziedzicowie z Jeruzalow. Koski: szl. Maciej Kosek s. Jakubow, szl. Rafał Leszczyński s. Pawłow, dziedzice z Koskow. Tybory Olszewo: szl. Antoni Tyborowski s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Bartosz s. Jozwow, szl. Dawid Bartoszew i od brata swego szl. Piotra, szl. Jan s. Antoniego, szl. Jaronim s. Aleksego i od brata swego niemocnego szl. Stanisława, szl. Dominik s. Stanisławow i od brata swego niemocnego szl. Wojciecha i za Jozwa syna Wojciechowego niemocnego, szl. Jan s. Serafinow, szl. Dorota została po Wszeborze, dziedzicowie z Ciborow Olszewa. Bielony: szl. Jan Bielski s. Kuczow, szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Samson s. Wojciechow, szl. Druzjana żona Janowa, dziedzicowie z Bielon. Krynki małe Sobole: szl. Jan Kryński s. Jakubow, szl. Mikołaj Moczulski od dzieci Wojciechowych, dziedzice z Krynki Sobolow, szl. Mikołaj s. Maciejow dziedzic z Krzyszczkow. Kosianka Stara wieś: szl. Stanisław Kosiński s. Grzegorzow dziedzic z Kosianki, z Starejwsi. Wyszemierze: szl. Stanisław s. Błażkow i od ojca swego, szl. Dorota żona szl. Wylina Wojciecha i od dzieci swych, dziedzicowie z Wyszemierza. Patkowski: szl. Christof Patkowski z Patkowicz, z Kotask^a etc. dziedzic. Jarynicze: szl. Mikołaj Jarynicki s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Serafin s. Mikołajow, szl. Piotr s. Mikołajow, dziedzicowie z Jarynicz etc., szl. Wojciech Gorski s. Janow i za sorzego niemocnego szl. Pawła Skolimowskiego. Rzewski Żale: szl. Paweł Rzewski s. Stanisławow, szl. Wawrzyniec s. Marcinow Pliska, dziedzicowie z Rzewsk Żalow. Błonie małe: szl. Walenty Błoński i od ojca swego niemocnego, szl. Grzegorz s. Jakubow, szl. Szczęsny Gurka s. Piotra, szl. Paweł Cyganowicz, szl. Stanisław Cyganowicz, dziedzicowie z Małego Błonia. Piotrowo Krzywokoły: szl. Szczęsny s. Marcinow, szl. Filip s. Marcinow, szl. Frącz s. Lenartow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Marek s. Stankow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Jan s. Jadamow, szl. Marcin s. . . .^a, szl. Wojciech s. . . .^a, szl. Walenty s. Janow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Kilian s. Wojciechow i od wdowy Stanisławowej i od dzieci małych, dziedzicowie z Piotrowa Krzywokoły, szl. Jaronim s. Andrzejow, szl. Maciej s. Andrzejow, dziedzicowie z Piotrowa Trojanow. Osmola: szl. Jakub Osmolski s. Sobiestjanow, szl. Szczęsny s. Janow, szl. Jakub s. Janow, szl. Marcin s. Janow, szl. Szczęsny Krzyska s. Janow, szl. Piotr s. Wojciechow, szl. Paweł s. Marcinow, szl. Trojan s. Janow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Jan s. Wojciechow, dziedzicowie z Osmoli. Błonie wielkie: szl. Maciej Błoński s. Janow, szl. Jadam s. Janow, szl. Maciej s. Jadamow, szl. Grzegorz s. Maciejow Wszebor, szl. Jan s. Stanisławow Wszebor, szl. Andrzej s. Włodzimierzow, szl. Sobiestjan s. Janow, szl. Tomasz s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Maciej s. Sebestjanow, szl. Jakub Błoński, dziedzicowie z Błonia, Kusiow etc. dziedzice. Żochy: szl. Jan s. Michałow woźny, szl. Marcin s. Michałow, szl. Paweł s. Jakubow, szl. Zacharjasz s. Pawłow, szl. Marcin s. Pawłow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Sebor s. Janow, szl. Marcin s. Janow, szl. Wawrzyniec s. Bartoszew, szl. Jakub Sienicki, szl. Bartosz s. Pawłow, szl. Małgorzata została po Pawle, szl. Maciej s. Janow, szl. Stanisław s. Szczepanow, szl. Marcin s. Szczepanow, szl. Maciej s. Szczepanow, szl. Walenty s. Szczepanow, szl. Marcin s. Stanisławow, szl. Anna została po Pawle, dziedzicowie z Żochow. Piętki Gręski: szl. Jakub s. Marcinow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl.

Maciej s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Jan s. Tomaszow, szl. Szymon, Jan, bracia rodzeni, Tomaszow, szl. Jan s. Szczepanow, szl. Wojciech s. Maciejow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Klimunt s. Maciejow, szl. Jan s. Marcinow, dziedzicowie z Piętk, z Gręsk. Żebry: szl. Piotr s. Mikołajow Sobotka, szl. Jerzy s. Mikołajow Czartek, szl. Jerzy s. Stanisławow, synowie Michałowi, szl. Lenart z synowcem swem, szl. Rafał s. Stanisławow, szl. Michał s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Tomaszow, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Stanisław Sienicki, szl. Jozef s. Maciejow, szl. Walenty s. Mikołajow, szl. Maciej s. Michałow, szl. Rafał s. Jerzego, szl. Roslan s. Wawrzyńcow, dziedzicowie z Żebrow, szl. Jozef s. Prokopow. Sredny Trcieniec: szl. Wojciech s. Jakubow za ojca swego starego, szl. Jan s. Maciejow Wszeborow, dziedzicowie z Trcieńca. Grędzice Trcieniec: szl. Tomasz s. Maciejow Kuźma, szl. Walenty s. Tomaszow, szl. Sobiestjan s. Tomaszow, szl. Wawrzyniec Wantuch s. Szczęsnego z synami swemi szl. Szymonem, Wojciechem, szl. Jan s. Maciejow i za matkę swoją Calistynę i za braciej szl. Mikołaja, Macieja, Malchiera, dziedzicowie z Grędzic Trcieńca. Długie: szl. Jan s. Jakubow, szl. Paweł s. Jakubow, szl. Jan s. Wawrzyńcow, szl. Marcin s. Pawłow, szl. Wojciech s. Jeronimow, szl. Andrzej s. Jeronimow, szl. Stanisław s. Hieronimow, szl. Wojciech Grzymek, szl. Jakub s. Wojciechow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Gabryel s. Stanisławow, szl. Tomek s. Janow, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Szyman s. Mikołajow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Wojciech s. Marcinow, szl. Walenty s. Marcinow, szl. Jan s. Ambrożego, szl. Jan s. Maciejow i za braciej Walentego i Wojciecha, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Jakub s. Mikołajow, dziedzicowie z Długich. Usza wielka: szl. Maciej s. Falkow, szl. Hieronim, Szczęsny Sulkowi, szl. Walenty, Marcin Bartoszowi, szl. Roslan Jędrzej Jerzego, szl. Charubin s. Jabramow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Maciej, synowie Pawłowi Jan, Jerzy, Lenart, szl. Bartosz s. Maciejow, szl. Maciej, Jędrzej...^a synowie Szcze[panowi], szl. Jan, Jędrzej, Piotr synowie Marcinowi, szl. Christof, Jan, synowie Tomaszow, szl. Wojciech s. Pawłow, dziedzicowie z Uszej wielkiej. Suchożebry: szl. Jan s. Jakubow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Maciej s. Janow, szl. Andrzej s. Janow, szl. Jakub s. Janow, szl. Jakub Gniewięcki i od żony Jagnice, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jędrzej s. Szczęsnego, dziedzicowie z Suchożebr. Rembiszewo: szl. Jędrzej s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Bałtyzar s. Stanisławow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Walenty s. Marcinow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Wawrzyniec s. Maciejow, dziedzicowie z Rembiszewa. Skupie: szl. Bartosz s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Grzegorz s. Stanisławow i za ojca, szl. Tomasz s. Maciejow, szl. Paweł s. Markow, szl. Jędrzej s. Wawrzyńcow, szl. Stanisław s. Wawrzyńcow, szl. Stanisław Derski, szl. ...^b s. Marcinow, ...^c. Wyszemierze: szl. Jakub s. Michałow, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Sobiestjan s. Maciejow, szl. Szymon s. Serafinow, szl. Samson s. Wojciechow, szl. Jędrzej s. Maciejow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jozef, szl. Wojciech s. Janow, szl. Jędrzej Maciejow i za Jana szl. syna Symonowego niemoćnego, szl. Maciej woźny wyszemirski, dziedzicowie z Wyszemierza. Żochy Ządęcie: szl. Stanisław Kula s. Szczepanow woźny ziemski drogicki, szl. Wojciech Kula s. Szczepanow, szl. Jakub Kula s. Szczepanow, szl. Walenty Ratyński, dziedzicowie z Żochow etc., tenże Walenty Ratyński za synowce swoje lat niemające, stamtądże dziedzice. Rzewuski: szl. Jan, Kasper, Wawrzyniec, Sebestjan, synowie Mikołajowi, szl. Jakub, Stanisław, Szymon, synowie Wojciechowi, szl. Sebestjan, Stanisław Jerzego, szl. Stanisław, Jan Maciejowi, ...^d Maciej,

132. ^a Brak jednego wyrazu. ^b Brak jednego wiersza. ^c Cały wiersz z powodu wyblaknięcia pisma nieczytelny. ^d 3 wyrazy nieczytelne.

synowie Szczęsnego, szl. Sebestjan s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Janow, dziedzicowie z Rzewusk. Bogusze Żale: szl. Maciej Sadło s. Stanisławow, szl. Marcin s. Mikołajow, szl. Zacharjasz s. Mikołajow, szl. Filemon s. Wojciechow, szl. Walenty s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Marcin s. Wojciechow, szl. Rafał s. Michałow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Jerzy s. Wojciechow, szl. Trojan s. Wojciechow, szl. Szczepan s. Stanisławow, dziedzicowie z Boguszow Żalow. Korabie: szl. Wawrzyniec s. Pawłow, szl. Gabrjel s. Jakubow, szl. Szymon s. Jakubow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Stanisław s. Serafinow, szl. Szczęsny s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Marcin s. Maciejow, szl. Walenty s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Gabrjel s. Mikołajow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Jeronim s. Wojciechow, dziedzicowie z Korabio. Rusiany: szl. . . .^a s. Maciejow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Stanisław s. Michałow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Maciej s. Michałow i od ojca swego, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Paweł s. Marcinow, szl. Piotr s. Marcinow, szl. Szczęsny, Jakub, synowie Pawłowi, szl. Andrzej, Jan, synowie Maciejowi, dziedzicowie z Rusian. Kaczyno: szl. Michał s. Jagustynow, szl. Stanisław, Jan, synowie Biernatowi, szl. Adam s. Szczęsnego, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Stanisław, Maciej, synowie Marcinowi, szl. Wawrzyniec, Stanisław, synowie Jakubowi, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Piotr, Jan, synowie Szymanowi, szl. Aleksy s. Biernatow, szl. Michał s. Janow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Biernat s. Stanisławow, dziedzicowie z Kaczyna. Obniże: szl. Franciszek s. . . .^a, szl. Piotr z żoną sw[oją] . . . [Małgo]rzatą corką, szl. Stanisław . . .^b, szl. Marek . . .^b, szl. Stanisław . . .^b, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow Koc z żoną swoją Anną, szl. Wawrzyniec s. Andrzejow, szl. Mikołaj s. Grzegorzow, szl. wdowa, która się została po Stanisławie N., szl. Jan s. Grzegorzow, szl. Bartosz s. Maciejow, dziedzicowie z Obniża. Jaruzele: szl. Jan Jaruzelski s. Maciejow, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Wojciech s. Mikołajow, dziedzicowie z Jeruzal. Krasnodęby Sipitki: szl. Jan Krasnodębski s. Wojciechow, szl. Sebestjan s. Maciejow, szl. Walenty s. Maciejow, szl. Kasper s. Maciejow, szl. Serafin s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Maciejow, dziedzicowie z Krasnodęb Sipitkow. Kasmy: szl. Lenart woźny ziemski drogicki s. Mikołajow, szl. Walenty s. Pawłow, szl. Kasper s. Pawłow, szl. Bartosz s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Andrzej s. Maciejow, dziedzicowie z Kasm. [Bło]nie małe: . . .^b Błoński s. Mikołajow, . . .^b s. Mikołajow, szl. Walenty s. . . .^b, szl. Jan s. . . .^b, szl. Paweł s. . . .^b, szl. Jakub s. Janow, dziedzicowie z Małego Błonia, szl. Jadam s. Stanisławow dziedzic z Wielkiego Błonia. Krynki Borowo: szl. Jeronim Kryński s. Andrzejow, szl. Marek s. Andrzejow, szl. Szczepan s. Marcinow, szl. Mikołaj s. Marcinow, szl. Szyman s. Janow, szl. wdowa N. została po niegdy Macieju, dziedzicowie z Krynki, z Borowa. Tchorznica Wyszki: szl. Klimont Tchorznicki s. Marcinow, szl. Maciej s. Marcinow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Jurgi s. Markowy od brata swego Wawrzyńca niemocnego, szl. Piotr s. Szczęsnego, szl. Wawrzyniec s. Wojciechow, dziedzicowie z Wyszki. Czaple: szl. Kasper Czapski s. Stanisławow, szl. Jan s. Lenartow, szl. Kasper s. Mikołajow, szl. Paweł s. Mikołajow woźny ziemski drogicki, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Stanisław s. Janow, dziedzicowie z Czapl. [Długa Dąbrowa, Łazy, Dzieściela]: . . .^b Dąbrowski . . .^b, szl. [Chris]tot s. Stanisławow, szl. [Grze]gorz s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Grzegorzow, szl. Stanisław Staszko, szl. Fronczek s. Mikołajow, szl. Salomon s. Mikołajow, szl. [Mikołaj] s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Grzegorzow, szl. Jakub s. Grzegorzow, szl. Jurgi s. Andrzejow,

szl. Maciej Klussek, szl. Rafał s. Stanisławow, szl. Maciej s. Jadamow, szl. Piotr s. Jadamow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Grzegorz s. Mikołajow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Marcin Kitka, szl. Kazimir s. Mikołajow, szl. Wielisław Godzinczyk, szl. Jan Godzinczyk, szl. Michał s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Mikołaj s. Grzegorzow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Wawrzyniec s. Biernatow, szl. Rafał s. Stanisławow, szl. Christof s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. . . .^b Grzegorzow, . . .^a woźny ziemski, szl. [Ja]dam, Jagustyn, Salomon, Jadam, Bartosz, Andrzej, szl. Stanisław s. Mikołajow, dziedzicowie z Długiej Dąbrowy, z Łazow i z Dzieścieli. Długa Dąbrowa Kaski: szl. Jan Dąbrowski od ojca swego niemocnego, szl. Bolesław s. Piotrow, szl. Piotr s. Janow i od brata swego na służbie będącego Andrzeja, szl. Maciej s. Szczepanow, szl. Jan s. Szczepanow, szl. Mikołaj s. Piotrow, szl. Stanisław s. Jozwow, szl. Jan s. Markow, szl. Mikołaj s. Jozwow, szl. Grzegorz s. Janow, szl. Wawrzyniec s. Janow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Jan s. Aleksego, szl. Jan s. Wojciechow, dziedzicowie z Długiej Dąbrowy Kask i Ziemakow. Długa Dąbrowa Wilki: szl. Abram Dąbrowski s. Aleksego, szl. Stanisław s. Aleksego, szl. Wojciech s. Aleksego, szl. Stanisław s. Grzegorzow, . . .^c, szl. Maciej s. . . .^a, szl. Jakub s. . . .^a now, szl. Roslan s. Janow, szl. Grzegorz s. Janow, szl. Bartosz s. Janow, szl. Szyman s. Mikołajow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Tomasz s. Mikołajow, szl. Bartosz s. Markow, szl. Marcin s. Janow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Wawrzyniec s. Maciejow, szl. Wojciech s. Grzegorzow, szl. Szyman s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Janow i od braciej lat niemających, szl. Andrzej Pensa od żony swej Katarzyny, dziedzicowie z Długiej Dąbrowe Wilkow. Długa Dąbrowa Kamień: szl. Sebestjan Dąbrowski s. Grzegorzow i od braciej nieoddzielnych Stanisława, Macieja i Wawrzyńca i też od żony swej dziedziczki z Kocow Starej wsi, szl. Zacharjasz s. Jakubow i od brata na służbie będącego Niemiery, szl. Wojciech s. . . .^a, . . .^c, szl. [Stani]sław s. M . . .^a, szl. Maciej s. Janow, szl. Aleksy s. Janow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Bartosz s. Wawrzyńcow i za ojca swego, szl. Jan s. Pawłow, szl. Szyman s. Michałow, szl. Mikołaj s. Michałow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Aleksy s. Pawłow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Jozef s. Stanisławow i od braciej nieoddzielnych i od synowcow na służbie będących, szl. Mikołaj s. Piotrow i od ojca swego niemocnego, szl. Aleksy s. Pawłow, dziedzicowie z Długiej Dąbrowy. Rybałty: szl. Jan Rybałtowski s. . . .^a, szl. Tomasz s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Maciejow, dziedzicowie z Rybałtow. Długa Dąbrowa Kamień: szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Sebestjan s. Pawłow, szl. Mikołaj s. Łukaszow, szl. Jan s. Wawrzyńcow, szl. Więclaw s. Mikołajow, szl. Marcin s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Jabram s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Jadamow i od ojca swego, szl. Marek s. Jakubow, szl. Marcin s. Jakubow, szl. Stanisław s. Mikołajow, dziedzicowie z Kamienia. Długa Dąbrowa Gogole: szl. Mikołaj Dąbrowski s. Mikołajow, szl. Maciej Gogol, szl. Stanisław Gogol, szl. Biernat s. Stanisławow, szl. . . .^a s. Maciejow, szl. Grzegorz s. Stanisławow, szl. Paweł s. Janow i od braciej niemocnych, szl. Stanisław Strenkowski, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Stanisław s. Marcinow i od ojca i od braciej niemocnych szl. Wawrzyńca, Jakuba, szl. Wawrzyniec s. Pawłow, szl. Stanisław s. Tyburcego, szl. Mikołaj s. Stanisławow i od braciej lat niemających szl. Rafała, Tomasza, szl. Paweł s. Aleksego, szl. Matusz s. Jabramow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Mikołaj s. Piotrow i od brata na służbie będącego szl. Stanisława, dziedzicowie z Długiej Dąbrowy Gogolow, z Dzieścielow. Długa

Dąbrowa Moczudły: szl. Marcin s. Jakubow Dąbrowski, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Maciej s. Janow, szl. Jan s. Walentego i od ojca swego niemocnego, szl. Gabrjel s. Maciejow, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Maciej s. Janow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Bartosz s. Aleksego, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Jeronim s. Aleksego, szl. Rafał s. Janow, szl. Jan s. Bartoszew, dziedzice z Długiej Dąbrowy Moczudł. Długa Dąbrowa Zabłotne: szl. Serafin s. Bartoszew, szl. Szyman s. Janow, szl. Stanisław Dąbrowski, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jabram s. Jakubow, szl. Maciej s. Janow, szl. Mikołaj s. Pawłow, szl. Mikołaj s. Janow. szl. Sobiestjan s. Jozwow, szl. Jan s. Bartoszew, szl. Andrzej s. Maciejow, dziedzicowie z Długiej Dąbrowy Zabłotnej. Cholewy: szl. Jadam s. Pawłow, szl. Aleksy s. Bartoszew, szl. Wawrzyniec s. Janow, szl. Jan s. Stanisławow, dziedzicowie z Cholew. Święcko: szl. Maciej Święcki . . .^a, . . .^b, szl. Stanisław s. Bartoszew, szl. Marcin s. Bartoszew, szl. Jan . . .^a anka, szl. Mikołaj s. Bartoszew, szl. Jan s. Stanisławow i za ojca swego niemocnego, szl. Helena Święcka żona szl. niegdy Piotra Święckiego została i od syna swego Piotra, szl. Stanisław Dominikow s., szl. Maciej s. Dominikow, szl. Maciej s. Janow, szl. Andrzej s. Marcinow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Frącz s. Szymanow, szl. Maciej s. Wawrzyńcow, szl. Marcin s. Wawrzyńcow, szl. Paweł s. Wawrzyńcow, szl. Jan s. Wawrzyńcow. szl. Mikołaj s. Wawrzyńcow, szl. Andrzej s. Wawrzyńców, szl. Maciej s. Janow, szl. Jan Święcki, szl. Maciej s. Janow, szl. Marcin s. Stanisławow, szl. Maciej s. Janow, szl. Jozef s. Jozwow, szl. Maciej s. Janow, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Szczęsny s. Bartoszew, szl. Stanisław s. Janow, szl. Szczęsny s. Wojciechow, szl. Aleksy s. Andrzejow, szl. Maciej s. Janow, szl. . . .^a s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Aleksy s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Andrzej s. Aleksego, szl. Jakub s. Aleksego, szl. Wojciech s. Aleksego, szl. Jozef s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Walenty s. Stanisławow, szl. Jan s. Bartoszew, szl. Serafin s. Bartoszew, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Jadam s. Piotrow, szl. Maciej, Stanisław, Jan, synowie Bartoszewi, szl. Jakubow s. Maciej, szl. Stanisław, Bartosz, synowie Jakubowi, szl. Jan s. Jakubow i za brata swego na służbie będącego, szl. Trojan s. Bartoszew, szl. Tomasz s. Bartoszew, szl. Stanisław s. Bartoszew, szl. Jan s. Jozwow, szl. Mikołaj s. Jozwow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Bartosz s. Stanisławow, szl. Marcin s. Bartłomiejow, szl. Stanisław s. Trojanow, dziedzicowie z Święcka, z Wolki etc. Szmurły: szl. Aleksy s. Janow, szl. Paweł s. Janow, szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Paweł s. Baltazarow, szl. Stanisław s. Szczęsnego, . . .^a s. Janow, szl. Marcin s. Stanisławow, szl. Jędrzej s. Michałow, . . .^b, szl. Mikołaj s. Lenartow, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Jerzy s. Stanisławow, . . .^a s. Janow, . . .^a s. Jagustynow, szl. Jag[ustyn] Szmurłowski, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Niemirza s. Jakubow, szl. Lenart s. Piotrow, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Aleksander s. Janow, szl. Jan Szmurło, szl. Bartłomiej, Jagustyn, synowie Janow, szl. Szyman s. Pawłow, szl. Jerzy s. Olechnow, dziedzicowie z Szmurłow. Paczoski: szl. Aleksy Gryczka Paczoski^c, szl. Lenart s. Mikołajow, szl. Jan, Marcin, synowie Jakubowi, szl. Piotr s. Marcinow Księżopolski^c, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Jeronim s. Wojciechow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Stanisław s. Kristofow, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Serafin s. Stanisławow, szl. Walenty s. Maciejow, szl. Maciej Schab, szl. Stanisław, Jerzy, Wojciech synowie . . .^a, szl. Michał, Andrzej, synowie Piotra, szl. Wojciech s. Janow, szl. Jakub s. Janow, szl. Paweł s. Piotrow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Mikołaj Kunidło

i od synow swych nieoddzielnych, dziedzicowie z Paczosc. Długa Dąbrowa Tworki: szl. Michał s. Stanisławow, szl. Piotr s. Tworkow, szl. Mikołaj Tworek, szl. Paweł, Wawrzyniec. Piotr, synowie Michałowi, dziedzicowie z Długiej Dąbrowy, Tworki. Długa Dąbrowa Rydytki: szl. Jan s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Rafałow, synowie Maciejowi, szl. Maciej s. Bartoszow, szl. Jabram s. Stanisławow, szl. Maciej s. Marcinow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Mikołaj s. Tworkow, dziedzicowie z Długiej Dąbrowy Bydytkow. Sady: szl. Stanisław i od brata swego Kristofa na służbie będącego szl. Kristofa, z Sadow dziedzicowie. Lepki: szl. Salomon Wszolek, szl. Andrzej Szeliga, szl. Maciej służebny . . .^a, szl. Stanisław Bartoszek, . . .^b, szl. Maciej Wyszemirski, szl. Piotr Porodziej, szl. Jan Wszolek, szl. Jan Kościeszka, szl. Walenty Łoj, szl. Jan Chudzik, szl. Roslan Porodziej. szl. Jan Falek, szl. Sobiestjan Falek, szl. Jan Skonieczny, szl. Wojciech Łoj, szl. Jan Łoj, szl. Paweł Szeliga, szl. Jozef Piguła, szl. Jan Szeliga, szl. Maciej, Jagustyn, woźny Wojciech Lipkowie, szl. Ambroży Wszolek, szl. Jan Borowczyk, szl. Andrzej Wszolek, szl. Stanisław Buczko, szl. Walenty Szeliga, szl. Biernat Porodziej, szl. Jan Porodziej, szl. Jerzy Christofow, szl. Erazmy Szeliga, szl. Jan Szklarz, szl. Wit Lipka, dziedzicowie z Lipkow, szl. Stanisław Wyszemirski. Świniary: szl. Łukasz Świnarski s. Jakubow i od synowca swego, który lat niema, szl. Jadama, szl. Florjan Świnarski, szl. Andrzej Świnarski, szl. Stanisław Rundek, szl. Świnarski, . . .^b, szl. Serafin s. Janow, szl. Jakub s. Janow, szl. Jędrzej Suski, szl. Jozef Suski, szl. Serafin s. Maciejow, szl. Christof, Stanisław, synowie Stanisławowi, szl. Jakub s. Mikołajow, szl. Maciej, Piotr, synowie Mikołajowi, szl. Marek Toczyski, dziedzicowie z Świnar. Uziębły: szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Lenart s. Maciejow, szl. Szczęsny s. Maciejow, szl. Serafin s. Maciejow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Walenty s. Janow, szl. Szczęsny s. Janow, szl. Stanisław s. Mikołajow i za bracią swą szl. Michała etc., szl. Kaliksty s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Grzegorz s. Grzegorzow, szl. Marcin s. Stanisławow, dziedzicowie z Uziąbł. Bejdy: szl. Stanisław Bejdo dziedzic z Bejdow, z Suchodoła, Klimow etc. Żochy: szl. Szczęsny Żochowski s. Jędrzejow, szl. Jakub s. Janow, szl. Maciej s. Maciejow, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Marcin s. Mikołajow, szl. Ja . . . s. Maciejow, szl. Walenty s. Szczepanow, szl. Stanisław s. Szczepanow, szl. Szczepan s. Walentego, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Jan, Walenty, synowie Maciejowi, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Stanisławow, szl. Piotr s. Maciejow, szl. Maciej Żoch, szl. Marcin s. Maciejow, szl. Wojciech s. Piotrow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Jan Żoch Mikołajow, szl. Jakub Żoch, szl. Maciej Stanisławow s., szl. Szymon s. Augustynow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Kasper s. Pawłow, dziedzice z Żochow i Zadębia. Kurcze: szl. Marcin s. Michałow, szl. Aleksy s. Szczęsnego, szl. Stanisław s. Michałow, szl. Mikołaj s. Michałow, szl. Anna została po Macieju, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Paweł s. Michałow, szl. Aleksander s. Szczęsnego, szl. Maciej s. Szczęsnego, szl. Wojciech s. Szczęsnego, szl. Piotr s. Jadamow, szl. Christof s. Jadamow, szl. Maciej s. Szczęsnego, szl. Serafin s. Stanisławow, szl. Krystyna została po Wojciechu, szl. Maciej s. . . .^a, szl. Stanisław s. Kristofow, szl. Bartłomiej s. Andrzejow, szl. Frącz, Aleksy Kurcze^d, szl. Maciej s. Szczęsnego, szl. Stanisław s. Lenczakow, szl. Szymon s. Bartłomiejow, szl. Bartosz Kurcz^d, szl. Wawrzyniec s. Janow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Stanisław s. Janow, z Kurczow dziedzicowie etc. Winna Krzyszczyki: szl. Piotr Wiński s. Maciejow, szl. Serafin s. Maciejow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Tomasz s. Mikołajow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Paweł s.

132. ^a i wyrazu brak. ^b Całego wiersza brak. ^c Dopisane później. ^d Ten wyraz dopisany później.

Andrzejów, szl. Stanisław s. Andrzejów, szl. Wojciech s. Andrzejów, szl. Paweł s. Grzegorzów, szl. Stanisław s. Janów, szl. Jakub s. Janów, szl. Maciej s. Janów, szl. Stanisław s. Stanisławów, szl. Jerzy s. Mikołajów, szl. Szczęsny s. Mikołajów, szl. Paweł s. Andrzejów i za Dorotę żonę Markowę, dziedzicowie z Winnej Krzyszczków. Jabłonna Świrczewo: szl. Kaliksty Jabłoński s. Aleksego, szl. Mikołaj s. Jakubów, szl. Salomon s. Wojciechow, dziedzicowie z Jabłonna Świrczewa, szl. Paweł s. . . .^a, szl. Stanisław s. . . .^a. Liski: szl. Paweł s. Mikołajów, szl. Bartosz s. Marcinów, szl. Jakub s. Mikołajów, szl. Wawrzyniec s. Stanisławów, szl. Piotr Kruszewski od żony swej Barbary i od dzieci jej, z Lisiek dziedzicowie. Miodusy Stok: szl. Stanisław s. Maciejów, szl. Stanisław s. Szczepanów, szl. Kazimir s. Szczepanów, szl. Mojżesz s. Stanisławów, szl. Zygmunt s. Stanisławów, szl. Domarat s. Walentego, szl. Maciej s. Andrzejów, szl. Piotr s. Michałow, dziedzice z Miodusów, z Stoku. Tybory Olszewo: szl. Stanisław Rojek woźny ziemski, szl. Sobestjan s. Wojciechow, szl. Aleksy s. Marcinów, szl. Paweł s. Andrzejów, szl. wdowa została po niegdy Janie, szl. Wojciech s. Maciejów, szl. Paweł s. Wojciechow, szl. Wit s. Antoniego, szl. Stefan s. Piotrow, szl. Matys s. Piotrow, szl. Stanisław Golasz s. Stefanów, dziedzicowie z Ciborów, z Olszewa. Skwierczyn: szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Jan s. Tomaszów, szl. Mikołaj s. Szczęsnego, szl. Maciej s. Szczęsnego, szl. Jan s. Szczęsnego, szl. . . .^a s. Janów i za ojca swego . . .^a, dziedzicowie z Skwierczyna. Raczyno: szl. Lenard s. Wojciechow, szl. Marcin s. Maciejów, szl. Mikołaj s. Lenartów, szl. Jan s. Bartoszew, szl. Jabram s. Jędrzejów, szl. Stanisław s. Maciejów, szl. Walenty s. Stanisławów, szl. Mikołaj Andrzejów s. Pliska, szl. Wawrzyniec s. Andrzejów Lipiński, szl. Maciej s. Jakubów, szl. Andrzej Raczyński, szl. Wojciech s. Stanisławów, szl. Barbara została po Macieju, szl. Wojciech s. Janów, szl. Jan Ziółko i za wdowę Katarzynę, szl. Łukasz s. Stanisławów, szl. Jan s. Andrzejów, dziedzicowie z Raczyna. Sawicze Bronisze: szl. Wojciech s. Janów, szl. Jędrzej s. Janów i za brata swego Piotra, szl. Jędrzej s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Jakubów, szl. Rafał s. Maciejów, szl. Marek s. Janów, szl. Maciej s. Andrzejów, szl. Antoni s. Janów, szl. Jan s. Jędrzejów Sawicki, szl. Erazmy s. Jędrzejów Sawicki, szl. Biernat s. Andrzejów, szl. Maciej s. Andrzejów, szl. Maciej s. Janów, szl. Wojciech s. Pawłow, szl. Mikołaj, Bartosz, Sawiccy, szl. Wojciech s. Pawłow i za brata Więclawa, dziedzicowie z Sawicz Broniszów. Żebrowski: szl. Mikołaj s. Żebrowski Marcinów, szl. Wojciech s. Stanisławów, szl. Walenty s. Maciejów, szl. Jerzy s. Maciejów, szl. Maciej s. Janów, szl. Wojciech s. Janów, szl. Jan s. Maciejów, szl. Lenard z żoną swą Dorotą, szl. Jan s. Maciejów, szl. Maciej s. Maciejów, dziedzicowie z Żebrow. Czaplę: ur. Helźbieta z Zebrzydowic Iwanowska została po niegdy ur. Janie Iwanowskim pisarzu ziemskim drogickim i od syna swego ur. Christofa Iwanowskiego, dworzanina Kr. J. M., z Czapl, z Minczewa etc. dziedzica. Krynica: szl. Jerzy Sasin s. Janów, szl. Jan s. Janów, dziedzicowie z Krynice. Krakowki: szl. Piotr s. Bartoszew, szl. Maciej s. Janów, szl. Augustyn s. Bartoszew, szl. Paweł s. Bartoszew, szl. Jan s. Stanisławów, szl. Jędrzej s. Stanisławów, szl. Mikołaj s. Stanisławów, szl. Maciej s. Lodwigów, szl. Walenty s. Lodwigów, szl. Tomasz s. Lodwigów, szl. Jan s. Lodwigów, szl. Bartosz s. Stanisławów, szl. Maciej s. Stanisławów, szl. Wojciech s. Janów, szl. Wojciech s. Jakubów, szl. Mikołaj s. Jakubów, szl. Jadam s. Serafinów, szl. Bartosz s. Andrzejów, szl. Paweł s. Wawrzyńców, szl. Wojciech s. Stanisławów, dziedzicowie z Krakowk. Pluty Czaroty: szl. Stanisław s. Lenartów, szl. Jerzy s. Stanisławów, szl. Jan s. Mikołajów, szl. Mikołaj s. Stanisławów, szl. Lenart s. Piotrow, szl. Paweł s. Wojciechow, szl. Wawrzyniec

s. Stanisławow, szl. Bartosz s. Mikołajow, szl. Gotard s. Jurjego Kamienski, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Szczęsny s. Marcinow, szl. Rafał s. Jerzego, szl. Paweł s. Stanisławow, z Plut i z Czarnot dziedzicowie. Skwirczyn Lacki: szl. Malcher s. Mikołajow, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Mikołaj s. Wojciechow, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Bartłomiej s. Pawłow, szl. Florjan s. Walentego, szl. Maciej s. Janow, szl. Paweł s. Janow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Aleksy s. Pawłow, szl. Antoni s. Janow . . .^a, Andrzeja, Piotra, Wojciecha, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Antoni s. Wojciechow, dziedzicowie z Kwirczyna Lackiego. Średnie Rytel Świątek: szl. Jan s. Wojciechow, szl. Andrzej s. Wojciechow, szl. Michał s. Marcinow i od brata swego szl. Jurjego niemocnego, szl. Jadam s. Jurjego i od dzieci będąc opiekunem szl. Jana, Andrzeja, Macieja, Stanisława, szl. Wojciech s. Szczęsnego, szl. Maciej s. Lenartow, szl. Jakub s. Maciejow i od żony swej Anny, szl. Wojciech s. Stanisławow i od ojca swego, szl. Sebestjan s. Wawrzyńcow i od brata swego niemocnego szl. Macieja, szl. Kasper s. Andrzejow i od ojca^b, szl. Maciej s. Jarosławow, szl. Piotr s. Jarosławow, szl. Sebestjan s. Wojciechow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Jan s. Jakubow i od ojca swego, szl. Marcin s. Piotrow i od ojca, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Walenty s. Stanisławow^c, szl. Walenty z Niepiekłow^c s. Stanisława Stocha i od [żony] swej Anny i od wdowy . . .^d, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Klimunt s. Jakubow i od wdowy Janowej, szl. Paweł s. Szczepanow, Wojciech s. Szczepanow, szl. Piotr Rytel, szl. Szczęsny Rytel, szl. Jan s. Szczepanow, szl. Bartosz s. Szczepanow, szl. Paweł Ostasiejow, szl. Jan s. Ostasiejow, dziedzic z Rytelow Wolki, Jan Skłodo z Rytelow Wolki, szl. Jan Jakubow s., szl. Marcin s. Piotrow i od wdowy Abramowej szl. Jadwigi, szl. Lenart s. Stanisławow, szl. Lenart synowiec Lenartow, szl. Lenart s. Janow, szl. Jeronim s. Janow, szl. Lenart s. Janow, szl. Jan s. Maciejow z Średnich Rytelow, szl. Piotr s. Jakubow, szl. Stanisław s. Andrzejow, dziedzic z Rytelow, szl. Sebestjan s. Stanisławow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Jan s. Stanisławow i od brata stryjecznego niemocnego szl. Jana, szl. Paweł s. Janow, szl. Katarzyna żona Bala i Pan . . ., szl. Paweł s. Janow Grodzicki, szl. Sebestjan s. Janow, szl. Jakub s. Szczęsnego, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jan s. Bartoszow i za ojca swego, szl. Marcin s. Piotrow Uścieński, szl. Bartosz s. Jakubow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Walenty s. Jakubow z Świątek, szl. Andrzej s. Lenartow i od ojca swego niemocnego szl. Lenarta, dziedzicowie z Rytelow Borkow, szl. Walenty s. Janow Świątek, szl. Piotr s. Mikołajow, szl. Marek s. Janow, szl. Stanisław woźny ziemski, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jan s. Jadamow, szl. Jakub s. Jadamow Godlewscy, dziedzicowie z Rytelow Średnich. Radziszewo Sieńczuch: szl. Szczęsny s. Szymanow i za matkę Dorotę, szl. Mikołaj niegdy Jurjego, szl. Stanisław s. Jeronimow, szl. Sebestjan s. Janow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Jadam s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Łukasz s. Jakubow, szl. Lenart s. Janow, szl. Jerzy s. Stanisławow, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Sebestjan s. Pawłow i za ojca swego niemocnego, szl. Jabram s. Stanisławow, szl. Wojciech Radziszewski, szl. Stanisław s. Rafałow i za synowca swego Gabrjela, szl. Maciej s. Szymonow, szl. Maryna została po Jakubie, szl. Andrzej s. Szymonow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Andrzej s. Szymonow, szl. Mikołaj s. Dzierzkow, szl. Jabram s. Stanisławow, szl. Jakub s. Dzierzkow, szl. Gidzi s. Andrzejow za żonę swą Annę, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Szymon s. Pawłow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jagostyn s. Stanisławow, szl. Piotr s. Wojciechow i za ojca,

132. ^a Całego wiersza brak. ^b Później dodano: »i od brata swego«. ^c Wyraz wątpliwy. ^d Dwóch wierszy brak.

szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Rafałow, dziedzic z Radziszewa Sieńczuch, szl. Jurgi s. Mikołajow, szl. Tomasz s. Rafałow, szl. Jakub s. Andrzejow, szl. Jakub s. Andrzejow, szl. Jan s. Jagustynow, szl. Tomasz s. Janow, szl. Stanisław s. Stanisławow, szl. Maciej s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Janow, dziedzicowie z Radziszewa. Kobylany Stara wieś: . . .^a, szl. Maciej s. Maciejow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Lenart s. Janow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Andrzej i od żony swej Katarzyny i od dzieci swych, szl. Stanisław s. Pawłow i od żony swej Jadwigi, szl. Maciej s. Janow, szl. Andrzej s. Janow, szl. Marcin s. Janow, szl. Michał s. Janow, szl. Stanisław s. Piotrow od matki swej Magdaleny i od szl. braciej Jana, Mikołaja, Szymona, lat niemających, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Stanisław s. Wawrzyńcow, szl. Wojciech s. Mikołajow Nassilowskiego, szl. Szyman s. Stanisławow Zawackiego, dziedzicowie z Kobylan, z Starej wsi, z Reczkow, z Koziańt. Czarkowka: szl. Jan Czarkowski s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Wawrzyniec s. Mikołajow, szl. Jakub s. Jurjego, szl. Paweł s. Bartoszow, szl. Jozef s. Piotrow, dziedzic z Czarkowki, szl. Jurgi s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Bartoszow, szl. Bartosz s. Janow, szl. Stanisław s. Janow, . . .^a, szl. Andrzej s. Rafałow, szl. Lenart s. Janow, szl. Tomasz s. Jakubow, szl. Andrzej Ślepowron, szl. Stanisław s. Janow, szl. Andrzej s. Rafałow, szl. Jakub s. Rafałow, dziedzic z Czarkowki, z Rotmow, szl. Mikołaj s. Andrzejow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Jurgi s. Andrzejow, szl. Jan s. Pawłow Gendroch, szl. Stanisław s. Jędrzejow Grot, szl. Szczęsny s. Jędrzejow Grot, szl. Marcin s. Grzegorzow, szl. Szczęsny s. Pawłow, dziedzicowie z Czarkowki, z Zawad, z Chodakow. Koczary: szl. Jan s. Jurjego, szl. Mikołaj s. Andrzejow, szl. Onisko s. Waskonis, Ostapko s. Chwiedkow szlachcić, szl. Jan Wyszemiński, dziedzicowie z Koczary. Lipiny: szl. Wit Lipieński s. Stanisławow, szl. Serafin s. Hieronimow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Lenart s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Serafinow, szl. Jadam s. Mikołajow, szl. Gabryel s. Andrzejow, szl. Serafin s. Mikołajow, dziedzicowie z Lipin. Wrzoski: szl. Jakub s. Janow, . . .^b s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Wawrzyniec s. Szczepanow, szl. Katarzyna została po Szczęsnem, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Marcin s. Stanisławow, szl. Jeronim s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Markow, szl. Stanisław s. Jadamow, szl. Wawrzyniec s. Jadamow, szl. Marcin s. Jurjego, szl. Jędrzej s. Janow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Walenty s. Bartłomiejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Maciej s. Marcinow. szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Wojciech s. Dominikow. szl. Walenty s. Dominikow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Szyman s. Maciejow, szl. Jakub s. Janow za ojca swego Michała niemocnego, szl. Jan s. Jabramow, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Jabramow, szl. Stanisław, Andrzej, Paweł, Jan, synowie Abrahamowi, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Jadam s. Stanisławow, szl. Tomasz s. Stanisławow, szl. Szczęsny s. Marcinow, szl. Roża została po Janie, szl. Stanisław s. Rafałow, szl. Szczęsny s. Rafałow, szl. Dorota została po Walentym, dziedzicowie z Wrzoskow. Moczydły Pidaje: szl. Jakub s. Łukaszow, szl. Mikołaj s. Łukaszow, szl. Zygmunt s. Bartłomiejow, szl. Jerzy s. Łukaszow, szl. Stanisław, Jan, Bartłomiej, synowie Łukaszowi, szl. Bartłomiej s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Paweł s. Janow Kukielczyk, szl. Maciej s. Stanisławow, dziedzicowie z Moczudł Pidajow. Ribałty Olszewo: szl. Rafał Rybałtowski s. Wojciechow, szl. Szczęsny s. Markow, szl. Maciej s. Lenartow, szl. Bartłomiej s. Janow^c, szl. Baltyzar s. Janow, szl. Marcin s. Jabramow, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Stanisław s. Aleksandrow, szl. Marcin s. Aleksandrow, szl. Maciej s. Ale-

ksandrow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Maciej s. Janow^a, dziedzicowie z Rybałtow Olszewa. Rybałty: szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow, dziedzic z Rybałtow. Milkowicz: szl. Maciej Milkowski s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jurgi s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Jan s. Pawłow Buskowicz, szl. Jan s. Wojciechow Siekirzka, szl. Szyman s. Jurjego, szl. Piotr s. Jurjego, szl. Jan s. Jurjego, szl. Katarzyna żona Stanisława z Siekierok, z Milkowicz, szl. Jakub z synowcem swem szl. Lenartem, z synem Błażkowem, szl. Helena żona Stanisława od męża swego, szl. Jan s. Andrzejow Harbasz, szl. Walenty s. Stanisławow Pyszcz, szl. Mikołaj s. Pawłow, szl. Wojciech s. Pawłow, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Marcin s. Stanisławow, szl. Grzegorz s. Jurjego, szl. Bączek Milkowski, szl. Christof s. Marcinow, szl. Stanisław s. Stanisławow, szl. Marcinowa wdowa, szl. Christof s. Maciejow, szl. Wojciech s. Pawłow, szl. Christof s. Maciejow, dziedzicowie z Milkowicz. Grzymały: szl. Jakub Ślepowroński, szl. Stanisław s. Szczęsnego, szl. Marcin s. Jerzego, szl. Stanisław s. Serafinow, szl. Marcin s. . . .^b, szl. Jakub s. Pawłow, szl. Wojciech s. Walentego, szl. Christof s. Stanisławow, szl. Jakub s. Janow, szl. Jakub s. Janow, szl. Jadam s. Janow i za ojca niemocnego, szl. Cherubin s. Maciejow i za ojca swego, szl. Jan s. Maciejow, szl. Maciej s. Janow, szl. Tomasz s. Janow, szl. Serafin s. Stanisławow, szl. Szczęsny s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Serafinow, dziedzicowie z Grzymał. Niepiekły: szl. Michał s. Janow, szl. Maciej s. Stanisławow i za ojca swego, szl. Jan s. Maciejow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Tobiasz s. Walentego, szl. Wojciech s. Jeronimów, szl. Jan s. Rafałow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Jan s. Jadamow, szl. Walenty s. Stanisławow i za żonę swoją Annę i od dzieci jej, dziedzicowie z Niepiekłow. Twarogi Lackie: szl. Matusz s. Marcinow Wieliczko i od ojca swego niemocnego Marcina i od brata swego Walentego, szl. Maciej s. Marcinow woźny, szl. Maciej s. Maciejow, szl. Paweł s. Marcinow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Lenart s. Marcinow, szl. Szczęsny s. Heljaszow, szl. Bartosz s. Janow, szl. Walenty s. Andrzejow, Katarzyna żona Walentego od dzieci swych lat niemających szl. Jana Andrzeja, dziedzicowie z Twarogow Lackich. Trzcieniec: Lenart s. Marcinow, szl. Marcin s. Andrzejow, szl. Walenty s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Bartosz s. Stanisławow, szl. Maciej s. Bartoszow, szl. Szczęsny s. Pawłow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Marcin s. Mikołajow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Szyman s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Sobestjan s. Janow, szl. Job s. Marcinow, szl. Serafin s. Maciejow, szl. Szczęsny s. Maciejow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Wawrzyniec s. Szczęsnego, Mikołaj, Jan, synowie Maciejowi, szl. Maciej s. Maciejow, szl. Piotr s. Maciejow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Piotr s. Jakubow, szl. Szyman s. Janow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Jan s. . . .^b, szl. Frącz Kulesza, dziedzicowie z Trzcienca Grędzic. Stany: szl. Walenty s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Jadam s. Wojciechow, szl. Jan s. Wojciechow i od ojca swego niemocnego, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Mikołaj Pirchał s. Janow, szl. Wojciech Stanski, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Salomon s. Janow, szl. Jagnicha została po Jakubie od ojca swego Jana, szl. Jan s. Pawłow, szl. Walenty s. Maciejow, szl. Szczęsny s. Marcinow, szl. Donat s. Janow, szl. Walenty s. Walentego, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Kristof s. Stanisława, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Marcin s. Włodkow, dziedzicowie z Stanow. Pogorzeli: szl. Maciej s. Jakubow, szl. Jakub s. Jakubow i za ojca, szl. Paweł s. Markow, szl. Szczęsny

s. Markow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Zygmunt s. Stanisławow, szl. Stanisław . . .^a, szl. Maciej s. Walentego, szl. Jan s. Bartoszow, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Kasper s. Wojciechow, szl. Jana została po Walentem za syny swoje Jana, Kaspra, Stanisława, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Bartosz s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Marcinow i za ojca, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Walenty s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Jurjego, szl. Maciej s. Jurjego, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Szczęsny s. Bartłomiejow, dziedzicowie z Pogorzelej. Wyszemierz: szl. Tomasz s. Janow, szl. Jurgi s. Janow, szl. Jan s. Sebestjanow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jakub s. Marcinow, szl. Andrzej s. Hieronimow, szl. Andrzej Piotrow s., szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Walenty s. Szymonow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Jan s. Szczepanow, szl. Serafin s. Maciejow, szl. Szczęsny s. Andrzejow, szl. Bartosz s. Jakubow, szl. . . .^b s. Piotrow, . . .^c, szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Frączow, szl. Paweł s. Jakubow, szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Dorota corka Jakubowa, szl. Zofja corka Jakubowa, szl. Lenart Wysemierski woźny, szl. Maciej s. Bartoszow, szl. Bartosz s. Bartoszow, szl. Szczepan s. Janow i za ojca, dziedzic z Wysemierza, szl. Wincenty s. Frączkow, szl. Jan s. Mikołajow i za ojca, szl. Szczepan s. Maciejow, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Piotr s. Janow, szl. Paweł s. Janow, szl. Jerzy s. Wojciechow, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Baltyzar s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Szyman s. Maciejow, szl. Hieronim s. Janow, dziedzicowie z Wysemierza. Myskowicze: szl. Kristof Raczek s. Janow i od braciej swych lat niemających szl. Malchiora, Stanisława, Marcina, dziedzicowie z Myskowicz etc. Buczyno: szl. Jan s. Wawrzyńcow, szl. Katarzyna żona Marcinowa, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Łukasz s. Marcinow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Stanisław s. Szczęsnego, szl. Piotr . . .^b, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Helena córka Mikołajowa, szl. Szczęsny s. Janow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Mikołaj s. Jerzego, szl. Jan s. Jakubow, szl. Szczepan s. Piotrow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Andrzejow, dziedzicowie z Buczyna. Czarnoty: szl. Grzegorz s. Andrzejow, szl. Marcin s. Jakubow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Jerzy s. Maciejow, szl. Jakub s. Janow, szl. Bartosz s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Bartosz s. Maciejow, szl. Wojciech s. Maciejow, szl. Szczęsny s. Maciejow, szl. Wawrzyniec s. Andrzejow, szl. Gregorius s. Andrzejow, szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Wojciech s. Marcinow, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Walenty s. Marcinow, szl. Wojciech s. Marcinow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Marcin s. Jakubow, szl. Bartosz s. Andrzejow, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Lenart s. Maciejow, dziedzicowie z Czarnot. Rosochate: szl. Piotr s. Maciejow i za ojca, szl. Jan s. Jakubow i od ojca, szl. Jozef s. Jakubow od ojca swego, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Jan s. Piotrow i za ojca, szl. Mikołaj s. Wojciechow, szl. Jakub s. Wojciechow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Trojan s. Janow, szl. Serafin s. Janow, szl. Christof s. Szymonow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Marcin s. Grzegorzow, szl. Sebestjan s. Jakubow, szl. Grzegorz s. Jakubow, szl. Marcin s. Wawrzyńcow, szl. Szczęsny s. Mikołajow, szl. Mikołaj s. Zacharjaszow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Jan s. Pawłow, dziedzicowie z Rosochatego. Przywoski: szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Walenty s. Mikołajow i za ojca, szl. Wojciech s. Marcinow, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Szyman s. Jakubow, szl. Zacharjasz s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Tomasz

132. ^a i wyrazu, poczem całego wiersza brak. ^b i wyrazu brak. ^c Dwoch wierszy brak.

s. Markow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Jakubow, dziedzicowie z Przywosk. Przygody: . . .^a s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Wojciech s. Marcinow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Hieronim s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Jadamow, szl. Jan s. Szymonow, szl. Cherubin s. Szymonow, szl. Jadam s. Andrzejow, szl. Jagustyn s. Andrzejow, szl. Jadam s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Paweł s. Szczęsnego, szl. Bartosz s. Szczęsnego i z żoną, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Szczęsny s. Maciejow, szl. Jambroży s. Mikołajow, szl. Jędrzej s. Mikołajow, szl. Michał s. Michałow, szl. Paweł s. Mikołajow, szl. Mikołaj s. Maciejow, dziedzicowie z Przygod. Nasiłowo: szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Tomasz s. Janow, szl. Maciej s. Michałow, szl. Hieronim s. Michałow, szl. Stanisław, Andrzej Nosiłowscy, szl. Piotr s. Mikołajow, szl. Katarzyna została po Jakobie, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Lenart s. Janow, szl. Wincenty s. Janow, szl. Urban s. Janow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Jan s. Jerzego, szl. [Sa]lomon s. Mikołajow, szl. . . .^b s. Lenartow, . . .^c, szl. Wojciech s. Lenartow, szl. Wojciech s. Szczepanow, szl. Mikołaj s. Andrzejow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jakub s. Stanisławow, dziedzicowie z Nasiłowa. Pniewiska: szl. Stanisław s. Bartoszow, szl. Wojciech s. Jakubow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Mikołaj s. Pawłow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Bartosz s. Jerzego, szl. Jan s. Jerzego, szl. Maciej s. Janow, szl. Jakub s. Maciejow, szl. Piotr s. Maciejow, szl. Maciej s. Janow, dziedzicowie z Pniewisk. Wiercienie: szl. Piotr s. Wojciechow^d, szl. Erazmy s. Maciejow, szl. Szyman s. Lenartow, szl. Piotr s. Łukaszow, szl. Maciej s. Bartoszow Kosiński, szl. Walenty s. . . .^b, szl. Łukasz, szl. Michał, szl. Jadam, szl. Wawrzyniec, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Jakub s. Janow, szl. Sobestjan s. Wojciechow, szl. Lenart s. Maciejow, szl. Łukasz s. Dominikow, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Jakub s. Dominikow, szl. Wit s. Janow, szl. Jerzy s. Jakubow, szl. Tomasz s. Szymonow, szl. Jakub Bucz . . .^a Wojciechow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Marcin s. Jakubow, szl. Jerzy s. Jakubow, dziedzicowie z Wiercienia. Żeleźniki: szl. Andrzej s. Wawrzyńcow, szl. Bartosz s. Stanisławow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Zofja została po Jakobie, szl. Bartosz s. Mikołajow, szl. Szczęsny s. Janow, szl. Walenty s. Mikołajow, szl. Krystof s. Bartoszow, szl. Jan s. Wawrzyńcow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Jan s. Jakubow, dziedzicowie z Żeleźnik. Poniaty: szl. Szczęsny s. Mikołajow, szl. Lenart s. Janow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Wawrzyniec s. Stanisławow, szl. Jan s. Jerzego, szl. Jakub s. Lenartow, szl. Walenty i od braci swej, szl. Rafał s. Jakubow, szl. Lenart s. Janow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Salomon s. Maciejow, dziedzicowie z Poniatow. Dybowo: szl. Jan s. Bartłomiejow, szl. Maciej s. Bartłomiejow, szl. Paweł s. Bartłomiejow, szl. Sebestjan s. Jerzego, szl. Stanisław s. Jerzego, szl. Walenty s. Ma . . . , szl. Stanisław . . .^b, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Jan s. Wawrzyńcow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Walenty s. Andrzejow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Wawrzyniec s. Piotrow, szl. Maciej s. Andrzejow, dziedzicowie z Dybowa. Paderewo: szl. Jan Dybowski s. Maciejow, szl. Kristof s. Stanisławow, dziedzicowie z Paderewa. Trzaski: szl. Jan Trzaska s. Filipow, szl. Maciej s. Filipow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Serafin s. Janow, szl. Stanisław s. Maciejow za Pawła syna Stanisławowego, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Wojciech s. Maciejow, szl. Stanisław s. Piotrow, dziedzicowie z Trzask. Podniesnie: szl. Jan s. Piotrow, szl. Jadam s. Piotrow, szl. Szczęsny s. Piotrow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Sebestjan s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Stanisławow,

132. ^a Całego wiersza brak, poczem i wyrazu. ^b i wyrazu brak. ^c Całego wiersza brak. ^d Dopisane później.

szl. Stanisław s. Mikołajow i od synowca swego lat niemającego szl. Jana s. Jadamowego, dziedzice z Podniesnia. Chrolowice: . . .^a s. Michałow, szl. Szczęsny s. Piotrow, szl. Jadam s. Piotrow, dziedzic z Chrolowic. Kocce: szl. Mikołaj s. Bartłomiejow, szl. Rafał s. Bartłomiejow, szl. Grzegorz s. Bartłomiejow, szl. Michał s. Bartłomiejow, szl. Stanisław s. Bartłomiejow, szl. Anna żona Maciejowa i od syna szl. Stanisława, szl. Jan s. Bartłomiejow, szl. Florjan s. Wojciechow z Kocow Chyzowa dziedzice, szl. Jan s. Jakubow, szl. Wojciech s. Michałow, szl. Stanisław s. Grzegorzow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Maciej s. Janow, szl. Wojciech s. Janow, szl. Wojciech s. Jakubow, dziedzic z Borowych, szl. Jakub s. Bartłomiejow, szl. Mikołaj s. Więclawow, dziedzic z Starej wsi, szl. Więclaw s. Jakubow, szl. Cherubin s. Jakubow z Kobusow Kocow. Księżopole Jałmużny: szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Jerzy Byski, szl. Stanisław s. Janow Koska, szl. Kristof s. Maciejow, szl. Mikołaj Dybek, szl. Marcin Dybek, szl. Mikołaj s. Janow, [szl. Andrzej Koska, . . .^a s. Janow, . . .^b, szl. Szyman s. Stanisławow. Księżopole Bu[tki]: szl. Jadam Dybowski s. Jakubow i za ojca niemocnego, szl. Jan s. Jakubow; szl. Wawrzyniec Komorowski, szl. Stanisław s. Tomaszow Budek, szl. Jabram s. Tomaszow, szl. Jan s. Hieronimow i od synow swych małych, szl. Frącz s. Piotrow, szl. Walenty s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Markow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Maciej s. Janow, szl. Marcin s. Janow, szl. Walenty Jaśkowicz. Jałmużny Zemlowie: szl. Piotr Ladenka, szl. Jan Dzierzek, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Szczęsny s. Piotrow, szl. Piotr s. Aleksandrow, szl. Hieronim Dzierzek, szl. Włodek s. Piotrow, dziedzic z Zemlów, szl. Stanisław s. Aleksandrow, szl. Wawrzyniec s. Wojciechow z Księżopola, z Komorow. Komory: szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Jerzy s. Marcinow, szl. Jan s. Piotrow, dziedzicowie z Komorów. Skupie: szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Serafin s. Stanisławow, szl. Andrzej s. Stanisławow i za ojca . . .^c. Sikory: szl. Łukasz s. Wojciechow, szl. . . .^a s. Wojciechow, szl. Mikołaj s. Wawrzyńcow, szl. Piotr s. Wawrzyńcow, szl. Jakub s. Wawrzyńcow, szl. Marcin s. Lenartow, szl. Serafin s. Lenartow, szl. Walenty s. Jakubow, szl. Łukasz s. Jakubow i od synowca szl. Jakuba, szl. Klimont s. Janow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Walenty s. Stanisławow, szl. Jan s. Marcinow Gorski, szl. Stanisław s. Janow i od braciej niebytnych na imieniu, szl. Jan s. Pawłow, dziedzicowie z Sikor. Błady: szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Walenty s. Grzegorzow, szl. Grzegorz s. Wojciechow, szl. Mikołaj s. Wojciechow, dziedzicowie z Bładow, z Sikor. Osiny Stara wieś: szl. Sebestjan Osiński, szl. Kristof, szl. Maciej, szl. Jan, szl. Mikołaj, szl. Szczęsny, szl. Szczepan, szl. Wojtek, szl. Jan Dzięciołka, szl. Andrzej, szl. Tomasz, szl. Stanisław, szl. Piotr, szl. Marcin, szl. Hieronim, szl. Kristof s. Janow, dziedzicowie z Osin St[arej wsi]. Pieńki: szl. Jędrzej s. Maciejow So . . ., szl. Jan s. Michałow, szl. Jerzy s. Janow, szl. Serafin s. Maciejow Pienkowicz, szl. Jan s. Mikołajow Pieniek, szl. Stanisław s. Janow, szl. Jędrzej s. Janow, szl. Jędrzej s. Stanisławow, dziedzicowie z Pieńkow. Piętki Gręski, Szeligi: szl. Wojciech s. Pawłow, szl. Szczęsny s. Lenartow, szl. Szczęsny s. Biernatow, szl. Stanisław s. Jabramow, szl. Rafał s. Jabramow, szl. Stanisław s. Szymonow, szl. Paweł s. Szymonow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Jędrzej s. Jakubow, szl. Maciej s. Bartłomiejow, szl. Jan s. Bartłomiejow, dziedzicowie z Piętk, z Gręsk, szl. Wawrzyniec s. Mikołajow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Mikołaj s. Maciejow, dziedzicowie z Szelig. Smoniewo: szl. Jan s. Piotrow, szl. Stanisław s. Szczęsnego, szl. Michał s. Szczęsnego, szl. Maciej . . .^a, . . .^b, . . .^c s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Jakub s. Ale-

ksandrow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Mikołaj s. Szczęsnego i za brata szl. Piotra, szl. Salomon s. Wojciechow, szl. Jędrzej s. Stanisławow, szl. Jeronim s. Pawłow, szl. Jan s. Michałow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Jeronim s. Pawłow, dziedzicowie z Smoniewa. Miodusy: szl. Zacharjasz Jabłoński, szl. Mikołaj s. Jagustynow, szl. Andrzej s. Samsonow, szl. Stanisław s. Samsonow, szl. Maciej s. Jagostynow, szl. Jozef s. Jagostynow, szl. Wojciech s. Piotrow, szl. Stanisław s. Marcinow i od szl. Stanisława, dziedzicowie z Miodusow, szl. Szczęsny s. Wojciechow z Miodusow. Miodusy: szl. Maciej s. Stanisławow i od ojca swego, szl. Jan s. Marcinow, szl. Jakub s. Marcinow, szl. Jan s. Szymanow, szl. Wojciech s. Szymanow, szl. Zygmunt s. Piotrow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Rojek s. Stanisławow woźny, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Jan s. Macieszow z Miodusow. Piętki Oczkowizna: szl. . . .^a s. Jabramow, szl. . . .^a [s. Jakub]ow, szl. Florjan s. Ja . . ., szl. Maciej s. Piotrow, szl. Sebestjan s. Andrzejow, szl. Maciej s. Janow, szl. Brykcy camerarius terrestris, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Maciej s. Jakubow. szl. Wojciech Żyra z Piętk, Oczkowizny dziedzicowie. Lubowicz Byzie: szl. Jabram Lubowicki s. Szczepanow, szl. Jagustyn s. Szczepanow, szl. Wojciech s. Dominikow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Mikołaj s. Piotrow, szl. Sebestjan s. Piotrow, dziedzicowie z Lubowicza Byziow. Niewirowo: szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Kaliksty s. Jadamow, szl. Jeronim s. Mikołajow i od braciej swej, szl. Lenart s. Maciejow, szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Stanisław s. Janow, dziedzicowie z Niewirowa Przypkow. Łozy: szl. Mikołaj s. Maciejow, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Więclaw s. Mikołajow, szl. Maciej s. Janow, szl. Jozef Łoza, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Bartosz s. Jeronimow, szl. Andrzej s. Serafinow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Jeronim s. Wawrzyńcow, dziedzicowie z Łoz. Puchały Stara wieś: . . .^a Puchalski s. Andrzejow, . . .^a chol s. Stanisławow, szl. Kristof s. Rafałow, szl. Walenty s. Andrzejow, szl. Jan s. Wawrzyńcow, szl. Marcin s. Wawrzyńcow. szl. Jan s. Michałow, szl. Stanisław s. Andrzejow, dziedzic z Puchał Starej wsi, szl. Maciej s. Marcinow, szl. Mikołaj s. Szczęsnego, szl. Stanisław s. Sasinow, szl. Jeronim s. Szczepanow, szl. Jan s. Szczepanow, szl. Andrzej s. Szczęsnego, szl. Michał s. Szczęsnego i od żony swej szl. Anny, dziedzicowie z Puchał, z Nowej wsi. Łozy: szl. Stanisław s. Wawrzyńcow, szl. Jerzy s. Wawrzyńcow, szl. Jakub s. Andrzejow, szl. Jeronim s. Wawrzyńcow, dziedzicowie z Łozy. Jaszczuły: szl. Jan s. Szczęsnego, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Szymon s. Bartoszow, szl. Zygmunt s. Stanisławow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Tomasz s. Maciejow, szl. Piotr Jaszczuł, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Tomasz s. Stanisławow, szl. Paweł s. Stanisławow, szl. Michał s. Stanisławow, szl. Tomasz s. B . . . Krasowicze: szl. Marek s. Wawrzyńcow, szl. Marcin s. Andrzejow, szl. Jakub s. Piotrow, szl. Kasper s. Piotrow, szl. Zygmunt s. Zygmuntow, szl. Szymon s. Bartoszow, szl. Serafin s. Jakubow, szl. Jan s. Pawłow, dziedzic z Krasowicz, szl. Bartosz s. Janow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Piotr s. Janow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Maciej s. Janow, szl. Wojciech s. Wawrzyńcow, dziedzicowie z Krasowicz Jagiełk, szl. Maciej s. Pawłow, szl. Jakub s. Hieronimow, szl. Mikołaj s. Pawłow, szl. Anna została po Szymonie, dziedzicowie z Krasowicz. Malinowo: szl. Wojciech s. Markow, szl. Wawrzyniec s. Lenartow, szl. Piotr s. Pawłow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Maciej s. Wojciechow, szl. Maciej, Mateusz synowie Alb . . ., szl. Marcin s. Jakubow, szl. Jakub s. Andrzejow, szl. Walenty, Jan Malinowscy, dziedzice. Mogilnica: szl. Benedykt Mogilnicki s. J . . ., szl. Piotr s. Janow, szl. Piotr s. Klimontow, szl. Jan s. Klimontow, . . .^b. [Zalejsie:

132. ^a i wyrazu brak, ^b Całego wiersza brak.

[szl. Andrzej s. Bartłomiejow, szl. [Mi]kołaj s. Pawłow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Sebestjan s. Janow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Wojciech s. Stanisławow, dziedzicowie z Zalesia. Zalesie: szl. Jan Zaleski Zawada, szl. Maciej Zawichost, szl. Maciej s. Jerzego, szl. Więclaw s. Piotrow, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Andrzej s. Jakubow i za Jakuba brata swego, szl. Maciej Piotrow s., szl. Jakub s. Szczęsnego, szl. Jan s. Szczęsnego, szl. Piotr s. Andrzejow, szl. Jan s. Andrzejow, szl. Urban s. Piotrow, szl. Marek s. Piotrow, dziedzicowie z Zalesia. Drohiczyn: sławętna Jagnica została po Michale Czechu mieszczaninie drogickim z dobr swych wolnych przez J. K. Mość przywilejem opatrzonych wolnością. na Drohiczynie leżących, i od dziatek swych, szl. Jan Chądzyński z osiadłości swej z dobr Drohiczyna oprzywilejowanych od krola J. Mości na wolność mianych wedle swego przywileju. Strusy: szl. Zygmunt Strus s. Janow, . . .^a s. Pawłow, . . .^b, szl. Aleksy s. Szczęsnego, szl. Kristof s. Piotrow za . . .^b, szl. Marcin s. Pawłow . . .^b, szl. Piotr s. Szczęsnego, szl. Jakub s. Wojciechow i od ojca swego, szl. Sebestjan s. Wojciechow, szl. Benedykt s. Błażkow, szl. Marcin s. Błażkow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jan s. Piotrow, szl. Benedykt s. Janow, szl. Jan s. Szczęsnego, dziedzicowie z Strusow. Smolaki: szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Jan s. Bartoszow, szl. Florjan s. Bartoszow, szl. Stanisław s. Marcinow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Szymon s. Janow, szl. Jakub s. Janow, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Wawrzyniec s. Piotrow, szl. Zygmunt s. Wojciechow, dziedzicowie z Smolakow. Lubowicz Kuczyno: szl. Mikołaj s. Jabramow, szl. Rafał s. Jabramow, szl. Więclaw s. Jabramow, szl. Bałtyzar s. Jabramow, szl. Walenty s. Jakubow, szl. Jan s. Jakubow, szl. Wojciech s. Jakubow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Banaś s. Marcinow, szl. Andrzej s. Pawłow, dziedzice z Kuczyna Lubowicz. [Kaliski]: . . .^a została po Stanisławie . . .^a i od dziewczki swej [Magd]aleny, szl. Stanisław s. Janow, szl. Piotr s. Marcinow dziedzic z Kalisk. Stelągi: szl. Hieronim s. Mikołajow, szl. Paweł s. Mikołajow, szl. Jan s. Szczepanow, szl. Jadam s. Marcinow, szl. Wojciech s. Grzegorzow, szl. Urban s. Piotrow, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Paweł s. Grzegorzow, szl. Marcin s. Raciborow, szl. Bartosz s. Szczęsnego, szl. Jan s. Grzegorzow. szl. Paweł s. Raciborow, szl. Sebestjan Stelągowski, dziedzicowie z Stelągow. Przesmyki: szl. Stanisław s. Janow i od żony szl. Anny, szl. Stanisław s. Klimontow i od żony swej Zofjej, szl. Maciej s. Mikołajow Piechno, szl. Jakob s. Gawłow, szl. Paweł s. Janow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Jan s. Stanisławow, szl. Jan s. Szczęsnego^c, szl. Sobiestjan s. Stanisławow, szl. Piotr s. Stanisławow, dziedzicowie z Przesmyk, szl. Więclaw s. Jurkow^c. Leszczka Mikulicze: szl. Jan s. Pawłow, szl. Jerzy s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Wawrzyniec s. Andrzejow, dziedzicowie z Leszczki Mikulicz, szl. Idzi Leszczyński, . . .^d. Lubowicz: szl. Jan s. Jurjego, szl. Szczęsny s. Jurjego, szl. Jozef s. Maciejow, dziedzicowie z Lubowicz, z Kuczyna. Karskie: szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Walenty s. Stanisławow i od brata swego niebytnego na imieniu szl. Mikołaja, dziedzicowie z Karskich, z Trebczycz, szl. Lenart Wirzbicki s. Pawłow. Prostynia: szl. Paweł s. Maciejow, szl. Sobiestjan s. Maciejow, szl. Jurgi s. Piotrow od ojca swego starością zjętego, szl. Kristof s. Mikołajow i od synowcow swych Frącza syna Piotrowego, Macieja Janowego i małych synowcow, szl. Wojciech s. Baltazarow, szl. Jadam s. Baltazarow, dziedzicowie z Prostyniej. Siekluki: szl. Jan s. Jakubow, szl. Walenty s. Michałow, szl. Bartłomiej s. Wojciechow, dziedzicowie z Siekluk. Krynki: szl. Stanisław s. Wawrzyńcow, szl. Wojciech s. Wawrzyńcow, szl. Sebestjan s. Janow, szl. Stanisław

132. ^a i wyrazu brak. ^b Całego wiersza brak. ^c Dopisane później. ^d Dwóch wierszy brak.

s. Maciejow, szl. Paweł s. Mikołajow, szl. Jakub s. Walentego, szl. Andrzej s. Tomaszow, szl. Andrzej s. Biernatow, szl. Paweł s. Biernatow, szl. Paweł s. Ambrożego, szl. Maciej s. Ambrożego, szl. Paweł . . .^a, . . .^b, . . .^a s. Jakubow, szl. Andrzej s. Jakubow, szl. Biernat s. Maciejow, szl. Dorota corka Stanisława, dziedzicowie z Krynek. Borychowo: szl. Jan s. Piotrow, szl. Andrzej s. Tofilow, szl. Tomek s. Mikołajow, szl. Jurgi s. Mikołajow, szl. Jurgi s. Kristofow, dziedzicowie z Borychowa. Czarnkowska: szl. Jan s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Matusz s. Mikołajow, szl. Michał s. Bartoszow, dziedzicowie z Czarnkowki. Poniaty: szl. Jan s. Pawłow, szl. Jakub s. Pawłow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Stanisław s. Pawłow, dziedzic z Poniatow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Aleksy s. Janow, szl. Jan s. Pawłow, dziedzicowie z Poniatow Zagajnych. Twarogi Ruskie, Piętki Basie: szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Jakob s. Jabramow, szl. Matusz s. Jabramow, szl. Stanisław s. Aleksego. . . .^c. Gnaty: szl. Paweł s. . . .^a, szl. Jan, szl. Maciej, szl. Małgorzata. Anna, szl. Maciej, dziedzicowie z Gnatow, z Soczewk. Poniaty: szl. Andrzej s. Szczęsnego, dziedzic z Poniatow. Miodusy Stok: szl. Stanisław s. Kaspro, szl. Jan s. Kaspro, dziedzicowie z Miodusow Stok. Zalesie: szl. Stanisław s. Jurjego, szl. Andrzej s. Stanisławow, szl. Jagustyn s. Stanisławow, szl. Maciej s. Jakubow, szl. Stanisław s. Jurjego, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Sobiestjan woźny ziemski, szl. Halena została po Macieju, dziedzicowie z Zalesia. Lipiny: szl. Jan s. Mikołajow, szl. Jadam s. Janow, szl. Wawrzyniec s. Andrzejow, szl. Maciej s. Serafinow, szl. Aleksy s. Serafinow, Hieronim s. Serafinow, szl. Sebestjan s. Stanisławow, dziedzicowie z Lipin. Bujały: szl. Bartłomiej s. Grzegorzow i ojca, szl. Więclaw s. Stanisławow, szl. Jozef s. . . .^alow, . . .^a Stanisławow, . . .^d. Jabłonka: szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Aleksander s. Piotrow, dziedz. . . .^a, szl. Aleksander s. Więclawow i od ojca swego, szl. Jakub, Jan, dziedzicowie z Jabłonki Świerzowo. Tybory Kamianka, Olszewo: szl. Tomek s. Wojciechow, szl. Andrzej s. Wojciechow, szl. Hieronim Jałbrzykowski i od braciej swych lat niemającej Jana, Marcina, szl. Szczepan s. Piotrow Jałbrzykowski od dzieci Stanisława, Pawła, szl. Wawrzyniec s. Janow, szl. Salomon s. Sobiestjanow, szl. Zofja żona Stanisławowa od dziatki swych lat niemających szl. Mikołaja, Andrzeja, dziedzice z Tyborow Kamianki, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Paweł s. Mikołajow, dziedzice z Olszewa. Pliski: szl. Andrzej s. . . .^e, szl. Jan s. Szczęsnego, szl. Piotr s. Jakubow, szl. Stanisław s. Tomaszow i za brata . . .^a, szl. Maciej s. . . .^a, szl. Mikołaj s. . . .^a, szl. Zygmunt . . .^a, szl. Katarzyna została . . .^a, dziedzicowie . . .^a. Bujny: szl. Jambroży Bujno s. . . .^a, szl. Jakub s. Mikołajow, szl. Mikołaj s. Wojciechow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Dominik s. Wojciechow, szl. Krystof Klepacki, dziedzicowie z Bujnow. Wiercienie Zabłotne: szl. Jerzy s. Stanisławow, szl. Jakub s. Stanisławow i za Wawrzyńca niemocnego brata swego, szl. Piotr s. Michałow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Wojciech s. Pawłow, dziedzicowie z Wiercienia Zabłot[nego]. Momotki: szl. Grzegorz s. Janow, szl. Andrzej Woliszowicz, szl. Jerzy s. Baczkow, . . .^a Gościmowicz. . . .^a hiej Miniewicz, szl. Andrzej . . .^f. [Baczyki]: . . .^a s. Iwanow, szl. Iwan s. Przyczkow, szl. Chwiedko s. . . .^a, szl. Hryń s. Hryniow, [szl. Kon]drath s. Wasielow, dziedzicowie z Baczyk. Momotki: . . .^a s. Szczepanow, . . .^a s. Andrzejow, [He]ljasz s. Andrzejow, . . .^a s. Wołoszow, szl. Onaczko s. Miekiecin, szl. Iwan s. Andrzejow, szl. Andrzej s. Wołoszow, szl. Daniel s. Wasylow, szl. Daniel

132. ^a 1 wyrazu brak. ^b Dwoch wierszy brak. ^c Trzech wierszy brak. ^d Brak około 8 wierszy; zdaje się, że to były Lipiny. ^e Brak około 8 wierszy. ^f Kilku wierszy brak.

s. Andrzejow, szl. Dmitr s. Ilków i za brata Wołosa, szl. Onaczko s. Haczków, szl. Piotr s. Haczkow, dziedzicowie z Momotek. Maleszewa: szl. Szczęsny s. Janow, szl. Serafin Maleszewski, szl. Jan s. Hieronimow, szl. Marcin s. Jakubow, szl. Wojciech s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Mikołaj s. Wojciechow, szl. Wojciech s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Andrzejow, . . .^a, szl. Wojciech . . .^b za synowca swego szl. . . .^b wa niemocnego, szl. Maciej s. Lenartow i za synowca swego Andrzeja niemocnego, szl. Maciej s. Lenartow, szl. Andrzej s. Lenartow, szl. Paweł s. Lenartow, szl. Wojciech s. Dominikow, szl. Sobiestjan s. Dominikow, szl. Wojciech s. Lenartow, szl. Hieronim s. Stanisławow, szl. Kristof s. Stanisławow, dziedzicowie z Maleszewej. Kasm Krasnodęby: szl. Jan s. Stanisławow Sadło, szl. Piotr woźny ziemski, szl. Jakub Krasnodębski, szl. Paweł s. Marcinow, szl. Jan s. Marcinow, szl. Kasper s. Janow, dziedzice, szl. Paweł s. Michałow, szl. Jozef s. Michałow, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Grzegorz s. Mikołajow, szl. Bartosz s. Szymonow, dziedzicowie z Kasm Krasnodąb, szl. Maciej s. Piotrow, szl. Kasper s. Szymanow, szl. Mikołaj s. Szymanow, dziedzicowie z Kasm Krasnodąb. Ba . . . a: . . .^c. Mistale: . . .^b an s. Maciejow, szl. Jakub s. Jozwow, szl. Więclaw s. Maciejow, szl. Jan s. Jozwow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Jan s. Serafinow, szl. Szymon s. Jakubow, dziedzicowie z Mistalow. Rude Wielkie: szl. Wawrzyniec s. Bartoszow, szl. Paweł s. Jakubow, szl. Maciej s. Andrzejow, szl. Grzegorz s. Mikołajow, szl. Lenart s. Wawrzyńcow, szl. Stanisław s. Stanisławow, dziedzicowie z Rudych Wielkich. Usza Tybory: szl. Jakub Uszyński s. Bartoszow, szl. Maciej s. Bartoszow, szl. Szczepan s. Bartoszow, szl. Andrzej s. Bartoszow, szl. Paweł s. Bartoszow, szl. Stanisław s. Jabramow, szl. Jan s. Michałow, szl. Wawrzyniec s. Jakubow i od brata swego, szl. Mikołaj s. Ja . . . , [dziedzi]cowie z Uszy [Tyborow]. [Skorupki]: . . .^a [Miko]łaj Książopolski s. Stanisławow, szl. Salomon s. Mikołajow, szl. Grzegorz s. Mikołajow, szl. Jan s. Pawłow, szl. Szczęsny Skorupka, dziedzicowie z Skorupiek. Niemierki: szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Jerzy s. Mikołajow, dziedzicowie z Niémirk. Moczudły Kukielki: szl. Maciej s. Janow, szl. Mikołaj s. Janow, szl. Baltazar s. Mikołajow, szl. Andrzej s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Mikołajow, szl. Jabram s. Pawłow, dziedzicowie z Moczudł, z Kukielk^d, szl. Jakub s. Stanisławow Szysczyk^d, szl. Jurgi s. Lenartow, dziedzicowie z Moczudł. Dzieściela Trzeciny: szl. Andrzej s. Jurjego i od syna nieoddzielnego szl. Jana, szl. Stanisław s. Stanisławow i od matki swej Doroty, dziedzicowie z Dzieściel, z Trz[eciny]. Paprotna: . . .^a. Czaple: szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Marcin s. Wojciechow, szl. Paweł s. Maciejow, szl. Sobiestjan s. Marcinow, [szl. Wa]lenty s. Janow, [szl. Sta]nisław s. Lenartow, [szl. M]aciej s. Kristofow, [szl. Sta]nisław s. Kristofow, szl. Zygmunt s. Stanisławow, dziedzicowie z Czapl Andrelewicz, szl. Paweł s. Marcinow, szl. Mikołaj s. Janow, dziedzicowie z Czapl. Męczyno: szl. Jakub s. Nagorka, dziedzic z Męczyzna. Pieczyski: szl. Matusz s. Jurjego, szl. Jan s. Szczęsnego, szl. Zygmunt s. Szczęsnego, dziedzicowie z Pieczysk. Pidaje: szl. Szczęsny Moczulski s. Bartoszow, szl. Aleksy s. Janow, dziedzicowie z Moczudł Pidajow. Nieciecza: szl. Mikołaj s. Janow, szl. Jerzy s. Janow, szl. Jakub Suchodolski Szczęsnego s., szl. Walenty s. Maciejow, [szl. Pio]tr s. Andrzejow, . . .^e. [Wirowo]: . . .^e Sebestjanow, szl. Lenart s. Piotrow, dziedzicowie z Wirowa. Radziszewo: szl. Wincenty s. Szymonow, szl. Michał s. Janow, szl. Szymon s. Mikołajow i za bracią swą

132. ^a Około 8 wierszy brak. ^b 1 wyrazu brak. ^c Około 10 wierszy brak. ^d Ten wyraz dodała inna ręka. ^e Brak kilku wierszy.

niedzielną, szl. Jan s. Marcinow, szl. Idzi s. Pawłow, szl. Mikołaj s. Pawłow, szl. Jakub s. Wawrzyńcow, szl. Maciej s. Markow, szl. Bałtyzar s. Maciejow, szl. Andrzej s. Maciejow, szl. Mikołaj s. Jakubow Skok, szl. Antoni Radziszewski, dziedzicowie z Radziszewa. Rozbity Kamień: szl. Marcin s. Maciejow, szl. Jan s. Maciejow, szl. Erazmy s. Więclawow, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Kristof s. Wojciechow, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Stanisławow, szl. Jerzy s. Maciejow, szl. . . .^a s. Więclawow, szl. . . .^a Rozbicki . . .^b. [M]oczudły [Stara wieś: szl. Jadam s. Ja . . ., szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Walenty s. Stanisławow, szl. Mikołaj s. Pawłow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Rafał s. Janow, szl. Maciej s. Stanisławow, dziedzic z Moczudł, szl. Jakub s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Jan s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Maciejow, dziedzic z Starej wsi. Puchały Nowa wieś: szl. Lenart s. Mikołajow, szl. Lenart s. Irzego, szl. Maciej s. Biernatow, szl. Jan s. Serafinow, szl. Stanisław s. Szczepanow, szl. Serafin s. Szczepanow, dziedzicowie z Puchał. Tarnkowo małe, wielkie: szl. Jan s. Janow i za synowce swe . . .^a, Kristofa, . . .^c, szl. Wojciech . . .^a, szl. Jan s. Wojciechow, szl. Walenty za żonę swoją Zofję, dziedzicowie z Tarnkowa. Rude małe: szl. Stanisław s. Pawłow, szl. Anna została po Janie, szl. Zofja została po Jadamie, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Hieronim s. Pawłow, szl. Zygmunt s. Pawłow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Piotr s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Janow, dziedzicowie z Rudych małych. Żyry: szl. Maciej s. Marcinow i za brata swego lat niemającego, szl. Trojan s. Jakubow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Małgorzata została po Mik[ołaju], szl. Jadam s. Rafałow, szl. Anna została po Pietrze, dziedzicowie z Żyrow, szl. Stanisław s. Maciejow, szl. Marcin s. Andrzejow, szl. Marcin s. Jurjego, szl. Stanisław s. . . .^a . . .^c. [Białokunki]: szl. Wawrzyniec s. Pawłow, szl. Marcin s. Stanisławow i od ojca swego, dziedzicowie z Białokunk. Lubowicz: szl. Piotr s. Michałow, szl. Stanisław s. Jakubow, szl. Stanisław s. Wojciechow, szl. Stanisław s. Mikołajow z Lubowicza. Lubowicz Byzie: szl. Jan s. Bartoszew, szl. Stanisław s. Pawłow, dziedzic z Byziow. Kożuchowo: szl. Andrzej s. Pawłow, szl. Mikołaj s. Jakubow, szl. Stanisław s. Szymonow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Szczęsny s. Stanisławow, szl. Maciej s. Stanisławow, szl. Stanisław s. Janow, szl. Maciej s. Szymonow, szl. Jakub s. Szymonow Zawisza, szl. Stanisław s. Pawłow, dziedzicowie z Kożuchowa. . . .^d s. Pawłow i od ojca, . . .^d, szl. Stanisław s. Andrzejow, szl. Stanisław s. Bartoszew, szl. Jan s. Walentego i za ojca, szl. Stanisław s. Bartoszew, szl. Bartosz s. Ambrożego, szl. Tomasz s. Andrzejow, szl. Serafin s. Janow, szl. Maciej s. Mikołajow, szl. Jan s. Jakubow, dziedzicowie z Sosnej Jaj . . . Długie: szl. Jakub s. Mikołajow, szl. Stanisław s. Janow i za brata szl. Zygmunta, szl. Stanisław s. Piotrow, szl. Jeronim s. Grzegorzow, szl. Jan s. Maciejow, z Długiej Grodziska dziedzic, szl. Jan s. Mikołajow. Złotki: szl. Łazarz s. Piotrow, szl. Andrzej s. Piotrow, szl. Bartosz s. Wojciechow, dziedzicowie z Złotkow.

132. ^a I wyrazu brak. ^b Brak 10—12 wierszy. ^c Brak około 10 wierszy. ^d Brak około 12 wierszy.

133.

Lublin, 24 maja 1569 r.

Zygmunt August król polski stwierdza, że Jan Wnuczek ziemianin bielski złożył dodatkowo przysięgę królowi i Koronie polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 31—32^v: Recognitio de praestito iuramento Johannis Wnuczek. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 438—439: Recognitio de praestito iuramento nobilis Johannis Wnuczek. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 67 str. 395: Recognitio de praestito iuramento nobilis Johannis Wnuczek. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii. Jest to odpis z Kop. 1 lub 2.

Zygmunt August etc. Wszem i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, oznajmujemy, iż gdy szlachetny Jan Wnuczek z powiatu bielskiego, dosyć czyniąc rozkazaniu naszemu, był gotow czynić przysięgę nam i Koronie polskiej powinna w powiecie swym, ale dla słusznych przyczyn, które na sobie miał, uczynić jej na ten czas nie mógł, wszakże jednak uchodząc tego, aby się na nim żadna egzekucja nie ściągała, tedy przed nami czyniąc naszemu rozkazaniu dosyć, tu w Lublinie przysięgę nam i Koronie polskiej powinna uczynił. Co ku każdego, a mianowicie starosty naszego brańskiego wiadomości przywodząc, rozkazujemy, aby przeciwko temu to Janowi Wnuczce, który nam i Koronie polskiej powinna przysięgę uczynił, żadnej egzekucji nie ekstenrowali, ale żebyście go we wszystkim spokojnie zachowali dla łaski naszej. Ku czego lepszemu świadomości pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Lublinie, XXIII° dnia maja roku Pańskiego 1569.

Relatio reverendi Francisci Krasieński prepositi Plocensis et r. P. vicecancellarii.

134.

Lublin, 25 maja 1569 r.

Zygmunt August naznacza dygnitarzom, szlachcie i mieszczanom ziemi wołyńskiej na 16 czerwca 1569 r. nowy termin do złożenia przysięgi królowi i Koronie polskiej.

1. Tekst polski.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 31^v—32^v: Mandatum universale ad terras Voliniae de praestando iuramento. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 439—441: Mandatum universale ad terras Voliniae de praestando iuramento. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 69 str. 405—408: Mandatum universale ad terras Voliniae de praestando iuramento. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii. Jest to odpis z Kop. 1 lub 2.

II. Tekst ruski.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum centralne w Kijowie t. 2043, Księga grodzka łucka, k. 252—253, nr. 231. Uniwersał ten wniósł przed urjad khrodskij łuckij do mene Petra Chomeka podstarosteho łuckoho w nebytnosti eho miłosti knjazja Bohusza Koreckoho starosty łuckoho, braclawskoho i wenickoho komornik a komisar eho krolewskoe miłosti urozonyj pan Stanisław Molskij, a urząd wpisał uniwersał do aktów, z skotoroju zarazomъ kopiej spisawszi pod pieczatju khrodskoju wedle obyczaju starodawnoho w powet rozosłał.

Zygmunt August z łaski Bożej krol polskiej etc. Wszem wobec i każdemu z osobna, dygnitarzom, książętom, paniętom, urzędnikom ziemskim, starostom naszym i ich podstarościom i wszem stanu rycerskiego ludziom, burmistrzom, rajcom i innem urzędem miejskiem Ziemi wołyńskiej, obywatelom wiernym nam miłym, łaskę naszą krolewską. Wierni nam mili. Wyrozumieliście dosyć z naszych uniwersałow pirwszych¹, jakośmy wołyńską Ziemie, ktora zdawna do Korony należała, tejsze Koronie zaś przywrocili, gdzie przytym dygnitarzom, książętom, paniętom, urzędnikom przez listy nasze rozkazaliśmy byli, aby wszyscy dla uczynienia przysięgi nam i Koronie polskiej powinnej tu się na kwietnią niedzielę blisko przeszłą² stanowili pod winą w tamtych uniwersalech opisaną. Ktorego czasu na żądanie wszystkich stanow tejsze Ziemi wołyńskiej na 14 dzień maja pomknęliśmy³, na który rok jako zawity acz przedniejszy panowie i rady, książęta i panięta i rycerskiego stanu niemało ludzi tu przed nami stanowili się i przysięgę powinną nam jako krolowi polskiemu i Koronie naszej uczynili, wszakoż iż jest rzecz potrzebna i powinna, aby nietylko przedniejsi ludzie, ale też wszyscy obywatele Ziemi wołyńskiej, tak rycerskiego, jako też i miejskiego stanu, takoz przysięgi nam i Koronie naszej uczynili, iż się nam nie zdało, aby dla uczynienia tej powinności tu wszyscy przyjechać mieli, przeto, folgując w tym i rzeczom i potrzebom ludzkim, wszystkim tym,

Żikhimont Awhust Bożju miłostju krol polskij, welikij knjazъ litowski, ruskij, pruskij, mazowecъkij, żomoitskij etc. pan i dedicz. Wszem wobec i każdemu z osobna, dikhnitarom, knjażatomъ, panjatom, urjadnikomъ zemskim, starostam naszymъ i ich podstarostim i wsimъ stanu rycerskoho ljudemъ, burmistrom, rajcom i inym urjadomъ mestskim Zemli wołyńskoe, obywateljom wernym nam miłym, łasku naszą krolewskuju. Wernye nam miłye. Wyrozumeli sja dosyt z uniwersałow naszych perwszych¹, jakesmo wołyńskuju Zemlju, ktoraja zdawna do Korony należała, tejsze Korone zas priwernuli, hde pri tom dikhnitaromъ, knjażatom, panjatom i urjadnikom czerez listy naszi rosказaliesmo byli, aby wsi dlja uczinenja prisehi nam i Korone polskoj powinnoe tut sja na kwetnuju nedelju blisko proszłuju² stawili pod winoju w tamtych uniwersalech opisanuju. Kotoroho czasu na żadane wsich stanow toez Zemli wołyńskoe na czetwertynadcat den maja pomknuliesmo³, na któryj rok jako zawityj aczъ przedniejsie panowe i rady, knjażata, panjata i rycerskoho stanu niemało ljudej tut pered nami stawili sja i prisehu powinuju nam jako krolewi polskomu i Korone naszoj uczynili, wszakoż iż est recz potrzebna i powinna, aby ne tolko przedniejsie ljudi, ale też wsi obywateli Zemli wołyńskoe, tak rycerskoho, jako też i mestskoho stanu, takujuż prisehu nam i Korone naszoj uczynili, iż sja nam ne zdało, aby dlja uczinenja toe powinności tut wsi priedchati meli, proto,

134. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 99. ² 3 kwietnia. ³ Ob. w tem wydawn. nr. 129.

które powinności swej tu przed nami nie uczynili, czas ku uczynieniu przysięgi w powiecie własnym na dzień 16 miesiąca czerwca składamy i naznaczamy, rozkazując, aby każdy na dzień przereczony przed komisarzem naszym, starostą albo podstarościem i innymi dygnitarzmi i urzędniki powiatu swego, któryby na ten czas zjechać się mogli, do miasteczek grodowych stanęli, a tam przysięgę nam i Koronie polskiej powiną w te słowa uczynili: Ja N. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu, że od tego czasu na potym wierny i posłuszny będę krolowi JMci, na ten czas i na potym będącemu, i Koronie polskiej, sprawując się we wszystkie powinności swej wiernie i statecznie, stojąc przy krolu i Koronie polskiej, a nigdy się od niej nie odrywać i wszelakiego niebezpieczeństwa i szkód ich podle możności mej ostrzegać, jako na wiernego poddanego należy. Tak mi Pan Bog racz pomoc i Jego św. Ewangelja. Tej przysięgi ktobysiękolwiek uczynić zbraniał, takowe jako nieposłuszne zwierzchności naszej i prawa pospolitego, imiona jego, ktoreby miał na Wołyniu, konfiskować będziemy. A tak starostom naszym rozkazujemy, aby ten uniwersał nasz każdy w starostwie swym przez emieszkania obwołać rozkazali, a potym aby imiona wszech, którzy tę powiną przysięgę uczynią i którzyby na dzień naznaczony nie uczynili, w akta grodzkie wpisać kazali, a ekstrakty tego pisanja z ksiąg grodzkich do nas przez tegoż komisarza naszego nam posłali, abysmy stąd wiedzieć mogli, przeciwko którym jako nieposłusznym prawom postąpićbyśmy mieli. Dan z Lublina na sejmie walnym koronnym, dnia 25 maja roku Pańskiego 1569 a koronowania naszego 40.

Na własne krola JMci rozkazanie.

fołkhujuczi w tom i reczam i potrebam ljudskim, wsim tym, kotorye powinności swej tut pered nami ne uczynili, czas ku uczinenju prisehi w powete własnom na den szostyjnadcat miesjaca ijunja skladaem i naznaczaem, roskazujuczi, aby kazdyj na den predreczenyj pered komisarem naszym, starostaju abo podstarostim i inemi dikhnitarmi i wradniki powetu swoho, kotorye by na tot czas zjechaťi sja mohli, do mesteczok khrodowych stali a tam prisehu nam i Korone polskoj powinnuju w tye słowa uczynili: Ja N. prisehaju Panu Bohu wszechmohuczomu, że ot toho czasu na potom [wernyj a] posłusznyj budu korolewi eho miłosti, na tot [czas] i na potom buduczomu, i Korone polskoj, sprawujuczi sja wo wsej powinności swej werne i statoczne, stoeczi pri krolju jeho miłosti i Korone polskoj, a nikoli sja ot ne[je] ne otrywajuczi i wszelakoho nebezpieczeństwa i szkód ich podle możności moej osterehati, jako na wernoju poddanoho naležit. Tak mi Pan Boh racz pomoci i Jeho swetaja Jewanelija. Toe prisehi chtobysjakolwek ucziniti zbaranjał, takowomu jako neposłusznomu zwernchnosti naszoj i prawa pospolitoho imenja eho, kotorye by meł na Wołyni, konfiszkowal budem. A tak starostam naszym roskazuem, aby tot uniwersal nasz koždyj w starostwe swoem bez omeszkanja obwołati roskazali, a potom aby imena wsich, kotorye tuju powinnuju prisehu uczinjat i kotorye by ee na den naznaczonyj ne uczynili, w akta khrodskie wpisati kazali, a ekstrakty toho wpisanja s knih khrodskich do nas czerez tohoż komisara naszego nam posłali, abysmy ottol wedati mohli, protiv kotorym jako nieposłusznym prawom postupowati bysmo meli. Dan z Ljublina na sojme walnom koronnom, dnja dwadcatoho pjatoho maja roku Bożeho tisecznoh pjatsothoszesťdejsat dewjatoho, krolowanja naszego roku czotyrdesjatoho.

Na własnoje krolja eho miłosti roskazane.

135.

Bielsk, 25 i 26 maja 1569 r.

Szlachta ziemi bielskiej składa dodatkowo przysięgi królowi i Koronie polskiej.

Or. 1. Archiwum państwowe w Wilnie, t. 9002, Księga grodzka bielska z r. 1569, k. 466, 459, 459^v, 461^v.

Actum feria 4 ante Pentecosten (25 maja) anno Domini 1569 coram iudice Jacobo Gorski. Nobilis Stanislaus Piethkowski de Pietkowo ad officium et acta praesentia castrensia Bielscensia veniens personaliter manifestatus est, quod ipse cum aliis indigenis huius terrae Bielscensis iuramentum ad Regnum Poloniae praestare (propterea, quia in Magno Ducatu Lithuaniae erat), non potuit. Verum tamen satisfaciendo mandato et litteris Sacrae Regiae Maiestatis ad praesens iuxta rotham in universali continentem iusiurandum praestitit et id ad acta sibi inscribi peccit. Cui per officium admissum est. (k. 466).

*Tegoż dnia składa podobną przysięgę: Zigismundus de Olędy et Szmurly (k. 466).
Feria 5 ante Pentecosten (26 maja).*

Martinus olim Stanislai Kopita suo et nomine fratris sui Thomae, quem rex profectus est Gedanium in negotio Sacrae Regiae Maiestatis, Mathias olim Seraphini suo et nomine nobilis Alberti, Sebestiani, Joannis, Marci, Foelix olim Laurentii suo et nomine nobilis Martini, qui indixit esse Gedaniae cum arboribus Sacrae Regiae Maiestatis, Michael olim Stanislai suo et nomine fratris sui germani Bartholomei, qui dixit esse Gedaniae, de Wissomierze. (k. 459).

Tegoż dnia składają przysięgi:

Mathias filius Martini suo et nomine patris sui iam confecti senectute necnon et Martini olim Joannis Karwowski et Petri olim Pauli...^a.

Salomon olim Joannis, Jacobus olim Nicolai de Thoczilowo, nobilis Thomas olim Andreae de Kamienskie et Stanislaus Karwosieczki. (k. 459^v).

Nobilis Miesko olim Thimosz de Hriniewiczze, nobilis Petrus Sinowicz tenutarius in Woranie. (k. 459^v).

Tworianus olim Michaelis de Pietrzykowo. (k. 461^v).

136.

Lublin na sejmie, 27 maja 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przywraca i wciela do Korony polskiej Ziemi wołyńską i określa dokładnie warunki tego połączenia.

Or. 1. Obecnie nieznany, prawdopodobnie nigdy nie był wydany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 32^v—40: Privilegium restitutionis terrae Voliniae regno Poloniae. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 441—457: Privilegium restitutionis terrae Voliniae regno Poloniae. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Ekstrakt z Kop. 1, wydany 6 grudnia 1570 r., ob. niżej w tem wydawnictwie pod datą. — 4. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki

135. * Brak całego wiersza, tj. około 8—10 wyrazów.

Naruszewicza t. 77) nr. 73 str. 419—426. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii (z błędną datą 26 maja 1569 r.).

Dr. 1. Herburt, Statuta, str. 788—797: O ziemi wołyńskiej. Przywilej przywrocenia ziemi wołyńskiej do Krolestwa polskiego. — 2. Konstytucje, statuta i przywileje, wyd. 1579 r., k. 88—92 (i wszystkie następne wydania): O ziemi wołyńskiej. Przywilej przywrocenia Ziemi wołyńskiej do Krolestwa polskiego (według Dr. 1). — 3. Sarnicki, Statuta i metrika, str. 1185—1195: Ziemia wołyńska. Przywilej przywrocenia Ziemi wołyńskiej do Krolestwa polskiego (według Dr. 1 lub 2). — 4. Januszowski, Statuta, str. 818—823: Wołyń. Tytuł VII. Przywilej przywrocenia Ziemi wołyńskiej do Krolestwa polskiego za Zygmunta Augusta w Lublinie 1569 (według Dr. 1 lub 2). — 5. Volumina legum II 752—758: O ziemi wołyńskiej. Przywilej przywrocenia Ziemi wołyńskiej do Krolestwa polskiego (według Dr. 1). — Wszystkie te teksty mają błędną datę 26 maja 1569 r.

Reg. 1. Rykaczewski, Inventarium, str. 274—275.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Kop. 1 (M) a podaje odmianki z Kop. 3 (E) i z Dr. 1 (H), 2 (K) i 5 (VL).

W imię Pańskie amen. Ku wiecznej pamięci. Gdyż pamięć ludzka jest słaba i odmienna, zaczynam aby sprawy ludzkie, a nawiczej te, które ku użytkowi a zachowaniu społeczności i towarzystwa ludzkiego należą, za przedłużeniem czasu nie byłyby zniszczone, opatrzna ludzi mądrych postanowiła roztropność sprawy wiecznej pamięci godne pisma świadectwem ku wiadomości potomstwu przywozić.

1. A tak my Zygmunt August z łaski Bożej król polski, wielki książę litewski^a i ktemu ziemi krakowskiej, sandomirskiej, sirackiej^b, lenczyckiej^c, kujawskiej, kijowskiej, ruskiej, wołyńskiej, pruskiej, mazowieckiej, podlaskiej, chełmińskiej^d, elbińskiej, pomorskiej, żmockiej, inflanckiej^e etc. pan i dziedzic, oznajmujemy tym listem naszym, którym wiedzieć to należy, wszem wobec i każdemu z osobna, niniejszym i potym będącego wieku ludziom, iż będąc my przedtym od wielu^f lat przez wszystkie^g stany Korony polskiej i państw naszych z wielką a częstą pilnością żądani i napominani, abyśmy sejm^h walny takowy złożyli, na którym o zjednoczeniu dawnym Księstwa naszego Wielkiego litewskiego z Koroną polską i też o wykonaniu wszystkichⁱ praw i przywilejów Korony i wszystkichⁱ państw naszych sprawa byłaby skończona, ku którym takowym wszech stanów prośbom^j sejm^h niniejszy walny za radą i pozwoleniem wszech stanów tak Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, dwudziestego trzeciego dnia miesiąca grudnia przeszłego roku, to jest po narodzeniu Bożym tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego osmego^k tu w Lublinie złożyliśmy, ku któremu takowemu^l głównemu sejmowi rady nasze, tak duchowne jako i świeckie, i posłowie ziemscy zupełną^m mocą posłani, tak z Korony polskiej, jako też i z Wielkiego Księstwa litewskiego, wszystkichⁱ stanów koronnych i Księstwa litewskiego tużⁿ w sobie bytność zamykając zjechali się. A tak ten sejm^h walny główny^o, złożony w imię Pańskie, tym sposobem zacząwszy, na którym długich a wiele traktatów i namów miawszy, proszeniśmy są i z wielką pilnością przez stany wszelakie Korony polskiej napomnieni, abyśmy Ziemię wołyńską, która przed przeszłymi czasy zupełnym a całym prawem do Korony polskiej zawsze należała, tejsze Koronie, to jest Krolestwu polskiemu przywrocili, a w jej pierwość^p i ca-

136. ^a VL. książę litewskie, H. dodaje na boku Zygmunt August w Lublinie 1569. ^b H. i K. sierackiej, w VL. brak od sirackiej do inflanckiej. ^c H. i K. lanczyckiej. ^d H. i K. chełmińskiej. ^e H. i K. iflanckiej. ^f K. wiela. ^g H. i VL. wszystkie. ^h H. i K. sjem. ⁱ H. K. i VL. wszystkich. ^j H. i K. prośbam. ^k VL. 1568. ^l H. i K. takim. ^m VL. z zupełną. ⁿ VL. też. ^o H. K. i VL. walny i główny. ^p H. K. i VL. pierwość.

łość wszczepili. My tedy, pamiętając na przysięgę naszą, którąśmy osobę^a swą wszem obywatelom koronnym obowiązali^b wszystkie^c rzeczy oderwane a od Korony przerzeczonej odłączone wedle mocy naszej pozyskać a ku przerzeczonemu Krolestwu w swą całość przywrócić, mając też to za rzecz pewną tę Ziemię wołyńską ze wszystkimi^d jej przyległościami, tak z wielu inych starych dowodów i listów, jako też i z^e przywileju Zygmunta wielkiego księdza litewskiego starego, stryja naszego¹, całym a zupełnym i niewątpliwym prawem ku Koronie polskiej należeć, która ziemia jeszcze przed czasem krolowania Władysława Jagiełła pradziada naszego i za czasu wszystkiego^f krolowania jego, także też i syna jego Władysława, polskiego i węgierskiego krola zacnej a wielkiej pamięci, wielkiego stryja naszego, ku Koronie należała i za jedno nierozdzielne ciało z Koroną polską poczytaną była, praw swoich a wolności koronnych używała, którą ziemię acz przesławnej pamięci krol Kazimirz^g, dziad nasz, tym sposobem i kształtem, iż obojemu narodowi nierozdzielnie panował, od Korony polskiej jako od własnego ciała jej odjętą mieć chciał za niepozwoleniem i prawem sprzeciwieniem wszech stanów koronnych, którzy tak od dziada naszego, jako od inych po nim będących krolów polskich i wielkich książąt litewskich, przodków naszych, jako też i od nas samych, tej ziemi pilnie zawsze upominać się nie zaniechali, aby była do Korony przywrocona i przyłączona. A tak my tej powinności naszej dosyć czyniąc a za pokazaniem dostatecznym przywilejów i tak jasnej sprawiedliwości, za pozwoleniem wszech panów rad naszych, duchownych i świeckich, i posłów ziemskich i wszystkiej^h Rzeczypospolitej koronnej, ze wszystkichⁱ rad naszych duchownych i świeckich, książąt, panów, szlachty i wszego rycerstwa onej wołyńskiej Ziemi, wzięwszy na siebie ich przysięgę, którą byli oni ku Wielkiemu Księstwu litewskiemu od niemałego czasu obwiązani, warujemy im i upewniamy tym listem naszym, że to gim^l i potomstwu ich nic i niwczym i nigdy niema szkodzić wiecznymi czasy.

2. A już tę przerzeczoną Ziemię wołyńską^k, to jest wojewostwo wołyńskie i braclawskie, i wszech onej ziemi obywatelów już zaraz wszystkie^c i każdego z osobna od posłuszeństwa władzy, powinności i rozkazowania Wielkiego Księstwa litewskiego na wieczne czasy wyjmujemy i wolnymi czynimy i ku Krolestwu polskiemu jako równych do równych, wolnych do wolnych ludzi, a jako własny a prawdziwy członek ku pierwszemu¹ i własnemu ciału a głowie ze wszystkimi^d i z osobna każdymi jej grodami, zamkami, miastami, miasteczkami, wsiami, ziemiami, powiatami i ich wszystkichⁱ rzeczy poprzedzających, tak staradawna^m, jako obyczajem, sposobem i prawem którymkolwiek należących, tak jakoby wszystkoⁿ a pospolitość osobliwości a osobliwość wszystko^o i pospolitości niwczym^p nic nie ujmowała, ze wszystkim^r i wszelakim prawem, państwem i własnością tej Ziemi wołyńskiej, to jest z wojewodztwa^s wołyńskiego¹, braclawskiego, przerzeczonej Koronie albo Krolestwu polskiemu jako pierwszemu¹, prawdziwemu a własnemu ciału jej a głowie w społeczność, w część, własność i w tytuł koronny przywra-

136. ^a H. K. i VL. osobą. ^b H. i K. obwiązali. ^c H. i VL. wszystkie. ^d H. K. i VL. wszystkimi. ^e Brak w K. i VL. ^f H. K. i VL. wszystkiego. ^g H. K. i VL. Kazimierz. ^h H. K. i VL. wszystkiej. ⁱ H. K. i VL. wszystkich. ^j H. K. i VL. im. ^k H. dodaje na boku Wołyń do Korony przywrocon. ^l H. K. i VL. pierwszemu. ^m VL. z staradawna. ⁿ H. K. i VL. wszystko. ^o Brak w H. i K. ^p H. i K. wniwczym. ^r H. K. i VL. wszystkim. ^s Brak w VL. ^t VL. dodaje potem i.

136. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 55 i 59.

camy i ku pierwszemu^a stanowi przywrócić i ony złączyć umyśliliśmy. Jakoż z pewnej wiadomości naszej a z wolej uprzejmej a osobliwej i za osobliwym a dobrowolnym pozwoleniem rad naszych duchownych i świeckich, książąt, panów, marszałków, urzędników ziemskich, szlachty i wszego rycerstwa i wszystkich^b stanów przerzeczonej Ziemi wołyńskiej tym listem naszym już zaraz w społeczność, w część i własność^c Korony polskiej przywracamy i złączamy, w tytuł Korony^d przywodzimy^e i ku jednemu ciału nieróżnemu i nierozdzielnemu wracamy, wszczepiamy, wpojamy czasy wiecznymi, tak że na potym od swego tego właściwego, prawdziwego a prawego ciała i od głowy Korony polskiej, tak we wszem cale, jako też jakiegokolwiek części swojej nigdy oderwana ani odłączona żadnym sposobem ani kształtem może^f być czasy wiecznymi. I tych wszystkich^b stanów a obywatelów ziemie tej przerzeczonej, to jest wojewostwa wołyńskiego i braclawskiego, każdego podle powołania swego stanu dostojęństwa i obeścia wszystkich^b przywilejów, wolności, swobod Krolestwa polskiego tak, jako my^g wszyscy obywatele Korony polskiej zarowne używać znajdujemy i czyniemy, jakoż już tego wszystkiego^h społecznie mieć, używać i z tego się weselić na wieczne czasy oni i ich potomkowie mają i będą.

3. Także i około ruszenia na wojnęⁱ i w dawaniu jakich podatków wedle uchwały a konstytucji koronnej sejmowej i z pozwolenia ich posłów, na sejm walny koronny z zupełną a niezamierzoną mocą przysłanych, na wszystkę^j Koronę polską położonej, oni i potomkowie ich od nas i potomków naszych będą i mają być zachowani wiecznymi czasy.

4. Obiecujemy też sami za siebie i za potomki nasze wszystkie^k powiaty onej ziemie przerzeczonej, to jest wojewostwa wołyńskiego i braclawskiego, w ich granicach starodawnych^l przy Koronie nierozdzielnie będących wcale i niwczym nienaruszenie zachować wiecznymi czasy.

5. A iżby ciż obywatele tej przerzeczonej ziemie^m, to jest wołyńskiego i braclawskiego wojewodztwa, rady nasze duchowneⁿ i świeccy, książęta, panięta, szlachta^o, rycerstwo, także i duchowne stany rzymskiego i greckiego zakonu, obfitą łaskę naszą poznali, postanawiamy^p, iż ich grody, zamki, miasta, osiadłości, miasteczka, wsi ze wszystkimi^r i każdymi z osobna ich poddanymi przerzeczonymi tej ziemie od wszystkich^s podatków, w których przedtym i teraz byli, także od płacenia^t wszelakich poborów, myt albo ceł, także robienia i poprawowania zamków i mostów naszych, wedle przywilejów i wolności koronnych wolnymi czyniemy, tak iż w tej mierze ich z innemi koronnemi obywatelami porównaliśmy i porównujemy i one wszystkich^b wolności, swobod i zawołania Korony polskiej uczesniki uczyniliśmy^u i być znajdujemy, tylko dwa grosza zwykłej monety polskiej z jednej osiadłej włoki, gdzie są pomiarne^v, albo, gdzie niemasz włok, grosz z jednego dymu także osiadłego nam i potomkom naszym dla wyznania^w zwierzchności naszej krolewskiej sobie zostawujemy. A bojarowie ich putni, którzy wojnę służą, po groszu podymnego płacić mają, a zagrodnicy od tego są i mają być wolni.

6. Ktemu znajdujemy i osobliwie to warujemy^x, iż panowie rady nasze, duchowne i świeckie, książęta, panowie, szlachta^o wszystka^y i każdy z osobna obywatele przerzeczonej Ziemi wołyńskiej, to jest wojewostwa wołyńskiego i braclawskiego, ktoregożkolwiek

136. ^a H. K. i VL. pierwszemu. ^b H. K. i VL. wszystkich. ^c H. K. i VL. w własności. ^d H. K. i VL. Korony Polskiej. ^e H. K. i VL. przywodziemy. ^f H. K. i VL. nie może. ^g H. K. i VL. inni. ^h H. K. i VL. wszystkiego. ⁱ H. dodaje na boku O wojnie. ^j H. K. i VL. wszystkę. ^k H. K. i VL. wszystkie, H. dodaje na boku O granicach wołyńskich. ^l VL. starodawnych. ^m H. dodaje na boku O wolności wołyńskiej ziemie. ⁿ H. K. i VL. duchowni. ^o E. i VL. szlachta. ^p E. postanowiamy. ^r E. wszystczkami, H. K. i VL. wszystkimi. ^s VL. wszystkich. ^t VL. płacy. ^u H. dodaje na boku O podymnym. ^v VL. pomiarne. ^w E. wyznawania. ^x H. dodaje na boku O egzekucji na Wołyniu. ^y H. K. i VL. wszystka.

stanu, dostojęstwa i porządkuby byli, nie będą ani są powinni podlec egzekucji, począwszy od wszystkich^a przodków naszych, królów polskich, wielkich książąt litewskich, przed Aleksandrem będących, jako też i statutów i Aleksandra króla polskiego i wielkiego księcia litewskiego, stryja naszego, pod datą w Piotrkowie na sejmie walnym we śródę przed niedzielą śródopostną roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego czwartego^b uczynionego¹ około obyczaju zapisowania dobr królewskich i innych statutów i ustaw czasu tegoż Aleksandra i Zygmunta, przezacnej pamięci ojca naszego, królów polskich, także i za czasu naszego około egzekucji tego statutu w Piotrkowie, w Warszawie i w Lublinie² do tych czasów uczynionych, i będziemy je powinni zachować tak, jako i zachowujemy, wedle opisanego przywilejów tak od nas samych, jako i od przodków naszych, królów polskich i wielkich książąt litewskich, pod pieczęcią naszą koronną albo Wielkiego Księstwa litewskiego im nadanych i potwierdzonych. Jakoż obwarowujemy im to pod przysięgą naszą królewską z pozwoleniem wszech rad naszych, duchownych i świeckich, i posłów ziemskich koronnych, w tym ich upewniając, że^c ta egzekucja, to jest odbieranie dobr i miast, zamków, dworów, wsi i ziem, gruntów, zamian, wysług, danin wszystkich^a, od przodków naszych przodkom^d ich, także i od nas samych przodkom ich i gim^e samym nadanych, gdyż oni, przy Wielkim Księstwie litewskim będąc w ten czas, gdy się ta egzekucja za czasu Aleksandra króla, stryja naszego, w Koronie stanowiła, przy Koronie polskiej nie byli i tej egzekucji tak, jako stany koronne dobrowolnie sami to na się uczynili, oni z stany koronnymi na siebie^f jej nigdy nie przymowali ani wznaszali, także też statutom, sejmom^g ani konstytucjom^h koronnym nie podlegli, ale teraz dopiero po postanowieniu i dokończeniu tej egzekucji z Koroną polską złączeni i przywroceni są; z tych przyczyn teraz i napotym ich samych i potomkówⁱ ich nie dołężę ani im¹ i potomkom ich żadnymi sejmami, wynalazkami^k i konstytucjami sejmowymi koronnymi nic szkodzić nie może, a na ostatek ani też z ich strony obywatelów i posłów ziemskich wołyńskich stanowiona być niema wiecznymi czasy. I owszem wszelakie listy i przywileje, którymkolwiek pismem, łacińskim, polskim albo ruskim pisane i z ktorejkolwiek przyczyny od przodków naszych, królów polskich i wielkich książąt litewskich, i od nas samych pod pieczęcią naszą i z kancelarji koronnej albo Wielkiego Księstwa litewskiego za wierne służby nadane osobom^l jakiegokolwiek stanu i powołania będącym, mianowicie i osobliwie wszystkie^m daniny, nadania, darowizny wieczne, dożywocia, zastawy, zapisania sum pieniężnych, wielkich i małych, którymkolwiek sposobem zebranych i do skarbu naszego Wielkiego Księstwa litewskiego wniesionych na zamki, miasta, wsi, folwarki i dwory nasze, tedy wszystkie^m takowe listy i przywileje wyżej mianowane i z osobna każdy we wszystkich^a ich i z osobna każdym punkciech i sposobiech, tak jako same w sobie opisane są, wydane i objaśnione, tak jakoby wszystkoⁿ a pospolitość osobliwości, a osobliwość pospolitości i wszystko^o nic nie ujmowała, mocnymi i wiecznymi i żadnym obyczajem nieporuszonymi mieć i zachować chcemy i one zawsze takimi zachowamy my sami, i potomki nasze, królowie polskie, zachować, niwczym^p ich nienaruszenie dzierżyć tym przywilejem naszym obowiązujemy. Wszakże od tego czasu dobr stołu naszego^r my z potomkami naszymi, królami polskimi,

136. ^a H. K. i VL. wszystkich. ^b VL. 1504. ^c E. iż. ^d H. i K. przodków. ^e H. K. i VL. im. ^f H. i K. się. ^g E. statutom sejmowem. ^h VL. konstytucjom. ⁱ VL. potomkom. ^j E. gim. ^k H. i K. wynalazki. ^l VL. osobom. ^m H. K. i VL. wszystkie. ⁿ VL. wszystko. ^o VL. wszystkości. ^p H. K. i VL. i niwczym. ^r H. dodaje na boku O dobrach stołu królewskiego.

136. ¹ VL. I 298. ² Konstytucje z lat 1563, 1564 i 1569, VL. II 613, 633 i 781.

wedla statutu polskiego rozdawać nie będziemy. A jeźliby ktorzy z nich na dobra swe ojczyste i dziedziczne listow nie mieli a bez listow onych dobr spokojnie używali, tedy takowe dobra tymże Wielkiego Księstwa litewskiego prawem wedle starego i nowego statutu¹, jako to do tego czasu trzymali, będą dzierżec wiecznymi czasy, ani ku położeniu i pokazaniu na to listow i przywilejow przed nami i przed żadnym urzędem naszym żadnym obyczajem nie mogą ani mają być przymuszani.

7. Osobliwie też to tym przerwczonym panom radam^a naszym, duchownym i świeckim, książętom, panom, urzędnikom ziemskim, slachcie i wszytkiemu^b rycerstwu Ziemie wołyńskiej i poddanym ich z łaski naszej krolewskiej zostawujemy, iż wszelakie sprawy ich, tak u sądow naszych grodzkich i ziemskich, jako też za appellacjami na sąd nasz krolewski przypadające sprawy, z pany radami naszymi koronnymi sędzić i odprawować mamy i powinni będziemy statutem litewskim², przez nas gim^c dzierżec poprzysiężonym, który gim^c wcale zostawujemy. Także konstytucje, uchwały i recesy sejmowe w mocy zostawujemy, tylko z tego statutu wszytek^d rozdział wojenny o obronie ziemskiej³ jako przeciwny wolnościom^e koronnym mocą tego terażniejszego lista i przywileju naszego kasujemy i wniwecz obracamy wiecznymi czasy. Wszakoż dajemy gim^c moc na sejmikach powiatowych, za listy naszymi złożonych, tego statutu litewskiego artykułow poprawiać i wedle potrzeby przyczyniać albo ujmować a do nas na sejm walny koronny przynosić, ktore, będąli słuszne, my i potomkowie nasi, krolowie polscy, na sejmiech walnych koronnych mocą zwierzchności naszej krolewskiej i sejmowi na on czas będącego potwierdzać obiecujemy i powinni będziemy.

8. To też za prośbą wszech wołyńskiej Ziemie przerwczonych stanow zostawujemy^f, iż we wszelakich sprawach ich sądowych, jako pozwy, wpisywanie^g do ksiąg, akta i wszelakie potrzeby ich, tak sądow^h naszych grodzkich i ziemskich, jakoⁱ z kancelarjej naszej koronnej, dekreta nasze i we wszytkich^j potrzebach naszych krolewskich i ziemskich koronnych do nich listy nie jakim innym, jedno ruskiem pismem pisane i odprawowane być mają czasy wiecznymi. A miesckie^k sprawy prawa majdeburskiego^l albo jakiegokolwiek inego wezwania ludzi wedle obyczaju koronnego przez urzędniki nasze koronne i dworu naszego w tych sprawach i potrzebach ich do nas i do^m dworu naszego przypadająceⁿ, będą polskim pismem odprawowane. Ku temu też obiecujemy i powinni będziemy wszech przerwczonych książąt, Ziemie wołyńskiej obywatelow, i potomkow ich, tak^o rzymskiego, jako i greckiego zakonu będących^p, w ich starodawnej^r tci^s i dostojności, jako z przodkow swoich i do tego czasu byli, zachować i one wedle cnoty i godności każdego a upodobania naszego, bez zawady artykułow w statucie koronnym o książętach opisanych^t, na urzędy zamkow, dzierżaw i dworow naszych przekładać i do ławice rad naszych, jako i inne slacheckiego narodu Ziem wołyńskich ludzie przypuszczać, zostawiwszy to, że jako panowie rady nasze duchowne i świeckie, także i ci przyrzeczeni książęta w rzeczach sądowych i prawnych zarowno z slachtą onej wołyńskiej Ziemie w powieciech swoich na miescach zwykłych, biorąc listy i pozwy od

136. ^a VL. radom, H. dodaje na boku O sprawach wołyńskich. ^b H. K. i VL. wszytkiemu. ^c H. K. i VL. im. ^d E. H. K. i VL. wszytek, H. dodaje na boku O rozdziale wojennym. ^e VL. wolnościom. ^f H. dodaje na boku O pozwiech i zapisiech. ^g H. K. i VL. wpisywanie. ^h H. K. i VL. u sądów. ⁱ H. K. i VL. jako i. ^j H. K. i VL. wszytkich. ^k K. miejsckie, E. i VL. miejsckie. ^l H. majdenburskiego, K. i VL. majdeburskiego. ^m Brak w H. i K. ⁿ M. i E. przypadającego. ^o W E. ten wyraz dopisany na marginesie tą samą ręką. ^p H. dodaje na boku O sędziech. ^r VL. starodawnej. ^s E. tej, H. K. i VL. czi.

136. ¹ T. j. statutu I litewskiego z r. 1529 i II z r. 1566. ² Statut II z r. 1566. ³ T. j. rozdział III. ⁴ Ob. przywilej koszycki z r. 1374, Vol. Leg. 1 57.

urzędników na to wysadzonych, pozywając i sami pozwani będąc, przed sądem naszym grodzkiem i ziemskim^a sprawować i sędzić się mają i będą powinni. Takimże^b sposobem obiecujemy i powinni będziemy dostojęństw i dygnitarstw i urzędów ziemie naszej wołyńskiej, duchownych i świeckich, wielkich i małych, tak rzymskiego jako i greckiego zakonu będących, nie umniejszać ani zatłumiać, i owszem w całe zachować. A gdy wakować będą, tedy takowe wszystkie^c dygnitarstwa i urzędy obywatelom Ziemi wołyńskiej osiadłym stanu słacheckiego oddawać mamy i powinni będziemy. A tak za takowym złączeniem^d Ziemi wołyńskiej z Koroną i Królestwem naszym polskim panowie rady nasze onej Ziemi wołyńskiej, duchowni i świeccy, uczyniwszy do rady naszej koronnej przysięgę, między radami naszymi koronnymi^e a posłowie ich ziemscy między posły ziemskimi koronnymi^f na miejscach^g im^h naznaczonych zasiedli i wotowali i na potym wiecznymiⁱ czasy zasiadać są i będą powinni.

9. A na wojnie^l hufy swe wedla obyczaju koronnego stawić mają i napotym ci przerzeczeni wszyscy panowie a^k obywatele Ziemi wołyńskiej na sejmikach powiatowych na miejscach^m zwykłych czasow przez listy nasze im naznaczonych a wedle zwyczaju inych ziem albo wojewozdówⁿ koronnych, którzyby się jednokolwiek na one sejmiki powiatowe zjechali, obierać mają między sobą posły na sejm walny koronny. A z tych sejmikow posłowie ich tak, jako w Koronie polskiej obyczaj jest, do Włodzimierza^o zjeżdżać się mają a obranym i posłanym na ten sejm^p koronny tymże obyczajem i na strawę opatrzenia^q będzie dawano, jako i innym posłom ziemskim z wojewostwa ruskiego.

10. Naostatek ustawujemy, aby od tego czasu we wszystkich^r odprawach pospolitych i na chorągwiach ziemskich w tej Ziemi wołyńskiej przy swych dawnych herbiech orła, znaku koronnego herbu, używali.

11. A tym wszystkim^s wyżej napisanym rzeczom^t, artykułom, swobodam^u i wolnościom^v, ktore się tu w tym przywileju z pozwoleniem wszech rad naszych, duchownych i świeckich, i posłów ziemskich koronnych napisały, żadne wynajdowania, żadne przywileje ziemskie albo osobno czyjekolwiek, żadne statuta ani konstytucje sejmowe koronne nie będą nic mogły ani mogą skodzić i niwczym ubliżać wiecznymi^w czasy. I owszem my sami one niwczym nienaruszone pod przysięgą naszą Królestwu polskiemu uczynioną pilnie strzec i dźierać obiecujemy i powinni będziemy i potomki nasze, krole polskie, to wszystko także niwczym nienaruszenie trzymać i przestrzegać tym listem i przywilejem naszym obiecujemy wiecznymi^x czasy. Jakoż na wieczne a nigdy nieporuszone używanie tych wszech wyżej mianowanych rzeczy, swobod i wolności, żeby pospolitość i osobliwość wszystkości i pospolitości^y niwczym nic i nigdy nie ujmowała, dawamy i daliśmy panom radom^z naszym, duchownym i świeckim, onej ziemie, to jest wojewostwa wołyńskiego i braclawskiego^{aa}, książętom, panom, starostom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, słachcie i wszemu^{ab} naszemu zacnemu rycerstwu, obywatelom onej Ziemi wołyńskiej, ten list nasz i przywilej, podpisawszy go własną ręką, i rozkazawszy^{ac} ku niemu zawiesić pieczęć naszą, z pozwoleniem wszech panow rad naszych, duchownych i świe-

136. ^a H. K. i VL. grodzkim i ziemskim. ^b H. i K. Tymże, H. dodaje na boku O urzędnikach. ^c H. K. i VL. wszystkie. ^d H. dodaje na boku O miejscach w radzie. ^e H. K. i VL. naszymi koronnymi. ^f H. K. i VL. ziemskimi koronnymi. ^g E. i VL. miejscach. ^h E. gim. ⁱ H. K. i VL. wiecznymi. ^l H. K. i VL. wojnę, H. dodaje na boku O sejmikach powiatowych. ^k VL. i. ^o E. H. K. i VL. wojewodztw. ^m H. K. i VL. Włodzimierza. ⁿ H. i K. sjem. ^q H. K. i VL. opatrzenie. ^r K. i VL. wszystkich, H. dodaje na boku O herbie orle. ^s H. K. i VL. wszystkim. ^t VL. rzeczom. ^u VL. swobodom. ^v E. wolnością, VL. wolnościom. ^w H. K. i VL. żeby pospolitość osobliwości a osobliwość pospolitości. ^z H. i K. radam. ^{aa} H. i K. braclawskim. ^{ab} E. wszem. ^{ac} H. K. i VL. rozkazaliśmy.

ckich, i posłów ziemskich koronnych, którzy na ten czas przy nas byli, jako napierwej najwielebniejszy w Chrystusie ociec ksiądz Jakub Uchański arcybiskup gnieźnieński, legatus natus et Regni primas^a, Filip Padniewski krakowski, Stanisław Karnkowski^b kujawski, Adam Konarski z Kobylina poznański, Piotr Myszkowski płocki, Wociech Starosrzebski chełmski biskupi, Sebestjan Mielecki kasztelan krakowski i brzeski starosta, Stanisław Myszkowski z Mirowa krakowski i starosta krakowski i ratyński, Piotr Zborowski sandomirski^c, stobnicki starosta, Olbrycht Łaski siracki^d, Jan Sirakowski lanczycki i przedecki starosta, Jan z Służewa brzeski, starosta miedzyrzecki i koniński, Jan z Barcina Krotowski^e innowłocławski, Jan Firlej^f z Dąbrowice lubelski, marszałek koronny, starosta rohatyński, Andrzej Dembowski bełski, starosta rubieszowski, Arnolf Uchański płocki, starosta wyszogrocki, Mikołaj Kiszka z Ciechanowca^g podlaski, starosta drohibicki^h Fabjan Czema malborski, starosta tucholski i stargarskiⁱ, Achacy Czema pomorski, starosta stumski i gniewski, wojewodowie, Stanisław Sobek z Sulejowa sandomirski, podskarbi koronny, starosta tyzowiecki i małogoski, Andrzej Dembowski siracki^d i starosta lanczycki^j, Adam Drzewicki innowłocławski i starosta gostyński i innowłocki, Stanisław Herbort^k z Fulsztyna lwowski, starosta samborski i drohobycki, Stanisław Słupecki lubelski, Andrzej grabia z Tęczyna bełski, Anselm Gostomski płocki, starosta rawski, Zygmunt Wolski czerski, starosta warszawski, Adam Kosiński^l podlaski, Christof^m Myszkowski z Mirowa rawski, Jan Kostka zⁿ Stemberka gdański, podskarbi ziem pruskich, starosta pucki i czczomski^o, Hieronim Ossoliński sandecki, Jan Tarło zⁿ Szczekarzowic radomski, starosta pilźnieński i łomaski, Mikołaj Ligęza z Bobrku zawichojski, starosta biecki i żydaczowski, Wociech Przyjemski lęcki, Jan Sieneński z Sienna żarnowski, Jan Christoporski^p wieluński, Jan Sieneński z Gołogor halicki, Jan Herburt z Fulsztyna sarnocki, Szczęsny Parys warszawski, starosta czerski, Stanisław Kryski z Drobnina raciański, starosta dobrzyński castelani, Valentyni^r Dembieński z Dembian kanclerz, Franciszek Krasieński z Krasnego proboszcz płocki etc., podkanclerzy Korony polskiej, Stanisław Barzy z Błozwie marszałek dworny, starosta śniatyński, Stanisław Ossowski kantor gnieźnieński, referendarz dworny, Jan Borukowski^s proboszcz lenczycki, kanonik krakowski i warszawski, Symon Ługowski proboszcz miechowski, Stanisław Krasieński scholastyk gnieźnieński, Jan Zaborowski proboszcz sandomirski^c, Andrzej Patrycy ardiakon wileński, kanonik warszawski, Hieronim Chojeński kanonik poznański, Stanisław Fogielweder scholastyk warszawski, Stanisław Zamojski starosta bełski, Mikołaj Łaski krajczy stołu naszego, starosta malborski i krasnostawski, Maciej Zaliński podkomorzy nasz, jasieniecki, mściborski i zysmurski starosta, Łukasz Lęcki łożniczy i starosta wolpiński, Erasmus Dembieński chorąży dworny, Jakub Piasecki koniuszy, Erasmus Kroczewski kuchmistrz, Stanisław Karwicki obożny i latowicki starosta, Bartłomiej Zieliński^t podkomorzy sandomirski^c, Mikołaj Tarło chorąży przemyski^u, Jan Leśniowski podczaszy lwowski i dzierżawca doliński, Andrzej Firlej z Dąbrowice, Jan Zamojski, Piotr Kłoczewski, Jan Dymitr Solikowski, Stanisław Krasicki, Tomasz Drojowski, Jan Parys sekretarze, urzędnicy i dworzanie nasi, wierni nam mili. Dan przez ręce wielebneho księdza Franciszka

136. ^a VL., opuszczając dalszych świadków, kończy tak: jako wyżej vide fol. 750 num. 13 (tj. w przywileju wcielenia Podlasia, ob. wyżej str. 205). Na spólnym walnym sejmie koronnym lubelskim, dnia 26 miesiąca maja r. p. 1569, krolowania naszego 40. ^b K. Karkowski. ^c H. i K. sandomierski. ^d H. i K. sieradzki. ^e H. i K. Krotoski. ^f H. i K. Firlej. ^g H. i K. Ciechanowa. ^h H. i K. drohicki. ⁱ E. staragarski. ^j E. lenczycki. ^k H. i K. Herburt. ^l H. i K. Koszyński. ^m H. i K. Krzysztof. ⁿ W E. brak. ^o H. i K. czczowski. ^p H. i K. Krystoporski. ^r H. i K. Walenty. ^s H. i K. Bornkowski. ^t H. i K. Zieliński. ^u H. przemyski, K. przemyski.

Kraśińskiego proboszcza plockiego, ardiakona warszawskiego, podkanclerzego koronnego, na spólnym walnym sejmie koronnym lubelskim dnia dwudziestego siódmego^a miesiąca maja roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego dziewiątego, królowania naszego czterdziestego.

Sigismundus Augustus rex subscripsit^b.

137.

Bielsk, 28 maja i 2 czerwca 1569 r.

Szlachta ziemi bielskiej składa dodatkowo przysięgi królowi i Koronie polskiej.

Or. 1. Archiwum centralne w Wilnie, tom 9002. Akta grodzkie bielskie z r. 1569 k. 461^v, 466^v, 467.

Sabbato ante Pentecosten (d. 28 maja).

Stanislaus olim Joannis de Malinowo, famulus nobilis Joannis de Lewki et Zalesie, imieniem pana swego (k. 461^v).

Feria 6 post Pentecosten (d. 2 czerwca).

Siemion filius Procop Mokrzczyki de Szumki, qui negotia sua Vilnae coram magnifico Domino Wilnensi peragabat (k. 466^v).

Bogusz olim Andreae Waszilewski de Szumki, quia de litteris universalibus Sacrae Regiae Maiestatis usque nunc nescivit (k. 467).

Georgius olim Lucae Dobrzyński de Sokolathka, ob certa negotia, quae tunc temporis Gedanae habuit (k. 467).

138.

Lublin na sejmie, 6 czerwca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski przywraca i wciela do Korony polskiej ziemię kijowską i określa dokładnie warunki tego wcielenia.

I. Tekst łaciński.

Or. 1. Obecnie nieznany, prawdopodobnie nigdy nie był wydany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 82^v—85: Privilegium unionis terrae et ditionis Kijoviensis cum Regno Poloniae. — 2. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 75 str. 429—435: Privilegium restitutionis terrae et ducatus Kiioviae Poloniae Regno. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 77 str. 447—455: Privilegium restitutionis terrae et ducatus Kijoviae Poloniae Regno. — 4. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 193 str. 941—944: Privilegium unionis terrae et ditionis Kijoviensis cum Regno Poloniae; nie podaje daty dziennej.

II. Tekst polski.

Or. 1. Obecnie nieznany, prawdopodobnie nigdy nie był wydany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 40—46: Privilegium restitutionis terrae et ducatus Kiioviae

136. ^a H. i K. szóstego. ^b Tych ostatnich czterech wyrazów niema w H. i K.

Poloniae Regno. — 2. *Muzeum Czart. ręk. 301 str. 457—471*: Privilegium restitutionis terrae et ducatus Kiioviae Regno Poloniae. *Jest to odpis współczesny z Kop. 1.* — 3. *Ekstrakt z Kop. 1, wydany 6 grudnia 1570 r., ob. niżej w tem wydawnictwie pod datą.* — 4. *Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 76 str. 437—446*: Privilegium restitutionis terrae et ducatus Kijoviae Regno Poloniae.

Dr. 1. Herburt, Statuta, str. 764—773: O księstwie kijowskiem. Przywilej przywrocenia księstwa kijowskiego do Korony polskiej. — 2. *Konstytucje, statuta i przywileje, wyd. 1579 r., k. 92^v—96^v*: O księstwie kijowskiem. Przywilej przywrocenia księstwa kijowskiego do Korony polskiej (*i następne wydania*). — 3. *Sarnicki, Statuta i metrika, str. 1056—1066*: O księstwie kijowskiem. Przywilej przywrocenia księstwa kijowskiego do Korony polskiej. — 4. *Fanuszowski, Statuta, str. 800—805*: Kijowskie księstwo. Tytuł V. Przywilej przywrocenia księstwa kijowskiego do Korony polskiej od krola Zygmunta Augusta w Lublinie dany roku 1569. — 5. *Volumina legum II 759—766*: O księstwie kijowskim. Przywilej przywrocenia księstwa kijowskiego do Korony Polskiej (*z błędną datą 5 czerwca 1569 r.*). — 6. *Źródłopisma do dziejów unji, Część III str. 264—271*: O księstwie kijowskim. Przywilej przywrocenia księstwa kijowskiego do Korony polskiej.

Uw. Tu wydaje się tekst łaciński według Kop. 1, tekst polski według Kop. 1 (VL), a odmianki z Kop. 3 (E) i z Dr. 1 (H), 2 (K) i 5 (VL).

A. Tekst pierwszy (łaciński).

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia memoria hominum infirma est et labilis, ne gesta eorum, praesertim vero ea, quae ad utilitatem et conservandam societatem humanam pertinent, tractu temporis evanescant, provida sapientum sanxit autoritas facta digna memoria solemnī scripturae testimonio posterorum notitiae commendare. Proinde nos Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lituaniae nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Podlachiae, Volhiniae, Culmensis, Elbingensis, Pomeraniae, Samogitiae Livoniaeque etc. dominus et haeres, significamus praesentibus literis nostris, quorum interest universis et singulis, praesentibus et futuris, praesentium notitiam habituris, quia cum antehac a multis annis omnes ordines et status Regni ac ditionum nostrarum summo semper studio a nobis expetivissent, ut eiusmodi generalem Regni nostri conventum indiceremus, in quo de uniendis cum Regno nostro magno ducatu Lituaniae necnon de executione omnium iurium et privilegiorum Regni et dominiorum nostrorum facienda tractaretur et concluderetur, ad eaque statuum et ordinum Regni ac ditionum nostrarum postulata praesentem conventum generalem Regni de consilio et assensu omnium ordinum, tam regni Poloniae, quam etiam magni ducatus Lituaniae Lublini celebrandum indixerimus simulque ad huiusmodi conventum generalem consilarii spirituales et saeculares atque nuntii terrarum cum plena facultate a nobilitate missi, tam ex regno Poloniae, quam etiam magno ducatu Lituaniae, omnes ordines, status Regni et Magni Ducatus praefatorum repraesentantes convenissent atque comitia huiusmodi generalia legitime, ut praemissum est, indicta pari ratione in Dei nomine incoepa essent, tandem post multos et longos tractatus in iisdem comitiis habitos supplicatum nobis est fuimusque per consiliarios nostros utriusque status regni Poloniae et nuntios terrarum debita cum instantia requisiti, quatenus ditionem seu terram universam Kiioviensem cum castro et civitate Kiiow nuncupata aliisque omnibus castris, arcibus, civitatibus, oppidis et universis earum attinentiis, quae anteactis temporibus pleno iure ad regnum Poloniae

pertinebant^a, ipsi regno Poloniae reintegraremus et restitueremus. Nos igitur memoria recolente iusiurandum nostrum, quo nos universis regnicolis obstrinximus abalienata videlicet atque distracta a Regno pro iuribus nostris recuperaturos^b atque praedicto Regno reintegraturos, perspectum quoque habentes ex antiquissimis annalibus et aliis litterarum documentis, terram seu ditionem Kiioviae, tanquam caput terrarum Russiae, Podoliae, et Voliniae, tempore foelicis regiminis Casimiri, magni regis Poloniae, praedecessoris nostri, una cum praedictis terris ad terras regni et coronam Poloniae pervenisse eidemque per memoratum Casimirum regem perpetuo unitam, incorporatam et invisceratam fuisse, tum etiam eo cognito, quod illustres quondam Kiioviae duces, ut ex eorum litteris, quae in thesauro Regni asservantur, apparet, et quas ipsi publice in senatu sanas atque omni suspitione carentes vidimus et publice perlegi audivimus, serenissimo olim Wladislao regi proavo nostro et ipsius successoribus coronaeque Poloniae sponderant ac iureiurando obligarant se fideles et subiectos fore quodque terra haec Kiioviensis cum omnibus ad eam attinentiis post ipsorum mortem ad dictos regem et Coronam redire debebat. Ex his itaque et aliis sufficientibus documentis, ex quibus terra haec Kiioviensis pleno, certo et indubitato iure usque ad praefati divi olim Vladislai Jagiello regis Poloniae, proavi nostri, Regni gubernacula et initio ipsius regiminis ad regnum Poloniae pertinuisse dignoscitur, quae deinde tempore ulterioris regiminis eiusdem regis, nimirum quod is indivisim tunc Polonis et Lituaniis praefuisset, a proprio corpore, Corona videlicet Poloniae, per quandam conniventiam avulsa iurisdictioni Lituanae pedetentim adhaeserat, eandem terram seu ditionem Kiioviae cum omnibus antiquitus ad eam pertinentibus regno Poloniae tanquam suo primaevo corpori et capiti cum castro et civitate Kiiow nuncupata nec non cum omnibus aliis castris, arcibus, civitatibus, oppidis, villis, terris et districtibus eorumque omnium praemissorum, quibuscunque et quocunque nomine nuncupatis, attinentiis et pertinentiis singulis et universis ad eandem ditionem seu terram Kiioviae earumque partes antiquitus et nunc modo, ratione et iure quocumque pertinentibus et spectantibus ita, ut generalitas specialitati et specialitas generalitati in nullo deroget, cumque omni iure ac proprietate ipsi regno Poloniae uti primaevo et vero suo corpori et capiti in ius, sortem et proprietatem ac titulum Coronae iure et proprietate haereditaria reintegrandam et in pristinum statum reducendam et restituendam duximus, prout de certa scientia et voluntate nostra spontanea ac speciali praesentibus litteris iam exnunc iure et proprietate haereditaria restituimus et in ius, sortem et proprietatem ac titulum coronae regni Poloniae reintegramus atque ad unum corpus individuum reducimus, inserimus et invisceramus temporibus perpetuis vi et autoritate praesentium, ita quod deinceps ab ipso suo vero et legitimo primaevoque corpore et capite, regno videlicet Poloniae, tam in toto, quam in aliqua sui parte, nunquam avelli poterint neque debebunt. Eo etiam non obstante, si cuiusque bona et possessiones quaecumque ex terris ditionis praedictae, cuiuscumque status et conditionis et eorum iurisdictione et proprietate in ius, sortem et proprietatem magni ducatus Lituaniae per nos et antecessores nostros exemptae, translatae, importatae et perpetuo unitae ac incorporatae fuerint. Quod quemadmodum nobis et antecessoribus nostris in toto a Regno abstrahere, disiungere, segregare et abalienare non licuit, sic etiam et in aliqua parte eorum alicui hanc praerogativam in praeiudicium iuris et proprietatis Regni conferre et alienare non licuerat. Ideoque omnes et singulos incolas eiusdem terrae seu ditionis Kiioviensis ab iurisdictione et proprietate magni ducatus Lituaniae

138. ^a *W tekście* pertinebat, ^b *W tekście* recuperaturis.

in perpetuum eximimus et absolvimus, decernentes praesentis reintegrationis, restitutionis et absolutionis privilegium robur debitaque perpetuaeque firmitatis obtinere debere. In cuius rei fidem et testimonium sigillo nostro praesentes communivimus ac manu nostra subscripsimus. Datum Lublini in conventu Regni nostri generali die... mensis...^a anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo nono, regni nostri quadragesimo. Praesentibus reverendissimo et reverendis in Christo patribus dominis Jacobo Uchanski archiepiscopo Gnesnensi, legato nato et regni Poloniae primate, Philippo Padniewski Cracoviensi, Stanislawo Karnkowski Wladislaviensi, Adamo Konarski Posnaniensi, Stanislawo Hosio sanctae Romanae Ecclesiae cardinali et Varmiensi, Petro Mischkowski Plocensi, Victorino Wierzbicki Lucensi, Alberto Starozrzebski Chelmensi episcopis necnon magnificis, generosis et venerabilibus Sebastiano a Mielecz castellano Cracoviensi, Stanislawo Miskowski de Mirow, Petro Zborowski Sandomiriensi, Alberto Laski Siradiensi, Joanne Sirakowski Lanciensi, Joanne de Sluzewo Brzestensi, Basilio Constantinowicz duce Ostroziensi et palatino Kiioviensi, Georgio Jazlowiecki de Buczacz Podoliae, Joanne Firlei de Dambrowicza Lublinensi et Regni nostri marschalco, Andrea Dembowski Belzensi, Joanne a Dzialin Culmensi, Fabiano Czema Marienburgensi, Romano Schanguskowicz Braczlaviensi, Achacio Czema Pomeraniae palatinis, Stanislawo Sobek de Szuleiow Sandomiriensi et Regni nostri thesaurario, Nicolao de Mieliecz Voinicensi, Andrea Dembowski Siradiensi, Raphaele a Dzialin Brzestensi, Adamo Drzewiczki Junivladislaviensi, Stanislawo Herborth de Fulstin Leopoliensi, Stanislawo Slupeczki Lublinensi, Andrea comite de Thenczin Belsensi, Anselmo Gostomski Plocensi, Adamo Kossinski Podlachiae, Christophero Mischkowski Ravensi, Hieronymo Ossolinski Sandecensi, Nicolao Firlei de Dambrowicza Visliciensis, Joanne Tarlo de Szczekarzowicze Radomiensi, Nicolao Ligeza de Bobrek Zawichostensi, Alberto Przyemski Landensi, Joanne Sieniensi de Pomorzany Zarnoviensi, Joanne Sieniensi de Gologori Haliciensis, Paulo a Dzialin Dobrzinensi, Joanne Herburth de Fulstin Sanocensi, Francisco Russoczki Naklensi, Alberto Sandivogio a Czarnkow Santocensi, Stanislawo Wyssoczki de Budzislaw Biechoviensi, Georgio Oleski de Ostrovitae Culmensi, Joanne Kostka de Stembergk Gedanensi castellanis, Valentino Dembienski cancellario, Francisco Crassinski praeposito Plocensi et vicecancellario Regni nostri, Stanislawo Barzy de Blozew et in Wissnicze marschalco, Stanislawo Sandivogio a Czarnkow comendatore Posnaniensi, Stanislawo Ossowski cantore Gnesnensi, curiae nostrae referendariis, Johanne Borukowski praeposito Lanciensi, Stanislawo Crassinski scholastico Gnesnensi, Stanislawo Klodzinski canonico Cracoviensi et secretariis nostris ac omnium terrarum Regni nuntiis in hoc presenti conventu generali Regni congregatis et aliis quamplurimis aulicis et secretariis nostris, sincere fidelibus nobis dilectis. Datum per manus reverendi Francisci Crassinski praepositi Plocensis et regni Poloniae vicecancellarii, sincere nobis dilecti.

B. Tekst drugi (polski).

W Imię Pańskie Amen. Ku wiecznej pamięci. Gdyż pamięć ludzka jest słaba i odmienna^b, zaczynam aby sprawy ludzkie, a nawęcej te, które ku użytkowi a zachowaniu społeczności i towarzystwa ludzkiego należą, za przedłużeniem czasu nie byłyby zniszczone, opatrzna ludzi mądrych postanowiła roztropność, sprawy wiecznej pamięci godne pisma świadectwem ku wiadomości potomstwa^c przywoździć.

138. * W tekście brak daty dziennej. ^b E. jest odmienna, H. dodaje na boku W Lublinie 1569. • H. K. i VL. potomstwu.

1. A stąd my Zygmunt August z łaskiej^a bożej krol polski, wielki książdz^b litewski i ktemu ziemie krakowskiej, sandomirskiej^c, sieradzkiej, lenczyckiej^d, kujawskiej, kijowskiej, ruskiej, wołyńskiej, prusskiej, mazowieckiej, podlaskiej, chełmińskiej, elbińskiej, pomorskiej, żmodzkiej, inflandzkiej etc. oznajmujemy tym listem naszym, którym wiedzieć to należy, wszem wobec i każdemu z osobna, niniejszym i potym będącego wieku ludziom, iż będąc my przed tym od wielu lat przez wszystkie^e stany Korony Polskiej i państw naszych z wielką a częstą pilnością żądani i napominani, abyśmy sjem^f walny takowy złożyli, na ktorem^g o zjednoczeniu dawnym Księstwa naszego Wielkiego Litewskiego z Koroną Polską i też o wykonaniu wszystkich^h praw i przywilejow Korony i wszystkich^h państw naszych sprawa byłaby skończona, ku ktorem takowemⁱ wszech stanow prośbom^j sjem^f niniejszy walny za radą i pozwoleniem wszech stanow, tak Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, dwudziestego trzeciego dnia miesiąca grudnia przesłego^k roku, to jest po Narodzeniu Bożem, tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiąt osmego^l tu w Lublinie złożyliśmy, ku ktoremu takowemu głównemu sejmowi rady nasze, tak duchowne, jako i świeckie, i posłowie ziemscy z pełną mocą posłani, tak z Korony Polskiej, jako też i z^m Wielkiego Księstwa litewskiego, wszystkich^h stanow koronnych i Księstwaⁿ litewskiego, tuż^o w sobie bytność zamykając, zjechali się. A tak ten sejm^p walny i główny złożony w imię pańskie tym sposobem zacząwszy, na ktorem^g, po długich a wiele^r traktatow i namow miawszy, proszeniśmy są^s z wielką pilnością przez stany wszelakie Korony Polskiej napomnieni, abyśmy Ziemię i księstwo kijowskie, która^t przed przesłymi^u czasy zupełnym a całym^v prawem do Korony Polskiej zawsze należała^w, teźże Koronie, to jest Krolestwu Polskiemu, przywrocili a w jej pierwość i całość wszczepili. My tedy, pamiętając na przysięgę naszą, którąśmy osobę swą wszem obywatelom koronnym obowiązali^x wszystkie^y rzeczy oderwane a od Korony przerzeczonej odłączone wedle mocy naszej pozyskać a ku przerzeczonemu Krolestwu w swą całość przywrocic, mając to naprzod za rzecz istą, co ze wszech starych historyj i pism każdy pewnie obaczyć może, iż Kijow był i jest głową i głównem^z miastem ruskiej ziemie^{aa}, a ruska ziemia wszytka^{bb} z dawnych czasow od przodkow naszych krolow polskich między inemi przedniejszemi członki do Korony Polskiej jest przyłączona, tak iż częścią przez walkę, częścią też przez dobrowolne podanie i spadki po niektórych lennych książętach, którzy ją między się na różne części byli roztargnęli, zasie ku jedności i własności Korony przyszła, jak to i^{cc} z przywilejow, ktore w skarbie naszym^{dd} są, jawnie każdy obaczyć może, między ktoremi^{ee} wiele ich jest, ktore mianowicie o Ziemi i księstwie kijowskiem to świadczą, iż ku Koronie Polskiej wiecznie prawem doskonałym^{ff} należec ma, jakoż^{gg} zawsze należała aż do Władysława Jagiełła krola, pradziada naszego, który potym tym sposobem, iż obojemu narodowi, tak Polakom, jako i Litwie, nierozdzielnie panował, od Korony Polskiej jako od własnego ciała tę ziemię i księstwo kijowskie oderwane przy Wielkiem^{hh} Księstwie litewskimⁱⁱ miec

138. ^a E. H. K. i VL. łaski. ^b VL. książę. ^c M. opuszcza dalszy ciąg tytułu, dając tylko: etc. ut supra. ^d H. K. i VL. lanczyckiej etc. i opuszczają dalszy ciąg tytułu. ^e VL. wszystkie ^f VL sejm. ^g H. K. i VL. którym. ^h H. i VL. wszystkich. ⁱ H. K. i VL. którym takowym. ^j H. prośbam. ^k H. K. i VL. przesłego. ^l H. K. i VL. Bożym 1568. ^m Brak w E. ⁿ H. K. i VL. Wielkiego Księstwa. ^o E. już. ^p E. H. i K. sejm. ^r E. na którym wiele a długich. ^s H. K. i VL. są i. ^t H. K. i VL. które. ^u E. H. K. i VL. przesłemi. ^v H. K. i VL. całym. ^w H. K. i VL. należało. ^x E. H. i K. obowiązali. ^y H. K. i VL. wszystkie. ^z H. K. i VL. głównym. ^{aa} H. K. i VL. ziemi. ^{bb} H. K. i VL. wszytka. ^{cc} Brak w VL. ^{dd} H. K. i VL. naszym. ^{ee} H. K. i VL. którymi. ^{ff} H. K. i VL. doskonałym. ^{gg} E. ma i zamiast jakoż. ^{hh} H. K. i VL. Wielkim. ⁱⁱ H. K. i VL. litewskim.

chciał, acz za niepozwoleniem wszech stanów koronnych, którzy tak od tego pradziada naszego, jako od innych po niem będących przodków naszych, królów polskich i wielkich książąt litewskich, i od nas też samych tej ziemi pilnie zawsze upominać się nie zaniechali, aby była do Korony przywrocona i przyłączona. A tak my tej powinności naszej dosyć czyniąc, a za pokazaniem dostatecznym^a przywilejów i tak jasnej^b sprawiedliwości, za pozwoleniem wszech panów rad naszych, duchownych i świeckich, i posłów ziemskich i wszytkiej^c Rzeczypospolitej koronnej, ze wszytkich^d rad naszych duchownych i świeckich, książąt, panów, szlachty i wszego rycerstwa onej kijowskiej Ziemi i księstwa, wzięwszy na siebie ich przysięgę, którą byli oni ku Wielkiemu Księstwu litewskiemu od niemałego czasu obwiązani, warujemy im^e i upewniamy tym listem naszym^f, że to im^g i potomstwu ich nic i niwczym^h i nigdy niema szkodzić wiecznemi czasy.

2. A już tę przerwczoną Ziemię i księstwo kijowskie i wszech onej ziemi obywatelów już zaraz wszytkieⁱ i każdego z osobna od posłuszeństwa, władzej^j, powinności i rozkazowania Wielkiego Księstwa litewskiego na wieczne czasy wyjmujemy i wolnymi^k czynimy^l i ku Krolestwu polskiemu jako równych do równych, wolnych do wolnych ludzi, a jako własny a prawdziwy członek ku pierwszemu i^m własnemu ciału a głowie ze wszytkimiⁿ i z osobna każdymi^o jej grodami, zamkami, miastami, miasteczki, wsiami, ziemiami, powiaty i ich wszytkich^d rzeczy poprzod mianowanych ktorychkolwiek, i jakimkolwiek przezwiskiem nazwane, przyległościami, przypadkami, własnościami wszelakimi^p i wszytkimiⁿ do tej przerwczonej Ziemi i księstwa kijowskiego i do ich wszelakich części, tak staradawna, jako i oyczajem, sposobem i prawem ktorymkolwiek^r należących, tak jakoby wszytkość^s a pospolitość osobliwości, a osobliwość wszytkości^t i pospolitości niwczym nic nie ujmowała, ze wszytkim i wszelakim^u prawem, państwem i własnością tę Ziemię i księstwo kijowskie^v przerwczonej Koronie albo Krolestwu Polskemu jako pierwszemu, prawdziwemu a własnemu ciału jej a głowie w społeczność, w część, własność i w tytuł Korony przywracamy i ku pierwszemu stanowi przywrócic i ony złączyć umyśliliśmy. Jakoż z pewnej wiadomości naszej a z wolej^w uprzejmej a osobliwej i za osobliwym a dobrowolnym pozwoleniem rad naszych duchownych i świeckich, książąt, panów, marszałków, urzędników ziemskich, szlachty^x i wszego rycerstwa i wszytkich^d stanów przerwczonej Ziemi i księstwa kijowskiego tym listem naszym już zaraz w społeczność, w część i własność^y Korony Polskiej przywracamy i złączamy, w tytuł Korony Polskiej przywodziemy^z i ku jednemu ciału nieróżnemu i nierozdzielnemu^{aa} wracamy, wsczepiamy^{bb}, wpojamy czasy wiecznemi, tak, że na potym od swego tego właściwego, prawdziwego a prawego ciała i od głowy Korony Polskiej, tak we wszem cale, jako też jakiejkolwiek części swojej, nigdy oderwana ani odłączona żadnym sposobem^{cc} ani kształtem nie może być czasy wiecznemi. I tych wszytkich^d stanów a obywatelów ziemi tej przerwczonej, to jest Ziemi kijowskiej, każdego podle powołania swego stanu, dostojenstwa i obościa wszelkich^{dd} przywilejów, wolności swobod Krolestwa Polskiego, tak,

138. ^a E. dostatecznym. ^b E. i takiej swej. ^c H. K. i VL. wszytkiej. ^d H. K. i VL. wszytkich. ^e E. H. i K. jem. ^f H. K. i VL. naszym. ^g E. jem, H. gim. ^h E. niwczem. ⁱ H. i VL. wszytkie. ^j VL. władzy. ^k E. H. K. i VL. wolnemi. ^l H. K. i VL. czynimy, H. dodaje na boku Kiiow do Korony przywrocon. ^m E. a. ⁿ H. K. i VL. wszytkiemi. ^o E. H. K. i VL. każdymi. ^p H. K. i VL. wszelakiemi. ^q E. ktorychkolwiek. ^r H. K. i VL. wszytkość. ^s H. K. i VL. wszytkości. ^t E. wszytkiem i wszelakiem, H. K. i VL. wszytkim i wszelakim. ^u E. tej ziemi i księstwu kijowskiemu. ^v VL. woli. ^w VL. szlachty. ^x H. K. i VL. i w własność. ^y E. przywodziemy. ^{aa} H. K. i VL. nieróżnemi i nierozdzielnemi. ^{bb} H. K. i VL. wszczepiamy. ^{cc} E. żadnem odłączona sposobem. ^{dd} E. wszytkich.

jako inni^a wszyscy obywatele Korony Polskiej, zarowne używać znajdujemy i czyniemy. Jakoż już tego wszystkiego^b społecznie mieć, używać i z tego się weselić na wieczne czasy oni i ich potomkowie mają i będą.

3. Także^c i około ruszenia na wojnę i w dawaniu jakich podatkow wedle uchwały a konstytucyj koronnej sejmowej i z pozwolenia ich posłów na sejm^d walny koronny z zupełną a niezamierzoną mocą przysłanych^e na wszystkie^f Koronę Polską położonej oni i potomkowie ich od nas i od^g potomkow naszych będą i mają być zachowani wiecznymi czasy.

4. Obiecujemy też sami za siebie i za potomki nasze wszystkie^h powiaty onej ziemie przerzeczonej, to jest Ziemie i księstwa kijowskiego, w ich granicach starodawnychⁱ, przy Koronie nierozdzielnie będących, w cale i niwczem^j nienaruszenie zachować wiecznymi^k czasy.

5. A iżby ciż obywatele tej^l przerzeczonej Ziemie kijowskiej, rady nasze duchowne i świeckie^l, książęta, panięta, slachta, rycerstwo, także i duchowne stany rzymskiego i greckiego zakonu, obfitą łaskę naszą^m poznali, postanawiamy, iż ich grody, zamki, miasta, osiadłości, miasteczka, wsi ze wszystkimiⁿ i każdymi z osobna ich poddanemi przerzeczonemi tej ziemie od wszystkich^o podatkow^p, w których przedtym i teraz byli, także od płacy^r wszelakich poborow, myt albo ceł, także robienia i poprawowania zamkow i mostow naszych, wedle przywilejow i wolności koronnych wolnymi^s czyniemy, tak, iż w tej mierze ich z inemi^t koronnemi obywatelami porównaliśmy i porównujemy i one wszystkich^o wolności, swobody i zawołania^u Korony Polskiej uczesniki uczyniliśmy i być znajdujemy, tylko dwa grosza zwykłej monety polskiej z jednej osiadłej włoki, gdzie są pomiarne, albo, gdzie niemasz włok, grosz z jednego dymu, także osiadłego, nam i potomkom naszym^v dla wyznania^w zwierzchności naszej krolewskiej sobie zostawujemy. A bojarowie ich putni, którzy wojnę^x służą, po groszu podymnego płacić mają a zagrodnicy od tego są i mają być wolni.

6. Ktemu znajdujemy i osobliwie to warujemy^y, iż panowie rady nasze, duchowne i świeckie, książęta, panowie, slachta wszystka^z i każdy z osobna obywatele przerzeczonej Ziemie i księstwa kijowskiego, ktoregożkolwiek stanu, dostojęństwa i porządkuby byli, nie będą ani są powinni podlec egzekucyj, począwszy od wszystkich^o przodkow naszych, krolow polskich, wielkich książąt litewskich przed Aleksandrem będących, jako też i statutowi Aleksandra krola polskiego i wielkiego księdza^{aa} litewskiego, stryja naszego, pod datą w Piotrkowie na sejmie walnym we szrodę przed niedzielą szrodopostną roku pańskiego tysięcznego pięćsetnego czwartego^{bb} uczynionego¹ około obyczaju zapisowania dobr krolewskich, i innych statutow i ustaw czasu tegoż Aleksandra i Zygmunta, przezacnej pamięci ojca naszego, krolow polskich, także i za czasu naszego około egzekucyj tego statutu w Piotrkowie, w Warszawie i w Lublinie do tych czasow uczynionych², i będziemy je powinni zachować tak, jako i zachowujemy wedle opisanja przywilejow, tak od nas samych, jako i od przodkow naszych, krolow polskich i wielkich książąt litewskich, pod pieczęcią naszą koronną albo Wielkiego Księstwa litewskiego^{cc} im^{dd}

138. ^a E. ini. ^b H. K. i VL. wszystkiego. ^c H. dodaje na boku O wojnie. ^d E. H. i K. sjem. ^e H. K. i VL. przesłanych. ^f H. K. i VL. wszystkę. ^g Brak w E, H. dodaje na boku Wolności Kijowianom nadane. ^h H. K. i VL. wszystkie, H. dodaje na boku O granicach kijowskich. ⁱ VL. starodawnych. ^j H. K. i VL. niwczym. ^k E. H. K. i VL. wiecznymi. ^l E. duchowni i świeccy. ^m E. naszą. ⁿ K. i VL. wszystkimi. ^o H. K. i VL. wszystkich, H. dodaje na boku O podymnem. ^p VL. poplatków. ^r E. H. i K. płacej. ^s E. H. K. i VL. wolnemi. ^t E. innemi. ^u E. swobody, zawołania. ^v E. H. K. i VL. naszym. ^w E. wyznawania. ^x E. wojnie. ^y H. dodaje na boku O egzekucyj w księstwie kijowskiem. ^z H. K. i VL. wszystka. ^{aa} H. K. i VL. książęcia. ^{bb} H. K. i VL. 1504. ^{cc} H. i K. wielkich książąt litewskich, w VL. brak ostatnich osmiu wyrazów. ^{dd} E. i H. jem.

158. ¹ Ob. Vol. leg. I 298. ² Konstytucje z lat 1563, 1564 i 1569, Vol. leg. II 613, 633 i 781.

nadanych i potwierdzonych^a. Jakoż obwarowywamy im^b to pod przysięgą naszą krolewską, z pozwoleniem wszech rad naszych duchownych i świeckich, posłów ziemskich koronnych, w tym ich upewniając^c, że ta egzekucja, to jest odbieranie dobr i miast, zamków, dworów, wsi i ziem, gruntów, zamian, wysług, danin wszystkich^d, od przodków naszych przodkom ich, także i od nas samych przodkom ich i^e im^b samym nadanych, gdyż oni przy Wielkim^f Księstwie litewskim^g będąc w ten czas, gdy się ta egzekucja za czasu Aleksandra krola, stryja naszego, w Koronie stanowiła, przy Koronie Polskiej nie byli i tej egzekucji tak, jako stany koronne dobrowolnie sami to na się uczynili, oni z stany koronnemi na siebie jej nigdy nie przymowali ani wznaszali, także też statutom, sejmom ani^h konstytucjomⁱ koronnem^j nie podlegli, ale teraz dopiero po postanowieniu i dokończeniu tej egzekucji z Koroną Polską złączeni i przywroceni są, z tych przyczyn teraz i na potym ich samych i potomków ich nie dołężę^k ani im^b i potomkom ich żadnymi^l sejmy, wynalazki i konstytucjami sejmowymi koronnymi^m nic skodzićⁿ nie może, a na ostatek ani też z ich strony obywatelów i posłów ziemskich kijowskich stanowiona być niema wiecznemi czasy. I owszem wszelakie listy i przywileje, którymkolwiek pismem, łacińskim, polskim albo ruskiem^o pisane, i z którejkolwiek przyczyny od przodków naszych, krolów polskich i wielkich książąt litewskich, i od nas samych pod pieczęcią naszą i z kancelarji^p koronnej albo Wielkiego Księstwa litewskiego za wierne służby nadane osobom^r jakiegokolwiek stanu i powołania będącym^s, mianowicie i osobliwie wszystkie^t daniny, nadania, darowizny wieczne, dożywocia, zastawy, zapisania sum pieniężnych, wielkich^u i małych, którymkolwiek^v sposobem zebranych i do skarbu naszego Wielkiego Księstwa litewskiego wniesionych na zamki, miasta, wsi, folwarki i dwory nasze, tedy wszystkie^w takowe listy i przywileje wyszej mianowane i z osobna każdy we wszystkich^x ich i z osobna każdym punkcie i sposobie, tak jako same w sobie opisane są, wydane i objaśnione, tak jakoby wszystkość^x a pospolitość osobliwości, a osobliwość pospolitości i wszystkości^y nic nie ujmowała, mocnemi i wiecznemi i żadnem^z obyczajem nieporuszonemi mieć i zachować chcemy i one zawsze takimi zachowamy, my sami i potomki^{aa} nasi, krole polskie, zachować i niwczem^{bb} ich nienaruszenie dźierać tym przywilejem naszym^{cc} obowiązujemy. Wszakże od tego czasu dobr stołu naszego my z potomki naszymi^{dd}, krolami polskimi, wedla^{ee} statutu polskiego rozdawać nie będziemy. A jeśliby którzy^{ff} z nich na dobra swe ojczyste i dziedziczne listów nie mieli, a bez listów onych dobr spokojnie używali, tedy takowe dobra tymże Wielkiego Księstwa litewskiego prawem wedle starego i nowego statutu¹, jako to do tego czasu trzymali, będą dźierać wiecznemi czasy, ani ku położeniu i pokazaniu na to listów i przywilejów przed nami i przed żadnym^{gg} urzędem naszym^{cc} żadnym obyczajem nie mogą ani mają być przymuszani.

7. Osobliwie też to tym przerzeczonym panom radom^{hh} naszym^{cc}, duchownym i świeckimⁱⁱ, książętom, panom, urzędnikom ziemskim, słachcie^{ll} i wszystkiemu^{kk} rycerstwu

138. ^a E. poczwierdzonych. ^b E. i H. jem. ^c VL. upominając. ^d H. K. i VL. wszystkich. ^e Ostatnich 8 wyrazów brak w VL. ^f H. K. i VL. Wielkim. ^g H. K. i VL. litewskim. ^h Brak w E. ⁱ VL. konstytucjom. ^j H. K. i VL. koronnym. ^k E. dotycze. ^l E. żadnemi. ^m E. sejmowemi i koronnemi. ⁿ H. K. i VL. szkodzić. ^o H. K. i VL. łacińskim, polskim albo ruskim. ^p E. dodaje naszej. ^r VL. osobom. ^s E. będącem. ^t H. K. i VL. wszystkie. ^u E. wielgich. ^v E. ktoremkolwiek. ^w K. i VL. wszystkie. ^x VL. wszystkość. ^y VL. wszystkości. ^z H. K. i VL. żadnym. ^{aa} E. potomkowie. ^{bb} H. K. i VL. niwczym. ^{cc} E. naszym. ^{dd} E. naszymi. ^{ee} E. wedluk, H. dodaje na boku O sprawach kijowskich. ^{ff} E. H. K. i VL. który. ^{gg} E. żadnem. ^{hh} E. i VL. radom. ⁱⁱ E. świeckiem. ^{ll} VL. szlachcie. ^{kk} H. K. i VL. wszystkiemu.

138. ¹ Tj. statutu litewskiego I z r. 1529 i II z r. 1566.

Ziemie i księstwa kijowskiego i poddanym^a ich z łaski naszej krolewskiej zostawujemy, iż wszelakie^b sprawy ich, tak u sądów naszych grodzkich i ziemskich, jako też za apelacjami na sąd nasz krolewski przypadające, sprawy z pany radami naszymi^c koronnymi sędzić i odprawować mamy i powinni będziemy statutem litewskim^d przez nas im^e dzierżać poprzysiężonem^f, który im^g w całe zostawujemy. Także konstytucje, uchwały^h i recesy sejmowe w mocy zostawujemyⁱ. Tylko z tego statutu wszystek^j rozdział wojenny^k o^l obronie ziemskiej, jako przeciwny wolnościom^m koronnym, mocą tego terazniejszego listu i przywileju naszego kasujemy i w niwecz obracamy wiecznymi czasy. Wszakóż dajemy imⁿ moc na sejmikach powiatowych za listy naszymi^o złożonych tego statutu litewskiego artykułów poprawiać i wedle potrzeby przyczyniać albo ujmować a do nas na sejm^p walny koronny przynosić, które, będąc słuszne, my i potomkowie nasi, krowie polscy, na sejmiech walnych koronnych mocą zwierzchności naszej krolewskiej i sejm^q na on czas będącego poczwierdzać^r obiecujemy i powinni będziemy.

8. To też za prośbą wszech kijowskiej Ziemi^s przerzeczonych stanów zostawujemy, iż we wszelakich sprawach ich sądowych, jako pozwy, wpisywanie^t do ksiąg, akta i wszelakie potrzeby ich, tak u sądów naszych grodzkich i ziemskich, jako i z kancelarji naszej koronnej, dekreta nasze i we wszystkich^u potrzebach naszych krolewskich i ziemskich koronnych do nich listy nie jakim innym^v, jeno^w ruskiem^x pismem pisane i odprawowane być mają czasy wiecznymi. A miejskie^y sprawy prawa majdemburskiego albo jakiegokolwiek inego wezwania ludzi wedle obyczaju koronnego przez urzędniki nasze koronne i dworu naszego, w tych sprawach i potrzebach ich do nas i do dworu naszego przypadające, będą polskim^z pismem odprawowane. Ku temu też obiecujemy^{aa} i powinni będziemy wszech przerzeczonych książąt, Ziemi kijowskiej obywatelów i potomków ich, tak rzymskiego, jako i greckiego zakonu będących, w ich starodawnej^{ab} czci i dostojności, jako z przodków swoich i do tego czasu byli, zachować i one wedle cnoty i godności każdego, a upodobania naszego, bez zawady artykułów w statucie koronnym o książętach opisanych^{ac}, na urzędy zamków, dzierżaw i dworów naszych przekładać i do ławice rad naszych, jako i inne szlacheckiego^{ad} narodu Ziemi kijowskiej^{ae} ludzie przypuszczać, zostawiwszy to, że jako panowie rady nasze duchowne i świeckie, także i ci przerzeczeni książęta w rzeczach sądowych i prawnych za równo^{af} z szlachtą^{ag} onej kijowskiej Ziemi w powieciech swoich na miejscach^{ah} zwykłych, biorąc listy i pozwy od urzędników na to wysadzonych, pozywając^{ai} i sami pozwani będąc, przed sądem naszym grodzkim i ziemskim^{aj} sprawować i sędzić się mają i będą powinni. Takimże^{ak} sposobem obiecujemy i powinni będziemy dostojności i dygnitarstw i urzędów ziemie naszej kijowskiej^{al}, duchownych i świeckich, wielkich i małych, tak rzymskiego jako i greckiego zakonu będących, nie umniejszać ani zatłumiać, i owszem w całe zachować. A gdy wakować będą, tedy takowe wszystkie^{am} dygnitarstwa i urzędy obywatelom Ziemi kijowskiej^{an} osia-

138. ^a E. poddanem. ^b VL. wszelkie. ^c H. K. i VL. naszymi. ^d H. K. i VL. litewskim. ^e H. jem. ^f H. K. i VL. poprzysiężonym. ^g E. jem. ^h E. konstytucje i uchwały. ⁱ Tego zdania w VL brak. ^j E. wszytek, H. dodaje na boku O rozdziale wojennym. ^k H. K. i VL. i. ^l VL. wolnościom. ^m E. i H. jem. ⁿ E. H. K. i VL. naszymi. ^o E. H. i K. sjem. ^p H. K. i VL. potwierdzać. ^q E. za prośbę Ziemi i księstwa kijowskiego. H. dodaje na boku O pozwiech i zapisiech. ^r H. i K. wpisywanie, VL. pozwy i wpisywanie. ^s H. K. i VL. wszystkich. ^t H. K. i VL. jakim innym. ^u H. K. i VL. jedno. ^v H. K. i VL. ruskim. ^x E. miesckie, VL. miejskie. ^y H. K. i VL. polskim. ^z H. dodaje na boku O sędziach. ^{aa} VL. starodawnej. ^{ab} VL. szlacheckiego. ^{ac} E. ziem kijowskich. ^{ad} E. za równo. ^{ae} VL. szlachtą. ^{ah} E. i H. miejscach. ^{ai} VL. porywając. ^{aj} E. grodzkiem i ziemskim. ^{ak} E. takimże. ^{al} E. ziemie i księstwa naszego kijowskiego, H. dodaje na boku O urzędnikach. ^{am} H. K. i VL. wszystkie. ^{an} E. Ziemi i księstwa kijowskiego.

138. ¹ Tj. rozdział III statutu litewskiego II z r. 1566. ² Ob. Vol. leg. I 298.

dłym stanu slacheckiego^a oddawać mamy i powinni będziemy. A tak za takowem^b złączeniem Ziemie kijowskiej^c z Koroną i Krolestwem naszym polskim panowie rady nasze, onej Ziemie kijowskiej^c, duchowni i świeccy, uczyniwszy do rady naszej koronnej przysięgę, między radami naszymi koronnymi, a posłowie ich ziemscy między posły ziemskimi koronnymi^d, na miejscach^e im^f naznaczonych zasiedli i wotowali i na potym wiecznemi czasy zasiadać są i będą powinni.

9. A na wojnie^g huffy swe wedle obyczaju koronnego stawić mają i na potym ci przerzeczeni wszyscy panowie a obywatele Ziemie kijowskiej na sejmikach powiatowych na miejscach^e zwykłych czasow, przez listy nasze im^h naznaczonych a wedle zwyczaju inych ziem albo wojewodztw koronnych, którzyby się jednokolwiek na one sejmiki powiatowe zjechali, obierać mają między sobą posły na sejmⁱ walny koronny. A z tych sejmikow posłowie ich, tak jako w Koronie Polskiej obyczaj jest, do Kijowa zjeżdżać się mają. A obranem^j i posłanem^k na ten sejmⁱ koronny tymże obyczajem i na strawę opatrzenie będzie dawano, jako i innym posłom ziemskim^l z wojewodztwa ruskiego.

10. Naostatek ustawujemy, aby od tego czasu we wszystkich^m odprawach pospolitych i na chorągwiach ziemskich w tej Ziemiⁿ kijowskiej przy swych dawnych herbiech orła, znaku koronnego herbu, używali.

11. A tym wszystkim^o wyżej napisanym rzeczam, artykułom, swobodam i wolnościami^p, ktore się tu^r w tym przywileju z pozwoleniem wszech rad naszych duchownych i świeckich i posłów ziemskich koronnych napisały, żadne wynajdowania, żadne przywileje ziemskie albo osobno czyjekolwiek, żadne statuta ani konstytucje sejmowe koronne nie będą nic mogły ani mogą skodzić^s i niwczym^t ubliżać wiecznemi czasy. I owszem my sami one niwczym nienaruszone pod przysięgą naszą Krolestwu polskiemu uczynioną pilnie strzec i dźierżać ubiecujemy i powinni będziemy i potomki nasze, krole polskie, to wszystko^u także niwczem nienaruszenie trzymać i przystrzegać tym listem i przywilejem naszym obiecujemy^v wiecznemi czasy, jakoż na wieczne a nigdy nieporuszone używanie tych wszech wyżej mianowanych rzeczy, swobod i wolności, żeby pospolitość osobliwości a osobliwość wszystkości i pospolitości niwczym nic i nigdy^w nie ujmowała, dawamy i daliśmy panom radom naszym, duchownym i świeckiem onej Ziemie, to jest kijowskiej, książętom, panom, starostom^x, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim^y, slachcie i wszemu naszemu zacnemu rycerstwu, obywatelom onej Ziemie kijowskiej, ten list nasz i przywilej, podpisawszy go własną ręką i rozkazawszy ku niemu zawiesić pieczęć naszą z pozwoleniem wszech panow rad naszych, duchownych i świeckich, i posłów ziemskich koronnych, ktorzy na ten czas przy nas byli, jako napierwej nawielebniejszy^z w Chrystusie ociec ksiądz Jakub Uchański arcybiskup gnieźnieński^{aa}, legatus natus et Regni primas, Filip Padniewski krakowski, Stanisław Karnkowski kujawski, Adam Konarski^{bb} poznański, Piotr Miskowski^{cc} plocki, Wojciech Starozrzebski chełmski biskupi, Sebestjan Mielecki kastellan^{dd} krakowski i brzeski starosta, Stanisław Myskowski^{ee} z Mi-

138. ^a VL. szlacheckiego. ^b H. K. i VL. takowym. ^c E. Ziemie i księstwa kijowskiego, H. dodaje na boku O miescach w radzie. ^d VL. brak ostatnich ośmiu wyrazów. ^e E. H i K. miescach. ^f E. iem, H. gim. ^g H. K. i VL. wojnę, H. dodaje na boku O sejmikach powiatowych. ^h Brak w H. K. i VL. ⁱ E., H. i K. sjem. ^j H. K. i VL. obranym. ^k H. K. i VL. posłanym. ^l H. K. i VL. ziemskim. ^m VL. wszystkich, H. dodaje na boku O herbie orle. ⁿ E. ziemie. ^o E. wszystkim, H. wszystkim. ^p VL. rzeczom, artykułom, swobodom i wolnościom. ^r Brak w E. ^s H. K. i VL. szkodzić. ^t E. wniwczem. ^u H. K. i VL. wszystko. ^v E. obwiązujemy. ^w VL. niwczym i nic nigdy. ^x E. starostam. ^y E. ziemskim. ^z H. K. i VL. najwielebniejszy. ^{aa} W M. następnie inną ręką dodano: ut supra in privilegio Volinensi u. a. i opuszczono dalsze nazwiska aż do końca, do: wiernie nam mili, w VL. dodano jeszcze: legatus natus et Regni primas etc. jako wyżej, vide folio 750 num. 13 i opuszczono nazwiska, jak w M. ^{bb} H. i K. dodaje z Kobyłina. ^{cc} H. i K. Myszkowski. ^{dd} H. i K. kasztellan.

rowa krakowski i starosta krakowski i ratyński, Piotr Zborowski sandomierski, stobniczy starosta, Olbrycht Łaski sieradzki, Jan Sierakowski^a lanczycki i przedecki starosta, Jan z Służewa brzeski, starosta międzyrzecki i koniński, Jan z Barczyna Krotoski inowłocławski^b, Jan Firlej^c z Dambrowice^d lubelski, marszałek koronny, starosta rohatyński, Andrzej Dembowski bełski, starosta rubieszowski, Arnolf Uchański płocki, starosta wyszogrodzki^e, Mikołaj Kiszka z Ciechanowca^f podlaski, starosta drohicki, Fabjan Czema malborski, starosta tucholski^g i stargarski, Achacy Czema^h pomorski, starosta stumski i gniewski, wojewodowie, Stanisław Sobek z Sulejowa sandomierskiⁱ, podskarbi koronny, starosta tysowiecki^j i małogoski, Andrzej Dembowski^k sieradzki^l i starosta lanczycki, Adam Drzewicki inowłocławski^m i starosta gostyński i inowłodzki, Stanisław Herburt z Fulstynaⁿ lwowski, starosta samborski i drohobycki, Stanisław Słupecki lubelski, Andrzej Grabia z Tenczyna^o bełzki^p, Anzelm^r Gostomski płocki, starosta rawski, Zygmunt^s Wolski czerski, starosta warszawski, Adam Kosiński^t podlaski, Chrzystof^u Myszkowski z Mirowa rawski, Jan Kostka z Stemberka gdański, podskarbi ziem pruskich, starosta pucki i czczowski, Hieronim Osoliński sandecki^v, Jan Tarło z Szczekarzowic^w radomski, starosta pilźnieński i łomaski, Mikołaj Ligęza z Bobrku zawichojski, starosta biecki i żydaczowski, Wojciech Przyjemski lencki^x, Jan Sieneński^y z Sienna żarnowski, Jan Chrystoforski^z wieluński, Jan Sieneński^y z Gołogor halicki, Jan Herburt z Fulstynaⁿ sanocki, Szczęsny^{aa} Parys^{bb} warszawski, starosta czerski, Stanisław Kryski z Drobnina raciański, starosta dobrzyński, kastellani^{cc}, Walenty Dembieński z Dembian^{dd} kanclerz, Franciszek Krasieński z Krasnego proboszcz^{ee} płocki etc., podkanclerzy Korony^{ff} polskiej, Stanisław Barzy z Błozwie marszałek dworny, starosta śniatyński, Stanisław Ossowski^{gg} kantor gnieźnieński, referendarz dworny, Jan Borukowski^{hh} proboszcz lanczycki, kanonik krakowski i warszawski, Symon Ługowski proboszcz^{oo} miechowski, Stanisław Krasieński scholastyk gnieźnieński, Jan Zaborowski proboszcz^{oo} sandomierski, Andrzej Patrycy ardziakon wileński, kanonik warszawski, Hieronim Chojeński kanonik poznański, Stanisław Fogielweder scholastyk warszawski, Stanisław Zamojski starosta bełzki^p, Mikołaj Łaski krajczyⁱⁱ stołu naszego, starosta malborski i krasnostawski, Maciej Zaliński podkomorzy nasz, jasieniecki, mściborski i zyzmurski starosta, Łukasz Lencki łożniczy i starosta wołpiński^{ll}, Erasmus Dembieński^{kk} chorąży dworny, Jakub Piasecki koniuszy, Erasmus Kroczewski kuchmistrz, Stanisław Karwicki obożny i latowicki starosta, Bartłomiej Zieleński podkomorzy sandomierski^l, Mikołaj Tarło chorąży przemyski^{ll}, Jan Leśniowski podczaszy lwowski i dzierzawca doliński, Andrzej Firlej z Dambrowice^{mmm}, Jan Zamojski, Piotr Kloczewski, Jan Dymitr Solikowski, Stanisław Krasicki^{mm}, Tomasz Drojowski, Jan Parys^{bb}, sekretarze, urzędnicy i dworzanie naszy, wierni nam mili. Dan^{oo} przez ręce wielbnego księdza Franciszka Krasieńskiego proboszcza płockiego, ardziakona^{pp} warszawskiego^{rr}, podkanclerzego koronnego, na spólnym walnym sejmie koronnym lubel-

138. ^a H. i K. Sierakowski. ^b K. inowłodzławski. ^c H. i K. Firlej. ^d H. i K. Dambrowice. ^e H. i K. wyszogrodzki. ^f H. i K. z Ciechanowa. ^g H. tucholski. ^h H. i K. Czema. ⁱ H. i K. sandomierski. ^j H. i K. tyszowiecki. ^k H. i K. Dembowski. ^l H. i K. sieradzki. ^m H. i K. inowłodzławski. ⁿ H. i K. Fulstyna. ^o H. i K. Tęczyna. ^p H. i K. bełski. ^r H. i K. Anselm. ^s H. Sygmunt, K. Sygmundt. ^t H. i K. Koszyński. ^u H. Krystoff, K. Krystoff. ^v H. i K. sądecki. ^w H. i K. Szczekarzowic. ^x K. lencki. ^y H. i K. Sieneński. ^z H. i K. Krystoporski. ^{aa} H. i K. Szczęsny. ^{bb} H. i K. Parysz. ^{cc} H. i K. kasztellani. ^{dd} H. i K. Dembieński z Dembian. ^{ee} H. i K. proboszcz. ^{ff} E. koronny. ^{gg} H. i K. Ossowski. ^{hh} H. i K. Bornkowski. ⁱⁱ H. krajcy. ^{ll} H. i K. wołpiński. ^{kk} H. i K. Dembieński. ^{ll} H. przemyski. ^{mmm} H. i K. Firlej z Dambrowice. ^{mm} H. Kraszycki. ^{oo} Odtąd już jest tekst w E. i VL. ^{pp} VL. archdziekana. ^{rr} E. warszawskiego.

skim^a dnia szóstego^b miesiąca czerwca roku pańskiego tysięcznego pięćsetnego^c sześćdziesiątego dziewiątego, królowania naszego czterdziestego^d.

Sigismundus Augustus rex subscripsit^e.

139.

Braclaw, 16 czerwca 1569 r.

Szlachta powiatu braclawskiego i winnickiego składa przysięgę na wierność Koronie polskiej w zamku braclawskim.

Or. 1. Muzeum Czart. ręk. 307, str. 211—228. Poszyt formatu dutki z 10 kart, szer. 10, wys. 32,5 cm., złożony, wprawiony później w księgę. Znak wodny wyobraża w tarczy herb Topór w lewo. Papier pożółkły, w prawym górnym rogu zbutwiały, wskutek czego szeregu wyrazów brakuje. Na karcie 5^r pieczęć mniejsza kancelarii litewskiej przez papier wyciśnięta. Potem 5 stron czystych. Na karcie 8^r inną ręką współczesną spis żydów z powiatu winnickiego.

Dr. 1. Źródła dziejowe t. XX str. 101—105 (według Or. 1).

Uw. Datę dzienną tego aktu można ustalić na 16 czerwca 1569 r., gdyż na ten dzień król nazначył składanie przysięg na wierność Koronie na Wołyniu w uniwersale z 25 maja 1569 r. i w tymże dniu też składała przysięgi szlachta z innych powiatów Wołynia; ob. w tem wydawnictwie nr. 134.

Regestr spisowania...^a szlachty powiatu braclawskiego i winnickiego, którzy za rozkazaniem Jego Krol. Mci przysięgą przed komisarzem Jego Krol. Mci panem Wojciechem Wolskiem w zamku braclawskim czynili anno 1569.

Pan Andrzej Sadowski podsędek ziemski braclawski i winnicki, natenczas podstarości braclawski. Pan Borys Iwanowicz Sowin z imienia swego wołkowyjskiego, postarości winnicki. Pan Siemien Wasilewicz Desskowski podkomorzy ziemski braclawski i winnicki, rotmistrz Jego Krol. Mci na zamku braclawskim ze...^b. Pan Filion Kordisz pisarz ziemski powiatu braclawskiego i winnickiego. Pan Miszko Piatniczański wojski powiatu winnickiego. Pan Roman Krasnosielski sendzia grodzki braclawski i winnicki. [Pan A]leksy Tomkowicz pisarz grodzki braclawski i winnicki. Pan Serhej Oratowski. Pan Wasili, pan Iwan i pan Dachno Zabokriczy. Pan Juchno Krasnosielski. Pan Ihnat Kleszczowski. Pan Hrehory Slupycza. Pan Bohdan Janczinski. Pan Michajło a pan Dmitr Sząderowscy. Pan Siemien a pan Bohdan Obodzienscy. Pan Nikifor Komar Suczyski. Pan Wasili Zithinski z Witawy. Pan Hrehory a pan Matyjasz Czeczela. Pan Iwan Ziałowski. Pan Olechno Korotki Thriysthepsky. Pan Supron a pan Chwedor Bratkowicz Soborowscy. Pan Jacko Juchnowicz Kornilo. Pan Andrzej Rachnowski. Pan Jacko Horain Kropiwnicki. Pan Martin Juszk[owski]. Pan Wasili Siemienowicz. Pan Artim Bohdanowicz. Pan Josef Wasilewicz a pan Wojna Kubliccy. Pan Anton Filonowicz. Pan Ilija Iwanowicz Demkowski. Pan Kuzma Szczurkowski. Pan Chwiedor Kuzmycz Bratkowski. Pan Bachtijar Moskwicin ma osiadłość w powiecie krzemienieckim, który pojął żonę Kunicką wdową. Pan Hrehory Buszynski. Pan Jasko Werchniacki. Pan Hrehory Baran. Pan Iwan Buszynski. Pan Andrej

138. ^a E. lubelskiem. ^b VL. piątego. ^c H. K. i VL. pięćsetnego. ^d E. czterdziestego. ^e Tych czterech wyrazów nie ma w H. K. i VL.

139. ^a Jeden wyraz zatarty. ^b Brak jednego wyrazu.

Ofanasowicz Moskwicin, który pojął żoną Markowa wdową. Pan Abraham Juszkowski. Pan Myszko Bohdanowicz. Pan Denis Komar. Pan Siemien, pan Andrzej a pan Juchno Komary. Pan Onopko Noskowski. Wdowa Olechnowa Kopysternicka.

[Powia]t winnicki.

Pan Piotr Mikulinski. Pan Olechno a pan Wasili Deszkowscy. Pan Benedykt a pan Bohdan Jakuszynscy. Pan Ławryn Jackowski. Pan Michajło Łasko Wronowicki. Pan Jermoła Mielezkowicz Zaleski. Pan Stanisław Komorowski. Pan Iwan a pan Siemien Przyłuckije. Pan Chwilon a Olechno Jackowskije. Pan Siemion Dawidowicz woźny powiatowy. Pan Jakim z Poczapiniec. Pan Wasilej Sołowijowski. Pan Krzysztof Sadliński z imienia Czerlinkowskiego. Pan Michajło Kordysz. Pan Iwan Onikijewicz Soborowski. Pan Serhej a pan Chwiedor Przyłuckije. Pan Hrehorej Matejewicz. Pani Hordejowaja Mikulinskaja. Pan Stepan Komaro[wski]. Pan Iliasz a pan Siemien Jackowskije. Pan Zdan Hryczynowicz. Pan Demko Holakowicz. Pan Siemien Hubinski. Hrynko Letynski ataman myziakowski. Siemien Postołowski. Michno Hubinski. Hrycko Holak.

A to jest ci, którzy imienia swoje mają w powiecie braclawskim i winnickim, do przysięgi w Braclawiu nie stanowili się:

Kniaź Janusz Matfiejewicz Czetwiertenski sióło Bobłow dzierży a na Wołyniu w łuckiem powiecie w Czetwiertni mieszka. Kniaź Masalski w Litwie mieszka a połowice Bobłowa dzierży. Pan Andrej Koszka poł imienia Worobijowcow dzierży a w łuckiem powiecie mieszka. Pan Iwan Koszka sendzia ziemski, pan Gniewosz Stryzowski a pan Kondrat Kozar, ci posłami przy dworze krola Jego Mości w Lublinie jest (*sic*). Pikow zamek i miasto Jego Mci panu wileńskiemu zawiedziono od pana Filona Kmitycza, winnickiego powiatu, było. Moskwicinu Iwanu Dyakowu własnego gruntu Zalesia Mizia-kowskiego dano, on się tam posielił, iż wiele krzywdy Miziakowcom poczynił, na insze mieszkanie siebie odwoził. Woniaczyn i Nowosielica to było winnickie, odłączono kniazii wojewodzie Jego Mci kijowskiemu. Paniej Chwiedorowej Bokijowej imieniem Machnowce, Nowosielica, Siemakowce, i z synami swojemi mieszka w powiecie łuckiem. Huszczyńce pana Hornostajowicza, mieszka w Litwie. Perporowce pana Chwedora Thisse, sam mieszka w Kijowie. Kamienohorka pana [Du]bickiego, mieszka w powiecie pinskiem i na Wo-łyniu. Wdowa Chwiedorowa Szanderowska część imienia Szanderowskiego dzierży. Skinder Chomiatkowski. Pani Hryszkowaja Przyłucka wdowa. Pan Michajło a pan Wasilej Szad-kowiczy mają sieliszcza puste w powiecie braclawskim, mieszkają na Wołyniu.

Poddani Jego Mci miasta braclawskiego to jest:

Roman Kalenikowicz wojt. Hryćko Jaczusczenko. Andrej Miszkowicz. Stepan Klim-czanko. Anton Popowicz. Iwaszko Hrynczycz. Wasili Sawkowicz. [F]ilip, Iwan Garncarze. Zacharko Jeremijowicz. Matjuszko Joszkowicz. Kunasz Besdejko. Jakow Denisowicz. Iwaszko Zabiela. Andrej Klimczanko. Petruszko Karpienko. Paweł Maksimienko. Sieniuta Kwa-czanko. Zdan Nanczanko. Simon Dawidowicz.

Poddani Jego Mci miasta winnickiego:

Na miescu wojtowskiem Borys Siewrukowicz. Oleksij Daniłowicz. Andrej Kraw-czanko. Hryniec Pasiaka. Iwaszko Jacynicz. Lewko Trusienko. Fedor Syczenko. Andrej Kuraka. Tyń Wasilewicz. Kunasz Złotarz. Siemien Dawidowicz. Tereszko Tarasowicz. Steczko Czernyssowicz. Wasil Wojteszkowicz. Furs Zurba. Parchom Zurba Jakow Kale-nikowicz. Iwaszko Sawczycz. Iwan Demczenko.

Poddani Jego krol. Mci włości zamku winnickiego:

Ze wsi Miziakowa ataman z killkunastu mężmi statecznymi przysiągł sam społecznie z nimi za wszycką i na wszycką bracią swoję.

Żydowie z powiatu winnickiego, ci ktorzy mieszkali w Winnicy:

Naprzod Habram Juryczyn. Izrael Strilin. Habram Marduchowicz. Habram Slomicz. Jachim Judicz. Chanan Jakowowicz. Smoil Harchonowicz. Habram Izaczkowicz. Chaczkil Isaczkowicz. Mair Morduchajowicz. Mosko Jakowowicz. Dawid Judicz. Sloma Dziwlik. Jessiman^a Jessimanowicz. Diran Majerowicz.

Alekszej Tomkowicz pisarz kgrodcki braclawski^b.

140.

Łuck, 16, 17 i 23 czerwca 1569 r.

Dygnitarze i szlachta powiatu łuckiego składają przysięgę na wierność Koronie polskiej w grodzie łuckim.

Or. 1. Archiwum centralne w Kijowie t. 2043, Księga grodzka łucka k. 253^v—259^v, nr. 253.

Dr. 1. Archiw Fugo-Zapadnoj Rossii cz. II t. I nr. 1 (według Or. 1).

Roku Bożeho narożenia 1569 miesjaca ijunja szostohonadcat dnja.

Za roskazanemъ jeho korolewskoe miłosti nineszneho dnja daty wyszej pisanoe prisehu powinnuju korolju jeho miłosti i Korone Polskoj wedle uniwersału pered komornikom a komisarem jeho krolewskoe miłosti szljachetnym Stanisławom Molskim dykhnitare, knjażata, panjata, szljachta i rycerstwo, obywatele zemli wołynskoje powętu łuckoho, w zamku jeho krolewskoe miłosti łuckom pri urjade uczinili. A naprod: Petrъ Chomjak podstarostij łuckij z ymenja swoeho Smordwi i z ymenja, ktoroe maet w kremjaneckom (powęti) w sume penizej, Stołpъca. Titъ Chomjak sudja khrodskij łuckij z ymenja swoeho Smordwi i z ymenja, ktoroe maet w kremjaneckomъ powęti w sume penizej, z Horodiszczza. Fedor Rusin pisar khrodskij łuckij z Beresteczka sam za sebe i za bratanicza swoeho let nedorosłoho, ktoroho maet w opece swoej. Jaroszъ Palikiewskij worotnyj zamku łuckoho z urjadu swoho. Michajło Chrinnickij zъ Chrinnik. Bohdan Drozdenski zъ Drozden. Iwan Bulewicz zъ Smolichowa. Hawriło Hulewicz zъ Sernikъ. Michajło Drozdenski zъ Drozden. Knjaz Makъsim Sokolski zъ Scholinewa. Tomiło Worona Borotinski z Borotina. . . .^a Kozinski z Watina. Paweł Kozinski z Watina. Iwan Kozinski z Boriskowicz. Wasilej Oszczowski z Oszczowa. Michajło Oszczowski z Oszczowa. Tomko Oszczowski z Oszczowa. Fedor Worona Borotinski z Borotina. Michajło Porwanecki z Porwancza. Boris Ochłopowski z Ochłopowa. Wasilej Chołonewski zъ Chołonewa. Olechno Chołonewski zъ Chołonewa. Iwan Żukowecki zъ Chołonewa. Olechno Olizarowski z Olizarowa. Wasilej Żurawnickij z Żurawnik. Andrej Swiszczowski zъ Swiszczowa. Andrej Kotka z Żirowicz i z ymonej podolskich. Daniło Rohozenski z Rohozna. Ostafej Borejko s Kneruta. Andrij Smykowski woznyj powętu łuckoho z Smykowa. Semen Perekalski s Perekał. Dachno Perekalski z Perekał. Mikita Juszkowski zъ Juszkowicz. Bohdan Perekładowski s Perekładowicz. Iwan Perekładowski s Perekładowicz.

139. ^a Można czytać i Jossiman. ^b Podpis po rusku. 140. ^a Brak jednego wyrazu.

Stanisław Presmyckij z Bylcza. Jakub Laskowski z Bylcza. Semen Podhaeckij s Podhaec. Hricko Krasnoselskij s Podhaec. Petrъ Podhaeckij z Podhaec. Sidor Podhaeckij s Podhaec. Knjazъ Andrej Hołownia Ostrożeckij z Ostrożca i z ymen podljaskich. Andrej Chmara Miłowski z Miłowtъ. Jurij Okorskij z Okorska. Olechno Okorskij z Okorska. Iwan Okorskij z Okorska. Iwan Bełostockij z Bełoho Stoku. Jacъko Bełostockij z Bełoho Stoku. Wasilej Bełostockij z Bełoho Stoku. Hrehoryj Bełostockij z Bełoho Stoku. Knehinja Jakowowaja Jałowickaja Owdotja Kozinskoho zъ Jałowicz.

Miesjaca ijunja semohonadcat dnja.

Roman Kozinskij zъ Zaborolja. Mikita Bełostockij z Bełoho Stoku. Iwan Kirdij Mniszinskij z Mniszina, Hrehorej Czaplicz Szpanowski z Szpanowa. Andrej Dobrinskij z Boczanicy. Mikołaj Pałuckij z Dublan. Matjas Ostriewskij z Ostriewa. Lewko Neswickij z Neswecza. Jakim Ochłopowski z Ochłopowa. Jurij Tizkowskij z Rykan. Hrehorej Kołmowski s Kołmowa. Iwan Jełowicz Bukoemskij z Bukojmy. . . .^a Montołd Koblinskij s Koblina. Jarofej Hostskij z Hoszci za otca swoeho Romana Hostskoho, kotoryj dej chor jest na tot czas, prisehu uczinil. Romanowaja Hulewiczowaja Polachja z Radoszina. Klimentowaja Katerina s Kolesnikъ. Roman Kozinskij woznyj powetu łuckoho. Petrъ Nesweckij z Neswecza. Wasilej Nesweckij z Neswecza. Jacko Szibenskij zъ Szibenoe. Bohdan Smykowski zъ Smykowa. Janusz Uhrinowski z Uhrinowa. Knjaz Marko Sokolinskij zъ Sokolja. Lew Wilhorskij z Wilhora. Michajło Wilhorskij z Wilhora. Martin Jasenickij zъ Jasenicz. Hawriło Wojutinskij z Wojutina. Semen Wojutinskij z Wojutina. Fedor Werchowski z Werchowa. Wasilej Werchowski z Werchowa. Paweł Branskij z Brjan. Ohrefina Branskaja z Bran. Michajło Zwir [s] Zwerowa. Dmitrъ Dołmatowicz zъ Jałowicz i z ymen, kotorye maet w powete Kiewskom. Lewko Rżiszczowski zo Rżiszczowa. Wasilej Priweredowski s Priweredowa. Iwan Seleckij zъ Selca. Wasilej Bronnickij z Bronnik. Iwan Porwaneckij s Porwancza. Semen Swiszczowski zъ Swiszczowa. Iwan Putoszinskij woznyj powetu łuckoho z Watinca. Olechno Putoszinskij z Watinca. Dmitrъ Nowoseleckij woznyj powetu łuckoho z Nowoselok. Chwalelij Rohozenskij z Rohozna. Dmitrъ Rohozenskij z Rohozna. Mikita Oszczowski z Oszczowa. Wasilij Juszkowski z Juszkowicz. Bohdan Knehininskij woznyj powetu łuckoho s Knezina i z ymenja swoeho, kotoroje maet w powete owruckim zъ Horłowa. Iwan Huljalnickij zъ Huljalnik. Stepan Huljalnickij zъ Huljalnik. Semen Huljalnickij zъ Huljalnik. Prokop Huljalnickij zъ Huljalnik. Wasilej Huljalnickij zъ Huljalnik. Makar Huljalnickij zъ Huljalnik. Oleszko Huljalnickij zъ Huljalnik. Hricko Huljalnickij zъ Huljalnik. Olekszij Mikołaewicz s Kriwicz. Stanisław Dobrinskij s Cewowa. Mara Andreewaja Bakoweckaja z Bakowec. Michajło Priweredowski s Priweredowa. Fedor Rudeckij z Rudki. Andrej Babinskij z Babina i też z ymen, kotorye maet w powete kiewskom i w pinksom. . . .^a Bokij Zareckij zъ Zarecza. Chwedor Chomjak s Poshwy i też z ymena Koptewicz, kotoroje maet w powete owruckomъ. Kostjuchno Tutebinskij s Tutebina. Knjas Andrej Masalskij s Tuczina. Timofej Zyk Knjazkij s Knjaża. Semen Jeło s Kunewa. Jarofej Hutor Rohaczowski z Rohaczowa. Jacko Hutor Rohaczowski z Rohaczowa. Iwan Brulko^b Huljalnickij zъ Huljalnik. Andrej Huljalnickij zъ Huljalnik. Oleszko Huljalnickij zъ Huljalnik. Ihnat Huljalnickij zъ Huljalnik. Jarmołъ Huljalnickij zъ Huljalnik. Michajło Huljalnickij zъ Huljalnik. Hrihorej Huljalnickij zъ Huljalnik. Paweł Huljalnickij zъ Huljalnik. Michno Huljalnickij zъ Huljalnik. Kiriło Huljalnickij zъ Huljalnik. Iwan Huljalnickij zъ Huljalnik. Daniło Huljalnickij zъ Huljalnik.

140. ^a Jednego wyrazu brak, jakby Jan. ^b Można czytać i Bruczko.

Michno Huljalnickij zъ Huljalnik. Jan Bokij z Miljatina. Chwedor Knjazkij s Knjaża. Mikita Knjazkij s Knjaża. Klimъ Porwaneckij s Porwancza. Wasilej Rohozenskij z Rohozna. Petrowaja Chrebtowiczowaja Nastasja z Bohurina. Wasilej Moszczenickij s Chusowa. Dmitrъ Jałowickij z Mirohoszczi. Bohdan Patrikij Radohostkij s Trakłowa, tak też z ymen, kotorye maet w powete kremjaneckomъ, w powete wołodimerskom i w powete kiewskomъ, prisehu uczinił. Chwedor Czaplucz Szpanowski zъ Hłuponina i też zъ Żemelinec, ktoroe maet w sume penezej kremjaneckomъ powéte. Bohuszъ Promczejko z Djadkowicz. Jan Żukoweckij z Żukowca. Hrihorej Dczusa zъ Sennoho Haju. Ostafej Korowaj zъ Selca. Andrej Korowaj zъ Selca. Knjaz Jacko Czetwertenskij zъ Jarowicy. Knehinja Iwanowaja Ljubeckaja Olena z Ljubcza, sama za sebe i za syna swoeho Hrihorja Ljubeckoho, kotoryj jeszcze let ne maet, prisehu ucziniła. Hrihorej Smykowski zъ Smykowa. Hrihorewaja Kozinskaja Owdotja z Watina. Khabriel Prusinowski z ymenja Zołoczowa, szto majet w zastawe w sume penezej. Maskowa Szpakowska Ohrenka z Szpakowa prisehała na muža swoeho, że na tot czas on był welmi chor opuchłyj. Marja Cjatikaja z Ławrowa. [Ma]rja Kiselewna knjahinja Iwanowaja Czetwertenskaja z Borowicz. Matfeewaja Bełostockaja z Bełoho Stoku Marja, kotoraja nedawno замуż poszła za Rawszickoho, ale dej otechał do Polski wžo tomu kolka nedel pered zanesenemъ uniwersału jeho krolewskoe miłosti, prisehu za muža ucziniła. Iwan Krasenskij władyka łuckij prisehał w Rożiszczoch pered komisarem jeho krolewskoe miłosti. Iona archimandrit židiczinskij prisehał w Židiczone pered komisarem jeho k. miłosti. Hrihorej Hulewicz chorużyj zemli wołynskoe pro chorobu swoju, że ne moh do khrodu jechati, prisehał w domu swoem Poddubcach pered komisarem jeho krolewskoe miłosti. Chwalelij Nekraszewicz Bereszeckij prisehał w khrode Łuckomъ, kotoryj maet imene w powete kremaneckomъ Bereżce, iż za choroboju swoeju do Kremjanca jechati ne moh. Oksakowaja Posjahoweckaja Owdotja s Posjahowec. Janъ Dorohostajskij z Dorohostaj. Taras Huljalnickij zъ Huljalnik. Fedor Huljalnickij zъ Huljalnik. Jacko Huljalnickij zъ Huljalnik. Sawa Huljalnickij zъ Huljalnik. Iwan Haponowicz zъ Selca. Michajło Worona Tuliczowski s Tuliczowa. Jadam Nesweckij z Neswecza. Stepan Chmara Miłowski z Miłowicz. Janъ Mniszkowski zъ Ljaszkow. Bojarowe krasnoselskie: Ždan tiwon, Michno bojarin.

Tye, kotorye pered komisarem jeho krolewskoe miłosti i pered urjadem khrodskim czerez prijatel swoich obmowu czinili, dlja czoho na czas w uniwersale naznaczonej pro nebyte na tot czas w zemli wołynskoj prisehati ne mohli w powete swoem: Wradnik jeje miłosti knehini Iwanowoe Czortoryskoe Klewanskij Hrihorej Kostja opowedał, iż jeje miłost knehinja Czortoryskaja pani jeho pered zanesenemъ uniwersału jeho k. miłosti w powet łuckij a ne wedajuczi niczoho o tom uniwersale ani o prisjaze otechała do imen swoich litowskich wžo dej tomu kolko nedel, ku ktoromu roku jeje miłost dlja uczinenja prisehi tut do powetu żadnym obyczajem byt ne możet. Wasilej Bronnickij obmowu czynił i obowedał ot brata swoeho Ždana Bronnickoho, iż jeszcze pered zanesenemъ uniwersału jeho krolewskoe miłosti w powet łuckij wžo dej tomu kolko nedel otechał do Litwy w potrebe jej miłosti knehini Iwanowoe Czortoryskoe. Fedor Rusin opowedał ot Marka Zbrannoho, kotoryj dej jest welmi zranenyj i jest diwne chorym a smertelnym czołowekom, dlja czoho ne moh jechati do khrodu powétowoho dlja czinenja prisehi.

Tye, kotorye w powete łuckom osełosti swoe majut a w khrode Łuckom prisehi pered komisarem jeho krolewskoe miłosti ne czinili: kniaz Kostentin Ostrozkij woewoda kiewskij. Knjaz Aleksandro Czortoryskij woewoda wołynskij. Knjaz Bohusz Koreckij starosta łuckij. Knjaz Roman Sankhuszko woewoda brasławskij. Pan Olbrychtъ Łaskij woewoda syradskij. Knjaz Lew Sankhuszko Korzerskij Michajło Myszka Warkowski

starosta homejskij. Knjaz Januszъ Czetwertenskiy. Petrъ Zahorowskiy marszałok jeho k. miłosti. Michajło Malinskiy marszałok jeho k. miłosti. Olizar Kirdij Mylskiy marszałok jeho k. miłosti. Michajło Serbin podkomorij łuckij. Aleksandro Semaszko podkomorej wołodimerskij. Iwan Czaplicz Szpanowskiy wojskiy łuckij. Wasilej Hulewicz wojskiy wołodimerskij. Hawriło Bokij sudja zemskij łuckij. Knjaz Ostafej Sokolskiy podsudok zemskij łuckij. Michajło Koritenskiy pisar zemskij łuckij. Jarosz Semaszko starosticz kremjaneckij. Iwan Kirdij Mylskiy. Jarofej Hostskij. Knehinja Iwanowaja Czortoryskaja. Michajłowaja Kozinskaja kasztaljanowaja łuckaja. Hrihorej Jełowicz Bukoemskij. Andrej Rusin. Bohdan Chrinnickij. Chwedor Hurko. Jasko Hurko. Semen Bohurinskiy. Knjazъ Bohdan Masalskiy. Lewko Werchowskiy. Iwan Chołonewskij. Marko Chołonewskij. Ерѣмоhen Jaseninickij. Iwan Borzobohatyj Krasenskiy z Rykan. Andrej Kunewskij. Zdan Bronnickij. Bohdan Choroszko. Marko Zbrannyj. Jan Khruszowskiy. Semen Drozdenskiy. Krisztofъ Zakrewskij z Ljaszkow. Iwan Koszъka. Olechno Moszczenickij. Michał Dczałynskij podkomorij chełmenskij z Beresteczka.

Roku Bożeho 1569 miesjaca ijunja 23 dnja urjad mestskij Łuckij i pospolstwo czynili prisehu.

Napered burmistrъ z radcami: Wasilej Łukaszewicz burmistrъ. Jusko Szczoka radca. Iwan Androsowicz radca. Misko Kławta radca. Bohusz Wankowicz pisar mestskij.

Łantъwojt s prisjaźnikami: Stepan Maskowicz łantъwojt. Iwan Pawłowicz pisar wojtowskiy. Jacko Stepanowicz priseźnik. Jan Andriewicz priseźnik. Petrъ Dubowjaka priseźnik. Jacko Leckowicz priseźnik. Samojło Maksimowicz priseźnik. Chwedor Jurewicz priseźnik. Dmitrъ Andriewicz priseźnik.

Cechmistry: Klim Hrinewicz cechmistrъ kraweckij i kusznirskij. Iwan Waskowicz krawec. Stepan Kusznir prisehli sami za sebe i za wsju bratju cechu swoeho. Misko Kuzmir cechmistrъ kowalskiy, zołotarskiy, sljusarskiy, rymarskiy, łucznickij i sedelnickij, Jan Małonkowicz zołotar, Ostap sedelnik prisehali sami za sebe i za bratju swoju cechowuju. Misko Saponowicz cechmistrъ szweckij, Jacko Kuzmir, Kuzma Nesterowicz prisehali sami za sebe i za bratju swoju cechowuju.

S pospolstwa obranyje prisehali: Matfej Małyna Postrihar, Błażej Postrihar, Kuzma Mickowicz, Chwedor Skripica, Demid Torokan, Bohdan Połowko, Wasko Deruźka, Bolesław Tomiło Stepanowicz, Fedko Opanasowicz prisehali sami za sebe i za wse pospolstwo meszczan łuckich.

Ormjane: Wartik pop ormenskiy, Bernat ormenin, Simon ormenin, Iwanis ormenin za wsi ormany prisehu uczinili.

Żidowe łuckie, rabanskiy zbor: Pczołka, Jeelo, Moszko, Szenko, Morduchaj prisehali sami za sebe i za wes zbor swoj.

Karaimskij zbor: Batъko, Hoszwa, Misan, Szanko, Wołczko prisehali sami za sebe i za uwes zbor swoj.

141.

Łuck, 16 czerwca 1569 r.

Wobec urzędu grodzkiego łuckiego zeznaje woźny Miszko Smykowski, iż Stanisław Molski komornik i komisarz królewski nie chciał przyjąć przysięgi na wierność Koronie polskiej od archimandryty żydyczyńskiego Jona.

Or. 1. Archiwum centralne w Kijowie t. 2043, Księga grodzka łucka k. 279, nr. 255.

Roku (15) 69 miesjaca ijunja 16 dnja.

Priszodczy (*sic*) i postanowiwъszy sja oczewisto na wrjade jeho krolewskoe miłosti w zamku łuckom peredo mnoju Petramъ Chomekomъ podstarostimъ łuckim Miszko Jakimowicz Smykowski woznyj powetu łuckoho opowedał i tymi słowy do knih khrodskich soznał: Iż dej tepereszneho czasu i dъnja daty werchu pisanoe pri mne woznomъ i pri szъljachte ljudej dobrych, pri panu Benedyktu Bohdanowiczu Sołnewъskomъ a panu Andreju Smykowъskomъ, jeho miłost otec Jona archimandryt židiczinskij opowedał sja komorniku a komisaru jeho krolewskoe miłosti panu Stanisławu Molskomu, iż dej ja widajuczi o tomъ, że twoja miłost pane Molskij buduczi poslan z ramenja a z wirchnosti jeho krolewъskoe miłosti w powet łuckij dlja prisłuchanja i prijmowanja powinъnoe prisehi ot wsich obowatelej poweta łuckoho, ktoruju jesmo powinny korolju jeho miłosti i Korune polskoj ucziniti, a tak dej ja buduczi wernyj i posłuszъnyj poddanъnyj i bohomolec jeho krolewskoe miłosti naszoho miłostiwoho pana i wedajuczi to z uniwersalu jeho krolewskoe miłosti, acz buduczi czełowekom chorym, priechał jesmi tut do zamku hrodskoho łuckoho na rok i den uniwersale (*sic*) naznaczonyj, choteczi prisehu ucziniti. A tamże peredo mnoju woznymъ i pri szljachte ljudej dobrychъ jeho miłosti otec archimandryt prosił pana Molskoho komisara jeho krolewskoe miłosti, aby onъ wespołok zъ sudom khrodskich (*sic*) tuju powinnuju prisehu ot jeho miłosti prinjati. Pan Molskij na to powedil, iż dej ja o twoej miłosti otcze archimandryte żadnymъ obyczaemъ prisjahu słuchati i o twoej miłosti prijmowati ne choczju, bo dej toho roskazanъja ani listu jeho krolewskoe miłosti do twoej miłosti ne maju, alemъ posłałъ do dworu jeho krolewskoe miłosti, proseczi o nauku, jesliby meł prisehu o twoej miłosti prijmowati abo nie. Szto jeho miłost otec Jona archimandryt židiczinskij mnoju woznym i szlachtoju wyszemene-noju oswetczyłъ i prosił, aby to było zapisano. A takъ ja toe woznoho soznanъje do knih khrodskich zapisati kazałъ.

142.

Włodzimierz, 16—18 czerwca 1569 r.

Dygnitarze, szlachta i mieszczenie powiatu włodzimierskiego składają przysięgę na wierność Koronie polskiej wobec komisarza królewskiego Jana Fali-bowskiego.

Or. 1. Archiwum centralne w Kijowie t. 919, Księga grodzka włodzimierska k. 142^v—145, nr. 178.

Dr 1. Oboleńskij, Żiźń knjazja Kurbskawo t. I nr. 7.

Leta Bożeho narożdenja 1569 miesjaca ijunja 16 dnja.

Rejestrъ spisanja wsich wobec dikhnitarow, knjażat, panjat, wradnikow zemъskichъ, starost i ichъ miłosti podstarostichъ i wsichъ stanu rycerskoho ljudej, burmistrow, radec i inychъ wradnikow mestskichъ, obywatelaj zemlě wołynskoe powetu wołodimerъskoho, kotorye na czasъ, ot jeho krolewskoe miłosti złożonyj, roku teper iduczoho szestdesjat dewjatoho miesiaca ijunja szostohonadcat dnja w czetwergъ i potomъ nazawtree w pjatnicu i tretého dnja w subotu u Wołodimeri stanowili i prisjahu o uneju s Koronoju polskoj, na uniwersale jeho krolewskoe miłosti napisanuju, peredomъnoju Janomъ Fali-bowskimъ komisaremъ jeho krolewskoe miłosti wczinili, i kotorye sja ne stanowili i prisjahi ne wczinili, ino tye, kotorye na czas od jeho krolewskoe miłosti złożonyj i po czase

stanowili i prisjahu wczinili. Menowite na tomъ rejstre napisany, to jest pan Michajło Pawłowicz podstarostij wołodimerskij, nemajuczi osełosti w powete wołodimerskomъ, odnoż nemohuczi byt na tot czas w Łucku dlja toe prisjahi, ktoruju by z osełosti swoee tam wcziniti mełъ, tut u Wołodimeri jee wczinił. Pan Iwan Petrowicz Kałusowskiy sudja khrodskij wołodimerskij. Jakim Wasilewicz pisar khrodskij wołodimerskij. Knjaz Michajło a knjaz Dmitrъ Iwanowiczi Rużinskie. Knjaz Stefan Rużinskij. Knjaz Dmitrъ Andreewicz Kozeka. Knjaz Michajło Kurcewicz. Knjaz Dmitrej Wasiliewiczъ Kurcewiczъ. Pan Ławrin Bohuszewiczъ Iwanickij. Pan Jakow Kołpytowъskij. Pan Wasilej Fedorowiczъ Drewinskij. Pan Semenъ Lasko Czernczickij. Pan Iwan Hnewosz i brat jeho mołodsziy. Druhij pan Iwan Petrowiczi Kałusowskie. Pan Michajło Rosalskij z Werboe. Iwan Letinskij woznyj powetu wołodimerskoho. Jakimъ Linewskij z ymenja w powete wołodimerskom leżaczoho Kołpytowa, ktoroe po żone maet, a opowedił, iż w łuckomъ i w pinskomъ powete osełost maet, odnoż na odin den sehodnesznij wo wsichъ tychъ trechъ powetechъ dlja toe prisjahi byti nemohъ, ale tut prisjahu wcziniłъ. Iwanъ Obuchowiczъ Woszczatinskij. Maksimъ Iwanowiczъ Łudowiha. Fedorъ Wasilewiczъ Kałusowskiy. Paweł Jackowiczъ Czernewskij z Markowiczъ. Roman Wasiliewiczъ Markowskiy. Stanisław Damenskij. Wasilej Romanowiczъ Kałusowskiy. Tichno woznyj powetu wołodimerskoho i brat jeho Jurej Andreewiczi Oranskie. Tichno Wasilej Radowickie. Andrej Kisel z ymenja w powete wołodimerskom leżaczoho prisjahu wcziniłъ i to opowedałъ, iż czast seliszcza w powete kiewskomъ maet, odnoż dej w Kiewe i tut u Wołodimeri odnoho dnja mne byt było trudъno. Pan Hrihorej Semenowicz Oranskij. Pan Prokop Wołczko Żaczkowskiy. Pan Jurej Jakowickij. Pan Timosz Puzowskiy. Pan Iwan Ljachowskiy. Pan Ilja Zołotolinskij z Radowiczъ. Pan Iwan Jackowiczъ Letinskij. Pani Jurewaja Owłuczimъskaja Anna s Czernewa wdowa sama za sebe i za potomstwo swoe prisjahu wcziniła. Pani Fedorowaja Puzowъskaja Katerina wdowa sama za sebe i za potomstwo swoe prisjahu wcziniła. Pani Faleleewaja Markowъskaja Anna wdowa sama za sebe i za potomstwo swoe prisjahu wcziniła. Pan Semenъ Puzowskiy. Pani Wasiliewaja Jakowickaja Marja, ktoroe muž buduczi wzjat w Połocku na Moskwe u wezenju sedit, sama za sebe i za potomstwo swoe prisjahu wcziniła. Pan Hawriło Jakowickij, pan Iwan Szelwowskiy, pan Wasilej Mirowickij na tot den i czas ot jeho krolewskoe miłosti złożonyj, czueczi posłuszenstwo, pered panomъ komisaromъ w zamku wołodimerskom sja stanowili, niźli ne prisehali i opowedili, iż dej w Ljubline pri jeho krolewskoj miłosti prisjahu wczinili. Pan Zdanъ Koklenskij, pan Semen Staweckij, pan Jacko Bobicъkij, tye tri na zawtree w pjatnicu prisjahu wczinili. Wdowa z Buteticъ Anna takъże na zawtree w pjatnicu prisjahu wcziniła sama za sebe i za potomstwo swoe. Wasilisa kneźna Rużinskaja sama za sebe i za potomstwo swoe tretego dnja w subotu prisjahu wcziniła. A iż sja dikhnitarow, knjażat, panjat, wradnikow zemskich, starost i wsich stanu ryceřъskoho ljudej nemało na tot czas ot jeho krolewskoe miłosti złożonyj w zamku jeho krolewskoe miłosti u Wołodimeri ne postanowiło, to jestъ ichъ miłost welmoźnye kniżata, jeho miłost knjaz Kostentin Kostentinowiczъ Ostrozkij woewoda kiewskij, marszałok wołynskoe zemlě, starosta tutosznij wołodimerskij na tot czas tut u Wołodimeri na wradi swoem byli neracziłъ i teź ich miłost, kotorye osełosti swoi w powete wołodimerskomъ majut: Jeho miłost knjaz Aleksandro Fedorowiczъ Czortorijskij woewoda wołynskij. Knjaz Roman jeho miłost Fedorowiczъ Sankhuszko woewoda brasławskij, starosta żitomirskij, derżawca reczickij. Knjaz Mikołaj Andreewiczъ Zbarażskij starosta kremjanećkij. Knjaz Lew jeho miłost Sankhuszko Koszirskij. Knjahini Aleksandrowaja jee miłost Wisznewećkaja. Knjahini Katerina Skorutjanka wespołom z synmi swoimi knjazemъ

Michajłomъ jeho miłostju starostju czerkaskim i kanewskim, knjazem Aleksandromъ Wisznneweckimi. Knjaz Andrej jeho miłost Michajłowiczъ Kurpskij starosta krewskij. Knjaz Andrej Iwanowiczъ Wisznneweckij. Pan Mikołaj Łysakowski kasztaljan Ijubaczowski. Knjaz Janusz Poryckij z brateju. Pani Michajłowaja Kozinskaja kaszteljanowaja łucskaja, zjat jee miłosti knjaz Mikołaj Jarosławowiczъ. Pan Michał Działyński starosta dobrński, podkomoryj chołmński z małżonkoju swoeju majątъ teź imenja w powete wołodimerskomъ. Pani Stanisławowaja Ostrorohowaja kasztaljanowaja mezićcka. Pani Stanisławowaja Macewskaja kasztaljanowaja sudomirskaja z synmi swoimi. Pan Petrъ jeho miłost Bohdanowiczъ Zahorowski marszałok hospodarskij. Pan Wasilej jeho miłost Petrowiczъ Zahorowski marszałok hospodarskij, horodniczij wołodimerskij. Pan Wasilej jeho miłost Drewinski pisar hospodarskij. Panowe woewodiczowe ichъ miłost wilenskie. Pan Aleksandro jeho miłost Semaczko podkomorij wołodimerskij. Pan Wasilej jeho miłost Hulewiczъ wojskij wołodimerskij. Pan Baltazar Hnewosz z Oleksowa Swinuskij. Pan Jeronimъ Krupskij podstolij chołmski. Knjaz Janusz Mikołaewiczъ Zbarażskij. Pan Fedor Wojniczъ. Pan Iwan Hulewiczъ. Pan Mikołaj Dubrowskij. Pan Kirik Drewinski. Pan Bohdan Kostjuszkwiczъ Chobołowski sudja zemski powetu wołodimerskoho. Pan Fedor Sołtan Buteticzki powetu wołodimerskoho pisar. Pan Petrъ Kostjuszkwiczъ Chobołowski. Pan Wasilej Mikuliczki. Pan Fedor Mikuliczki. Pan Bartosz Witwinski sam ani arendar jeho Rakowski. Pan Roman Radowiczki. Pan Wasilej a pan Bohdan Puzowski. Wojtechъ Paewskij. Timofej Obuchъ Pankowski Bołobany. Łuka Czernewskij. Aleksandro Lesota. Chacъko Czuwatъ woznyj poweta wołodimerskoho. Pan Kozъjakowiczъ. Knjaz Hrihorej, knjaz Ostafej, knjaz Michajło Ruzinskie. Jan Pankowski. Pan Hawriło a pan Michajło Janowicz Zahorowzskije. Pan Bohdan Patrikej Radohostskij. Pan Matfej, pan Iwan i pan Bohdan Kljuskie. Pani Wasilewaja Bohdana Chrebtowna. Tye wsi perwo pomenenye na czas ot jeho krolewskoe miłosti prisjaze złożonyj do Wołodimera ne byli, ino zъ ichъ miłosti někotorye dlja toe prziny ne byli, iż czas na tot czas jest pri jeho krolewskoj miłosti w Ljubline, a druhie ne wedati, dlja ktoroe prziny ne byli i prisjahi ne wczinili. Odnoź knjaz Michajło i knjaz Dmitrъ Ruzinskie pri czinenju prisjahi opowedali, iż dej brat nasz knjaz Hrihorej słužit jeho miłosti knjazju Romanu woewodi brasławskomu i deržit urad jeho krolewskoe miłosti na Ukraine blisko zakolko desjat mil w Reczicy i o złożenju roku toe prisjahi ne wedaet, a druhij brat nasz knjaz Ostafej słužit jeho miłosti knjazju Michajłu Wisznneweczkomu staroste czerkaskomu i edet s knjazem jeho miłostju do jeho krolewskoe miłosti do Ljublina. A knjaz Stefan Ruzinski pri czinenju prisjahi ot brata swoeho knjazja Michaiła opowedał, iż dej na tot czas osełosti ne maet, wsju czastku swoju zastawił i poechał do prijatelej do Polski. Pan Michajło Malinski marszałok hospodarskij na roku ot jeho krolewskoe miłosti złożonomъ u Wołodimeri ne był. A knjaz Dmitrej Kozeka pri czinenju prisjahi o zjatja swoeho pana Wasilja Makuliczkocho opowedał, iż dej ne wedał o złożenju roku toe prisjahi i na tot czas na Wołynju jeho nēt, wże dawno do Litwy poechał. A pan Ilja Zołotolinski o swojaka swoeho pana Bohdana Patrikeja opowedał to, iż dej o złożenju roku toe prisjahi ne wedał i w tutosznemъ imenju jeho nēt, na wrade jest od knjazja woewody jeho miłosti kiewskoho, choc byż był i posłał do neho, dajuczi znat, togdy by ktomu czasu byti ne mogъ. A pan Iwan Jaczkowiczъ Letinski pri czinenju prisjahi o Kljuskich pana Matfeja, pana Iwana i pana Bohdana, iż dej pan Iwan lezit chor i dlja choroby swoee tut do Wołodimera ku wczinenju toe prisjahi byti ne możet, a pan Matfej i pan Bohdan słužit knjazju Koszirskomu i teper pri nemъ w Ljubline oni i tamъ prisjahu uczinjat. A o pana Andreja i pana Hnewosza Owłuczimzskich pani Jurewaja Owłuczinskaja

pri czinenju prisjahi opowedała, iż dej wże od czasu nemało ho jak do Litwy poechali i eszcze ich nēt. A o pana Wasilja i pana Bohdana Puzowskich brat ich pan Semen Puzowskij pri czinenju prisjahi opowedał, iż dej Wasilej bolszej w Litwe meszkaet, aniż tut, i tepere jeha na Wołynju nēt, a Bohdan dej u powete Berestejskom płał hospodarskij wybiraet. A pan Andrej Kisel pri czinenju prisjahi ot brataniczow swoich Hrihorja a Timoha opowedał, iż dej w Litwe pri matce meszkajut i teper ich tut nēt i o toj prisjaze ne wedajut niczoho. A pani Wasiliewaja Janczinskaja Bohdana prisylała z listom swoim do pana komisara, opowedajuczi, iż jest chora i dlja choroby swoee ku czinenju prisjahi echat nemože, a teź dej zjat moj u Ljubline prisehał.

I szto sja dotyczet tych, kotorye na rok ot jeha krolewskoe miłosti naznaczonej u Wołodimeri sja ne stanowili i prisjahi ne wczinili, ino ja Jan Faliboskij komisar tutosznego powetu neswedom, ani urad w tak prudkom czasie sprawy dostatoczne w tom dati nemoh, khdyż kotoryj zemenin, nemajuczi nijakoe potreby, može kilka hod do zamku ne bywat, a choteczi w tom wedomost dostatocznoju wzjat, žeby koho ne zabacziti w rejestr napisati, jesli žeby toho była potreba, słał urad i pan komisar słuhu zamkowoho Jeremeja Rybickoho do poborcy poweta wołodmierskoho, do pana Ławryna Iwanickoho, i do pana Iwana Kałusowskoho sudi khrodskoho wołodimerskoho i do brata jeha pana Hnewosza Kałusowskoho, proseczi, aby pana komisara i wrad z rejestrow poborowych wedomymi uczinili. Oni otkazali: rejestrow dej poborowych wże w sobe ne mam, jak dej jesmo liczbę hołownym birczim czynili, także hroszi i rejestra im otdali.

A to jest wradowniki mestski: Pan Michajło Dubniczkij wojt wołodimerskij z osełosti zemskoje i z uradu wojtowskoho prisjahu wczinił. Andrej burmistr prisjahu wczinił. Kurilo Wasilewicz staryj radca. Iwan Krawec prisjaźnik i cechmistr kraweckij. Fedor prisjaźnik. Iwan Los prisjaźnik. Semen Mordaczewicz prisjaźnik. Misko Semenovicz prisjaźnik. Ilko Woronowicz prisjaźnik. Adam Andrejanowicz pisar mestskij. Wanjuta cechmistr reznickij. Trochim cechmistr kowalskij. Olekszij Bendjucha cechmistr teselskij. Tye wsi wradniki mestskie na czas ot jeha krolewskoe miłosti naznaczonej miesjaca ijunja szostohonadcat dnja w czetwerh prisjahu wczinili a Wasilej Kaplja radcą wołodimerskij ne prisehał, powedili, iż do Ljublina poehał.

Kotoryż rejestr spisanja tych wsich reczej ja Jan Faliboskij na wrade khrodskom wołodimerskom zostawił.

143.

Łuck, 18 czerwca 1569 r.

Fiedor Czaplic Szpanowski szlachcic powiatu łuckiego zeznaje w grodzie łuckim, iż tegoż dnia złożył przysięgę Koronie polskiej.

Or. 1. Archiwum centralne w Kijowie t. 2043, Księga grodzka łucka k. 284, nr. 263.

Tohoż miesjaca ijunja 18 dnja.

Priszedczy (*sic*) na wrad jeha krolewskoe miłosti do mene Petra Chomeka podstarosteho łuckoho zemenin hospodarskij poweta łuckoho pan Fedor Czaplicz Szpanowskij opowedał, iż dej nineszneho i tepereszneho czasu, daty werchu pisanoe, za roskazanem jeha krolewskoe miłosti wedle uniwersału¹ ja jako buduczi werchnyj poddannyj jeha

143. ¹ *Ob. w tem wydawnictwie nr. 134.*

krolewskie miłości a szlacticz oseluj wedłuh powinnosti swoej z ymenej swoich prisehu korolju jeho miłości k^z Korune polskoj tak^z s tych imenej, kotorye maju w powete łuckom^z, jako też i s toho, ktoroe maju w sume penezej w powete kremjaneckom^z na imja Żemelin^zcy, uczinił. Kdych dej ja na rok w^z uniwersale jeho krolewskie miłości naznaczonyj w oboh powieteh byti i poosobno prisehi cziniti ne moh, a tak dej ja zo wsich tych imenej swoich wedle uniwersalu a roskazan^zja jeho krolewskie miłości i Korune polskoj w^zo pered komisarom jeho krolewskie miłości panom Stanisławom^z Molskim i wradom khrodskim dosyt uczynił i prisehu prinjał. I choteczi pak Fedor Czaplicz Szpanowskij, aby o to winy w^z uniwersale opisanoe na sobe ne poneł, prosił, aby to było zapisano. A tak ja toe jeho opowedane do knih khrodskich zapisati kazał.

144.

Łuck, 18 czerwca 1569 r.

Bohdan Patrycy Radohoski zeznaje w grodzie łuckim, iż tegoż dnia złożył przysięgę Koronie polskiej.

Or. 1. Archiwum centralne w Kijowie t. 2043, Księga grodzka łucka, f. 285, nr. 265. — 2. Tamże, t. 2043, f. 289—290, nr. 268.

Uw. Oba teksty częściowo uszkodzone. Tu wydaje się ten akt wedle Or. 1, uzupełniając w klamrach brakujące miejsca i podając w przypisach odmianki ważniejsze z Or. 2.

Tohoż miesjaca ijunja 18 dnja.

Priszedczy do mene Petra Chomeka^a, podstarosteho łuckoho, namestnik jeho miłości knjazja Kostentina^b Ostorozskoho, woewody kiewskoho, marszałka zemli wołynskoje, starosty wołodimerskoho, stepanskij pan Bohdan Patrikij Radohostskij opowedał, iż dej nineszneho dnja i tepereszneho czasu, daty werchu pisanoe, za roskazan^zem^z jeho krolewskie miłości wedle uniwersalu¹, ja jako buduczi wernyj poddan^znyj jeho krolewskie miłości i szljacticz oseluj wodłuh powinnosti swoej z ymenej swoich prisehu korolju jeho miłości^c i Korune polskoj tak s tych ymenej, kotorye maju w łuckom^z, tak w kremjanec^zkom, w^z wołodimerskom, jako też i w kiew^zckom^z powete, uczynił. Khdyż ja na rok ot jeho krolewskie miłości w uniwersale naznaczonyj u tych wsich czotyroch khrodech zaraz byt i poosobno prisehi cziniti ne moh, a tak^z dej ja zo wsich tych imenej swoich wedle roskazanja i uniwersalu jeho krolewskie miłości w^zo pered komornikom a komisarem jeho krolewskie miłości panom Stanisławom^z Molskim i wrjadom khrodskim dosyt uczynił i prisehu prinjał; hdem dej [też] tamże komisaru jeho krolewskie miłości i wrjadu khrodskomu zaraz opowedał jesmi, iż maju u sebe dwuch bra[tow^z] rożonych Iwana a Mikołaja nedelnych, kotorye [sja] służb[oju] promeż zas^znych ljudej dawat, kotorych dej na tot czas [w domu] naszem^z społecz^znom^z net^z, bo odin Iwan [otechał] w potrebe swoej do Litwy, ktoromu jest kilka [nedel] jak otechał, a druhij Mikołaj otechał na Podole jeszcze daleko pered prinesenem^z tych uniwersalow jeho krolewskie miłości. I choteczi pan Bohdan Patrikij Radohostskij, aby na tom jakoe winy ot jeho krolewskie miłości ne pones, prosił, aby to było zapisano. A tak^z ja toe jeho opowedane do knih khrodskich zapisati kazał.

144. ^a Or. z Chomjaka. ^b Or. z doa. Kostentinowicza. ^c W or. 1 ten wyraz opuszczony.

144. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 134.

145.

Łuck, 20 czerwca 1569 r.

Ostafi i Andrzej Korowaje Peleccy zeznają w grodzie łuckim, iż tegoż dnia złożyli przysięgę Koronie polskiej.

Or. Archiwum centralne w Kijowie t. 2043, Księga grodzka łucka, f. 290, nr. 269.

Uw. Tekst częściowo uszkodzony uzupełnia się tu na domysł w klamrach.

Tohoż miesjaca ijunja 20 dnja.

Priszodczy na wrjadъ jeho krolewskoe miłosti do mene Petra Chomjaka, podstarosteho łuckoho, zemjane hrodskie pan Ostafej a pan Andrej Korowai Peleccykie, opowiedali, iż dej nineszneh(o) dnja i tepereszneho czasu, daty werchu pisanoe, za roskazanemъ jeho krolewskoe miłosti wedle uniwersału¹, my jako buduczy werchnye poddanne jeho krolewskoe miłosti a szljachta oselye [wodłuch] powinnosti swoej z ymenej swoichъ prisjahu korolju [jeho miłosti] i Korune polskoj, takъ s tych imenej, kotorye ma[em w powe]te brasławskomъ, na imja z Datowa, z Danilkowec ..... i zъ Sedelnikowescъ uczynili. Khdyż dej my na rok [w uniwersale] jeho krolewskoe miłosti naznaczonyj w oboichъ powětech [byti] i poosobno prisjahi czyniti [ne mohli, a tak dej my] zo wsichъ tych imenej swoichъ jeho [krolewskoe miłosti i Korune] polskoj wedle roskazanja i uniwersału jeho krolewskoe miłosti pered komornikomъ a komisaromъ jeho krolewskoe miłosti panom Stanisławom Molskimъ i wrjadam khrodskimъ dosyt uczynili i prisjahu prinjali. I chotjaczi panowe Korowai, aby za to winy w uniwersale opisanoe na sobě ne ponesli, prosili, aby to było zapisano. A takъ ja to e ich opowiedane do knih khrodskich zapisati kazałъ.

146.

Łuck, 21 czerwca 1569 r.

Falilej Niekraszewicz Bereżecki zeznaje przed urzędem grodzkim łuckim, iż tegoż dnia złożył przysięgę Koronie polskiej.

Or. Archiwum centralne w Kijowie t. 2043, Księga grodzka łucka, f. 291, nr. 272.

Tohoż miesjaca ijunja 21 dnja.

Priszodczy na wrad jeho krolewskoe miłosti do mene Petra Chomjaka, podstarosteho łuckoho, zemjaninъ hospodarskij powetu kremjaneckoho, pan Falilej Nekraszewicz Bereżeckij, opowiedał, iż dej nineszneh(o) dnja i tepereszneho czasu, daty werchu pisanoe, za roskazanemъ jeho krolewskoe miłosti wedle uniwersału¹, ja jako buduczy wernyj poddanyj jeho krolewskoe miłosti a oselyj szlachticz wodłuchъ powinnosti swoeje prisjahu jeho krolewskoe miłosti i Korune polskoj w horode łuckom z ymena swoeho Bereżecъ pered komornikomъ a komisaromъ jeho krolewskoe miłosti panom Stanisławom Molskimъ i wrjadamъ khrodskimъ uczynił. A iż dej w Kremjancy wodle uniwersału mełъ jesmi prisjahati, khdyż imene w kremjaneckomъ powete maju, ale iż dej ja za choroboju swoeju do Kremjanca jechati i prisjahi wzyniti ne mohъ, a iż mi tut do

145. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 134.

146. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 134.

khrodu łuckoho poblizu było jechati, s tych priczin jakъ mohuczi tut jesmi jechałъ, po-
winnosti swóej dosyt uczynił i prisjahu prinjał. I prosił pan Falilej Nekraszewiczъ Be-
reżeckij, aby to było zapisano.

147.

Bielsk, 24 czerwca 1569 r.

*Andrzej syn Pawła z Wojciechów-Wiszonek szlachcic ziemi bielskiej składa
dodatkowo przysięgę królowi i Koronie polskiej.*

Or. Archiwum centralne w Wilnie t. 9002, Księga grodzka bielska, str. 573.

Feria 6 ipso die S. Joannis Baptistae.

Nobilis Andreas olim Pauli haeredis de Woicziechi Wiszonki, quia Vilnae in suis
certis negotiis erat. Matheus Wiszenski zaświadcza, że ten Andrzej, suus congranialista,
protunc Vilnae erat et nuper domum suam rediit.

148.

Lublin na sejmie, 1 lipca 1569 r.

*Panowie rady i posłowie ziemscy Korony polskiej odnawiają unję z Wiel-
kiem Księstwem Litewskim.*

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. niesygnowany. Dokument perga-
minowy, dobrze zachowany, szer. 76,5, wys. 52,5, zakł. 10 cm., pismo piękne czytelne, tylko
w miejscach dawnego złożenia pergaminu nieco wyblakłe. W inwokacji, pisanej dużą ka-
pitałą, pięknie zdobne inicjały: W, P, A. — Pieczęcie w liczbie 140 wiszą w czterech
grupach na czterech grubych sznurach, przewleczonych przez okrągłe otwory w zakładce,
wzmocnionej od wewnątrz podwójnym paskiem pergaminowym. Te cztery sznury skre-
cone są z cieńszych sznurków różnej barwy, na których wiszą pieczęcie. Barwy sznur-
ków i wosku oraz sposób ich przywieszenia oznaczamy poniżej szczegółowo w każdej grupie
z osobna. — I. Grupa pierwsza obejmuje pieczęci 15, z których jednej brak. Wyciśnięte
w czerwonym wosku, wiszą na sznurkach białej, granatowej, brązowej, różowej i jasno-
zielonej barwy. Pieczęcie biskupie, większych rozmiarów, wiszą niżej, pieczęcie wojewo-
dów, mniejsze, wyżej. 1. Pieczęci arcybiskupa gnieźn. Jakuba Uchańskiego brak, pozos-
tał po niej tylko ślad na sznurku. 2. Pieczęć Filipa Padniewskiego, biskupa krakow-
skiego, okrągła, średn. 40 mm., w tarczy, którą trzymają dwaj aniołowie, herb No-
wina, nad tarczą infuła biskupia. W otoku napis: + PHILIPPVS + PADNIEWSKI +
DEI + GRA + EPS + PREMISLIEN + ET + R + P + VICECANCELL. 3. Pieczęć Stani-
sława Karnkowskiego, biskupa kujawskiego, okrągła, średn. 40 mm., w tarczy (nieco
uszkodzonej), którą trzyma dwóch aniołów, herb Funosza, nad tarczą infuła biskupia;
w otoku napis częściowo uszkodzony: + STANISL : KARNKOW[SKI : EPS] : WLADISL :
ET : POMER : 4. Pieczęć Adama Konarskiego, biskupa poznańskiego, owalna, średn.
25/31 mm., w tarczy, po której obu stronach putta, (zatarty) herb Abdank, nad tarczą in-
fuła i pastoral biskupi; w otoku napis: · ADAM · KONARSKI · D · G · EPS · POSNANIEN ·
5. Pieczęć Piotra Myszkowskiego, biskupa plockiego, okrągła, średn. 40 mm., w tarczy
(zatarty) herb Jastrzębiec, nad tarczą infuła biskupia; w otoku napis (częściowo uszko-

- dzony): + PETRVS + MYSKOWSKI [+ EPS + PLOCE]N.: ET.: R.: P.: VIC. 6. Pieczęć Wiktoryna Wierzbickiego, biskupa łuckiego, owalna, średn. 22/26 mm., w tarczy herb Radwan, nad tarczą infuła i pastorał biskupi; w otoku napis (nieco uszkodzony): VICTORINVS ◦ D ◦ G ◦ EPI ◦ LUCEO ◦ 7. Pieczęć Wojciecha Starozrzebskiego (Sobiejuskiego), biskupa chełmskiego, owalna, średn. 22/27 mm., w tarczy herb Dolega, nad tarczą infuła i pastorał biskupi; po bokach tarczy litery: $\begin{array}{c|c} A & S \\ E & C \end{array}$. 8. Pieczęć Sebastjana Mieleckiego, kasztelana krakowskiego, okrągła, średn. 26 mm., w tarczy (w znacznej części zatartej) herb Gryf, w klejnocie ślad Gryfa; w otoku napis (częściowo uszkodzony): . . . . . CASTELLAN * CRACOVIAN * 9. Pieczęć Stanisława Myszkowskiego, wojewody i starosty krakowskiego, okrągła, średn. 30 mm., w tarczy herb Fastrzębiec, w klejnocie jastrząb w prawo (bez podkowy); w otoku napis: + STA + MISK + PALAT + [CRACOVIE]N + CRAC + AC + RATN + CAPITAN. 10. Pieczęć Piotra Zborowskiego, wojewody sandomierskiego, okrągła, średn. 26 mm., na tarczy herb Fastrzębiec, w klejnocie jastrząb w prawo (z podkową w szponach); w otoku napis: PETRVS · DE · [ZB]OROV · PALAT · SANDOM · STOBN · TLVMA · CAPIT. 11. Pieczęć Olbrachta Łaskiego, wojewody sieradzkiego, owalna, średn. 25/27 mm., w tarczy herb Korab (Łaskich), w klejnocie herb powtórzony; po obu stronach klejnotu litery: A | L. 12. Pieczęć Jana Sierakowskiego, wojewody łeczyckiego, okrągła, średn. 26 mm., w tarczy herb Ogończyk, w klejnocie dwie ręce wyciągnięte w górę i trzymające pół pierścienia; w otoku napis: * IAN * SIRAK * [Z * BO]GVSL * VOYE * LENCZ * STAR * PRZED. 13. Pieczęć Konstantego Ostrojskiego, wojewody kijowskiego, prostokątna, średn. 11/13 mm., w tarczy herb Ostrojskich, w klejnocie Ogończyk; po obu stronach klejnotu litery: C | DO. 14. Pieczęć Jana Krotoskiego, wojewody inowrocławskiego, okrągła, średn. 26 mm., w tarczy czterodzielnej w prawym polu górnym herb Leszczyc, w dolnym Pomian, w lewym górnym herb Ogończyk, w prawym Odrowąż, nad tarczą w klejnocie bróg; w otoku napis: IAN : S : KROTOSINA : VOI : WLOCZLAWSKI. 15. Pieczęć Jana Firleja z Dąbrowicy, wojewody lubelskiego, marszałka w. kor., okrągła, średn. 27 mm., w tarczy herb Lewart, w klejnocie herb powtórzony; w otoku napis: IOAN + F + D + DAMB + PAL + LVBL + R + P + MARSCHALC. — II. Grupa druga obejmuje pieczęci 9, z których jedna zupełnie zatarta. Wyciśnięte w czerwonym wosku, wiszą na sznurkach białej, granatowej, brązowej, różowej i jasno-zielonej barwy. 16. Pieczęć zatarta tak, że ani herbu ani napisu rozpoznać nie można (zdaje się Jana z Służewa, wojewody brzesko-kujawskiego). 17. Pieczęć Arnulfa Uchańskiego, wojewody plockiego, okrągła, średn. 20 mm., w tarczy herb Radwan, w klejnocie 5 piór strusich, po obu stronach tarczy i klejnotu litery: $\begin{array}{c|c} A & V \\ V & P \end{array}$. 18. Pieczęć Mikołaja Kiszki z Ciechanowca, wojewody podlaskiego, owalna, średn. 18/12, w tarczy czteropolowej w prawym górnym polu herb Dąbrowa, w dolnym Wadwicz, w lewym górnym Korczak, w dolnym Leliwa; w klejnocie skrzydło przeszyte strzałą, w otoku napis: MIKOLAI ◉ KISKA ◉ PAN ◉ CIECHONO ◉ 19. Pieczęć Achacego Cemy, wojewody pomorskiego, okrągła, średn. 20 mm., w tarczy herb Cemów (trzy pasy muru, po dwie warstwy każdy), w klejnocie sześć piór strusich, po obu stronach klejnotu litery: A | C (pieczęć przywiesił brat jego Fabjan, wojewoda malborski). 20. Pieczęć Stanisława Sobka z Sulejowa, kasztelana sandomierskiego, podskarbiego koronnego, owalna, średn. 22/26 mm., w tarczy herb Brochwicz I., w klejnocie herb powtórzony; po obu stronach klejnotu litery: S | S. 21. Pieczęć Stanisława Herburta z Fulsztyna, kasztelana lwowskiego, okrągła, średn. 20 mm., w tarczy herb Paweża, w klejnocie 3 pióra strusie, w otoku napis: STA · HER · D · F · C · L · S · D · C · I · R · G · Z. 22. Pieczęć Andrzeja z Tęczyna, kasztelana belskiego, owalna, średn. 18/22 mm., w tarczy czterodzielnej naprzeciwległe herb Topór i orzeł dwugłowy (cesarski), w klejnocie topór; w otoku napis: ANDREAS · COMES · IN · TECZIN. 23. Pieczęć Mikołaja Ligezy z Bobrku, kasztelana sawi-

chojskiego, okrągła, średn. 27 mm., w tarczy (częściowo zatarty) herb Półkoza, w klejnocie pół kozy; w otoku napis w dwu pierścieniach (częściowo uszkodzony): * MYCO o LIGEZA [A o DE o] BOBREG o CASTEL[LANVS o ZAV]ICHO || BIEC[EN o ET o] ZIDACZO o CAPITA o 24. Pieczęć jak nr 21 (kto ją przywiesił, niewiadomo). — III. Grupa trzecia obejmuje pieczęci 24, z których jednej brak, a jedna wyluskana. Wyciśnięte w czerwonym wosku, wiszą po trzy na sznurku. Sznurki parami białe, żółte, różowe i zielone. A. Na sznurkach żółtych wiszą: 25. Pieczęć Franciszka Krasieńskiego, podkanclerzego koronnego, owalna, średn. 12/22 mm., w tarczy herb Ślepowron, klejnotu brak; w otoku napis: FRANC: CRASIENSKI: R: P: VICECAN: 26. Pieczęć Romana ks. Sanguszkii, wojewody braclawskiego, hetmana polnego lit., ośmioboczna, średn. 11/16 mm., w tarczy herb Pogoń, klejnotu brak; nad tarczą litery: R F S. 27. Pieczęć Szczęsnego Parysa, kasztelana warszawskiego, owalna, średn. 12/14, w tarczy (nieco zatarty) herb Prawdzic, klejnotu brak, nad tarczą litery: F P. 28. Pieczęć niewiadomego szlachcica, prawie w zupełności zatarta, okrągła, średn. 27 mm., ani herbu ani klejnotu rozpoznać niepodobna; z napisu otokowego zaledwie kilka liter czytelnych ... CHEN Z CZOR. 29. Pieczęć Stanisława Barzega z Błóżwi, marszałka nadw. kor., owalna, średn. 19/21 mm., w tarczy (nieco zatarty) herb Korczak, w klejnocie psia głowa w czaszy; po obu stronach klejnotu litery: S | B. 30. Pieczęć Mikołaja Firleja z Dąbrowicy, kasztelana wiślickiego, okrągła, średn. 25 mm., w tarczy herb zatarty (Lewart), w klejnocie pół lwa w koronie; w otoku napis: NICOL: IN: DAB: CASTEL: VISLICEN. — B. Na sznurkach zielonych wiszą: 31. Pieczęć zaginęła, pozostał ślad na sznurku. 32. Pieczęć Stanisława Słupeckiego, kasztelana lubelskiego, owalna, średn. 17/20 mm., w tarczy herb Rawicz, w klejnocie połuniedźwiedz między dwiema chorągiewkami (lub rogami?); po obu stronach klejnotu litery: SS | CL. 33. Pieczęć Jana Kostki ze Stemberku, kasztelana gdańskiego, owalna, średn. 12/16 mm., w tarczy (nieco zatarty) herb Dąbrowa, w klejnocie skrzydło przeszyte strzałą w prawo, po obu stronach klejnotu litery: I | K. 34. Pieczęć Zygmunta Wolskiego, kasztelana czerskiego, owalna, średn. 17/20 mm., w tarczy (nieco uszczerbiony u góry) herb Półkoza, nad tarczą dwa klejnoty, w jednym 3 pióra, w drugim pół kozy wspiętej; po obu stronach klejnotu litery: S | W. 35. Pieczęć Adama Kosińskiego, kasztelana podlaskiego, ośmioboczna, średn. 16/20 mm., w tarczy (nieco zatarty) herb Rawicz, klejnot jak u pieczęci nr 32; po obu stronach klejnotu litery: A | K. 36. Pieczęć Jarosza Ossolińskiego, kasztelana sądeckiego, owalna, średn. 20/22 mm., w tarczy herb Topór, w klejnocie herb powtórzony; po obu stronach klejnotu litery: I | O. — C. Na sznurkach białych wiszą: 37. Pieczęć Achacego Cemy, jak wyżej nr 19. 38. Pieczęć wyluskana. 39. Pieczęć Andrzeja Dembowskiego, wojewody bełskiego, owalna, średn. 14/16 mm., w tarczy herb Felita, w klejnocie półukoziel; po obu stronach klejnotu litery: A | D. 40. Pieczęć Jana Sienieńskiego, kasztelana żarnowskiego, owalna, średn. 15/20 mm., w tarczy herb Dębno, w klejnocie 5 piór pawich. 41. Pieczęć Andrzeja kn. Kapusty, kasztelana braclawskiego, okrągła, średn. 18 mm., w tarczy herb Odrowąż, odmienny w tem, że rozdarcie strzały ma tu kształt łamany pod kątem prostym; nad tarczą hełm bez klejnotu, po obu jego stronach litery: A | K. 42. Pieczęć Jana Sienieńskiego z Gologór, kasztelana halickiego, okrągła, średn. 20 mm., w tarczy herb Dębno, nad tarczą herb bez klejnotu; w otoku napis (częściowo zatarty): IOAN x GOLO x ... SENO x KA x HA x. — D. Na sznurkach różowych wiszą: 43. Pieczęć Wojciecha Przyjemskiego, kasztelana łódzkiego, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Rawicz, klejnotu brak, nad tarczą litery: A P. 44. Pieczęć Jana Krzysztoporskiego, kasztelana wieluńskiego, owalna, średn. 15/19 mm., w tarczy herb Nowina, w klejnocie goleń zbrojna, po obu stronach klejnotu litery: I | C. 45. Pieczęć Krzysztofa Myszkowskiego, kasztelana rawskiego, owalna, średn. 16/19 mm., w tarczy herb Fastrzbiec, w klejnocie 5 piór strusich, po obu stronach klejnotu litery: C | M. 46. Pieczęć Walentego Dembieńskiego, kanclerza kor., okrągła, średn. 22 mm., w tarczy herb Rawicz,

- klejnot jak wyżej w pieczęci nr 32, po obu stronach klejnotu litery: VD | CR. 47. Pieczęć jak nr 21; przywiesił ją Jan Herburt z Fulsztyna, kasztelan sanocki. 48. Pieczęć Adama Drzewickiego, kasztelana inowrocławskiego, okrągła, średn. 25 mm., w tarczy herb Ciołek, w klejnocie połuciołek wspięty, po obu stronach klejnotu litery: A | D. —
- IV. Grupa czwarta obejmuje pieczęci 92, z których cztery zupełnie zatarte tak, że rozpoznać nic na nich nie można. Wyciśnięte w czerwonym i brudno-zielonym wosku, wiszą po 6—9 na sznurku. Sznurki te różnej barwy (zob. niżej), skręcone są w dwa większe odgałęzienia. A. Gałąź obejmuje 7 sznurków, z których granatowy, biało-różowy i zielono-różowy występują po parze, żółty zaś jest pojedynczy. Wisi na nich 51 pieczęci. a) Sznurek granatowy I, pieczęci 7: 49. Pieczęć Rafała Leszczyńskiego, starosty radziejowskiego, posła woj. pozn., owalna, średn. 20/25 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy (zatarty) herb Wieniawa, z klejnotu ledwie ślad pozostał; po obu stronach klejnotu litery: R | L (niewyraźne). 50. Pieczęć Jana Konarskiego, podkomorzego poznańskiego, posła woj. pozn., owalna, średn. 12/15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Abdank, klejnotu brak; nad tarczą litery: I K. 51. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Jastrzębiec, w klejnocie jastrząb między dwoma skrzydłami; po obu stronach klejnotu litery: S | K. 52. Pieczęć Stanisława Niedrwickiego, posła woj. sandomirskiego, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Ogończyk, w klejnocie dwie ręce, wyciągnięte, trzymające połupierścień; po obu stronach klejnotu litery: S | K. 53. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 14/16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, herb w tarczy zatarty, nad tarczą hełm bez klejnotu, po obu jego stronach litery: R | D. 54. Pieczęć Stanisława Dobka Łowczowskiego, sędziego kamienieckiego, posła woj. podol., owalna, średn. 14/16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Gryf, klejnotu brak; nad tarczą litery: S · D, po obu stronach tarczy litery: S | C. 55. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 14/16 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Sulima, klejnotu brak; nad tarczą litery: A | P. — b) Sznurek granatowy II, pieczęci 9: 56. Pieczęć Pawła Skotnickiego, chorążego halickiego, posła woj. ruskiego, owalna, średn. 12/16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy (nieco zatarty) herb Grzymala, klejnotu brak; nad tarczą litery: P S. 57. Pieczęć Mikołaja Bujny, chorążego podlaskiego, posła woj. podlaskiego, osmioboczna, średn. 10/14 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Ślepowron, w klejnocie skrzydło w lewo; po obu stronach klejnotu litery: N | B. 58. Pieczęć posła woj. wołyńskiego, osmioboczna, średn. wosku, w tarczy herb Bokij (topór ostrzem klejnotu brak; nad tarczą litery: H · O · (sic). 59. Pieczęć Jana Fredry, posła woj. ruskiego, owalna, średn. 12/16 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy (zatarty nieco) herb Bończa, w klejnocie połujednoróżec, w prawo; po obu stronach klejnotu litery: I | F. 60. Pieczęć Stanisława Żółkiewskiego, posła woj. belskiego, okrągła, średn. 16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Lubicz, klejnotu brak; nad tarczą litery: S · Z. 61. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 15/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy (zatarty) herb Mogiła II, ślad klejnotu, po którego obu stronach litery: B | S (?). 62. Pieczęć zdaje się Gabryela Masłowskiego, wojskiego wieluńskiego, posła woj. sieradzkiego, okrągła, średn. 12 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Samson, klejnotu brak, nad tarczą litery: P (?) M. 63. Pieczęć Mikołaja Grzybowskiego, podkomorzego warszawskiego, posła woj. mazowieńskiego, okrągła, średn. 12 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Prus II, klejnotu brak; nad tarczą litery: N · G. 64. Pieczęć Mikołaja Kossobuckiego, pisarza plockiego, posła woj. plockiego, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Pobog, w klejnocie rogi jelenie; po

obu stronach klejnotu litery: N | K (mogłaby to być także pieczęć Mikołaja Koniecpolskiego, por. niżej nr. 116). — c) Sznurek bialo-różowy I, pieczęci 8: 65. Pieczęć Wojciecha Niemojewskiego, surogatora inowrocławskiego, posła woj. inowrocławskiego, owalna, średn. 12|17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Szeliga, nad tarczą helm, ponad którym dwie wstęgi, na nich litery: MN | H (?) S. 66. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średnicy 12|17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy zatarty herb jakoby półtora krzyża, klejnotu brak; nad tarczą litery: CK (?). 67. Pieczęć zupełnie zatarta. 68. Pieczęć Jana Rakowskiego, truckczaszego Jęgo Król. Mości, posła województwa mazowieckiego, owalna, średn. 10|14 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Trzywdar; klejnotu brak, nad tarczą litery: IR. 69. Pieczęć niewiadomego szlachcica, ośmioboczna, średn. 12|17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb (może Ciołek?), w klejnocie jakby ciołek; po obu stronach litery: I | Z (może Zieleński?). 70. Pieczęć niewiadomego szlachcica, ośmioboczna, średn. 12|17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Ogończyk, klejnotu brak; nad tarczą litery: SN (?). 71. Pieczęć Łukasza Kretkowskiego, posła województwa brzeskiego, owalna, średn. 13|14 mm., w tarczy herb Dołęga, klejnotu brak; nad tarczą litery: LC. 72. Pieczęć Piotra Kaszowskiego, posła woj. lubelskiego, owalna, średn. 13|14 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Fanina, klejnotu brak; nad tarczą litery: PK. — d) Sznurek bialo-różowy II, pieczęci 6: 73. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 14|17 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, herb w tarczy zatarty, klejnotu brak; nad tarczą litery: SE (?). 74. Pieczęć prawdopodobnie Erazma Eichlera (Ajchlera), posła miasta Krakowa, owalna, średn. 14|16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb jakby Dąb (drzewko o 5 gałązkach i 3 korzeniach), w klejnocie jakby 5 piór lub galezi; po obu stronach klejnotu litery: H (?) A. 75. Pieczęć zupełnie zatarta. 76. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 18|20 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb zatarty, ślad klejnotu, w otoku napis uszkodzony: ANDR . . . . . MOVSKI (?). 77. Pieczęć Jakuba lub Jana Łysakowskiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 13|15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Lubicz, w klejnocie 3 pióra; po obu stronach klejnotu litery: I | L. 78. Pieczęć Piotra Widawskiego, posła woj. sieradzkiego, owalna, średn. 12|14 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Abdank, klejnotu brak; nad tarczą litery: PW. — e) Sznurek zielono-różowy I, pieczęci 7: 79. Pieczęć niewiadomego szlachcica (może Gniewosza Strzeżowskiego), owalna, średn. 14|17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Korczak, klejnotu brak; nad tarczą litery: GS. 80. Pieczęć niewiadomego szlachcica, ośmioboczna, średn. 16|18 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb w postaci równoramiennego krzyża o ramionach przy końcu rozdartych (Osmoróg?); klejnotu brak; nad tarczą litery: IK. 81. Pieczęć Andrzeja Trąbskiego z Noskowa, starosty rożańskiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 14|17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Łada, klejnotu brak; po obu stronach tarczy litery: A | N. 82. Pieczęć Bohdana Kostiuszkiewicza Chobołtowskiego, sędziego włodzimierskiego, posła woj. wołyńskiego, owalna, średn. 12|15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb wyobrażający jakby dwie krzywaśnie, połączone u dołu przesłem, na którym stoi krzyż, wsparty na podstawie trójkątnej, także podstawa pod przesłem, klejnotu brak; nad tarczą litery: BOI. 83. Pieczęć Mikołaja Bronisława z Oleśnik, posła woj. ruskiego, owalna, średn. 12|15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Radwan, w klejnocie półwyżel; po obu stronach litery: NB | O. 84. Pieczęć Mikołaja Szaszkiewicza Dolbu- średn. 11|13 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb wyobrażający majuskułę M, na której 85. Pieczęć niewiadomego szlachcica ruskiego, owalna, średn. 14|17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Radwan odmienny (Paszkiewiczów), w którym miejsce krzyża zajmuje

strzala, klejnotu brak; nad tarczą litery: G D (?). — f) Sznurek zielono-różowy II, pieczęci 7: 86. Pieczęć Stanisława Zaleskiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 10|14 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy (nieco zatarty) herb Sulima, klejnotu brak; nad tarczą litery: S Z. 87. Pieczęć Kaspra Irzykowicza, podkomorzego mielnickiego, posła woj. podlaskiego, owalna, średn. 14|17 mm., w tarczy herb Leliwa, w klejnocie herb powtórzony; po obu stronach klejnotu litery: C | I. 88. Pieczęć zdaje się Pawła Brokowskiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 12|15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb zatarty (coś jakby podkowa), w klejnocie 5 piór strusich; po obu stronach klejnotu litery: P | B. 89. Pieczęć Michała Zaliwskiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 10|12 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Funosza, klejnotu brak; nad tarczą litery: M Z. 90. Pieczęć Stanisława Radziwińskiego, dworzaniina FKM., posła woj. mazowieckiego, ośmioboczna, średn. 14|17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Brodzic, klejnotu brak; nad tarczą litery: S R. 91. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 10|12 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Leliwa, klejnotu brak; nad tarczą litery: L M. 92. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 14|16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Bończa, w klejnocie połujednoróżec; po obu stronach klejnotu litery: I | O. — g) Sznurek żółty, pieczęci 7: 93. Pieczęć niewiadomego szlachcica ruskiego, owalna, średn. 12|16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb zatarty, klejnotu brak; nad tarczą litery ruskie niewyraźne, jakby: Б Т Р Д. 94. Pieczęć Piotra Jakackiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 12|16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Radwan, klejnotu brak; nad tarczą litery: P · I · 95. Pieczęć Jakuba Rokoszwoskiego, podsędka poznańskiego, posła woj. poznańskiego, owalna, średn. 12|16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Glaubicz, w klejnocie trzy pióra i ryba w prawo; po obu stronach klejnotu litery: I A | R O. 96. Pieczęć Piotra Boreckiego, posła woj. ruskiego, owalna, średn. 12|16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy (zatarty nieco) herb Ołobok, klejnotu brak; nad tarczą litery: P B. 97. Pieczęć Jana Piekarskiego, podkomorzego brzeskiego, okrągła, średn. 15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Rola, w klejnocie herb powtórzony; po obu stronach tarczy i klejnotu litery:

I	P
S	B

 98. Pieczęć może Walentego Ponętowskiego, stolnika łęczyckiego, posła woj. łęczyckiego, owalna, średn. 15|20 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, herb i klejnot zatarte; ślad liter jakby: W T. 99. Pieczęć Andrzeja Trąbskiego z Noskowa, jak wyżej nr. 81. Przywiesił ją zapewne Florjan Trąbski z Noskowa, starosta ciechanowski, poseł woj. plockiego. — B. Gałąź ta obejmuje 6 sznurków: niebieski, zielony, brązowy, biały, zielono-biały i różowy. Wisi na nich 41 pieczęci. a) Sznurek niebieski, pieczęci 7: 100. Pieczęć Jana lub Jakuba Lysakowskich, posła woj. mazowieckiego, okrągła, średn. 17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Lubicz, w klejnocie (zatartym) jakby 3 pióra, po obu stronach klejnotu litery: I | L. 101. Pieczęć Marcina Mężynskiego, podsędka zambrowskiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 13|15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Kościeszka, klejnotu brak; nad tarczą litery: M · M. 102. Pieczęć Stanisława Niedzińskiego, sędziego wyszogrodzkiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 14|17 mm., w tarczy herb zatarty (zdaje się Prus I), klejnotu brak; nad tarczą litery: S · N. 103. Pieczęć może Mikołaja Gaszyńskiego, pisarza wieluńskiego, posła woj. sieradzkiego, owalna, średn. 12|15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Fastrzebiec, klejnotu brak; nad tarczą litery: M T (?). 104. Pieczęć Teofila Brzozowskiego, podkomorzego bielskiego, posła woj. podlaskiego, owalna, średn. 12|15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Korab, nad tarczą hełm bez klejnotu; po obu jego stronach litery: T | B. 105. Pieczęć niewiadomego szlachcica, okrągła, średn. 13 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb zatarty (jakby Zadora), klejnotu brak; nad tarczą litery: A · B · K. 106. Pieczęć Florjana Jakackiego, posła woj. mazowieckiego,

owalna, średn. 10/12 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Radwan, klejnotu brak; nad tarczą litery: F I. b) Sznurek zielony, pieczęci 6. 107. Pieczęć Brykcego Przerembskiego, pisarza ziemskiego sieradzkiego, posła woj. sieradzkiego, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Nowina, nad tarczą hełm; po obu jego stronach litery: B | P. 108. Pieczęć niewiadomego szlachcica, okrągła, średn. 15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb zatarty, klejnotu tylko ślad; po obu jego stronach litery: P (?) R. 109. Pieczęć Aleksandra Hinczy, wojewody mielnickiego, posła woj. podlaskiego, owalna, średn. 10/14 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Działosza, klejnotu brak; nad tarczą litery: A H. 110. Pieczęć Tomasza Dembowskiego, sędziego ziem. łęczyckiego, posła woj. łęczyckiego, owalna, średn. 13/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Felita, w klejnocie połukoziel; po obu jego stronach litery: T D. 111. Pieczęć ośmioboczna, zupełnie zatarta. 112. Pieczęć zdaje się Jana Parysa, wojskiego warszawskiego, posła woj. mazowieckiego, owalna, średn. 13/15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Prawdzic, klejnotu brak; nad tarczą litery: S (?) P. c) Sznurek brązowy, pieczęci 7. 113. Pieczęć Stanisława Dembieńskiego, starosty checińskiego, posła woj. krakowskiego, owalna, średn. 13/15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Rawicz, w klejnocie połuniedźwiedź; po obu jego stronach litery: S | D. 114. Pieczęć niewiadomego szlachcica (może Piotra Sułowskiego, sędziego gr. bieckiego, posła woj. krakowskiego), ośmioboczna, średn. 10/12 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Jastrzębiec, w klejnocie jastrząb; po obu jego stronach litery: P | S. 115. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, silnie zatarta, herbu ani klejnotu rozpoznać nie można; nad tarczą ślad liter: S H (?). 116. Pieczęć może Mikołaja Koniecpolskiego, posła woj. sandomierskiego, owalna, średn. 11/15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Pobóg, klejnotu brak; nad tarczą litery: N (?) K (mogłaby to być także pieczęć Mikołaja Kossobudzkiego, por. wyżej nr. 64). 117. Pieczęć Mikołaja Łysakowskiego, kasztelana lubaczowskiego, posła woj. belskiego, owalna, średn. 16/19 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Lubicz, w klejnocie 3 pióra; po obu stronach klejnotu litery: R | L. 118. Pieczęć Dobrogosta Potworowskiego, sędziego ziemskiego kaliskiego, posła województwa kaliskiego, okrągła, średn. 16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Dębno odm. (łękawica pod prawem ramieniem krzyża), w klejnocie pióro (czy też gałązka sosnowa); po obu stronach klejnotu litery: D | P. 119. Pieczęć Wojciecha Marszewskiego, posła woj. kaliskiego, poprzecznie owalna, średn. 11/9 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Rogala, w klejnocie rogi jelenie; po obu stronach klejnotu litery: W | M. — d) Sznurek biały, pieczęci 8: 120. Pieczęć Andrzeja Krasieńskiego, sędziego ciechanowskiego, owalna, średn. 19/24 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy (zatarty) herb Ślepowron, w klejnocie herb powtórzony; w otoku napis (częściowo zatarty): [AN]DREAS · CRASZI[NSKI] IVDE[X CIECH]. 121. Pieczęć Brykcego Przerębskiego, wyciśnięta w czerwonym wosku, jak wyżej nr 107 (przywiesił ją Stanisław Przerębski, poseł woj. sieradzkiego). 122. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Abdank, klejnotu brak; nad tarczą litery: G. B. V. 123. Pieczęć Mikołaja Sienickiego, podkomorzego chełmskiego, posła woj. ruskiego, owalna, średn. 16/19 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Bończa, w klejnocie dwa rogi bawole; po obu stronach klejnotu litery: N | S. 124. Pieczęć Walentego Orzechowskiego, sędziego przemyskiego, posła woj. ruskiego, owalna, średn. 15/19 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Oksza, w klejnocie dwa skrzydła, pomiędzy którymi 3 pióra; po obu stronach klejnotu litery: V | O. 125. Pieczęć Stanisława Trojana, chorążego belskiego, posła województwa belskiego, owalna, średn. 14/15 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Jastrzębiec, klejnotu brak; nad tarczą litery: S. T. 126. Pieczęć Tomasza Dubrawskiego, podśędka halickiego, posła woj. ruskiego, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Sas odm. (strzała ostrzem w dół), w klejnocie strzała w słup; po

obu stronach klejnotu litery: T | D. 127. Pieczęć Stanisława Drohojowskiego, posła woj. ruskiego, owalna, średn. 14/15 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Korczak, w klejnocie połupies w czaszy; po obu stronach klejnotu litery: S | D. — e) Sznurek zielono-biały, pieczęci 6: 128. Pieczęć zupełnie zatarta. 129. Pieczęć zapewne Stanisława Szafranca z Pieskowej Skąły, wojewody sandomierskiego, posła woj. krakowskiego, owalna, średn. 15/18 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy (zatarty) herb wyobrazający jakby konia, klejnot również niewyraźny; po obu stronach tarczy i klejnotu litery: S | S. 130. Pieczęć niewiadomego szlachcica, ośmioboczna, średn. 15/16 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb zatarty (jakby szachownica), klejnotu ledwie ślad; po obu jego stronach litery, z których pierwsza zatarta, druga: K. 131. Pieczęć Piotra Strzały, sędziego oświęcimskiego, posła woj. krakowskiego, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Kotwicz, w klejnocie trzy pióra strusie; po obu stronach klejnotu litery: P | S. 132. Pieczęć Marjana Przyleckiego, burgrabiego i sędziego gr. krak., posła woj. krakowskiego, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Drużyna (Śreniawa bez krzyża), klejnotu brak; nad tarczą litery: MP. 133. Pieczęć Jana Płazy z Mstyczowa, posła woj. krakowskiego, owalna, średn. 14/17 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Topór, w klejnocie herb powtórzony; po obu stronach klejnotu litery: I | P. — f) Sznurek rdzawy, pieczęci 7: 134. Pieczęć Stanisława Wysockiego, kasztelana biechowskiego, posła woj. poznańskiego, owalna, średn. 12/15 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Dryja, w klejnocie 3 pióropusze; po obu stronach tarczy i klejnotu litery: $\begin{matrix} S & | & V \\ C & | & B \end{matrix}$ 135. Pieczęć Stanisława Sierakowskiego, kasztelana rypińskiego, posła ziemi dobrzyńskiej, owalna, średn. 15/19 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Ogończyk, w klejnocie dwie ręce w słup; po obu stronach klejnotu litery: S | S. 136. Pieczęć Jana Konarskiego, podkomorzego poznańskiego, posła woj. poznańskiego, owalna, średn. 20/21 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy herb Abdank, w klejnocie 3 strusie pióra; po obu stronach klejnotu litery: I · C | S · P. 137. Pieczęć zapewne Wojciecha Sędziwoja Czarnkowskiego, kasztelana santockiego, posła woj. poznańskiego, owalna, średn. 17/19 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku, w tarczy ślad herbu Nałęcz, w klejnocie między rogami jeleniami pióropusz pawi; po obu stronach klejnotu litery: A · S | A (?) C. 138. Pieczęć Jana Pileckiego, starosty horodelskiego, posła woj. bełskiego, ośmioboczna, średn. 13/15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy (zatarty) herb Leliwa, w klejnocie herb powtórzony; po obu stronach klejnotu litery: I | P. 139. Pieczęć Jana Kościeleckiego, starosty bydgoskiego, posła woj. kaliskiego, owalna, średn. 12/13 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Ogończyk, w klejnocie dwie ręce w słup; po obu stronach klejnotu litery: I | K. 140. Pieczęć Stanisława Przyjemskiego, posła woj. kaliskiego, owalna, średn. 13/15 mm., wyciśnięta w zielonym wosku, w tarczy herb Rawicz, klejnotu brak; nad tarczą litery: P S. — In dorso zapiski: 1) Zapiska z XVI (?) w. zmyta, ślad jej ledwie dostrzegalny; 2) List strony panów koronnych na unię dany, na sejmie spólnym lubelskim, dnia pierwszego miesiąca lipca, roku Pańskiego 1569, z wielą pieczęci, Litera B, Szuflada 3, sztuka 2. (zap. z r. 1721); 3) Szuflada Nr. 2. Fasciculus 1, sztuk 5. (sygnatura na naklejonej kartce z r. 1744).

Kop. 1. Arch. min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. Kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 46^v—55: Privilegium unionis MDL. cum Regno ex parte Polonorum. — 2. Muzeum Czart. rek. 301 str. 471—489: Privilegium unionis Magni Ducatus Lituaniae cum Regno ex parte Polonorum datum. Jest to odpis współczesny z *Kop. 1.* — 3. Vidimus króla Zygmunta Augusta z 15 lipca 1569 r., zob. niżej w tem wydawnictwie pod datą. — 4. Ekstrakt z *Kop. 1.*, wydany przez króla Zygmunta Augusta 6 grudnia 1570 r.; zob. niżej w tem wydawnictwie pod datą.

Dr. 1. Herburt, Statuta, str. 682—693: O Księstwie litewskim. Przywilej około uniej Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną na walnym sejmie lubelskim od panow rad duchownych i świeckich i posłów ziemskich roku pańskiego 1569 uchwalony. — 2. Konstytucje, prawa i przywileje, wyd. 1579 r., str. 97—101 (i następne wydania); pod takim tytułem, jak Dr. 1. — 3. Sarnicki, Statuta i metrika, str. 1026—1028: Przywilej około uniej Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną. — 4. Januszowski, Statuta, str. 768—773: Przywilej około uniej Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną. Tit. VII. Na walnym sejmie lubelskim od panow rad duchownych i świeckich i posłów ziemskich roku pańskiego 1569 uchwalony. — 5. Volumina legum II 766—775: O Księstwie litewskim. Przywilej około uniej Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną na walnym sejmie lubelskim od panow rad duchownych i świeckich i posłów ziemskich roku pańskiego 1569 uchwalony. — 6. Źródłopisma do dziejów unji, Część III str. 191—198: Przywilej około uniej Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną (według Dr. 3).

Uw. Tu wydaje się ten akt według Or. 1 (Or) z odmiankami z Kop. 1 (M), Kop. 3 (V) i Kop. 4 (E), oraz z Dr. 1 (H), 2 (K) i 5 (VL).

W imię Pańskie amen. Ku wiecznej pamięci sprawy niżej opisanej. My prałaci^a i panowie rada, tak duchowna jako świecka^b, i posłowie ziemscy Korony polskiej, na tym walnym^a z pany radami i posły i inszemi stany Wielkiego Księstwa litewskiego spólnym lubelskim sejmie będący, a na imię Jakub Uchański arcybiskup gnieźnieński, legatus natus et primas Regni, Filip Padniewski krakowski, Stanisław Karnkowski kujawski, Adam Konarski z Kobylina poznański, Piotr Myskowski płocki^c, Wiktorzyn^d Wierzbicki łucki, Wojciech Starosrzebski^e chełmski, z łaski Bożej biskupi, Sebestjan^f Mielecki kasztelan krakowski i brzeski starosta, Stanisław Myskowski^g z Mirowa krakowski, starosta^h krakowski^h i ratyński, Piotr Zborowski sandomirskiⁱ, stobnicki starosta, Olbrycht Łaski siradzki^j, Jan Sirakowski lanczycki i przedecki starosta, Jan z Służewa brzeski, starosta międzyrzecki i koniński, Konstanty Konstantynowic książę Ostroskie^k kijowski, marszałek wołyński, starosta włodzimirski, Jan z Barcina^l Krotoski inowłocławski, Aleksander książę Czartoryski^m wołyński, Jan Firlejⁿ z Dąbrowice^o lubelski, marszałek koronny, starosta rohatyński, Andrzej Dembowski^p bełski, starosta rubieszowski, Arnolf Uchański płocki, starosta wyszogrodzki, Mikołaj Kiska^q z Ciechanowca^r podlaski, starosta drohicki etc.^s, Fabjan Czema malborski, starosta tucholski^t i stargarski, Roman książę Sanguskowicz^u braclawski, starosta żytomirski^v i hetman polny Wielkiego Księstwa litewskiego, Achacy Czema pomorski, starosta stumski i gniewski, wojewodowie, Stanisław Sobek^w z Sulejowa sandomirski^x, podskarbi koronny, starosta tyszowiecki i małogoski, Andrzej Dembowski^y siradzki^z i starosta lanczycki, Adam Drzewicki inowłocławski, starosta^{aa} gostyński i inowłodzki, Stanisław Herbort^{bb} z Fulstyna^{cc} lwowski, starosta samborski i drohobycki, Andrzej książę Wiśniowiecki^{dd} wołyński, Stanisław Słupecki lubelski, Andrzej grabia z Tęczyna^{ee} bełski, Anzelm Go-

148. * M. H. i K. prełaci.   ^b M. i VL. jako i świecka.   ^c M. H. K. i VL. Myszkowski.
^d VL. Wiktorzyn.   ^e M. H. K. i VL. Starosrzebski.   ^f VL. Sebestjan.   ^g M. krakowski i starosta.
^h H. K. i VL. z Mirowa wojewoda i starosta krakowski.   ⁱ H. K. i VL. sandomierski.   ^j M. siradzki,
H. K. i VL. sieradzki.   ^k M. Ostrowskie, VL. Ostrogskie.   ^l M. H. K. Borczyna, VL. Barczyna.
^m M. Czartorejski, E. H. i K. Czartoryskie, M. i VL. Czartoryjskie.   ⁿ H. i K. Fierlej.   ^o M. Dąbrowice, VL. Dąbrowice.   ^p M. H. i K. Dembowski, VL. Dębowski.   ^q H. K. i VL. Kiszka.   ^r VL. Ciechanowa, M. Ciechanowca.   ^s W M. H. K. i VL. brak.   ^t H. i K. inchołski.   ^u VL. Sanguskowic.
^v VL. żytomierski.   ^w M. Szobek.   ^x VL. sandomierski.   ^y M. H. K. i VL. Dębowski.   ^z H. K. i VL. sieradzki.   ^{aa} M. H. K. i VL. i starosta.   ^{bb} M. H. K. i VL. Herburt.   ^{cc} H. K. i VL. Fulstyna
^{dd} M. i VL. Wiśniowieckie, E. Wiśniwieckie, H. i K. Wiśnieweckie.   ^{ee} M. Tęczyna.

stomski plocki, starosta rawski, Zygmunt Wolski czerski, starosta warszawski, Adam Kosiński^a podlaski, Christof^b Myskowski^c z Mirowa rawski, Andrzej książę Kapusta braclawski, dzierżawca owrucki, Jan Kostka z Stemberka^d gdański, podskarbi ziem pruskich, starosta pucki i czczewski, Jarosz Ossoliński sandecki^e, Jan Tarło z^f Szczekarzowic^g radomski, starosta pilźnieński^h i łomaski, Mikołaj Ligeza z Bobrku zawichosckiⁱ, starosta biecki i żydaczowski, Wojciech Przyjemski lencki^j, Jan Sienieński z Sienna żarnowski, Jan Chrystoporski^k wieluński, Jan Sienieński z Gołogor halicki, Jan Herbert^l z Fulstyna sanocki, Szczesny^m Paryszⁿ warszawski, starosta czerski, Stanisław Kryski z Drobnina racieński^o kasztelani, Walenty Dembieński^p z Dembian^q kanclerz, Franciszek Krasieński z Krasnego proboszcz plocki etc., podkanclerzy Korony polskiej, Stanisław Barzy z Błozewa^r marszałek dworny, starosta śniatyński, Stanisław Wysocki^s z^t Budziszława^u kasztelan biechowski, Wojciech Sędziwoj^v czarnkowski, kasztelan sanocki, starosta pyzdrowski, Stanisław Sandziwoj^w Czarnkowski^x referendarz dworu króla JMości, commendor poznański, starosta drahimski^y, Jan Konarski z Kobylina podkomorzy poznański, Rafał Leszczyński^z z Leszna starosta radziejowski^{aa}, Jakub Rokoszowski podsędek poznański, celnik Małej i Wielkiej Polski^{bb}, z województwa poznańskiego, Stanisław Dembieński^{cc} starosta chęciński, Stanisław Szafraniec z Pieskowej Skały wojski sandomirski^{dd}, starosta lelowski, Jan Kmita pisarz ziemski krakowski, Marjan^{ee} Przyłęcki burgrabia i sędzia grodzki krakowski, Piotr Strzała sędzia oświęcimski^{ff}, Piotr Szulowski^{gg} sędzia grodzki biecki, Jan Płaza ze Mstyczewa^{hh} z województwa krakowskiego, Andrzej z Borowa, Mikołaj Koniecpolski, Marcin Radzanowskiⁱⁱ, Lenart Strasz burgrabia krakowski, Stanisław Niedrzwicki z województwa sandomirskiego^{jj}, Jan Kościelecki starosta bydgoski, Dobrogost Potworowski^{kk} sędzia ziemski kaliski, Wojciech Marszewski, Stanisław Przyjemski^{ll} z województwa kaliskiego, Brykcy Przerembski^{mm} pisarz ziemski sieradzkiⁿⁿ, Stanisław Przerembski^{oo}, Piotr Widawski, Gabriel Maśłowski wojski wieluński, Mikołaj Gasiński^{pp} pisarz wieluński z województwa sieradzkiego^{qq}, Tomasz Dembowski^{rr} sędzia ziemski, Walenty Ponętowski stolnik, Jakub Ponętowski cześnik lanczyccy^{ss} z województwa lanczyckiego, Jan Piekarski podkomorzy brzeski, Łukasz Kretkowski z Kretkowa^{tt} z województwa brzeskiego, Iwan^{uu} Olizarowicz^{vv}, Iwan Sołtan z województwa kijowskiego, Łukasz Kościelecki wojewódzic lanczycki, Wojciech Niemojewski^{ww} surrogator inowrocławski^{xx} z województwa inowrocławskiego^{yy}, Stanisław Sirakowski^{zz} kasztelan rypiński z ziemie dobrzyńskiej, Piotr Borecki^{aaa}, Wa-

148. ^a H. K. i VL. Koszyński. ^b H. K. Krystof, VL. Krzysztof. ^c M. H. K. i VL. Myszkowski. ^d M. Stemberga. ^e H. K. i VL. sądecki. ^f brak w M. i V. ^g H. K. i VL. Szczekarzowic. ^h M. pilźnieński. H. i K. pilnieński. ⁱ M. zawichojski, E. H. i K. zawichostski, VL. zawichojski. ^j H. K. i VL. lencki. ^k H. i K. Krzysztoporski, VL. Krystoporski. ^l H. K. i VL. Herbert. ^m H. i K. Szczesny, VL. Szczesny. ⁿ M. Paryss, VL. Paryż. ^o VL. racieński, M. H. K. i VL. dodają starosta dobrzyński. ^p H. i K. Dębieński, VL. Dębiński. ^q M. Dęmbian, H. K. i VL. Dębian. ^r M. H. K. i VL. Błozwie. ^s H. i K. Wysocki, VL. Wysocki. ^t Brak w M. ^u M. H. K. i VL. Budziszława. ^v M. Sandziwoj. ^w M. H. K. i VL. Sędziwoj. ^x VL. Czarkowski. ^y H. K. i VL. drahimski. ^z H. K. i VL. Leszczyński. ^{aa} M. radziejewski. ^{bb} M. i VL. Wielkiej Polskiej, H. i K. Wielkiej Polski. ^{cc} M. Dęmbiński, H. i K. Dębieński, VL. Dębiński. ^{dd} VL. sandomierski. ^{ee} E. Marcejan. ^{ff} K. i VL. oświęcimski. ^{gg} M. Sulowski, H. K. i VL. Suliowski. ^{hh} M. H. K. i VL. Mstyczowa. ⁱⁱ Or. M. H. i K. Kadzanowski. ^{jj} H. i K. sandomirskiego, VL. sandomierskiego. ^{kk} M. Podworowski. ^{ll} Brak w H. K. i VL. ^{mm} H. K. i VL. Przerembski. ⁿⁿ H. K. i VL. sieradzki. ^{oo} K. Przeremski, VL. Przerembski. ^{pp} M. Gasiński, H. K. i VL. Gasiński. ^{qq} VL. sieradzkiego. ^{rr} M. H. K. Dębowski, VL. Dębowski. ^{ss} H. K. i VL. lanczycki. ^{tt} E. Kretkowiec. ^{uu} E. Jan. ^{vv} H. K. i VL. Olzarowicz. ^{ww} M. i E. Niemojewski. ^{xx} M. H. i K. inowłodzłowski, VL. inowłodzłowski. ^{yy} M. H. i K. inowłodzłowski, VL. inowłodzłowski. ^{zz} M. Szyrakowski, H. K. i VL. Snakowski. ^{aaa} V. Borecki.

lenty Orzechowski sędzia przemyski^a, Stanisław Drojewski^b, Jan Fredro, Mikołaj Sienicki podkomorzy chełmski, Hieronim^c Trojan, Maciej Gorecki chorąży poznański, Paweł Skotnicki chorąży halicki, Jan Strzesz pisarz ziemski halicki, Jan Woredko^d sędzia grodzki żydaczowski, Jan Białokurski^e podczaszy halicki, Tomasz Dubrawski podsędek halicki z województwa ruskiego, Hawryło sędzia łucki Bokoj^f, Wasil^g Hulewicz, Olzar^h Kierdej marszałek, Bochdan Suszkoⁱ Chobotkowski^j sędzia włodzimirski, Aleksander^k Siemaszko^l podkomorzy włodzimirski, Andrzej Kuniewski sędzia krzemieniecki z województwa wołyńskiego, Stanisław Dobek Łowczowski sędzia kamieniecki, Chrystof^m Grembskiⁿ, Piotr Bąk z województwa podolskiego, Mikołaj Fierlej^o z Dąbrowice^p kasztelan wiślicki, Piotr Kaszowski z Wysokiego, Adam Zieleński^q sędzia łukowski z województwa lubelskiego, Mikołaj Łyssakowski kasztelan lubaczowski, Jan Pilecki starosta hrodelski^r, Stanisław Trojan chorąży bełski, Stanisław Żółkiewski z województwa bełskiego, Florjan Trabski^s z Noskowa starosta ciechanowski, Mikołaj Kossobucki pisarz plocki ziemski z województwa plockiego, Jan Parys^t wojski warszawski, Stanisław Radzymiński^u dworzanin króla Jegomości, Mikołaj Grzybowski podkomorzy warszawski^v, Wielisław Ławski pisarz ziemski liwski^w, Jan Rakowski trukczas króla Jegomości^x, Stanisław Niedziński sędzia, Jan Cybulski wojski wyszogrodzcy^y, Andrzej Tramski^z z Noskowa starosta rożański, Piotr Borukowski^{aa}, Andrzej Krasiński z^{bb} Krasnego^{bb} sędzia ziemski^{bb} ciechanowski, Jakub Łyssakowski stolnik nurski, Marcin Mezeński^{cc} podsędek zembrowski, Florjan Jakacki, Stanisław Zaleski^{dd}, Piotr Jakacki, Jan Łyssakowski podkomorzy nurski, Piotr Brzoskowski^{ee}, Michał Zaliwski^{ff} z województwa mazowieckiego, Mikołaj Bujno^{gg} chorąży podlaski, Aleksander Hyncza^{hh} wojski mielnicki, dzierżawca łosicki, Stanisław Raczko, Kasperⁱⁱ Iżykowicz podkomorzy mielnicki, Teofil Brzozowski podkomorzy bielski z województwa podlaskiego, Mikołaj Bronisław Grabia z Oleśnik, Łukasz Brzozowski, Marcin Szymanowski sędzia sochaczowski^{jj} z województwa rawskiego^{kk}, Iwan Juchnowicz^{ll} sędzia braclawski, Mikołaj Szyzkowicz Dołbnowicz^{mmm}, Konradⁿⁿ Koharyn Obliński, Gniewosz Strzyżowski^{oo} z województwa braclawskiego^{pp}, posłowie ziemscy, tak swemi^{qq}, jako innych kolegów swych na ten czas nie będących imieniem, na ten to sejm^{rr} walny koronny od wszech stanów a wszego rycerstwa na sejmikach powiatowych województw i ziem przereczonych obrani, a tu z zupełną, z dostateczną mocą i poruczeniem zupełnym przysłani, i wszystka^{ss} insza szlachta^{tt}, obywatele Korony Polskiej, tak tu w Lublinie będący, jako

148. ^a M. H. K. i VL. przemyski. ^b M. Drojewski, H. K. i VL. Drojewski. ^c M. Jeronim, H. i K. Jeronim, VL. Hieronim. ^d M. H. K. i VL. Woredko. ^e E. Białokorski. ^f powinno być Hawryło Bokoj sędzia łucki, VL. Bokuj. ^g H. K. i VL. Wasil. ^h H. K. i VL. Olzar. ⁱ M. Susko, H. K. i VL. Szuszko. ^j powinno być Bohdan Kostiuszko Chobotowski. ^k H. K. i VL. Andrzej Alexander. ^l M. H. K. i VL. Siemiasko. ^m H. i K. Krystof, VL. Krzysztof. ⁿ H. i K. Grembski. ^o M. Firlej. ^p M. Dąbrowice, VL. Dąbrowice. ^q M. Zieleński, V. Zielinski, E. Zelenski. ^r M. i E. rodelski. ^s M. H. i K. Tramski. ^t M. H. i K. Parysz, VL. Paryż. ^u M. H. K. i VL. Radzimiński. ^v M. warszawski. ^w M. H. K. i VL. wiski. ^x H. K. i VL. J. K. M. ^y M. H. K. i VL. wyszogrodzki. ^z M. H. i K. Tramski, VL. Tramski. ^{aa} H. K. i VL. Bornowski. ^{bb} W M. H. K. i VL. brak. ^{cc} M. H. K. i VL. Meżyński. ^{dd} V. Zaleski. ^{ee} H. K. i VL. Brzozowski. ^{ff} H. K. i VL. Zaliński. ^{gg} H. K. i VL. Bnino. ^{hh} H. K. i VL. Hincza. ⁱⁱ M. Gaspar. ^{jj} M. i VL. sochaczewski. ^{kk} H. K. i VL. ruskiego. ^{ll} M. Juchnowicz, H. K. i VL. Juchniowicz. ^{mmm} M. Dołbnowicz, H. i K. Dołbnowicz, VL. Dołbnowicz; powinno być jednak Szaszkowicz Dołbnowski. ⁿⁿ V. Kondrat. ^{oo} W E. brak tego nazwiska, M. Strzysowski, H. K. i VL. Strzysowski. ^{pp} Tu M. H. K. i VL. dodają: i miasta Krakowa rajce (M. rajcy) Wojciech Saxon J. K. Mości fizyk i Erasmus Eichler (w H. K. i VL. Echler). ^{qq} M. H. K. i VL. swym, ^{rr} H. H. i K. sjem, ^{ss} H. i K. wszystka, ^{tt} VL. szlachta.

niebędący, których jednak wszystkich chuć i wola do tych niżej opisanych rzeczy jest nam dobrze z sejmików powiatowych, które ten siem^a walny lubelski uprzedzili^b, wiadoma, tak jakoby się też tu właśnie imiona ich wszystkich włożyły i pieczęci zawiesiły.

I. Oznajmujemy^c tym to listem naszym wszem ninie i na potym będącym ludziom, do których jedno wiadomości ten list nasz przydzie^d, iż^emy, mając ustawicznie przed oczyma powinność naszą przeciw ojczyźnie swej sławnej Koronie^e polskiej, ktorejemy wszystkę^f pocziwość, ozdobę, pożytek pospolity, a nawięcej umocnienie od niebezpieczeństwa tak wewnętrznego, jako zewnętrznego, opatrzeć powinni, bacząc też przy tym i przed oczyma mając chwalebny a obojemu narodowi barzo należny związek i społeczność, przez przodki swe niegdy z obywatelmi na on czas Wielkiego Księstwa litewskiego na wieczne czasy za spólnem a listownem^g obudwu narodów zezwoleniem uczynioną i listy, pieczęciami, przysięgami, czciami obojej strony umocnioną i przez niemały czas uprzejmością a statecznością obojej strony dzierzaną, lecz potem za złemi a zawisnemi czasy niejako zatrudnioną, zawždyśmy tak my, jako przodkowie nasi, o tem myśleli i pany swe, tak sławnej pamięci Zygmunta, jako i szczęśliwie na ten czas obiema narodom, polskiemu i litewskiemu, panującego pana a pana Zygmunta Augusta krole polskie przez niemały czas upominali i prośbami naszemi do tego wiedli, aby nam z powinności swej pańskiej a krolewskiej jako zwierzchni a jedni obudwu narodów panowie do egzekuciej a skutku tak spisow spólnych, jako innych praw i przywilejow naszych, ktore na ten związek i na tę społeczność z pany i ziemiami Wielkiego Księstwa litewskiego jeszcze od pradziada JKMości, także i za Aleksandra krola, my z Wielkim Księstwem litewskiem^h mamy, z łaski a zwierzchności swej dopomoc, a to, co się z tej społeczności wykroczyło, w swą rezę wstawić raczyli, zwiódłszyⁱ nas z pany radami i innemi stany Wielkiego Księstwa litewskiego spólnie na jedno miejsce^j do wykonania tej to chwalebnej a obojemu narodowi pożytecznej sprawy, jako o tej sprawie uniej akta i konstytucje, deklaracje^k i recessy sejmow, po te^l czasy będących, jasnie omawiają. Jakoż jednak za łaską miłego Boga, ktory społeczność i jedność miłuje, a ktory krolestwa, państwa i rzeczypospolite po wszystkim^m świecie w osobnej swojej opiece mieć raczy, a za łaską też pana swego, szczęśliwie na ten czas nam panującego pana a pana Zygmunta Augusta krola polskiego etc. wyżej mianowanego, tośmy na koniec za uprzejmem staraniem swym odzierzeli, iż przodkiem w Warszawie na sejmie roku tysiącznego pięćsetnego sześćdziesiątego trzeciegoⁿ złożonym, a potym w Parczewie^o roku tysiącznego pięćsetnego sześćdziesiątego czwartego^p, zjehawszy się z stany Wielkiego Księstwa litewskiego, niemałyśmy wstępek do naprawienia tego to^q zjednoczenia i tej po części naruszonej uniej uczynili, namawiając między sobą z oba^r stron i utwierdzając^s artykuły do tej uniej należące. Ktore artykuły iż tam na on czas prze krotkość czasu i prze insze gwałtowniejsze potrzeby Rzeczypospolitej obojego^t narodu spólnemi spisy naszemi z stany Wielkiego Księstwa litewskiego warowane być nie mogły, przeto tego wolniejszego czasu^u zjehawszy się na ten sejm^u spólny do Lublina na dzień dwudziesty trzeci^v mie-

148. ^a M. i VL. sejm. ^b H. K. i VL. uprzedzili. ^c H. i K. Oznajmujem ^d H. K. i VL. przyjdzie. ^e VL. Korony. ^f M. H. i K. wszystkę. ^g M. H. K. i VL. spólnym a listownym. ^h M. H. K. i VL. Wielkim Księstwem litewskim. ⁱ M. H. K. i VL. zwiódłszy. ^j M. H. i K. miejsce. ^k H. K. i VL. i deklaracje. ^l M. H. i K. ty. ^m M. H. K. i VL. wszystkim. ⁿ M. H. K. i VL. 1563. ^o M. i VL. Parczowie, H. i K. Parcowie. ^p M. H. K. i VL. 1564. ^q Brak w H. K. i VL. ^r H. K. i VL. obu. ^s VL. potwierdzając. ^t H. K. i VL. obojga. ^u H. i K. sejm. ^v M. dwudziestego trzeciego, H. K. i VL. 23.

siąca grudnia w roku przeszłym tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego ósmego^a, przez JKMość za zezwoleniem oboich rad polskich i litewskich złożony i do tego czasu jednostajnie dzierzany i kontynuowany, takieśmy niżej opisane traktaty i namowy między sobą uczynili, któreśmy za łaską Bożą do tego końca i do tej konkluzji za zgodnym i jednostajnym obojej strony zezwoleniem i spólnym spisaniem, niwczym nie derogując recessowi warszawskiemu¹ i inszym przywilejom, przywiedli. Z czego bądź Panu Bogu w Trójcy jedynemu^b chwała wieczna, a królowi JMości z łaski Bożej panu a panu Zygmuntowi Augustowi dzięki nieśmiertelna^c, zacnej też Koronie polskiej i Wielkiemu Księstwu litewskiemu sława i ozdoba na wiekuiste czasy.

2. Naprzód, iż aczkolwiek były stare spisy przyjacielstwa, sprzymierzenia, pomnożenie i lepszy sposób Rzeczypospolitej, tak Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego czyniące etc., wszakoż iż się nieco w nich widzi być różnego od dobrego i szczerego braterstwa dufania, przeto dla mocniejszego spojenia spólnej i^d zajemnej miłości braterskiej i w wiecznej obronie obudwu państw społecznej, niewątpliwej wiary braterskiej, czasy wiecznymi ku chwale Bożej, JKMości, z wiecznym podziękowaniem godnej sławie i tychże obudwu nazacniejszych, polskiego i litewskiego^e, narodów i też ku rozszerzeniu^f niezamierzonej i wiecznej czci, ozdobie, okrasie, zmocnieniu, uczciwości, zacności i majestatu spólnego wiecznemu rozszerzeniu^f, one stare sprzymierzenia^g ponowili i umiarkowali w tym wszystkim^h, jako niżej opisano.

3. Iż już Królestwo polskie i Wielkie Księstwo litewskie jest jedno nierozdzielne i nieróżne ciało, a także nieróżna ale jedna spólna Rzeczpospolita, która się ze dwu państw i narodów w jeden lud zniosła i spoiła.

4. A temu obojemu narodowi żeby już wiecznymi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden król spólny rozkazywał, który spólnymi głosy od Polaków i od Litwy obran, a miejsceⁱ obierania w Polsce, a potem^j na Królestwo Polskie pomazany i koronowany w Krakowie będzie. Któremu obieraniu wedla^k przywileju Aleksandrowego^l niebytność której strony przekazać niema, abowiem powinnie et ex debito rady i wszyscy^m stany Korony polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego wzywane być mają.

5. Obieranie i podnoszenie wielkiego księdzaⁿ litewskiego, które przedtym osobno bywało w Litwie, aby już tak ustało, żeby i znak żaden albo^o podobieństwo na potem^o nie było^p, z ktoregoby się okazało albo^o znaczyło podnoszenie albo^o inauguracyja wielkiego księdzaⁿ litewskiego. A iż tytuł Wielkiego Księstwa litewskiego i urzędy zostawają, tedy przy obieraniu i koronacji ma być zaraz obwołany królem polskim i tenże wielkim księdzem^q litewskim, ruskiem, pruskim, mazowieckim, żmodzkim, kijowskim, wołyńskim, podlaskim, inflandzkim^r.

6. Successio JKMości naturalis et haereditaria, jeśliby JKMości i komukolwiek z przyczyny jakiegokolwiek w Księstwie^s Litewskim^t służyła, niema już wiecznymi czasy przeszkadzać tego spólku i zjednoczenia obojga narodów i obieraniu spólnego jednego pana, której JKMość Koronie wiecznymi czasy odstąpił, nie wątpiąc w tym i to też sobie

148. ^a M. H. K. i VL. 1568. ^b Inne teksty jedynemu. ^c Or. nieśmiertelna. ^d M. H. K. i VL. a. ^e H. K. i VL. polskich i litewskich. ^f H. K. i VL. rozszerzeniu. ^g M. przymierzenia, H. i K. sprzymierzenia. ^h M. wszystkim, H. K. i VL. wszystkim. ⁱ M. i V. miejsce, H. i K. miéscie. ^j M. H. K. i VL. potym. ^k M. wedle. ^l VL. wszystkie. ^m H. K. i VL. księstwa. ⁿ VL. abo. ^o M. H. K. i VL. potym. ^p M. H. K. i VL. było. ^q H. K. i VL. ksiądzciem. ^r W H. i K. końcówki, z wyjątkiem podlaskim, w VL. wszystkie, na im. ^s H. K. i VL. w Wielkim. ^t M. H. K. i VL. litewskim.

148. ¹ Ob. wyżej nr. 91. ² Ob. wyżej nr. 82.

warując, żebyśmy ani samej osoby JKMości, ani potomstwa własnego, jeśliby JKMości ktore Pan Bog dać raczył, nie zgołocili, ale żeby podciwe^a a stanowi jego^b przystojne od Rzeczypospolitej opatrzenie miało, jeśliby na Krolestwo nie było wzięte, a wszakoż nie czyniąc żadnej dismembracji koronnej^c, o czym w deklaracji JKMości¹ i w recesie sejmu^d walnego warszawskiego² dostateczniej jest opisano i obwarowano.

7. A przy koronacji nowego krola mają być przez krola koronowanego poprzyjęzone i zaraz konfirmowane na jednym^e liście i jednemi^f słowy na wieczne czasy prawa, przywileje i wolności poddanych wszystkich obojga narodow i państw tak złączonych.

8. Sejmy i rady ten oboj narod ma zawždy mieć spolne koronne pod krolom polskiem^g, panem swym, i zasiadać tak panowie między pany osobami swemi, jako posłowie między posły, i radzić o spolnych potrzebach tak na sejmie, jako i^h bez sejmu, w Polsce i w Litwie.

9. Też aby jedna strona drugiej była radą i pomocą, aby JKMość prawa, przywileje, tak wszem ziemiamⁱ i narodom, tak Korony polskiej, jako i¹ Wielkiego Księstwa litewskiego^k i ziemiam^l do nich należącym, wszelakim¹ pismem nadane przywileja^m i prawa od wszech przodkow JKMości i od JKMości samego, z dawnych czasow i od poczęcia uniej wszem wobec i każdemu z osobna jakimkolwiekⁿ sposobem nadane, i wolności, dostojenstwa, prerogatywy, urzędy wszystkie^o obojga narodu^p całe i nieporuszone zachował, wszystkie^q prawa, sądy, wysady^r, stany książęce i familje slacheckie^s przerzeczonych narodow, uchwały sądowne zdawna do tego czasu zachować każdemu stanu i^t mocnie i nieporuszenie.

10. Przysięgi rad, dygnitarzow, urzędnikow, starost^u narodu litewskiego i przedniejszych domow ludzi, ktorzyby je czynić mieli, przy mocy zostać mają, jakośmy też i sami sobie spolnie, tak przywilejami, jako spolnym spisaniem na sejmie warszawskim^v spolnym zostawili tym wykładem^w, iż na potym wszystkie^x takowe przysięgi krolowi koronowanemu i Koronie polskiej czynione być mają, także około przysiąg trzymania spiskow pospolitych zachować się ma i statecznie sobie trzymać wedle przywileju Aleksandrowego³.

11. Też we wszystkich^y przeciwnościach spolną pomocą my obojgo narodu pralaci^z, rady, barones i wszystkie^{aa} stany pomagać sobie mamy wszystkimi^{bb} siłami i możliwościami, jako spolnej radzie pożytecznie i potrzebnie będzie się zdało, szczęśliwe i przeciwne^{cc} rzeczy za spolne rozumiejąc i wiernie sobie pomagając. Foedera aut pacta albo^{dd} zmowy i przymierza z postronnemi narody wedle spolnej zgody warszawskiej na potem^{ee} żadne czynione ani stanowione, żadni też posłowie w rzeczach ważnych do obcych stron posełani^{ff} być nie mają, jedno za wiadomością i radą spolną obudwu narodow, a przymierza albo^{gg} stanowienia z ktorymkolwiek narodem przedtym uczynione, ktoreby były^{hh} szkodliwe ktorej stronie, dzierzane być nie mają.

148. ^a H. K. i VL. pocziwe. ^b W VL. brak. ^c VL. Korony. ^d M. sejmie. ^e M. H. K. i VL. jednym. ^f M. i VL. jednymi. ^g M. H. K. i VL. polskim. ^h W V. brak. ⁱ VL. ziemiom. ^j W M. brak. ^k H. K. i VL. Wielkiemu Księstwu litewskiemu. ^l M. H. K. i VL. wszelakim. ^m H. K. i VL. przywileje. ⁿ M. H. K. i VL. jakimkolwiek. ^o VL. wszystkie. ^p M. narodow. ^q M. wszystkie. ^r V. wysady. ^s M. H. i K. slacheckie, VL. szlacheckie. ^t Brak w H. K. i VL. ^u H. i K. starostw, VL. starostów. ^v M. H. K. i VL. warszawskim. ^w VL. dokładem. ^x H. i K. wszystkie, M. i VL. wszystkie. ^y VL. wszystkich. ^z H. i K. prelaci. ^{aa} H. i K. wszystkie, M. i VL. wszystkie. ^{bb} M. wszystkimi, VL. wszystkimi. ^{cc} VL. potrzebne. ^{dd} M. i VL. abo. ^{ee} M. H. K. i VL. na potym. ^{ff} M. H. K. i VL. posylani. ^{gg} VL. abo. ^{hh} V. bely.

148. ¹ Ob. wyżej nr. 90. ² Ob. wyżej nr. 91. ³ Ob. wyżej nr. 82.

12. Moneta tak w Polsce, jako i^a w Litwie, ma być za spólną radą uniformis et aequalis in pondere et grano et numero peciarum et inscriptione monete, co ku skutkowi przywieść JKMość jest powinien i^a potomkowie JKMości będą powinni.

13. Cła, myta wszystkie^b w Polsce i w Litwie, ziemskie i wodne, jakimkolwiek^c imieniem nazwane, tak krolewskie, jako^d slacheckie^e, duchowne i miejskie^f, JKMość znosić raczy, iżby już exnunc żadnego cła nie brano na potym wiecznych czasow od duchownych, od świeckich ludzi slacheckiego^g stanu i od ich poddanych od rzeczy ktorychkolwiek własnej roboty i wychowania, nie zakrywając myt kupieckich ani się zmawiając z kupcy ku szkodzie a zatajeniu ceł zdawna^h zwykłych krolewskich tak w Polsce, jako w Litwie.

14. Statuta i ustawy¹ wszystkie¹, jakiegokolwiek i z ktorejkolwiek przyczyny przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustawione i uchwalone^k około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie Polakowi, jakogokolwiekby go kto dostał i dostawał, chociaż po żenie albo¹ z wysługi albo¹ za kupnem, darownym obyczajem, zamianą i ktorymkolwiek nabyciem wedla zwyczaju i prawa pospolitego, te wszystkie¹ statuta aby żadnej mocy nie miały jako prawu, sprawiedliwości i też spolnej braterskiej miłości i uniej a zjednoczeniu spólnemu przeciwne, ale aby wolno zawždy beło^m tak Polakowi w Litwie, jako Litwinowi w Polsce, każdym słusznemⁿ obyczajem dostawać imienia i dzierżeć je wedle prawa, w ktorym leży ono imienie.

15. A co się tycze inszych artykułow przywileju Aleksandra krola¹, ktore jeszcze nie są na warszawskim^o sejmie deklaracją krola JMości² ani spólną zgodą deklarowane, ale na ten terażniejszy spólny lubelski z warszawskiego sejmu odkładem spólnym zawisły, te^p wszystkie^q, jako są w przywilejach i spisaniu spólnem^r, a ostatecznie w Aleksandrowem^s przywileju i tu w Lublinie od krola JMości poprzod w tej sprawie uniej danem^t opisane, w mocy zupełnej na czasy wieczne zostawać mają, a wszakże ku objaśnieniu lepszemu to przykładając, iż przy tytule Wielkie Księstwo litewskie^u i dostojenstwach i urządziech wszystkich i zacności stanow wedla^v opisanja przywileju krola Aleksandra cale a nienaruszenie zostać ma, gdyż to zjednoczenia i społeczności tej roz-targnienia i rozdziału nie czyni.

16. Sejmow innych żadnych osobnych stanom koronnym i litewskim od tego czasu krol JMość składać nie będzie, jedno zawždy spolne sejmy temu obojemu narodowi jako ciału jednemu w Polsce składać będzie, gdzie się JKMości i radam^w koronnym i litewskim nasłuszniej zdać będzie.

17. Dygnitarstw i urzędow, jeśli ktore wakują albo^x wakować w Wielkiem^y Księstwie litewskim^z na^{aa} potym będą, krol JMość nie ma dać nikomu, ażby pierwej^{bb} JKMości i potomkom jego, krolom polskim^{cc} koronowanym, i temu nierozdzielnemu ciału, Koronie polskiej, przysięgę uczynił^{dd}.

148. * Brak w VL.   b VL. wszystkie.   c M. H. K. i VL. jakimkolwiek.   d M. i VL. jako i.
 e M. H. i K. slacheckie, VL. szlacheckie.   f M. H. i K. miesckie, VL. miejskie.   g M. H. i K. slacheckiego, VL. szlacheckiego.   h H. K. i L. ceł dawno.   i E. uchwały.   j M. i VL. wszystkie.   k VL. chwalone.
 l VL. abo.   m M. H. K. i VL. było.   n M. H. K. i VL. słusznym.   o M. H. K. i VL. warszawskim.   p M. H. i K. ty.   q M. wszystkie, VL. wszystkie.   r M. H. K. i VL. spólnym.   s M. H. K. i VL. Aleksandrowym.   t H. K. i VL. danym.   u H. K. i VL. Wielkiego Księstwa litewskiego.   v M. H. K. i VL. wedle.   w M. H. K. i VL. radom.   x VL. abo.   y M. H. i K. Wielkim, VL. W.   z W M. tego wyrazu brak.   aa V. i na.   bb H. i K. pierwej.   cc M. JKMości.   dd M. H. K. i VL. uczynił.

148.   1 Ob. wyżej nr. 82.   2 Ob. wyżej nr. 90.   3 Ob. wyżej nr. 115.

18. Opatrujemy też dostatecznie i warujemy stany i osoby Wielkiego Księstwa litewskiego, aby egzekucja ich samych i potomków ich nietelko^a wedle statutu krola Aleksandra, ale ani wedla^b żadnych przywilejow, listow, konstytucyj^c i uchwał sejmowych w Koronie polskiej uczynionych, danych i uchwalonych jakichkolwiek przeszłych około dobr stołu JKMości w Wielkiem^d Księstwie litewkiem^e, od wszech przodkow JKMości^f i od JKMości samego od zaccęcia uniej^g w Wielkiem Księstwie litewkiem^h komużkolwiekⁱ rozdanych, żadnego stanu^j, nie doległa, ale wszystkie^k prawa, przywileje od wszech przodkow JKMości i od JKMości samego od zaccęcia uniej^g Wielkiemu Księstwu litewkiemu^l, narodom litewkiemu, ruskiemu, żmodzkim i innym^m narodom i obywatelom Wielkiego Księstwa litewskiego i też ziemiamⁿ, powiatom, familjam^o i osobam^p do tych czasow dane całe, zupełne i niwczym nienaruszone zostały, także wieczności, feuda albo^q lenna, frymarki, zamiany, dożywocia, zastawy wszelakie na sejmie i bez sejmow^r uczynione wedla^s każdego przywileju wiecznymi czasy dzierżane być mają, nie przywodząc ich w żadną wątpliwość ktorymkolwiek obyczajem albo^t wykładem. Także też nadanie na dygnitarstwa, urzędy, ktore zdawna i właśnie na nie należały, zastawy i summy wszelakie w zupełnem prawie swym zostawione być mają, nie będąc powinni^u żadnej części dochodow zwykłych swych, jakimkolwiek^v obyczajem nazwanych, gdzieindziej^w i na co inego^x nad terazniejsze dzierżenie i przywileje albo^a listy swe do tego czasu odzierżane okrom pożytku swego obracać. A ktoby z przodkow swych, nie mając listow, co grontow i każdej posessej^y jakimkolwiek imieniem nazwanych trzymał, pożywał, takowy tę takową swoją własność i bez listow, jako i^z za listy, ma wiecznie trzymać wedla^{aa} statutu litewskiego starego i nowego i zwyczajow dawnych. Jakoż panowie rady i wszystkie^{bb} stany i posłowie wszystkich^{cc} ziem tym terazniejszem^{dd} postanowieniem zamykają sobie i potomkom swym moc stanowienia i wznawiania jakimkolwiek^{ee} kształtem, także wspomniania i wszelakiego wynalazku wzniesienia egzekucyj^{ff} na wysługi i insze majątności przeszłe. A iż już od tego czasu rozdawanie dobr stołu w Wielkiem Księstwie litewkiem^{gg} ustać ma, wszakoż imiona, ktorebykolwiek^{hh} z domow książęcych i slacheckichⁱⁱ i pańskich ku stołowi JKMości potym przypadać będą, te takowe imiona JKMość wedla wolej^{jj} i łaski swej krolewskiej rozdawać ma tak polskiego, jako i litewskiego slacheckiego^{kk} narodu ludziom, aby się tym służba ziemska wojenna nie zmniejszała^{ll}. (Takież w rekuperaczej^{mmm} od nieprzyjaciela moskiewskiego zamkow, imion, posessejⁿⁿ i dobr wszelakich będzie powinien JKMość tym wracać, czyje to^{oo} ojczyzny i posesseje przedtym były^{pp} przed osiągnięciem^{qq} od nieprzyjaciela. A jeśli na to miejsce^{rr} dano komu co, to się do stołu krola JKMości wracać będzie.

148. ^a M. H. K. i VL. nietylko. ^b VL. wedle. ^c M. H. K. i VL. konstytucyj. ^d M. H. K. i VL. Wielkim. ^e M. H. i K. litewskim, VL. Ks. L. ^f Słów JKMości brak w M. K. i VL. ^g VL. unji. ^h M. H. i K. Wielkim Księstwie litewskim, VL. W. Ks. l. ⁱ M. komukolwiek. ^j H. K. i VL. stołu. ^k VL. wszystkie. ^l H. K. i VL. Wielkiego Księstwa litewskiego i, VL. W. Ks. l. i. ^m M. H. K. i VL. litewskim, ruskim, żmodzkim (VL. żmudzkiem) i innym (VL. innym). ⁿ M. ziemiom, poczem dodaje i, VL. ziemiom. ^o VL. familjom. ^p M. i VL. osobom. ^q VL. abo. ^r M. H. K. i VL. sejmow. ^s M. i VL. wedle. ^t M. H. K. i VL. i. ^u H. K. i VL. powinne. ^v M. H. K. i VL. jakimkolwiek. ^w M. H. K. i VL. gdzieindziej. ^x VL. innego. ^y VL. possessji. ^z Brak w VL. ^{aa} M. H. K. i VL. wedle. ^{bb} M. wszystkie, H. K. i VL. wszystkie. ^{cc} H. i K. wszystkich. ^{dd} M. H. K. i VL. terazniejszym. ^{ee} M. H. K. i VL. jakimkolwiek. ^{ff} VL. egzekucji. ^{gg} M. H. K. i VL. Wielkim Księstwie litewskim, VL. W. Ks. l. ^{hh} M. H. K. i VL. ktorekolwiek. ⁱⁱ M. H. i K. slacheckich, VL. slacheckich. ^{jj} VL. woli. ^{kk} M. H. i K. slacheckiego, VL. szlacheckiego. ^{ll} VL. zmieszała. ^{mmm} VL. rekuperacji. ⁿⁿ M. H. K. i VL. possessji. ^{oo} H. K. i VL. te. ^{pp} M. H. K. i VL. były. ^{qq} VL. osiągnięciem. ^{rr} M. miejsce, H. i K. miejsce.

19. Ktore wszystkie^a artykuły my prałaci^b i panowie rada, posłowie ziemscy i inne^c wszystkie stany Korony polskiej znając być chwalebne, potrzebne i obojemu temu narodowi, tak Koronie polskiej, jako^d Wielkiemu Księstwu litewskiemu, jako już jednej spolnej a nierozdzielnej Rzeczypospolitej pożyteczne, a (z) spolnego naszego z stany Wielkiego Księstwa litewskiego zezwolenia w ten list na ten kształt spisane, radzi i^e z dobrą wolą i z dobrą bracką chucią i miłością tak prałatom^f, panom radam^g, posłom ziemskim^h, jako i innem wszystkimⁱ stanom i osobom^j litewskim tym listem naszym^k na wieczne czasy z strony naszej przyznawamy i one pieczęciami, przysięgami, poczciwościami swemi i potomstwa swego wszelakiego warujemy, utwierdzamy i umacniamy warunkiem, utwierdzeniem^l i umocnieniem^m takimⁿ, jakie nam nawiętsze^o i najmocniejsze^p bądź z osob, bądź z miejsc^q i urzędow naszych, tak osobliwem^r, jako i pospolitem^s obyczajem należy, ślubując i obiecując przed Panem Bogiem dobrem^t, uczciwem^u, slacheckim^v i krześcijańskim^w słowem naszym^x, iż to wszystko, co się tu napisało, znać, trzymać i dzierżyć, wypełniać, sami i z potomki swemi na wieczne czasy będziemy bez fortelow wszelakich, nie przywodząc niczego z tych rzeczy na wieki w żadną wątpliwość ani odmianę, nie odstrzelając się też w niwczem^y od tej jedności, w którąśmy się z narodem tego sławnego Wielkiego Księstwa litewskiego związali wedla^z opisania tego to listu naszego i artykułow w tym liście związanych i objaśnionych wiecznemi i wiekuistemi czasy, jaki też nam panowie litewscy dali¹. Ktore spolne nasze spisy^{aa} krol JMość przerzeczony jako pan nasz zwierzchny^{bb} władzą swą krolewską konfirmować nam raczył. A jeślinby ktora strona przywilejow i spisow o spolności uczynionych między temi^{cc} narody tak nam, jako sobie trzymać nie chciała, albo jeden z osobna trzymać nie chciał, przeciw takiej stronie i każdemu z osobna jako przeciwko nieprzyjacielowi naszemu i narodow spolnych powstać z potomkami naszymi przy panie naszym, krolu polskim^{dd}, będziemy powinni. Co wszystko czynić i wypełnić, mocnie dzierżyć w skutku wszystkim zawždy pod naszą przysięgą siebie i potomki nasze obowięzujemy^{ee}.

20. A te wszystkie rzeczy tu postanowione i obwarowane ani przez JKMość, ani przez pany rady i inne^{ff} wszystkie stany i posły ziemskie obojga narodow za spolnem^{gg} zezwoleniem ani pojedynkiem od ktorej części i strony nie mają nigdy wiecznemi czasy być wzruszane^{hh} i odmieniane, ale wieczne, całe i mocne zachowane być mają.

A ku lepszemuⁱⁱ świadectwu rzeczy wyżej opisanych i wiecznej pamięci my przerzeczeni prałaci^b, panowie rada tak duchowna, jako świecka^{ll} koronna, ktemu posłowie ziemscy na tym walnym i spolnym sejmie lubelskim^{kk} będący zawiesiliśmy na ten list pieczęci nasze. Pisan i dan na tymże sejmie spolnym lubelskim^{kk} dnia^{ll} pierwszego miesiąca lipca roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego^{mmm} dziewiątegoⁿⁿ.

148. ^a M. H. K. wszystkie, VL. wszystkie. ^b H. i K. prełaci. ^c H. i K. ine. ^d VL. jako i. ^e W M. brak i. ^f H. K. i VL. prelatom. ^g M. H. K. i VL. radom. ^h M. H. K. i VL. ziemskim. ⁱ M. inem wszystkim, H. K. i VL. innym wszystkim. ^j VL. osobom. ^k M. H. K. i VL. naszym. ^l H. i K. utwierdzenim. ^m H. i K. umocnienim. ⁿ M. H. K. i VL. takim. ^o VL. najwiętsze. ^p VL. najmocniejsze. ^q M. miesc, H. i K. mieśc. ^r M. H. K. i VL. osobliwym. ^s M. H. K. i VL. pospolitym. ^t M. H. K. i VL. dobrym. ^u H. K. i VL. uczciwym. ^v M. H. i K. slacheckim, VL. szlacheckim. ^w M. H. K. i VL. chrześcijańskim. ^x M. H. K. i VL. naszym. ^y H. i K. wniczym, M. i VL. niwczym. ^z H. K. i VL. wedle. ^{aa} E. spisy nasze. ^{bb} M. H. K. i VL. zwierzchni. ^{cc} M. H. i K. tymi. ^{dd} M. H. K. i VL. polskim. ^{ee} H. K. i VL. obowięzujemy. ^{ff} H. i K. ine. ^{gg} M. H. K. i VL. spolnym. ^{hh} Or. wrzusane. ⁱⁱ M. k lepszemu. ^{ll} M. H. K. i VL. świecka. ^{kk} M. H. K. i VL. lubelskim. ^{ll} M. H. K. i VL. pierwszego dnia. ^{mmm} M. i VL. sześćdziesiątego. ⁿⁿ H. i K. 1569.

149.

Lublin na sejmie, 1 lipca 1569 r.

Panowie rady i posłowie ziemscy Wielkiego Księstwa Litewskiego odnawiają unję z Koroną polską.

Or. 1. Arch. min. spraw zagranicznych w Moskwie, osobno w szkatule przechowany. Dokument pergaminowy, szer. 72, wys. 45, zakł. 10 cm., dobrze zachowany, pismo piękne, kaligraficzne, zupełnie wyraźne i czytelne, z wyjątkiem miejsc dawniejszego złożenia, w których nieco wyblakło. Inwokacja wypisana kapitalą, inicjał W ołówkiem zarysowany, nie pociągnięty atramentem. — Pieczęcie, z których każda owinięta w papier i schowana w woreczku płóciennym, obecnie z nich wyjęte, w liczbie 77 (jedna wyluskana), wiszą w 3 grupach na sznurkach jedwabnych różnej barwy; są one następujące:

I. Grupa środkowa obejmuje pieczęcie rozmiarami większe (zwłaszcza miseczki), wyciśnięte w czerwonym wosku, zawieszane każda z osobna na sznurkach, z których 9 zielono-różowej, 8 zaś zielono-wiśniowej barwy, przewleczonych przez górną część zakładki, z wyjątkiem ostatniej pieczęci, zawieszanej w dolnej części zakładki. Jest tych pieczęci 17. 1. Pieczęć Walerjana Protasewicza, biskupa wileńskiego, okrągła, średn. 45 mm., w tarczy herb Drzewica, po obu stronach tarczy postacie apostołów św. Piotra (po prawej) i Pawła (po lewej stronie), nad tarczą insygnja biskupie (pastorał i infuła); w otoku napis: VALERIANVS · DEI · GRATIA · EPISCOPVS · VILNENSIS. 2. Pieczęć Jerzego Pietkowicza, biskupa miednickiego, owalna, średn. 22/26 mm., w tarczy zatarty nieco herb Działosza, nad tarczą infuła i pastorał biskupi; w otoku napis: GEORGIUS · PETCOVIVS · D · G · EPVS · MEDNICEN. 3. Pieczęć Hrehorego Aleksandrowicza Chodkiewicza, kasztelana wileńskiego i hetmana wielkiego litewskiego, okrągła, średn. 25 mm., w tarczy czterodzielnej, częściowo zatartej, w prawym górnym polu herb Kościeszka, w dolnym Pogoń, w lewym górnym polu herb (w lewo), wspięty ponad murem, w dolnym krokiew pojedyncza, wewnątrz i nazewnątrz niej galeczki; nad tarczą litery: G · A · C. 4. Pieczęć Stefana Korybutowicza ks. Zbaraskiego, wojewody trockiego, okrągła, średn. 30 mm., w tarczy czterodzielnej w prawym górnym polu Pogoń, w dolnym herb Zbaraskich (bez śladu gwiazdki pod półksiężycem), w lewym górnym polu jagiellońskie, w dolnym herb Herburtów; nad tarczą dwa helmy, nad prawym skrzydło, nad lewym ptak z rozpiętymi skrzydłami, jakoby orzeł; w otoku napis: STEFANVS ± CORIBVTOVICZ + DVX + A + ZBARAZ + ET + CAS[T + TR]OCIS (pieczęć ta pochodzi więc z czasów jego kasztelaństwa w Trokach). 5. Pieczęć Ostafiego Wołowicza, kasztelana trockiego i podkanclerzego litewskiego, okrągła, średn. 22 mm., w tarczy czterodzielnej w prawym górnym polu herb Bogorja, w prawym dolnym i w lewym górnym herb Korczak, w lewym dolnym herb w kształcie krzyża, którego ramie pionowe rozczepia się u dołu na dwie krzywaśnie, nad tarczą helm, po którego obu stronach litery: O | W. 6. Pieczęć Jana hr. Chodkiewicza, starosty żmudzkiego, marszałka wielkiego litewskiego, okrągła, średn. 38 mm., w tarczy pięciodzielnej w prawym górnym polu herb Kościeszka, w dolnym Pogoń, w środkowym polu gryf miecz trzymający (w lewo), w polu lewym górnym herb Łabędź, w dolnym Korczak; nad tarczą trzy helmy, na nich klejnoty: na prawym helmie sześć piór, na środkowym półgryf z mieczem, na lewym łabędź. Napis otokowy w dwóch pierścieniach: IOAN · CHOD · COM · IN · SKLO · E · MES · BARO · IN . . . SAM · LIV · CAP | AD · OD · M · D · L · MRCUS · CAW · PLOTTEL · CAP · TRIB. 7. Pieczęć niewiadomego szlachcica, ośmioboczna, średn. 15/16 mm., w tarczy herb Leliwa, klejnotu brak, nad tarczą litery: S · C · H. (W tem miejscu wypada pieczęć Wasyla Tyszkiewicza, wojewody smoleńskiego, który jednak, jak wiemy z tekstu aktu unji, nie brał w nim udziału osobiście, ale dał się zastąpić przez umocowanego swego; być może więc, że jest to pieczęć jego pełnomocnika, zapewne Stanisława Hlebowicza h. Leliwa). 8. Pieczęć Pawła Iwanowicza Sapięhy,

wojewody nowogrodzkiego, owalna, średn. 12/15 mm., w tarczy herb Lis, w klejnocie połulis, po obu stronach klejnotu litery: P | S. 9. Pieczęć Jerzego Wasylewicza Tyszkiewicza, owalna, średn. 15/18 mm., w tarczy herb Leliwa, klejnotu brak, nad tarczą litery: IT. 10. Pieczęć niewiadomego szlachcica, ośmioboczna, średn. 15/16 mm., w tarczy dwie łaski u góry pod kątem prostym załamane i na krzyż złożone, pod niemi dwa bierzwiona w poprzek, klejnotu brak, nad tarczą litery: LI, po obu stronach tarczy data: 15 | 67. (W tem miejscu wypada pieczęć Gabryela Hornostaja, wojewody mińskiego, który zapewne dał się zastąpić umocowanemu swemu, jego też to zdaje się pieczęć, a herb najbardziej zbliżony kształtem do 1. zw. strzały rozdarłej Buchowieckich, por. Kojalowicz, Compendium, wyd. Piekosiński, str. 294). 11. Pieczęć Malchera Szemiota, kasztelana żmudzkiego, okrągła, średn. 28 mm., w tarczy czterodzielnej w polu prawem górnem herb Łabędź, prawe dolne i lewe górne zatarte, w lewym dolnym herb Polukoza, w klejnocie łabędź z rozpiętymi skrzydłami; na wstędze po obu stronach klejnotu:

MAL	SZE
K	S

. 12. Pieczęć Hrehorego Tryzny, kasztelana smoleńskiego, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Gozdawa, klejnotu brak, nad tarczą litery: F Θ. 13. Pieczęć Hrehorego Wołowicza, kasztelana nowogrodzkiego, ośmioboczna, średn. 14/16 mm., w tarczy herb Bogorja, w klejnocie jakoby jabłko, z którego wychodzą po trzy gałęzie w prawo i w lewo, po obu stronach klejnotu litery: H | V. 14. Pieczęć Jana Mikołajewicza Hajki, kasztelana brzeskiego, owalna, średn. 15/17 mm., w tarczy herb Ogończyk, w klejnocie dwie ręce w słup, po obu stronach klejnotu litery: I | H. 15. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Jastrzębiec, w klejnocie skrzydło, po obu stronach klejnotu litery: M | S. (W tem miejscu wypadalaby pieczęć Mikołaja Talwosza, kasztelana mińskiego, ten jednak miał herb Łabędź, jak okazuje pieczęć jego u egzemplarza nieświeskiego; być może więc, że niniejszą pieczęć przywiesił jego pełnomocnik). 16. Pieczęć Mikołaja Naruszewicza, podskarbiego ziemskiego litewskiego, owalna, średn. 16/20 mm., w tarczy herb Wadwicz, nad tarczą hełm z pioropuszem, po obu jego stronach litery: N | N. 17. Pieczęć Mikołaja Krzysztofa Radziwilla, marszałka nadwornego litewskiego, owalna, średn. 25/29 mm., w tarczy zajmującej całe pole pieczęci orzeł radziwiłłowski (jednogłowy, wszelako bez mitry książęcej, na piersiach mający tarczę z h. Trąby); w otoku napis: + NIC · CRI · RAD · D · G · DVX · CO · IN · SHIDLOVIECZ. — II. Grupa po lewej stronie dokumentu obejmuje pieczęci mniejsze od poprzednich, wyciśnięte w czerwonym wosku, wiszące po dwie obok siebie na jednym sznurku (z wyjątkiem ostatniej wiszącej pojedynczo). Sznurki barwy wiśniowo-zielonej przewleczone przez dolną część zakładki. Jest tych pieczęci 17. 18. Pieczęć Łukasza Bolesławowicza ks. Świrskiego, dzierżawcy krewskiego, ośmioboczna, średn. 10/12 mm., w tarczy herb Lis, w klejnocie dwie ręce w słup, po obu ich stronach i między niemi litery: L | B | S. 19. Pieczęć Mikołaja Sapięhy, ośmioboczna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Lis, klejnotu brak, nad tarczą litery: M · S. 20. Pieczęć Aleksandra Wahanowskiego, owalna, średn. 16/19 mm., w tarczy herb Syrokomla, klejnotu brak; nad tarczą litery: A · W. 21. Pieczęć Jana Wolczka, koniuszego wileńskiego, ośmioboczna, średn. 14/16 mm., w tarczy herb Wadwicz, klejnotu brak; po obu stronach tarczy i nad nią litery: S¹ V (może więc to pieczęć brata jego Stanisława Fuchnowicza Wolczka?). 22. Pieczęć Jana Bolesławowicza ks. Świrskiego, ośmioboczna, średn. 10/12 mm., w tarczy herb Lis, klejnotu brak; nad tarczą litery: IBS. 23. Pieczęć Malchera Snowskiego, sędziego ziemskiego nowogrodzkiego, ośmioboczna, średn. 12/16 mm., w tarczy herb Dołęga, klejnotu brak; nad tarczą litery: MS. 24. Pieczęć Kalenika Tyszkiewicza, owalna, średn. 16/18 mm., w tarczy herb Leliwa, klejnotu brak; litery nad tarczą zatarte. 25. Pieczęć niewiadomego szlachcica, ośmioboczna, średn. 10/12 mm., w tarczy herb, wyobrażający bierzwiono poprzeczne, z którego obu końców wychodzą krzywaśnie silnie w dół wygięte, na bierzwionie krzyż, litery nad tarczą zatarte, po obu stronach tarczy ślad daty, z której tylko dwie pierwsze cyfry 15 po prawej stronie widoczne. 26. Pieczęć Stanisława Naru-

- szewicza, ciwnna wileńskiego, owalna, średn. 16/20 mm., w tarczy herb Wadwicz, w klejnocie trzy pióra, po obu stronach klejnotu litery: S | N. 27. Pieczęć Jana Wołczka, jak wyżej nr. 21. 28. Pieczęć Jana Kiszki, krajczego litewskiego, osmioboczna, średn. 12/16 mm., w tarczy czterodzielnej w polu prawem górnem herb Dąbrowa, w dolnem Dryja, w lewym górnem Trąby, w dolnem Wadwicz, w klejnocie Leliwa, po obu stronach klejnotu litery: I | K. 29. Pieczęć niewiadomego szlachcica, jak wyżej nr. 10. 30. Pieczęć Michała Haraburdy, dzierżawcy świstockiego, osmioboczna, średn. 13/16 mm., w tarczy dwa haki na krzyż złotą nad tarczą helm, ponad którym litery: M H. 31. Pieczęć Fedora Kopeckiego, osmioboczna, średn. 15/17 mm., w tarczy herb Kroje, klejnotu brak; nad tarczą litery (zaczęć Macieja Sawickiego, starosty mielnickiego, osmioboczna, średn. 10/14 mm., w tarczy herb Lubicz, nad tarczą helm, ponad którym litery: M · A · S; z lewej strony tarczy ślad cyfry 58. 33. Pieczęć Bazylego Drzewińskiego, osmioboczna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Korczak, klejnotu brak; nad tarczą litery: B D. 34. Pieczęć Stanisława Naruszewicza, jak wyżej nr. 26. — III. Grupa po prawej stronie dokumentu obejmuje pieczęcie mniejszych rozmiarów (takie jak w grupie II), wyciśnięte w wosku brudno-zielonym (z wyjątkiem pieczęci nr. 39, wyciśniętej w wosku czerwonym), wiszące po dwie obok siebie na jednym sznurku (z wyjątkiem ostatnich 3 sznurków, na których wiszą po 3 pieczęcie). Pieczęci w tej grupie jest 43. 35. Pieczęć Malchera Matuszewicza ks. Giedrojcia, posła województwa wileńskiego, owalna, średn. 12/16 mm., w tarczy herb Poraj, w klejnocie dwa skrzydła orle barkami ku sobie zwrócone; po obu stronach klejnotu litery: MM | G. 36. Pieczęć Andrzeja Dzierzka, podkomorzego trockiego, posła województwa trockiego, osmioboczna, średn. 11/13 mm., w tarczy herb Wieniawa, klejnotu brak; nad tarczą litery: A · D. 37. Pieczęć Kaspra Rajeckiego, chorążego trockiego, posła województwa trockiego, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Łabędź, klejnotu brak; nad tarczą litery: K R. 38. Pieczęć Mikołaja Stankiewicza Bielewicza, podkomorzego żmudzkiego, posła ziemi żmudzkiej, osmioboczna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Mogiła, w klejnocie róg jeleni (z prawej) i bawoli (z lewej strony); po obu stronach klejnotu litery: M | B. 39. Pieczęć niewiadomego szlachcica (może Jana Pałuskiego, dzierżawcy niemojskiego), okrągła, średn. 24 mm., w tarczy czterodzielnej w prawem górnem polu herb Pobóg, w dolnem Prawdzic (lub Zareba, lew w prawo), w lewym górnem Leliwa, w dolnem Poraj, nad tarczą helm; w otoku napis: * I · P · DOW * MAK * POD * OSZM. 40. Pieczęć Jana Gradowskiego, ciwnna ziemi żmudzkiej, owalna, średn. 16/18 mm., w tarczy herb Polukoza, w klejnocie pół kozła; po obu stronach klejnotu litery: A | G. 41. Pieczęć Michała Wróny, posła województwa trockiego, owalna, średn. 15/17 mm., w tarczy ja-koby majuskuła II, której prawa laska strzałą zakończona, nadto u góry i po obu stronach tego znaku trzy gwiazdki, po obu stronach tarczy data 15 | 67. 42. Pieczęć Jana Skirmunta, posła ziemi smoleńskiej, owalna, średn. 10/12 mm., w tarczy herb Godziemba, klejnotu brak; nad tarczą litery: I S. 43. Pieczęć Andrzeja Iwanowicza Obryńskiego, sekretarza królewskiego, podkomorzego nowogrodzkiego, posła ziemi nowogrodzkiej, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Charytonowicz, nad tarczą helm, ponad którym litery: A · O. 44. Pieczęć Kaspra Gedrojcia, posła pow. kowieńskiego, osmioboczna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Poraj, w klejnocie dwa skrzydła orle barkami ku sobie zwrócone, po obu stronach klejnotu i nad nim litery: K^M G. 45. Pieczęć Dominika Paca, podkomorzego brzeskiego, posła województwa brzeskiego, osmioboczna, średn. 13/17 mm., w tarczy czterodzielnej w prawem górnem polu herb Gozdawa, w dolnem Hipocentaurus, w lewym górnem herb Trąby, w dolnem Leliwa, klejnotu brak; po obu stronach tarczy data: 15 | 63. 46. Pieczęć Adama Pocieja, pisarza ziemskiego brzeskiego, posła woje-

wództwa brzeskiego, trzy wręby korczanotu litery: A | P. województwa witeb- jednak od tego, który

jako herb Hurków, są to raczej dwie strzały rozdarte, połączone w środku przę- słem poziomem i ukośnem (strzałki brak), klejnotu brak; nad tarczą litery: T: H.

48. Pieczęć niewiadomego szlach- mm., w tarczy jakoby herb Mo- w Kojalowicza Compendium str. że majuskuła M zamknięta jest brak; nad tarczą litery: I A, pięciolistne.

49. Pieczęć niewia- musowicza, posła pow. wilkomierskiego), owalna, średn. 11|13 mm., w tarczy herb za- tarty (jakoby ptak), klejnotu brak; nad tarczą litery: K E (może Erazmusowicz).

50. Pie- czeń niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 14|16 mm., w tarczy strzała zełęczem ku dołowi obrócona, czą litery: T P.

51. Pieczęć Wasyla Rahozy, chorążego nadwornego litew- mińskiego, owalna, średn. 11|14 mm., w tar- klejnotu brak; nad tarczą litery: V R.

52. Pieczęć An- mińskiego, ośmioboczna, średn. 11|13 mm., w tarczy herb Wadwicz, nad tarczą hełm; po obu jego stronach litery: A | S.

53. Pieczęć Jana Klu- kowskiego, posła powiatu grodzieńskiego, owalna, średn. 13|15 mm., w tarczy herb Korczak, klejnotu brak; nad tarczą litery: I K.

54. Pieczęć Mikołaja Kończy, posła powiatu wilkomierskiego, ośmioboczna, średn. 12|14 mm., w tarczy herb Kościeszka odm., dwukrotnie przekrzyżowana, klejnot zatarty; po obu jego stronach litery: N | K.

55. Pieczęć Iwana ks. Masalskiego, sędziego ziemskiego gro- dzieńskiego, posła powiatu grodzieńskiego, owalna, średn. 15|17 mm., w tarczy herb Mogiła Masalskich, klejnotu brak; nad tarczą litery: I M.

56. Pieczęć Szczęsnego Augustynowicza Huby, posła powiatu lidzkiego, ośmioboczna, średn. 13|15 mm., w tarczy herb Doliwa, klejnotu brak; nad tarczą litery: S H.

57. Pieczęć Szadzibora Dowgirda, posła powiatu lidzkiego, ośmioboczna, średn. 12|14 mm., w tarczy herb Bawola głowa, klejnotu brak; nad tar- czą litery: S D.

58. Pieczęć niewiadomego szlachcica, owalna, średn. 15|17 mm., w tarczy jakoby herb Mogiła wtóra (Masalskich u Kojalowicza), z tą wszakże różnicą, że majuskuła M u dołu zamknięta poprzecznem bierzwionem, klejnotu brak; nad tarczą (niewyraźne) litery: I K (?).

59. Pieczęć Fedora Lenkiewicza Iphoskiego, podsędka mozyrskiego, posła powiatu mozyrskiego, jakoby wywrócone ucho kotłowe, którego ziomą krzywaśnią, drugi zaś linią poziomą klejnotu brak; nad tarczą litery: F L.

60. Pieczęć Michała Wrony, jak nislawowicza, sędziego ziemskiego ośmioboczna, średn. 11|14 mm., na pniu drzewa

62. Pieczęć Mar- średn. 12|14 mm., notu brak; nad słonimskiego, po- słę powiatu słonimskiego, ośmioboczna, średn. 13|13 mm., w tarczy herb Gozdawa, klej- notu brak; nad tarczą litery: M S.

64. Pieczęć Feronima Puksty, chorążego wolkowy-

61. Pieczęć Stanisława Sta- oszmiańskiego, posła powiatu oszmiańskiego, w tarczy ptak w prawo, ze skrzydłami wzniesionymi, siedzący (może herb Ginwil?), klejnotu brak; nad tarczą litery: S * S.

62. Pieczęć Mar- średn. 12|14 mm., notu brak; nad słonimskiego, po- słę powiatu słonimskiego, ośmioboczna, średn. 13|13 mm., w tarczy herb Gozdawa, klej- notu brak; nad tarczą litery: M S.

64. Pieczęć Feronima Puksty, chorążego wolkowy-

61. Pieczęć Stanisława Sta- oszmiańskiego, posła powiatu oszmiańskiego, w tarczy ptak w prawo, ze skrzydłami wzniesionymi, siedzący (może herb Ginwil?), klejnotu brak; nad tarczą litery: S * S.

62. Pieczęć Mar- średn. 12|14 mm., notu brak; nad słonimskiego, po- słę powiatu słonimskiego, ośmioboczna, średn. 13|13 mm., w tarczy herb Gozdawa, klej- notu brak; nad tarczą litery: M S.

64. Pieczęć Feronima Puksty, chorążego wolkowy-

skiego, posła powiatu wołkowyskiego, jakoby herb Kościeszka odm. (Puksztów, trzy wręby korczakowe, po lewej jakby klejnotu brak; nad tarczą litery: G R O. Skolki, chorążego orszańskiego, posła

średn. 12/14 mm., w tarczy nad tarczą litery: B S. wiatu orszańskiego, owalna, cony herb Nałęcz, klej-

67. Pieczęć Stanisława Sta-

Pieczęć Iwana Domanowi-

wiatu pińskiego, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Jastrzę-

biec odmienny, klejnotu brak; nad tarczą litery połączone: ІВННЬ.

69. Pieczęć Iwana Ilgowskiego, ziemi żmudzkiej, ośmioboczna, herb Syrokomla odmienna, tym

której żeleźce przechodzi przez stronach klejnotu litery: I | I.

wołkowyskiego, owalna, średn. brak; nad tarczą litery: P S.

71. Pieczęć prawdopodobnie Fedora Stanisławowicza Dur-

nika, burmistrza wileńskiego, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy jakoby gmerk mie-

szczański, przedstawiający odmianę herbu Odyniec tego kształtu, że prawe ramię strzały

jest u góry odtrącone, drugie zaś wraz z rogacina ukosem od prawego dołu ku le-

wiej górze przekrzyżowane, rogacina zaś u dołu przekrzyżowana, nadto od miejsca skrzy-

żowania z prawej strony wychodzi w dół ukosem krótkie ramię, klejnotu brak; nad tar-

czą litery: F S. 72. Pieczęć Andrzeja Ilgowskiego, ciwuna twerskiego, owalna, średn. 10/12 mm., w tarczy herb jak wyżej pod nr. 69, nad tarczą hełm; po obu jego stronach

litery: A | I. 73. Pieczęć Jana Gradowskiego, jak wyżej nr. 40, jeno litery po obu stro-

nach klejnotu jakby umyślnie wytarte. 74. Pieczęć prawdopodobnie Hieronima Opachow-

skiego, pisarza miejskiego wileńskiego, ośmioboczna, średn. 16/16 mm., w tarczy herb zatarty

(może Godziemba), klejnotu brak; nad tarczą niewyraźne litery: H O. 75. Pieczęć An-

drzeja Chaleckiego, pisarza ziemskiego rze-

mm., w tarczy herb Syrokomla odm. (Cha-

wo; po obu stronach klejnotu litery: A | C.

zapewne Izaja Szczolkana, posła woje-

owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb

tem, że górny wrąb ma z prawej strony u góry łukowatą nasadkę, pod wrębami zaś gwiazdka, klejnotu brak; nad tarczą litery: I B S. —

In dorso zapiski: 1) Lituaniae LXIX (reka XVI w., pod cyfrą dopisano: III); 2) Anno 1569 die 1 iulii: Rady i stany WKL. za panowania Zygmunta Au-

66. Pieczęć Fedora Woropaja, posła po-

średn. 11/13 mm., w tarczy wywró-

notu brak; nad tarczą litery: F V.

niślawowicza, jak wyżej nr. 61. 68.

cza, podsędka pińskiego, posła po-

średn. 14/16 mm., w tarczy kształtem, iż na łękawicy strzała,

kółko, w klejnocie 5 piór strusich; po obu

70. Pieczęć Piotra Skroboty, posła powiatu

15/17 mm., w tarczy herb Pobóg, klejnotu

71. Pieczęć prawdopodobnie Fedora Stanisławowicza Dur-

nika, burmistrza wileńskiego, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy jakoby gmerk mie-

szczański, przedstawiający odmianę herbu Odyniec tego kształtu, że prawe ramię strzały

jest u góry odtrącone, drugie zaś wraz z rogacina ukosem od prawego dołu ku le-

wiej górze przekrzyżowane, rogacina zaś u dołu przekrzyżowana, nadto od miejsca skrzy-

żowania z prawej strony wychodzi w dół ukosem krótkie ramię, klejnotu brak; nad tar-

czą litery: F S. 72. Pieczęć Andrzeja Ilgowskiego, ciwuna twerskiego, owalna, średn. 10/12 mm., w tarczy herb jak wyżej pod nr. 69, nad tarczą hełm; po obu jego stronach

litery: A | I. 73. Pieczęć Jana Gradowskiego, jak wyżej nr. 40, jeno litery po obu stro-

nach klejnotu jakby umyślnie wytarte. 74. Pieczęć prawdopodobnie Hieronima Opachow-

skiego, pisarza miejskiego wileńskiego, ośmioboczna, średn. 16/16 mm., w tarczy herb zatarty

(może Godziemba), klejnotu brak; nad tarczą niewyraźne litery: H O. 75. Pieczęć An-

drzeja Chaleckiego, pisarza ziemskiego rze-

mm., w tarczy herb Syrokomla odm. (Cha-

wo; po obu stronach klejnotu litery: A | C.

zapewne Izaja Szczolkana, posła woje-

owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb

tem, że górny wrąb ma z prawej strony u góry łukowatą nasadkę, pod wrębami zaś gwiazdka, klejnotu brak; nad tarczą litery: I B S. —

owalna, średn. 14/15 mm., w tarczy jak u Kojalowicza), po prawej stronie

cztery sznurki, pod nią trzy gwiazdki,

65. Pieczęć Bogusza Aleksiejewicza powiatu orszańskiego, ośmioboczna,

czy herb Hutor, klejnotu brak;

66. Pieczęć Fedora Woropaja, posła po-

średn. 11/13 mm., w tarczy wywró-

notu brak; nad tarczą litery: F V.

niślawowicza, jak wyżej nr. 61. 68.

cza, podsędka pińskiego, posła po-

średn. 14/16 mm., w tarczy kształtem, iż na łękawicy strzała,

kółko, w klejnocie 5 piór strusich; po obu

70. Pieczęć Piotra Skroboty, posła powiatu

15/17 mm., w tarczy herb Pobóg, klejnotu

71. Pieczęć prawdopodobnie Fedora Stanisławowicza Dur-

nika, burmistrza wileńskiego, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy jakoby gmerk mie-

szczański, przedstawiający odmianę herbu Odyniec tego kształtu, że prawe ramię strzały

jest u góry odtrącone, drugie zaś wraz z rogacina ukosem od prawego dołu ku le-

wiej górze przekrzyżowane, rogacina zaś u dołu przekrzyżowana, nadto od miejsca skrzy-

żowania z prawej strony wychodzi w dół ukosem krótkie ramię, klejnotu brak; nad tar-

czą litery: F S. 72. Pieczęć Andrzeja Ilgowskiego, ciwuna twerskiego, owalna, średn. 10/12 mm., w tarczy herb jak wyżej pod nr. 69, nad tarczą hełm; po obu jego stronach

litery: A | I. 73. Pieczęć Jana Gradowskiego, jak wyżej nr. 40, jeno litery po obu stro-

nach klejnotu jakby umyślnie wytarte. 74. Pieczęć prawdopodobnie Hieronima Opachow-

skiego, pisarza miejskiego wileńskiego, ośmioboczna, średn. 16/16 mm., w tarczy herb zatarty

(może Godziemba), klejnotu brak; nad tarczą niewyraźne litery: H O. 75. Pieczęć An-

drzeja Chaleckiego, pisarza ziemskiego rze-

mm., w tarczy herb Syrokomla odm. (Cha-

wo; po obu stronach klejnotu litery: A | C.

zapewne Izaja Szczolkana, posła woje-

owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb

tem, że górny wrąb ma z prawej strony u góry łukowatą nasadkę, pod wrębami zaś gwiazdka, klejnotu brak; nad tarczą litery: I B S. —

pieczęcie większych rozmiarów, wyciśnięte w czerwonym wosku, na sznurkach skręca-
nych z białego, jasno-zielonego i różowego jedwabiu, przewleczonych przez górną część
zakładki. Pieczęci tych jest 14. 1. Pieczęć zupełnie zagnieciona. Należała ona do biskupa
wileńskiego Walerjana Protasewicza; zob. Or. 1 nr. 1. 2. Pieczęć Jerzego Pietkowicza, bi-
skupa śmudzkiego, zob. Or. 1 nr. 2. 3. Pieczęć Hrehorego Chodkiewicza, zob. Or. 1 nr. 3.
W dolnej części tarcza herbowa zatarta. 4. Pieczęć Stefana Zbaraskiego, zob. Or. 1 nr. 4,
częściowo zatarta. 5. Pieczęć Ostafiego Wołowicza, zob. Or. 1 nr. 5, lewa część tarczy
zatarta. 6. Pieczęć Jana Chodkiewicza, starosty śmudzkiego, marszałka wielkiego litew-
skiego, owalna, średn. 24|25 mm., tarcza herbowa czterodzielna w znacznej części zatarta,
widoczny tylko w prawym górnym polu herb Kościeszka, nad tarczą z prawej strony li-
tery: IO:CH, po prawej stronie tarczy litery jedna pod drugą: CSG (= capitaneus Sa-
mogitiae), litery z lewej strony tarczy zatarte; dokoła tarczy biegnie obwódka z gałązek.
7. Pieczęć Jerzego Tyszkiewicza, zob. Or. 1 nr. 9 (tu widocznie w zastępstwie Wasyla
Tyszkiewicza na sejmie nieobecnego), tarcza w samym środku zagnieciona. 8. Pieczęć
Pawła Sapięhy, zob. Or. 1 nr. 8. 9. Pieczęć Jerzego Tyszkiewicza, jak wyżej nr. 7
i Or. 1 nr. 9. 10. Pieczęć Ga-
owalna, średn. 22|24 mm., w tar-
że zamiast krzyża jest tu lilja¹,
stronach klejnotu litery: G | H.
nr. 12. 12. Pieczęć Hrehorego Wo-
zatarta. 13. Pieczęć Jana Hajki,
Talwosza, kasztelana mińskiego,
Łabędź, w klejnocie pięć strzał, promienisto się rozchodzących, po obu stronach klejnotu
litery: M · T. — II. Grupa z lewej strony dokumentu obejmuje pieczęci mniejszych roz-
miarów, wyciśniętych w czerwonym wosku, wiszących na sznurkach splecionych z nici
jedwabnych szaro-różowych, niebiesko-zielonych, różowo-żółtych i czarno-białych, przewleczo-
nych przez dolny brzeg zakładki. Pieczęci tych jest 14. 15. Pieczęć Jana Kiszki, zob. Or. 1
nr 28, tarcza herbowa zatarta. 16. Pieczęć wyluskana (z porządku przypada w tem
miejscu pieczęć Mikołaja Olechnowicza Dorohostajskiego, stolnika W. Ks. L.). 17. Pieczęć wy-
luskana (z porządku przypada w tem miejscu pieczęć Ławryna Wojny, podskarbiego na-
dwornego litewskiego). 18. Pieczęć Łukasza ks. Świrskiego, zob. Or. 1 nr. 18. 19. Pieczęć
Mikołaja Sapięhy, zob. Or. 1 nr. 19. 20. Pieczęć Jana Wolczka, zob. Or. 1 nr. 21, nieco
zatarta. 21. Pieczęć zagnieciona (z porządku przypada w tem miejscu pieczęć Kalenika
Tyszkiewicza). 22. Pieczęć Jana ks. Świrskiego, zob. Or. 1 nr. 22. Nieco zatarta. 23. Pie-
częć Malchera Snowskiego, zob. Or. 1 nr. 23, nieco zatarta. 24. Pieczęć Pawła Ostro-
wickiego, posła powiatu oszmiańskiego, środek pieczęci w znacznej części zagnieciony
tak, że z herbu niema już śladu, zachowały się tylko litery nad tarczą herbową: P O.
25. Pieczęć zapewne Piotra Haraburdy, ośmioboczna, średn. 12|12 mm., w tar-
czy dwa haki na krzyż złożone, klejnotu brak; nad tarczą litery: P H.
(pieczęć tę przywiesił prawdopodobnie Piotr Haraburda w imieniu Mi-
chajła H., dzierżawcy świsłockiego). 26. Pieczęć Bazylego Drzewińskiego, zob.
Or. 1 nr. 33. 27. Pieczęć Macieja Sawickiego, zob. Or. 1 nr. 32. 28. Pie-
częć Stanisława Naruszewicza, zob. Or. 1 nr. 26, nieco zatarta. — III. Grupa z prawej
strony dokumentu obejmuje pieczęcie mniejszych rozmiarów, wyciśnięte w brudno-zielonym
wosku. Wiszą one po dwie na każdym sznurku, jedna pod drugą, na 3 rodzajach sznur-
ków, przewleczonych przez dolny brzeg zakładki. A. Sznurki skręcane z nici białych
(jasno-)zielonych i różowych. Pieczęci 14. 29. Pieczęć Malchera ks. Gedrojcja, zob. Or. 1
nr. 35. 30. Pieczęć Andrzeja Dzierzki, zob. Or. 1 nr. 36. 31. Pieczęć Kaspra Rajeckiego,

149. ¹ Zamojski w swym Inwentarzu określa herb na pieczęci Jana Hornostaja, skarbnika
ziem. litewskiego, jako Gosdawę. Zob. Piekosińskiego, Jana Zamojskiego notaty heraldyczno-sfra-
gistyczne (Studja, Rozprawy i Materjały z dziedz. hist. pol. i prawa pol. t. VII) nr. 550.

zob. Or. 1 nr. 37. 32. Pieczęć Michała Wrony, zob. Or. 1 nr. 40, lewa strona tarczy zagnieciona. 33. Pieczęć Mikołaja Bielewicza, zob. Or. 1 nr. 38. 34. Pieczęć Iwana Ilgowskiego, zob. Or. 1 nr. 69. 35. Pieczęć Tymofieja Hurki, zob. Or. 1 nr. 47. 36. Pieczęć Andrzeja Ilgowskiego, zob. Or. 1 nr. 72. 37. Pieczęć Szczęsnego Huby, zob. Or. 1 nr. 56, górna część tarczy zatarta. 38. Pieczęć Szadzibora Dowgirda, zob. Or. 1 nr. 57, środek tarczy zatarty. 39. Pieczęć Mikołaja Kończy, zob. Or. 1 nr. 54, klejnot zatarty (zob. obok). 40. Pieczęć może Krzysztofa Razmutarta. 41 i 42. Pieczęcie odpadły, zocione z nici żółto-niebieskich, bronzowo-zielonych i szaro-białych. Pieczęci tych jest 18. 43. Pieczęć Wasyla Rahozy, zob. Or. 1 nr. 51, tarcza herbowa częściowo zatarta. 44. Pieczęć Andrzeja Stankiewicza, zob. Or. 1 nr. 52. 45. Pieczęć niewiadomego szlachcica, zob. Or. 1 nr. 48, górna część pieczęci zatarta. 46. Pieczęć niewiadomego szlachcica, zob. Or. 1 nr. 50. 47. Pieczęć Stanisława Stanisławowicza, zob. Or. 1 nr. 61, częściowo zatarta. 48. Pieczęć Jeronima Pukszy, zob. Or. 1 nr. 64, lewa strona tarczy zatarta. 49. Pieczęć Jana Klukowskiego, zob. Or. 1 nr. 53. 50. Pieczęć Michała Sokółowskiego, zob. Or. 1 nr. 63. 51. Pieczęć Marcina Jacynicza, zob. Or. 1 nr. 62, dolna część tarczy zatarta. 52. Pieczęć Jeronima Pukszy, zob. Or. 1 nr. 64, lewa strona tarczy zagnieciona. 53. Pieczęć Stanisława Szyrmy, wojskiego pińskiego, posła powiatu pińskiego, owalna, średn. 13|16 mm., w tarczy herb Dołęga, klejnotu brak, nad tarczą litery: S+S. 54. Pieczęć Iwana Domanowicza, zob. Or. 1 nr. 68. 55. Pieczęć Bogusza Skołki, zob. Or. 1 nr. 65, tarcza częściowo zatarta. 56. Pieczęć Fedora Woropaja, zob. Or. 1 nr. 66. 57. Pieczęć zatarta. 58. Pieczęć odpadła. 59. Pieczęć zatarta. 60. Pieczęć odpadła. — C. Sznurki złożone z dwóch, z których jeden, jak pod A., drugi jak pod B. Pieczęci tych jest 8. 61. Pieczęć Andrzeja Obryńskiego, zob. Or. 1 nr. 43. 62. Pieczęć zapewne Piotra Kisiela, przywieszona w zastępstwie Andrzeja Kisiela, horodniczego witebskiego i posła województwa witebskiego, ośmioboczna, średn. 10|14 mm., w tarczy jest podparta (prototyp herbu Namiot), po obu stronach klejnotu litery: P K. 63. Pieczęć Dominika Paca, zob. Or. 1 nr. 45. Tarcza herbowa częściowo zatarta. 64. Pieczęć Adama Po-Iwana ks. Masalskiego, zob. Or. 1 nr. 55. 66. Pieczęć odpadła. 67. Pieczęć zatarta. 68. Pieczęć Kaspra Gedrojcia, zob. Or. 1 nr. 44. — In dorso zapiski: 1) List strony panów litewskich na unię dany (ręka XVI w., poczem jeszcze parę nieczytelnych); 2) List od panów WKsL. dany na unię 1569 (ręka XVII w., napis ten przekreślono, poczem pod nim dodano:) 3) List od panów koronnych (sic) dany panom WKsL. na unię z wielą pieczęciami roku 1569. Litera B, Szufłada 4, sztuka 1 (zapiska z r. 1721); 4) Szufłada N° 2, fascicul. 2. sztuka 1 (sygnatura naklejona na kartce z r. 1744).

Kop. 1. Arch. min. spraw zagr. w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 78—82: Privilegium unionis Magni Ducatus Lituaniae cum Regno ex parte Lituanoorum. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 533—542: Privilegium unionis Magni Ducatus Lituaniae cum Regno ex parte Lituanoorum datum.

Dr. 1. Wójcicki, Biblioteka starożytna t. VI str. 223—233 (według kopji Dogiela z Or. 2). — 2. Dubiński, Zbiór praw, str. 121—130.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Or. 1 (Or. 1) z odmiankami z Or. 2 (Or. 2) i z Kop. 1 (M).

W imię Pańskie amen. Ku wiecznej pamiętce sprawy niżej opisanej. My prełaci i panowie rada, tak duchowna jako świecka, książęta, stany wszystkie^a Wielkiego Księstwa litewskiego, ktemu posłowie ziemscy na tym walnym a z pany radami i posły

149. ^a Or. 2 wszystkie (ta forma stała w Or. 2, nie uwzględnia się jej więc w odmiankach poniżej), M. wszystkiego.

a stany^a wszystkiej Korony polskiej spólnem lubelskiem sejmie będące^b, to jest Walerjan biskup wileński przez umocowanego swego, Girzy^c Pieczkowicz^d biskup żmojdzki^e, Hrehory^f Aleksandrowicz Chodtkowicz^g pan wileński, hetman^h nawyszy Wielkiegoⁱ Księstwa litewskiego, starosta grodzieński, dzierżawca mohilewski, Stefan Zbaraski^j Koributowicz^k wojewoda trocki, Ostafiej Wołowicz pan trocki, podkanclerzy Wielkiego Księstwa litewskiego, starosta brzeski^l i kobryński, Jan Chodtkiewicz^m hrabia na Szkłowieⁿ i Myszy^o, starosta żmojdzki, marszałek najwyższy^p Wielkiego Księstwa litewskiego, administrator i hetman^q ziemie liflancki^r, starosta kowieński, dzierżawca płotelski i telszowski, Wasilej Tyszkowicz wojewoda smoleński, starosta mieński i piński przez umocowanego swego, Paweł Iwanowicz Sapięha wojewoda nowogrodzki, Girzy^s Wasylewicz Tyszkowicz wojewoda brzeski^t, starosta wołkowiski, Gabryel Iwanowicz Hornostaj wojewoda mieński, starosta kamieniecki, Malcher^u Szemiott kasztelan żmojdzki, ciwun bierżański przez umocowanego swego^v, Hrehory^w Tryzna kasztelan smoleński, Hrehory Wołowicz kasztelan nowogrodzki, starosta słonimski^x, Jan Mikołajowicz Hajko kasztelan bierześciejski^y, koniuszy grodzieński, dzierżawca trabski, Mikołaj Talwosz kasztelan mieński, starosta dynemburski^z, Mikołaj Naruszewicz^{aa} podskarbi ziemski Wielkiego Księstwa litewskiego, pisarz Jego Krolewski^{ab} Mości, dzierżawca markowski, miadzielski^{bb}, uszpolski i pieniański, Mikołaj Chrystof^{cc} Radziwił książę na Ołyce i Nieświżu, marszałek dworny Wielkiego Księstwa litewskiego, Jan Kiszka krajczy Wielkiego Księstwa litewskiego, Mikołaj Olechnowicz Dorohostajski^{dd} stolnik Wielkiego Księstwa litewskiego, dzierżawca wieloński^{ee}, bojsagolski^{ff}, ciwun włości żmojdzkiej, gądzińskiej^{gg}, Lawryn^{hh} Wojna podskarbi dworny Wielkiego Księstwa litewskiego, pisarz Jego Krolewskiej Mości, dzierżawca kraśnickiⁱⁱ i kwasowski. A marszałkowie Jego Krolewski^{jj} Miłości^{kk} w Wielkim Księstwie litewskim: ksiądz Łukasz Bolesławowicz Swirski^{ll} dzierżawca krewski, Mikołaj^{mmm} Sapięha, Jan Wołczek koniuszy wileńskiⁿⁿ i podkoniuszy ziemski^{oo}, dzierżawca wasiliski^{pp} Kaleniecki^{qq} Tyszkowicz, Jan Bolesławowicz Świrski^{rr} z wileńskiego, Malcher Snowski sędzia ziemski nowogrodzki, dzierżawca kureniecki^{ss} z nowogrodzkiego, Paweł Ostrowicki z oszmiańskiego powiatow posłowie, Aleksander Wahanowski, Jan^{tt} Pałuski dzierżawca niemonojcki^{uu}, marszałkowie^{vv}. Pisarze^{vv} Jego Krolewski Miłości: Michajło Haraburda dzierżawca świsłocki, Bazilius Drzewiński, Maciej Sawicki starosta mielnicki, wojski drohicki^{ww}, Stanisław Naruszewicz^{xx} ciwun wileński. A my posłowie ziem i powiatow tego sławnego państwa Wielkiego Księstwa litewskiego na tenże spólny sjem od ziem i powiatow za zupełną mocą posłani^{yy} z wojewodztwa wileńskiego pospołu z wyszy^{zz} mianowaniem^{aaa} marszałkiem księdzem Janem Swirskim^{bbb} ksiądz Malcher Matuszowicz^{ccc}

149. ^a M. a z stany. ^b Or. 2 i M. będący. ^c Or. 2 Yrzi. ^d Or. 2 Pieczkowicz. ^e Or. 2 żmojdzki. ^f Or. 2 Hrehorej. ^g Or. 2 Chodtkiewicz. ^h Or. 2 hejtman. ⁱ Or. 2 Wielkiego. Ta forma stale występuje w Or. 2. ^j Or. 2 Zbarazski. ^k W Or. 2 i M. brak. ^l Or. 2 i M. brześciejski. ^m Or. 2 Chodtkiewicz. ⁿ M. dodaje Bychowie. ^o Or. 2 Bychowie. ^p Or. 2 nawyszy. ^q Or. 2 hejtman. ^r Or. 2 liflanckiej, M. inflanckiej. ^s Or. 2 Irzi. ^t Or. 2 i M. brześciejski. ^u—^v W Or. 2 i M. brak od Malcher do swego. ^w Or. 2 Hrehorej. ^x M. słomiński. ^y Or. 2 i M. brześciejski. ^z Or. 2 dyniemborski. ^{aa} Or. 2 i M. Naruszowicz. ^{ab} Or. 2 Krolewskiej. ^{bb} Or. 2 i M. miadelski. ^{cc} Or. 2 Krzysztof. ^{dd} Or. 2 i M. Dorostajski. ^{ee} Or. 2 wileński i, M. wileński i. ^{ff} M. bojżagolski. ^{gg} Or. 2 gondyński, M. gondyńskiej. ^{hh} Or. 2 i M. Wawrzyniec. ⁱⁱ M. karsnicki. ^{jj} Or. 2 Krolewskiej. ^{kk} Or. 2 i M. Mości. ^{ll} M. Świrski. ^{mmm} Or. 2 i M. dod. Pawłowicz. ⁿⁿ W Or. 2 i M. brak. ^{oo} Or. 2 i M. wileński. ^{pp} M. dodaje i. ^{qq} Or. 2 i M. Kaleniecki. Jest to używana przez Tyszkiewicza forma imienia Kalenik. ^{rr} M. Świrski. ^{ss} Or. 2 i M. kurzeniecki. ^{tt}—^{uu} W Or. 2 i M. brak od Jan do niemonojcki. ^{vv} Or. 2 i M. marszałek. ^{ww} M. pisarz. ^{xx} Or. 2 drogicki. ^{yy} Or. 2 i M. Naruszowicz. ^{zz} Or. 2 posłane. ^{aaa} Or. 2 wyszej. ^{bbb} M. mianowanymi. ^{ccc} Or. 2 Świrskim, M. Świrskim. ^{ccc} Or. 2 i M. Matuszewicz.

Gedroję, z województwa trockiego Andrzej Dzierzko^a podkomorzy, Kasper Rajewski chorąży ziemie trockiej a Michajło Wrona^b, z ziemie żmojdzkiej Mikołaj Stankiewicz Bielewicz podkomorzy ziemie żmojdzkiej, ciwun ojrągolski, Iwan Ilgowski ciwun wieświeński^c a ciwun tejże ziemie żmojdzkiej^d Jan Gradowski, z^e ziemie smoleńskiej Fiedor Kopeć a Jan Skirmont^e, z województwa nowogrodzkiego pospołu z wyżej pomienionym marszałkiem Malcherem Snowskim Andrzej Iwanowicz, sekretarz Jego Krolewski Mości, podkomorzy nowogrodzki, z województwa witebskiego Andrzej^f Kisiel horodniczy witebski a Tymofiej Hurko podsądek^g witebski, z województwa bereściejskiego^h Dominik Pac podkomorzy brzeskiⁱ, Adam Pocij pisarz ziemski brzeski^j, z województwa mściławskiego Isaj Szolkan^k a Hreory^l Makarowski, z województwa^m mieńskiego Wasilej Rahoza chorąży dworny Wielkiego Księstwa litewskiego a Andrzej Stankiewicz. A z powiatow ku temże województwam należących, z województwa wileńskiegoⁿ z powiatu oszmiańskiego^o z wyżej pomienionym marszałkiem Pawłem Ostrowickim Stanisław Stanisławowicz sędzia ziemski oszmiański, z powiatu wilkomirskiego Mikołaj Koncza, Krzysztof Razmysowicz^p, z powiatu lidzkiego Szadzibor^q Dowgird a Szczęsny Augustynowicz^r Huba^s, a z województwa trockiego z powiatu^t grodzieńskiego ksiądz Iwan Masalski sędzia ziemski grodzieński a Jan Klukowski, z powiatu kowieńskiego Andrzej Ilgowski ciwun twierski a Kasper Giedroń, z województwa nowogrodzkiego^u z powiatu słonimskiego^v Michajło Sokołowski sędzia słonimski^w a Marcin Jacynicz, z powiatu wołkowyskiego Jeronim^x Puksza chorąży wołkowyski a Piotr Skrobott, z województwa witebskiego z powiatu orszańskiego Bogusz Alekiewicz^y Skoło^z chorąży orszeński^{aa} a Fiedor Woropaj, z województwa bierestejskiego^{bb} z powiatu pińskiego Stanisław Szyrma^{cc} wojski piński, Iwan Domanowicz podsądek piński, z powiatu mozyrskiego^{dd} Fiedor Lenkowicz^{ee} a Jan Kłopot, z województwa mińskiego^{ff} z powiatu reczyckiego Andrzej Chalecki^{gg} pisarz ziemski reczycki a Izmajło^{hh} Zienkowicz. I wszystka insza szlachta, obywatele Wielkiego Księstwa litewskiego, tak tu w Lublinie będąceⁱⁱ jako i niebędące^{jj}, których jednak wszystkich chuć i wola do tych niżej opisanych rzeczy jest nam dobrze z sejmikow powiatowych, ktore ten siem^{kk} walny lubelski uprzedziły, wiadoma, tak jakoby się tyż^{ll} tu właśnie imiona ich wszystkich włożyły i pieczęci zawiesiły. A potem^{mm} tyżⁿⁿ i z miasta wileńskiego stolicznego^{oo} Wielkiego Księstwa litewskiego posłowie: Franc^{pp} Stanisławowicz^{qq} Durnik, Fiedor Jackowicz Wielkowicz^{rr} burmistrze^{ss} a Hieronim^{tt} Opachowski pisarz miasta wileńskiego.

1. Oznajmujemy tym^{uu} to listem naszym wszem ninie i na potym^{vv} będącym ludziom, do których jedno wiadomości ten list nasz przydzie, iż my, mając ustawicznie przed oczyma powinność naszą przeciw^{ww} ojczyźnie swej Wielkiemu Księstwu litewskiemu, ktorejeśmy wszystkę poczciwość, ozdobę, pożytek pospolity, a nawięcej umocnienie od niebezpieczeństwa, tak wewnętrznego, jako zewnętrznego, opatrzeć powinni, bacząc tyż

149. ^a M. Dzierzko. ^b M. Wojna. ^c Or. z weszwieński. ^d Or. z dodaje dzirwański, M. dzierwański. ^e W Or. z i M. od z ziemie smoleńskiej do Skirmont brak. ^f Or. z i M. Piotr. ^g Or. z i M. podsądek. ^h Or. z i M. brześciejskiego. ⁱ Or. z i M. brześciejski. ^j Or. z i M. brześciejski. ^k M. Solkan. ^l Or. z Hrehorej. ^m Or. z wojedztwa. ⁿ M. dodaje i. ^o Or. z i M. dodają pospołu. ^p Or. z i M. Razmusowicz. ^q M. Sadzibor. ^r Or. z Awgustynowicz. ^s Or. z Haba. ^t Or. z powatu. ^u M. dodaje a. ^v M. słomińskiego. ^w M. słomiński. ^x Or. z Jaronim. ^y Or. z i M. Aleksiejewicz. ^z M. Skotko. ^{aa} Or. z i M. orszański. ^{bb} Or. z i M. brześciejskiego, M. dodaje a. ^{cc} Or. z Szirma. ^{dd} M. moziarskiego. ^{ee} Or. z i M. dodają Iphoscki podsądek mozyrski. ^{ff} Or. z mieńskiego. ^{gg} M. Chelecki. ^{hh} Or. z i M. Zmajło. ⁱⁱ Or. z i M. będący. ^{jj} Or. z niebędący. ^{kk} M. sejm. ^{ll} W Or. z i M. brak. ^{mm} Or. z i M. przytem. ⁿⁿ Or. z też. ^{oo} Or. z stołecznego. ^{pp} Or. z Frąc. ^{qq} W Or. z i M. brak. ^{rr} W Or. z brak. ^{ss} W Or. z i M. burmistry. ^{tt} Or. z Jaronim, M. Hieronim. ^{uu} Or. z tem. ^{vv} Or. z potem. ^{ww} M. przeciwko.

przytym^a i przed oczyma mając chwalebny^b a obojemu narodowi^c barzo należy związek i społeczność przez przodki swe niegdy z obywatelmi na on czas wszystkiej Korony Polskiej na wieczne czasy za spólnem a listownem obudwu narodow zezwoleniem^d uczynioną i listy, pieczęciami, przysięgami, czciami obojej strony umocnioną i przez niemały czas uprzejmością a statecznością obojej strony dzierzaną. lecz potem za złymi^e a zawisnemi czasy niejako zatrudnioną, zawzdyśmy tak my, jako przodkowie nasi, o tem myślili i pany swe, tak sławnej pamięci Zygmunta, jako i szczęśliwie na ten czas obiema narodom, polskiemu i litewskiemu, panującego pana a pana Zygmunta Augusta, krole polskie, przez niemały czas upominali i prośbami naszemi do tego wiedli, aby nam z powinności swy pański a krolewski^f jako zwierzchni a jedni obudwu narodow panowie do egzekuczej a skutku tak spisow spólnych, jako i^g inych praw i przywilejow naszych, ktore na ten związek i na tę społeczność z pany i^h ziemiami Korony polskiⁱ jeszcze od pradziada Jego Krolewskiej Mości^j, także za Aleksandra krola, my z Koroną polską mamy, z łaski a zwirzchności^k swy^l dopomoc, a to, co się z tej społeczności wykroczyło, w swą rezę wstawić raczyli^m, zwioudszy nas z pany radami i inemi Korony polskiej stanyⁿ spólnie na jedno miejsce do wykonania tej to chwalebny^o a obojemu narodowi pożytecznej sprawy^p, jako o tej sprawie unji^q akta i konstytucje i deklaracje i^r recessy sejmow po ty czasy będących jaśnie omawiają^s. Jakoż^t jednak za łaską miłego Boga, ktory społeczność i jedność miłuje, a ktory krolestwa, państwa i rzeczypospolite po wszystkim świecie w osobnej^u swojej opiece^v mieć raczy, a za łaską tyż^w pana swego, szczęśliwie na ten czas nam panującego pana a pana Zygmunta Augusta, krola polskiego etc. wyżej mianowanego, tośmy nakoniec za uprzejmym staraniem swym^x odzierżeli, iż przodkiem w Warszawie na sejmie roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt trzeciego złożonym^y, a potem w Parczewie^z roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt czwartego zjachawszy się z stany koronnemi, niemałyśmy wstępem do naprawienia tego to zjednoczenia i tej po części naruszonej unji^{aa} uczynili, namawiając między sobą z obu stron i utwierdzając artykuły do tej unji^{aa} należące. Ktore artykuły iż tam na on czas prze krotkość czasu i prze insze gwałtowniejsze potrzeby Rzeczypospolity^{bb} obojogo narodu spólnymi^{cc} spisy naszemi z stany koronnemi warowane być nie mogły^{dd}, przeto tego wolniejszego czasu zjachawszy się na ten sjem spólny do Lublina na dzień dwudziesty trzeci miesiąca grudnia w roku przeszłym^{ee} tysiąc pięćset sześćdziesiąt osмым przez Jego Krolewski Miłości^{ff} za zezwoleniem^{gg} oboich rad polskich i litewskich złożony i do tego czasu jednostajnie dzierzany i kontynuowany, takieśmy niżej opisane traktaty i namowy między sobą uczynili^{hh}, ktoreśmy za łaską Bożą do tego końca i do tej konklusjiⁱⁱ za zgodnymⁱⁱ i jednostajnym obojej strony zezwoleniem i spólnym spisaniem^{kk}, niwczym^{ll} nie derogując recessowi warszawskiemu^l i inszym^{mm} przywilejom, przywiedli. Z czego bądź Panu Bogu w Trojcy jedynemu chwałaⁿⁿ wieczna, a krolowi Jego Mości z łaski Boży^{oo}

149. ^a Or. z przytem. ^b Or. z fałebny. ^c M. narodu. ^d M. zwoleniem. ^e Or. z złemi.
^f Or. z swej pańskiej a krolewskiej. ^g W Or. z i M. brak. ^h M. dodaje z. ⁱ Or. z polskiej.
^j W Or. z brak. ^k Or. z zwierzchności. ^l Or. z swej. ^m M. raczył. ⁿ Or. z i M. inemi stany
Korony polskiej. ^o Or. z fałebnej. ^p M. sprawie. ^q Or. z uniej. ^r W M. brak. ^s M. obma-
wiają. ^t M. Takoz. ^u M. osobliwej. ^v M. opiece swej. ^w Or. z też. ^x Or. z uprzejmem sta-
ranie swem. ^y Or. z złożonem. ^z Or. z i M. Parcowie. ^{aa—aa} Or. z uniej. ^{bb} Or. z Rzeczypos-
politej. ^{cc} Or. z spólnemi. ^{dd} Or. z niegły. ^{ee} Or. z przeszłym. ^{ff} Or. z i M. Krolewską.
Miłość. ^{gg} Or. z za zezwolenem. ^{hh} Or. z czynili. ⁱⁱ Or. z konkluszej. ^{jj} Or. z zgodnym. ^{kk} Or. z
spólnem spisaniem. ^{ll} Or. z niwczem. ^{mm} Or. z inszem. ⁿⁿ Or. z fała. ^{oo} Or. z Bożej.

panu a panu Zygmuntowi Augustowi dzięki nieśmiertelna, zacnej tyż^a Koronie polskiej i Wielgiemu Księstwu litewskiemu sława i ozdoba na wiekuiste czasy.

2. Naprzod, iż aczkolwiek były stare spisy przyjacielstwa, sprzymierzenia, pomnożenie i lepszy sposób Rzeczypospolity^b, tak Korony polskiej, jako^c Wielkiego Księstwa litewskiego, czyniące etc., wszakoż iż się nieco w nich widzi być różnego od dobrego i szczyrego braterstwa dufania, przeto dla mocniejszego spojenia^d wspólny i wzajemny^e miłości braterski^f i w^g wiecznej obronie obudwu państw społecznej, niewątpliwej wiary braterski^h czasy wiecznymiⁱ ku chwale^j Boży^k, Jego Krolewskiej Mości z wiecznym^l podziękowaniem godnej sławie i tychże obudwu nazacniejszych, polskiego i litewskiego, narodow i tyż^m ku rozszerzeniuⁿ niezmierniej^o i wiecznej czci, ozdobie, okrasie, zmocnieniu uczciwości, zacności i majestatu spólnego wiecznemu rozszerzeniu one stare sprzymierzenia^p ponowili i umiarkowali w tym wszystkim^q, jako niżej opisano.

3. Iż już Krolestwo polskie i Wielgie Księstwo litewskie jest jedno nierozdzielne i nieróżne ciało, a także nieróżna ale jedna a spólna Rzeczpospolita, która się z^r dwu państw i narodow w jeden lud zniosła i spoiła.

4. A temu obojemu narodowi żeby już wiecznymi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden krol spólny rozkazywał, który spólnymi^s głosy od Polakow i od Litwy obran, a miejsce obierania w Polsce, a potem^t na Krolestwo Polskie pomazan i koronowan w Krakowie będzie. Ktoremu obieraniu według^u przywileju Aleksandrowego¹ niebytność ktorej strony przekazać niema, abowiem powinnie et ex debito rady i wszystkie stany Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego wzywane być mają.

5. Obieranie i podnoszenie wielkiego księdza litewskiego, które przedtym osobno bywało w Litwie, aby już tak ustało, żeby i znak żaden albo podobieństwo na potom^v nie było, z ktoregoby się okazało abo^w znaczyło podnoszenie albo inauguracja wielkiego księdza litewskiego. A iż tytuł Wielkiego Księstwa litewskiego i urzędy zostawają, tedy przy obieraniu i koronacji^x ma być obwołan zaraz krolewem polskim i tenże wielkim^y księdzem litewskim, ruskiem^z, pruskim, mazowieckim^{aa}, żmudzkiem, kijowskim^{bb}, wołyńskim, podlaskim i^{cc} liflanckim.

6. Successio Jego Krolewski^{dd} Mości naturalis et haereditaria, jeśli by Jego Krolewski^{dd} Mości i komukolwiek z przyczyny jakiejkolwiek w^{ee} Księstwie litewskim^{ff} służyła, niema już wiecznymi^{gg} czasy przeszkadzać tego spólnu i zjednoczenia obojga narodow i obierania^{hh} spólnego jednego pana, ktorej Jego Krolewska Mośćⁱⁱ Koronie wiecznymi czasy odstąpił, nie wątpiąc w tym^{ll} i to tyż^{kk} sobie warując, żebyśmy ani samej osoby Jego Krolewski^{dd} Mości ani potomstwa własnego, jeśli by Jego Krolewski^{dd} Mości które Pan Bog dać raczył, nie zgołocili, ale żeby pocziwe a stanowi jego przystojne od Rzeczypospolity^{ll} opatrzenie miało, jeśli by na krolestwo nie było wzięte,

149. ^a Or. z też. ^b Or. z Rzeczypospolitej. ^c Or. z i M. dodają i. ^d M. dodaje etc., poczem uwaga metrykanta: jako wyżej w spisach spólnych koronnych, przydawając książęta aż do »ktore«. Reszty tekstu brak aż do wyrazów: wracać będzie. ^e Or. z wspolnej i wzajemnej. ^f Or. z braterskiej. ^g W Or. z brak. ^h Or. z braterskiej. ⁱ Or. z wiecznymi. ^j Or. z fale. ^k Or. z Bożej. ^l Or. z wiecznym. ^m Or. z też. ⁿ Or. z rozszerzeniu. ^o W Or. 1 w srodtku wyrazu 2—3 litery satarte, w Or. 2 niezamierzanej. ^p Or. z sprzymierzenia. ^q Or. z tem wszystkim. ^r Or. z ze. ^s Or. z spólnymi. ^t Or. z potem. ^u Or. z wedla. ^v Or. z potem. ^w Or. z albo. ^x Or. z koronaczej. ^y Or. z wielkiem. ^z Or. z ruskim. ^{aa} Or. z mazowieckim. ^{bb} Or. z żmudzkiem, kijowskim. ^{cc} W Or. z brak. ^{dd} Or. z Krolewskiej. ^{ee} Or. z dodaje Wielkiem. ^{ff} Or. z litewskim. ^{gg} Or. z wiecznymi. ^{hh} Or. z obieraniu. ⁱⁱ Or. z Miłość. ^{ll} Or. z tem. ^{kk} Or. z też. ^{ll} Or. z Rzeczypospolitej.

a wszakoż nie czyniąc żadnej dismembracji^a koronnej, o czym w deklaracji Jego Krolewski^b Mości¹ i w recesie sejmu walnego warszawskiego² dostatecznie^c jest opisano i obwarowano.

7. A^d przy koronacji^e nowego krola mają być przez krola koronowanego poprzyjężone i zaraz confirmowane na jednym liście i jednymi^f słowy na wieczne czasy prawa, przywileje i wolności poddanych wszystkich obojga narodow i państw tak złączonych.

8. Sejmy i rady ten oboj narod ma zawsze mieć^g spolne^h koronne pod krolewem polskim, panem swymⁱ, i zasiadać tak panowie między pany osobami swemi, jako posłowie między posły, i radzić o spolnych potrzebach tak na sejmiech, jako i bez sejmow, w Polsce i w Litwie.

9. Tyż¹ aby jedna strona drugiej była radą i pomocą, aby Jego Krolewska Mość^k prawa, przywileje, tak wszem ziemiam i^l narodom, tak^m Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, i ziemiam do nich należącym, wszelakimⁿ pismem nadane przywileja^o i prawa od wszech przodkow Jego Krolewski^b Mości i od Jego Krolewski^b Mości samego z dawnych czasow i od poczęcia unji^p wszem wobec i każdemu z osobna jakimkolwiek sposobem nadane, i wolności, dostojeństwa, prerogatywy, urzędy wszystkie obojga narodu całe i^q nieporuszone zachował, wszyscy^r prawa, sądy, wysady, stany książęce i familje szlacheckie przerzeczonych narodow, uchwały^s sądowne z dawna do tego czasu zachować każdemu stanu mocnie i nieporuszenie.

10. Przysięgi rad, dygnitarzow, urzędnikow, starost narodu litewskiego i przedniejszych domow ludzi, ktorzyby je czynić mieli, przy mocy zostać mają, jakośmy tyż^t i sami spolnie tak przywilejami, jako spolnym^u spisaniem na sejmie warszawskim^v spolnym sobie zostawili, tym wykładem, iż na potym^w wszystkie takowe przysięgi krolowi koronowanemu^x i Koronie polskiej czynione być mają. Także około przysiąg trzymania spisow pospolitych zachować się mają i statecznie sobie trzymać wedla^y przywileju Aleksandrowego^z.

11. Tyż^z we wszystkich przeciwnościach spolną pomocą my obojego narodu prełaci, książęta, rady, barones^{aa} i wszystkie stany pomagać sobie mamy wszystkimi siłami i możliwościami, jako spolnej radzie pożytecznie i potrzebnie będzie się zdało, szczęśliwe i przeciwne rzeczy za spolne rozumiejąc i wiernie sobie pomagając. Foedera aut pacta abo^{bb} zmowy i przymierza^{cc} z postronnemi narody wedla^{dd} spolnej zgody warszawskiej na potym^{ee} żadne czynione ani stanowione, żadni tyż^{ff} posłowie w rzeczach ważnych do obcych stron posyłani być nie mają, jedno za wiadomością i radą spolną obudwu narodow, a przymierza albo stanowienia z ktorymkolwiek narodem przedtym uczynione, ktoreby były szkodliwe ktorej stronie, dzierzane być nie mają.

12. Moneta tak w Polsce, jako w Litwie, ma być za spolną radą uniformis et aequalis in pondere et grano et numero petiarum et^{gg} inscriptione^{hh} monetae, co ku

149. ^a Or. z dismembraczej. ^{b—b} Or. z Krolewskiej. ^c Or. z dostateczniej. ^d Tu w Or. i mała litera, jakoby dalszy ciąg poprzedniego zdania. ^e Or. z koronaczej. ^f Or. z jednymi. ^g Or. z miawać. ^h Or. z spolnie. ⁱ Or. z swem. ^j Or. z Też. ^k Or. z Miłość. ^l W Or. z brak. ^m W Or. z brak. ⁿ Or. z wszelakiem. ^o Or. z przywileje. ^p Or. z uniej. ^q W Or. z brak całe i. ^r Or. z wszystkie. ^s Or. z ufaly. ^t Or. z też. ^u Or. z spolnem. ^v Or. z warszawskim. ^w Or. z potem. ^x Or. z krolom koronowanym. ^y Or. z wedlug. ^z Or. z Też. ^{aa} Or. z dodaje panowie. ^{bb} Or. z albo. ^{cc} Or. z przemirza. ^{dd} Or. z podla. ^{ee} Or. z potem. ^{ff} Or. z też. ^{gg} W Or. z brak. ^{hh} Or. z in scriptione.

149. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 90. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 91. ³ Ob. w tem wydawnictwie nr. 82.

skutkowi przywieść Jego Krolewska Mość^a jest powinien i potomkowie Jego Krolewski^b Miłości^c będą powinni.

13. Cła, myta wszystkie w Polsce i w Litwie, ziemskie i wodne, jakimkolwiek^d imieniem nazwane, tak krolewskie, jako szlacheckie, duchowne i miesckie, Jego Krolewska Mość^e znosić raczy, iżby już żadnego exnunc cła nie brano na potym^f wiecznych czasow od duchownych, od świeckich ludzi szlacheckiego stanu i od ich poddanych od rzeczy ktorychkolwiek własnej roboty i wychowania, nie zakrywając myt kupieckich ani się zmawiając z kupcy^g ku szkodzie a zatajeniu ceł z dawna zwykłych krolewskich tak w Polsce, jako i^h w Litwie.

14. Statuta i ustawy wszystkie, jakiegokolwiek i z ktorejokolwiek przyczyny przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustawione i uchwaloneⁱ około nabywania i dzierżenia^j imienia w Litwie Polakowi, jakogokolwiekby go kto dostał i dostawał, chocia pożenie albo z wysługi albo zakupnym, darownym obyczajem, zamianą i ktorymkolwiek^k nabyciem wedla zwyczaju i prawa pospolitego, te wszystkie statuta aby żadnej mocy nie miały jako prawu, sprawiedliwości i tyż^l spolnej braterskiej miłości i unji^m a zjednoczeniu spolnemu przeciwne, ale aby wolno było zawždyⁿ tak Polakowi w Litwie, jako Litwinowi w Polsce, każdym słusznym^o obyczajem dostawać imienia i dzierżyć je wedla prawa, w ktorym leży ono imienie.

15. A co się tycze inszych artykułow przywileju Aleksandra krola, ktore jeszcze nie są na warszawskim^p sejmie deklaracją Krola Jego Mości ani spolną zgodą deklarowane, ale na ten terażniejszy^q, spolny lubelski z warszawskiego sejmu odkładem spolnym zawisły, ty^r wszystkie, jako są^s w przywilejach i w spisaniu spolnym^t, a ostatecznie w Aleksandrowym^u przywileju i tu w Lublinie od Krola Jego Mości poprzod w tej sprawie unji danem^v opisane, w mocy zupełny^v na czasy wieczne zostawać^w mają, a wszakże ku objaśnieniu lepszemu to przykładając, iż przy tytule Wielgie Księstwo litewskie i^x dostojenstwach i urzędziech wszystkich i zacności stanow wedla opisanja przywileju krola Aleksandra cale a nienaruszenie zostać^y ma^y, gdyż to zjednoczenia i społeczności tej roztargnienia i rozdziału nie czyni.

16. Sejmow inych żadnych osobnych stanom koronnym^z i litewskim od tego czasu Krol Jego Mość^{aa} składać nie będzie, jedno zawždy spolne sejmy temu obojemu narodowi jako ciału jednemu w Polsce składać będzie, gdzie się Jego Krolewski^b Mości i radam koronnym i litewskim^{bb} nasłuszniej zdać będzie.

17. Dygnitarstw i urzędow, jeśli ktore wakują albo wakować w Wielgim Księstwie litewskim na potym^{cc} będą, Krol Jego Mość nie ma dać niekomu, ażby pierwej^{dd} Jego Krolewski^b Mości^{ee} i potomkom Jego, krolom polskim koronowanym^{ff}, i temu nierozdzielnemu ciału, Koronie Polskiej, przysięgę uczynił.

18. Opatrujemy tyż^{ss} dostatecznie i warujemy stany i osoby Wielgiego Księstwa litewskiego, aby egzekucja nas samych i potomkow naszych nietylko wedla statutu

149. ^a Or. z Miłości. ^b Or. z Krolewskiej. ^c Or. z Mości. ^d Or. z jakimkolwiek.
^e Or. z Miłości. ^f Or. z potem. ^g W Or. z brak z kupcy. ^h W Or. z brak. ⁱ Or. z ufalone.
^j Or. z dzierżania. ^k Or. z ktoremkolwiek. ^l Or. z też. ^m Or. z uniej. ⁿ Or. z zawždy
było. ^o Or. z każdym słusznem. ^p Or. z warszawskim. ^q Or. z terażniej. ^r Or. z te.
^s Or. z się. ^t Or. z spolnem. ^u Or. z Aleksandrowem. ^v Or. z zupełnej. ^w Or. z zostać.
^x W Or. z brak. ^y Or. z mają. ^z Or. z koronnem. ^{aa} Or. z Miłości. ^{bb} Or. z koronnem i li-
tewskim. ^{cc} Or. z potem. ^{dd} Or. z nikomu, ażby pierwej. ^{ee} Or. z Mości i. ^{ff} Or. z polskiem
koronowanym. ^{ss} Or. z też.

Aleksandra krola, ale ani wedla żadnych przywilejow^a, listow, konstytucyj, uchwał^b sejmowych w Koronie Polskiej uczynionych^c, danych^d, uchwalonych^e jakichkolwiek przeszłych około dobr stołu Jego Krolewski^f Mości w Wielgim^g Księstwie litewskim^h, od wszech przodkow Jego i Krolewski Mościⁱ i Jego Krolewski^f Mości samego od zaczęcia unji^l w Wielgim^g Księstwie litewskim^h komużkolwiek rozdanych, żadnego stanu, nie doległa, ale wszystkie prawa, przywileje^k od wszech przodkow Jego Krolewski^f Mości i Jego Krolewski Mości samego od zaczęcia unji^l w Wielgim^g Księstwie litewskim^h narodom^l litewskim^h, ruskiem, żmudzkiem^m i innym narodom i obywatelom Wielgiegoⁿ Księstwa litewskiego i tyż^o ziemiam, powiatom, familjam i osobam do tych czasow dane, całe, zupełne i niwczym nienaruszone zostały, także wieczności, feuda albo lenna, frymarki, zamiany, dożywocia, zastawy wszelakie na sejmie i bez sejmow^p uczynione wedla każdego przywileju wiecznymi^r czasy dzierżane być mają, nie przywodząc ich w żadną wątpliwość ktorymkolwiek^s obyczajem albo^t wykładem. Także tyż^o nadanie na dygnitarstwa, urzędy, ktore zdawna i właśnie na nie należały, zastawy i summy wszelakie w zupełnym^u prawie swym^v zostawione być mają, nie będąc powinni żadnej części dochodow zwykłych swych, jakimkolwiek^w obyczajem nazwanych, gdzieindziej i na co inego nad terazniejsze dzierżenie i przywileje albo listy swe do tego czasu odzierżane okrom pożytku swego obracać. A ktoby z przodkow swych, nie mając listow, co gruntow i każdy^x possessji^y jakimkolwiek imieniem nazwanych trzymał^z, pożywał, takowy tę takową swoją własność i^{aa} bez listow, jako i za listy, ma wiecznie trzymać wedla^{bb} statutu litewskiego starego i nowego i zwyczajow dawnych. Jakoż panowie rady i wszystkie stany, posłowie^{cc} wszystkich ziem tym terazniejszym postanowieniem^{dd} zamykają sobie i potomkom swoim^{ee} moc stanowienia i wznawiania jakimkolwiek kształtem także wspomniania i wszelakiego wynalazku wzniesienia egzekucji na wysługi i insze majątności przeszłe. A iż już od tego czasu rozdawanie dobr stołu w Wielgim Księstwie litewskim^{ff} ustać ma, wszakoż imiona, ktorekolwiek z domow książęcych i szlacheckich i pańskich ku stołowi Jego Krolewski^f Mości potym przypadać będą, te takowe imiona Jego Krolewska Mość wedla woli^{gg} i łaski swy krolewski^{hh} rozdawać ma tak polskiego, jako i litewskiego szlacheckiego narodu ludziam, aby się tym służba ziemska wojenna nie zmniejszała. Takież w rekuperacjiⁱⁱ od nieprzyjaciela moskiewskiego zamkow, imion, possessji i dobr wszelakich będzie powinien Jego Krolewska Mość tym wracać, czyje to ojczyzny i possessje przedtym byli przed osiągnięciem od nieprzyjaciela. A jeśliby na to miejsce^{ll} dano komu co, to się do stołu Krola Jego Mości^{kk} wracać będzie.

19. Ktore wszystkie^{ll} artykuły my prełaci i panowie rady, książęta^{mmm}, posłowie ziemscy i ine wszystkie stany Wielgiego Księstwa litewskiegoⁿⁿ znając być chwalebne, potrzebne i obojemu temu narodowi, tak^{ooo} Korony^{ooo} polskiej, jako^{ppp} Wielgiemu^{rrr} Księstwu litewskiemu, jako już jednej spolny^{sss} a nierozdzielnej Rzeczypospolitej^{ttt} pożyteczne,

149. ^a Or. z dodaje i. ^b Or. z ufał. ^c Or. z czynionych. ^d Or. z dodaje i. ^e Or. z ufalonych. ^f Or. z Krolewskiej. ^g Or. z Wielkiem. ^h Or. z litewskiem. ^{i-l} W Or. z od Jego do Mości brak. ^j Or. z uniej. ^k Or. z przywileja. ^l Or. z i narodom. ^m Or. z żmudzkiem. ⁿ Or. z Wielkiego. ^o Or. z też. ^p Or. z sejmju. ^r Or. z wiecznemi. ^s Or. z ktoremkolwiek. ^t Or. z i. ^u Or. z zupełnem. ^v Or. z swem. ^w Or. z jakimkolwiek. ^x Or. z każdej. ^y Or. z possessji. ^z Or. z dodaje i. ^{aa} W Or. z brak. ^{bb} Or. z według. ^{cc} Or. z stany i posłowie. ^{dd} Or. z postanowieniem. ^{ee} Or. z swoim. ^{ff} Or. z Wielkiego Księstwa litewskiego. ^{gg} Or. z wolej. ^{hh} Or. z swej krolewskiej. ⁱⁱ Or. z rekuperacji. ^{ll} Or. z miesce. ^{kk} Or. z Jego Krolewskiej Mości. ^{ll} Stąd znów dalej M. ^{mmm} Or. z i M. dodają i. ^{ooo} Or. z i M. jako. ^{ppp} Or. z Korony, poprawiono na Koronie, M. Koronie. ^{rrr} Or. z tak. ^{sss} Or. z Wielkiemu. ^{ttt} Or. z spolnej. ^{ttt} Or. z Rzeczypospolitej.

a spólnego naszego z stany tej sławny^a Korony polski^b z^c zezwolenia w ten list na ten kształt spisane^d, radzi i^e z dobrą wolą i z dobrą bracką chucią i miłością tak prełatom, panom radam, posłom ziemskim, jako i innym^f wszystkim^g stanom i osobom koronnym tym listem naszym^h na wieczne czasy z strony naszejⁱ przyznawamy i one pieczęciami, przysięgami, poczcivościami swymi^j i potomstwa swego wszelakiego warujemy, utwierdzamy i umacniamy warunkiem, utwierdzeniem i umocnieniem takim^k, jakie nam nawiętsze i namocniejsze bądź z osob, bądź z miesc i urzędow naszych, tak osobliwym, jako i pospolitym obyczajem należy, ślubując i obiecując przed Panem Bogiem dobrym, uczciwym^l, szlacheckim^m i chrześcijańskimⁿ słowem naszym, iż to wszystko, co się tu napisało, znać, trzymać i dźierżać, wypełniać, sami i z potomki swemi^o na wieczne czasy będziemy bez fortelow wszelakich, nie przywodząc niczego z tych rzeczy na wieki w żadną wątpliwość^p ani odmianę, nie odstrzelając się tyż^q w^r niczym od tej jedności, w^s którąśmy się z narodem tej sławny^t Korony polski^u związali wedla opisanja tego to^v listu naszego i artykułow w tym liście związanych i objaśnionych wiecznymi i wiekuistymi^w czasy, jaki tyż^x nam panowie Polacy dali. Ktore spolne nasze spisy Krol Jego Mość przerzeczony jako pan nasz zwierzchni władzą swą krolewską konfirmować nam raczył. A jeślinby ktora strona przywilejow i spisow o^y spolności uczynionych między tymi^z narody tak nam, jako sobie trzymać nie chciała, albo jeden z osobna trzymać nie chciał, przeciw takiej stronie i każdemu z osobna jako przeciw nieprzyjacielowi naszemu i narodow spólnych powstać z potomki^{aa} naszymi^{bb} przy panie naszym^{cc}, krolu polskim, będziemy powinni. Co wszystko czynić i wypełnić, mocnie dźierżać w skutku wszystkim zawždy pod naszą przysięgą siebie i potomki nasze obowiazujemy^{dd}.

20. A te wszystkie rzeczy^{ee} tu postanowione i obwarowane ani przez Jego Krolewską Mość, ani przez pany^{ff} rady^{gg}, ine^{hh} wszystkie stany i posły ziemskie obojga naroduⁱⁱ za spólnym^{jj} zezwolenim^{kk} ani pojedynkiem od ktorej części i strony nie mają nigdy wiecznymi czasy być wzruszane i odmieniane, ale wieczne^{ll}, całe^{mmm} i mocneⁿⁿ zachowane być mają.

A ku lepszemu świadectwu i wiecznej pamięci rzeczy wyżej opisanych^{oo} my przerzeczoni^{pp}, wyżej opisani prełaci i^{qq} panowie rada, tak duchowna, jako^{rr} świecka, książęta, my^{ss} posłowie ziemscy i ine^{tt} stany na tym walnym^{uu} a spólnym^{vv} sejmie lubelskim będący zawiesiliśmy na ten list pieczęci nasze. Pisan i dan na tymże^{ww} spólnym^{xx} sejmie lubelskim^{yy} pierwszego dnia miesiąca lipca^{zz} roku Bożego^{aaa} tysiąc pięćset^{bbb} sześćdziesiąt dziewiętego.

149. ^a Or. z sławnej. ^b Or. z polskiej. ^c W Or. z brak. ^d Or. z spisana. ^e W Or. z i M. brak. ^f Or. z inem. ^g M. wszelakim. ^h Or. z naszym. ⁱ Or. z naszej. ^j Or. z swemi. ^k Or. z takim. ^l Or. z dobrem, uczciwym. ^m Or. z szlacheckim. ⁿ Or. z chrześcijańskim. ^o M. naszymi. ^p Or. z i M. z tych rzeczy niczego w żadną wątpliwość na wieki. ^q Or. z też. ^r W Or. z i M. brak. ^s W Or. z i M. brak. ^t Or. z i M. tym sławnem. ^u Or. z polskiej. ^v W Or. z i M. brak. ^w Or. z wiecznymi i wiekuistymi. ^x Or. z też. ^y M. około. ^z Or. z temi ^{aa} Or. z i M. potomkami. ^{bb} Or. z naszymi. ^{cc} Or. z naszym. ^{dd} Or. z i M. obowiazujemy. ^{ee} Or. z rzi. ^{ff} W M. brak. ^{gg} Or. z i M. dodają i. ^{hh} Or. z inne. ⁱⁱ M. narodow. ^{jj} Or. z spólnem. ^{kk} Or. z zezwoleniem. ^{ll} Or. z i M. wiecznie. ^{mmm} M. całe. ⁿⁿ Or. z i M. mocnie. ^{oo} Or. z pisanych. ^{pp} M. przerzeczoni i. ^{qq} W Or. z i M. brak. ^{rr} M. dodaje i. ^{ss} W Or. z i M. brak. ^{tt} Or. z inne. ^{uu} Or. z tem walnem. ^{vv} Or. z spólnem. ^{ww} Or. z temże. ^{xx} Or. z spólnem. ^{yy} Or. z lubelskim. ^{zz} Or. z i M. dnia pierwszego lipca. ^{aaa} Or. z i M. Pańskiego. ^{bbb} Or. z i M. tysięcznego pięćsetnego.

150.

Lublin na sejmie, 1 lipca 1569 r.

Roty przysięg na unję panów rad i posłów koronnych i litewskich.

Or. obecnie nieznany.

*Kop. 1. Arch. min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. kor. t. 18 (Legationum Unionis 1569) k. 55^v—57: a) Przysięga zobopolna na spiski wyżej napisane panów rad koronnych i litewskich; b) Druga przysięga posłów ziemskich, tak koronnych jako W. Księstwa litewskiego, na też spiski spolne; c) Przysięga panów i posłów W. Księstwa litewskiego krolowi JMci i Koronie polskiej; d) Druga przysięga panów rad litewskich do rady spolnej. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 490—493: a) Przysięga zobopolna na spiski wyżej napisane panów rad koronnych i litewskich; b) Druga przysięga posłów ziemskich, tak koronnych jako W. Ks. Litewskiego, na też spiski spolne; c) Przysięga panów rad i posłów Wielkiego Ks. litewskiego K. J. M. i Koronie polskiej; d) Druga przysięga panów rad litewskich do rady spolnej. *Fest to odpis z Kop. 1.* — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (*Teki Naruszewicza*) nr. 90 str. 531—534 z nagłówkiem, jak przy Kop. 1 i 2. *Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Sta. Aug. Regis.**

Dr. 1. Źródłopisma do dziejów unji, Część III, str. 198—199.

Uw. Datę składania przysięg, 1 lipca r. 1569, podają diarjusze sejmu lubelskiego, ob. Źródłopisma, Część III, str. 198—200; Kojalowicz, Dniownik, str. 485—490.

Przysięga zobopolna na spiski wyżej napisane panów rad koronnych i litewskich.

Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż odtąd i na potomne czasy tę wszytkę sprawę około unji albo zjednoczenia naszego spolnego ze wszytkimi stany i wszytkimi obywatelmi Korony polskiej (Wielkiego^a Księstwa litewskiego)^a, jako jest w tych liściech a spisach naszych szerzej opisano, skutecznie i dostatecznie z potomstwem moim dźierzeć to i wypełniać we wszytkich punkciech i artykułach, jako w tych to liściech szerzej są opisane, będę i wedle swej największej możności nie dopuszczę i zawždy tego przestrzegać z potomstwem swym będę, aby ten nasz spolny związek mocnie a nienaruszenie na wieki trwał. Tak mi Pan Bog pomoż w Trojcy jedyny i Święta Ewangelja.

Druga przysięga posłów ziemskich, tak koronnych jako Wielkiego Księstwa litewskiego, na też spiski spolne.

Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż odtąd i na potomne czasy tę wszytkę sprawę około unji albo zjednoczenia naszego spolnego ze wszytkimi stany i wszytkimi obywatelmi Korony polskiej (Wielkiego^a Księstwa litewskiego)^a, jako jest w tych liściech a spisach naszych szerzej opisano, skutecznie i dostatecznie z potomstwem moim i z bracią moją, od ktorej tu jestem posłany, dźierzeć to i wypełniać we wszytkich punkciech i artykułach, jako w tych to liściech szerzej są opisane, będę i wedle swej największej możności nie dopuszczę i zawždy tego przestrzegać z potomstwem swym i z bracią moją, od ktorej tu jestem posłany, będę, aby ten nasz spolny związek mocnie i nienaruszenie na wieki trwał. Tak mi Pan Bog pomoż w Trojcy jedyny i Święta Ewangelja.

Przysięga panow i posłow Wielkiego Księstwa litewskiego krolowi
Jmci i Koronie polskiej.

Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż od tego czasu i na potym wiernym będę najjaśniejszemu panu, panu Zygmuntowi Augustowi z Bożej łaski krolowi polskiemu, wielkiemu księdzu litewskiemu, ruskiemu, pruskiemu, mazowieckiemu, żmodzkiemu, kijowskiemu, wołyńskiemu, podlaskiemu, inflanckiemu etc., panu memu miłosciwemu, i temu nierozdzielnemu ciału Koronie polskiej, iż żadnego innego okrom tegoż to krola Jmci Zygmunta Augusta i J. K. Mści potomkow, krolow polskich, wolnie a spolnie obranych, wedle czasu będących, za pana nie będę przyznawał, ale będę powinien z potomki mojemi J. K. Mści i potomkom J. K. Mści wszelakie poddaństwo i posłuszeństwo i wedle możności mojej będę życzliwym i pomocnym do wszego dobrego, a będę przestrzegał od wszego złego i szkodliwego, o którymbym wiedział, iżby albo na krola Jmci albo na Koronę Polską przyjść miało, i wszystkie rzeczy będę czynił wiernie, posłuszenie i pilnie, tak jako na dobrego i wiernego poddanego należy. Tak mi Panie Boże racz pomodz w Trojcy jedyny i Święta Ewangelja.

Druga przysięga panow rad litewskich do rady spolnej.

Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż od tego czasu i na potym wiernym będę najjaśniejszemu panu, panu Zygmuntowi Augustowi z Bożej łaski krolowi polskiemu, wielkiemu księdzu litewskiemu, ruskiemu, pruskiemu, mazowieckiemu, żmodzkiemu, kijowskiemu, wołyńskiemu, podlaskiemu, inflanckiemu etc., panu memu miłosciwemu, i temu nierozdzielnemu ciału Koronie polskiej, iż żadnego innego, okrom tegoż to krola Jmci Zygmunta Augusta i J. K. Mści potomkow, krolow polskich, wolnie a spolnie obranych, wedle czasu będących, za pana nie będę przyznawał, ale będę powinien z potomki mojemi J. K. Mści i potomkom J. K. Mści wszelakie poddaństwo i posłuszeństwo i wedle możności mojej będę życzliwym i pomocnym do wszego dobrego, a będę przestrzegał od wszego złego i szkodliwego, o którymbym wiedział, iżby albo na krola J. Mści albo na Koronę polską przyjść miało. Przysięgam też, iż Jego Krolewskiej Mści wiernie radzić będę, tajemnice, ktoremi przez Jego Krolewską Mść i przez Jego Krolewskiej Mści rady będą powiedziane, ktoreby przynależały albo Jego Krolewskiej Mści samemu albo Rzeczypospolitej spolnej koronnej albo obojema społem, nikomu ku szkodzie krola Jmci i Rzeczypospolitej spolnej nie objawię i wedle możności mej pożytki Jego Krolewskiej Mści i Rzeczypospolitej spolnej koronnej pomnażać będę. A cokolwiek będę rozumiał abo wiedział, abobyh poczuł krolowi Jmci i Koronie i Rzeczypospolitej spolnej szkodliwego, przestrzegę. A iżby to nie było, będę się zastawiał i to uchraniac wedle możności mojej będę i wszystkie rzeczy będę czynił wiernie, posłuszenie i pilnie, tak jako na dobrą i wierną radę należy. Tak mi Panie Boże racz pomodz w Trojcy jedyny i Święta Ewangelja.

151.

Lublin na sejmie, 4 lipca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski zatwierdza unję Korony z W. Księstwem litewskiem, zawartą na sejmie lubelskim przez panów rady i posłów ziemskich koronnych i litewskich.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 211 a. Dokument pergaminowy, szer. 75, wys. 53, zakł. 6 cm., dobrze zachowany, pismo kaligraficzne wyraźne i czytelne, inwokacja zajmuje cały pierwszy wiersz, początkowy inicjał W pięknie ozdobny, u dołu z lewej strony podpis królewski. — Pieczęć królewska mniejsza (zob. u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich nr. 54), dobrze zachowana, wisi na sznurze skręconym z jedwabiu niebieskiego, żółtego, białego i różowego. — In dorso zapiski: 1) Declaratio artykułow uniej uczynionych Aⁿ 1569 (reka XVI w., obok znak 8); 2) Declaratio unionis inter Regnum Poloniae et Magnum Ducatum Lithuaniae de data Lublini 4 mensis Julii, A. 1569. N° 19. Z. 42. (reka XVII w.); 3) Przywilej polski krola Augusta, deklaracja artykułow uniej między Koroną i W. K. L., w Lublinie uczyniony z pieczęcią, roku 1569, die 4 Julii. Litera B. Szufl. 4. sztuka 4. (zapiska i sygnatura z r. 1721); 4) Szuflada N° 2. Fascic. 2. Sztuka 2. (sygnatura na naklejonej kartce z r. 1744). — 2. Biblioteka ord. Zamojskich, dok. nr. 494. Dokument pergaminowy, szer. 81, wys. 57, zakł. 9 cm., doskonale zachowany, tylko na zagięciach nieco zatarty. Inicjały W, I, P i A wykonane ozdobnie piórkiem, początki ustępów pisane kapitalikami. — Pieczęć królewska mniejsza (j. w. Or. 1), doskonale zachowana, miseczka woskowa nieco nadniszczona, w różnych czasach uzupełniona białym woskiem, u dołu dokumentu z lewej strony podpis królewski. — In dorso zapiski: 1) Literae unionis Regni Poloniae cum Lithuania A. D. 1569 (reka XVI w.); 2) 1569 (reka XVI w.); 3) Lituaniae N° 112 (reka XVII w.). Zielonym atramentem wypisana nowa sygnatura: B. O. Z. 494, z boku: 93 (reka XVII w.).

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 57^v—64^r: Confirmatio unionis Magni Ducatus Lituaniae cum Regno Poloniae. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 493—507: Confirmatio unionis Magni Ducatus Lituaniae cum Regno Poloniae. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Ekstrakt z Kop. 1, wydany 6 grudnia 1570 r., ob. niżej w tem wydawnictwie pod datą. — 4. Muzeum Czart. ręk. 2179 str. 127—132. Jest to kopja z XVII w. — 5. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 91 str. 535—564: Privilegium Sigismundi Augusti regis Poloniae respectu unionis Magni Ducatus Lithuaniae cum Corona Regni. Od góry aktu zapisek: Ex orig. Arch. Na końcu aktu zapisek: Roku tysięcznego siedemsetnego osiemdziesiątego czwartego miesiąca februarii jedenastego dnia, stanąwszy osobiście u sądu ziemskiego Księstwa żmudzkiego repartycji rossyjskiej W. IM, pan Ignacy Micewicz pisarz ziemski Księstwa żmudzkiego przez palestranta przysięgłego W. IM. pana Jana Swiderskiego łuczmiestrza Księstwa żmudzkiego, stosując się do jednomyślnej woli Księstwa żmudzkiego czasu sejmiku boni ordinis in laudo opisanej, przywilej unji łączący Księstwo litewskie z Koroną in authentico w Archiwum Księstwa żmudzkiego znajdujący się i dla odesłania do akt metryk litewskich od najjaśniejszego krola JMci szczęśliwie panującego rekwirowany, aby treść i wyrazy tego to przywileju w księgach Księstwa żmudzkiego potomności pozostały, do wciągnięcia podał. Jacek Antoni Putkamer prezydent ziem. Księstwa żmudzkiego. Benedykt Wołłowicz sędzia ziemski Księstwa żmudzkiego, starosta lingowski. Felicjan Karp sędzia ziemski Księstwa żmudzkiego, protunc pisarz. Zgodzono z księgami. Wiktory Jarud regent ziemski Księstwa żmudzkiego.

Roku 1784 miesiąca apryla dwudziestego dnia stawający obecnie u sądu zadwor-nego assessorskiego Wielkiego Księstwa litewskiego patron urodz. Jozef Fergin rotmistrz powiatu upitskiego takowy przywilej unji, łączący Wielkie Księstwo litewskie z Koroną polską, w ekstrakcie znajdujący się, do akt podał.

Joachim Chreptowicz
podkanclerzy W. Ks. lit.

Jan Jeleński
pisarz dekretowy W. Ks. lit.

Ta kopja przepisana z oryginału pergaminowego roku Pańskiego tysięcznego siedemsetnego osiemdziesiątego piątego dnia czternastego miesiąca lipca, przy którym znajduje się na sznurku z różnego koloru będącym pieczęć jedna. — 6. Muzeum Czart.

rek. 77 (*Teki Naruszewicza t. 77*) nr. 92 str. 565—573: Privilegium unionis Lithuaniae cum Regno. *Od góry aktu zapisek*: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii. *Na końcu aktu zapisek*: Ex originali Arch. Nieswie. — 7. *Muzeum Czart. rek. 77 (Teki Naruszewicza t. 77)* nr. 93 str. 575—588: Confirmatio unionis Magni Ducatus Litvaniae cum Regno Poloniae. *Od góry aktu zapisek*: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis.

Dr. 1. Wójcicki, Biblioteka starożytna t. VI str. 235—251 (z rękopismów Archiwum króla Stanisława Augusta, Volumen 221 pag. 145, zbioru Adama Naruszewicza). — 2. Sarnecki, Pamiątka unji litewskiej r. 1569, str. 59—69 w dopisku.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Or. 1, odmianki z Or. 2, Kop. 1 (M) i 3 (E). Or. 1 dano pierwszeństwo przed Or. 2 ze względu na to, że był przechowywany w Archiwum wielkksiążęcym, następnie w nieświeskim, gdy Or. 2 do Archiwum skarbcza koronnego nie został wcielony i pozostał w prywatnym Archiwum Zamojskich.

W imię pańskie amen. Ku wiecznej tej rzeczy pamięci. Godzi się, aby to wszystko, co się kolwiek przez nas w rzeczach wielkich i ważnych stanowi i co wiecznymi^a czasy trwać ma, ku pożytku zwłaszcza i zadzierzeniu w całości i w jedności państw naszych tak opatrzyło i obwarowało pismem, jakoby o tym wątpliwość żadna nigdy nie była. A tak my Zygmunt August z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski i ktemu ziem^b krakowskiej, sandomirskiej^c, siradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, kijowskiej, ruskiej, wołyńskiej, pruskiej, mazowieckiej, podlaskiej, chełmieńskiej, elbińskiej, pomorskiej, żmodzkiej, inflandzkiej^d pan i dziedzic

1. oznajmujemy wszystkim^e wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako potym będącego wieku ludziom^f, iż przyjechawszy tu znowu panowie rady, posłowie ziemscy i inne stany wszystkie^g Wielkiego Księstwa litewskiego, tak duchowne jako świeckie^h, na ten sjemⁱ spólny lubelski przez nas obiema narodom, polskiemu i litewskiemu, ku utwierdzeniu i wykonaniu tak uniej, jako^j artykułów do niej należących na dzień dwudziestego trzeciego^k księżyca grudnia roku przeszłego tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego^l osmego złożony i do tych czasów jednostajnie dzierzany i kontynuowany, tedy przypatrzwszy się dobrze pospołu i z pany radami, posły ziemskimi i innymi^m stany koronnymi i litewskimiⁿ temu wszystkiemu, co się kolwiek około tej uniej, tak za czasu przodków naszych, królów polskich, jako też już i pod szczęśliwym^o panowaniem naszym z obu stron między tym^p obojem narodem działo i sprawowało, a mianowicie przypatrzwszy się w tej mierze tak przywilejom wszystkim^q starym, a zwłaszcza więc przywilejowi króla Aleksandra, stryja naszego^r, jako i wykładowi a^r deklaracji naszej^s, tak na warszawskim^t, jako i tu na tym lubelskim sejmie uczynionej i przywilejem tu na tym sejmie około uniej stanom koronnym przez nas danym^u utwierdzonej, obaczając, iż na tym wszystkim^t, [cokolwiek się w tych przylejach i deklaracjach zamyka, obojemu narodowi niemało należy, przodkiem te przywileje wszystkie^u i deklaracją naszą dobrowolnie z obu stron przyjęli i onę^v całymi,

151. ^a Or. 2 wiecznymi. ^b Or. 2 ziemie. ^c Or. 2 sandomierskiej. ^d Or. 2 chełmieńskiej, elbieńskiej (M. elbieńskiej), pomorski, żmodzki, inflandzkiej etc., M. dodaje i. ^e Or. 2 wszystkim. ^f Or. 2 potym będącym wieku ludziom. ^g Or. 2 wszystkie. ^h Or. 2 świeckie. ⁱ M. sejm. ^j E. dodaje i. ^k Or. 2 i M. dwudziesty trzeci. ^l Or. 2 i M. sześćdziesiątego, E. tysiąc pięćset sześćdziesiąt. ^m Or. 2 ziemskimi innymi. ⁿ Or. 2 koronnymi i litewskimi. ^o Or. 2 szczęśliwym. ^p Or. 2 tem. ^q Or. 2 wszystkim. ^r Or. 2 i M. i. ^s Or. 2 warszawskim. ^t Or. 2 wszystkim. ^u Or. 2 wszystkie. ^v Or. 2 one.

151. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 82. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 90. ³ Ob. w tem wydawnictwie nr. 115.

mocnymi a w niczym nienaruszonymi^a na wieczne czasy być przyznali. Potym artykuły z tych przywilejow i deklaracji w osobliwe spisy swoje spolne, ktore tu między sobą na tym lubelskim^b sejmie spisali^c i pieczęciami swojemi z obu stron zapieczętowali^d, wszystko^e zaraz^e zamykając wpisali, z dokładem tylko^f niektórych rzeczy potrzebnych i do tej uniej należących. Umacniając to i utwierdzając czciami i przysięgami swymi^g za się i za potomki swe, cokolwiek w tych tam spisach ich spolnych włożono i wyrażono jest, jako rzeczy do zjednoczenia a do spolnej brackiej miłości należące, tak jako o tym listy spolnych spisow ich z obojej strony w tej mierze dane szerzej omawiają. Ktorego ich spolnego zwolenia w spolnych spisach opisanego ty są własne artykuły.

2. Naprzod, iż aczkolwiek były^h stare spisy przyjacielstwa, sprzymierzenia, pomnożenie i lepszy sposob Rzeczypospolitej, tak Korony Polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego czyniąceⁱ etc., wszakoż iż się nieco w nich widzi być różnego od dobrego i szczerego braterstwa dufania, przeto dla mocniejszego spojenia wspolnej i wzajemnej^j miłości braterskiej i w wiecznej obronie obudwu państw spolnej, niewątpliwej wiary braterskiej czasy wiecznymi ku chwale Bożej, Jego Krolewskiej Mci, z wiecznem podziękowaniem godnej sławie i tychże obudwu nazacniejszych, polskiego i litewskiego, narodow i też ku rozszerzeniu niezamierzonej i wiecznej czci, ozdobie, okrasie, zmocnieniu, uczciwości, zacności i majestatu spolnego wiecznemu rozszerzeniu one stare sprzymierzenia ponowili i umiarkowali w tym wszystkim^k, jako niżej opisano.

3. Iż^l już Krolestwo polskie i Wielkie Księstwo litewskie jest jedno nierozdzielne i nieróżne^m ciało, a także nieróżna ale jedna spolna Rzeczpospolita, ktora się ze dwu państw i narodow w jeden lud zniosła i spoiła.

4. A temu obojemu narodowi żeby już wiecznymi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden krol spolny rozkazował, ktory spolnemi głosy od Polakow i od Litwy obran, a miejsce obierania w Polsce, a potym na Krolestwo polskie pomazan i koronowan w Krakowie będzie. Ktoremu obieraniu wedla przywileju Aleksandrowego niebytność ktorej strony przekazać niema, abowiem powinneⁿ et ex debito rady i wszystkie^o stany Korony polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego wzywane być mają.

5. Obieranie i podnoszenie wielkiego księdza litewskiego, ktore przedtym osobno bywało w Litwie, aby już tak ustało, żeby i znak żaden albo podobieństwo na potym nie było^p, z ktoregoby się okazało albo znaczyło podnoszenie albo inauguracja wielkiego księdza litewskiego. A iż tytuł Wielkiego Księstwa litewskiego i urzędy zostawają, tedy przy obieraniu i koronacji ma być obwołan zaraz^q krolem polskim^r i tenże wielkim^s księdzem litewskim, ruskim, pruskim, mazowieckim, żmodzkim, kijowskim, wołyńskim, podlaskim, inflanckim^t.

6. Successio Jego Krolewskiej Mci naturalis et haereditaria, jeśliby Jego Krolewskiej Mci i komukolwiek z przyczyny jakiejkolwiek w Księstwie litewskim^u służyła, nie ma już wiecznymi czasy przeszkadzać tego spolku i zjednoczenia obojga narodow i obieraniu^v spolnego jednego pana, ktorej Jego Krolewska Mć Koronie wiecznymi czasy odstąpił, nie wątpiąc w tym i to też sobie warując, żebyśmy ani samej osoby Jego Kro-

151. ^a Or. z całemi, mocnemi i w niczym nienaruszonymi. ^b Or. z lubelskiem. ^c W E. brak. ^d Or. z wszystko. ^e W Or. z brak. ^f Or. z telko. ^g Or. z swemi. ^h M. były. ⁱ M. czyniąc. ^j Or. z zajemnej. ^k Or. z wszystkim. ^l W M. brak. ^m M. nierozłączne. ⁿ Or. z powinnie. ^o Or. z wszystkie. ^p Or. z belo. ^q M. zaraz obwołan. ^r Or. z polskiem. ^s Or. z wielkiem księdzem litewskim. ^t W Or. z wszystkie końcówki w tytule na — iem. ^u Or. z litewskim. ^v M. obierania.

lewskiej Mci, ani potomstwa własnego, jeśliby Jego Krolewskiej Mci ktore Pan Bog dać raczył, nie zgołocili, ale żeby potciwe a stanowi jego przystojne od Rzeczypospolitej opatrzenie miało, jeśliby na krolestwo nie było^a wzięte, a wszakoż nie czyniąc żadnej dismembracji koronnej, o czym w deklaracji Jego Krolewski Mci i w recesie sejmku walnego warszawskiego¹ dostateczniej^b jest opisano i obwarowano.

7. A przy koronacji nowego krola mają być przez krola koronowanego poprzyjęzone i zaraz konfirmowane na jednym^c liście i jednemi słowy na wieczne czasy prawa, przywileje i wolności poddanych wszystkich^d obojga narodow i państw tak złączonych.

8. Sejmy i rady ten oboj narod ma zawždy mieć spolne koronne pod krolom polskim, panem swym, i zasiadać tak panowie między pany osobami swymi^e, jako posłowie między posły, i radzić o spolnych potrzebach tak na sejmie, jako i bez sejmku, w Polsce i w Litwie.

9. Też aby jedna strona drugiej była radą i pomocą, aby Jego Krolewska Mć prawa, przywileje, tak wszem ziemiam i narodom, tak Korony Polskiej, jako^f Wielkiego Księstwa litewskiego i ziem do nich należących^g, wszelakim^h pismem nadane przywilejeⁱ i prawa od wszech przodkow Jego Krolewskiej Mci i od Jego Krolewskiej Mci samego, z dawnych czasow i od poczęcia uniej wszem wobec i każdemu z osobna jakimkolwiek¹ sposobem nadane, i wolności, dostojenstwa, prerogatywy, urzędy wszystkie^k obojga narodu całe i nieporuszone zachował, wszystkie^l prawa, sądy, wysady, stany książęce i familje szlacheckie przerzeczonych narodow, uchwały sądowe zdawna do tego czasu zachowane każdemu stanu mocnie i nieporuszenie.

10. Przysięgi rad, dygnitarzow, urzędnikow, starost narodu litewskiego i przedniejszych domow ludzi, ktorzyby je czynić mieli, przy mocy zostać mają, jakośmy też i sami siebie spolnie, tak przywilejami, jako spolnem spisaniem na sejmie warszawskim^m spolnymⁿ zostawili tym wykładem, iż na potym wszystkie^o takowe przysięgi krolowi koronowanemu i Koronie Polskiej czynione być mają, także około przysięg trzymania spiskow popolitych zachować się ma i statecznie sobie trzymać wedle przywileju Aleksandrowego.

11. Też we wszystkich^p przeciwnościach spolną mocą^q my obojgo narodu prełaci, rady, barones i wszystkie^r stany pomagać sobie mamy wszystkimi^s siłami i możliwościami, jako spolnej radzie pożytecznie i potrzebnie będzie się zdało, szczęśliwe i przeciwne rzeczy za spolne rozumiejąc i wiernie sobie pomagając. Foedera aut pacta albo znowy i przymierza z postronnemi narody wedle spolnej zgody warszawskiej na potym żadne czynione ani stanowione, żadni też posłowie w rzeczach ważnych do obcych stron posyłani^t być nie mają, jedno za wiadomością i radą spolną obudwu narodow, a przymierza albo stanowienia z ktorymkolwiek narodem przedtym uczynione, ktoreby były szkodliwe ktorej stronie, dierzane być nie mają.

12. Moneta tak w Polsce, jako^u i w Litwie, ma być za spolną radą uniformis et aequalis in pondere et grano et numero peciarum et inscriptione monetae, co ku skutkowi przywieść Jego Krolewska Mć jest powinien i potomkowie Jego Krolewskiej Mci będą powinni.

151. ^a Or. z belo. ^b Or. z dostatecznie. ^c Or. z jednym. ^d Or. z wszystkich. ^e Or. z swemi. ^f M. dodaje i. ^g Or. z i M. ziemiam do nich należącym. ^h Or. z wszelakiem. ⁱ Or. z przywileja. ^j Or. z jakimkolwiek. ^k Or. z wszystkie. ^l Or. z wszystkie. ^m Or. z warszawskim. ⁿ Or. z spolnem. ^o Or. z potym wszystkie. ^p Or. z wszystkich. ^q Or. z i M. pomocą. ^r Or. z wszystkie. ^s Or. z wszystkimi. ^t Or. z poselani. ^u W M. brak.

151. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 91 i 92.

13. Cła, myta wszystkie^a w Polsce i w Litwie, ziemskie i wodne, jakimkolwiek imieniem^b nazwane, tak krolewskie, jako szlacheckie, duchowne i miesckie^c, Jego Krolewska Mć znosić raczy, iżby już exnunc żadnego cła nie brano na potym wiecznych czasow od duchownych, od świeckich ludzi szlacheckiego^d stanu i od ich poddanych od rzeczy ktorychkolwiek własnej roboty i wychowania, nie zakrywając myt kupieckich ani się zmawiając z kupcy ku szkodzie i zatajeniu ceł zdawna zwykłych krolewskich, tak w Polsce, jako w Litwie.

14. Statuta i ustawy wszystkie^a, jakiekolwiek i z ktorejkoľwiek przyczyny przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustawione i uchwalone około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie Polakowi, jakokolwiekby go kto dostał i dostawał, chocia po żenie albo z wysługi albo za kupnem, darownym^e obyczajem, zamianą i ktorymkolwiek nabyciem wedla zwyczaju i prawa pospolitego, te wszystkie^a statuta aby żadnej mocy nie miały jako prawu, sprawiedliwości i też spolnej braterskiej miłości i uniej a zjednoczeniu spolnemu przeciwnie, ale aby wolno zawždy było tak Polakowi w Litwie, jako Litwinowi w Polsce, każdym słusznym^f obyczajem dostawać imienia i dzierżeć je wedle prawa, w ktorym leży ono imienie.

15. A co się tycze inszych artykułow przywileju Aleksandra krola, ktore jeszcze nie są na warszawskim^g sejmie deklaracją krola Jego Mci ani spolną zgodą deklarowane, ale na ten terażniejszy spolny lubelski z warszawskiego sejmu odkładem spolnym^h zawisły, ty wszystkieⁱ, jako są w przywilejach i spisaniu spolnym^h, a ostatecznie w Aleksandrowym przywileju i tu w Lublinie od krola Jego Mci poprzod w tej sprawie uniej danem^j opisane, w mocy zupełnej na czasy wieczne zostawać mają, a wszakże ku objaśnieniu lepszemu to przykładając, iż przy tytule Wielkie Księstwo litewskie i dostojenstwach i urządziech wszystkich^k i zacności stanow wedle opisanja przywileju krola Aleksandra cale a nienaruszenie zostać ma, gdyż to zjednoczenia i społeczności tej roztragnienia i rozdziału nie czyni.

16. Sejmow innych żadnych osobnych stanom koronnym i litewskim^k od tego czasu krol Jego Mć składać nie będzie, jedno zawždy spolne sejmy temu obojemu narodowi jako ciału jednemu w Polsce składać będzie, gdzie się Jego Krolewskiej Mci i radom^l koronnym i litewskim^k nasłuszniej zdać będzie.

17. Dygnitarstw i urzędow, jeśli ktore wakują albo wakować w Wielkim^m Księstwie litewskim^k na potym będą, krol Jego Mć nie ma dać nikomu, ażby pierwejⁿ Jego Krolewskiej Mci i potomkom jego, krolom polskim koronowanym^o, i temu nierozdzielnemu ciału, Koronie Polskiej, przysięgę uczynił^p.

18. Opatrujemy też dostatecznie i warujemy stany i osoby Wielkiego Księstwa litewskiego, aby egzekucja ich samych i potomkow ich nietylko^q wedle statutu Aleksandra krola, ale ani wedla żadnych przywilejow, listow, konstytucyj i uchwał sejmowych w Koronie polskiej uczynionych, danych i uchwalonych jakichkolwiek przeszłych około dobr stołu Jego Krolewskiej Mci w Wielkim^m Księstwie litewskim^k, od wszech przodkow i^r od Jego Krolewskiej Mci samego od zaczęcia uniej w Wielkim^m Księstwie litewskim^k komużkolwiek rozdanych, żadnego stanu, nie doległa, ale wszystkie^a prawa, przywileje, od wszech przodkow Jego Krolewskiej Mci i Jego Krolewskiej Mci samego

151. ^a Or. z wszystkie. ^b Or. z jakimkolwiek gimieniem. ^c Or. z szlacheckie, duchowne i miejskie

^d Or. z szlacheckiego. ^e Or. z darownem. ^f Or. z słusznem. ^g Or. z warszawskim. ^h Or. z spolnem.

ⁱ Or. z wszystkie. ^j Or. z wszystkich. ^k Or. z litewskim. ^l Or. z i M. radam. ^m Or. z Wielkiem.

ⁿ Or. z pierwej. ^o Or. z polskim koronowanym. ^p Or. z uczyniel. ^q Or. z nietelko. ^r W E. brak.

151. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. II5.

od zaceżenia uniej Wielkiemu Księstwu litewskiemu i narodom litewskim, ruskim, żmodzkim i innym^a narodom i obywatelom Wielkiego Księstwa litewskiego i też ziemiam, powiatom, familjam i osobam^b do tych czasow dane całe, zupełne i niwczym nienaruszone zostały, także wieczności, feuda albo lenna, frymarki, zamiany, dożywocia, zastawy wszelakie na sejmie i bez sejmow uczynione wedle^c każdego przywileju wiecznemi czasy dzierzane być mają, nie przywodząc ich w żadną wątpliwość ktorymkolwiek obyczajem i wykładem. Także też nadanie na dygnitarstwa, urzędy, ktore zdawna i właśnie^d na nie należały, zastawy i summy wszelakie w zupełnem prawie swym zostawione być mają, nie będąc powinni żadnej części dochodow zwykłych swych, jakimkolwiek^e obyczajem nazwanych, gdzieindziej i na co innego nad terazniejsze dzierzenie i przywileje albo listy swe do tego czasu odzierżane okrom pożytku swego obracać. A ktoby z przodkow swych, nie mając listow, co grontow i każdej possessjej jakimkolwiek^e imieniem nazwanych trzymał, pożywał, takowy tę takową swoją własność i bez listow, jako i za listy, ma wiecznie trzymać wedla statutu litewskiego starego i nowego i zwyczajow dawnych. Jakoż panowie rady i wszyscy^f stany i posłowie wszystkich^g ziem tym terazniejszym^h postanowieniem zamykają sobie i potomkom swym moc stanowienia i wznawiania jakimkolwiek^e kształtem, także wspomniania i wszelakiego wynalazku wzniesieniaⁱ egzekucjej na wysługi i insze majątności przeszłe. A iż już od tego czasu rozdawanie dobr stołu w^l Wielkim^k Księstwie litewskim^l ustać ma, wszakoż imiona, ktorebykolwiek^m z domow książęcych i szlacheckich i pańskich ku stołowi Jego Krolewskiej Mci potym przypadać będą, te takowe imiona Jego Krolewska Mć wedla wolej i łaski swej krolewskiej rozdawać ma, tak polskiego, jako i litewskiego szlacheckiego narodu ludziemⁿ, aby się tym służba ziemska wojenna nie zmniejszała. Takież w reku-peracjej od nieprzyjaciela moskiewskiego zamkow, imion^o, possessjej i dobr wszelakich będzie powinien Jego Krolewska Mć tym wracać, czyje to ojczyzny i possessje przedtym były^p przed osiągnięciem od nieprzyjaciela. A jeśli by na to miejsce dano komu co, to się do stołu krola Jego Mci wracać będzie.

19. Co wszystko^q tak, jako jest wyżej opisano, między sobą uczyniwszy^r, postanowiwszy i spolnie zezwoliwszy, prosili nas pilnie, abyśmy ku temu wszystkiemu^s zwierzchność też naszą pańską i authoritatem krolewską przydać raczyli, a to wszystko^q jako zwierzchni i jeden obudwu narodow pan utwierdzieli. A tak my, przychylając się przodkiem do powinności naszej a przytym ku prośbie i żądaniu ich zgodliwemu, bacząc być rzecz słuszną i obojemu narodowi wiecznymi^t czasy potrzebną i pożyteczną, z zwierzchności naszej krolewskiej tym listem naszym na wieczne czasy utwierdzamy, umacniamy, konfirmujemy i approbujemy to wszystko^q, na co jedno się zgodzili i co jedno w te takowe osobne^u listy swe spolnego spisania za pieczęciami swymi wpisali.

Ku lepszemu świadectwu rzeczy wyżej^v opisanych ten list^w rękąsmy swą podpisali i pieczęć naszą zawiesić rozkazali. Dan w Lublinie na walnem spolnem sejmie koronnym^x czwartego dnia^y miesiąca lipca roku Pańskiego tysięcznego pięć-

151. ^a Or. z litewskiem, ruskiem, żmodzkim i inem. ^b M. osobom. ^c Or. z wedla. ^d Or. z
własnie. ^e Or. z jakimkolwiek. ^f Or. z wszyscy. ^g Or. z wszystkich. ^h Or. z tem terazniej-
szem. ⁱ W M. brak. ^j W Or. 1 brak. ^k Or. z Wielkiem. ^l Or. z litewskiem. ^m M. ktorekol-
wiek. ⁿ Or. z ludziam, M. ludziom. ^o Or. z gimion. ^p Or. z bely. ^q Or. z wszystko. ^r W Or. 1
uczyniwsz ^s Or. z wszystkiemu. ^t Or. z wiecznemi. ^u W M. brak. ^v Or. z wyszej. ^w Or. z
i M. dodają nasz. ^x Or. z na sejmie walnem spolnem koronnem, M. na sejmie walnym spolnym koronnem.
^y Or. dnia czwartego.

setnego sześćdziesiątego^a dziewiątego, krolowania naszego roku^b czterdziestego. Przy^c bytności rad naszych koronnych obudwu narodow i obojogo stanu, tak duchownego, jako i^d świeckiego, a na imię najwielebniejszego^e ojca w Chrystusie księdza^f Jakuba Uchańskiego^g arcybiskupa gnieźnieńskiego, legati nati et Regni Poloniae primatis, Filipa Padniewskiego krakowskiego, Stanisława Karnkowskiego kujawskiego, Adama Konarskiego z Kobyłina poznańskiego, Piotra Myszkowskiego płockiego, Wiktorzyna Wirzbickiego^h łuckiego, Jerzego Pietzkowiczaⁱ żmudzkiego, Wojciecha Starozrzebskiego chełmskiego biskupow, a^j ktemu wielmożnych, urodzonych i wielebnych Sebestjana Mieleckiego^k kasztelana krakowskiego i brzeskiego starosty^l, Stanisława Myszkowskiego z Mirowa krakowskiego i starosty krakowskiego^m i ratyńskiego, Piotra Zborowskiego sandomirskiegoⁿ i stobnickiego starosty^o, Hreora Aleksandrowicza Chodkiewicza kasztelana wilińskiego^p, hetmana najwyższego Wielkiego Księstwa litewskiego, grodzieńskiego^q i mohilowskiego starosty^r, Stefana Zbaraskiego trockiego, Olbrachta^s Łaskiego siradzkiego, Ostafieja Wołowicza kasztelana trockiego, Wielkiego Księstwa litewskiego podkanclerzego^t, brzeskiego i kobryńskiego starosty^u, Jana Sirakowskiego łączyckiego i^v przedeckiego starosty^w, Jana Jeronimowicza^x Chodkiewicza grabie na Szklowie i Bychowie, starosty żmudzkiego, marszałka najwyższego^y Wielkiego Księstwa litewskiego, administratora i^z hetmana ziemie inflanckiej, kowieńskiego, płotelskiego i telszowskiego starosty^{aa}, Jana z Służewa brzeskiego i^{bb} konińskiego^{cc}, międzyrzeckiego starosty^{dd}, Bazylego^{ee} Konstantynowicza księcia Ostroskiego kijowskiego i^{ff} włodymirskiego^{gg} starosty^{hh}, Jana Krotoskiegoⁱⁱ inowrocławskiego^{jj}, Bazylego Tyszkowicza smoleńskiego, starosty mińskiego^{kk}, Jana Fierleja z Dąbrowice lubelskiego, marszałka najwyższego^{ll} koronnego i^{mm} starosty rohatyńskiego, Andrzeja Dembowskiego bełskiego iⁿⁿ rubieszowskiego starosty^{oo}, Pawła Iwanowicza Sapiha^{pp} nowogrodzkiego^{qq}, Arnolfa Uchańskiego^{rr} płockiego i^{ss} wyszogrodzkiego starosty^{tt}, Mikołaja Kiszki z Ciechanowca podlaskiego i^{uu} starosty drohickiego, Jerzego Wasilowicza Tyszkowicza brzeskiego i starosty wołkowyskiego^{vv}, Fabjana Czemy malborskiego i starosty starogardzkiego, Romana^{ww} Sanguszkowicza braclawskiego, Wielkiego Księstwa litewskiego hetmana polnego, Achacego Czemy pomorskiego i starosty gniewskiego^{xx}, Gabrjela Iwanowicza Hornostaja^{yy} mińskiego i^{zz} starosty kamienieckiego wojewod, Stanisława Sobka z Sulejowa sandomirskiego^{aaa}, podskarbiego koronnego i^{bbb} starosty tyszowieckiego i^{ccc} małogosckiego^{ddd}, Andrzeja Dembowskiego siradzkiego i^{eee} łączyckiego starosty^{fff}, Adama Drzewickiego inowrocław-

151. ^a Or. z i M. sześćdziesiątego. ^b W Or. z i M. brak. ^c Or. i Pry. ^d W Or. z brak.
^e Or. z najwielebniejszego. ^f W M. wyrazów ojca do księdza brak. ^g Or. z Uchajńskiego. ^h Or. z Wierzbickiego.
ⁱ Or. z Pietzkowicza. ^j W Or. z brak. ^k M. z Mielca. ^l M. starosty brzeskiego.
^m Or. i krakowskiego. ⁿ Or. z sandomierskiego. ^o M. starosty stobnickiego. ^p Or. z wileńskiego.
^q M. starosty grodzieńskiego. ^r M. dzierżawcy mohilowskiego. ^s M. Olbrychta. ^t M. podkanclerzego Wielkiego Księstwa litewskiego.
^u M. starosty brzeskiego i kobryńskiego. ^v W M. brak. ^w M. starosty przedeckiego.
^x Or. z Hieronimowicza. ^y Or. z najwyższego. ^z W E. brak. ^{aa} M. starosty kowieńskiego, dzierżawce płotelskiego i telszowskiego. ^{bb} W M. zamiast i jest starosty. ^{cc} W M. dodano i.
^{dd} W M. brak. ^{ee} Or. z Bisilego. ^{ff} M. starosty. ^{gg} Or. z włodymirskiego. ^{hh} W M. brak.
ⁱⁱ M. z Krotoszyna. ^{jj} M. dodaje Jana Czartorejskiego wołyńskiego, Jerzego Wasylowicza Tyszkowicza brzeskiego, starosty wołkowyskiego. ^{kk} W M. wyrazów Bazylego do mińskiego brak. ^{ll} Or. z najwyższego.
^{mm} W M. brak. ⁿⁿ M. starosty. ^{oo} W M. brak. ^{pp} Or. z Szapihy, w M. wyrazów Pawła Iwanowicza Sapiha brak. ^{qq} W E. brak. ^{rr} Or. z Uchajńskiego. ^{ss} W M. starosty. ^{tt} W M. brak.
^{uu} W M. brak. ^{vv} W M. wyrazów Jerzego do wołkowyskiego brak. ^{ww} M. dodaje kniazia. ^{xx} M. stumskiego. ^{yy} Or. z Hornostaja. ^{zz} W M. brak. ^{aaa} Or. z sandomierskiego. ^{bbb} W Or. z brak.
^{ccc} W M. tyszowieckiego i brak. ^{ddd} M. dodaje i tyszowieckiego. ^{eee} M. starosty. ^{fff} W M. brak, poczem dodaje Hreora Tryznej (E. Tryzny) smolińskiego.

skiego i^a starosty gostyńskiego^b, Stanisława Herborta^c z Fulsztyna lwowskiego i^d starosty samborskiego i drohobyckiego, Stanisława Słupeckiego lubelskiego, Andrzeja grabie z Tęczyna bełskiego, Grzegorza^e Wołowicza nowogrodzkiego i^f starosty słonimskiego, Anselma Gostomskiego płockiego i^g starosty rawskiego, Zygmunta Wolskiego czerskiego i^h starosty warszawskiego, Adama Kosińskiego podlaskiego, Chrystofaⁱ Myszkowskiego^j rawskiego, Jana Mikołajowicza Haika brześcieńskiego i^k starosty trabskiego, Jana Kostki z Stemberka gdańskiego^l, ziem pruskich podskarbiego^m i starosty puckiego i czczewskiego, Mikołaja Talwosza mińskiego iⁿ starosty dynemborskiego^o, Hieronima Ossolińskiego sandeckiego, Mikołaja Firleja^p z Dąbrowice^q wiślickiego, Jana Tarła z^r Szczekarzowic radomskiego i^s starosty pilźnieńskiego i łomaskiego, Mikołaja Ligęzy z Bobrku zawichojskiego i^t starosty bieckiego i żydaczowskiego, Wojciecha Przyjemskiego lęckiego, Jana Sienieńskiego z Sienna żarnowskiego, Jana Chrystoporskiego^u wieluńskiego, Jana Sienieńskiego z Gołogor halickiego, Jana Herburt^v z Fulsztyna sanockiego^w, Stanisława Kryskiego^x raciąskiego i^y starosty dobrzyńskiego, kasztelanow, Walentego Dembieńskiego z Dembian kanclerza, Franciszka Krasieńskiego z Krasnego proboszcza płockiego, podkanclerzego Korony polskiej, Stanisława Bażego^z z Błozwie marszałka^{aa} dwornego Korony polskiej i starosty śniatyńskiego^{bb}, Mikołaja Chrystofa^{cc} Radziwiła księcia na Ołyce i Nieświeżu, marszałka dwornego Wielkiego Księstwa litewskiego, Mikołaja Naruszewicza^{dd} podskarbiego ziemskiego Wielkiego Księstwa litewskiego^{ee}, Stanisława Ossowskiego kantora gnieźnieńskiego^{ff} i referendarza dwornego^{gg}, Jana Borukowskiego proboszcza lęczyckiego i^{hh} kanonika krakowskiego i warszawskiegoⁱⁱ, Szymona Ługowskiego proboszcza miechowskiego, Stanisława Krasieńskiego scholastyka gnieźnieńskiego^{jj}, Mikołaja Łaskiego krajczego koronnego i^{kk} starosty malborskiego i krasnostawskiego, Jana Kiszki krajczego Wielkiego Księstwa litewskiego^{ll}, Macieja Zalińskiego podkomorzego naszego i starosty^{mmm} jasienieckiego, mściborskiegoⁿⁿ i żyzmurskiego^{oo}, Łukasza Lęckiego łożniczego naszego^{pp}, Jana Parysa i innych wielu^{qq} sekretarzow, dygnitarzow^{rr}, urzędnikow i dworzanow^{ss} naszych, wiernych nam miłych. Dan przez ręce

151. ^a W M. brak. ^b M. dodaje i inowłodzkiego. ^c M. Herburt. ^d W M. brak. ^e M. Hrehora. ^f W M. brak. ^g W M. brak. ^h W M. brak. ⁱ Or. z Chrystofa. ^j M. dodaje z Mirowa. ^k W M. brak. ^l Or. z gdańskiego. ^m M. podskarbiego ziem pruskich. ⁿ W M. brak. ^o Or. 1 i 2 diremborskiego. ^p Or. z i M. Fierleja. ^q W M. brak. ^r W Or. 1 brak. ^s W Or. z i M. brak. ^t W E. brak. ^u Or. z Krzystoporskiego. ^v Or. z i E. Herborta. ^w Or. z i M. dodają Szczęsnego Parysa warszawskiego i starosty czerskiego (w M. bez i). ^x M. dodaje z Drobnina. ^y W M. brak. ^z Or. z i M. Barzeg ^{aa} M. dodaje koronnego. ^{bb} W M. wyrasów Korony do śniatyńskiego brak. ^{cc} Or. z Chrystofa. ^{dd} M. Naruszowicza. ^{ee} M. dodaje starosty markowskiego, Stanisława Sandziwoja Czarnkowskiego komandora poznańskiego i drahińskiego (E. drahimskiego) starosty. ^{ff} M. dodaje dworu naszego referendarzow, Mikołaja Łaskiego krajczego dworu naszego koronnego, Jana Kiszki krajczego W. Ks. litewskiego. ^{gg} W M. wyrasów i referendarza dwornego brak. ^{hh} W Or. z i M. brak. ⁱⁱ W M. tych dwóch wyrasów brak. ^{jj} M. dodaje Jana Powodowskiego kanclerza płockiego, Stanisława Kłodzińskiego ardiakona żmudzkiego, kanonika krakowskiego, Jana Zaborowskiego proboszcza sandomirskiego, Andrzeja Petrycego ardiakona wileńskiego, Stanisława Fogelwedera kanonika warszawskiego, Stanisława Zamojskiego starosty bełskiego, Hieronima Chojeńskiego kanonika poznańskiego. ^{kk} W Or. z brak. ^{ll} W M. wyrasów Mikołaja do litewskiego brak. ^{mmm} W Or. z i M. brak i starosty. ⁿⁿ M. mściborskiego, E. mścibowskiego. ^{oo} M. dodaje starosty. ^{pp} W M. zamiast naszego jest i starosty wolpińskiego, poczem dodaje Erazmusa Dembieńskiego chorążego dwornego, Jakuba Piaseckiego koniuszego, Erazmusa Kroczewskiego kuchmistrza, Stanisława Karwickiego oboźnego i latowickiego, Bartłomieja Zieleńskiego podkomorzego sandomirskiego, Mikołaja Tarła chorążego przemyskiego (E. przemyskiego), Jana Leśniowskiego podczaszego lwowskiego, dzierżawce dolińskiego, Andrzeja Firleja z Dąbrowice, Jana Zamojskiego, Piotra Kloczewskiego, Jana Dymitra Solikowskiego, Stanisława Krasickiego, Tomasza Drojowskiego. ^{qq} W M. brak tych trzech wyrasów. ^{rr} W M. brak. ^{ss} E. dworzan.

wielebnego księdza Franciszka Krasińskiego proboszcza plockiego, ardziakona warszawskiego, podkanclerzego koronnego, wiernego^a nam miłego^b.

Sigismundus Augustus rex
subscripsit^c.

152.

Lublin na sejmie, (po 4 lipca 1569 r.)

Porządek rady koronnej, polskiej i litewskiej, ustanowiony na sejmie lubelskim.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Arch. min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 76°—77°. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 530—533. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Dr. 1. Herburt, Statuta, str. 123—124. — 2. Konstytucje, statuta i przywileje, wyd. 1579 r., str. 103—104 (i następne wydania). — 3. Sarnicki, Statuta i metrika, str. 37—38. — 4. Januszowski, Statuta, str. 272—273. — 5. Volumina legum II 777—778.

Porządek rady koronnej, polskiej i litewskiej, jako już jednej Rzeczypospolitej, postanowiony przez króla Jego Mość i radę koronną w Lublinie na sejmie walnym spólnym roku pańskiego MDLXIX.

Arcybiskupi:

gnieźnieński
lwowski

Biskupi:

krakowski
kujawski
wileński
poznański
plocki
alsperski } alternata
łucki }
przemyslski
żmodzki
chełmiński
chełmski
kijowski
kamieniecki

Kasztelan:

krakowski

Wojewodowie koronni:

krakowski } alternata
poznański }
wileński }
sandomirski }
kasztelan wileński }
wojewoda kaliski }
    > trocki }
    > siradzki }
kasztelan trocki }
wojewoda łęczycki }
starosta żmocki }
wojewoda brzeski }
    > kijowski }
    > inowłodzłowski }
    > ruski }
    > wołyński }
    > podolski }
    > smoleński }
    > lubelski }
    > połocki }

151. ^a M. uprzejmie. ^b E. miłemu, w E. dodany taki ustęp: Franciscus Krasinski regni Poloniae vicecancellarius. Relatio reverendi Francisci Krasinski praepositi Plocensis et regni Poloniae vicecancellarii, ^c W M. brak podpisu.

wojewoda bełski
 » nowogrodzki
 » płocki
 » witepski
 » mazowiecki
 » podlaski
 » rawski
 » brześcieński
 » chełmiński
 » mścisławski
 » malborski
 » braclawski
 » pomorski
 » miński

Kasztelani więksi:

poznański
 sandomirski
 kaliski
 wojnicki
 gnieźnieński
 siradzki
 łeczycki
 żmodzki
 brzeski
 kijowski
 inowłocławski
 lwowski
 wołyński
 kamieniecki
 smoleński
 lubelski
 połocki
 bełski
 nowogrodzki
 płocki
 witepski
 czerski
 podlaski
 rawski
 brześcieński
 chełmiński
 mścisławski
 elbieski
 braclawski
 gdański
 miński

Kasztelani mniejsi:

sandecki
 międzyrzecki
 wiślicki
 biecki
 rogozieński
 radomski
 zawichojski
 lęcki
 szremski
 żarnowski
 małogoski
 wieluński
 przemyski
 halicki
 sanocki
 chełmski
 dobrzyński
 połaniecki
 przemęcki
 krzywieński
 czechowski
 nakielski
 rospierski
 biechowski
 bydgoski
 brzeziński
 kruszewicki
 oświęcimski
 kamieński
 spicymirski
 inowłodzki
 kowalski
 santocki
 sochaczowski
 warszawski
 gostyński
 wiski
 racieński
 siprski
 wyszogrodzki
 rypieński
 zakroczymski
 ciechanowski
 liwski
 słoński
 lubaczowski

konarski siradzki
konarski łęczycki
konarski kijowski

marszałek koronny
marszałek litewski
kanclerz koronny

kanclerz litewski
podkanclerzy koronny
podkanclerzy litewski
podskarbi koronny
podskarbi litewski
marszałek dworny koronny
marszałek dworny litewski.^a

153.

Łuck, 11 lipca 1569 r.

Urząd grodzki łucki poświadcza, iż Mikołaj Charliński z żoną Hanną, księżną Lubecką, złożyli wobec niego przysięgę Koronie polskiej.

Or. 1. Archiwum centralne w Kijowie t. 2043, Księga grodzka łucka, k. 324°—325, nr. 307.

Roku 69 miesjaca ijulja 12 dnja.

Priszedzi na wrjadъ jeho krolewskoe miłosti w zamokъ łuckij do mene Petra Chomeka, podstarosteho łuckoho, zemenin hospodarskij pan Mikołaj Charlinskij wospołokъ s paneju małżonkoju swoeju Hannoju knjaznoju [Ljubec]koju pokazał mi list jeho krolewskoe miłosti pod peczatu [korolja po] łatyne pisanyj, w kotorym jeho krolewskaja miłost [roskazati] pisati raczył¹ do jeho miłosti knjazja Bohusza Korecъkoho starosty łuckoho, brjasławskoho i wenickoho, a w nebytnosti jeho miłosti do podstarosteho łuckoho, aby pana Charlinskoho i panee małżonki jeho prisehi powinnoe wedle uniwersału jeho krolewskoe miłosti prisłuchali. Hdeż pan Charlinskij wospołok s paneju małżonkoju swoeju w nebytnosti jeho miłosti knjazja starosty łuckoho peredo mnoju podstarostimъ prisehu powinnoju jeho krolewskoe miłosti i korone polskoj wedle uniwersału jeho krolewskoe miłosti uczinili. Szto jest do knih khrodskich zapisano.

154.

Lublin na sejmie, 15 lipca 1569 r.

Zygmunt August król polski, wielki książę litewski, widymuje akt unji Korony z Wielkiem Księstwem litewskim, wydany na sejmie 1 lipca 1569 r. przez panów rady i posłów ziemskich koronnych.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu dok. nr. 212. Dokument pergaminowy, szer. 73, wys. 54, zakł. 6 cm., dobrze zachowany, tylko w samym środku na przestrzeni około 10 cm. pismo od wilgoci wyblakłe i zalane. — Na sznurze niebiesko-żółto-białoróżowym przywieszona pieczęć królewska większa, dobrze zachowana (zob. u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich nr. 54). — In dorso zapiski: 1) List na unję od Jego Krol. Mości dany, anno 1569 (zap. z XVI w.), niżej inną ręką: 2) Litterae unionis Sigismundi Augusti regis, datum in conventione generali lublinensi anno 1569. Nr. 43, niżej inną ręką: Nr. 110 (zapiski z XVI w., wskutek zmywania wyblakłe i mało czytelne; 3) Litera C (sygnatura z r. 1688); 4) Widimus przywileju polskiego krola Augusta na potwierdzenie

153. ^a *Herburt dodał na końcu, powołując się na ks. I, rozdz. 1, część V, takie zdanie: Referendarze też przy krolu mają moc zdanie swe na radzie powiedzieć, co powtórzyły też następne druki.*

153. ¹ *Takie pismo nie jest obecnie znane.*

uniej lubelskiej między Koroną Polską a Wielkim Księstwem litewskim de data w Lublinie 1569. Litera B. Szuflada 4, Sztuka 3. (*zapiska z r. 1721*); 5) Szuflada 2. fasc. 2 sztuka 3 (*sygnatura na naklejonej kartce z r. 1744*).

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza t. 77) nr. 94 str. 589—590: Vidimus przywileju polskiego krola Zygmunta Augusta potwierdzenia unji lubelskiej anni 1569 d. 1 iulii między Koroną polską i Wielkim Księstwem litewskim de data 15 iulii 1569. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Coll. Dogelii, na końcu: Oryginał w archiwum nieświeskim.

W Imię Pańskie amen. Ku wiecznej rzeczy pamięci. My Zygmunt August z Bożej łaski krol polski, wielki książdz litewski i ktemu ziemie krakowskiej, sieradzkiej, lanczyckiej, kujawskiej, kijowskiej, ruskiej, wołyńskiej, pruskiej, mazowieckiej, podlaskiej, chełmińskiej, elbińskiej, pomorskiej, żmodzkiej, inflanckiej etc. pan i dziedzic oznajmujemy wszem i każdemu z osobna, tak terażniejszego, jak i na potym będącego wieku ludziem, ktorym to wiedzieć należy, iż prosili nas panowie rada, książęta, panięta i posłowie ziemscy Wielkiego Księstwa litewskiego, ktorzy tu do Lublina na ten spolny walny sejm się zjachali, abyśmy jem spis około unji albo zjednoczenia tegoż Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną polską, który im panowie koronni i posłowie ziemscy tejże Korony na się dali, z książ kancelarji naszej koronnej na pargaminie wypisać i, ręką naszą podpisawszy, za pieczęcią naszą koronną zawiesistą in forma vidimus wydać rozkazali. Ktory spis od słowa do słowa w sobie tak się ma.

Tu następuje akt unji z 1 lipca 1569 r., wystawiony przez panów rady i posłów ziemskich koronnych (ob. w tem wydawnictwie nr. 149).

My tedy Zygmunt August krol przerzeczony, ku prośbie panow rad, książąt, paniąt i posłów ziemskich Wielkiego Księstwa litewskiego jako słusznej przystawając, spis około unji abo zjednoczenia tegoż Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną polską wyżej napisany, który panowie koronni i posłowie ziemscy tejże Korony strony swej im na się podali, z książ kancelarji naszej koronnej na pargaminie, jako nas żądali, wypisać i ręką naszą podpisawszy, za pieczęcią naszą koronną zawiesistą in forma vidimus wydać rozkazaliśmy, jako już jest wydany. Dan w Lublinie na spolnym walnym sejmie, dnia 15 miesiąca lipca roku Pańskiego 1569 a krolowania naszego roku 40, przy bytności tychże panow rad i posłów ziemskich koronnych i sekretarzow, urzędnikow i dworzan naszych przez ręce wielebnego księdza Franciszka Krasieńskiego proboszcza płockiego, podkanclerzego koronnego.

Sigismundus Augustus
rex.

155.

Lublin na sejmie, 19 lipca 1569 r.

Zygmunt August król polski ustanawia porządek, wedle którego marszałkowie koronni i litewscy zachowywać się mają.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Arch. min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 67—68. Porządek, wedle ktorego panowie marszałkowie, tak polscy jako litewscy, zachowywać się mają. — 2. Muzeum Czart. 301 str. 512—514: Porządek, wedle ktorego panowie marszałkowie, tak polscy jako litewscy, zachować się mają. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Zygmunt August etc. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż na tym sejmie lubelskim spólnym domawiali się tego panowie marszałkowie litewscy, aby im było ukazano, kędyby i jako urzędów swych używać mieli, gdyż im zwłaszcza sejmy odjęto, a tu je przyniesiono do Polski, a ktemu iż się już te obadwa narody zniosły do jednej rady i do jedne Rzeczypospolitej. Tedy my za radą i zdaniem stanów wszytkich, tak polskich jako litewskich, na tym sejmie zebranych, tak postanawiamy.

I. Przodkiem, aby exnunc były ista officia copulata, co się władzej i używania urzędów tych dotyczy, gdyż już panowie marszałkowie litewscy mają być za ludzie i urzędniki koronne rozumiani. A tak pan marszałek koronny ma rozdawać wota w radzie panom i radam koronnym, a pan marszałek litewski ma też rozdawać wota panom i radam litewskiem, wszakże ma być między pany marszałki consiliorum communicatio, tak żeby znaszali między sobą wszytko to, co się porządku i rozsądku tych spraw dotyczy.

2. Laski panowie marszałkowie wszyscy przed nami, tak w Polsce jako i w Litwie, podnosić mają.

3. Rząd czynić ma w Polsce na sejmie pan marszałek koronny i ma mieć sługi dla imowania złoczyniec, przy których aby też miał pan marszałek litewski swego sługę jednego albo dwu, a to dla tego, żeby się ludziom narodu litewskiego żadne ubliżenie i bezprawie nie działo. A gdzieby słudzy pana marszałka koronnego litewskiego narodu człowieka na złoceństwie pojмали, ma go pan marszałek koronny bez omięszkania żadnego odesłać do więzienia pana marszałka litewskiego, gdyż każdy z nich swego narodu ludzie sędzić i rozprawować w dworskich sprawach będzie. A gdzieby się kto trefił być pojmany in recenti crimine, któryby miał imienie tak w Litwie, jako w Polsce, tedy takiego aby spólnie panowie marszałkowie na zamku albo w dworze naszym sędzili. Także gdyby sprawa była między Polakiem a Litwinem, żeby w tej spólnie rozsądek czynili, a gdyby się nie zgodzili na jedno, tedy do nas albo do panow rad odnieść to mają.

4. Na sejmie, gdy się panowie radni zjadą, ustawy i szacunek rzeczam panowie marszałkowie za radą i wolą panow rad stanowić będą.

5. Posły cudzoziemskie spólnie panowie marszałkowie przymować mają.

6. Dekreta około poczciwości każdy marszałek narodu swego ludziom ferować ma.

7. Występować ludziom z rady i z innych miejsc przy nas, gdzie tego potrzeba będzie, wszyscy panowie marszałkowie rozkazować mają za rozkazaniem naszym.

8. Tam, gdzie sjem będzie z rozkazania naszego, panu marszałkowi litewskiemu pewna część miasta ma być wydzielona, z ktorej on pany i posły litewskie gospodami opatrować ma; wszakoż, gdzie sejmy będą miały bywać, jeszcze się będzie miało o tym mówić na bliższym walnym sejmie.

9. Tymże sposobem wyżej opisanym mają się też panowie marszałkowie dworscy zachować.

10. A gdzieby sjem walny w Litwie uchwalon był, na nim pan marszałek litewski też prerogatywę ma mieć we wszem, jako pan marszałek koronny w Polsce.

II. A to wszytko, co około tych urzędów wyżej jest opisano, do przyszłego sejmu odkładamy, na którym około tych spraw urzędów tym należących za tym zdaniem i przypuszczeniem Ich Mości panow rad wespółek z pany marszałki na postawienie nasze postanowiemy.

A dla lepszej wiary ten list rękąsmy swą własną podpisali i pieczęć przycisnąć

rozkazali. Dan w Lublinie na sejmie walnym koronnym XIX dnia miesiąca lipca roku Pańskiego M.D.LXIX°, krolowania naszego XL.

Sigismundus Augustus
rex subscripsit.

156.

Lublin na sejmie, 29 lipca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski ogłasza swoją ostateczną przemowę w sprawie unji, na sejmie lubelskim wygłoszoną.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Arch. min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 64^v—67: Ostateczna przemowa i deklaracja krola JMci około uniej. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 507—512: Ostateczna przemowa i deklaracja krola JMci około uniej. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza) nr. 102 str. 619—621: Ostateczna przemowa i deklaracja krola około unji. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii. — 4. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza) nr. 103 str. 623—627: Ostateczna przemowa i deklaracja krola Jegomości około unji. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Bibl. Zalusc.

Uw. Ob. tę przemowę króla w Źródłopismach do dziejów unji, Część III str. 187—188, Kojalowicz, Dniownik, str. 475—478.

Zygmunt August z łaski Bożej krol polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmodzki, kijowski, wołyński, podlaski, inflantski etc. oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż na tym walnym a narodom tak Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego obywatelom spólnym sejmie lubelskim, kiedyśmy między tymi narody około sprawy zjednoczenia albo uniej rzeczy do tego należące znaszali, przywodząc ony, aby już bez dalszej odwłoki skutek tego związku spólnego między sobą zamknęli, też my perswazją niżej opisaną do rad naszych i inszych stanów Wielkiego Księstwa litewskiego nie jako sędzia, ale jako mediator po wielu inszych pierwszych namowach na ostatek dnia 28 iunii uczynili. Jesteśmy od tychże wszech stanów litewskich uniżenie proszeni, abychmy im tę ostateczną w tej sprawie około unji przemowę i perswazją naszą do nich uczynioną na piśmie za podpisem ręki naszej i za naszą pieczęcią wydać rozkazali, a to dlatego, aby im insi ich bracia, obywatele Wielkiego Księstwa litewskiego, ktorzy w domiech swych pozostali, nic takiego przeczytać nie mogli, jakoby co potrzebnego i przystojnego w tej sprawie około uniej opuścić mieli. Ktora słowo od słowa tak się ma:

Iżście się W. M. na niektórych artykulech, ktore są W. Mościam od stanów koronnych podane, zasadzić raczyli, a zwłaszcza na tych, które przez nas mianowane będą, na ty my W. M. ostateczne zdanie nasze takie dawamy, o to żądając, abyście już W. M. na tym przestali, albowiem my, przypatrzwszy się zwłaszcza i przywilejowi Aleksandrowemu¹ i temu też, który w tyż słowa i w tenże sens jest tu przez nas w Lublinie około wykończenia uniej stanom koronnym dany², że to W. M. i Wielkiemu Księstwu nietylko nic szkodzić i wadzić nie ma, ale też wszytka ta sprawa obroci się dalibog ku wiecznej czci, sławie i pożytku. Gdyśmy będąc panem obojga tego państwa, jednostaj-

156. 1 Ob. w tem wydawnictwie nr. 82, 2 Ob. w tem wydawnictwie nr. 115.

nie winniśmy obmyślać dobre i potcziwe, tak koronne jako i Wielkiego Księstwa litewskiego. A tak co się tycze przodkiem artykułu około sukcesji Wielkiego Księstwa litewskiego, gdyż stany koronne W. Mci nietylko do elekcji, ale i do wszystkich spraw i wolności ich na społ biorą i zarowno z W. Mciam podzielać się jemi chcą, tedy też już i tej sukcesji, Koronie przez nas na warszawskim sejmie danej¹, na społ W. M. z niemi mieć będziecie, gdyż w jednej a nierozdzielnej Rzeczypospolitej ma iść wszystko na społ. A tak już W. M. pismem żadnym warować ani opatrować tego sobie nie potrzeba, albowiem sama to rzecz ukazuje, iż narod litewski, stawszy się za tą społecznością albo unją jednym ciałem nierozdzielnym z narodem polskim, jako inszych wolności i swobod, ktore są w Koronie, ucześniekiem się stał, tak też i ta sukcesja, ktora jest przez nas oddana Koronie, zarowno służyć ma i służyć wiecznie obywatelom Wielkiego Księstwa litewskiego jako jednemu a nierozdzielnemu ciału koronnemu będzie, zaczym wszystkiego spolnie zarowno używać W. M. będziecie. A zwłaszcza iż wolny narod do wolnego, rowny do rownego przystępuje i społem się z sobą wiąże i jednego pana spolnie zawždy obierać będą, dlaczego z tych przyczyn ten artykuł około sukcesję może w spolnych spisach W. Mci dobrze stać. A co się tycze przywileju, tu w Lublinie stanom koronnym około tej sprawy uniej przez nas danego², my radzibyśmy to byli wiedzieli, aby się to było przy bytności W. M. wszystkich działo. Wszakże, iż tak czas przyniosł, już nie rozumiemy, jakoby się to zruszyć albo odmienić miało, wszakoż jednak, iż to, co się kolwiek przez nas działo, tedy działo się wszystko z ostrzeżeniem W. M. praw i wolności Wielkiego Księstwa litewskiego, a ktemu iż się nic nie stanowiło przeciwnego spisom dawnym i uniej Aleksandrowej, nadto, iż na wszystkie artykuły w tym przywileju lubelskim opisane nietylko W. M. przyzwalacie, ale one też w swoj spis spolny włożyć chcecie, tedy nie widzimy, dlaczegobyście się W. M. obrażać mieli, iż tego to przywileju lubelskiego w tym artykule, ktorem się tytuł i urzędy Wielkiego Księstwa litewskiego warują, zminka się dzieje. Gdyż w tym to przywileju lubelskim nietylko główne wszystkie artykuły z przywilejem Aleksandra stryja naszego są wpisane, ale też cokolwiek rozumieliśmy być ku objaśnieniu artykułów przywileja stryja naszego potrzebnego, radziemy to wszystko weń włożyli, cośmy ku mocniejszemu zachowaniu i zadzierzeniu spolnego, dobrego, uczciwego i pożytecznego i ktemu ku pomnożeniu spolnej brackiej miłości między narodami W. Mci polskim i litewskim być rozumieli, ktemu tą rzeczą nie widzimy, aby się w czym miał obrażać albo poniżać zacząć W. Mci narod. Tedy mamy za to, iż W. Mśc, uważając u siebie, że to więcej ku spolnemu utczciwemu W. Mci idzie, a niżli ku czemu innemu, będziecie W. M. na tym raczyli przestać a tym pozwolenstwem sobie też jeszcze więcej stany koronne spowinowacić. Bo im W. M. więcej z obu stron dufać sobie będziecie, tym też między W. Mciam większa zgoda i miłość rość będzie, za ktora wszystko z czasem, czego jedno W. Mciom będzie potrzeba, naprawić w tej uniej będzie się mogło. A teraz już raccie W. M. dla dobrego spolnego na tym przestać i w tym się zgodzić z stany koronnymi, czego od W. M. żądają. A gdybyśmy znali, aby to W. Mci miało obelżenie albo zniewolenie nieść jakie, nigdybyśmy na to W. Mci nie wiedli, bo się do tego radzi znamy, iżemy obojemu państwu jednako powinni. Ale iż widzimy, że to, dali Bog, obroci się ku pożytku i spolnej sławie W. M., tedy już i radziemy W. Mci et pro autoritate nostra napominamy, abyście W. M. na tym przestali i na to przyzwolili, a w tę społeczność bez dalszych namow już prawym skutkiem z oba stron się wdali.

156. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 90. ² Ob. w tem wydawnictwie nr. 115.

A tak my Zygmunt August krol przerweczony na prośbę rad i inszych stanow Wielkiego Księstwa litewskiego rozkazaliśmy tym to radom naszym i stanom Wielkiego Księstwa litewskiego tę przemowę naszą wedle ich prośby z kancelarjej naszej na piśmie wydać i pieczęcią naszą zapieczętować. Dan w Lublinie na walnym sejmie koronnym. Dnia 29 iulii roku Pańskiego MDLXIX, krolowania naszego XL.

Sigismundus Augustus

rex subscripsit.

157.

Lublin na sejmie, 11 sierpnia 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski utwierdza unję, zawartą na sejmie między Koroną Polską a Wielkiem Księstwem litewskim.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza) nr. 118 str. 671—673: Przywilej Zygmunta Augusta na sejmie walnym w Lublinie będącym nadany, aby unja W. Ks. lit. nigdy się rozrywać nie mogła. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. — 2. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza) nr. 119 str. 675—676: Przywilej na sejmie walnym w Lublinie unją Wielkiego Księstwa litewskiego utwierdzający. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis.

Dr. 1. Herbut, Statuta, str. 693—695: Potwierdzenie uniej między narody polskimi i litewskimi na sejmie walnym lubelskim roku p. 1569 skończonej. — 2. Konstytucje, statuta i przywileje, wyd. 1579 r., str. 102—103 (i następne wydania): Potwierdzenie uniej między narody polskimi i litewskimi na sejmie walnym lubelskim roku 1569 skończonej. — 3. Sarnicki, Statuta i metrika, str. 1016—1018: Potwierdzenie uniej między narody polskimi i litewskimi na sejmie walnym lubelskim roku pańskiego 1569 skończonej. — 4. Januszowski, Statuta, str. 774—775: Potwierdzenie uniej. Tytuł II. Między narody polskimi i litewskimi na sejmie walnym lubelskim roku pańskiego 1569 skończonej. — 5. Volumina legum II 775—777: Potwierdzenie uniej między narody polskimi i litewskimi na sejmie walnym lubelskim roku 1569 skończonej. — 6. Źródlopisma do dziejów unji, Część III str. 257—258: Potwierdzenie uniej między narody polskimi a litewskimi na sejmie walnym lubelskim roku pańskiego 1569 skończonej.

Uw. Tu wydaje się ten akt według Dr. 1, odmianki z Dr. 5 (VL).

Zygmunt August z łaski Bożej krol polski, wielkie książę litewskie, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki etc. pan i dziedzic. Wszem wobec i każdemu z osobna oznaczamy i wiadomo czynimy^a, iż czyniąc dosyć prośbam i żądliwościam^b wszech stanow koronnych, jako i samej potrzebie Rzeczypospolitej, także powinności a urzędowi naszemu krolewskiemu, abyśmy unją Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną Polską, przez pradziada naszego i wszystkie ine stany tych państw uczynioną i potym przez ine przodki nasze, także i ich samych, utwierdzoną i umocnioną, ku takiemu końcowi i skutkowi przywiedli, jakoby nigdy niczym ani się naruszać ani nigdy rozrywać nie mogła, dla czego wedle konstytucyj naszych ten sejm walny spolny w roku przeszłym złożyliśmy i nie od czego innego zaczynali, jedno od tej samej potrzeby a sprawy uniej, do czego się stany wszystkie, tak koronne, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, stawiły, a tę sprawę wszystkę między sobą, także i my między nimi^c, co jedno należało urzędowi a zwierzchności naszej krolewskiej, wedle przywilejow, listow i spisow tak przodkow naszych, jako

157. ^a VL. czyniemy. ^b VL. prośbom i żądliwościam. ^c VL. niemi.

i ich samych, tudzież i od nas o tym poprzod wydanych i będących, a tak, jako potrzeba ukazowała, postanowili i skończyli i przysięgami spólnemi każdy tak z panow rad, jako i z stanow inych, tak sami z osob swoich, jako i za te, od ktorych tu z mocą zupełną przysłani byli, i za potomstwo swoje i ich przy wielkim zbierze ludzi stanow wszelakich i narodow różnych to umocnili i utwierdzili. A tak my tą uchwałą a mocą sejmu tego niniejszego nad listy konfirmacyj naszych o tym wydane tę wszystkę rzecz a sprawę uniej umacniamy, utwierdzamy czasy wiecznemi. O czym wszystkim listy i przywileje tak od nas popierwej i potym tu wydane, także między jemi^a samemi spisane, uczynione i poprzysiężone, szerzej obmawiają. Ktore my tu pro insertis habere volumus i ktoreśmy z tej przyczyny do akt kancelariej każdej właśnie i dostatecznie wpisać uchwałą niniejszą kazali i każdemu do wojewodztwa jego kanclerze nasi autentice pod pieczęcią naszą ekstrakty wydawać są powinni, ustawując i znajdując, iż im takowa wiara ma być dana, jako właśnie gdzieby oryginały same okazane były.

1. A pierwej, niżli to skończenie a zawarcie sprawy uniej wyżej wymienione^b stało się, z przyczyn słusznych i ważnych a za upomnieniem^c pilnym wszech stanow koronnych, pomniąc na poprzysięgłą powinność naszą, ziemie wołyńskie, kijowskie i podlańskie ze wszemi ich przyległościami i własnościami zupełnie ku Koronie Polskiej, właśnie i zdawna jeszcze przed zaczęciem tej uniej należące, jako ku własnemu ciału właściwe jego członki przywrociliśmy, tak, iż wszyscy obywatele tych ziem wedle swego każdy zawołania i stanu, wolności, swobod, własności narodu polskiego są i być mają ucześniki^d i onych używać, jako ini wszyscy obywatele koronni, i pod regimenty koronnemi być, jako już i są, i tak od urzędow polskich, od praw, w potrzebach i w sprawach swych wedle potrzeby i prawa opisania używać mają i używają. O czym w przywileju koronnym vigore restitutionis danym szerzej opisano jest. Co wszystko nigdy nieodmiennie a nieporuszenie tak trwać i być czasy wiecznemi tą uchwałą sejmową znajdujemy^e.

2. Miejsce sejmom walnym koronnym w Polsce, jako je składać mamy, tak już Warszawę na to naznaczamy. Wszakże gdzieby casus jaki przypadł znaczny, żeby tam złożon i trzyman być nie mógł, wolno nam będzie za dołożeniem^f i radą panow rad obojga narodu tam je^g złożyć, gdzieby commodius być mogło w Polsce.

3. A sejmiki powiatowe wedle obyczaju tak w Polsce, jako i w Litwie składane i trzymane być mają. Ktore oznaczenie kancelarje nasze w odsyłaniu listow i starostowie w rozsyłaniu ich tak się zachować mają, jakoby publikacja ich dwie albo^h trzy niedziele przed nimiⁱ do wiadomości ludzkiej przysła.

4. Miejsca panom radom litewskim, tak duchownym jako i świeckim, między pany radami koronnemi, jako już jednemu a spólnemu senatowi, daliśmy i naznaczyli^l, także posłom ziemskim wojewodztw litewskich między wojewodztwa koronne, ktore tak już zawsze zostawać mają, jako to jest listem naszym osobnym opisano.

5. Ktore artykuł około warunku egzekucy Wielkiego Księstwa litewskiego (jako jest opatrzony w spólnym spisku i przywileju około uniej^j między narody polskimi^k i litewskimi przez nas utwierdzonym), jako i insze w przywileju spólnie opisane nieporuszenie wiecznemi mają być dzierżane.

Przeto na lepsze świadectwo temu wszemu pieczęć naszą przycisnąć kazali. Dan w Lublinie na sejmie walnym dnia jedennastego^l miesiąca augusta roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego dziewiątego^m, panowania naszego czterdziestegoⁿ.

157. ^a VL. niemi. ^b VL. omienione. ^c VL. upomnieniem. ^d VL. uczestniki. ^e VL. znajdujemy. ^f VL. dołożeniem. ^g VL. go. ^h VL. abo. ⁱ VL. niemi. ^j VL. unji. ^k VL. polskimi. ^l VL. 11. ^m VL. 1569. ⁿ VL. 40.

157. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 152.

158.

Knyszyn, 12 października 1569 r.

Zygmunt August król polski, odmawiając księciu słuckiemu osobistego przyjęcia przysięgi, poprzednio na sejmie z powodu nieobecności jego nie złożonej, dozwala mu poczekać na powrót komisarzy, którzy tę przysięgę mają odeń odebrać.

Or. 1: obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) str. 74—76 pod nagłówkiem: Protestatio magnifici ducis Slucensis de praestando iuramento. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 526—529: Protestatio magnifici ducis Slucensis de praestando iuramento. Jest to odpis współczesny z Kop. 1. — 3. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza) nr. 134 str. 723—725: Protestatio ducis Slucensis de praestando iuramento. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collectionis Dogelii. — 4. Muzeum Czart. ręk. 77 (Teki Naruszewicza) nr. 135 str. 727—729: Protestatio ducis Slucensis de iuramento praestando. Od góry aktu zapisek: Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis. Collect. Dogelii.

Zygmunt August z łaski Bożej król polski, wielki książę etc., oznajmujemy wszystkim wobec, komu to wiedzieć należy, iż wielmożny Jerzy książę Słuckie, przyjachawszy do nas, uniżenie wedle poddaństwa swego przy bytności panów rad naszych polskich i litewskich, którzy przy nas na ten czas byli, przed nami przełożył, jako, jadąc już ku nam, zetkał się w drodze z urodzonym Bartoszem Szychorskim stolnikiem podlaskim i Bazylim Derewińskim, sekretarzmi i komisarzmi na sejmie lubelskim przez nas za radą wszech stanów koronnych ku odbieraniu przysięgi na unję od tych panów rad Wielkiego Księstwa litewskiego, którzy na lubelskim spólnym sejmie nie byli, deputowanych i do Wielkiego Księstwa litewskiego posłanych, przed którymi gdy powinna przysięgę na spólne spisy narodów polskiego i litewskiego, także też i do rady koronnej wedle uchwały sejmu lubelskiego, choć w drodze a nie we własnym domu jego potkali, jako posłuszny zwierzchności naszej i uchwały sejmowej chciał uczynić, pytał się przodkiem od nich, którym kształtem przysięgę chcieliby od niego przyjąć. Od których gdy wyrozumiał, że na spólne spisy uniej tylko, a nie w radę koronną mieli poruczenie od niego przysięgę przyjąć, książę, rozumiejąc się być nietylko wedle stanu swego starożytnego książęcego obywatelem Wielkiego Księstwa litewskiego, ale też i radą naszą, jako z przodków swoich, tak też i za tym przywilejem, który się na to mieć mieni od nas sobie i rodzinie swojej dany, przytym mieniąc się mieć list nasz do siebie pisany i od komisarzy sobie oddany, w którym mieliśmy jemu rozkazać, aby jako wielka a zacna rada nasza tę powinność uczynił, opowiedziawszy się tedy przerzeczonym komisarzom, że przed nimi jednej przysięgi bez drugiej, aby ubliżenia jakiego prawu swemu nie uczynił, uczynić nie godzi mu się, wzięwszy sobie w tej mierze do nas i przyjachawszy tu, przełożywszy przed nami tę sprawę, którą miał z komisarzem, uniżenie nas wedle poddaństwa swego przy radach naszych, na ten czas przy nas będących, prosił, abyśmy przodkiem łaskawie to od niego przyjęli, że książę nie z uporu jakiego albo z nieuważenia zwierzchności naszej pańskiej i sejmowej uchwały tej powinnej obojej przysięgi przed komisarzem nie uczynił, ale za tymi przyczynami wyżej mianowanemi, prosząc nas, abyśmy sami tę przysięgę od niego przyjęli, dokładając tego, że on, jako poty wszystkie lata był zawždy do tego chętny i życzliwy, aby ten związek uniej między narodem polskimi i litewskimi

dla lepszego spolnej rzeczy pospolitej mogł ku skutkowi co najrychlej przyć, tak i na przeszły sejm spolny lubelski dla wypełnienia powinności swej nie omieszkałby był wespołek z inszemi radami i stany Wielkiego Księstwa litewskiego za rozkazaniem naszym przyjechać, gdyby go był Pan Bog chorobą a niesposobnością długą zdrowia nawiedzić nie raczył. Na ktore książęce prośby myśmy odpowiedzieli, że jakośmy zwykli prośbom słusznym inszych wszytkich poddanych naszych łaskawie się przychyłać, tak też i tej żądliwości książęcej, ktorego wiary i wszelakiego powoleństwa poddańskiego przeciw nam, tak też i chęci ku tej sprawie uniej dobrześmy przed tym doznali, radziłyśmy dosyć uczynili, lecz iż tę sprawę odbierania przysięgi za uchwałą sejmową od tych, ktorzy na sejmie jej nie uczynili, na komisarześmy włożyli, nie zdało się nam, abyśmy nad postanowienie sejmowe, w ktorym nie dotkniono tego, abyśmy bez sejmu takie przysięgi przyjmowali, gdyż to komisarzom samym jest zlecono, od książęcia przysięgę przyjmować mieli. Wszakże prośbie książęcej poniekąd dosyć czyniąc, a zwłaszcza iż kommisarzom naszym do Słucka wracać się dalekoby było, pozwoliliśmy tego, aby skoroby za dwie niedzieli komisarze tu do nas przyjechali, przypatrzwszy się instrukcji ich w tej mierze przy bytności ich, aby się uchwale sejmowej nic nie derogowało, powinności swojej przed nami dosyć uczynił. Czego książę, będąc od nas wdzięczen, prosił nas za to, abyśmy tego posłuszeństwa i powoleństwa jego przeciw nam i uchwale sejmowej świadectwo na piśmie z kancelarji naszej wydać rozkazali, a to postrzegając tego, aby tym czasem nań jako na człowieka śmierć nie przyszła, zacych nieprzyjacieli jego mogłby jemu albo potomstwu jego co nieprzystojnego przyczytać, a zatym jakie trudności zadawać. A tych my, słusznym prośbom książęcym dawając miejsce, dla lepszego jego bezpieczeństwa to świadectwo albo protestacją książęcą rozkazaliśmy pod pieczęcią koronną jemu wydać. Dan w Knyszynie XII dnia miesiąca października roku Pańskiego M.D.LX.IX, krolowania naszego XL.

Franciscus Krasieński
R. P. vicecancellarius
subscripsit.

Relatio reverendi Francisci Krasieński
praepositi Plocensis, archidiaconi Varsoviensis
et Regni Poloniae vicecancellarii.

159.

W Warszawie na sejmie, 3 lipca 1570 r.

Zygmunt August król polski stwierdza, że Mikołaj Czyżowski kasztelan połaniecki, który nie był obecny na sejmie lubelskim w r. 1569, teraz zaprzysięgił unję Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie. Metr. kor. t. 109 str. 155—156: Iuramentum castellani Polanecensis ratione unionis.

Zygmunt August. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż jako na blisko przeszłym sejmie lubelskim wszytkie rady nasze i stany, tak koronne, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, na zjednoczenie abo unję, ktora się Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną naszą stała, powinny przysięgę uczyniły, a do inych, ktorzy na tymto sejmie lubelskim nie byli, pewni kommisarze do ziem ku czynieniu przysięgi są deputowani, tak też urodzony Mikołaj Czyżowski kasztelan połaniecki,

gdyż na on czas na sejmie lubelskim przez pewne przyczyny nie był, teraz tu na terazniejszy sejm przyjachawszy przed nami w rotę takową, jako i inne rady nasze, na przereczoną unję z miejsca swego przysiągł i powinności tej, której Rzecz Pospolita od niego potrzebowała, z osoby swej dostatecznie dosyć uczynił, nic w tym władzej komisarzów naszych do ziem dla odbierania takowych przysiąg deputowanych mi derogując. A dla lepszej tego wiary do listu niniejszego pieczęć naszą przycisnąćśmy rozkazali. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym trzeciego dnia księżycy lipca lata pańskiego 1570, panowania naszego 41°. Relatio [magnifici Valentini Dąbiński regni Poloniae cancellarii].

160.

Warszawa na sejmie, 8 lipca 1570 r.

Zygmunt August król polski stwierdza, iż posłowie kijowscy, wołyńscy i braclawscy żądali zmiany pewnych wyrażen w recesie tegoż sejmu, tyczących się województw kijowskiego, wołyńskiego i braclawskiego, co jednak nie mogło nastąpić z powodu, że reces już był publikowany.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie. Metr. kor. t. 109 str. 191—193: Protestatio nobilitatis terrarum Kiioviae Woliniae et Bracławiae.

Zygmunt August etc. Oznajmujemy tym listem naszym wszystkim wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy. Opowiedali nam posłowie ziemie kijowskiej, wołyńskiej i województwa braclawskiego, że w recesie tym na terazniejszym walnym warszawskim sejmie z kancelarjej naszej koronnej wydanem przy obwarowaniu wolności i praw Wielkiego Księstwa litewskiego obwarowanie wolności tych ziem wedle potrzeby jaśnie a znacznie nie jest opisano ani dołożono, jedno telko temi słowy jest napisano: »także też niwczym nie derogując przywilejom około przywrocenia ziem kijowskich, wołyńskich i podlaskich do Korony, które jako około egzekucji, tak i w inszych wszystkich artykułach wiecznemi czasy w mocy i w całości swej zachowujemy«, a oni prosili, aby tak było w tem napisano: »także też niwczym nie derogując przywilejom naszym za przywroceniem tech ziem kijowskiej, wołyńskiej i województwa braclawskiego do Korony im od nas nadanym około wszystkich wolności ich, które jako około egzekucji, że ich nigdy nie dołężę, tak we wszystkich artykułach wiecznemi czasy w mocy i w całości swej zostawujemy«. Przy ktorem opowiedaniu swym ci przereczeniu posłowie domagali się u nas prośbami swemi, aby to obwarowanie wolności ich tak było napisano i w recesie znacznie dołożono. Jedno że pieczętarze nasi koronni, jako kanclerz i podkanclerzy, powiedzieli, że się już to tak stać nie może, gdyż już takimi a nie inszemi słowy ten reces jest publikowan. Wszakże i ci przereczeniu posłowie tych potrzeb abo obwarowania znacznego wolnościami swym nie przebaczyli i owszem upominali się, aby to im także, jako i Wielkiemu Księstwu litewskiemu, warowane było, dla lepszej wiary i świadectwa u braciej ich dajemy i daliśmy ten list nasz, na który pieczęć naszą przycisnąćśmy kazali. Dan w Warszawie na walnym sejmie koronnym dnia osmego miesiąca lipca roku Pańskiego 1570, panowania naszego 41°. Relacja wielmożnego Walentego [Dembieńskiego kanclerza wielkiego koronnego].

161.

Warszawa na sejmie, 10 lipca 1570 r.

Zygmunt August król polski stwierdza, iż Walenty Dembieński kanclerz koronny protestował, jak na poprzednim sejmie, przeciw wdawaniu się pieczętarzy W. Ks. litewskiego w sprawy jego urzędu.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie. Metr. kor. t. 109 str. 223—225: Protestatio magnifici cancellarii Regni.

Uw. W Kop. 1. podana jest błędna data roku 1571; w tym roku nie było sejmu, wpis tego aktu znajduje się w spisie aktów z r. 1570, rok czterdziesty pierwszy panowania Zygmunta Augusta przypada na rok 1570, a nie na 1571.

Zygmunt August etc. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, że stanąwszy oblicznie przed Majestatem naszym krolewskim i przed pany radami naszemi na tym sejmie zgromadzonymi wielmożny Walenty Dembieński z Dembian kanclerz Korony polskiej, warteński starosta, oświadczał się tym sposobem: jako na przeszłym sejmie lubelskim, gdy wielmożni pieczętarze Wielkiego Księstwa litewskiego wdawać się chcieli w sprawy urzędu jego kanclerskiego przeciwko prawu i przywilejom koronnym, także statutom, którego urzędu swego i władzej kanclerskiej wedle praw i statutów on odstąpić jako nie mógł, tak też nie chciał i nie chce, tedy z tym się też i teraz na niniejszym sejmie warszawskim przed nami i radami a stany inszemi oświadcza, a cokolwiekeśmy dla skończenia unji pieczętarzom litewskim jurysdykcji i pieczęci nad narodem litewskim używać dozwolili do przyszłego sejmu, ehćąc o tym na sejmie tym ze wszytkiem stany postanowić na dalsze czasy, jednak on kładł konfirmacją naszą na tym sejmie niniejszym, w ktorej to stoi: „dostojeństw i urzędów żadnych przyczyniać ani umniejszać nie będziemy wedle praw opisanych¹. A iżby to przyczynienie urzędów beło nad prawo pospolite, pozwolić tego nie chciał ani mógł, jakoż i teraz nie pozwala i oświadcza się w tym, jako na on czas, tak i teraz przed nami i pany radami naszemi na sejmie terażniejszym zgromadzonemi, iż on w żadnym ponckie statutów i przywilejow w tej mierze o kanclerzu koronnym uczynionych odstąpić nie chce ani odstępuje, i owszem prosił, aby beł przy nich zachowan, i oświadczał się solenniter, iż urzędu swego kanclerskiego wedle praw i przywilejow koronnych i zwyczaju starodawnego używać chce. Ktore to oświadczenie my do ksiąg kancelarji naszej wpisać i pod pieczęcią koronną wydać rozkazaliśmy. Dan w Warszawie na walnym sejmie koronnym, dnia dziesiątego lipca roku Pańskiego 1570^a, panowania naszego 41.

162.

Warszawa, 15 lipca 1570 r.

Zygmunt August król polski odkłada do przyszłego sejmu postanowienie co do porządku zachowania się marszałków koronnych i litewskich.

Or. 1. obecnie nieznany.

161. * W tekście 1571.

161. ¹ Jest to art. 10 konfirmacji praw Zygmunta Augusta z r. 1550, Vol. leg.

Kop. 1. Arch. min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 85^v pod nagłówkiem: Odłożenie do przyszłego sejmku około postanowienia porządku panow marszałkow.

Zygmunt August etc. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, gdyżśmy na tym terażniejszym sejmie warszawskim spraw albo porządku, wedle ktorego panowie marszałkowie tak polscy, jako i litewscy, na urządzie swym zachowywać się mają, dla pilnych a gwałtownych potrzeb i spraw inszych naszych i Rzeczypospolitej postanowić i skończyć nie mogli, tedyśmy za zdaniem panow rad naszych, tak polskich, jako litewskich, na tymże sejmie będących, ten porządek około urzędow panow marszałkow przez nas na lubelskim sejmie blisko przeszłym uczyniony¹ i postanowiony, a na ten warszawski sejm dla skończenia jego odłożony, w tejże mocy, jako jest opisany, zostawiwszy, do blisko przyszłego sejmku listem naszym niniejszym odkładamy, na którym około tychże spraw albo porządku urzędow tym należącego stanowić i kończyć będziemy. Ku czego lepszemu świadectwu pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, XV° dnia miesiąca lipca roku Pańskiego M.D^o.LXX°, panowania naszego XLI.

163.

Lublin, 6 grudnia 1570 r.

Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu wcielenia Podlasia do Korony polskiej z 5 marca 1569 r.

Or. 1. Archiwum główne w Warszawie, dok. nr. 195 (nr. katalogu 1.406). Dokument pergaminowy, szer. 74, wys. 52, zakł. 8.7 cm. — Na grubym sznurku jedwabnym bialo-czarnym wisi dobrze zachowana pieczęć mniejsza koronna (zob. u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich nr. 45). — In dorso zapiski: 1) Przywrocenie Podlasza do Korony Polski (ręka XVI w.); po wyrazie Podlasza dodała ręka XVII w.: za krola Augusta; 2) A. A.; 3) Nr. 110. R. 1730.

Po pełnym tekście aktu wcielenia Podlasia do Korony, wydanego w Lublinie 5 marca 1569 r., zob. w tem wydawnictwie nr. 97, następuje taki ustęp:

Nos itaque, inhaerendo constitutioni conventus praeteriti Lublinensis, mediante qua decrevimus litteras huiusmodi iis, qui eas indigerent, ex actis cancellariae nostrae descriptas extradere¹, quapropter et has praesentes ex actis recensitis nostris de verbo ad verbum describere et sub sigillo nostro extradere iussimus, decernentes easdem et omnia in eis contenta robur debitae perpetuaeque firmitatis obtinere debere. In cuius rei fidem et testimonium sigillum nostrum praesentibus est appressum. Datum Warsoviae, sexta die mensis decembris anno domini millesimo quingentesimo septuagesimo, regni vero nostri quadragesimo primo.

Frañciscus Crasinski
R. P. vicecancellarius.

162. ¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 155.

163. ¹ Volumina legum II 779.

164.

Lublin, 6 grudnia 1570 r.

Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu unji Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim z 24 marca 1569 r.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 214. Poszyt pergaminowy, z 4 kart złożony, po obu stronach zapisany, szer. 29, wys. 25 cm., zszyty sznurem czarno-żółtym, na którym ślady przywieszenia zaginionej pieczęci. Pismo silnie zetłale, miejscami zupełnie nieczytelne, podpis królewski znikł prawie całkowicie. Dokument wypełnia karty I—4. Na karcie 4ª zapiski: 1) Ekstrakt przywileju krola Augusta na unję Korony polskiej z W. Ks. lit. Dan w Warszawie roku Pańskiego 1570, 6 grudnia. Litera B. Szufflada 5. Sztuka 3. (zapiska z r. 1721); 2) Szuffl. N° 2. Fasc. 2. Sztuka 4. (sygnatura na naklejonej kartce z r. 1744).

Po pełnym tekście aktu unji Litwy z Polską, wydanego w Lublinie 24 marca 1569 r., zob. w tem wydawnictwie nr. 115, następuje taki ustęp:

My tedy, przychylając się ku konstytucji sejmu przeszłego lubelskiego, którąśmy postanowili i rozkazali, aby listy takowe tym, którzyby ich potrzebowali, z akt kancelarnej naszej były dawane¹, tedy i ten terazniejszy słowo od słowa z akt naszych wyjąć i pod pieczęcią naszą koronną wydać rozkazaliśmy, chcący to mieć, aby jemu była wszędy wiara dana nie inaczej, jedno jakoby oryginał był okazan. Dan w Warszawie, 6 dnia miesiąca grudnia roku Pańskiego 1570, panowania naszego czterdziestego pierwszego.

Relatio reverendi Francisci Crassinski praepositi Plocensis,
archidiaconi Varsaviensis et regni Pol. vicecancellarii etc.

165.

Lublin, 6 grudnia 1570 r.

Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu wcielenia do Korony polskiej województw wołyńskiego i braclawskiego z 27 maja 1569 r.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 952. Poszyt pergaminowy, dobrze zachowany, złożony z 4 kart, szer. 30, wys. 35 cm. Zapisane trzy pierwsze karty, czwarta karta niezapisana. W pierwszym wierszu dość ozdobnie wypisane inicjały: W, P i A. Na sznurkach jedwabnych białych, któremi zszyty poszyt, przywieszona pieczęć mniejsza królewska, dobrze zachowana, wyciśnięta w czerwonym wosku, średn. 47 mm. (zob. u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich nr. 54). Na stronie zewnętrznej karty czwartej zapiski: 1) Palatinatus Vołhyniae (może ręka XVI w.); 2) A. Inkorporacja wołyńskiego i braclawskiego województw a. 1569 dnia 27 maii w Lublinie na sejmie. Continentur in hoc privilegio incorporationis varia privilegia immunitatum et iudiciorum constitutiones (ręka XVII w.); 3) N. 44.

Po pełnym tekście aktu wcielenia Wołynia i Braclawia do Korony, wydanego w Lublinie 27 maja 1569 r., zob. w tem wydawnictwie nr. 136, następuje taki ustęp:

My tedy, przychylając się ku konstytucji sejmu przeszłego lubelskiego, którąśmy postanowili i rozkazali, aby listy takowe tym, którzyby ich potrzebowali, z akt kance-

164. ¹ Volumina legum II 779.

larzej naszej były dawane¹, tedy i ten terazniejszy słowo od słowa z akt naszych wyjąć i pod pieczęcią naszą koronną wydać rozkazaliśmy, chcący to mieć, aby jemu była wszędy wiara dana nie inaczej, jedno jakoby oryginał był okazan. Dan w Warszawie, szostego dnia miesiąca grudnia roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego siedmdziesiątego, panowania naszego czterdziestego pierwszego.

Franciscus Crasinski   Relatio reverendi Francisci Crassinski praepositi Plocensis,
R. P. vicecancellarius.   archidiaconi Varsaviensis et regni Pol. vicecancellarii.

166.

Lublin, 6 grudnia 1570 r.

Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu wcielenia do Korony polskiej ziemi kijowskiej z 6 czerwca 1569 r.

Or. 1. Muzeum Czart. dok. nr. 958. Dokument pergaminowy, bardzo dobrze zachowany, szer. 69¹/₂, wys. 55, zakł. 11 cm. W pierwszym wierszu ozdobne inicjały: W, P, A i ostatnia litera N. — Na sznurkach jedwabnych bialo-czarnych przywieszona pieczęć koronna mniejsza, dość dobrze zachowana, nieco tylko uszczerbiona, średn. 47 mm., wyciśnięta w czerwonym wosku (zob. u Gumowskiego, Pieczęcie królów polskich nr. 54). — In dorso zapiski: 1) Kijoviae; 2) N. 16 (cyfra poprawiona na 5); 3) Incorporatio palatinatus Kiioviensis ad Regnum Poloniae per Sigismundum Augustum regem Poloniae. Lublini in conventione generali die 23 X bris 1569 (ręka XVII w.).

Po pełnym tekście aktu wcielenia ziemi kijowskiej, wydanego w Lublinie 6 czerwca 1569 r., zob. w tem wydawnictwie nr. 138 (tekst polski), następuje taki ustęp:

My tedy, przychylając się ku konstytucji sejmu przeszłego lubelskiego, którąśmy postanowili i rozkazali, aby listy takowe tym, którzyby ich potrzebowali, z akt kancelarnej naszej były wydawane¹, tedy i ten terazniejszy słowo od słowa z akt naszych wyjąć i pod pieczęcią naszą koronną wydać rozkazaliśmy, chcący to mieć, aby jemu wszędy była wiara dana nie inaczej, jedno jakoby oryginał był okazan. Dan w Warszawie, szostego dnia miesiąca grudnia roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego siedmdziesiątego, panowania naszego czterdziestego pierwszego.

Franciscus Crasinski   Relatio reverendi Francisci Crasinski de Crasne
R. P. vicecancellarius.   praepositi Plocensis, archidiaconi Warsoviensis et regni
Poloniae vicecancellarii.

167.

Warszawa, 6 grudnia 1570 r.

Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt aktu unji Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim, wystawionego przez panów rady i posłów ziemskich koronnych w Lublinie 1 lipca 1569 r.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 215. Dokument pergaminowy, dość dobrze zachowany, pismo nieco wyblakłe. Przez środek dokumentu biegnie w ukos

165. ¹ Volumina legum II 779.

166. ¹ Volumina legum II 779.

pasek około 1 cm. szerokości, gdzie pismo silniej wytarte i prawie nieczytelne. — Po pieczęci ślad w dwóch okrągłych dziurkach. — In dorso zapiski: 1) Ekstrakt z listu stanów koronnych na unję, H (zap. z r. 1688); 2) List od stanów W. Ks. L. dany na unję roku Pańskiego 1570. Litera B. Szuflada 5. Sztuka 2 (zap. z r. 1721); 3) Szuflada 2. Fasc. 2. sztuk 5. (sygnatura na naklejonej kartce z r. 1744).

Zygmunt August z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmodzki etc. pan i dziedzic, oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż jest prośba uczyniona do nas, abyśmy list spólnych spisów w sprawie około uniej od rad i innych stanów koronnych polskich radam i stanom Wielkiego Księstwa litewskiego dany z ksiąg kancelarjej naszej wydać rozkazali, którego listu wypis słowo od słowa tak się w sobie ma:

Po pełnym tekście aktu unji Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim, wydanego przez panów rady i posłów ziemskich koronnych w Lublinie 1 lipca 1569 r., zob. w tem wydawnictwie nr. 148, następuje taki ustęp:

My tedy, przychylając się ku konstytucyj sejmku przeszłego lubelskiego, którąśmy postanowili i rozkazali, aby listy takowe tym, którzyby ich potrzebowali z akt kancelarjej naszej były wydawane¹, tedy i ten terazniejszy słowo od słowa z akt naszych wyjąć i pod pieczęcią naszą koronną wydać rozkazaliśmy, chcący to mieć, aby temu wszędy była wiara dana nie inaczej, jedno jakoby oryginał był okazan. Dan w Warszawie, szóstego dnia miesiąca grudnia roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego siedmdziesiątego, królestwa naszego czterdziestego pierwszego.

Franciscus Crasinski

Relatio reverendi Francisci Krasinski

R. P. vicecancellarius.

praepositi Plocensis, archidiaconi Varsoviensis, canonici

Cracoviensis et regni Poloniae vicecancellarii.

168.

Warszawa, 6 grudnia 1570 r.

Zygmunt August król polski wydaje ekstrakt zatwierdzenia unji Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim z 4 lipca 1569 r.

Or. 1. Archiwum Radziwiłłów w Nieświeżu, dok. nr. 211 b. Dokument pergaminowy, bardzo zniszczony, zczerniały, rdzą pokryty, pismo miejscami nieczytelne, pergamin kruchy, łamliwy, na odwrociu w kilku miejscach popodklejany. — Po pieczęci ślad w dwóch okrągłych dziurkach. — In dorso zapiski: 1) Unio Magni Ducatus Lituaniae cum Regno Poloniae anno 1570 die 6 grudnia w Warszawie. Litera B. Szuflada 5. Sztuka 1. (zap. z r. 1721); 2) Szuflada N° 2. Fasc. 3. Sztuk 1. (sygnatura na naklejonej kartce z r. 1744).

Po pełnym tekście zatwierdzenia unji Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim przez króla Zygmunta Augusta, wydanego w Lublinie 4 lipca 1569 r., zob. w tem wydawnictwie nr. 151, następuje taki ustęp:

My tedy, przychylając się ku konstytucyj sejmku przeszłego lubelskiego, którąśmy postanowili i rozkazali, aby listy takowe tym, którzyby ich potrzebowali, z akt kance-

nymi consiliorum communicatio, to jest spolne porozumienie i znaszanie około porządku wszelkiego i tego wszystkiego, co temu urzędowi marszałkowskiemu przynależy.

Co którym sposobem przez pany marszałki ma być sprawowano^a, tak opisujemy i postanawiamy.

1. Pan marszałek tedy polski ma rozdawać wota w radzie panom i radam polskim, a pan marszałek litewski ma też rozdawać wota panom i radam litewskim.

2. Łaski panowie marszałkowie wszytcy, tak w Polsce jako i w Litwie, wszelakiego czasu podnosić mają.

3. Pan marszałek wielki polski ma mieć sługi na sejmie koronnym dla imowania złoczyńce, przy których ma też mieć pan marszałek litewski swego sługę jednego albo dwu, a to dla tego, żeby się ludziom narodu litewskiego żadne ubliżenie i bezprawie nie działo. Także też i pan marszałek wielki litewski ma mieć sługi na sejmie koronnym dla imowania złoczyńców, przy których ma też mieć pan wielki marszałek polski swego sługę jednego albo dwu, a to dla tego, żeby się ludziom narodu polskiego żadne ubliżenie i bezprawie nie działo. A gdzieby służy pana marszałka polskiego litewskiego człowieka narodu na złoczyństwie pojмали, ma go pan marszałek polski bez omieszkania żadnego odesłać do więzienia pana marszałka litewskiego. Także też, gdzieby służy pana marszałka litewskiego narodu polskiego człowieka na złoczyństwie pojмали, ma go pan marszałek litewski bez omieszkania żadnego odesłać do więzienia pana marszałka polskiego, gdyż każdy z nich swego narodu ludzie sądzić i rozprawować w dworskich sprawach będzie. A gdzieby się kto trefił^b być pojmany in recenti crimine, któryby miał imienie tak w Litwie, jako w Polsce, tedy takiego spolnie panowie marszałkowie na zamku albo na dworze naszym sądzić mają. Także gdyby sprawa była między Polakiem a Litwinem, żeby w tej spolny rozsądek czynili. A gdzieby^c się nie zgodzili na jedno, tedy do nas albo do panow rad to odnieść mają. Wszakże sądow swych marszałkowskich nie mają dalej wyciągać, niżli prawo pospolite uczy, excepto recenti crimine. A gdzieby ktorego z panow rady naszych, przy nas będących, sługę in recenti crimine pojmano, tedy zarazem za obesłaniem tego pana, ktorego sługa by był, ma być przez pana marszałka jego panu tym sposobem odesłany, żeby pan sługę swego uiścił, jakoby prawu marszałkowskiemu dostał.

4. Na sejmie, gdzie się panowie radni zjadą, ustawy i szacunek rzeczam panowie marszałkowie za radą i wolą panow rad stanowić będą.

5. Posły cudzoziemskie spolnie panowie marszałkowie przyjmować i ceremonie wszelakie zarowno odprawować mają.

6. Decreta około potciwości każdy marszałek narodu swego ferować ma.

7. Występować ludziom z rady, czynić miejsce przy nas, gdzie tego potrzeba będzie, wszytcy panowie marszałkowie rozkazować mają za rozkazaniem naszym.

8. Tam, gdzie sejm będzie z rozkazania naszego, panu marszałkowi litewskiemu pewna część miasta ma być wydzielona, z ktorej on pany i posły litewskie gospodami opatrować ma.

9. Tymże sposobem wyżej opisanym mają się też panowie marszałkowie dworscy zachowywać. Wszakże praeeminentiam marszałek litewski wielki ma mieć przed marszałkiem polskim nadwornym in absentia wielkiego marszałka koronnego.

10. A gdybyśmy byli w Litwie, pan marszałek litewski też prerogatywę ma mieć we wszytkim, jako pan marszałek polski w Polsce.

Datum na sejmie walnym warszawskim, dnia XV miesiąca kwietnia roku Pańskiego M.DLXXII, panowania naszego XLIII.

Franciscus Crassinski
praepositus Plocensis et regni Po-
loniae vicecancellarius subscripsit.

Za relacją księdza Franciszka Krasieńskiego,
proboszcza plockiego, archidjakona warszawskiego
i^a podkanclerzego koronnego etc.

170.

Warszawa, 20 kwietnia 1572 r.

Zygmunt August król polski odracza do przyszłego sejmku sprawę wyznaczenia księciu słuckiemu miejsca w senacie.

Or. 1. obecnie nieznaną.

Kop. 1. Arch. min. spraw zagranicznych w Moskwie. Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 89—90: Protestatio magnifici ducis Slucensis de assistendo loco in senatu Regni.

Zygmunt August z łaski Bożej król polski etc. oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu tego wiedzieć należy, iż wielmożny Konstantyn książę Ostroskie, wojewoda kijowski etc., imieniem wielmożnego Jerzego księcia Słuckiego, uprzejmego nam miłego, przy bytności wszech rad naszych i posłów ziemskich koronnych i Wielkiego Księstwa litewskiego prosił, aby mu według prerogatywy zwykłej domu jego starożytnego i familiej miejsce w ławicy rad naszych zdawna zwykłe, od sławnej pamięci przodków naszych postanowione i osobliwym przywilejem naszym utwierdzone, to jest podła księdza biskupa wilińskiego było naznaczone i wcale zachowane, które on sam i przodkowie jego podle księdza biskupa wilińskiego zawždy miewali. Lecz my, aczkolwiek pamiętamy, iż zawsze książę Słuckie w radzie naszej podle księdza biskupa wilińskiego miejsce swe zasiadało według prerogatywy swej starożytnej, którąśmy jemu i familiej jego dla dobrego Rzeczypospolitej osobliwym przywilejem naszym umocnili i potwierdzili, jednak na ten czas prze niesposobne zdrowie nasze, tudzież też i prze nieprzyjachanie tu na terażniejszy sejm przerzeczonego księcia Słuckiego dla niedobrego zdrowia jego tego miejsca według prerogatywy jego starożytnej naznaczyćśmy jemu nie mogli, tedyśmy to wszystko wcale i nienaruszenie przerzeczonemu księżciu Słuckiemu do przyszłego sejmku walnego koronnego odłożyli i to jego prośzenie albo opowiadanie przez brata jego księcia wojewodę kijowskiego uczynione w księgi kancelarnej naszej naprzod wpisać i potem pod pieczęcią naszą koronną wydać jemu rozkazali. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym przy bytności wszech rad naszych i posłów ziemskich koronnych i Wielkiego Księstwa litewskiego, dnia dwudziestego miesiąca kwietnia roku Pańskiego M.D.LXXII, a panowania naszego XLIII.

Franciscus Crassinski
R. P. vicecancellarius.

Relacja księdza Franciszka Krasieńskiego,
proboszcza plockiego, archidjakona warszawskiego
i podkanclerzego Korony polskiej.

171.

Kraków, 14 maja 1574 r.

Henryk król polski transumuje postanowienie króla Zygmunta Augusta z 15 kwietnia 1572 r., dotyczące się porządku między marszałkami koronnymi i litewskimi.

Or. 1. Arch. Radziwiłłów w Nieświeżu dok. nr. 216. Dokument pergaminowy, dość dobrze zachowany, na zagięciach tylko cokolwiek przez myszy nadgryziony, szer. 61,3, wys. 36, zakł. 11,7 cm. Pismo piękne, inicjały wykaligrafowane. — Na sznurku jedwabnym zielono-pomarańczowo-amarantowo-białym wisi w wosku czerwonym wyciśnięta, dobrze zachowana pieczęć kancelaryjna czyli mniejsza koronna króla Henryka (zob. u Gumowskiego Pieczęcie królów polskich nr. 59). — Na zakładce litera D. Na marginesie z prawej strony zapisek (ręką XVII w.): Roku 1643 miesiąca maja osmnadcatoho dnja pan Jakubъ Halimin ses przywilej Eho Kor. Miłosti do akt u sudu podał. Krzysztof Chodkiewicz wojewoda wileński, marszałek trybunalski mp. Marianъ Wołowicz pisar. — In dorso zapiski: 1) Przywilej krola Henryka porządku pp. marszałkow tak koronnych jak W. Ks. l. od krola Zygmunta Augusta postanowionego (ręka XVII w.); 2) 5.; 3) wpi-salem. Sławski (ręka XVII w.); 4) N 1.

Henryk z Bożej łaski krol polski, wielkie ksiązę litewskie, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podlaski, iflancki etc. pan, także też andegawenckie, borbońskie, alwernskie ksiązę etc., oznajmujemy wszem, komu to wiedzieć należy, iż nam jest pokazana przez jaśnie wielmożnego Jana Chodkiewicza, hrabie na Szklowie i Mesze, kasztelana wileńskiego, starostę żmudzkiego, Wielkiego Księstwa litewskiego marszałka, administratora i hetmana iflanckiego, kowieńskiego starostę i dzierżawcę telszowskiego, ustawa i porządek przez niegdy sławnej pamięci Zygmunta Augusta krola polskiego, przodka naszego, na sejmie walnym warszawskim między pany marszałkami koronnymi i litewskimi uczyniona, na papierze napisana, pod tytułem tegoż sławnej pamięci pomienionego krola, a pod pieczęcią mniejszą z podpisem i relacją księdza Franciszka Krasińskiego, podkanclerzego koronnego. Ktora ustawa i porządek tak się sama w sobie słowo od słowa ma:

Tu następuje postanowienie Zygmunta Augusta króla polskiego o porządku między marszałkami, wydane w Warszawie na sejmie 15 kwietnia 1572 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 169.

I jesteśmy przez tegoż jaśnie wielmożnego Jana Chodkiewicza proszeni, abyśmy ten list papierowy na pergaminie pod pieczęcią naszą napisać i wydać rozkazali. My na prośbę jego i za potrzebna to rozumiejąc, aby o takowym postanowieniu i porządku na potomne czasy była pewna wiadomość, jesteśmy to chętnie uczynili i wydacieśmy taki porządek na pergaminie pod naszą pieczęcią rozkazali. A na świadectwo tego wszystkiego list ten ręką swy własną podpisali. Datum w Krakowie dnia czternastego miesiąca maja roku Pańskiego tysięcznego pięćsetnego siedmdziesiątego czwartego, panowania naszego roku pierwszego.

Henricus rex subscripsit.

172.

Warszawa na sejmie, 6 marca 1581 r.

Stefan król polski stwierdza, iż panowie rady i posłowie litewscy protestowali w sprawie przyznania miejsca w senacie książętom Słuckim.

Or. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie. Metr. kor. t. 121 k. 71^r—72: Protestatio ordinum Magni Ducatus Littuaniae pro duce Slucensi facta.

Dr. 1. Pawiński, Akta metryki koronnej co ważniejsze z czasów Stefana Batorego, Źródła dziejowe t. XI, nr. 172 (według Kop. 1).

Stefan z Bożej łaski król polski etc. wszem wobec i każdemu z osobna oznajmujemy, iż przed oblicznością naszą przy bytności panów rad duchownych i świeckich i posłów koronnych przy dokonaniu sejmu terazniejszego warszawskiego panowie rady i posłowie Wielkiego Księstwa litewskiego opowiadali, jako zawsze na sejmiech, tak i na tym dzisiejszem sejmie nie zaniechali tego, mając poruczenie w powieciach od braciej swej postrzegać, aby wedla spiskow uniej, jako oni mienia, miesce starodawne książąt Słuckich w radzie koronnej było wcale zachowano, dając sprawę, że w Wielkiem Księstwie litewskim przed unją jeden z domu książąt Słuckich miesce miał w radzie po księdzu biskupie wileńskim, biorąc się i ukazać to chcąc spisem uniej i innemi dokumenty. Ale iż do tego prze wielką zabawę potrzeb Rzeczypospolitej przyść nie mogło, prosili nas, aby już na przyszłym sejmie ta sprawa skutek swoj wzięła i w tem się protestowali, postrzegając, jakoby się niczem spisom uniej nie derogowało. Ktorą to protestacją stanów litewskich rozkazaliśmy do akt w kancelariej naszej przyjąć. Dan w Warszawie szostego dnia marca roku Pańskiego tysiąc pięćset ośmdziesiątego pierwszego, panowania naszego roku piątego.

173.

Warszawa na sejmie, 24 lutego 1585 r.

Stefan król polski stwierdza, iż imieniem książąt Słuckich wniesiono protestację w sprawie przyznania im miejsca w senacie.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie. Metr. kor. t. 133 k. 147—147^v: Protestatio ducum Slucensium de loco in senatu Regni.

Dr. 1. Pawiński, Akta metryki koronnej co ważniejsze z czasów Stefana Batorego, Źródła dziejowe t. XI, nr. 151 (według Kop. 1).

Stefan z Bożej łaski król polski, wielki ksiądz litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmoicki i siedmiogrockie etc., wszem wobec i każdemu z osobna oznajmujemy, iż przed oblicznością naszą przy bytności panów rad duchownych i świeckich pod czasem sejmu terazniejszego warszawskiego pewni przyjaciele i powinowaci książąt Słuckich imieniem ich opowiadali, jako zawsze na sejmiech przeszłych książęta pomienione nie zaniechali się w tym opowiadać, tak i teraz nie zaniechują, żeby wedle spiskow uniej miesce ich starodawne w radzie koronnej było wcale zachowano, dając sprawę, że w Wielkiem Księstwie litewskim przed unją jeden z domu książąt Słuckich miesce miał w radzie po księdzu biskupie wilińskim, biorąc się i ukazać to chcąc spisem uniej

i innemi dokumenty, przypominając i to, że od stanów Wielkiego Księstwa litewskiego posłom na sejm terazniejszy koronny mianowicie też ta sprawa była w instrukcji podana i zlecona. Ale iż do tego przez wielką zabawę potrzeb Rzeczypospolitej przyść nie mogło, prosili nas, aby już na przyszłym sejmie ta sprawa skutek swój wzięła, i w tem się protestowali, postrzegając, jakoby się niwczym spisom uniej nie derogowało. Ktorą to protestacją rozkazaliśmy do akt kancelarnej naszej przyjąć. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia dwudziestego czwartego miesiąca lutego roku Bożego tysięcznego pięćsetnego osmdziesiątego piątego, krolowania naszego roku dziewiątego.

174.

Kraków na sejmie, 22 lutego 1603 r.

Zygmunt III król polski wydaje ekstrakt dokumentu Zygmunta Augusta z 15 kwietnia 1572 r., tyczącego się porządku między marszałkami koronnymi i litewskimi.

Or. 1. obecnie nieznany.

*Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie. Metr. kor. str. 25—28: Oblata articulo-
rum praerogativas certas officii marszalcatu Regni et Magni Lithuaniae Ducatus in se
continentium. — 2. Biblioteka Krasińskich nr. 2986 (nr. 629 Katalogu); jest to kopia
z XIX w. z Kop. 1.*

Sigismundus etc. significamus etc. supplicatum nobis esse, ut litteras inferius insertas, in papyro scriptas, manu reverendi Francisci Krassinski praepositi Plocensis, archidiaconi Varsaviensis et Regni Poloniae vicecancellarii subscriptas sigilloque Regni communitas actis cancellariae nostrae inscribi, quo diuturnior earum extat memoria, iuberemus. Quas cum per omnia salvas et integras ac nulli vitio subiectas animadverteremus, supplicationi de inscribendis illis in acta cancellariae non gravatim sumus assensi. Earum vero tenor sequitur talis:

Tu następuje postanowienie Zygmunta Augusta króla polskiego o porządku między marszałkami, wydane w Warszawie na sejmie 15 kwietnia 1572 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 169.

Quas quidem litteras libris cancellariae nostrae insertas ex iisdem denuo exscribi et authentice extradi mandavimus, quibus fidei ab omnibus debitam adhiberi volumus. In cuius rei fidem presentibus sigillum Regni est subimpressum. Datum Cracoviae in conventionem Regni generali die XXII mensis februarii, anno domini MDCIII, regnorum nostrorum Poloniae XVI°, Sveciae vero anno IX°. Relatio reverendi in Christo patris d. Petri Tylicki episcopi Varmiensis, R. P. vicecancellarii.

175.

Warszawa, 21 maja 1647 r.

Władysław król polski określa porządek między marszałkami polskimi i litewskimi.

Or. 1. Bibl. publ. w Petersburgu. Coll. autogr. nr. 64. Kon. 121. Bibl. 233. Dokument pergaminowy, z dwóch kart złożony, wys. 32, szer. 21 cm., opatrzony pieczęciami wielkimi koronną i litewską. — In dorso zapiski: 1) Porządek między marszałkami wiel-

kiemi i nadwornemi, tak koronnemi jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, namowione i postanowione od krola Władysława anno 1647 die 21 maii w Warszawie; 2) N° 5 fasc. 1 spraw przywilejow publicznych.

Kop. 1. Transumpt króla Władysława IV, w Warszawie 28 czerwca 1647 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 176.

Uw. Tu wydaje się ten dokument według Or. 1, odmianki z Kop. 1 (K.).

Porządek między marszałkami wielkimi i nadwornemi, tak koronnemi jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, namowiony i postanowiony.

Ponieważ jeszcze od tak dawnego czasu między wielmożnemi nieuspokojona zostawa obojga narodow marszałkami^a kontrowersja, tę authoritate praesentis conventus tak uspokajamy i wiecznemi czasy zachowany ten porządek mieć chcemy:

1. Aby panowie marszałkowie, by też i wszyscy, będący na rezydencji naszej, laski swe przy nas i przed nami podnosili,

2. wielcy do sądu ludzi narodu swego, każdy osobno przez swego sędziego, należeli i więzienia swoje osobne mieli; tak gdyby warta koronnego marszałka z Wielkiego Księstwa litewskiego obywatela na uczynku złym pojmała, ma onego zaraz do marszałka Wielkiego Księstwa litewskiego do więzienia, sądu i karania odesłać, także też e contra warta Wielkiego Księstwa litewskiego marszałka ma czynić z obywatelem koronnym. A gdyby między obiema narodami, to jest między obywatelem koronnym i Wielkiego Księstwa litewskiego, eksces się stał, tedy obadwaj panowie marszałkowie, by też i wszyscy czterej ex composito iudicio, młodszy do starszego się zszedłszy, alternatą sędzić mają. Jednak przed ktorego sądem sprawa się zacznie obwinionego, tam się i skończyć ma i ostatnią odnieść egzekucją.

3. Wota panom radom, przy nas wotującym, każdy swego narodu swoim^b rozdać będą.

4. Do taksy, tak żywności, jako i napoju i wszystkich^c rzeczy, na rezydencji naszej sami tylko marszałkowie praesentes będący, by też i jeden, lub przez urząd swój przy urzędzie miejskim tamecznym zawsze należeć będą i one razow cztery do roku, w poniedziałek każdy post quatuor temporum bliższy, odprawować mają.

5. Ktorykolwiek z panow marszałkow czterech przy początku sejmu sam jeden będzie, ten artykuły czytać w senacie i one z podpisem ręki swej przy pieczęci koronnej, gdzie sejm będzie, po bramach poprzybijać kazać ma i te, choć za przyjazdem większego marszałka, na swych miejscach zostawać będą.

6. Jurysdykcja jednak poty przy nadwornym trwać i warta jego i targowe ordynaryjne, poki większy nie przyjedzie, będzie.

7. A pożytki zwyczajne sejmowe, w ktorymby się państwie sejm odprawował, prezenty, marszałkowi wielkiemu koronnemu należeć będą, a in eius absentia temu, który sejm zaczyna, marszałkowi do przyjazdu starszego regiment prowadząc, securitatem omnibus praestanti^d, tedy obadwaj między się po połowicy dzielić mają, a targowe starszemu należeć ma; toż się i między nadwornymi sub absentia wielkich, przy boku naszym będących, zachować ma. Marszałek tedy wielki koronny, gdziekolwiek sejm się odprawować, wszytek rząd i jurysdykcją wzwyż opisaną mieć będzie a in eius absentia marszałek wielki Wielkiego Księstwa litewskiego, po nim marszałek nadworny koronny,

175. ^a K. między wielmożnemi obojga narodow marszałkami nieuspokojona zostawa. ^b K. swoim^e ^c K. wszytkich. ^d Tu zapewne brak kilku wyrazów.

praesens będący^a, a in eius absentia marszałek Wielkiego Księstwa litewskiego nadworny omnimodam potestatem et auctoritatem mieć będzie. Jednakże extra comitia jako wielki marszałek koronny przed wielkim litewskim pod rezydencją naszą w Koronie wszystkie^b rzędy odprawować zwykł, tak i wielki litewski od wielkiego koronnego pod rezydencją naszą w Wielkim Księstwie litewskim w tychże rządach i władzy forensium praepediri nie będzie mógł. Hoc adiuncto, że jako marszałek nadworny koronny wielkiemu litewskiemu w Koronie, tak nadworny litewski wielkiemu koronnemu w Wielkim Księstwie litewskim tejże jurysdykcji i władzy i circa foralia cedere powinien będzie.

8. Nadworni zaś marszałkowie, w którym narodzie szczęśliwie rezydować będziemy, tedy z tego narodu nadworny marszałek rząd i jurysdykcją swoją odprawować i ad foralia należeć będzie.

9. A gdyby żadnego z marszałków nie było przy boku naszym, urzędnicy koronni, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, w senacie zasiadający, laski jednej według zwyczaju i jurysdykcji marszałkowskiej, w czym od panów senatorów prepedjowani być nie mają, zażywać będą.

10. Ten tedy takowy porządek wiecznemi czasy między wielmożnemi marszałkami naszymi czterema obojga narodów zachowany mieć chcemy, od których jurysdykcji cuiuscunque status et conditionis według prawa i artykułów marszałkowskich ktokolwiek do rezydencji naszej przyjedzie i tam commorari będzie, exemptus żaden być niema, ale onej cale podlegać każdy powinien będzie.

Ktory to porządek za zgodą panów rad naszych i posłów obojga narodów na ten sejm zgromadzonych dla lepszej wagi na potomne czasy ręką naszą podpisaliśmy i pieczęć kancelarji wielkiej koronnej i Wielkiego Księstwa litewskiego przycisnąć i do metryk tychże kancelarji podać rozkazaliśmy i tegoż porządku aprobacją in volumen legum wpisać rozkażemy. Dan w Warszawie dnia XXI miesiąca maja roku Pańskiego^e M.D.C.XLVII, panowania krolestw naszych polskiego i szwedzkiego XV roku.

Vladislaus rex.

Thomas Ujejski

Regiae Maiestatis secretarius
mpp.^e

Stanisław Naruszewicz^d

referendarz i pisarz Wielkiego Księstwa litewskiego
mpp.^e

176.

Warszawa, 28 czerwca 1647 r.

Władysław król polski transumuje porządek między marszałkami polskimi i litewskimi, wydany przezeń w Warszawie 21 maja 1647 r.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie. Metr. kor. t. 189 k. 675: Oblata dispositionis seu ordinationis certae inter illustres et magnificos Regni et Magni Ducatus Lithuaniae marschalcos per Sacram Regiam Maiestatem confectae etc.

Vladislaus etc. Significamus etc. Oblatas esse ad acta cancelariae nostrae maioris per manus nobilis Alberti Kiewkoz literas conscriptas, polonico idiomate scriptas, dispositionem seu ordinationem certam inter illustres et magnificos tam Regni, quam Magni

175. ^a W K. tych dwóch wyrazów brak. ^b K. wszystkie. ^c W K. brak. ^d W or. i są tylko pierwsze litery, bo reszta oddarta. ^e W K. brak.

Ducatus Lithuaniae marschalcos autoritate nostra confectam continentes, supplicatumque nobis est, ut easdem literas ad acta praesentia suscipi iisque inseri mandare dignaremur. Quarum quidem literarum tenor is est, qui sequitur:

Tu następuje postanowienie Władysława króla polskiego o porządku między marszałkami, wydane w Warszawie 21 maja 1647 r., ob. w tem wydawnictwie nr. 175.

Cui supplicationi nos benigne annuentes, praefatas literas ad acta praesentia suscipi iisque inseri iussimus. Actum Varsaviae feria sexta pridie festi SS. Petri et Pauli apostolorum proxima, anno Domini MDCXLVII, regnorum ut supra. Ego Andreas Jahodynski gladifer palatinatus Bełsensis, S. R. M. causarum officii marschalcatu Regni iudex, de recepto originali generosum metricae notarium quieto mpp.

177.

Warszawa na sejmie, 20 października 1791 r.

Konstytucja p. t. Zaręczenie wzajemne obojga narodów.

Or. 1. obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum główne w Warszawie. Constitutiones comitiorum t. 24 k. 615°: Actum in curia regia Varsaviensi die vigesima secunda mensis octobris anno Domini 1791. Oblata. Magnificus Antonius Siarczyński Sacrae Maiestatis et comitiorum ordinum generalium atque confederationis generalis Regni secretarius eidem officio actisque illius constitutionem infrascriptam obtulit et ad ingrossandum in acta praesentia porrexit tenoris talis. Na końcu: Post cuius constitutionis in acta praesentia ingrossationem originale eiusdem offerenti eidem praevia officii sui quietatione est extraditum. (podpis) A. Siarczyński.

Dr. 1. Druk współczesny (według Kop. 1). — 2. Volumina legum t. IX str. 316—317 (według Dr. 1).

Uw. Co do daty dziennej ob. Smoleński Wł., Ostatni rok Sejmu Wielkiego str. 127—8.

Zaręczenie wzajemne obojga narodów.

Ku wiecznej pamięci sprawy niżej opisanej. My Stanisław August z Bożej łaski i woli narodu król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflantski, smoleński, siewierski i czernichowski, za zgodą panów rad senatu, tak duchownych, jako i świeckich, oraz posłów ziemskich Korony polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego, bacząc ustawicznie na powinność naszą ku wspólnej Ojczyźnie swej, Rzeczypospolitej Polskiej, ktorej wszystkę ozdobę, pożytek pospolity, a najwięcej umocnienie od niebezpieczeństwa, tak wewnętrznego, jak zewnętrznego, opatrzyć powinniśmy, mając przytym przed oczyma chwalebny a obojemu narodowi bardzo należny związek i społeczność, aktem unji przez przodki nasze po tylkrotnie na wieczne czasy za wspólnym obydwóch narodów, tak Korony polskiej, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, zezwoleniem uczynioną i dotąd uprzejmością a statecznością obojej strony dzierżaną, stanowimy, iż jako jedną powszechną i nierozdzieloną ustawę rządową¹ całemu państwu naszemu, Koronie polskiej i Wielkiemu Księstwu litewskiemu służącą, mamy, tak tymże jednym rządem i wojsko nasze wspólne i skarby, w jeden nierozłączny skarb narodowy połączone, rządzone mieć chcemy, a to pod następującymi warunkami:

177. ¹ T. j. konstytucję 3 maja 1791 r.

1. Kommissją wojskową i kommissją skarbową obojga narodow równa połowa osob z Korony, a druga równa połowa osob z Wielkiego Księstwa litewskiego składać mają, a zaś skład komissji policiej co do liczby osob onę składających jako skutek dobrowolnego zezwolenia Wielkiego Księstwa litewskiego nie ma nigdy służyć za praeiudicatum dla tegoż Wielkiego Księstwa litewskiego, i owszem wszystkie magistratury, któreby Rzeczpospolita w późniejszym czasie inne a obu narodom wspólne stanowić miała, w tych wszystkich liczba równa osob, tak z Korony, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego, mieszczona być ma.

2. Wielkie Księstwo litewskie mieć będzie takąż samą listę ministrow i urzędnikow narodowych, oraz z temiż tytuły i obowiązkami, jak Korona kiedykolwiek mieć będzie.

3. W komissjach wojskowej i skarbowej prezydencja kolejną będzie raz przy Litwie, drugi raz przy Koronie, z równym wymiarem czasu.

4. Kasa skarbowa z publicznych Rzeczypospolitej litewskich dochodow w Wielkim Księstwie litewskim ma zostawać.

5. Sprawy komissji skarbowej sądowi powierzone, co się tycze Litwy, mieć będą sąd swój z osob w kommissją nie wchodzących ustanowiony w Wielkim Księstwie litewskim podług osobnego na to prawa.

A te wszystkie rzeczy tu postanowione i obwarowane my krol za zgodą skonfederowanych stanow, znając być potrzebne i obojemu temu narodowi, tak Koronie polskiej, jako i Wielkiemu Księstwu litewskiemu, jako jednej wspólnej a nierozdzielnej Rzeczypospolitej pożyteczne, uznajemy być artykułami aktu unji tychże narodow, oraz trwałość i nienaruszenie onych przez akt niniejszy warujemy, utwierdzamy i umacniamy warunkiem, utwierdzeniem i umocnieniem takim, jakie mamy w akcie unji Korony polskiej i Wielkiego Księstwa litewskiego. A jako my krol za artykuł pactorum conventorum to wszystko sobie poczytujemy, tak i następcom naszym toż wszystko inter pacta conventa ku zaprzysięganiu umieszczonym mieć chcemy.

Stanisław Nałęcz Małachowski ref. w. k., sejmowy i konfederacji prowincyj koronnych marszałek. Kazimierz książę Sapieha generał art. lit., marszałek konfederacji W. Ks. lit. Wojciech Leszczycki Skarszewski biskup chełmski i lubelski, wyznaczony z senatu z prowincji małopolskiej do deputacji konstytucyjnej. Jozef Korwin Kossakowski biskup inflanc. i kurlanc., koadjutor bisk. wilen. Antoni książę Jabłonowski kasztelan krakowski, deputat z senatu z Małej Polski. Symeon Kazimierz Szydłowski kasztelan żarnowski, deputowany z senatu prowincji małopolskiej mp. Kazimierz Konst. Plater kasztelan generału trockiego, deputat z senatu W. Ks. litewskiego mp. Franciszek Antoni na Kwilczu Kwilecki kasztelan kaliski, deputowany do konstytucyj z prowincji wielkopolskiej z senatu mp. Aleksander Linowski poseł wojewodztwa krak., deputowany z prow. małop. Jan Ossolinski starosta i poseł drohicki, deputowany z prowincji małopolskiej. Jozef Zabięło poseł z Księstwa żmudzkiego, deputowany do konstytucyj. Jozef Weysenhoff poseł inflantski, deputowany z W. Ks. litewskiego. Adam Littawor Chreptowicz poseł nowogrodzki, deputowany z prowincji W. Ks. litewskiego. Celestyn Sokolnicki stolnik i poseł poznański, deputowany do konstytucyj z prowincji wielkopolskiej. Jozef Radzicki podkomorzy i poseł ziemi zakroczymskiej, deputowany do konstytucyj z prowincji wielkopolskiej mp. Adam Rupeyko sędzia ziemski i poseł Księstwa żmudzkiego, deputowany do konstytucyj.

UZUPEŁNIENIA I POPRAWKI.

Do str. 1 nr. 1. Przy Or. dodać:

Podobizny czterech z tych pieczęci ob. u Piekosińskiego, Pieczęcie polskie wieków średnich str. 282—3, fig. 345—8.

Do str. 2 nr. 1. Przy przypisie 4 dodać:

przypuszczalnie imię Włodzimierza Olgierdowicza.

Do str. 3 nr. 2. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 18—19: Jagiello summus princeps Lithuaniae in regem Poloniae eligitur et assumitur in conventionione generali Lublinensi. 1386. Jest to odpis z XVI w. z Or. 1.

— — — — Przy Dr. dodać:

3. Cod. epist. saec. XV t. II nr. 6 (według Or. 1).

Do str. 5 po nrze 5 dodać:

5 a.

[Kraków, przed 18 lutego 1386 r.]

Jan syn Jerzego, książę belski, zobowiązuje się pozostać w załodze u Jadwigi królowej polskiej i panów polskich, a to dla zapewnienia wykonania umowy, którą zawarł Jagiello wielki książę litewski z panami Korony polskiej.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Uw. O istnieniu tego dokumentu świadczy dokument tegoż Jana syna Jerzego, wydany w Sandomierzu 22 maja 1386 r., ob. nr. 14. Dokument musiał być wystawiony na krótko przed ślubem Jagielly, który się odbył w Krakowie 18 lutego 1386 r.

Do str. 5 nr. 6. Przy Kop. zamiast: *Biblioteka gen. sztabu* — ma być: *Biblioteka głównego sztabu.*

Do str. 7 nr. 10. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 187: Archiepiscopus Gneznensis ac Cracoviensis, Posnaniensis episcopi et alii palatini recognoscunt ducem Skirgailo apud eos fuisse in obstagio. Jest to odpis z XVI w. z Or. 1.

Do str. 8 nr. 11. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 40—41: Vitoldus Lithuaniae dux recognoscit se fuisse in obstagio regni Poloniae. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1.

Do str. 9 nr. 12. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 19—20: Wladislaus rex Poloniae absolvit ducem Skirgailonem de obstagio ad certum tempus. Jest to odpis z XVI w. z Or. 1.

Do str. 10 nr. 13. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 77: Omagium et obstagium ducis Fedor Lubhardi regi et regno Poloniae praestitum. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1.

Do str. 13 nr. 17. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 47: Omagium Vassilii ducis Penensis regi et regno Poloniae praestitum. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1.

Do str. 15 nr. 18 wiersz 16 od góry po wyrazach plenius continetur dać przypisek: *Ob. dokument Władysława Jagielly, wydany Skirgielle na łowach skonstorskich 28 kwietnia 1387 r., Cod. epist. saec. XV t. I nr. 9, oraz Jakubowski J., Opis Księstwa trockiego (Przeegl. hist. t. V, 1907 r., str. 44).*

Do str. 16 nr. 19. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 46: Omagium ducis Syemon alias Lingueny regi et regno Poloniae praestitum. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1.

— — — — Przy Reg. 1 poprawić 599 na 565.

Do str. 17 nr. 20. Po ustępie Kop. dodać nowy ustęp:

Tł. łac. Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 43—44: Littera omagialis terrigenarum ducis Coributi. Tłomaczenie z XVI w. według Or. 1. Data tak podana: Actum in Hodelyczum (sic) die dominico post festum sancti Pauli (sic) anno nativitatis Domini millessimo tricentesimo octuagesimo sexto.

— — — — Przy Reg. 2. dodać: z błędną datą 16 lutego 1388 r.

Do str. 18 nr. 21. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 38: Omagium Alexandri ducis Kyernoviensis regi et regno Poloniae praestitum. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1.

Do str. 20 nr. 22. Po ustępie Kop. dodać nowy ustęp:

Tł. łac. Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 42: Omagium ducis Coributhi regi et regno Poloniae factum. Tłomaczenie z XVI w. według Or. 1.

Do str. 22 nr. 25. W ostatnim wierszu zamiast: brata Minihajło knjazь powinno być: Bratosza, Minihajło, knjazь.

Do str. 25 nr. 28. Po ustępie Or. dodać nowy ustęp:

Tł. łac. 1. Bibl. Kórn. ręk. nr. 203. II. 77 str. 52—53: Dux Syemon alias Langweni, frater regis Wladislai, tutor in Nowogrod, inscribit et promittit regi et regno Poloniae fidelitatem et subiectionem. Tłomaczenie z XV w. według Or. 1.

Do str. 26 nr. 28. W pierwszym wierszu od góry zam. peczatz ma być peczatzь.

— — — — nr. 29. Datę 4 poprawić na 5 sierpnia. Przy Dr. 1. opuścić: z błędnie rozwiązana datą 5 sierpnia, a dodać:

i z tytułem magnus dux Lithuaniae, zamiast dux Lithuaniae, jak jest w oryginale.

— — — — Przy Dr. 2. opuścić: z błędnie rozwiązana datą 5 sierpnia.

Do str. 26. Po nr. 28 dodać:

28 a.

Ostrowo, 5 sierpnia 1392 r.

Witold książę litewski, pan trocki, łucki etc., pogodzony z królem Władysławem, przyrzeka wierność jemu i Koronie polskiej.

Or. 1. obecnie nieznany.

Uw. O istnieniu tego dokumentu mówi dokument Anny, księżnej litewskiej, żony Witolda, wydany w Ostrowiu tegoż samego dnia, ob. nr. 30.

Do str. 27 nr. 30. Datę 4 poprawić na 5 sierpnia.

— — — — Przy Dr. 1. opuścić: z błędnie rozwiązana datą 5 sierpnia.

Do str. 28 nr. 30. W przypisku I zamiast: nr. 29 ma być: nr. 28 a.

Do str. 28 nr. 31. Datę 4 poprawić na 5 sierpnia. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 24: Anna consors ducis Vitowdi inscribit se pro eo ipso

Witowdo et posteritate sua, quod regem, Coronam et regnum Poloniae nunquam deserent, sed perpetuis temporibus ipsis adherent. *Jest to odpis z XVI w. według Or. 1.*

Do str. 28 nr. 31. Przy Kop. 2. zamiast: *Bibl. gen. sztabu ma być: Biblioteka głównego sztabu.*

Do str. 31 nr. 34. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 44—45: Feodorus dux Vlodimiriensis profitetur terram Severiensem per Wladislaum regem Poloniae sibi ad beneplacitum regium concessam. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1.

Do str. 33 nr. 36. Po ustępie Kop. dodać nowy ustęp:

Tł. łac. 1. Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 49: Alexander dux Patrzykiowicz Starodupsky promittit regno et Coronae Poloniae adherere post mortem ducis Vitoldi. Tłómaczenie z XVI w. według Or. 1.

Do str. 34 nr. 38. Przy Or. 1 w wierszu czwartym poprawić rok 1788 na 1782.

— — — — Przy Kop. 1 na końcu dodać:

U dołu na sznurku z jedwabiu niebieskiego i czerwonego kręconym wisi pieczęć nadpsuta. Tarcza tej pieczęci jest na czworo podzielona, w pierwszym polu Pogonia litewska, drugie zepsute, w trzecim niedźwiedź, w czwartym osoba z kopią w prawym ręku, lewą ręką na tarczy podługowatej, na doł spuszczonej, wsparta. Napisu wkoło pieczęci będącego dla nadpsucia wyczytać niemożna. Na tyle tej pieczęcie jest wyciśniona na massie czerwonej Pogonia litewska z napisem wkoło. Zaświadczam. Adam Naruszewicz biskup koad. smol. pisarz w. W. X. L. — 3. *Bibl. Kórn. ręk. II. 68 str. 280—282: Tenor secundi privilegii est. Jest to odpis z XV wieku.*

Do str. 36 nr. 39. W nagłówku zamiast: *Biskupi ma być: Biskup wileński.*

— — — — Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 28—31: Principes tam spirituales quam saeculares magni ducatus Lithuaniae subiciunt se et suam posteritatem regno Poloniae perpetua incorporatione uniendo etc. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1; brak jest w nim wstępu, a niektóre imiona bojarów litewskich brzmią nieco odmiennie.

Do str. 47 nr. 45. Przy Kop. dodać:

2. *Bibl. Kórn. ręk. II. 68 str. 282: Tenor tertii privilegii est. Jest to odpis z XV w. — 3. Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 61: Vitoudus promittit nullas uniones cum Cruciferis Prussiae et Liuoniae facere habito duntaxat consensu regis Poloniae. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1; nie podaje świadków.*

Do str. 48 nr. 46. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. II. 68 str. 282—283: Tenor quarti privilegii est talis. Jest to odpis z XV w.

Do str. 52 nr. 49. W drugim wierszu od góry przy pieczęci 19 zamiast: *in ma być: icy. Przy pieczęci 38 zamiast: z Kozłowa ma być: z Popowa, i zamiast: de Koflowo ma być: de popowo.*

W trzecim wierszu od góry przy pieczęci 20 opuścić: *kasztelana sandomierskiego.*

Do str. 72 nr. 52. Przy Or. 1 w wierszu trzecim poprawić: *Krosiny na: Krosina.*

Do str. 78 nr. 55. W pierwszym wierszu od góry przy pieczęci 8 opuścić: *użyta przez Radziwilla Ościkowicza. W wierszu 12 od góry przy pieczęci 14 dodać: (użyta przez Radziwilla Ościkowicza).*

— — — — Przy Dr. 1 poprawić: *str. 487 na: 486.*

Do str. 80 nr. 55. W wierszu 6 od góry po firmatum dać dopisek: *Taki dokument nie jest obecnie znany; ob. w tem wydawnictwie nr. 9.*

Do str. 84 nr. 58. Przy pieczęciach 8 i 16 poprawić: *włocławskiego na: inowrocławskiego.*

Do str. 85 nr. 58. Przy pieczęci 1 zamiast: *sędziogo ma być: chorążego. Przy pieczęci 7 zamiast: Lublina ma być: Lubina.*

Do str. 90 nr. 59. Przy pieczęci 5 po: Michała dodać: syna Zygmunta. Napis otokowy pieczęci 6-tej należy do pieczęci 7-mej, gdzie wyraz »nieczytelny« opuścić.

Do str. 91 nr. 59. Przy pieczęci 36 zamiast: Montygajła ma być: Montolda.

Do str. 100 nr. 61. Przy pieczęci 4 zamiast: bojara litewskiego ma być: kasztelana wileńskiego.

Do str. 101 nr. 61. Przy pieczęci 34 zamiast: Eryka ma być: Kryka a zamiast: ІЕРІКОСОРА ma być: КРІКОСОРА.

Do str. 106 nr. 62. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 36—37: Joannes Dawgerd palatinus Vilmensis promittit sub fide praestiti iuramenti castrum Vilmense nulli alteri, tantummodo regi, Regno et coronae Poloniae resignare. Jest to odpis z XVI w. według Or. 1.

Do str. 116 nr. 68. Na końcu Uw. dodać: W całości wydany ten akt obecnie w Archiwum Komisji prawniczej t. VI str. 235—239.

Do str. 123 nr. 74. Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 72—73: Albertus rex Poloniae et supremus princeps Lithuaniae approbat et confirmat omnes inscriptiones cum Magno Ducatu Lithuaniae antiquitus factas. Jest to odpis z XVI w. z Or. 1.

Do str. 126 nr. 76. Przy Or. 1 poprawić herb Wieniawa na: Bawola głowa.

— — — — Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 203. II. 77 str. 63—70: Articuli de electione regis Poloniae et magni ducis Lithuaniae confecti per praelatos tam spirituales quam saeculares et barones magni ducatus Lithuaniae confirmantur.

Do str. 132 nr. 78. Przy pieczęci 13 poprawić herb Wieniawa na: Bawola głowa.

Do str. 139 nr. 80. Przy pieczęci I poprawić herb Półkozic na: Bawola głowa.

Do str. 158 nr. 88. Po II. Tekst polski. Zamiast: »Or. 1. obecnie nieznan — do odszukania tego oryginału« dać następujący ustęp:

II. Tekst polski. Or. 1. Bibl. Kórn. ręk. 247. II. 121, niepag., 8 kart folio papierowych, z tych pierwsza i dwie ostatnie niezapisane, na ostatniej karcie zapisek współczesny: Konfirmacja instrukcją panom litewskim do Brześcia posłanym.

Oryginał ten wykazuje w stosunku do tekstu drukowanego według Dr. 1 następujące ważniejsze odmianki:

Str. 158, wiersz 2 od dołu po litewski dodać pruski, zamiast żmojcki jest żmocki

- » 159, » 1 od góry zam. pismem jest pisaniem
- » » » 3 od góry zam. urodzeni jest urodzoni
- » » » 13 od góry zam. nasząc jest nosząc
- » » » 12 od dołu zam. przedczono jest przedszczono
- » 160, » 23 od góry po oświeconych dodać wielmożnych
- » » » 18 od dołu zam. przestrzegali jest postrzegali
- » » » 17 od dołu zam. ławic jest ławice
- » » » 11 od dołu zam. i wzajem jest a wzajem
- » » » 7 od dołu zam. nimi ochotliwie jest niemi chętliwie
- » 161, » 6 od góry zam. zmowy jest rozmowy
- » » » 20 od dołu po złączenia dodać i zjednoczenia
- » 162, » 7 od dołu zam. obojgo jest obojga
- » 163, » 1 od góry zam. początki tej unji Władysława Jagiełła i Aleksandra jest początkiem tej unji Władysława Jagiełła a Aleksandra
- » » » 20 od góry zam. wybraniu jest wybieraniu
- » 164, » 19 od dołu zam. rycerstwa szlachty jest rycerstwa i szlachty
- » » » 14 od dołu zam. niskim jest ni z kiem
- » 165, » 21 od góry zam. zważono jest uważono

Str. 165, wiersz 18 od dołu zam. niskim jest ni z kiem

» 167, » 19 od dołu zam. skazane jest skazone

» » » 3 od dołu zam. a wiernie jest i wiernie

» 170, » 19 od góry po rex jest subscripsit

Do str. 181 nr. 91. W nagłówku po: Warszawa dodać: na sejmie.

— — — — Przy Kop. dodać:

Bibl. Kórn. ręk. 247. II. 121 niepag., 8 kart folio: Reces sejmu koronnego warszawskiego roku bożego MDLXIII. Jest to odpis współczesny.

Do str. 185 nr. 92. W nagłówku zamiast: Bielsko ma być: Bielsk.

Do str. 187. Po nr. 92 dodać:

92 a.

Lublin, 20 lipca 1566 r.

Zygmunt August król polski uwierzytelnia posłów wysłanych do stanów litewskich.

Or. 1. Bibl. Kórn. ręk. 247. II. 121 niepag., jedna karta (littera clausa), in dorso wyciśnięta pieczęć mniejsza koronna i zapisek: N° 2 Fasc. 11 Publicznych (ręka XVIII wieku).

Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Samogitiaeque etc. dominus et haeres. Reverendi in Christo patres, illustres, magnifici, generosi, nobiles et famati, sincere et fideles nobis dilecti. Mittimus ad sinceritates et fidelitates vestras reverendum in Christo patrem, dominum Valentinum Herburt episcopum Premisliensem et magnificum Stanislaum Myszkowski de Mirow palatinum et capitaneum generalem Cracoviensem et Ratnensem ac generosos Adamum Drzewiczki castellanum Juniwladislaviensem et Gostinensem Inowlodzensemque capitaneum ac Joannem Lessniewski pincernam Leopoliensem, secretarium et aulicum nostrum, oratores nostros, in negotiis ad perficiendum iam pridem coeptum restaurandae communis unionis opus pertinentibus. Itaque hortamur sinceritates et fidelitates vestrae, ut eis mandata nostra in hoc genere exponentibus pro debita nobis fide et observantia sua fidem omnibus in rebus habeant et sermonem denique eorum omni suo studio et alacritate prosequantur, ut quo animo nos ipsi sumus senatumque et ordines regni nostri omnes esse videmus ad adstringendum tandem commune hoc vinculum paternae cum sinceritatibus et fidelitatibus vestris caritatis et unionis, per haec tempora interruptae, eodem se ad hoc negotium sinceritates et fidelitates vestrae animo eademque prorsus propensione esse ipsis declarent et ostendant, facture sinceritates et fidelitates vestrae pro officio suo et bono totius Reipublicae ac denique pro gratia nostra. Datum Lublini die XX iulij, anno Domini MDLXVI^o, regni nostri XXXVII°.

Sigismundus Augustus rex ss.

Na odwrociu adres:

Reverendis in Christo patribus, illustribus, magnificis, generosis, nobiles et famatis, statibus et ordinibus magni ducatus nostri Lithuaniae in conventu Brzestensi congregatis, sincere et fidelibus nobis dilectis.

Do str. 188. Po nr. 93 dodać:

93 a.

Lublin, 22 lipca 1566 r.

Panowie rady koronne uwierzytelniają od siebie posłów przez króla wysłanych do stanów litewskich zebranych w Brześciu.

Or. 1. Bibl. Kórń. ręk. 247. II. 121 niepag., jedna karta (littera clausa), in dorso wyciśnięto przez papier piętnaście pieczęci, po trzy w pięciu rzędach: 1. Pieczęć Jakuba Uchańskiego arcybiskupa gnieźnieńskiego, owalna, średn. 25/30 mm., w tarczy herb Radwan, nad tarczą infuła i krzyż metropolitalny; w otoku napis (częściowo uszkodzony): IAC·VCHANSKI·D·G·AR....LEOP..... 2. Pieczęć Filipa Padniewskiego biskupa krakowskiego, owalna, średn. 24/32 mm., w tarczy herb Nowina, nad tarczą infuła i pastorał biskupi; w otoku napis (u dołu zatarty): + PHILIPPVS + PADNIEW.....CRAC + R + P + VICECANC. 3. Pieczęć Mikołaja Wolskiego biskupa kujawskiego, owalna, średn. 21/25 mm., w tarczy herb Polukoza, nad tarczą infuła biskupia; w otoku napis: NICOLAVS·VOLSKI·D·G·EPS·VLA·ET·PO. 4. Pieczęć Wojciecha Starozrzebskiego biskupa chełmskiego, jak opisana wyżej na str. 332, nr. 148 pieczęć 7. 5. Pieczęć Spytka Jordana z Zakliczyna kasztelana krakowskiego, starosty przemyskiego i kamienieckiego, okrągła, średn. 23 mm., w tarczy herb Trąby, w klejnocie dwa rogi bawole, między którymi krzyż; w otoku napis (zatarty częściowo): ....ME | PAL·CR·P·C·CAP. 6. Pieczęć Stanisława Tarnowskiego wojewody sandomierskiego, okrągła, średn. 20 mm., w tarczy (zatarty) herb Leliwa, w klejnocie herb powtórzony, po obu stronach klejnotu litery: ST | PS. 7. Pieczęć Mikołaja Sieniawskiego wojewody ruskiego i hetmana w. kor., okrągła, średn. 30 mm., w tarczy herb Leliwa, powtórzony w klejnocie; w podwójnym otoku napis (częściowo zatarty): NICOLA·A·SZIEN.... | PAL...TERRE·RVSS. 8. Pieczęć Jana Starzechowskiego wojewody podolskiego, okrągła, średn. 24 mm., w tarczy herb Nieczuja, powtórzony w klejnocie między dwoma skrzydłami; w otoku napis: + | IOA·STARZEC | HOVSKI·PAL·POD. 9. Pieczęć Jana Firleja z Dąbrowicy wojewody lubelskiego, marszałka w. kor., jak opisana wyżej na str. 332 nr. 148 pieczęć 15. 10. Pieczęć Andrzeja Dembowskiego wojewody belskiego, jak opisana wyżej na str. 333 nr. 148 pieczęć 39. 11. Pieczęć Arnulfa Uchańskiego wojewody płockiego, jak opisana wyżej na str. 332 nr. 148 pieczęć 17. 12. Pieczęć Stanisława Ławskiego wojewody mazowieckiego, owalna, średn. 14/16 mm., w tarczy herb Pomian, w klejnocie trzy pióra strusie; po obu stronach klejnotu litery: S | L. 13. Pieczęć Stanisława Wolskiego kasztelana sandomierskiego, owalna, średn. 16/20 mm., w tarczy herb Polukoza, w klejnocie pół kozy; po obu stronach klejnotu litery: S | V. 14. Pieczęć Jana Krzysztofa Tarnowskiego kasztelana wojnickiego, okrągła, średn. 22 mm., w tarczy herb Leliwa, powtórzony w klejnocie; w otoku napis: IOANNES XSTOPHORVS·COMES·IN·TARNOF. 15. Pieczęć Jana Tomickiego kasztelana gnieźnieńskiego, okrągła, średn. 18 mm., w tarczy herb Łódzia, w klejnocie powtórzony z pióropuszem; po obu stronach klejnotu litery: I | T. — In dorso zapisek; N. 3 Fasc. 11 Publicznych.

Reverendissimi in Christo patres et illustres, magnifici, generosi, nobiles, spectabiles et famati domini, amici nostri et fratres charissimi et honorandissimi. Benevolentiae ac omnium fraternorum officiorum nostrorum commendationem. Commisimus reverendissimo in Christo patri, domino Valentino Herborto dei gratia episcopo Praemisliensi, et magnificis dominis Stanislao Miskowski de Mirow palatino et capitaneo generali Cracoviensi et Ratnensi, Adamo Drzewiczki castellano Iuniwladislaviensi et Gostinensi Inowlodzensi que capitaneo necnon generoso domino Ioanni Liesniewski pincernae Leo-

poliensi, aulico et secretario Sacrae Regiae Maiestatis, oratoribus Sacrae Regiae Maiestatis et collegis nostris charissimis et honorandissimis, ut reverendissimas, illustres, magnificas etc. dominationes vestras nominibus nostris officiose et fraterne salutarent fraternamque nostram benevolentiam eis deferrent ac denique nonnullam ad fraternitatis nostrae et unionis mutuae negotium pertinentia uberius illis explicarent. Itaque a dominationibus vestris postulamus amanter, ut verbis eorum tanquam nostris ipsorum fidem habeant negotiumque hoc commune ad utriusque domini salutem et firmamentum magnopere accomodatum curae sibi esse pro suo erga rempublicam officio et amore declarent et ostendant. Erit id nobis a dominationibus vestris quam gratissimum, quod etiam omni nostra benevolentia dominationibus vestris libenter referemus. Quas optime valere cupimus. Datum Lublini die XXII mensis iulii, anno Domini MDLXVI.

Reverendissimarum, illustrissimarum, magnificarum, generosarum, nobilium, spectabilium et famatarum dominationum vestrarum fratres et amici obsequentissimi, consiliarii spirituales et seculares Regni Poloniae.

Na odwrociu adres:

[Revere]ndissimis in Christo patribus, illustrissimis, magnificis, generosis, nobilibus, spectabilibus et famatis dominis, statibus et ordinibus magni ducatus Lituaniae in conventu Brzestensi congregatis, amicis nostris et fratribus charissimis et honorandis.

Do str. 189. Po nr. 94 dodać:

94 a.

B. m., w czerwcu 1567 r.

Odpowiedź sejmu koronnego dana posłom litewskim.

Or. 1. Bibl. Kórn. ręk. 247. II. 121 niepag., 2 karty folio, in dorso zapisek: Odpowiedź stanów koronnych panom posłom W. Ks. Lit. dosyć ambidextra.

Z jaką chęcią przodkowie nasi nietylko pomocą znaczną przykładali się zawsze do wszystkich potrzeb Wielkiego Księstwa litewskiego, ale też prawie dźwigali je na sobie i zastępowali piersiami swemi, gdy tego była potrzeba, mamy za to, że nam na ten czas nie jest potrzeba W. M. przypominać. Czegośmy też i my potomkowie ich poświadczyli dobrze w tej potrzebie W. M., bo od tego czasu, jako się walka z Moskwą zaczęła, co tam ludzi wyjeżdżało z Korony ku potrzebie tej, jako znacznych i z jakim dostatkim i jakie też na to podatki po kilka lat składano tu w Koronie, czuje to dobrze Rzeczpospolita nasza i dzierżawy a imiona stołu krola J. M., pana naszego spólnego, ktore na tę potrzebę w wielkich summach zawiedzione są, i moglibyśmy to pokazać, że na żadną potrzebę koronną ani my ani przodkowie nasi nie czynili tak wielkiego nakładu nigdy, jakiśmy my teraz uczynili na tę potrzebę W. M.

Aleć też podobno W. M., siedząc z nami o ścianę, raczycie to dobrze wiedzieć i słyszeć, żeć też i u nas tenże pożar jest, toż niebezpieczeństwo, sna bodaj nie większe, od Turków, Wołochów i od Tatar i od inszych nieprzyjacioł, ktorzy okrążyli państwa J. K. M., ktorem wszystkim niebezpieczeństwom, gdzieby się razem zwalić miały na Koronę, ledwiebyśmy sprostać sami mogli bez pomocy i ratunku też inszych, i na tośmy się tu teraz zjechali z Jego Krolewską Mością, panem naszym, jakobyśmy zabiegać tym rzeczom mogli. To też wzdám^a wiemy i takeśmy słychali od przodkow swych, że

94 a. * *W tekście wzdám.*

kiedy się kolwiek zwałało co na Wielkie Księstwo litewskie a przodkowie W. M. potrzebowali ratunku abo pomocy jakiej od nas, znaszali się zawždy i porozumiewali z nami tak przez posły, jako i przez listy, nie zakrywając nic przed nami, my też także i przodkowie nasi przed niemi, dufając sobie i rozumiejąc się być jako jednemi ludźmi, i stądże też przodkowie nasi i W. M. lepiej umieli o sobie radzić, niżli my dziś, bo tak, jako się teraz dzieje, są tak zakryte przed nami sprawy i potrzeby W. M., że nie wiemy na koniec, na co się u W. M. zanosi więcej, jeśli na pokój abo na walkę.

A gdyż tak jest, jakoż my też tu możemy radzić o potrzebach W. M. i do krola J. M. przyczynić się o wyjachanie, gdyż ani onego znaszania ani dufania tego, jakie bywało pirwej, a podobno też i za tym miłości i chęci spolnej takiej między nami nie masz, jaka bywała między przodki naszemi. Bo jakośmy przedtem o zaczęciu walki z Moskiewskim nie byli przypuszczeni od W. M. do żadnej rady, tak też i teraz, jako się wiedzie i jako się ma kończyć, nie mamy ani wiadomości ani porozumienia z W. M. żadnego. A przytym też i o tym pośle moskiewskim, jeśli jedzie abo już przyjechał, nie wiemy a pogotowiu i z czem jest posłan abo z czem przyjechał. Jednak przed się choć Ich M. P. litewscy, panowie i bracia nasi, raczą nas upośledzać we wszystkim, czym się przed tym dzielali z nami przodkowie Ich M., my nie zmieniliśmy przeciwko Ich M. chęci i miłości swej dawnej i o Ich M. przedsię tedy sobie toż obiecujemy. A iż Ich M. ku tej potrzebie swej pomocy od nas żądają pieniędzy, tedy jako to rzecz u nas jest nowa, tak też musi być od nas z podziwieniem przyjmowana, gdyż Korona Polska, kto się jednokolwiek kiedy o pomoc do nich uciekał, nie pomagała nigdy nikomu pieniędzmi, jeno ludźmi, i to jest tret i obyczaj dawny i dzisiejszy między wszystkimi pany krześcijańskimi, gdy sobie pomocy dawają spolne, tedy pospolicie ludźmi, nie pieniędzmi, a zwłaszcza tam, kędy ludzie do boju najdują się godni. Jakoż jeszcze za łaską Bożą w takie ludzie Korona Polska podobno nie osirociała. To jeno wiemy, iż u miast pospolicie takich pomocy żądają, ktore ratunku nikomu inszego ani mogą ani zwykli, jeno pieniędzmi. A tak ktoby chciał wykładać to Ich M. żądanie w jakikolwiek obyczaj iny, z ktoregoby nie rosło rozumienie dobre jednego o drugim, miałby do tego wielki plac. Ale jednak my na ten czas tedy to na stronę puszczaemy a przedsię będąc tu przy J. K. M., panu naszym spolnym, na ten czas, jeśli nam czas i potrzeby nasze własne dopuszczą, ktore się teraz na Koronę zwały, radzi się o to przyczyniemy, jakobyśmy znak chęci i miłości naszej jakikolwiek Ich M. jako panom i braci swej w tej potrzebie pokazać mogli. Jakoż i ta obrona, ktora tu jest uchwalona na tem sejmie, będzie tak pożyteczna Wielkiemu Księstwu litewskiemu, jako i Koronie^a.

Acz jednak byście się byli Wasze Miłości z nami zjachać raczyli na on czas do Lublina za wezwaniem J. K. M., snaby nam o spolnych potrzebach radzić teraz nie była potrzeba. Bobyśmy byli ondzie, społem będący, wszystko tak opatrzyli, postanowili i ugrontowali za spolną miłością, żeby nam za łaską Bożą żaden nieprzyjaciel srog ani ciężek nie był. Jakoż i za czasem, gdy dali Bog krol J. M., pan nasz, zwieść nas będzie raczył do kupy na słuszny i pewny czas wedle prośby posłów Ich M. panow litewskich, i naszych także, snadnie się tam naleść i postanowić spolnemi radami będzie mogła obrona i to wszystko, czego nam spolnie będzie potrzeba.

Na^b poselstwo moje spolne z towarzyszem moim J. M. panem Ostafiem Wołowiczem podkanclerzym Wielkiego Księstwa litewskiego, marszałkiem nadwornym etc., od Ich M. panow rad i wszech stanow Wielkiego Księstwa litewskiego posłany, tęśmy odprawę od

94a. ^a W tekście Koronę.

^b Odtąd pisze inna ręka, mianowicie biskupa Wierzbickiego.

Ich M. panow rad i wszech stanow koronnych z sejmu piortkowskiego wzięli i do Ich M. panow rad i wszech stanow Wielkiego Księstwa litewskiego odnieśli za dwiema listy Ich M., pod pieczęćmi Ich M. panow rad i inych stanow koronnych wiszącymi, od Ich M. na ten otkaz przez nas posłanymi, mense iunio anno Domini 1567.

Victorinus Virbiczki biskup żmojcki
a namieniony łucki ręką swą własną.

94 b.

Piotrków, 1 czerwca 1567 r.

Panowie rady koronne uwierzytelniają posłów do nich przez rady litewskie przysłanych a teraz wracających z odpowiedzią.

Or. 1. Bibl. Kórn. ręk. 247. II. 121 niepag., dwie karty (littera clausa), na odwrociu wyciśnięto szesnaście pieczęci, w pięciu rzędach, po trzy w rzędzie, tylko w ostatnim rzędzie cztery. 1. Pieczęć Jakuba Uchańskiego arcybiskupa gnieźnieńskiego, jak opisana wyżej na str. 404, nr. 93 a pieczęć 1. 2. Pieczęć Filipa Padniewskiego biskupa krakowskiego, owalna, średn. 28|35, w tarczy herb Nowina, nad tarczą infuła biskupia; w otoku napis (częściowo zatarty): + PHILIPPVS PADN..... EPISCOPVS · CRACOV. 3. Pieczęć Walentego Herburta biskupa przemyskiego, owalna, średn. 20|25 mm., w tarczy herb Herburt, nad tarczą infuła biskupia; w otoku napis: + VALEN+ HERBVRTH+ D+ G+ EP+. 4. Pieczęć Wojciecha Starozrzebskiego biskupa chełmskiego, jak opisana wyżej na str. 332, nr. 148 piecz. 7. 5. Pieczęć Spytka Jordana z Zakliczyna kasztelana krakowskiego i starosty przemyskiego, okrągła, średn. 23 mm., w tarczy herb Trąby, w klejnocie dwa rogi bawole; w otoku napis: SPI · IOR · DE · ZAKL | CAST · CRA · CAP · PRE. 6. Pieczęć Stanisława Myszkowskiego wojewody i starosty krakowskiego, okrągła, średn. 24 mm., w tarczy herb Fastrzębiec, w klejnocie jastrząb w prawo, po obu stronach klejnotu litery: S | M. 7. Pieczęć Stanisława Tarnowskiego wojewody sandomierskiego, jak opisana wyżej na str. 404, nr. 93 a pieczęć 6. 8. Pieczęć Mikołaja Sieniawskiego wojewody ruskiego i hetmana w. kor., jak opisana wyżej na str. 404, nr. 93 a pieczęć 7. 9. Pieczęć Jana Firleja z Dąbrowicy wojewody lubelskiego, marszałka w. kor., jak opisana wyżej na str. 332, nr. 148 pieczęć 17. 11. Pieczęć Stanisława Ławskiego wojewody mazowieckiego, jak opisana wyżej na str. 405, nr. 93 a pieczęć 12. 12. Pieczęć Jana Sierakowskiego wojewody łęczyckiego, owalna, średn. 17|19 mm., niewyraźna, w tarczy herb Ogończyk, w klejnocie dwie ręce w słup, po obu stronach klejnotu ślad liter: I | S. 13. Pieczęć Jana Tomickiego kasztelana gnieźnieńskiego, ośmioboczna, średn. 15|17 mm., w tarczy herb Łódzia, w klejnocie powtórzony z pióropuszem; po obu stronach klejnotu litery: I | T. 14. Pieczęć Jana Lutomirskiego kasztelana sieradzkiego, owalna, średn. 20|24 mm., w tarczy herb Fastrzębiec, w klejnocie jastrząb w prawo; w otoku napis: S · IOANNIS | LVTOMIRSKI. 15. Pieczęć Krzysztofa Lasockiego kasztelana sochaczewskiego, ośmioboczna, średn. 14|17, w tarczy herb Dołęga, w klejnocie skrzydło przeszyte strzałą; po obu stronach klejnotu litery: C | L. 16. Pieczęć Stanisława Sobka z Sulejowa kasztelana sandomierskiego, podskarbiego koronnego, ośmioboczna, średn. 19|22, w tarczy czterodzielnej herby: w lewym górnym polu Brochwicz I., w prawym górnym Leliwa, w lewym dolnym Odrowąż, w prawym dolnym Lis. Nad tarczą litery (częściowo zatarte): SSTR (= Stanislaus Sobek thesaurarius Regni). — In dorso zapisek: Nr. 52. Fasc. 11 Publicznych (ręka XVIII wieku).

Reverendissimi, illustres, spectabiles et magnifici domini, amici et fratres clarissimi.
Salutem plurimam et publicam totius Reipublicae ac privatam omnium foelicitatem re-

verendissimis, illustribus, spectabilibus ac magnificis dominationibus vestris ex animo optamus et a domino Deo praecamur.

Reverendissimarum, illustrium, spectabilium et magnificarum dominationum vestrarum ad comitia Piotrkoviensia ad nos missos legatos, videlicet reverendissimum in Christo patrem, dominum Victorinum Virzbiczki episcopum Samogitiae et nominatum Luceoriensem ac magnificum dominum Eustachium Vołowicz Magni Ducatus vicecancellarium et curiae marschalcum, Brzestensem et Cobrinensem capitaneum, fraterne amiceque excepimus et ad ea, quae nobis illarum nomine retulerunt, pro statu rerum et ratione temporum respondimus, nihil dubitantes, ipsos ea fide ac diligentia verbis nostris omnia relatuos, qua mandata illarum nobis exposuerunt, sicut diligenter se facturos receperunt et nos de illis confidimus. Optamus autem, ut responsum nostrum tanquam a necessitate sumptum reverendissimis, illustribus et magnificis dominationibus vestris non ingratum accidat. Quibus nostra fraterna officia, studia ac voluntates nostras ex animo vero sinceroque sedulo commendamus.

Datum Piotrkoviae calendis iunii, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo.

Benevolentissimi amici et fratres, senatores ac consilarii utriusque status
Regni Poloniae.

Na odwrociu adres:

Reverendissimis, illustribus, spectabilibus et magnificis dominis, magni ducatus Lituaniae senatoribus et consiliariis, fratribus et amicis charissimis.

94 c.

Piotrków na sejmie, 1 czerwca 1567 r.

Panowie rady i posłowie sejmu koronnego uwierzytelniają posłów do nich wysłanych przez stany litewskie na sejm piotrkowski a teraz wracających z odpowiedzią.

Or. 1. Bibl. Kórń. ręk. 247. II. 121 niepag., jedna karta, in dorso szesnaście pieczęci, w pięciu rzędach po trzy, tylko w piątym rzędzie cztery, a mianowicie te same pieczęcie i w tym samym porządku, co na akcie poprzednim nr. 94 b, oraz zapisek: N. 51 Fasc. 11 Publicznych (ręka XVIII wieku).

Reverendissimi, illustres, spectabiles ac magnifici et generosi domini, amici fratresque carissimi. Praecamur reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis ac generosis dominationibus vestris salutem et omnem cum privatim tum publice prosperitatem ac rerum gerendarum successus eventusque felicissimos. Reverendissimarum, illustrium, spectabilium, magnificarum ac generosarum dominationum vestrarum ad comitia Piotrkoviensia ad nos missos legatos, videlicet reverendissimum in Christo patrem, dominum Victorinum Virzbiczki episcopum Samogitiae et nominatum Luceoriensem ac magnificum dominum Eustachium Volovicz Magni Ducatus vicecancellarium et curiae marschalcum, Brzestensem et Cobrinensem capitaneum, fraterne amiceque excepimus et ad ea, quae nobis illarum nomine retulerunt, pro statu rerum et ratione temporis respondimus, nihil dubitantes ipsos ea fide ac diligentia verbis nostris omnia relatuos, qua mandata illarum nobis exposuerunt, sicut diligenter se facturos receperunt et nos de illis confidimus. Optamus autem, ut responsum nostrum tamquam a necessitate sump-

tum reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis et generosis dominationibus vestris non ingratum accidat. Quibus nostra fraterna officia, studia ac voluntates nostras ex animo vero sinceroque sedulo commendamus. Datum Piotrkoviae calendis iunii, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo.

Vestrarum reverendissimarum, illustrium, spectabilium, magnificarum ac generosarum dominationum obsequentissimi fratres et amici, senatores et consilarii status utriusque ac nuntii equestris ordinis Regni Poloniae.

Na odwrociu adres:

Reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis ac generosis dominis magni ducatus Lithuaniae senatoribus et consiliariis status utriusque ac ordinis totius equestris nuntiis, amicis et fratribus carissimis.

94 d.

Piotrków na sejmie, 2 czerwca 1567 r.

Zygmunt August król polski uwierzytelnia posłów, wysłanych z sejmu koronnego do stanów litewskich.

Or. 1. Bibl. Kórn. ręk. 247. II. 121 niepag. Karta folio papierowa (littera clausa). In dorso wyciśnięta pieczęć mniejsza koronna, oraz zapisek: N° 39 Fasc. 11 Publicznych (ręka XVIII wieku).

Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithwaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae etc. dominus et haeres. Reverendi in Christo patres et domini illustres, magnifici, generosi atque nobiles, sincere et fideles nobis dilecti. Proficiscuntur sinceritates et fidelitates vestras in publicis Regni nostri Petricoviensibus comitiis a statibus et ordinibus Regni Poloniae legati designati, magnificus Valentinus Dębiński de Dębiany cancellarius, reverendus Petrus Mischkowski de Mirow vicecancellarius Regni nostri, Gnesnensis, Plocensis Lanciciensisque praepositus, decanus Cracoviensis, et generosi Nicolaus Lisakowski castellanus Lubaczoviensis, Stanislaus Sendivogius Czarnkowski commendator Posnaniensis, in negotiis tam ad rempublicam Regni quam magni ducatus Lithwaniae pertinentibus. Quamobrem sinceritates et fidelitates vestras hortamur ab illisque benigne postulamus, ut eo loco fidem eorum apud se esse patiantur, quo apud nos est iis, quos nos ac omnes status et ordines Regni dignissimos iudicaverunt, quibus Reipublicae negotia tam ardua committerent. Facturae sinceritates et fidelitates vestrae pro officio suo. Datum Petricoviae in comitiis Regni generalibus die secunda mensis iunii, anno Domini MDLX septimo, regni vero nostri anno XXX octavo.

Sigismundus Augustus Rex subscripsit.

Na odwrociu adres:

Reverendis in Christo patribus, illustribus, magnificis, generosis, nobiles, episcopis, ducibus, palatinis, castellanis, officialibus, omnibus denique statibus atque ordinibus magni ducatus Lithuaniae, sincere et fidelibus nobis dilectis.

94 e.

Piotrków na sejmie, 8 czerwca 1567 r.

Sejm koronny uwierzytelnia posłów wysłanych do stanów litewskich w sprawie porozumienia, by prosić króla o zwolnienie wspólnego sejmu dla sprawy unji

Or. 1. Bibl. Kórn. rek. 247. II. 121 niepag., karta folio papierowa (littera clausa), in dorso wyciśnięto piętnaście pieczęci, po pięć w trzech rzędach, a to: 1. Pieczęć Jakuba Uchańskiego arcybiskupa gnieźnieńskiego, jak opisana wyżej na str. 404, nr. 93a pieczęć 1. 2. Pieczęć Filipa Padniewskiego biskupa krakowskiego, jak opisana wyżej na str. 407, nr. 94b pieczęć 2. 3. Pieczęć Wojciecha Starozrzebskiego biskupa chełmskiego, jak opisana wyżej na str. 332, nr. 148 pieczęć 7. 4. Pieczęć Adama Konarskiego biskupa poznańskiego, jak opisana wyżej na str. 331, nr. 148 pieczęć 4. 5. Pieczęć Spytka Jordana z Zakliczyna kasztelana krakowskiego, starosty przemyskiego i kamienieckiego, okrągła, średn. 32 mm., w tarczy herb Trąby, w klejnocie dwa rogi bawole, między którymi krzyż; w otoku napis (częściowo zatarty): × SP * IOR . . . . AK * ET * IN * MEL * CAS . . . . ETC * CAPI. 6. Pieczęć Stanisława Myszkowskiego wojewody i starosty krakowskiego, jak opisana wyżej na str. 407, nr. 94b pieczęć 6. 7. Pieczęć Jana z Służewa wojewody brzeskiego (kujawskiego), okrągła, średn. 18 mm., w tarczy herb Sulima, w klejnocie półorzel w prawo, po obu stronach klejnotu litery: J | S. 8. Pieczęć Stanisława Tarnowskiego wojewody sandomierskiego, okrągła, średn. 20 mm., w tarczy herb Leliwa, w klejnocie na pióropuszu powtórzony; po obu stronach klejnotu litery: ST | PS. 9. Pieczęć Jana Firleja z Dąbrowicy wojewody lubelskiego, marszałka w. kor., jak opisana wyżej na str. 332, nr. 148 pieczęć 15. 10. Pieczęć Arnulfa Uchańskiego wojewody plockiego, jak opisana wyżej na str. 332, nr. 148 pieczęć 17. 11. Pieczęć Stanisława Sobka z Sulejowa kasztelana sandomierskiego i podskarbiego koronnego, owalna, średn. 22/30 mm., w tarczy herb Brochwicz I, w klejnocie półjelen w prawo, po obu stronach klejnotu litery: SS | TR. 12. Pieczęć może Sebastjana Mieleckiego kasztelana wiślickiego, owalna, średn. 12/15 mm., w tarczy herb Gryf, nad tarczą widoczna tylko pierwsza litera: S, druga zupełnie niewyraźna. 13. Pieczęć może Piotra Oraczewskiego, owalna, średn. 12/14 mm., w tarczy herb Śreniawa (z krzyżem); nad tarczą litery: PO. 14. Pieczęć niewiadomego szlachcica, może Andrzeja Dunina, owalna, średn. 14/16 mm., w tarczy herb Łabędź, nad tarczą widoczna tylko pierwsza litera: A, druga niewyraźna, jakby D. 15. Pieczęć niewiadomego szlachcica, może któregoś z Oraczewskich, owalna, średn. 10/14 mm., w tarczy herb Śreniawa (z krzyżem), nad tarczą litery: P:O. — In dorso zapisek: N° 40 Fasc. 11 Publicznych (ręką XVIII wieku).

Reverendissimi, illustres, spectabiles, magnifici, generosi ac nobiles domini, domini fratres et amici admodum observandissimi et charissimi. Salutem plurimam et foelicissimos ad vota successus reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis, generosis ac nobilibus dominationibus vestris ex animo optamus et a domino Deo sedulo precamur. Postulantibus rebus nostris communibus opere pretium faciendum putavimus, ut ad exercitum seu congregationem vestram Grodnae seu alibi circa Sacram Regiam Maiestatem proxime futuram aliquot ex ordinibus Regni, senatorio videlicet et equestri, ex his comitiis de medio nostri cum istis litteris et mandatis nostris ablegaremus, videlicet magnificos, reverendum et generosus Valentinum Dęmbiński cancellarium, Petrum Myskowski coadiutorem episcopatus Plocensis necnon Gnesnensis, Plocensis et Lanciensis ecclesiarum praepositum, decanum Cracoviensem, vicecancellarium Regni Poloniae, Nicolaum Lyssakowski castellanum Lubaczoviensem et Stanislaum Czarnkowski Sacrae Regiae Maiestatis curiae referendarium, qui nomine et verbis nostris postularent et peterent ab illis, ut ad exequendum et ad effectum suum deducendum negocium unionis inter regnum Poloniae et magnum Ducatum Lithuaniae et conventum generalem communem utrique nationi nostra secundum privilegia serenissimorum regum et magnorum ducum Lithuaniae nostrasque mutuas inscriptiones atque obligationes animos suos adicerent et simul nobiscum a Sacra Regia Maiestate, domino nostro clementissimo, peterent, ut dignetur ad hoc negotium determinandum nos benigne et clementer adjuvare et con-

ventum ipsum communem consensu utriusque nationis ad certum locum et tempus, quemadmodum opportunum Suae Sacrae Maiestati visum fuerit, nobis designari. Quapropter petimus a reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis, generosis ac nobilibus dominationibus vestris, velint non solum hilari alacrique vultu ipsos dominos nuntios et fratres nostros suscipere eisque fidem plenam et indubiam adhibere, verum etiam his, quae nomine nostro postulaverint, adhaerere consensumque suum praeberere non graventur neque dubitent. Ita enim speramus in Deo per dominum nostrum (in cuius visceribus perpetuam et irrevocabilem unionem ipsam in dulcedine fidei communes nostri antecessores tenere professi sunt et datis acceptisque vicissim litteris sese obligarunt iuxta pacta et conventa inter ipsos facta et ad nos propagata) fore, ut has calamitates, quae nos undique circumvallant, evadere et, quae nobis adhuc imminent, graviora mala atque pericula superare vel evitare queamus. In reliquo reverendissimas, illustres, spectabiles, magnificas, generosas ac nobiles dominationes vestras optime valere et tam in publicis quam in privatis ac domesticis rebus foeliciter agere ac florere magnopere optamus. Datum Piotrcoviae in conventionem generali Regni VIII^a iunii, anno Domini 1567.

Reverendissimarum, illustrium, spectabilium, magnificarum, generosarum ac nobilium dominationum vestrarum fratres additissimi et amici integerrimi, consilarii spirituales et saeculares et nuntii terrarum Regni Poloniae.

Na odwrociu adres:

Reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis generosis et nobilibus dominis, dominis consiliariis spiritualibus et saecularibus et statibus ordinis equestris magni ducatus Lituaniae, dominis fratribus et amicis admodum observandissimis et charissimis.

94 f.

Mołodeczno, 9 listopada 1567 r.

Stany litewskie zawiadamiają sejm polski, iż odpowiedź na jego propozycje dali posłom przez sejm polski do nich przysłanym.

*Or. 1. Bibl. Kórn. ręk. 247. II. 121 niepag. Karta folio (littera clausa), na odwrociu wyciśnięto 18 pieczęci, a to: 1. Pieczęć Jerzego ks. Słuckiego, okrągła, średn. 32 mm., w tarczy Pogoń litewska w prawo, w otoku napis: + GEORGIVS : DEI : GRACIA : DVX : SLVCENSIS : EC (?) 2. Pieczęć Grzegorza (Hrehorego) Aleksandrowicza Chodkiewicza kasztelana wileńskiego i hetmana wielkiego litewskiego, jak opisana wyżej na str. 348, nr. 149 pieczęć 3. Pieczęć Stefana Korybutowicza ks. Zbaraskiego wojewody trockiego, jak opisana wyżej na str. 348, nr. 149 pieczęć 4. Pieczęć któregoś z Chodkiewiczów (może Hieronima), okrągła, średn. 27 mm., w tarczy czterodzielnej zatartej ślady takich samych herbów, jak na pieczęci Grzegorza Aleksandrowicza (zob. wyżej pieczęć 2), nad tarczą litera z prawej strony niewyraźna (jakby G), z lewej CH. 5. Pieczęć prawdopodobnie Jana Chodkiewicza starosty żmudzkiego, marszałka wielkiego litewskiego, owalna, średn. 16/18 mm., w tarczy czterodzielnej ślady herbów: w prawym górnym polu Kościeszka, w lewym górnym zatarty, w prawym dolnym Pogoń, w lewym dolnym Korczak. Dokoła tarczy litery, z których widoczne tylko nad tarczą litery: I | CH, z prawej zaś strony tarczy litery: B — ^GMD — A. 6. Pieczęć Konstantyna Wasyla ks. Ostrogskiego wojewody kijowskiego, marszałka wołyńskiego, ośmioboczna, średn. 12/16 mm., w tarczy herb Ostrogskich; po obu jej stronach litery:

C	C
D	O

. 7. Pieczęć Eustachego Wołowicza kasztelana trockiego, ośmioboczna, średn. 14/16 mm., w tarczy herb Bogorja;*

nad tarczą litery: ·E·W·. 8. Pieczęć Jerzego Wasylewicz Tyszkiewicza, jak opisana wyżej na str. 349, nr. 149 pieczęć 9. 9. Pieczęć Jerzego Ościka wojewody mścisławskiego, okrągła, średn. 25 mm., w tarczy czterodzielnej w górnym prawym polu herb Trąby, w górnym lewym jakoby Gryf, w dolnym prawym Pomian, w dolnym lewym jakoby Hipocentaurus, w klejnocie trzy pióra strusie; po obu stronach herbu litery: G|O
P|M. 10. Pieczęć Romana Fiedorowicza Sanguszki wojewody braclawskiego, ośmioboczna, średn. 12|14 mm., w tarczy Pogoń w prawo; nad tarczą litery: RFS. 11. Pieczęć Gabryela Hornostaja wojewody mińskiego, jak opisana wyżej na str. 353, nr. 149 pieczęć 10. 12. Pieczęć niewiadomego pana litewskiego, okrągła, średn. 12|14 mm., w tarczy herb zatarty i zupełnie niewidoczny, nad tarczą litery, z których tylko lewa wyraźna: T. 13. Pieczęć Hrehorego Wołowicza kasztelana nowogrodzkiego, jak opisana wyżej na str. 349, nr. 149 pieczęć 13. 14. Pieczęć Pawła Paca kasztelana witebskiego, okrągła, średn. 25 mm., w tarczy czterodzielnej herby tak zatarte, że jedynie w polu dolnym lewym Leliwa widoczna; w otoku napis, z którego rozpoznać można jeno: ...VLVS°PAC°KASTELLANVS. 15. Pieczęć Jana Hajki kasztelana brzeskiego (lit.), owalna, średn. 12|14 mm., w tarczy herb Ogończyk; nad tarczą litery: IH. 16. Pieczęć niewiadomego pana litewskiego wyobraża jakby zawiasę kotłową, na której strzała, litery zatarte. 17. Pieczęć Mikołaja Kiszki z Ciechanowca, okrągła, średn. 18 mm., w tarczy czterodzielnej w polu prawym górnym Dąbrowa, w lewym górnym Korczak, w prawym dolnym niewyraźny (jakby Wadwicz), w lewym dolnym Leliwa; w otoku napis: MIKOLAI * KISKA | CZIECHONO. 18. Pieczęć nieznanego pana litewskiego (może Kuchmistrzowicza lub Kalenikowicza), ośmioboczna, średn. 10|14 mm., w tarczy herb Leliwa; nad tarczą litery: M|K. — In dorso zapisek: N° 44 Fasc. 11 Publicznych (ręką XVIII wieku).

Reverendissimi, illustres, spectabiles, magnifici, generosi ac nobiles domini, domini fratres et amici charissimi et observandissimi. Salutem plurimam et foelicissimos quoque tum publice tum privatim succesus. Reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis, generosis et nobilibus dominationibus vestris omnibus votis a domino Deo precamur. Cum iam cum Sacra Regia Maiestate communi clementissimoque principe nostro in exercitu ad Molodeczno essemus, oratores reverendissimarum, illustrium, magnificarum, generosarum nobiliumque dominationum vestrarum nos cum litteris fidei et mandatis sibi ab eisdem reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis, generosis, nobilibus dominationibus vestris Petricoviae datis¹ adierunt et singularem illarum de republica nostra deque nobis curam verbis amoris et benevolentiae plenis declaraverunt nosque ad unionem utriusque nationis retinendam et redintegrandam hortati sunt et ad communia hac de re instituenda comitia invitarunt. Quae reverendissimarum, illustrium, spectabilium, magnificarum, generosarum, nobilium dominationum vestrarum erga nos benevolentiae summae significatio et, si nobis iam dudum perspecta et explorata est, tamen hoc quoque tempore fuit et grata et iucunda magnumque ad retinendam veterem multisque summae necessitudinis vinculis constrictam coniunctionem momentum in se retinere est visa, digna, quam omni animi gratitudine ac gratiarum actione prosequamur. Ad mandata autem, quae legatis suis reverendissimae, illustres, spectabiles, magnificae, generosae, nobiles dominationes vestrae ad nos dederunt, responsum ex publico totius senatus consulto et militaris equestrisque ordinis tunc hic congregati scito iis ipsis illarum legatis dedimus, quod reverendissimas, illustres, spectabiles, magnificas, generosas, nobiles dominationes vestras benigne accepturas, utpote ex sincero et can-

dido animo profectum certo nobis persuademus. Precamur Deum optimum maximum, ut easdem reverendissimas, illustres, spectabiles, magnificas, generosas, nobiles dominationes vestras in Reipublicae ac vestrae omnium privatae optimo et florentissimo statu diutissime servet incolumes votisque sui cuiusque compotes. Actum et datum ex Molo-deczno die IX mensis novembris, anno Domini MDLXVII.

Reverendissimarum, illustrium, spectabilium, magnificarum, generosarum ac nobilium dominationum vestrarum fratres addictissimi et amici integerrimi, consilarii et senatores saeculares totusque militaris et equestris ordo magni ducatus Lituaniae.

Na odwrociu adres:

Reverendissimis, illustribus, spectabilibus, magnificis, generosis et nobilibus dominis, dominis consilariis spiritualibus et saecularibus et statibus ordinis equestris Regni Poloniae, dominis fratribus et amicis charissimis et observandissimis.

Do str. 189, nr. 95. Przy Or. 1 po: Gumowskiego — dodac Pieczęcie krolów polskich.

Do str. 193, nr. 96. W ustępie Kop. 2. powinno być: str. 374 zamiast: 373.

Do str. 196, nr. 97. Data powinna brzmieć: Lublin na sejmie, 5 marca 1569 r.

Do str. 197, nr. 97. W wyliczeniu Dr. powinno naprzód iść: Herburt, Statuta, a następnie: Konstytucje, statuta i przywileje.

Do str. 207. Po nr. 97 dodac:

97 a.

Lublin na sejmie, 7 marca 1569 r.

Zygmunt August król polski i wielki książę litewski stwierdza przebieg sprawy unji Polski z Litwą na sejmie lubelskim 1569 r.

Or. 1. Obecnie nieznany.

Kop. 1. Archiwum min. spraw zagranicznych w Moskwie, Metr. kor. t. 18 (Legationum unionis 1569) k. 8^v—11^r: Akt około uniej między stany koronnymi i Wielkiego Księstwa litewskiego. — 2. Muzeum Czart. ręk. 301 str. 391—397: Akt około uniej między stany koronnymi i Wielkiego Księstwa litewskiego. Jest to odpis współczesny z Kop. 1.

Zygmunt August z łaski Bożej krol polski, wielki książdz litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmocki etc. pan i dziedzic, wszem i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, niniejszego i potym będącego wieku ludzim tym listem naszym oznajmujemy sprawę wszytkę, ktora się wiodła około uniej Korony polskiej z Wielkim Księstwem litewskim na tym sejmie spolnym lubelskim za radą i przyzwoleniem zobopolnego obojga narodu przez nas złożonym.

1. Naprzod, iż pamiętając, jako przodkowie nasi i sławnej pamięci Zygmunt krol polski, otec nasz, częstokroć od wszech stanow koronnych na sejmie i indzie napominan i pilnie proszon bywał, także i my sami też już za czasu panowania naszego i proszeni i pilnie napominani będąc, abyśmy wedle powinności naszej unją albo zjednoczenie Wielkiego Księstwa litewskiego z Koroną polską od Władysława Jagiełła krola i od Aleksandra Witolda wielkiego ksiedza litewskiego, zacnej pamięci pradziadow naszych, też i za zezwolenim wszytkich stanow Wielkiego Księstwa litewskiego uczynione, a nie tylko na liściech i przywilejach opisane, ale też i ku skutkowi swemu tedyż przywie-

dzione i potym przez Aleksandra stryja naszego, wielkiego księdza litewskiego, potym krola polskiego, i przez spolne polskiego narodu z litewskim znowy prze skuteczność miłości braterskiej słowem i wykładem szyrzyj objaśnione i przysięgami z obu stron umocnione i utwierdzone, aby już na wieczne czasy mocne i niwczym na wieki nie-naruszone było; wedle powinności naszej przywiedli, tak żeby się skutecznie myśli i wolej przodkow naszych i stanow obojga narodu wedle tychże przywilejow i obowiązkow, wolej też i myśli i powinności naszej dosyć stać mogło. A tak bacząc, iż to zjednoczenie wielką sławę i pożytek obojemu narodu przynosi, ktemuśmy wolą i myśl naszą przychylili, iżemy dla odprawienia i wypełnienia rzeczy tych za zezwoleniem stanow wszytkich obojgo narodu tu sjem ten spolny lubelski bez dalszej odwłoki złożyli, iżeby się już koniecznie na nim prawe a gruntowne zjednoczenie wypełniło, ktoreby nietylko na przyszłe czasy przerwać i rostargnąć się mogło, ale żeby (z) siebie takie pożytki dawało, jakieby polskiemu i litewskiemu narodowi przodkiem pokoj i zachowanie w całości tym większe i gruntowniejsze a potym sławę i ozdobę większą przynieść mogło. Na ktorym tym obyczajem złożonym sejmie, gdy oblicznie się stawiwszy panowie i rady wszytki, duchowne i świeckie, i posłowie ziemscy i inne stany wszelakie tak polskiej Korony, jako i Wielkiego Księstwa litewskiego narodu za takim naszym wedle powinowactwa naszego ku takiemu aktowi za ich spolnym zwiedzeniem i zgromadzeniem, za ich spolną i własną radą, zezwolenim, takowe między sobą rozmowy mieli:

2. Naprzod stany koronne upominały stany litewskie, aby tak, jakośmy je do tego aktu unej wedle powinności naszej zwiedli i zgromadzili, już ten akt wedle starych spolnych przywilejow i spiskow wzięli przed się i w skutek swoj przywiedli, na co stany litewskie tę odpowiedź dały: że acz my nie jesteśmy od tego, abyśmy braterskiego zjednoczenia i miłości z stany Korony polskiej mieć nie chcieli i do tegośmy tu przyjechali, ale od starych przywilejow i spisow, ktore przypominają, ani chcemy ani możemy tej społeczności mieć, przestrzegając w tym sumnienia swego, jedno od uprzejmy chuci i braterskiej miłości te unją znowu z stany koronnymi zacząć i stanowić gotowi jesteśmy.

3. Rady i stany koronne odpowiedziały potym, iżmy unej nowej z stany litewskimi zaczynać i o niej mówić nie chcemy, jedno od tej, ktora jest od Władysława Jagiella krola i Witołda wielkiego księdza litewskiego, pradziadow naszych, uczyniona i za innych potym krolow i wielkich książąt litewskich, przodkow naszych, z spolnymi spisy między oboim narodem czcią, wiarą i przysięgami umocniona i utwierdzona, a za Aleksandra stryja naszego, na ten czas wielkiego księdza litewskiego a potym i krola polskiego, przez stany obojga narodow za spolnym zezwolenim, jako szerzej przywilej Aleksandrow¹ i spisy spolne² obmawiają, moderowana i objaśniona a na koniec i za szczęśliwego panowania naszego na blisko przeszłym warszawskim ku takiemuż aktowi unej za zezwolenim obojgo narodu spolnym złożonym sejmie za plenipotencją dostateczną posłom od wszech stanow Wielkiego Księstwa litewskiego daną³, w pewnych przedniejszych artykułach wyłożoną, zgadzając się z przywilejem Aleksandrowym i spisy na on czas spolnymi, ktorymi stany litewskie domawiały się unej na staniach koronnych, o czym recesem sejmu tegoż jest dostateczniej opisano⁴, od czego wszytkiego dobrym sumnieniem odstąpić nie mogą. Bo gdyby się starym tym dosyć dzieć nie miało, które czcią, wiarą i przysięgami zdawna uczwierdzone są, trudnoby jakiemu innemu nowemu postanowieniu dufać mogli.

¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 82.

² Ob. w tem wydawnictwie nr. 79 i 80.

³ Ob. nr. 87 lub 88.

⁴ Ob. nr. 91.

4. Zaczyn stany litewskie, nie dawając miejsca przywilejom i spisom spólnym i postępkom wszystkim, żądali stanów polskich, aby jim formę podali, jakaby unją z nimi mieć chcieli. Ktorą gdy im stany koronne podali, a podali taką, jaką się we wszem z przywilejami i spisy starymi i objaśnieniem ich zgadzała, przełożywszy im, że ich nie do żadnej niewolej, jedno do swobod i wolności, których sami używają, wiedą, a niwczym przodem przed nimi mieć nie chcą, a przytym też opatrując im, żeby tytuł Wielkiego Księstwa litewskiego, dostojenstwa, urzędy i zacność stanów wedle opisanja tegoż przywileju krola Aleksandra cale i nienaruszone zostali, gdyż to zwłaszcza zjednoczenie społeczności tej rozdziału i roztargnienia żadnego nie czyni. Opatrzywszy im też ktemu dostatecznie i warownie, aby egzekucja wedle statutu Aleksandra krola około dobr stołu naszego, którą Korona polska za potrzebą Rzeczypospolitej polskiej na się przyjęła, onych i potomków ich nie dolegała i onej i z potomki swymi żeby wiecznymi czasy nigdy nie podlegli.

5. Na czym stany litewskie nie przestawając, podali swoje pisanie stanom koronnym, ktore we wszem przywilejom i spisom i stanowieniom przedniejszym było przeciwnie, dokładając, że imo takie pismo swe inakszej unej z stany koronnymi mieć nie chcą ani się w dalsze rozmowy wdawać.

6. Za ktorymi namowami gdy stany Wielkiego Księstwa litewskiego nie chciały od swego przedsięwzięcia odstąpić, prosili nas stany koronne, abyśmy zwierzchnością i mocą naszą pańską i sejmu niniejszego spólnego, ktorego jedna strona przez przyzwolenia drugiej targać nie może, onych do tego przywiedli, aby już z sobą spolem przy osobie naszej zeszy się a tej powinności z obudwu stron dosyć uczynili. Do czego gdyśmy stany litewskie na dzień pewny, jako to nam słusznie przystało, przez rady koronne obesłali i wezwali, chcąc oboj ten to narod, jakoto nam należy, ku przystojnej, utciwej obojemu narodowi społeczności przywieść, oni, obiecawszy się na dzień i miejsce naznaczone wedle rozkazania naszego w radzie spolnej zysć, nietylko że do aktu tego nie zeszy się, ale też, przyczyny żadnej nie mając, nie opowiedzawszy się nam, stąd odjechali.

7. Zaczyn stany koronne nas żądali i napominali, abyśmy przedsię powinności naszej dosyć czyniąc, a obojego państwa w jakiej niebezpieczności nie ostawując, zaczęte sprawy na tym sejmie spólnym kończyli. My tedy, uważywszy dobrze obojej strony, tak koronnych jako i litewskich stanów postępkę, widząc, że stany koronne nic nowego albo niesłusznego upominali się u stanów litewskich, znając się do powinności naszej, żeśmy jako w inszych rzeczach, tak też i w tej sprawie około unej albo zjednoczenia tych dwu narodów, polskiego i litewskiego, powinni przy tej stronie zostać, ktora ma za sobą jasną sprawiedliwość za przywilejami spólnymi, przysięgami utwierdzonemi, ktemu bacząc, że ten obowiązek od przodków naszych na nas włożony i przysięgą naszą uczwierdzony na nas jest został, abyśmy tę stronę, ktoraby nie chciała in parte vel in toto tej społeczności między temi dwiema narody przywileim krola Aleksandra wyłożony i objaśniony dosyć uczynić, wszelakim staraniem i władzą naszą krolewską, jako to ich spólny pan, do tego przywiedli, aby to wszystko, co jest w spisach spólnych, w skutek swoj wprawiono i wykonano było, przyznawamy tedy stanom koronnym, przy ktorych widzimy być całą a niewątpliwą sprawiedliwość, żechmy powinni ty to przywileje i spisy spolne, także i postępkę wszystkie przedniejsze w tej sprawie około unej wykonywać i w swoj powinny skutek zawždy przywieść, jakoż za żądaniem i napominaniem stanów koronnych, nie oglądając się na to, jako wyżej jest napisano, stanów litewskich bez naszego dozwolenia jako to zwierzchniego pana odjachanie, ktore tego sejmu spólnego

nego rozerwać nie mogło, dalej jesteśmy postąpili, co wszystko jest przywilejem naszym osobno na to z sejmu tego spólnego wydanym¹ szerzej opisano i utwierdzono.

8. A iżeby kto o tym akcie, który się tu na tym spólnym lubelskim sejmie między tymi stany koronnymi i litewskimi dział, inakszej sprawy między wami poddanymi naszymi nie dawał, dlatego to wszystko, tak jako się tu działo, rozkazaliśmy wam tym pismem pod pieczęcią koronną oznajmić i ku wiadomości każdego podać. Dan na sejmie walnym lubelskim spólnym koronnym i Wielkiego Księstwa litewskiego VII. dnia marca roku Pańskiego 1569, panowania naszego 40.

Na własne rozkazanie krola Jego Mości.

Do str. 221, nr. 115. W ustępie o *Kop.* w wierszu przedostatnim powinno być: 1782 zamiast: 1572.

Do str. 255, nr. 131. W wierszu 2 od góry poprawić: *Kurzmi na: Kurzini.*

Do str. 298, nr. 134. Po ustępie *Kop. 1.* dodać nowy ustęp:

Dr. 1. Archiw Fugo-Zapadnoj Rossii cz. II. t. I nr. 1 str. 2 (według Kop. 1).

Do str. 300, nr. 136. W nagłówku data powinna brzmieć: *Lublin na sejmie, 26 maja 1569 r.*

Do str. 308, nr. 136. W wierszu 2 od góry zamiast: *dwudziestego siódmego* ma być: *dwudziestego szóstego*. Na tejże stronie w przypisie * zamiast: *H i K szóstego* ma być: *E siódmego*.

Do str. 321, nr. 140. W przypisku * dodać: *Dr. 1. podaje imię Semen.*

Do str. 322, nr. 140. W przypisku * dodać: *Dr. 1. podaje imię Jan.*

Do str. 324, nr. 140. W wierszu 16 od dołu zamiast: *Postrihar* ma być: *Postrihacz (dwa razy)*.

Do str. 348, nr. 149. Przy pieczęci 3 zamiast: *polulew* ma być: *gryf*, a zamiast: *galeczki* ma być: *żołędzie*.

Do str. 365, nr. 151. W ustępie o *Or.* w wierszu przedostatnim powinno być: *ręka XVI w., a nie: XVII w.*

Do str. 376, nr. 154. W ustępie kursywą drukowanym w środku dokumentu powinno być: *nr. 148* zamiast: *nr. 149*.

Do str. 386, nr. 163. W nagłówku: *Lublin* poprawić na: *Warszawa*.

Do str. 387, nr. 164. > > > > >

Do str. 387, nr. 165. > > > > >

Do str. 388, nr. 166. > > > > >

Do str. 405, nr. 93a. Cały pierwszy wiersz od góry (Do str. 188. Po nr. 93 dodać) należy opuścić; zaraz poniżej zmienić: *nr. 93a* na: *92b*.

¹ Ob. w tem wydawnictwie nr. 96.

WYKAZ OSÓB I MIEJSCOWOŚCI

UŁOŻYŁ

MARJAN FRIEDBERG

Wykaz ułożono w języku polskim, wprowadzenie bowiem wszystkich trzech języków, w jakich wystawione są dokumenty dyplomatarjsza, t. j. łacińskiego, polskiego i ruskiego, wywołałoby zamieszanie i utrudniłoby orientację. Usunięcie języków obcych polega przede wszystkim na przetłumaczeniu na język polski łacińskich, wzgl. ruskich, nazw godności i urzędów, a dalej na spolszczeniu imion własnych łacińskich, mających ustalone odpowiedniki w języku polskim. Zostawiono natomiast ze względów lingwistycznych ruskie brzmienia imion, nazwisk i nazw miejscowych, łacińskie nazwy miejscowe i rzadsze imiona własne, oraz wszystkie łacińskie formy imion własnych w miejscach, gdzie imiona te stanowią pozycję główną.

Miejscowości podano pod dzisiejszą formą poprawną ich nazwy, osoby umieszczono pod możliwie najlepszą formą tekstową imienia czy nazwiska, a osoby bardziej znane pod brzmieniem przyjętym w literaturze historycznej i herbarzach. Przy formie głównej imienia lub nazwy podano wszelkie odmienne brzmienia tekstowe, o ile chodzi zaś o osoby i miejscowości, występujące w dokumentach średniowiecznych (do r. 1502), uwzględniono także brzmienia podane w przypisach. Brzmienia odmienne umieszczono w odpowiednich miejscach alfabetu z odesłaniem do formy głównej.

Miejscowości objaśniono przez podanie ich przynależności administracyjnej (powiat i województwo) według stanu z w. XVI (1569); w wypadkach trudności podania powiatu zastąpiono go opisaniem położenia osady.

Wydawnictwo obejmuje znaczną przestrzeń czasu, w tem okresie tworzenia się nazwisk szlachty polskiej i litewskiej, stąd występujące w niem osoby oznaczane są zrazu według imion lub wsi dziedzicznych, potem według nazwisk. Przy pomieszczaniu osób w indeksie musiano przeto rozróżniać okres tworzenia się nazwisk (do końca wieku XV) od epoki, w której występują one jako ustalone; podział taki narzuca sam układ aktów, a mianowicie przerwa w latach 1502—1563. W okresie pierwszym (do r. 1502) nazwiska w formie ustalonej występują stosunkowo rzadko; u szlachty polskiej zastępują je określenia miejscowe, to też osoby, nie mające właściwych nazwisk, pomieszczono pod nazwą ich osady rodowej. Imiona własne odesłano do osad lub nazwisk; u pewnej ilości osób stanowią one jedyne określenie. — Szlachta litewsko-ruska określana jest w tym okresie przez imiona w połączeniu z patronimikami. Ponieważ patronimika te z wolna przechodzą w nazwiska, dlatego musiano w każdym wypadku rozstrzygać, czy chodzi o wykształcone już lub kształtujące się z patronimikonu nazwisko, czy też o patronimikon, które w nazwisko nie przeszło, i odpowiednio do rozstrzygnięcia dawać danego bojara pod jego (ustalonem lub tworzącem się) nazwiskiem albo pod imieniem własnem. Wszystkie określenia drugorzędne, t. j. imiona stojące obok nazwisk oraz patronimika obok imion, odesłano do określenia głównego.

Osoby występujące w dokumentach od r. 1563 pomieszczono pod nazwiskami, występujące niekiedy obok nazwisk nazwy osad dziedzicznych odesłano do nazwisk. Nie pomieszczono natomiast w osobnych pozycjach imion własnych, które wobec ustalenia się nazwisk nie odgrywały już tej roli, co dawniej. Inaczej musiano postąpić z występującą w dwóch aktach przysięgi z r. 1569 szlachtą podlaską, która, osiedlona po kilka, kilkanaście lub więcej osób w jednej wsi, wymieniana jest według dziedzicznych wiosek. Nazwy wsi zastępują występujące tylko sporadycznie nazwiska; szlachciców tych pomieszczono w indeksie pod odpowiednimi wioskami, nieliczne nazwiska odesłano do miejscowości.

Różnica między osobami występującymi w dokumentach średniowiecznych (do r. 1502) a późniejszymi (od r. 1563) jest więc taka, że pierwszych należy szukać pod osadą dziedziczną (ewent. pod nazwiskiem, o ile się już wytworzyło) oraz pod imieniem własnym, drugich tylko pod nazwiskiem. Naogół osoby indeksu stoją zasadniczo pod nazwami osad dziedzicznych lub pod nazwiskami; pozycje imion własnych obejmują osoby w inny sposób nieokreślone, oraz odsyłacze do osad i nazwisk wszystkich osób, występujących do r. 1502. Osoby z najdawniejszych dokumentów, występujące w dyplomatarjuszu raz pod imieniem własnym, to znowu pod osadą, pomieszczono pod osadą, ale przy odsyłaniu ich imienia do tejże osady podano w nawiasie bliższe objaśnienie, np.: Jan ob. Łąkoszyn (kasztelan łęczycki).

Pod imionami własnymi zebrano razem formy danego imienia, przysługujące wszystkim używającym tego imienia osobom, wyjątkowo — ze względów językowych — postąpiono inaczej z imionami litewskimi, podając przy każdej osobie formy przez nią używane. — Formy poszczególnych nazwisk komasowano, o ile odnosiły się do członków jednej rodziny; w wypadkach, w których tak samo brzmiące nazwisko przysługiwało kilku rodzinom, formy nazwiska zestawiano dla członków każdej rodziny osobno.

Cały tekst indeksu drukuje się jednym rodzajem czcionek bez rozróżnienia graficznego słów wziętych bezpośrednio z tekstu dokumentów od objaśnień (wyjaśnienia miejscowości, formy poprawne imion, nazwisk i nazw miejscowych) podanych przez wydawców dyplomatarjusza i autora indeksu. Przemawia za tem w poważnej mierze wprowadzenie do indeksu — w związku z jego ułożeniem w języku polskim — obok wyrażen, powtórzonych dosłownie za tekstem oraz objaśnień, także wielkiej ilości słów (tytuły, częściowo imiona), nie powtórzonych dosłownie za tekstem, lecz przetłumaczonych, które w razie użycia w druku dwu rodzajów czcionek sprowadziłyby sporo trudności. Polski charakter indeksu wysunął także konieczność odstąpienia od alfabetu ściśle łacińskiego i uwzględnienia liter polskich: ą, ę, j, ł, ż, ź.

W nawiasach okrągłych podano brzmienia odmienne imion, nazwisk i nazw miejscowych, a także niektóre objaśnienia; nazwy i imiona osób, dodane przez wydawców dyplomatarjusza i autora indeksu a nieznajdujące się w tekście aktów, zamieszczono w klamrach. — Przy wymienianiu pieczęci z godłem herbowym w razie niepewności, czy pieczęć należy rzeczywiście do danej osoby, podaje się w nawiasie: może, prawdop. W razie niepewności w określeniu godła herbowego podaje się obok herbu znak zapytania: Godziemba (?). — W pozycjach odsyłaczowych poszczególne osoby oddzielone są wzajemnie średnikami.

Cyfry oznaczają strony, ujęte w nawiasy numery aktów; te drugie podano, gdy na jednej stronie dyplomatarjusza znajdują się teksty dwóch dokumentów.

Skrócenia:

Inw. Zamoj. = Inwentarz Zamojskiego

Król. Pol. = Królestwo Polskie

m. = miasto

m. pow. = miasto powiatowe

par. = parafia

pow. = powiat

przyp. = przypisek (70 i przyp. = strona 70 i przypisek; 105 przyp. = strona 105 przypisek)

s. = syn

stol. woj. = stolica województwa

w. = wieś

W. Ks. Lit. = W. Księstwo Litewskie

woj. = województwo

z. = ziemia

Abraham ob. Zbąszyń

Adam ob. Skotrij; Tur

Agryppa (Agrippa) Wenclaw sekretarz wielkokiążęcy, poseł sejmu lit. na sejm kor. w Lublinie 1566 189(94)

Ajchler ob. Eichler

Albertus ob. Wojciech

Albertus, Albracht ob. Olbracht

— Joannes ob. Jan Olbracht

Aleksander (Aleksandr, Alexander, Allexander,

Oleksndr) król polski, wielki książę litewski i t. d. 1499 — 1502 119(71), 120, 122, 123, 126—128, 130(77), 131(77), 133, 135, 137, 139—141, 142(81), 143, 145, 147(83), 148, 149(84), 151(85), 153, 161, 162, 171, 172, 181, 183, 184, 185(91), 200, 201, 209(98), 221 — 225, 304, 314, 315, 342—346, 357, 360, 361, 366—369, 378(156), 379, pieczęć wielkokiążęca 119(71), 143, 147(83)

- Aleksander VI papież 1502 150, 152, 154(86)
 — Patrykiewicz (Patrzykiewicz, Patrikiewicz) książę starodubski 1400 33(36), 402
 — albo Olelko (Ollelko) Wołodymirowicz (Wolodimirowicz) książę 1432—34 81(55), 82(56), 94(59), 105(61) przyp., pieczęć 90(59); por. Słucki
 — ob. Chodkiewicz; Holszany (Aleksander Jurgiewicz); Montygerdowicz; Nos; Wigunt; Witold
 Aleksandrowicz (Alexandrowycz) ob. Janusz Aleksandrowicz; Jerzy Aleksandrowicz
 Aleksy (Alexius) ob. Płoniany
 Alexander ob. Aleksander
 alsperski ob. Heilsberg
 alwernskie książę ob. Auvergne
 Ambroży (Ambrosius) ob. Pampowski
 Amor ob. Tarnów, Jan Amor
 Andegawenja, prowincja w północno-zachodniej Francji
 książę ob. Henryk król polski
 Andr. . . . . movski (? , napis pieczętny) 1569 335
 Andreas, Andrej, Andrěj ob. Andrzej
 Andrejanowicz Adam pisarz m. Włodzimierza 1569 328(142)
 Andrenso ob. Andrzej
 Andreyowycz ob. Iwan Andrzejowicz
 Andriewicz Dmitr i Jan ławnicy m. Łucka 1569 324(140)
 Androsowicz Iwan radny m. Łucka 1569 324(140)
 [Andruszewicz Jan] biskup łucki 1569 213(104)
 Andrzej (Andreas, Andrej, Andrěj, Andrenso, Andruszko, Andruszko, Andrusko, On-drjuszko) biskup łucki 1432—34 81(55), 82(56), 94(59), 104/5(61), 105(61) przyp., pieczęć 77(55), 90(59)
 — biskup poznański ob. Bnin
 — burmistrz m. Włodzimierza 1569 328(142)
 — dzierżawca w Ostrynii 1434 105(61)
 — s. Iwana Olgimuntowicza książę [holszański] 1401 37
 — Michałowicz książę [zasławski] 1401 44(43)
 — [s. Olgierda] książę 1394 32
 — Róża (Rosa, Roza) arcybiskup lwowski i biskup przemyski 1499—1501 121(73), 124 (74), 125, 136 i przyp.
 — Rusin szlachcic z pow. łuckiego 1569 324(140)
 — Wołodymirowicz (Władimirowicz, Włodimirowicz) książę 1433—34 94(59), 105(61) przyp., pieczęć 90(59)
 — de . . . wnierz, pieczęć z h. Dołęga 1413 52
 — ob. Dewknetowicz; Domabórz; Dowojnowicz (Andruszko, On-drjuszko 1434); Dowojnowicz (Andrzej 1501); Dunin; Gałka; Gasztołd; Kościelec; Kroszyn; Kutno; Lubin; Lubraniec (prepozyt włocławski); Lubraniec (sędzia kujawski); Niemirowicz; Sakowicz; Szamotuły; Tęczyn; Wróblew l. Wróblów; Zakrzyn
 Andrzejowicz (Andrzejowycz) ob. Iwan Andrzejowicz
 aniski (miejscowość nierozwiązana) dzierżawca ob. Tyszkiewicz Wasyl
 Anna księżna litewska, trocka i łucka, żona Witolda 1392—1401 27(30), 28(30, 31), 29(31), 36(38), 401, pieczęć 27(30), 28(31)
 Antonie ob. Brzozowo-Antonie
 Arciechowski (Arcziechowski) Feliks Adaukt (Auctus) s. Mikołaja ob. Strabla
 Arinki (?) ob. Jastrzębiec Mikołaj
 Astaschina maior, Astaschina minor ob. Ostaszyn
 Asticav ob. Radziwiłł Ościkowicz
 Astyk, Astok ob. Ościk
 August (Augustus, Awhust) ob. Stanisław August; Zygmunt August
 Austrja (Austria) książę 1385 2
 Auvergne (alwernskie), prowincja w południowej Francji książę ob. Henryk król polski
 Awdaniec (Habdanek, Habdanecz, Habdaniec, Habdanyecz, Hawdanecz) ród 54, 69 i przyp.— pieczęć z herbem Inw. Zamoj 1413 56; właściciel nieznany (litery G. B. V.) 1569 337; ob. Gasztołd Jan; Konarski Adam; Konarski Jan; z Rogoźna Jakub; z Widawy Piotr (1433); Widawski Piotr (1569)
 Babin w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Babinskij
 Babino w., z. bielska: Adam s. Stanisława, Aleksy s. Piotra, Feliks stryjeczny Sebestjana, Feliks stryjeczny Stanisława, Gabriel stryj Jana, Jan . . . Wawrzyńca, Józef stryj Adama, Leonard . . . , Sebestjan s. Bronisza, Stanisław s. Jana, Tomasz s. Piotra brat Aleksego 1569 264
 Babinskij, z. Babina. Andrej 1569 322
 Bachezicze ob. Behcice
 Bachtijar Moskwin mąż Kunickiej 1569 319(139)
 Bacyki (Baczyki) w., pow. Drohiczyn: Chwiedko s. . . . , Hryń s. Hryniow, Iwan s. Przyczkow, Kondrath s. Wasielow, . . . s. Iwanow 1569 294
 Bagienskie (Bagienki) w., z. bielska par. tykocińska: Andrzej Barankoicz, Bazar Bodzioicz, Bazar Woinasz, Bonus Sienkowicz,

- Horda Bara, Jakub s. Marcina, Janko Baranoicz, Lewko Jakimowicz, Mechnowicz, Scitae Kniszi..., Wierzbiczki, Zaleskoicz 1569 264
- Bagiński (Bagienskie) w., z. bielska par. topczewska: Gawel s. Pawła, Jerzy s. Jana, Michał s. Jana, Mikołaj s. Bartłomieja 237, Sebestjan s. Leonarda, Serafin s. Stefana 239, Stanisław s. Jana 237, Wojciech s. Tomasza 1569 239
- Bajki, Zalesie (Bayki Zalesie) wsie, z. bielska¹: Adam s. Piotra, Adam s. Wojciecha, Cherubin s. Piotra, Florjan s. Jana, Hieronim s...., Jakub synowiec² Wojciecha, Jan s. Stanisława, Jan s. Stanisława Jurkoicz, Kazimierz s. Pawła synowiec Adama, Krystyn (Christinus), Leonard brat Hieronima, Piotr s. Jana brat Florjana, Szymon s. Stanisława, Wojciech s. Stanisława 1569 263
- Bajkowski (Baikowski) Kazimierz ob. Kalinówka
- Bakalarzowicz Florjan s. Piotra ob. Wojny
- Bakowce w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Bakoweckaja
- Bakoweckaja, z Bakowec, Mara Andreewaja 1569 322
- Bal Maciej kasztelan sanocki 1501 136
- Balakërowicz ob. Iwan Balakërowicz
- Banchezicze ob. Becheice
- Bańki (Banki) w., z. bielska par. ruska: Anchim s. Jarosza, Chwiedko s. Chuka, Denis s. Ostapka, Hriez s. Hawrina, Iwan s. Hrina, Iwan s. Klima, Iwan s. Wawrzyńca, Jan Panas s. Andrzeja 246, Joachim s. Maczka Loska 245/6, Jolthuch s. Malesza, Leonard s. Ostapka, Maciej s. Iwana 246, Maczko Loska s. Decza 245, Marko s. Wawrzyńca 246, Mojżesz (Moysiei) Małachwicz 260, Nestor s. Siemiona, Ostasz s. Oleszka, Pilip s. Iwana, Piotr s. Chuka, Sienko s. Kikiewiczza, Stefan s. Iwana, Waszko s. Lukiana 1569 246
- Bańki w., pow. Drohiczyn: Andrjan woźny ziemski, Maciej, Niemiera s. Mikołajow, Rafał s. Mikołajow 1569 267
- Bańki, Lubowicz, wsie, pow. Drohiczyn: Stanisław Lubowicki, Stanisława żona 1569 267
- Bankowicz Jan sługa Kaspra Kierznowskiego z Kierznowa 1569 245
- Baran Hrehory szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Baranek Mikołaj ob. Wygonowo
- Barankoicz Andrzej ob. Bagienki
- Baranoicz Janko ob. Bagienki
- Barcin (Barczyn) m., pow. Bydgoszcz woj. Inowrocław, ob. Krotoski Jan
- Bartki ob. Falki-Bartki
- Bartkowo ob. Korczewo, Bartkowo
- Bartłomiej (Bartholomaeus, Bartholomeus, Bartossius, Barthossius) biskup kijowski 1501 133, pieczęć 131/2
- sługa Jana Kruszewskiego z Kurzyn 1569 254
- ob. Taborowicz
- Bartniki (Barthniki, Barthnyky) w., pow. Przasnysz woj. Mazowsze: Mikołaj kustosz katedry plockiej 1501 138(79) i przyp.
- Bartoszek Stanisław ob. Lipki
- Barzy (Barzi, Baży) Stanisław z Błóżwi i Wiśnicza marszałek nadworny, starosta śniatyński 1569. 195, 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Korczak 333
- Basie ob. Twarogi Ruskie, Piętki-Basie
- Basien (Baysen, Bayssen, Bayzen) w., Warmja, ob. Bażeński Mikołaj
- Basilius ob. Wasyl
- Batko karaim z m. Łucka 1569 324(140)
- Bawola głowa, pieczęć z herbem, ob. Dowgird Szadzibor; Taborowicz Bartłomiej; Wojciech biskup wileński
- lub Wieniawa ob. Wieniawa l. Bawola głowa
- Bayk ob. Falki-Filipy
- Bayki ob. Bajki, Zalesie
- Baysen, Bayssen, Bayzen ob. Basien
- Bazyli ob. Wasyl
- Bażeński, z Basiena, (błędnie Gayski) Mikołaj wojewoda malborski 1499—1501 121(73) i przyp., 136 i przyp., pieczęć z h. Bażeńskich 134(79)
- Baży ob. Barzy
- Bączki antiqua ob. Bąki
- Bąk Piotr poseł woj. podolskiego 1569 341
- Bąki (Bączki antiqua) w., z. bielska: Jan s. Piotra 1569 257
- Becheice (Bachczicze, Banchezicze, Bechczycze) w., pow. Szadek woj. Sieradz: Jeronim kleryk

¹ Tekst w tem miejscu uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tych wsi niepewna.

² W tekście: filiaster. Termin »filiaster«, powtarzający się dość często w dokumencie przysięgi szlachty bielskiej, oznacza w łacinie klasycznej pasierba. W dokumencie bielskim oznacza jednak raczej synowca; jakoż analogicznie często, jak »filiaster« w dokumencie bielskim, występuje w spisany po polsku akcie drohickim »synowiec«.

- diecezji gnieźnieńskiej, notariusz (imperiali auctoritate) 1502 151(84), 152, 154(86)
- Bejdy-Klimy, Suchodoł. wsie, pow. Drohiczyn: Stanisław Bejdo 1569 284
- Bejnar (Beynar, Biëinar, Byeinar, Byeynar, Boynar) Mikołaj bojar litewski przyjęty do rodu Nowina 1413 54, 57 i przyp. 70
- Bejsagoła (bojsagolski) w., w okolicy Szawel, Żmudź
- dzierżawca ob. Dorohostajski Mikołaj Olechnowicz
- Belicza, Belżyca ob. Bielica
- Bëlik ob. Kgirdiwid Bëlik
- Bełij Stok ob. Białystok
- Bełostockaja, z Białegostoku, Marja Matfeewaja żona Rawszickoho 1569 323
- Bełostockij Hrehoryj, Iwan, Jacьko, Mikita i Wasilej 1569 322
- Bełz m., stol. woj.
- chorąży ob. Trojan Stanisław kasztelan 374; ob. z Tęczyna Andrzej książę ob. Iwan s. Jerzego miecznik ob. Jahodynski Andrzej poseł województwa ob. Łysakowski Mikołaj; Pilecki Jan; Trojan Stanisław; Żółkiewski Stanisław starosta ob. Zamojski Stanisław wojewoda 374; ob. Dembowski Andrzej; Kmita Stanisław z Wiśnicza
- Bełzica ob. Bielica
- Benassius ob. Bieniasz
- Benco ob. Bień
- Bendjucha Olekszij cechmistrz ciesielski z m. Włodzimierza 1569 328(142)
- Beresteczko (berestejskij) m., pow. Łuck woj. Wołyń; powiat 328(142); z Beresteczka: Fedor Rusin pisarz grodzki łucki 1569 321(140) — ob. Działyński Michał
- Bereźce w., pow. Krzemieniec woj. Wołyń, ob. Bereżeckij
- Bereżeckij (Bereszeckij), z Bereżec, Falilej (Chwalelij) Nekraszewicz 1569 323, 330(146)
- Bernard (Bernhardus) sędzia wieluński 1401 46
- Bernat ormianin z m. Łucka 1569 324(140)
- Besdejko Kunasz mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Beskinu ob. Reszkim
- Beynar ob. Bejnar
- Białosuknia ob. Białosuknie
- Biała (Byala) ród 54, 70 i przyp.
- Białobrzescie (Bialibrzeg) w., z. bielska: Cherubin s. Wojciecha brat Marcina, Marcin s. Wojciecha, Wojciech 1569 264
- Białokunki w., pow. Drohiczyn: Marcin s. Stanisławow, Stanisław, Wawrzyniec s. Pawłow 1569 296
- Białokunki ob. Krynki-Białokunki, Jarki
- Białokurski Jan podczaszy halicki, poseł woj. ruskiego 1569 341
- Białosuknie (Białosuknia) w., z. bielska: Feliks s. Macieja, Jan s. Mikołaja, Jan s. Stanisława, Manisław (Manislaus) s. Macieja, Marcin s. Mikołaja brat Pawła, Marcin woźny ziemski, Mateusz s. Stanisława, Mikołaj s. Jana (trzech), Mikołaj s. Leonarda, Paweł s. Jana, Paweł s. Mikołaja, Piotr, Piotr s. Jana, Sebestjan s. Jana 1569 264
- Białystok (Bełij Stok) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Bełostockaja Marja Matfeewaja
- Bichawa ob. Bychawa
- Biechowo gród, pow. Pyzdry woj. Kalisz kasztelan 374; ob. Wysocki Stanisław z Budziszława
- Biecz m. pow., woj. Kraków kasztelan 374; ob. z Kobylan Domarat; z Tęczyna Jan sędzia grodzki ob. Sułowski Piotr starosta ob. Ligęza Mikołaj z Bobrku; Sieklucki Jakub
- Biëinar ob. Bejnar
- Bielany (Bielony) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Stanisławow, Druzjana żona Janowa, Jan Biieleński (Bielenski) s. Kuczow, Samson s. Wojciechow, Wojciech s. Mikołajow 1569 279
- Bielany (Bielony)-Jarosławy, Jarnicze (Jarynicze) wsie, pow. Drohiczyn: Jerzy s. Wojciecha Jarosławow, Mikołaj s. Wojciecha Jarosławow 1569 269
- Bielawski (Byelawski, Byelawsky) Stanisław (Piotr s. 99 przyp.) z Dobrzeliną podkomorzy łączycki 1433—34 89, 99 i przyp., pieczęć z h. Doliwa 85, 95
- Bielawy (Bielawi) w., pow. Orłów woj. Łęczycza: Stanisław (Maciej s. 99 przyp.) kasztelan brzeziński 1434 99 i przyp.
- Bieleński (Bielenski) Jan ob. Bielany
- Bielewicz Mikołaj Stankiewicz podkomorzy żmudzki, poseł z żmudzkiej, ciwun ejragolski 1569 356, pieczęć z h. Mogiła 350, 354
- Bielica (Belicza, Belżyca, Bełzica) pow. Lida woj. Wilno starosta, marszałek i dzierżawca ob. Wołodkowicz Niekrasz
- Bielin ob. Bylimin
- Bielony ob. Bielany
- Bielsk (Bielsko, Byelsko, Bielscensis, Bielscensis, Bielszensis) m., stol. ziemi woj. Podlasie 134(78), 177, 178, 187(92), 212(104), 219(113), 227(116); ziemia i powiat 202 i przyp., 228(118), 235, 260, 264, 266,

- 278, 297(133), 300(135); parafia (bielska, ruska) 246, 260
- Bielsk: burmistrz ob. Sękowski Jan
chorąży ob. Brzóška Jerzy
komornik ziemski ob. ze Szumek Abraham Wyszowaty; z Wojen Jan Wojno
pisarz grodzki ob. Wyszowski Michał z Wyszek
pisarz ziemski ob. Owsiany Tomasz
podkomorzy ob. Brzozowski Teofil
podsędek ziemski ob. Janikowski Hipolit; Markowski Józef
podstarości grodzki ob. Brzozowski Teofil
poseł miasta ob. Sękowski Jan; Zdzarski Stanisław
posłowie ziemscy dwaj 1569 212(104)
sędzia grodzki ob. Domanowski Paweł (zmarły); Górski Jakub ze Szumek
sędzia ziemski 1569 212(104); ob. Wyszowski Wojciech
starosta ob. Chodkiewicz Jerzy
starosta, marszałek i dzierżawca ob. Radziwiłłowicz Mikołaj Mikołajowicz
wojski 1569 212(104)
woźny ziemski ob. z Białosuknia Marcin; z Bolestów Jakub; z Borowskiego Paweł Borowski; z Grodzkiego Stanisław Grodzki; z Jabłoni-Jankowiec Jan Osinka; z Jabłoni-Jankowiec Sebestjan; z Jamiółek Leonard Jamiółka; Kalinowski Michał; z Kołaków Marcin; z Kulesza-Wykna, K.-Podaweza, K.-Niziołków Starych, K.-Podlipna Wojciech; z Łap, Łap-Goździków, Ł.-Wągli, Ł.-Korczaków, Ł.-Dębowiny Paweł Korczak; z Moniuszek . . . s. Grzegorza; z Mystków Maciej; z Mystków Stanisław; z Płonki Sebestjan Roszko; Przeździecki Stanisław; z Wareli Stanisław; z Wojenczów Maciej
- Bień (Benco) starosta halicki 1401 46
- Bieniasz (Benassius) brat Bernarda sędziego wieluńskiego 1401 46
- Bierecki (Biereczki) Bartosz (Bartłomiej) łożniczy, komornik i posłaniec królewski 1569 212(104), 213(105), 216(108), 217(111)
- Biki ob. Czarnowo-Byki
- Bilimin, Bilini ob. Bylimin
- Biljurmin ob. Choma Biljurmin
- Birsztany (Bisztany) w., nad Niemnem, woj. Troki 42(40)
- Birze (bierzański) m., pow. Upita woj. Troki
ciwun ob. Szemiot Melchjor
- Biskupki w., z. bielska: Sebestjan s. Stefana 1569 248
- Blady¹, Sikory, wsie, pow. Drohiczyn: Grzegorz s. Wojciechow, Jan s. Mikołajow, Mikołaj s. Wojciechow, Stanisław s. Mikołajow, Walenty s. Grzegorzow 1569 291
- Blozew ob. Błożew
- Blutowo w., z. bielska: Andrzej s. Stanisława 1569 262
- Błonie Małe w., pow. Drohiczyn: Błoński s. Mikołajow 281, Grzegorz s. Jakubow 279, Jakub s. Janow, Jan s. . . ., Paweł s. . . . 281, Paweł Cyganowicz, Stanisław Cyganowicz, Szczęsny Gurka s. Piotra 279, Walenty s. . . . 281, Walenty Błoński, Walentego Błońskiego ojciec 279, . . . s. Mikołajow 1569 281
- Błonie Wielkie w., pow. Drohiczyn: Jadam s. Stanisławow 1569 281
- Błonie Wielkie, Kusie, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej s. Włodzimierzow, Grzegorz s. Maciejow Wszebor, Jadam s. Janow, Jakub Błoński, Jan s. Stanisławow Wszebor, Maciej s. Jadamow, Maciej s. Janow Błoński, Maciej s. Sebestjanow, Sobiestjan s. Janow, Stanisław s. Mikołajow, Tomasz s. Mikołajow 1569 279
- Błożew (Blozew, Błożwie, Błożewo, Bołzwie) w., pow. Sambor z. przemyska woj. ruskie, ob. Barzy Stanisław
- Bnin (Bnyn, Bnyno, Bonyn) m., pow. Pyzdry woj. Kalisz: Andrzej biskup-elekt poznański 1438, biskup poznański i poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 112 i przyp., 118(69)
- Piotr kasztelan gnieźnieński 1433—34 89, 98, pieczęcie z h. Łódzia (włas. Wojciecha z B., przywieszane przez Piotra) 84(58), 95
- Wojciech, pieczęcie z h. Łódzia (przywieszane przez Piotra z B.) 1433—34 84(58), 95
- Bobiczkij Jacko szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Bobłow, pow. i woj. Braclaw, w. kniazia Masalskiego 1569 320
- Bobowa m., pow. Biecz woj. Kraków, ob. Bobowski Bobowski (Bobowsky), z Bobowy, Zygmunt podsędek krakowski 1433—34 89, 99, pieczęć z h. Gryf 95
- Bobrek w., pow. Pilzno woj. Sandomierz, ob. Ligęza Mikołaj
- Bocki (Boczki) z. bielska, w. Pawła Sapiehy 1569 233(128)
- Boczanica w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Dobrinskij Andrej

¹ Wsi takiej nie podaje Słownik Geogr., ani Źródła Dziejowe, ani mapa Chrzanowskiego.

- Bodaki ob. Lubin, Bodaki
 Bodiwil, Bodywił ob. Rodwił
 Bodzanta (Bodzantha) arcybiskup gnieźnieński
 1386 4(3), 8(10), 400
 Bodziloicz Bazar ob. Bagienki
 Bogacki Stanisław kasztelan ciechanowski 1569
 226
 Bogorja Mikołaj ob. Mikołaj [Bogorja]
 Bogorja (Bogurya) ród 54, 70. — pieczęć z her-
 bem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Marek
 DNAKOLD (?); Wołowicz Eustachy; Woło-
 wicz Grzegorz
 Bogorja, Korczak, pieczęć z herbami, ob. Wo-
 łowicz Eustachy
 Bogumiłowice (Bogumilowice, Bogvmilowice,
 Bogumilowicze, Bogumilice) w., pow. Pil-
 zno woj. Sandomierz: Jan (Jasco) kaszte-
 lan czchowski 1413 71 i przyp., pieczęć
 z h. Połukoza 51
 — Michał kasztelan lubelski 1403, kasztelan
 sandomierski 1413 48(45), 71 i przyp.
 — Paweł sędziakrakovski 1413—34 71/2(51),
 72(51) i przyp., 89, 99
 — por. z Czyżowa Jan (ta sama rodzina)
 Bogurya ob. Bogorja
 [Bo]gusl (?) ob. Sierakowski Jan
 Bogusławy ob. Miodusy, Bogusławy
 Bogusze (Boguszi) w., z. bielska: Filip s. Bar-
 łomieja, Katarzyna została po Grzegorzu,
 Katarzyny synowie 239, Krzysztof s. Ma-
 cieja, Krzysztof s. Wojciecha, Maciej s. Leo-
 narda 237, Zacharjasz s. Macieja 1569 239
 Bogusze-Żale w., pow. Drohiczyn: Filemon s.
 Wojciechow, Jakub s. Stanisławow, Jerzy
 s. Wojciechow, Maciej s. Stanisławow Sa-
 dło, Marcin s. Mikołajow, Marcin s. Woj-
 ciechow, Rafał s. Michałow, Stanisław s.
 Wojciechow, Szczepan s. Stanisławow, Tro-
 jan s. Wojciechow, Walenty s. Wojciechow,
 Wojciech s. Stanisławow, Zacharjasz s. Mi-
 kołajow 1569 281
 Boguszki w., z. bielska: Jan s. Piotra, Sebastjan
 s. Jakuba 1569 264
 Boh Maciej ob. Putkowice Nagórne
 Bohdanowicz Artim szlachcic z woj. braclaw-
 skiego 1569 319(139)
 — Myszko szlachcic z woj. braclawskiego 1569
 320
 Bohurin w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Chrep-
 towiczowa Petrowaja Nastazja
 Bohurinskij Semen szlachcic z pow. łuckiego
 1569 324(140)
 Bohy w., pow. Drohiczyn: Chomacz s. Kuźmin,
 Chwiedko Kościeniewicz, Chwiedko s. Stecz-
 kow, Daniło s. Miśkow, Dmitr s. Onaczko,
 Hleb, Jurgi s. Ilkowiczow, Maciej s. Onto-
 chowicz, Onaczko s. Michow, Piotr Sien-
 kowicz, Steczko Dachowicz. Szila s. Da-
 chow, Waśko s. Chwiedkow (dwóch) 1569
 276
 Bojarewo (Boiarewo) w., z. bielska: Jan s.
 Jana, Maciej s. Grzegorza, Maciej s. Woj-
 ciecha, Szymon s. Stanisława 1569 245
 bojsagolski ob. Bejsagoła
 Bokij (Bokoj) Hawryło (Hawriło) sędzia ziem-
 ski łucki, poseł woj. wołyńskiego 1569
 213(104), 324(140), 341, pieczęć z h.
 Bokij 334
 — Jan z Milatyna 1569 323
 Bokijowa Chwiedorowa 1569 320
 Bolesty (Bolesti, Bolesthi) w., z. bielska¹: Adam
 s. Jana 243, Adam s. Wojciecha Drozd
 245, Bartłomiej s. Stanisława, Dominik s.
 Stanisława, Grzegorz s. Bartłomieja, Hie-
 ronim s. Macieja, Jakub Drozd (Drosd),
 Jakub s. Mikołaja, Jakub woźny ziemski,
 Jan 243, Jan s. Jakuba, Jan s. Jerzego
 Koćmier (Coczmiar) 245, Jan s. Macieja,
 Jan s. Stanisława 243. Jan s. Tomasza
 (dwóch) 245, Jerzy s. Augustyna, Józef s.
 Macieja, Łukasz s. Andrzeja, Maciej s. Łu-
 kasza, Maciej s. Mikołaja (dwóch), Maciej
 s. Stanisława, Michał s. Mikołaja, Mikołaj
 Drozd (Drosd) 243, Paweł s. Andrzeja 245,
 Paweł s. Mikołaja 243, Piotr s. Piotra,
 Piotr s. Stanisława 245, Sebastjan s. Bar-
 łomieja, Stanisław s. Bartłomieja (dwóch),
 Stanisław s. Mikołaja (dwóch) 243, Wa-
 lentego zmarł. synowie 245, Wojciech s.
 Grzegorza 243, Wojciech s. Macieja 245,
 Wojciech s. Mikołaja, . . . s. Jakuba
 1569 243
 Bolesty ob. Jastrzębiec (ród)
 Boligind ob. Goligunt
 Bołobany ob. Pankowskij Bołobany Timofej
 Obuchъ
 Bołzwie ob. Błozew
 Bończa, pieczęć z herbem właściciel nieznany
 (litery IO) 1569 336; ob. Fredro Jan;
 Sienicki Mikołaj
 Boniewo (Bonevo) w., pow. i woj. Brześć Ku-
 jawski: Mikołaj łowczy brzesko-kujawski,
 dwie pieczęcie z h. Ogończyk 1433 85
 Bonyn ob. Bnin
 borbońskie księżę ob. Bourbonnais
 Borczyn ob. Barcin
 Borecki Piotr poseł woj. ruskiego 1569 340,
 pieczęć z h. Ołobok 336

¹ Tekst na s. 243 uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tej wsi niepewna.

- Borejko Ostafej z Knerut 1569 321(140)
 Boris, Borisz ob. Borys
 Boriskowicze ob. Boryskowce
 Borki ob. Ryttele, Borki
 Borkowski, Bornkowski ob. Borukowski
 Borotinskij, z Borotyna, Worona Fedor i Worona Tomiło szlachcice z pow. łuckiego 1569 321(140)
 Borotyn (Borotin) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Borotinskij
 Borowa w., pow. i woj. Sandomierz: Andrzej poseł woj. sandomierskiego 1569 340
 Borowczyk Jan ob. Lipki
 Borowe ob. Borowskie; Koce-Borowe; Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie; Sasiny, Borowe
 Borowicze w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Czetwertyńska
 Borowo w., z. bielska par. płońska: Grzegorz s. Marcina, Mikołaj s. Leonarda 1569 261
 Borowo ob. Krynki, Borowo
 Borowski Grzegorz s. Jana dzierżawca w Niwino-Leśne ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
 Borowskie (Borowe, Borowo) w., z. bielska par. suraska: Abraham s. Jana, Adam s. Jana, Bartłomiej s. Łukasza, Bartłomiej s. Wojciecha, Błażej s. Stanisława, Dominik s. Stanisława, Eljasz (Ilias), Feliks s. Mikołaja, Grzegorz s. Jana, Grzegorz s. Stanisława, Grzegorz s. Wojciecha, Hacz s. Dziemasza, Jakub s. Dominika, Jakub s. Grzegorza, Jakub s. Jana, Jakub s. Marcina, Jakub s. Stanisława, Jan s. Jakuba, Jan s. Jana, Jan brat Kaliksta, Jan s. Macieja, Jan s. Marka 258, Jan s. Stanisława 259, Jerzy s. Eljasza, Józef s. Jana, Józef s. Marcina 258, Kalikst s. Dorocho brat Mikołaja 259, Kalikst brat Jana, Leonard s. Stanisława, Łukasz s. Jana, Łukasz s. Pawła, Maciej s. Aleksego, Maciej s. Marcina (dwóch), Maciej s. Piotra, Maciej s. Ścibora (Czibor), Maciej s. Stanisława, Maciej s. Wojciecha, Marcin s. Wojciecha (dwóch), Marek s. Hieronima, Marek s. Jana, Marek s. Marcina, Marek s. Ścibora (Czibor) brat Macieja 258, Marek s. Ścibora (Czibor) 259, Michał s. Serafina 258, Mikołaj s. Dorocho 259, Mikołaj s. Grzegorza, Mikołaj s. Michała, Mikołaj s. Pawła, Mikołaj s. Stanisława, Paweł Borowski woźny ziemski, Paweł s. Grzegorza, Paweł s. Jana, Paweł s. Wawrzyńca 258, Paweł s. Wojciecha 259,
 Rafał s. Jakuba, Sebestjan s. Macieja, Sebestjan s. Pawła, Stanisław s. Grzegorza (dwóch), Stanisław s. Hieronima, Stanisław s. Jana (dwóch), Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Wawrzyńca, Szymon s. Jana, Szymon s. Marcina, Tomasz s. Sebestjana, Wawrzyniec s. Dominika, Wawrzyniec s. Iwana, Wojciech s. Łukasza, Wojciech s. Marcina, Wojciech s. Pawła 1569 258
 Borszniski Jakub ob. Szumki
 Borukowski (Bornkowski, Borkowski) Jan prepozyt łeczycki, sekretarz królewski, kanonik krakowski i warszawski 1569 195, 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 307, 311, 318, 372
 — Piotr poseł woj. mazowieckiego 1569 341
 Boruta Wojciech ob. Oględy
 Boruty ob. Kosianka-Boruty
 Borychowo ob. Borzychowo
 Borys (Borisz) [Konstantynowicz książę susdalski] poseł Jagiełły do królowej Elżbiety 1385 2
 — (Boris) Michał s. Wawrzyńca i Mikołaj s. Macieja ob. Milewo
 Boryskowce (Boriskowicze) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Koziński Iwan
 Borysławice (Borzisławicze, Borzisławiczi) w., pow. i woj. Łeczyca: Ścibor (Stiborius) wojewoda łeczycki 1434 98, pieczęć z h. Jastrzębiec 95
 Borzobohatyj Krasenskij Iwan z Rykan 1569 324(140)
 Borzychowo (Borychowo) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Tofilow, Jan s. Piotrow, Jurgi s. Kristofow, Jurgi s. Mikołajow, Tomek s. Mikołajow 1569 294
 Borzyny (Borzyny) w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Mikołajow, Jakub s. Stanisławow 273, Jan s. Piotrow 270, Jeronim s. Piotrow Borzyn 273, Stanisław s. Piotrow Borzym 270, Szczęsny s. Stanisławow, Szyman s. Stanisławow 273, Szyman s. Szczęsnego Krakowka 1569 270
 Boturzyński (Boturzinsky, Bothurzynski, Bothurzynsky) Jan prałat i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
 Bourbonnais (borbońskie), prowincja w środkowej Francji
 książę ob. Henryk król polski
 Bovogin ob. Dowojna Wyszgerdowicz
 Boynar ob. Bejnar
 Braclaw (Braczlav, Brasław) m. i zamek, stol. woj. 319(139), 320; powiat 212(104), 320, 330(145); województwo 302, 303, 384(160), 387(165)

- Braclaw: kasztelan 374; ob. Kapusta Andrzej Tymofiejewicz
mieszczanie (poddani JMci miasta braclawskiego) 1569 320
pisarz grodzki ob. Tomkowicz Aleksy
pisarz ziemski 1569 213(104); ob. Kor-dysz Fillion
podkomorzy 1569 213(104); ob. Deszkow-ski Siemien Wasilewicz
podsędek ziemski 1569 213(104)
podsędek ziemski i podstarości ob. Sa-dowski Andrzej
posłowie województwa 1569 384(160);
ob. Dołbunowski Mikołaj Szaszkwicz;
Juchnowicz Iwan; Obliński Konrad Ko-haryn; Strzyżowski Gniewosz
posłowie ziemscy dwaj 1569 213(104)
rotmistrz JKMcI na zamku ob. Deszkowski Siemien Wasilewicz
sędzia grodzki ob. Krasnosielski Roman
sędzia ziemski ob. Juchnowicz Iwan
starosta ob. Korecki Bogusz
wojewoda 374; ob. Sanguszko Roman Fe-dorowicz
wójt miasta ob. Kalenikowicz Roman
- Branice (Branicza) w., pow. i woj. Kraków:
Grzegorz kasztelan radomski, poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 118(69)
- Brańsk (Bransco, Branscense) m., z. bielska 218
burmistrz ob. Szereiowski Jan
pisarz miejski ob. Kalnicki Marcin
poseł miasta ob. Kalnicki Marcin; Sze-reiowski Jan
starosta ob. Dulski Jan; Olędzki Krzysztof z Pietkowa
- Branskaja, z Bran, Ohrefina 1569 322
Branskij, z Bran, Paweł 1569 322
Brany (Brjany) w., pow. Łuck woj. Wołyń,
ob. Branskaja; Branskij
- Brasław ob. Braclaw
- Brathoschicz ob. Zenowej Bratoszyc
- Bratkowski Kuzmycz Chwiedor szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Bratosza (Bratoscha, Brathocha) bojar litewski 1388—1401 22(24), 36(38), 37
- Bratoszyc ob. Zenowej Bratoszyc
- Bratyan gród, z. michałowska woj. Chełmno
starosta ob. Działyński Jan
- Brestensis ob. Brześć Kujawski
- Brezecz ob. Brzezcie
- Brezensis ob. Brzesko
- Brezinensis ob. Brzeziny
- Brjany ob. Brany
- Brochwicz I, pieczęć z herbem, ob. Sobek Sta-nisław z Sulejowa
- Brochwicz I, Leliwa, Odrowąż, Lis, pieczęć z herbami, ob. Sobek Stanisław z Sulejowa
- Brodnica m., z. michałowska woj. Chełmno
starosta ob. Działyński Rafał
- Brodzie, pieczęć z herbem, ob. Radziwiński Stanisław
- Bronisze ob. Sawicze, Bronisze
- Broniszewo w., z. bielska: ... s. Macieja 1569 264
- Bronnickij, z Bronnik, Wasilej 1569 322, 323 — Zdan (Żdan) 1569 323, 324(140)
- Bronniki w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Bronnickij
- Brudzew (Brudzow) m., pow. Konin woj. Ka-lisz: Jarand kasztelan kaliski 1501 136
- Brukko (Bruczko?) Iwan Huljalnickij ob. Hul-jalnickij
- Brusowski Maciej s. Leonarda ob. Faszcz; — Stanisław s. Jakuba ob. Perki
- Bruszewo (Bruszowo, Brusowo) w., z. bielska: Maciej s. Jerzego, Marcin s. Leonarda 248, Mikołaj s. Stanisława 249, Mojżesz s. Ste-fana Racibor (Raczibor), Stanisław s. Je-rzego 248, Stanisław s. Jerzego 1569 249
- Bruszowski Leonard s. Piotra ob. Noski
- Bryki w., pow. Drohiczyn: Lenart Kosiński 1569 267
- Brześć Kujawski (Brestensis Cuyaviensis) m., stol. woj.
chorąży ob. z Kościelca Mikołaj
kasztelan 374; ob. Działyński Rafał;
z Kościoła Wojciech; ze Smółska Krystyn
podkomorzy ob. Dunin Andrzej z Krajowa;
Piekarski Jan
poseł województwa ob. Kretkowski Łukasz;
Piekarski Jan
sędzia ob. z Lubrańca Andrzej; Marcin
starosta ob. Mielecki Sebestjan
wojewoda 373(152); ob. Kościelecki Mi-kołaj; Krzesław; z Lichenia i Gosławic
Jan; z Łabiszyna Maciej; ze Służewa Jan
- Brześć Litewski (Brzeszczie, Brzesdczye) m., stol. woj. 117(68), 118(69), 158, 403, 404(92a) 406(93a)
dzierżawca ob. Naczko Ginwiłowicz
kasztelan 374; ob. Hajko Jan
klucznik (claviger) ob. Wojno
pisarz ziemski ob. Pocij Adam
podkomorzy ob. Pac Dominik
poseł województwa ob. Pac Dominik; Po-ciej Adam
starosta ob. Onaczko; Wołowicz Eustachy
starosta, marszałek i dzierżawca ob. Pietko-wicz Stanisław
wojewoda 374; ob. Tyszkiewicz Jerzy Wa-sylewicz

- Brześcianka (Brzeszczianka) w., z. bielska: Ipolit Jankowski 1569 244
- Brzesdczye ob. Brześć Litewski
- Brzesiny ob. Brzeziny
- Brzesko (Brzezensis, Brezensis) m., pow. Proszowice woj. Kraków
kasztelan ob. z Gozny Stanisław
- Brzesnicza ob. Topczewo, Brzeźnica, Włosty, Brzozowo, Topczewo-Słaczyno
- Brzezensis ob. Brzesko
- Brzezie (Brzeze) w., pow. i woj. Kalisz: Jan s. Lutka doktor obojga praw, archidiakon gnieźnieński, podkanclerzy Król. Pol. 1456 119(70)
- Brzezie (Brzeze, Brzezye) w., pow. Szczyrzyce woj. Kraków: Zbigniew marszałek Król. Pol. 1401—13 46, 71, 72(51) i przyp.
- Brzezie (Brezez) w., położenie niewiadome: Stanisław, pieczęć z h. Ciołek 1413 52
- Brzeziny (Brzesiny, Brzezyny, Brezinensis) m., pow. i woj. Łęczyca, ob. Lasocki Stanisław
kasztelan 374; ob. z Bielaw Stanisław; z Lubnicy Marcin
- Brzeziny w., z. bielska: Andrzej s. Mikołaja, Bartłomiej s. Marcina, Gabrjel s. Mikołaja, Jakub Siedlecki (Siedleccki), Jakub s. Stanisława, Jan Siedlecki, Jan s. Stanisława, Paweł s. Abrahama, Rafał s. Jana, Stanisław s. Adama, Tomasz s. Bartłomieja, Wojciech s. Stanisława 1569 245
- Brzezye ob. Brzezie
- Brzezyny ob. Brzeziny
- Brzeźnica (Brzeznicza) w., z. bielska: Gabrjel s. Mikołaja, Grzegorz s. Marcina, Jerzy s. Rafała, Roman s. Marcina, Szymon s. Chwiedora 1569 245
- ob. Topczewo, Brzeźnica, Włosty, Brzozowo, Topczewo-Słaczyno
- Brzóska (Brzoska) Jerzy chorąży bielski 1569 212(104), 236(131)
- Brzoscowski Piotr poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć (zdaje się) 336
- Brzózki (Brzoski) w., z. bielska: Aleksander s. Stanisława, Feliks s. Jakuba, Fryderyk s. Stanisława, Jakub s. Jana, Jan s. Stanisława, Jerzy s. Mikołaja, Kasper s. Jana brat Przeclawa, Maciej s. Stanisława, Michał s. Pawła, Przeclaw (Pretslaus) s. Jana, Stanisław s. Andrzeja, Stanisław s. Jana (dwóch) 1569 241
- Brzozowo w., z. bielska: Józef ojciec Piotra dzierżawcy w Oględach 1569 239
- Brzozowo-Antonie w., z. bielska: Bartłomiej s. Jerzego, Erazm s. Stanisława, Jan s. Jerzego, Jan s. Marcina, Leonard s. Marcina, Maciej s. Stanisława, Marcin s. Andrzeja, Michał s. Mikołaja, Michał s. Stanisława, Mikołaj s. Jerzego, Paweł s. Jerzego, Paweł s. Marcina, Piotr s. Stefana, Stanisław s. Łukasza, Urban s. Jana, Wawrzyniec s. Jerzego, Wojciech s. Augustyna 1569 247
- Brzozowo-Chrzczone (Chrsczoni, Chrzoni) w., z. bielska: Jakub, Józef s. Marka Czichi, Leonard s. Jana, Leonard s. Marcina Pietrzetha, Maciej, Maciej s. Piotra Gogolka, Marcin s. Jana Chabzik, Mikołaj s. Pawła, Stanisław, Stanisław s. Stefana, Stanisław s. Wawrzyńca Czichi, Szymon s. Abrahama, Tomasz, Wojciech s. Stanisława Szczerzbienta 1569 247
- Brzozowo-Chrzczone (Chrzoni), Łukawica (Łukawicza) wsie, z. bielska: Marcin s. Rafała 1569 247
- Brzozowo-Korabie w., z. bielska: Aleksander, Grzegorz Maciejewicz (Maczieiewicz) synowiec Józefa s. Jakuba, Jakub, Jan s. Jerzego, Jan s. Mikołaja, Józef s. Jakuba, Marcin s. Jana, Stanisław s. Piotra, Walenty, . . . s. Jakuba 1569 247
- Brzozowo-Maczkowięta (Maczkowientha) w., z. bielska: Gabrjel s. Józefa, Jakub s. Józefa, Jan s. Grzegorza Cziepilo, Jan s. Stefana, Mateusz s. Jana, Paweł s. Józefa, Paweł s. Wojciecha 1569 246
- Brzozowo-Panki w., z. bielska: Jan s. Pawła, Józef, Józef s. Mikołaja Szoik, Maciej s. Mikołaja Szoik, Paweł s. Mikołaja Szoik, Piotr s. Mikołaja Szoik, Stefan, Szymon s. Stefana Panek, Wojciech 1569 246
- Brzozowo Stare (antiqua) w., z. bielska: Bartłomiej s. Stanisława 246, Grzegorz s. Erazma, Jakub s. Jana 247, Jan s. Marcina 246, Jan s. Stanisława Szmukiel 247, Jerzy s. Leonarda 246, Józef s. Marcina, Leonard, Maciej s. Stanisława Szmukiel, Marcin s. Leonarda 247, Mateusz 246, Piotr 247, Stanisław s. Stanisława, Wojciech (dwóch) 246, Zacharjusz s. Bartłomieja 1569 247
- ob. Topczewo, Brzeźnica, Włosty, Brzozowo, Topczewo-Słaczyno
- Brzozowski Andrzej s. Marcina ob. Falki-Filipy; — Jerzy s. Stanisława dzierżawca ob. Łukawica
- Łukasz poseł woj. rawskiego 1569 341
- Teofil podkomorzy bielski, poseł woj. podlaskiego 1569 212(104), 341, pieczęć z h. Korab 336

- Brzozowski Teofil podstarości grodzki bielski 1569 236(131)
- Bucund ob. Butowd
- Bucz... (?) Jakub ob. Wiercienie (pow. Drohiczyn)
- Buczacz m., z. halicka woj. ruskie: Jakub generalny wojewoda ruski 1499 121(73), 124(74)
- Michał kasztelan i starosta halicki 1434 99
- ob. Jazłowiecki Jerzy
- Buczinski ob. Buczyński
- Buczko Stanisław ob. Lipki
- Buczyno (Buczino) w., z. bielska: Andrzej s. Stefana, Augustyn s. Piotra, Brykey (Briccius) s. Piotra, Jakub s. Marka, Jan s. Stefana, Maciej s. Tomasza, Marcin s. Wojciecha, Serafin s. Jakuba, Stanisław, Wawrzyniec s. Stanisława 1569 256
- Buczyno w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Mikołajow, Helena córka Mikołajowa, Jan s. Jakubow (dwóch), Jan s. Mikołajow, Jan s. Wawrzyńcow, Jan s. Wojciechow, Katarzyna żona Marcina, Łukasz s. Marcina, Maciej s. Wojciechow, Mikołaj s. Jerzego, Piotr..., Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Pawłow (dwóch), Stanisław s. Szczęsnego, Szczepan s. Piotrow, Szczęśny s. Janow 1569 289
- Buczyński (Buczinski) Michał s. Wojciecha ob. Kulesze-Wykno, K.-Podawcze, K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne
- Budek Stanisław s. Tomaszow ob. Sikory, Trebiery
- Budki ob. Książopole-Budki
- Budlew (Budlewo) w., z. bielska: Andrzej s. Macieja 239, Jakub s. Leonarda, Maciej s. Jana, Maciej s. Leonarda brat Jakuba, Marcin s. Macieja, Marcin s. Mikołaja, Marek s. Macieja, Wojciech s. Pawła 1569 237
- Budzisław w., pow. Konin woj. Kalisz, ob. Wysocki Stanisław
- Bug rzeka 59, 72(51) 82(56)
- Baini ob. Bujny
- Buino ob. Bujno
- Bujaki w., pow. Drohiczyn: Stanisław Izdebski 1569 267
- Bujały w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Piotrow 272, Bartłomiej s. Grzegorzow 294, Benedykt 272, Grzegorz 294, Jadam s. Janow, Jakub s. Jabramow, Jakub s. Marcina, Jan s. Stanisławow (dwóch), Jan s. Szymanow, Jan Wrzeszcz 272, Jozef s. . . . alow 294, Maciej s. Piotrow, Maciej Juchnowicz, Macieja Juchnowicza bracia, Marek s. Wawrzyńcow, Mikołaj s. Andrzejow, Mikołaj s. Jakubow, Mikołaj s. Marcina, Mikołaj s. Piotrow, Mikołaj Wrzeszcz, Piotr s. Szymanow, Stanisław s. Jakubow, Stanisław synowiec Jakuba s. Jabrama, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Piotrow, Stanisław s. Szymanow (dwóch), Szyman s. Pawłow, Walenty s. Maciejow, Walenty s. Mikołajow, Wawrzyniec Bujalski Mikosz 272, Więclaw s. Stanisławow 294, Wojciech Głuchowicz, Wojciech s. Marcina, Wojciech s. Pawłow, Wojciech s. Piotrow, Wojciech s. Stanisławow 272, . . . s. Stanisławow 1569 294
- Bujno (Buino) Jan s. Mikołaja ob. Wyszki
- Jan podstarości mielnicki 1569 214(106), 216(109)
- Jan sędzia grodzki drohicki 1569 212(104), 213(105)
- Mikołaj chorąży podlaski (drohicki i mielnicki), poseł woj. podlaskiego 1569 212(104), 341, pieczęć z h. Ślepowron 334
- Wojciech s. Jana ob. Wyszki
- Bujny (Buini) w., z. bielska: Jan s. Stanisława, Marcin s. Michała 248, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Pawła 1569 249
- Bujny w., pow. Drohiczyn: Dominik s. Wojciechow, Jakub s. Mikołajow, Jambroży Bujno, Jan s. Mikołajow, Krystof Klepacki, Mikołaj s. Wojciechow 1569 294
- Bukoemskij Hrihorej Jełowicz 1569 324(140)
- z Bukojmy Iwan Jełowicz 1569 322
- Bukojma w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Bukoemskij Iwan Jełowicz
- Bulewicz Iwan z Smolichowa 1569 321(140)
- Bunczi Jan s. Grzegorza ob. Mystki
- Burak Jan i Maciej synowie Pawła ob. Popławy
- Buschowdus (Bussowd, Bussowdus) ob. Butowt
- Buskowicz Jan s. Pawłow ob. Miłkowice
- Buszynski Hrehory i Iwan szlachece z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Butelicze w., pow. Włodzimierz woj. Wołyń: Anna 1569 326
- Butetycki (Buteticzkij) Fedor Sołtan pisarz pow. włodzimierskiego 1569 213(104), 327
- Butoni ob. Butrym
- Butowt (Butowd, Butowdus, Buthowdus, Butołd, Bwtold, Bussowdus, Bussowd, Buschowdus, Bucund) Montygajłowicz (Montigalowycz) bojar litewski 1401, przyjęty do rodu Gryf 1413 38 i przyp., 54, 57 i przyp., 69, 70 i przyp., pieczęć z h. Gryf 52
- Butowtowicz (Buthowthowic, Buthowthowicz, Buthowtowicz, Buthowtovycz, Buthowtonis,

- Bathouthowicz) Stanisław bojar litewski przyjęty do rodu Godziemba 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Butrym (Butrim, Butrymus, Butoni) Jan z Żyrmunów bojar litewski przyjęty do rodu Topor 1413 54, 57, 69 i przyp., pieczęć z h. Topor 52
- Byala ob. Biała (ród)
- Bychawa (Bichawa) ród 54, 70
- Bychów m., nad Dnieprem, woj. Mściśław hrabia ob. Chodkiewicz Jan
- Bydgoszcz m. pow., woj. Inowrocław chorąży ob. z Kościelca Mikołaj kasztelan 374 starosta ob. Kościelecki Jan
- Bydytki ob. Dąbrowa Długa, Bydytki
- Byeinar, Byeynar ob. Bejnar
- Byelawski, Byelawsky ob. Bielawski
- Byelsko ob. Bielsk
- Byki ob. Czarnowo-Byki
- Byleze w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Laskowskij Jakub; Presmyckij Stanisław
- Bylimin (Bylimyn, Bylinim, Bylymyn, Bilimin, Bilini, Bielim) Mikołaj (Milimir Wislaus) bojar litewski przyjęty do rodu Poraj 1413 54, 57 i przyp., 69 i przyp.
- Bylina, pieczęć z herbem, ob. Wołczko
- Byski Jerzy ob. Księzopole-Jałmużny
- Bystry ob. Żyry-Bystry
- Byzie ob. Lubowicz-Byzie
- Caleczino ob. Kalęczyno
- Calinowa, Calinow, Calynowa ob. Kalinowa
- Calinowka ob. Kalinówka
- Calinowo Szulki ob. Kalinowo-Sulki
- Calinowo, Trojanki, Szulki, Czosnowo ob. Kalinowo-Trojanki, K.-Sulki, Czosnowo
- Calisia ob. Kalisz
- Camenez ob. Kamieniec Podolski
- Camenensis ob. Kamień
- Camienski ob. Kamieński
- Camienskie ob. Kamieńskie; Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
- Camienskie (Ocioski Camienskie) ob. Kamieńskie-Ocioski
- Camienskie Wiktori ob. Kamieńskie-Wiktory
- Camionacensis ob. Kamionka Strumiłowa
- Camiyenyecz ob. Kamieniec (z. sanočka)
- Carnkow ob. Karnkowo
- Carnkowski, Carnkowsky ob. Karnkowski
- Carwowski ob. Karwowski
- Casimirus ob. Kazimierz
- Cattus marinus ob. Kot morski
- Cawnensis ob. Kowno
- Cema (Czema) Achacy wojewoda pomorski, starosta sztumski i gniewski 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 371, pieczęć z h. Cemów 332 (przywieszona przez Fabjana C.), 333
- Cema Fabjan wojewoda malborski, starosta starogardzki i tucholski 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 371, pieczęć z h. Cemów (włas. Achacego C., przywieszona przez Fabjana) 332
- Cewow ob. Czewów
- Chabzik Marcin s. Jana ob. Brzozowo-Chrzczony
- Chaczkil Isaczkowicz żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
- Chalecki Andrzej poseł pow. rzeczyckiego, pisarz ziemski rzeczycki 1569 356, pieczęć z h. Syrokomla 352
- Chanadia ob. Čšanad
- Chanan Jakowowicz żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
- Charbinowice (Charbinowicze) w., pow. Wiślica woj. Sandomierz: Stanisław z Charbinowic i Klimuntowa chorąży sandomierski 1433—34 89, 99, pieczęć z h. Sulima 1413—33 51, 85 (dwie)
- Włodko [z Charbinowic i Ogrodzieńca] cześnik krakowski 1385, starosta lubelski 1386, poseł panów polskich do Jagielly 1385—86 2, 3(2)
- Charliński (Charlinskij) Mikołaj ziemianin hospodarski, mąż Hanny Lubeckiej 1569 375(153)
- Charytonowicz, pieczęć z herbem, ob. Obryński Andrzej Iwanowicz
- Chądzyński Jan z Drohiczyzna 1569 293
- Piotr ob. Seroczyno
- Chechłowski (Chechlowski) Walenty ob. Wygonowo
- Chełm (Chołm) m., stol. ziemi; katedra 71 biskup 373(152); ob. Jan; Maciej; Skarszewski Leszczyc Wojciech; Starozrzebski Wojciech kasztelan 374 podkomorzy ob. Sienicki Mikołaj podstoli ob. Krupski Jeronim
- Chełmno (Culm) m., stol. woj.; ziemia w tytuł. królów polskich — passim biskup 373(152) kasztelan 374; ob. Oleski Jerzy z Ostrowitego podkomorzy ob. Działyński Michał wojewoda 374; ob. Działyński Jan
- Chęciny m. pow., woj. Sandomierz starosta ob. Dembiński Stanisław
- Chibowski Jerzy woźny ziemski mielnicki 1569 216(109)
- Chmara ob. Miłowski Andrej Chmara; Miłowski Stepan Chmara

- Chobołowski (Chobołowski, Chobotkowski)
Bohdan Kostiuszkiewicz (Kostjuskowicz, Suszko) sędzia ziemski włodzimierski, poseł woj. wołyńskiego 1569 213(104), 327, 341, pieczęć 335
— Petr Kostjuskowicz 1569 327
- Choczca ob. Choteza
- Choczkwyc ob. Chodkiewicz
- Chodaki ob. Czarnkowka-Zawady, Cz.-Chudaki
- Chodecz m., pow. Kruszwica woj. Brześć Kujawski: Stanisław kasztelan lwowski 1499 121(73), 124(74)
- Chodkiewicz (Chodtkiewicz, Chotkiewicz, Chodtkowicz, Chotkowicz, Choczkwyc, Kotkiewicz, Kothkiewicz) Aleksander dzierżawca puński (Punie) 1501 148
— Grzegorz (Hrehory) Aleksandrowicz kasztelan wileński, hetman wielki litewski, starosta grodzieński, dzierżawca mohylewski 1569 212(104), 320, 355 i przyp., 371, pieczęć z h. Kościesz, Pogoń ... 1567—69 348, 353, 412(94f)
— Hieronim (Jeronim) syn Jeronima kasztelana wileńskiego, poseł ze stanu książąt i panów 1563—64 156, 182, pieczęć z h. Kościesz, Pogoń ... (może Hieronima) 1567 412(94f)
— Jan Jeronimowicz hrabia na Szklowie, Bychowie i Myszy, marszałek wielki litewski, starosta żmudzki, administrator i hetman inflancki, starosta kowieński, dzierżawca płotelski i telszowski 1569, także kasztelan wileński 1574 355 i przyp., 371, 393, pieczęć z h. Kościesz, Pogoń, ... Łabędź, Korczak, oraz Kościesz, ... Pogoń, Korczak 1567—69 348, 353, 412(94f, prawdop. Jana Ch.)
— Krzysztof (Krzisztof) wojewoda wileński, marszałek trybunału 1643 393
- [Chodkiewicz Jerzy] starosta bielski 1569 212(104)
- Chodko (Chodkow) Jurgiewicz (Jurgieowicz) 1434 105(61), pieczęć z h. Kościesz 100
- Chodory (Chodori) w., z. bielska par. ruska: Zygmunt s. Stanisława 1569 246
- Chodory (Chodori) w., z. bielska par. suraska: Bartłomiej s. Stanisława, Jakub s. Mikołaja, Jan Gniewiecki (Gniewieczki), Jan s. Mikołaja, Jan s. Wojciecha, Maciej s. Wojciecha, Marcin s. Stanisława, Michał s. Mikołaja, Stanisław s. Mikołaja brat Michała, Tomasz s. Jana, Wojciech s. Stefana 1569 259
- Chodtkiewicz, Chodtkowicz ob. Chodkiewicz
- Chojane (Choiane) w., z. bielska: Andrzej s. Szymona, Jan s. Pawła 1569 257
- Chojane-Górki, Ch.-Piecki (Choiane, Gorki antiqua, Pieczki) wieś, z. bielska: Abraham, Adam s. Macieja, Adam s. Pawła, Andrzej s. Franciszka, Andrzej s. Jakuba, Andrzej s. Pawła, Bartłomiej s. Michała, Domarad s. Jakuba, Feliks s. Andrzeja, Feliks s. Mikołaja, Gabryel s. Jakuba, Jakub s. Andrzeja, Jakub s. Pawła, Jakub s. Wawrzyńca, Jan s. Józefa, Jan s. Wawrzyńca, Józef s. Abrahama, Józef s. Stanisława, Kalkst s. Stanisława, Maciej s. Pawła, Maciej s. Stanisława, Maciej s. Zbiluta, Marcin s. Abrahama, Marcin s. Bogdana, Marcin s. Jana (dwóch), Marcin s. Józefa, Marcin s. Michała, Michał s. Jakuba, Mikołaj s. Wojciecha, Mojżesz s. Michała, Piotr s. Pawła, Piotr s. Wawrzyńca, Serafin s. Mikołaja, Stanisław synowiec Piotra, Stanisław s. Wawrzyńca, Szymon s. Boruty, Szymon s. Michała, Wawrzyniec s. Jana, Wielisław s. Józefa, Wojciech s. Franciszka, Wojciech s. Pawła, Wojciech s. Stefana, Zacharjasz s. Abrahama 1569 257
- Chojecki Matusz ob. Gałki
- Chojeński Hieronim (Hieronym) kanonik poznański 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Cholewa Zacharjasz ob. Wojtkowice Starawieś
- Cholewy w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Bartoszew, Jadam s. Pawłow, Jan s. Stanisławow, Wawrzyniec s. Janow 1569 283
- Cholewy, Króle (Krole) wieś, pow. Drohiczyn: Andrzej s. Mikołajow, Jakub s. Andrzejow, Jan s. Andrzejow, Maciej s. Bartoszew, Maciej s. Marcinow, Mikołaj s. Bartoszew, Stanisław Cholewa s. Marcinow, Stanisław s. Grzegorzow 1569 274
- Chołm ob. Chełm
- Chołnowskij, z. Chołoniewa, Iwan 1569 324(140)
— Marko 1569 324(140)
— Olechno 1569 321(140)
— Wasilej 1569 321(140)
- Chołoniew (Chołonew) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Chołnowskij; Żukoweckij Iwan
- Choma Biljurmin bojar litewski 1388 17, pieczęć z literami B.l.n.o.. n.. (może Biljurmina) 17
- Chomek (Chomjak) Chwedor z Posiahwy i Koptiewicz 1569 322
— Petr (Petr) podstarości łucki 1569 298, 321(140), 325(141), 328(143), 329(144), 330(145, 146), 375(153)
— Tit sędzia grodzki łucki 1569 321(140)

- Chomiatkowski Skinder szlachcic z woj. bra-
cławskiego 1569 320
- Chomsk (homejskij) m., pow. i woj. Brześć
Litewski
starosta ob. Warkowskij Michajło Myszk
- Chorażyce (Choranycz) Paweł prałat i kanonik
krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
- Choroszko Bohdan szlachcic z pow. łuckiego
1569 324(140)
- Chotcza (Chotheza, Choczca) w., pow. Ra-
dom woj. Sandomierz: Mikołaj kasztelan
połaniecki 1499 124(74) i przyp.
- Paweł kasztelan połaniecki 1501 136
i przyp., pieczęć z h. Ogończyk 135
- Chotkiewicz, Chotkowicz ob. Chodkiewicz
- Chranstowo ob. Chrzastów
- Chrzoni ob. Chrzczony
- Chrebtowiczowaja ob. Chreptowiczowa
- Chrebtowna Wasilewaja Bohdana szlachcianka
z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Chreptowicz (Chreptowycz, Chreptowycz, Hreb-
towicz, Hereschowic) Adam Litawor (Lit-
tawor) poseł nowogrodzki, deputowany do
konstytucji z prowincji W. Ks. Lit. 1791
399
- Jan albo Wasyl Bogdanowicz (Bogdano-
wycz) łowczy wielkksiążęcy i dzierżawca
w Oniksztach 1501 148 i przyp.
- Joachim podkanclerzy W. Ks. Lit. 1784
365
- Marein Bogdanowicz (Bogdanowycz) ko-
niuszy wielkksiążęcy 1501 148
- (Hereschowic) Piotr poseł woj. nowogrodz-
kiego 1563—64 156, 182
- por. Litawor Jan
- Chreptowiczowa (Chrebtowiczowaja) Petrowaja
Nastazja z Bohurina 1569 323
- Chrinnickij Bohdan 1569 324(140)
- z Chrinnik Michajło 1569 321(140)
- Chrinniki w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob.
Chrinnickij Michajło
- Christopherus ob. Krzysztof
- Christoporski ob. Krzysztoporski
- Chrolowicze (Chrolowice) w., pow. Drohiczyn:
Jadam s. Piotrow, Szczęsny s. Piotrow,
... s. Michałow 1569 290
- Chrolowicze ob. Hrunicze, Chrolowicze
- Chrościele (Chroscziele) w., z. bielska: Paweł
s. Mikołaja 1569 254
- Chrościele ob. Franki-Chrościele
- Chroznicki Jan ob. Jabłonka-Rozpady
- Chrystoforski, Chrystoporski ob. Krzysztoporski
- Chrzastów (Chranstowo) w., 1) pow. Chęciny
woj. Sandomierz, 2) pow. Wiślica woj.
- Sandomierz lub 3) pow. i woj. Sando-
mierz: Mikołaj miecznik krakowski i sta-
rosta sanocki 1434 99
- Chrzczony (Chrzoni, Chrszoni, Chrzoni) ob.
Brzozowo-Chrzczony, Łukawica; Leśna,
Chrzczony
- Chrzeptowycz ob. Chreptowicz
- Chzesmi w., z. bielska¹: Wawrzyniec s. Mi-
kołaja 1569 246
- Chudaki ob. Czarnkowka-Zawady, Cz.-Chudaki
- Chudzik Jan ob. Lipki
- Chuszow (Chusow) w., pow. Łuck woj. Wo-
łyń, ob. Moszczenickij Wasilej
- Chwiedko Mojżesz ob. Hwoszna
- Chwiedor ob. Fiedor
- Chworoszcza ob. Fiedor Jewłaszkwicz Chwo-
roszcza; Iwan Jewłaszkwicz Chworoszcza
- Chybowo ob. Koce, Chybowo
- Chyzowo ob. Koce-Chyzowo
- Cibory (Czibori) w., z. bielska: Bartłomiej s.
Pawła 1569 259
- ob. Tybory-Olszewo
- Ciechanów m., stol. ziemi woj. Mazowsze
kastelan 374; ob. Bogacki Stanisław
sędzia ziemski ob. Krasieński Andrzej
starosta ob. Trabski Florjan z Noskowa
- Ciechanowiec (Ciechanów, Ciechonowiec) m.,
pow. Drohiczyn, ob. Kiszka Mikołaj
- ob. Stelokowo, Ciechanowiec; Świejki, Cie-
chanowiec
- Cieszymy (Cieszimi) w., z. bielska: Feliks
s. Marka, Franciszek, Jan s. Piotra (dwóch),
Marek s. Marcina (dwóch), Michał s. To-
masza, Piotr s. Jakuba, Sebestjan s. Ja-
kuba, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Ste-
fana 1569 255
- Ciołek (Czolek, Vitelius) Andrzej z Żelechowa
podkomorzy sandomierski 1434 99, pie-
częć z h. Ciołek 94(60)
- (Vitelius) Erazm sekretarz wielkksiążęcy
1499 120
- Stanisław kanonik sandomierski, sekretarz
królewski 1413 72(51) i przyp.
- Ciołek (Czolek, Czolek) ród 54, 70 i przyp. —
pieczęć z herbem ob. z Brzezia Stanisław;
Ciołek Andrzej; Drzewicki Adam; z Drze-
wicy Maciej; Zieliński Adam (może)
- Cjatikaja Marja z Ławrowa 1569 323
- Clemens, Clim ob. Klemens
- Climas ob. Klimas
- Climontow, Clmonthowecz ob. Klimuntów
- Cloczko ob. Kłoczek
- Clyczisk ob. Kleck
- Cobilani ob. Kobylany

¹ Wsi takiej nie podaje Słownik Geogr., ani Źródła Dziejowe, ani mapa Chrzanowskiego.

- Cobilino ob. Jabłonowo, Kropiwnica, Czajki,
 Kobylino, Truskolasy
 Coboski ob. Koboski
 Cobylino ob. Kobylin
 Cobylyani ob. Kobylany
 Coczanus ob. Koczan; Konezan Sukowicz
 Coczmier ob. Koćmier
 Conariensis ob. Konary
 Conarski, Conarsky ob. Konarski
 Conczanus ob. Konezan Sukowicz
 Conczewicz, Conczenic ob. Ginet Koneczewicz
 Coneczpole ob. Koniecpole
 Conin, Conyn ob. Konin
 Conradus ob. Konrad
 Conschowtuicz ob. Wołczko Tonsowtowicz
 Conyeczpolsky, Conyeczpolye ob. Koniecpole
 Copacz ob. Kopacz (ród)
 Copidlow ob. Kopydłowo
 Copidlowski ob. Kopydłowski
 Corabowyc ob. Korabiewice
 Corczakowe ob. Korezak (ród)
 Corczin Nova Civitas ob. Korczyn Nowe Miasto
 Cordebog, Cordebogk, Cordebo ob. Korczbok
 Corewa, Coreywa, Corejowa, Coreyawd ob.
 Korejwa
 Coribut, Coributh ob. Korybut
 Coributowicz ob. Zbaraski Stefan Korybutowicz
 Coritnicza, Corithnicza ob. Korytnica
 Corona regni Poloniae ob. Polska
 Coszelec, Cosczyelyecz ob. Kościelec
 Coszeleccki, Cosczyeleccki ob. Kościelecki
 Coszol ob. Kościół
 Coszyeyowycz ob. Kościenowicz
 Cosiegłowi ob. Kozięgłowy
 Cossilowicz, Cossilowycz ob. Wojdyło Kuszulowicz
 Costen ob. Kościan
 Costka ob. Kostka
 Costri ob. Kostry
 Cosyegłowy ob. Kozięgłowy
 Coszinski ob. Kosiński
 Coszowka ob. Kosówka
 Coth ob. Kot
 Coyczanus ob. Konezan Sukowicz
 Cozegłowy, Cozięgłowi, Cozięgłowy ob. Kozięgłowy
 Cracovia, Craccovia ob. Kraków
 Cramkowka ob. Kramkówka
 Crasinski, Crassinski, Craszinski ob. Krasieński
 Crasne ob. Krasne
 Crasowo ob. Krasowo-Częstki, Kr.-Wielkie;
 Krasowo, Piekuty
 Crassiczki, Crasziczki ob. Krasicki
 Creslaus, Creslavs ob. Krzesław
 Crethcow ob. Kretkowo
 Crewenensis ob. Krewo
 Cricus ob. Kryk
 Crisco ob. Krysk
 Cristinus ob. Krystyn
 Cropsiwnicza ob. Kropiwnica
 Crosyno ob. Kroszyn
 Cruciferi ob. Krzyżacy
 Cruschviciensis, Crusszwiciensis ob. Kruszwica
 Cruszewo ob. Kruszewo
 Cruszewski ob. Kruszewski
 Cryczki, Crzyczki ob. Krzycki
 Crzyczko ob. Krysk
 Čšanad (Chanadia) m., stol. komitatu i biskup-
 stwa, Węgry
 prepozyt ob. Stefan
 Cuczyk ob. Kuczuk
 Cuiaviae terra ob. Kujawy
 Culesze ob. Kulesze
 Culesze Lithwa ob. Kulesze-Litwa
 Culesze, Wilino, Podawcze, Niziołki antiqua,
 Podlipne ob. Kulesze-Wykno, K.-Podawcze,
 K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne
 Culikowka ob. Kulikówka
 Culm ob. Chełmno
 Culwa, Culva, Culua ob. Kulwa Wołczko
 Cunradzecz ob. Konradzecz
 Cuppa ob. Czupa
 Curlandia ob. Kurlandja
 Curozwanki, Curozwanky, Cvrozvanki, Cvro-
 zvanky, Cvrozvanky ob. Kurozwęki
 Cussolowicz ob. Wojdyło Kuszulowicz
 Cuthno ob. Kutno
 Cuyaviae terra ob. Kujawy
 Cybulski Jan wojski wyszogrodzki, poseł woj.
 mazowieckiego 1569 341
 Cyganowicz Paweł i Stanisław ob. Błonie
 Małe; — Szymon ob. Klepacze
 Czaczki w., z. bielska: Maciej s. Mikołaja 1569 259
 Czajka Wojciech Miłkowski ob. Miłkowice
 Czajki (Czaiki) w., z. bielska par. goniądzka,
 tykocińska, rajgrodzka: Abraham s. Mikołaja,
 Feliks s. Mikołaja, Grzegorz s. Macieja,
 Grzegorz s. Wojciecha, Jan s. Bartłomieja,
 Jan s. Piotra, Maciej s. Mikołaja,
 Marcin s. Antoniego, Marcin s. Macieja, Mi-
 chał s. Macieja, Mikołaj s. Jana 1569 264
 Czajki (Czaiki) w., z. bielska par. kobylińska:
 Bartłomiej s. Macieja, Jakub s. Mikołaja,
 Jakub s. Stanisława, Jan s. Adama, Jan
 s. Macieja, Jan s. Stefana 252, Jan s.
 Wawrzyńca 255, Maciej s. Andrzeja, Ma-
 ciej s. Jakuba 252, Marcin s. Wawrzyńca
 255, Marek s. Stanisława, Michał s. Ja-
 kuba, Mikołaj s. Tomasza, Paweł s. Adama,
 Paweł s. Macieja, Stanisław s. Tomasza,
 Stefan s. Jakuba, Wawrzyniec s. Tybur-
 cego (Tiburtii), Wojciech s. Adama, Woj-
 ciech s. Jana, Wojciech s. Stanisława, Za-

- charjasz s. Andrzeja, Zygmunt s. Wojciecha 1569 252
- Czajki ob. Jabłonowo, Kropiwnica, Czajki, Kobylino, Truskolasy
- Czajkowski (Czajkowski) Marcin ob. Jabłonowo, Kropiwnica, Czajki, Kobylino, Truskolasy
- Czaple w., pow. Drohiczyń: Andrelewicz 295, Jan s. Lenartow, Kasper s. Mikołajow, Kasper Czapski s. Stanisławow 281, Maciej s. Kristofow, Marcin s. Wojciechow, Mikołaj s. Janow, Paweł s. Maciejow, Paweł s. Marcinow 295, Paweł s. Mikołajow woźny ziemski drohicki 281, Sobiestjan s. Marcinow 295, Stanisław s. Janow 281, Stanisław s. Kristofow, Stanisław s. Lenartow 295, Stanisław s. Pawłow 281, Stanisław s. Wojciechow, Walenty s. Janow, Zygmunt s. Stanisławow 1569 295
- Czaple, Minczewo, wsie, pow. Drohiczyń: Christof Iwanowski s. Helźbiety dworzanin JKMc, Helźbieta z Zebrzydowic Iwanowska została po Janie Iwanowskim pisarzu ziemskim drohickim 1569 285
- Czaplicz ob. Szpanowskij
- Czapski Kasper ob. Czaple; — Stanisław s. Grzegorza ob. Przesmyki; — Stanisław s. Wojciechow ob. Wyrozęby, Kunaty; — Stefan ob. Czaple
- Czarkowski Jakub ob. Osmola
- Czarnków (Czarnkow, Czarncov, Czarkow, Czarnowo) m., pow. i woj. Poznań: Mikołaj sędzia poznański 1413 72(51) i przyp. — Sędziwój (Sandzivogius) wojewoda poznański 1499 121(73)
- por. Czarnkowski
- Czarnkowka (Czarkowka) w., pow. Drohiczyń: Jakub s. Jurjego 287, Jan s. Mikołajow 294, Jan Czarkowski s. Mikołajow, Jozef s. Piotrow 287, Matusz s. Mikołajow, Michał s. Bartoszow 294, Paweł s. Bartoszow, Stanisław s. Mikołajow 287, Stanisław s. Mikołajow 294, Wawrzyniec s. Mikołajow 1569 287
- Czarnkowka (Czarkowka)-Rotmy w., pow. Drohiczyń: Andrzej s. Mikołajow, Andrzej s. Rafałow (dwóch), Andrzej Ślepowron, Bartosz s. Janow, Jakub s. Rafałow, Jan s. Andrzejow, Jurgi s. Stanisławow, Lenart s. Janow, Stanisław s. Bartoszow, Stanisław s. Janow (dwóch), Tomasz s. Jakubow 1569 287
- Czarnkowka (Czarkowka)-Zawady, Cz.-Chudaki (Chodaki) wsie, pow. Drohiczyń: Jan s. Jakubow, Jan s. Pawłow Gendroch, Jurgi s. Andrzejow, Marcin s. Grzegorzow, Mikołaj s. Andrzejow, Stanisław s. Jędrzejow Grot, Szczęsny s. Jędrzejow Grot, Szczęsny s. Pawłow 1569 287
- Czarnkowski, z Czarnkowa (por. Czarnków), Jan (Czwinkowsky, zapewne: Czarnkowski) podkomorzy poznański, poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 118(69)
- Sędziwój (Sandziwoj) Stanisław sekretarz królewski, poseł pol. stanu rycerskiego na sejm lit. w Bielsku 1564, komandor poznański, referendarz nadworny 1567—69, poseł sejmu kor. w Piotrkowie do stanów lit. 1567, starosta drahimski, poseł woj. poznańskiego 1569 179(89), 195, 207(97), 226 i przyp., 311, 340, 372 przyp., 410(94 d), 411
- Sędziwój (Sandziwoj) Wojciech kasztelan santocki, starosta pyzdrski, poseł woj. poznańskiego 1569 195, 311, 340, pieczęć z h. Nałęcz (zapewne Sędziwoja) 338
- Czarnota Stanisław woźny ziemski drohicki 1569 266
- Czarnoty w., pow. Drohiczyń: Andrzej s. Jakubow, Bartosz s. Andrzejow, Bartosz s. Maciejow (dwóch), Grzegorz s. Andrzejow (dwóch), Jakub s. Janow, Jan s. Maciejow, Jerzy s. Maciejow, Lenart s. Maciejow, Maciej s. Pawłow (dwóch), Marcin s. Jakubow (dwóch), Mikołaj s. Maciejow (dwóch), Mikołaj s. Stanisławow, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Jakubow, Szczęsny s. Maciejow, Walenty s. Marcinow, Wawrzyniec s. Andrzejow, Wojciech s. Maciejow, Wojciech s. Marcinow (dwóch) 1569 289
- Czarnoty ob. Pluty, Czarnoty
- Czarnowo ob. Czarnków
- Czarnowo-Byki (Cziarnowo Biki) w., z. bielska: Aleksy s. Andrzeja, Augustyn s. Tomasza, Bartłomiej s. Andrzeja, Erazm s. Wawrzyńca, Jakub s. Stefana, Józef s. Andrzeja, Maciej s. Rosłana (Rosłani), Stanisław s. Andrzeja, Wawrzyniec s. Bartłomieja 1569 257
- Czartek Jerzy s. Mikołajow ob. Żebry
- Czartoryscy kniazie 1569 213(104)
- Czartoryska (Czortoryskaja) Iwanowaja kniahini 1569 323, 324(140)
- Czartoryski (Czartoriski, Czarthoryski, Czartorejski, Czartoryskie, Czortoryskij) Aleksander (Aleksandro) Fedorowicz książę, wojewoda wołyński 1569 211(101), 213(104), 323, 326, 339
- Iwan poseł ze stanu książąt i panów 1563—64 156, 182
- Czechów m., pow. Nowy Sącz woj. Kraków kasztelan 374; ob. z Bogumiłowic Jan; Gniady Piotr

- Czechów: starosta ob. Kostka Jan z Stemberku
 czechowski, czechowski, czechomski ob. Tczew
 Czechowa Jagnica została po Michale z Dro-
 hiczyna ob. Drohiczyn
 Czeciborski Stanisław ob. Stelokowo, Ciecha-
 nowiec
 Czeczal Hrehory i Matyjasz szlachcice z woj.
 braclawskiego 1569 319(139)
 Czekarzowice ob. Szczekarzowice
 Czeladka Jan i Zygmunt ob. Płonka
 Czema ob. Cema
 Czeranow (Czerenowo) ob. Kuligi, Czeranow
 Czerkasy m., nad Dnieprem, woj. Kijów
 starosta ob. Wiśniewiecki Michajło
 Czerlenków, Czerlenkowce (Czerlinkowskie mie-
 nie), 1) Czerlenków m., lub 2) Czerlen-
 kowce w., oba: pow. Winnica woj. Braclaw,
 ob. Sadliński Krzysztof
 Czermiński Sylwester w. XVIII 21(24)
 Czernczickij Semenъ Lasko szlachcic z pow.
 włodzimierskiego 1569 326
 Czernew w., pow. Włodzimierz woj. Wołyń,
 ob. Owłuczimszka Anna Jurewaja
 Czernewskij Łuka szlachcic z pow. włodzi-
 mierskiego 1569 327
 — Paweł Jackowicz z Markowicz 1569 326
 Czernikowski Piotr komornik królewski 1569
 213(104)
 Czernyssowicz Steczko mieszczanin z m. Win-
 nicy 1569 320
 Czersk m. pow., woj. Mazowsze
 kasztelan 374; ob. Wolski Zygmunt
 starosta ob. Parys Szczesny
 Czerwonogród m., nad Strypą, woj. Podole
 starosta ob. Jazłowiecki Jerzy z Buczacza
 Czesław (Czeslaus de Vsdow) ob. Przecław
 podkomorzy sieradzki
 Czestki ob. Krasowo-Czestki, Kr. Wielkie
 Czetwertnia (Czetwertnia) m., pow. Łuck woj.
 Wołyń, ob. Czetwertnyński Janusz
 Czetwertnyńska (Czetwertenszka) Iwanowaja
 Marja Kiselewna kniahini z Borowie 1569
 323
 Czetwertnyński (Czethwertenski, Czetwertenszki,
 Czetwertenski) Fedor (Pheodor) książę 1501
 148 i przyp.
 — Jacko książę z Jarowicy 1569 323
 — Janusz Matfiejewicz z Czetwertni książę,
 który sioło Bobłow: dzierży 1569 320,
 324(140)
 Czewów (Cewow) w., pow. Łuck woj. Wołyń,
 ob. Dobrinskij Stanisław
 Czewski Wawrzyniec ob. Gałki
 Czestki ob. Krasowo-Czestki, Kr. Wielkie
 Czchwpurna ob. Czupurna
 Cziarnowo Biki ob. Czarnowo-Byki
 Czibori ob. Cibory
 Czichi Józef s. Marka i Stanisław s. Wawrzyńca
 ob. Brzozowo-Chrzczoney
 Czipilo Jan s. Grzegorza ob. Brzozowo-Mačko-
 wieża
 Czieszimi ob. Cieszymy
 Czisow, Cziszow, Czizow ob. Czyżów
 Czołek, Czołek ob. Ciołek
 Czortki ob. Toczyska, Czortki
 Czortoryszkaja ob. Czartoryszka
 Czortoryszkij ob. Czartoryszki
 Czosnowo ob. Kalinowo-Trojanki, K.-Sulki,
 Czosnowo
 Czupa, (Czuppa, Czupam, Cuppa) bojar litew-
 ski przyjęty do rodu Korczak 1413 54,
 57 i przyp., 70
 Czupurna (Czchwpurna) Stanisław marszałek
 dworu Witolda 1401 36(38), 37 i przyp.
 Czuszołowicz, Czuszołowycz, Czuszołowicz ob.
 Wojdyło Kuszulołowicz
 Czuwatъ Chacъko woźny pow. włodzimierskiego
 1569 327
 Czwinowski ob. Czarnowski Jan
 Czyż (Czysz) brat Niemira, bojar litewski
 1433—34 94(59), 105(61) przyp.
 Czyżów (Czisow, Cziszow, Czizow) w., pow.
 Wiślica woj. Sandomierz 1) par. Stobnica
 lub 2) par. Otwinów: Jan kasztelan sando-
 mierski 1434, kasztelan krakowski 1438—
 46, poseł zjazdu parczowskiego do Kazi-
 mierza Jag. 1446 98 i przyp., 112, 118(69);
 por. Bogumiłowice
 Czyżowski Mikołaj kasztelan połaniecki 1570
 383(159)
 Dadzboż (Dadzibogius) ob. Piasek
 Dalmacja
 królowa ob. Elżbieta
 Dambno ob. Dębno
 Dambrou, Dambrowa ob. Dąbrowa
 Dambrowica, Dambrowicza ob. Dąbrowica
 Dambrowka ob. Dąbrówka; Jabłoń-Dąbrowa
 Dambrowska ob. Dąbrowska parafja
 Damenskij Stanisław szlachcic z pow. włodzi-
 mierskiego 1569 326
 Danejkowicz (Damenkowicz, Damenkowycz, Dan-
 czyconicz, Danczykowicz, Daneyconicz) ob.
 Wojsym Danejkowicz
 Dangel, Dangiell, Dangyel, Daniel ob. Daugel
 Danilewicz, Danilęjewicz ob. Fiedor Danilewicz;
 Wasyl Danilęjewicz
 Danilkowce, pow. i woj. Braclaw, w. Pe-
 leckiego Andreja i Ostafeja 1569 330(145)
 Danilowicz Oleksij mieszczanin z m. Winnicy
 1569 320
 Danyeykowicz ob. Wojsym Danejkowicz

- Danyłowycz ob. Fiedor Danilewicz
 Datow, pow. i woj. Braclaw, w. Peleckiego
 Andreja i Ostafeja 1569 330(145)
 Daugel (Dangel, Dangiell, Dangyel, Daniel,
 Dawgen, Dawgin) bojar litewski przyjęty
 do rodu Rola 1413 54, 57 i przyp., 70
 i przyp.
 Dauksza (Dauxa, Dauxha, Dawxha) s. Kimunta
 bojar litewski 1401 37 i przyp.
 — (Dawxa, Dawxscha, Dawkscha, Dawxe,
 Dowkscha, Doxa) bojar litewski przyjęty
 do rodu Pierzchała 1413 54, 57 i przyp.,
 70 i przyp.
 Dawgal ob. Dowgialo
 Dawgerd, Dawgerdus ob. Dowgird
 Dawid (David, Dwid, Dwd) bojar litewski 1388
 18(20) i przyp.
 — Dmitrijewicz książę 1388 17
 — Judicz żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
 Dawidowicz Siemen mieszczanin z m. Winnicy
 1569 320
 — Siemon woźny pow. winnickiego 1569 320
 — Simon mieszczanin z m. Braclawia 1569
 320
 Daviltov ob. Dziewałtów
 Dawkscha, Dawxa, Dawxe, Dawxscha ob.
 Dauksza przyjęty do rodu Pierzchała
 Dawxha ob. Dauksza s. Kimunta
 Dąb (?), pieczęć z herbem, ob. [Eichler Erazm
 (prawdop.)]
 Dąb ob. Gołasze-Dąb, G.-Mościska, G.-Górki,
 G.-Puszcza
 Dąbiński, Dąbini ob. Dembiński
 Dąbrowa (Dambrowa, Dambrou, Dombrowa)
 miejscowość nierozwiązana, ob. Mężyk Jan
 Dąbrowa, pieczęć z herbem, ob. Kostka Jan
 z Stemberku
 Dąbrowa, Dryja, Trąby, Wadwicz, pieczęć z her-
 bami, ob. Kiszka Jan
 Dąbrowa, Korczak, Wadwicz, Leliwa. pieczęć
 z herbami, ob. Kiszka Mikołaj z Ciecha-
 nowca
 Dąbrowa Długa, Bydytki, wsie, pow. Drohi-
 czyn: Jabram s. Stanisławow, Jan s. Sta-
 nisławow, Maciej s. Bartoszow, Maciej s.
 Marcinow, Maciejowi synowie, Mikołaj s.
 Rafałow, Mikołaj s. Tworkow, Stanisław
 s. Maciejow, Stanisław s. Marcinow 1569
 284
 Dąbrowa Długa-Gogole, Dziecioły (Dzięciele)
 wsie, pow. Drohiczyn: Biernat s. Stani-
 sławow, Grzegorz s. Stanisławow, Jakub
 s. Marcinow brat Stanisława, Jan s. Pio-
 trow, Maciej Gogol, Marcin, Matusz s. Ja-
 bramow, Mikołaj Dąbrowski s. Mikołajow,
 Mikołaj s. Piotrow, Mikołaj s. Stanisławow,
 Paweł s. Aleksego, Paweł s. Janow, Pawła
 s. Janowego bracia, Paweł s. Stanisławow,
 Rafał s. Stanisława brat Mikołaja, Stani-
 sław Gogol, Stanisław s. Janow, Stanisław
 s. Marcinow, Stanisław s. Piotrow brat
 Mikołaja, Stanisław Strenkowski, Stanisław
 s. Tyburcego, Tomasz s. Stanisławow brat
 Mikołaja, Wawrzyniec s. Marcinow brat Sta-
 nisława, Wawrzyniec s. Pawłow, . . . s.
 Maciejow 1569 282
 Dąbrowa Długa, Kamień, wsie, pow. Drohi-
 czyn: Aleksy s. Janow, Aleksy s. Pawłow
 (dwóch), Bartosz s. Wawrzyńcow, Jabram
 s. Stanisławow, Jadam, Jan s. Maciejow,
 Jan s. Pawłow, Jan s. Piotrow, Jan s.
 Wawrzyńcow, Jozef s. Stanisławow, Jozefa
 s. Stanisława bracia i synowcy, Maciej s.
 Janow, Maciej brat Sebestjana Dąbro-
 wskiego, Maciej s. Stanisławow, Marcin s.
 Jakubow, Marcin s. Stanisławow, Marek
 s. Jakubow, Mikołaj s. Łukaszow, Mikołaj s.
 Michałow, Mikołaj s. Piotrow, Niemiera s.
 Jakubow brat Zacharjasza, Piotr, Piotr s.
 Stanisławow, Sebestjan Dąbrowski s. Grze-
 gorzow, Sebestjan s. Pawłow, Stanisław s.
 M. . ., Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s.
 Pawłow (dwóch), Stanisław brat Sebe-
 stjana Dąbrowskiego, Szyman s. Michałow,
 Wawrzyniec, Wawrzyniec brat Sebestjana
 Dąbrowskiego, Władław s. Mikołajow, Woj-
 ciech s. . . . Wojciech s. Jadamow, Za-
 charjasz s. Jakubow 1569 282
 Dąbrowa Długa-Kazka (Kaski), Ziemaki, wsie,
 pow. Drohiczyn: Andrzej s. Janow brat
 Piotra, Bolesław s. Piotrow, Grzegorz s.
 Janow, Jan s. Aleksego, Jan Dąbrowski,
 Jana Dąbrowskiego ojciec, Jan s. Markow,
 Jan s. Szczepanow, Jan s. Wojciechow,
 Maciej s. Szczepanow, Mikołaj s. Jozwow,
 Mikołaj s. Piotrow, Mikołaj s. Stanisławow,
 Piotr s. Janow, Stanisław s. Jozwow, Wa-
 wrzyniec s. Janow 1569 282
 Dąbrowa Długa-Łazy, Dziecioły (Dzięciele) wsie,
 pow. Drohiczyn: Andrzej, Bartosz, Christof
 s. Mikołajow 282, Christof s. Stanisławow,
 Dąbrowski, Fronczek s. Mikołajow 281,
 Grzegorz s. Mikołajow 282, Grzegorz s.
 Stanisławow 281, Jadam (dwóch), Jagu-
 styn 282, Jakub s. Grzegorzow 281, Ja-
 kub s. Stanisławow, Jan Godzinczyk, Jan
 s. Mikołajow, Jan s. Stanisławow 282,
 Jurgi s. Andrzejow 281, Kazimir s. Miko-
 łajow, Maciej s. Jadamow. Maciej Klussek,
 Marcin Kitka, Michał s. Stanisławow, Mi-
 kołaj s. Grzegorzow 282, Mikołaj s. Sta-
 nisławow 281, Mikołaj s. Stanisławow,

- Piotr s. Jadamow, Rafał s. Stanisławow (dwóch), Salomon 282, Salomon s. Mikołajow, Stanisław s. Grzegorzow (dwóch) 281, Stanisław s. Marcinow, Stanisław s. Mikołajow (trzech) 282, Stanisław Staszko 281, Stanisław s. Wojciechow, Wawrzyniec s. Biernatow, Wielisław Godzinezyk, ... Grzegorzow woźny ziemski 1569 282
- Dąbrowa Długa-Moczydły (Moczudły) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Maciejow, Andrzej s. Mikołajow, Bartosz s. Aleksego, Gabrijel s. Maciejow, Jan s. Bartoszow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Walentego, Jeronim s. Aleksego, Maciej s. Janow (dwóch), Marcin s. Jakubow Dąbrowski, Mikołaj s. Janow, Piotr s. Stanisławow (dwóch), Rafał s. Janow, Stanisław s. Maciejow, Walenty 1569 283
- Dąbrowa Długa, Tworki, wsie, pow. Drohiczyn: Michał s. Stanisławow, Mikołaj Tworek, Paweł s. Michałow, Piotr s. Michałow, Piotr s. Tworkow, Wawrzyniec s. Michałow 1569 284
- Dąbrowa Długa, Wilki, wsie, pow. Drohiczyn: Adam Dąbrowski s. Aleksego, Andrzej s. Janow, Andrzej Pensa, Bartosz s. Janow, Bartosz s. Markow, Grzegorz s. Janow, Jakub s. ... now, Katarzyna żona Andrzeja Pensy, Maciej s. ... , Maciej s. Mikołajow, Marcin s. Janow, Roslan s. Janow, Stanisław s. Aleksego, Stanisław s. Grzegorzow, Stanisław s. Jakubow, Stanisław s. Janow, Szyman s. Mikołajow, Szyman s. Stanisławow, Tomasz s. Mikołajow, Wawrzyniec s. Maciejow, Wojciech s. Aleksego, Wojciech s. Grzegorzow 1569 282
- Dąbrowa Długa-Zabłotne w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Maciejow, Jabram s. Jakubow, Jan s. Bartoszow, Jan s. Stanisławow, Maciej s. Janow, Mikołaj s. Janow, Mikołaj s. Pawłow, Serafin s. Bartoszow, Sobiestjan s. Jozwow, Stanisław Dąbrowski, Szyman s. Janow 1569 283
- Dąbrowica (Dambrowica, Dąbrowica, Dambrowicza, Dąbrowicza) w., pow. i woj. Lublin, ob. Firlej
- Dąbrówka (Dambrowka) w., prawdop.: pow. Bydgoszcz woj. Inowrocław, ob. Grabie
- Dąbrówka (Dambrowka) w., z. bielska: Paweł s. Stanisława 1569 243
- Dąbrowny Walenty ob. Kamianka Ruska
- Dąbrowska (Dambrowska) parafja (z. bielska) 243
- Dąbrowski ob. Dąbrowa Długa-Łazy, Dziecioty; — Adam ob. Dąbrowa Długa, Wilki; — Jan ob. Dąbrowa Długa-Kazka, Ziemaki; — Mikołaj ob. Dąbrowa Długa-Gogole, Dziecioty; — Stanisław ob. Dąbrowa Długa, Kamień; — Stanisław ob. Dąbrowa Długa-Zabłotne
- (Dąbrowski) Trojan woźny ziemski drohicki 1569 266
- Dąbno ob. Dębno
- Dąbrowica, Dąbrowicza ob. Dąbrowica
- Dąbrowski ob. Dąbrowski Trojan
- Dczałyński ob. Działyński
- Dczusa Hrihorej z Sennoho Haju 1569 323
- Delatyceze (Dolaticze) nad Niemnem, woj. Nowogródek 32
- Dembiany (Dębiany) w., pow. Wiślica woj. Sandomierz, ob. Dembiński
- Dembiński (Dembiński, Dembienski, Dębieński, Dębnieński, Dąbienski, Dąbinski), z Dembian, Erazm chorąży nadworny 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Stanisław starosta chęciński, poseł woj. krakowskiego 1569 340, pieczęć z h. Rawa 337
- Walenty (Walentyn) kanclerz koronny 1564—70, poseł senatu pol. na sejm lit. w Bielsku 1564, poseł sejmu kor. w Piotrkowie do stanów lit. 1567, starosta wartheński 1570 179(89), 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 227(115), 307, 311, 318, 340, 372, 384(159, 160), 385(161), 410(94 d), 411, pieczęć z h. Rawa 333
- Dembno ob. Dębno
- Dembownia ob. Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wagle, Ł.-Korczaki, Ł.-Dębowina
- Dembowski (Dębowski) Andrzej kasztelan sieradzki, starosta łeczycki 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 371
- — wojewoda bełzki, starosta hrubieszowski 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 371, pieczęć z h. Jelita 333, 405
- Tomasz sędzia ziemski łeczycki, poseł woj. łeczyckiego 1569 340, pieczęć z h. Jelita 337
- Demczenko Iwan mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Demetrius ob. Dymitr
- Demkowski Ilija Iwanowicz szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Deneykowicz ob. Wojsym Danejkowicz
- Denisowicz Jakow mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Derewiński Bazyl komisarz królewski 1569 382
- Derski Stanisław ob. Skupie
- Derslaus ob. Dzierśław
- Derużka Wasko mieszczanin z m. Łucka 1569 324(140)

- Deszkowski (Desskowski) Olechno szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
- Siemien Wasilewicz podkomorzy ziemski braclawski i winnicki, rotmistrz JKMcI na zamku braclawskim 1569 319(139)
- Wasili szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
- Dewgerd ob. Dowgird
- Dewknetowicz (Dewknetonicz, Devknetowycz, Dewknothowicz, Vknnetowicz, de Uknnetowicz) Andrzej bojar litewski przyjęty do rodu Świnka 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Dębiany ob. Dembiany
- Dębieński ob. Dembiński
- Dębno (Dembno, Dambno, Dąmbno) ród 54, 69 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Golimin Nadobowicz; z Oleśnicy Dobiesław; z Oleśnicy Jan Głowacz; Potworowski Dobrogost; Sienieński Jan z Gołogór; Sienieński Jan z Sienna; Zbigniew [z Oleśnicy] biskup krakowski
- Dębowina ob. Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wągle, Ł.-Korzaki, Ł.-Dębowina
- Dębowski ob. Dembowski
- Dęmbieński ob. Dembiński
- Diatkowicze (Djadjkowicze) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Promczejko Bohusz
- Dimitr ob. Dymitr
- Diran Majerowicz żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
- Djawgird ob. Dowgird
- Długa Dąbrowa ob. Dąbrowa Długa
- Długie w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Jeronimow, Andrzej s. Mikołajow, Gabrijel s. Stanisławow, Jakub s. Mikołajow, Jakub s. Wojciechow, Jan s. Ambrożego, Jan s. Jakubow (dwóch), Jan s. Maciejow, Jan s. Marcinow, Jan s. Stanisławow, Jan s. Wawrzyńcow, Marcin s. Pawłow, Paweł s. Jakubow, Paweł s. Stanisławow, Stanisław s. Hieronimow, Szyman s. Mikołajow, Tomek s. Janow, Walenty s. Macieja brat Jana, Walenty s. Marcinow, Wojciech Grzymek, Wojciech s. Jeronimow, Wojciech s. Macieja brat Jana, Wojciech s. Marcinow 1569 280
- Długie-Grodziska w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Mikołajow, Jan s. Maciejow, Jan s. Mikołajow, Jeronim s. Grzegorzow, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Piotrow, Zygmunt s. Jana brat Stanisława 1569 296
- Długie, Wola, Dybowo, wsie, pow. Drohiczyn: Jan s. Piotrow, Stanisław s. Mikołajow 1569 266
- Dmitrowicz, Dmitrowicz ob. Semen Dymitrowicz
- Dmitrij ob. Dymitr
- Dmitrijewicz ob. Dawid Dmitrijewicz książę Dmochy-Rogale w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Stanisławow, Frącz s. Jakubow, Grzegorz s. Jakubow 278, Jadam Dmoski s. Wojciechow 269, Jakub s. Lenartow, Jan s. Jakubow, Jan s. Stanisławow (dwóch), Maciej s. Jakubow, Maciej Jaszczułt (Jaszczułt), Malcher s. Wojciechow Trcionek, Marcin s. Stanisławow, Mikołaj s. Jakubow, Mikołaj s. Stanisławow, Paweł s. Maciejow brat Piotra, Paweł s. Walentego, Piotr s. Jakubow, Piotr s. Maciejow, Regina matka Jana s. Stanisława, Serafin s. Pawłow, Sobiestjan s. Maciejow, Stanisław s. Jakubow, Stanisław s. Mikołajow, Szymon s. Maciejow, Walenty s. Stanisławow, Wawrzyniec Dmoski s. Grzegorzow, Wawrzyniec s. Stanisławow 1569 278
- Dmochy-Rozumy w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Janow, Andrzej s. Maciejow, Jan s. Jaszczułta (Jaszczułt), Jan s. Marcinow, Jerzy Dmoski, Lenart s. Stanisławow, Maciej s. Mikołajow, Piotr Jaszczułt (Jaszczułt), Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Janow Kempka, Wojciech s. Janow 1569 278
- Dmoski Jadam s. Wojciechow ob. Dmochy-Rogale; — Jerzy ob. Dmochy-Rozumy; — Wawrzyniec s. Grzegorzow ob. Dmochy-Rogale
- Dnagal ob. Dowgiąło
- Dobecki Jan komornik królewski 1569 212(104)
- Dobiesław (Dobesław, Dobko, Dobeslaus, Dobco) ob. Jeźów; Oleśnica
- Dobki w., z. bielska: Erazma zmarł. synowie, Jakub s. Macieja, Józef s. Macieja 1569 252
- Dobki ob. Jabłoń-Dobki
- Dobkowo w., z. bielska: Jakub s. Piotra, Maciej s. Wojciecha Radula 1569 264
- Dobrowskij Andrej z Boczanicy 1569 322
- Stanisław z Czewowa 1569 322
- Dobrogost (Dobrogostius) biskup poznański 1386, arcybiskup gnieźnieński 1401 4(3), 8(10), 46, 400, pieczęć z h. Nałęcz 7(10)
- ob. Ostroróg; Szamotuły
- Dobrzelino w., pow. Orłów woj. Łęczyca, ob. Bielawski Stanisław
- Dobrzyń m., stol. ziemi woj. Inowrocław; ziemia 260
- chorąży ob. z Płonian Aleksy kasztelan 374; ob. Działyński Paweł; z Kretkowa Jan; Słup Mikołaj z Wierzbicka; z Włoszczowej Piotr
- podkomorzy ob. z Lubina Andrzej

- Dobrzyń: poseł ziemi ob. Sierakowski Stanisław
sędzia ob. Słup Mikołaj z Wierzbicka
starosta ob. Działyński Michał; Kryski Stanisław z Drobnina
- Dobrzyniewski Jerzy s. Łukasza z Sokoląthka 1569 308(137)
- Dogiel (Dogelius, Dogielius, Dogel) 16, 31, 34(38), 41(40), 46, 47(45), 53, 73, 86, 102, 109, 110(65), 115(67), 120, 130(77), 135, 147(83), 177, 189(95), 193, 196(97), 208, 210, 211(102), 218, 219(114), 227(116), 229(119, 120), 230(120), 231(122), 233(129), 297(133), 301, 308(138), 366, 376(154), 378(156), 382
- Dogirdi, Dogyrdy ob. Dowgird
- Dolanga ob. Dołęga
- Dolaticze ob. Delatycze
- Dołęgi ob. Dołęgi
- Dolgerd ob. Dowgird
- Dolgosthinensis (miejscowość) nierozwiązana
dzierzawca ob. Dowojnowicz Jerzy
- Dolina m., pow. Żydaczów z lwowska woj. ruskie
starosta i dzierzawca ob. Leśniowski Jan
- Doliwa (Dolywa) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Bielawski Stanisław z Dobrzelina; z Falkowa Piotr; z Holszan Aleksander Jurgiewicz (może); Huba Szczęsny Augustynowicz; Lelusz albo Piotr wojewoda trocki; Naczko Ginwiłowicz; Wincenty [Kot] arcybiskup gnieźnieński
- Dołbunowski (Dołbnowicz, Dołbunowicz) Mikołaj Szaszkowicz (Szyszkowicz) poseł woj. braclawskiego 1569 341, pieczęć 335
- Dołęga (Dolanga) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; właściciel nieznany (litery I. d. cz.) 1501 135; ob. Andrzej de ... wnicz; z Kretkowa Mikołaj; Kretkowski Łukasz; [Lasocki Krzysztof]; Słup Mikołaj z Wierzbicka; Snowski Malcher; Starozrzebski Wojciech; Szyrma Stanisław
- Dołęgi (Dołęgi) w., z. bielska: Adam s. Stanisława, Adama s. Stanisława brat 243, Andrzej s. Macieja 242/3, Jan s. Bartłomieja 243, Jan s. Wawrzyńca 242, Józef s. Jana, Maciej s. Jana 243, Maciej s. Macieja, Marcin s. Stanisława 242, Marcin s. Wawrzyńca 243, Mikołaj s. Jakuba, Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Piotra 242, Wojciech s. Jana (dwóch) 1569 243
- Dołmatowicz Dmitr z Jałowicz 1569 322
- Dołobowo w., pow. Drohiczyn: Jadam Harynek 1569 266
- Domabórz (Domaborzs) w., pow. Keynia woj. Kalisz: Andrzej wojewoda kaliski 1434 98
- Domanowicz Iwan poseł pow. pińskiego, podsedek piński 1569 356, pieczęć z h. Jastrzębiec 352, 354
- Domanowo w., z. bielska; parafja 241; z Domanowa: Anna została po Janie Ziemaku, Bernard, Jan s. Mikołaja, Jan s. Pawła, Mikołaj Wilamowski, Paweł s. Stanisława, Piotr s. Jana, Serafin s. Mikołaja, Stanisław s. Andrzeja, Stefan s. zmarł. Jana Ziemaka i Anny 1569 241
- Domanowskiego Pawła zmarł sędziego grodzkiego bielskiego synowie 1569 240
- Domarat (Domaratus, Domarath, Domarathus) ob. Kobylany
- Dombrowa ob. Dąbrowa
- Donyn ob. Dunin
- Dopki ob. Jabłoń-Dobki
- Dorgi (Dorgy) brat Ościka bojar litewski 1401 37
- Dorohostaje m., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Dorohostajski
- Dorohostajski (Dorohostajskij, Dorostajski), z Dorohostaj, Jan 1569 323
— Mikołaj Olechnowicz stolnik W. Ks. Lit., dzierzawca wileński i bejsagolski, ciwun włości gondyńskiej 1569 355
- Dowgiało (Dovgal, Dawgal, Dnagal) chorąży 1432, chorąży wileński(litewski) 1433—34 81(55), 82(56) i przyp., 94(59), 105(61) przyp.
- Dowgird (Dowgirdi, Dogirdi, Dogyrdy, Dolgerd, Dawgerd, Dawgerdus, Dewgerd) Jan 1401, wojewoda wileński 1433—37 38, 94(59), 105(61, 62) i przyp., 106(62), 108(63), 403, pieczęć z h. Pomian 91, 100
— (Dewgerd, Djawgird) Pewnu... starosta oszmiański 1434 105(61), pieczęć 101
— Szadzibor poseł pow. lidzkiego 1569 356, pieczęć z h. Bawola głowa 351, 354
- Dowgowd (Dowgowth, Dowkgowd, Dowgoth) Jerzy (Jurij) kniaź 1401 43(42) i przyp., pieczęć 43(42)
- Dowkscha ob. Dauksza
- Dowojna (Dowoyn, Douogin, Dowogin, Bovogin) Wyszgerdowicz (Wysigirdonis, Vischigirdonis, Wyschygirdonow) 1401 38 i przyp.
- Dowojnowicz (Dowoynowicz, Dovoynowycz, Dowoynowycz, Dowoynowycz, Dowono, Dowonowicz, Dulywoynowicz) Andruszko (Andruschko, Олдржусько) 1434 105(61), pieczęć 101
— Andrzej 1501 148
— Jakub starosta, marszałek i dzierzawca drohicki 1499—1501 120, 127, 128 i przyp., 133, 147(82) i przyp.

Dowojnowicz Jerzy »tenutarius Dolgosthiensis«

1501 133, 147(82) i przyp.

— Olechno starosta lidzki 1432—34 81(55), 82(56) i przyp., 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Zarembo 91, 100 (z napisem O....co...o....owicz, może Olechny)

— Piotr 1501 142(80) i przyp.

Doxa ob. Dauksza

Drahim m., pow. Wałecz woj. Poznań

starosta ob. Czarnkowski Sędziwój Stanisław

Draunti, Draunty ob. Drowmuti

Drewinskij ob. Drzewiński

Dria ob. Dryja (ród)

drjuckij ob. Druck

Drjukowicz ob. Wasko Drjukowicz

Drobnin 1) w., pow. Raciąż woj. Płock lub

2) m., pow. Bielsk woj. Płock, ob. Kryski Stanisław

Drohewski ob. Drohojowski

Drohiczyn (Drohicimia, drohicki, drogicki, Drohicensis) m. i zamek, stol. pow. woj. Podlasie 213(105), 214(105), 216(108), 220(114), 265; powiat 212(104), 213(105), 214(105), 228(118), 265, 266; z Drohiczyna: Jagnica została po Michale Czechu mieszczaninie drohickim 1569 293

— ob. Chądzyński Jan

chorąży ob. Podlasie, chorąży

komornik ziemski ob. z Gałek Jan Saczko; z Krasnodębów-Kosmów Jan Krasnodębski; z Łuniewa, Wyszek Stanisław Łuniewski; z Niemyj Mikołaj Niemyjski; z Niewierowa Zygmunt; z Piętek, Oczkowszczyzny Brykey; ze Świniarów Antoni Świniarski; z Toczysk Aleksy Toczyński mieszczenie 1569 219(114)

pisarz grodzki ob. Kossowski Jerzy

pisarz ziemski ob. Iwanowski Jan (zmarły); Kosiński Adam

podkomorzy ob. Nieciecki Malcher

podsedek ob. Wąż Marcin

podstarości ob. Szymanowski Maciej

poseł powiatu ob. Ossoliński Jan

sędzia grodzki ob. Bujno Jan

sędzia ziemski 1569 212(104)

starosta ob. Kiszka Mikołaj z Ciechanowca;

Ossoliński Jan; Steczko Jan

starosta, marszałek i dzierżawca ob. Dowojnowicz Jakub

wojski ob. Sawicki Maciej

woźny zamkowy ob. Krzysztof

woźny ziemski ob. z Baniek Andrjan;

z Czapl Paweł s. Mikołajow; Czarnota

Stanisław; Dąbrowski Trojan; z Dąbrowy

Długiej-Łazów, Dzieciołów ... s. Grzego-

rzow; Gałęcki Andrzej; Kaśma Lenard; Kaśma Stanisław; Klepacki Maciej; Kossek Jeronim z Miodusów; z Krasnodębów-Kosmów Piotr; z Krynek-Białokunek, Jarek Piotr s. Jakubow i Walenty s. Jakubow; Kryński Piotr; Księżopolski Komar Jurgi; z Łazowa Andrzej; z Łempic Starej wsi Jan Łempicki; Łoza Stanisław; Miłkowski Jakub; Paweł; Rafał; z Rytelów Średnich Stanisław; z Siekluk Bartosz Sieklucki; Sikorski Sarafin; Steląg Piotr; z Toczysk Paweł Toczyński; Toczyński Walenty; z Tyborów-Olszewa Stanisław Rojek; z Wojewódek Jan s. Michałow; Wyszemiński Lenart; Wyszemiński Maciej; z Zalesia Sobiestjan; z Zarembów Zygmunt s. Janow; Żoch Maciej; z Żochów Jan s. Michałow; z Żochów, Zadębia Stanisław Kula; z Żółkw Wojciech

Drohobycz m., pow. Stryj z przemyska woj. ruskie

starosta ob. Herburt Stanisław z Felsztyna

Drohojowski (Drojowski, Drohewski) Stanisław poseł woj. ruskiego 1569 341, pieczęć z h. Korczak 338

Drojowski (Droiowski) [może: Drohojowski] Tomasz sekretarz i dworzanin królewski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.

Dropik Wojciech s. Pawła ob. Warele

Drosdi ob. Drozdy

Drowmuti (Draunti, Draunty) bojar litewski 1401 38 i przyp.

Drozd (Drosd) Adam s. Wojciecha, Jakub i Mikołaj ob. Bolesty; — Wojciech ob. Wyszki Drozdenski, z Drozdni (Drozden), Bohdan 1569 321(140)

— Michajło 1569 321(140)

— Semen 1569 324(140)

Drozdnie w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Drozdenski

Drozdy (Drosdi) w., z. bielska: Feliks s. Mateusza, Feliks s. Stanisława, Marcin s. Stanisława, Piotr s. Stanisława, Tomasz 1569 259

Druck (drjuckij) m., pow. Orsza woj. Witebsk książę ob. Semen Dymitrowicz

Drużyna, pieczęć z herbem, ob. Przyłęcki Marjan

Dryja (Dria, Drya) ród 54, 69(51). — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55; ob. z Tuliszkowa Janusz; Wysocki Stanisław

— ob. Dąbrowa, Dryja, Trąby, Wadwicz

Drzewica, pieczęć z herbem, ob. Walerjan [Protasewicz] biskup wileński

Drzewica (Drzewicza, Drzevicza, Drzewycza,

- Drzewycza) m., pow. Opoczno woj. Sandomierz: Maciej prepozyt skalmierski, scholastyk krakowski, podkanclerzy Król. Pol. 1501—02 136 i przyp., 149(84), 151(85), 153, pieczęć z h. Ciołek 135
- Drzewicki (Drzewiczki) Adam (Jadam) kasztelan inowrocławski, starosta gostyński i inowłodzki 1566—69, poseł Zygmunta Aug. i panów rad kor. na sejm lit. w Brześciu 1566 188(93), 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 371/2, 404(92 a), 405, pieczęć z h. Ciołek 334
- Drzewiński (Drewinskij) Bazyli (Wasilej) pisarz JKMcI (hospodarski) 1569 327, 355, pieczęć z h. Korczak 350, 353
- Kirik szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Wasilej Fedorowicz szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Dubica (Dubicza, Dubycza) na zach. od Lidy, woj. Wilno
starosta, marszałek i dzierżawca ob. Jundziłowicz Mikołaj
- Dubicki właściciel wsi Kamienohorki 1569 320
- Dubinki m., na pn.-wsch. od Wilna, woj. Wilno, ob. Dubno l. Dubinki
- Dublany w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Pałuckij Mikołaj
- Dubniczkij Michajło wójt m. Włodzimierza 1569 328(142)
- Dubno (Dubingensis, Dubinensis) m., pow. Łuck woj. Wołyń
starosta i dzierżawca ob. Sak Stanisław; Sakowicz Andruszko
- Dubno l. Dubinki (Dubingensis) 1) Dubno m., pow. Łuck woj. Wołyń lub 2) Dubinki m., na pn.-wsch. od Wilna, woj. Wilno dzierżawca ob. Taborowicz Bartłomiej
- Dubowjaka Petrusz ławnik m. Łucka 1569 324(140)
- Dubrawski Tomasz podsędek halicki, poseł woj. ruskiego 1569 341, pieczęć z h. Sas 337
- Dubrowskij Mikołaj szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Dubycza ob. Dubica
- Dubingensis ob. Dubno l. Dubinki
- Dulski Jan starosta rogozieński i brański 1569 195 przyp., 207(97), 212(104), 226 i przyp.
- Dulywoynowicz ob. Dowojnowicz
- Dunin (Donyn) Andrzej z Krajowa (de Grayow) podkomorzy brzesko-kujawski 1434 99 [Dunin Andrzej], pieczęć z h. Łabędź (może Dunina) 1567 411
- Duplewicze ob. Tokary, Duplewicze
- Durnik Franc Stanisławowicz burmistrz i poseł m. Wilna 1569 356, pieczęć z h. Odyniec (prawdop. Durnika) 352
- Dussal Iwan ob. Łazowo
- Dusziętha w., z. bielska¹: Piotr s. Marka, Wawrzyniec s. Mikołaja 1569 261
- Dwd, Dwid ob. Dawid
- Dworak Sebestjan s. Jana dzierżawca ob. Sikory (par. kobylińska)
- Dworaki w., z. bielska: Jakub s. Jana, Jan s. Wawrzyńca, Jerzego zmarł. synowie 249, Piotr s. Michała Pilat (Pilath) 248, Sebestjan², Stanisław s. Wawrzyńca 249, Stefan s. Jana 248, ... s. Jana 1569 249
- Dyakov Iwan Moskwicin 1569 320
- Dybek Marcin i Mikołaj ob. Księżopole-Jałmużny
- Dybowo w., pow. Drohiczyn: Jan s. Bartłomiejow, Jan s. Piotrow, Jan s. Wawrzyncow, Maciej s. Andrzejow, Maciej s. Bartłomiejow, Paweł s. Bartłomiejow, Paweł s. Stanisławow, Sebestjan s. Jerzego, Stanisław, Stanisław s. Andrzejow (dwóch), Stanisław s. Jerzego, Walenty s. Andrzejow, Walenty s. Ma..., Wawrzyniec s. Piotrow 1569 290
- Dybowo ob. Długie, Wola, Dybowo
- Dybowski Jadam i Jakub ob. Księżopole-Budki; — Jan s. Maciejow ob. Paderew
- Dymitr (Demetrius, Dimitr, Dmitrij) książę moskiewski 1388 21(24), 22(24)
- Olgierdowicz (Olgerdi filius, Olgierdowicz, Olgierdowicz) książę litewski [brański] 1388 21(24), 22(24)
- ob. Korybut Dymitr
- Dymitrowicz ob. Semen Dymitrowicz (ks. drucki)
- Dyneburg m., Inflanty
starosta ob. Talwosz Mikołaj
- Dzansshyn, Dzbanschin, Dzbaschin ob. Zbąszyń
- Działosza (Dzaloscha) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Hincza Aleksander; Pietkowicz Jerzy
- Działyń (Dzialin) w., pow. Lipno z. dobrzyńska, ob. Działyński
- Działyński (Dzialiński, Działyński, Działyński), z Działyńca, Jan wojewoda chełmiński, starosta bratyański 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 311
- Michał z Beresteczka starosta dobrzyński, podkomorzy chełmiński 1569 324(140), 327
- Paweł kasztelan dobrzyński 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 311

¹ Wsi takiej nie podaje Słownik Geogr., ani Źródła Dziejowe.

² Tekst w tym miejscu uszkodzony, przynależność Sebestjana do tej wsi niepewna.

- Działyński Rafał kasztelan brzesko-kujawski, starosta brodnicki 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 311
- Dziatkowski Wojciech podsędek mielnicki 1569 212(104), 259; por. Turośń, Benigna Raczkówna
- Dziekonie w., z. bielska: Adam s. Bartłomieja, Augustyn s. Tomasza, Bartłomiej s. Szymona, Hieronim s. Dadzboga (Daczbog) 263, Hieronim s. Jerzego 262, Hieronim s. Jerzego, Jakub s. Jana, Jan s. Augustyna, Jan s. Eljasza (Helias), Jan s. Leonarda, Klemens s. Stefana, Leonard s. Feliksa, Maciej s. Marka, Maciej s. Stanisława, Marcin s. Jana, Marcin s. Stanisława, Michał s. Augustyna brat Jana, Mikołaj s. Jakuba, Mikołaj s. Tomasza 263, Rafał s. Jerzego 262, Sebestjan s. Jerzego, Stanisław s. Augustyna brat Jana, Stanisław s. Bartłomieja, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Stefana, Stefan s. Łukasza, Szymon s. Jana, Trojan s. Mikołaja, Walenty s. Mikołaja, Wojciech s. Jana, Wojciech s. Stanisława, Zygmunt s. Mikołaja 1569 263
- Dziergowski Zbożny kasztelan sochaczewski, starosta osiecki 1569 226
- Dziersław (Derslaus) ob. Skrzyńsko
- Dzierzko Andrzej podkomorzy trocki, poseł woj. trockiego 1569 356, pieczęć z h. Wieniawa 350, 353
- Dzierzek (Dierszek) Hieronim i Jan ob. Księżopole-Jałmużny, Zemły; — Paweł ob. Pietrzykowo
- Dzierzki (Dziński) w., z. bielska par. poświęcińska: Augustyn s. Stanisława Proszeński (Proszenski), Bartłomiej s. Jana, Błażej s. Jakuba, Brykcy (Briktius), Grzegorz s. Serafina, Idzi s. Serafina, Jan s. Jana, Jan s. Stanisława Proszeński (Proszenski), Klemens s. Jana, Leonard s. Jana, Maciej s. Jana, Marcin s. Stanisława Proszeński (Proszenski), Mikołaj, Mikołaj s. Jana, Paweł s. Jana, Rafał, Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Wita, Stefan s. Klemensa, Szymon, Szymon s. Jana, Tomasz, Tomasz s. Wojciecha, Wojciech, Zacharjasz 1569 247
- Dzierzki (Dziński) w., z. bielska par. suraska: Marcin s. Michała, Stanisław s. Michała 1569 259
- Dzierzki (Dziński), Zemki, wsie, z. bielska: Józef s. Michała, Maciej s. Jana Makówka (Makowka) 1569 247
- Dziewałtów (Daviltov) os. pod Wilkomierzem, woj. Wilno, ob. Sudywój Wolimuntowicz
- Dzięciołka Jan ob. Osiny Starawieś
- Dzięcioły (Dzięciela, Dzięciele), Trzeciny, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej s. Jurjego, Dorota matka Stanisława, Jan s. Andrzeja, Stanisław s. Stanisławow 1569 295
- Dzięcioły (Dzięciele) ob. Dąbrowa Długa-Gogole, Dzięcioły; Dąbrowa Długa-Łazy, Dzięcioły
- Dzik (Dzyk) Przybysław (Przibislaus) z Kadłuba kasztelan żarnowski, poseł Jagielly na Litwę 1432 76, 83
- Dziobus Jan ob. Miodusy
- Działyński ob. Działyński
- [Eichler (Ajchler) Erazm poseł m. Krakowa] pieczęć z h. Dąb (? , prawdop. Eichlera) 1569 335
- Ejragoła (ojragolski) m., Żmudź
- ciwun ob. Bielewicz Mikołaj Stankiewicz
- Ejszyszki (Ejxyszki, Eixiski, Eyxyschki, Euschischki) m., w okol. Lidy, woj. Wilno starosta, marszałek i dzierżawca ob. Radziwiłłowicz Piotr
- Elbląg m. pow., woj. Malborg; ziemia w tytuł. królów polskich — passim kasztelan 374
- Elżbieta (Elisabeth, Elizabet) królowa Węgier, Polski, Dalmacji i t. d. 1385 1, 2, 3(1)
- Emdigidus ob. Gudygerd
- Erazm (Erasmus) ob. Ciołek
- Ericus ob. Kryk
- Eugenjusz (Eugenius) IV papież 1432 73, 75
- Eukwa ob. Kulwa
- Euschischki, Eyxyschki ob. Ejszyszki
- Ewild (Ewil, Eyuild, Eyvild, Eyvyld, Eywild, Gwild) Jan bojar litewski przyjęty do rodu Ciołek 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Falcow ob. Falków
- Falek Jan i Sobiestjan ob. Lipki
- Falibowski (Faliboskij) Jan komisarz JKMei do odbierania przysięgi pow. włodzimierskiego 1569 325(142), 328(142)
- Falki w., z. bielska: Jan s. Wawrzyńca, Szymon s. Wojciecha 1569 239
- Falki-Bartki w., z. bielska: Błażej s. Jana, Jan s. Bartłomieja 237, Stanisław s. Macieja, Walenty s. Tomasza 239, Wojciech s. Jana 1569 237
- Falki-Filipy (Filipi, Philipi) w., z. bielska: Andrzej s. Adama, Andrzej s. Jana Bayk, Andrzej s. Jana Zięcz, Andrzej Krzysztof s. Grzegorza, Augustyn s. Jana Bayk brat Michała, Bartłomiej s. Jana Bayk, Bartłomiej s. Marcina, Bartłomiej s. Stanisława, Franciszek s. Mikołaja Gnat (Gnath), Grzegorz, Jan (dwóch), Jan s. . . . , Jan s. Stanisława Zięcz, Leonard s. Jana Kasza,

- Maciej (dwóch), Maciej s. Jana Bayk, Maciej s. Stanisława, Michał s. Grzegorza, Michał s. Jana Bayk, Mikołaj s. Bartłomieja, Mikołaj s. Jana Bayk, Mikołaj s. Piotra, Paweł s. Michała, Stanisław brat Bartłomieja, Stanisław s. Leonarda, Stanisław s. Macieja (dwóch), Stanisław s. Piotra, Szymon s. Bernarda, Tomasz s. Macieja, Wacław s. Augustyna Idzkowski, Walenty s. Jakuba Gorni, Walenty s. Jakuba Kowal, Wawrzyniec s. Macieja, Wojciech, Wojciech s. Erazma, Wojciech s. Piotra Kozak, Wojciech brat Walentego 1569 238; dzierżawca Andrzej s. Marcina Brzozowski, Wawrzyniec s. Pawła Olędzki (Olędzki) 238, Wojciech s. Jakuba Gorni 1569 251
- Falki-Godzieby (Godzebi) w., z. bielska: Jan s. Bernarda, Józef s. Bernarda, Stanisław s. Mikołaja 1569 237; dzierżawca Maciej s. Stanisława 1569 237
- Falki Starawieś (antiqua) w., z. bielska: Bartłomiej s. Stanisława, Franciszek s. Jana, Jakub s. Bernarda 239, Jakub s. Jana 237, Jan s. Marcina, Jan s. Michała, Jan s. Mikołaja, Jan s. Pawła, Mikołaj s. Stanisława (dwóch), Paweł s. Jana 239, Paweł s. Michała 237, Paweł s. Szymona, Stefan s. Macieja, Szymon s. Bartłomieja, Tomasz s. Serafina, Wacław s. Pawła, Wojciech s. Pawła 1569 239
- Falki ob. Koski-Falki
- Falków (Falcow) m., pow. Opoczno woj. Sandomierz: Piotr podsedek sandomierski, pieczęć z h. Doliwa 1413 51
- Falkowski Piotr s. Jakuba dzierżawca ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
- Faszcze (Faszcze, Faszi, Phaseze) w., z. bielska: Adam s. Piotra 250, Franciszek s. Michała 248, Gabrjel s. Mojżesza (Moysi) 250, Idzi s. Dobka 249/50, Jan s. Jana 249, Jan s. Michała 250, Jerzy s. Dobiesława, Józef s. Marcina, Kazimierz s. Erazma 248, Klemens s. Jakuba 250, Maciej 249, Maciej s. Jakuba 250, Maciej s. Leonarda Brusowski 248, Marek s. Michała, Mateusz s. Marka, Michał s. Leonarda, Mikołaj s. Leonarda, Mikołaj s. Rafała 250, Paweł s. Wojciecha, Stanisław s. Macieja 248, Stanisław s. Michała 250, Wojciech s. Jana 1569 249
- Felsztyn (Fulsztyn, Fulstin, Fulstyn) m., pow. Stryj z. przemyska woj. ruskie, ob. Herbert
- Fergin Jozef rotmistrz pow. upickiego 1784 365
- Fiedor (Fedor, Feodor, Theodor, Fedorius, Feodorus, Fedko, Chwiedor, Pheccko) s. Aleksego z H... szlachcic z z. bielskiej 1569 246
- Danilewicz (Danielis, Daniljewicz, Danyłowycz) książe na Ostrogu, namiestnik łucki 1386—88, bez urzędu 1403 12(15), 48(45)
- (Pheccko) Januszewicz (Januschewycz, Januszewycz) pisarz wielkksiążęcy i dzierżawca w Skirstymoni 1501 148 i przyp.
- Jewłaszczkiewicz Chworoszcza bojar litewski 1388 17
- Korybutowicz (Koributhowicz, Koributowicz) książę 1432—34 81(55), 94(59), 105(61) przyp., pieczęć 90(59)
- Lubartowicz (Ljubortowicz, Lubhard, Lubhardi) książe łucki i włodzimierski 1386—93 5(5), 10(13), 30(33), 31, 400, 402
- Lwow (Leonis) bojar litewski 1401 37
- ławnik m. Włodzimierza 1569 328(142)
- [s. Olgierda] książę ratyński (na Ratnie) 1384 32
- (Fedko) Sunigajłowicz (Sangalowicz) 1434 105(61), pieczęć z h. Lis (włas. Sunigajły wojew. trockiego przywieszona przez Fedka) 101
- ob. Beresteczko, Fedor Rusin; Czetwertyński
- Fierlej, Fierley, Fierliei ob. Firlej
- Filipy (Filipi) ob. Falki-Filipy
- Filonowicz Anton szlachcic z woj. bractawskiego 1569 319(139)
- Fineleyewycz (Fingeleyevycz) ob. Wojna Fineleyewycz
- Firlej (Firlei, Firley, Fierlej, Fierley, Fierliei, Firliei) z Dąbrowicy Andrzej sekretarz i dworzanin królewski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Jan wojewoda lubelski, marszałek w. koronny, starosta rohatyński 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 371, pieczęć z h. Lewart 1566—69 332, 405, 408 (94 b), 409(94 c), 411
- Mikołaj chorąży sochaczewski 1499 122
- kasztelan wiślicki, poseł woj. lubelskiego 1569 195 i przyp., 206, 225 przyp., 226, 311, 341, 372, pieczęć z h. Lewart 333
- Florjan (Florianus, Floryan) ob. Korytnica
- Fogelweder (Fogielweder) Stanisław scholastyk, następnie kanonik warszawski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Franki w., z. bielska par. kobylińska: Rafał wikary w Kobylinie 1569 254
- Franki w., z. bielska par. sokołowska: Mikołaj s. Piotra, ... s. Marka Korzon Roszko 1569 249

Franki-Chrościele (Franki i Chrosciele) w., z. bielska: Jan s. Mikołaja, Jerzy s. Bartłomieja, Józef s. Adama, Łukasz s. Stanisława, Maciej s. Andrzeja, Maciej s. Piotra, Maciej s. Stefana, Maciej s. Tomasza, Maciej s. Walentego, Marek s. Stanisława, Mateusz s. Tomasza, Michał s. Andrzeja, Michał s. Stefana brat Macieja, Mikołaj, Mikołaj s. Józefa, Piotr s. Wojciecha, Stanisław s. Bartłomieja, Stanisław s. Tomasza brat Mateusza, Walenty, Zacharjusz s. Bartłomieja 1569 253

Fredro Jan poseł woj. ruskiego 1569 341, pieczęć z h. Bończa 334

Froch Jan ob. Żyry-Bystry

Fryderyk (Fredericus, Fridericus) [Jagiellończyk] kardynał presbiter Św. Rzym. Kościoła »tit. S. Luciae in Septem Soliis«, arcybiskup gnieźnieński i prymas Król. Pol., biskup krakowski 1499—1501 121(73), 124(74), 125, 131(77), 133, 135, 136, 138(79), 140, pieczęć z orłem polskim i Pogonią 134(79)

Fulsztyn, Fulstin, Fulstyn ob. Felsztyn

Furman Janusz (Ianussius, Janus) kasztelan międzyrzecki 1413 71, 72(51)

Fursowycz (Furschowycz) Piotr bojar litewski 1501 148 i przyp.

Gagastoltowicz ob. Gasztołd
Gałęcki Andrzej woźny ziemski drohicki 1569 266

Gałka (Galka) Andrzej wojski krakowski 1434 99

Gałki w., pow. Drohiczyn: Bartosz brat Matusza Chojeckiego, Cherubin brat Wawrzyńca Czewskiego, Jan Saczko komornik ziemski, Matusz Chojecki, Wawrzyniec Czewski 1569 269

Gałki, Łempice (Łępice) wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej s. Szymanow, Frącz Gałęcki, Frącz s. Marcinow, Jabram s. Stanisławow, Jan s. Marcinow, Jan s. Michałow, Jan s. Olechnow, Łukasz s. Maciejow, Maciej s. Pawłow, Stanisław s. Marcinow 1569 269

Gamrat (Gamrath) Stanisław kasztelan połaniecki 1413—34 71, 89, 99

Gamult Stanisław s. Jakubow ob. Żeleźniki

Garbowo w., z. bielska: Bartłomiej s. Mikołaja 253, Bronisz s. Stanisława 254, Jakub s. Jana (dwóch), Jakub s. Józefa brat Trojana, Jakub s. Stefana, Jakub s. Wojciecha, Jerzy s. Mikołaja, Maciej s. Wojciecha, Marcin s. Jana, Marcin s. Pawła, Mikołaj s. Macieja brat Salomona 253, Mikołaj s. Pawła, Mikołaj s. Wojciecha 254, Mikołaja

zmarł. synowie, Salomon s. Macieja, Serafin s. Adama, Serafin s. Wojciecha, Stanisław s. Jana (dwóch), Stanisław s. Pawła, Tomasz s. Stanisława, Trojan s. Józefa 1569 253; dzierżawca Gosz z Kozielek 1569 253

Garniarz Filip i Iwan mieszczanie z m. Braclawia 1569 320

Gasiński ob. Gaszyński

Gasztołd (Gastold, Gastoldus, Gasztołd, Gastolt, Gastolth, Gaschow, Gaszoff, Gastoldi, Gastowdi, Gasztowdow, Gasztołtowycz, Gasztołowicz, Gasztołthowycz, Gasztołthowycz, Gagastoltowicz) starosta krewski 1401 36(38), 37 i przyp.

— Jan, Iwaszko (Iwaschko), z Gieranon (de Sgorano) 1413—34 54, 57 i przyp., 69, 81(55), 82(56), 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Awdaniec 78, 100

— Taliwojsz (Taliwusch, Talnusch, Talnusz, Talnvsch) syn Gasztołda starosty krewskiego 1401 37 i przyp.

— Wojciech dworzanin wielkksiążęcy 1501 133, 147(82) i przyp., 148

— .... wojewoda wileński, kanclerz W. Ks. Lit. 202

— ob. Zastolt

Gaszyński (Gasiński) Mikołaj pisarz wieluniński, poseł woj. sieradzkiego 1569 340, pieczęć z h. Jastrzębiec (może Gaszyńskiego) 336

Gawiny (Gawini) w., z. bielska: Bartłomiej s. Stanisława 237, Jan s. Leonarda, Maciej s. Grzegorza, Marcin s. Bartłomieja, Marek s. Macieja, Walenty s. Grzegorza, Wojciech s. Grzegorza, Wojciech s. Leonarda 239, Wojciech s. Stanisława 1569 237

Gayski (błędnie zam. Bażeński) ob. ażeński

Gasówka (Gaszowka) w., z. bielska: Adam s. Stanisława, Andrzej s. Stanisława, Bartłomiej s. Mikołaja, Feliks s. Stanisława, Jakub s. Stanisława, Jan s. Stanisława, Jan s. Wawrzyńca, Józef s. Jana, Klemens s. Sebestjana 258, Mateusz s. Jana 261, Maciej s. Stanisława (dwóch), Maciej s. Wawrzyńca, Marcin s. Jakuba, Marcin s. Walentego, Michał s. Jakuba, Paweł s. Macieja, Paweł s. Mikołaja, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Mojżesza (Moysi), Stefan s. Marcina, Wawrzyniec s. Jakuba, Wojciech s. Aleksego, Wojciech s. Bolesława 1569 258; dzierżawca Piotr s. Jakuba z Wróbli 1569 259

Gdańsk (Gedania, Gedana) m., stol. woj. 300(135), 308(137)

- Gdańsk: kasztelan 374; ob. Kostka Jan z Stem-berku
- Gedigoldowicz, Gedigoltowicz, Gedigildi ob. Gedygołdowicz
- Gedigoldus ob. Gedygołd
- Gedowoch, Gedorwoch ob. Getowt
- Gedrojć (Giedroić, Gedroit, Gedwodsky) Gogul (Goyulus, Goywlus) 1433—34 94(59), 105(61) przyp.
- Jagajło (Jagallo, Yagallo, Jagiel, Yagal, Jawgajłow) albo Mikołaj 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Poraj 91, 101
- Kasper poseł pow. kowieńskiego 1569 356, pieczęć z h. Poraj 350, 354
- Malcher Matuszowicz poseł woj. wileńskiego 1569 355/6, pieczęć z h. Poraj 350, 353
- Wojna (Woynus, Woinew) 1433—34 94(59), 105(61) przyp., pieczęć z h. Poraj 91; por. Wojna dzierżawca kiernowski
- Gedygołd (Gedigoldus) marszałek dworu Witołda, brat Moniwida 1401 36(38), 37
- Gedygołdowicz (Gedigoldowicz, Gedigoltowicz, Gedigildi) Sienko (Senko) ...de wisch...ow bojar litewski 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Leliwa 101
- Gedygołdowicz ob. Minigajło albo Michał Gedygołdowicz
- Gelitowe, Gelytowie, Gelythowye ob. Jelita (ród)
- Gendroch Jan s. Pawłow ob. Czarnkowka-Zawady, Cz.-Chudaki
- Georgius ob. Jerzy
- Ger... (?) w., z. bielska: Grzegorz, Jan s. ..., Paweł, Wojciech s. Mar..., ... s. Mikołaja, ...nardus s. ... 1569 264
- Geralt (Geralt, Geralth, Gieralth) ob. Osmoróg czyli Geralt (ród)
- Gerdut (Gerdud) bojar litewski przyjęty do rodu Jelita 1413 54, 57, 70
- Getowt (Getawt, Getowd, Getowth, Gethawoth, Gethowoth, Gedowoch, Gedorwoch) bojar litewski przyjęty do rodu Kopacz 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp., pieczęć z h. Kopacz 52, 55
- Giedroić ob. Gedrojć
- Gięda Wojciech s. Jakuba ob. Warele
- Gierałty (Gieralthi) w., z. bielska: Andrzej s. Stanisława (dwóch), Augustyn s. Leonarda, Barbara została po Stanisławie, Grzegorz s. Piotra, Jakub s. Mikołaja, Jakub s. Piotra brat Grzegorza, Jan s. Leonarda brat Augustyna, Jan s. Macieja, Jan s. Szymona, Jan s. Wawrzyńca, Józef s. Jana, Kalikst s. Pawła, Katarzyna została po Grzegorzu, Maciej s. Mikołaja, Paweł s. Macieja, Piotr s. Marka, Prokop s. Józefa, Rafał s. Macieja, Sebestjan s. Macieja, Sebestjan s. Mikołaja, Stanisław s. Mikołaja, Stanisława zmarł. i Barbary synowie, Szymon s. Piotra, Tomasz s. Wojciecha (dwóch), Walenty s. Macieja Sliedziewski, Wawrzyńiec s. Wojciecha, Zygmunt s. Mikołaja 1569 242; dzierżawca Piotr s. Marka Szrednicki (Sredniczki), Stanisław s. Piotra Ślep-wron 1569 242
- Gieranony (Sgorano) pow. Oszmiana woj. Wilno, dwór Witołda przeznaczony dla Zygmunta Kiejstutowicza 1401, własność Jana Gasztołda 1432 35, 78
- Gijsztowtowicz ob. Naczusz Gijsztowtowicz
- Gimbyłowycz, Gimvilowicz ob. Naczko Ginwiłowicz
- Ginet (Ginethus, Gyneth) dzierżawca kowieński 1433—34 94(59), 105(61) przyp.
- (Gineyd, Ginent, Ginenth, Gyneid, Gyneth, Gynenth, Gyneyth) Konczewicz (Konczewicz, Conczewicz, Conczewicz) bojar litewski 1401, przyjęty do rodu Zarembe 1413 37, 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Ginsztowtow ob. Naczusz Gijsztowtowicz
- Gintold (Gintolth, Gyntold, Gyntholth) bojar litewski 1401 37 i przyp.
- Ginwił (?), pieczęć z herbem, ob. Stanisławowicz Stanisław
- Ginwiłowicz ob. Naczko Ginwiłowicz
- Giska Błażej ob. Wygonowo
- Glaubicz, pieczęć z herbem, ob. Rokoszowski Jakub
- Glinna Starawieś ob. Wojtkowice, Glinna Starawieś
- Gliński (Glinski, Glynsky, Hlinensis, Hlynensis) Michał (Michel, błędnie na s. 148 Jan¹) książę (herzog), marszałek nadworny w. księcia, dzierżawca w Mereczu i w Uciań-nie 1501 133, 146, 148 i przyp., pieczęć 132
- Głęboki Stok (Glemboki Sthok), Niewierowo, wsie, z. bielska par. goniądzka, tykocińska, rajgrodzka²: Bartłomiej s. Mikołaja

¹ Michał Gliński miał brata Jana, ponieważ jednak rzekomy Jan występuje tu jako marszałek dworu, pewnem jest, że chodzi o Michała. Michał również, nie Jan, był dzierżawcą mereckim i uciańskim; por. Wolff J., Kniaziowie litewsko-ruscy, str. 81.

² Prawdop. wsie Głęboki Stok i Niewierowo, wymienione jako przynależne do par. ruskiej, oraz wsie o takich samych nazwach, podane pod par. goniądzką, tykocińską, rajgrodzką, są ze sobą identyczne,

Pęski (Peski), Cherubin s. Mikołaja Pęski,
Mikołaj s. Mikołaja Pęski 1569 264
Głęboki Stok (Glembokistok), Niewierowo, wsie,
z. bielska, par. ruska¹: Mikołaj s. Stani-
sława Pęski (Peski) 1569 246
Głowacz (Glowacz) Jan ob. Oleśnica
— Piotr Tchorznicki ob. Tchorznica
Głuchówek (Głuchowiec) w., pow. Drohiczyn:
Andrzej s. Mikołajow, Andrzej s. Stani-
sławow, Baltazar s. Stanisławow, Grzegorz
s. Mikołajow, Jakub s. Piotrow Głuchowski,
Jakub s. Stanisława brat Andrzeja, Jan s.
Piotra synowiec Jakuba, Jan s. Stanisła-
wów, Maciej s. Jakubow, Paweł s. Jaku-
bow, Paweł s. Janow 1569 273
Głuchowicz Wojciech ob. Bujały
Gnat (Gnath) Franciszek s. Mikołaja ob. Falki-
Filipy
Gnatowski Walenty s. Mikołaja ob. Wyszki,
Sokoły, Topczewo
Gnaty, Soczewki, wsie, pow. Drohiczyn: Anna,
Jan, Maciej (dwóch), Małgorzata, Paweł s.
... 1569 294
Gnaty ob. Łuniewo-Szczubły, Gnaty
Gnesna ob. Gniezno
Gnewossius ob. Gniewosz
Gniady (Gnyadi) Piotr kasztelan czchowski
1499 122, 124(74)
Gniew m., woj. Pomorze
starosta ob. Cema Achacy
Gniewiecki (Gniewięcki, Gniewieczki) Jakub
ob. Suchożebry; — Jan ob. Chodory
Gniewków m., w w. XIV i na pocz. XV stol.
woj., potem woj. Inowrocław
wojewoda ob. z Kościelca Janusz
Gniewosz (Gnewossius) podkomorzy krakowski
1401 46
Gniezno (Gnesna) m. pow., woj. Kalisz
archidiakon ob. z Brzezia Jan s. Lutka
arcybiskup i prymas Król. Pol. 373(152);
ob. Bodzanta; Dobrogost; Fryderyk [Ja-
giellończyk]; Mikołaj [Trąba]; Uchański
Jakub; Wincenty [Kot]; Wojciech [Ja-
strzębiec]
kanclerz ob. z Łaska Jan
kantor ob. Ossowski Stanisław
kasztelan 374; ob. z Bnina Piotr; z Kró-
likowa Marcin; z Sokołowa Jan; To-
micki Jan
kleryk ob. z Becheic Jeronim
prepozyt ob. Myszkowski Piotr z Mirowa

Gniezno: scholastyk ob. Krasieński Stanisław
Gnojeński starosta wysocki 1569 212(104)
Gnyadi ob. Gniady
Godigold ob. Minigajło Gedygoldowicz
Godlewski Jakub i Jan ob. Rytale Średnie
Godziemba (Godzamba) ród 54, 70 i przyp. —
pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56;
ob. z Lichenia i Gosławic Jan; z Lubrańca
Andrzej; Lubrański Jan; Opachowski Hie-
ronim (?); Skirmunt Jan
Godzięby (Godzebi) ob. Falki-Godzięby
Godzineczyk Jan i Wielisław ob. Dąbrowa
Długa-Łazy, Dzięcioły
Gogilmin ob. Golimin
Gogole ob. Dąbrowa Długa-Gogole, Dzięcioły
Gogolka Maciej s. Piotra ob. Brzozowo-Chrzczony
Gogul (Goyulus, Goywłus) ob. Gedrojć
Goiczowicz ob. Iwan Goiczowicz
Golasię Moszcziska ob. Gołasze-Mościska
Goleni Przesmycki Jadam ob. Przesmyki
Gołębie, Golembie ob. Gołębie
Goligin (Goligyn) bojar litewski 1401 38
Goligunt (Golygunt, Goliginth, Goligind, Goly-
gind, Goligun, Golognit, Golognith, Golygin,
Bologind) bojar litewski 1401, przyjęty do
rodu Łabędź 1413—34 38, 54, 57
i przyp., 69 i przyp., 94(59), 105(61)
przyp.
Golimin (Golimyn, Golymin, Golimun, Goyli-
min, Goyllin, Gogilmin, Gogilminow, Kgoi-
liminъ) Nadobowicz (Nadogowycz, Nago-
dowicz, Nado'wicz, Nadob'ewъ) 1432, sta-
rosta zmudzki 1433—34 81(55), 82(56)
i przyp., 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć
z h. Dębno 78, ze znakiem litew. 100
Golińska Zofja ob. Liczemień, Granne
Gologori ob. Gologóry
Golygind, Golygin, Golygunt ob. Goligunt
Gołasz Stanisław ob. Tybory-Olszewo
Gołasze (Gołasię) w., pow. Drohiczyn: Maciej
Gołaś szlachcic z pow. bielskiego 1569
278
Gołasze-Dąb, G.-Mościska, G.-Górki, G.-Puszcza
(Goloszie, Dąmb, Moszcziska, Gorki, Puszcza)
wsie, z. bielska: Abraham, Abraham s. Fi-
lipa 255, Abraham s. Jakuba, Abraham
s. Macieja, Aleksy s. Wojciecha 256, An-
drzej s. Jakuba, Bartłomiej s. Jakuba, Bar-
tłomiej s. Piotra 255, Bartłomiej s. Stani-
sława 256, Dzierśław s. Filipa, Erazm s.
Filipa, Erazm s. Jakuba 255, Feliks s.

a rozróżnienie ich polega na pomyłce. Za identycznością przemawiają właściciele jednych i drugich wsi, należący do tej samej rodziny. Źródła Dziej. nie znają takich wsi w tych parafjach, podają Głęboki Stok w par. knyszyńskiej, a Niewierowo w par. trzciańskiej (t. XVII, Podlasie, cz. 1, s. 120 i 155).

¹ Por. przypis 2 na s. 441.

- Bartłomieja brat Serafina, Florjan s. Piotra 256, Gabryel s. Jana 255, Grzegorz s. Augustyna 256, Grzegorz s. Jakuba brat Erazma, Grzegorz s. Jana 255, Hieronim s. Michała 256, Jakub 255, Jakub s. Macieja, Jakub s. Marcina, Jakub s. Stanisława, Jakub s. Wojciecha brat Aleksego 256, Jakub s. Wojciecha brat Macieja 255, Jan 256, Jan s. Andrzeja, Jan s. Grzegorza 255, Jan s. Jakuba (trzech), Jan s. Macieja, Jan s. Piotra, Jan s. Stefana, Jan s. Wawrzyńca, Jerzy s. Augustyna, Józef, Józef s. Michała, Kasper s. Marcina, Maciej s. Andrzeja, Maciej s. Bartłomieja, Maciej s. Jakuba (trzech), Maciej s. Michała, Maciej s. Stefana (dwóch) 256, Maciej s. Wojciecha 255, Maciej s. Wojciecha, Marcin s. Augustyna, Michał s. Mrocześlawa (Mroceslai), Michał s. Urbana 256, Mikołaj s. Macieja, Mikołaj s. Stanisława, Paweł Mościcki (Mosciczki) 255, Paweł s. Wawrzyńca 256, Piotr, Piotr s. Stanisława, Serafin s. Bartłomieja 255, Serafin s. Jakuba 256, Stanisław s. Andrzeja 255, Stanisław s. Bartłomieja, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Józefa, Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Mikołaja 256, Stanisław s. Piotra 255, Stanisław s. Tomasza, Stanisław s. Wawrzyńca 256, Stefan s. Jakuba, Szymon s. Jakuba 255, Tomasz s. Mikołaja, Trojan s. Augustyna 256, Trojan s. Stefana, Trojana s. Stefana bracia 255, Wawrzyniec s. Jakuba 256, Wojciech s. Pawła 255, Wojciech s. Tomasza 1569 256
- Gołasze-Mościska (Golasie Mosciska) w., z. bielska: Andrzej s. Wawrzyńca, Paweł s. Jakuba, Wojciech s. Wawrzyńca 1569 257
- Gołębie (Golębie, Golembie) w., z. bielska: Grzegorza zmarł. synowie, Jan s. Wacława, Jan s. Wojciecha, Józef s. Macieja, Paweł, Paweł zwany Bridelis, Paweł s. Mikołaja, Piotr, Piotr s. Wojciecha 1569 247
- Gołocki Stanisław ob. Wojewódki Wielkie
- Gołogóry (Gologori) w., pow. i z. Lwów woj. ruskie, ob. Sienieński Jan
- Gondynga (gondyńska, gądzińska włość) Żmudź ciwnn ob. Dorohostajski Mikołaj Olechnowicz
- Goniądz (Goniandz) w., z. bielska; parafja 264; z Goniądza: Andrzej s. Stanisława, Franciszek s. Jakuba, Hieronim s. Rafała, Jan s. Rafała, Marcin s. Piotra, Mikołaj s. Stanisława 261, Stanisław s. Macieja dzierżawca z Kosówki 261/2, Stanisław s. Rafała, Walenty s. Rafała 1569 261
- Gorecki Maciej chorąży poznański, poseł woj. ruskiego 1569 341
- Gori ob. Szymany-Góry
- Górka Miejska (Gorka, Gorga) m., pow. Kościan woj. Poznań: Łukasz wojewoda poznański, poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 118(69) i przyp.
- Górki (Gorki) w., pow. Drohiczyń: Andrzej s. Stanisławow 271, Andrzej s. Stanisławow 278, Bartosz s. Piotrow 271, Cherubin s. Maciejow 278, Frącz s. Mikołajow, Grzegorz s. Michałow, Jakub s. Stanisławow 271, Jan Górski (Gorski) Misiór 278, Lenart s. Janow, Maciej s. Marcinow, Michał s. Janow 271, Sobiestjan s. Stanisławow 271/2, Sobiestjana s. Stanisława brat 272, Stanisław 271, Stanisław s. Maciejow 278, Szczęsny s. Janow, Walenty s. Janow, Walenty s. Michałow 271, Wojciech Górski 1569 278
- ob. Chojane-Górki, Ch.-Piecki; Gołasze-Dąb, G.-Mościska, G.-Górki, G.-Puszcza
- Gorni Walenty s. Jakuba i Wojciech s. Jakuba dzierżawca ob. Falki-Filipy
- Górski (Gorski) Jakub ze Szumek sędzia grodzki bielski 1569 236(131), 243, 300(135)
- Jan s. Marcinow ob. Sikory (pow. Drohiczyń); — Wojciech s. Janow ob. Jarnicze
- (Gorski) Wojciech scholastyk włocławski 1501 138(79)
- Górskie (Gorskie) w., z. bielska: Andrzej s. Pawła 238, Feliks s. Jakuba 237, Grzegorz s. Pawła, Jakub s. Andrzeja, Jan s. Jakuba 238, Jan s. Klemensa, Kasper s. Szymona 237, Maciej s. Pawła 239, Marcin s. Andrzeja, Piotr s. Jakuba 238, Serafin s. Marcina 237, Stanisław s. Bartłomieja 238, Stanisław s. Bartłomieja 1569 239
- Góry ob. Szymany-Góry
- Gorzalki ob. Szymanowy Gorzalki
- Gorzaków w., pow. Krasnystaw z. chełmska, ob. Mikołaj [z Gorzkowa] biskup wileński
- Gosieczishejovyc ob. Kościenowicz Jerzy
- Gościmowicz ob. Momotki
- Goscziki ob. Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wagle, Ł.-Korczeni, Ł.-Dębowa
- Gosdna ob. Gozna
- Goslinski Maciej ob. Skrzypki, Zawady
- Gosławice (Gosławicze, Gosławicze) prawdop.: w., pow. Orlów woj. Łęczyca: Paszko (Paschko, Passko, Passek) kasztelan konarski 1433—34 89, 99
- Gosławice (Gosławycze) ob. Licheń i Gosławice
- Gosławski (Goslawski, Goslawsky) Jan prałat

i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
 Gostomski Anzelm kasztelan płocki, starosta rawski 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339/40, 372
 Gostyin m. pow. woj. Rawa kasztelan 374
 starosta ob. Drzewicki Adam
 Goszdna ob. Gozna
 Goyczowicz ob. Iwan Goiczowicz
 Goylimin, Goyllin ob. Golimin
 Goyulus, Goywłus ob. Gogul
 Gozdowa, pieczęć z herbem, ob. Niemira Grzymałowicz; Sokołowski Michajło; Tryzna Hrehory
 Gozdowa, Hipocentaurus, Trąby, Leliwa, pieczęć z herbami, ob. Pac Dominik
 Gozna (Gosdna, Goszdna) w., pow. Książ woj. Kraków: Stanisław kasztelan brzeski (Brzezensis, Brezensis, Brzesko w pow. Proszowice woj. Kraków) 1433—34 89, 99 i przyp.
 Goździki ob. Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wągle, Ł.-Korczaki, Ł.-Dębowa
 Grabia Mikołaj Bronisław z Oleśnik l. Oleśnika, poseł woj. rawskiego 1569 341, pieczęć z h. Radwan 335
 Grabie (Grabye) w., pow. i woj. Brześć Kujawski: Jarand (Jarandus, Jarandus, Jarund) z Grabia i Dąbrówki wojewoda inowrocławski 1432—38, poseł Jagiełły na Litwę 1432 76, 83, 89, 98 i przyp., 112, 113(65), pieczęć z h. Pomian 84(58), 95
 Grabowski Filip ob. Krzewo
 Gradowski Jan poseł i ciwnun z żmudzkiej 1569 356, pieczęć z h. Połukoza 350, 352
 Grajewo (Graiewo) w., z. bielska: Anna została po Krzysztofie Ołędzkim staroście brańskim z Pietkowa 1569 259
 Grajewscy (Graiewski) szlacheice z z. bielskiej 1569 245
 Granne ob. Liczemiń, Granne
 Granne, Krzemień, wsie, pow. Drohiczyn: Anna Raczkówna (Raczkowna), Anny Raczkówny synowie 1569 266
 Granowo (Granow, Gran) w., pow. Kościan woj. Poznań: Wincenty (Uicencz) kasztelan nakielski 1401—03 46, 48(45), pieczęć z h. Leliwa 45
 Grayow ob. Krajów
 Gregorius ob. Grzegorz
 Grek Adam i Walenty ob. Repki
 Grembski Chrystof poseł woj. podolskiego 1569 341
 Grędzice ob. Trzcieniec, Grędzice
 Gręski ob. Piętki-Gręski

Grifones, Griffones ob. Gryf (ród)
 Grochy (Grochi) w., z. bielska: Andrzej s. Piotra, Augustyn s. Piotra, Jan, Jan s. Wojciecha, Józef s. Jana Łopieński (Lopieński), Klemens s. Jana, Maciej s. Michała, Maciej Staszko, Maciej s. Wojciecha, Macieja zmarł. synowie, Marcin (dwóch), Marcin s. Stanisława Zisko, Michał, Mikołaj (dwóch), Mikołaj s. Łukasza, Piotr s. Pawła, Stanisław (dwóch), Stanisław s. Marcina, Stanisław Maciej s. Michała, Tomasz, Walenty s. Łukasza, Walenty s. Stanisława, Walentego zmarł. synowie, Wojciech 1569 247
 Gródek m., z. lwowska woj. ruskie starosta ob. Mielecki Mikołaj
 Grodło ob. Horodło
 Grodno (Grodna, Horodno) m. pow., woj. Troki 33(36), 35, 78, 81(55), 82(56), 83, 102, 105(61), 106(63), 108(63), 109, 110(64), 120, 131(77), 411
 dzierzawca ob. Moniwid
 koniuszy ob. Hajko Jan Mikołajowicz
 książę ob. Witold książę litewski
 poseł powiatu ob. Klukowski Jan; Massalski Iwan
 sędzia ziemski ob. Massalski Iwan
 starosta ob. Chodkiewicz Grzegorz Aleksandrowicz; z Holszan Aleksander Jurgiewicz; Iwaszko
 Grodzicki (Grodziezski, Grodzyckzy, Grodyckzy) Maciej doktor medycyny, prałat i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
 Grodzicki Paweł s. Janow ob. Święcko (Rytele Srednie-Swięckie?)
 Grodzienskie w., z. bielska: Andrzej s. Zacharjasza, Jakub s. Aleksego, Jan s. Hrina, Lewon s. Andrzeja, Łukasz s. Pawła, Maciej s. Mordasa 1569 259
 Grodzin (Grodzina) w., pow. i woj. Lublin, ob. Łańcuchów i Grodzin
 Grodziska ob. Długie-Grodziska
 Grodzkie w., z. bielska: Aleksy s. Stanisława, Bartłomiej s. Macieja, Brykcy s. Łukasza, Eljasz (Helias) s. Stefana, Erazm s. Pawła, Grzegorz s. Jana, Grzegorz s. Wawrzyńca, Jakub s. Mikołaja, Jakub s. Stefana, Jakub s. Wojciecha, Jan s. Andrzeja, Jan s. Macieja (dwóch), Jan s. Mikołaja, Jan s. Stanisława, Jan s. Stefana, Jan s. Wojciecha (dwóch), Józef s. Mikołaja, Kalikst s. Mikołaja, Maciej s. Piotra, Macieja zmarł. synowie, Mateusz s. Bartłomieja, Mateusz s. Trojana, Marcin, Marcin s. Aleksego, Marcin s. Stanisława, Michał s. Wojciecha brat Jana, Mikołaj, Mikołaj s. Andrzeja, Mikołaj

- s. Stanisława, Piotr s. Mikołaja, Sebestjan, Stanisław Grodzki woźny ziemski, Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Wojciecha (dwóch), Szymon s. Jana, Walenty s. Michała, Wincenty s. Abrahama, Wojciech s. Stanisława, Zygmunt s. Andrzeja 1569 257
- Grodzyczky ob. Grodzicki Maciej
- Grot (Grott) ob. Jankowice
- Bartosz i Jan ob. Tokary, Duplewicze; — Stanisław i Szczęsny ob. Czarnkowka-Zawady, Cz.-Chudaki
- Gruszczycze (Grvsicz) w., pow. i woj. Sieradz: Zawisza (Zavisius), pieczęć z h. Poraj 1401 45
- Gryczka Aleksy ob. Paczoszki
- Gryf (Gryffowie Grifones, Griffones) ród 54, 69, 70. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Bobowski Zygmunt; Butowt Montygajłowicz; Łowczowski Stanisław Dobek; Mielecki Sebastjan
- ob. Trąby, Gryf (?), Pomian, Hipocentaurus (?)
- Grzegorz (Gregorius) biskup włodzimierski 1403—13 48(45), 71
- z Ger... 1569 264
- ob. Branice; Ościkowicz
- Grzimala ob. Grzymała (ród)
- Grzimalicz ob. Niemir Grzymałowicz
- Grzybowski Mikołaj podkomorzy warszawski, poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Prus II 334
- Grzyby w., pow. Drohiczyn: Jan s. Mikołajow, Maciek s. Stanisławow, Stanisław, Wit Grzyb s. Pawłow 1569 276
- Grzymała (Grzymala, Grzimala) ród 54, 69, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55; ob. Jan z Wol... (?); z Kobylan Domarat (prawdop.); Skotnicki Paweł
- Grzymałowicz ob. Niemir Grzymałowicz
- Grzymały w., pow. Drohiczyn: Cherubin s. Maciejow, Christof s. Stanisławow, Jadam s. Janow, Jakub s. Janow (dwóch), Jakub s. Pawłow, Jakub Ślepowroński, Jan, Jan s. Maciejow, Maciej, Maciej s. Janow, Marcin, Marcin s. Jerzego, Serafin s. Stanisławow, Stanisław s. Serafinow (dwóch), Stanisław s. Szczęsnego, Szczęsny s. Andrzejow, Temasz s. Janow, Wojciech s. Walentego 1569 288
- Grzymek Wojciech ob. Długie
- Gudygerd (Gudigird, Gudigirdus, Emdigidus) 1432 81(55), 82(56), pieczęć z h. Jastrzębiec (może Gudygerda) 78
- Gula Jacko ob. Łazowo
- Gunwilowicz ob. Naczko Ginwilowicz
- Gurka Szczęsny s. Piotra ob. Błonie Małe
- Guttowski Mikołaj ob. Zajęczniki
- Gwild ob. Ewild
- Gyneid, Gyneth, Gynenth, Gyneyth ob. Ginet
- Gynwilowicz ob. Naczko Ginwilowicz
- Gyntold, Gyntholth ob. Gintold
- H... w., z. bielska par. ruska, ob. Fiedor
- H... w., z. bielska par. suraska, ob. Iwan s. Timosza; Klemens (Klim) s. Stefana
- Haba ob. Huba
- Habdank, Habdanecz, Habdaniec, Habdanyecz ob. Awdaniec (ród)
- Habram Izackowicz, Habram Juryczyn, Habram Marduchowicz, Habram Słomicz żydzi z m. Winnicy 1569 321(139)
- Hajko (Hayko) Jan Mikołajowicz kasztelan brzesko-litewski, koniuszy grodzieński, dzierżawca wilkijski, trabski i krasnosielski 1566—69, poseł sejmu lit. na sejm kor. w Lublinie 1566 189(94), 355, 372, pieczęć z h. Ogończyk 349, 353, 413
- Haki, pieczęć z herbem, ob. Hurko Tymofiej
- Halicz (Halicia) m., stol. ziemi woj. ruskie chorąży ob. Skotnicki Paweł kasztelan 374; ob. z Buczacza Michał; Sienieński Jan z Gołogór pisarz ziemski ob. Strzesz Jan podczaszy ob. Białokurski Jan podsędek ob. Dubrawski Tomasz starosta ob. Bień (Benco); z Buczacza Michał
- Halimin Jakub 1643 393
- Halmicz, Halynycz ob. Ilinicz
- halsbarski ob. Heilsberg
- Hanulo (Hanco) starosta wileński, poseł Jagielly do królowej Elżbiety 1385 2
- Hanusz (Hannus, Hanus, Hannusch) ob. Montygerdowicz Hanusz
- Haponowicz Iwan ze Sielca 1569 323
- Haraburda Michajło dzierżawca świsłocki, pisarz JKMci (litewski) 1568—69 192, 355, pieczęć 350
- [Haraburda Piotr], pieczęć (zapewne Piotra) 1569 353
- Harbasy w., pow. Drohiczyn: Jan s. Jakuba Lachowskiego, Jan Siedlecki, Maciej Harbas s. Stanisława Puchalskiego, Maciej s. Stanisławow, Serafin s. Andrzejow, Serafin s. Piotrow, Stanisław s. Jakubow 1569 272
- Harbasz Jan s. Andrzejow ob. Miłkowice
- Harynek Jadam ob. Dołobowo
- Hawdanecz ob. Awdaniec
- Haws Klimjant bojar litewski 1388 17

- Hayko ob. Hajko
 Hedvigis, Hedwigis ob. Jadwiga
 Heilsberg (halsbarski, alsperski) m., stol. Warmji
 biskup ob. Warmja
 Henryk (Henricus) król polski, wielki książę litewski i t. d., także książę andegawenckie, borbońskie, alwernskie 1574 393, pieczęć 393
 — ob. Radomin
 Herbortowa (Pawęza), pieczęć z herbem, ob. Herburt Jan z Felsztyna; Herburt Stanisław z Felsztyna; Herburt Walenty
 — ob. Pogoń, Kolumny Jagiellońskie, h. Zbaraskich, Herbortowa
 Herburt (Herburth, Herbvrth, Herbort, Herborth, Herboth) Jan z Felsztyna kasztelan sanocki 1569 195, 206 i przyp., 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Herbortowa (Pawęza) (własność Stanisława Herburt, przywieszona przez Jana) 334
 — Stanisław z Felsztyna kasztelan lwowski, starosta samborski i drohobycki 1569 195, 206 i przyp., 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 372, pieczęć z h. Herbortowa (Pawęza) 332, 333, 334 (trzecia przywieszona przez Jana Herburt)
 — Walenty biskup przemyski, poseł Zygmunta Aug. i panów rad kor. na sejm lit. w Brześciu 1566 188(93), 404(92 a), 405, pieczęć z h. Herbortowa 1567 408(94 b), 409(94 c)
 Hereschowic ob. Chreptowicz Piotr
 Hermany (Hermani) w., z. bielska: Maciej s. Jana, Marcin s. Jana 1569 264
 Heschis ob. Yeszhis
 Hieronim (Jeronim, Jeronimus, Ieronimus) ob. Behcice; Kobylin
 Hincza (Hyncza) Aleksander wojski mielnicki, dzierżawca łosicki, poseł woj. podlaskiego 1569 212(104), 341, pieczęć z h. Działosa 337
 — Jurgi ob. Wierzchucza
 Hipocentaurus (Hypocentaurus), pieczęć z herbem, ob. Janusz Aleksandrowicz; Semen Iwanowicz
 — ob. Gozdowa, Hipocentaurus, Trąby, Leliwa; Trąby, Gryf (?), Pomian, Hipocentaurus (?)
 Hlėb Jewdokimowicz bojar litewski 1388 18(20)
 Hlebowicz (Hlebowycz) Arnolf ob. Korczewo, Bartkowo
 Hlebowicz Piotr starosta nowogrodzki 1501 133
 [Hlebowicz Stanisław] pełnomocnik Wasyla Tyszkiewicza, pieczęć z h. Leliwa (zapewne Stan. Hlebowicza) 1569 348
 Hlinensis, Hlynensis ob. Gliński
 Hłuponin w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Szpanowski Czaplicz Chwedor
 Hnewosz Iwan szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
 Holak Hryeko szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
 Holakowicz Demko szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
 Holowka Grzegorz s. Wojciecha ob. Wyszonki
 Holszany (Holszani, Holschani, Olszany) w., koło Oszmiany, woj. Wilno: Aleksander Jurgiewicz (Jurgevicz, Iurgyowycz, Jurio-wicz, Juryowycz, Juryovycz) książę, kasztelan wileński, starosta grodzieński 1499 — 1501, poseł Aleksandra i panów lit. na sejm w Piotrkowie 1501 120, 127 i przyp., 131(77), 133, 140 i przyp., 144, 146 i przyp., pieczęć z h. Doliwa (z napisem: ... ra Juręginw, może Aleksandra¹) 132
 książę ob. Andrzej s. Iwana Olgimuntowicza; Iwan Olgimuntowicz; Semen (Sienko) s. Iwana Olgimuntowicza
 Hołownia ob. Ostrożeckij Hołownia Andrej
 Hołubka Borys ob. Łazowo
 homejskij ob. Chomsk
 Homel (Hoymi) m., w XVI w. pow. Rzeczyca woj. Mińsk, gród Witolda przeznaczony dla Zygmunta Kiejstutowicza 1401 35
 Horbaczewicz ob. Sas Horbaczewicz
 Horbowo ob. Syniewiczze, Horbowo
 Horbowski (Orbowski) Andrzej s. Jana. Mikołaj s. Jana i Paweł s. Jana ob. Syniewiczze, Horbowo
 Horda Bara ob. Bagienki
 Horłow m., pow. Owruż woj. Kijów, ob. Knehininskij Bohdan
 Hornostaj Gabrjel Iwanowicz wojewoda miński, starosta kamieniecki (w Kamieńcu Litewskim) 1569 355, 371, pieczęć z h. Waga 1567—69 353, 413
 Hornostajowicz z Huszczyniec 1569 320
 Horodiszczze ob. Horodyszczze
 Horodło (Horodlo, Hrodlo, Hrodło, Hrodo, Grodlo, Rhodlo) m. pow., woj. Bełz 53, 54, 59, 60, 61, 72(51) i przyp., 82(56) i przyp.; powiat 82(56)
 starosta ob. Pilecki Jan
 Horodniany (Horodniani) w., z. bielska: An-

¹ Holszańscy używali herbu Hipocentaurus.

- drzej, Chwieczko s. Pawła, Chwiedor s. Kosaka, Homelian, Iwoch s. Andrzeja, Jan s. Andrzeja brat Iwocha, Jan s. Piotra, Lewon s. Hricza, Maciej s. Piotra, Michał s. Saka, Sak, Truchon s. Samuela 1569 259
- Horodno ob. Grodno
- Horodyszcze (Horodiszcze) pow. Krzemieniec woj. Wołyń, w. Chomjaka Tita sędziego grodzkiego łuckiego 1569 321(140)
- Hoscki (Hostskij), z Hoszczy, Jarofej 1569 322, 324(140)
- Roman 1569 322
- Hosius ob. Hozjusz
- Hostik, Hostiko, Hostico, Hostyko ob. Ościk
- Hostikowicz ob. Radziwiłł Ościkowicz
- Hoszcza m., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Hoscki
- Hoszwa karaim z m. Łucka 1569 324(140)
- Hoymi ob. Homel
- Hozjusz (Hosius) Stanisław kardynał Św. Rzym. Kościoła, biskup warmiński 1569 195, 205, 225 przyp., 226, 311
- Hrebtowicz ob. Chreptowicz
- Hrehory (Hrihorij, Hriczko) książę nieświcki (Neswizkij) 1388 17
- wojewoda podolski, poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 118(69)
- ob. Kierdejowicz
- Hricz bojar litewski 1388 17
- Hrinewicz Klim cechmistrz krawiecki i kuśnierski z m. Łucka 1569 324(140)
- Hrinewicze, Hrinowicze ob. Hryniewicze
- Hrodło, Hrodło, Hrodo ob. Horodło
- Hrubieszów (Rubieszów) m., pow. i z. chełmska woj. ruskie
- starosta ob. Dembowski Andrzej
- Hrunicki Mikołaj s. Stanisławow ob. Minczewo, Hrunicze
- Hrunicze, Chrolowicze, wsie, pow. Drohiczyn: Jan Chrolowski, Jan s. Serafinow, Serafin 1569 270
- Hrunicze ob. Minczewo, Hrunicze
- Hruszewo w., pow. Drohiczyn: Stanisław Rozwiej 1569 273
- Hruszewo (Hruszów) ob. Skiwy, Hruszewo
- Hryczynowicz Zdan szlachcice z pow. winnickiego 1569 320
- Hrynczyz Iwaszko mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Hryniewicze (Hrinewicze, Hrinowicze) w., z. bielska: Aleksy s. Siemiona, Anchim s. Chwiedora, Andrzej s. Wawrzyńca, Antoni s. Konieczna, Arczisz s. Sienka, Chwiedor s. Chwiedora, Chwiedor s. Jana, Chwiedor s. Mienka, Czimosz s. Jocz, Daniel s. Matwieja (Mathwiej), Decz s. Matwieja, Feliks s. Mojżesza (Moysi), Grzegorz s. Wawrzyńca, Hieronim s. Kucza, Hieronim s. Kuszmy, Homan s. Olesziewicza Hricz s. Oleszka, Iwan s. Chwieczka, Iwan s. Iwana (dwóch), Iwan s. Olesziewicza, Iwan s. Stefana, Jakub s. Jaczka, Jan s. Olisiej'a, Jeszko s. Konczowicza Josko s. Grzegorza, Klimens (Climens) s. Pacza, Kucz s. Wawrzyńca, Kuniecz s. Romanowicza, Lohwin s. Michała, Makar s. Aleksego, Marcin s. Jana, Marek s. Aleksego, Marek s. Steczka, Michał s. Kucza, Michał s. Onisza, Michał s. Prokopa 246, Mieleško s. Timosza 300 (135), Mikołaj s. Dymitra, Mikołaj s. Kucza (dwóch), Mikołaj s. Racza, Okuła s. Aleksego brat Marka, Opanas s. Jasmana, Ostapko s. Andrzeja, Sak s. Trochima, Siemion s. Ihnatha, Sienko s. Iwana, Sienko s. Michała, Tomasz s. Wawrzyńca, Wawrzyńc s. Auczuczith'a, Zdan s. Ihnatha 1569 246
- Huba (Haba) Szczęsny Augustynowicz poseł pow. lidzkiego 1569 356, pieczęć z h. Doliwa 351, 354
- Hubinski Michno i Siemien szlachcice z pow. winnickiego 1569 320
- Hulaniki (Huljalniki) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Huljalnickij
- Hulewicz (Hulewiczъ) Hawriło z Sernik 1569 321(140)
- Hrihorej z Poddubiec chorąży ziemi wołyńskiej (łucki) 1569 213(104), 323
- Iwan 1569 327
- Wasil (Wasilej) wojski włodzimierski, poseł woj. wołyńskiego 1569 324(140), 327, 341
- Hulewiczowa (Hulewiczowaja) Polachja Romanowaja z Radoszyna 1569 322
- Huljalnickij, z Hulanik, Andrej, Daniło 322, Fedor 323, Hricko, Hrihorej, Ihnat, Iwan (dwóch), Iwan Brulko (Bruczko?) 322, Jacko 323, Jarmołъ, Kiriło, Makar, Michajło, Michno 322, Michno 323, Oleszko (dwóch), Paweł, Prokop 322, Sawa 323, Semen, Stepan 322, Taras 323, Wasilej 1569 322
- Hurko Chwedor i Jasko szlachcice z pow. łuckiego 1569 324(140)
- Tymofiej podsędek witebski, poseł woj. witebskiego 1569 356, pieczęć z h. Haki 351, 354
- Huszczyńce w., woj. Braclaw, ob. Hornostajowicz
- Hutor, pieczęć z herbem, ob. Skołko Bogusz Aleksiejewicz
- Hutor ob. Rohaczowski Jacko Hutor i Jarofej Hutor

- Hwozna (Hwosne) w., z. bielska: De... s. Daniła, Hacz s. Daniła, Hichnat s. Daniła, Hrin s. Jaczka, Iwan s. Chonora, Iwan s. Kusza, Iwan s. Stefana, J... s. Andrzeja, Jaczko s. Andrzeja, Jaczko s. M..., Jaczko s. Timosza, Jarmocz s. An..., Karp s. Stefana, Kuryło (Curilo) s. Tropieja, Maczko s. Jaczka, Marcin s. Kusza, Marcin s. Nancza, Melesko s. Wawrzyńca, Mojżesz (Moises) Chwiedko, Pacz s. ..., Prokop s. Macieja, Sak, Sienko s. Timosza, Sienko s. Tropieja, Sierhieł s. Anchima, Stefan s. Hrina, Suprin s. Pawła, Trochim s. Chwieczka, Usczian s. Tropieja, Wawrzyniec s. Iwana, ... s. Kusza, ...Tropieja, ... s. Tropieja 1569 246
- Hylincz, Hylincz ob. Ilinicz
Hyncza ob. Hincza
Hypocentaurus ob. Hipocentaurus
- Iacobus ob. Jakub
Iacobow ob. Jakubów
Iagiello ob. Jagiello
Iaka ob. Jaka
Iamunti ob. Semen s. Jamonta
Ianowycz ob. Stanisław Janowicz
Ianussius ob. Janusz
Iarandus ob. Jarand
Iarosław ob. Jarosław
Iarwinis, Iawny ob. Jawnus
Iastrembey, Iastrzembiec ob. Jastrzembiec (ród)
Iazłowiecki, Iazłowieczki ob. Jazłowiecki
Iezmany bracia szlacheice podlascy 1569 232(126)
- Idzki (Idzki) w., z. bielska: Andrzej s. Macieja 249, Augustyn, Bolesław s. Piotra, Grzegorz s. Macieja, Jakub s. Serafina brat Macieja, Jan s. Augustyna (dwóch) 250, Jan s. Bartłomieja 249, Maciej s. Serafina 250, Mateusz s. Marcina 249, Mojżesz (Moyses) s. Macieja, Paweł s. Jakuba 250, Paweł s. Macieja 249, Sebastjan s. Mikołaja, Stanisław s. Bernarda, Stanisław s. Macieja 250, Stanisław s. Macieja 249, Stanisław s. Serafina 1569 250
- Idzkowski Waclaw s. Augustyna ob. Falki-Filipy
Ieronimus ob. Hieronim
Ifflanty ob. Inflanty
Ilgowski Andrzej poseł pow. kowieńskiego, ciwun twerski 1569 356, pieczęć z h. Syrokomla 352, 354
— Iwan poseł z żmudzkiej, ciwun wieszwiański 1569 356, pieczęć z h. Syrokomla 352, 354
Ilinicz (Hylincz, Hylincz, Halincz, Halmicz)
Jerzy marszałek wielkksiążęcy i dzierżawca ludzki 1501 133, 147(82) i przyp., 148 i przyp., pieczęć z h. Korczak 132
Ilkusch ob. Olkusz
Iłowski Andrzej kasztelan wiski 1569 226
Imbram (Imramus) kasztelan zawichojski 1401 46
Inflanty (Ifflanty, Livonia, Lyvonja) 161, 171, 176; w tytuł. królów polskich — passim; — ob. Krzyżacy z Inflant
administrator i hetman ob. Chodkiewicz Jan
biskup (inflancki i kurlancki) ob. Kossakowski Korwin Józef
książę feudalny 1563 176
poseł ob. Weyssenhoff Józef
Inowłódz m., pow. Orłów woj. Łęczyca kasztelan ... 374
starosta ob. Drzewicki Adam
Inowrocław (Junivladislavia, Iunivladislavia, Wladislavia) m., stol. woj.
chorąży ob. z Kościelca Mikołaj kasztelan 374; ob. Drzewicki Adam; Marcin podkomorzy ob. Szekowski Stanisław poseł województwa ob. Kościelecki Łukasz; Niemojewski Wojciech
sędzia ob. Maciej; ze Sadlna Jarosław surogator ob. Niemojewski Wojciech wojewoda 373(152); ob. z Grabia i Dąbrówki Jarand; z Kretkowa Mikołaj; Krotoski Jan z Barcina; Maciej zwany Maczuda
Ioannes, Iohannes ob. Jan
Iona ob. Jona
Ipołoski Fedor Lenkiewicz poseł pow. mozyrskiego, podsędek mozyrski 1569 356, pieczęć 351
Irzy ob. Jerzy
Irzykowiec (Izykowiec) Kasper podkomorzy mielnicki, poseł woj. podlaskiego 1569 212(104), 341, pieczęć z h. Leliwa 336
Irzykowiecowa (Jerzykowiecowa) Janowa starościna mielnicka 1569 233(127)
Iundyłowycz ob. Jundziłowicz
Iunivladislavia ob. Inowrocław
Iurgyowycz ob. Holszany, Aleksander Jurgiewicz
Iusco, Iuschko ob. Juszeko
Iwan (Ivan, Ywanus, Yvanus, Iwachno, Iwachno, Iwaszko, Iwaszko, Iwaszko, Iwaszko) (Iwachno) Andrzejowicz (Andrzejowycz, Andreyowycz) bojar litewski 1501 148
— Bałakierowicz bojar litewski 1388 17/8(20)
— (Iwaszko) Goiczowicz (Goyczowicz, Khoiczowicz) starosta i dzierżawca nowogrodzki 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć 91, z h. Zarembo (może Iwaszka, napis: O...co...o...owicz) 100
— (Jan) s. Jerzego książę belzki (Belzensis,

- dux Russiae) 1386 11(14), 400, pieczęć (opis) 11(14)
- Iwan Jewłaszkiwicz Chworoszeza bojar litewski 1388 17
- książę nieświcki (Neswizkij) 1388--1403 17, 48(45)
- ławnik m. Włodzimierza i cechmistrz krawiecki 1569 328(142)
- Olgimuntowicz (Olgimunti, Olgimunt, Olgimontowicz, Olgymonthowycz) książę [holszański] 1401 37, 42(41), pieczęć 42(41)
- (Iwaszko) starosta grodzieński 1434 105(61), pieczęć (może Iwaszka) 100
- s. Timosza z H... szlachcic z z. bielskiej 1569 259
- Wołodymirowicz (Włodzirowicz, Włodzirowicz, Wołodirowicz) książę 1432—34 81(55), 94(59), 105(61) przyp., pieczęć 77(55), 90(59)
- (Iwaszko) Zenowicz (Semowigewicz, Zenowew) bojar litewski 1434 105(61), pieczęć 101
- Żidowicz bojar litewski 1388 18(20)
- ob. Gasztołd; Jawnus Wolimuntowicz; Obiechów; — por. Jan
- Iwanicki (Iwanickij) Ławryn (Ławrin) Bohuszewicz poborca pow. włodzimierskiego 1569 326, 328(142)
- Iwanis ormianin z m. Łucka 1569 324(140)
- Iwanowicz ob. Jerzy (Jurbi) Kożyno Iwanowicz; Semen Iwanowicz
- Iwanowska Helzbieta z Zebrzydowic ob. Czaple, Minczewo
- Iwanowski Christof ob. Czaple, Minczewo
- Iwaszko (Iwaszko, Iwaszko, Iwaszko) ob. Iwan Izdebski Stanisław ob. Bujaki
- Izrael Strilin żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
- Izykowicz ob. Irzykowicz
- Jabłoń (Jablonia) w., z. bielska; parafia 252; z Jabłoni: Abraham s. Piotra, Augustyn s. Wawrzyńca, Erazm s. Mikołaja, Feliks s. Mikołaja, Florjan s. Józefa, Jakub s. Mikołaja, Jakub s. Stefana, Jan s. Mikołaja, Józef s. Marcina, Józef s. Mikołaja, Leonard s. Piotra, Maciej s. Stefana, Mikołaj s. Abrahama, Mikołaj s. Jakuba, Mikołaj s. Jana, Mikołaj s. Józefa, Paweł s. Józefa, Stanisław s. Jakuba (dwóch), Stanisław s. Jana (dwóch), Stanisław s. Józefa, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Michała, Urban s. Andrzeja, Zygmunt s. Stanisława 1569 251
- Jabłoń-Dąbrowa (Jablonia Dąbrowka) w., z. bielska: Bartłomiej s. Pawła, Cherubin s. Piotra, Erazm s. Bartłomieja, Feliks s. Piotra, Jakub s. Jana, Jan, Józef s. Piotra, Mikołaj s. Pawła, Paweł 1569 252
- Jabłoń-Dobki (Jablonia Dopki) w., z. bielska: Bernarda zmarł. synowie, Dobek, Jan s. Domarada, Mikołaj s. Macieja, Mikołaj s. Mikołaja, Stanisław s. Domarada 1569 252
- Jabłoń-Jankowce (Jablonia Jankowce) w., z. bielska: Aleksy s. Stanisława, Jan s. Bernarda, Jan s. Erazma, Jan Osinka (Oszinka) woźny ziemski, Maciej s. Stanisława, Michał s. Mikołaja, Mikołaj s. Abrahama, Mikołaj s. Pawła, Paweł s. Stanisława, Piotr s. Marcina, Piotr s. Stanisława, Sebastian woźny ziemski, Serafin s. Macieja, Stanisław s. Erazma, Stefan s. Stanisława, Trojan s. Mikołaja 1569 251
- Jabłoń-Markowięta (Jablonia Markowięta, Markowięta) w., z. bielska: Andrzej s. Pawła, Baltazar s. Marcina, Jan s. Bernarda, Maciej s. Jana, Marcin s. Mikołaja, Mikołaj s. Stanisława, Paweł s. Stanisława, Stanisław s. Bernarda, Stanisław s. Mikołaja 1569 252
- Jabłoń-Piotrowce (Jablonia Piotrowce) w., z. bielska: Bernard s. Łukasza dzierżawca w Rzepnem, Jerzy s. Jana, Michał s. Jana, Stanisław s. Mikołaja dzierżawca w Moczydłach 1569 252
- Jabłoń (Jablonia), Proszanka, wieś, z. bielska: Abraham s. Jakuba, Eljasz (Helias) s. Jakuba, Jerzy s. Andrzeja, Maciej s. Jakuba, Mikołaj s. Jakuba, Mikołaj s. Pawła, Wojciech s. Jakuba 1569 252
- Jabłoń-Rykacze (Jablonia Rikacze) w., z. bielska: Abraham s. Jakuba brat Kazimierza, Aleksy s. Wojciecha, Andrzej s. Mikołaja, Erazm s. Wojciecha, Jan s. Jakuba, Jan s. Wojciecha, Jerzy s. Wojciecha brat Erazma, Jones s. Michała, Kazimierz s. Jakuba, Maciej s. Pawła, Michał s. Stanisława, Paweł s. Stanisława, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Mikołaja 1569 252
- Jabłoń-Zambrowizna (Jablonia Zębrowiszna) w., z. bielska: Kalikst s. Marcina, Stanisław s. Pawła, Walenty s. Pawła, Wojciech s. Macieja 1569 252
- Jabłonka-Rozpady w., pow. Drohiczyn: Cherubin s. Dorota, Dorot, Jan Chroznicki, Jan Kempiski, Łukasz brat Stanisława Rozpada (Rospona), Mikołaj brat Stanisława Rozpada, Mikołaja Rozpada synowie, Stanisław s. Maciejow Rozpad (Rospona), Wawrzyńiec s. Jadamow 1569 275
- Jabłonka-Świerzowo w., pow. Drohiczyn: Aleksander s. Piotrow, Aleksander s. Wię-

- ławow, Jakub, Jakub s. Stanisławow, Jan, Więclaw 1569 294
- Jabłonna-Świrczewo w., pow. Drohiczyn: Kaliksty Jabłoński s. Aleksego, Mikołaj s. Jakubow, Paweł s. ..., Salomon s. Wojciechow, Stanisław s. ... 1569 285
- Jabłonowo w., z. bielska¹: Bartłomiej s. Pawła, Erazm..., Feliks s. Stanisława, Fr..., Jakub s. ..., Jakub s. Macieja, Jan s. Macieja, Jan s. Pawła, Kasper s. Macieja, Marcin s. Stanisława, Mikołaj s. Pawła, Ścibor (Ciborius) s. Józefa, Sebestjan s. Macieja, St... s. Pawła, Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Michała, Stanisław s. Teofila, Walenty, ...Marcina, ...Stefana, ... s. Urbana 1569 261
- Jabłonowo, Kropiwnica, Czajki, Kobyłino, Truskolasy (Jabłonowo, Kropiwnicza, Czaiki, Cobilino, Truskolasz) wsie, z. bielska: Marcin Czajkowski (Czajkowski), Marcina ojciec 1569 260
- Jabłonowski Antoni książe, kasztelan krakowski, deputat z senatu z Małej Polski 1791 399
- Jabłoński Zacharjasz ob. Miodusy
- Jachim Judicz żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
- Jackowski (Jackowski) Chwilon, Iliasz, Ławryn, Olechno i Siemen szlachcice z pow. winnickiego 1569 320
- Jacobus ob. Jakub
- Jacubaszik Walenty s. Stanisława ob. Zalesie (z. bielska)
- Jacussius ob. Jakusz
- Jacynicz Iwaszko mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Marcin poseł pow. słonimskiego 1569 356, pieczęć z h. Syrokomla 351, 354
- Jaczuszczenko Hryćko mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Jadat (Jadath, Jadald) bojar litewski przyjęty do rodu Śreniawa 1413 54, 57, 69, 70 i przyp.
- Jadora ob. Zadora (ród)
- Jadwiga (Hedvigis, Hedwigis, Jadwiha) królowa polska 1385—93 1, 2, 3(1), 4(2), 5(4, 5), 6(7), 8(11), 9(11, 12), 10(12, 13), 11(13, 14), 13(16), 14(17, 18), 15, 16, 18(20), 19(21), 20(22), 21(23, 24), 22(24), 23(25), 24(26, 27), 25(27, 28), 26(29), 27(29), 28(31), 30(33), 31, 73, 400
- ob. Leżenice
- Jagajło (Jagallo, Jagiel, Jawgailow, Yagal, Yagallo) ob. Gedrojć Jagajło
- Jagielki ob. Krasowicze-Jagielki
- Jagielło (Jagalo, Jagallo, Jagal, Jageylo, Jagelo, Jagello, Jagelło, Jagiello, Iagiello, Jagiello) ob. Władysław Jagielło
- Jahodynski Andrzej miecznik woj. bełzkiego 1647 398(176)
- Jaj... ob. Sosenki-Jaśki
- Jaka (Iaka) sędzia kaliski 1413 72(51)
- Jakacki Florjan poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Radwan 336/7
- Piotr poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Radwan 336
- Jakimowicz Lewko ob. Bagienki
- Jakow Moiszehał bojar litewski 1388 18(20)
- Jakowickaja Wasiliewaja Marja szlachcianka z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Jakowickij Hawriło i Jurej szlachcice z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Jakub (Jacobus, Iacobus) biskup płocki 1413 71
- biskup wileński 1401—03 36(38), 37, 48(45)
- ob. Buczacz; Dowojnowicz; Koniecpole; Minigajło; Raczeko Tabutowicz (Raczer Iacobus); Rogożno; Sieklucki; Starski; Szydłowicz
- Jakubów (Iacobow) kilka wsi na ziemiach pol. w Małopolsce: 1) w., pow. Książ woj. Kraków 2) w., pow. Radom woj. Sandomierz: Jan s. Piotra kleryk diecezji krakowskiej i notariusz (imperiali auctoritate) 1502 151(84), 152, 154(86), znak notarialny 149(84), 151(85), 153
- Jakusz (Jacussius) ob. Strzygi
- Jakuszyńscy Benedykt i Bohdan szlachcice z pow. winnickiego 1569 320
- Jałbrzyk (Jałbrzik) Adam, Andrzej, Benedykt, Fabian i Nikodem ob. Wyszonki
- Jałbrzykowski Hieronim, Jan, Marcin i Szczepan ob. Tybory, Kamianka
- Jałmużny ob. Książopole-Jałmużny; Książopole-Jałmużny, Zemły
- Jałowickaja, z Jałowicz, kniabinia Jakowowaja Owdotja Kozinskoho 1569 322
- Jałowickij Dmitr z Mirohoszcza 1569 323
- Jałowicze w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Dołmatowicz Dmitr; Jałowickaja Jakowowaja
- Jamiołka (Jamiolka) Marcin ob. Perki
- Jamiołki (Jamiolki) w., z. bielska: Adam s. Aleksego, Adam s. Mikołaja 248, Adam s. Stanisława 250, Andrzej s. Piotra, Augustyn s. Erazma 249, Augustyn s. Jana 248, Bartłomieja zmarł. synowie, Bronisz s. Szymona, Cherubin s. Tomasza brat Mojżesza, Feliks s. Jana, Feliks s. Pawła 249, Florjan s. Jana, Franciszek s. Wa-

¹ Tekst w tem miejscu uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tej wsi niepewna.

- wrzyńca 248, Jakub s. Macieja 249, Jakub s. Mikołaja brat Adama 248, Jan s. Jakuba, Jan s. Stanisława (dwóch), Jan s. Tomasza, Józef s. Jana, Leonard Jamiolka (Jamiolka) woźny ziemski 249, Leonard s. Mikołaja, Leonard woźny ziemski 248, Maciej s. Jakuba 249, Maciej s. Jana, Maciej s. Michała 248, Maciej s. Stefana, Maciej s. Tomasza brat Mojżesza, Marcin s. Jana (dwóch) 249, Marcin s. Macieja, Marcin s. Mikołaja (dwóch), Marcin s. Stanisława 248, Marcin s. Stanisława, Michał s. Andrzeja 249, Michał s. Wawrzyńca 248, Mikołaj s. Macieja, Mikołaj s. Piotra, Mikołaj s. Stanisława (dwóch), Mojżesz (Moyses) s. Tomasza 249, Paweł s. Mikołaja 248, Piotr s. Stanisława, Rafał s. Marka, Sebestjan s. Jana, Stanisław s. Andrzeja 249, Stanisław s. Jana 248, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Leonarda 249, Stanisław s. Macieja 248, Stanisław s. Michała, Stanisław s. Mikołaja, Stefan s. Bartłomieja, Stefan s. Pawła 249, Tomasz s. Mikołaja 248, Wacław s. Macieja 249, ... s. Macieja 1569 248; dzierzawca Jan s. Marcina 1569 249
- Jamunty ob. Semen s. Jamonta
- Jan (Iohannes, Ioannes, Johannes, Joannes, Jasco) arcybiskup lwowski [Odrawąż], poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. (w tekście błędnie: Michał) 1446 118(69)
- arcybiskup-elekt lwowski [Rzeszowski] 1413 71
- s. Bartłomieja brat Wawrzyńca z..., szlachcic z z. bielskiej 1569 242
- biskup chełmski 1433—34 88, 89, 98
- — krakowski 1386 4(3), 8(10), 400
- — łucki 1499—1501 127, 133, pieczęć z h. Żnin 132
- — poznański ob. Lubrański
- — wrocławski [Kropidło] 1413 71
- — wrocławski [Szafraniec] kanclerz Król. Pol. 1433 88, 89, 89/90(58)
- s. ... z Ger... 1569 264
- kanonik trocki 1501 142(80)
- kasztelan kruszewicki 1401 46
- księżę mazowiecki 1386 10(12)
- s. Iwa (Johannes Leonis) księżę, marszałek wielkoksiążęcy, chorąży W. Ks. Lit. 1501 148
- Mikołajowicz, (Mikołaiowicz, Mikolayowicz, Mikolayowycz, Mykolayowycz, Nicolayowicz) marszałek wielkoksiążęcy, dzierzawca wilkijski 1501 133, 147(82) i przyp., 148 i przyp.
- Rymowidowicz (Rymowydowicz, Rymowy-
- dowicz, Rimowidowycz, Rimouidowicz) bojar litewski przyjęty do rodu Grzymała 1413 54, 57 i przyp., 69/70, 70 i przyp.
- Jan z Wol... (?), pieczęć z h. Grzymała 1434 95
- z..., pieczęć z h. Leliwa 1501 135
- ob. Bogumiłowice; Boturzyński; Brzezcie; Butrym; Chreptowicz (Jan l. Wasyl Bogdanowicz); Czarnkowski (Czwinkowsky); Czyżów; Dowgird; Ewild; Gasztold; Gosławski; Iwan s. Jerzego księżę bełzki; Jakubów; Jawnus Wolimuntowicz; Kalinowa; Karnkowo (Jan Polak kasztelan łudzki); Karnkowski (kanonik krakowski); Konarski; Koniecpole; Konin; Koziębudy; Kretkowo; Królików l. Królikowo (kasztelan śremski); Leżenice; Licheń; Ligęza (wojewoda łęczycki); Litawor; Łańcuchów; Łaski; Łąkoszyn (kasztelan łęczycki); Łącki; Mazowita; Mężyk z Dąbrowy; Olechnowicz; Oleśnica; Ostroróg; Oświęcim; Pilecki; Piotrowicz; Przerąb; Rzeszowski; Sienno; Słupca; Sokołów; Sprawa (sędzia sandomierski 1433—34); Sprawa (1501); Starzechowski; Steczko; Sunigajło; Szczekociny; Tarnów (wojewoda krakowski 1413—32); Tarnów (wojewoda ruski 1501); Tarnów (wojewoda sandomierski, następnie krakowski 1386—1403); Tarnów (wojewoda sandomierski 1501); Tęczyn (kasztelan biecki 1434); Tęczyn (kasztelan krakowski 1401—03); Tęczyn (wojewoda sandomierski, następnie krakowski 1437—38); Zabrzeziński; — por. Iwan
- Amor ob. Tarnów
- Olbracht (Albracht, Albertus) król polski, wielki księżę litewski i t. d. 1499 119(71), 120, 122, 123, 124(74), 126—128, 161, 162, 172, 403, pieczęć 123
- Jancowice, Jancowice ob. Jankowice
- Janczinskaja Wasiliewaja szlachcianka z pow. włodzimierskiego 1569 328(142)
- Janczinski Bohdan szlachcic z woj. bractawskiego 1569 319(139)
- [Janikowski Hipolit] podsędek bielski 1569 212(104)
- Janina (Janyna) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem — odlew 51; ob. Kaszowski Piotr; Maciej biskup przemyski (może); z Tura Piotr
- Jankowce (Jankowcze) ob. Jabłoń-Jankowce
- Jankowice (Jancowice, Jancowice) kilka wsi w Małopolsce, prawdop.: w., par. Wysoka pow. Radom woj. Sandomierz: Grot (Grott) kasztelan małogojski 1413 71, 72(51)
- Jankowice ob. Miłkowice-Jankowice
- Jankowski Ipolit ob. Brześcianka

- Janowicz (Janowicz) ob. Stanisław Janowicz;
Wojciech Janowicz
- Janówka (Janowka) ob. Szepietowo-Janówka
- Janusz (Janussius, Janussius, Janus) Aleksan-
drowicz (Alexandrowycz) krajezy wielko-
książęcy i dzierżawca słonimski 1501 133,
pieczęć z h. Hipocentaurus 132
— ob. Furman; Kościelec; Tuliszków
- Januszewicz (Januszevycz, Januschewycz) ob.
Fiedor Januszewicz
- Janyna ob. Janina (ród)
- Jarand (Jarandus, Iarandus, Jarund) ob. Bru-
dzew; Grabie
- Jarki ob. Krynki-Białokunki, Jarki
- Jarmoły (Jarmuły, Jarmuły) ob. Niemyje-Jar-
moły
- Jarnicze (Jarynicze) w., pow. Drohiczyn: Mi-
kołaj Jarynicki s. Mikołajow, Paweł Sko-
limowski, Piotr s. Mikołajow, Serafin s.
Mikołajow, Stanisław s. Mikołajow, Woj-
ciech Gorski s. Janow 1569 279
- Jarnicze ob. Bielany-Jarosławy, Jarnicze
- Jarosław (Jarosław, Iarosław, Jarosław) m., pow.
i z. Przemyśl woj. ruskie: Rafał kasztelan
przemyski 1501 136, pieczęć z h. Leliwa 135
— Spytko (Spitek, Spiteo, Spithko) wojewoda
krakowski 1499, kasztelan krakowski 1501
121(73), 136 i przyp., pieczęć z h. Le-
liwa 134(79)
- Jarosław (Jaroslaus, imię) ob. Łaski; Sadlno
- Jarosławowicz Mikołaj książę 1569 327
- Jarosławy ob. Bielany-Jarosławy, Jarnicze
- Jarowica w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Czet-
wertyński Jacko książę
- Jarud Wiktory regent ziemski ks. żmudzkiego
1784 365
- Jaruzele ob. Jeruzale
- Jarynicze ob. Jarnicze
- Jasco ob. Jan
- Jasieniec gród, koło Świecia, Pomorze
starosta ob. Zaliński Maciej.
- Jasiennice (Jasenikicze) w., pow. Łuck woj.
Wołyń, ob. Jasiennicki Martin
- Jasiennicki (Jaseninickij, Jasenikickij) Ерѣмоhen
szlachcic z pow. łuckiego 1569 324(140)
— z Jasiennic Martin 1569 322
- Jaśkowice, wiele wsi tej i podobnej nazwy na
ziemiach pol., może: 1) w., pow. Sando-
mierz, lub 2) Jankowice w Sieradzkim,
ob. Szeliga Tomasz
- Jasmanowicz ob. Semen Jasmanowicz
- Jastrzębiec (Jastrabecz) Mikołaj (Arinki? Trsew-
ski?) podstoli łęczycki 1401 46, pieczęć
z h. Jastrzębiec 45
- Jastrzębiec (Jastrzembiec, Jastrzēbcy, Iastrem-
bcy, Jastrzambczy) albo Łazęki (Lazanki,
Lazanky) albo Bolesty które zowią Nagorę
(Nagorę, Nagora) ród 54, 69 i przyp. —
pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55;
właściciel nieznany, może pełnomocnik Mi-
kołaja Talwosza (litery M S) 1569 349;
właściciel nieznany (litery S K) 1569 334;
ob. z Borysławie Ścibor; Domanowicz
Iwan; Gaszyński Mikołaj (może); Gudygerd
(może); Jastrzębiec Mikołaj; Lutomirski Jan;
Michał (?); Myszkowski Krzysztof; Mys-
zkowski Piotr; Myszkowski Stanisław; Nie-
mirowicz Andrzej; z Podgrodzia Mikołaj;
Sułowski Piotr (może); Trojan Stanisław;
Wojciech biskup krakowski następnie ar-
cybiskup gnieźnieński; Zborowski Piotr
- Jaświły (Jaswili) w., z. bielska: Bartłomiej s.
Mikołaja 1569 246
- Jaszczółt (Jaszczułt) Maciej ob. Dmochy-Ro-
gale; — Piotr ob. Dmochy-Rozumy
- Jaszczółty (Jaszczułty) w., pow. Drohiczyn:
Jan s. Maciejow, Jan s. Stanisławow (dwóch),
Jan s. Szczęsnego, Michał s. Stanisławow,
Paweł s. Stanisławow, Piotr Jaszczółt (Ja-
szczułt), Piotr s. Stanisławow, Szymon s.
Bartoszew, Tomasz s. B..., Tomasz s. Ma-
ciejow, Tomasz s. Stanisławow, Zygmunt
s. Stanisławow 1569 292
- Jawgałow ob. Jagajło (Gedrojć)
- Jawnus (Jawno, Jawinis, Iarwinis, Iawny, Jow-
nus, Yownis) albo Jan (Iwan) Wolimun-
towicz (Wolimvntowycz, Wolimonthowi)
wojewoda trocki przyjęty do rodu Zadora
1413—32 54, 57 i przyp., 69, 78,
81(55), 82(56) i przyp., pieczęć z h. Za-
dora 52, 55 (Inw. Zamoj.), 78
- Jaworówka (Jaworowka) w., z. bielska: An-
drzej s. Hrina, Feliks, Feliks s. Bohdana,
Feliks s. Piotra, Jan s. Jerzego, Maciej s.
Mikołaja, Stanisław s. Wawrzyńca, Woj-
ciech s. Mikołaja 1569 264
- Jazłowiecki (Jazłowiecki, Jazłowiecki, Jazł-
wiczki) Jerzy z Bucacza wojewoda po-
dolski, starosta czerwonołudzki i latyczow-
ski 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 311
- Jeło żyd z m. Łucka 1569 324(140)
- Jeleński Jan pisarz dekretowy W. Ks. Lit.
1784 365
- Jelita (Jelitowe, Gelitowe, Gelytowie, Gelytho-
we) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z her-
bem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Dembow-
ski Andrzej; Dembowski Tomasz; z Ko-
rytnicy Florjan; z Mojkowic Żegota; z Przy-
łęku Tomko; Wacław sędzia sieradzki
- Jeło Semen z Kuniewa 1569 322
- [Jełowicki Sawa Hniewoszowicz] podsędek
krzemieniecki 1569 213(104)

- Jeremijowicz Zacharko mieszczanin z m. Bra-
cławia 1569 320
- Jeronim, Jeronimus ob. Hieronim
- Jeruzale (Jarzele) w., pow. Drohiczyn: An-
drzej s. Maciejow 281, Andrzej s. Stani-
sławow, Andrzej s. Stanisławow Zreczkow
279, Jan s. ... 278, Jan s. Maciejow Ja-
ruzelski 281, Jan s. Piotrow Jeruzalski
278, Jan s. Stanisławow, Mikołaj s. Ma-
ciejow, Mikołaj s. Stanisławow (dwóch),
Stanisław s. Andrzejow 279, Stanisław s.
Andrzejow synowiec Wawrzyńca, Stanisław
s. Janow Zemla 278, Stanisław s. Macie-
jow Kiczka, Stanisław s. Szczęsnego 279,
Wawrzyniec s. Mikołajow 278, Wojciech
s. Mikołajow 1569 281
- Jerzikowiczowa ob. Irzykowiczowa
- Jerzy (Georgius, Jurij, Jurґi, Jurґj, Irzy) Ale-
ksandrowicz (Alexandrowycz) książę 1501
148
- brat Butryma bojar litewski 1433—34
94(59), 105(61) przyp.
- (Jurґi) Kożyno Iwanowicz bojar litewski
1388 22(24)
- Michałowicz (Michalowicz, Michailowicz)
książę [zasławski] 1401 44(43), pieczęć
44(43)
- (Jurґi) Zwinkenewicz bojar litewski 1388
17
- ob. Dowgowd; Dowojnowicz; Ilinicz; Ko-
ścienowicz; Montontowicz; Niemirowicz;
Pacowicz; Sangaw; Słucki
- Jessiman (Jossiman?) Jessimanowicz żyd z m.
Winnicy 1569 321(139)
- Jewdokimowicz ob. Hlѣb Jewdokimowicz
- Jewijutewicz ob. Michał s. Jawnuty
- Jewłaszkwicz ob. Fiedor Jewłaszkwicz Chwo-
roszcza; Iwan Jewłaszkwicz Chworoszcza
- Jeżów (Yeszow) w., pod Grybowem, woj. Kra-
ków: Dobiesław, pieczęć z h. Strzemię
1413 53
- Jeżowskie (Jeszki) ob. Niwino-Popławskie, N.-
Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Bo-
rowe N.-Kamieńskie
- Joannes, Johannes ob. Jan
- Jona (Iona) archimandryta żydyczyński 1569
323, 325(141)
- Jordan Spyttek (Spithek) z Zakliczyna woje-
woda krakowski, poseł senatu pol. na sejm
lit. w Bielsku 1564, kasztelan krakowski
1566—67, starosta przemyski i kamion-
kowski (Kamionka Strumiłowa) 1564—67
178, pieczęć z h. Trąby 405, 408(94 b),
409(94 c), 411
- Joszkowicz Matjuszko mieszczanin z m. Bra-
cławia 1569 320
- Jownus ob. Jawnus
- Juchno ob. Worona Juchno
- Juchnowicz (Juchownicz) Iwan sędzia ziemski
braclawski, poseł woj. braclawskiego 1569
213(104), 341
- Maciej ob. Bujały
- ob. Kornilo Jacko Juchnowicz
- Juguda Mikołaj ob. Zawady (pow. Drohiczyn)
- Jundziłowicz (Jundzilowicz, Iundyłowycz, Jun-
dyłowicz) Mikołaj starosta, marszałek
i dzierzawca w Dubicy 1499 128 i przyp.
- Junivladislavia ob. Inowrocław
- Junosza, pieczęć z herbem, ob. Karnkowski
Stanisław; Zaliwski Michał
- Jurewicz Chwedor ławnik m. Łucka 1569
324(140)
- Jurga bojar litewski 1432 81(55), 82(56)
- Jurgiewicz (Jurgieowicz) ob. Chodko Jurgie-
wicz
- (Jurgewicz, Juriowicz, Juryowycz) ob. Hol-
szany, Aleksander Jurgiewicz
- Jurgiowa kniahini słucka ob. Słucka
- Jurij, Jurґi, Jurґj ob. Jerzy
- Jurkoicz Jan s. Stanisława ob. Bajki, Zalesie
- Juszko (Iusco, Iuschko) brat Fiedora s. Lwa
1401 37 i przyp.
- Juszkowice (Juszkowicze) w., pow. Łuck woj.
Wołyń, ob. Juszkowski
- Juszkowski Abraham szlachcic z woj. braclaw-
skiego 1569 320
- Martin szlachcic z woj. braclawskiego 1569
319(139)
- Juszkowski, z Juszkowic, Mikita 1569 321(140)
- Wasilij 1569 322
- Kaczyno w., pow. Drohiczyn: Adam s. Szczę-
snego, Aleksy s. Biernatow, Biernat s. Sta-
nisławow, Jan s. Biernatow, Jan s. Szy-
manow, Maciej s. Marcinow, Maciej s.
Wojciechow, Michał s. Jagustynow, Michał
s. Janow, Mikołaj s. Janow, Piotr s. Szy-
manow, Stanisław s. Biernatow, Stanisław
s. Jakubow (dwóch), Stanisław s. Marci-
now, Stanisław s. Pawłow, Wawrzyniec s.
Jakubow 1569 281
- Kadłub (Kadlub) w., pow. Radom woj. San-
domierz, ob. Dzik Przybysław
- [Kalenikowicz ?], pieczęć z h. Leliwa 1567
413
- Kalenikowicz Jakow mieszczanin z m. Win-
nicy 1569 320
- Roman wójt m. Braclawia 1569 320
- Kalęczyno (Caleczino) w., z. bielska: Jakub s.
Wojciecha 250, Marcin s. Wojciecha, Pa-
weł s. Wojciecha 249, Stanisław s. Woj-
ciecha 1569 250

- Kalinowa (Calinowa, Calinow, Calynowa) w., koło m. Warty, pow. i woj. Sieradz: Jan Zaremba (Zaramba) starosta sieradzki 1501 138(79) i przyp., pieczęć z h. Zaremba 135
- Marcin kasztelan sieradzki 1401—13, wojewoda sieradzki 1433—34 46, 48(45), 71 i przyp., 89, 98, pieczęć z h. Zaremba 45, 51, 84(58), 95
- Wawrzyniec Zaremba (Zaramba, Zaremba) kasztelan sieradzki, starosta wieluński 1432—38, poseł Jagiellę na Litwę 1432 76, 83, 89, 98, 113(65) i przyp., pieczęć z h. Zaremba 84(58)
- Kalinówka (Calinowka etc.) w., z. bielska: Jan s. Stanisława Sławski (Sławski), Jerzy Kurzeniecki (Kurzenieccki) staroście piński, Józef, Kazimierz Bajkowski (Baikowski), Piotr Tarusa (Tharusza) 1569 262
- Kalinowo-Sulki (Calinowo Szulki) w., z. bielska: Augustyn s. Jana, Feliks s. Serafina, Krzysztof s. Marcina, Lenor s. Macieja, Maciej s. Bernarda, Mojżesz (Moyses) s. Pawła 1569 257
- Kalinowo-Trojanki, K.-Sulki, Czosnowo (Calinowo, Trojanki, Szulki, Czosnowo) wsie, z. bielska: Abraham s. Leonarda, Aleksy s. Jana, Andrzej s. Stanisława, Augustyn s. Piotra, Bartłomiej s. Mikołaja, Bartłomiej s. Stanisława, Bernard, Bernard s. Macieja, Brykcy (Brietus) s. Piotra, Daczbog s. Leonarda, Feliks s. Jana, Feliks s. Józefa, Feliks s. Serafina, Feliks s. Tomasza, Filip s. Tomasza, Idzi s. Marcina, Jakub s. Adama, Jakub s. Tomasza, Jan, Jan s. Aleksego, Jan s. Macieja, Jan s. Michała, Jan s. Stanisława, Jan s. Wojciecha, Jerzy s. Leonarda, Kalikst s. Pawła, Klemens s. Macieja, Leonard s. Wojciecha, Maciej s. Bernarda, Maciej s. Jakuba, Maciej s. Michała (dwóch), Maciej s. Stanisława (dwóch), Maciej s. Stanisława Krupa, Marcin s. Andrzeja, Marcin s. Grzegorza, Marcin s. Stanisława, Marek s. Trojana, Michał Kalinowski woźny ziemski, Mojżesz (Moyses) s. Stanisława, Piotr s. Stanisława, Rafał s. ..., Salomo s. Jana, Serafin s. Jakuba, Serafin s. Stanisława, Wacław s. Piotra, Walenty s. Jana, Wojciech s. Stanisława, Wojciech s. Tomasza 1569 255
- Kalinowski Michał ob. Kalinowo-Trojanki, K.-Sulki, Czosnowo
- Kaliski w., pow. Drohiczyn: Jan s. Lenartow, Jan s. Michała Kaliskiego, Jan s. Mikołajow, Jeronim s. Mikołajow, Kasper s. Michała Kaliskiego, Maciej Sawicki, Maciej Toczyski s. Jakubow 271, Magdalena dziewczka zostajej po Stanisławie 293, Michał Kaliski s. Stanisławow, Mikołaj Toczyski 271, Piotr s. Marcinow 293, Sobiestjan s. Jakubow 271, Stanisław s. Janow 293, Stanisław s. Marcinow, Stanisław Toczyski 271, ... po Stanisławie została 293, Wawrzyniec Toczyski, Wojciech Żoch (Zoch) 1569 271
- Kalisz (Calisia) m., stol. woj. chorąży ob. z Pleszewa Mikołaj kasztelan 374; ob. z Brudzewa Jarand; Kwilecki na Kwilczu Franciszek Antoni; z Pleszewa Mikołaj; z Szubina Świętosław; z Tuliszkowa Janusz; z Żernik Piotr
- podkomorzy ob. z Szamotuł Dobrogost poseł województwa ob. Kościelecki Jan; Marszewski Wojciech; Potworowski Dobrogost; Przyjemski Stanisław sędzia ob. Jaka; z Łekna Trojan; Potworowski Dobrogost; z Wąsoszy Maciej wojewoda 373(152); ob. z Domaborza Andrzeja; z Lubrańca Mikołaj; ze Sławska Marcin; z Szubina Sędziwój; z Wąsoszy Maciej
- Kalit bojar litewski 1388 17
- Kalnicki (Kalniczki) Marcin pisarz i poseł m. Brańska 1569 218, 228(117)
- Kalnicza w., z. bielska: Jerzy s. Jerzego 1569 245
- Kalny Andrzej ob. Łazowo
- Kalo ob. Rało
- Kałuszowskij (Kałusowskij) Fedorъ Wasilewiczъ szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Hnewosz szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 328(142)
- Iwan Petrowicz sędzia grodzki włodzimierski 1569 326, 328(142)
- Iwan Petrowiczi (drugi) 1569 326
- Wasilej Romanowiczъ szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Kamianka Lacka w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Lenartow, Andrzej Rembiszewski, Andrzeja Rembiszewskiego żona, Grzegorz s. Stanisławow synowiec Pawła s. Andrzeja, Jan s. Jakubow, Jozef s. Andrzejow, Maciej s. Janow, Paweł s. Andrzejow, Stanisław s. Piotrow, Szyman s. Pawłow, Szymana synowie nieoddzielni, Wawrzyniec s. Jakubow, Zygmunt Wirowski 1569 272
- Kamianka Ruska w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Piotrow, Andrzej Śledzik, Bartosz s. Ju-

- rjogo, Bartosz Kamieński s. Janow, Jakub s. Janow, Jakub s. Piotrow, Jan Śledziowicz, Malcher s. Stanisławow, Sobiestjan s. Stanisławow, Stanisław s. Baltezarow, Walenty Dąbrowny, Walenty s. Irzykow, Wojciech s. Mikołajow 1569 271
- Kamianka-Wańki w., pow. Drohiczyn: Jadam s. Janow, Jan s. Jerzego, Jurek s. Pawłow, Maciej s. Janow, Maciej s. Janow brat Jadam, Maciej s. Jerzego, Piotr s. Jakubow 1569 277
- Kamianka ob. Tybory, Kamianka
- Kamień (Kamin, Camenensis) m., nad rzeką Kamionką, na granicy Pomorza i Wielkopolski
kasztelan 374; ob. z Wszeradowa Wojciech
- Kamień ob. Dąbrowa Długa, Kamień; Rozbity Kamień
- Kamieniec (Camyenyecz) w., koło Krosna, z. sanocka woj. ruskie, ob. Kamieniecki
- Kamieniec Litewski m., nad Leśną, woj. Brześć Litewski
starosta ob. Hornostaj Gabrijel Iwanowicz
- Kamieniec Podolski (Camenez) m. pow., woj. Podole; Kamieniec prawdop. Podolski nie Litewski 49(46)
biskup 373(152)
biskup-elekt ob. Zbigniew
kasztelan 374
sędzia ob. Łowczowski Stanisław Dobek
- Kamieniecki, z Kamieńca, Mikołaj starosta krakowski 1499 122, 124(74)
- Kamienohorka, woj. Braclaw, w. Dubickiego 1569 320
- Kamieński (Kamienski, Camienski) Gotard s. Jurjogo ob. Pluty, Czarnoty; — Krzysztof ob. Rybaki
— (Kamienski) Szymon poseł pow. mściławskiego 1563—64 156, 182
- Kamieńskie (Kamienskie) w., z. bielska: Tomasz s. Andrzeja 1569 300(135)
- Kamieńskie-Ocioski (Oczioski Camienskie) w., z. bielska: A... s. Wawrzyńca, Bartłomiej s. Michała, Jan s. Andrzeja, Łukasz s. Wawrzyńca, Ma..., Maciej (dwóch), Maciej s. Jana, Michał s. Tomasza, Michała synowie, Tomasz s. Jana, Walenty 1569 247
- Kamieńskie-Wiktory (Camienskie Wiktori) w., z. bielska: Adam, Bartłomiej s. Jakuba, Jan, Jan s. Bartłomieja, Jan s. Pawła, Łukasz s. Michała, Maciej (dwóch), Piotr, Rafał, Stanisław s. Mikołaja, Stefan, Szymon Sebestjan s. Macieja, Tomasz, Wawrzyniec (dwóch), Wawrzyniec Jakub s. Mikołaja, Wojciech, Wojciech s. Andrzeja 1569 247
- Kamieńskie ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
- Kamin ob. Kamień
- Kamionka w., z. bielska: Adam s. Aleksego brat Andrzeja, Andrzej s. Aleksego Mroczek 1569 263
- Kamionka Strumiłowa (Camionacensis) m., pow. i z. Lwów
starosta ob. Jordan Spytek z Zakliczyna
- Kaniów (kanewski) m., woj. Kijów
starosta ob. Wiśniewiecki Michajło
- Kapice (Kapicze) w., z. bielska: Jakub s. Stanisława, Jan s. Piotra, Walenty s. Piotra 1569 255
- Kaplja Wasilej radny m. Włodzimierza 1569 328(142)
- Kapusta Andrzej Tymofiejewicz (Thymochwiejowicz) książę, kasztelan braclawski, dzierżawca owrucki 1566—69, poseł sejmu lit. na sejm kor. w Lublinie 1566 189(94), 212(104), 340, pieczęć z h. Odrowąż 333
- Karnkowo (Karnkow, Carnkow) w., pow. Lipno z. dobrzyńska: Jan Polak (Polyak) kasztelan ładzki 1501 136 i przyp.
- Karnkowski (Carnkowski, Carnkowsky, Karnkowski) Jan prałat i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
— Stanisław biskup włocławski (kujawski, pomorski) 1569 195, 205, 225 przyp., 226, 307, 311, 317, 339, 371, pieczęć z h. Junosza 331(148)
- Karp Felicjan sędzia ziemski ks. żmudzkiego i pisarz 1784 365
— Iwan z... wa dworzanin królewski 1569 262
- Karpienko Petruszko mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Karskie, Trebczycze, wsie, pow. Drohiczyn: Lenart s. Pawłow Wirzbicki, Mikołaj, Szczepny s. Stanisławow, Walenty s. Stanisławow 1569 293
- Karskie (Karski) ob. Małyszczyno, Karskie
- Karwicki Stanisław oboźny koronny i starosta latowicki 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Karwosiecki (Karwosieczki) Stanisław szlachcic z z. bielskiej 1569 300(135)
- Karwowski Jakub s. Wojciecha ob. Krosiowka;
— (Carwowski) Leonard ob. Łojewo
— Marcin s. Jana szlachcic z z. bielskiej 1569 300(135)
- Kasimirus ob. Kazimierz
- Kaski ob. Dąbrowa Długa-Kazka (Kaski), Ziemaki

- Kaśma (Kasszma) Lenard (Lenart) z Kasmów
woźny ziemski drohicki 1569 266, 281
— Stanisław woźny ziemski drohicki 1569
214(105)
- Kasmy w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Ma-
ciejow, Bartosz s. Maciejow, Kasper s.
Pawłow, Lenart s. Mikołajow woźny ziem-
ski drohicki, Mikołaj s. Maciejow, Walenty
s. Pawłow 1569 281
- Kasmy ob. Krasnodęby-Kosmy
- Kasza Leonard s. Jana ob. Falki-Filipy
- Kaszowski Piotr z Wysokiego Lubelskiego po-
seł woj. lubelskiego 1569 341, pieczęć
z h. Janina 335
- kawieniski ob. Kowno
- Kawotmonow ob. Wołeczko Tawtiginonis
- Kaza, może dzisiaj. Kazai lub Sajó-Kaza, Wę-
gry: Władysław s. Kakas'a kasztelan z Po-
toka, poseł królowej Elżbiety węgier. do
Jagielli 1385 2
- Kazimierz (Kazimiria) m., nad Wisłą, woj.
Lublin
tenutarjusz (tutor) ob. z Ostrowa Krystyn
- Kazimierz (Casimirus, Kasimirus, Kazimirus,
Kazymirus, Kazimirz) syn króla Włady-
sława 1432—34, wielki książę litewski
1437—46, król polski, wielki książę li-
tewski i t. d. 1446—56 79, 80, 81(55),
83, 87, 89, 90(59), 92, 93, 94(59), 97,
98, 103, 104, 116, 117(68, 69) i przyp.,
118(69, 70), 119(70), 143/4 i przyp.,
161, 171, 194, 198, 302, 310
— książę mazowiecki [bełzki] 1437 109
- Kazka ob. Dąbrowa Długa-Kazka, Ziemaki
- Kempiski Jan ob. Jabłonka-Rozpady
- Kempka Stanisław s. Janow ob. Dmochy-Rozumy
- Kerdeyowicz ob. Kierdejowicz
- Kernow ob. Kiernów
- Kesgaylo, Kezigał, Keszgał ob. Kieżgajło
- Kgirdiwid Bėlik bojar litewski 1388 17
- Kgoilimin' ob. Golimin
- Khoiczowez ob. Iwan Goiczowicz
- Khruszowskij Jan szlachcic z pow. łuckiego
1569 324(140)
- Kiczka Stanisław s. Maciejow ob. Jeruzale
- Kiczki Sosnowo ob. Sosna-Kiczki
- Kiejstutowicz ob. Zygmunt Kiejstutowicz
- Kierdej Olizar marszałek włodzimierski, poseł
woj. wołyńskiego 1569 341
- Kierdejowicz (Kerdeyowicz, Kerdeiuicze) Hri-
czko kasztelan lwowski 1434 99 i przyp.
- Kiernów (Kernow, Kyrnoviensis) gród nad Wi-
lją, pow. i woj. Wilno, ob. Ościk albo
Krystyn z Kiernowa
- dzierżawca ob. Wojna
- książę ob. Wigunt albo Aleksander
- Kierzki w., z. bielska: Andrzej s. Wojciecha,
Jan s. Tomasza, Maciej s. Marka, Piotr s.
Zendziana, Stanisław s. Wawrzyńca, To-
masz, Zacharjasz s. Wawrzyńca 1569 254
- Kierznowo w., z. bielska: Andrzej, Bohdan s.
Pawła, Calisz s. Mikołaja, Charitom s.
Ostasza, Cosczuk s. Waszka, Iwan Misko-
wicz, Iwan Tur (Thur), Iwan s. Waszka,
Jan s. »Nieslai«, Kasper Kierznowski, Ma-
rek s. Jana, Mikołaj s. Wawrzyńca, Paweł s.
Daskowicza, Stanisław brat Jana, Steczko
s. Wawrzyńca, Wawrzyniec s. Ostasza,
Wawrzyniec s. »Putilo« 1569 245
- Kieslin ob. Reszkim
- Kiew ob. Kijów
- Kiewkoz Wojciech 1647 397(176)
- Kieżgajło (Kiesgail, Kesgaylo, Keszgał, Kezigał,
Kyezgał, Kyeszgailo, Kynzgał) albo Michał
Wolimuntowicz (Wolimuthawicz, Woly-
muntonis, Volimuntonis, Wołymontow, Wo-
stoltowicz) bojar litewski 1401—37, sta-
rosta żmudzki 1432 37, 38 i przyp.,
81(55), 105(61), 108(63), pieczęć z h.
Zadora 78, 100
- Kije (Kiie) ob. Porośl-Kije
- Kijów (Kiiovia, Kyovya, Kijow, Kiew) gród
i m., stol. woj. 309, 312, 316, 317, 320,
326, 388(166); powiat 322, 323, 326,
329(144); ziemia i księstwo, województwo
21(23), 308(138), 309, 310, 312—314,
316, 317, 381, 384(160), 388(166); zie-
mia w tytuł. królów polskich — passim
biskup 373(152); ob. Bartłomiej; Michał
biskup desygnowany ob. Pac Mikołaj
kasztelan 374
książę ob. Włodzimierz s. Olgierda
książęta 310
poseł województwa ob. Olizarowicz Iwan;
Sołtan Iwan
poseł (posłowie) ziemi 1569 384(160);
ob. Sołtan Fiedor
wojewoda 373(152); ob. Ostrogski Kon-
stanty Bazyli Konstantynowicz
- Kikolskie w., z. bielska: Jerzy s. Stanisława,
Maciej s. Gabrjela, Maciej s. Wawrzyńca,
Marcin s. Stefana, Michał s. Gabrjela, Mi-
kołaj s. Wawrzyńca, Serafin s. Wawrzyńca,
Szymon s. Wawrzyńca, Tomasz s. Gabrjela,
Tomasz s. Stanisława 1569 252
- Kimontewicz (Kimonszewicz) Pac (Pacz) mar-
szałek dworu wielkksiążęcego 1434 105
(61), pieczęć 101
- Kimunt (Kymunt, Kinund, Kynunth) bojar litewski
1401 37 i przyp.; por. Dauksza s. Kimunta
- Kirdij ob. Mniszinskij Iwan Kirdij; Mylskij
Iwan Kirdij; Mylskij Olizar Kirdij

- Kiszczyna ob. Kiszczyna
 Kisiel (Kisel) Andrej szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326, 328(142)
 — Andrzej (Piotr wedł. 2-giego dokumentu) poseł woj. witebskiego, horodniczy witebski 1569 356 i przyp., pieczęć (zapewne Piotra Kisiela przywieszona w zastępstwie Andrzeja) 354
 — Hrihorej szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 328(142)
 — Piotr ob. Kisiel Andrej
 — Timoh szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 328(142)
 Kissyłowic ob. Wojdyło Kuszulowicz
 Kiszczyna (Kiszczyna) Radziwiłłówna (Radziwiłłówna) Anna wojewodzina witebska 1569 231(123)
 Kiszczynscy 196(97)
 Kiszka (Kiska, Kyszka) Jan wojewodziec witebski, krajezy W. Ks. Lit. 1569 217(111), 355, 372 i przyp., pieczęć z h. Dąbrowa, Dryja, Trąby, Wadwicz 350, 353
 — Mikołaj z Ciechanowca podczaszy W. Ks. Lit., starosta drohicki, poseł z wtorej ławice rad świeckich 1563—64, wojewoda podlaski, starosta drohicki 1569 156, 182, 206, 212(104), 214(105), 265, 307, 318, 339, 371, pieczęć z h. Dąbrowa, Korczak, Wadwicz, Leliwa 1567—69 332, 413
 — Stanisław dzierżawca lidzki, marszałek wielkksiążęcy 1499 120
 Kitka Marcin ob. Dąbrowa Długa-Łazy, Dziecioty
 Kleck (Clyczisk) m., w XVI w. pow. i woj. Nowogródek, ks. słućkie; powiat (districtus) przeznaczony przez Witolda dla Zygmunta Kiejstutowicza 1401 35
 Klemens (Clemens, Clim, Klimunt) kasztelan wiślicki 1403 48(45)
 — podkanclerzy dworu królewskiego 1401 46
 — (Clim) s. Stefana z H. . . . szlachcic z z. bielskiej 1569 259
 — ob. Lis Klemens; Mokrsko (kasztelan radomski); Wątrobka
 Klepacki Krystof ob. Bujny
 — Maciej z Klepaczy woźny ziemski drohicki 1569 214(105), 265, 267
 Klepacze w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Markow, Andrzej s. Mikołajow, Frącz s. Mikołajow, Grzegorz s. Piotrow, Jadam s. Janow, Jakub s. Marcina, Jakub s. Mikołajow, Jakub s. Szczepanow, Jan s. Grzegorzow, Jan s. Maciejow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Serafinow, Jan s. Stanisławow, Jan s. Stanisława Malinowskiego, Jaronim s. Wojciechow, Maciej s. Jakubow, Maciej s. Janow (dwóch), Maciej Kram . . . , Maciej s. Mikołajow, Maciej s. Serafinow, Maciej s. Tworkow, Maciej woźny ziemski, Michał s. Janow, Stanisław synowiec Jana s. Maciejowego, Stanisław s. Tworkow, Szyman s. Maciejow, Szyman s. Wawrzyńcow, Szymon Cyganowicz, Walanty s. Janow, Wawrzyniec s. Janow, Wojciech Lubowicki, Wojciecha Lubowickiego żona 1569 267
 Kleszczele m., z. bielska dzierżawca 1569 212(104)
 Kleszczowski Ihnat szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
 Klewanski Hrihorej Kostja urzędnik kniahini Iwanowej Czartoryskiej 1569 323
 Klimas (Climas) Jan i Stanisław ob. Truski
 Klimczanko Andrej i Stepan mieszczanie z m. Braclawia 1569 320
 Klimjant ob. Haws Klimjant
 Klimunt ob. Klemens
 Klimuntów (Climontow, Clmonthowhcz) w., pow. i woj. Sandomierz, ob. Charbinowice, Stanisław
 Klimy ob. Bejdy-Klimy, Suchodoł
 Kljuskij Bohdan, Iwan i Matfej szlachcice z pow. włodzimierskiego 1569 327
 Kłoczewski ob. Kłoczewski
 Klody ob. Niemyje-Sklody
 Klodzinski ob. Kłodziński
 Kłoski ob. Kłoski
 Klukowski Jan poseł pow. grodzieńskiego 1569 356, pieczęć z h. Korczak 351, 354
 Klussek Maciej ob. Dąbrowa Długa-Łazy, Dziecioty
 Kławta Misko radny m. Łucka 1569 324(140)
 Kłoczek (Cłoczko) Wojciech marszałek wielkksiążęcy i ochmistrz 1501 133, pieczęć z h. Ogończyk (może Kłoczka) 132
 Kłoczewski (Kłoczewski) Piotr sekretarz i dworzanin królewski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
 Kłodziński (Kłodzinski) Stanisław kanonik krakowski, sekretarz królewski, archidiakon (ardziak) żmudzki 1569 195, 207(97), 226 i przyp., 311, 372 przyp.
 Kłopot Jan poseł pow. mozyrskiego 1569 356
 Kłopoty w., pow. Drohiczyn: Andrzej Pawłow, Bartosz s. Maciejow, Gabrjel s. Szczepanow 276, Kristof s. Jeronimow 278, Maciej s. Jakubow, Maciej s. Stanisławow, Marcin s. Szymanow, Michał s. Szczepanow, Mikołaj Markow 276, Paweł s. Jeronimow Kłopotowski 278, Stanisław s. Jakubow, Stanisław s. Janow Kłopotowski,

- Stanisław s. Markow, Trojan s. Serafinow 1569 276
- Kłopoty-Waški w., pow. Drohiczyn: Marek s. Janow Kłopotowski, Michał s. Janow 1569 269
- Kłoski (Kloski) w., z. bielska: Andrzej s. Jana, Feliks s. Stanisława, Jan . . ., Jan s. Stanisława, Józef s. Józefa brat Marcina, Maciej s. Jana brat Michała, Maciej s. Mikołaja, Maciej s. Stanisława, Marcin s. Augustyna, Marcin s. Józefa, Michał s. Jana, Michał s. Józefa, Michał s. Marcina, Mikołaj s. Jana, Mikołaj s. Józefa, Stanisław s. Mikołaja brat Macieja, Wincenty s. Stanisława, . . . Augustyna 1569 255
- Kmita (Kmitha, Kmithae, Kmyta, Kmytha, Kmythae) Jan pisarz ziemski krakowski, poseł woj. krakowskiego 1569 340
- Mikołaj z Wiśnicza [Kmita] kasztelan przemyski 1434 99
- Piotr kasztelan lubelski 1401, wojewoda sandomierski 1403 46, 48(45)
- — z Wiśnicza wojewoda krakowski, marszałek Król. Pol. 1501 136 i przyp., pieczęć z h. Śreniawa 134(79)
- Stanisław z Wiśnicza (Stanisłai Sobni) kasztelan przemyski 1499, wojewoda bełzki 1501 122, 136 i przyp., pieczęć z h. Śreniawa 134/5(79)
- Kmitycz Filon szlachcic z woj. braclawskiego 1569 320
- Knehininskij Bohdan z Kniahinina i Horłowa woźny pow. łuckiego 1569 322
- Kneruty (Knerut) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Borejko Ostafej
- Knewnłowcz ob. Naczko Ginwiłowicz
- Kniahinin (Knezinin) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Knehininskij
- Kniaża (Knjaż) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Knjazkij
- Knjazkij, z Kniaży, Chwedor i Mikita 323, Zyk Timofej 1569 322
- Knyszyn m., z. bielska 383(158)
- Kobiliansi ob. Kobylany
- Kobilino ob. Kobylino
- Koblin w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Koblinskij
- Koblinskij, z Koblina, Montołd 1569 322
- Koboski (Coboski) w., z. bielska: Stanisław s. Jana 1569 241
- Kobryń, nad Muchawcem, woj. Brześć Litewski
- starosta ob. Wołowicz Eustachy
- Kobusy ob. Koce, Kobusy
- Kobusz Jadam Andrzejow i Szczęsny ob. Łazowo; — Jadam ob. Łazowo, Padarew
- Kobylany (Cobilani, Kobiliansi, Cobylyani) może: 1) w., pow. Biecz woj. Kraków, lub 2) w., pow. i woj. Sandomierz: Domarat (Domarath) kasztelan biecki 1413—33, kasztelan wojnicki 1434 71 i przyp., 74(52), 75, 89, 99 i przyp., pieczęć z h. Grzymała (prawdop. Domarata) 84(58)
- Kobylany, Starawieś, Reczki, Kobylany-Kozy (Koziańty) wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej, Andrzej s. Janow, Jadwiga żona Stanisława s. Pawła, Jan s. Maciejow, Jan s. Piotra brat Stanisława, Katarzyna żona Andrzeja, Lenart s. Janow, Maciej s. Janow, Maciej s. Maciejow, Magdalena matka Stanisława s. Piotra, Marcin s. Janow, Michał s. Janow, Mikołaj s. Piotra brat Stanisława, Stanisław s. Pawłow (trzech), Stanisław s. Piotrow, Stanisław s. Wawrzyńcow, Szymon s. Stanisława Zawackiego, Szymon s. Piotra brat Stanisława, Wojciech s. Mikołajow Nassilowskiego 1569 287
- Kobylino (Cobylino, Kobylino) m., pow. Pyzdry woj. Kalisz: Jeronim kasztelan rozpierski 1501 136 i przyp.
- (Kobelin) ob. Konarski Adam; Konarski Jan
- Kobylino (Kobilino) w., z. bielska; parafja 255; z Kobylina: Adam s. Jana, Andrzej s. Stanisława, Augustyn s. Bartłomieja, Bartłomiej s. Jakuba 254, Feliks synowiec Mikołaja Makowskiego 255, Filip s. Wojciecha brat Michała, Jakub s. Mikołaja, Jakub s. Stanisława, Jan s. Józefa, Jan s. Mikołaja brat Jakuba, Jan s. Wojciecha, Kalikst s. Pawła, Maciej s. Stanisława, Marek s. Stanisława 254, Michał synowiec Mikołaja Makowskiego 255, Michał s. Wojciecha 254, Mikołaj Makowski pleban w Kobylinie i Rudce, Mikołaj synowiec Mikołaja Makowskiego 255, Mikołaj s. Stanisława, Paweł s. Józefa, Paweł s. Wojciecha, Rafał s. Jakuba, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Jana Pienieszek, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Marka, Stanisław s. Stanisława, Stanisław s. Wojciecha, Walenty s. Stanisława, Wojciech s. Filipa 254, Zygmunt synowiec Mikołaja Makowskiego 1569 255
- pleban ob. z Kobylina Makowski Mikołaj
- wikary ob. z Franków Rafał
- ob. Jabłonowo, Kropiwnica, Czajki, Kobylino, Truskolasy
- Koc ob. Kot

- Koc (Kocz) Jan s. Maciejow ob. Obniże; — Jan ob. Wojtkowice Starawieś
- Koce (Kocze)-Borowe w., pow. Drohiczyn: Stanisław Koc z Borowych 278, Wojciech s. Jakubow 1569 291
- Koce (Kocze)-Borowe, Winna, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej Koc (Kocz) s. Mikołajow, Jakub s. Janow, Jakuba s. Jana bracia nieoddzielni, Jakub s. Mikołajow, Maciej s. Wojciechow, Marcin s. Jakubow, Michał s. Marcinow, Mikołaj s. Grzegorzow, Piotr s. Kacprow, Stanisław s. Jagustynow, Szymon Winski, Wawrzyniec s. Marcinow 1569 272
- Koce (Kocze), Chybowo, wsie, pow. Drohiczyn: Jan s. Michałow, Maciej s. Michałow, Maciej s. Stanisława brat Rafała, Michał s. Stanisławow, Mikołaj Koc (Kocz) s. Wojciechow, Rafał s. Stanisławow, Stanisław s. Wojciechow 1569 273
- Koce-Chyzowo w., pow. Drohiczyn: Anna żona Maciejowa, Florjan s. Wojciechow, Grzegorz s. Bartłomiejow, Jan s. Bartłomiejow, Michał s. Bartłomiejow, Mikołaj s. Bartłomiejow, Rafał s. Bartłomiejow, Stanisław s. Bartłomiejow, Stanisław s. Maciejow i Anny 1569 291
- Koce-Kobusy (Kobusy Koce) w., pow. Drohiczyn: Cherubin s. Jakubow, Jakub s. Bartłomiejow, Jan s. Jakubow, Maciej s. Janow, Mikołaj s. Janow, Stanisław s. Grzegorzow, Więclaw s. Jakubow, Wojciech s. Janow, Wojciech s. Michałow 1569 291
- Koce (Kocze) Starawieś w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Janow, Jakub s. Stanisławow, Maciej s. Stanisławow 272, Mikołaj s. Więclawow 291, Piotr s. Michałow 272, Sebastjana Dąbrowskiego żona 282, Serafin s. Janow, Wawrzyniec s. Janow 1569 272
- Kochutowicz, Kochuthowycz, Kocuthowicz ob. Wołczko Rokutowicz
- Kociółek Marcin ob. Wojewódki Wielkie
- Koćmier (Coczmiar) Jan s. Jerzego ob. Bolesty
- Koćmiery (Koczmiery) w., z. bielska: Bartłomiej s. Macieja, Erazm s. Leonarda, Feliks s. Leonarda, Grzegorz s. Adama, Grzegorz s. Łukasza, Grzegorz s. Macieja, Jakub s. Łukasza, Jan s. Bernarda, Jan s. Kaspra, Jan s. Rafała, Jan s. Stefana, Krzysztof s. Łukasza, Leonard s. Macieja 238, Maciej s. Jakuba 237, Paweł s. Jerzego (dwóch) 238, Piotr s. Jakuba 237, Piotr s. Macieja 238, Piotr s. Wojciecha 237, Sebastjan s. Andrzeja, Sebastjan s. Bernarda, Sebestjan s. Jana, Stanisław s. Andrzeja 238, Stanisław s. Jana 237, Stanisław s. Macieja, Stefan s. Piotra 238, Szymon s. Jakuba 237, Tomasz s. Tomasza, Wawrzyniec s. Łukasza, Wojciech s. Adama, Wojciech s. Kaspra 1569 238
- Koczan (Coczanus, Koczanus) bojar litewski przyjęty do rodu Nałęcz 1413 54, 57, 70 i przyp.
- Koczan, Koczanus ob. Koczan Sukowicz
- Kocze ob. Koce
- Koczerhy (Koczary) w., pow. Drohiczyn: Jan s. Jurjego, Jan Wyszemiński, Mikołaj s. Andrzejow, Onisko s. Waskonis, Ostapko s. Chwiedkow 1569 287
- Koczmiery ob. Koćmiery
- Koharyn ob. Oblński Konrad Koharyn
- Koklenski Zdan szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Kokoszka Stanisław ob. Niemyje Starawieś
- Kokuczewicz, Kokuthowicz ob. Wołczko Rokutowicz
- Koleśniki (Kolesniki) w., pow. Łuck woj. Wołyń: Katerina Klimentowaja 1569 322
- Kolikowo ob. Królików
- Kołaki (Kolaki) w., z. bielska: Bartłomiej s. Jana brat Macieja, Eljasz (Helias) s. Abraham Szymanowski (Simanowski), Kasper s. Pawła Rydzewski (Ridzewski), Łukasz s. Jana, Maciej s. Jana, Maciej s. Stefana, Marcin s. Krzysztofa, Marcin woźny ziemski, Stanisław s. Jana brat Łukasza, Stanisław s. Pawła Rydzewski (Ridzewski), Wincenty s. Łukasza, Wojciech, Wojciech s. Grzegorza 1569 263
- Kołda (Kolda, Rolda) ob. Oksza (ród)
- Kołmow w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Kołmowski
- Kołmowski z Kołmowa Hrehorej 1569 322
- Kołpytow w., pow. Włodzimierz woj. Wołyń, ob. Linewskij Jakim
- Kołpytowski (Kołpytowickij) Jakow szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Komar Andrzej, Denis, Juchno i Siemen szlachcice z woj. braclawskiego 1569 320
- ob. Księżopolski Jurgi Komar
- Komarowski Stepan szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
- Komorowski Stanisław szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
- Wawrzyniec ob. Księżopole-Budki
- Komory w., pow. Drohiczyn: Jan s. Piotrow, Jerzy s. Marcinow, Stanisław s. Pawłow 1569 291
- Komory ob. Księżopole-Komory
- Komosza Wojciech Szczepanow ob. Wańtuchy

- Konarski (Conarski, Conarsky) Adam z Kobylina biskup poznański 1569 195, 205, 225 przyp., 226, 307, 311, 317, 339, 371, pieczęć z h. Awdaniec 1567—69 331(148), 411
- Jan z Kobylina podkomorzy poznański, poseł woj. poznańskiego 1569 340, pieczęć z h. Awdaniec 334, 338
- (Conarski) Jan prepozyt św. Michała w Krakowie 1501 138(79)
- konarski kujawski (w tekście błędnie kijowski) kasztelan 375(152)
- łączycycki kasztelan 375(152)
- sieradzki kasztelan 375(152)
- Konary (Conariensis) prawdop.: m. koło Spyciemierza, woj. Sieradz kasztelan ob. z Gosławic Paszko
- Kończą (Koncza) Mikołaj poseł pow. wilkomińskiego 1569 356, pieczęć z h. Kościeszka 351, 354
- Konczan (Konczanus, Conczanus, Koczanus, Koczan, Coczanus, Koyczanus, Coyczanus) Sukowicz (Sukowie, Sukowycz, Sukonicz, Succowicz, Sułkowicz) bojar litewski przyjęty do rodu Wężyk 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Konczewicz (Konczeuicz) ob. Ginet Konczewicz
- Konieczpole (Koneczpole, Coneczpole, Conyeczpolye) w., pow. Radomsk woj. Sieradz: Jakub (Conyeczpolyski) wojewoda sieradzki 1401—13 46, 48(45), 71 i przyp.
- Jan kanclerz Król. Pol. 1434—40 99, 113(65) i przyp., 115(67)
- Konieczpolski Mikołaj poseł woj. sandomierskiego 1569 340, pieczęć z h. Pobóg 334/5 (może Konieczpolskiego, raczej Kosobuckiego), 337 (może)
- Konin (Conin, Conyn) m. pow., woj. Kalisz starosta ob. ze Służewa Jan
- Konin (Conyn) prawdop.: w., pow. i woj. Sandomierz: Jan wojski sandomierski 1434 99
- Konrad (Conradus, ... ondratow) starosta kowieński 1434 105(61), pieczęć z h. Wieniawa l. Bawola głowa 100
- Konradziec Pański (Konradecz, Cunradzecz) w., pow. Raciąż woj. Płock: Zawisza (Zawisius) kasztelan płocki 1499—1501 121(73), 136
- Konschotowicz ob. Wołczko Tonsowtowicz
- Kopacz (Copacz) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem ob. Getowt
- Kopciówna (Kopezowna) Regina ob. Połubińska Iwanowa Kopciówna Regina
- Kopeć (Kopec, Kopez) Bazyli (Basilius, Bazylus, Bazilej) poseł ziem smoleńskich 1563—64 156, 182
- Kopeć Fiedor poseł z. smoleńskiej 1569 356, pieczęć z h. Kroje 350
- Koperda Marcin s. Wojciechow ob. Osmoła
- Kopita Marcin s. Stanisława i Tomasz szlachcice z z. bielskiej 1569 300(135)
- Kopka Steczko ob. Łazowo
- Koprzywne ob. Miodusy, Koprzywne
- Koptewicze (Koptewicze) w., pow. Owruż woj. Kijów, ob. Chomek Chwedor z Posiahwy i Koptewicz
- Kopydłowo (Cupidlow) w., pow. Konin woj. Kalisz, ob. Kopydłowski
- Kopydłowski (Cupidlowski), z Kopydłowa, Przedpełk (Przedpełk, Predpełko) kasztelan ładzki 1434 99 i przyp.
- Kopysternicka Olechnowa wdowa, szlachcianka z woj. brzeńskiego 1569 320
- Korab, pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Brzozowski Teofil; Łaski Olbracht
- Korabie w., pow. Drohiczyn: Gabrjel s. Jakubow, Gabrjel s. Mikołajow, Jan s. Maciejow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Wojciechow, Jeronim s. Wojciechow, Maciej s. Jakubow, Marcin s. Maciejow, Paweł s. Maciejow, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Serafinow, Szczęsny s. Maciejow, Szymon s. Jakubow, Walenty s. Mikołajow, Wawrzyniec s. Pawłow 1569 281
- Korabie ob. Brzozowo-Korabie
- Korabiewice (Corabowyc) w., pow. Sochaczów woj. Rawa: Mikołaj, pieczęć z h. Szarza 1413 52
- Korzak (Korzakowie, Korzakowye, Corzakowe) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem właściciel nieznany (napis: miw nu d'l...) 1413 53; z w. XVI 51; ob. Barzy Stanisław z Błóżwi; Drohojowski Stanisław; Drzewiński Bazyli; Ilinicz Jerzy; Klukowski Jan; Śrzyżowski Gniewosz (może); Szczolkan Izaj
- ob. Bogorja, Korzak; Dąbrowa, Korzak, Wadwicz, Leliwa; Kościeszka, Pogoń, ... Łabędź, Korzak; Kościeszka, ... Pogoń, Korzak
- Korzak (Korzak) Paweł woźny ziemski bielski ob. Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wągle, Ł.-Korzaki, Ł.-Dębowa
- Korzaki ob. Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wągle, Ł.-Korzaki, Ł.-Dębowa
- Korzbok (Cordebog, Cordebogk, Cordebo) Piotr podkomorzy poznański 1433—34 89, 99, pieczęć z h. Korzbok 95
- Korzewo, Bartkowo, wsie, pow. Drohiczyn: Arnolf Hlebowicz 1569 266

- Korczyn Nowe Miasto (Nova Civitas Corezin) m., pow. Wiślica woj. Sandomierz 95, 99, 119(70)
- Kordysz (Kordisz) Filion pisarz ziemski pow. braclawskiego i winnickiego 1569 319(139)
— Michajło szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
- Korecki (Koreckij, Koreszkij) Bogusz (Bohusz) książę, starosta łucki, braclawski i winnicki 1569 212(104), 213(104), 298, 323, 375(153)
- Korejwa (Korewa, Corewa, Coreywa, Corejowa, Koreyowa, Korewny, Coreyawd) Albracht z Sowgodska bojar litewski przyjęty do rodu Dębno 1413 54, 57 i przyp., 69 i przyp.
- Koribut, Koributh ob. Korybut
- Koributowicz, Koributhowicz ob. Fiedor Korybutowicz
- Koritenski ob. Koryteński
- Kornicz (Paprzyca), pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. z Piotrowic Świętosław
- Kórnik m., pow. i woj. Poznań; Biblioteka 158
- Kornilo Jaeko Juchnowicz szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Korona Polska ob. Polska
- Korowaj Andrej i Ostafej z Sielca 1569 323
- Korowicki Kristof i Wawrzyniec ob. Miłkowice Ruskie
- Korowicze w., pow. Drohiczyn: Andrzej Korowicki, Anna matka Szczęsnego Zembrowskiego, Jan, Kristof, Mikołaj, Piotr i Stanisław bracia Szczęsnego Zembrowskiego, Wasyl Korowicki 1569 274; dzierżawca Szczęсны Jakubow Zembrowski 1569 274
- Korybut (Koribut, Coribut, Koributh, Coributh, Kori...) albo Dymitr (Demetrius, Dmitrij) [s. Olgierda] książę litewski i nowogrodzkosiewierski 1385—93 3(1), 13(16), 17, 18(20), 20(22), 29(32), 30(32), 401, pieczęć 13(16), 20(22)
- Korybut, pieczęć z herbem, w. XVI 51
- Korybutowicz ob. Fiedor Korybutowicz; Zbarski Stefan Korybutowicz
- Koryciany w., pow. Drohiczyn: Jadam s. Jeronimow, Jan s. Jeronimow, Jan s. Stanisławow, Maciej Korycieński s. Michałow, Maciej s. Lenartow, Serafin s. Ciborow, Stanisław s. Michałow, Stanisław s. Szczęsnego, Tyburcy s. Marcinow, Walenty s. Jeronimow, Walenty s. Michałow, Wojciech s. Marcinow, Wojciech s. Szczęsnego 1569 271
- Koryteński (Koritenski) Michajło pisarz ziemski łucki 1569 213(104), 324(140)
- Korytnica (Coritnicza, Corithnicza, Rokitnicza, Rokythnycza) w., pow. Wiślica woj. Sandomierz: Florjan kasztelan wiślicki 1413—34 71 i przyp., 98/9, pieczęć z h. Jelita 51
- Korzeniewski Jerzy ob. Rybaki
— Serafin sędzia grodzki mielnicki 1569 214/5(106)
- Korzeniówka (Korzeniowka) w., pow. Drohiczyn: Adrjan s. Szczepanow, Andrzej s. Lenartow, Jan s. Maciejow, Jan s. Wawrzyńca, Krzysztof s. Jakubow, Lenard s. Janow, Maciej s. Mikołajow, Michał s. Maciejow 266, Mikołaj s. Maciejow, Niemiera s. Stanisławow 278, Paweł s. Mikołajow 266, Stanisław s. Mikołajow 278, Szczęсны s. Mikołajow, Szyman s. Pawłow, Więclaw s. Stanisławow Korzeniowscy 1569 266
- Korzeniówka (Korzeniowka Druga) w., pow. Drohiczyn: Grzegorz s. Stanisławow, Jakub s. Witow, Jan s. Marcinow 267, Jerzy s. Piotrow 266, Jerzy s. Stanisławow 267, Kristof s. Lenartow, Maciej s. Wojciechow, Mikołaj s. Lenartow 266, Piotr s. Janow 267, Rafał s. Jakubow, Stanisław s. Jerzego, Stanisław s. Wojciechow 266, Walenty s. Jana 266/7, Wojciech s. Jędrzejow 266, Wojciech s. Wojciechow Korzeniowscy 1569 267
- Korzerski ob. Sanguszko-Koszerski Lew
- Koschczyowycz ob. Koszewycz
- Kościan (Costen) zapewne: m. pow., woj. Poznań: Maciej wikary (vicarius perpetuus) katedry krakowskiej 1502 151(84), 152, 154(86)
- Kościelec (Coszelec, Cosczyelyecz) w., pow. i woj. Inowrocław: Andrzej marszałek nadworny (dworu królew.) 1501 136 i przyp.
— Janusz wojewoda gniewkowski 1413 71 i przyp.
— Mikołaj chorąży inowrocławski (według 2-giego dokumentu oryg.: bydgoski) 1433, chorąży brzesko-kujawski 1434 89, 99, pieczęć z h. Powała 84(58)
- Kościelecki (Coszeleczi, Coszyeleczi) Jan starosta bydgoski, poseł woj. kaliskiego 1569 340, pieczęć z h. Ogończyk 338
— Łukasz wojewodzie łęczycki, poseł woj. inowrocławskiego 1569 340
— Mikołaj wojewoda brzesko-kujawski 1501 136 i przyp.
- Kościenowicz (Coszyeyowycz, Koszyeyowycz, Goszczisheyowycz, Sou?) Jerzy bojar litewski 1501 133, 147(82) i przyp., pieczęć z h. Lis 132
- Kościesz Jan ob. Lipki

- Kościeszka, pieczęć z herbem, ob. Chodko Jurgiewicz; Kończka Mikołaj; Mężyński Marcin; Pukszta Jeronim
- Kościeszka, Pogoń . . . , pieczęć z herbami, ob. Chodkiewicz Grzegorz Aleksandrowicz; Chodkiewicz Hieronim (może)
- Kościeszka, Pogoń, . . . Łabędź, Korczak, pieczęć z herbami, ob. Chodkiewicz Jan
- Kościeszka, . . . Pogoń, Korczak, pieczęć z herbami, ob. Chodkiewicz Jan
- Kościół (Coščol, Koscziol) dziś Kościelna Wieś, pow. i woj. Brześć Kujawski: Wojciech kasztelan brzesko-kujawski 1401—13 46, 71 i przyp.
- Koszewycz (Koscezyovycz) Wacław bojar litewski 1501 148 i przyp.
- Koscziani w., z. bielska: Abraham s. Chwiedora, Aleksy s. Mikołaja, Andrzej s. Iwana, Grzegorz s. Stefana, Hacz s. Mieleśka, Jakub s. Sebestjana, Jan s. Grzegorza, Józef s. Marcina, Kasper . . . Andrzeja, Łukasz s. Kucza, Maciej s. Piotra, Michał s. Wawrzyńca, Mikołaj s. Grzegorza, Mojżesz (Moyses) s. Truchona, Timosz (Thimosz) s. Maxima, Wawrzyniec s. Mikołaja 1569 259
- Kosziol ob. Kościół
- Koszyeyowycz ob. Kościenowicz
- Kosek (Kossek) Jeronim (Jaronim) z Miodusów woźny ziemski drohicki 1569 265, 273 — Marcin ob. Miodusy, Koprzywne
- Kosianka (Kosianki)-Boruty w., pow. Drohiczyn: Stanisław 1569 278
- Kosianka Leśna w., pow. Drohiczyn: Jakub Żyra (Zyra), Jan s. Markow, Lenart s. Janow, Maciej s. Jakubow, Stanisław s. Michałow, Wojciech s. Aleksego 1569 267
- Kosianka Starawieś w., pow. Drohiczyn: Gawel s. Stanisławow, Jadam s. Jadamow, Jakub s. Marcinow Płaskusz 278, Jakub s. Pawłow 277, Jan s. Jadamow brat Jadam, Maciej s. Mikołajow, Mikołaj s. Szczepanow 278, Mikołaj s. Szczepanow Kosiński 277, Stanisław s. Janow 278, Stanisław s. Grzegorzow Kosiński 279, Stanisław s. Mikołajow 1569 278
- Kosianka, Trojany, wsie, pow. Drohiczyn: Walenty s. Trojanow, Walentego bracia niedzielni 1569 277
- Kosiński (Kosziński) Maciej i Stanisław ob. Olszewo
- Kosiński (Kosinski, Kosiński, Kossinski, Koszyński, Coszinski) Adam pisarz ziemski drohicki 1563—69, poseł z podlaskiej 1563—64, kasztelan podlaski 1569 156, 182, 206, 212(104), 228(118), 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Rawa 333
- Kosiński Lenart ob. Bryki; — Maciej s. Bartoszow ob. Wiercienie (pow. Drohiczyn); — Mikołaj s. Szczepanow ob. Kosianka Starawieś; — Szczęsny ob. Narojczyce; — Szymana ojciec ob. Malinowo
- Kosiorki ob. Poniaty, Kosiorki
- Koska Andrzej i Stanisław s. Janow ob. Książopole-Jałmużny
- Koski w., pow. Drohiczyn: Maciej Kosek s. Jakubow, Rafał Leszczyński s. Pawłow 1569 279
- Koski-Falki w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Jakubow, Jan s. Jakubow, Lenart s. Stanisławow 267, Maciej s. Jakubow, Michał s. Bartoszow 268, Serafin s. Jakubow 267, Stanisław s. Maciejow 268, Szczęsny s. Janow 1569 267
- Kosmy ob. Krasnodęby-Kosmy
- Kosówka (Coszowka) w., z. bielska: dzierżawca Stanisław s. Macieja z Goniądza 1569 261/2
- Kosowo (Kossowo) w., pow. Drohiczyn: Andrzej Obrembski, Andrzeja żona, Bartosz s. Andrzejow, Jerzy Kossowski pisarz grodzki drohicki, Jurgi Kossowski pisarz grodzki (drohicki), Kasper s. Piotrow, Małgorzata matka Piotra s. Jana, Marchel s. Janow, Marcin s. Cherubinow, Paweł s. Andrzejow, Piotr s. Janow synowiec Jurgiego Kossowskiego, Rafał s. Szczęsnego, Stanisław s. Andrzejow, Syweryn s. Andrzejow, Walenty s. Andrzejow, Wojciech s. Janow, Wojciech s. Rafałow 1569 269
- Kossakowski Korwin Jozef biskup inflancki i kurlandzki, biskup-koadjutor wileński 1791 399
- Kossek ob. Kosek
- Kossobucki Mikołaj pisarz ziemski plocki, poseł woj. plockiego 1569 341, pieczęć z h. Pobóg 334/5 (może Kossobuckiego), 337 (raczej Koniecpolskiego)
- Kossowo ob. Kosowo
- Kossowski Jerzy z Kosowa pisarz grodzki drohicki 1569 213(105), 269
- Kostico ob. Ościk z Kiernowa
- Kostka (Costka) Jan ze Stemberku kasztelan gdański, podskarbi ziem pruskich, starosta pucki i tezewski 1569 195, 206, 226, 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Dąbrowa 333
- Kostki-Suchodoł, Rytowo (Rittowo) wsie, pow. Drohiczyn: Hipolit, Jakub, Jan, Piotr, Stanisław i Wawrzyniec Kostkowie 1569 276
- Kostro Baltezar ob. Kuczyn

- Kostry (Costri) w., z. bielska: Andrzej, Baltizar, Dominik, Feliks s. Piotra (dwóch), Florjan s. Stanisława 236, Grzegorz s. Jana 237, Jan, Jan s. Rosłana, Krzysztof, Maciej s. Rosłana, Maciej s. Wawrzyńca, Malchier s. Jana, Marcin s. Andrzeja, Marcin s. Feliksa, Matensz s. Wawrzyńca, Piotr, Piotr s. Wawrzyńca, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Jana Nosek (Noszek), Stanisław Nosek (Noszek), Stanisław s. Rosłana, Stanisław s. Wawrzyńca, Walenty s. Sebastjana, Wawrzyniec s. Stanisława 1569 236
- Koszerscy ob. [Sanguszkowice]-Koszerscy kniazie Koszerski (Koszirskij) ob. Sanguszko-Koszerski Lew
- Koszienski ob. Kosieński
- Koszka (Koszka) Andrej szlachcic z pow. łuckiego 1569 320
- Iwan sędzia ziemski, szlachcic z woj. braclawskiego 1569 320
- Iwan szlachcic z pow. łuckiego 1569 324(140)
- Koszyłowicz ob. Wojdyło Kuszulowicz
- Koszyński ob. Kosiński
- Kot (Coth, Koth, Koc) Maciej kasztelan nakielski 1413 71 i przyp.
- ob. Wincenty [Kot] arcybiskup gnieźnieński
- Kot morski (Cattus marinus) ród 54, 70. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55; ob. Wojsznar Werkolowicz
- Kotaski ob. Patkowicze, Kotaski (?)
- Kotka Andrej z Żurawicz 1569 321(140)
- Kotkiewicz, Kothkiewicz ob. Chodkiewicz
- Kotwicz, pieczęć z herbem, ob. Strzała Piotr
- Kowal m. pow., woj. Brześć Kujawski kasztelan 374
- Kowal Walenty s. Jakuba ob. Falki-Filipy
- Kowalczyk Maciej ob. Łazowo
- Kowiesy (Kowiese), Węże, wsie, pow. Drohiczyn: Jan Wąż s. Szczęsnego mąż Anny z Krynicy, Mikołaj, Piotr, Stanisław i Szczęsny Wężowie 1569 268
- (Kowiesz) ob. Świniary, Kowiesy, Sosnowo
- Kowno (kawieniski, Cawnensis) m. pow., woj. Troki
- dzierżawca ob. Ginet
- poseł powiatu ob. Gedrojé Kasper; Ilgowski Andrzej
- starosta ob. Chodkiewicz Jan; Konrad starosta, marszałek i dzierżawca ob. Wojciech Janowicz
- Koyezanus ob. Konczan
- Kozak Wojciech s. Piotra ob. Falki-Filipy
- Kozar Kondrat poseł przy dworze króla JMci w Lublinie, szlachcic z woj. braclawskiego 1569 320
- Kozegłowy ob. Koziogłowy
- Kozeka Dmitr (Dmitrej) Andreewicz kniaz 1569 326, 327
- Kozianty ob. Kobylany, Starawieś, Reczki, Kobylany-Kozy
- Koziobrody (Kozebrodi) w., pow. Raciąż woj. Płock: Jan s. Pawła kleryk diecezji płockiej, notariusz (imperiali auctoritate) 1432 75
- Koziogłowy (Cosiegłowi, Coziogłowi, Coziogłowy, Cosyegłowy, Kozegłowy, Cozegłowy) w., ks. siewierskie woj. Kraków: Krystyn kasztelan sądecki 1401—34 46, 71 i przyp., 89, 98, pieczęć z h. Lis 45
- Koziółki (Koziółki) w., z. bielska par. kobylińska: Andrzej s. Wawrzyńca (dwóch), Gosz dzierżawca w Garbowie, Paweł s. Wawrzyńca 253, Paweł s. Wawrzyńca 254, Stefan s. Macieja, Wojciech s. Macieja 253, Wojciech s. Macieja 254, Wojciech s. Marcina 1569 253
- Koziółki (Koziółki) w., z. bielska par. płońska: Borzim s. Macieja 1569 261
- Kozińska (Kozinskaja) Hrihorewaja Owdotja z Watynia 1569 323
- Michajłowaja kasztelanowa wołyńska (łucka) 1569 324(140), 327
- Koziński (Kozinskij) Iwan z Boryskowiec 1569 321(140)
- Paweł z Watynia 1569 321(140)
- Roman woźny pow. łuckiego 1569 322
- Roman z Zaborola 1569 322
- . . . z Watynia 1569 321(140)
- Koziński (Kozinski, błędnie: Lozynski) Michał poseł ze stanu marszałków 1563—64 156, 182
- Kozjakowicz szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Kozły (Kozli) ob. Płonka-Kozły
- Kozuchowo w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Pawłow, Jakub s. Szymonow Zawisza, Maciej s. Stanisławow, Maciej s. Szymonow, Mikołaj s. Jakubow, Stanisław s. Janow (dwóch), Stanisław s. Pawłow, Stanisław s. Szymonow, Szczęsny s. Stanisławow 1569 296
- Kozuchowski Zawisza Jakub ob. Skorupki
- Kozuski (Kozuski) w., z. bielska: Jan s. Mrocześlawa (Mrocesłai), Łukasz s. Michała, Łukasza bracia, Maciej s. Marcina, Maciej s. Stanisława 1569 237
- Kożyno ob. Jerzy (Jurbi) Kożyno Iwanowicz
- Krajów (Grayow) w., pow. Radom woj. Sandomierz, ob. Dunin Andrzej
- Kraków (Krakow, krakowskie miasto, Cracovia, Craccovia) stol. królestwa 4(3), 5(4, 5),

- 6(6, 7, 8), 7(9), 8(10), 10(12), 20(22), 85, 86, 89, 90(58), 114(67), 115(67), 116, 121(72), 122, 124(74), 125, 150, 152, 154(86), 164, 169, 172, 176, 183, 343, 358, 393, 395(174); archiwum diecezji i kościoła katedr. 1; kapituła 149(84), 151(85), 153, pieczęć kapituły 149(84), 151(85), 153; ziemia w tytuł. królów polskich — *passim*
- Kraków: biskup 373(152); ob. Fryderyk [Jagiellończyk]; Jan; Padniewski Filip; Piotr; Trzebicki Andrzej; Wojciech [Jastrzębiec]; Zbigniew [z Oleśnicy]
- burgrabia ob. Przyłęcki Marjan; Strasz Lenart
- chorąży ob. z Wrocimowic Marcin
- cześnik ob. z Charbinowic i Ogródzieńca Włodko
- dziekan ob. Krzycki Mikołaj; Myszkowski Piotr z Mirowa; z Oporowa Władysław
- kanonik ob. Borukowski Jan; Kłodziński Stanisław; Krasieński Franciszek; z Łaska Jan
- kanonik i prałat ob. Boturzyński Jan; Chorąży Paweł; Gosławski Jan; Grodzicki Maciej; Karnkowski Jan; Łącki Jan; z Olkusza Walenty; z Oświęcimia Jan; Rzeszowski Jan; Starzechowski Jan; z Szydłowa Maciej; z Targowisk Zygmunt
- kasztelan 373(152); ob. z Czyżowa Jan; Jabłonowski Antoni książę; z Jarosławia Spytko; Jordan Spytek z Zakliczyna; z Michałowa Mikołaj; Mielecki Sebastjan; z Ostrowa Krystyn; z Tarnowa Jan Amor; z Tęczyna Jan; Zborowski Marcin
- kleryk diecezji ob. z Jakubowa Jan s. Piotra
- miecznik ob. z Chrzastowa Mikołaj
- pisarz ziemski ob. Kmita Jan
- podczaszy ob. z Przyłęku Tomko
- podkomorzy ob. Gniewosz; Szafraniec Piotr (1413); Szafraniec Piotr iunior z Pieskowej Skąły (1433—34); z Szydłowca Piotr
- podśudek ob. Bobowski, z Bobowy, Zygmunt
- podstoli ob. Szafraniec Piotr (1386); Szafraniec Piotr (1401)
- poseł (posłowie) miasta 169, 176; ob. Eichler Erazm
- poseł województwa ob. Dembiński Stanisław; Kmita Jan; Linowski Aleksander; Płaza Jan ze Mstyczewa; Przyłęcki Marjan; Strzała Piotr; Sułowski Piotr; Szafraniec Stanisław z Pieskowej Skąły
- Kraków: prałat ob. Kraków, kanonik i prałat prepozyt (kościół) św. Michała ob. Kornarski Jan
- scholastyk ob. z Drzewicy Maciej
- sędzia ob. z Bogumiłowic Paweł; Michał sędzia grodzki ob. Przyłęcki Marjan
- starosta ob. Kamieniecki Mikołaj; z Michałowa Mikołaj; Myszkowski Stanisław z Mirowa
- wikary (vicarius perpetuus) katedry ob. z Kościana Maciej; Starski Jakub
- wojewoda 373(152); ob. z Jarosławia Spytko; Jordan Spytek z Zakliczyna; Kmita Piotr z Wiśnicza; z Melsztyna Spytko; Myszkowski Stanisław z Mirowa; Szafraniec Piotr z Pieskowej Skąły; z Tarnowa Jan (1403); z Tarnowa Jan (1413—32); z Tęczyna Jan
- wojski ob. Gałka Andrzej
- Krakówek Szczęsny ob. Borzyny
- Krakowki w., pow. Drohiczyn: Augustyn s. Bartoszew, Bartosz s. Andrzejow, Bartosz s. Stanisławow, Jadam s. Serafinow, Jan s. Lodwigow, Jan s. Stanisławow, Jędrzej s. Stanisławow, Maciej s. Janow, Maciej s. Lodwigow, Maciej s. Stanisławow, Mikołaj s. Jakubow, Mikołaj s. Stanisławow, Paweł s. Bartoszew, Paweł s. Wawrzyńcow, Piotr s. Bartoszew, Tomasz s. Lodwigow, Walenty s. Lodwigow, Wojciech s. Jakubow, Wojciech s. Janow, Wojciech s. Stanisławow 1569 285
- Kram. . . Maciej ob. Klepacze
- Kramkówka (Cramkówka) w., z. bielska: Bernard s. Boruty (Borutha), Feliks s. Grzegorza, Grzegorz, Jan, Jan s. Piotra, Sebastjan s. Wawrzyńca, Stanisław s. Mikołaja, Wawrzyniec s. Łukasza 1569 263
- Kramkówka ob. Osze, Kramkówka
- Krasenski Iwan władca łucki 1569 323
- ob. Borzobohatyj Krasenski Iwan
- Krasicki (Craszczki, Crassiczki, Kraszycki) Stanisław sekretarz i dworzanin królewski 1569 195 przyp., 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Krasieński (Krasinski, Crasinski, Crassinski, Craszinski, Krasieński), z Krasnego, Andrzej sędzia ziemski ciechanowski, poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Ślepowron 337
- z Krasnego, Franciszek proboszcz (praepositus) płoeki, archidiakon (ardziakon) warszawski, podkanclerzy koronny 1569—72 195, 196(96), 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 227(116), 228(118), 297(133), 307, 308(136), 311, 318, 340, 372,

- 373(151), 376(154), 383(158), 386(163), 387(164), 388(165, 166), 389(167), 390(168), 392(169, 170), 393, 395(174), pieczęć z h. Ślepowron 333
- Kraśniński Stanisław scholastyk gnieźnieński, sekretarz królewski 1569 195, 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 307, 311, 318, 372
- Krasne (Crasne) w., pow. Ciechanów-Przasnysz woj. Mazowsze, ob. Kraśniński
- Krasnesioło, woj. Mińsk
dzierzawca ob. Hajko Jan
- Kraśnik w., pow. Grodno woj. Troki
dzierzawca ob. Wojna Wawrzyniec
- Krasnodęby-Kosmy (Kasmy) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Mikołajow, Bartosz s. Szymonow 295, Grzegorz brat Jana Krasnodębskiego 277, Grzegorz s. Mikołajow, Jakub Krasnodębski 295, Jan Krasnodębski komornik ziemski drohicki 277, Jan s. Marcinow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Stanisławow Sadło, Józef s. Michałow, Kasper s. Janow, Kasper s. Szymanow, Maciej s. Piotrow, Mikołaj s. Szymanow, Paweł s. Marcinow, Paweł s. Michałow, Piotr woźny ziemski 1569 295
- Krasnodęby-Sypitki (Sipitki) w., pow. Drohiczyn: Jan Krasnodębski s. Wojciechow, Kasper s. Maciejow, Mikołaj s. Maciejow, Sebestjan s. Maciejow, Serafin s. Maciejow, Walenty s. Maciejow 1569 281
- Krasnosielski (Krasnoselskij) Hricko z Podhajec 1569 322
- Juchno szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319 (139)
- Roman sędzia grodzki braclawski i winnicki 1569 319(139)
- Krasnystaw m. pow., z. chełmska woj. ruskie starosta ob. Łaski Mikołaj
- Krasowicze w., pow. Drohiczyn: Anna została po Szymonie, Jakub s. Hieronimow, Jakub s. Piotrow, Jan s. Pawłow, Kasper s. Piotrow, Maciej s. Pawłow, Marcin s. Andrzejow, Marek s. Wawrzyńcow, Mikołaj s. Pawłow, Serafin s. Jakubow, Szymon s. Bartoszow, Zygmunt s. Zygmuntow 1569 292
- Krasowicze-Jagielki w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Janow, Jan s. Stanisławow, Maciej s. Janow, Piotr s. Janow, Stanisław s. Janow, Wojciech s. Wawrzyńcow 1569 292
- Krasowo w., pow. Drohiczyn: Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Wojciechow, Szczepan s. Jakubow, Szczęsny Krasowski s. Maciejow 1569 278
- Krasowo-Częstki, Krasowo Wielkie (Crasowo Czestki et Wielky) wsie, z. bielska: Agnieszka została po Janie, Andrzej (dwóch), Daniel s. Kaliksta, Hieronim s. Andrzeja, Jan s. Macieja, Jan s. Mrocześlawa (Mrocslai), Jan s. Stanisława, Jerzy s. Lacha, Józef s. Wojciecha, Krzysztof (Christophorus) s. Jakuba, Maciej s. Jakuba, Maciej s. Tomasza, Marcin s. Macieja Radło, Michał s. Stanisława, Mikołaj s. Marcina, Mikołaj s. Serafina, Pawła Domanowskiego zmar. sędziego grodzkiego bielskiego synowie, Piotr s. Stanisława, Salomon s. Piotra, Serafin s. Jerzego. Stanisław s. Abrahama, Stanisław s. Dominika, Stanisław s. Kaliksta, Stanisław Przeździecki (Przedziecki) woźny ziemski, Tomasz s. Wojciecha, Trojan s. Macieja, Wacław s. Jana, Walenty, Walenty s. Macieja, Walenty s. Mikołaja, Wojciech s. Macieja 1569 240
- Krasowo, Piekuty (Crasowo et Piekuthi) wsie, z. bielska: Baltizar... Mikołaja, Baltizara bracia małoletni, Bartłomiej s. Wojciecha, Erazm s. Macieja, Grzegorz s. Mikołaja, Jakub s. Stanisława, Jan, Jan Bartłomiej s. Bartłomieja, Maciej, Maciej s. Stanisława, Marcin s. Piotra, Michał s. Macieja, Mikołaj Wojciech s. Urbana, Sebestjan s. Mikołaja, Serafin s. Jana, Stanisław s. Jana dzierzawca w Łopieniach, Stanisław s. Macieja (dwóch), Stanisław s. Michała, Stanisław Piekut woźny ziemski, Walenty s. Eljasza (Heliae), Wawrzyniec s. Jana, Wojciech s. Jana 1569 240
- Krasowo ob. Tłoczewo, Krasowo
- Krasy w., pow. Drohiczyn: Jan s. Stanisławow, Mikołaj s. Pawłow, Sobiestjan s. Stanisławow, Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Szczęsnego, Walenty s. Maciejow 1569 274
- Kraszycki ob. Krasicki
- Krawczanko Andrej mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Kremjanec, kremaneckij ob. Krzemieniec
- Kreslaus ob. Krzesław
- Kretkowo (Krethkow, Crethcow) w., pow. i woj. Kalisz: Jan kasztelan dobrzyński 1433 89
- Mikołaj wojewoda inowroclawski 1501 136, pieczęć z h. Dołęga 134(79)
- ob. Kretkowski
- Kretkowski, z Kretkowa, Łukasz poseł woj. brzesko-kujawskiego 1569 340, pieczęć z h. Dołęga 335
- Krewo (Krew, Crewenensis) m., koło Oszmiany, woj. Wilno 3(1)
dzierzawca ob. Świrski Łukasz Bolesławowicz

- Krewo: starosta ob. Gasztołd; Kurpskij Andrej Michajłowicz; Sudymunt
- Kricus, Krikosow ob. Kryk
- Kristof ob. Krzysztof
- Kriwicze ob. Krzywicze
- Kroczewski (Kroczenski) Erazm kuchmistrz królewski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Kroje, pieczęć z herbem, ob. Kopeć Fiedor
- Króle (Krole) w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Jagustynow, Jurgi Żyra, Mikołaj Rybałt (Ribalth) s. Stanisławow, Piotr brat niedzielny Mikołaja, Serafin s. Janow, Stanisław s. Jurjego, Szyman s. Pawłow 1569 274
- Króle ob. Cholewy, Króle
- Królestwo Polskie ob. Polska
- Królików, Królikowo (Krolikowo, Krolow, Krolikowo, Kulikowo) w., pow. Konin woj. Kalisz: Jan kasztelan śremski 1401 46, pieczęć z h. Zaremba 45
- Marcin kasztelan gnieźnieński 1413 71 i przyp.
- Kropiwnica (Cropiwnicza) w., z. bielska: Bartłomiej 254, Feliks s. Stanisława, Hieronim s. Augustyna 253, Jan s. Marcina (dwóch), Łukasz s. Pawła 254, Maciej s. Jana, Maciej s. Marka, Marek s. Jana, Michał s. Wojciecha, Mikołaj s. Jakuba, Mikołaj s. Jana 253, Mikołaj s. Pawła, Paweł s. Jana 254, Piotr s. Jana, Sebestjan s. Wojciecha 253, Tomasz 254, Trojan s. Wojciecha, Walenty s. Jakuba, Wawrzyńiec s. . . .¹, Wojciech s. Andrzeja, Wojciech s. Filipa, Wojciech s. Jakuba 1569 253; dzierzawca Wojsław s. Mikołaja Sikorski 1569 253
- (Kropiwnicza) ob. Jabłonowo, Kropiwnica, Czajki, Kobylino, Truskolasy
- Kropiwnicki Jacko Horain szlacheć z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Krosiowka w., z. bielska: Jakub s. Wojciecha Karwowski 262, Wojciech ojciec Jakuba 1569 262/3
- Kroszyn (Crosyno) prawdop.: 1) w., pow. i woj. Inowrocław, lub 2) w., pow. Bydgoszcz woj. Inowrocław: Andrzej s. Bogusza (Bogussii) kleryk diecezji włocławskiej, notariusz (in periali auctoritate) 1432 74(52), 75, znak notarialny 72(52), 74(53)
- Krotoski (Krotowski), z Krotoszyna, Jan z Barcina wojewoda inowrocławski 1569 206, 226, 307, 318, 339, 371, pieczęć z h. Leszczyc, Pomian, Ogończyk, Odrowąż 332
- Krotoszyn m., pow. Pyzdry woj. Kalisz, ob. Krotoski
- Krudy, jezioro pod Grodnem, woj. Troki 33(36)
- Krupa Maciej s. Stanisława ob. Kalinowo-Trojanki, K.-Sulki, Czosnowo
- Krupice (Krupicze) w., pow. Drohiczyn: Stanisław Krupicki 1569 266
- Krupski (Krupskij) Jeronim podstoli chełmski 1569 327
- Jerzy komornik JKMei 1569 212(104)
- Kruszewo (Cruszewo) w., z. bielska par. kobylińska: Jan s. Pawła 1569 255
- Kruszewo (Cruszewo) w., z. bielska par. sokołowska: Adam s. Jana, Bartłomiej s. Mikołaja, Brykcy (Briccius) s. Mikołaja, Jakub s. Aleksandra 250, Jakub s. Wojciecha brat Stefana 249, Jan s. Macieja, Jan s. Stanisława, Mateusz s. Mikołaja 250, Mateusz s. Pawła 249, Mikołaj s. Augustyna, Mikołaj s. Stanisława, Mojżesz (Moses) s. Marka, Rafał s. Józefa, Rafał s. Macieja, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Marka, Stanisław s. Mateusza brat Zacharjasza, Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Pawła, Stanisław s. Stanisława 250, Stefan s. Wojciecha 249, Tomasz s. Marka 250, Tomasz s. Piotra 249, Urban s. Stanisława, Wojciech s. Józefa, Wojciech s. Wojciecha 250, Wojciech s. Pawła 249, Zacharjasz s. Mateusza 1569 250
- Kruszewski (Cruszewski) Jan s. Adama ob. Kurzyny; — Piotr ob. Liski
- Kruszwica (Cruschviciensis, Crusszwiciensis) m. pow., woj. Brześć Kujawski kasztelan 374; ob. Jan; Krystyn prepozyt ob. z Łaska Jan
- Kryczko ob. Krysk
- Kryk (Kricus, Cricus, Krikosow, Ericus) ob. Świrski
- Krynica w., pow. Drohiczyn: Anna żona Jana Węza z Kowiesów, Węzów 268, Jan s. Janow, Jerzy Sasin s. Janow 1569 285
- Krynki w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Biernatow, Andrzej s. Jakubow, Andrzej s. Tomaszow, Biernat s. Maciejow, Dorota córka Stanisława, Jakub s. Walentego, Maciej s. Ambrożego, Paweł . . . , Paweł s. Ambrożego, Paweł s. Biernatow, Paweł s. Mikołajow 294, Sebestjan s. Janow 293, Stanisław s. Maciejow 293/4, Stanisław s. Wawrzyńców, Wojciech s. Wawrzyńców 293, . . . s. Jakubow 1569 294

¹ Tekst w tem miejscu uszkodzony, tak, że przynależność Wawrzyńca do tej wsi niepewna.

- Krynki-Białokunki, Jarki, wsie, pow. Drohiczyn: Jakub s. Piotrow, Jan s. Szczęsnego, Lenart s. Szczęsnego, Maciej s. Szczęsnego, Marcin s. Piotrow, Matusz Kryński s. Mikołajow, Mikołaj s. Jakubow, Piotr s. Jakubow woźny ziemski, Stanisław s. Piotrow, Walenty s. Jakubow woźny ziemski, Wawrzyniec s. Jakubow, Zygmunt s. Piotrow 1569 272
- Krynki, Borowo, wsie, pow. Drohiczyn: Jeronim Kryński (Kryński) s. Andrzejow, Marek s. Andrzejow, Mikołaj s. Marcinow, N. została po Macieju, Szczepan s. Marcinow, Szyman s. Janow 1569 281
- Krynki-Sobole w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Stanisławow, Jadam s. Jakubow, Jakub s. Wawrzyńcow, Jan s. Marcinow, Lenart s. Wawrzyńcow, Maciej s. Bartoszew, Maciej s. Janow, Michał s. Markow, Mikołaj s. Wawrzyńcow 268, Olechno Kryński 269, Paweł s. Maciejow, Sobiestjan s. Stanisławow 268, Stanisław s. Piotrow 267/8, Wawrzyniec s. Stanisławow 1569 269
- Krynki Małe-Sobole w., pow. Drohiczyn: Jan Kryński s. Jakubow, Mikołaj Moczulski, Wojciechowe dzieci 1569 279
- Kryński Piotr woźny ziemski drohicki (może identyczny z woźnym Piotrem z Krynek-Białokunek, Jarek) 1569 214(105)
- Krysk (Crisco, Crzyczko, Kryczko) w., pow. Sochaczew woj. Mazowsze: Ninogniew (Ninogneus) wojewoda płocki 1501 136 i przyp., pieczęć z h. Prawdzie 135
- Kryski Stanisław z Drobnina kasztelan rasiński, starosta dobrzyński 1569 206 przyp., 226, 307, 318, 340, 372
- Krystoporski ob. Krzysztoporski
- Krystyn (Cristinus) kasztelan kruszwicki 1413 71
- ob. Kozięłowy (kasztelan sądecki); Ościk; Ostrów (kasztelan sandomierski, następnie kasztelan krakowski); Ostrów (tenutarjusz, »tutor« kazimierski); Smólsko
- Kryszczki ob. Winna-Kryszczki
- Krzemień ob. Granne, Krzemień
- Krzemieniec (Kremjanec, Kremaneckij) m., pow. Łuck woj. Wołyń 323, 330(146); powiat 213(104), 321(140), 323, 329(143, 144), 330(146)
- marszałek ziemski 1569 213(104)
- pisarz ziemski ob. Rostocki Bołbas Hrehory
- podkomorzy ob. Kurozwański Iwan Petrykij
- podśędek ob. Jełowicki Sawa Hniewoszwicz
- Krzemieniec: posłowie ziemscy dwaj 1569 213(104)
- sędzia ziemski ob. Kuniewski Andrzej
- staroście ob. Siemaszko Jarosz
- starosta ob. Zbaraski Mikołaj
- Krześlin ob. Międzyłes, Krześlin
- Krzesaław (Creslaus, Creslavs, Kreslaus) biskup włocławski ob. Kurozwęki
- wojewoda brzesko-kujawski 1401 46
- Krzewo w., z. bielska: Aleksy, Filip Grabowski, Jerzy s. Tomasza, Paweł s. Wojciecha Reszka (Reska), Stanisław brat Pawła 1569 262
- Krzipko Dorosz, Hrin, Iwan ob. Łazowo
- Krziszewo ob. Krzyżewo
- Krzycki (Crzyczki, Cryczki) Mikołaj dziekan krakowski i prepozyt poznański 1501 138(79) i przyp.
- Krzyńska Szczęsny s. Janow ob. Osmola
- Krzyszczki w., pow. Drohiczyn: Mikołaj s. Maciejow 1569 279
- Kryszczki ob. Winna-Kryszczki
- Krzysztof (Kristof, Christopherus) s. Bartłomieja brat Wawrzyńca z . . . szlacheć z z. bielskiej 1569 242
- woźny zamkowy drohicki 1569 265
- Krzysztoporski (Krystoporski, Christoporski, Chrystoporski, Chrystoforski) Jan kasztelan wieluński 1569 206 przyp., 307, 318, 340, 372, pieczęć z h. Nowina 333
- Krzywicze (Kriwicze) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Mikołaeuicz Olekszij
- Krzywiń, gród, pow. Kościan woj. Poznań kasztelan 374
- Krzywokoły ob. Piotrowo-Krzywokoły
- Krzywonoga w., pow. Ciechanów-Przasnysz woj. Mazowsze, ob. Łoś Chrczon
- Krzywosz Stanisław s. Janow ob. Skolimowo-Wojnowo
- Krzyżacy (Cruciferi ordinis b. Mariae domus Theutonicorum) z Inflant (de Livonia) i z Prus (de Prussia) 1403—34 48(45), 63, 80, 84(57), 93, 104, 153, 402
- Krzyżewo (Krziszewo) w., z. bielska: Jan s. Stanisława, Paweł 1569 261
- Księdzowicz Szymon ob. Wojewódki Wielkie
- Księżopole-Budki w., pow. Drohiczyn: Frącz s. Piotrow, Jabram s. Tomaszow, Jadam Dybowski s. Jakubow, Jakub, Jan s. Hieronimow, Jan s. Jakubow, Jan s. Piotrow, Jana s. Hieronima synowie, Maciej s. Janow, Marcin s. Janow, Stanisław s. Markow, Stanisław s. Tomaszow Budek, Walenty Jaśkowiec, Walenty s. Stanisławow, Wawrzyniec Komorowski 1569 291

- Książopole-Jałmużny w., pow. Drohiczyn: Andrzej Koska, Jerzy Byski, Kristof s. Maciejow, Maciej s. Stanisławow, Marcin Dybek, Mikołaj Dybek, Mikołaj s. Janow, Stanisław s. Janow Koska, Szyman s. Stanisławow, ... s. Janow 1569 291
- Książopole-Jałmużny, Zemły (Jałmużny Zemlowie) wsie, pow. Drohiczyn: Hieronim Dzierżek (Dzierzek), Jan Dzierżek (Dzierzek), Piotr s. Aleksandrow, Piotr Ladenka, Stanisław s. Piotrow, Szczęsny s. Piotrow, Włodek s. Piotrow 1569 291
- Książopole-Komory w., pow. Drohiczyn: Stanisław s. Aleksandrow, Wawrzyniec s. Wojciechow 1569 291
- Książopolski Komar Jurgi woźny ziemski drohicki 1569 266
- Mikołaj s. Stanisławow ob. Skorupki; — Piotr s. Marcinow ob. Paczoszki
- Kublicki Josef Wasilewicz i Kublicki Wojna szlachece z woj. bractawskiego 1569 319(139)
- [Kuchmistrzowicz?], pieczęć z h. Leliwa 1567 413
- Kuczuk (Cuczyk, Kuczikowycz) Wojciech dzierżawca wołkowyski, marszałek wielkoksiążęcy 1499—1501 120, 133, pieczęć z h. Topor 132
- Kuczyn (Kuczino) w., z. bielska: Andrzej s. Feliksa, Mikołaj s. Bohdana, Walenty s. Feliksa, Wojciech s. Feliksa brat Andrzeja 1569 262
- Kuczyn (Kuczyno) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Jadamow, Baltezar Kostro, Baltezara żona, Jakub Kuczyński s. Pawłow, Jakub s. Łukaszow brat Piotra, Jan s. Jabramow, Jan s. Klemuntow, Jan s. Stanisławow, Marcin s. Mikołajow, Mikołaj s. Stanisławow, Piotr s. Łukaszow, Stanisław s. Łukaszow, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Walentego, Wawrzyniec s. Stanisławow, Wojciech s. Mikołajow, Wojciech s. Walentego 1569 273
- Kuczyn (Kuczyno) ob. Lubowicz, Kuczyn Kuczyński Stanisław ob. Wyróżęby, Kunaty
- Kudalczyn w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Wojciechow, Jakub s. Janow, Jan s. Andrzejow, Jan s. Jakubow, Jan s. Janow, Jan s. Maciejow, Jan s. Wojciechow, Marcin s. Maciejow, Paweł s. Wojciechow, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Jana brat Jakuba, Stanisław s. Janow, Więstaw s. Janow 1569 270
- kujawski (w tekście błędnie kijowski) ob. konarski kujawski kasztelan
- Kujawy (Kujawska ziemia, Cuiaviae, Cuyaviae terra) w tytuł. królów polskich — passim biskup ob. Włocławek, biskup sędzia ob. Brześć Kujawski, sędzia
- Kukawki w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Jadamow, Jakub s. Stanisławow, Jan s. Jakuba brat Pawła, Maciej s. Stanisławow, Marcin s. Mikołajow, Paweł s. Jakubow, Sebastjan s. Janow, Szczęsny s. Jakubow, Szczęsny Kukawski s. Pawłow, Wojciech s. Janow 1569 274
- Kukieleczyk Paweł s. Janow ob. Moczydły-Pidaje
- Kukielki ob. Moczydły-Kukielki
- Kula Jakub, Stanisław i Wojciech s. Szczepanowi ob. Żochy, Zadębie
- Kulesza Frącz ob. Trzcieniec, Grędzice
- Kulesze (Culesze) w., z. bielska, par. goniądzka, tykocińska, rajgrodzka¹: Jerzy s. Jana, Piotr s. Jana, Stanisław s. Jana brat Jerzego, Stanisław s. Marcina, Szymon (Simon) s. Stanisława 1569 263
- Kulesze (Culesze) w. par., z. bielska; parafja 257; z Kulesza: Abraham, Maciej s. Jana, Michał, Tomasz 1569 257
- Kulesze-Litwa (Culesze Lithwa) w., z. bielska: Mateusz s. Kazimierza 1569 257
- Kulesze-Wykno, K.-Podawcze, K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne (Culesze, Wilino, Podawcze, Niziołki antiqua, Podlipne) wsie, z. bielska: Abraham, Aleksander s. Wojciecha, Aleksy, Andrzej s. Aleksandra, Andrzej s. Bartłomieja brat Jana 256, Andrzej s. Jakuba 257, Augustyn s. Bartłomieja, Augustyn s. Jana, Augustyn s. Piotra, Brykey (Briccius) s. Grzegorza, Cherubin s. Augustyna, Daniel s. Macieja, Feliks s. Michała, Jakub s. Marcina 256, Jakub s. Wawrzyńca brat Macieja 257, Jan, Jan s. Bartłomieja (dwóch) 256, Jan s. Bartłomieja 257, Jan s. Bohdana, Jan s. Jakuba, Jan s. Macieja, Jan s. Marcina (dwóch), Jan s. Mikołaja, Jan s. Pawła, Jan s. Stanisława (dwóch), Jan s. Szymona, Jan s. Wojciecha 256, Jerzy s. Mikołaja, Józef s. Borka 257, Józef s. Jakuba, Józef s. Jana (dwóch), Kalikst s. Piotra, Kalikst s. Stanisława, Konstantyn s. Pawła, Maciej s. Jana 256, Maciej s. Jana 257, Maciej s. Marcina (dwóch), Maciej s. Michała (dwóch), Maciej s. Mikołaja, Maciej s. Stanisława (dwóch), Maciej s. Szymona, Maciej s. Wawrzyńca, Marek s. Stefana, Michał, Michał s. Augustyna (dwóch), Michał s. Grzegorza (trzech), Michał s. Jana (dwóch), Michał s. Marcina, Michał s. Mi-

¹ Źródła Dziejowe nie podają tej wsi w żadnej z tych parafij.

- chała, Michał s. Stanisława, Michał s. Wojciecha 256, Michał s. Wojciecha Buczyński (Buczinski) 257, Mikołaj, Mikołaj s. Jakuba (dwóch), Mikołaj s. Jana (dwóch) 256, Mikołaj s. Jana 257, Mikołaj s. Macieja (dwóch), Mikołaj s. Olecha, Mikołaj s. Piotra, Mikołaj s. Stanisława, Mojżesz (Moyses) s. Michała, Piotr s. Jana, Piotr s. Stanisława, Przeclaw (Pretslaus) s. Macieja, Rafał s. Stanisława, Stanisław s. Augustyna, Stanisław s. Bohdana brat Jana, Stanisław s. Grzegorza, Stanisław s. Józefa, Stanisław s. Michała (dwóch), Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Serafina, Stefan synowiec Wojciecha, Szymon s. Piotra, Szymon s. Serafina, Szymon s. Wawrzyńca, Tomasz, Tomasz s. Grzegorza, Tomasz s. Macieja, Tomasz s. Piotra, Wacław s. Józefa, Wawrzyniec s. Wojciecha, Wojciech s. Erazma, Wojciech s. Gabryela, Wojciech s. Pawła, Wojciech s. Piotra, Wojciech s. Wojciecha, Wojciech woźny ziemski 256, Zacharjasz s. Borka 257, Zacharjasz s. Stanisława, Zygmunt s. Wojciecha 1569 256; dzierżawca Wiesław (Vieslaus) s. Zygmunta z Wnor 1569 257
- Kuligi, Czeranow (Kulihy Czerenowo) wsie, pow. Drohiczyn: Malcher Kuliski 1569 271
- Kulikówka (Culikowka) w., z. bielska: Feliks s. Bohdana, Jakub s. Szaciły, Łukasz s. Szaciły, Marcin s. Szaciły, Mikołaj s. Bohdana, Piotr 1569 262
- Kulikowo ob. Królików
- Kulwa (Culva, Culwa, Culua, Kutwa, Eukwa) Wolezko (Wolezko, Wolezco, Volezko) bojar litewski przyjęty do rodu Połukoza 1413 54, 57 i przyp., 69 i przyp.
- Kumbold, Kumbolth ob. Rumbold
- Kunaty ob. Wyrozęby, Kunaty
- Kundrzyk (Kunidrzyk) Gawel i Jan ob. Wygonowo
- Kunicka wdowa, żona Bachtijara Moskwicina 1569 319(139)
- Kunidło Mikołaj ob. Paczoszki
- Kuniew (Kunew) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Jeło Semen
- Kuniewski (Kunewskij) Andrzej (Andrej) sędzia ziemski krzemieniecki, poseł woj. wołyńskiego 1569 213(104), 324(140), 341
- Kupietyń (Kupitno) w., pow. Drohiczyn 217(111)
- Kuraka Andrej mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Kurcewicz (Kurcewiczъ) Dmitrej Wasilewiczъ i Michajło kniazie z pow. włodzińskiego 1569 326
- Kurcze w., pow. Drohiczyn: Aleksander s. Szczęsnego, Aleksy Kurcze, Aleksy s. Szczęsnego, Anna została po Macieju, Bartłomiej s. Andrzejow, Bartosz Kurecz, Christof s. Jadamow, Frącz, Krystyna została po Wojciechu, Maciej s. . . ., Maciej s. Szczęsnego (trzech), Marcin s. Michałow, Mikołaj s. Michałow, Paweł s. Michałow, Piotr s. Jadamow, Serafin s. Stanisławow, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Kristofow, Stanisław s. Lenczakow, Stanisław s. Michałow, Stanisław s. Pawłow (dwóch), Szyman s. Bartłomiejow, Wawrzyniec s. Janow, Wojciech s. Szczęsnego 1569 284
- kureniecki ob. Kurzeniec
- Kurlandja (Curlandia) książe 176
- Kuropatwa ob. z Łańcuchowa i Grodzina Jan [Kuropatwa]
- Kurowski Piotr ob. Pniewiska [Kurozwański Iwan Petrykij] podkomorzy krzemieniecki 1569 213(104)
- Kurozwęki (Kurozwanki, Curozwanki, Curozwanki, Curozwanky, Curozwanký, Curozwanky) w., pow. Wiślica woj. Sandomierz: Krzesław (Creslavs) biskup włocławski, kanclerz Król. Pol. 1499—1501 121(73), 124(74), 136, pieczęć z h. Poraj 134(79)
- Mikołaj kasztelan sieradzki 1499, wojewoda lubelski 1501 121(73), 124(74) i przyp., 136, pieczęć z h. Poraj 135
- Stanisław starosta wieluński 1501 138(79)
- Kurpskij Andrej Michajłowicz kniaz, starosta krewski 1569 327
- Kurzelów (Kurzelow) m., pow. Chęciny woj. Sandomierz 19(21)
- Kurzeniec (kureniecki) pow. Oszmiana woj. Wilno dzierżawca ob. Snowski Malcher
- Kurzeniecki (Kurzenieczki) Jerzy staroście piński ob. Kalinówka
- Kurzyny (Kurzini) w., z. bielska: Augustyn s. Jakuba 255, Bartłomiej s. Andrzeja 254/5, Jakub s. Augustyna 255, Jan s. Adama Kruszewski (Cruszewski) 254, Jan s. Andrzeja 255, Marcin s. Andrzeja, Mikołaj s. Andrzeja, Stanisław s. Andrzeja 254, Stefan s. Jakuba, Wojciech s. Andrzeja 255, Zygmunt s. Macieja 1569 254
- Kusie ob. Błonie Wielkie, Kusie
- Kuszulowicz (Kusolowicz, Kussulowicz, Kussulowicz) ob. Wojdyło Kuszulowicz
- Kutno (Cuthno) m., pow. Gostyń woj. Rawa: Andrzej wojewoda rawski 1501 136
- Kutwa ob. Kulwa
- Kuzmir Jacko mieszczanin z m. Łucka 1569 324(140)

- Kuzmir Misko cechmistrz kowalski, złotniczy, ślusarski, rymarski, łuczniczy i siodlarski w Łucku 1569 324(140)
- Kuźma Tomasz s. Maciejow ob. Trzcieniec, Grędzice
- Kwaczanko Sieniuta mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Kwasówka w., pow. Grodno woj. Troki dzierzawca ob. Wojna Wawrzyniec
- Kwilcz w., pow. i woj. Poznań, ob. Kwilecki Kwilecki, na Kwilczu, Franciszek Antoni kasztelan kaliski, deputowany do Konstytucji z prow. wielkopolskiej z Senatu 1791 399
- Kwirczyn ob. Skwierczyn Lacki
- Kyeslynn, Kyeslynu ob. Reszkim
- Kyeszgailo, Kyezgal ob. Kieżgajło
- Kymunt, Kynunth ob. Kimunt
- Kynzgalo ob. Kieżgajło
- Kyovya ob. Kijów
- Kyrnoviensis ob. Kiernów
- Kyszka ob. Kiszka
- Labanez ob. Łabędź
- Labiszyn, Labischin, Labissin ob. Łabiszyn
- Lach Maciej ob. Miłkowice-Jankowice
- Lachowka Moczudły ob. Moczydły-Lachówka
- Lachowski Jakub ob. Harbasy
- Lachy ob. Truskolasy-Lachy
- Lackie ob. Twarogi Lackie
- Laczuchow ob. Łańcuchów
- Ladenka Piotr ob. Księżopole-Jałmużny, Zemły
- Ladislau ob. Władysław
- Lancicia, Lancia ob. Łęczyca
- Lancoschin, Lancosszin ob. Łąkoszyn
- Lanczki, Lanczky ob. Łącki
- Land ob. Łąd
- Langweni, Langweny ob. Lingwen
- Lankoszyn, Lankosin, Lankoschyn ob. Łąkoszyn
- Lanzenicz, Lanzenicze ob. Leżenice
- Lapi, Gosczyki, Wągle, Korczaki, Dembownia ob. Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wągle, Ł.-Korczaki, Ł.-Dębownina
- Lapka ob. Łapka
- Lapusse ob. Łopusy
- Laski ob. Łaski
- Lasko, Lassko ob. Łask
- Laskowskij Jakub z Byleza 1569 322
[Lasocki Krzysztof kasztelan sochaczewski] pieczęć z h. Dołęga 1567 408(94b), 409(94c)
- Lasocki (Lassoczky, Lyasoczki) Stanisław z Brzezina podkomorzy poznański 1501 138(79) i przyp.
- Laszki (Ljaszki) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Mniskowskij Jan; Zakrewskij Krzysztof
- Laszko ob. Łask
- Latosek Stanisław s. Stanisławow ob. Zaremby (pow. Drohiczyn)
- Latowicz m., pow. Czersk woj. Mazowsze starosta ob. Karwicki Stanisław
- Latyczów m. pow., woj. Podole starosta ob. Jazłowiecki Jerzy z Buczacza
- Laurentius ob. Wawrzyniec
- Lazanki, Lazanky ob. Jastrzębiec czyli Łazęki
- Lazuchow ob. Łańcuchów
- Łabeczkie Zalesie ob. Zalesie-Łabęckie
- Łąd (Land) m., pow. Konin woj. Kalisz kasztelan 374; ob. z Karnkowa Jan Polak; Kopydłowski Przedpełk; Przyjemski Wojciech
- Łądze w., pow. Drohiczyn: Jagustyn s. Janow 1569 270
- Lechowicz Jan ob. Popławy
- Leckowicz Jacko ławnik m. Łucka 1569 324(140)
- Lekna, Lekno ob. Łekno
- Leliwa (Leliwy, Lelywa) ród 54, 69 i przyp. — pieczęć z herbem właściciel nieznany (może Kuchmistrzowicz lub Kalenikowicz?, litery MK) 1567 413; właściciel nieznany (litery LM) 1569 336; ob. Gedygołdowicz Sienko; z Granowa Wincenty; [Hlebowicz Stanisław (zapewne)]; Irzykowicz Kasper; Jan z ...; z Jarosławia Rafał; z Jarosławia Spytko; z Leżenie Jadwiga; z Melsztyna Spytko; Moniwid wojewoda wileński (Inw. Zamoj.); Olechnowicz Piotr; Pac Paweł (zachow. fragment zatartej cztero-dzielnej tarczy); Pilecki Jan; Sieniawski Mikołaj; z Tarnowa Jan; z Tarnowa Spytko; Tarnowski Jan Krzysztof; [Tarnowski Stanisław]; Tyszkiewicz Jerzy Wasylewicz; Tyszkiewicz Kalenik; Zabrzeziński Jan — ob. Brochwicz I, Leliwa, Odrowąż, Lis; Dąbrowa, Korczak, Wadwicz, Leliwa; Głodowa, Hipocentaurus, Trąby, Leliwa; Póbóg, Prawdzie (Zaremba?), Leliwa, Poraj
- Lelów m. pow., woj. Kraków starosta ob. Szafraniec Stanisław z Pieskowej Skały
- Lelusz (Leluschius, Lelusch, Lelusszow) albo Piotr wojewoda trocki 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Doliwa 100, 101 (przywieszona zapewne przez Onaczka starostę brzeskiego)
- Lencki ob. Łęcki

- Lenkiewicz Fedor ob. Iphoski Fedor Lenkiewicz
- Leon książę twerski 1393 29(32)
- Leopolis ob. Lwów
- Lepki ob. Lipki
- Lesczyński ob. Leszczyński
- Leśna (Liesznia) w., z. bielska: Bartłomiej s. Macieja, Feliks s. Mikołaja, Feliks s. Pawła, Jakub s. Marcina, Jan s. Marka, Jan s. Romana, Jerzy s. Jana, Maciej s. Bartłomieja, Maciej s. Jana (dwóch), Maciej s. Stanisława, Marek, Mateusz s. Stanisława, Mikołaj s. Macieja, Mikołaj s. Stefana, Sebestjan s. Pawła, Stanisław s. Szymona, Szymon s. Macieja, Urban s. Macieja, Walenty s. Piotra, Wojciech s. Mikołaja 1569 259
- Leśna, Chrzczony (Leszne Chrzczoni) wsie, z. bielska: Rafał Sokołowski (Sokolowski) ksiądz, . . . nus s. Tomasza 1569 261
- Leśne ob. Niwino-Leśne
- Leśniewo (Leszniewo, Liesniewo) w., z. bielska: Andrzej s. Mikołaja, Bartłomiej s. Macieja 255, Bartłomiej s. Marka, Jan s. Jana, Jan s. Macieja, Jerzy 254, Łukasz s. Jana 255, Maciej s. Jana 254, Maciej s. Mikołaja 255, Mikołaj s. Bernarda 254, Stanisław s. Macieja 255, Stanisław s. Wojciecha 254, Wojciech s. Macieja 1569 255
- Leśniowski (Lessniowski, Leśniewski, Lessniewski, Liesniowski, Liesniewski) Jan podczaszy (cześnik) lwowski, starosta i dzierżawca dołński, sekretarz i dworzanin królewski 1566—69, poseł Zygmunta Aug. i panów rad kor. na sejm lit. w Brześciu 1566 188(93), 195 przyp., 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 307, 318, 372 przyp., 404(92 a), 405/6(93 a)
- Lesota Aleksandro szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Leszczka w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Maciejow, Andrzej s. Kristofow, Andrzej s. Wojciechow, Bartosz s. Stanisławow, Florjan s. Maciejow, Jan s. Marcinow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Walentego, Maciej s. Jakubow, Maciej s. Szczęsnego, Mikołaj s. Jakubow, Mikołaj s. Marcinow, Paweł s. Piotrow, Piotr s. Kristofow, Piotr Strzelicz 1569 275
- Leszczka, Mikulicze, wsie, pow. Drohiczyn: Idzi Leszczyński, Jan s. Pawłow, Jerzy s. Mikołajow, Stanisław s. Andrzejow, Warzyniec s. Andrzejow 1569 293
- Leszczka, Pierlejewo (Pierlewo) wsie, pow. Drohiczyn: Baltyzar s. Bartoszow, Idzi s. Jadamow, Jakub s. Bartoszow, Jan s. Janow, Jan s. Maciejow, Jan s. Piotrow, Jan s. Stanisławow, Jędrzej s. Jadamow, Maciej s. Mikołajow, Mikołaj s. Bartoszow, Paweł s. Stanisławow, Rafał s. Pawłow, Stanisław s. Pawłow, Szczęsny s. Bartoszow, Szczęsny s. Janow, Szymon s. Mikołajow, Wojciech s. Lenartow 1569 277
- Leszczyc, Pomian, Ogończyk, Odrowąż, pieczęć z herbami, ob. Krotoski Jan
- Leszczyński Idzi ob. Leszczka, Mikulicze; — Rafał s. Pawłow ob. Koski
- (Leszczyński), z Leszna, Rafał starosta radziejowski, poseł woj. poznańskiego 1569 340, pieczęć z h. Wieniawa 334
- Leszne Chrzczoni ob. Leśna, Chrzczony
- Leszne ob. Niwino-Leśne
- Leszniewo ob. Leśniewo
- Leszno m., z. wschowska woj. Poznań, ob. Leszczyński
- Letinskij Iwan woźny pow. włodzimierskiego 1569 326
- Iwan Jackowicz (Jaczkowicz) szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326, 327
- Letynski Hrynko ataman miedziakowski (myziakowski) 1569 320
- Lewart, pieczęć z herbem, ob. Firlej Jan z Dąbrowicy; Firlej Mikołaj
- Lewicki (Lewiczki) Andrzej ob. Turośń
- Lewki, Zalesie, wsie, z. bielska: Jan 1569 308(137)
- Leżenice (Lanzenicz) w., pow. Warka z. czerska woj. Mazowsze: Jadwiga, pieczęć z h. Leliwa 1413 51
- Leżenice (Lanzenicze) może: w., pow. Warka z. czerska woj. Mazowsze: Jan kasztelan santocki 1432 74(52), 75
- Łęcki (Lencki) Łukasz łóżniczy królewski i starosta wolpiński 1569 206 przyp., 307, 318, 372 i przyp.
- Licheń (Lichin, Lychin, Lichni) i Gosławice (Goslawycze) wsie, pow. Konin woj. Kalisz: Jan wojewoda brzesko-kujawski 1432—38, poseł Jagielly na Litwę 1432 76, 83, 89, 98, 112 i przyp., pieczęć z h. Godziemba 84(58), 95
- Lichina Lewko i Lichina Maciej ob. Łazowo
- Liczemień, Granne, wsie, pow. Drohiczyn: Zofja Golińska 1569 266
- Lida (Lyda) m. pow., woj. Wilno 15 dzierżawca ob. Ilinicz Jerzy; Kiszka Stanisław poseł powiatu ob. Dowgird Szadzibor; Huba Szczęsny Augustynowicz starosta ob. Dowojnowicz Olechno starosta, marszałek i dzierżawca ob. Pietraszkiewicz Stanisław
- Liesniewo ob. Leśniewo

- Liesniewski, Liesniowski ob. Leśniowski
 Liesznia ob. Leśna
 Ligęza (Liganza, Lyganza) Jan wojewoda łęczycki 1401—13 46, 48(45), 71 i przyp. — Mikołaj z Bobrku kasztelan zawichojski, starosta biecki i żydaczowski 1569 195, 206 i przyp., 206/7, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Połukoza 332/3
 Linewskij Jakimъ z Kołpytowa 1569 326
 Lingwen (Lingwenis, Lingweny, Lingueny, Lingwen, Lihweny, Langweni, Langweny, Łyhweni) albo Semen (Semon, Siemon, Syemon, Simon) książę litewski, brat króla Władysława 1385—89, gubernator Wielkiego Nowogrodu 1389 3(1), 16, 23(25), 24(26, 27), 25(27, 28), 401, pieczęć (opis Narnszewicza) 24(27)
 Linków (lingowski) pow. Upita woj. Troki starosta ob. Wołowicz Benedykt
 Linowski Aleksander poseł woj. krakowskiego, deputowany z prow. małopolskiej do Konstytucji 1791 399
 Lipieński (Lipienski) Wawrzyniec s. Andrzejów ob. Raczyno
 Lipiny w., pow. Drohiczyn: Gabrjel s. Andrzejów, Jadam s. Mikołajów, Lenart s. Stanisławów, Maciej s. Mikołajów, Mikołaj s. Serafinów, Serafin s. Hieronimów, Serafin s. Mikołajów, Wit Lipieński s. Stanisławów 1569 287
 Lipiny w., pow. Drohiczyn (zapewne L. drugie, odrębne od poprzednich): Aleksy s. Serafinów, Hieronim s. Serafinów, Jadam s. Janów, Jan s. Mikołajów, Maciej s. Serafinów, Sebestjan s. Stanisławów, Wawrzyniec s. Andrzejów 1569 294
 Lipki (Lepki) w., pow. Drohiczyn: Ambroży Wszolek, Andrzej Szeliga, Andrzej Wszolek, Biernat Porodziej, Erazmy Szeliga, Jagustyn Lipka, Jan Borowczyk, Jan Chudzik, Jan Falek, Jan Kościeszka, Jan Łoj, Jan Porodziej, Jan Skonieczny, Jan Szeliga, Jan Szklarz, Jan Wszolek, Jerzy Christofow, Jozef Piguła, Maciej Lipka, Maciej słuźebny ... „, Maciej Wyszemierski (Wyszemirski), Paweł Szeliga, Piotr Porodziej, Roslan Porodziej, Salomon Wszolek, Sobiestjan Falek, Stanisław Bartoszek, Stanisław Buczko, Stanisław Wyszemierski (Wyszemirski), Walenty Łoj, Walenty Szeliga, Wit Lipka, Wojciech Lipka woźny, Wojciech Łoj 1569 284
 Lis Klemens (Clemens dictus Lis) pieczęć z h. Lis 1433 85
 — (lps) ob. Sunigajło
 Lis (Lisy, Lysy, Lyssowe) ród 54, 69 i przyp. — pieczęć z herbem ob. Fiedor (Fedko) Sunigajłowicz; Kościenowicz Jerzy; z Kozichłów Krystyn; Lis Klemens; Sapięha Mikołaj; Sapięha Paweł Iwanowicz; Sunigajło; Świrski Jan Bolesławowicz; Świrski Kryk; Świrski Łukasz Bolesławowicz; Świrski Roman
 — ob. Brochwicz I, Leliwa, Odrowąż, Lis
 Lisakowski ob. Łysakowski
 Lisiecki Bartosz s. Kristofow ob. Liski
 Liski w., pow. Drohiczyn: Barbara żona Piotra Kruszewskiego, Barbary dziatki 285, Bartosz Lisiecki s. Kristofow 278, Bartosz s. Marcinów, Jakub s. Mikołajów 285, Maciej s. Jędrzejów, Mikołaj s. Andrzejów 270, Paweł s. Mikołajów, Piotr Kruszewski 285, Sobiestjan s. Jędrzejów 270, Wawrzyniec s. Stanisławów 1569 285
 Lisków, prawdop.: Liszków, nad Niemnem, woj. Troki
 dzierzawca ob. Tyszkiewicz Wasyl
 Lisza ob. Liza
 Litawor (Littaor, Lithaor, Lytaor) Jan starosta, marszałek i dzierzawca nowogrodzki 1499 128 i przyp., pieczęć z h. Odrowąż 126; por. Chreptowicz
 Litwa (Litewskie Wielkie Księstwo, Litwania, Lithwania, Lithuania, Lythwania, Litvaniae magnus ducatus) — passim chorąży ob. Dowgiało; Wojciech Janowicz chorąży nadworny ob. Rahoza Wasilej chorąży wielki (vexillifer m. ducatus Litvaniae) ob. Jan s. Lwa
 deputowany do Konstytucji z Senatu ob. Plater Kazimierz Konst.
 — poseł inflancki ob. Weyssenhoff Josef
 — poseł nowogrodzki ob. Chreptowicz Adam Litawor
 generał artylerji ob. Sapięha Kazimierz
 hetman polny ob. Sanguszko Roman
 hetman wielki (najwyższy) ob. Chodkiewicz Hrehory Aleksandrowicz
 kanclerz, pieczętarze 375(152), 385(161)
 kanclerz (najwyższy) ob. Gasztołd; Radziwiłł Mikołaj [Czarny]; Radziwiłł Mikołaj [Rudy]; Radziwiłłowicz Mikołaj
 koniuszy (magister equorum curiae) ob. Chreptowicz Marcin Bogdanowicz
 krajezy ob. Janusz Aleksandrowicz; Kiszka Jan
 książę ob. Dymitr Olgierdowicz; Korybut Dymitr; Lingwen Semen; Michał Kiejstutowicz; Skirgiello; Swidrygiello; Zygmunt Kiejstutowicz; — por. Litwa, wielki książę

- Litwa: księżna ob. Anna żona Witolda
 kuchmistrz ob. Olechnowicz Piotr
 łowczy ob. Chreptowicz Jan albo Wasyl Bogdanowicz
 marszałek dworu wielkiego księcia, potem JKMcI (królewski, hospodarski) ob. Czupurna Stanisław; Gedygöld; Ilinicz Jerzy; Jan s. Lwa; Jan Mikołajowicz; Kimontewicz Pac; Kiszka Stanisław; Kłoczek Wojciech; Koziański Michał; Kuczuk Wojciech; Maliński Michajło; Mylskij Olizar Kirdij; Ostrowicki Paweł; Pałuski Jan; Piotrowicz Jan; Rumbold; Sapieha Mikołaj; Snowski Malcher; Świrski Jan Bolesławowicz; Świrski Łukasz Bolesławowicz; Szymkowicz Jan; Taborowicz Bartłomiej; Tyszkiewicz Kalenik; Wahanowski Aleksander; Wołczek Jan; Zabrzeziński Stanisław; Zahorowski Piotr; Zahorowski Wasilej
 marszałek konfederacji ob. Sapieha Kazimierz
 marszałek litewski, wielki i nadworny 375(152), 376(155), 377, 386(162), 390(169), 391, 393, 395(174), 396, 397(175, 176), 398(176)
 marszałek nadworny ob. Gliński Michał; Ościkowicz Grzegorz; Radziwiłł Mikołaj Krzysztof; Wołowicz Eustachy
 marszałek wielki (ziemi litewskiej, największy) ob. Chodkiewicz Jan; Radziwiłł Mikołaj [Czarny]; Radziwiłł Ościkowicz; Zabrzeziński Jan
 mostowniczy (pontium curator) ob. Sowka Iwan
 ochmistrz (magister curiae) ob. Kłoczek Wojciech
 pisarz dekretowy ob. Jeleński Jan
 pisarz wielki ob. Naruszewicz Adam
 pisarz wielkiego księcia, JKMcI (hospodarski) ob. Drzewiński Bazyli; Fiedor Januszewicz; Haraburda Michajło; Naruszewicz Mikołaj; Naruszewicz Stanisław; Sawicki Maciej; Wojna Wawrzyniec
 pisarz i referendarz ob. Naruszewicz Stanisław
 podczaszy (pincerna, subpincerna) ob. Kiszka Mikołaj z Ciechanowca; Radziwiłłowicz Mikołaj Mikołajowicz
 podkanclerzy 375(152); ob. Chreptowicz Joachim; Wołowicz Eustachy
 podkomorzy ob. Radziwiłłowicz Piotr
 podskarbi 375(152)
 podskarbi nadworny ob. Wojna Wawrzyniec
- Litwa: podskarbi ziemski ob. Naruszewicz Mikołaj
 podstoli ob. Wasyl s. Leona książę sekretarz w. księcia (JKMcI) ob. Agryppa Wenclaw; Obryński Andrzej Iwanowicz
 stolnik ob. Dorohostajski Mikołaj Olechnowicz
 wielki książę (księżę wielkie, najwyższe, książę wielki, dux, princeps magnus, summus) ob. Aleksander; Henryk; Jan Olbracht; Kazimierz; Stanisław August; Stefan; Witold; Władysław III; Władysław IV; Władysław Jagiełło; Zygmunt Kiejstutowicz; Zygmunt III; Zygmunt August
 Litwa (Lithwa) ob. Kulesze-Litwa
 Litwini (Litewski naród, Litwani, Lituani, Lithvani) panowie, bojarzy, stany — passim
 Liw m., stol. ziemi, woj. Mazowsze kasztelan 374
 pisarz ziemski ob. Ławski Wielisław
 Livonia ob. Inflanty
 Liza (Lisza) w., z. bielska: Stanisław Rytel (Rithel) 1569 239
 Ljachowskij Iwan szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
 Ljaszki ob. Laszki
 Ljubaczow ob. Lubaczów
 Ljubeze ob. Lubez
 Ljubeckaja ob. Lubecka
 Ljubeckij ob. Lubecki
 Ljublin, Ljubłin ob. Lublin
 Ljubortowicz ob. Fiedor Lubartowicz
 Lodza ob. Łódzia
 Loiewo ob. Łojewo
 Lokniczki ob. Łoknicki
 Lomsa, Lomza ob. Łomża
 Lopaczin ob. Łopatyn
 Lopienie ob. Łopienie
 Lopienski ob. Łopieński
 Los Iwan ławnik m. Włodzimierza 1569 328(142)
 Loska Maczko s. Decza ob. Bańki (z. bielska)
 Lozynski ob. Koziański Michał
 Lubaczów (Ljubaczow) m., pow. i woj. Bełż kasztelan 374; ob. Łysakowski Mikołaj
 Lubart (Lwbart) [Gedyminowicz książę łucki i włodzimierski] 35
 Lubartowicz ob. Fiedor Lubartowicz
 Lubecka (Lubiecka, Ljubeckaja) Anna z Rogowa księżna 1569 266
 — Hanna księżna małżonka Mikołaja Charlińskiego 1569 375(153)
 — Olena Iwanowaja kniahini z Lubcza 1569 323
 Lubecki (Ljubeckij) Hrihorej syn Oleny Iwanowej L. 1569 323

Lubecz (Ljubcze) m., woj. Kijów, ob. Lubecka
Olena Iwanowaja

Lubhard, Lubhardi ob. Fiedor Lubartowicz
Lubicz, pieczęć z herbem, ob. Łysakowski
Jakub; Łysakowski Jan; Łysakowski Mi-
kołaj; Sawicki Maciej; Zółkiewski Sta-
nisław

Lubiecka ob. Lubecka

Lubin (Lvbin, Lubyn, Lubino, Lubyno) w.,
pow. lipnowski nad jez. Kikoł: Andrzej
podkomorzy dobrzyński, podskarbi Król.
Pol. 1433—38 89, 99 i przyp., 113(65),
pieczęć z h. Ogończyk 85

Lubin (Łubino) w., z. bielska: dzierzawca Ma-
ciej s. Piotra z Szredzińska 1569 259

Lubin (Lubino), Bodaki, wsie, z. bielska:
Jan s. J. . ., Krzysztof (Christopherus) s.
. . ., Mateusz, Michał s. Stanisława, Niko-
dem s. Piotra, Paweł s. Stanisława, Sta-
nisław s. Macieja 1569 245

Lublin (Lublyn, Ljublin, Ljubłin) m. i gród,
stol. woj. 4(2), 48(45), 68 przyp., 69, 73,
75, 77(54), 189(94), 190—195, 196(97),
197, 201, 205, 207(97), 208, 209(98),
210, 211(101, 102), 212(103), 218, 222,
224, 225 przyp., 227(115, 116), 228(118),
229(119), 230(120, 121), 231(122, 123),
232(124, 125, 126), 233(127, 128), 234
(129), 235, 236(130) przyp., 297(133),
299, 301, 304, 309, 311, 312, 314, 320,
326, 327, 328(142), 339, 341, 342, 345,
347, 355—357, 362, 365—367, 369, 370,
373(152), 375(154), 376(154), 377, 378
(155, 156), 379, 380(156, 157), 381, 382,
383(158, 159), 384(159), 385(161), 386
(163), 387(164, 165), 388(166), 389(167,
168), 390(169), 400, 404(92 a), 406(93 a),
407

biskup (chełmski i lubelski) ob. Skarszew-
ski Wojciech

kasztelan 374; ob. z Bogumiłowic Mi-
chał; Kmita Piotr; z Oleśnicy Dobie-
sław; Stupecki Stanisław; ze Szczeko-
cin Jan

poseł województwa ob. Firlej Mikołaj z Dą-
browicy; Kaszowski Piotr z Wysokiego;
Zieliński Adam

sędzia ob. z Suchodołów Mikołaj

starosta ob. z Charbinowic i Ogródzieńca
Włodko; z Ostrowa Mikołaj

wojewoda 373(152); ob. Firlej Jan z Dą-
browicy; z Kurozwęk Mikołaj

wojski ob. z Podgrodzia Piotr

Lubnica (Lubnicza, Łubnica) w., pow. i woj.
Łęczyca: Marcin kasztelan brzeziński 1413
71 i przyp.

Lubowicki Stanisław ob. Bańki, Lubowicz; —
Wojciech ob. Klepacze

Lubowicz w., pow. Drohiczyn: Piotr s. Mi-
chałow 296, Rafał s. Rafałow, Stanisław
s. Jadamow 268, Stanisław s. Jakubow,
Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Woj-
ciechow 296, Wawrzyniec s. Jurjego 1569
268

Lubowicz-Byzie w., pow. Drohiczyn: Jabram
Lubowicki s. Szczepanow, Jagustyn s. Szcze-
panow 292, Jan s. Bartoszew 296, Jan s.
Piotrow, Mikołaj s. Piotrow, Sebestjan s.
Piotrow 292, Stanisław s. Pawłow 296,
Wojciech s. Dominikow 1569 292

Lubowicz, Kuczyn (Kuczyno) wsie, pow. Drohi-
czyn: Andrzej s. Pawłow, Baltyzar s. Ja-
bramow, Banaś s. Marcinow, Jan s. Jaku-
bow, Jan s. Jurjego, Jozef s. Maciejow,
Mikołaj s. Jabramow, Rafał s. Jabramow,
Stanisław s. Jakubow, Szczesny s. Jurjego,
Walenty s. Jakubow, Więclaw s. Jabramow,
Wojciech s. Jakubow 1569 293

Lubowicz ob. Bańki, Lubowicz

Lubraniec (Lubranecz, Lubranecz, Ludbrancz,
Ludbrank) m., pow. Kruszwica woj. Brześć
Kujawski: Andrzej [z Lubrańca] prepozyt
włocławski, pieczęć z h. Godziemba 1413 51
— Andrzej sędzia brzesko-kujawski 1413—34
72(51) i przyp., 74(52), 75, 99

— Mikołaj wojewoda kaliski 1501 136

Lubrański (Lvdbranski) Jan biskup poznański
1499—1501 121(73), 136, pieczęć z h.
Godziemba 134(79)

Lubyn ob. Lubin

Lucas ob. Łukasz

Luceoria ob. Łuck

Luczaye ob. Łuczaje

Luczko, Luczka, Luczsko ob. Łuck

Ludbrancz Ludbrank ob. Lubraniec

Lugowski ob. Ługowski

Lukawicza ob. Łukawica

Lukomlensis ob. Łukomla

Lutomirski (Lvtomirski) Jan [kasztelan sie-
radzki], pieczęć z h. Jastrzębiec 1567
408(94 b), 409(94 c)

Lwbart ob. Lubart

Lvbin ob. Lubin

Lvdbranski ob. Lubrański

Lwów (Leopolis) m., stol. woj.

arcybiskup 373(152); ob. Andrzej Róża;

Jan [Odrowąż] (w tekście błędnie Michał)

arcybiskup-elekt ob. Jan [Rzeszowski]

kasztelan 374; ob. z Chodcza Stanisław;

Herbert Stanisław z Felsztyna; Kierde-

jowicz Hriczko

podczaszy (cześnik) ob. Leśniowski Jan

Lwów: wojewoda ob. Mężyk Jan z Dąbrowy;
ze Sprowy Piotr Odrowąż; — por. Ru-
skie województwo: wojewoda

Lyasoczki ob. Lasocki

Lychin ob. Licheń

Lyda ob. Lida

Lyganza ob. Ligęza

Lyssakowski ob. Łysakowski

Lyssowe, Lysy ob. Lisy

Lytaor ob. Litawor

Lythwania ob. Litwa

Lyvonja ob. Inflanty

Łabęckie ob. Zalesie-Łabęckie

Łabędź (Łabęcie, Łabedź, Labancz) albo Skrzyń-
scy (Skrzinscy, Skrzinscy, Skrinscy, Skrzyn-
szy, Skryńscy) ród 54, 69; — pieczęć
z herbem ob. [Dunin Andrzej (może)];
Raczko Tabutowicz; Rajcki Kasper; ze
Skrzyńska Dzierław; Steczko Jan; Talwosz
Mikołaj; pieczęć z herbami Łabędź i Po-
łukoza ob. Szemiot Melchior

— ob. Kościeszka, Pogoń, ... Łabędź, Kor-
czak

Łabiszyn (Labiszyn, Labischin, Labissin) m.,
pow. Keynia woj. Kalisz: Maciej woje-
woda brzesko-kujawski 1413 71 i przyp.

Łachi ob. Truskolasy-Lachy

Łada, pieczęć z herbem, ob. Trąbski An-
drzej z Noskowa; Trąbski Florjan z No-
skowa

Łańcuchów (Laczuchow, Laczucdow, Lazuchow)
i Grodzin (Grodzina) wsie, pow. i woj.
Lublin: Jan [Kuropatwa] kasztelan zawi-
chojski 1413 71 i przyp., pieczęć z h.
Śreniawa 51

Łapka (Lapka) Stanisław komornik i łożniczy
JKMci 1569 212(104), 215(106, 107),
216(109), 217(110)

Łapy (Łapi) w., z. bielska: Adam s. Marka,
Andrzej s. Marka, Maciej s. Marka, Marcin
s. Marka, Mateusz s. Marka, Michał, Mi-
chał s. Wojciecha, Mikołaj s. Jana, Miko-
łaj s. Wojciecha, Piotr s. Tomasza, Serafin
s. Piotra, Stanisław s. Jana, Stanisław s.
Wojciecha 1569 259; dzierżawca Marcin
s. Stanisława Warpech 1569 259

Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wągle, Ł.-Korczeni, Ł.-
Dębowa (Lapi, Gosczeni, Wągle, Korczeni,
Dębownia) wsie, z. bielska: Adam 258,
Andrzej s. Tomasza 257, Andrzej s. Woj-
ciecha, Bartłomiej s. Tomasza, Eljasz (Ilias)
s. Macieja, Feliks, Feliks s. Jakuba, Feliks
s. Marka 258, Feliks s. Mikołaja 257,
Grzegorz s. Klemensa, Grzegorz s. Marka
(dwóch), Jakub s. Tomasza, Jan s. Filipa,

Jan s. Macieja 258, Jan s. Piotra 257,
Jan s. Stanisława 258, Jan s. Stefana 257,
Jan s. Stefana, Józef s. Jana 258, Józef
s. Macieja 257, Józef s. Wojciecha, Kasper
s. Marka 258, Leonard s. Macieja 257,
Maciej s. Jana, Maciej s. Kaspra 258, Ma-
ciej s. Mikołaja 257, Maciej s. Pawła,
Marcin, Marek, Marek s. Klemensa 258,
Michał, Michał s. Filipa, Michał s. Macieja
257, Michał s. Tomasza 258, Michał s. Woj-
ciecha (dwóch) 257, Mikołaj (dwóch) 258,
Mikołaj s. Aleksandra 257, Mikołaj s. Ale-
ksandra, Mojżesz s. Michała 258, Paweł
257, Paweł s. Jakuba Gosczig 258, Paweł
Korczak (Korczak) woźny ziemski 257,
Paweł s. Pawła Paweł s. Stanisława, Piotr
s. Jakuba Gosczig 258, Rafał s. Tomasza
257, Sebestjan, Sebestjan s. Pawła, Sera-
fin, Serafin s. Marcina 258, Stanisław s.
Bartłomieja 257/8, Stanisław s. Bartłō-
mieja, Stanisław s. Jakuba 258, Stanisław
s. Macieja (dwóch), Stanisław s. Serafina,
Stanisław s. Tomasza 257, Tomasz, To-
masz s. Michała 258, Tomasz s. Wojcie-
cha brat Michała 257, Wojciech s. An-
drzeja 258, Wojciech s. Jana, Wojciech
s. Macieja 257, Wojciech s. Macieja, Woj-
ciech s. Tomasza brat Bartłomieja, Zygmunt
s. Wojciecha 1569 258

Łask (Lasko, Lassko, Laszko) m., pow. Szadek
woj. Sieradz: Jan kanclerz gnieźnieński,
dziekan włocławski, kanonik krakowski,
prepozyt kruszewicki, sekretarz królewski
1501—02 138(79) i przyp., 149(84),
151(85), 153

— Jarosław wojski sieradzki 1501 138(79)
i przyp.

Łaski (Laski) Mikołaj krajczy stołu królew.,
starosta malborski i krasnostawski 1569
195 przyp., 206 przyp., 207(97), 226
i przyp., 307, 318, 372 i przyp.

— Olbracht (Olbrycht, Albertus) wojewoda
sieradzki 1569 195, 206, 225 przyp.,
226, 307, 311, 318, 323, 339, 371, pie-
częć z h. Korab 332

Ławrów w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Cja-
tikaja Marja

[Ławski Stanisław wojewoda mazowiecki], pie-
częć z h. Pomian 1566—67 405, 408(94b),
409(94c)

Ławski Wielisław pisarz ziemski liwski, poseł
woj. mazowieckiego 1569 341

Łazęki (Lazanki, Lazanky) ob. Jastrzębiec

Łazowo w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Jaku-
bow, Andrzej Kalny, Andrzej Omieninczyk,
Andrzej Tirski, Andrzej woźny ziemski,

- Borys Hołubka, Chwietko Siesiewicz, Dorosz Krzipko, Hawryło Sienkow, Hawryło s. Sierhejow, Hrin Krzipko, Ihnat s. Iliasow, Iwan Dussal, Iwan Krzipko, Iwan Lewoniewicz, Iwan s. Sierhejow, Jacko Gula, Jacko Prociowicz, Jadam Kobusz Andrzejow, Jakub Smoła, Jan s. Jakubow, Jan Szyło pop, Jurgi Lewoniewicz, Kaliksty Raczkow, Klimek s. Smolin, Klimek Tarassowicz, Kocz, Lacz s. Chwietkow, Lewko Lichina, Łukasz Spadek, Maciej Kowalczyk, Maciej Lichina, Marek Sierhejow, Michno Prociowicz, Miško Rydwańczyk, Onucz Sienkow, Ostasz Sienkow, Prokop Lewoniewicz, Sak s. Hlebow, Stanisław brat Macieja Lichiny, Steczko, Steczko Kopka, Szczęsny Kobusz, Waško s. Moncin, Waško Prociowicz, Waško s. Sierhejow, Wołosz 1569 275
- Łazowo, Padarew (Paderewo) wsie, pow. Drohiczyn: Jadam Kobusz 1569 275
- Łazowski Jerzy ob. Oględy
- Łazy ob. Dąbrowa Długa-Łazy, Dziecioły
- Łącki (Lanczki, Lanczky) Jan prałat i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
- Łąkoszyn (Lankoszyn, Lancoschin, Lancosszin, Lankosin, Lankoschyn) m., pow. i woj. Łęczyca: Jan kasztelan łęczycki 1401 — 13 46, 71 i przyp., pieczęć z h. Rola 45
- Łekno (Lekno, Lekna) m., stol. z. pałuckiej, pow. Keynia woj. Kalisz: Trojan sędzia kaliski 1434 99 i przyp., pieczęć z h. Topor (prawdop. Trojana) 95
- Łempice (Łępice) ob. Gałki, Łempice
- Łempice (Łęmpice) Starawieś w., pow. Drohiczyn: Baltyzar s. Florjanow, Jan, Jan s. Lenartow, Jan Łempicki s. Maciejow woźny ziemski drohicki, Stanisław s. Janow, Tomasz s. Mikołajow, Trojan s. Stanisławow 1569 269
- Łęczyca (Lancicia, Lancia, Łuczica) m., stol. woj. 18(20); ziemia w tytuł. królów pol. — passim
- chorąży ob. z Oporowa Piotr
- cześnik ob. Ponętowski Jakub; Stanisław; Strikowski (= Strykowski?) Piotr kasztelan 374; ob. z Łąkoszyna Jan; Malski Wojciech; z Zakrzyna Andrzej
- łowczy ob. Mściszko
- podkomorzy ob. Bielawski Stanisław z Dobrzelina
- podśędek ob. z Wróblewa l. Wróblowa Andrzej
- podstoli ob. Jastrzębiec Mikołaj
- poseł województwa ob. Dembowski Tomasz; Ponętowski Jakub; Ponętowski Walenty
- Łęczyca: proboszcz (praepositus) ob. Borukowski Jan; Myszkowski Piotr z Mirowa sędzia ziemski ob. Dembowski Tomasz; z Tura Adam; z Tura Piotr starosta ob. Dembowski Andrzej stolnik ob. Ponętowski Walenty wojewoda 373(152); ob. z Borysławic Ściabor; Ligęza Jan; Malski Wojciech; Myszkowski Piotr; Sierakowski Jan wojewodzie ob. Kościelecki Łukasz wojski ob. z Piasku Dadzbog
- Łęczycki ob. konarski łęczycki kasztelan
- Łępice ob. Łempice
- Łódzia (Lodza) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. z Bnina Piotr; z Bnina Wojciech; Mieczysz Wilczkowicz; Tomicki Jan
- Łoj Jan, Walenty i Wojciech ob. Lipki
- Łojewo (Loiewo) w., z. bielska¹: Andrzej, Benedykt s. Stanisława, Filip, Florjan s. Wojciecha, Jakub, Jakub s. Bartłomieja, Jakub s. Wojciecha brat Macieja, Jan s. Eljasza brat Wawrzyńca, Jan s. Marka, Jan s. Pawła, Jan s. Stanisława, Leonard Karwowski (Carwowski), Łazarz s. Jana, Maciej s. Jana, Maciej s. Stanisława brat Marcina, Maciej s. Wojciecha, Marcin s. Stanisława, Mateusz s. Jana, Michał s. Stanisława, Mikołaj s. Wawrzyńca, Stanisław s. Hieronima Sienicki (Sieniczki), Szymon s. Wacława, Wawrzyniec s. Eljasza, Wawrzyniec s. Trojana dzierżawca w Milewie, Wojciech s. Stanisława 1569 263
- Łoknicki (Lokniczki) Florjan s. Jana i Jan ob. Szumki
- Łomazy (Łomaski) m. na granicy Podlasia, woj. Brześć Litewski
- starosta ob. Tarło Jan ze Szczekarzowie
- Łomża (Lomza, Lomsa) m., stol. pow. i ziemi, woj. Mazowsze 159, 170
- Łopatyn (Lopaczin) z. bełzka, odstąpiony Koronie przez Litwę 1432 80, 88, 93, 98, 104
- Łopienie (Lopienie) w., z. bielska: Andrzej s. Macieja 241, Andrzej s. Wojciecha, Augustyn s. Wawrzyńca, Jan s. Erazma, Jan s. Jerzego, Jan s. Mikołaja, Jan s. Pawła 240, Jan Skłodo (Skłodo) woźny ziemski 241, Jan s. Stanisława, Jan s. Wojciecha, Józef s. Jana 240, Klemens s. Macieja, Krzysztof (Christopherus) s. Leonarda 241, Marcin s. Stanisława, Mikołaj s. Jakuba,

¹ Tekst w tem miejscu uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tej wsi niepewna.

- Mikołaj s. Jana, Mikołaj s. Wojciecha 240,
Stanisław s. Macieja Maruszewski 241,
Stanisław s. Mikołaja, Stanisława s. Mar-
cina Sasin pasierbowie małoletni 240,
Wawrzyniec s. Leonarda brat Krzysztofa
241, Wojciech s. Andrzeja, Wojciech s.
Stanisława 1569 240; dzierżawca Stani-
sław s. Jana z Piekut, Stanisław s. Marcina
Sasin 1569 240
- Łopieński (Lopienski) Józef s. Jana ob. Grochy
Łopusy (Łopuse, Lapusse) w., pow. Drohi-
czyn: Bartosz s. Jakubow, Jakub s. Mar-
cinow, Jakub s. Stanisławow 268, Jakub
s. Szczepanow 269, Jan s. Stanisławow,
Kasper s. Janow, Mikołaj s. Markow, Sta-
nisław s. Wojciechow, Szyman s. Stani-
sławow, Wawrzyniec s. Piotrow, Wojciech
s. Stanisławow, Wojciech s. Wojciechow
1569 268
- Łoś Chrczon z Krzywonogi kasztelan wyszo-
grodzki 1569 226
- Łosice m., pow. Mielnik woj. Podlasie
dzierżawca ob. Hincza Aleksander
- Łowczowski Stanisław Dobek sędzia kamie-
niecki, poseł woj. podolskiego 1569 341,
pieczęć z h. Gryf 334
- Łoza Stanisław woźny ziemski drohicki 1569
266
- Łozy w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Maciejow
(dwóch), Andrzej s. Serafinow, Bartosz s.
Jeronimow, Jakub s. Andrzejow, Jeronim
s. Wawrzyńcow (dwóch), Jerzy s. Wa-
wrzyńcow, Jozef Łoza, Maciej s. Janow,
Mikołaj s. Maciejow, Stanisław s. Maciejow,
Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Wa-
wrzyńcow, Więclaw s. Mikołajow 1569 292
- Łubino ob. Lubin
- Łubnica ob. Lubnica
- Łuck (Luczko, Luczka, Luczsko, Luceoria,
Łucęsk, Łuckij khrod) m. i gród, stol.
woj. 12(15), 13(16), 14(17), 21(23), 80,
88 i przyp., 93, 97, 104, 109, 110(64),
298, 321(140), 323, 325(141), 326,
329(144), 330(145, 146), 331(146), 375
(153); powiat 213(104), 320, 321(140),
323, 325(141), 326, 328(143), 329(143,
144)
- biskup 373(152); ob. Andruszewicz Jan;
Andrzej; Jan; Wierzbicki Wiktoryn
biskup-nominat ob. Wierzbicki Wiktoryn
burmistrz ob. Łukaszewicz Wasilej
cechmistrz ob. Hrinewicz Klim cechmistrz
krawiecki i kuśnierski; Kuzmir Misko
cechmistrz kowalski, złotniczy, ślusarski,
rymarski, łuczniczy i siodlarski; Sapo-
nowicz Misko cechmistrz szewski
- Łuck: chorąży ob. Wołyń: chorąży
kasztelan, kasztelanowa ob. Wołyń: kaszte-
lan, kasztelanowa
książę ob. Fiedor Lubartowicz; Witold
księżna ob. Anna żona Witolda
ławnik (prisjażnik) miejski ob. Andriewicz
Dmitr; Andriewicz Jan; Dubowjaka
Petr; Jurewicz Chwedor; Leckowicz
Jacko; Maksimowicz Samojło; Stepano-
wicz Jacko
- mieszczanie (pospolstwo meszczan) 1569
324(140)
- namiestnik ob. Fiedor Danilewicz ksiązę
ostrogski
- ormianie 1569 324(140)
- pisarz grodzki ob. z Beresteczka Fedor
Rusin
- pisarz miejski ob. Wankowicz Bohusz
pisarz wójtowski ob. Pawłowicz Iwan
pisarz ziemski ob. Koryteński Michajło
podkomorzy ob. Serbin Michajło
podsedek ziemski ob. Sokolski Ostafi
podstarości ob. Chomek Petr
posłowie ziemscy dwaj 1569 213(104)
- radca miejski ob. Androsowicz Iwan;
Kławta Misko; Szczoka Jusko
sędzia grodzki ob. Chomek Tit;
sędzia ziemski ob. Bokij Hawryło
starosta ob. Korecki Bohusz
władyka ob. Krasenski Iwan
wojski ob. Szpanowski Iwan Czaplicz
wójt (lantwojt) ob. Maskowicz Stepan
worotny zamku ob. Palikiewski Jarosz
woźny powiatu ob. Koziński Roman; No-
woseleckij Dmitr; Potoszinski Iwan
z Watyńca; Smykowski Andrij z Smy-
kowa; Smykowski Misko Jakimowicz
zbór karaimski 1569 324(140)
zbór rabiński żydowski 1569 324(140)
- Łuczaje (Luczaje) w., z. bielska: Andrzej s.
Marcina, Jan s. Marcina, Michał s. Michała
(dwóch), Mikołaj s. Marcina, Stanisław s.
Marcina 1569 251
- Łuczica ob. Łęczycza
- Łudowiha Maksim Iwanowicz szlachciec z pow.
włodzimierskiego 1569 326
- Ługowski (Lugowski) Szymon (Simon, Symon)
proboszcz (praepositus) miechowski 1569
195 przyp., 206 przyp., 207(97), 226
i przyp., 307, 318, 372
- Łukasz (Lucas) biskup warmiński [Watzelrode]
1499—1501 121(73), 136, pieczęć z h.
Watzelrode 135
- ob. Górka
- Łukaszewicz Wasilej burmistrz Łucka 1569
324(140)

Łukawica (Lukawicza) w., z. bielska: Abraham s. Jana, Andrzej s. Jana, Andrzej s. Macieja, Jakub s. Jana, Jan s. Andrzeja, Jan s. Jana, Jan s. Mikołaja, Jan s. Piotra, Jan s. Urbana, Łazarz s. Hieronima, Maciej s. Jana, Maciej s. Tomasza, Mikołaj s. Stanisława, Nikodem s. Stanisława, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Marka, Stanisław s. Tomasza, Szymon s. Bartłomieja, Wacław s. Jana, Wawrzyniec s. Jana, Wojciech s. Stanisława 1569 238; dzierzawca Jerzy s. Stanisława Brzozowski 1569 238

Łukawica ob. Brzozowo-Chrzczony, Łukawica
Łukomla (Lukomlensis) gród potem m., pow. Orsza woj. Witebsk: książe Łukomlskie Andrzej, poseł z. połockiej 1563—64 156, 182

Łuków m., stol. ziemi woj. Lublin
sędzia ob. Zieliński Adam

Łuniewo-Szczubły, Gnaty, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej s. Piotra brat Mikołaja, Andrzej s. Piotrow, Barbara żona Florjana s. Macieja, Florjan s. Maciejow, Jadam s. Rafałow 274, Jakub s. Mikołajow 273, Jan s. Maciejow (dwóch), Jan s. Stanisławow, Katarzyna dziecię Florjana s. Macieja 274, Łukasz s. Janow 273, Maciej s. Andrzejow Plewa, Maciej s. Jakubow, Maciej s. Janow 274, Maciej s. Maciejow 273/4, Maciej synowiec Macieja s. Macieja 274, Maciej s. Mikołajow 273, Maciej s. Stanisławow, Marcin s. Jakubow, Marcin s. Janow (dwóch), Mikołaj s. Janow, Mikołaj s. Piotrow, Paweł s. Janow 274, Paweł s. Mikołajow 273, Roslan s. Stanisławow 274, Stanisław s. Janow, Szczęsny s. Mikołajow 273, Wojciech s. Stanisławow 274, Wojciech s. Stanisławow 1569 273

Łuniewo, Wyszki, wsie, pow. Drohiczyn: Baltezar s. Stanisławow, Jabram s. Janow, Jan s. Stanisława Łuniewskiego, Jozef s. Jędrzejow, Jozef Wysk, Maciej s. Maciejow, Mateusz s. Stanisława Łuniewskiego, Salomon s. Wojciechow, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Jabramow, Stanisław s. Janow, Stanisław Łuniewski komornik ziemski, Stanisław s. Maciejow, Walenty s. Stanisława Łuniewskiego, Wojciech s. Jędrzejow, Wojciech s. Maciejow 1569 273

Łupianka w., z. bielska¹: Andrzej s. Tomasza, Andrzej s. Wojciecha (dwóch), Bartłomiej s. Mikołaja, Erazm, Feliks s. Wojciecha, Filip, Jakub s. Stanisława, Jan, Jan s. Jakuba brat Walentyna, Jan s. Leonarda,

Jan s. Macieja, Jan s. Mikołaja, Jan s. Piotra (dwóch), Jan s. Stanisława, Jan s. Tomasza, Kalikst s. Tomasza, Maciej s. Jakuba, Maciej s. Jana, Maciej s. Łukasza, Maciej s. Pawła (dwóch), Maciej s. Wojciecha, Marcin, Marcin s. Macieja, Marcin s. Stanisława, Marek s. Jana, Mateusz s. Grzegorza, Mateusz s. Jana, Michał s. Grzegorza, Michał s. Serafina, Mikołaj s. Augustyna, Mikołaj s. Jana, Mikołaj s. Marka, Mojżesz s. Bartłomieja, Mojżesz s. Leonarda, Piotr s. Jana, Rafał s. Grzegorza, Sebestjan s. Jana (dwóch), Sebestjan s. Stanisława, Stanisław, Stanisław s. Michała, Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Wacława, Stefan, Stefan s. Jana, Stefan s. Marka, Stefan s. Mikołaja (dwóch), Walenty s. Jakuba, Wojciech s. Grzegorza, Wojciech s. Jana (dwóch), Wojciech s. Łukasza, Wojciech s. Michała (dwóch), Wojsław s. Jana, Zacharjasz, Zacharjasz s. Macieja, Zygmunt 1569 260

Łupianka Stara (antiqua) w., z. bielska: Jakub, Mateusz s. Augustyna, Sebestjan 1569 261

Łużki w., pow. Drohiczyn: Maciej Łużecki, Macieja synowiec, s. Adamowy 1569 271

Łyhweni ob. Lingwen

Łysakowski (Łyssakowski, Łysakowski, Lisakowski, Lyssakowski) Jakub stolnik nurski, poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Lubicz (Jakuba l. Jana Ł.) 335, 336

— Jan podkomorzy nurski, poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Lubicz (Jana l. Jakuba Ł.) 335, 336

— Mikołaj kasztelan lubaczowski 1567—69, poseł sejmowi kor. w Piotrkowie do stanów lit. 1567, poseł woj. bełzkiego 1569 327, 341, 410(94d), 411, pieczęć z h. Lubicz 337

Macewskaja ob. Maciejowska

Machnowce, woj. Braclaw, w. pani Chwiedorowej Bokijowej 1569 320

Maciej (Mathias) s. Bartłomieja brat Wawrzyńca z . . ., szlachcic z z. bielskiej 1569 242

— biskup chełmski 1499—1501 121(73), 124(74), 136

— — przemyski [z Suchodołu?] 1413 71, pieczęć z h. Janina (może Macieja) 52

— — wileński 1432—37 81(55), 82(56), 94(59), 104, 105(61) przyp., 108(63), pieczęć z h. Żnin 77(55), 100

¹ Tekst w tem miejscu uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tej wsi niepewna.

- Maciej s. Jana z . . ., szlachcic z z. bielskiej 1569 242
- zwany Maczuda wojewoda inowrocławski 1401 46
- s. Marcina szlachcic z z. bielskiej 1569 300(135)
- sędzia inowrocławski 1434 99
- ob. Bał; Drzewica; Grodzicki; Kościan; Kot; Łabiszyn; Szydłów; Wąsosze
- Maciejewicz (Maczieiewicz) Grzegorz ob. Brzozowo-Korabie
- Maciejowska (Maceewskaja) Stanisławowa kasztelanowa sandomierska 1569 327
- Maćkowięta (Maczkowientha) ob. Brzozowo-Maćkowięta
- Maczuda ob. Maciej zw. Maczuda
- Magnus Novograd ob. Nowogród Wielki
- Magnusze w., z. bielska: Andrzej s. Stanisława brat Pawła 263, Bartłomiej s. Marcina, Grzegorz 264, Grzegorz s. Stanisława brat Pawła 263, Jan s. Stanisława, Klemens s. Michała 264, Leonard s. Jana 263, Maciej s. Marka (dwóch), Michał s. Marka, Mikołaj s. Stanisława 264, Paweł s. Stanisława 263, Stanisław s. Michała 263/4, Wojciech s. Jana 1569 264
- Mair Morduchajowicz żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
- Makarowski Hreory poseł woj. mściławskiego 1569 356
- Makówka (Makowka) Maciej s. Jana ob. Dzierżki, Zemki
- Makowo w., z. bielska: Mikołaj s. Stanisława 1569 255
- Makowski Mikołaj pleban i dziedzic z Kobylina ob. Kobylino
- Maksak ob. Terp Maksak
- Maksimienko Paweł mieszczanin z m. Bractawia 1569 320
- Maksimowicz Samojło ławnik m. Łucka 1569 324(140)
- Makuliczki Wasilej szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Malborg (Marienburg, Marienburg) m., stol. woj. starosta ob. Łaski Mikołaj; Szafraniec Piotr z Pieskowej Skały wojewoda 374; ob. Bażeński Mikołaj; Cema Fabian
- Male ob. Małe
- Maleszewa w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Lenartow, Andrzej synowiec Macieja s. Lenarta, Hieronim s. Stanisławow, Jan s. Hieronimow, Kristof s. Stanisławow, Maciej s. Lenartow (dwóch), Maciej s. Mikołajow, Marcin s. Jakubow, Mikołaj s. Wojciechow, Paweł s. Lenartow, Serafin Maleszewski, Sobiestjan s. Dominikow, Stanisław s. Andrzejow (dwóch), Stanisław s. Mikołajow, Szczęsny s. Janow, Wojciech s. Dominikow, Wojciech s. Lenartow, Wojciech s. Mikołajow (dwóch), Wojciech s. Stanisławow, Wojciecha synowiec 1569 295
- Malewski Jakub ob. Osmola
- Malinowe (Malinowo) ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
- Malinowo w., z. bielska: Bartłomiej s. Michała, Grzegorz s. Pawła, Jan s. Jana, Jan Malinowski, Jan s. Pawła, Łukasz s. Jana, Maciej s. Stanisława, Michał s. Hieronima, Mikołaj s. Augustyna, Mikołaj s. Pawła, Piotr s. Pawła, Stanisław s. Aleksego, Stanisław s. Jana 245, Stanisław s. Jana sługa Jana z Lewek i Zalesia 308(137), Stanisław s. Piotra, Szymon s. Jana, Wojciech s. Stanisława 1569 245
- Malinowo w., pow. Drohiczyn: Daniel s. Janow, Florjan s. Janow, Frącz s. Lenartow 272, Jakub s. Andrzejow, Jan 292, Jan s. Andrzejow 272, Jan s. Jakubow 292, Jeronim s. Janow 272, Maciej s. Alb. . . 292, Maciej s. Janow, Maciej Malinowski s. Tomaszow 272, Maciej s. Wojciechow, Marcin s. Jakubow, Mateusz s. Alb. . . 292, Niemiera s. Janow 272, Piotr s. Pawłow 292, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Pawłow, Szyman s. Kosiński 272, Walenty 292, Wawrzyniec s. Janow 272, Wawrzyniec s. Lenartow, Wojciech s. Markow 292, Wojciech s. Szczęsnego 1569 272
- Malinowski Jan ob. Malinowo (z. bielska)
- Maliński (Malinski, Malinskij, Malynski) Jelan (Jelon, Ielon) poseł z wołyńskiej 1563—64 156, 182
- Michajło marszałek JKMcI w W Ks. Lit. (hospodarski) 1569 324(140), 327
- Malogost ob. Małogoszcz
- Malski (Malsky), z Małego, Wojciech kasztelan łęczycki 1433—34, wojewoda łęczycki 1438—46, poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 89, 98, 112, 118(69), pieczęć z h. Nałęcz 85, 95
- Małachowski Nałęcz Stanisław referendarz w. kor., sejmowy i konfederacji prowincyj koronnych marszałek 1791 399
- Małachwicz Moysiei ob. Bańki (z. bielska)
- Małe (Male, Malye) w., pow. i woj. Łęczycy, ob. Malski
- Małogoszcz (Malogost) m., pow. Chęciny woj. Sandomierz

- Małogoszcz: kasztelan 374; ob. z Jankowic Grot; z Sienna Jan; Złodziej Paszko
— starosta ob. Sobek Stanisław z Sulejowa
Małonkiewicz Jan złotnik z m. Łucka 1569 324(140)
- Małopolska (Małopolska prowincja)
celnik ob. Rokoszowski Jakub
deputowany do Konstytucji z Senatu ob. Jabłonowski Antoni; Skarszewski Wojciech biskup chełmski; Szydłowski Symeon Kazimierz
— poseł drohicki ob. Ossoliński Jan
— poseł woj. krakowskiego ob. Linowski Aleksander
- Małyszczyno, Karskie, wsie, pow. Drohiczyn: Jan s. Jakubow, Mikołaj s. Jakubow, Mikołaj s. Janow Karscy 1569 269
- Mansik, Manzik ob. Mężyk
- Marcin (Martinus) biskup żmudzki (miednicki) 1499—1501, poseł litewski do panów pol. 1499 119(71), 120, 123, 125, 127 i przyp., 133, pieczęć 132
— kasztelan inowrocławski 1401 46
— Meleszkowycz (Melebkowycz, Mebeszkowycz) bojar litewski 1501 148 i przyp.
— ojciec Macieja szlachcic z z. bielskiej 1569 300(135)
— sędzia brzesko-kujawski 1401 46
— ob. Chreptowicz; Kalinowa; Królików I. Królikowo; Lubnica; Sławsko; Wrocimowice
- Marek (Marcus) DNAKOLD (?), pieczęć z h. Bogorja 1413 52
- Marienburg, Marienburg ob. Malborg
- Markon starosta miadziołski 1564 186
- Marków m., pow. Oszmiana woj. Wilno
dzierzawca ob. Montrym; Naruszewicz Mikołaj; Piotrowicz Jan
- Markowa wdowa, żona Andreja Ofanasowicza Moskwinina 1569 320
- Markowicze w., pow. Włodzimierz woj. Wołyń, ob. Czernewskij Paweł Jackowicz
- Markowięta (Markowietha) ob. Jabłoń-Markowięta
- Markowo w., z. bielska: Józef Markowski podsedek ziemski bielski 1569 245
- Markowo, Wola Markowska, wsie, z. bielska: Feliks s. Stanisława, Jakub s. Łazarza, Jan s. Andrzeja, Jan s. Łazarza, Józef s. Łazarza, Leonard s. Józefa podsędka bielskiego, Marek s. Łazarza, Mateusz s. Mikołaja, Piotr s. Stanisława, Salomon s. Wojciecha, Stanisław s. Mikołaja, Tomasz, Wojciech s. Michała 1569 241
- Markowśkaja Faleleewaja Anna szlachcianka z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Markowskij Roman Wasiliewicz szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Marszewski Wojciech poseł woj. kaliskiego 1569 340, pieczęć z h. Rogala 337
- Martinus ob. Marcin
- Maruszewski Stanisław s. Macieja ob. Łopienie
- Maskowicz Stepan wójt (tantwojt) m. Łucka 1569 324(140)
- Masłowski Gabryjel wojski wieluński, poseł woj. sieradzkiego 1569 340, pieczęć z h. Samson (zdaje się Masłowskiego) 334
- Masovia ob. Mazowsze
- Massalski (Masalski, Masalskij) Andrej książę z Tuczyna 1569 322
— Bohdan książę 1569 324(140)
— Iwan książę poseł pow. grodzieńskiego, sędzia ziemski grodzieński 1569 356, pieczęć z h. Mogiła 351, 354
— książę (w Litwie mieszka a połowice Bobłowa dzierży) 1569 320
- Matejewicz Hrehorej szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
- Mathias ob. Maciej
- Matyski (Matiski) ob. Płonka-Matyski
- Mazowita (Mazovita) Jan 1401 46
- Mazowsze (Masovia, Mazovia) 194, 198, 201; województwo 203, 204; ziemia w tytule królów polskich — passim
książę (książęta) 109, 201; ob. Jan; Kazimierz; Ziemowit [IV]; Ziemowit [V]
poseł województwa ob. Borukowski Piotr; Brzoskowski Piotr; Cybulski Jan; Grzybowski Mikołaj; Jakacki Florjan; Jakacki Piotr; Krasieński Andrzej z Krasnego; Ławski Wielisław; Łysakowski Jakub; Łysakowski Jan; Mężyński Marcin; Niedziński Stanisław; Parys Jan; Radziwiński Stanisław; Rakowski Jan; Trąbski Andrzej z Noskowa; Zaleski Stanisław; Zaliwski Michał
wojewoda 374; ob. Ławski Stanisław
- Mazur Lenart s. Pawłow ob. Wiechetki
- Mechnowicz ob. Bagienki
- Mejszagola (Mischegoliensis, Moyschegoliensis) w., pow. i woj. Wilno
dzierzawca ob. Taborowicz Bartłomiej; Tawtygerd Mikołaj
- Meleszkowycz (Melebkowycz, Mebeszkowycz) ob. Marcin Meleszkowycz
- Melnyk ob. Mielnik
- Melsztyn (Molstein) w., pow. Sącz woj. Kraków: Spytko (Spithco, Spiko) wojewoda krakowski 1386 4(3), 8(10), pieczęć z h. Leliwa 7(10)
- Mensik ob. Mężyk
- Merecz (Merecz Maior, Merzecz) m., przy ujściu Merecza do Niemna, woj. Troki 33(36), 43(41)

- Merecz: dzierżawca ob. Gliński Michał
starosta, marszałek i dzierżawca ob. Ości-
kowicz Grzegorz
- Mes ob. Mysz
- Meziriczkaja ob. Międzyrzecze
- Męczyn (Męczyno) w., pow. Drohiczyn: Jakub
s. Nagorka 1569 295
- Mędle ob. Porzeziny-Mędle
- Męzyk (Manzik, Mansik, Mensik) Jan z Dą-
browy wojewoda lwowski 1434 98 i przyp.,
pieczęć z h. Wadwicz 1413—34 52, 95
- Mężyński (Mezeński) Marcin podsędek zam-
browski, poseł woj. mazowieckiego 1569
341, pieczęć z h. Kościeszka 336
- Miadioł (Miadalensis) m., woj. Wilno
dzierżawca ob. Naruszewicz Mikołaj
starosta ob. Markon
- Micewicz Ignacy pisarz ziemski ks. żmudz-
kiego 1784 365
- Michałowicz Michałowicz, ob. Jerzy Micha-
łowicz
- Michał (Michael, Michaiło) arcybiskup lwowski,
rzekomy, ob. Jan arcybiskup lwowski
— biskup kijowski 1413 71
— (Michaiło) brat Fiedora Danilewicza [książę
ostrogski] 1386—88 12(15)
— (?), pieczęć z h. Jastrzębiec 1433 85
— (Michaiło) s. Jawnuty (Jewijutewicz) książę
zasławski 1386 5(6), 6(6), pieczęć 5(6)
— [Kiejstutowicz] syn w. księcia Zygmunta
książę litewski 1432—34 80, 83, 87, 93,
94(59), 97, 103, 105(61) przyp., pieczęć
83 (opis Naruszewicza), 90(59)
— sędzia krakowski 1401 46, pieczęć z h.
Połukoza (zapewne Michała) 45
— ob. Bogumiłowice; Buczacz; Gliński; Kieź-
gajło Wolimuntowicz; Minigajło Gedygoł-
dowicz
- Michałów (Michałow, Michalow) w., pow. Wi-
ślica woj. Sandomierz: Mikołaj kasztelan
wojnicki 1401—03, wojewoda sandomier-
ski 1413, kasztelan i starosta krakowski
1432—34 46, 48(45), 71 i przyp., 74
(52), 75, 88/9, 98, pieczęć z h. Poraj
84(58)
- Michałowicz ob. Andrzej Michałowicz; Jerzy
Michałowicz
- Michno bojar krasnosielski 1569 323
- Mickowicz Kuzma mieszczanin z m. Łucka
1569 324(140)
- Miczek Jakub ob. Wygonowo
- Miczusz (Miczuch, Miczusch, Micuss, Myczusch,
Mycusz) Wilezkowicz (Vilezcovicz) bojar
litewski przyjęty do rodu Łodzian 1413
54, 57, 70 i przyp., pieczęć z h. Ło-
dzian 52
- Miechów m., pow. Książ woj. Kraków
proboszcz (praepositus) ob. Ługowski Szy-
mon
- Miedniki m., Żmudź
biskup ob. Żmudź: biskup
dzierżawca ob. Naczusz Gijsztowtowicz
- Miedziaków (Miziakow, myziakowski) woj. Bra-
cław 321(139); Miziakowcy 1569 320
ataman ob. Letynski Hrynko
- Mielec (Mielecz, Mieliecz) m., pow. i woj. San-
domierz, ob. Mielecki
- Mielecki, z Mielca, Mikołaj kasztelan wojnicki,
starosta grodecki 1569 195, 206, 225
przyp., 226, 311
— Sebastjan (Sebestjan) kasztelan krakowski,
starosta brzesko-kujawski 1569 195, 205,
205/6, 225 przyp., 226, 307, 311, 317,
339, 371, pieczęć z h. Gryf 1567—69 332,
411 (może Sebastjana jako kasztelana wi-
ślickiego)
- Mielnik (Melnyk, Myelnyk, Mielnicense castrum)
m. pow., Podlasie 146, 147(83), 149(83)
przyp., 214(106), 216(109), 260
chorąży ob. Podlasie: chorąży
pisarz ziemski 1569 212(104)
podkomorzy ob. Irzykowicz Kasper
podsędek ob. Dziatkowski Wojciech
podstarości ob. Bujno Jan
sędzia grodzki ob. Korzeniewski Serafin
sędzia ziemski ob. Patkowski Piotr
starościna ob. Irzykowiczowa (Jerzikowi-
czowa) Janowa
starosta ob. Sawicki Maciej
starosta, marszałek i dzierżawca ob. Niemir
Grzymałowicz
wojski ob. Hincza Aleksander
woźny ziemski ob. Chibowski Jerzy
- Mień (Mien) w., z. bielska: Abraham, Baltizar
s. Jana brat Hieronima, Daniel s. Piotra,
Hieronim s. Jana, Józef s. Mikołaja 1569
241
- mieński ob. Mińsk
- Mierzwino w., z. bielska: Andrzej s. Jerzego,
Anna została po Jakubie Sarmik, Bartło-
miej s. Feliksa, Błażej s. Mikołaja 238,
Błażej s. Wojciecha 237, Erazm s. Teofila,
Eustachy s. Marka, Feliks s. Jakuba 238,
Grzegorz s. Michała 237, Jakub s. Bartło-
mieja, Jakub s. Marcina, Jakuba Sarmika
zmarł. i Anny synowie, Jan s. Aleksego,
Jan s. Feliksa, Jan s. Jerzego, Jan s. Mi-
chała, Józef s. Adama 238, Maciej s. Bar-
tłomieja 239, Maciej s. Jana, Maciej s.
Jerzego, Maciej s. Klemensa, Maciej s. Ma-
cieja, Maciej Masni, Maciej s. Stanisława,
Marcin s. Jakuba, Michał s. Jakuba 238,

- Michał s. Stanisława 239, Mikołaj s. Michała, Paweł s. Jakuba, Paweł s. Stanisława, Piotr s. Mikołaja, Piotr s. Tomasza 238, Piotr s. Wojciecha 237, Sebestjan s. Feliksa, Sebestjan s. Mikołaja, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Marka, Stanisław s. Piotra, Szymon s. Bartłomieja, Walenty s. Bartłomieja, Walenty s. Stanisława, Wawrzyniec s. Marka, Wawrzyniec s. Michała, Wojciech s. Feliksa, Wojciech s. Jana, Wojciech s. Stanisława (dwóch) 1569 238; dzierżawca Stanisław s. Adama Niwiński 1569 238
- Międzyeś (Międzylesie), Krześlin i inne dobra, pow. Drohiczyn: Jan Wodyński, Katarzyna Wodyńska 1569 266
- Międzyrzecz 1) m., pow. Łuck woj. Wołyń, lub 2) m., pow. i woj. Kijów
dzierżawca ob. Tyszkiewicz Wasyl
- Międzyrzecze (Myedzirecensis, Myedzyrecensis, Meziriczkaja) m., pow. i woj. Poznań
kasztelan 374; ob. Furman Janusz; z Potulic Stanisław; z Szamotuł Wincenty kasztelanowa ob. Ostrorogowa (Ostrorohowaja) Stanisławowa
starosta ob. ze Służewa Jan
- Mikolajowicz, Mikolajowycz ob. Jan Mikołajowicz
- Mikołajewicz Olekszij z Krzywicz 1569 322
- Mikołaj (Nicolaus) arcybiskup gnieźnieński [Trąba] 1403—13 48(45), 71, pieczęć 51
— biskup wileński [z Gorzkowa] 1413 71, pieczęć z h. Osmoróg (Geralt) 52
— — wrocławski 1401 46
— — żmudzki (miednicki) 1433—34 94(59), 105(61) przyp.
- [Bogorja] kasztelan zawichojski, poseł panów polskich do Jagielly 1385—86 2, 3(2)
- Janowicz (Joannides, Ioannides) chorąży upiecki, poseł od szlachty powiat. i ze stanu chorążych 1563—64 156, 182
— pieczęć z h. Rola 1413 51/2
— ob. Bartniki; Bazeński; Bejnar; Boniewo; Bylimin; Chotcza; Chrzastów; Czarnków; Firlej; Gedrojé Jagajło; Jastrzębiec; Jundziłowicz; Kamieniecki; Kmita Mikołaj z Wiśnicza; Korabiewice; Kościelec (chorąży inowrocławski); Kościelecki (wojewoda brzesko-kujawski); Kretkowo; Krzycki; Kurozwęki; Lubraniec; Michałów (kasztelan wojnicki, następnie wojewoda sandomierski, kasztelan krakowski); Niemirowicz; Ostrów; Pleszew (chorąży kaliski); Pleszew (kasztelan kaliski); Podgrodzie; Radziwiłłowicz Mikołaj (wojewoda wileński); Radziwiłłowicz Mikołaj Mikołajowicz (podezaszy W. Ks. Lit.); Rozprza; Sepno; Steczko
Jan; Strzelce; Suchodoly; Taczów; Tawtygerd
- Mikołajowicz (Mikołajowicz) ob. Jan Mikołajowicz
- Mikosz Bujalski Wawrzyniec ob. Bujały
- Mikoszowie Bartosz, Maciej, Mikołaj i Walenty ob. Morzkowo
- Mikuliczki Fedor i Wasilej szlachcice z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Mikulicze ob. Leszczka, Mikulicze
- Mikulinskaja Hordejowaja szlachcianka z pow. winnickiego 1569 320
- Mikulinski Piotr szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
- Milatyn (Miljatin) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Bokij Jan
- Mileiconis ob. Roman Mileiconis
- Milewo w., z. bielska par. kobylińska: Adam, Adam s. Piotra, Andrzej s. Macieja, Barbara została po Michale, Bartłomiej s. Wawrzyńca (dwóch), Feliks s. Michała, Grzegorz s. Macieja, Grzegorz s. Wojciecha, Jakub s. Jakuba, Jakub s. Stefana, Jakub s. Wojciecha, Jan, Jan s. Macieja, Jan s. Michała, Jan s. Stefana, Jan s. Urbana, Jerzy s. Piotra, Józef s. Wawrzyńca, Kalikst s. Stanisława, Krzysztof (Christophorus) s. Stefana, Marcin s. Stanisława, Marek s. Wojciecha, Michał s. Stanisława, Michał s. Urbana, Michał s. Wawrzyńca, Michał s. Wawrzyńca Borys (Boris), Mikołaj s. Jana, Mikołaj s. Macieja Borys (Boris), Paweł s. Stanisława, Piotr s. Jana, Serafin, Stanisław, Stanisław s. Erazma, Stanisław s. Jakuba, Stefan s. Urbana, Wawrzyniec s. Filipa, Wojciech, Wojciech s. Grzegorza, Wojciech s. Michała, Wojciech s. Stanisława, Wojsław s. Erazma 1569 253
- Milewo w., z. bielska par. tykocińska: Borzim s. Mikołaja 1569 262; dzierżawca Wawrzyniec s. Trojana z Łojewa 1569 263
- Mileykonow, Mileykonis ob. Roman Mileiconis
- Milkowicz ob. Miłkowice
- Milkowski ob. Miłkowski
- Milus s. Gineta bojar litewski 1401 37
- Miłkowice (Miłkowicze, Milkowicz) w., pow. Drohiczyn: Bączek Milkowski, Christof s. Maciejow (dwóch), Christof s. Marcinow, Grzegorz s. Jurjego, Helena żona Stanisława, Jakub, Jan s. Andrzejow Harbasz, Jan s. Jurjego, Jan s. Pawłow Buskowicz, Jan s. Stanisławow, Jan s. Wojciechow Siekierzka, Jurgi s. Stanisławow, Katarzyna żona Stanisława z Siekierok, Lenart s. Błażkow synowiec Jakuba, Maciej Milkowski

- s. Stanisławow, Maciej s. Wojciechow 288, Marcin Siekierka 278, Marcin s. Stanisławow, Marcinowa wdowa, Mikołaj s. Pawłow, Piotr s. Jurjego 288, Piotr Miodus, Stanisław 278, Stanisław mąż Heleny, Stanisław s. Stanisławow, Szyman s. Jurjego, Walenty s. Stanisławow Pyszcz 288, Wojciech Czajka Miłkowski 278, Wojciech s. Mikołajow, Wojciech s. Pawłow (dwóch) 1569 288
- Miłkowice-Jankowice w., pow. Drohiczyn: Maciej Lach s. Stanisławow 1569 269
- Miłkowice-Paszkowice (Miłkowicze Paszkowicze) w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Pawłow Czarny, Jan s. Pawłow Czarny, Kristof s. Pawłow Czarny, Mikołaj s. Janow, Wojciech s. Jędrzejow, Wojciech Miłkowski s. Stanisławow 1569 278
- Miłkowice (Miłkowicze) Ruskie w., pow. Drohiczyn: Jadam Nowosielski, Kristof Korowicki, Wawrzyniec Korowicki 1569 275
- Miłkowski (Milkowski) Jakub woźny ziemski drohicki 1569 214(105), 265, 266
- Wojciech ob. Porzeziny, Mędle
- Miłowicze (Miłowѣ) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Miłowski
- Miłowski, z Miłowicz, Andrej Chmara szlachcic z pow. Łuckiego 1569 322
- Stepan Chmara szlachcic z pow. Łuckiego 1569 323
- Minczewo, Hrunicze, wsie, pow. Drohiczyn: Lenart s. Janow, Małgorzata żona Stanisława, Mikołaj s. Stanisławow Hrunicki, Stanisława i Małgorzaty dzieci, Szczęsny Minczewski s. Janow, Szczęsny s. Stanisławow 1569 267
- Minczewo ob. Czaple, Minczewo
- Miniewicz ob. Momotki
- Minigajło (Mingel, Mynigel) Jakub bojar litewski przyjęty do rodu Syrokomla 1413 54, 57, 70
- (Minihajło) książę 1388 22(24)
- (Minigailo, Minigayło, Minigal, Minigał, Mingal, Minigail, Mynigal, Myngal, Mungajło, Mungayło) albo Michał Gedygöldowicz (Gedigoldi, Godigold) 1401, kasztelan wileński, przyjęty do rodu Rawa 1413 36(38), 37 i przyp., 54, 57 i przyp., 69 i przyp., pieczęć z h. Rawa (Inw. Zamoj.) 55
- Minimund (Mynimund, Mynymund, Manimunt, Munimunth) Seśnikowicz (Sesnikowicz, Sessnikowycz, Sessnicowicz, Sessnykowicz, z Sesnikowicz) bojar litewski przyjęty do rodu Kołda (Oksza) 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Mińsk (mieński) m., stol. woj.
- Mińsk: kasztelan 374; ob. Talwosz Mikołaj poseł województwa ob. Rahoza Wasilej; Stankiewicz Andrzej starosta ob. Tyszkiewicz Wasyl wojewoda 374; ob. Hornostaj Gabrijel Iwanowicz
- Miodus Piotr ob. Miłkowice
- Miodusy w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Samsonow, Jakub s. Marcinow, Jan s. Macieszow, Jan s. Marcinow, Jan s. Szymanow, Jozef s. Jagostynow, Maciej s. Jagostynow, Maciej s. Stanisławow, Mikołaj s. Jagostynow, Rojek s. Stanisławow woźny, Stanisław (dwóch), Stanisław s. Marcinow (trzech), Stanisław s. Samsonow, Szczęsny s. Wojciechow, Wojciech s. Piotrow, Wojciech s. Szymanow, Zacharjasz Jabłoński, Zygmunt s. Piotrow 1569 292
- Miodusy w., pow. Drohiczyn (może ident. z wsią poprzednią): Grzegorz, Jakub s. Szczęsnego, Jan Dziobus, Jeronim Kosek (Kossek) woźny ziemski 1569 273
- Miodusy (Mioduszy), Bogusławy, wsie, pow. Drohiczyn: Augustyn s. Stanisławow, Jadam s. Andrzejow, Jakub s. Maciejow 268, Jan s. Bartłomiejow 276, Jan s. Michałow 273, Marek s. Jakubow, Mikołaj s. Adamow, Mikołaj s. Jakubow, Niemiera s. Bartoszow, Stanisław s. Jakubow, Szczęsny s. Andrzejow, Szczęsny s. Jakubow, Wawrzyniec s. Indrzejow 1569 268
- Miodusy, Koprzywne, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej Miodus, Andrzej s. Pawłow (dwóch), Bartłomiej s. Szczęsnego, Dorota została po Janie, Jozef s. Pawłow, Marcin Kosek, Stanisław s. Pawłow Miodus, Szczęsny s. Pawłow 1569 276
- Miodusy-Stoki (Stok) w., pow. Drohiczyn: Domarat s. Walentego 285, Jan s. Kasprow 294, Kazimir s. Szczepanow, Maciej s. Andrzejow, Mojżesz s. Stanisławow, Piotr s. Michałow 285, Stanisław s. Kasprow 294, Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Szczepanow, Zygmunt s. Stanisławow 1569 285
- Mirohoszcz w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Jałowickij Dmitr
- Mirów (Mirow) w., pow. Lelów woj. Kraków, ob. Myszkowski Krzysztof; Myszkowski Stanisław
- Mirowickij Wasilej szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Misan karaim z m. Łucka 1569 324(140)
- Mischegoliensis ob. Mejszagoła
- Mischkowski ob. Myszkowski
- Misior Jan Górski ob. Górki

- Miskowicz Iwan ob. Kierznowo
 Miskowski, Misskowski ob. Myszkowski
 Mislek Łukasz ob. Popławy
 Misłki ob. Mystki
 Mistale w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Jozwow, Jakub s. Stanisławow, Jan s. Jozwow, Jan s. Serafinow, Stanisław s. Wojciechow, Szymon s. Jakubow, Więclaw s. Maciejow, ... an s. Maciejow 1569 295
 Miszkowicz Andrej mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
 Miziakow ob. Miedziaków
 Miziołkiewicz Mikołaj ob. Wojewódki Wielkie
 Mleczko Feliks s. Jana ob. Warele; — Stanisław ob. Wierzbicze, Skopy
 Młodziejowice (Młodzeyonice, Młodzeyovycze) w., pow. i woj. Kraków: Stanisław kasztelan radomski 1501 136
 Młozewo w., pow. Drohiczyn: Jakub Młozewski, Jan Młozewski, Zofja Młozewska została po Macieju, Zofji działki 1569 275
 Mniszinskij, z Mniszyna, Iwan Kirdij 1569 322
 Mniszkowski Jan z Laszków 1569 323
 Mniszyn (Mniszin) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Mniszinskij
 Mocrsko ob. Mokrsko
 Moczulski Bartosz ob. Moczydły-Pidaje; — Mikołaj ob. Krynki Małe-Sobole; — Stanisław ob. Niemyje Starawieś
 Moczydły (Moczidly) w., z. bielska par. dąbrowska: Grzegorz s. Stanisława, Maciej s. Stanisława, Wojciech 1569 243
 Moczydły (Moczidli) w., z. bielska par. jabłońska: Hieronim s. Jakuba, Jan s. Bartłomieja, Maciej s. Jakuba, Mikołaj s. Piotra, Mikołaj s. Stanisława, Stanisław s. Jakuba, Tomasz s. Stanisława 1569 252; dzierżawca Stanisław s. Mikołaja z Jabłoni-Piotrowie 1569 252
 Moczydły (Moczudły) w., pow. Drohiczyn: Jadam s. Ja... 296, Jakub s. Stanisławow Szysezyk, Jurgi s. Lenartow 295, Maciej s. Mikołajow, Maciej s. Stanisławow, Mikołaj s. Pawłow, Rafał s. Janow, Stanisław s. Jakubow, Walenty s. Stanisławow 1569 296
 Moczydły-Kukielki (Kukielki Moczudły) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Mikołajow, Baltazar s. Mikołajow, Jabram s. Pawłow, Maciej s. Janow, Mikołaj s. Janow 295, Stanisław s. Janow 276, Stanisław s. Mikołajow 1569 295
 Moczydły-Lachówka (Lachowka Moczudły) w., pow. Drohiczyn: Frącz s. Mikołajow, Filip s. Maciejow, Jan s. Jeronimow, Jan s. Pawłow, Maciej s. Mikołajow, Marek s. Janow, Matusz s. Piotrow, Stanisław s. Mikołajow 1569 268
 Moczydły (Moczudły)-Pidaje w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Janow 295, Andrzej brat Bartosza Moczulskiego, Andrzej s. Lenartow 276, Bartłomiej s. Łukaszow, Bartłomiej s. Stanisławow 287, Bartosz Moczulski s. Lenartow 276, Jakub s. Łukaszow 287, Jan s. Lenartow 276, Jan s. Łukaszow, Jan s. Stanisławow, Jerzy s. Łukaszow, Maciej s. Stanisławow, Mikołaj s. Łukaszow, Paweł s. Janow Kukielczyk 287, Rafał Maciejow, Stanisław s. Bartoszew 276, Stanisław s. Łukaszow 287, Stanisław s. Maciejow, Szczęsny s. Janow 276, Szczęsny Moczulski s. Bartoszew 295, Zygmunt s. Bartłomiejow 1569 287
 Moczydły (Moczudły) Starawieś w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Wojciechow, Jakub s. Maciejow 267, Jakub s. Stanisławow 296, Jan s. Mikołajow 267, Jan s. Mikołajow, Maciej s. Stanisławow 296, Stanisław s. Janow 267, Stanisław s. Maciejow 296, Stanisław s. Markow, Stanisław s. Mikołajow 1569 267
 Moczydły (Moczudły) Starawieś, Zalesie, wieś, pow. Drohiczyn: Bartosz s. Jakubow, Erazmi s. Janow, Jakub s. Stanisławow, Jakub s. Wojciechow, Jan s. Maciejow, Jan s. Stanisławow, Jaronim s. Mikołajow, Maciej s. Stanisławow, Paweł s. Stanisławow, Piotr s. Augustynow 1569 269
 Moczydły ob. Dąbrowa Długa-Moczydły
 Mogielnica (Mogilnica) w., pow. Drohiczyn: Benedykt Mogilnicki s. J..., Jan s. Klimontow, Piotr s. Janow, Piotr s. Klimontow 1569 292
 Mogiła, pieczęć z herbem, ob. Bielewicz Mikołaj Stankiewicz; Massalski Iwan
 Mogiła wtóra, pieczęć z herbem właściciel nieznany (litery BS?) 1569 334; jakoby Mogiła II właściciel nieznany (litery IA) 1569 351, 354; jakoby Mogiła II właściciel nieznany (litery IK?) 1569 351
 Mohylów (Mohilew) m., woj. Mścisław dzierżawca i starosta ob. Chodkiewicz Hrehory Aleksandrowicz
 Moiszehał ob. Jakow Moiszehał
 Mojdyło ob. Wojdyło
 Mojki (Moyki) w., z. bielska: Adam s. Stanisława, Barbara matka Jana, Florjan s. Stanisława, Jan s. Barbary, Łukasz s. Andrzeja brat Sebestjana, Sebestjan s. Andrzeja (dwóch), Stanisław s. Marka (dwóch) 1569 255

- Mojkowice (Moykowicze) w., pow. Piotrków woj Sieradz: Żegota (Zegota, Zegotha) chorąży sieradzki 1433—34 89, 99, pieczęć z h. Jelita 85
- Mokrsko (Mocrsko, Mokrsko, Mokresko) w., pow. Chęciny woj. Sandomierz: Klemens (Klimunt) kasztelan radomski 1401—13 46, 71 i przyp.
- Mokrzeczki Siemon s. Prokopa ob. Szumki
- Molski (Molskij) Stanisław komornik i komisarz JKMcI do odbierania przysięgi pow. łuckiego 1569 298, 321(140), 325(141), 329(143, 144), 330(145, 146)
- Molstein ob. Melsztyn
- Mołodeczno (Mołodeczno) pow. Oszmiana woj. Wilno 22(24), 413, 414
- Momotki w., pow. Drohiczyn: Andrzej, Andrzej Woliszowicz, Andrzej s. Wołoszow 294, Daniel s. Andrzejow 294/5, Daniel s. Wasylow 294, Dmitr s. Ilkow 295, Grzegorz s. Janow, Heljasz s. Andrzejow, Iwan s. Andrzejow, Jerzy s. Baczkow 294, Onaczko s. Haczkow 295, Onaczko s. Miekiecin 294, Piotr s. Haczkow, Wołos s. Ilkow brat Dmitra 295, ... s. Andrzejow, ... Gościmowicz, ... hiej Miniewicz, ... s. Szczepanow 1569 294
- Mondigal ob. Montygajło Żukiewicz
- Mondigerd, Mondigerth, Mondiger, Mondkirdowicz, Mondygerd, Mondygiert, Mongirdowicz ob. Montygerdowicz
- Moniuszki (Moniuski) w., z. bielska: Adam s. Stanisława, Ambroży s. Stanisława, Andrzej s. ..., Cherubin s. Szymona, Grzegorz s. Marcina, Grzegorz s. Piotra, Jakub s. Marcina, Maciej s. Si..., Maciej Th..., Malchier s. Michała, Marcin s. Jana, P..., Paweł, Pisc..., Rafał s. Mikołaja, ... ius s. Ambrożego, ... s. Grzegorza woźny ziemski, ... es s. Piotra, ... us s. Stanisława 1569 262
- Moniwid (Monivid, Moniwidow) dzierżawca grodzieński 1433—34 94(59), 105(61) przyp., pieczęć z h. Połukoza 91
- (Moniwidus, Moniuidus, Moniuitus, Moniwit, Monywid) starosta wileński 1401, wojewoda wileński, przyjęty do rodu Leliwa 1413 36(38), 37, 54, 57 i przyp., 69 i przyp., pieczęć z h. Leliwa (Inw. Zamoj.) 55
- Mońki (Monki) w., z. bielska: Adam s. Wojciecha, Andrzej s. Jana, Bartłomiej, Franciszek s. Piotra, Grzegorz, Józef, Marcin s. Piotra 1569 264
- Monstold (Monstowd) bojar litewski przyjęty do rodu Bychawa 1413 54, 57 i przyp., 70
- Monstwild (Monstvild, Monstwid, Monstiwyl, Monstywild, Monsthwyld) bojar litewski przyjęty do rodu Dołęga 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Montigal, Montigaylo ob. Montygajło
- Montigalowycz ob. Butowl Montygajłowicz
- Montigerd, Montigierd, Montigerdowicz, Montigirdowicz, Montigordowicz, Montigierdonow ob. Montygerdowicz
- Montold (Montolt, Montolth, Montowtow) 1433, dzierżawca sołecznicki 1434 94(59), 105(61), pieczęć z h. Topor 91, 101
- Montontowicz (Montonthovicz) Jerzy (Irzy) bojar litewski 1499 128 i przyp.
- Montrym (Montrim) dzierżawca markowski 1434 105(61), pieczęć (może Montryma, z napisem: ... inonniaczsz ...) 101
- Montygajło (Montigaylo, Muntigailo, Muntygal) bojar litewski 1401 38
- (Montigal) starosta (dzierżawca) wilkomierski 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć (dwie, drugiej użył Wojna) 101
- (Mondigal, Monszkgjal) Żukiewicz (Żukiewicz) dzierżawca w Strawienikach 1434 105(61), pieczęć 101
- Montygajłowicz ob. Butowl Montygajłowicz
- Montygerdowicz (Montigerd, Montigierd, Mondiger, Mondigerd, Mondigerth, Mondygerd, Mondygiert, Montigerdonis, Montigierdonow, Montigerdowicz, Monthigerdowicz, Montigirdowicz, Montigordowicz, Mongirdowicz, Montigrodowycz, Mondkirdowicz, Moudwicz) Aleksander 1499 128 i przyp., pieczęć z h. Wadwicz 126
- Hanusz (Hannus, Hanus, Hannusch) 1401 38
- Piotr (Petrasius, Petrassius, Petraschius, Petraszow) bojar litewski przyjęty do rodu Wadwicz 1413—34 54, 57 i przyp., 69 i przyp., 81(55), 82(56) i przyp., 105(61), pieczęć z h. Wadwicz 78, 100
- Monywid ob. Moniwid
- Mordaczewiczъ Semen ławnik m. Włodzimierza 1569 328(142)
- Morduchaj żyd z m. Łucka 1569 324(140)
- Mordy m., pow. Drohiczyn 217(110) urzędnik ob. Pirkowski Stanisław
- Morze w., pow. Drohiczyn: Hawryło s. Miśkow, Olechno Jakubow, Waśko s. Maciejow 1569 276
- Morzkowo (Morskow) w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Tomaszow, Andrzej Morskowski s. Janow, Bartosz Mikosz, Bartoszow brat Walentego Mikosza, Maciej Mikosz, Maciej brat Walentego Mikosza, Mikołaj Mikosz, Paweł s. Janow, Sebestjan brat Walentego

- Mikosza, Sobiestjan s. Janow, Stanisław s. Janow, Walenty Mikosz 274, Wojciech s. Janow 1569 275
- Moschi, Moschum imperium ob. Moskwa
- Mościcki (Mosciczki) Paweł ob. Gołasze-Dąb, G.-Mościska, G.-Górki, G.-Puszcza
- Mościska (Moscizka) ob. Gołasze-Dąb, G.-Mościska, G.-Górki, G.-Puszcza; Gołasze-Mościska
- Moscicz ob. Mostyć
- Moscznino w., z. bielska¹: Jakub s. Jerzego, Jan s. Ambrożego, Maciej s. Ambrożego, Maciej s. Piotra, Michał s. Feliksa, Paweł s. Stanisława, Wawrzyniec s. Jerzego, Wojciech s. Feliksa 1569 239
- Mosko Jakowowicz żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
- Moskwa (Moskiewskie państwo, Moskovia, Moschum imperium, Moskiewski nieprzyjaciel, Moschi) 161, 171, 173, 178, 326, 406(94 a), 407
- kniaź ob. Dymitr
- poseł 407
- Mostyć (Mosticius, Moscicz) ob. Stęszew
- Moszczenickij Olechno szlachciec z pow. łuckiego 1569 324(140)
- Wasilej z Chuszowa 1569 323
- Moszko żyd z m. Łucka 1569 324(140)
- Moudwicz ob. Montygerdowicz
- Moydilo ob. Wojdyło
- Moyki ob. Mojki
- Moykowicze ob. Mojkowice
- Moyshegoliensis ob. Mejszagola
- Mozyr m. pow., woj. Mińsk
- podsedek ob. Iphoscki Fedor Lenkiewicz
- poseł powiatu ob. Iphoscki Fedor Lenkiewicz; Kłopot Jan
- Mroczek Adam s. Aleksego i Andrzej s. Aleksego ob. Kamionka
- Mroczki w., z. bielska: Cherubin s. Piotra, Jakub s. Piotra brat Cherubina, Roslan s. Piotra brat Cherubina 1569 263
- Mścibow (mściborski, błędnie mścislawski) m. nad Hniezną, woj. Nowogródek
- starosta ob. Zaliński Maciej
- Mścislaw (Msczislawiensis, Mszczyslaviensis) m., stol. woj.
- kasztelan 374
- poseł powiatu ob. Kamieński Szymon
- poseł województwa ob. Makarowski Hreory; Szczołkan Izaj
- starościna ob. Połubińska Iwanowa Kopicówna Regina
- wojewoda 374; ob. Ościk Jerzy
- Mściszko (Mstischco) łowczy łeczycki 1401 46
- Mstyczów (Mstyczew) w., pow. Książ woj. Kraków, ob. Płaza Jan
- Mungaiło, Mungayło ob. Minigajło Gedygołdowicz
- Munimunt, Munimunth ob. Minimund
- Muntigaiło, Muntygal ob. Montygajło
- Mycusz, Myczusch ob. Miczusz
- Myedzirecensis, Myedzyreczensis ob. Międzyrzecze
- Myelnyk ob. Mielnik
- Mykolayowycz ob. Jan Mikołajowicz
- Mylskij Iwan Kirdij szlachciec z pow. łuckiego 1569 324(140)
- Olizar Kirdij marszałek JKMei w W. Ks. Lit. 1569 324(140)
- Myngal, Mynigal ob. Minigajło Gedygołdowicz
- Mynigel ob. Minigajło Jakub
- Mynimund, Mynymund ob. Minimund
- Mystki (Mislki) w., z. bielska: Dominik s. Szymona, Grzegorz s. Jana, Jakub s. Aleksego, Jan s. Aleksego, Jan s. Grzegorza Bunczi, Jan Mislek ksiądz, Jan s. Szymona, Joachim s. Jana, Józef s. Wawrzyńca 242, Maciej Mislek woźny ziemski, Maciej s. S... 243, Mikołaj s. Jana, Rafał, Stanisław s. Aleksego 242, Stanisław s. Piotra 243, Stanisław woźny ziemski, Wawrzyniec s. Marka, Wawrzyniec s. Mikołaja, Wojciech s. Bartłomieja, Wojciech s. Jana, Wojciech s. Marka, Wojciech s. Szymona 242, ... s. Jerzego 1569 243; dzierzawca Paweł s. Andrzeja z Połazia 1569 242
- Mysz (Mes) m., woj. Nowogródek
- hrabia ob. Chodkiewicz Jan
- Myszkowice (Myskowicze) w., pow. Drohiczyn: Kristof Raczek s. Janow, Malchior brat Kristofa, Marcin brat Kristofa, Stanisław brat Kristofa 1569 289
- Myszkowski (Myskowski, Mysskowski, Myskowski, Myschkowski, Miskowski, Misskowski, Mischkowski) Krzysztof (Krystoff, Krysztof, Krysztoff, Christopherus, Christof, Chrystof, Chryztof, Chrystof) z Mirowa kasztelan rawski 1569 195 i przyp., 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Jastrzębiec 333
- Piotr z Mirowa dziekan krakowski, prepozyt gnieźnieński, płocki, łeczycki i warszawski, podkanclerzy Król. Pol. 1564—67, poseł senatu pol. na sejm lit. w Bielsku 1564, biskup-koadjutor płocki, poseł sejmu kor. w Piotrkowie do stanów lit. 1567, biskup płocki 1569 179(89), 195, 205,

¹ Wsi takiej nie podają Słownik Geogr., ani Źródła Dziejowe, ani mapa Chrzanowskiego.

- 225 przyp., 226, 307, 311, 317, 339, 371, 410(94d), 411, pieczęć z h. Jastrzębiec 331/2(148)
- Myszkowski Piotr wojewoda łęczycki 1501 136 i przyp.
- Stanisław z Mirowa wojewoda i starosta krakowski, starosta ratyński (Ratno) 1566—69, poseł Zygmunta Aug. i panów rad kor. na sejm lit. w Brześciu 1566 188(93), 195, 205, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 317/8, 339, 371, 404(92a), 405, pieczęć z h. Jastrzębiec 332, 408(94b), 409(94c), 411
- myziakowski ob. Miedziaków
- Naczko (Naczusz, Naczus, Nanczucz) Ginwiłowicz (Gimvilowicz, Gynivilowicz, Gynwilowicz, Gimbylowycz, Knewnłowecz) bojar litewski przyjęty do rodu Doliwa 1413—32, dzierżawca brzesko-litewski 1433 54, 57, 70, 81(55), 82(56) i przyp., 94(59), 105(61) przyp., pieczęć z h. Doliwa 78 (prawdop. Naczka, napis: leonis... uesh?), 91
- Naczusz (Narusch) Gijsztowtowicz (Ginsztowtow) dzierżawca w Miednikach 1434 105(61), pieczęć z h. Ogończyk 101
- Nadobowicz (Nadobъewъ, Nadogowycz, Nadowicz, Nagodowicz) ob. Golimin Nadobowicz
- Nagorę (Nagore, Nagora) ob. Jastrzębiec (ród)
- Nagórki (Nagorki) w., z. bielska: Andrzej s. Józefa Sliwowski, Krzysztof (Christopherus) s. Wojciecha, Michał s. Leonarda, Piotr Sliwowski, Stanisław s. Piotra, Wacław s. Piotra 1569 237
- Nakło m. pow., woj. Kalisz
kasztelan 374; ob. z Granowa Wincenty; Kot Maciej; Rusocki Franciszek
- Nałęcz (Nalancz, Nalencz) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem ob. Czarnkowski Sędziwój Wojciech (zapewne); Dobrogost biskup poznański; Malski Wojciech; z Ostroga Sędziwój; z Szamotuł Andrzej; z Szamotuł Dobrogost; Woropaj Fiedor; ze Zbąszynia Abraham
- Nanczanko Zdan mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Nanczucz ob. Naczko Ginwiłowicz
- Narkuski Stanisław Gabrielowicz biskup-elekt żmudzki (miednicki), poseł panów rad lit. na sejm koronny 1564 186
- Narojezyce w., pow. Drohiczyn: Szczęsny Kosiński (Kosiński) 1569 267
- Narusch ob. Naczusz Gijsztowtowicz
- Naruszewicz (Naruszowicz, Narussowicz) Adam biskup-koadjutor smoleński, pisarz wielki W. Ks. Lit. 3(2), 7(10), 9(12), 14(18), 16, 17, 19(21), 20(22), 21(23), 22(24), 23(25), 24(26, 27), 26(29), 28(31), 29(32), 31, 32, 33(36), 34(38), 42(41), 43(42), 44(43), 47(45), 48(46), 73, 78, 83, 102, 106(62), 107, 110(65), 113(66), 121(73), 130(77), 132, 143, 147(83), 193, 221, 402
- Naruszewicz Mikołaj pisarz W. Ks. Lit., poseł panów rad lit. na sejm koronny 1564, podskarbi ziemski litewski, pisarz JKMei, dzierżawca markowski, miadziołki, uszpolski i pieniański 1569 186, 355, 372, pieczęć z h. Wadwicz 349
- Stanisław ciwun wileński, pisarz JKMei 1569 355, pieczęć z h. Wadwicz 350 (dwie), 353
- Stanisław referendarz i pisarz W. Ks. Lit. 1647 397(175)
- Nasiłowo w., pow. Drohiczyn: Andrzej Nasiłowski (Nosiłowski), Hieronim s. Michałow, Jakub s. Stanisławow, Jan s. Jerzego, Jan s. Stanisławow, Katarzyna została po Jakubie, Lenart s. Janow, Maciej s. Michałow, Mikołaj s. Andrzejow, Piotr s. Mikołajow, Salomon s. Mikołajow, Stanisław s. Jakubow, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław Nasiłowski (Nosiłowski), Tomasz s. Janow, Urban s. Janow, Wincenty s. Janow, Wojciech s. Lenartow, Wojciech s. Mikołajow, Wojciech s. Szczepanow, ... s. Lenartow 1569 290
- Nebodze ob. Pobóg (ród)
- Neksasch ob. Niekrasz
- Nelubowicz ob. Nielubowicz
- Nemir, Nemira, Nemyr, Nemyra ob. Niemir
- Nemyerowicz, Nemyrowicz ob. Niemirowicz
- Nerasła ob. Niereśla
- Nesterowicz Kuzma mieszczanin z m. Łucka 1569 324(140)
- Nesweckij (Neswickij), z Nieświcza, Jadam 323, Lewko, Petrъ, Wasilej 1569 322
- Neswecz ob. Nieśwież
- Neswecz, Neswyes, Neswizłskij ob. Nieświcz
- Nicolaus ob. Mikołaj
- Nicolayowicz ob. Jan Mikołajowicz [Nieciecki Malcher] podkomorzy drohicki 1569 212(104)
- Nieciecza w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Szczęsnego Suchodolski, Jerzy s. Janow, Mikołaj s. Janow, Piotr s. Andrzejow, Walenty s. Maciejow 1569 295
- Nieciecze (Nieczecze) w., z. bielska: Grzegorz s. Jakuba, Józef s. Jana, Maciej s. Mikołaja, Maciej ... Stefana, Michał s.

- Stanisława, Sebestjan s. Wawrzyńca 1569 264
- Nieczuja, pieczęć z herbem, ob. Starzechowski Jan
- Niedrwicki (Niedrzwicki) Stanisław poseł woj. sandomierskiego 1569 340, pieczęć z h. Ogończyk 334
- Niedziński Stanisław sędzia wyszogrodzki, poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Prus I (?) 336
- Niekrasz (Nekrasch) dzierżawca w Wasiliszkach 1434 105(61)
- (Nyecrasch, Neksasch) ob. Wołodkowiec Niekrasz
- Nielubowicz (Nelubowicz) 17, 20(22), 21(24), 23(26), 29(32), 33(36), 42(41), 43(42), 44(43)
- Niemierki w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Mikołajow 273, Baltyzar s. Urbanow, Bartosz s. Benedyktow 274, Bartosz s. Wawrzyńca, Jakub s. Jakubow, Jan s. Jeronimow, Jan s. Pawłow Niemierka, Jan s. Szczęsnego 273, Jerzy s. Mikołajow 295, Jozef s. Wawrzyńcow 274, Marcin s. Jakubow 273, Piotr s. Stanisławow 295, Stanisław s. Wawrzyńcow, Walenty s. Janow Niemierka 1569 274
- Niemir (Nemira, Nemir, Nemyra, Nemyr, Nymir, Niemiery, Nienir, Nyenyry) 1401, starosta połocki, przyjęty do rodu Jastrzębiec 1413 37, 38, 54, 57 i przyp., 69
- (Niemira, Niemiera, Niemierza, Nyemir, Nyemira, Nyemirza, Nymyra) Grzymałowicz (Grzimalicz) starosta, marszałek i dzierżawca mielnicki 1499—1501 128 i przyp., 133, 147(82) i przyp., 148 i przyp., pieczęć z h. Gozdowa 132
- Niemirowicz (Niemirowycz, Niemyerowycz, Nyemirowicz, Nemyerowicz, Nemyrowicz, Nyemyerowycz) Andrzej (Andrusko, Andruschko, Andrenso Wseljubn) 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Jastrzębiec 101
- Jerzy 1501 148
- Mikołaj 1501 148 i przyp.
- Niemojewski Wojciech surogator inowrocławski, poseł woj. inowrocławskiego 1569 340, pieczęć z h. Szeliga 335
- Niemonojcie m., pow. i woj. Troki dzierżawca ob. Pałuski Jan
- Niemyje w., pow. Drohiczyn: Jan Zombek stryj Jana z Łempic Starejwsi, Mikołaj Niemyjski komornik ziemski 1569 269
- Niemyje-Jarmułty (Jarmułty, Jarmuły) w., pow. Drohiczyn: Błażej s. Jadamow, Jadam s. Maciejow, Jan s. Maciejow, Jan Skłod Radziszewski, Niemiera s. Maciejow 269, Stanisław s. Maciejow 272, Stanisław s. Pawłow 1569 269
- Niemyje-Skłody (Klody) w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Andrzejow, Jan s. Stanisławow, Michał s. Janow, Mikołaj s. Andrzejow, Paweł s. Jakubow, Stanisław s. Stanisławow 1569 272
- Niemyje (Niemije) Starawieś w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Jadamow, Bartosz s. Marcinow, Gabryel s. Stanisławow, Jan s. Dominika brat Stanisława, Jan s. Wojciechow, Jaronim s. Grzegorzow, Lenart s. Grzegorzow, Mikołaj s. Andrzejow 269, Paweł, Piotr Niemijski s. Tomaszow 277, Stanisław s. Dominikow 269, Stanisław Kokoszka 277, Stanisław Moczulski, Stanisław s. Wojciechow, Tomasz s. Jeronimow, Walenty s. Jeronimow, Wojciech s. Janow 1569 269
- Niepiekły w., pow. Drohiczyn: Anna żona Walentego s. Stanisława, Jan s. Jadamow, Jan s. Maciejow, Jan s. Rafałow, Maciej s. Stanisławow, Michał s. Janow, Piotr s. Stanisławow, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Maciejow, Tobiasz s. Walentego 288, Walenty s. Stanisława Stocha mąż Anny z Rytelów Średnich-Świeckich 286, Walenty s. Stanisławow, Walentego dzieci, Wojciech s. Jeronimow 1569 288
- Niereśla (Nerasła) w., z. bielska: Sebestjan s. Chwiedora, Serafin stryj Sebestjana, Wawrzyniec s. Hrehora 1569 264
- Niesobia, pieczęć z herbem, ob. Złodziej Paszko
- Nieświcz (Neswyes, Neswizbskij, Neswecz) pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Nesweckij (rodzina niekniaziowska)
- książ ob. Hrehory; Iwan
- Nieśwież (Neswecz) m., woj. Nowogródek; Archiwum (Nesvicense, Niesviesiense, Nieswieszense) Radziwiłłowskie 41(40), 46, 86, 109, 120, 208, 366, 376(154)
- książę ob. Radziwiłł Mikołaj [Czarny]; Radziwiłł Mikołaj Krzysztof
- Niewierowo w., pow. Drohiczyn: Bartłomiej, Bartosz s. Stankow, Jadam s. Janow, Jakub s. Michałow, Jan, Jerzy Markow, Jędrzej s. Jadamow, Kristof s. Jakubow, Leonard Niewierowski, Leonard Stanisławow, Maciej, Mikołaj s. Stanisławow, Mikołaj s. Stanisławow Siwkow, Stanisław, Stanisław s. Jakubow, Stanisław Markow, Stanisław Szczęsnego, Szczepan s. Jakubow, Szczepan s. Stanisławow, Trojan s. Maciejow, Więclaw s. Maciejow, Wojciech s. Janow, Wojciech s. Janow brat Jadama,

- Wojciech s. Stanisławow, Zygmunt komornik ziemski 1569 276
- Niewierowo (Niewirowo)-Przypki w., pow. Drohiczyń: Andrzej s. Maciejow 276, Andrzej s. Mikołajow 292, Bartłomiej s. Wojciechow, Christof s. Jakubow 276, Jan s. Pawłow 292, Jeronim s. Janow 276, Jeronim s. Mikołajow, Jeronima bracia, Kaliksty s. Jadamow 292, Lenard s. Stanisławow 276, Lenart s. Maciejow 292, Maciej s. Piotrow, Malcher s. Stanisławow 276, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Pawłow 1569 292
- Niewierowo ob. Głęboki Stok, Niewierowo
- Niewierowski (Niewierowscy) Michał i Walenty ob. Rybaki
- Niewodnica (Niewodnicza) w., z. bielska: Jan s. Mikołaja, Michał s. Krzysztofa Sistrzewitowski, Paweł s. Mikołaja brat Jana 1569 259
- Ninogniew (Ninognevius, Ninogneuius, Ninogneus) ob. Krysk
- Niwieński Stanisław s. Adama dzierżawca ob. Mierzwino
- Niwino w., z. bielska: Maciej s. Michała, Wojciech s. Macieja 1569 245
- Niwino-Leśne (Leszne) w., z. bielska: dzierżawca Grzegorz s. Jana Borowski, ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżow-kie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
- Niwino-Popławskie N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie (Niwino Popławi, Jeszki, . . . Żółtki, Malinowo, Borowe, Camieńskie) wsie, z. bielska¹: Adam s. Grzegorza, Andrzej s. Mikołaja, Andrzej s. Wojciecha, Andrzej zmarł. i . . . synowie nieletni, Augustyn s. Jana, Bartłomiej s. Jakuba, Bartłomiej s. Macieja, Bartłomiej s. Marcina, Bartłomiej s. Mikołaja, Bartłomiej s. Stanisława, Bartłomiej s. Wojciecha, Erazm s. Trojana, Feliks s. Jana, Grzegorz s. Jana, Grzegorz s. Jana Borowski dzierżawca w Niwinie-Leśnem, Grzegorz s. Michała, Grzegorz s. Mikołaja, Jakub s. Michała (dwóch), Jakub s. Mikołaja, Jakub s. Pawła, Jakub s. Stanisława (trzech), Jan s. Jakuba, Jan s. Macieja, Jan s. Michała, Jan s. Mikołaja, Jan s. Stanisława, Jan s. Wojciecha, Jerzy s. Mikołaja, Jerzego zmarł. i Zofji synowie nieletni, Katarzyna została po Szymonie, Leonard s. Macieja, Leonard s. Mikołaja, Maciej s. Augustyna, Maciej s. Jakuba, Maciej s. Józefa, Maciej s. Michała,
- Maciej s. Piotra (dwóch), Maciej s. Stanisława (dwóch), Marcin s. Jakuba, Michał s. Józefa, Michał s. Marcina, Michał s. Tomasza, Mikołaj s. . . ., Mikołaj s. Jana (dwóch), Paweł s. Mikołaja, Paweł Wygonowski (Wigonowski), Piotr s. Jana, Sebestjan s. Macieja, Sebestjan s. Michała, Serafin s. Dominika, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Macieja Xiaszik, Stanisław s. Michała, Szymona zmarł. i Katarzyny synowie nieletni, Walenty s. Michała, Wawrzyniec s. Pawła, Wawrzyniec s. Rafała, Wojciech s. Andrzeja, Wojciech s. Leonarda, Wojciech s. Michała, Wojciech s. Mikołaja (dwóch), Wojciech Piotr s. Jakuba, Zacharjusz s. Stanisława, Zofja została po Jerzym, Zygmunt s. Jana, . . . ma została po Andrzeju 1569 244; dzierżawca Piotr s. Jakuba Falkowski 1569 244
- Niwisko w., z. bielska: Mikołaj Truskoleśny (Truskolesni) 1569 248
- Niwisko ob. Truskolasy-Niwisko
- Niziołki (Niziołki) Stare ob. Kulesze-Wykno, K.-Podawcze, K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne
- Nos (Nosch) Aleksander (Oleksndr) książ 1433—34 94(59), 105(61) przyp., pieczęć 91
- Nosek (Noszek) Stanisław ob. Kostry
- Nosiłowski Andrzej i Stanisław ob. Nasilowo
- Noski (Noszki) w., z. bielska: Bartłomiej s. Jakuba, Bernard s. Jakuba, Jan s. Piotra, Jan s. Tomasza Perka, Jan s. Wojciecha, Leonard s. Piotra Bruszowski, Maciej s. Dobrocha, Maciej s. Marcina 248, Marcin s. Piotra 250, Paweł s. Stefana, Piotr s. Macieja, Salomon s. Wawrzyńca, Sebestjan s. Abrahama, Serafin s. Wawrzyńca, Stanisław s. Stefana (dwóch), Szymon, Tomasz s. Szymona, Wojciech s. Abrahama 1569 248
- Nosków w., pow. Zakroczym woj. Mazowsze, ob. Trąbski
- Noskowski Onopko szlachcic z woj. bractawskiego 1569 320
- Noszek ob. Nosek
- Nowawieś ob. Puchały Nowawieś; Siekierki Nowawieś
- Nowe Miasto Korczyn ob. Korczyn Nowe Miasto
- Nowicki Ignacy Ludwik metrykant koronny 16, 21(23), 32, 34(38), 47(45), 48(46), 102, 110(65), 121(73), 130(77), 147(83), 193
- Nowina (Nowyna) ród 54, 70 i przyp. —

¹ Tekst w tem miejscu uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tych wsi niepewna.

- pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55;
ob. Krzysztoporski Jan; Padniewski Filip;
Przerembski Brykcy; z Sepna Mikołaj;
Wincenty biskup płocki
- Nowogród Siewierski (Novogrodek, nowohorodskij i sęwerjskij) m. nad Desną, stol. księstwa, później woj. Czernichów
książę ob. Korybut Dymitr
wojewoda ob. Skuszczy
- Nowogród Wielki (Novograd, Nowograd, Nowahorod Magna, Magnus, Welikij) 25(27, 28)
gubernator ob. Lingwen Semen książę
- Nowogródek (Novogrodek, Novogrodeg) m., stol. woj. 35
kasztelan 374; ob. Wołowicz Grzegorz
podkomorzy ob. Obryński Andrzej Iwanowicz
poseł województwa ob. Chreptowicz Adam Litawor; Chreptowicz Piotr; Obryński Andrzej Iwanowicz
poseł województwa i powiatu ob. Snowski Malcher
sędzia ziemski ob. Snowski Malcher
starosta ob. Hlebowicz Piotr
starosta i dzierżawca ob. Iwaszko Goiczowicz
starosta, marszałek i dzierżawca ob. Litawor Jan
wojewoda 374; ob. Sapieha Paweł Iwanowicz
- Nowoseleckij, z Nowosiólek, Dmitr^z woźny pow. łuckiego 1569 322
- Nowosielica, pow. Winnica woj. Braclaw, w. pani Bokijowej Chwiedorowej 1569 320
- Nowosielski Jadam ob. Miłkowice Ruskie
- Nowosiółki (Nowoseloki) w., pow. Łuck. woj. Wołyń, ob. Nowoseleckij
- Nowyna ob. Nowina
- Nur m., stol. ziemi woj. Mazowsze
podkomorzy ob. Łysakowski Jan
stolnik ob. Łysakowski Jakub
- Nyecrasch ob. Niekrasz
- Nyemir, Nyenyr ob. Niemir starosta połocki
- Nyemir, Nyemira, Nyemirza, Nymyra ob. Niemir Grzymałowicz
- Nyemirovicz, Nyemyerowycz ob. Niemirowicz
- Obiechów (Obichow) w., pow. Lelów woj. Kraków: Iwan kasztelan śremski 1413 71, 72(51) i przyp.
- Obiezierze (Obiezyerze, Obiezycze) w., pow. i woj. Poznań: Stanisław kasztelan śremski 1499 122 i przyp.
- Obliński Konrad Koharyn poseł woj. braclawskiego 1569 341
- Obniże w., pow. Drohiczyn: Anna żona Jana Koca, Bartosz s. Maciejow, Franciszek s. . . ., Jan s. Grzegorzow, Jan s. Maciejow Koc, Małgorzata córka Piotra, Marek, Mikołaj s. Grzegorzow, Piotr, Piotra żona, Stanisław (dwóch), Stanisław s. Maciejow, po Stanisławie N. została wdowa, Wawrzyniec s. Andrzejow 1569 281
- Obodzienscy Bohdan i Siemen szlachcice z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Obrembski Andrzej ob. Kosowo
- Obryński Andrzej Iwanowicz poseł woj. nowogrodzkiego, podkomorzy nowogrodzki, sekretarz JKMcI 1569 356, pieczęć z h. Charytonowicz 350, 354
- Ochłopów w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Ochłopowski
- Ochłopowski, z Ochłopowa, Borys 1569 321 (140)
— Jakim 1569 322
- Oczioski Camienskie ob. Kamieńskie-Ocioski
- Oczkowszczyzna (Oczkowizna) ob. Piętki, Oczkowszczyzna
- Odolanów m., pow. i woj. Kalisz
starosta ob. Zborowski Marcin
- Odraew ob. Olechnowicz Piotr
- Odrawąż (Odrawas, Odrawansch) Piotr ze Sprawy ob. Sprawa
- Odrawąż (Odrawas, Odrawansch, Odrawansz) ród 54, 69 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Kapusta Andrzej; Litawor Jan; ze Sprawy Jan; ze Sprawy Wojciech(?); ze Szczekocin Jan; z Szydłowca Piotr
— ob. Brochwicz I, Leliwa, Odrawąż, Lis; Leszczye, Pomian, Ogończyk, Odrawąż. — Odrawąż l. Powala ob. Powala l. Odrawąż
- Odyniec, pieczęć z herbem, ob. Durnik Franciszko Stanisławowicz (prawdop.)
- Ofanasowicz Andrej Moskwiczin, mąż wdowy Markowej 1569 319/20(139)
- Oględy (Olędy) w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Mikołajow, Jadam s. Wojciechow, Jakub s. Janow Olędzki, Jakub s. Mikołajow, Jakub s. Piotrow, Jan Fałęta, Jan s. Maciejow, Jan s. Szczęsnego 270, Jerzy Łazowski 274, Jerzy s. Maciejow, Lenart s. Mikołajow, Maciej s. Janow, Marcin s. Gotartow, Marcin s. Maciejow, Piotr s. Fałętow, Stanisław s. Janow, Szczęsny s. Jakubow, Szczęsny s. Stanisławow, Wawrzyniec s. Jurjego, Wit s. Stanisławow, Wojciech Boruta, Wojciech s. Maciejow 1569 270
- Oględy (Olędy) ob. Podawcze, Oględy, Papy Ogończyk, pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; właściciel nieznany 1434 95; właściciel nieznany (litery SN?) 1569 335; ob.

- z Boniewa Mikołaj; z Chotczy Paweł; Hajko Jan Mikołajowicz; Kłoczek Wojciech (może); Kościelecki Jan; z Lubina Andrzej; Naczusz Gijsztowtowicz; Niedrwicki Stanisław; Sierakowski Jan; Sierakowski Stanisław
- Ogończyk ob. Leszczyc, Pomian, Ogończyk, Odrowąż. — por. Powała
- Ogrodzieniec w., pow. i woj. Kraków, ob. Charbinowice, Włodko
- ojragolski ob. Ejragoła
- Okorsk w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Okorski Okorski, z Okorska, Iwan, Jurij i Olechno 1569 322
- Oksza czyli Kołda (Kolda, Rolda) ród 1413 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Orzechowski Walenty; Wątrobka Klemens ze Strzelec Małych
- Olbracht (Albracht, Albertus) ob. Jan Olbracht król polski; Korejwa Albracht z Sogodska
- Oldaki w., z. bielska: Modest s. Mikołaja Sieklucki (Sekluczki), Stanisław s. Stanisława 1569 263
- Olech ob. Oleg
- Olechnicza ob. Oleśnica
- Olechno ob. Dowojnowicz Olechno
- Olechnowicz (Olechnowycz) Jan 1501 142(80) — (Olechnowycz, Olyechnowycz, Olechynowicz, Odraew) Piotr (Petr) kuchmistrz wielkksiążęcy, poseł Aleksandra i panów lit. na sejm w Piotrkowie 1501 131(77), 133, 140 przyp., 142(80), 144 i przyp., pieczęć z h. Leliwa 132 (może Olechnowicza), 139
- Olecki ob. Olędzki
- Oleg (Oleh, Oleh) Iwanowicz (Iwanowicz) książę rjażański 1393 29(32), 30(32)
- Oleksndr ob. Aleksander
- Oleksow w., pow. Włodzimierz woj. Wołyń, ob. Swinjuskij Baltozar Hnewosz
- Olelko (Ollelko) ob. Aleksander albo Olelko Wołodymirowicz
- Olendi, Olendzkie ob. Olędzkie
- Olendzki ob. Olędzki
- Oleski Jerzy z Ostrowitego kasztelan chełmiński 1569 195, 226, 311
- Olesko (Olessko, Oleschko, Oleschco) m. i gród, pow. i z. lwowska woj. ruskie, odstąpione Koronie przez Litwę 1432 80, 88 i przyp., 93, 97 i przyp., 104
- Oleśnica (Olesznica, Olesznicza, Olesznycza, Oleschnica, Oleschnicza, Oleshnicza, Olesnycza, Olessnicza, Oliesznicza, Olechnicza) m., pow. Wiślica woj. Sandomierz: Dobie-
- śław (Dobesław, Dobco) z Oleśnicy i Sienna, kasztelan wojnicki 1413—33, kasztelan lubelski 1434, wojewoda sandomierski 1438 71 i przyp., 89, 98, 112 i przyp., pieczęć z h. Dębno 52, 95
- Oleśnica: Jan Głowacz (Głowacz) marszałek Król. Pol. 1433—38, wojewoda sandomierski, poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 89, 98, 113(65), 118(69), pieczęć z h. Dębno 85
- Zawisza (Zawissius, Zauissius) podsędek sandomierski 1433 89
- Zbigniew ob. Zbigniew [z Oleśnicy] biskup krakowski
- Oleśnik w., pow. i woj. Rawa, lub Oleśniki w., pow. i woj. Lublin, ob. Grabia Mikołaj Bronisław
- Olesziewicz ob. Hryniewicz
- Olędy ob. Oględy
- Olędzki (Olędzki, Olendzki, Olęcki, Olecki, Olieczki) Jakub s. Janow ob. Oględy
- Krzysztof (Kristof, Christopherus) z Pietkowa starosta brański, poseł z podlaskiej 1563—64, zmarły (por. z Grajewa Anna wdowa) 1569 156, 182, 259
- Wawrzyniec s. Pawła ob. Falki-Filipy
- Olędzkie (Olendzkie, Olendi) w., z. bielska: Andrzej s. Stanisława 239, Anna z Olędzka, Paplina i Zadniej Woli została po Stanisławie 278, Bartłomiej s. Pawła, Jakub s. Jana, Jakuba zmarł. synowie, Jan s. Pawła, Jerzy s. Pawła, Marcin s. Stanisława, Michał s. Stanisława 239, Mikołaj 237, Mikołaj s. Jakuba, Mikołaj s. Stanisława, Paweł s. Krzysztofa, Paweł s. Marcina, Paweł s. Serafina (dwóch), Stanisław s. Jakuba 239, Stanisław s. Świętosława 1569 237; dzierzawca Mikołaj s. Jana Olszewski, Piotr s. Jozefa z Brzozowa 1569 239
- Olędzkie, Szmurły (Olędy i Szmurły) wsie, z. bielska: Zygmunt 1569 300(135)
- Olgierdowicz (Olgerdi filius, Olgërdowicz, Olgierdowicz) ob. Dymitr Olgierdowicz
- Olgimuntowicz (Olgimunti, Olgimunty, Olgymonthowycz) ob. Iwan Olgimuntowicz
- Olieczki ob. Olędzki
- Oliesznicza ob. Oleśnica
- Olika ob. Ołyka
- Oliz ob. Olyzar
- Olizarów w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Olizarowski
- Olizarowicz (Olzarowicz) Iwan poseł woj. kijowskiego 1569 340
- Olizarowski, z Olizarowa, Olechno 1569 321(140)
- Olgimontowicz ob. Iwan Olgimuntowicz

- Olkusz (Ilkusch) m., pow. i woj. Kraków:
Walenty prałat i kanonik krakowski 1502
149(84), 151(85), 153
- Olelko ob. Oelko
- Olsowski Malchier komornik JKMei 1569
213(104)
- Olszanica (Olszanicza) w., z. bielska: Andrzej
s. Mikołaja, Feliks s. Bartłomieja, Łukasz
s. Mikołaja, Mikołaj s. Jana, Wojciech s.
Stanisława 1569 251
- Olszanica-Rybałty (Olszanicza Ribalthy) w., z.
bielska: Bartłomiej s. Stanisława, Jan s.
Jakuba, Leonard s. Michała, Łukasz s.
Jana, Maciej, Maciej s. Makara, Maciej s.
Stanisława, Piotr s. Michała, Piotr s. Sta-
nisława, Stanisław s. Jana, Wojciech s.
Jakuba, Wojciech s. Stanisława 1569 243
- Olszany ob. Holszany
- Olszewo w., z. bielska par. ruska: Florjan s.
Jana, Jakub s. Jana, Jerzy, Jerzy s. Marka,
Leonard s. Macieja, Maciej s. Klemensa,
Maciej Kosieński (Koszienski), Maciej s.
Michała, Mikołaj s. Marka, Paweł s. Mi-
chała, Stanisław s. Jana, Stanisław Ko-
sieński (Koszienski), Trojan s. Michała brat
Macieja 1569 244
- Olszewo w., z. bielska par. topczewska: Bar-
tłomiej s. Jana, Gaweł (Gallus) s. Jana
239, Jakub s. Mikołaja 237, Jan s. Mi-
kołaja, Jan s. Piotra Rybałt (Ribalth), Mi-
chał s. Stanisława 239, Mikołaj s. Jana
Rybałt (Ribalt) 237, Walenty s. Piotra,
Wojciech s. Stanisława 1569 239
- Olszewo w., pow. Drohiczyń: Paweł s. Miko-
łajow, Stanisław s. Wojciechow 1569 294
- Olszewo ob. Rybałty, Olszewo; Tybory-Ol-
szewo
- Olszewski Mikołaj s. Jana dzierzawca ob.
Olędzkie; — Walenty s. Piotra dzierzawca
ob. Topczewo
- Olychnowycz ob. Olechnowicz Piotr
- Ołyka ob. Ołyka
- Olyzar (Oliz, Olizae) Wessilonis (Weszylonowy)
bojar litewski 1401 37, 38 i przyp.
- Olzarowicz ob. Olizarowicz
- Ołobok, pieczęć z herbem, ob. Borecki Piotr
- Ołyka (Olika, Ołyka) m., pow. Łuck woj.
Wołyń
książę ob. Radziwiłł Mikołaj [Czarny]; Ra-
dziwiłł Mikołaj Krzysztof
- Omieninczyk Andrzej ob. Łazowo
- Onaczko starosta brzesko-litewski 1434 105
(61), pieczęć z h. Doliwa (włas. Lelusza
wojew. trockiego, przywieszona zapewne
przez Onaczka) 101
- Onędrjuszko ob. Andrzej
- Onikszty m., koło Wiłkomierza, woj. Wilno
dzierzawca ob. Chreptowicz Jan (albo Wa-
syl) Bogdanowicz
- Opachowski Hieronim (Jaronim) pisarz i poseł
m. Wilna 1569 356, pieczęć z h. Go-
dziemba (?) 352
— Łukasz burmistrz i poseł m. Wilna
1563 - 64 156, 182
- Opanasowicz Fedko mieszczanin z m. Łucka
1569 324(140)
- Opoczno m. pow., woj. Sandomierz
starosta ob. ze Sprawy Stanisław
- Oporów (Opporow) m., pow. Orłów woj. Łę-
czyca: Piotr chorąży łeczycki 1434 99
- Oporów l. Oporowo (Opporow, Opporowo)
1) m., pow. Orłów woj. Łeczyca, 2) w.,
pow. i woj. Poznań, 3) w., pow. Kościan
woj. Poznań, 4) w., pow. Bydgoszcz woj.
Inowrocław; prawdop.: 1) m., pow. Orłów
woj. Łeczyca: Władysław doktor dekret-
tów, dziekan krakowski, protonotariusz
Stol. Apost., podkanclerzy Król. Pol. 1432—
33, poseł Jagielly na Litwę 1432, biskup
elekt wrocławski i podkanclerzy 1434, bi-
skup wrocławski 1438 76, 83, 90(58),
98, 99, 112
- [Oraczewski Piotr], pieczęć z h. Śreniawa (może
Oraczewskiego) 1567 411
- Oranski (Oranskij) Hrihorej Semenowicz, Jurej
Andreewicz szlachcice z pow. włodzimier-
skiego 1569 326
— Tichno Andreewicz woźny pow. włodzi-
mierskiego 1569 326
- Oratowski Serhej szlachcice z pow. braclaw-
skiego 1569 319(139)
- Orbowski ob. Horbowski
- Orsza m. pow., woj. Witebsk
chorąży ob. Skołko Bogusz Aleksiejewicz
poseł powiatu ob. Skołko Bogusz Aleksie-
jewicz; Woropaj Fiedor
- Orzechowski Walenty sędzia przemyski, poseł
woj. ruskiego 1569 340/1, pieczęć z h.
Oksza 337
- Orzeł cesarski ob. Topor, orzeł cesarski
— — radziwiłłowski ob. Trąby
- Orzeł polski, na pieczęciach, por. Polska,
król; — ob. Fryderyk kardynał i arcybi-
skup gnieźnieński. — znak nadany zie-
miom włączonym do Korony 204, 306,
317
- Oschmanensis ob. Oszmiana
[Ościk Jerzy wojewoda mściłowski], pieczęć
z h. Trąby, Gryf (?), Pomian, Hipocen-
taurus (?) 1567 413
- Ościk (Ostik, Ostyk, Ostyko, Oszyk, Astyk,
Astok, Hostik, Hostiko, Hostico, Hostyko,

- Kostico) albo Krystyn z Kiernowa starosta uszpolski 1401, przyjęty do rodu Trąby 1413, kasztelan wileński 1432—37 36 (38), 37 i przyp., 54, 57 i przyp., 69 i przyp., 81(55), 94(59), 105(61) i przyp., 108(63), pieczęcie z h. Trąby 55, 78 (dwie, jedna użyta przez Radziwiłła Ościkowicza), 100
- Ościkowicz (Oscikowicz, Oszczykowiec, Oszczykowycz, Osycykowicz, Osticowicz) Grzegorz marszałek nadworny w. księcia, starosta, marszałek i dzierżawca w Mereczu 1499 120, 127 i przyp.
- ob. Radziwiłł Ościkowicz
- Osiek m., pow. i woj. Sandomierz starosta ob. Dziergowski Zbożny
- Osinka (O-zinka) Jan ob. Jabłoń-Jankowce
- Osinki (Oszinki) w., z. bielska: Bartłomiej s. Wojciecha, Jan s. Stanisława, Mikołaj s. Wojciecha 1569 252
- Osiński (Ossinski) Mikołaj ob. Paprotna, Podawcze
- Osiny Starawieś w., pow. Drohiczyn: Andrzej, Hieronim, Jan, Jan Dzieciółka, Kristof, Kristof s. Janow, Maciej, Marcin, Mikołaj, Piotr, Sebestjan Osiński, Stanisław, Szczepan, Szczęsny, Tomasz, Wojtek 1569 291
- Osmola w., pow. Drohiczyn: Augustyn s. Stanisławow 273, Bartosz s. Szymanow Osmolski, Jabram s. Jagustynow, Jadam s. Janow 272, Jadam s. Stanisławow, Jakub Czarkowski 273, Jakub s. Jadamow 272, Jakub s. Janow 279, Jakub s. Maciejow 272, Jakub Malewski, Jakub s. Sebestjanow 273, Jakub s. Sobiestjanow Osmolski, Jakub s. Stanisławow 279, Jan s. Andrzejow, Jan s. Dominikow, Jan s. Janow 273, Jan s. Wojciechow 279, Lenard s. Jadamow, Lenard Wygonowski, Maciej s. Rafałow Patro, Maciej s. Stanisławow 273, Marcin s. Janow 279, Marcin s. Wojciechow Koperda, Marcina Koperdy synowcy 272, Mikołaj s. Stanisławow 273, Paweł s. Marcinow 279, Piotr Trusk 273, Piotr s. Wojciechow 279, Stanisław s. Janow, Szczęsny s. Andrzejow 273, Szczęsny s. Janow, Szczęsny s. Janow Krzyska, Trojan s. Janow 279, Tworek 273, Walenty s. Andrzejow, Walentego synowiec 272, Wawrzyniec s. Tworków 273, Wojciech s. Janow, Wojciecha synowie 1569 272
- Osmolski Paweł ob. Siekluki; — Trojan s. Jana ob. Wojencze
- Osmoróg (Osmorog) czyli Geralt (Geralt, Geralth, Gieralth) ród 54, 70. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; Osmoróg?, właściciel nieznany (litery I K) 1569 335; ob. Mikołaj biskup wileński
- Ossinski ob. Osiński
- Ossoliński (Ossolinski, Osoliński, Oszolinski) Hieronim (Jarosz) kasztelan sądecki 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Topor 333
- Jan starosta i poseł drobicki, deputowany z prow. małopolskiej do Konstytucji 1791 399
- Ossowski Mikołaj ob. Pomiany-Szelistowo
- (Osowski) Stanisław kantor gnieźnieński, referendarz nadworny 1569 195, 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 307, 311, 318, 372
- Osswyaczym, Osswyanczim, Osswyanczym ob. Oświęcim
- Ostap siodlarz z m. Łucka 1569 324(140)
- Ostasze (Osztasze) w., z. bielska par. ruska: Lewon s. Marka. Marek, Marek s. Kloska, Sienko s. ... 1569 246
- Ostasze w., z. bielska par. suraska: Jan s. Maczka, Kacz s. Karpa, Łukasz s. Ostapka, Mikołaj s. Sienka. Siehen s. Kloska, Supron s. Hricza 1569 259
- Ostaszyn (Astaszina maior, Astaszina minor) dwory Witołda pod Nowogródkiem przeznaczone dla Zygmunta Kiejstutowicza 1401 35
- Osticowicz ob. Ościkowicz
- Ostik ob. Ościk
- Ostrozskij ob. Ostrogski
- Ostrowskij, z Ostryjewa, Matjas 1569 322
- Ostrina ob. Ostryna
- Ostrog m., pow. Łuck woj. Wołyń książę ob. Fiedor Danilewicz; Michał brat Fiedora Danilewicza
- Ostrogski (Ostroskie, Ostrowskie książę, Ostrozskij, Ostrozkij, Ostorozskij, dux Ostroziensis) Konstanty (Kostentin) Bazyli (Wasył) Konstantynowic (Kostentinowicz, Constantinowicz) książę, wojewoda kijowski, marszałek ziemi wołyńskiej, starosta włodzimierski 1569—72 213(104), 311, 323, 326, 329(144), 339, 371, 392(170), pieczęć z h. Ostrogskich 1567—69 332, 412(94 f)
- Ostroszóg (Ostrosrog) m., pow. i woj. Poznań: Dobrogost kasztelan poznański 1501 136
- Jan kasztelan poznański 1499 121(73)
- Sędziwój (Sandzivogius) wojewoda poznański 1413—34, starosta wielkopolski 1434 71 i przyp., 98, pieczęć z h. Nałęcz 51, 95
- Ostroszógowa (Ostroszógowa) Stanisławowa ka-

- sztelanowa międzyrzecka (meziriczka) 1569 327
- Ostroskie książe ob. Ostrogski
- Ostrów (Ostrow) (dziś Ostrowiec) m. nad Kamienną pow. i woj. Sandomierz¹: Krystyn kasztelan sandomierski 1401—03, kasztelan krakowski 1413 46, 48(45), 71
- Krystyn [z Ostrowa] »tutor« kazimierski, poseł panów polskich do Jagielly 1385—86 2, 3(2)
- Mikołaj wojewoda sandomierski, starosta lubelski 1499 121(73), 124(74)
- Ostrowicki (Ostrowiczki, Ostrowiecki) Paweł chorąży oszmiański, poseł od szlachty powiatowej i ze stanu chorążych 1563—64, poseł pow. oszmiańskiego, marszałek JKMcI w W. Ks. Lit. 1569 156, 182, 355, 356, pieczęć 353
- Ostrowiec w., pow. Drohiczyń: Anna dziewczka Piotrowa, Grzegorz s. Wojciechow, Jan s. Wojciechow, Kristof s. Janow, Paweł s. Janow, Stanisław Ostrowski, Wojciech s. Janow 1569 278
- Ostrowite (Ostrovitae, Ostrowiti) 1) w., z. dobrzyńska pow. Rypin, lub 2) w., z. dobrzyńska pow. Lipno, ob. Oleski Jerzy
- Ostrowo, może: pow. Lida woj. Wilno 27(29), 28(30), 29(31), 401(28 a)
- Ostrowski Stanisław ob. Ostrowiec
- Ostrowskie książe, Ostroziensis dux, Ostrozkij, Ostrozkij ob. Ostrogski
- Ostrożec, pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Ostrożeckij Ostrożeckij, z Ostrożca, Hołownia Andrej 1569 322
- Ostryjew (Ostrew) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Ostrowskij
- Ostryna (Ostrina) pow. Lida woj. Wilno dzierzawca ob. Andrej (Andruszko)
- Ostyk, Ostyko ob. Ościk
- Oświęcim (Osswyanczim, Osswyanczym, Osswyaczym) m., pow. śląski woj. Kraków: Jan teolog, prałat i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153 kasztelan 374 sędzia ob. Strzała Piotr
- Oszczów w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Oszczowski
- Oszczowski, z Oszczowa, Michajło 321(140), Mikita 322, Tomko, Wasilej 1569 321(140)
- Oszychowicz ob. Ościkowicz
- Osze w., z. bielska: Jan s. Jakuba, Maciej s. Adama, Mikołaj s. Adama 261, Piotr s. Mikołaja 260/1, Serafin s. Jakuba 1569 261
- Osze, Kramkówka (Cramkowka) wsie, z. bielska: Maciej s. Macieja Somach, Stanisław s. Macieja, Wawrzyniec s. Jana, Wawrzyńca wnuki z brata Stanisława 1569 260
- Osze, Wojny (Woini) wsie, z. bielska: Walenty 1569 243
- Oszinka ob. Osinka
- Oszinki ob. Osinki
- Oszmiana (Oschmanensis) m. pow., woj. Wilno chorąży ob. Ostrowicki Paweł poseł powiatu ob. Ostrowicki Paweł; Stanisławowicz Stanisław sędzia ziemski ob. Stanisławowicz Stanisław starosta ob. Dowgird
- Oszolinski ob. Ossoliński
- Osztasze ob. Ostasze
- Oszyk ob. Ościk
- Owłuczimskaja (Owłuczimzskaja) Anna Jurewaja z Czernewa 1569 326, 327
- Owrucz m., woj. Kijów; powiat 322 dzierzawca ob. Kapusta Andrej Tymofiejewicz
- Owsiany (Owsziani) Tomasz pisarz ziemski bielski 1569 212(104), 236(131)
- Ozarbicz ob. Paweł Petrowicz Ozarbicz
- Pac (Pacz) Dominik poseł woj. brzesko-litewskiego, podkomorzy brzesko-litewski 1569 356, pieczęć z h. Gozdowa, Hipocentaurus, Trąby, Leliwa 350, 354
- Mikołaj desygnowany biskup kijowski, poseł z wtorej ławice stanu duchownego 1563—64 156, 182
- Paweł kasztelan [witebski], pieczęć z h. ... Leliwa (w dolnem polu, reszta tarczy zartarta) 1567 413
- (Pacz) ob. Kimontewicz
- Pacowicz (Paczowicz, Paczowycz) Jerzy (Irzy) starosta, marszałek i dzierzawca połocki 1499—1501 120, 127, 133, 146, 148, pieczęć 132

¹ Występujący w wydawnictwie trzej panowie z Ostrowa należą do rodu Rawiczów i pochodzą prawdopodobnie z jednego i tego samego Ostrowa. W Małopolsce, zwłaszcza w woj. sandomierskim, jest szereg miejscowości tej nazwy. Uruski (Rodzina, XIII, 102) podaje jako gniazdo tych Rawiczów Ostrów nad Wieprzem, na granicy pow. lubelskiego i stężyckiego, jednakże Liber Benef. Długosza (II, 556) wymienia jako dziedziców tegoż Ostrowa rycerzy z rodu Nowina. Ostrowem Rawiczów jest jednak niewątpliwie dzisiejsze miasteczko Ostrowiec w Sandomierskim na północ od Opatowa w par. Szewnia, jak świadczy zapisek z r. 1411 w Piekosińskiego Zapiskach woj. sandomierskiego (Arch. Kom. Prawn. t. VIII cz. 1 nr. 505).

- Paczoski Jan s. Andrzejow ob. Zawady (pow. Drohiczyn)
- Paczoszki (Paczoski) w., pow. Drohiczyn: Aleksy Gryczka Paczoski, Andrzej s. Piotrow, Jakub s. Janow, Jan s. Jakubow, Jeronim s. Wojciechow, Jerzy s. . . ., Lenart s. Mikołajow, Maciej s. Mikołajow, Maciej s. Piotrow, Maciej Schab, Maciej s. Stanisławow, Marcin s. Jakubow, Michał s. Piotrow, Mikołaj Kunidło 283, Mikołaja Kunidły synowie 283/4, Paweł s. Piotrow, Piotr s. Marcinow Księżopolski, Serafin s. Stanisławow, Stanisław s. Kristofow, Stanisław s. . . ., Walenty s. Maciejow, Wojciech s. Janow (dwóch), Wojciech s. . . . 1569 283
- Padarew (Paderewo) ob. Łazowo, Padarew Paderew (Paderewo) w., pow. Drohiczyn: Jan Dybowski s. Maciejow, Kristof s. Stanisławow 1569 290
- Padniewski Filip biskup krakowski 1564—69, poseł senatu pol. na sejm lit. w Bielsku 1564 178, 195, 205, 225 przyp., 226, 307, 311, 317, 339, 371, pieczęć z h. Nowina 331(148) (z tyt. biskupa przemyskiego i podkanclerzego), 405 (z tyt. biskupa krakow. i podkanclerzego), 408(94 b), 409(94 c), 411
- Paewskij Wojtechъ szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Palczewski Stanisław komisarz JKMcI do odbierania przysięgi z. bielskiej 1569 235, 236(131), 264
- Palikiewskij Jaroszъ worotny zamku łuckiego 1569 321(140)
- Pałuckij Mikołaj z Dublan 1569 322
- Pałuski Jan dzierżawca niemonojcki, marszałek JKMcI w W. Ks. Lit. 1569 355, pieczęć z h. Pobóg, Prawdzie (Zaremba?), Leliwa, Poraj (może Pałuskiego) 350
- Pampow ob. Pępowo
- Pampowski (Pampowsky), z Pępowa, Ambroży wojewoda sieradzki, starosta wielkopolski 1499 124(74) i przyp., 125
- Panas Jan s. Andrzej ob. Bańki
- Panek Szymon s. Stefana ob. Brzozowo-Panki
- Paniatowski ob. Poniatowski
- Panki ob. Brzozowo-Panki; Wojewódki-Panki; Wojewódki-Panki, Przewózki
- Pankowskij Bołobany Timofej Obuchъ, Pankowskij Jan szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Paplino, Zadnia Wola, wsie, pow. Drohiczyn: Anna z Olędzka została po niegdy Stanisławie Olędzkim, Baltizar, Florjan i Jurg synowie Anny z Olędzka, Stanisław Papliński, Szymon Papliński, Wojciech s. Anny z Olędzka 1569 278
- Paplińska Małgorzata żona Sobiestjana ob. Wyrozęby, Kunaty
- Paprocki Lenard s. Stanisławow ob. Paprotna
- Paprotna w., pow. Drohiczyn: Lenard s. Dobroniow, Lenard Paprocki s. Stanisława, Ostafiej s. Piotrow, Sobiestjan s. Bartoszew 277, dziedzice niewymienieni wskutek uszkodzenia tekstu 1569 295
- Paprotna, Podawcze, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej s. Bartoszew, Jakub s. Andrzejow, Jakub s. Bagienkow, Jakub s. Marcinow, Jan s. Andrzejow, Jan s. Jakubow, Jan s. Jerzego, Jan s. Jerzego Bagienkow, Jerzy s. Maciejow, Lenart s. Andrzejow, Lenart s. Maciejow, Mikołaj Osiniński (Ossinski), Paweł s. Mikołajow, Paweł s. Szczęsnego, Stanisław s. Andrzejow; Stanisław s. Bagienkow, Stasław s. Andrzejow, Wojciech s. Stanisławow, Zbożny s. Dobroniow 1569 270
- Paprzyca ob. Kornicz
- Papy w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Mikołajow, Grzegorz s. Jakubow, Michał s. Jakubow, Mikołaj s. Walentego, Sobiestjan s. Mikołajow (dwóch), Stanisław s. Tomaszow 1569 270
- Papy ob. Podawcze, Oględy, Papy
- Parczów (Parczow, Parcow, Parcew) m., pow. i woj. Lublin 68 przyp., 69, 117(69), 118(69), 177, 178, 183, 186, 342, 357
- Parys (Parysz) Jan sekretarz i dworzanin królewski 1569 206 przyp., 307, 318, 372
- Jan wojski warszawski, poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Prawdzie (zdaje się Jana) 337
- Szczęsny (Szczęsny) kasztelan warszawski, starosta czerski 1569 206 przyp., 226, 307, 318, 340, pieczęć z h. Prawdzie 333
- Pasieka Hryniec mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Paszko (Paschko, Passko, Pasko, Passek, Paulus) ob. Gosławice; Złodziej
- Paszkowicze ob. Miłkowice-Paszkowicze
- Patak ob. Potok
- Patkowice w., pow. Mielnik woj. Podlasie 215(107)
- Patkowicze, Kotaski (?)¹ wsie, pow. Drohiczyn: Christof Patkowski 1569 279
- Patkowski (Pathkowski) Piotr sędzia ziemski mielnicki 1569 212(104), 215(107)

¹ Wyraz Kotaski w tekście niepewny. Źródła Dziejowe nie podają takiej wsi.

- Patrikej Bohdan szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Patro Maciej s. Rafałow ob. Osmola
- Patrycy (Patricy, Petrycy) Andrzej archidjakon (ardziakon) wileński, kanonik warszawski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Patrykiewicz (Patrzykiewicz, Patrikiewicz) ob. Aleksander Patrykiewicz
- Paulus ob. Paszko
- Paweł (Paulus) z Ger..., szlachcic z z. bielskiej 1569 264
- i ... s. Pawłow z ... odacze szlachcice z pow. drohiczyńskiego 1569 296
- Petrowicz Ozaricz bojar litewski 1388 18(20)
- woźny ziemski drohicki 1569 266
- ob. Bogumiłowice; Chorążyc; Choteza
- Pawęza ob. Herbortowa
- Pawłowicz Iwan pisarz wójtowski m. Łucka 1569 324(140)
- Michajło podstarości włodzimierski 1569 326
- Pczołka żyd łucki 1569 324(140)
- Pelecki Andrej Korowai i Ostafej Korowai szlachcice z pow. łuckiego 1569 330(145)
- Penen ob. Pińsk
- Penkowski ob. Pękowski
- Pensa Andrzej ob. Dabrowa Długa, Wilki
- Perejasław m., woj. Kijów 30(32)
- Perekalskij, z Perekał, Dachno i Semen 1569 321(140)
- Perekały w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Perekalskij
- Perekładowicze w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Perekładowski
- Perekładowski, z Perekładowicz, Bohdan i Iwan 1569 321(140)
- Perka Jan s. Tomasza ob. Noski; — Maciej ob. Zaremby (z. bielska); — Wawrzyniec ob. Perki
- Perki w., z. bielska: Andrzej, Andrzej s. Macieja 248, Andrzej s. Macieja Zembrzicki 250, Andrzej s. Marcina 248, Benedykt s. Walentego 250, Cherubin s. Macieja, Florjan s. Macieja, Florjana brat 248, Grzegorz s. Jana 247/8, Jan s. Marka 248, Jan s. Walentego 250, Jerzy s. Marcina, Kalikst (dwóch) Kalikst s. Macieja, Kaliksta brat, Klemens, Klemens s. Macieja, Leonard s. Stanisława 248, Marcin Jamiółka (Jamiolka) 247, Mikołaj s. Macieja, Paweł s. Andrzeja, Paweł s. Wawrzyńca, Piotr s. Jana, Rafał s. Andrzeja, Roslan synowiec Wawrzyńca s. Jana, Sebestjan s. Marcina 248, Stanisław s. Jakuba Brusowski 247, Stanisław s. Jerzego 250, Stanisław s. Macieja (dwóch), Stanisław s. Marcina (dwóch), Stefan s. Macieja, Stefan s. Stanisława (dwóch), Szymon, Tomasz s. Szymona, Wawrzyniec, Wawrzyniec s. Jana 248, Wawrzyniec Perka 247, Wojciech, Wojciech s. Feliksa, Wojciech s. Marcina, Wojciech s. Piotra 1569 248
- Perporowce, woj. Braclaw, w. pana Chwedora Thisse 1569 320
- Peski ob. Pęski
- Petcovius ob. Pietkowiec Jerzy
- Pethevich ob. Pietkowiec Stanisław
- Petr ob. Piotr
- Petraschewicz ob. Pietraszkiewicz
- Petradius, Petrassius, Petraschius, Petraszow ob. Piotr
- Petricovia ob. Piotrków
- Petrus ob. Piotr
- Petrycy ob. Patrycy
- Pękowski (Penkowski, Pękowski) Jakub komisarz królewski do odbierania przysięgi pow. drohickiego 1569 235 przyp., 236 (130) przyp., 265, 266
- Pępowo (Pampow) w., pow. Kościan woj. Poznań, ob. Pampowski
- Pęski (Peski) Bartłomiej, Cherubin i Mikołaj ob. Głęboki Stok, Niewierowo
- Pęze (Peze, Pezy) w., z. bielska: Krzysztof s. Macieja, Leonard s. Marka, Michał s. Marka, Mikołaj s. Marka 249, Wawrzyniec s. Grzegorza 250, Zacharjasz s. Marka 1569 249
- Phaseze ob. Faszcze
- Pheczko ob. Fiedor Januszewicz
- Philipy ob. Falki-Filipy
- Piasecki Jakub koniuszy nadworny 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Piasek (Pijaszek) wiele wsi tej nazwy na ziemiach pol., w woj. łęczyckiem 3 wsie Piaski: Dadz bog (Dadzibogius) wojski łęczycki 1434 99
- Piatniczański Myszko wojski pow. winnickiego 1569 319(139)
- Pidaje ob. Moczydły-Pidaje
- Piechacz Dawid ob. Wyszonki
- Piechacze w., z. bielska: Stanisław s. Piotra 1569 237
- Piechno Jakub, Maciej, Mikołaj i Serafin ob. Przesmyki
- Piecki (Pieczki) ob. Chojane-Górki, Ch.-Piecki
- Pieckowicz, Pieczkowicz ob. Pietkowiec Jerzy
- Pieczyska (Pieczycki) w., pow. Drohiczyn: Florjan s. Marcinow, Jan s. Marcinow 270, Jan s. Szczęsnego 295, Lenart s. Marcinow 270, Matusz s. Jurjego 295, Stanisław s.

- Marcinow 270, Zygmunt s. Szczęsnego 1569 295
- Piekarski Jan podkomorzy brzesko-kujawski, poseł woj. brzesko-kujawskiego 1569 340, pieczęć z h. Rola 336
— Stanisław 1569 217(110)
- Piekuty (Piekuthi, Piekuti) w., z. bielska: Augustyn s. Piotra, Jan, Maciej s. Mikołaja 240, Maciej s. Mikołaja, Maciej s. Wawrzyńca 241, Stanisław s. Grzegorza, Wojciech s. Macieja 1569 240
- Piekuty (Piekuthi) ob. Krasowo, Piekuty
- Pieńczykowo (Pienczikowo) w., z. bielska: Andrzej, Jakub s. Feliksa, Józef, Marcin s. Mikołaja, Piotr s. Michała 1569 263
- Pieniany m. pow., woj. Wilno
dzierzawca ob. Naruszewicz Mikołaj
- Pienieszek Stanisław s. Jana ob. Kobylino
- Pieńki w., pow. Drohiczyn: Jan s. Michałow, Jan s. Mikołajow Pieniek, Jerzy s. Janow, Jędrzej s. Janow, Jędrzej s. Maciejow So. . ., Jędrzej s. Stanisławow, Serafin s. Maciejow Pienkiewicz, Stanisław s. Janow 1569 291
- pienski ob. Pińsk
- Pierlejewo (Pierlewo) ob. Leszczka, Pierlejewo
- Pierzchała (Pirzchała, Pirzchała, Pyrszchała) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55; ob. z Radomina Henryk
- Pierzchały (Pierzchali) w., z. bielska: Andrzej s. . . ., Jakub s. Jana, Jan s. Macieja 237, Jan s. Mikołaja, Jan s. Stanisława (dwóch) 239, Jan s. Wawrzyńca, Maciej s. Michała, Maciej s. Wojciecha 237, Marcin s. Bartłomieja 239, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Józefa 237, Stefan s. Mikołaja 239, Tomasz s. Bartłomieja 1569 237
- Pieskowa Skąta (Pieschcovascala, Pyeschcovascala, Pyeszkowascala, Pyeszkowa Scala, Pyeskouascala, Pyeskouaskala, Pyeschowala) zamek, pow. i woj. Kraków, ob. Szafraniec
- Pietkowicz (Petcovius, Pieczkowicz, Pieckowicz, Pietzkowicz) Jerzy (Girzy, Yrzi) biskup żmudzki (miednicki) 1569 355 i przyp., 371, pieczęć z h. Działosza 348, 353
— (Piętkowicz, Pyethkovicz, Pyethkowycz, Pyethkovycz, Pethcovicz, Potkowicz, Potkovycz) Stanisław Michalinyecz (Michaelis, Michałof) starosta, marszałek i dzierzawca brzesko-litewski 1499—1501 128 i przyp., 133, 142(80), 147(82) i przyp., pieczęć z h. Trąby 126, 132
- Pietkowo w., z. bielska: Stanisław Pietkowski 1569 300(135)
— ob. Olędzki Krzysztof
- Pietraszkiewicz (Petraschcovicz, Potraskowicz, Potraschkovycz) Stanisław starosta, marszałek i dzierzawca lidzki 1499 127 i przyp., 128 i przyp.
- Pietrzetha Leonard s. Marcina ob. Brzozowo-Chrzczony
- Pietrzykowo (Pietrzikowo) w., z. bielska: Adam s. Jana 244, Andrzej s. Stanisława 243, Bartłomiej s. Stanisława, Grzegorz s. Stanisława 244, Jan s. Macieja 243, Jan s. Stanisława, Jerzy s. Stanisława 244, Maciej s. Jana brat Mikołaja 243, Mateusz s. Pawła 244, Mikołaj s. Jana 243, Mikołaj s. Jana, Mikołaj s. Stanisława 244, Paweł Dzierzek (Dzierszek) 243, Paweł s. Jana 244, Paweł s. Mikołaja 243, Stanisław s. Michała, Stanisław s. Michała Ponsnik, Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Stanisława 244, Tworian s. Michała 300 (135), Wojciech s. Jana, Wojciech s. Mikołaja 1569 243
- Piętki-Gręski w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Maciejow 280, Jakub s. Marcinow 279, Jan 280, Jan s. Bartłomiejow, Jan s. Jakubow 291, Jan s. Marcinow, Jan s. Szczepanow, Jan s. Tomaszow 280, Jędrzej s. Jakubow 291, Klimunt s. Maciejow 280, Maciej s. Bartłomiejow 291, Maciej s. Stanisławow, Mikołaj s. Stanisławow 280, Paweł s. Szymonow, Rafał s. Jabramow, Stanisław s. Jabramow 291, Stanisław s. Marcinow 279, Stanisław s. Szymonow, Szczęsny s. Biernatow, Szczęsny s. Lenartow 291, Szymon, Tomaszow, Wojciech s. Maciejow 280, Wojciech s. Pawłow 1569 291
- Piętki, Oczkowszczyzna (Oczkowizna) wsie, pow. Drohiczyn: Brykcy komornik ziemski, Florjan s. Ja. . ., Jan s. Stanisławow, Maciej s. Jakubow, Maciej s. Janow, Maciej s. Piotrow, Sebestjan s. Andrzejow, Wojciech Zyra, . . . s. Jabramow, . . . s. Jakubow 1569 292
- Piętki ob. Twarogi Ruskie, Piętki-Basie
- Piętkowicz ob. Pietkowicz
- Pigula Józef ob. Lipki
- Pijaszek ob. Piasek
- Pikow m. i zamek, woj. Braclaw 320
- Pilat (Pilath) Piotr s. Michała ob. Dworaki
- Pilecki (Pileczsky) Jan poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 118(69)
— Jan starosta horodelski, poseł woj. bełskiego 1569 341, pieczęć z h. Leliwa 338

- Pilzno m., pow. i woj. Sandomierz
starosta ob. Tarło Jan ze Szczekarzowie
- Pińsk (Penen, pienski) m. pow., woj. Brześć
Litewski; powiat 320, 322, 326
książę ob. Wasyl
podsedek ob. Domanowicz Iwan
poseł powiatu ob. Domanowicz Iwan;
Szyrma Stanisław
staroście ob. Kurzeniecki Jerzy z Kali-
nówki
starosta ob. Tyszkiewicz Wasyl
wojski ob. Szyrma Stanisław
- Piotr (Petrus, Petr, Petrasius, Petrassius, Pe-
traschius, Petraszow) biskup krakowski
1401—03, biskup poznański 1413 46,
48(45), 71
— (Petraszow) bojar litewski, pieczęć 1434
101
— s. Pawła szlachcic z z. bielskiej 1569
300(135)
— ob. Bnin; Dowojnowicz; Falków; Fvrso-
wycz; Gniady; Hlebowicz; Kmita (kaszte-
lan lubelski następnie wojewoda sando-
mierski); Kmita z Wiśnicza (wojewoda
krakowski i marszałek Król. Pol.); Korcz-
bok; Lelusz; Montygerdowicz; Myszkowski;
Olechnowicz; Oporów; Podgrodzie; Raczko;
Radziwiłłowicz; Rpischca; Smolicki; Spro-
wa; Strikowski; Szafraniec (kasztelan wi-
ślicki); Szafraniec (podstoli krakowski
1386); Szafraniec (podstoli następnie pod-
komorzy krakowski 1401—13); Szafraniec
(podkomorzy krakowski iunior 1433—34);
Szafraniec (wojewoda sandomierski na-
stępnie wojewoda krakowski); Szczekociny
(Piotr Woda); Szydłowiec; Tur; Widawa;
Włoszczowa; Żerniki
- Piotrasz Maciej ob. Wojny
- Piotraszki (Piotraski) w., z. bielska: Andrzej
s. Bartłomieja, Grzegorz s. Klemensa, Ja-
kub s. Stefana, Jan ..., Jerzy s. Jakuba,
Józef s. Tomasza, Maciej s. Wita, Marcin
s. Andrzeja, Piotr s. Grzegorza, Piotr s.
Piotra, Sebestjan ..., Stanisław s. Andrzeja
(dwóch), Stanisław s. Klemensa, Stanisław
s. Macieja, Swiatka została ..., ... s. An-
drzeja, ... s. Bartłomieja, ... Mikołaja
1569 240
- Piotrków (Petricovia, Piotrcovia, Pyotrkovia,
Pyotrkow, Pytrkow) m. pow., woj. Sieradz
110(65), 112 i przyp., 116, 133, 138(79),
139, 142(80; 81), 147(83), 148, 159, 170,
200, 201, 304, 314, 408(94 a), 409(94 b,
94 c), 410(94 c, 94 d), 412(94 e), 413
- Piotrowce (Piotrowcze) ob. Jabłoń-Piotrowce
- Piotrowice (Potrowicze) szereg wsi tej nazwy
w Małopolsce, w Wielkopolsce dwie w woj.
Poznań, jedna w woj. Kalisz: Świętosław
(Swanthoslaus), pieczęć z h. Kornicz 1413
52
- Piotrowicz (Pyotrowycz) Jan dzierżawca mar-
kowski, marszałek wielkooksiażęcy 1499 120
- Piotrowo-Krzywokoły w., pow. Drohiczyn: An-
drzej s. Aleksego 267, Filip s. Marcinow,
Frącz s. Lenartow 279, Jakub s. Janow
267, Jakub s. Stanisławow (dwóch), Jan
s. Jadamow 279, Jan s. Janow 267, Jan
s. Maciejow 279, Jan s. Wojciechow 267,
Kilian s. Wojciechow 279, Krystyna żona
Macieja Poniatowskiego, Maciej Poniatow-
ski (Paniatowski) 267, Marcin s. ..., Ma-
rek s. Stankow 279, Michał s. Markow
267, Michał Piotrowski 266, Michał s.
Szymanow 267, Mikołaj s. Maciejow 279,
Nikodem s. Stanisławow Piotrowski, Paweł
s. Stanisławow, Sobiestjan s. Stanisławow
267, Stanisławowa wdowa, Szczęsny s.
Marcinow 279, Szczęsny s. Stanisławow
267, Walenty s. Janow, Wojciech s. ...
279, Wojciech s. Bartoszow 1569 267
- Piotrowo-Trojany w., pow. Drohiczyn: Andrzej
s. Bartłomiejow, Bartłomiej s. Marcinow,
Grzegorz, Jabram s. Tomaszow, Jadam s.
Marcinow, Jakub s. Marcinow, Jakub s.
Stanisławow, Jan s. Marcinow 270, Jaro-
nim s. Andrzejow 279, Jurgi s. Mikołajow,
Jurgiego bracia, Kasper s. Stanisławow,
Lenart s. Wojciechow 270, Maciej s. An-
drzejow 279, Maciej s. Stanisławow, Mar-
cin s. Janow (dwóch), Paweł s. Stanisła-
wow, Rafał s. Maciejow, Stanisław s. Grze-
gorzow, Stanisława s. Grzegorza brat nie-
dzielny, Stanisław s. Janow, Stanisław s.
Marcinow, Tomek s. Stanisławow 1569
270
- Piotrowski Jakub ob. Wojencze; — Łukasz
ob. Poptawy; — Michał ob. Piotrowo-
Krzywokoły; — Nikodem s. Stanisławow
ob. Piotrowo-Krzywokoły
- Pirchał Mikołaj s. Janow ob. Stany
- Pirkowski Stanisław urzędnik mordzki 1569
217(110)
- Pirzchała, Pirzchała ob. Pierzchała
- Pisanki w., z. bielska: Maciej s. Mikołaja
1569 262
- Piszczaty (Piszczati) w., z. bielska: Andrzej s.
Stanisława, Dominik s. Michała, Erazm s.
Serafina, Grzegorz s. Jana, Hieronim s.
Bartłomieja, Jan s. Jakuba, Jan s. Leo-
narda, Jan s. Macieja, Jan s. Marcina,
Jan s. Pawła, Jan s. Piotra, Józef, Kalikst
s. Jana, Maciej s. Jana, Maciej s. Piotra,

- Maciej s. Serafina, Maciej s. Stanisława, Malchier s. Erazma, Marcin s. Tomasza, Michał s. Jakuba, Mojżesz (Moyses) s. Macieja, Paweł s. Erazma, Paweł s. Macieja (dwóch), Paweł s. Marka, Paweł s. Stanisława, Stanisław s. Józefa, Stefan; Stefan s. Łukasza, Szymon s. Stefana, Tomasz s. Macieja, Tomasz s. Wojciecha, Wawrzyniec s. Michała, Wojciech s. Piotra brat Jana 1569 253
- Plater Kazimierz Konstanty kasztelan generału trockiego, deputat z senatu W. Ks. Lit. 1791 399
- Pleszew (Plessow, Pleschow) prawdop.: m., pow. i woj. Kalisz: Mikołaj chorąży kaliski 1434 99
- Mikołaj kasztelan kaliski, poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 118(69)
- Plewa Maciej s. Andrzejow ob. Łuniewo-Szczubły, Gnaty
- Plewki w., z. bielska: Andrzej Plewka, Grzegorz s. Rafała, Kazimierz s. Macieja, Mikołaj s. Stanisława, Paweł s. Jana, Roslan s. Jana, Stanisław s. Piotra, Wawrzyniec s. Piotra 1569 243
- Pliska Mikołaj s. Andrzejow ob. Raczyno; — Wawrzyniec s. Marcinow ob. Rzewuski-Żale
- Pliski w., pow. Drohiczyn¹: Andrzej s. . . ., Jan s. Szczęsnego, Katarzyna została . . ., Maciej s. . . ., Mikołaj s. . . ., Piotr s. Jakubow, Stanisław s. Tomaszow, Stanisława brat, Zygmunt . . . 1569 294
- Plonka. Plonki ob. Płonka
- Pluty, Czarnoty, wsie, pow. Drohiczyn: Bartosz s. Mikołajow, Gotard s. Jurjego Kamiński (Kamiński) 286, Jan s. Mikołajow, Jerzy s. Stanisławow, Lenart s. Piotrow, Mikołaj s. Stanisławow 285. Paweł s. Stanisławow 286. Paweł s. Wojciechow 285, Rafał s. Jerzego, Stanisław s. Andrzejow 286, Stanisław s. Lenartow 285, Szczęsny s. Marcinow 286. Wawrzyniec s. Stanisławow 1569 285/6
- Płaksicz ob. Rusan Płaksicz
- Płaskusz Jakub s. Marcinow ob. Kosianka Starawieś
- Płaza Jan ze Mstyczowa poseł woj. krakowskiego 1569 340, pieczęć z h. Topor 338
- Płock m., stol. księstwa, potem stol. woj. biskup 373(152); ob. Jakub; Myszkowski Piotr; Wincenty biskup-koadjutor ob. Myszkowski Piotr
- Płock: kanclerz kapituły ob. Powodowski Jan; Radogoski Jan kasztelan 374; ob. Gostomski Anzelm; z Konradzca Zawisza kleryk diecezji ob. z Koziobrodów Jan s. Pawła kustosz katedry ob. z Bartnik Mikołaj pisarz ziemski ob. Kossobucki Mikołaj poseł województwa ob. Kossobucki Mikołaj; Trąbski Florjan z Noskowa proboszcz (praepositus) ob. Krasieński Franciszek; Myszkowski Piotr wojewoda 374; ob. z Kryska Ninogniew; Uchański Arnolf
- Płoniany w., z. dobrzyńska: Aleksy [z Płonian] chorąży dobrzyński 1433 89, pieczęć z h. Wilczekosy (prawdop. Aleksego) 85
- Płonka (Plonka, Plonki) w., z. bielska; parafia 261; z Płonki: Andrzej s. Stanisława, Benedykt s. Mikołaja, Grzegorz s. Serafina, Jakub s. Mikołaja, Jakub s. Stanisława (dwóch), Jakub s. Szymona, Jan Czeladka, Jan s. Mikołaja (dwóch), Jan s. Piotra, Jan s. Stanisława (dwóch), Jan s. Stanisława Skwarek, Maciej s. Stanisława, Mikołaj s. Mikołaja. Paweł brat Sebestjana Rosko, Piotr s. Grzegorza, Rafał s. Grzegorza, Sebestjan Roszko (Rosko) woźny ziemski, Sebestjan s. Serafina, Stanisław s. Augustyna, Stanisław s. Feliksa (dwóch), Stanisław s. Mikołaja, Szymon, Walenty s. Feliksa, Wojciech s. Macieja, Zygmunt Czeladka 1569 261 pleban ob. Sokołowski Rafał wikary ob. z Płonki-Kozłów Abraham s. Grzegorza
- Płonka-Kozły (Kozli) w., z. bielska: Abraham s. Grzegorza wikary w Płonce, Jan, Marcin s. Mikołaja, Stanisław, Stanisław s. Wojciecha, Stefan s. Mikołaja, Wawrzyniec s. Mikołaja, Wojciech s. Wojciecha 1569 261
- Płonka-Matvski (Plonka Matiski) w., z. bielska: Baltizar s. Jana, Leonard s. Mikołaja, Maciej s. Stanisława, Michał s. Stanisława, Piotr s. Jana, Sebestjan s. Jana, Walenty s. Jana, Wojciech s. Mikołaja 1569 261
- Płonka ob. Tokowisko, Płonka
- Płonka, miejscowość nierozwiązana, ob. Raczko Piotr Stroczewicz
- Płotele, koło Telsz, Żmudź dzierżawca ob. Chodkiewicz Jan
- Pniewiska w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Jerzego, Jakub s. Maciejow, Jakub s. Stani-

¹ Tekst w tem miejscu uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tej wsi niepewna.

- sławow, Jan s. Jakubow, Jan s. Jerzego, Maciej s. Janow (dwóch), Mikołaj s. Pawłow 290, Piotr Kurowski 275, Piotr s. Maciejow, Stanisław s. Bartoszew, Stanisław s. Janow, Wojciech s. Jakubow 1569 290
- Pniewo w., z. bielska: Józef s. Jana, Michał s. Wojciecha 1569 264
- Po... (napis pieczętny) 1388 17
- Pobikrowy, Sieneczuch (Sienczuch) wsie, pow. Drohiczyn: Daniel Pobikrowski s. Stanisławow, Gabrijel s. Stanisławow. Klimunt Pobikrowski, Pantaleon s. Stanisławow 1569 271
- Pobóg (Pobodze, Popodze, Nebodze) ród 54, 69, 70. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55; ob. Koniecpolski Mikołaj (może); Kossobucki Mikołaj (może); z Popowa Piotr; Skrobott Piotr; pieczęć z herbami Pobóg, Prawdzie (Zaremba?), Leliwa, Poraj ob. Pałuski Jan (może)
- Pociej Adam poseł woj. brzesko-litewskiego, pisarz ziemski brzesko-litewski 1569 356, pieczęć z h. Waga 350/1, 354
- Poczapińce w., pow. Winnica woj. Braclaw: Jakim 1569 320
- Podawcze, Oględy (Olędy), Papy, wsie, pow. Drohiczyn: Ambroży s. Jakubow 1569 270
- Podawcze ob. Kulesze-Wykno, K.-Podawcze, K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne; Paprotna, Podawcze
- Poddubce w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Hulewicz Hrihorej
- Podgrodzie (Podgrodze) szereg wsi na ziemiach pol., w Małopolsce: 1) pow. Szczyrzyce woj. Kraków, 2) pow. Pilzno woj. Sandomierz, 3) pow. i woj. Sandomierz: Mikołaj, pieczęć z h. Jastrzębiec (użyta przez Piotra z P.) 1434 95
- Piotr wojski lubelski 1434 99, pieczęć z h. Jastrzębiec (włas. Mikołaja użyta przez Piotra) 95
- Podhaeckij, z Podhajec, Petръ, Semen, Sidor 1569 322
- Podhajce (Podhaece) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Krasnosielski Hrieko; Podhaeckij
- Podlasie (Podlasze, Polasze, Podlachia, Podlassia, Podljasie) ziemia i województwo 193—195, 196(97), 197—201, 203—205, 207(98), 208, 209(98), 210, 211(102), 212(104), 214(105), 216(109), 218, 219 (113), 220(114), 227(116), 228(118), 229 (120), 230(121), 231(122), 233(128, 129), 234(129), 235, 322, 381, 386(163); w tyt. królów polskich — passim
- Podlasie: chorąży (podlaski, drohiccki i mielnicki) ob. Bujno Mikołaj kasztelan 374; ob. Kosiński Adam; Tryzna Hrehory poseł województwa ob. Brzozowski Teofil; Bujno Mikołaj; Hincza Aleksander; Irzykowiec Kasper; Raczko Stanisław poseł ziemi ob. Kosiński Adam; Olędzki Krzysztof starostowie 1569 211(102) stolnik ob. Szychorski Bartosz wojewoda 374; ob. Kiszka Mikołaj z Ciechanowca; Tyszkiewicz Wasyl
- Podlaskie dobra Iczmanów braci 232(126); Irzykowiec Janowej starościny mielnickiej 233(127); Kiszczyny Anny wojewodziny witebskiej 231(123); Połubińskiej Reginy starościny mściławskiej 232(124); Sapięhy Pawła wojewody nowogrodzkiego 233(128); Wahanowskiego Aleksandra i jego braci 232(125)
- Podleśne (Podlesne) ob. Szepietowo-Podleśne, Sz.-Wawrzeńce
- Podlipne ob. Kulesze-Wykno, K.-Podawcze, K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne
- Podnieśnie (Podniesnie) w., pow. Drohiczyn: Jadam s. Piotrow 290, Jan s. Jadamow 291, Jan s. Piotrow, Jan s. Stanisławow, Sebestjan s. Stanisławow 290, Stanisław s. Mikołajow 291, Stanisław s. Stanisławow, Szczęśny s. Piotrow 1569 290
- Podole (Podolia) ziemia 80, 87, 88, 91, 93, 97, 98, 103, 104, 153, 310, 329(144) poseł województwa ob. Bąk Piotr; Grembski Chrystof; Łowczowski Stanisław Dobek wojewoda 373(152); ob. Hrehory (Hriczko); Jazłowiecki Jerzy z Buczacza; Starzechowski Jan
- Pogoń litewska, na pieczęciach por. Litwa: książę i wielki książę; Pogoń (Pogonia) pieczęć wedł. opisu Naruszewicza 14(18), 19(21), 24(27), 83, 113(66), 402; — ob. Fryderyk kardynał i arcybiskup gnieźnieński; Sanguszko Roman; Stucki Jerzy; pieczęć z herbami Pogoń, Kolumny Jagiellońskie, h. Zbaraskich, Herbortowa ob. Zbaraski Stefan Korybutowicz
- ob. Kościeszka, Pogoń...; Kościeszka, Pogoń, ... Łabędź, Korczak; Kościeszka, ... Pogoń, Korczak
- Pogorzalka (Pogorzalka) w., z. bielska: Ambroży s. Eljasza (Heliae), Jakub s. Michała, Marek s. Piotra, Stanisław s. Jana, Wojciech s. Andrzeja 1569 255
- Pogorzal w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Ju-

- rjego, Bartosz s. Mikołajow 289, Jakub, Jakub s. Jakubow 288, Jan s. Bartoszew, Jan s. Jany. Jan s. Maciejow, Jan s. Stanisławow (dwóch), Jan s. Wojciechow, Jana została po Walentym, Kasper s. Janv, Kasper s. Wojciechow 289, Maciej s. Jakubow 288, Maciej s. Jurjego. Maciej s. Walentego, Maciej s. Wojciechow, Marcin s. Stanisława 289, Paweł s. Markow 288, Stanisław . . ., Stanisław s. Janv, Stanisław s. Marcinow, Szczęsny s. Bartłomiejow 289. Szczęsny s. Markow 288/9. Walenty s. Stanisławow. Wojciech s. Mikołajow. Zygmunt s. Stanisławow 1569 289
- Polacy (Polski naród, Poloni) panowie rada, szlachta, stany — passim
- Polak (Polyak) Jan ob. Karnkowo
- Polasze ob. Podlasie
- Poletyły (Poletili) w., z. bielska: Hricz s. Daniła, Leo Samorodowicz 245. Łucja córka Daniela 246, Orehwa s. Iwana, Wawrzyniec s. Klemensa 1569 245
- Poloni ob. Polacy
- Polonia Maior ob. Wielkopolska
- Polska (Korona Polska, Polonia, Poloniae regnum, Corona regni Poloniae) — passim
celnik Małej i Wielkiej Polski ob. Rokoszowski Jakub
- chorąży nadworny ob. Dembiński Erazm
hetman wielki koronny ob. Sieniawski Mikołaj
- kanclerz koronny (wielki koronny, Korony Polskiej) 375(152); ob. Dembiński Walenty; Jan [Szafraniec]; z Koniecpola Jan; z Kurozwęk Krzesław; Wojciech [Jastrzębiec]; Zaklika
- koniuszy ob. Piasecki Jakub
- krajczy nadworny (stołu królewskiego) ob. Łaski Mikołaj
- król ob. Aleksander; Henryk: Jan Olbracht; Kazimierz; Stanisław August; Stefan; Władysław III; Władysław IV; Władysław Jagiełło; Zygmunt; Zygmunt III; Zygmunt August
- królowa ob. Elżbieta; Jadwiga
- kuchmistrz królewski ob. Kroczewski Erazm
łożniczy królewski ob. Łęcki Łukasz
- marszałek konfederacji prowincyj koronnych ob. Małachowski Nałęcz Stanisław
- marszałek koronny, wielki i nadworny 375(152), 376(155), 377, 386(162), 390(169), 391, 393, 395(174), 396, 397(175, 176)
- marszałek nadworny (dworu królewskiego) ob. Barzy Stanisław; z Kościelca Andrzej
- Polska: marszałek wielki (Królestwa Pol., dworu królewskiego) ob. z Brzezia Zbigniew; Firlej Jan z Dąbrowicy; Kmita Piotr z Wiśnicza; z Oleśnicy Jan Głowacz
- obożny ob. Karwicki Stanisław
- podkanclerzy koronny 375(152), 384(160); ob. z Brzezia Jan s. Lutka; z Drzewicy Maciej; Klemens; Krasiniński z Krasnego Franciszek; Myszkowski Piotr z Mirowa; z Oporowa Władysław; Padniewski Filip; ze Szczekocin Piotr Woda; Tvlicki Piotr; Wincenty biskup płocki
- podkomorzy Królestwa ob. ze Szczekocin Piotr; Zaliński Maciej
- podskarbi koronny 375(152); ob. z Lubina Andrzej; Sobek Stanisław z Sulejowa
- prymas ob. Gniezno: arcybiskup
- referendarz dworu ob. Czarnkowski Sędziwój; Ossowski Stanisław
- referendarz wielki koronny ob. Małachowski Nałęcz Stanisław
- sekretarz królewski ob. Czarnkowski Sędziwój Stanisław; z Łaska Jan
- sekretarz i dworzanin królewski ob. Drojowski Tomasz; Firlej Andrzej z Dąbrowicy; Kłoczewski Piotr; Krasicki Stanisław; Leśniowski Jan; Parys Jan; Solikowski Jan Dymitr; Zamojski Jan
- trucezaszy królewski ob. Rakowski Jan
- Polnbyenski, Polvbenski ob. Połubiński
- Polukoza, Polukossa, Polukosza ob. Połukoza (ród)
- Polyak ob. Polak
- Połaniec m., pow. i woj. Sandomierz
kasztelan 374; ob. z Chotczv Mikołaj; z Chotczv Paweł; Czyżowski Mikołaj; Gamrat Stanisław
- Połazie (Pulasie) w., z. bielska: Adam s. Bartłomieja, Aleksander s. Bartłomieja 241, Brykev (Brietins) s. Adama, Erazm s. Marcina, Feliks s. Jakuba, Jakub (dwóch) 242, Jakub s. Pawła 241, Jan s. Jakuba, Jan s. Macieja, Jan s. Marcina, Jan s. Marka 242, Jan s. Pawła, Jan s. Tomasza 241, Jerzy s. Macieja, Joachim s. Mikołaja, Józef s. Jana, Józef s. Mikołaja, Maciej 242, Maciej s. Andrzeja 241, Maciej s. Jakuba (dwóch), Maciej dziad Macieja, Maciej s. Mikołaja, Maciej s. Rafała, Marcin, Marek s. Marka 242, Paweł 241, Paweł s. Andrzeja dzierzawca w Mystkach 242, Rafał s. Jakuba 241/2, Salomon s. Marcina 242, Wawrzyniec s. Mikołaja 241, Wojciech s. Marcina 1569 242; dzierzawca Kazimierz s. Stanisława 1569 242

- Połazie ob. Wojny, Połazie
 Połkoza ob. Połukoza
 Połock m., stol. woj. 326; ziemia i księstwo 15
 kasztelan 374
 książę ob. Skirgiełło książę litewski
 poseł ziemi ob. z Łukomli Andrzej książę
 starosta ob. Niemir
 starosta, marszałek i dzierżawca ob. Pacowicz Jerzy
 wojewoda 373(152)
 Połowko Bohdan mieszczanin z m. Łucka 1569 324(140)
 Połubińscy (Połubieńscy) kniaziowie 1569 212 (104)
 Połubińska (Połubieńska) Iwanowa Kopciówna (Kopczowna) Regina kniahini, starościna mściławska i raduńska (w tekście radomska, raczej raduńska) 1569 232(124)
 Połubiński (Polvbenski, Polubyenski) Wasyl (Vasil, Vassyl) książę 1501 148
 Połukoza (Pułkoza, Połkoza, Polukoza, Polukossa, Polukosza) ród 54, 69 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj 1413 56; ob. z Bogumiłowic Jan; Gradowski Jan; Ligęza Mikołaj z Bobrku; Michał sędzia krakowski (zapewne); Moniwid dzierżawca grodzieński; Radziwiłłowicz Piotr; Wolski Mikołaj biskup kujawski; [Wolski Stanisław]; Wolski Zygmunt; z Wrocimowie Marcin (prawdop.)
 — ob. Łabędź. Połukoza
 Pomerania ob. Pomorze
 Pomian (Pomyan, Pomyani) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55; ob. Dowgird Jan; z Grabia i Dąbrówki Jarand; [Ławski Stanisław]; z Sadlna Jarosław; Sak Stanisław; Sakowicz Andruszko
 — ob. Leszczyce, Pomian, Ogończyk, Odrowąż; Trąby, Gryf (?), Pomian, Hipocentaurus (?)
 Pomiany-Szelistowo (Szelistowo Pomiani) w., z. bielska: Augustyn s. Hieronima, Hieronim s. Jana brat Pawła Suleiewskiego, Jakub s. Stanisława Przestrzelski, Konstanty, Marcin s. Jana Zrzobek, Mikołaj Ossowski (dwóch), Paweł s. Jana Suleiewski, Walenty, Wojciech, Wojciech s. Konstantyna, Wojciecha s. Konstantyna bracia nieletni 1569 262
 Pomorzany m., z. lwowska woj. ruskie, ob. Sienieński Jan
 Pomorze (Pomorska ziemia, Pomerania, Pomorania) w tytuł. królów polskich — passim
 Pomorze: wojewoda 374; ob. Cema Achacy Pomyan, Pomyani ob. Pomian (ród)
 Ponętowski Jakub cześnik łęczycki, poseł woj. łęczyckiego 1569 340
 — Walenty stolnik łęczycki, poseł woj. łęczyckiego 1569 340, pieczęć (może) 336
 Poniatowa została po Jerzym ob. Zawady (z. bielska)
 Poniatowski (Paniatowski) Maciej ob. Piotrowo-Krzywokoły; — Stanisław s. Bartoszew ob. Wyrozęby, Kunaty
 Poniaty w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Szczęsnego 294, Jakub s. Lenartow 290, Jakub s. Pawłow 294, Jan s. Jerzego, Jan s. Pawłow 290, Jan s. Pawłow 294, Jan s. Stanisławow, Lenart s. Janow (dwóch), Rafał s. Jakubow, Salomon s. Maciejow 290, Stanisław s. Jakubow, Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Pawłow 294, Szczęsnny s. Mikołajow, Walenty, Walentego bracia, Wawrzyniec s. Stanisławow 1569 290
 Poniaty, Kosiorki, wsie, pow. Drohiczyn: Jana s. Grzegorzowego bracia, Wawrzyniec s. Maciejow 1569 277
 Poniaty-Zagajne w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Janow, Jan s. Pawłow, Stanisław s. Jakubow 1569 294
 Popławskie (Popławi) ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
 Popławy (Popławi) w., z. bielska: Abraham s. Stanisława (dwóch), Aleksander s. Macieja, Andrzej s. Macieja, Andrzej s. Serafina, Bartłomiej s. Kazimierza, Bartłomiej s. Marcina 244, Grzegorz s. Jana 243, Grzegorz s. Macieja (dwóch) 244, Jakub s. Andrzeja, Jakub s. Jana 243, Jakub s. Jana (dwóch), Jakub . . . Macieja 244, Jakub s. Macieja 243, Jan s. Bartłomieja, Jan s. Buraka 244, Jan s. Grzegorza 243, Jan s. Kazimierza, Jan Lechowicz 244, Jan s. Macieja 243, Jan s. Macieja brat Aleksandra, Jan s. Marcina, Jan s. Michała 244, Jan s. Szymona 243, Jan s. Szymona 244, Jan Maciej s. Stanisława, Jarosław s. Pawła, Kasper s. Wojciecha 243, Krzysztof (Christopherus) s. Jana 245, Leonard s. Macieja 243, Leonard s. Mikołaja, Łukasz Mislek, Łukasz Piotrowski, Maciej s. Adama 244, Maciej s. Jana, Maciej synowiec Pawła s. Michała 243, Maciej s. Pawła Burak, Maciej s. Wawrzyńca, Maciej s. Wojciecha, Maciej Zakrzewski 244, Marcin s. Mikołaja 243, Michał s. Bartłomieja 244, Michał s. Bar-

- łomiejca brat Piotra 243/4, Michał s. Szymona, Mikołaj 243, Mikołaj s. Jana 245, Mikołaj s. Michała, Mikołaj s. Stanisława, Mikołaj Trusk, Paweł s. Jana 244, Paweł s. Michała 243, Paweł s. Piotra 244, Piotr s. Bartłomieja 243, Piotr s. Macieja, Piotr s. Michała, Stanisław s. Adama, Stanisław synowiec Andrzeja i Wawrzyńca, Stanisław s. Grzegorza 244, Stanisław s. Jana 245, Stanisław s. Leonarda, Szymon s. Jana 244, Szymon s. Jana 245, Trojan 244, Tworek s. Piotra 243, Wawrzyniec s. Bartłomieja brat Piotra 243/4, Wawrzyniec s. Jakuba, Wawrzyniec s. Macieja, Wojciech s. Jana 244, Wojciech Sasin 243, Zygmunt s. Jana, Zygmunt s. Kazimierza 1569 244
- Popodze ob. Pobóg (ród)
- Popowicz Anton mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Popowo, szereg wsi w Wielkopolsce: Piotr, pieczęć z h. Pobóg 1413 52
- Poraj (Poraje, Poraye) ród 54, 69. — pieczęć z herbem właściciel nieznany 1413 51; ob. Gedrojć Jagajło; Gedrojć Kasper; Gedrojć Malcher Matuszowicz; Gedrojć Wojna; z Gruszczyce Zawisza; z Kurozwęk Krzesław biskup włocławski; z Kurozwęk Mikołaj; z Michałowa Mikołaj
- ob. Pobóg; Prawdzie (Zaremba?), Leliwa, Poraj; — por. Róża
- Porodziej Biernat, Jan, Piotr, Roslan ob. Lipki
- Porośl (Porosła) w., z. bielska: Bartłomiej s. Stefana, Jakub s. Pawła, Jan s. Zacharjasza, Józef s. Macieja, Józef s. Marcina, Krzysztof (Christopherus) s. Pawła, Maciej s. Stefana, Marcin s. Tomasza, Marek s. Wawrzyńca, Mikołaj s. Jana, Mikołaj s. Wawrzyńca, Paweł s. Wojciecha, Sebestjan s. Mojżesza 250, Stanisław 249, Stanisław s. Abrahama, Stanisław s. Bartłomieja, Stanisław s. Pawła, Stefan s. Jakuba, Wawrzyniec s. Michała, Wawrzyniec s. Tomasza 1569 250
- Porośl-Kije (Poroslia Kiie) w., z. bielska: Jan ... Stefana 1569 249
- Porośl-Wojśławy (Woisławi Poroslia) w., z. bielska: Piotr s. Ścibora (Czibor), Sebestjan, Stanisław 1569 248
- Porwańcza (Porwancze) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Porwaneckij
- Porwaneckij, z. Porwańczy, Iwan 1569 322
- Klimb 1569 323
- Michajło 1569 321(140)
- Porycki (Poryckij) Janusz książę, Poryckiego Janusza brat 1569 327
- Porzeziny-Mędle w., pow. Drohiczyn: Frydrych s. Janow, Jan ojciec Piotra, Jan Porzeziński s. Piotrow, Maciej s. Janow, Maciej s. Mikołajow, Piotr ojciec Jana Porzezińskiego, Piotr s. Janow, Stanisław s. Jabramow, Wojciech Miłkowski, Wojciech s. Stanisławow 1569 273
- Posiahwa (Posehwa) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Chomek Chwedor
- Posjahowce w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Posjahoweckaja
- Posjahoweckaja, z. Posjahowec, Oksakowaja Owdotja 1569 323
- Posnania ob. Poznań
- Postołowski Siemen szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
- Postrihacz Błażej i Postrihacz Matfej Małyna mieszczanie z m. Łucka 1569 324(140)
- Poświętne (poswiaczienska) w., z. bielska; parafia 247
- Potkowicz, Potkovycz ob. Pietkowicz Stanisław
- Potok, prawdop. Patak (bliżej nierozwiązany), Węgry
- kasztelan ob. z Kazy Władysław s. Kaskas'a
- Potraskowicz, Potraschkovycz ob. Pietraszkiewicz
- Potrowicze ob. Piotrowice
- Potulice (Potulicze, Pothulicze) w., pow. Keynia woj. Poznań: Stanisław kasztelan międzyrzecki 1501 136 i przyp.
- Potworowski Dobrogost sędzia ziemski kaliski, poseł woj. kaliskiego 1569 340, pieczęć z h. Dębno 337
- Powala (Powala) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem ob. z Kościelca Mikołaj; z Taczowa Mikołaj; — por. Ogończyk
- Powala l. Odrowąż, pieczęć z herbem, ob. Przecław podkomorzy sieradzki
- Powodowski Jan kanclerz kapitulny płocki 1569 372 przyp.
- Poznań (Posnania) m., stol. woj.
- biskup 373(152); ob. z Bnina Andrzej; Dobrogost; Konarski Adam; Lubrański Jan; Piotr; Stanisław; Wojciech [Jastrzębiec]
- biskup-elekt ob. z Bnina Andrzej
- chorąży ob. Gorecki Maciej; Teodoryk
- kanonik ob. Chojeński Hieronim
- kasztelan 374; ob. z Ostroroga Dobrogost; z Ostroroga Jan; ze Sławska Marcin; ze Sęszewa Mostyć; z Szamotuł Dobrogost
- komandor (commendor, comendator) ob. Czarnkowski Sędziwój Stanisław
- podkomorzy ob. Czarnkowski (Czwinkowsky)

- Jan; Konarski Jan z Kobylina; Korczbok Piotr; Lasocki Stanisław z Brzezin
- Poznań: podsędek ob. Rokoszwowski Jakub
poseł województwa ob. Czarnkowski Sędziwój Stanisław; Czarnkowski Sędziwój Wojciech; Konarski Jan z Kobylina; Leszczyński Rafał z Leszna; Rokoszwowski Jakub; Sokolnicki Celestyn; Wysocki Stanisław z Budzislawa
- prepozyt ob. Krzycki Mikołaj
sędzia ob. z Czarnkowa Mikołaj; ze Zbąszynia Abraham
- stolnik ob. Sokolnicki Celestyn
wojewoda 373(152); ob. z Czarnkowa Sędziwój; z Górki Łukasz; z Ostroroga Sędziwój; Swidwa Sędziwój; z Szamotuł Andrzej
- Prawdzie, pieczęć z herbem, ob. z Kryska Ninogniew; Parys Jan (zdaje się); Parys Szczęsny
— ob. Pobóg, Prawdzie (Zaremba?), Leliwa, Poraj
- Predpelko ob. Przedpełk
- Premislia ob. Przemyśl
- Presmykij Stanisław z Byleza 1569 322
- Prichol. cz... (?) może: Przespolewo w., pow. i woj. Kalisz, ob. Złodziej Paszko
- Priweredow ob. Przeweredow
- Priweredowski, z Przeweredowa, Michajło i Wasilej 1569 322
- Promezejko Bohusz z Diatkowicz 1569 323
- Prostynia w., pow. Drohiczyn: Frącz s. Piotrow, Jadam s. Baltazarow, Jurgi s. Piotrow, Kristof s. Mikołajow, Maciej s. Janow, Paweł s. Maciejow, Piotr, Sobiestjan s. Maciejow, Wojciech s. Baltazarow 1569 293
- Proszanka (Prosanka) w., z. bielska: Andrzej s. Stanisława 239, Bartłomiej s. Stefana, Bernard s. Macieja 240, Erazm s. Andrzeja, Erazm s. Marka 239, Feliks s. Bartłomieja 240, Jakub s. Pawła 239, Jakub s. Stanisława, Jan s. Jakuba 240, Jan s. Leonarda 239, Jan s. Marcina, Jan s. Stanisława 240, Józef s. Jana 239, Józef s. Leonarda, Kalikst s. Mikołaja 240, Krzysztof (Christopherus) s. Stanisława 239, Maciej, Maciej s. Abrahama, Maciej s. Jakuba 240, Maciej s. Marka, Maciej s. Michała 239, Maciej s. Stanisława, Maciej s. Świętosława 240, Marcin s. Jakuba Zagawka 239, Mikołaj s. Abrahama, Paweł s. Grzegorza, Paweł s. Stanisława, Piotr s. Leonarda 240, Stanisław 239, Stanisław s. Andrzeja, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Wojciecha, Stefan s. Jakuba, Walenty s. Stanisława 240, Wojciech s. Adama 239, Wojciech s. Bernarda 1569 240
- Proszanka ob. Jabłoń, Proszanka
- Proszeński (Proszenski) Augustyn, Jan, Marcin synowie Stanisława ob. Dzierżki
- Protasewicz ob. Walerjan [Protasewicz] biskup wileński
- Prus I (?), pieczęć z herbem, ob. Niedziński Stanisław
- Prus II, pieczęć z herbem, ob. Grzybowski Mikołaj
- Prusinowski Khabriel z Złoczowa 1569 323
- Prusy (Prussia, Pruskie ziemie) 168, 175; w tytuł. królów polskich — passim; — ob. Krzyżacy z Prus
— podskarbi ob. Kostka Jan z Stemberku
- Przeclaw (Przechslaus) podkomorzy sieradzki z Wzdowa (?) (Czeslaus de Vsdo?) 1401 46, pieczęć z h. Powąła I. Odrowąż 45
- Przedecz m. pow., woj. Brześć Kujawski starosta ob. Sierakowski Jan
- Przedpełk (Przedpelk, Predpelko) ob. Kopydłowski
- Przehynd (Przechgindus, Przegindus) bojar litewski 1401 37, 38 i przyp.
- Przemęt m., pow. Kościan woj. Poznań kasztelan 374
- Przemyśl (Premislia) m., stol. ziemi woj. ruskie
biskup 373(152); ob. Andrzej Róża; Herbert Walenty; Maciej [z Suchodołu?]; Padniewski Filip
chorąży ob. Tarło Mikołaj
kasztelan 374; ob. z Jarosławia Rafał; Kmita Mikołaj z Wiśnicza; Kmita Stanisław z Wiśnicza
sędzia ob. Orzechowski Walenty
starosta ob. Jordan Spytek z Zakliczyna
- Przerąb (Przeramb) w., pow. Radomsk woj. Sieradz: Jan kasztelan sieradzki 1501 136(79)
- Przerembski Brykcy pisarz ziemski sieradzki, poseł woj. sieradzkiego 1569 340, pieczęć z h. Nowina (dwie, jedna przywieszona przez Stanisława P.) 337
— Stanisław poseł woj. sieradzkiego 1569 340, pieczęć z h. Nowina (własny Brykcego P., przywieszona przez Stanisława) 337
- Przedzieczki ob. Przeździecki
- Przesmyki w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Maciejow 271, Anna żona Stanisława s. Jana 293, Benedykt 271, Dorota wdowa 270, Jadam Goleni Przesmycki, Jadama G. synowcy 271, Jakob s. Gawłow 293, Jakub Piechno, Jan s. Stanisławow 271, Jan

- s. Stanisławow, Jan s. Szczęsnego 293, Lasota s. Andrzejow 271, Maciej s. Mikołajow Piechno, Mikołaj s. Janow 293, Mikołaj Piechno, Mikołaj s. Stanisławow 271, Paweł s. Janow 293, Piotr Przyłęga 270, Piotr s. Stanisławow 293, Serafin Piechno 271, Sobiestjan s. Stanisławow 293, Stanisław Czapski s. Grzegorza 270, Stanisław s. Janow (dwóch), Stanisław s. Klimontow 293, Stanisław s. Maciejow 271, Stanisław Przyłęga 270, Stanisław s. Tomaszow 271, Więclaw s. Jurkow 293, Wojciech 271, Zofja żona Stanisława s. Klimonta 1569 293
- Przespolewo w., pow. i woj. Kalisz, ob. Prichol. cz. . . .
- Przestrzelski Jakub s. Stanisława ob. Pomiany-Szelistowo
- Przeweredow (Priweredow) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Priweredowski
- Przewózki (Przywoski) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Jakubow, Jan s. Marcinow, Jan s. Mikołajow 289, Maciej s. Stanisławow 290, Mikołaj 289, Mikołaj s. Jakubow 290, Mikołaj s. Stanisławow, Piotr s. Stanisławow, Szyman s. Jakubow 289, Tomasz s. Markow 289/90, Walenty s. Mikołajow, Wojciech s. Marcinow, Zacharyasz s. Stanisławow 1569 289
- Przewózki ob. Wojewódki-Panki, Przewózki
- Przezhindus ob. Przehynd
- Przeździecki (Przedzieczki) Stanisław woźny ziemski ob. Krasowo-Częstki, K. Wielkie
- Przilank ob. Przyłek
- Przybysław (Przibislaus) ob. Dzik
- Przygody w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Szczęsnego, Bartosza żona, Cherubin s. Szymonow, Hieronim s. Jakubow, Jadam s. Andrzejow, Jadam s. Stanisławow, Jagustyn s. Andrzejow, Jambroży s. Mikołajow, Jan s. Stanisławow, Jan s. Szymonow, Jędrzej s. Mikołajow, Maciej s. Jakubow, Michał s. Michałow, Mikołaj s. Jadamow, Mikołaj s. Maciejow, Paweł s. Maciejow, Paweł s. Mikołajow, Paweł s. Szczęsnego, Stanisław s. Mikołajow, Szczęsny s. Maciejow, Wojciech s. Marcinow, . . . s. Mikołajow 1569 290
- Przyjemski (Przyiemski) Stanisław poseł woj. kaliskiego 1569 340, pieczęć z h. Rawa 338
- Wojciech (Wociech) kasztelan łódzki 1569 195, 206 i przyp., 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Rawa 333
- Przyłęcki Marjan (Marcjan) burgrabia i sędzia grodzki krakowski, poseł woj. krakowskiego 1569 340, pieczęć z h. Drużyna 338
- Przyłęga Piotr i Stanisław ob. Przesmyki
- Przyłek (Przilank) prawdop.: w., pow. Opoczno woj. Sandomierz: Tomko (Thomco) podczasy krakowski, starosta wielkopolski 1401 46, pieczęć z h. Jelita 45
- Przyłucka Hryszkowaja wdowa 1569 320
- Przyłuckij Chwiedor, Iwan, Serhej i Siemien szlachcice z pow. winnickiego 1569 320
- Przypki ob. Niewierowo-Przypki
- Przywoski ob. Przewózki; Wojewódki-Panki, Przewózki
- Psarski Jan komornik królewski 1569 213(104)
- Pstrog Jakub i Piotr ob. Wygonowo
- Psurski Wawrzyniec ob. Roszki
- Puchalski Stanisław ojciec Macieja Harbasa ob. Harbasy
- Puchały Nowawieś w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Szczęsnego, Anna żona Michała s. Szczęsnego 292, Jan s. Serafinow 296, Jan s. Szczepanow, Jeronim s. Szczepanow 292, Lenart s. Irzego, Lenart s. Mikołajow, Maciej s. Biernatow 296, Maciej s. Marcinow, Michał s. Szczęsnego, Mikołaj s. Szczęsnego 292, Serafin s. Szczepanow 296, Stanisław s. Sasinow 292, Stanisław s. Szczepanow 1569 296
- Puchały Starawieś w., pow. Drohiczyn: Jan s. Michałow, Jan s. Wawrzyńcow, Kristof s. Rafałow, Marcin s. Wawrzyńcow, . . . Puchalski s. Andrzejow, Stanisław s. Andrzejow, Walenty s. Andrzejow, . . . chol s. Stanisławow 1569 292
- Puck m., woj. Pomorze
starosta ob. Kostka Jan ze Stemberku
- Pukszla Jeronim poseł pow. wołkowyskiego, chorąży wołkowyski 1569 356, pieczęć z h. Kościesza (?) 351/2, 354 (dwie)
- Pulasie ob. Połazie
- Pulazie ob. Wojny, Połazie
- Pułkoza ob. Połukoza
- Punie m., nad Niemnem koło Birsztan, woj. Troki
dzierżawca ob. Chodkiewicz Aleksander
- Puszcza (Puszcza) w., z. bielska: Maciej 1569 256
- Puszcza ob. Gołasze-Dąb, G.-Mościska, G.-Górki, G.-Puszcza
- Putkamer Jacek Antoni prezydent ziem ks. zmudzkiego 1784 365
- Putkowice Nadolne w., pow. Drohiczyn: Bohdan Joskow, Chodam Wasilewicz, Chotko s. Sienkow, Chwieda Klimkowa, Denisz Protaszow, Haczko Wołk, Hleb Jackwicz,

- Ihnat Dobiejkow, Iwan Wasilewicz, Jacko Wasilewicz, Kuźma s. Hrynkow, Lacz s. Waśkow, Leczko Sienkowiec, Łukasz Paszkowicz, Łukian s. Jackow, Miško s. Monki Iwanowej, Monka Iwanowa, Olucha wdowa, Panas Protaszow, Prokop Waśkow, Sienko Waspolowicz 1569 275
- Putkowice Nagórne (Nagorne) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Tosiow, Borys s. Joskow, Chocia Zankowa, Chwieda Hobasiowa, Filip s. Chwidkow, Iwan s. Ontoniow, Jakub s. Maciejow, Maciej Boh, Maćko s. Andrzejow, Panas s. Nestorow, Prokop s. Łukaszow, Protas s. Chwietkow, Ratko s. Zirchow, Sienko Jackow, Timosz Mackowicz, Trochim s. Onaczkow, Waśko Mackowicz, Waśko Monkowicz 1569 275
- Putoszinskij Iwan z Watyńca woźny pow. łuckiego 1569 322
- Olechno z Watyńca szlachcic z pow. łuckiego 1569 322
- Puzow'skaja Fedorowaja Katerina szlachcianka z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Puzowskij Bohdan szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327, 328(142)
- Semenъ 1569 326, 328(142)
- Timosz 1569 326
- Wasilej 1569 327, 328(142)
- Pyeschcowascała, Pyeschcowala, Pyeskouascała, Pyeskouaskala, Pyeszkowascała, Pyeszkowa Scala ob. Pieskowa Skala
- Pyethkovicz, Pyethkowycz, Pyethkovycz ob. Pietkowicz Stanisław
- Pyotrkovia, Pyotrkow ob. Piotrków
- Pyotrowycz ob. Piotrowicz
- Pyrzechala ob. Pierzchała (ród)
- Pyszcz Walenty s. Stanisławow ob. Miłkowice
- Pytrkow ob. Piotrków
- Pyzdry m. pow., woj. Kalisz
starosta ob. Czarnkowski Sędziwój Wojciech
- Rachnowski Andrzej szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Raciąż m. pow., woj. Płock
kasztelan 374; ob. Kryski Stanisław z Drobnina
- Racibor (Raczibor) Mojżesz s. Stefana ob. Bruszewo; — Stanisław ob. Rządce
- Racibory (Raczibori) w., z. bielska¹: Andrzej s. Jerzego, Erazm s. Łukasza, Franciszek s. Łukasza, Gabrjel s. Stefana, Jakub s. Stanisława, Jan s. Andrzeja, Jan s. Bernarda, Jan s. Michała, Jan s. Stanisława, Jerzy s. Macieja, Kazimierz s. Bernarda 248, Kazimierz s. Erazma 250, Leonard ... 248, Maciej s. Bernarda 250, Maciej s. Mikołaja, Maciej s. Stanisława, Marcin s. Wojciecha, Michał s. Wojciecha, Mikołaj s. Andrzeja, Mikołaj s. Stanisława, Paweł s. Macieja, Paweł s. Mikołaja, Piotr s. Andrzeja, Stanisław s. Pawła, Szymon s. Stanisława, Teofil s. Stefana 248, Wawrzyniec s. Jana 249, Wawrzyniec s. Michała, Wawrzyniec s. Stanisława 248, Wojciech s. Erazma 249, Wojciech s. Pawła, Wojciech s. Tomasza, Zacharjasz s. Jana, ... s. Macieja, ... Pawła 1569 248
- Raczer Iacobus ob. Raczek Tabutowicz
- Raczko Kristof ob. Myszkowicze
- Piotr Stroczewicz (Stroczewicz) z Płonki bojar litewski 1434 105(61), pieczęć z h. Zaremba 101
- Stanisław poseł woj. podlaskiego 1569 341
- Tabutowicz (Thabuthowicz, Raczer Iacobus) bojar litewski 1433—34 94(59), 105(61), pieczęć z h. Łabędź 101
- Raczkow Kaliksty ob. Łazowo
- Raczkówna (Raczkowna) Anna ob. Granne, Krzemień
- Benigna żona Wojciecha Działkowskiego podsędka mielnickiego ob. Turośń
- Raczyno w., pow. Drohiczyn: Andrzej Raczyński, Barbara została po Macieju, Jabram s. Jędrzejow, Jan s. Andrzejow, Jan s. Bartoszew, Jan Ziółko, Katarzyna wdowa, Lenard s. Wojciechow, Łukasz s. Stanisławow, Maciej s. Jakubow, Marcin s. Maciejow, Mikołaj s. Andrzejow Piiska, Mikołaj s. Lenartow, Stanisław s. Maciejow, Walenty s. Stanisławow, Wawrzyniec s. Andrzejow Lipieński (Lipienski), Wojciech s. Janow, Wojciech s. Stanisławow 1569 285
- Radivil, Radiwil, Radivilloni ob. Radziwiłł, Radziwiłłowicz
- Radiwil ob. Rodwił
- Radiwilowicz ob. Radziwiłłowicz Piotr
- Radlo Marcin s. Macieja ob. Krasowo-Częstki, K. Wielkie
- Radogoski (Rudogoski) Jan kanclerz kapitulny płocki 1569 195 przyp., 207(97), 226 i przyp.
- Radohoski (Radohostskij) Bohdan Patrikij (Patrikej) z Trakłowa pan stepański, namiestnik kniazia Konstantyna Ostrogskiego 1569 323, 327, 329(144)

¹ Tekst w tem miejscu (s. 248) uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tej wsi niepewna.

- Radohoski Iwan i Mikołaj bracia niedzielni Bohdana 1569 329(144)
- Radom (Radomy) m. pow., woj. Sandomierz 47(44)
kasztelan 374; ob. z Branie Grzegorz; z Młodziejowic Stanisław; z Mokrska Klemens; Tarło Jan ze Szczekarzowic starościna ob. Raduń: starościna
- Radomin (Radomino) w., pow. Rypin z dobrzyńska: Henryk, pieczęć z h. Pierzchała 1413 52
- Radoszyn (Radoszin) w., pow. Łuck woj. Wołyń. ob. Hulewiczowa (Hulewiczowaja) Polachja Romanowaja
- Radowski (Radowieckij) Roman szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
— Tichno i Wasilej szlachcice z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Radowicze w., pow. Włodzimierz woj. Wołyń, ob. Zołotolinskij Ilja
- Radula Maciej s. Wojciecha ob. Dobkowo
- Raduń m., pow. Lida woj. Wilno
starościna (w tekście radomska, raczej raduńska) ob. Połubińska Iwanowa Kociówna Regina
- Radwan, pieczęć z herbem właściciel nieznany (litery GD?) 1569 335/6; ob. Grabia Mikołaj Bronisław; Jakacki Florjan; Jakacki Piotr; Uchański Arnulf; Uchański Jakub arcybiskup gnieźnieński; Wierzbicki Wiktoryn biskup łucki
- Radywił ob. Radziwiłł; Rodwił
- Radvyłowicz ob. Radziwiłłowicz Piotr
- Radzanowski Marcin poseł woj. sandomierskiego 1569 340
- Radzicki Jozef podkomorzy i poseł z zakroczymskiej, deputowany do Konstytucji z prow. wielkopolskiej 1791 399
- Radziejów m., pow. Kruszwica woj. Brześć Kujawski
starosta ob. Leszczyński Rafał
- Radzimiński (Radzymiński) Stanisław dworzannin królewski, poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Brodzie 336
- Radziszewo w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Maciejow, Antoni Radziszewski, Baltazar s. Maciejow, Idzi s. Pawłow 296, Jakub s. Andrzejow (dwóch) 287, Jakub s. Wawrzyńcow 296, Jan s. Jagustynow 287, Jan s. Marcinow 296, Jurgi s. Mikołajow, Maciej s. Andrzejow 287, Maciej s. Markow 296, Michał s. Janow 295, Mikołaj s. Jakubow Skok, Mikołaj s. Pawłow 296, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Stanisławow 287, Szymon s. Mikołajow 295, Szymona bracia niedzielni 295/6, Tomasz s. Janow, Tomasz s. Rafałow 287, Wincenty s. Szymonow 1569 295
- Radziszewo, Sieńczuch, wsie. pow. Drohiczyn: Andrzej s. Mikołajow 287, Andrzej s. Szymonow (dwóch), Anna żona Gidziego, Dorota matka Szczęsnego, Gabrijel synowiec Stanisława, Gidzi s. Andrzejow, Jabram s. Stanisławow (dwóch), Jadam s. Andrzejow, Jagostyn s. Stanisławow, Jakub s. Dzierzkow, Jan s. Wojciechow, Jerzy s. Stanisławow, Lenart s. Janow, Łukasz s. Jakubow, Maciej s. Pawłow, Maciej s. Piotrow, Maciej s. Stanisławow, Maciej s. Szymonow, Maryna została po Jakubie, Mikołaj s. Dzierzkow, Mikołaj s. Jnrjego, Mikołaj s. Stanisławow, Paweł, Piotr s. Wojciechow, Sobestjan s. Janow, Sobestjan s. Pawłow, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Jeronimow, Stanisław s. Pawłow, Stanisław s. Rafałow 286, Stanisław s. Rafałow 287, Szczęsny s. Szymanow, Szymon s. Pawłow, Wojciech, Wojciech Radziszewski 1569 286
- Radziszewski Mikołaj s. Augustyna ob. Truski; — Skłod Jan ob. Niemyje-Jarmolty
- Radziwiłł (Radziwił, Radivil, Radiwil, Radziwil, Radywił) Mikołaj [Czarny] książę na Ołyce i Nieświeżu, wojewoda wileński, marszałek i kanclerz W. Ks. Lit., poseł z pierwszej ławicy rad świeckich 1563—64 156, 182, 187(92)
— Mikołaj [Rudy] wojewoda wileński, kanclerz W. Ks. Lit. 1568—69 189(95), 192, 212 (104)
— Mikołaj wojewodzie trocki, poseł ze stanu książąt i panów 1563—64 156, 182
— Mikołaj Krzysztof (Chrystof) książę na Ołyce i Nieświeżu, co[mes?] na Szydłowcu, marszałek nadworny litewski (prawdop. identyczny z Mikołajem Krzysztofem R. wojewodziecem wileńskim) 1569 355, 372, pieczęć z orłem radziwiłłowskim i h. Trąby na jego piersiach 349
— Mikołaj Krzysztof (Christoph) wojewodzie wileński 1569 210, 212(104), 217(110)
— Ościkowicz (Asticav, Hostikowicz) 1432, marszałek ziemi litewskiej 1433—34 81 (55), 82(56), 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Trąby 78 (włas. Ościka z Kiernowa użyta przez R.), 100
— Radziwiłłowicz (Radziwiłowicz, Radzivilowicz, Radzywyłowycz, Roduilowicz, Radziwiłowic, Radivilloni) Mikołaj wojewoda wi-

- leński, kanclerz W. Ks. Lit. 1499—1501
120, 127 i przyp., 133, pieczęć z h. Trąby
126, 132
- Radziwiłł, Radziwiłłowicz Mikołaj Mikołajowicz
(Micolaowycz, Mikolaiowicz, Micolayowycz,
Mykolayowycz, Mykolayovycz, Mikołajów,
Nicolaiowycz) podczaszy W. Ks. Lit., sta-
rosta, marszałek i dzierżawca w Bielsku
1499—1501, poseł Aleksandra i panów
lit. na sejm w Piotrkowie 1501 120, 127,
127/8, 131(77), 133, 140 przyp., 142(80)
i przyp., 144 i przyp., 147(82) i przyp.,
pieczęć z h. Trąby 139
- Radziwiłłowicz (Radziwiłowicz, Rodnilowicz,
Radiwilowicz, Radyvylovicz) Piotr (Petr)
podkomorzy wielkoksiążęcy, starosta, mar-
szałek i dzierżawca w Ejszyszkach 1499
128 i przyp., pieczęć z h. Połukoza 126
- Radziwiłłówna (Radziwiłowna) ob. Kiszczyna
Radziwiłłówna Anna
- Radziwiłłowskie Nieświeskie Archiwum (Ra-
divil. Nesv. Archivum) ob. Nieśwież, Ar-
chiwum Radziwiłłowskie
- Radzimiński ob. Radzimiński
- Rafał (Raphael) woźny ziemski drohicki 1569
266
— ob. Jarosław (miasto)
- Rahoza Wasilej chorąży nadworny W. Ks. Lit.,
poseł woj. mińskiego 1569 356, pieczęć
351, 354
- Rajce (Raycze) dwór Witolda pod Nowogród-
kiem przeznaczony dla Zygmunta Kiejstu-
towicza 1401 35
- Rajecki Kasper poseł woj. trockiego, chorąży
ziemi trockiej 1569 356, pieczęć z h.
Łabędź 350, 353
- Rajgród (raigrocza) m., z. bielska; parafia
264
- Rakowski Jan trucezaszy królewski, poseł woj.
mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h.
Trzywdar 335
- Rakowskij arendarz Bartosza Witwskiego
1569 327
- Rało (Ralo, Kalo) bojar litewski przyjęty do
rodu Pobóg 1413 54, 57, 69, 70 i przyp.
- Raphael ob. Rafał
- Ratno (Rathniensis, ratyński) m., nad Prype-
cią, z. chełmska, odstąpione Koronie przez
Litwę 1432 80, 88, 93, 98, 104
kniaź ob. Fiedor s. Olgierda
starosta ob. Myszkowski Stanisław z Mi-
rowa; Sieklucki (Szykliczki) Jakub
- Ratyński Walenty ob. Żochy, Zadębie
- Rawa m., stol. woj.
kasztelan 374; ob. Myszkowski Krzysztof
poseł województwa ob. Brzozowski Łu-
kasz; Grabia Mikołaj Bronisław z Oleśnik
(l. Oleśnika); Szymanowski Marcin
Rawa: starosta ob. Gostomski Anzelm
wojewoda 374; ob. z Kutna Andrzej
Rawa (Rawicz) ród 54, 69. — pieczęć
z herbem ob. Dembiński Stanisław; Dem-
biński Walenty; Kosiński Adam; Minigajło
Gedygöldowicz (Inw. Zamoj.); Przyjemski
Stanisław; Przyjemski Wojciech; z Sam-
borzca Warsz (prawdop.); Słupecki Sta-
nisław
- Rawszickij mąż Bełostockiej Marji 1569 323
- Raycze ob. Rajce
- Razmusowicz (Razmysowicz) Krzysztof poseł
pow. wilkomierskiego 1569 356, pieczęć
(może) 351, 354
- Reczica, reczickij, reczycki ob. Rzeczyca
- Reczki ob. Kobylany, Starawieś, Reczki, Ko-
bylany-Kozy
- Rembiszewo w., pow. Drohiczyn: Baltyzar s.
Stanisławow, Jan s. Jakubow, Jędrzej s.
Stanisławow, Mikołaj s. Stanisławow, Sta-
nisław s. Maciejow, Walenty s. Marcinow,
Wawrzyniec s. Maciejow, Wojciech s. Mi-
kołajow 1569 280
- Rembiszewski Andrzej ob. Kamianka Lacka
- Repki w., pow. Drohiczyn: Adam Grek, He-
lena wdowa Jakubowa, Heleny synowie,
Walenty Grek 1569 271
- Resanensis dux ob. Rjazań
- Reszka (Reska) Paweł s. Wojciecha ob. Krzewo
- Reszkim (Reskym, Reszkymi, Roszkini, Reschni-
ki, Reszynki, Reschynki, Beskinu, Kieslin,
Kyeslynn, Kyeslynu) osada nieodnaleziona,
Litwa, ob. Surgut
- Rhodlo ob. Horodło
- Ribaki ob. Rybaki
- Ribalt, Ribalth ob. Rybalt
- Ribalthy ob. Olszanica-Rybałty
- Ribałty ob. Rybałty, Olszewo
- Ridzewski ob. Rydzewski
- Rikacze ob. Jabłoń-Rykacze
- Rimouidowicz, Rimowidowycz ob. Jan Rymo-
widowicz
- Rithel ob. Rytel
- Rittowo ob. Kostki-Suchodoł, Rytowo; Rytowo
- Rjazań (Resanensis, rjazański) m. i księ-
stwo, nad Oką na pd.-wsch. od Moskwy
kniaź ob. Oleg Iwanowicz
- Rocuthowicz ob. Wołczko Rokutowicz
- Rocz Karp s. Chwiedka ob. Seronosy
- Rodnilowicz ob. Radziwiłł, Radziwiłłowicz; Ra-
dziwiłłowicz Piotr
- Rodwił (Rodywil, Rodyvyl, Rodvil, Rodwil,
Roduil, Radiwil, Radywił, Bodiwil, Body-
wił) bojar litewski 1401, przyjęty do rodu

- Sulima 1413 38, 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Rogała, pieczęć z herbem, ob. Marszewski Wojciech
- Rogale ob. Dmochy-Rogale
- Rogowo w., pow. Drohiczyn, ob. Lubecka Anna
- Rogoziec ob. Skolimowo, Rogoziec
- Rogoźno m., pow. i woj. Poznań kasztelan 374
starosta ob. Dulski Jan
- Rogoźno (Rocozno) w., pow. i woj. Sieradz: Jakub, pieczęć z h. Awdaniec 1413 51
- Rohaczewo (Rohaczow) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Rohaczowski
- Rohaczowski, z Rohaczewa, Jacko Hutor i Jarofej Hutor 1569 322
- Rohatyn m., pow. i z. Halicz woj. ruskie starosta ob. Firlej Jan z Dąbrowicy
- Rohozenskij, z Rohoźna, Chwalelij 1569 322
— Daniło 1569 321(140)
— Dmitr 1569 322
— Wasilej 1569 323
- Rohoźne (Rohozne) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Rohozenskij
- Rojek Stanisław ob. Tybory-Olszewo
- Rokitnica ob. Korytnica
- Rokitnicki (Rokitniczki) Jan, Krzysztof synowiec Stanisława, Olbracht synowiec Stanisława, Stanisław szlachece z z. bielskiej 1569 260
- Rokoszowski Jakub podsedek poznański, celnik Małej i Wielkiej Polski, poseł woj. poznańskiego 1569 340, pieczęć z h. Glaubicz 336
- Rokutowicz, Rokutonicz ob. Wołczko Rokutowicz
- Rokythnyeza ob. Korytnica
- Rola ród 54, 70. — pieczęć z herbem ob. z Łakoszyna Jan; Mikołaj; Piekarski Jan
- Rolda ob. Kołda (ród)
- Roman Mileiconis (Mileykonis, Mileykonow) bojar litewski 1401 38 i przyp.
— ob. Świrski
- Rombolth ob. Rumbold
- Rosa ob. Róża
- Rosalskij Michajło z Wierboje 1569 326
- Rosciedło Jakub ob. Wygonowo
- Roski ob. Roszki
- Rosko ob. Roszko
- Rosochate w., pow. Drohiczyn: Christof s. Szymonow, Grzegorz s. Jakubow, Jakub, Jakub s. Wojciechow, Jan s. Jakubow (dwóch), Jan s. Pawłow, Jan s. Piotrow, Jan s. Stanisławow, Jan s. Wojciechow, Jozef, Jozef s. Jakubow, Maciej, Marcin s. Grzegorzow, Marcin s. Wawrzyńcow, Mikołaj s. Janow, Mikołaj s. Wojciechow, Mikołaj s. Zacharjaszow. Piotr, Piotr s. Maciejow, Sebestjan s. Jakubow, Serafin s. Janow, Szczęsny s. Mikołajow, Trojan s. Janow 1569 289
- Rossosche ob. Wąsosze
- Rosęprza ob. Rozprza
[Rostocki Bołbas Hrehory] pisarz ziemski krzemieniecki 1569 213(104)
- Roszki (Roski) w., z. bielska: Andrzej s. Jana, Andrzej s. Urbana, Augustyn s. Grzegorza, Augustyn s. Mikołaja, Bartłomiej s. Stanisława, Bartłomiej s. Wojciecha, Feliks s. Andrzeja, Feliks s. Leonarda, Franciszek s. Leonarda, Grzegorz s. Mikołaja, Hieronim s. Stefana, Jakub s. . . ., Jakub s. Marcina, Jakub s. Pawła, Jakub s. Wojciecha, Jan, Jan s. Jana, Jan s. Mikołaja, Jan s. Stanisława, Jan s. Wawrzyńca brat Pawła, Jan s. Wojciecha, Jerzy s. Pawła, Jozef s. Jana, Jozef s. Wojciecha, Kasper s. . . ., Maciej (trzech), Maciej s. Grzegorza, Maciej s. Jakuba, Maciej s. Klemensa, Maciej s. Marcina, Maciej s. Stefana, Maciej s. Tomasza, Marcin s. Adama, Michał, Michał s. . . ., Michał s. Andrzeja, Michał s. Dominika, Michał s. Michała. Mikołaj s. Aleksego, Mikołaj s. Piotra, Mikołaj s. Stefana brat Wojciecha, Paweł s. Mikołaja, Paweł s. Wawrzyńca, Piotr s. Leonarda, Prokop (Procopius) s. Adama, Rafał, Rafał s. Augustyna, Rafał s. Mikołaja, Sebestjan, Sebestjan s. Augustyna, Sebestjan s. Leonarda, Sebestjan s. Macieja, Sebestjan s. Wojciecha, Serafin s. Augustyna, Serafin s. Stanisława, Stanisław s. Andrzeja, Stanisław s. Leonarda, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Piotra (dwóch), Stefan s. Grzegorza, Stefan s. Piotra, Stefan s. Wojciecha, Szymon s. Stefana, Tomasz s. Jana, Tomasz s. Macieja, Walenty s. Mikołaja Skwarek (Squarek). Wawrzyniec Psurski, Wojciech s. Andrzeja, Wojciech s. Bartłomieja. Wojciech s. Marcina, Wojciech s. Stefana. . . ch s. Stefana 1569 260
- Roszkini ob. Reszkim
- Roszko (Rosko) Sebestjan woźny ziemski ob. Płonka
- Rotmy ob. Czarnkowka-Rotmy
- Rozbity Kamień w., pow. Drohiczyn: Erazmy s. Więclawow, Jan s. Maciejow, Jerzy s. Maciejow, Kristof s. Wojciechow, Maciej s. Stanisławow, Marcin s. Maciejow, Mikołaj s. Stanisławow, Stanisław s. Andrze-

- jow, Szczęsny s. Stanisławow, ... Rozbicki, ... s. Wieclawow 1569 296
- Rozpady ob. Jablonka-Rozpady
- Rozprza (Rossprza, Rosperiensis) m., pow. Piotrków woj. Sieradz: Mikołaj kasztelan wiślicki, poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 118(69)
- kasztelan 374; ob. z Kobylina Jeronim
- Rozumy ob. Dmochy-Rozumy
- Rozwiej Stanisław ob. Hrnzewo
- Róża (Rosa, Roza) ob. Andrzej Róża arcybiskup lwowski; — por. Poraj
- Rożan m., stol. ziemi woj. Mazowsze
- starosta ob. Trąbski Andrzej z Noskowa
- Rożyszcze (Rożiszcze) m., pow. Łuck woj. Wołyń 323
- Rpischea Piotr kasztelan wiślicki 1401 46
- Rubieszów ob. Hrubieszów
- Rude Małe w., pow. Drohiczyn: Anna została po Janie, Hieronim s. Pawłow, Piotr s. Stanisławow, Stanisław s. Janow (dwóch), Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Pawłow, Zofja została po Jadamie, Zygmunt s. Pawłow 1569 296
- Rude Wielkie w., pow. Drohiczyn: Grzegorz s. Mikołajow, Lenart s. Wawrzyńcow, Maciej s. Andrzejow, Paweł s. Jakubow, Stanisław s. Stanisławow, Wawrzyniec s. Bartoszow 1569 295
- Rudeckij, z Rudki, Fedor 1569 322
- Rudka w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Rudeckij
- Rudka w., z. bielska
- pleban ob. z Kobylina Mikołaj Makowski
- Rudkowo w., z. bielska: Adam s. Piotra, Grzegorz, Krzysztof s. Jana, Marcin s. Jana, Marek s. Stanisława, Paweł s. Urbana, Piotr s. Jakuba, Rafał s. Wawrzyńca 1569 262
- Rudogoski ob. Radogoski
- Ruknthowicz ob. Wołczko Rokutowicz
- Rumbold (Rumpoldus, Rwmwold, Rombolth, Kumbold, Kumbolth) Wolimuntowicz (Wolymuntonis, Volimontonis, Wołvmontow) bojar litewski 1401, marszałek w. księcia Zygmunta 1432 37, 38 i przyp., 81(55), 82(56)
- Rundek Stanisław ob. Świniary
- Rupeyko Adam sędzia ziemski i poseł księstwa zmużdzkiego, deputowany do Konstytucji 1791 399
- Ruś (Ruska ziemia, Russia, Russiae terra) 168, 175, 310, 312; w tytł. królów polskich i w. książąt litewskich — passim
- Ruś (Rusz) ob. Sokoły-Ruś
- Rusan (Russan) Płaksicz książę 1388 17
- Ruschyłowic (Ruschilonicz) ob. Woynad Ruschyłowic
- Rusiany w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Maciejow, Jakub s. Pawłow, Jan s. Andrzejow, Jan s. Maciejow, Jan s. Pawłow, Maciej s. Michałow, Maciej s. Pawłow, Michał, Paweł s. Marcinow, Piotr s. Marcinow, Stanisław s. Marcinow, Stanisław s. Michałow, Stanisław s. Pawłow, Szczęsny s. Pawłow, ... s. Maciejow 1569 281
- Ruska (Ruska) parafia ob. Bielsk, parafia (bielska, ruska)
- Ruski naród (Rutheni) 61, 346, 361
- Ruskie województwo (Russiae palatinatus) 16 (błędna notatka z w. XVIII), 306, 317
- poseł województwa ob. Białoknrski Jan; Borecki Piotr; Drohojowski Stanisław; Dubrawski Tomasz; Fredro Jan; Gorecki Maciej; Orzechowski Walenty; Sienicki Mikołaj; Skotnicki Paweł; Strzesz Jan; Trojan Hieronim; Woredko Jan
- wojewoda 373(152); ob. z Buczacza Jakub; Sieniawski Mikołaj; z Tarnowa Jan; — por. Lwów: wojewoda
- Ruskie ob. Sawicze Ruskie; Twarogi Ruskie
- Rusocki (Russocki, Russoczki) Franciszek kasztelan nakielski 1569 195, 206, 226 i przyp., 311
- Russia ob. Ruś
- Rusthek Andrzej ob. Wojencze
- Rużyńska (Rużinskaja) Wasilisa księżna 1569 326
- Rużyński (Ruzinski, Rużinskij) Dmitr Iwanowicz książę 1569 326, 327
- Hrihorej książę 1569 327
- Michajło Iwanowicz książę 1569 326, 327
- Ostafej książę 1569 327
- Stefan książę 1569 326, 327
- Rwmwold ob. Rumbold
- Rwsilowicz ob. Woynad Ruschyłowic
- Rybaki (Ribaki) w., z. bielska: Jerzy Korzeniowski, Krzysztof Kamiński (Camiński), Michał Niewierowski, Walenty Niewierowski 1569 262
- Rybałt (Ribalt, Ribalth) Jan s. Piotra i Mikołaj s. Jana ob. Olszewo (z. bielska par. topczewska); — Mikołaj s. Stanisławow ob. Króle; — Stanisław s. Macieja ob. Szembory
- Rybałty w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Jakubow 288, Bartosz s. Maciejow, Grzegorz s. Maciejow Rybałtowski 273, Jan s. Jakubow 288, Jan Rybałtowski s. ... 282, Kasper s. Jakubow, Piotr s. Maciejow Rybałtowski 268, Sebastjan s. Maciejow 269, Stanisław s. Maciejow 282, Stanisław s.

- Mikołajow Rybałtowski 269, Stanisław s. Wawrzyńcow 273, Tomasz s. Stanisławow 1569 282
- Rybałty (Ribalły), Olszewo, wsie, pow. Drohiczyń: Baltyzar s. Janow, Bartłomiej s. Janow 287, Maciej s. Aleksandrow 287/8, Maciej s. Janow 288, Maciej s. Lenartow, Marcin s. Aleksandrow, Marcin s. Jabramow 287, Mikołaj s. Jakubow 288, Rafał Rybałtowski s. Wojciechow, Stanisław s. Aleksandrow 287, Stanisław s. Jakubow 288, Stanisław s. Piotrow, Szczęsny s. Markow 1569 287
- Rybałty (Ribalthy) ob. Olszanica-Rybałty
- Rybiekij Jeremiej sługa zamku włodzimierskiego 1569 328(142)
- Ryczicza ob. Rzczyca
- Rydwańczyk Miško ob. Łazowo
- Rydzewski (Ridzewski) Kasper s. Pawła i Stanisław s. Pawła ob. Kołaki
- Rykacze (Rikacze) ob. Jabłoń-Rykacze
- Rykany w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Borzobohatyj Krasenskij Iwan; Tiszowski Jurij
- Rymowidowicz (Rymowydowicz, Rymowydouch) ob. Jan Rymowidowicz
- Rypin m. pow., z. dobrzyńska kasztelan 374; ob. Sierakowski Stanisław; ze Strzyg Jakusz
- Rytel (Rithel) Stanisław ob. Liza
- Rytele w., pow. Drohiczyń: Piotr s. Jakubow, Stanisław s. Andrzejow 1569 286
- Rytele, Borki, wsie, pow. Drohiczyń: Andrzej s. Lenartow, Lenart 1569 286
- Rytele Średnie w., pow. Drohiczyń: Jadwiga wdowa Abramowa, Jakub s. Jadamow Godlewski, Jan s. Jadamow Godlewski, Jan s. Jakubow, Jan s. Maciejow, Jan s. Stanisławow, Jeronim s. Janow, Lenart s. Janow (dwóch), Lenart synowiec Lenartow, Lenart s. Stanisławow, Marcin s. Piotrow, Marek s. Janow, Piotr s. Mikołajow, Stanisław woźny ziemski, Walenty s. Janow Święckich 1569 286
- Rytele Średnie-Święckie (Święckich) w., pow. Drohiczyń¹: Andrzej (dwóch), Andrzej s. Wojciechow, Anna żona Jakuba s. Maciejowego, Anna żona Walentego z Niepiekłów, Bartosz s. Szczepanow, Jadam s. Jurjego, Jakub, Jakub s. Maciejow, Jakub s. Stanisławow, Jan, Jan s. Jakubow, Jan s. Maciejow, Jan s. Marcinow, Jan s. Szczepanow, Jan s. Wojciechow, Janowa wdowa, Jur s. Marcina brat Michała, Ka-
- sper s. Andrzejow, Klimunt s. Jakubow, Maciej, Maciej s. Jarosławow, Maciej s. Lenartow, Maciej s. Stanisławow, Maciej s. Wawrzyńca brat Sebestjana, Marcin s. Piotrow, Michał s. Marcinow, Paweł s. Maciejow, Paweł Ostafiejow, Paweł s. Szczepanow, Piotr, Piotr s. Jarosławow, Piotr Rytel, Sebestjan s. Wawrzyńcow, Sebestjan s. Wojciechow, Stanisław (dwóch), Szczęsny Rytel, Walenty s. Stanisławow, Wojciech s. Stanisławow, Wojciech s. Szczepanow, Wojciech s. Szczęsnego, ... wdowa 1569 286; — por. Święcko
- Rytele Wolka w., pow. Drohiczyń: Jan s. Ostafiejow, Jan Skłodo 1569 286
- Rytowo (Rittowo) w., pow. Drohiczyń: Stanisław Suchodolski 1569 276
- Rytowo ob. Kostki-Suchodoł, Rytowo
- Rządce (Rzancze, Rzanczi) w., z. bielska: Bartłomiej s. Adama, Jan s. Mikołaja, Józef Rzancza, Maciej s. Serafina, Sebestjan, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław Racibor (Raczibor), Stanisław s. Wawrzyńca, Tomasz 248, Tomasz s. Feliksa 249, Wawrzyniec s. Feliksa, Wawrzyniec s. Mikołaja, Zygmunt 1569 248
- Rzczyca (Reczica, Ryczicza, reczycki, reczyckij) w. XVI w. m. pow., nad Dnieprem, woj. Mińsk 327; włość (locus dictus Ryczicza) przeznaczona przez Witolda dla Zygmunta Kiejstutowicza 1401 35
- dzierżawca ob. Sanguszko Roman Fiedorowicz
- pisarz ziemski ob. Chalecki Andrzej
- poseł powiatu ob. Chalecki Andrzej; Zienkowiec Izmajło
- Rzepne w., z. bielska par. domanowska: Bernard s. Łukasza, Krzysztof s. Wojciecha, Mikołaj s. Łukasza 1569 241
- Rzepne w., z. bielska par. wyszyńska: Abraham s. Jana, Abraham s. Macieja, Kalikst s. Macieja brat Abrahama, Maciej s. Wojciecha, Stanisław s. Macieja 1569 237; dzierżawca Bernard s. Łukasza z Jabłoni-Piotrowiec 1569 252
- Rzepnikowskie, prawdop.: Rzepnowo w., z. bielska: Adama zmarł. synowie i wdowa, Siemion s. Michajła 1569 245
- Rzeszowski (Rzeschowski, Rzeschowsky) Jan prałat i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
- Rzewuski w., pow. Drohiczyń: Jakub s. Wojciechow, Jan Maciejow, Jan s. Mikołajow, Kasper s. Mikołajow 280, Maciej s. Szczę-

¹ Tekst w tem miejscu uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tej wsi niepewna.

- snego 280/81, Sebestjan, Sebestjan s. Mikołajow 280, Sebestjan s. Stanisławow, Stanisław s. Janow 281, Stanisław Jerzego, Stanisław Maciejow, Stanisław s. Wojciechow, Szymon s. Wojciechow, Wawrzyniec s. Mikołajow 1569 280
- Rzewuski Starawieś w., pow. Drohiczyn: Stanisław Rzewuski s. Andrzejow 1569 277
- Rzewuski (Rzewski)-Żale w., pow. Drohiczyn: Paweł Rzewuski s. Stanisławow, Wawrzyniec s. Marcinow Pliska 1569 279
- Rzym (Rzim) w., z. bielska: Kazimierz s. Jana, Maciej s. Jana, Maciej s. Leonarda, Rafał s. Jana, Stanisław s. Macieja 1569 243
- Rzyszczów (Rżiszczow) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Rżiszczowski
- Rżiszczowski, z Rzyszczowa, Lewko 1569 322
- Sabrzesino ob. Zabrzeż
- Sabrzezinski ob. Zabrzeziński
- Saczko Jan ob. Gałki
- Sadliński Krzysztof z Czerlenkowa l. Czerlenkowiec (Czerlinkowskiego mienia) 1569 320
- Sadlno w., pow. Radziejów woj. Brześć Kujawski: Jarosław [ze Sadlna] sędzia inowrocławski 46, pieczęć z h. Pomian 45
- Sadło Jan s. Stanisławow ob. Krasnodęby-Kosmy; — Maciej s. Stanisławow ob. Bogusze-Żale
- Sadowie (Sadowe) 1) w., pow. i woj. Kraków, 2) w., pow. Lelów woj. Kraków, 3) w., ks. siewierskie woj. Kraków, 4) w., pow. i woj. Sandomierz 16
- Sadowski Andrzej podsędek ziemski braclawski i winnicki, podstarości braclawski 1569 319(139)
- Jan s. Piotrow szlachcic z pow. drohiczynskiego 1569 277
- Sady w., pow. Drohiczyn: Jakub Sadowski 267, Kristof brat Stanisława, Stanisław 284, Wojciech Sadowski 1569 267
- Safranec ob. Szafranec
- Sajó-Kaza ob. Kaza
- Sak (Saka, Schak, Sakowycz) Stanisław bojar litewski przyjęty do rodu Pomian 1413, starosta i dzierżawca dubieński 1433—34¹ 54, 57, 70, 81(55), 82(56), 94(59), 105(61) przyp., pieczęć z h. Pomian 52, 78
- Saki w., z. bielska: Chwieczko s. Piotra, Chwiedor s. Siemiona, Eljasz (Helias) s. Siemiona, Iwan s. Jakuba, Joachim s. Andrzeja 246, Leon s. Jeszka 245, Sidur s. Thimosza, Somasko s. Hrina, Thimosz s. Sienka, Wawrzyniec s. Siemiona 1569 246
- Sakowicz (Sakowcz, Szakowicz) Andruszko (Andruschko, Andrusko, Andri) 1433. starosta i dzierżawca dubieński 1434 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Pomian 100/1
- Samagitia, Samagittia, Samagithia, Samagethia, Samagitiae terra ob. Żmudź
- Sambor m. pow., z. przemyska woj. ruskie starosta ob. Herburt Stanisław z Felsztyna
- Samborzec (Samborzecz) w., pow. i woj. Sandomierz: Warsz (Warsius, Varssius) kasztelan zawichojski 1433—34 89, 99, pieczęć z h. Rawa (prawdop. Warszawa) 85
- Samorodowicz Leon ob. Poletyły
- Samson, pieczęć z herbem, ob. Masłowski Gabrjel (zdaje się)
- Samsony (Samsoni) w., z. bielska: Adam s. Stefana, Feliks s. Czyszka, Jakub s. Czyszka, Jakub s. Hrina, Jan s. Pawła, Marcin s. Pawła, Mikołaj s. Sczyszka, Paweł s. Karasza, Rafał s. Karasza, Samson s. Pawła, Stefan s. Czyszka, Wawrzyniec s. Czimosza 1569 252
- Sandecia ob. Sącz
- Sandivogius ob. Sędziwój
- Sandiwogius ob. Sudywój
- Sandomierz (Sandomiria, Sudomir) m., stol. woj. 11(13, 14), 23(25), 24(26), 25(27), 26(28); ziemia w tytuł. królów polskich — passim
- chorąży ob. z Charbinowic i Klimuntowa Stanisław
- kanonik ob. Ciołek Stanisław
- kasztelan 374; ob. z Bogumiłowic Michał; z Czyżowa Jan; z Ostrowa Krystyn; Sobek Stanisław z Sulejowa; Wątrobka Klemens ze Strzelec Małych; Wolski Stanisław
- kasztelanowa ob. Maciejowska (Macewskaja) Stanisławowa
- podkomorzy ob. Ciołek Andrzej z Żelechowa; Spytko; Zieliński Bartłomiej
- podsedek ob. z Falkowa Piotr; z Oleśnicy Zawisza
- poseł województwa ob. z Borowy Andrzej; Koniecpolski Mikołaj; Niedrwicki Stanisław; Radzanowski Marcin; Strasz Lenart

¹ Według oryginału dokumentu z r. 1434 (nr 61) był wtedy starostą dubieńskim Sakowicz Andruszko, natomiast transumpt tegoż dokumentu z r. 1439 podaje jako starostę Saka, a Sakowicza Andruszka wymienia bez godności.

- Sandomierz: proboszcz (praepositus) ob. Zaborski Jan
 sędzia ob. ze Sprawy Jan; ze Strzelc Małych Mikołaj; Wojciech
 wojewoda 373(152); ob. Kmita Piotr; z Michałowa Mikołaj; z Oleśnicy Jan Głowacz; z Ostrowa Mikołaj; z Sienna Dobiesław; Szafraniec Piotr z Pieskowej Skąły; z Tarnowa Jan (1386—1401); z Tarnowa Jan (1501); z Tarnowa Spytko; Tarnowski Stanisław; z Tęczyna Jan; Zborowski Piotr
 wojski ob. z Konina Jan; Szafraniec Stanisław z Pieskowej Skąły
 Sandzivogius, Sandziwogius, Sandzyvogius ob. Sędziwój
 Sangalowicz ob. Fiedor Sunigajłowicz
 Sangaw Jerzy (Irzy, błędnie Grzegorz) bojar litewski przyjęty do rodu Powala 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
 Sanguszko (Sankuszko, Sanguskowicz, Sanguszkowicz, Schanguskowicz, Schanbuskowic, Sanguszcowicz) Jarosław poseł ze stanu książąt i panów 1563—64 156, 182
 — Roman Fiedorowicz (Fedorowiczъ) książę wojewoda braclawski, starosta zytomierski, dzierżawca rzeczycki, hetman polny W. Ks. Lit. 1569 212(104), 311, 323, 326, 327, 339, 371, pieczęć z h. Pogoń 1567.—69 333, 413
 Sanguszko-Koszerski (Koszirskij, Korzerskij) Lew książę 1569 323, 326, 327
 Sanguszkowice (Sanguszcowicze) kniazie 1569 213(104)
 [Sanguszkowice]-Koszersey kniazie 1569 213 (104)
 Sanok m., stol. ziemi, woj. ruskie kasztelan 374; ob. Bal Maciej; Herbut Jan z Felsztyna; Smolicki Piotr starosta ob. z Chrzastowa Mikołaj
 Santok m., stol. ziemi kasztelan 374; ob. Czarnkowski Sędziwój Wojciech; z Leżenie Jan
 Sapiha (Sapiha, Szapiha) Kazimierz książę generał artylerji lit., marszałek konfederacji W. Ks. Lit. 1791 399
 — Mikołaj marszałek JKMei w W. Ks. Lit. 1569 355, pieczęć z h. Lis 349, 353
 — Paweł Iwanowicz wojewoda nowogrodzki 1569 212(104), 233(128), 355, 371, pieczęć z h. Lis 348/9, 353
 Saponowicz Misko cechmistrz szewski z m. Łucka 1569 324(140)
 Sarazensis ob. Suraż
 Sarmik Anna została po Jakubie ob. Mierzwino
 Sarza ob. Szarza (ród)
- Sas Hōrbaczewicz bojar litewski 1388 18(20)
 Sas, pieczęć z herbem, ob. Dubrawski Tomasz
 Sasin Stanisław s. Marcina dzierżawca ob. Łopienie; — Wojciech ob. Popławy
 Sasiny (Saszini) w., z. bielska: Adam s. Jana, Andrzej s. Andrzeja, Andrzej s. Zygmunta 250, Anna została po Mikołaju, Grzegorz s. Jana, Grzegorz s. Marka 251, Jakub s. Szymona, Jan s. Łukasza, Jan s. Sebestjana, Jan s. Stanisława (dwóch), Jan s. Szymona 250, Jan s. Wawrzyńca 251, Jan ... Wojciecha, Józef s. Bartłomieja, Krzysztof s. Jana, Leonard s. Jakuba, Łukasz s. Stefana, Maciej, Maciej s. Pawła, Maciej s. Stanisława, Maciej s. Stefana, Maciej s. Wawrzyńca, Mikołaj s. Dominika 250, Mikołaj s. Jakuba 251, Paweł s. Jakuba, Piotr s. Łukasza, Sebestjan s. ... , Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Szymona, Wacław s. Łukasza, Wit (With), Wojciech s. Grzegorza, Wojciech s. Jana (dwóch) 250, Wojciech s. Jana 250/1, Wojciech s. Jana 251, Wojciech s. Mikołaja 1569 251
 Sasiny (Sasini), Borowe, wsie, z. bielska: Maciej s. Jana brat Wawrzyńca, Wawrzyniec s. Jana 1569 251
 Sawczyk Iwaszko mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
 Sawicki Maciej starosta mielnicki, wojski drohicki, pisarz JKMei 1569 212(104), 355, pieczęć z h. Lubicz 350, 353
 — Maciej ob. Kaliski
 Sawicze, Bronisze, wsie, pow. Drohiczyn: Antoni s. Janow, Bartosz Sawicki, Biernat s. Andrzejow, Erazmy s. Jędrzejow Sawicki 285, Grzegorz Sawicki s. Broniszow, Jakub synowiec Grzegorza Sawickiego 278, Jan s. Jędrzejow Sawicki, Jędrzej s. Janow, Jędrzej s. Wojciechow, Maciej s. Andrzejow (dwóch), Maciej s. Janow 285, Maciej wnuk Stanisława s. Wojciechowego 278, Marek s. Janow, Mikołaj Sawicki 285, Mikołaj wnuk Stanisława s. Wojciechowego 278, Piotr s. Janow brat Jędrzeja, Rafał s. Maciejow, Stanisław s. Jakubow 285, Stanisław s. Wojciechow 278, Więclaw s. Pawłow brat Wojciecha, Wojciech s. Janow, Wojciech s. Pawłow (dwóch) 285, Wojciech wnuk Stanisława s. Wojciechowego 1569 278
 Sawicze Ruskie w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Więclawow, Jan s. Więclawow, Mikołaj s. Piotrow, Paweł s. Maciejow, Paweł s. Piotrow 1569 270

- Sawkowiec Wasili mieszczanin z m. Braclawia 1569 320
- Sącz (Sandecia) m. pow., woj. Kraków kasztelan 374; ob. z Koziegłów Krystyn; Ossoliński Hieronim; z Słupczy Jan
- Sbarascensis dux ob. Zbaraski
- Sbaszyski ob. Zbąszyń
- Sbigneus ob. Zbigniew
- Scarbimiriensis ob. Skalmierz
- Sccecoczin-ky ob. Szczekociny: Jan
- Schab Maciej ob. Paczoszki
- Schaffranecz, Schaffraniecz, Schaffraniecz, Schaffranec, Schafranecz, Schafraniecz ob. Schafranec
- Schak ob. Sak
- Schamot, Schamothuli, Schamothuly, Schamotuli ob. Szamotuły
- Schanguskowicz, Schanbuskowiec ob. Sangusko
- Scharza ob. Szarza (ród)
- Scheliwrowicz ob. Yeszhis Scheliwrowicz
- Schedibor, Schediborius ob. Szedybor
- Scheliga ob. Szeliga
- Schemiot ob. Szemiot
- Schidlow ob. Szydłów
- Schidlowyecz, Schidlowyecz, Schydlowiecz ob. Szydłowice
- Scholinewo w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Sokolski Mak^ъ-sim książę
- Schugaylus ob. Szugail
- Ścibor (Stiborius) ob. Borysławice
- Scitae Kniszi... (?) ob. Bagiienki
- [sc]rin ob. Skrzyńsko
- Szczecoczini, Szczecocini, Szczecocyni, Szczecoczini, Szczecoczyn ob. Szczekociny
- Szczekarzewicze, Szczekarzowice, Śzczekarzowice, Szczekarzowicze ob. Szczekarzowice
- Szczerzbienta Wojciech s. Stanisława ob. Brzozowo-Chrzczone
- Szczkowski (Szczkowsky) Stanisław podkomorzy inowrocławski 1433—34 89, 99 i przyp.
- Szozłkan ob. Szozłkan
- Sedelnikowce, pow. i woj. Braclaw, w. Andreja i Ostafeja Korowajów Peleckich 1569 330(145)
- Sediborius ob. Szedybor
- Sekluczki ob. Sieklucki Modest
- Selec ob. Sielec (pow. Łuck)
- Seleckij Iwan z Sielca 1569 322
- Selkowiec ob. Yeszhis Scheliwrowicz
- Semaczko, Semaszko ob. Siemaszko
- Semen, Sienko (Semeon, Semco, Senko, Semcon, Semon, Siemon, Syemon, Symeon, Simon) Dymitrowicz (Dmitrowicz, Dmitrowicz) książę drucki 1401 41(40), 42(40) i przyp.
- Semen (Sienko) s. Iwana Olgimuntowicza książę [holszański] 1401 37 i przyp.
- Iwanowicz (Ywanowicz, Iwanow) 1432—34 81(55), 94(59), 105(61) przyp., pieczęć z h. Hipocentaurus 90/1
- s. Jamonta (Jamunti, Jamunty) 1401 37
- Jasmanowicz wojewoda trubecki 1388 18(20)
- Wołowicz s. Kgirdiwida Běluka 1388 17
- ob. Gedygöldowicz Sienko; Lingwen albo Semen
- Semenowicz Misko ławnik m. Włodzimierza 1569 328(142)
- Semigalja (Semigalia) książę 176
- Semowigewicz ob. Iwan (Iwaszko) Zenowiewicz
- Semovitus, Semowithus ob. Ziemowit
- Senno ob. Sienna
- Senno dwór Witolda ob. Sienna
- Sennyj Haj, pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Dczusa Hrihorej
- Sepno w., pow. Kościan woj. Poznań: Mikołaj (Nicola), pieczęć z h. Nowina 1413 53
- Serbin Michał podkomorzy łucki 1569 213 (104), 324(140)
- Serniki w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Hulewicz Hawriło
- Seroczyno (Serocino) w., pow. Drohiczyn: Piotr Chądzyński s. Mikołajow 1569 275
- Seronosy (Szeronoszi) w., z. bielska: Hrebor s. Łesza, Iwasko s. Chwietka, Karp s. Chwiedka Rocz, Maciej s. Hricza, Maciej s. Michała, Marcin s. Piotra, Piotr Seronos (Szeronosz) 1569 259; dzierzawca Janus s. Stefana 1569 259
- Seśnikowicz (Sesnikowicz, Sessnikowycz, Sessnicowicz, Sessnykowicz) ob. Minimund Seśnikowicz
- Severia ob. Siewierz
- Severiensis terra ob. Siewierska ziemia
- sęwer^ъskej ob. Nowogród Siewierski
- Sędziwój (Sandivogius, Sandzivogius, Sandziwogius, Sandzyvogius) ob. Czarnków; Ostroń; Swidwa; Szubin (wojewoda kaliski); — por. Sudywój
- Sękowski Jan burmistrz i poseł m. Bielska 1569 219(113), 227(116)
- Sgorano ob. Gieranony
- Shidlowiecz ob. Szydłowice
- Shydlow ob. Szydłów
- Siarczyński Antoni sekretarz królewski, sejmu i konfederacji 1791 398(177)
- Sidloviensis ob. Szydłów
- Siedlecki (Siedleccki) Jakub i Jan ob. Brzeziny; — Jan ob. Harbasy; — Maciej ob. Siekluki

Siedmiogród

- książę ob. Stefan król polski
 Sieheń (Sicehen) Joachim s. Wawrzyńca ob. Stndziwody
 Siekierka Marcin ob. Miłkowice
 Siekierki w., pow. Drohiczyn: Stanisław mąż Katarzyny z Miłkowic 1569 288
 Siekierki Nowawieś w., pow. Drohiczyn: Matusz Siekierka 1569 266
 Siekirzka Jan s. Wojciechow ob. Miłkowice
 Sieklucki (Szyekliczki, Syeklyczki) Jakub starosta biecki i ratyński 1499 124(74) i przyp.
 — (Sekluczki, Siekluczki) Leonard s. Jana ob. Topczewo; — Modest s. Mikołaja ob. Oldaki
 Siekluki w., pow. Drohiczyn: Anna żona Walentego s. Jana 275, Barbara żona Pawła Osmolskiego 267, Bartłomiej s. Wojciechow 293, Bartosz Sieklucki woźny ziemski, Cecylja żona Macieja Siedleckiego 267, Jadam s. Grzegorzow 275, Jadam Sieklucki s. Stanisławow, Jakub Janow 266, Jakub s. Maciejow 267, Jan s. Jakubow 293, Jan s. Jurjego, Jaronim s. Stanisławow 267, Jeronim s. Kasprow 275, Jur s. Zygmuntow 278, Jurgi s. Jadamow 267, Krystyna żona Stanisława s. Bartosza 275, Maciej s. Jadamow, Maciej s. Marcinow, Maciej Siedlecki, Marcin s. Dominikow, Marcin s. Markow 267, Matusz s. Grzegorzow 275, Matusz Sieklucki s. Mikołajow, Mikołaj 266, Paweł s. Janow, Paweł Osmolski 267, Stanisław s. Bartoszow 275, Stanisław s. Maciejow, Szczesny s. Markow 267, Walenty s. Janow 275, Walenty s. Maciejow 266, Walenty s. Michałow 293, Wawrzyniec 1569 275; dzierżawca Jakub s. Mikołaja Wygonowskiego 1569 266
 Sielec (Selec) w., pow. Łuck woj. Wołyń. ob. Haponowicz Iwan; Korowaj Andrej i Ostafej; Seleckij Iwan
 Sielec (Sielec) w., z. bielska: Jakub s. Jerzego 1569 245
 Siemakowce, pow. Winnica woj. Braclaw, w. pani Bokijowej Chwiedorowej 1569 320
 Siemaszko (Semaszko, Semaczko) Aleksander (Aleksandro) podkomorzy włodziemski, poseł woj. wołyńskiego 1569 213(104), 324(140), 327, 341
 — Jarosz staroście krzemieniecki 1569 324 (140)
 Siemienowicz Wasili szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
 Siemioth ob. Szemiot

Siemon ob. Semen

- Sieńczuch (Sienczuch) ob. Pobikrowy, Sieńczuch; Radziszewo, Sieńczuch
 Sienenski ob. Sienieński
 Sieniawski Mikołaj wojewoda ruski, [hetman wielki koronny], pieczęć z h. Leliwa 1566—67 405, 408(94 b), 409(94 c)
 Sienicki Jakub ob. Żochy (pow. Drohiczyn)
 — (Sieniczki) Mikołaj poseł polski stanu ryckiego na sejm lit. w Bielsku 1564, podkomorzy chełmski, poseł woj. ruskiego 1569 179(89), 341, pieczęć z h. Bończa 337
 — (Sieniczki) Rafał ob. Szepietowo; — Stanisław s. Hieronima ob. Łojewo; — Stanisław ob. Żebry
 Sienieński (Sienenki, Siennenski), z Sienna, Jan z Gołogór kasztelan halicki 1569 195, 206 i przyp., 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Dębno 333
 — Jan z Pomorzana kasztelan żarnowski 1569 195, 206 przyp., 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 340, 372, pieczęć z h. Dębno 333
 Sienko ob. Semen
 Sienkowiec Bonus ob. Bągienki
 Sienno (Senno) dwór Witołda pod Nowogródkiem przeznaczony dla Zygmunta Kiejstutowicza 1401 35
 Sienno (Senno, Syenno) m., pow. Radom woj. Sandomierz: Dobiesław wojewoda sandomierski ob. Oleśnica: Dobiesław
 — Jan kasztelan małogojski 1501 136
 — ob. Sienieński
 Sieradz (Siradia, Syradia) m., stol. woj. 109; ziemia w tytuł. królów polskich — passim chorąży ob. z Mojkowie Żegota kasztelan 374; ob. Dembowski Andrzej; z Kalinowej Marcin; z Kalinowej Wawrzyniec Zaremba; z Kurozwek Mikołaj; Lutomirski Jan; z Przerąba Jan pisarz ziemski ob. Przerembski Brykcy podkomorzy ob. Przeclaw (Czeslaus de Vsdov?); Szeliga Tomasz poseł województwa ob. Gaszyński Mikołaj; Masłowski Gabrjel; Przerembski Brykcy; Przerembski Stanisław; Widawski Piotr sędzia ob. Waclaw; z Widawy Piotr starosta ob. z Kalinowej Jan Zaremba wojewoda 373(152); ob. z Kalinowej Marcin; z Koniecpola Jakub; Łaski Olbracht; Pampowski Ambroży wojski ob. z Łaska Jarosław sieradzki ob. konarski sieradzki kasztelan Sierakowski (Sirakowski, Szyrakowski) Jan

- z [Bo]gusl (?) wojewoda łęczycki, starosta przedecki 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 371, pieczęć z h. Ogończyk 1567—69 332, 408(94b), 409(94c)
- Sierakowski Stanisław kasztelan rypiński, poseł z dobrzyń-kiej 1569 340, pieczęć z h. Ogończyk 338
- Sierpe (sipski) m. pow., woj. Płock kasztelan 374
- Siesiewicz Chwietko ob. Łazowo
- Siestrzewitowski Michał s. Krzysztofa ob. Niedwodnica
- Siewierska ziemia (Severiensis terra) nad Desną 30(32), 31; por. Nowogród Siewierski
- Siewierz (Severia) księstwo, woj. Kraków książę ob. Trzebicki Andrzej biskup krakowski
- Siewrukowicz Borys wójt m. Winnicy 1569 320
- Sigismundus ob. Zygmunt
- Sigismundus Augustus ob. Zygmunt August
- Sikorski Sarafin woźny ziemski drohicki 1569 266
- Wojsław (Voislaus) s. Mikołaja dzierżawca ob. Kropiwnica
- Sikory (Sikori) w., z. bielska par. goniądzka: Mikołaj s. Jana, Piotr s. Jana 1569 264
- Sikory (Sikori) w., z. bielska par. kobylińska: Bartłomiej s. Marcina, Bartłomiej i Wojciech chłopcy małoletni, Wojciech s. Łukasza 1569 254; dzierżawca Michał s. Mojżesza z Zalesia-Łabęckiego 253. Sebestjan s. Jana Dworak opiekun chłopców Bartłomieja i Wojciecha 1569 254; por. Sikowi
- Sikory w., pow. Drohiczyń: Jakub synowiec Łukasza s. Jakubowego, Jakub s. Wawrzyńców, Jan s. Marcinow Górski (Górski), Jan s. Pawłow, Klimont s. Janow, Łukasz s. Jakubow, Łukasz s. Wojciechow, Marcin s. Lenartow, Mikołaj s. Wawrzyńców, Piotr s. Wawrzyńców, Serafin s. Lenartow, Stanisław s. Janow (dwóch), Stanisława bracia, Walenty s. Jakubow, Walenty s. Stanisławow, ... s. Wojciechow 1569 291
- Sikory, Trebiery, wsie, pow. Drohiczyń: Andrzej s. Lenartow, Marcin Jaśko, Stanisław Budek s. Tomaszow, Stanisław s. Lenartow 1569 269
- Sikory ob. Blady, Sikory
- Sikowi, może: Sikory w., z. bielska par. kobylińska¹: Adam s. Piotra, Andrzej s. Mi-
- kołaja, Augustyn s. Pawła, Bartłomiej s. Marcina, Grzegorz s. Mikołaja, Hieronim s. Trojana 252, Jakub s. Marcina 253, Jozef s. Serafina, Łukasz s. Wojciecha, Marcin s. Jana brat Serafina 252, Mikołaj s. ... 253, Mikołaj s. Łukasza, Paweł s. Jakuba, Piotr s. Mikołaja, Rafał s. Łukasza, Serafin s. Jana, Serafin s. Mikołaja 252, Serafin s. Trojana 253, Stanisław s. Łukasza brat Mikołaja, Stanisław s. Marcina (dwóch), Szymon s. Pawła, Wojciech s. Marcina 252, Wojsław (Voislaus) s. Mikołaja, ... s. Mikołaja 1569 253
- Simanowski ob. Szymanowski
- Simon ormianin z m. Łucka 1569 324(140) — ob. Semen
- Sinowicz Piotr dzierżawca w. Woroniach 1569 300(135)
- Siódmaki (Siodmaki) w., z. bielska: Jan s. Macieja Zembek, Jerzy s. Piotra, Stanisław s. Mikołaja 1569 240
- Sipitki ob. Krasnodęby-Sypitki
- sipski ob. Sierpe
- Siradia ob. Sieradz
- Sirakowski ob. Sierakowski
- Maciej i Stanisław ob. Truski
- Sirocomla, Sirokomla ob. Syrokomla
- Siwy Jan ob. Wygonowo
- Skalmierz (Scarbimiriensis) m., pow. i woj. Kraków prepozyt ob. z Drzewicy Maciej
- Skarszewski Leszczyc Wojciech biskup chełmski i lubelski, wyznaczony z senatu z prowincji małopolskiej do deputacji konstytucyjnej 1791 399
- Skirgiełło (Skirgello, Skirgalo, Skirgailo, Skergolo, Skyrgal) książę litewski, trocki i polocki, brat w. księcia Jagielly 1385—94 2, 3(1), 4(3), 6(7), 7(10), 8(10), 9(12), 10(12), 14(18), 15, 32, 400, pieczęć 14(18), 32
- Skirmunt (Skirmont) Jan poseł z. smoleńskiej 1569 356. pieczęć z h. Godziemba 350
- Skirstymoń (Skyersthnemunov, Skyersthnemnyow) nad Niemnem, Żmudź dzierżawca ob. Fiedor (Pheczko) Januszewicz
- Skiwy, Hruszewo (Hruszów) wsie, pow. Drohiczyń: Jan Skiwski s. Tobiaszow, Stanisław Skiwski, Szyman Skiwski 1569 272
- Skłodo (Skłodo) Jan woźny ziemski ob. Łopienie; — Jan ob. Rytele Wolka
- Skłody (Skłodi) w., z. bielska: Abraham s. Aleksego, Andrzej s. Mikołaja, Bartłomiej

¹ Tekst w tem miejscu (s. 252) uszkodzony, przynależność wszystkich osób do tej wsi niepewna.

- s. Augustyna, Bartłomiej s. Urbana, Bronisz (Bronisius) s. Wawrzyńca, Jakub s. Bartłomieja, Jan s. Jakuba, Jozef s. Stanisława, Maciej s. Jakuba, Maciej s. Marcina, Maciej s. Piotra, Marcin s. Jakuba, Mikołaj s. Stanisława, Paweł s. Tomasza, Roslan s. Adama, Serafin s. Stanisława, Stanisław s. Aleksego, Walenty s. Wawrzyńca, Wawrzyniec s. Jana, Wojciech s. Stanisława 1569 240
- Skłody ob. Niemyje-Skłody
- Skok Mikołaj s. Jakubow ob. Radziszewo
- Skolimowo, Rogoziec, wsie, pow. Drohiczyn: Maciej Skolimowski s. Pawłow, Serafin s. Mikołajow, Stanisław s. Pawłow 1569 277
- Skolimowo-Wojnowo w., pow. Drohiczyn: Stanisław s. Janow Krzywosz 1569 277
- Skolimowski Paweł ob. Jarnicze; — Stanisław s. Mikołaja ob. Truski
- Skolko Bogusz Aleksiejewicz (Alekieiowicz) poseł pow. orszańskiego, chorąży orszański 1569 356, pieczęć z h. Hutor 352, 354
- Skonieczny Jan ob. Lipki
- Skopy ob. Wierzbicze, Skopy
- Skorupki w., pow. Drohiczyn: Grzegorz s. Mikołajow 278, Grzegorz s. Mikołajow 295, Jakub Zawisza Kozuchowski 278, Jan s. Pawłow 295, Jan s. Stanisławow, Jan s. Witow, Jeronim s. Marcinow, Jeronim s. Pawłow, Lenart s. Witow, Maciej s. Pawłow, Maciej s. Szczęsnego, Malcher s. Mikołajow, Marcin s. Jurjego, Mikołaj s. Andrzejow 278, Mikołaj Książopolski s. Stanisławow 295, Mikołaj s. Szczepanow, Paweł s. Mikołajow, Piotr Skorupski s. Witow 278, Salomon s. Mikołajow, Szczęsny Skorupka 295, Walenty s. Mikołajow 1569 278
- Skotnicki Paweł chorąży halicki, poseł woj. ruskiego 1569 341, pieczęć z h. Grzymała 334
- Skotrij Adam Jakubowicz pisarz dokumentu panów litew. 1499 130(76)
- Skripica Chwedor mieszczanin z m. Łucka 1569 324(140)
- Skrobott Piotr poseł pow. wołkowyskiego 1569 356, pieczęć z h. Pobóg 352
- Skrzyńscy (Skrzinscy, Skrzinsczy, Skrinsey, Skrzynszy, Skryńscy) ob. Łabędź albo Skrzyńscy
- Skrzyńsko ([sc]rin) w., pow. Radom woj. Sandomierz: Dzierśław (Derslaus), pieczęć z h. Łabędź 1413 51
- Skrzypki, Zawady (Skrzypki i Zawadi) wsie, z. bielska: Adam s. Stanisława, Andrzej, Jan s. Tomasza, Jana syn, Łukasz Skrzypkowski (Skrzypkowski), Maciej Goslinski, Marcin s. Wawrzyńca, Paweł s. Stanisława, Wawrzyniec s. Jana 1569 243
- Skupie w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Stanisławow 291, Bartosz s. Stanisławow, Grzegorz s. Stanisławow 280, Jan s. Stanisławow 291, Jędrzej s. Wawrzyńcow, Mikołaj s. Janow 280, Mikołaj s. Stanisławow 291, Paweł s. Markow 280, Serafin s. Stanisławow, Stanisław ojciec Andrzeja 291, Stanisław Derski, Stanisław ojciec Grzegorza, Stanisław s. Wawrzyńcow, Tomasz s. Maciejow, ... s. Marcinow 1569 280
- Skuszcze (Skszcze) wojewoda nowogrodzkosiewierski 1388 18(20) i przyp.
- Skwarek (Squarek) Jan s. Stanisława ob. Płonka; — Walenty s. Mikołaja ob. Roszki
- Skwierczyn w., pow. Drohiczyn: Jan, Jan s. Szczęsnego, Jan s. Tomaszow, Maciej s. Szczęsnego, Mikołaj s. Szczęsnego, Stanisław s. Wojciechow, ... s. Janow 1569 285
- Skwierczyn (Skwirczyn, Kwirczyn) Lacki w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Pawłow, Andrzej, Antoni s. Janow, Antoni s. Wojciechow, Bartłomiej s. Pawłow, Florjan s. Walentego, Maciej s. Janow, Maciej s. Pawłow, Maciej s. Wojciechow, Malcher s. Mikołajow, Mikołaj s. Wojciechow, Paweł s. Janow, Piotr, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Piotrow, Stanisław s. Wojciechow, Szczęsny s. Stanisławow, Wojciech, Wojciech s. Janow 1569 286
- Skyersthnemunov, Skyersthnenmnyow ob. Skirstymoń
- Skyrgal ob. Skirgiello
- Slawkow, Slawsko, Slawsko ob. Sławsko
- Slawski ob. Sławski
- Słaczino ob. Topczewo, Brzeźnica, Włosty, Brzozowo, Topczewo-Słaczyno
- Śledzik Andrzej ob. Kamianka Ruska
- Śledziowicz Jan ob. Kamianka Ruska
- Ślepowron (Slepowron) Andrzej ob. Czarnkowka-Rotmy; — Stanisław s. Piotra dzierzawca ob. Gierałty
- Ślepowron, pieczęć z herbem, ob. Bujno Mikołaj; Krasiński Andrzej; Krasiński Franciszek
- Ślepowroński Jakub ob. Grzymały
- Sliedziowski Walenty s. Macieja ob. Gierałty
- Sliwowo w., z. bielska: Jakub s. Serafina, Jerzy s. Wojciecha, Maciej s. Jana, Sebestjan s. Serafina, Stanisław s. Serafina 1569 252

- Sliwowski Andrzej s. Józefa i Piotr ob. Na-
górk
Słodzey ob. Złodziej
Sloma Dziwlik żyd z m. Winnicy 1569 321(139)
Słup ob. Słup
Słupca ob. Słupca
Słupeczki ob. Słupecki
Słupczya Hrehory szlachciec z woj. bractaw-
skiego 1569 319(139)
Służewo ob. Służewo
Sławski (w. XVII) 393
— (Sławski) Jan szlachciec z z. bielskiej 1569
262
— Jan s. Stanisława ob. Kalinówka
Sławsko (Sławsko, Sławseco, Sławkow, Sław-
ków) w., pow. Konin woj. Kalisz: Marcin
kasztelan poznański 1434, wojewoda ka-
liski 1437—38 98, 109, 112 i przyp.,
pieczęć z h. Zaremba 109
Słaczyno ob. Topczewo, Brzeźnica, Włosty,
Brzozowo, Topczewo-Słaczyno
Słonim m. pow., woj. Nowogródek
dzierzawca ob. Janusz Aleksandrowicz
poseł powiatu ob. Jacynicz Marcin; Soko-
łowski Michajło
sędzia ob. Sokołowski Michajło
starosta ob. Wołowicz Hrehory
Słońsk m., pow. i woj. Inowrocław
kasztelan 374
Słuccy księżęta 1581—85 394(172, 173)
Słuck m., stol. księstwa, pow. i woj. Nowo-
gródek 383(158); ob. Słucki
Słucka Jurgiowa kniahini 1569 231(122)
Słucki (Słuckie księżę, Slucensis dux) Jerzy
książę 1569—72 212(104), 382, 392(170),
pieczęć z h. Pogoń 1567 412(94f); por.
Aleksander (Olelko) Wołodymirowicz (przo-
dek Słuckich)
Słup (Słup) Mikołaj z Wierzbicka (Virszbicz-
seco) sędzia dobrzyński 1433, kasztelan do-
brzyński 1434 89, 99, pieczęć z h. Do-
łęga 95
Słupca (Słupca) w., pow. i woj. Sandomierz:
Jan kasztelan sądecki 1501 136
Słupecki (Słupeczki) Stanisław kasztelan lu-
belski 1569 195, 206, 225 przyp., 226,
307, 311, 318, 339, 372, pieczęć z h.
Rawa 333
Służewo (Służewo) m., pow. i woj. Inowrocław:
Jan wojewoda brzesko-kujawski, starosta
międzyrzecki i koniński 1564—69, poseł
senatu pol. na sejm lit. w Bielsku 1564
178, 195, 206, 225 przyp., 226, 307,
311, 318, 339, 371, pieczęć z h. Sulima
1567—69 332 (może Jana, herb zatarty),
411
Smoil Harchonowicz żyd z m. Winnicy 1569
321(139)
Smolaki w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Ja-
kubow, Florjan s. Bartoszew, Jakub s. Ja-
now, Jan s. Bartoszew, Jan s. Marcinow,
Maciej s. Jakubow, Stanisław s. Jakubow,
Stanisław s. Marcinow, Stanisław s. Pio-
trow, Szymon s. Janow, Wawrzyniec s.
Piotrow, Zygmunt s. Wojciechow 1569
293
Smoleńsk (Smolensko) m., stol. woj. 49(47),
50(48)
biskup-koadjutor ob. Naruszewicz Adam
kasztelan 374; ob. Tryzna Hrehory
poseł ziemi ob. Kopeć Bazyli; Kopeć Fie-
dor; Skirmunt Jan
wojewoda 373(152); ob. Tyszkiewicz Wasyl
Smolichow w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob.
Bulewicz Iwan
Smolicki (Smoliczski) Piotr kasztelan sanocki
1434 99
Smólsko (Smolsko, Smolseco) w., pow. i woj.
Brześć Kujawski: Krystyn kasztelan brze-
sko-kujawski 1433—34 89, 98, pieczęć
z h. Szeliga 85
Smola Jakub ob. Łazowo
Smoniewo w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Ale-
ksandrow 291/2. Jan s. Michałow, Jan s.
Pawłow (dwóch) 292, Jan s. Piotrow 291,
Jeronim s. Pawłow (dwóch), Jędrzej s.
Stanisławow 292, Maciej . . ., Michał s.
Szczęsnego 291, Mikołaj s. Szczęsnego,
Piotr s. Szczęsnego brat Mikołaja, Salomon
s. Wojciechow 292, Stanisław s. Marci-
now, Stanisław s. Szczęsnego, . . . nit s.
Mikołajow 1569 291
Smorczewo w., pow. Drohiczyn: Bartosz s.
Stanisławow, Bartosz s. Szczęsnego, Grze-
gorz s. Jakubow, Jan s. Markow, Jan s.
Stanisławow, Kasper s. Jakubow, Klimont
s. Stanisławow, Piotr s. Serafinow, Stani-
sław s. Jakubow, Stanisław s. Jurjego,
Stanisław s. Serafinow, Walenty s. Zyg-
muntow, Walentego bracia 1569 270
Smordwa pow. Łuck woj. Wołyń, w. Petra
i Tita Chomeków 1569 321(140)
Smyków w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Smy-
kowskij
Smykowskij, z Smykowa, Andrej (Andrij) woźny
pow. łuckiego 1569 321(140), 325(141)
— Bohdan 1569 322
— Hrihorej 1569 323
— Mi-zko Jakimowicz woźny pow. łuckiego
1569 325(141)
Śniatyn m., pow. Kołomyja z. halicka woj.
ruskie

- Sniatyn: starosta ob. Barzy Stanisław z Błóżwi
Snowski Melchior (Malcher, Malchier) poseł
ze stanu pniań 1563—64, poseł woj.
i pow. nowogrodzkiego, sędzia ziemski no-
wogrodzki, dzierżawca kurzeniecki, mar-
szałek JKMcI w W. Ks. Lit. 1569 156,
182, 355, 356, pieczęć z h. Dołęga 349,
353
- Sobek Stanisław z Sulejowa kasztelan sando-
mierski, pod-karbi koronny, starosta ty-
szowiecki i małogojski 1569 195, 206,
225 przyp., 226, 307, 311, 318 i przyp.,
339, 371, pieczęć 1567—69 z h. Bro-
chwicz I 332, 411, z h. Brochwicz I,
Leliwa, Odrowąż, Lis 408(94b), 409(94c)
- Sobieski s. Szczęsnego ob. Zawady (pow. Dro-
hiczyn)
- Sobieszczki (Sobieszcki) w., z. bielska: Mateusz
s. Jakuba, Paweł s. Jana, Piotr s. Jakuba,
Stanisław s. Andrzeja, Zygmunt s. Mikołaja
1569 264
- Sobole ob. Krynki-Sobole; Krynki Małe-
Sobole
- Soborowski (Soborowsky) Chwedor i Supron
Bratkowicze (Bratkowiczy) szlachcice z woj.
braclawskiego 1569 319(139)
— Iwan Onikijewicz szlachcic z pow. win-
nickiego 1569 320
- Sobotka Piotr s. Mikołajow ob. Żebry
- Sochaczew m., stol. ziemi woj. Rawa
chorąży ob. Firlej Mikołaj z Dąbrowicy
kasztelan 374; ob. Dziergowski Zbożny;
Lasocki Krzysztof
sędzia ob. Szymanowski Marcin
starosta ob. z Szydłowca Jakub
- Soczewki ob. Gnaty, Soczewki
- Sokola, Sokoli ob. Sokoły
- Sokolathka¹ w., z. bielska, ob. Dobrzyniewski
Jerzy s. Łukasza
- Sokole (Sokolje) m., pow. Łuck woj. Wołyń,
ob. Sokolinskij
- Sokolinskij, z Sokola, Marko książ 1569
322
- Sokolnicki Celestyn stolnik i poseł poznański,
deputowany do Konstytucji z prow. wiel-
kopolskiej 1791 399
- Sokolowski ob. Sokołowski
- Sokolski (Sokolskij) Makłsim książ z Scholi-
newa 1569 321(140)
— Ostafej (Ostafi) podsędek ziemski łucki
1569 213(104), 324(140)
- Sokołów (Sokolow) szereg wsi w Wielkopolsce:
Jan kasztelan gnieźnieński 1401—03 46,
48(45)
- Sokołów m., pow. Drohiczyn
urzędnik Jana Kiszki wojewodzica witeb-
skiego ob. Turski Wojciech
- Sokołowski Michajło poseł pow. słonimskiego,
sędzia słonimski 1569 356, pieczęć z h.
Gozdowa 351, 354
— (Sokolowski) Rafał ksiądz ob. Leśna,
Chrzczony
— Rafał pleban w Płonce 1569 261
- Sokoły (Sokoli, sokołowska) w., z. bielska;
parafja 250; z Sokołów: Andrzej s. Ale-
ksandra 250, Andrzej Sokół (Sokol), Ja-
kub s. Florjana 248, Jan s. Andrzeja 250,
Kalikst Jakub s. Andrzeja, Maciej s. Bar-
łomieja, Marek s. Stanisława, Michał s.
Stanisława 248, Mikołaj s. Stefana, Piotr
s. Tomasza, Rafał s. Mikołaja, Stanisław
s. Marcina 250, Stanisław s. Stanisława
1569 248
- Sokoły-Ruś (Sokoli Rusz) w., z. bielska: Ma-
ciej s. Jana, Walenty s. Jana, Wojciech
s. Stanisława 249, Zygmunt s. Piotra 1569
248
- Sokoły, Wyszki (Sokola Wiszki) wsie, z. biel-
ska: Bartłomiej s. . . ., Dorota została po
Janie, Doroty synowie, Jan s. Stanisława,
Maciej s. Piotra, Marcin . . . Piotra, Wa-
cław s. Jana, . . . s. Pawła 1569 251
- Sokoły (Sokola) ob. Wyszki, Sokoły, Top-
czewo
- Soleczniki (Solcznicensis) na granicy pow. Lida
i Wilno, woj. Wilno
dzierżawca ob. Montold
- Solikowski Jan Dymitr sekretarz i dworzanin
królewski 1569 206 przyp., 307, 318,
372 przyp.
- Solka Stanisław ob. Wojewódki Wielkie
- Solkan ob. Szczołkan
- Sołnewickij Benedykt Bohdanowicz szlachcic
z pow. łuckiego 1569 325(141)
- Sołowijowski Wasilej szlachcic z pow. win-
nickiego 1569 320
- Soltan (Soltan, Solthan) Fiedor (Theodor) po-
seł z. kijowskiej 1563—64 156, 182
— Iwan poseł woj. kijowskiego 1569 340
— ob. Butetycki Fedor Soltan
- Somach Maciej s. Macieja ob. Osze, Kram-
kówka
- Sosenki-Jaśki (Sosna Jaj. . .) w., pow. Drohi-
czyn: Bartosz s. Ambrożego, Jan s. Jaku-
bow, Jan s. Walentego, Maciej s. Miko-
łajow, Serafin s. Janow, Stanisław s. An-
drzejow, Stanisław s. Bartoszew (dwóch),
Tomasz s. Andrzejow, Walenty 1569 296

¹ Wsi takiej nie podaje Słownik Geogr. ani Źródła Dziejowe.

- Sosna-Kieczki (Kieczki Sosnowo) w., pow. Drohiczyń; Stanisław s. Mikołajow 1569 277
- Sosnowo ob. Świniary, Kowiesy (Kowiesze), Sosnowo
- Sowgodska os. w pobliżu Kiernowa, woj. Wilno, ob. Korejwa Albracht
- Sowin Borys Iwanowicz podstarości winnicki 1569 319(139)
- Sowka Iwan mostownicz (pontium curator), poseł z witebskiej 1563—64 156, 182
- Spadek Łukasz ob. Łazowo
- Spicymierz gród, pow. Szadek woj. Sieradz kasztelan 374
- Spiko, Spitco, Spitek, Spithco, Spithko, Spilko ob. Spytko
- Sprowa w., pow. Lelów woj. Kraków: Jan sędzia sandomierski 1433—34 89, 99, pieczęć z h. Odrowąż 85, 95
- Jan 1501 138(79)
- Piotr Odrowąż (Odrowas, Odrowansch) wojewoda lwowski 1438 112, 113(65) i przyp.
- Stanisław starosta opoczyński 1501 138(79) i przyp.
- Wojciech (?), pieczęć z h. Odrowąż 1433 85
- Spytko (Spitco, Spitko, Spithco, Spithko, Spythco, Spythko, Spiko, Spytek, Spitek) podkomorzy sandomierski 1401 46
- ob. Jarosław; Melsztyn (wojewoda krakowski); Tarnów
- Squarek ob. Skwarek
- Sredniczki ob. Szrednicki
- Śrem m., pow. Kościan woj. Poznań kasztelan 374; ob. z Królikowa Jan; z Obiechowa Iwan; z Obiezierza Stanisław
- Śreniawa (Srzeniawa, Srzenawa, Srzenyawa, Srenawa) ród 54, 69, 70 i przyp. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; właściciel nieznan (litery P O, może któryś z Oraczewskich) 1567 411; ob. Kmita Piotr z Wiśnicza; Kmita Stanisław z Wiśnicza; z Łańcuchowa i Grodzina Jan; [Oraczewski Piotr (może)]
- Srocomla, Srokomla ob. Syrokomla
- Szrednicki (Sredniczki) Piotr s. Marka dzierżawca ob. Gierałty
- Szrednicza ob. Szrednica; Szredzińskie
- Ssafrancz ob. Szafraniec
- Ssimanowski ob. Szymanowski
- Ssiniewicz ob. Syniewicz
- Stachow ob. Stęszew
- Stanisław (Stanislaus) biskup poznański 1434 98
- cześnik łeczycki 1401 46
- Janowicz (Janowycz, Janowicz) c. Zamot kasztelan trocki, starosta żmudzki 1499—1501 120, 127 i przyp., 133, pieczęć z h. Zadora 126, 132
- Stanisław ob. Bielawski Stanisław z Dobrzelina (podkomorzy łeczycki); Bielawy (kasztelan brzeziński); Brzezie; Butowtowicz; Charbinowice; Chodecz; Ciołek; Czupurna; Gamrat; Gozna; Kmita; Kurozwęki; Lasocki; Młodziejowice; Obiezierze; Pietkowicz; Pietraszkiewicz; Potulice; Sak; Szczkowski; Sprowa; Wyszygin; Zabrzeziński
- August (Augustus) król polski i t. d. 16, 21(23), 31, 32, 34(38), 46, 47(45), 48(46), 53, 73, 86, 102, 107, 109, 110(65), 115(67), 120, 121(73), 130(77), 135, 147(83), 177, 189(95), 193, 196(97), 208, 210, 211(102), 218, 219(114), 227(116), 229(119, 120), 230(120), 231(122), 233(129), 297(133, 134), 301, 308(138), 366, 376(154), 378(156), 380(157), 382, 398(177)
- Stanisławowicz Stanisław poseł pow. oszmiańskiego, sędzia ziemski oszmiański 1569 356, pieczęć z h. Ginwił (?) 351, 352, 354
- Stankiewicz Andrzej poseł woj. mińskiego 1569 356, pieczęć z h. Wadwicz 351, 354
- ob. Bielewicz Mikołaj Stankiewicz
- Stany w., pow. Drohiczyń: Andrzej s. Jakubow, Andrzej s. Maciejow, Donat s. Janow, Jadam s. Wojciechow, Jagnicha została po Jakubie, Jakub s. Maciejow, Jan ojciec Jagnichy, Jan s. Maciejow, Jan s. Pawłow, Jan s. Stanisławow, Jan s. Wojciechow, Kristof s. Stanisława, Marcin s. Włodkow, Mikołaj s. Janow, Mikołaj Pirchał s. Janow, Paweł s. Stanisławow, Salomon s. Janow, Stanisław s. Maciejow, Szczęsny s. Marcinow, Szczęsny s. Stanisławow, Walenty s. Maciejow (dwóch), Walenty s. Walentego, Wojciech, Wojciech Stanski 1569 288
- Starawieś ob. Glinna Starawieś; Kobylany, Starawieś, Reczki, Kobylany-Kozy; Koce Starawieś; Kosianka Starawieś; Łempice Starawieś; Moczydły Starawieś; Niemyje Starawieś; Osiny Starawieś; Puchały Starawieś; Rzewuski Starawieś; Wojtkowice Starawieś
- Starzewski Stanisław ob. Wojny
- Starodub m., woj. Smoleńsk książę ob. Aleksander Patrykiewicz
- Starogard (stargarski, stargarcki) m., woj. Pomorze starosta ob. Cema Fabjan

- Starozrzebski (Staroźrzebski, Starosrzebski) Wojciech (Wociech) biskup chełmski 1569 195, 205, 225 przyp., 226, 307, 311, 317, 339, 371, pieczęć z h. Dołęga 1566--69 332, 405, 408(94 b), 409(94 c), 411
- Starski (Starsky, Stharsky) Jakub wikary (vicarius perpetuus) katedry krakowskiej 1502 151(84), 152, 154(86)
- Starykoń, pieczęć z herbem, ob. Szafraniec Piotr podkomorzy krakowski (1413); Szafraniec Piotr wojewoda sandomierski; Szafraniec Piotr iunior podkomorzy krakowski (1433); Szafraniec Stanisław (zapewne, pieczęć zatarta)
- Starza ob. Szarza (ród)
- Starzechowski (Starzechowsky, Stharzechowsky) Jan prałat i kanonik krakowski, doktor dekretów 1502 149(84), 151(85), 153 — (Starzechowski) Jan wojewoda podolski, pieczęć z h. Nieczuja 1566 405
- Staschov, Staszów ob. Stęszew
- Staszkwiełtha Maciej ob. Grochy
- Staweckij Semen szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Stawiereje (Stawireie) w., z. bielska: Andrzej s. Marcina 243, Augustyn s. Bronisza, Jakub s. Macieja, Maciej s. Bronisza 241, Paweł s. Macieja 243, Sebestjan s. Bronisza 241, Wawrzyniec s. Macieja 243, Wojciech s. Dobrogosta (Dobrogosth) 1569 241
- Steczko (Stheczko, Stecko) Jan (Nicolavs ivn?) starosta drohicki 1501 133, 147(82) i przyp., 148, pieczęć z h. Łabędź 132
- Stefan (Stephanus) król polski i t. d., książę siedmiogrodzki 1581 394(172, 173) — prepozyt w Csanad (Chanadiensis), poseł królowej węg. Elżbiety do Jagiełły 1385 1/2
- Steląg (Stelog, Szteląg) Piotr woźny ziemski drohicki 1569 214(105), 266
- Stelągi w., pow. Drohiczyn: Bartosz s. Szczęsnego, Hieronim s. Mikołajow, Jadam s. Marcinow, Jan s. Grzegorzow, Jan s. Szczepanow, Maciej s. Piotrow, Marcin s. Raciborow, Paweł s. Grzegorzow, Paweł s. Mikołajow, Paweł s. Raciborow, Sebestjan Stelągowski, Urban s. Piotrow, Wojciech s. Grzegorzow 1569 293
- Stelokowo w. i Ciechanowiec (Ciechonowiec) m., pow. Drohiczyn: Stanisław Czeciborski, Stanisława ojciec 1569 271
- Stemberk (Stembergk, Stengberk) woj. Malborg, ob. Kostka Jan
- Stepań m., pow. Łuck woj. Wołyń
- Stepań: pan ob. Radohoski Bohdan Patrikij
- Stepan brat Hrica bojar litewski 1388 17 — kuśnierz z m. Łucka 1569 324(140)
- Stepanowicz Bolesław Tomiło mieszczanin z m. Łucka 1569 324(140) — Jacko ławnik m. Łucka 1569 324(140)
- Stephanus ob. Stefan
- Stęszew (Staschov, Staszów, Sthashow, Stachow) w., pow. i woj. Poznań: Mostyc (Mosticius, Moseczicz) kasztelan poznański 1401—13 46, 71 i przyp.
- Stharsky ob. Starski
- Stharza ob. Szarza (ród)
- Stharzechowsky ob. Starzechowski
- Sthashow ob. Stęszew
- Stheczko ob. Steczko
- Stiborius ob. Ścibor
- Stipulki ob. Stypułki
- Stobnica m., pow. Wiślica woj. Sandomierz starosta ob. Zborowski Marcin; Zborowski Piotr
- Stoki (Stok) ob. Miodusy-Stoki
- Stołpiec (Stołпec) pow. Krzemieniec woj. Wołyń, w. Chomeka Petra 1569 321(140)
- Stoszno (miejscowość nierozwiązana) 262
- Stosznowo w., z. bielska: Stanisław s. Mikołaja Wyrzykowski (Wirzikowski) 1569 264
- Strabla w., z. bielska: Feliks Adaukt (Auctus) s. Mikołaja Arciechowski (Arciechowski) 1569 257
- Strasz Lenart burgrabia krakowski, poseł woj. sandomierskiego 1569 340
- Strawieniki (Strewniczensis) w., pod Żyżmorami, pow. i woj. Troki dzierzawca ob. Montygajło Żukiewicz
- Strelcze ob. Strzelce Małe
- Strenkowski Stanisław ob. Dąbrowa Długa-Gogole, Dziecioły
- Strigiwil (Strzygoil) Boreiconis (Kariconis, Karycenow) bojar litewski 1401 37 i przyp.
- Strikowski (Strikowsky, de Strykowski = Strykowski?) Piotr cześnik łączycki 1433—34 89, 99
- Stroczewicz (Stroczowicz) ob. Raczko Piotr Stroczewicz
- Strusy w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Szczęsnego, Benedykt s. Błażkow, Benedykt s. Janow, Jakub s. Wojciechow, Jan s. Piotrow, Jan s. Stanisławow, Jan s. Szczęsnego, Kristof s. Piotrow, Marcin s. Błażkow, Marcin s. Pawłow, Piotr s. Szczęsnego, Sebestjan s. Wojciechow, Wojciech, Zygmunt Strus s. Janow, ... s. Pawłow 1569 293
- Strykowski ob. Strikowski
- Strzała Piotr sędzia oświęcimski, poseł woj.

- krakowskiego 1569 340, pieczęć z h. Kottwicz 338
- Strzała rozdarta, pieczęć z herbem, właściciel nieznany, może pełnomocnik Gabryela Hornostaja (litery LI) 1569 349, 350
- Strzelce Małe (Strzelcze, Strelcze) w., pow. i woj. Kraków: Mikołaj sędzia sandomierski 1413 72(51) i przyp.
- ob. Wątrobka Klemens
- Strzelicz Piotr ob. Leszczka
- Strzemię, pieczęć z herbem, ob. z Jeżowa Dobiesław
- Strzesz Jan pisarz ziemski halicki, poseł woj. ruskiego 1569 341
- Strzygi (Strzigi) w., pow. Rypin z dobrzyńska: Jakusz (Jacussius) kasztelan rypiński 1434 99
- Strzygoil ob. Strigiwil
- Strzyżowski (Stryzowski) Gniewosz poseł woj. braclawskiego, poseł przy dworze króla w Lublinie 1569 320, 341, pieczęć z h. Korczak (może Gniewosza) 335
- Studziwody (Studziwodzini) w., z. bielska: Joachim s. Wawrzyńca Sieheń (Sicehen) 1569 245
- Stum ob. Sztum
- Stypułki (Stipulki) w., z. bielska: Abraham s. Stefana, Jakub s. Pawła, Jan s. Macieja, Jan s. Mikołaja, Jan s. Stanisława, Jan s. Wawrzyńca, Józef s. Bernarda, Józef s. Mikołaja, Maciej s. Józefa, Michał s. Jakuba, Michał s. Jana, Mikołaj s. Pawła (dwóch), Mikołaj s. Tyburcego (Tiburtii), Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Pawła (dwóch), Stefan s. Józefa, Wojciech s. Jana, Wojciech s. Pawła, Wojśław (Voislaus) s. Jerzego 1569 254
- Subin ob. Szubin
- Succowicz ob. Konezan Sukowicz
- Suchodolski Jakub s. Szczęsnego ob. Nieciecza; — Stanisław ob. Rytowo
- Suchodoł ob. Bejdy-Klimy, Suchodoł; Kostki-Suchodoł, Rytowo
- Suchodoły (Suchdol, Suchidol, Suchodol, Swiebdol) w., pow. i woj. Lublin: Mikołaj sędzia lubelski 1413 72(51) i przyp.
- Suchożebry w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Janow, Jagnica żona Jakuba Gniewieckiego, Jakub Gniewiecki (Gniewięcki), Jakub s. Janow, Jan s. Jakubow, Jędrzej s. Szczęsnego, Maciej s. Janow, Stanisław s. Jakubow, Stanisław s. Janow (dwóch) 1569 280
- Suczyski Nikifor Komar szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Sudomir ob. Sandomierz
- Sudymunt (Sudimundus, Sugimund) starosta (dzierżawca) krewski 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć (może) 101
- Sudywój (Sudziwoy, Sudziwogius, Sudivoion, Sandiwogius) Wolimuntowicz (Wolumuntowicz, Wolymunthowicz) z Dziewałtowa (Daviltov) 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Zadora 101
- Sukowicz (Sukowic, Sukowycz) ob. Konezan Sukowicz
- Sulejewski Paweł s. Jana ob. Pomiany-Szelistowo
- Sulejów (Suleiow, Szuleiow) w., pow. i woj. Sandomierz, ob. Sobek Stanisław
- Sulima (Sulyma) ród 54, 70. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; właściciel nieznany (litery AP) 1569 334; ob. z Charbinowic i Klimuntowa Stanisław; ze Służewa Jan; Zaleski Stanisław
- Sulki (Szulki) ob. Kalinowo-Sulki; Kalinowo-Trojanki, K.-Sulki, Czosnowo
- Sułkowiec ob. Konezan Sukowicz
- Sułowski (Szulowski) Piotr sędzia grodzki biecki, poseł woj. krakowskiego 1569 340, pieczęć z h. Jastrzębiec (może Piotra) 337
- Sunigajło (Sunigal, Sunygal, Sungal) Jan Lis (lups) kasztelan trocki, przyjęty do rodu Lis 1413—34 54, 57 i przyp., 69, 94 (59), 105(61) przyp., pieczęć z h. Lis 55, 101 (użyta przez Fedka Sunigajłowicza); por. Szugail
- Sunigajłowicz ob. Fiedor (Fedko) Sunigajłowicz
- Suraz (Sarazensis) m., z. bielska; parafia 260
- Surgut (Surguth, Surgutes, Surguttes) z Reszkim bojar litewski przyjęty do rodu Osmoróg (Geralt) 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Suski Jędrzej i Józef ob. Świniary
- Svanthoslaus, Swenthoslaus, Sventoslaus ob. Świętosław
- Sveciae regnum ob. Szwecja
- Sveti ob. Szwed
- Świderek Szyman i Wojciech ob. Włodki
- Swiderski Jan łuczniczka ks. żmudzkiego, palestrant przysięgły 1784 365
- Świdrygiełło (Swidrigal, Świdrygał, Switrigal, Switrigall) książę litewski 1432—37 80, 88, 93, 98, 104, 109, 110(64)
- Swidwa Sędziwój (Sandziwogius) wojewoda poznański 1401 46
- Swiebdol ob. Suchodoły
- Świejki w. i Ciechanowiec m., pow. Drohiczyn: Antoni Świejkowski, Stanisław Świejkowski 1569 271

- Swierzbiński Tomasz s. Mikołaja ob. Wyszowate, Wroczenie
- Świerzowo ob. Jabłonka-Świerzowo
- Święckie ob. Rytele Średnie-Święckie
- Święcko w., pow. Drohiczyn (może ident. z Rytele Średnie-Święckie): Bartosz, Bartosz s. Jakubow, Jakub s. Szczęsnego, Jan s. Bartoszew, Jan s. Jakubow, Jan brat stryjeczny Jana s. Stanisława, Jan s. Maciejow, Jan s. Stanisławow, Katarzyna żona Bala, Maciej s. Jakubow, Marcin s. Piotrow Uścieński, Pan. . . , Paweł s. Janow, Paweł s. Janow Grodzicki, Sobestjan s. Janow, Sobestjan s. Stanisławow, Stanisław s. Janow, Walenty s. Jakubow 1569 286; por. Rytele Średnie-Święckie
- Święcko, Wólka (Wolka) wsie, pow. Drohiczyn: Aleksy s. Andrzejow, Aleksy s. Wojciechow, Andrzej s. Aleksego, Andrzej s. Marcinow, Andrzej s. Wawrzyńcow, Bartosz s. Jakubow, Bartosz s. Stanisławow, Frącz s. Szymanow, Helena Święcka żona niegdy Piotra, Jadam s. Piotrow, Jakub s. Aleksego, Jan s. Bartoszew (dwóch), Jan s. Jakubow, Jan s. Jozwow, Jan s. Marcinow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Stanisławow (dwóch), Jan Święcki, Jan s. Wawrzyńcow, Jana s. Jakubowego brat, Jan . . . anka, Jozef s. Jozwow, Jozef s. Stanisławow, Maciej s. Bartoszew, Maciej s. Dominikow, Maciej s. Jakubow, Maciej s. Janow (sześciu), Maciej s. Pawłow, Maciej s. Piotrow, Maciej s. Stanisławow, Maciej Święcki, Maciej s. Wawrzyńcow, Marcin s. Bartłomiejow, Marcin s. Bartoszew, Marcin s. Stanisławow, Marcin s. Wawrzyńcow, Mikołaj s. Bartoszew, Mikołaj s. Jozwow, Mikołaj s. Stanisławow, Mikołaj s. Wawrzyńcow, Paweł s. Wawrzyńcow, Piotr s. Piotra Święckiego, Piotr s. Stanisławow, Serafin s. Bartoszew, Stanisław s. Bartoszew (trzech), Stanisław s. Dominikow, Stanisław s. Jakubow, Stanisław ojciec Jana, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Marcinow, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Pawłow, Stanisław s. Trojanow, Stanisław s. Wojciechow, Szczęsny s. Bartoszew, Szczęsny s. Wojciechow, Tomasz s. Bartoszew, Trojan s. Bartoszew, Walenty s. Stanisławow, Wojciech s. Aleksego, . . . s. Mikołajow 1569 283
- Świętosław (Swenthoslaus, Sventoslaus, Swanthoslaus) ob. Piotrowice; Szubin (kasztelan kaliski)
- Świniary (Świnary) w., pow. Drohiczyn: Andrzej Świnarski 284, Antoni s. Jakubow Świnarski komornik ziemski drohicki 269, Christof s. Stanisławow, Florjan Świnarski, Jadam synowiec Łukasza Świnarskiego, Jakub s. Janow, Jakub s. Mikołajow, Jędrzej Suski, Jozef Suski, Łukasz Świnarski s. Jakubow, Maciej s. Mikołajow, Marek Toczyski, Piotr s. Mikołajow, Serafin s. Janow, Serafin s. Maciejow 284, Stanisław s. Jakubow 269, Stanisław Rundek, Stanisław s. Stanisławow, . . . Świnarski 1569 284
- Świniary (Świnary), Kowiesy (Kowiesze), Sosnowo, wsie, pow. Drohiczyn: Jan s. Jakubow 1569 269
- Swinuskij Baltazar Hnewosz z Oleksowa 1569 327
- Świnka (Swinka, Swynky) ród 54, 70. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55; właściciel nieznan 1413 52
- Świr (Swirsk) m., nad jeziorem Świrskim, woj. Wilno, ob. Świrski
- Świrczewo ob. Jabłonna-Świrczewo
- Świrski (Swirski, Swirzky, Swirzski) ze Świra (de Swirsk) Jan Bolesławowicz książę poseł pow. i woj. wileńskiego, marszałek JKMc w W. Ks. Lit. 1569 355, pieczęć z h. Lis 349, 353
- Kryk (Cricus, Kricus, Krikosow, Ericus) 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Lis 101
- Łukasz Bolesławowicz książę dzierżawca krewski, marszałek JKMc w W. Ks. Lit. 1569 355, pieczęć z h. Lis 349, 353
- Roman (Romanow) 1433—34 94(59), 105(61) i przyp., pieczęć z h. Lis 91, 101
- Świsłocz m., przy ujściu Świsłoczy do Berezyny, woj. Mińsk
- dzierżawca ob. Haraburda Michajło
- Świszczów (Swiszczow) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Swiszczowskij
- Swiszczowskij, z Świszczowa, Andrej 1569 321(140)
- Semen 1569 322
- Switrigal, Switrigall ob. Świdrygiello
- Swiwilon bojar litewski, brat Minigajły Gedygołdowicza 1401 37
- Swugayło ob. Szugail i Sunigajło
- Swynky ob. Świnka (ród)
- Syczenko Fedor mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Syeklyczki ob. Sieklucki
- Syemon ob. Semen
- Syenno ob. Sienna
- Symeon ob. Semen
- Syniewiczze (Syniwicze, Ssiniewiczze), Horbowo,

- wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej Horbowski (Orbowski) 274, Andrzej, Mikołaj, Paweł dzieci nieboszczyka Jana 1569 266
- Sypitki ob. Krasnodęby-Sypitki
- Syradia ob. Sieradz
- Syrokomla (Syrokomliya, Sirokomla, Sirocomla, Srokomla, Srocomla) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem właściciel nieznany 1413 52; ob. Chalecki Andrzej; Ilgowski Andrzej; Ilgowski Iwan; Jacynicz Marcin; Wahanowski Aleksander
- Szadkowiec Michajło i Wasilej szlachcice z woj. braclawskiego 1569 320
- Szafraniec (Szafraniec, Safranec, Ssafranecz, Schafranecz, Schaffranecz, Schafranec, Schafranyecz, Schaffranyecz, Schaffraniecz) Piotr z Pieskowej Skały kasztelan wislicki i starosta malborski 1501 136 i przyp.
- Piotr podstoli krakowski, poseł panów pol. do Jagielly 1386 3(2)
- Piotr podstoli krakowski 1401, podkomorzy krakowski 1413 46, 71, 72(51) i przyp., pieczęć z h. Starykoń 51
- Piotr z Pieskowej Skały wojewoda sandomierski 1433, wojewoda krakowski 1434 89, 98, pieczęć z h. Starykoń 84(58), 85 (przywieszona przez Piotra Sz. iuniora), 94(60)
- Piotr z Pieskowej Skały iunior podkomorzy krakowski 1433—34 89, 99, pieczęć z h. Starykoń (włas. Piotra Sz. wojewody sandom., przywieszona przez Piotra Sz. iuniora) 85
- Stanisław z Pieskowej Skały wojski sandomierski, starosta lelowski, poseł woj. krakowskiego 1569 340, pieczęć z h. Starykoń (? , zapewne Stanisława) 338
- ob. Jan [Szafraniec] biskup włocławski
- Szakowiec ob. Sakowiec
- Szamotuły (Schamotuli, Schamothuli, Schamothuly, Schamot) m., pow. i woj. Poznań: Andrzej wojewoda poznański 1501 136 i przyp., pieczęć z h. Nałęcz 134(79)
- Dobrogost podkomorzy kaliski 1434, kasztelan poznański 1438 99, 112, 113(65) i przyp., pieczęć z h. Nałęcz 95
- Wincenty kasztelan międzyrzecki 1434 99
- Szanderowscy (Szaderowscy) Dmitr i Michajło szlachcice z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Szanderowska Chwiedorowa wdowa 1569 320
- Szandyrów (Szanderowskie imię) woj. Braclaw, w. Chwiedorowej Szanderowskiej 1569 320
- Szanko karaim z m. Łucka 1569 324(140)
- Szapiha ob. Sapiha
- Szarza (Scharza, Sarza, Starza, Stharza) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem ob. z Korabiewicz Mikołaj
- Szaderowscy ob. Szanderowscy
- Szekarzowice (Szekarzowice, Szekarzowice, Śzekarzowice, Szekarzowice, Szekarzowicze, Czekarzowice) w., pow. i woj. Sandomierz, ob. Tarło Jan
- Szekociny (Szekocini, Szecocini, Szekocini, Szekocyni, Szekocyni, Szczekocin, Szczekocyn) m., pow. Lelów woj. Kraków: Jan (Scecoczynski) kasztelan lubelski 1413 71 i przyp., pieczęć z h. Odrowąż 1401—13 45, 51
- Piotr podkomorzy Król. Pol., poseł zjazdu parczowskiego do Kazimierza Jag. 1446 118(69)
- Piotr Woda (Voda) podkanclerzy Król. Pol. 1438—40 113(65) i przyp., 115(67)
- Szczoka Jusko radny m. Łucka 1569 324 (140)
- Szczołkan (Szczołkan, Sołkan) Izaj (Isaj) poseł woj. mściławskiego 1569 356, pieczęć z h. Korczak 352
- Szczubły ob. Łuniewo-Szczubły, Gnaty
- Szczurkowski Kuzma szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Szedybor (Schediborius, Schedibor, Sediborius, Szediworow) bojar litewski 1432 81(55), 82(56) i przyp., pieczęć z h. Zadora (dwie) 78
- Szeliga Andrzej, Erazmy, Jan, Paweł i Walenty ob. Lipki
- (Scheliga) Tomasz (Thomas) [z Jaśkowic] podkomorzy sieradzki 1434 99, pieczęć z h. Szeliga (prawdop. Tomasza) 95
- Szeliga, pieczęć z herbem, ob. Niemojewski Wojciech; ze Smólska Krystyn; Szeliga Tomasz (prawdop.)
- Szeligi w., pow. Drohiczyn: Jan s. Jakubow, Jan s. Stanisławow, Mikołaj s. Maciejow (dwóch), Stanisław s. Jakubow, Wawrzyniec s. Mikołajow 1569 291
- Szelistowo Pomiani ob. Pomiany-Szelistowo
- Szelwowski Iwan szlachcic z pow. włodzi-mierskiego 1569 326
- Szembory (Szembori) w., z. bielska: Bartłomiej s. Augustyna, Bartłomiej s. Macieja, Bartłomiej s. Stanisława, Feliks s. Andrzeja, Jakub s. Mikołaja, Jakub ... Stanisława, Jan s. Augustyna, Jan s. Bronisza (Bronisii), Jan s. Macieja 251, Jan s. Rafała 252, Jan s. Wacława, Maciej s. Jakuba, Maciej s. Mikołaja, Michał s. Augustyna, Michał s. Jana, Michał s. Stanisława, Piotr s. Marcina, Scibor (Czibor) s. Pawła, Ści-

- bora brat . . . , Stanisław, Stanisław s. Leonarda, Stanisław s. Macieja Rybalt (Ribalth), Stanisław s. Marcina 251, Tomasza zmarł. synowie 252, Trojan s. Marcina, Wielisław (Vielislaus) s. Stanisława 251, Zofja została po Tomaszu 251/2, . . . s. Walentego 1569 251
- Szemiot (Szemiott, Schemiot, Siemioth) Melchjor (Malcher) kasztelan żmudzki, ciwun birżański 1569 355, pieczęć z h. Łabędź, Połukoza 349
- Melchjor (Malchier) poseł ze stanu pniań (może ident. z poprzednim) 1563—64 156, 182
- Szenko żyd z m. Łucka 1569 324(140)
- Szepietowo (Szepiotowo) w., z. bielska: Hieronim s. Jana, Hieronim s. Piotra, Kalikst s. Jana, Maciej s. Jana, Mikołaj s. Jana, Piotr s. Jakuba, Rafał s. Jana, Rafał Sienicki (Sieniczki), Sebestjana Szepietowskiego (Szepiotowski) zmarł. synowie, Szymon s. Marka, Wojciech s. Aleksego, Wojciech s. Stanisława, Zacharjasz s. Jana 1569 243
- Szepietowo-Janówka (Szepiotowo Janowka) w., z. bielska: Adam . . . Wojciecha, Aleksy . . . , Aleksy s. Macieja, Franciszek s. Stanisława, Grzegorz s. Jakuba, Jakub s. Jozefa, Jan s. Marcina, Jan s. Mikołaja, Jan s. Stanisława, Jerzy s. Wawrzyńca, Maciej s. Andrzeja, Maciej s. Augustyna, Maciej s. Wawrzyńca, Mar. . . s. Jakuba, Michał s. Jana, Mikołaj s. Ja. . . , Mikołaj s. Jakuba, Mojżesz (Moyses) s. Tomasza, Mojżesz (Moyses) s. Wawrzyńca brat Jerzego i Wojciecha, Piotr s. Stanisława, Sebestjan s. Stanisława (dwóch), Stanisław, Stanisław s. Szymona, Szymon, Szymon s. Augustyna, Wacław s. Tomasza brat Mojżesza, Wawrzyniec s. Marka, Wawrzyniec s. Stanisława, Wojciech s. Stanisława, Wojciech s. Wawrzyńca, . . . Leonarda, . . . Wojciecha, . . . annus s. . . 1569 242
- Szepietowo-Podlesne, Sz.-Wawrzeńce (Szepiotowo, Podlesne, Wawrzyniec) wsie, z. bielska: Adam s. Bartłomieja, Aleksy s. Marcina, Andrzej s. Jakuba, Bartłomiej s. Mar. . . , Brykcy (Brietius) s. Mikołaja, Grzegorz s. Jakuba, Jakub s. Jana, Jan s. Aleksego, Jan s. Macieja, Jan s. Piotra, Józef s. Jakuba, Krzysztof s. Trojana, Maciej s. Jana, Maciej s. Klemensa, Piotr s. Jakuba, Piotr s. Jana, Piotr s. Stanisława, Salomon s. Jakuba, Serafin s. Macieja, Stanisław s. Andrzeja, Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Piotra, Wacław s. Stanisława, Walenty s. Mikołaja 1569 241
- Szerejowski (Szerejowski) Jan burmistrz i poseł m. Brańska 1569 218, 228(117)
- Szeronoszi ob. Seronosy z Szibenoe ob. Szybiena
- Szibenskij, z Szybienny, Jacko 1569 322
- Szimani Gori ob. Szymany-Góry
- Szimkowiec ob. Szymkowiec
- Szirna ob. Szyrna
- Szklarz Jan ob. Lipki
- Szklów m., nad Dnieprem, woj. Witebsk hrabia ob. Chodkiewicz Jan
- Szmuklowie Jan i Maciej s. Stanisława ob. Brzozowo Stare
- Szmurły w., pow. Drohiczyn: Aleksander s. Janow, Aleksy s. Janow, Andrzej s. Stanisławow, Bartłomiej s. Janow, Jagustyn s. Janow, Jagustyn Szmurłowski, Jan Szmurło, Jerzy s. Olechnow, Jerzy s. Stanisławow, Jędrzej s. Michałow, Lenart s. Piotrow, Marcin s. Stanisławow, Mikołaj s. Jakubow, Mikołaj s. Lenartow, Niemirza s. Jakubow, Paweł s. Baltazarow, Paweł s. Janow, Paweł s. Maciejow, Stanisław s. Piotrow, Stanisław s. Szczęsnego, Szymon s. Pawłow, . . . s. Jagustynow, . . . s. Janow (dwóch) 1569 283
- Szmurły (Szmurly) ob. Olędzkie, Szmurły
- Szoikowie Józef, Maciej, Paweł i Piotr s. Mikołaja ob. Brzozowo-Panki
- Szolaida Paweł ob. Wyszonki
- Szorce (Szorcze) w., z. bielska: Hieronim s. Jana, Jan s. Walentego, Mikołaj s. Walentego, Stanisław s. Jana brat Hieronima 1569 262
- Szostak Stanisław ob. Wojtkowice Starawieś
- Szpaków w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Szpakowska
- Szpakowska, z Szpakowa, Maskowa Ohrenka 1569 323
- Szpanów w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Szpanowski
- Szpanowski Czaplicz Fedor (Chwedor) z Hłuponina i Żemelinec 1569 323, 328(143), 329(143)
- z Szpanowa Czaplicz Hrehorej 1569 322
- z Szpanowa Czaplicz Iwan wojski łucki 1569 324(140)
- Szrednica (Szrednicza) w., z. bielska par. dąbrowska: Jan s. Adama 242, Maciej s. Marka 243, Marcin s. Jana 242, Szymon s. Marka 243, Walenty s. Wawrzyńca 242, Wawrzyniec s. Marka 1569 243
- Szredzińskie (Szrednicza) w., z. bielska par. suraska: Bartłomiej 259, Bartłomiej s. Ste-

- fana 258/9, Feliks s. Jakuba, Jan s. Jakuba 259, Jan s. Mikołaja 258, Jan s. Pawła, Maciej s. Feliksa, Maciej s. Piotra dzierzawca w Lubinie 259, Mikołaj s. Bartłomieja 258, Mikołaj s. Wojciecha, Mojżesz (Moyses) s. Jakuba, Sebestjan, Sebestjan s. Andrzeja, Sebestjan s. Macieja, Stanisław, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Macieja, Szymon s. Michała, Tyburcy (Tiburcius) s. Wojciecha, Wojciech s. Jakuba, Wojciech s. Marcina 1569 259
- Szteląg ob. Steląg
- Sztum (Stum) m., woj. Malborg
starosta ob. Cema Achacy
- Szubiec Wojciech ob. Wojny
- Szubin (Subin) m., pow. Keynia woj. Kalisz:
Sędziwój (Sandzivogius) wojewoda kaliski 1386—1401 4(3), 8(10), 46, pieczęć z h. Topor (może Sędziwoja) 45
— Świętosław (Swenthoslaus) kasztelan kaliski 1401 46, pieczęć z h. Topor 45
- Szugail (Swugaylo, Schugaylus) bojar litewski 1401 37, 38; ob. Sunigajło
- Szuleiow ob. Sulejów
- Szulki ob. Kalinowo-Sulki; Kalinowo-Trojanki, K.-Sulki, Czosnowo
- Szułowski ob. Sułowski
- Szumki w., z. bielska: Abraham Wyszowaty (Wiszowathi) komornik ziemski bielski 243, Bogusz s. Andrzeja Wasilewski (Waszilewski) 308(137), Florjan s. Jana Łoknicki (Lokniczki) 243, Hrehor 245, Jakub Borszanski, Jakub Górski (Gorski) sędzia grodzki bielski, Jan Łoknicki (Lokniczki) 243, Michał s. Fiedora 245, Siemon s. Prokopa Mokrzczycki 1569 308(137)
- Szwecja (Sveciae regnum) w datacji dokumentu Zygmunta III 395(174)
- Szwed (Sveti) 1563 161, 171
- Szybiena (z Szibenoe) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Szibenski Jacko
- Szychorski Bartosz stolnik podlaski, komisarz królewski do odbierania przysięgi 1569 382
- Szydłów (Schidlow, Shydlow, Sidloviensis) m., pow. Wiślica woj. Sandomierz: Maciej doktor dekretów, prałat i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
starosta ob. Zborowski Marcin
- Szydłowiec (Szydlowiec, Schydloniec, Schidlovyecz, Schidlowyecz, Shidlovecz) m., pow. Radom woj. Sandomierz: Jakub starosta sochaczewski 1499 122, 124(74)
— Piotr podkomorzy krakowski 1501 136, pieczęć z h. Odrowąż 134(79)
co[mes?] ob. Radziwiłł Mikołaj Krzysztof
- Szydłowski Symeon Kazimierz kasztelan żarnowski, deputowany z senatu prow. małopolskiej 1791 399
- Szykliczki ob. Sieklucki
- Szyło Jan pop ob. Łazowo
- Szymanowski (Simanowski, Ssimanowski) Eljasz (Helias) s. Abrahama ob. Kołaki; — Eljasz (Helias) s. Abrahama ob. Zalesie, Wyszonki
— Maciej z Szymanowych Gorzałek podstarości drohicki 1569 213(105), 215(108), 216(108), 265, 266
— Marcin sędzia sochaczewski, poseł woj. rawskiego 1569 341
- Szymanowy Gorzałki w., z. bielska: Jan, Maciej podstarości drohicki. Matusz i Paweł Szymanowscy 1569 266
- Szymany-Góry (Szimani Gori) w., z. bielska: Abraham ojciec Stanisława, Andrzej s. Bartłomieja, Augustyn s. Stanisława, Jan s. Augustyna, Jan synowiec Jana s. Stanisława, Jan s. Stanisława, Katarzyna matka Stanisława, Maciej synowiec Jana s. Augustyna, Maciej s. Marcina, Marcin s. Jakuba, Marcin s. Wojciecha, Paweł s. Augustyna brat Jana, Sebestjan s. Stanisława, Serafin s. Jakuba brat Marcina, Stanisław s. Abrahama, Wojciech s. Mikołaja 1569 263
- Szymkowiec (Szimkowiec) Jan marszałek JKMcI w W. Ks. Lit., poseł panów rad lit. na sejm koronny 1564, starosta tykociński 1564—69 186, 212(104)
- Szymwyekratherseycz ob. Zenowej Bratoszyc
- Szyrakowski ob. Sierakowski
- Szyrma (Szirma) Stanisław poseł pow. pińskiego, wojski piński 1569 356, pieczęć z h. Dołęga 354
- Szysczyk Jakub s. Stanisławow, ob. Moczydły
- Taborowicz (Thaborowycz, Thaberowycz, Taborwicz) Bartłomiej (Bartossius, Barthossius) marszałek wielkksiążęcy 1499—1501, dzierzawca w Dubnie lub Dubinkach (Dubnyngensis) 1499, dzierzawca mejszagolski 1501 120, 133, 147(82), 148 i przyp., pieczęć z h. Bawola głowa 132
- Tabutowicz ob. Raczeko Tabutowicz
- Taczów (Thaczow) w., pow. Radom woj. Sandomierz: Mikołaj, pieczęć z h. Powąła 1413 52
- Taliwojsz (Taliwusch, Talnusch, Talnusz, Talnvsch) ob. Gasztold Taliwojsz
- Talwosz Mikołaj kasztelan miński, starosta dyneburski 1569 355, 372, pieczęć z h. Łabędź 353
- Tanczin ob. Tęczyn

- Tarasowicz Tereszko mieszczanin z m. Winicy 1569 320
- Tarassowicz Klimek ob. Łazowo
- Targowisko (Targowyska, Thargowiska, Thargowyska) w., pow. i woj. Lublin: Zygmunt prałat i kanonik krakowski 1502 149(84), 151(85), 153
- Tarło (Tarło, Tharlo) Jan z Szczekarzowic kasztelan radomski, starosta pilzneński i łomaski 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 340, 372
- Mikołaj chorąży przemyski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Tarnkowo Małe w., pow. Drohiczyn: Jadam s. Stanisławow, Jambroz s. Janow 276, Jan s. Jakubow 276/7, Jozef s. Stanisławow, Jozefa synowiec, Maciej s. Jakubow, Sobiestjan s. Janow, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Maciejow 276, Więclaw s. Piotrow 277, Wojciech s. Jakubow 1569 276
- Tarnkowo Małe, Tarnkowo Wielkie, wsie, pow. Drohiczyn: Jan s. Janow, Jan s. Wojciechow, Kristof synowiec Jana s. Jana, Walenty, Wojciech, Zofja żona Walentego 1569 296
- Tarnów (Tarnow, Tharnow, Tarnof) m., pow. Pilzno woj. Sandomierz: Jan wojewoda krakowski 1413—32 71, 73, 74(53), 75
- Jan wojewoda ruski 1501 136, pieczęć z h. Leliwa 134(79)
- Jan wojewoda sandomierski 1386—1401, wojewoda krakowski 1403 4(3), 8(10), 46, 48(45)
- Jan wojewoda sandomierski 1501 136 i przyp.
- Jan Amor kasztelan krakowski 1499 121 (73), 124(74) i przyp., 125
- Spytko (Spitko, Spitco, Spythko) poseł Jagiełły na Litwę 1432, wojewoda sandomierski 1434 76, 83, 98, pieczęć z h. Leliwa 94/5
- Tarnowski (comes in Tarnof) Jan Krzysztof (Xstophorus) kasztelan wojnicki, pieczęć z h. Leliwa 1566 405
- [Tarnowski Stanisław wojewoda sandomierski], pieczęć z h. Leliwa 1566—67 405, 408 (94 b), 409(94 c), 411
- Tarusa (Tharusza) Piotr ob. Kalinówka
- Tatarzy (Thartari) 173, 406(94 a)
- Tawtiginonis ob. Wołeczko Tawtiginonis
- Tawtygerd (Tawtygierd, Tawtygerd, Tawtygerd, Tentigerd) Mikołaj (Nicolaus ...czesow) bojar litewski przyjęty do rodu Dryja 1413, dzierżawca mejszagolski 1434 54, 57, 69 i przyp., 105(61), pieczęć (zdaje się) 101
- Tehórznicza (Tehorznicza) w., pow. Drohiczyn: Jan s. Stanisławow, Piotr Głowacz Tehorznicki, Piotr s. Stanisławow 1569 276
- Tehórznicza (Tehorznicza)-Wyszki w., pow. Drohiczyn: Jurgi s. Markowy, Klimont Tehorznicki s. Marcinow, Maciej s. Marcinow, Piotr s. Szczęsnego, Stanisław s. Marcinow, Wawrzyniec brat Jurgiego s. Markowego, Wawrzyniec s. Wojciechow 1569 281
- Tczew (czczewski, czczowski, czczomski) m., woj. Pomorze
- starosta ob. Kostka Jan z Stemberku
- Telsze m., Żmudź
- dzierżawca i starosta ob. Chodkiewicz Jan
- Teodoryk (Theodricus) chorąży poznański 1434 99
- Terp Maksak bojar litewski 1388 17
- Teutigerd ob. Tawtygerd
- Tęczyn (Tenczyn, Tenczin, Tęcżyn, Thenczin, Tenczhyn, Tanczin, Thanczin, Thanczyn, Thalczin) w. i zamek, pow. i woj. Kraków: Andrzej grabia, kasztelan bełski 1569 195, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 372, pieczęć z h. Topor i orłem cesarskim 332
- Andrzej kasztelan wojnicki 1499—1501 121/2(73), 124(74) i przyp., 136 i przyp.
- Jan kasztelan biecki 1434 99
- Jan kasztelan krakowski 1401—03 46, 48(45)
- Jan wojewoda sandomierski 1437, wojewoda krakowski 1438 109, 112
- Thaberowycz, Thaborowycz ob. Taborowicz
- Thabuthowicz ob. Raczeko Tabutowicz
- Thaczow ob. Taczów
- Thalczin, Thanczin, Thanczyn ob. Tęczyn
- Thargowiska, Thargowyska ob. Targowiska
- Tharlo ob. Tarło
- Tharnow ob. Tarnów
- Thartari ob. Tatarzy
- Tharusza ob. Tarusa
- Thenczin ob. Tęczyn
- Theodor ob. Fiedor
- Theodricus ob. Teodoryk
- thikoczka parafja ob. Tykocin
- Thisse Chwedor właściciel Perporowec mieszkający w Kijowie 1569 320
- Thoczilowo ob. Toczyłowo
- Tholischcow, Tholiscow, Tholiscowo, Tholyschkow ob. Tuliszków
- Thomas, Thomco ob. Tomasz
- Thomiczki ob. Tomicki
- Thopiczewo ob. Topczewo; Wyszki, Sokoły, Topczewo
- Thopori ob. Topor (ród)
- Thowtiwil ob. Towciwił

- Thriysthepsky Olechno Korotki szlachcie z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Thur ob. Tur (wieś)
- Thur ob. Tur Iwan
- Thuroszna ob. Turośń
- Thworki ob. Tworki
- Tirski Andrzej ob. Łazowo
- Tiskowicz ob. Tyszkiewicz
- Tiszkowski Jurij z Rykan 1569 322
- Tłoczewo, Krasowo (Tłoczewo Crassowo) wsie, z. bielska: Jan Wierzbowski 1569 241
- Toczyłowo (Thoczilowo) w., z. bielska: Jakub s. Mikołaja, Salomon s. Jana 1569 300(135)
- Toczyska (Toczyski) w., pow. Drohiczyn: Aleksy Toczyski komornik ziemski 277, Ambroży s. Mikołajow, Andrzej s. Janow, Andrzej s. Walentego 268, Andrzeja s. Mikołaja z Niemierek teść 273, Jakub s. Maciejow 268, Jakub s. Walentego 277, Jan s. Mikołajow, Jan s. Piotrow, Jan s. Szczepanow, Maciej s. Janow 268, Paweł Toczyski woźny ziemski drohicki 266, Stanisław s. Mikołajow 268, Stanisław s. Sobiestjana 277, Staz (Stecz?) s. Wawrzyńcow 266, Szczęsny s. Maciejow, Szyman s. Michałow, Tobiasz s. Stanisławow, Walenty Toczyski s. Janow woźny ziemski drohicki, Wojciech s. Stanisławow 1569 268
- Toczyska, Czortki, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej s. Wawrzyńcow, Jan synowiec Jana s. Marcina, Jan s. Marcinow, Kasper brat Jana s. Marcina, Marcin s. Wawrzyńcow Toczyski, Piotr s. Michałow, Stanisław s. Wawrzyńcow, Szczepan s. Janow 1569 272
- Toczyski Jan ob. Wyrozęby, Kunaty; — Maciej s. Jakubow, Mikołaj, Stanisław i Wawrzyńiec ob. Kaliski; — Marek ob. Świniary
- Walenty z Toczysk woźny ziemski drohicki 1569 265, 268
- Tokary, Duplewicze, wsie, pow. Drohiczyn: Bartosz Grot, Jan Grot 1569 266
- Tokowisko, Płonka (Plonka) wsie, z. bielska: Jan, Mikołaj i Zygmunt s. Zygmunta Zalatkwie 1569 247
- Tolscow ob. Tuliszków
- Tomasz (Thomas, Thomco) ob. Przyłęk; Szeliga Tomicki (Thomiczki) Jan kasztelan gnieźnieński, poseł senatu pol. na sejm lit. w Bielsku 1564 178/9(89), pieczęć z h. Łódzia 1566—67 405, 408(94 b), 409(94 c)
- Tomkowicz Aleksy (Alekszej) pisarz grodzki braclawski i winnicki 1569 319(139), 321(139)
- Tonsowtowicz ob. Wołeczko Tonsowtowicz
- Topczewo (Thopiczewo) w., z. bielska; parafia 239; z Topczewa: Augustyn s. Jana, Baltizar s. Adama, Baltizar s. Piotra 239, Jan s. Abrahama, Jan s. Jana 238, Jan s. Leonarda, Jan s. Piotra brat Baltizara, Kasper (Caspar) s. Piotra brat Baltizara 239, Leonard s. Jana Sieklucki (Siekluczki) 238, Leonard s. Stanisława 239, Łukasz s. Feliksa, Maciej s. Jakuba 238, Maciej s. Jakuba 239, Maciej s. Leonarda 238, Marcin s. Stanisława 239, Mikołaj s. Feliksa 238/9, Mikołaj s. Jakuba, Piotr s. Jana 238, Sebestjan s. Pawła 239, Sebestjan s. Stefana, Stanisław s. Abrahama, Stanisław s. Jana 238, Tomasz s. Mikołaja, Tomasz s. Stanisława 239, Wojciech s. Klemensa 1569 238; dzierżawca Walenty s. Piotra Olszewski 1569 239
- Topczewo, Brzeźnica, Włosty, Brzozowo, Topczewo-Słaczyno (Thopiczewo, Brzesnicza, Włosthi, Brzozowo, Słaczyno) wsie, z. bielska: Jakub s. Piotra 1569 239
- ob. Wyszki, Sokoły, Topczewo
- Topiczewski Piotr ob. Wyrozęby, Kunaty
- Topor (Topory, Topori, Thopori) ród 54, 69. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 55; ob. Butrym Jan z Żyrmunów; Kuczuk Wojciech; z Łekna Trojan (prawdop.); Montold; Ossoliński Hieronim; Płaza Jan ze Mstyczowa; z Szubina Sędziwój (może); z Szubina Świętosław; z Wąsosza Maciej; z Wszeradowa Wojciech; pieczęć z herbami Topor i orzeł cesarski ob. z Tęczyna Andrzej. — znak wodny na papierze dokumentu 319(139)
- Torokan Demid mieszczanin z m. Łucka 1569 324(140)
- Towciwiłł (Thowtiwil) książę litewski, brat Witołda 1401 35
- Traby m., blisko Oszmiany nad rzeką Gawią, woj. Wilno
- dzierżawca ob. Hajko Jan Mikołajowicz
- Trakłow w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Radohoski Bohdan Patrikij
- Traky ob. Troki
- Trambki, Tramby ob. Trąby (ród)
- Trąba ob. Mikołaj [Trąba] arcybiskup gnieźnieński
- Trąbski (Trambski, Trąbski) Andrzej z Noskowa starosta rożański, poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Łada 335, 336 (przywieszona zapewne przez Florjana T.)
- Florjan z Noskowa starosta ciechanowski, poseł woj. płockiego 1569 341, pieczęć

- z h. Łada (własność Andrzeja T., przywieziona przez Florjana) 336
- Trąby (Tramby, Trąbki, Trambki, Trąmbki) ród 54, 69 i przyp. — pieczęć z herbem ob. Jordan Spytek z Zakliczyna; Ościk albo Krystyn z Kiernowa; Pietkiewicz Stanisław; Radziwiłł Ościkowicz; Radziwiłłowicz Mikołaj wojewoda wileński; Radziwiłłowicz Mikołaj Mikołajowicz podczaszy litewski; pieczęć z herbami Trąby, Gryf (?), Pomian, Hipocentaurus (?) ob. [Ościk Jerzy]
- ob. Dąbrowa, Dryja, Trąby, Wadwicz; Gozdowa, Hipocentaurus, Trąby, Leliwa
- na piersiach orła radziwiłłowskiego, pieczęć z herbem, ob. Radziwiłł Mikołaj Krzysztof
- Trzcieniec ob. Trzcieniec, Grędzice; Trzcieniec Średni
- Trcionek Malcher s. Wojciechow ob. Dmochy-Rogale
- Trebczycze ob. Karskie, Trebczycze
- Trebiery ob. Sikory, Trebiery
- Trębice (Trembice) w., pow. Drohiczyn: Jan s. Jakubow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Tworkow, Jana s. Tworkowego stryj, Jerzy s. Marcinow 270, Krzysztof s. Marcinow 269, Maciej s. Tworkow, Marek s. Marcinow, Mikołaj s. Maciejow, Mikołaj s. Tworkow, Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Piotrow, Szcęsny s. Wojciechow, Wojciech s. Jakubow 1569 270
- Trochim cechmistrz kowalski z m. Włodzimierza 1569 328(142)
- Trocky ob. Troki
- Trojan (Troianus) ob. Łekno
- Trojan Hieronim poseł woj. ruskiego 1569 341
- Stanisław chorąży bełski, poseł woj. bełskiego 1569 341, pieczęć z h. Jastrzębiec 337
- Trojanki (Troianki) ob. Kalinowo-Trojanki, K-Sulki, Czosnowo.
- Trojany ob. Kosianka, Trojany; Piotrowo-Trojany
- Troki (Troky, Trocky, Traky) m., stol. woj. 43(42), 44(43), 67, 80, 87, 91, 93, 94(59), 97 i przyp., 103, 106(62), 107, 113(66), 114(66)
- chorąży ziemi ob. Rajecki Kasper
- kanonik ob. Jan
- kasztelan 373(152); ob. Stanisław Janowicz; Sunigajło Jan; Wołowicz Eustachy (Ostafiej); Zabrzeziński Jan Jurgiewicz; Zbaraski Stefan Korybutowicz
- Troki: kasztelan generału ob. Plater Kazimierz Konstanty
- książę (dominus) ob. Skirgiełło; Witołd księżna (domina) ob. Anna
- podkomorzy ob. Dzierzko Andrzej
- poseł województwa ob. Dzierzko Andrzej; Rajecki Kasper; Wrona Michajło
- wojewoda 373(152); ob. Jawnus albo Jan Wolimuntowicz; Lelusz albo Piotr; Zabrzeziński Jan Jurgiewicz; Zbaraski Stefan Korybutowicz
- wojewodzie ob. Radziwiłł Mikołaj; Zbaraski Piotr
- Trsewski (?) ob. Jastrzębiec Mikołaj
- Trubczewsk (Trubeck, Trubecyński) m., nad Desną, z końcem w. XIV księstwo nowogrodzko-siewierskie
- wojewoda ob. Semen Jasmanowicz
- Trusienko Lewko mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Trusk Mikołaj ob. Popławy; — Piotr ob. Osmola
- Truski w., z. bielska: Adam (dwóch), Bartłomiej s. Jakuba, Bogusz s. Bartłomieja, Grzegorz, Jakub (dwóch), Jakub s. Mikołaja, Jan s. Jana, Jan Klimas (Climas), Klemens, Maciej (dwóch), Maciej Sirakowski, Mikołaj s. Augustyna Radziszewski, Stanisław (dwóch), Stanisław Klimas (Climas), Stanisław s. Mikołaja Skolimowski, Stanisław Sirakowski, Stanisław Wiercieński (Wierziński) 1569 245
- Truskolasy (Truskolas) w., z. bielska par. płońska: Florjan s. Jakuba, Michał s. Piotra, Paweł s. Mikołaja, . . . Stefana 1569 261; dzierzawca Zedzian 1569 261
- Truskolasy (Truskolasz) w., z. bielska par. sokołowska: Abraham s. Wawrzyńca, Abraham s. Wojciecha, Andrzej s. Bartłomieja, Andrzej . . . Erazma 249, Bartłomiej s. Tomasza 250, Błażej s. Stanisława 249, Florjan s. Adama, Florjan s. Augustyna 250, Franciszek s. Borzima, Franciszek s. Jakuba 249, Franciszek s. Macieja, Grzegorz s. Macieja 250, Grzegorz s. Stanisława 249, Hieronim s. Bartłomieja 250, Hieronim s. Macieja, Jakub s. Eljasza (Iliae), Jakub s. Macieja, Jakub s. Stefana, Jan s. Andrzeja 249, Jan s. Bernarda 250, Jan s. Borzima brat Franciszka, Jan s. Macieja 249, Jan s. Marcina, Jan s. Marka 250, Jan s. Michała, Jan s. Sebastjana, Jan s. Stanisława (dwóch), Jan s. Tyburcego, Jan s. Wojciecha, Jerzy s. Wojciecha, Jozef s. Augustyna, Jozef s. Erazma, Jozef s. Mojżesza 249, Krzysztof s.

- Jana, Łukasz s. Jana, Maciej s. Andrzeja, Maciej s. Augustyna, Maciej s. Jana brat Wawrzyńca 250, Maciej s. Mikołaja 249, Maciej synowiec Wojciecha syna Macieja 250, Marcin s. Bartłomieja, Marcin s. Erazma, Marcin s. Jakuba, Marcin s. Macieja, Marek s. Marcina, Mateusz s. Bartłomieja, Michał s. Jakuba brat Franciszka, Michał s. Jerzego 249, Michał s. Macieja 250, Michał s. Stanisława, Mikołaj, Mikołaj s. Mikołaja, Mojżesz s. Wojciecha, Paweł s. Jana, Piotr s. Andrzeja, Piotr s. Bartłomieja, Piotr s. Jana (dwóch), Piotr s. Pawła, Rafał s. Abrahama, Rafał s. Macieja, Salomon s. Jana, Sebastjan s. Leonarda, Sebastjan s. Macieja, Serafin s. Marcina, Stanisław s. Abrahama, Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Marcina 249, Stanisław s. Marka, Stanisław s. Marka brat Jana 250, Stanisław s. Mikołaja, Stefan brat Abrahama, Szymon s. Stanisława, Teofil s. Tyburcego, Tomasz s. Baltizara, Tomasz s. Jakuba brat Marcina, Walenty s. Andrzeja, Walenty s. Wojciecha 249, Wawrzyniec s. Jana, Wawrzyniec s. Macieja 250, Wojciech s. Bartłomieja (dwóch), Wojciech s. Macieja 249, Wojciech s. Macieja, Wojciech s. Stanisława, Wojsław (Voislaus) s. Erazma 250, Zacharjusz s. Stanisława, Zygmunt s. Macieja 1569 249
- Truskolasy-Lachy (Truskolasz Łachi) w., z. bielska: Jakub synowiec Mojżesza, Mojżesz s. Michała 1569 261
- Truskolasy-Niwisko (Truskolasz Niwisko) w., z. bielska: Andrzej s. Salomona 1569 261
- Truskolasy (Truskolas)-Wola w., z. bielska: Wojciech s. Jana 1569 255
- Truskolasy ob. Jabłonowo, Kropiwnica, Czajki, Kobyliń, Truskolasy
- Truskoleśny (Truskolesni) Mikołaj ob. Niwisko
- Tryzna Hrehory kasztelan podlaski następnie smoleński 1569 229(120), 355, pieczęć z h. Gozdowa 349, 353
- Trzaski w., pow. Drohiczyń: Jan s. Piotrow, Jan Trzaska s. Filipow, Maciej s. Filipow, Maciej s. Piotrow, Paweł s. Stanisławow, Serafin s. Janow, Stanisław s. Maciejow (dwóch), Stanisław s. Piotrow, Wojciech s. Maciejow, Wojciech s. Mikołajow 1569 290
- Trzcieniec (Trcieniec), Grędzice, wsie, pow. Drohiczyń: Bartosz s. Stanisławow 288, Calistyna matka Jana s. Macieja 280, Frącz Kulesza, Jakub s. Stanisławow, Jan s. . . . 288, Jan s. Maciejow 280, Jan s. Maciejow (trzech), Job s. Marcinow, Lenart s. Marcinow, Maciej s. Bartoszew 288, Maciej s. Macieja brat Jana 280, Maciej s. Maciejow 288, Malchier s. Macieja brat Jana 280, Marcin s. Andrzejow, Marcin s. Mikołajow 288, Mikołaj s. Macieja brat Jana 280, Mikołaj s. Maciejow, Paweł s. Maciejow (dwóch), Paweł s. Stanisławow (trzech), Piotr s. Jakubow, Piotr s. Maciejow, Serafin s. Maciejow, Sobiestjan s. Janow 288, Sobiestjan s. Tomaszow 280, Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Marcinow, Stanisław s. Wojciechow, Szczęsny s. Maciejow, Szczęsny s. Pawłow, Szyman s. Janow, Szyman s. Maciejow 288, Szymon s. Wawrzyńca Wantucha, Tomasz s. Maciejow Kuźma, Walenty s. Tomaszow 280, Walenty s. Wojciechow, Wawrzyniec s. Szczęsnego 288, Wawrzyniec Wantuch s. Szczęsnego, Wojciech s. Wawrzyńca Wantucha 1569 280
- Trzcieniec Średni (Trcieniec Sredny) w., pow. Drohiczyń: Jakub, Jan s. Maciejow Wszektorow, Wojciech s. Jakubow 1569 280
- Trzebiecki Andrzej biskup krakowski, książę siewierski 1
- Trzeciny ob. Dzięcioły, Trzeciny
- Trzeszczkowo (Trzeszczkowo) w., z. bielska: Andrzej s. Bartłomieja, Grzegorz s. Stanisława Zagrobik, Maciej s. Bartłomieja, Maciej s. Wojciecha, Rafał s. Jakuba 239, Stanisław s. Jana 237, Wojciech s. Bartłomieja 1569 239
- Trzywdar, pieczęć z herbem, ob. Rakowski Jan
- Tuchola m. pow., woj. Pomorze starosta ob. Cema Fabjan
- Tuczyn (Tuczyn) m., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Massalski Andrej
- Tuliczów w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Tuliczowski
- Tuliczowski, z. Tuliczowa, Worona Michajło 1569 323
- Tulizzków (Tholischcow, Tholiscowo, Tholiscow, Tholyschkow, Tolscow, Tuliskow, de Viscow) m., pow. Konin woj. Kalisz: Janusz (Janussius, Ianusius, Janus, Johannes) kasztelan kaliski 1403—13 48(45), 71 i przyp., pieczęć z h. Dryja 51
- Tur (Tvvr, Thur) w., pow. i woj. Łęczyca: Adam sędzia łęczycki 1434 99 — Piotr sędzia łęczycki 1401—13 46, 72(51), pieczęć z h. Janina 45
- Tur (Thur) Iwan ob. Kierznowo
- Turey (Turcae) 173, 406(94 a)
- Turek Maciej ob. Wygonowo

- Turko Maciej ob. Wygonowo
- Turośń (Turośna, Thurośna) w., z. bielska: Andrzej Lewicki (Lewiczki), Benigna Raczkówna żona Wojciecha Działkowskiego podsejda mielnickiego 259, Eufemja została po Macieju »Phisici« 258, Piotr s. Macieja, Rafał s. Macieja, Szymon s. Feliksa 1569 259
- Turski Wojciech urzędnik sokołowski Jana Kiszki wojewodzica witebskiego 1569 217 (111)
- Tutebin, może: Tuszebin w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Tutebinskij
- Tutebinskij, z Tutebina, Kostjuchno 1569 322
- Twarogi Lackie w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Katarzyny żony Walentego, Bartosz s. Janow, Jan s. Katarzyny żony Walentego, Jan s. Marcinow. Katarzyna żona Walentego, Lenart s. Marcinow, Maciej s. Maciejow, Maciej s. Marcinow woźny, Marcin, Matusz s. Marcinow Wieliczko, Paweł s. Marcinow, Szczęsny s. Heljaszow, Walenty s. Andrzejow, Walenty brat Matusza 1569 288
- Twarogi Ruskie w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Janow, Jacko s. Pawłow, Jan s. Brykcego, Jeronim s. Daszkow, Łukasz s. Denisow, Mikołaj s. Denisow, Stefan s. Ratkow, Tomek Twarowski s. Jakubow 1569 276
- Twarogi Ruskie, Piętki-Basie, wsie, pow. Drohiczyn: Jakob s. Jabramow, Maciej s. Mikołajow, Maciej s. Stanisławow, Matusz s. Jabramow, Stanisław s. Aleksego, Wojciech s. Mikołajow 1569 294
- Twer m., stol. księstwa nad Wołgą, na pn-zach. od Moskwy
książę ob. Leon
- Twerbut (Twerbud, Twerbuth, Twerburt, Twiributh, Werbuth, Werburth, Verbunt) bojar litewski przyjęty do rodu Szarza 1413 54, 57 i przyp., 70
- Twery (twierski) m., koło Telsz, Żmudź
ciwun ob. Ilgowski Andrzej
- Tworki (Thworki) w., z. bielska par. topczewska: Wawrzyniec s. Jana, . . . s. Jana 1569 237
- Tworki (Thworki) w., z. bielska par. wyszkowska: Jakub s. Marcina, Jan s. Stanisława, Jan Zaleski, Maciej s. Leonarda, Stanisław s. Pawła, Wawrzyniec s. Piotra 1569 251
- Tworki ob. Dąbrowa Długa, Tworki
- Tyborowski Antoni s. Wojciechow ob. Tybory-Olszewo
- Tybory, Kamianka, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej, Andrzej s. Wojciechow, Hieronim Jałbrzykowski, Jan Jałbrzykowski, Marcin Jałbrzykowski, Mikołaj, Paweł, Salomon s. Sobiestjanow, Stanisław, Szczepan s. Piotrow Jałbrzykowski, Tomek s. Wojciechow, Wawrzyniec s. Janow, Zofja żona Stanisławowa 1569 294
- Tybory (Cibory)-Olszewo w., pow. Drohiczyn: Aleksy s. Marcinow 285, Antoni Tyborowski s. Wojciechow, Bartosz s. Jozwow, Dawid Bartoszow, Dominik s. Stanisławow, Dorota została po Wszeborze, Jan s. Antoniego, Jan s. Serafinow 279, po Janie wdowa 285, Jaronim s. Aleksego, Jozwa s. Wojciechow 279, Matys s. Piotrow, Paweł s. Andrzejow, Paweł s. Wojciechow 285, Piotr brat Dawida s. Bartoszewego 279, Sobestjan s. Wojciechow 285, Stanisław s. Aleksego brat Jaronima 279, Stanisław Gołasz (Gołasz) s. Stefanow, Stanisław Rojek woźny ziemski 285, Stanisław s. Wojciechow 279, Stefan s. Piotrow, Wit s. Antoniego, Wojciech s. Maciejow 285, Wojciech s. Stanisławow brat Dominika 1569 279
- Tybory ob. Usza, Tybory
- Tykocin (Thikoczka) m., z. bielska; parafia 264
starosta ob. Szymkowiec Jan
- Tyliki Piotr biskup warmiński, podkanclerzy Król. Pol. 1603 395(174)
- Tymieński Michał ob. Wojtkowice Starawieś
- Tyszkiewicz (Tyszkowicz, Tiskowicz) Jerzy (Girzy, Irzi) Wasylewicz wojewoda brzeskolitewski, starosta wołkowyski 1569 355, 371, pieczęć z h. Leliwa 1567—69 349, 353, 413
- Kalenik (Kaleniecki) marszałek JKMcI w W. Ks. Lit. 1569 355, pieczęć z h. Leliwa 349, 353
- Wasyl (Wasil, Wasilej, Bazyli) wojewoda podlaski następnie smoleński, starosta miński i piński, dzierżawca liskowski (liskowski), międzyrzecki i aniski 1569 210, 212 (104), 229(119), 355, 371
- Tyszowce m., pow. i z. Belz
starosta ob. Sobek Stanisław z Sulejowa
- Uchański (Uchanski, Vchanski, Uchaniski) Arnulf (Arnolf, Arnow) wojewoda płocki, starosta wyszogrodzki 1569 206, 307, 318, 339, 371, pieczęć z h. Radwan 1566—69 332, 405, 411
- Jakub arcybiskup gnieźnieński i prymas Król. Pol. 1564—69, poseł senatu pol. na sejm lit. w Bielsku 1564 178, 195, 205, 225 przyp., 226, 307, 311, 317, 339, 371, pieczęć z h. Radwan 1566—67 405, 408(94 b), 409(94 c), 411

- Uciana (Veczana) m., nad rz. Świętą, woj. Wilno
dzierzawca ob. Gliński Michał
- Uhrinowski, z Uhrynowa, Janusz 1569 322
- Uhrynów (Uhrinow) w., pow. Łuck woj. Wo-
łyń, ob. Uhrinowski Janusz
- Uicencz ob. Wincenty
- Ujejski Tomasz sekretarz królewski 1647
397(175)
- de Uknetowicz ob. Dewknetowicz
- Ukraina 327
- Ungari ob. Węgrzy
- Ungaria ob. Węgry
- Upita m. pow., woj. Troki
chorąży ob. Mikołaj Janowicz
rotmistrz powiatu ob. Fergin Jozef
- Urbany w., pow. Drohiczyn: Maciej s. Andrze-
jow, Stanisław Urban s. Jakubow 1569
270
- Uścieński Marcin s. Piotrow ob. Święcko (Ry-
tele Średnie-Święckie?)
- Usza, Tybory, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej
s. Bartoszew, Jakub Uszyński s. Barto-
szow, Jan s. Michałow, Maciej s. Barto-
szow, Mikołaj s. Ja. . ., Paweł s. Bartoszew,
Stanisław s. Jabramow, Szczepan s. Bar-
toszew, Wawrzyniec s. Jakubow, Wa-
wrzyńca brat 1569 295
- Usza Wielka w., pow. Drohiczyn: Bartosz s.
Maciejow, Charubin s. Jabramow, Christof
s. Tomaszow, Hieronim s. Sulkow, Jan s.
Marcinow, Jan s. Pawłow (dwóch), Jan s.
Tomaszew, Jerzy s. Pawłow, Jędrzej s. Je-
rzego, Jędrzej s. Marcinow, Jędrzej s. Szcze-
panow, Lenart s. Pawłow, Maciej, Maciej
s. Falkow, Maciej s. Szczepanow, Marcin
s. Bartoszew, Piotr s. Marcinow, Roslan,
Szczęsny s. Sulkow, Walenty s. Bartoszew
Wojciech s. Pawłow 1569 280
- Uszeńskie (Vszenskie) w., z. bielska: Hieronim
s. Abrahama (dwóch), Jan s. Stanisława,
Maciej s. Pawła, Maciej s. Stanisława,
Mikołaj s. Macieja, Mikołaj s. Michała, Woj-
ciech s. Jana 1569 252
- Uzpole (Wszpaliensis) m., nad rz. Świętą nie-
dal. Wiłkomierza, woj. Wilno
dzierzawca ob. Naruszewicz Mikołaj
starosta ob. Ościk (Astyk)
- Uyschegerd ob. Wyszegerd
- Uziębły w., pow. Drohiczyn: Grzegorz s. Grze-
gorzow, Jan s. Maciejow, Jan s. Pawłow,
Kaliksty s. Maciejow, Lenart s. Macie-
jow, Marcin s. Stanisławow, Michał s. Mi-
kołajow brat Stanisława, Mikołaj s. Ma-
ciejow, Serafin s. Maciejow, Stanisław
s. Janow, Stanisław s. Mikołajow, Stani-
sław s. Pawłow, Szczęsny s. Janow, Szcze-
- sny s. Maciejow, Walenty s. Janow 1569
284
- Wacław (Venceslaus, Wenceslaus) d Che. . . (?)
sędzia sieradzki 1401 46, pieczęć z h.
Jelita 45
— ob. Koszewycz
- Wadwicz (Wadwycz) ród 54, 69. — pieczęć
z herbem Inw. Zamoj. 1413 56; ob. Mężyk
Jan z Dąbrowy; Montygerdowicz Aleksan-
der; Montygerdowicz Piotr; Naruszewicz
Mikołaj; Naruszewicz Stanisław; Stankie-
wicz Andrzej; Wołczek Jan; Wołczek Sta-
nisław
— ob. Dąbrowa, Dryja. Trąby, Wadwicz; Dą-
browa, Korczak, Wadwicz, Leliwa
- Waga, pieczęć z herbem, ob. Hornostaj Ga-
brjel Iwanowicz; Pocij Adam
- Wahanowski Aleksander marszałek JKMei w W.
Ks. Lit. 1569 232(125), 355, pieczęć z h.
Syrokomla 349
— Fiedor, Hrehory, Iwan 1569 232(125)
- Walachi ob. Wołosi
- Walenty (Valentinus) ob. Olkusz
- Walerjan (Valerianus) biskup wileński [Prota-
sewicz] 1563—69, poseł z pierwszej ła-
wice stanu duchownego 1563—64 155/6,
156, 182, 355, pieczęć z h. Drzewica
348, 353
- Wanczyk ob. Wężyk (ród)
- Wanjuta cechmistrz rzeźnicki z m. Włodzi-
mierza 1569 328(142)
- Wańki ob. Kamianka-Wańki
- Wankowicz Bohusz pisarz miejski m. Łucka
1569 324(140)
- Vanschosche, Wansosche ob. Wąsosze
- Wanszik ob. Wężyk (ród)
- Wantrobka, Wantropka ob. Wątrobka
- Wantuch Wawrzyniec s. Szczęsnego ob. Trzcie-
niec, Grędzice
- Wańtuchy (Wantuchy) w., pow. Drohiczyn:
Andrzej s. Grzegorzow 275, Andrzej Wań-
tuch s. Maciejow, Andrzej s. Wojciechow
271, Bartosz s. Grzegorzow 275, Jakub
s. Maciejow 271, Jan s. Andrzejow 275,
Jan s. Jakubow, Jan s. Janow 271, Ja-
ronim s. Andrzejow 275, Jerzy s. Wa-
wrzyńcow 271, Marcin s. Grzegorzow,
Marcin synowiec Stanisława syna Filipa
275, Paweł s. Jakubow 271, Sebestjan
Wantuch s. Mikołajow, Stanisław s. Fili-
pow 275, Stanisław s. Wojciechow, Szcze-
sny s. Grzegorzow, Wojciech Komosza
Szczepanow, Wojciech s. Stanisławow 1569
271
- Wanzik ob. Wężyk (ród)

- Warele (Warchele) w., z. bielska: Adam s. Tomasza 237, Andrzej s. Jakuba, Anna została po Augustynie, Augustyn s. Mikołaja, Augustyna zmarł. i Anny synowie, Baltizar Walerjan s. Tomasza, Feliks s. Jana, Feliks s. Jana Mleczko 236, Jakub s. Marcina (dwóch) 237, Jakub s. Tomasza 236, Jan, Jan s. . . . 237, Jan s. Mikołaja 236, Kalikst, Maciej 237, Marcin s. Michała, Mateusz s. Jakuba Za. . . iski, Mateusz s. Pawła 236, Michał s. Feliksa 237, Michał s. Mikołaja, Stanisław s. Jakuba Maiczki 236, Stanisław s. Jakuba woźny ziemski 236/7, Stanisław s. Jana 237, Stanisław s. Macieja (dwóch), Stanisław s. Pawła (dwóch) 236, Stanisław s. Pawła 237, Stanisław s. Piotra, Wawrzyniec, Wawrzyniec s. Stanisława, Wojciech s. Jakuba, Wojciech s. Jakuba Gielda, Wojciech s. Pawła Dropik 236, . . . us s. Tomasza 1569 237
- Warkowskij Michajło Myszką starosta chomski (homejskij) 1569 323/4(140)
- Warmja (Varmia) księstwo
biskup warmiński lub heilsberski (halsbarski, alsperski) 373(152); ob. Hozjusz Stanisław; Łukasz [Watzelrode]; Tylicki Piotr
- Warpech Marcin s. Stanisława dzierżawca ob. Łapy
- Warpiechy (Warpechi) w., z. bielska: Andrzej s. Macieja (dwóch), Grzegorz s. Stanisława (dwóch), Hieronim s. Bartłomieja, Jakub s. Michała, Jan s. Pawła, Leonard s. Bartłomieja, Maciej s. Stanisława, Maciej s. Wojciecha, Mateusz s. Stanisława, Michał s. Andrzeja, Michał s. Stanisława, Stanisław s. Michała, Stanisław s. Pawła, Tomasz s. Macieja, Wawros s. Michała Witwiński, Wojciech s. Andrzeja 1569 251
- Warsz (Varssius, Warsius) ob. Samborzec
- Warszawa (Varsavia, Warschavia, Varschovia, Warssawia) m. 16, 17, 19(21), 21(23), 22(24), 23(25, 26), 24(27), 32, 34(38), 47(45), 48(46), 110(65), 121(73), 130(77), 132, 143, 147(83), 155, 158—161, 166, 170, 171, 174, 176—178, 179(89), 180—182, 185(91), 193, 201 i przyp., 222 i przyp., 223—225, 304, 314, 342, 344, 345, 357, 359, 366, 368, 369, 379, 381, 384(159, 160), 385(161), 386(162), 387(164), 388(165, 166), 389(167, 168), 390(168), 392(170), 393, 394(172), 395(173), 396, 397(175), 398(176, 177)
- Warszawa: archidiakon (ardziakon) ob. Krawiński Franciszek
kanonik ob. Borukowski Jan; Fogelweder Stanisław; Patrycy Andrzej kasztelan 374; ob. Parys Szczęsny podkomorzy ob. Grzybowski Mikołaj prepozyt ob. Myszkowski Piotr scholastyk ob. Fogelweder Stanisław starosta ob. Wolski Zygmunt wojski ob. Parys Jan
- Warta m., pow. i woj. Sieradz
starosta ob. Dembiński z Dembian Walenty
- Wartik pop ormiański z m. Łucka 1569 324(140)
- Vasil, Wasil ob. Wasyl
- Wasilewicz (Wasilewicz) Jakim pisarz grodzki włodzimierski 1569 326
— Kuriło radca stary m. Włodzimierza 1569 328(142)
— Tyń mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Wasilewo w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Józefow, Jakub, Jerzy s. Piotrow, Łukasz s. Jakubow, Maciej, Maciej s. Stanisławow, Macieja brat, Stanisław s. Marcinow, Wojciech s. Pawłow 1569 277
- Wasilewski (Waszilewski) Bogusz s. Andrzeja ob. Szumki
- Wasilij ob. Wasyl
- Wasiliszki (Wasilischky, Vasilyszki) nad rz. Tęczą na pd.-zach. od Lidy, woj. Wilno dzierżawca ob. Niekrasz; Wasyl s. Leona książę; Wołczek Jan
- Waški ob. Kłopoty-Waški
- Wasko Drjukowicz bojar litewski 1388 17
- Waskowicz Iwan krawiec z m. Łucka 1569 324(140)
- Wasyl (Vasil, Wasil, Vasilius, Wassily, Wasilij, Wassyl, Basilius) Daniljewicz bojar litewski 1388 17
— książę piński 1386 13(17), 14(17), 401
— s. Leona (Leonis) książę, podstoli wielkokiążęcy i dzierżawca w Wasiliszkach 1501 148
— ob. Połubiński; Żilinski
- Waszilewski ob. Wasilewski
- Watyn (Watin) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Kosińska Hrihorewaja Owdotja; Kosiński Paweł; Kosiński . . .
- Watyniec (Watinec) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Potoszinskij Iwan; Potoszinskij Olechno
- Watzelrode ob. Łukasz [Watzelrode] biskup warmiński
- Wawrzeńce (Wawrzinicze) ob. Szepietowo-Podlesne, Sz.-Wawrzeńce

- Wawrzyniec (Laurentius) s. Bartłomieja z ... szlachcic z z. bielskiej 1569 242
 — s. Józefa Piotrasze szlachcic z z. bielskiej 1569 241
 — ob. Kalinowa
- Wągle ob. Łapy, Ł.-Goździki, Ł.-Wągle, Ł.-Korczaki, Ł.-Dębowa
- Wąsosze (Wąsosza, Wansosche, Wąsosse, Vanschosche, Rossosche) w., pow. Konin woj. Kalisz: Maciej sędzia kaliski 1401, wojewoda kaliski 1413 46, 71 i przyp., pieczęć z h. Topor 45
- Wątrobka (Wantrobka, Wantropka) Klemens (Klimunt) ze Strzelec Małych giermek (armiger) 1432, kasztelan sandomierski 1438 74(52), 75, 112, 113(65) i przyp., pieczęć z h. Oksza 1413—33 52, 85
- [Wąż Marcin] podsędek drohicki 1569 212 (104)
- Vchanski ob. Uchański
- Vczana ob. Uciana
- Weliczka ob. Wieliczka
- Welikij Nowahorod ob. Nowogród Wielki
- Welutewicz ob. Wołczko Welutewicz
- Wenceslaus, Wenceslaus ob. Waclaw
- wenickij ob. Winnica
- Werboe ob. Wierboje
- Verbunt, Werbuth, Werburth ob. Twerbut
- Werchniacki Jasko poseł woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Werchow ob. Wierzchów
- Werchowskij, z Wierzchowa, Fedor 1569 322
 — Lewko 1569 324(140)
 — Wasilej 1569 322
- Werkolowicz (Werkolowycz) ob. Wojsznar Werkolowicz
- Weszko (Weszco, Veschko) s. Drowmuta bojar litewski 1401 38 i przyp.
- weszwiański ob. Wieszwiany
- Wethle, Wethly ob. Wietły
- Veydimin, Weydymin ob. Widymin
- Weyssenhoff Josef poseł inflancki, deputowany do Konstytucji z W. Ks. Lit. 1791 399
- Węgry (Ungaria)
 król ob. Władysław III król polski
 królowa ob. Elżbieta
- Węgrzy (Ungari) 3(1)
- Węże ob. Kowiesy, Węże
- Węzyk (Wanzik, Wanszik, Wanczyk) ród 54, 70. — pieczęć z herbem Inw. Zamoj. 1413 56
- Wiado (Wóda) w XVI w. pow. Pińsk woj. Brześć Litewski; włość (districtus) przeznaczona przez Witołda dla Zygmunta Kiejstutowicza 1401 35
- Vicentius ob. Wincenty
- Victorinus ob. Wiktoryn
- Widawa (Wydawa, Vydawa) w., pow. i woj. Sieradz: Piotr sędzia sieradzki 1413—34 72(51), 89, 99, pieczęć z h. Awdaniec 84(58)
- Widawski Piotr poseł woj. sieradzkiego 1569 340, pieczęć z h. Awdaniec 335
- Widymin (Wyndimyn, Weydymin, Veydimin) bojar litewski 1401 38 i przyp.
- Wiechetki w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Janow, Andrzeja brat, Jan s. Szczepanow, Jan Wiechetek s. Brykcego 269, Lenart s. Pawłow Mazur 270, Maciej s. Janow, Stanisław s. Brykcego, Zygmunt s. Andrzejow 1569 269
- Wielhor (Wilhor) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Wielhorski
- Wielhorski (Wilhorskij), z Wielhora, Lew i Michajło 1569 322
- Wieliczka (Weliczka) m., pow. Szczyrzyce woj. Kraków 9(11)
- Wieliczko Matusz s. Marcinow ob. Twarogi Lackie
- Wielkopolska (Wielkopolska prowincja, Polonia Maior)
 celnik ob. Rokoszowski Jakub
 deputowany do Konstytucji z Senatu ob. Kwilecki Franciszek
 — poseł poznański ob. Sokolnicki Celestyn
 — poseł zakroczymski ob. Radzicki Jozef starosta ob. z Ostroroga Sędziwój; Pam-powski Ambroży; z Przyłęku Tomko
- Wielkowicz Fiedor Jackowicz burmistrz i poseł m. Wilna 1569 356
- Wielona (wieleński) gród nad Niemnem, Żmudź dzierżawca ob. Dorohostajski Mikołaj Olechnowicz
- Wieluń m., stol. ziemi, woj. Sieradz kasztelan 374; ob. Krzysztoporski Jan pisarz ziemski ob. Gaszyński Mikołaj sędzia ob. Bernard starosta ob. z Kalinowej Wawrzyniec Zarembo; z Kurozwęk Stanisław wojski ob. Masłowski Gabrjel
- Wieniawa, pieczęć z herbem, ob. Dzierzko Andrzej; Leszczyński Rafał; por. Bawola głowa
- Wieniawa I. Bawola głowa, pieczęć z herbem, ob. Konrad starosta kowieński
- Wierboje (Werboe) w., pow. Włodzimierz woj. Wołyń, ob. Rosalskij Michajło
- Wiercienie (Wierczenie) w., z. bielska: Adam s. Jakuba, Adam s. Wawrzyńca, Adam s. Wojciecha, Grzegorz s. Szafrana, Jakub s. Jakuba, Jan s. Feliksa, Jan s. Szymona 245, Jan s. Tomasza 244, Mikołaj s. Jana (dwóch), Paweł s. Jana, Rafał synowiec

- Jana, Sebestjan s. Leonarda, Stanisław s. Jakuba brat Adama 245, Szymon s. Jana 244, Tomasz s. Macieja, Tomasz matka, Wawrzyniec s. Feliksa 1569 245
- Wiercienie w., pow. Drohiczyn: Erazmy s. Maciejow, Jadam, Jakub Bucz. . ., Jakub s. Dominikow, Jakub s. Janow, Jan s. Mikołajow, Jerzy s. Jakubow (dwóch), Lenart s. Maciejow, Łukasz, Łukasz s. Dominikow, Maciej s. Bartoszew Kosiński, Maciej s. Wojciechow, Marcin s. Jakubow, Michał, Piotr s. Łukaszow, Piotr s. Wojciechow, Sobestjan s. Wojciechow, Stanisław s. Jakubow (dwóch), Szymon s. Lenartow, Tomasz s. Szymonow, Walenty s. . . ., Wawrzyniec, Wit s. Janow, . . . Wojciechow 1569 290
- Wiercienie, Zabłotne, wsie, pow. Drohiczyn: Jakub s. Stanisławow, Jan s. Wojciechow, Jerzy s. Stanisławow, Piotr s. Michałow, Stanisław s. Wojciechow, Wawrzyniec, Wojciech s. Pawłow 1569 294
- Wiercieński (Wierziński) Andrzej ob. Wygonowo; — Stanisław ob. Truski
- Wierzbick (Virszbiczsko) w., pow. Lipno z dobrzyńska, ob. Słup Mikołaj
- Wierzbicki (Wirzbicki, Virzbiczki, Virbiezki) Wiktoryn biskup żmudzki, zarazem biskup-nominat łucki, poseł panów rad lit. na sejm kor. w Piotrkowie 1567, biskup łucki 1569 311, 339, 371, 408(94 a), 409(94 b, 94 c), pieczęć z h. Radwan 332
- Wierzbicze (Wirzbice) w., pow. Drohiczyn: Jakub, Jakub s. Stanisławow, Jan Wirzbicki, Lenard Wirzbicki, Maciej s. Jakubow 1569 275
- Wierzbicze (Wirzbice), Skopy, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej Wirzbicki, Stanisław Mleczko 1569 275
- Wierzbiczki ob. Bagienki
- Wierzbowski Jan ob. Tłoczewo, Krasowo
- Wierzchów (Werchow) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Werchowski
- Wierzchucza (Wirzchucza) w., pow. Drohiczyn: Jurgi Hincza 1569 267
- Wieszwiany (wieswieński, weszwieński) koło Telsz, Żmudź
ciwun ob. Ilgowski Iwan
- Wietły (Wethle, Wethly, Wyethle) dobra nad Prypecią, z chełmska, odstąpione Koronie przez Litwę 1432 80, 88, 93, 98 i przyp., 104
- Wigonowski ob. Wygonowski
- Wigunt (Vigunth, Wygunth) albo Aleksander (Alexander) książę kiernowski 1388 18(21), 19(21), 401, pieczęć 18(21)
- Wiktory (Wiktori) ob. Kamieńskie-Wiktory
- Wiktoryn (Victorinus) zbójca 1563 175
- Wilamowski Mikołaj ob. Domanowo
- Wilczekosy, pieczęć z herbem, ob. z Płonian Aleksy (prawdop.)
- Wilczkowiec (Vilezcovicz) ob. Mieczus Wilczkowiec
- Wilhor ob. Wielhor
- Wilhorski ob. Wielhorski
- Wilino ob. Kulesze-Wykno, K.-Podawcze, K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne
- Wilk Jadam ob. Żyry-Bystry
- Wilki ob. Dąbrowa Długa, Wilki
- Wilkija (Vilkiensis) m., nad Niemnem, Żmudź
dzierzawca ob. Hajko Jan; Jan Mikołajowicz
- Wilkolewicz ob. Wojsznar Werkolowicz
- Wilno (Vilna, Wilna, Vylna, Wylna, Wylno, Vilmensis civitas, Wileńskie miasto) stol. W. Ks. Lit. 34(38), 36(38), 41(39), 64, 66 i przyp., 67, 79, 84(57), 87, 92, 96, 102, 105(62), 106(62), 107, 121(73), 126, 130(76), 154(87), 155, 157, 158, 163, 164, 169, 170, 172, 176, 262, 308(137), 331(147), 403; kościoły 64
archidiakon (ardziakon) ob. Patrycy Andrzej
biskup 373(152), 392(170), 394(172, 173); ob. Jakub; Maciej; Mikołaj [z Gorzkowa]; Walerjan [Protasewicz]; Wojciech biskup-koadjutor ob. Kossakowski Korwin Jozef
burmistrz ob. Durnik Franc Stanisławowicz; Opachowski Łukasz; Wielkowiec Fiedor Jackowicz; Zarzecki Zenon
chorąży ob. Dowgiało
ciwun ob. Naruszewicz Stanisław
kasztelan (pan) 67, 320, 373(152); ob. Chodkiewicz Grzegorz (Hrehory) Aleksandrowicz; Chodkiewicz Jan Jeronimowicz; z Holszan Aleksander Jurgiewicz; Minigajło; Ościk albo Krystyn z Kiernowa
kasztelan ob. Chodkiewicz Hieronim
koniuszy ob. Wołczek Jan
mieszczanie 1563 169, 176
pisarz miasta ob. Opachowski Hieronim
poseł miasta ob. Durnik Franc Stanisławowicz; Opachowski Hieronim; Opachowski Łukasz; Wielkowiec Fiedor Jackowicz; Zarzecki Zenon
poseł województwa ob. Gedrojé Malcher Matuszowicz
poseł województwa i powiatu ob. Świrski Jan Bolesławowicz
starosta ob. Hanulo; Moniwid

- Wilno: wojewoda 67, 373(152); ob. Chodkiewicz Krzysztof; Dowgird Jan; Gasztołd; Moniwid; Radziwiłł Mikołaj [Czarny]; Radziwiłł Mikołaj [Rudy]; Radziwiłłowicz Mikołaj
wojewodzie ob. Radziwiłł Mikołaj Krzysztof
wojewodzie 1569 327
- Wilkomierz (Wylkomiriensis) m., nad rz. Świętą, woj. Wilno
poseł powiatu ob. Kończka Mikołaj; Razmusowicz Krzysztof
starosta (dzierżawca) ob. Montygajło
- Wincenty (Vicentius, Vincencius, Vincentius, Uicencz) arcybiskup gnieźnieński i prymas [Kot] 1437—38 109, 112, pieczęć z h. Doliwa 108(64)
— biskup płocki 1499—1501 121(73), 136, pieczęć z h. Nowina (z tytuł. biskupa płockiego i podkanclerzego) 134(79)
— ob. Granowo (kasztelan nakielski); Szamotuły
- Winna w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Stanisławow, Jakub s. Janow, Jakub s. Pawłow, Jan s. Maciejow synowiec Stanisława, Jan s. Pawłow, Jan Wojciechow 276, Jan s. Wojciechow 269, Kristof s. Stanisławow 276, Lenart Marcinow Wiński 274, Lenart s. Urbanow, Łukasz s. Mikołajow, Maciej s. Jagustynow, Maciej s. Stanisławow 276, Marek Ciborow 274, Marek s. Piotrow 276, Michał s. Stanisławow 274, Michał Wojciechow, Mikołaj s. Stanisławow, Piotr s. Jurkow, Roslan s. Stanisławow, Stanisław, Stanisław s. Marcinow 276, Stanisław Wiński 269, Stanisław s. Wojciechow, Szczęsny s. Jagostynow, Wojciech s. Mikołajow, Wojciech s. Stanisławow, Zacharjasz s. Mikołajow 1569 276
- Winna-Kryszczki (Kryszczki) w., pow. Drohiczyn: Dorota żona Markowa, Jakub s. Janow 285, Jan s. Mikołajow 284, Jerzy s. Mikołajow, Maciej s. Janow 285, Paweł s. Andrzejow 284/5, Paweł s. Andrzejow, Paweł s. Grzegorzow 285, Piotr Wiński s. Maciejow, Serafin s. Maciejow 284, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Stanisławow 285, Stanisław s. Wojciechow 284, Szczęsny s. Mikołajow 285, Tomasz s. Mikołajow 284, Wojciech s. Andrzejow 1569 285
- Winna ob. Koce-Borowe, Winna
- Winnica (wenickij) m. i zamek, stol. pow. woj. Braclaw 321(139); powiat 320
- Winnica: mieszczenie (poddani JMci miasta winnickiego) 1569 320
pisarz grodzki ob. Tomkowicz Aleksy
pisarz ziemski ob. Kordysz Filion
podkomorzy ziemski ob. Deszkowski Siemien Wasilewicz
podsędek ziemski ob. Sadowski Andrzej
podstarości ob. Sowin Borys Iwanowicz
sędzia grodzki ob. Krasnosielski Roman
starosta ob. Korecki Bohusz
wojski ob. Piatniczański Misko
wójt miasta ob. Siewrukowicz Borys
żydzi 1569 320
- Winski Szymon ob. Koce-Borowe, Winna
- Wipichi ob. Wypychy
- Virbiezki ob. Wierzbicki
- Vircoleuciz, Vircoleuciz, Virkolowicz, Wirkolowicz ob. Wojsznar Werkolowicz
- Wirowo w., pow. Drohiczyn: Lenart s. Piotrow, ... s. Sebestjanow 1569 295
- Wirowski Zygmunt ob. Kamianka Lacka
- Virszbiezco ob. Wierzbicki
- Wirzbiece ob. Wierzbicze
- Wirzbicki Lenart s. Pawłow ob. Karskie, Trebzyce
- Wirzbicki, Virzbiezki ob. Wierzbicki
- Wirzchucza ob. Wierzchucza
- Wirzikowski ob. Wyrzykowski
- Vischigirdonis ob. Dowojna Wyszgerdowicz de Viscow ob. Tuliszków
- Wiślica (Wislicia, Wislica) m. pow., woj. Sandomierz 30(33), 31
kasztelan 374; ob. Firlej Mikołaj z Dąbrowicy; Klemens; z Korytnicy Florjan; Mielecki Sebestjan; z Rozprzy Mikołaj; Rpisheca Piotr; Szafranec Piotr z Pieskowej Skały
- Wiśnicz (Wisnicze, Wissnicze, Wyssnicze, Wyssnyce, Vyssnyce) w., pow. Szczyrzyce woj. Kraków, ob. Barzy Stanisław; [Kmita] Mikołaj kasztelan przemyski; Kmita Piotr; Kmita Stanisław
- Wiśniewieccy kniazie 1569 213(104)
- Wiśniewiecka (Wiszneweckaja) Aleksandrowa kniahini 1569 326
— Katerina Skorutjanka kniahini 1569 326
- Wiśniewiecki (Wiszneweckij, Wiszneweckij) Aleksandr 1569 327
— Andrzej (Andrej) Iwanowicz kniaz, kasztelan wołyński (łucki) 1569 213(104), 327, 339
— Michajło kniaz, starosta czerkaski i kaniowski 1569 327
- Wiśniewieckich (Visniowiense) Archiwum 110 (65)

- Wissegerd, Vissigerd, Wissigert, Wissygert ob. Wyszegerd
- Vissigin, Wissigin, Vissigyn ob. Wyszygin
- Wissnicze ob. Wiśnicz
- Wissoczki ob. Wysocki
- Wissomierze ob. Wyszomierz
- Wiszenska parafja ob. Wyszonki
- Wiszenski ob. Wyszeński
- Wiszki ob. Wyszki
- Wiszkowska parafja ob. Wyszki
- Wiszkowski ob. Wyszkowski
- Wisznieweckaja ob. Wiśniewiecka
- Wisznieweckij, Wisznieweckij ob. Wiśniewiecki
- Wiszonki ob. Wyszonki
- Wiszonki Wipichi ob. Wyszonki-Wypychy
- Wiszowathe ob. Wyszowate
- Wiszowathi ob. Wyszowaty
- Wiszynga ob. Wyszygin
- Witawa w., pow. Winnica woj. Braclaw, ob. Żytyński Wasili
- Witawdus ob. Witold
- Witebsk (Vitebscensis, Viteblensis) m., stol. woj. horodniczy ob. Kisiel Andrzej kasztelan 374; ob. Pac Paweł podsędek ob. Hurko Tymofiej; poseł województwa ob. Hurko Tymofiej; Kisiel Andrzej poseł ziemi ob. Sowka Iwan wojewoda 374; ob. Zbaraski Stefan Korybutowicz wojewodzie ob. Kiszka Jan wojewodzina ob. Kiszczyna Radziwiłłówna Anna
- Vitelius ob. Ciołek Erazm
- Witold (Vitoldus, Witoldus, Witholdus, Witold, Witolt, Witołt, Witawdus, Withawdus, Vitowdus, Vitovdus, Vitoudus, Vittowdus, Vitowd, Witowd, Witowdus, Witowt, Vituldus, Wytawdus, Wythowd, Wytoldus, Wytolt, Vytowdus, Wytowdus) albo Aleksander (Alexander, Allexander) książę litewski, grodzieński, trocki i łucki, wielki książę litewski i pan Rusi 1385—1413 3(1), 5(4), 6(8), 8(11), 18(21), 19(21), 26(29), 27(30), 28(30, 31), 32, 33(36), 34(38), 35, 36(39), 37, 39 i przyp., 40 i przyp., 41(39, 40), 42(40), 43(41, 42), 44(43), 45, 46, 47(44, 45), 48(45, 46), 49(46, 47), 50(48), 53, 54, 57—62, 66—69, 73, 74(53), 79, 80, 87 i przyp., 88 i przyp., 92, 93, 97, 98, 103, 104, 107, 119(70), 122, 126, 128, 149(84), 150, 161—163, 171, 172, 181, 221, 400, 401(28 a), 402, pieczęć 26(29), 34(38, opis Naruszewicza), 48(46), 60, 150 (opis w dokum. z r. 1502)
- Witwiński Wawros s. Michała ob. Warpiechy
- Witwinskij Bartosz szlachcic z pow. włodzi-mierskiego 1569 327
- Wiwieriski w., z. bielska¹: Andrzej s. Leonarda 1569 262
- Wizna (wiski) m. pow., woj. Mazowsze kasztelan 374; ob. Ilowski Andrzej
- Vknetowicz ob. Dewknetowicz
- Wladimiria ob. Włodzimierz (Wołyński)
- Wladimirowicz, Wlodimirowicz ob. Andrzej Wołodymirowicz; Iwan Wołodymirowicz
- Wladislavia ob. Włocławek
- Wladislavia (Iunivladislavia) ob. Inowrocław
- Wlodco, Wlodko ob. Włodko
- Vlodimirus, Wlodimirus ob. Włodzimierz
- Wloszczowa ob. Włoszczowa
- Wlosthi ob. Topczewo, Brzeźnica Włosty, Brzozowo, Topczewo-Słaczyno; Włosty
- Władisławlew oberprokurator 1866 352
- Władysław (Vladislaus, Wladislaus, Ladislaus, Władisław, Władzisław, Wołodisław) III syn króla Władysława 1432—34, król polski, wielki książę litewski i pan ruski i t. d., król węgierski 1437—40 79, 80, 81(55), 83, 87, 89, 90(59), 92, 93, 94(59), 97, 98, 103, 104, 106(62, 63), 107, 108(63), 109, 110(64, 65), 111 i przyp., 112, 113(66), 114(66, 67), 115 (67), 194, 198, 302, pieczęć 110(65), 114(67) — IV król polski 1647—396, 397(175, 176), pieczęć 395(175) — ob. Kaza; Oporów (podkanclerzy Król. Pol., następnie biskup włocławski)
- Jagiello (Jagalo, Jagallo, Jagal, Jageylo, Jagelo, Jagello, Jagello, Jagiello, Iagiello, Jagiello) wielki książę litewski, pan Rusi 1385—86, król polski, w. książę litewski, ruski i t. d. 1386—1434 1, 2, 3(2), 4(2, 3), 5(4, 5), 6(6, 7, 8), 7(9), 8(11), 9(11, 12), 10(13), 11(13, 14), 12(15), 13(16), 14(17, 18), 15—17, 18(20), 19(21), 20 (22), 21(23, 24), 22(24), 23(25), 24(26, 27), 25(27, 28), 26(29), 27(29), 28(30), 29(32), 30(32, 33), 31, 32, 33(36), 34 (38), 35, 36(38, 39), 37—40, 42(40, 41), 43(42), 44(43), 45, 46, 47(44, 45), 48 (45, 46), 49(46, 47), 50(48), 53, 54, 57—64, 66, 67, 68 i przyp., 69, 73, 75, 76, 78—80, 81(55), 82(56), 83, 84 (57), 85—89, 90(59), 91—93, 94(59), 95—99, 102—104, 107, 109, 111, 112, 114(66, 67), 115(67), 119(70), 122, 126, 128 i przyp., 149(84), 150, 153, 161—

¹ Wsi takiej nie podaje Słownik Geogr., ani Źródła Dziejowe.

- 163, 171, 172, 177, 181, 182, 194, 198, 221 i przyp., 302, 310, 312, 400—402, pieczęć 9(12), 60, 84(58), 85, 94 (60), 150 (opis w dok. z r. 1502)
- Włocławek (Wladislavia) m., stol. biskupia, pow. i woj. Brześć Kujawski
biskup (włocławski i kujawski) 373(152); ob. Jan [Kropidło]; Jan [Szafraniec]; Karnkowski Stanisław; z Kurozwęk Krzesław; Mikołaj; z Oporowa Władysław; Wolski Mikołaj
- biskup-elekt ob. z Oporowa Władysław
dziekan ob. z Łaska Jan
kleryk ob. z Kroszyna Andrzej
prepozyt ob. z Lubrańca Andrzej
scholastyk ob. Górski Wojciech
- Włodki w., pow. Drohiczyn: Szyman Świderek, Szyman Wojciech s. Stanisławow, Walenty Włodek s. Stanisławow, Wojciech Świderek 1569 271
- Włodko (Włodko, Włodeo) cześnik krakowski 1385, starosta lubelski 1386 ob. Charbinowice
- Włodkowicz ob. Wołodkowicz
- Włodzimierz (Wladimiria, Włodzimierz, Wołodimer) m. i gród, zamek, stol. pow., woj. Wołyń 80, 88, 93, 97, 104, 306, 325 (142), 326, 327, 328(142); powiat 213 (104), 323, 325(142), 326, 327, 329 (144)
- biskup ob. Grzegorz
burmistrz ob. Andrej
cechmistrz ob. Bendjucha Olekszij cechmistrz ciesielski; Iwan cechmistrz krawiecki; Trochim cechmistrz kowalski; Wanjuta cechmistrz rzeźnicki
horodniczy ob. Zahorowski Wasilej
książę ob. Fiedor Lubartowicz
ławnik (prисяжник) miejski ob. Fedor; Iwan cechmistrz krawiecki; Los Iwan; Mordaczewicz Semen; Semenowicz Misko; Woronowicz Ilko
- marszałek ziemski 1569 213(104); ob. Kierdej Olizar
pisarz grodzki ob. Wasilewicz Jakim
pisarz miejski ob. Andrejanowicz Adam
pisarz powiatu ob. Butetycki Fedor Sołtan
poborca powiatu ob. Iwanicki Ławryn
podkomorzy ob. Siemaszko Aleksander
podsędek ziemski 1569 213(104)
podstarości ob. Pawłowicz Michajło
posłowie ziemscy dwaj 1569 213(104)
radca miejski ob. Kaplja Wasilej
radca stary miejski ob. Wasilewicz Kurilo
sędzia grodzki ob. Kałuszowskij Iwan Petrowicz
- Włodzimierz: sędzia ziemski ob. Chobołtowski
Bohdan Kostiuszko
starosta ob. Ostrogski Konstanty Bazyli
Konstantynowic
wojski ob. Hulewicz Wasil
wójt miasta ob. Dubnieckij Michajło
woźny powiatu ob. Czuwat Chaccko; Letinskij Iwan; Oranski Tichno Andreewicz
- Włodzimierz (Wlodimirus, Wlodimirus) [s. Olgierda] książę kijowski 1388 - 94 21(23), 32
- Włosty (Wlosthi) w., z. bielska par. dąbrowska: Abraham s. Wojciecha, Adam s. Marcina, Andrzej s. Mikołaja, Baltizar, Baltizar s. Abrahama, Jakub s. Jana, Jan s. Mikołaja (dwóch), Kaspra zmarł. synowie, Maciej s. Jana (trzech), Maciej s. Stanisława, Maciej s. Wojciecha, Marcin Zaleski, Mikołaj s. Andrzeja, Salomon s. Mikołaja, Stanisław, Stanisław s. Grzegorza, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Mikołaja, Wojciech s. Marka, Wojciech s. Mikołaja 1569 242
- Włosty (Wlosthi) w., z. bielska par. topczewska: Andrzej s. Wawrzyńca, Jan s. Pawła, Maciej s. Szymona, Marcin s. Grzegorza, Stanisław s. Szymona 1569 239
- Włosty (Wlosthi) w., z. bielska par. wyszyńska: Andrzej s. Stanisława, Baltizar s. Jana, Bartłomiej s. Mikołaja, Grzegorz s. Michała, Jan, Jozef s. Jakuba, Jozef s. Michała, Marek s. Stanisława, Stefan s. Jana, Tomasz s. Stefana 1569 237
- ob. Topczewo, Brzeźnica, Włosty, Brzozowo, Topczewo-Słaczyno
- Włoszczowa (Wloszczowa) prawdop.: w., pow. Chęciny woj. Sandomierz: Piotr kasztelan dobrzyński 1413 71 i przyp.
- Wnory (Wnori) w., z. bielska: Andrzej s. Jana, Augustyn s. Wawrzyńca, Baltizar s. Mikołaja, Baltizar s. Rafała, Daniel s. Szymona, Franciszek s. Jakuba (dwóch), Jakub s. Jana, Jakub s. Macieja, Jakub s. Mikołaja, Jan s. Jakuba, Jan s. Macieja (dwóch), Jan s. Pawła, Jan s. Piotra, Jan s. Stanisława, Jan s. Szymona, Jozef s. Macieja brat Jana, Jozef s. Mikołaja, Jozef s. Stefana, Kasper s. Pawła, Maciej, Maciej s. Augustyna, Maciej s. Jakuba, Maciej s. Stanisława, Marcin s. Jana, Marcin s. Stanisława, Mateusz s. Grzegorza, Mateusz s. Pawła, Mateusz s. Rafała, Paweł s. Jozefa, Piotr s. Stanisława, Piotr s. Wojciecha, Stanisław s. Bartłomieja, Stanisław s. Pa-

- wła, Stanisław s. Stanisława, Stanisław s. Szymona, Stanisław s. Zygmunta, Walenty s. Piotra, Wawrzyniec s. Adama 254, Wiesław (Vieslaus) s. Zygmunta dzierżawca wsi Kulesze-Wykno, K.-Podawcze, K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne 257, Wincenty s. Piotra, Zygmunt s. Stanisława 1569 254
- Wnuczek Jan szlachcic z z. bielskiej 1569 297(133)
- Wóda ob. Wiado
- Woda (Voda) Piotr ob. Szczekociny
- Wodyńska Katarzyna, Wodyński Jan ob. Międzyłęś, Krzeslin
- Wohyń (Wogiń, Woin) m., pow. i woj. Brześć Litewski 189(95), 190, 192
- Woiciechi ob. Wojciechy
- Woience ob. Wojence
- Woitowicz ob. Semen Woitowicz
- Woinasz Bazar ob. Bagienki
- Woinew ob. Wojna (Gedrojć)
- Woini ob. Wojny
- Voinic ob. Wojnicz
- Woino ob. Wojno
- Voischyund ob. Wojszywid
- Woislawi Poroslia ob. Porośl-Wojsławy
- Woissym ob. Wojsym
- Wojsznar ob. Wojsznar
- Wojciech (Woythco, Albertus) biskup poznański 1401—03, biskup krakowski i kanclerz Król. Pol. 1413, arcybiskup gnieźnieński 1432—34 46, 48(45), 71, 72(51), 73, 74(52, 53), 75, 88, 98, pieczęć z h. Jastrzębiec 51, 72/3, 74(53, opis), 84(58), 94(60)
- biskup wileński 1499—1501, poseł Aleksandra i panów lit. na sejm w Piotrkowie 1501 120, 127, 131(77), 133, 140, 141, 144, 146, pieczęć z h. Bawola głowa 126, 139
- Janowicz (Janowicz) chorąży wielkoksiążęcy, starosta, marszałek i dzierżawca kowieński 1499 128
- s. Mar... z Ger... 1569 264
- sędzia sandomierski 1401 46
- ob. Bnin; Gasztołd; Górski; Kłoczek; Kościół (kasztelan brzesko-kujawski); Kuczuk; Malski; Sprowa; Wszeradowo (kasztelan kamieński)
- Wojciechy (Woiciechi) w., z. bielska: Andrzej s. Mikołaja, Florjan s. Leonarda, Jan s. Jerzego, Maciej s. Piotra, Michał s. Abrahama, Paweł s. Mikołaja, Sebestjan s. Mikołaja 1569 237
- Wojciechy-Wyszonki (Woiciechi Wyszonki) w., z. bielska: Andrzej s. Pawła 1569 331(147)
- Wojciechy, Żochy (Woiciechi i Zoehi) wsie, z. bielska: Marcin s. Macieja 1569 237
- Wojdat (Woydatus) [Kiejstutowicz] książę, brat Witolda 1401 35
- Wojdyło (Woydilo, Woydyło, Voydzilo, Woydzillo, Voydzylo, Woydzilo, Mojdyło, Moydilo) Kuszulowicz (Koszyłowicz, Kussulowicz, Kussulonicz, Kusolowicz, Cossilowicz, Cossilovycz, Cussolowicz, Cuszolowicz, Cuszolowicz, Kissyłowicz) bojar litewski przyjęty do rodu Biała (Trzaska) 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Wojence (Woience) w., z. bielska: Andrzej Rusthek, Feliks Bartłomiej s. Bartłomieja, Gaweł (Galus) s. Mikołaja brat Pawła, Jakub Piotrowski, Maciej woźny ziemski, Paweł s. Mikołaja, Trojan s. Jana Osmolski, Walenty s. podsędka 1569 245
- Wojewódki (Wojewodki) w., pow. Drohiczyn: Jan s. Michałow woźny ziemski, Lenart s. Michałow, Stanisław s. Szymanow 1569 274
- Wojewódki (Wojewodki)-Panki w., pow. Drohiczyn: Jakub s. Walentego, Jan s. Wawrzyńcow, Jur s. Janow brat Marcina, Marcin s. Janow, Walenty s. Janow, Wawrzyniec 1569 268
- Wojewódki (Wojewodki)-Panki, Przewózki (Przywoski) wsie, pow. Drohiczyn: Jadam s. Andrzejow brat Pawła, Jan s. Andrzejow, Marcin s. Andrzejow brat Pawła, Paweł s. Andrzejow 1569 268
- Wojewódki (Wojewodki) Wielkie w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Jakubow 269, Jakub s. Andrzejow, Jan s. Bartoszow, Jan s. Stanisławow, Jurgi s. Wojciechow, Klimont s. Mikołajow, Kristof s. Andrzejow 268, Maciej s. Bartoszow, Marcin Kociołek 269, Mikołaj Miziołkowicz 268, Piotr s. Markow 269, Stanisław s. Andrzejow, Stanisław Gołocki, Stanisław Solka 268, Szczepan s. Mikołajow 269, Szczęsny s. Jakubow, Szyman s. Markow, Szyman s. Piotrow, Szymon Księdzowicz, Wojciech s. Markow 1569 268
- Wojna (Woynus) dzierżawca kiernowski (może identyczny z Gedrojciem Wojną) 1434 105(61), pieczęć (włas. Montygajła star. wilkomierskiego, użyta prawdop. przez Wojnę) 101
- (Voyna) Fineleyewycz (Fingeleyewycz) bojar litewski 1501 148
- Wawrzyniec (Lawryn) podskarbi nadworny W. Ks. Lit., pisarz JKMci, dzierżawca krasnicki i kwasowski 1569 355

- Wojna (Woynus, Woinew) ob. Gedrojć
- Wojnicz (Voinic) m., pow. Sącz woj. Kraków kasztelan 374; ob. z Kobylan Domarat; z Michałowa Mikołaj; Mielecki Mikołaj; z Oleśnicy Dobiesław; Tarnowski Jan Krzysztof; z Tęczyna Andrzej
- Wojniczъ Fedor szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 327
- Wojno (Woino) Jan komornik ziemski bielski ob. Wojny
- (Voyno) klucznik (claviger) brzesko-litewski 1501 148
- Wojnowo ob. Skolimowo-Wojnowo
- Wojny (Woini) w., z. bielska: Adam s. Erazma, Andrzej s. Andrzeja, Erazm, Florjan s. Piotra Bakalarzowicz, Jakub s. Jana 241, Jakuba zmarł. synowie 242, Jan s. Jakuba (dwóch), Jan Wojno (Woino) komornik ziemski bielski, Jerzy s. Jakuba, Jerzy s. Jana 241, Jerzego zmarł. synowie 242, Kasper s. Roslana, »Kilianus« s. zmarł. Stanisława i Zofji, Klemens s. Jakuba, Maciej s. Jana (dwóch), Maciej s. Leonarda 241, Maciej Piotrasz 242, Marcin s. Andrzeja, Mikołaj, Mikołaj s. Jana, Paweł s. Andrzeja, Piotr s. Piotra, Roslan 241, Stanisław s. Jerzego 243, Stanisław Starczewski 241, Tomasz s. Dobrogosta 242, Tomasz s. zmarł. Stanisława i Zofji, Walerjan s. Erazma, Wawrzyniec s. Roslana 241, Wojciech Szubicz 242, Zofja została po Stanisławie, Zygmunt s. Jakuba 1569 241
- Wojny, Połazie (Woini Pulazie) wsie, z. bielska: Stanisław s. Jakuba 1569 241
- Wojny (Woini) ob. Osze, Wojny
- Wojśławy ob. Porośl-Wojśławy
- Wojsym (Woysym, Woyszyn, Wojszym, Woissym, Woyschin, Woyschim, Woysim, Woyszyn, Voysehin) Danejkowicz (Daneycouicz, Danyeykovicz, Danczykovicz, Danczycouicz, Denejkowicz, Damenkowicz, Damenkowycz) bojar litewski przyjęty do rodu Janina 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Wojsznar (Woisznar, Voysznar, Voyssnar, Woyznar, Woysnar, Voyschnar) Werkolowicz (Werkolowycz, Wirkolowicz, Virkolowicz, Vircolewicz, Vircoleuicz, Vyrkolowycz, Wilkolowicz, Wylkolowicz) bojar litewski przyjęty do rodu Kot morski 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp., pieczęć z h. Kot morski 52
- Wojszywid (Woyschiwid, Wojszyund, Voischiund) bojar litewski ojciec Rodwiła 1401 38 i przyp.
- Wojteszkowicz Wasil mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Wojtkowice, Glinna Starawieś, wsie, pow. Drohiczyn: Jakub s. Stanisławow, Jan s. . . ., Maciej s. Janow, Maciej s. Wojciechow, Ostafiej s. Maciejow, Paweł s. Jakubow, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Kristofow, Stanisław Wojtkowski s. Wojciechow, Szczęsny s. Janow, Szczęsny s. Marcinow 1569 277
- Wojtkowice Starawieś w., pow. Drohiczyn: Aleksy pasierb Jana Koca, Andrzej s. Michałow, Barbara żona Michała Tymieńskiego, Bartosz s. Lodwikow, Jakub s. Mikołajow (dwóch), Jan s. Bartoszow, Jan Koc (Kocz), Jan s. Stanisławow, Jan s. Tofilow, Maciej s. Bartoszow, Maciej pasierb Jana Koca, Maciej s. Szczęsnego, Michał Tymieński, Prokop s. Jakubow, Sebestjan s. Mikołajow, Sebestjan s. Stanisławow, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław Szostak, Wojciech s. Jakubow, Wojciech s. Mikołajow, Wojciech s. Piotrow, Zacharjasz Cholewa, Zofja żona Stanisława Szostaka 1569 268
- Wojutinskij, z Wojutyna, Hawriło i Semen 1569 322
- Wojutyn (Wojutin) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Wojutinskij
- Wola ob. Długie, Wola, Dybowo; Truskolasy-Wola
- Wola Markowska ob. Markowo, Wola Markowska
- Wolczco, Wolczco, Wolczko, Wolczko ob. Wolczko
- Wolczhko ob. Wolczko Tonsowtowicz; Wolczko Welutewicz
- Volhinia, Wolhinia, Volhynia ob. Wołyń
- Wolimuntowicz (Wolimvntowycz) ob. Jawnus Wolimuntowicz
- (Volimuntonis, Wolimuthawicz) ob. Kieżgajło Wolimuntowicz
- (Volimontonis) ob. Rumbold Wolimuntowicz
- ob. Sadywój Wolimuntowicz
- Volinia, Wolinia ob. Wołyń
- Woliszowicz Andrzej ob. Momotki
- Wólka ob. Święcko, Wólka
- Volkovigzko ob. Wołkowysk
- Wolochko ob. Wolczko Tawtiginonis
- Wolodimirowicz ob. Aleksander albo Olelko Wołodymirowicz; Iwan Wołodymirowicz
- Wolodkowicz, Wolotkowicz, Volothkovicz, Volothkowie ob. Wołodkowicz
- wolpiński ob. Wołpa

- Wolski (Volski) Mikołaj biskup wrocławski (kujawski), poseł senatu pol. na sejm lit. w Bielsku 1564 178, pieczęć z h. Połukoza 1566 405
- Wojciech komisarz JKMcI do odbierania przysięgi woj. braclawskiego 1569 319 (139)
- Zygmunt kasztelan czerski, starosta warszawski 1569 206, 226, 307, 318, 340, 372, pieczęć z h. Połukoza 333
- [Wolski Stanisław kasztelan sandomierski], pieczęć z h. Połukoza 1566 405
- Volsko, Wolsko ob. Wołczko Rokutowicz
- Wolumuntowicz, Wolymunthowicz ob. Sudywój Wolimuntowicz
- Wolymuntonis ob. Kieżgajło Wolimuntowicz; Rumbold Wolimuntowicz
- Wołczek Jan koniuszy wileński i podkoniuszy ziemski (wileński), dzierżawca w Wasiliskach, marszałek JKMcI w W. Ks. Lit. 1569 355, pieczęć z h. Wadwicz (Jana albo Stanisława W.) 349, 350, 353
- Stanisław Juchnowicz, pieczęć z h. Wadwicz (Jana albo Stanisława W.) 1569 349, 350, 353
- Wołczko (Wolczco de r...cz), pieczęć z h. Bylina 1413 52/3
- karaim łucki 1569 324(140)
- (Wolezko, Volczco, Wolczco, Wolczko, Volsko, Wolsko) Rokutowicz (Rocuthowicz, Rokutouicz, Rukuthowicz, Kochutowicz, Kochuthowycz, Kocuthonicz, Kokuthowicz, Kokuczewicz) bojar litewski przyjęty do rodu Działosza 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- (Wolczco, Volczko, Wołocko) brat Romana Mileiconis, bojar litewski 1401 38
- (Wolochko, Wołoczko) Tawtiginonis (Kawotmonow, Cauothmonis, Cavothmonis) bojar litewski 1401 38 i przyp.
- (Wolezhko, Wolczko) Tonsowtowicz (Conschowtowicz, Konschotowicz) bojar litewski 1401 38 i przyp.
- (Wolezhko, Wolczko, Volczko) Welutewicz albo Vtrwicz (Vtrvicz) bojar litewski 1401 38 i przyp.
- (Volczko, Wolczco, Wolczko) ob. Kulwa Wołczko
- Wołczyn w., pow. i woj. Brześć Litewski, ob. Wołoczyno
- Wołk Haczko ob. Putkowice Nadolne
- Wołkowice (wołkowyjskie imienie) woj. Braclaw, dobra Sowina Borysa 1569 319 (139)
- Wołkowysk (Volkovigzko, Volkoviensis) m. pow., woj. Nowogródek 4(2)
- Wołkowysk: chorąży ob. Puksza Jeronim dzierżawca ob. Kuczuk Wojciech poseł powiatu ob. Puksza Jeronim; Skrobott Piotr starosta ob. Tyszkiewicz Jerzy Wasylewicz
- Wołowicz ob. Wołowicz
- Wołocko ob. Wołczko brat Romana Mileiconis
- Wołoczko ob. Wołczko Tawtiginonis
- Wołoczyno, może: Wołczyn w., pow. i woj. Brześć Litewski (z mylnego rejestru Daniłowicza) 73
- Wołodimer ob. Włodzimierz (Wołyński)
- Wołodirowicz ob. Iwan Wołodymirowicz
- Wołodisław ob. Władysław
- Wołodkowiec (Wołotkowiec, Wołodkowiec, Wołotkowiec, Volothkowiec, Volothkowie, Włodkowiec) Mikołaj poseł z żmudzkiej 1563—64 156, 182
- Niekrasz (Nyecrasch, Neksasch) starosta, marszałek i dzierżawca w Bielicy 1499 128 i przyp.
- Wołodymirowicz ob. Aleksander albo Olelko Wołodymirowicz; Andrzej Wołodymirowicz; Iwan Wołodymirowicz
- Wołosi (Valachi) 173, 406(94a)
- Wołowicz (Wołowicz, Wołowicz) Benedykt sędzia ziemski ks. żmudzkiego, starosta linkowski 1784 365
- Eustachy (Ostafiej) podkanclerzy W. Ks. Lit., starosta brzesko-litewski i kobryński 1567—69, marszałek nadworny, poseł panów rad lit. na sejm kor. w Piotrkowie 1567, kasztelan trocki 1569 355, 371, 407, 409(94b, 94c), pieczęć z h. Bogorja, Bogorja i Korczak 348, 353, 412(94f)
- Grzegorz (Hrehory) kasztelan nowogrodzki, starosta słonimski 1569 355, 372, pieczęć z h. Bogorja 1567—69 349, 353, 413
- Marian pisarz trybunalski 1643 393
- Wołpa (wołpiński, wołpieński) m., pow. Wołkowysk woj. Nowogródek starosta ob. Łęcki Łukasz
- Wołymontów ob. Kieżgajło Wolimuntowicz; Rumbold Wolimuntowicz
- Wołyń (Volinia, Wolinia, Volhinia, Wolhinia, Volhynia, Wołyńskoja zemlja) ziemia i województwo 12(15), 91, 193—195, 208, 209(99), 210, 211(101), 212(103, 104), 214(105), 233(129), 234(129), 235, 297(134), 298, 299, 300(136), 301—306, 310, 320, 321(140), 323, 325(142), 327, 328(142), 381, 384(160), 387(165); w tyt. królów polskich — passim
- chorąży (wołyński, łucki) ob. Hulewicz Hrehorej

- Wołyń: kasztelan (wołyński, łucki) 374; ob. Wiśniewiecki Andrzej
kasztelanowa ob. Kosińska Michajłowaja
marszałek z wołyńskiej ob. Ostrogski Konstanty Bazyli Konstantynowie
poseł (posłowie) województwa 1569 211 (101); ob. Bokij Hawryło; Chobolowski Bohdan Kostiuszko; Hulewicz Wasil; Kierdej Olizar; Kuniewski Andrzej; Siemaszko Aleksander
poseł (posłowie) ziemi 1570 384(160); ob. Maliński Jelan
starostowie 1569 212(103)
wojewoda 373(152); ob. Czartoryski Aleksander Fedorowicz
Woniaczyn, pow. Winnica woj. Braclaw 320
Woredko (Woretko) Jan sędzia grodzki żydaczowski, poseł woj. ruskiego 1569 341
Worobijowce, woj. Braclaw, w. w połowie Koszki Andreja 1569 320
Worona (Vorona) Juchno bojar litewski 1501 148
Woronie (Woranie) w., z. bielska: dzierżawca Sinowicz Piotr 1569 300(135)
Woronowicz Ilko ławnik m. Włodzimierza 1569 328(142)
Woropaj Fiedor poseł pow. orszańskiego 1569 356, pieczęć z h. Nałęcz 352, 354
Wostoltowicz ob. Kieżgajło Wolimuntowicz
Woszczatinskij Iwan Obuchowicz szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
Woydatus ob. Wojdat
Woydilo, Woydylo, Voydzilo, Woydzilo, Woydzillo, Voydzylo ob. Wojdyło
Voyna ob. Wojna Fineleyewycz
Woynad Ruschylowic (Rwsilowicz, Ruschilowicz) bojar litewski 1401 37, 38 i przyp.
Woynis (Woynysch) bojar litewski 1401 38
Voyno ob. Wojno
Woynus ob. Wojna dzierżawca kiernowski; Wojna (Gedrojé)
Woyschiwid, Woyszyund ob. Wojszywid
Voyschnar, Woysnar, Voyssnar, Woysnar, Voysznar ob. Wojsznar
Woysim, Woyschim, Woyschin, Voyselim, Woysym, Voyszyn, Woyszyn ob. Wojsym
Woytheo ob. Wojciech
Wrđycz (Vrdzych, Wrdzych) bojar litewski 1401 38 i przyp.
Wróble (Wroble) w., z. bielska par. kuleska: Jan s. Mojżesza (Moysi) 256, Jan s. Stefana, Jozef s. Jana, Jozef s. Stanisława 257, Maciej s. Pawła 256, Mikołaj s. Jana 257, Paweł s. Jakuba, Wojciech s. Marcina 1569 256
Wróble (Wroble) w., z. bielska par. suraska: Krzysztof s. Bolesława, Maciej s. Bolesława, Piotr s. Jakuba dzierżawca w Gąsówce, Stanisław s. Bolesława 1569 259
Wróblew l. Wróblów (Wroblow): 1) Wróblew w., pow. i woj. Łęczyca, lub 2) Wróblów w., pow. i woj. Sieradz: Andrzej podsędek łęczycki 1434 99
Wrocimowice (Wrocimowicze, Wrocimow, Wrocymow, Wrocymowo, Wrocimowo) w., pow. i woj. Kraków: Marcin chorąży krakowski 1413—34 71, 72(51) i przyp., 99, pieczęć z h. Połukoza (prawdop. Marcina) 95
Wroczenie w., z. bielska: Franciszek zięć Wawrzyńca, Grzegorz s. Konrada, Jan s. Konrada, Jan s. Macieja, Jozef s. Jana, Piotr s. Mikołaja (dwóch), Sebestjan s. Macieja, Stanisław s. Konrada, Tyburcy (Tiburtius) s. Macieja, Wawrzyniec s. Mikołaja 1569 262
Wroczenie ob. Wyszowate, Wroczenie
Wrona Michajło poseł woj. trockiego 1569 356, pieczęć 350, 351, 354
Wronowicki Łasko Michajło szlachcic z pow. winnickiego 1569 320
Wrzeszcz Jan i Mikołaj ob. Bujaly
Wrzoski w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Abrahamow, Andrzej s. Stanisławow, Dorota została po Walentym, Jadam s. Stanisławow, Jakub s. Janow (dwóch), Jakub s. Maciejow, Jakub s. Stanisławow (dwóch), Jan s. Abrahamow, Jan s. Jabramow, Jan s. Maciejow, Jeronim s. Stanisławow, Jędrzej s. Janow, Katarzyna została po Szczęsnem, Maciej s. Marcinow, Marcin s. Jurjego, Marcin s. Stanisławow, Michał, Mikołaj s. Jabramow, Mikołaj s. Jakubow, Paweł s. Abrahamow, Paweł s. Maciejow, Roza została po Janie, Stanisław s. Abrahamow, Stanisław s. Jadamow, Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Marcinow, Stanisław s. Markow, Stanisław s. Piotrow, Stanisław s. Rafałow, Szczęсны s. Marcinow, Szczęсны s. Rafałow, Szczęсны s. Stanisławow, Szyman s. Maciejow, Tomasz s. Stanisławow, Walenty s. Bartłomiejow, Walenty s. Dominikow, Wawrzyniec s. Jadamow, Wawrzyniec s. Szczepanow, Wojciech s. Dominikow, ... s. Stanisławow 1569 287
Vsdov, może Wzdów w., z. sanocka woj. ruskie, ob. Przecław podkomorzy sieradzki
Wseljubn Andrenso ob. Niemirowicz Andrzej
Wspały (Wspati) w., z. bielska: Andrzej s. Wojciecha, Augustyn s. Wojciecha, Baltizar s. Stefana, Maciej s. Serafina, Paweł s. Jakuba, Paweł s. Wojciecha, Sebestjan s. Jakuba, Tworian (Thworianus) s. Andrzeja 1569 251
Vszenskie ob. Uszeńskie

- Wszeradowo w., pow. Keynia woj. Kalisz:
Wojciech [z Wszeradowa] kasztelan kamieński 1401 46, pieczęć z h. Topor 45
Wszółek Ambroży, Andrzej, Jan i Salomon ob. Lipki
Wszpaliensis ob. Uszpole
Vtrwicz (Vtrvicz) ob. Wołczko Welutewicz albo Vtrwicz
Wydawa, Wydawa ob. Widawa
Wyethle ob. Wietły
Wygonowo w., pow. Drohiczyn: Andrzej Wiercieński, Bartosz s. Maciejow, Błażej Giska, Brykey s. Jurjogo, Dominik s. Jakubow, Gaweł Kundrzyk, Grzegorz s. Andrzejow, Jadam s. Maciejow, Jadam Zasęczny, Jakub s. Janow, Jakub Mieczek, Jakub Pstrog, Jakub Rosciedło, Jan Kunidrzyk, Jan s. Lenartow, Jan Siwy, Jan Zubała, Kristof s. Maciejow, Maciej s. Lenartow, Maciej Turek, Maciej Turko, Małgorzata została po Janie, Małgorzaty dzieci, Marcin Zubała, Mikołaj Baranek, Piotr Pstrog, Piotr Żuk, Stanisław s. Szymanow, Szczęsny s. Wawrzyńcow, Walenty Chechłowski (Chechłowski), Wojciech s. Janow Wygonowski, Zacharjusz s. Wygonowskiego 1569 273
Wygonowski (Wigonowski) Lenard ob. Osmola; — Paweł ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
Wygūnth ob. Wigunt
Wykno ob. Kulesze-Wykno, K.-Podawcze, K.-Niziołki Stare, K.-Podlipne
Wylkolewicz ob. Wojsznar Werkolowicz
Wylkomiriensis ob. Wilkomierz
Wylna, Wylna, Wylno ob. Wilno
Wyndimyn ob. Widymin
Wypychy (Wipichi) w., z. bielska: Jan s. Salomona 1569 237
Wypychy ob. Wyszónki-Wypychy
Vyrkolowycz ob. Wojsznar Werkolowicz
Wyrozęby (Wyrozemby), Kunaty, wsie, pow. Drohiczyn: Andrzej s. Stanisławow (dwóch), Anna żona Piotra Topiczewskiego, Baltizar s. Marcinow, Jan s. Andrzejow, Jan s. Janow, Jan s. Jerzego, Jan s. Maciejow, Jan s. Marcinow, Jan s. Mikołajow, Jozef s. Piotrow, Jurgi Kunat Wyrozębski (Wyrozembski), Maciej s. Mikołajow, Małgorzata żona Sobiestjana Paplińskiego, Mikołaj s. Maciejow, Mikołaj s. Marcinow (dwóch), Mikołaj s. Wawrzyńcow, Paweł s. Marcinow, Paweł s. Wawrzyńcow, Piotr s. Andrzejow, Piotr s. Janow, Piotr Topiczewski, Piotr s. Wawrzyńcow, Stanisław s. Janow Toczyskiego, Stanisław Kuczyński, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław Poniatowski (Paniatowski) s. Bartoszow, Stanisław s. Wojciechow, Stanisław s. Wojciechow Czapski, Szczęsny s. Marcinow, Szymon s. Stanisławow, Wawrzyniec s. Janow, Wawrzyniec s. Maciejow, Wawrzyniec s. Marcinow 1569 274
Wyrzykowski (Wirzykowski) Franciszek z...wa, szlachcic z z. bielskiej, Katarzyna żona jego 1569 262
— Stanisław s. Mikołaja ob. Stosznowo
Wyschegerd ob. Wyszegerd
Wyschygirdonow, Wysigirdonis ob. Dowojna Wyszgerdowicz
Wysk Jozef ob. Łuniewo, Wyszki
Wysocki (Wysocki, Wyszoeki, Wysoczeki, Wissoczki) Stanisław z Budziszławia kasztelan biechowski, poseł woj. poznańskiego 1569 195, 226, 311, 340, pieczęć z h. Dryja 338
Wysokie Lubelskie (Wysokie) w., pow. i woj. Lublin, ob. Kaszowski Piotr
Wysokie Mazowieckie m., z. bielska starosta ob. Gnojeński
Wyssnicze, Wyssnycze, Vyssnycze ob. Wiśnicz
Wyssygyn ob. Wyszigin
Wyszegerd (Wissegerd, Vissigerd, Wissigert, Wisygert, Wyssegerd, Wyszegierd, Wyszchegerd, Wyszīgiert, Uyschegerd) bojar litewski przyjęty do rodu Odrowąż 1413 54, 57 i przyp., 69 i przyp.
Wyszemiński (Wyszemirski) Jan ob. Koczerhy
— Lenart woźny ziemski drohicki 1569 266, 289
— Maciej woźny ziemski drohicki 1569 266, 280
— Maciej i Stanisław ob. Lipki
Wyszemieze (Wyszemierz) w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Hieronimow, Andrzej s. Jakubow, Andrzej s. Maciejow, Andrzej s. Piotrow, Andrzej s. Stanisławow, Baltizar s. Jakubow, Bartosz s. Bartoszow, Bartosz s. Jakubow 289, Błażek 279, Dorota córka Jakubowa 289, Dorota żona Wojciecha Wylina 279, Hieronim s. Janow, Jakub s. Marcinow 289, Jakub s. Michałow 280, Jan, Jan s. Jakubow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Sebestjanow 289, Jan s. Symonow 280, Jan s. Szczepanow, Jerzy s. Wojciechow 289, Jędrzej s. Maciejow (dwóch), Jozef 280, Jurgi s. Janow, Lenart Wyszemiński (Wysemiński) woźny ziemski, Maciej s. Bartoszow, Maciej s. Jakubow, Maciej s. Stanisławow 289, Maciej Wyszemiński (Wyszemirski) woźny 280, Mikołaj, Mikołaj

- s. Janow, Paweł s. Jakubow, Paweł s. Janow 289, Paweł s. Stanisławow 280, Piotr s. Janow 289, Piotr s. Stanisławow, Samson s. Wojciechow 280, Serafin s. Maciejow 289, Sobiestjan s. Maciejow 280, Stanisław s. Błażkow 279, Stanisław s. Frączow, Stanisław s. Jakubow 289, Stanisław s. Janow 280, Stanisław s. Janow (dwóch) 289, Stanisław s. Maciejow 280, Stanisław s. Maciejow, Stanisław s. Pawłow, Stanisław s. Piotrow, Stanisław s. Wojciechow, Szczepan s. Janow, Szczepan s. Maciejow, Szczęsny s. Andrzejow, Szczęsny s. Stanisławow, Szyman s. Maciejow 289, Szymon s. Serafinow 280, Tomasz s. Janow, Walenty s. Szymonow, Wincenty s. Frączkow 289, Wojciech s. Janow 280, Zofja córka Jakubowa, ... s. Piotrow 1569 289
- Wyszeńska (Wiszenska) parafja ob. Wyszonki
Wyszeński (Wiszenski) Mateusz z Wyszonek-Wypychów 1569 236, 331(147)
- Wyszgerdowicz ob. Dowojna Wyszgerdowicz
- Wyszki (Wiszki) w., z. bielska; parafja 251; z Wyszek: Andrzej s. Jakuba, Feliks s. Pawła, Jakub, Jakub s. Pawła, Jan s. Adama, Jan s. Mikołaja Bujno (Buino), Jan s. Piotra, Jozef s. Jana, Kasper s. Jakuba, Leonard s. Jana, Maciej s. Tomasza, Michał s. Jakuba pisarz grodzki bielski, Paweł »wnuk« Kaspra, Wojciech Drozd (Drosd), Wojciech s. Grzegorza, Wojciech s. Jana Bujno (Buino), Wojciecha s. Jana bracia, ... s. Stanisława 1569 251
- Wyszki, Sokoły, Topczewo (Wiszki Sokola Thopiczewo) wsie, z. bielska: Walenty s. Mikołaja Gnałowski 1569 239
- Wyszki ob. Łuniewo, Wyszki; Sokoły, Wyszki; Tchórznicza-Wyszki
- Wyszkowski (Wiszkowski) Michał z Wyszek pisarz grodzki bielski 1569 236(131), 251
— Wojciech sędzia ziemski bielski 1569 236(131)
- Wyszocki ob. Wysocki
- Wyszogród m. pow., woj. Mazowsze
kasztelan 374; ob. Łoś Chrczon z Krzywonogi
sędzia ob. Niedziński Stanisław
starosta ob. Uchański Arnulf
wojski ob. Cybulski Jan
- Wyszomierz (Wissomierze) w., z. bielska: Bartłomiej s. Stanisława, Feliks (Foelix) s. Wawrzyńca, Jan, Maciej s. Serafina, Marcin, Marek, Michał s. Stanisława, Sebestjan, Wojciech 1569 300(135)
- Wyszonki w., z. bielska, par. goniądzka, tykocińska, rajgrodzka¹: Dawid Piechacz 1569 263
- Wyszonki (Wiszonki, Wiszenska) w., z. bielska; parafja 237; z Wyszonek: Adam s. Marcina Jałbrzyk (Jałbrzik), Andrzej s. Feliksa, Andrzej s. Marcina Jałbrzyk (Jałbrzik), Benedykt s. Marcina Jałbrzyk, Fabian s. Marcina Jałbrzyk, Florjan s. Feliksa, Grzegorz s. Wojciecha Holowka, Jan s. Macieja organista, Jan s. Stanisława, Jerzy s. Leonarda, Mateusz s. Jana, Mikołaj s. Florjana, Mikołaj s. Jana, Mikołaj s. Leonarda, Nikodem s. Marcina Jałbrzyk (Jałbrzik), Paweł Szolaida, Szymon 1569 237
- Wyszonki-Wypychy (Wiszonki Wipichi) w., z. bielska: Baltizar s. Pawła, Baltizara zmarł synowie, Gabrijel s. Jana, Jakub s. Jana, Jan s. Marcina, Krzysztof s. Mateusza, Mateusz Wyszeński (Wiszenski), Piotr s. Stanisława, Piotr s. Trojana, Stanisław s. Pawła, Walenty s. Stanisława, Wojciech s. Jana 1569 236
- Wyszonki ob. Wojciechy-Wyszonki; Zalesie, Wyszonki
- Wyszowate (Wiszwatthe) w., z. bielska: Abraham s. Mikołaja, Andrzej s. Stanisława, Bartłomiej s. Jana, Feliks s. Wojciecha, Grzegorz s. Michała, Jan (dwóch), Jan s. Macieja, Jan s. Michała, Jan s. Szymona brat Macieja, Jozef s. Jana, Konstantyn, Leonard s. Pawła, Łazarz, Łukasz s. Marcina, Maciej s. Szymona, Maciej s. Wojciecha brat Feliksa, Marcin, Marcin s. Wawrzyńca, Marek s. Jakuba, Mateusz s. Jana, Michał (dwóch), Michał s. Marcina, Mikołaj s. Michała, Mikołaj s. Pawła, Paweł s. Jakuba, Paweł s. Stefana, Paweł s. Szymona brat Macieja, Paweł s. Wawrzyńca, Piotr s. Bartłomieja, Sebestjan s. Marcina, Sebestjan s. Pawła, Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Mikołaja, Walenty s. Wojciecha brat Feliksa, Wawrzyniec s. Jakuba, Wojciech s. Jakuba, Wojciech s. Macieja 1569 262
- Wyszowate (Wiszwatthe), Wroczenie, wsie, z. bielska: Stanisław s. Stanisława, Tomasz s. Mikołaja Swierzbieski 1569 262
- Wyszowaty (Wiszwatthi) Abraham komornik ziemski bielski ob. Szumki
- Wyszygiert ob. Wyszgerd

¹ Źródła Dziejowe nie podają tej wsi w żadnej z tych parafij.

- Wyszygin (Vissigin, Wissigin, Vissigyn, Wyssygyn, Wiszynga) Stanisław bojar litewski przyjęty do rodu Bogorja 1413 54, 57 i przyp., 70 i przyp.
- Wytawdus, Wythowd, Wytoldus, Wytolt, Wytowdus, Wytowdus ob. Witold
- Wzdów w., z. sanocka woj. ruskie, ob. Vsdov
- Xiaszik Stanisław s. Macieja ob. Niwino-Poławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
- Yagal, Yagallo ob. Jagajło (Gedrojć)
- Yeszhis (Heschis) Schliwrowicz (Selkowicz, Selkovicz) bojar litewski 1401 38 i przyp.
- Yeszow ob. Jeżów
- Yownis ob. Jawnus
- Yvanus, Ywanus ob. Iwan
- Zabiela Iwaszko mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Zabięło Józef poseł z ks. żmudzkiego, deputowany do Konstytucji 1791 399
- Zabłotne ob. Dąbrowa Długa-Zabłotne; Wiercienie, Zabłotne
- Zabokrzycey (Zabokriczey) Dachno, Iwan i Wasili szlachcice z woj. bractawskiego 1569 319(139)
- Zaborole (Zaborolje) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Koziański Roman
- Zaborowski Jan proboszcz (praepositus) sandomierski 1569 195 przyp., 206 przyp., 207(97), 226 i przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Zabrzeziński (Zabrzezinsky, Zabrzezynski, Zabrzezyenski, Zabrzezinsky, Zabrzezenski, Sabrzezinski), z Zabrzezia, Jan Jurgiewicz (Jurgevicz) wojewoda i kasztelan trocki, marszałek wielki litewski, poseł litewski do panów polskich 1499, wojewoda trocki, marszałek w. litewski, poseł Aleksandra i panów lit. na sejm w Piotrkowie 1501 119(71), 120, 123/4(74) i przyp., 125, 127 i przyp., 131(77), 133, 140, 144, 146, 148 i przyp., pieczęć z h. Leliwa 126, 132, 139
- Stanisław marszałek wielkksiążęcy 1501 133, 147(82) i przyp., 148 i przyp.
- Zabrzeż (Zabrzezie, Zabreze, Zabrzezye, Zabrzeze, Zabrzezye, Zabrzescze, Sabrzesino) pow. Oszmiana woj. Wilno, ob. Zabrzeziński
- Zadębie ob. Żochy, Zadębie
- Zadnia Wola ob. Paplino, Zadnia Wola
- Zadora (Jadora) ród 54, 69 i przyp. — pieczęć z herbem, właściciel nieznany (litery A. B. K.) 1569 336; ob. Jawnus Wolimuntowicz; Kieżgajło albo Michał Wolimuntowicz; Stanisław Janowicz; Sudywój Wolimuntowicz; Szedybor
- Zagajne ob. Poniaty-Zagajne
- Zagawka Marcin s. Jakuba ob. Proszanka
- Zagrobik Grzegorz s. Stanisława ob. Trzeszczkowo
- Zahorowski (Zahorowskij, Zahorowŕskij) Hawriło Janowicz i Michajło Janowicz szlachcice z pow. włodzimierskiego 1569 327
- (błędnie Zaorski) Piotr (Petrъ) Bohdanowicz poseł ze stanu marszałków 1563—64, marszałek JKMci w W. Ks. Lit. 1569 156, 182, 324(140), 327
- Wasilej Bohdanowiczъ marszałek hospodarski, horodniczy włodzimierski 1569 327
- Za...iski Mateusz s. Jakuba ob. Warele
- Zajęczniki w., pow. Drohiczyn: Chwiedor Zajęczyński, Michał Zajęczyński, Mikołaj Gutowski, Piotr Zajęczyński 1569 274
- Zajki (Zaiki) w., z. bielska: Grzegorz s. Jana, Jan s. Jakuba, Paweł synowiec Grzegorza s. Janowego, Paweł s. Wojciecha, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Mikołaja, Wojciech s. Adama 1569 246
- Zakliczyn (Zakliczin) m., pow. Sącz woj. Kraków, ob. Jordan Spytek wojewoda krakowski
- Zaklika (Zaklica) kanclerz koronny (dworu królewskiego) 1401 46
- Zakrewskij Krisztofъ z Laszków 1569 324(140)
- Zakroczym m., stol. ziemi i pow., woj. Mazowsze kasztelan 374
- podkomorzy ob. Radzicki Józef
- poseł ziemi ob. Radzicki Józef
- Zakrzewski Maciej ob. Popławy
- Zakrzyn (Zaxin, Zaxyn) w., pow. i woj. Kalisz: Andrzej kasztelan łęczycki 1501 136 i przyp.
- Zalatkowie Jan, Mikołaj i Zygmunt s. Zygmunta ob. Tokowisko, Płonka
- Zalesie (Zaleszie, Zalieszie) w., z. bielska par. topczewska: Andrzej s. Macieja, Bartłomiej s. Mikołaja, Jakub s. Wacława, Jan s. Mikołaja, Jan s. Serafina 239, Krzysztof s. Serafina 237, Łucja została po Kasprze, Maciej s. Klemensa, Marusza córka zmarł. Kaspra i Łucji, Nikodera s. Mikołaja, Paweł s. Jakuba, Paweł s. Jana, Serafin s. Jana, Stanisław s. Jozefa, Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Serafina, Wacław s. Stanisława 239, Walenty s. Stanisława Jacubaszik 237, Wojciech s. Wacława 1569 239

- Zalesie (Zaleszie) w., z. bielska par. wyszeńska: Baltizar s. Jakuba, Erazm s. Stanisława, Feliks s. Stanisława, Michał s. Stanisława 1569 237
- Zalesie w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Bartłomiejow, Andrzej s. Jakubow, Jakub s. Jakuba brat Andrzeja, Jakub s. Szczęsnego, Jan s. Andrzejow, Jan s. Pawłow, Jan s. Szczęsnego, Jan Zaleski Zawada, Maciej s. Jerzego, Maciej s. Piotrow (dwóch), Maciej Zawichost, Marek s. Piotrow, Mikołaj s. Janow, Mikołaj s. Pawłow, Piotr s. Andrzejow, Sebestjan s. Janow, Stanisław s. Jakubow, Urban s. Piotrow, Węclaw s. Piotrow, Wojciech s. Stanisławow 1569 293
- Zalesie w., pow. Drohiczyn (może odrębna od poprzedniej): Andrzej s. Stanisławow, Halena została po Macieju, Jagustyn s. Stanisławow, Maciej s. Jakubow, Sobiestjan woźny ziemski, Stanisław s. Jurjogo (dwóch), Stanisław s. Piotrow 1569 294
- Zalesie-Łabęckie (Łabeczkie Zalesie, Zalesie Łabeczkie) w., z. bielska: Jakub s. Jana 254, Jakub s. Stefana 253, Jakub s. Wawrzyńca 254, Jan s. Stanisława (dwóch) 253, Jan s. Stanisława, Łukasz s. Wojciecha 254, Maciej s. Jana, Maciej s. Stanisława, Maciej s. Wawrzyńca 253, Marcin s. Adama, Marek s. Mojżesza, Marek s. Wojciecha, Mateusz s. Wawrzyńca 254, Michał s. Mojżesza dzierżawca w Sikorach 253, Mikołaj s. Wojciecha brat Łukasza 254, Mojżesz (Moyses) s. Jana 253, Paweł, Paweł s. ... 254, Paweł s. Bartłomieja 253, Piotr s. Macieja, Piotr s. Stefana (dwóch), Serafin s. Wojciecha, Stanisław, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Mikołaja, Stanisław s. Pawła, Stanisław s. Serafina, ... s. Wawrzyńca 1569 254
- Zalesie Miziakowskie w., woj. Braclaw, grunta Iwana Dyakowa Moskwicina 1569 320
- Zalesie, Wyszonki (Zalesie Wiszonki) wsie, z. bielska par. goniądzka, tykocińska, rajgrodzka¹: Abraham, Baltizar, Eljasz (Heliass) s. Abrahama Szymanowski (Simanowski) 1569 263
- Zalesie, Wyszonki (Zalesie Wiszonki) wsie, z. bielska par. wyszeńska: Krzysztof s. Macieja, Leonard s. Stanisława, Maciej s. Jana, Piotr s. Jakuba, Stanisław s. Jakuba, Waclaw s. Andrzeja 1569 237
- Zalesie ob. Bajki, Zalesie; Lewki, Zalesie; Moczydły Starawieś, Zalesie
- Zaleski Jan ob. Tworki (par. wyszkowska)
— Jermoła Mieleszkowicz szlachciec z pow. winnickiego 1569 320
— Marcin ob. Włosty
— Mikołaj szlachciec z pow. drohickiego 1569 266
— Stanisław poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Sulima 336
- Zaleskoicz ob. Bagienki
- Zalesie, Zalesie ob. Zalesie
- Zaliński Maciej podkomorzy królewski, starosta jasieniecki, mścibowski (błędnie mścisławski) i żyżmorski 1569 206 przyp., 307, 318, 372
- Zaliwski Michał poseł woj. mazowieckiego 1569 341, pieczęć z h. Junosza 336
- Załuskich (Zalusciana) Biblioteka 378(156)
- Zambrów (zembrowski) m. pow., z. łomżyńska woj. Mazowsze
— podsędek ob. Mężyński Marcin
- Zambrowizna ob. Jabłoń-Zambrowizna
- Zamojski Jan sekretarz i dworzanin królewski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
— Stanisław starosta bełski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Zamot ob. Stanisław Janowicz
- Zanarowskie w., z. bielska: Andrzej s. Kunca, Hriszko s. J..., Jakim s. Michała, Stanisław s. ..., Stefan s. Tomasza 1569 246
- Zaorski ob. Zahorowski
- Zareckij, z. Zarecza (= Zarzycka?), Bokij Jan 1569 322
- Zarecze, prawdop.: Zarzyck w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Zareckij
- Zaremba (Zaręba, Zaramba) ród 54, 70 i przyp. — pieczęć z herbem ob. Do wojnowicz Olechno; Iwaszko Goiczowicz (może); z Kalinowej Jan Zaremba; z Kalinowej Marcin; z Kalinowej Wawrzyniec Zaremba; z Królikowa Jan; Raczko Piotr Stroczewicz z Płonki; ze Sławska Marcin
- Zaremba (Zaramba, Zaręmba) Jan i Wawrzyniec ob. Kalinowa
- Zaremby (Zarebi) w., z. bielska: Gabrjel, Jan s. Gabrjela, Maciej Perka, Mikołaj s. Jana 1569 243
- Zaremby w., pow. Drohiczyn: Anna synowica Jana s. Jakuba 267, Bartosz s. Jakubow 268, Grzegorz s. Wojciechow, Grzegorza brat, Jakub s. Wojciechow, Jan s. Jakubow, Jan brat Marcina Zaremby, Jan s. Michałow (dwóch), Jerzy s. Stanisławow,

¹ Źródła Dziejowe nie podają tych wsi w żadnej z tych parafij.

- Katarzyna żona Jakuba s. Wojciecha, Leonard Zaremba, Marcin Zaremba s. Stanisławow Kloskow 267, Nikodym s. Stanisławow 268, Ostafiej s. Janow, Paweł s. Stanisławow, Piotr s. Stanisławow, Stanisław Latosek s. Stanisławow, Szczęsny s. Andrzejow, Szyman s. Jakubow, Wawrzyniec s. Walentego, Zygmunt s. Janow woźny ziemski drohicki 1569 267
- Zaręba ob. Zaremba (ród)
- Zaręmba ob. Zaremba Jan i Wawrzyniec
- Zarzecki (Zarzechki) Zenon burmistrz i poseł m. Wilna 1563—64 156, 182
- Zarzyck w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Zarrecze
- Zasęczny Jadam ob. Wygonowo
- Zasław (Zaslavia), pod Mińskiem, woj. Mińsk książę ob. Andrzej Michałowicz; Jerzy Michałowicz; Michał s. Jawnuty
- Zastolt (Gastolt, Gastolth) bojar litewski 1401 37 i przyp.
- Zauissius ob. Zawisza
- Zawacki Bartosz jurgieltnik i komisarz królewski 1569 229(119)
- Jan i Jan s. Mikołajow ob. Zawady (pow. Drohiczyn)
- Zawada Jan Zaleski ob. Zalesie (pow. Drohiczyn)
- Zawady (Zawadi) w., z. bielska: Jakub, Jan s. Macieja 243, Jan s. Macieja 245, Jan s. Mikołaja 243, Leonard s. Michała, Łukasz s. Macieja (dwóch) 245, Maciej s. Jana, Marcin s. Jerzego, Michał s. Jana 243, Poniatowa została po Jerzym 245, Serafin 243, Serafin s. Macieja 245, Stanisław s. Jerzego brat Marcina, Stanisław s. Mikołaja 243, Stanisław s. Wojciecha, Trojan s. Macieja 245, Wojciech s. Macieja 1569 243
- Zawady w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Maciejow, Andrzej s. Marcinow, Andrzej s. Rafałow, Bartosz s. Jabramow, Gotard, Gotard s. Jakubow, Jabram s. Jakubow, Jadam s. Marchelow, Jakub s. Jabramow, Jan s. Andrzejow Paczoski, Jan s. Maciejow, Jan s. Mikołajow Zawacki, Jan Zawacki, Krystyna Wojciechowa, Maciej s. Rafałow, Maciej s. Wojciechow, Mikołaj rzeczony Juguda, Paweł s. Gotarda, Paweł s. Marcinow, Piotr s. Serafinow (dwóch), Piotr s. Stanisławow, Salomon s. Jadamow, Salomon s. Rafałow, Serafin s. Wojciechow, Sobieski s. Szczęsnego, Władysław synowiec Jana Zawackiego, Władysław s. Maciejow, Wojciech s. Jakubow woźny, Zygmunt s. Gotarda 1569 277
- Zawady ob. Czarnkowka-Zawady, Cz.-Chudaki; Skrzyпки, Zawady
- Zawichost (Zavichost) m., pow. i woj. Sandomierz kasztelan 374; ob. Imbram; Ligęza Mikołaj z Bobrku; z Łańcuchowa i Grodzina Jan; Mikołaj; z Samborzca Warsz
- Zawichost Maciej ob. Zalesie (pow. Drohiczyn)
- Zawisza (Zavissius, Zawissius, Zauissius) ob. Gruszczyce; Konradziec; Oleśnica
- Jakub s. Szymonow ob. Kożuchowo
- Zaxin, Zaxyn ob. Zakrzyn
- Zbarascy kniazie 1569 213(104)
- Zbaraski (Zbaraskie, Zbarascensis, Sbarascensis, Zbarażskij), książę na Zbarażu (in, a Zbaraż), Janusz Mikołaewicz 1569 327
- Mikołaj Andreewicz starosta krzemieniecki 1569 213(104), 326
- Piotr wojewodzie trocki 1569 230(121)
- Stefan (Szczepan) Korybutowicz (Coributowicz, Koributowicz) wojewoda witebski, poseł z wtórej ławice rad świeckich 1563—64, wojewoda trocki 1569 156, 182, 186, 212(104), 230(121), 355, 371, pieczęć z h. Pogoń, Kolumny Jagiellońskie, h. Zbaraskich, Herbortowa (z tytułem kasztelana trockiego) 348, 353, 412 (94 f)
- Władysław poseł ze stanu pania 1563—64 156, 182
- Zbaraż (Zbaraz, Zbarasz) m., pow. Krzemieniec woj. Wołyń książę ob. Zbaraski
- Zbąszyń (Dzbanschin, Dzbaschin, Dzansshyn) m., pow. Kościan woj. Poznań: Abraham (Sbaszyski) (Ada w dokum. 1433) sędzia poznański 1433—34 89 i przyp., 99, pieczęć z h. Nałęcz 85
- Zbigniew (Sbigneus) biskup krakowski [z Oleśnicy] 1432—38, poseł Jagielly na Litwę 1432 76, 83, 88, 89, 98, 109, 112, pieczęć z h. Dębno 84(58), 94(60), 108(64)
- biskup-elekt kamieniecki 1413 71
- ob. Brzezcie (marszałek Król. Pol.)
- Zborów (Zborow) w., pow. Wiślica woj. Sandomierz, ob. Zborowski
- Zborowski, ze Zborowa, Marcin kasztelan krakowski, starosta stobnicki, odolanowski, szydłowski, poseł senatu pol. na sejm lit. w Bielsku 1564 178
- Piotr wojewoda sandomierski, starosta stobnicki 1569 195, 205, 206, 225 przyp., 226, 307, 311, 318, 339, 371, pieczęć z h. Jastrzębiec 332

- Zbrannyj Marek (Marko) szlachcic z pow. łuckiego 1569 323, 324(140)
- Zdrody (Zdroidi) w., z. bielska: Andrzej s. Wawrzyńca, Erazm s. Michała, Gabrjel s. Macieja, Jakub s. Stanisława, Jan, Jan s. Andrzeja, Jan s. Mikołaja, Jan s. Tomasza, Jan s. Wawrzyńca, Leonard s. Augustyna, Maciej s. Andrzeja, Maciej s. Jana, Maciej s. Wawrzyńca, Maciej s. . . ., Marcin, Marek s. Piotra, Mikołaj, Mikołaj s. Jozefa, Rafał s. Wojciecha, Sebestjan s. Mikołaja, Serafin s. Mikołaja, Stanisław, Stanisław s. Andrzeja, Stanisław s. Jozefa, Stanisław s. Marcina, Stanisław s. Piotra, Stanisław s. Stanisława, Stanisław s. Tomasza, Stefan s. Macieja, Stefan s. Mikołaja, Szymon s. Jakuba, Teofil s. Bartłomieja, Walenty s. Stanisława, Wawrzyniec s. Stanisława, Wincenty s. Macieja, Wojciech s. Andrzeja, Wojciech s. Mikołaja, Wojciech s. Waclawa, . . . lomon s. Adama 1569 261
- Zdrojki (Zdroiki) w., z. bielska: Jakub s. Jana, Jakub s. Rafała, Jan s. Andrzeja, Maciej s. Jana, Michał s. Walentego, Mikołaj s. Baltizara, Paweł s. Jana, Sebestjan s. Macieja, Szymon s. Andrzeja, Walenty s. Mikołaja 1569 239
- Zdzarski Stanisław mieszczanin i poseł m. Bielska 1569 219(113), 227(116)
- Zdzichy w., pow. Drohiczyn: Kaliksty s. Stanisławow, Lenart s. Konstantego, Stanisław s. Konstantego 1569 268
- Zedziani ob. Żendziany (z. bielska par. płońska)
- Zegota, Zegotha ob. Żegota
- Zelechowo ob. Żelechów
- Zembrowski Szczęsny Jakubow dzierżawca w Korowiczach ob. Korowicze
- zembrowski ob. Zambrów
- Zembrziczki Andrzej s. Macieja ob. Perki
- Zemki ob. Dzierżki, Zemki
- Zemla Stanisław s. Janow ob. Jeruzale
- Zemły (Zemlowie) ob. Księżopole-Jałmużny, Zemły
- Zendziani ob. Żendziany (z. bielska par. tykocińska)
- Zenowej (Zenovius, Zynowey) Bratoszyc, s. Bratoszy (Brathoschicz, Zimwyekratherszczicz, Szymwyekratherszczycz) bojar litewski 1401—32 37, 81(55), 82(56) i przyp.
- Zenowiewicz (Zenowew) ob. Iwan (Iwaszko) Zenowiewicz
- Zębrowiszna ob. Jabłoń-Zambrowizna
- Zembek Jan s. Macieja ob. Siódmaki
- Ziałowski Iwan szlachcic z woj. braclawskiego 1569 319(139)
- Zieliński (Zieleński) Adam sędzia łukowski, poseł woj. lubelskiego 1569 341, pieczęć z h. Ciołek (?) i literami IZ (może Zielińskiego) 335
- Bartłomiej podkomorzy sandomierski 1569 206 przyp., 307, 318, 372 przyp.
- Ziemaki ob. Dąbrowa Długa-Kazka, Ziemaki
- Ziemowit (Semovitus, Semowithus) [IV] ksiązę mazowiecki 1386 10(12)
- [V] ksiązę mazowiecki 1432 74(52). 75
- Zienkowicz Izmajło poseł pow. rzeczycykiego 1569 356
- Zięcz Andrzej s. Jana i Jan s. Stanisława ob. Falki-Filipy
- Zilinski, Zilynski ob. Żilinski
- Zimnochy (Zimnochi) w., z. bielska par. płońska¹: Krzysztof s. Andrzeja, Stanisław s. Wawrzyńca 1569 261
- Zimnochy (Zimnochi) w., z. bielska par. suraska: Adam s. Grzegorza 258, Adam s. Jana 259, Andrzej, Andrzej s. Marcina, Augustyn s. Jana, Bartłomiej s. Błażeja (Blasii), Jakub s. Michała, Jan s. Bartłomieja, Jan s. Mikołaja (dwóch), Jan s. Piotra, Jan s. Stanisława, Jozef, Jozef s. Jakuba, Maciej s. Bartłomieja, Maciej s. Grzegorza, Maciej s. Stanisława, Michał s. Stanisława, Mikołaj s. Błażeja, Mikołaj s. Feliksa, Mikołaj s. Marcina, Mikołaj s. Stanisława, Piotr s. Michała, Stanisław s. Grzegorza, Stanisław s. Jakuba, Stanisław s. Jana, Stanisław s. Leonarda, Stanisław s. Macieja, Stanisław s. Piotra, Stefan s. Andrzeja, Wawrzyniec s. Mikołaja, Wojciech s. Grzegorza, Wojciech s. Macieja 1569 258
- Zimwyekratherszczicz ob. Zenowej Bratoszyc
- Ziołko Jan ob. Raczyno
- Zirmuny ob. Żyrmuny
- Zirniki ob. Żerniki
- Zisko Marcin s. Stanisława ob. Grochy
- Zithinski ob. Żytyński
- Ziwkowo ob. Żywkowo
- Złoczów (Zołoczow) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Prusinowskij Khabriel
- Złodziej (Złodziej, Złodzey, Slodzey) Pasko (Pasko, Paulus) z Przespolewa (? de Prichol. cz. . .) kasztelan małogojski 1433—34 89, 99 i przyp., pieczęć z h. Niesobia 84(58). 95

¹ Źródła Dziejowe nie podają tej wsi w par. płońskiej.

- Złotarz Kunasz mieszczanin z m. Winnicy 1569 320
- Złotki w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Piotrow, Bartosz s. Wojciechow, Łazarz s. Piotrow 1569 296
- Zoch ob. Żoch
- Zochi ob. Żochy
- Zolthki ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
- Zołoczow ob. Złoczów
- Zołotolinskij Ilja z Radowicz 1569 326, 327
- Zombek Jan ob. Niemyje
- Zrzobek Marcin s. Jana ob. Pomiany-Szelistowo
- Zubała Jan i Marcin ob. Wygonowo
- Zurba Furs i Zurba Parchom mieszczanie z m. Winnicy 1569 320
- Zwierów (Zwerow) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Zwir Michajło
- Zwinkenewicz ob. Jerzy (Jurzy) Zwinkenewicz
- Zwir Michajło ze Zwierowa 1569 322
- Zygmunt (Sigismundus, Zikgimont) [Kiejstutowicz] książę litewski 1386—1401, wielki książę litewski i ruski 1432—40 7(9), 34(38), 35, 76, 77(54), 78, 79, 81(55), 82(56), 85—88, 91, 95—98, 102, 105(61), 106(62, 63), 107, 108(63), 109, 110(64, 65), 111 i przyp., 112, 113(66), 114(66, 67), 115(67), 151(85), 152, 153, 161, 194, 302, pieczęć 77(55), 90(59), 113(66, opis Naruszewicza), 152 i 153 (opis w dokum. z r. 1502)
- [I] król polski sławnej pamięci 181, 191, 201, 202, 304, 314, 342, 357
- III król polski 1603 395(174)
- [I] August (Augustus, Awhust) król polski, wielki książę litewski 1563—72 154(87), 155, 157—160, 164, 170, 173, 177, 178, 179(89, 90), 180, 181, 183, 184, 185(91), 188(94), 189(94, 95), 190—195, 196(96, 97), 197—202, 204, 205, 207(97), 208, 209(98), 210, 211(101, 102), 212(103), 214(105), 215(106, 107), 216(108, 109), 217(110, 111), 219(113, 114), 220(114), 221—223, 225, 226 przyp., 227(115, 116), 228(118), 229(119, 120), 230(120, 121), 231(122, 123), 232(124, 125, 126), 233(127, 128, 129), 234(129), 235, 264—266, 297(133), 298, 299, 300(135), 301—306, 308(136, 137), 309, 310, 312—317, 319(138), 329(143, 144), 330(145, 146), 342—347, 352, 357—363, 364(150), 365—370, 373(151, 152), 375(153, 154), 376(154), 377, 378(155, 156), 380(156, 157), 382, 383(158, 159), 384(160), 385(161), 386(162, 163), 387(164, 165), 388(165, 166), 389(167, 168), 390(169), 392(170), 393, 395(174), 404(92a), 406(94a), 407, 410(94d), 411, 412(94e), 413, pieczęć 155, 158, 177, 179(90), 181, 189(95), 193, 196(97), 221, 319(139), 365, 375(154), 387(165), 388(166), 404(92a), 410(94d)
- Zygmunt ob. Bobowski; Targowiska
- Zyk ob. Knjazkij Zyk Timofej
- Zynowey ob. Zenowej
- Zyra ob. Żyra
- zysmuski, zyzmurski ob. Żyżmory
- Żaczkowski Prokop Wołczko szlachcic z pow. włodzimierskiego 1569 326
- Żale ob. Bogusze-Żale; Rzewuski-Żale
- Żarnów m., pow. Opoczno woj. Sandomierz kasztelan 374; ob. Dzik Przybysław z Kadłuba; Sienieński Jan z Pomorzan; Szydłowski Symeon Kazimierz
- Żdan tiwon bojar krasnosielski, szlachcic z pow. łuckiego 1569 323
- Żebry w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Tomaszow 280, Dorota żona Lenarda, Jan s. Maciejow (dwóch) 285, Jan s. Wojciechow 280, Jerzy s. Maciejow 285, Jerzy s. Mikołajow Czartek, Jerzy s. Stanisławow, Jozef s. Maciejow, Jozef s. Prokopow 280, Lenard 285, Lenart, Lenarta synowiec 280, Maciej s. Janow, Maciej s. Maciejow 285, Maciej s. Michałow, Michał s. Stanisławow, Michałowi synowie 280, Mikołaj Żebrowski s. Marcinow 285, Piotr s. Mikołajow Sobotka, Rafał s. Jerzego, Rafał s. Stanisławow, Roslan s. Wawrzyńcow, Stanisław Sienicki 280, Walenty s. Maciejow 285, Walenty s. Mikołajow 280, Wojciech s. Janow, Wojciech s. Stanisławow 1569 285
- Żegota (Zegota, Zegotha) ob. Mojkowice
- Zelechów (Zelechowo) m., pow. Stężyca woj. Sandomierz, ob. Ciótek Andrzej
- Żeleźniki w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Wawrzyńcow 290, Andrzej s. Wojciechow 277, Bartosz s. Mikołajow, Bartosz s. Stanisławow, Jan s. Jakubow, Jan s. Maciejow, Jan s. Stanisławow, Jan s. Wawrzyńcow 290, Jan Żeleźnicki 277, Krystof s. Bartoszew, Maciej s. Jakubow 290, Maciej s. Jakubow brat Stanisława, Maciej s. Janow, Stanisław s. Jakubow Gamult 277, Szczęsny s. Janow, Walenty s. Mikołajow, Zofja została po Jakubie 1569 290
- Żemelinec w., pow. Krzemieniec woj. Wołyń, ob. Szpanowski Czaplicz Chwedor

- Żendziany (Zedziani) w., z. bielska par. płońska¹: Florjan s. Jakuba 1569 261
- Żendziany (Zedziani) w., z. bielska par. tykocińska: Hieronim s. Stanisława 262, Jakub s. Wojciecha, Jan, Konrad s. Jakuba, Konrada brat 264, Maciej s. Jana 262, Mikołaj, Wojciech 1569 264
- Żerniki (Zirniki) prawdop.: m., pow. Keynia woj. Kalisz: Piotr kasztelan kaliski 1434 98
- Żidiczin ob. Żydyczyn
- Żidowczicz ob. Iwan Żidowczicz
- Żikgimont ob. Zygmunt
- Żilinski (Zilinski, Zilynski) Wasyl (Vasil, Wassyl) książę 1501 148 i przyp.
- Żirowicze ob. Żurawicze
- Żitomir ob. Żytomierz
- Żukewicz ob. Montygajło Żukewicz
- Żmudzki (żmodzki) naród 346, 361
- Żmudź (Żmudzka ziemia, Samagitia, Samagittia, Samagithia, Samagethia, Samagittiae terra) 365; w tytuł. królów polskich i w książąt litewskich — passim
- archidiakon (ardziak) ob. Kłodziński Stanisław
- biskup (żmudzki, miednicki) 373(152); ob. Marcin; Mikołaj; Pietkowicz Jerzy; Wierzbicki Wiktoryn
- biskup-elekt ob. Narkuski Stanisław Gabrielowicz
- ciwun ziemi ob. Gradowski Jan kasztelan 374; ob. Szemiót Melchior
- łuczmiistrz ob. Swiderski Jan
- pisarz ziemski ob. Micewicz Ignacy
- podkomorzy ob. Bielewicz Mikołaj Stankiewicz
- poseł ziemi ob. Bielewicz Mikołaj Stankiewicz; Gradowski Jan; Ilgowski Iwan; Wołodkowicz Mikołaj
- poseł i deputowany do Konstytucji ob. Ruppeyko Adam; Zabieło Józef
- prezydent ziem. księstwa ob. Putkamer Jacek Antoni
- regent ziemski ob. Jarud Wiktory
- sędzia ziemski ob. Karp Felicjan; Ruppeyko Adam; Wołowicz Benedykt
- starosta 373(152); ob. Chodkiewicz Jan; Golimin Nadobowicz; Kieżgajło albo Michał; Stanisław Janowicz
- Żnin, pieczęć z herbem, ob. Jan biskup łucki; Maciej biskup wileński
- Żoch (Zoch) Maciej woźny ziemski drohicki 1569 266
- Wojciech ob. Kaliski
- Żochy (Zochi) w., z. bielska par. domanowska: Adam s. ..., Adam s. Marka, Bartłomiej s. Andrzeja, Jakub s. Bernarda, Jakub s. Jakuba, Jan s. Macieja, Jan s. Marka, Jan s. Michała (dwóch), Jan s. Stanisława, Maciej s. ..., Michał s. Dominika, Piotr s. Grzegorza, Stanisław s. Wawrzyńca, Walenty s. Piotra, Wawrzyńiec s. ..., ... Jana, ... s. Pawła, ... Stefana, ...thi 1569 241
- Żochy (Zochi) w., z. bielska par. wyszeńska: Wojciech s. Abrahama 1569 237
- Żochy w., pow. Drohiczyń: Anna została po Pawle, Bartosz s. Pawłow, Jakub Sienicki, Jan s. Michałow woźny, Jan s. Pawłow, Maciej s. Janow, Maciej s. Szczepanow, Małgorzata została po Pawle, Marcin s. Janow, Marcin s. Michałow, Marcin s. Pawłow, Marcin s. Stanisławow, Marcin s. Szczepanow, Paweł s. Jakubow, Sebor s. Janow, Stanisław s. Janow, Stanisław s. Szczepanow, Walenty s. Szczepanow, Wawrzyńiec s. Bartoszew, Zacharjusz s. Pawłow 1569 279
- Żochy, Zadębie, wsie, pow. Drohiczyń: Andrzej s. Mikołajow, Jakub s. Janow 284, Jakub Kula s. Szczepanow 280, Jakub Żoch, Jan s. Jakubow, Jan s. Maciejow, Jan s. Mikołajow, Jan s. Stanisławow, Jan Żoch Mikołajow, Ja... s. Maciejow, Kasper s. Pawłow, Maciej s. Maciejow, Maciej s. Mikołajow, Maciej s. Stanisławow, Maciej Żoch, Marcin s. Maciejow, Marcin s. Mikołajow, Paweł s. Stanisławow, Piotr s. Maciejow 284, Stanisław Kula s. Szczepanow woźny ziemski drohicki 280, Stanisław s. Mikołajow, Stanisław s. Stanisławow, Stanisław s. Szczepanow, Szczepan s. Walentego, Szczęsny Żochowski s. Jędrzejow, Szymon s. Augustynow, Walenty s. Maciejow 284, Walenty Ratyński, Walentego Ratyńskiego synowie 280, Walenty s. Szczepanow 284, Wojciech Kula s. Szczepanow 280, Wojciech s. Piotrow 1569 284
- Żochy ob. Wojciechy, Żochy
- Żółkiewski Stanisław poseł woj. bełskiego 1569 341, pieczęć z h. Lubicz 334
- Żółkwy w., pow. Drohiczyń: Bienik s. Lodwikow, Jan s. Marcinow, Kasper s. Jurjego, Katarzyna wdowa, Maciej s. Andrzejow, Maciej s. Lodwikow, Marcin s. Mikołajow 271, Paweł Żółkowski s. Janow 277, Piotr s. Szczęsnego, Stanisław s. Szczęsnego, Szczęsny s. Marcinow, Szymon s. Szczę-

¹ Źródła Dziejowe nie podają tej wsi w tej parafji.

- snego, Walenty s. Wojciechow, Wincenty s. Pawłow, Wojciech s. Jurjego, Wojciech woźny ziemski 271, Zygmunt s. Mikołajow 1569 277
- Żółtki (Zolthki) ob. Niwino-Popławskie, N.-Jeżowskie, N.-Żółtki, N.-Malinowe, N.-Borowe, N.-Kamieńskie
- Żuk Piotr ob. Wygonowo
- Żukiewicz ob. Montygajło Żukiewicz
- Żukoweckij Iwan z Chołoniewa 1569 321(140)
— Jan z Żukowca 1569 323
- Żukowiec w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Żukoweckij Jan
- Żurawicze (Żirowicze) w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Kotka Andrej
- Żurawnickij, z Żurawnik, Wasilej 1569 321 (140)
- Żurawniki w., pow. Łuck woj. Wołyń, ob. Żurawnickij
- Żydaczów m. pow., z. lwowska
sędzia grodzki ob. Woredko Jan
starosta ob. Ligęza Mikołaj z Bobrku
- Żydyczyn (Żidiczin) w. z monasterem, pow. Łuck woj. Wołyń
archimandryta ob. Jona
- Żyra (Zyra) Jakub ob. Kosianka Leśna; —
Wojciech ob. Piętki, Oczkowszczyzna
- Żyrmuny (Zirmuny) w., pow. Lida woj. Wilno,
ob. Butrym Jan
- Żyry w., pow. Drohiczyn: Andrzej s. Piotrow 271, Anna została po Pietrze 296, Grzegorz s. Andrzejow, Jadam s. Markow 271, Jadam s. Rafałow 296, Jan s. Bartoszew, Jan s. Markow 271, Jan Żyra s. Stanisławow 270/1, Jozef s. Janow, Kaliksty s. Aleksego, Maciej s. Janow, Macieja s. Jana bracia niepodzielni 271, Maciej s. Marcinow, Macieja s. Marcina brat, Małgorzata została po Mikołaju, Marcin s. Andrzejow, Marcin s. Jurjego, Stanisław s. . . ., Stanisław s. Janow, Stanisław s. Maciejow 296, Stanisław s. Piotrow, Stanisław s. Szczęsnego 271, Trojan s. Jakubow 296, Trojan s. Jurjego, Trojan s. Piotrow, Zygmunt s. Jakubow 1569 271
- Żyry-Bystry w., pow. Drohiczyn: Jadam Wilk, Jan Froch, Maciej Żyra s. Markow 1569 277
- Żytomierz (Żitimir) m. pow., woj. Kijów
starosta ob. Sanguszko Roman Fiedorowicz
- Żytyński (Zithinski) Wasili z Witawy 1569 319(139)
- Żywkowo (Ziwkowo) w., z. bielska: Chwieczko s. Daniła, Hricz s. Oleszka, Jan s. Andrzeja, Mikołaj s. Radula, Piotr s. Łukasza, Steczko s. Iwana, Waszko, Wawrzyniec s. Iwana, Wawrzyniec s. Olka 1569 246
- Żyżmory (zymurski, zysmuski) m., na granicy pow. trockiego i kowieńskiego, woj. Troki
starosta ob. Zaliński Maciej

INDEKS RZECZOWY

UŁOŻYŁA

DR MARJA WOJCIECHOWSKA

(Cyfry oznaczają strony wydawnictwa).

- Abalienare v. alienare
absolvere v. obstagium
acceptio privilegii 228
accolae finium 168, 175
acquisitionis v. ius
acta publica 204; por. gród, kancelarja
adcitatio v. citatio
adhaerere (Coronae Regni Pol., duci, nobis, regi, Regno) 13, 14, 19, 23, 25, 40, 49, 54, 59, 67, 95, 109, 164 — aliis 31, 88, 94, 98, 104
adiungere (Coronae Regni Pol. Regno) 15, 220, 228
adiuvare (Coronae Regni Pol., Regno) 35, 39, 79, 86, 88, 92, 93, 96, 98, 102; por. iuvare
administratio, administrare, administrator 137, 141, 144, 145, 174, 177; v. Inflanty
aerarium 176
aes 168, 175
aggeralia 168, 175
agnatus 167, 175
alienandi facultas 65
alienare (abalienare), alienatio 15, 119, 195, 198, 200, 310
allodia 31
ambasiatores (ambaziatores) 2, 4, 76, 77, 83
amissio 66
angariae 200
annales antiquissimi 310
apelacja(e) 203, 209, 305, 316
appellatio v. apelacja
applicare(i) 2, 15
aquila insign. Regni 204
arbora 300
arces v. zamki
archidjakon v. Gniezno, Warszawa, Wilno, Żmudź
archimandryta v. Żydyczyn
arcybiskupi v. Gniezno, Lwów
arendar 327
argentum 168, 175
arma v. broń, herby
armiger 74, 75
ascriptitii 168, 175; por. przypisańcy
assensus 160, 171, 309; por. consensus
assignatio, assignare 15, 27, 36, 260, 264
assistencia (Cor. Reg. Pol. Regno) 33, 35, 60, 96 — stabilis 92, 97; spondere 103
assistere (Coronae Regni Pol., magno duci, nobis, regi, Regno) 33, 35, 39, 46, 86, 92, 96, 102
ataman 321
aulicus v. dworzanin
aurum 168, 175
authoritas 370, 379, 396, 397
Barones 35, 37, 38, 41, 46, 47, 53, 54, 56, 58, 60, 63—6, 68, 74, 76, 77, 79, 82—84, 87—90, 99, 102, 103, 107—109, 110, 112, 113, 115—118, 120—123, 125—131, 133, 134, 137, 139—142, 144—146, 148, 152, 153, 155, 159, 160—166, 170—174, 344, 359, 368
bellum(a) 161, 164, 165, 171, 173, 174, 178; por. wojna
beneficiarius 176
biskupi 373; v. Chełm, Chełmno, Heilsberg, Inflanty, Kamieniec, Kijów, Kraków, Kuja-wy, Lublin, Łuck, Miedniki, Płock, Poznań, Przemyśl, Smoleńsk, Warmja, Wilno, Wło-cławek, Włodzimierz, Żmudź
bliscy 167; por. agnati
bohomolec 325
bojarin 323
bojarzy 17, 18, 51—53, 55, 56, 58, 63, 64, 66, 70, 76—78, 80, 81, 91, 93, 94,

- 100—102, 104, 105, 107, 108, 116,
117, 137, 141, 145, 158, 323, 403
- putni 303, 314
- bona 11, 35, 36, 194, 199
- assignare 27, 36
- dare 15
- haereditaria 65, 202
- immobilia 175
- paterna 80, 87, 92, 96, 102, 103
- patrimonialia 34, 40
- regalia 200, 201
- sub amissione bonorum 66
- terrestria 167, 175; por. dobra
- boyari v. bojarzy
- brat niedzielny (nieoddzielny) 270, 272, 274,
276, 277, 282, 294, 295, 329
- braterstwo i spowinowacenie 69; por. consan-
guineitas
- broń 109
- budowania obowiązek v. zamki
- burgrabia 338, 340; v. Bielsk, Brańsk, Kra-
ków, Łuck, Wilno, Włodzimierz
- burmistrz (burmistrzowie) 156, 227, 298, 324,
325, 328, 352, 356; por. praeconsul
- Caera 168, 175
- caeremonia usitata cum vexilli et banderii
contactu iusiurandum praestare 176
- caeremoniae ducales 163, 172
- campiductor 174
- cancellaria v. kancelarja
- cancellarius v. kanclerz
- canonicus v. kanonik
- capitaneatus v. starostwo
- capitanens v. starosta
- capitulum v. kapituła
- cardinalis v. kardynał
- castellanalis dignitas 137, 140, 144
- castellanatus v. kasztelanja
- castellanida v. kasztelanie
- castellanus v. kasztelan
- castrum v. gród
- cathedralis v. katedra
- cautela 133
- cavillatio 175
- cechmistrz v. cechmistrz
- cechmistrz ciesielski 328
- kowalski 324, 328
- krawiecki 328
- kuśnierski 324
- łuczniczy 324
- rymarski 324
- rzeźnicki 328
- siodlarski 324
- slusarski 324
- szewski 324
- złotniczy 324
- v. Łuck, Włodzimierz
- cechy v. cechmistrz
- celnik Małej i Wielkiej Polski 340
- cełowanie v. krest
- ceremonje odprawować 391
- por. caeremonia
- chorągwie ziemskie 306, 317
- chorąży v. Bełz, Bielsk, Brześć Kuj., Bydgoszcz,
Dobrzyń, Drohiczyn, Halicz, Inowrocław,
Kalisz, Kraków, Litwa, Łęczyca, Łuck, Miel-
nik, Orsza, Oszmiana, Podlasie, Polska,
Poznań, Przemyśl, Sandomierz, Sieradz,
Sochaczew, Troki, Upita, Wilno, Wołko-
wysk, Wołyń
- chrest v. krest
- citatio 203; por. pozwy
- civis (es, les) 159, 169, 170, 176, 203, 218
- civitates v. miasta
- ciwun v. Ejragoła, Gadyga, Twery, Wilno,
Żmudź
- claviger v. klucznik
- clenodia 53, 54, 64, 68—70
- clientes 83, 109, 110
- cla 209, 303, 314
- duchowne 185, 224, 345, 360, 369
- grobelne 200; por. grobelne
- królewskie 185, 224, 345, 360, 369
- miejskie 185, 224, 345, 360, 369
- mostowe 200; por. mostowe
- nowe 167
- szlacheckie 185, 224, 345, 360, 369
- targowe 200; por. targowe
- wodne 185, 200, 224, 345, 360, 369
- ziemskie 184, 224, 345, 360, 369
- emethones v. kmieć
- cognitiones 38
- colloquia generalia (sądy) 203
- colloquium 83
- coloni 168, 175, 200
- comercium v. handel
- comes 195, 206
- comitia 147, 155, 159, 160, 162, 170, 171,
176, 186, 187, 228, 397, 409, 410
- communia 159, 161, 165, 166, 169—
171, 174, 176, 413
- generalia 158, 159, 170, 194, 198, 309,
410
- v. sejm
- commendor, commendator, v. komendor
- commissarius v. komisarz
- communitas (tates) 118, 146, 148, 155, 156,
182, 218, 220
- commutatio v. zamiana; commutandi facultas 65
- complere v. obstagium
- compositio² amicabilis 77

- communicatio consiliorum 377, 391
 confirmatio 228
 confoederatio v. konfederacja
 confovere v. iuvare
 congregatio generalis 59, 72; v. sejm
 congregationes 156, 182
 consanguinei 161, 171; v. consensus
 consanguineitas 69, 81
 consensus (consiliariorum; noster; nuntiorum, ordinum, principis; utriusque domini i t. d.) 60, 63, 64, 88, 89, 104, 133, 157, 172, 178, 199
 — consanguineorum 81, 89, 99, 105
 — unanimis 157, 159, 170
 consessus 161, 167, 169, 174, 176
 consilia communia 137, 140, 141, 144; v. sejm
 consilarii 60, 76, 120, 123, 126, 131, 133, 134, 137, 138, 140, 141, 144—146, 148, 155, 159, 170, 186, 194, 198, 203, 207, 208, 309, 406, 409, 410, 412, 414; v. senatorzy
 consilium nostrum supremum 76; por. corpus
 consociatio v. unio
 consortium v. fides catholica
 constitutiones v. konstytucje
 — iudicariae, iudiciorum 138, 141, 145, 387
 consuetudo v. zwyczaj
 consulatus 169, 176; por. rada miejska
 consules por. rajcy
 contractus 114, 115
 contravenire non, spondere 116
 contributiones 220
 contumelia 175, 176
 convenire 309
 conventio 60, 68—69, 110, 116, 118
 — generalis 4, 54, 109, 130, 138, 142, 148, 375, 388, 400, 412; por. sejm
 conventum (a, conventus) 155, 157, 160, 166, 171, 174, 177, 179, 186, 200, 201, 204, 386, 396, 404
 — commune 178
 — generale 125, 193—195, 197—199, 203, 205, 228, 309, 311
 — particularia 203, 204
 — publicum 177, 178
 — v. sejm
 convicia 176
 corona 81, 88, 91, 94, 104, 116, 117, 150, 163, 172
 Corona Regni Poloniae 2, 13—16, 18, 19, 21, 23, 25, 27, 28, 34—36, 39, 40, 43, 44, 47, 49, 50, 63, 64, 73, 75, 79—84, 86—88, 92—94, 96—99, 102—104, 106—109, 114, 115, 194, 199, 204, 216, 310, 402, 403; por. adhaerere, adiungere, adiuvere, applicare, assistere, deserere, devolvi
 coronare(ri) v. koronować
 coronatio v. koronacja
 coronatus rex v. koronowany król
 corporale v. iuramentum
 corpus consilii nostri 133, 134; por. consilium
 crimen, in recenti 377, 391
 cubicularius v. łożniczy
 cudzoziemcy 167
 cuprum 168, 175
 curia v. dwór
 curiae v. dwory
 curiensis v. dworzanin
 cyna 168
 cześćnik v. Kraków, Łęczyca
 czynjenie v. prsiehu
 Daniny 192, 221, 225, 304, 315
 dare (bona, census, fructus, redditus, tributa, utilitates) 15, 66, 88, 93, 98, 228
 — ad tenendum 107
 darować 65
 darowizny 64, 201, 225, 304
 — wieczne 315
 darowny obyczaj 185, 224, 345, 360, 369
 datum per manus 72, 89, 99, 113, 115, 196, 207, 311
 decanus v. dziekan
 decretum (a) 167, 175
 — electionis 137, 139
 — nostrum 205
 — publicum comitorum 167, 175; por. dekret, doctor
 dedicz litowski 12
 deklaracja (e) 222
 — króla 360, 366, 369, 378
 — sejmów 342, 357
 dekret (y) 167
 — hospodarskije 192
 — nasz 205, 305, 316
 — około poczciwości 377, 391
 denuntiatio 3, 168, 175
 depositum 228
 deputaci, deputowani, deputati 155, 218, 219, 399
 deputacja konstytucyjna 399
 derżawca v. dzierżawca
 deserere non, nec umquam, numquam (Coronam Regni Poloniae, ducem, Regem, Regnum) 25, 27, 28, 35, 39, 49, 54, 58, 59, 79, 86, 88, 92, 94, 96, 98, 102, 104, 164
 devictio 80, 88, 93, 97, 104
 devolvi ad (Coronam Regni Poloniae, filios legitimos et futuros, filium ducis, nos, regem, regem et eius successores, Regnum) 47, 106

- haereditarie 153
- per devictionem 80, 88, 93, 97, 104
- plene et integre 40
- pleno iure... cum omnimoda fidelitatis subiectione 50
- rite et rationabiliter 15
- sine diminutione, integraliter 36
- vera et haereditaria successione 80, 87, 92, 97, 103
- dicio (tio, nes) 176, 193—195, 200, 203—205, 308—310
- dieta 110, 133; v. sejm
- dignitarii v. dygnitarze
- dignitas v. castellanalis, episcopalis, palatinalis
- dignitates v. dostojenstwa
- dilatio 175
- dispositio 397
- distribuere 204
- distributio officiorum, magistratum 174
- districtus v. powiat
- doctor decretorum 76, 83, 90, 149, 151, 153,
  - iuris utriusque 119
  - medicinae 149, 151, 153
  - theologiae 151, 153
- dobra (imiona majetności) 167, 326
  - dostawać 360, 369
  - dziedziczne 65, 202, 230, 231, 305
  - mieszczzańskie 293
  - nasze (królewskie, stołu królewskiego) 200, 201, 225, 304, 314, 315, 346, 361, 369, 370, 406
  - w ojczyście wstępować 65
  - por. bona
- domini Regni Poloniae 8; dominorum universitas 9, 10
- dominium(a) 31, 39, 40, 46, 47, 50, 63, 64, 76
  - utrumque 36, 114, 116, 120, 124, 131, 133, 136—138, 140, 141, 144—146, 157, 164, 166—169, 171—176, 406; por. natio, populus
  - nostro subditi 62
  - plenum 64
- donandi facultas 65
- donatio 15, 119, 201; por. darowizna, darowny obyczaj, dare
- dostojenstwa, dygnitarstwa 66, 67, 138, 141, 145, 184, 191, 204, 209, 224, 225, 234, 235, 306, 316, 344—346, 359—361, 368—370, 385
- dotalicium 36, 65, 167, 175
- dozwolenie 64; por. concessio, zezwolenie
- dożywocia, dożywotni, ad tempora vitae suae 88, 93, 98, 182, 304, 315, 346, 361, 370
- drogi lądowe i wodne 168
- ducatu 15, 35, 64, 114, 162
  - magnus passim; v. Kijów, księstwo, principatus
- duces 76, 81, 83, 94, 107—109, 144, 146, 148, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 166, 170, 172, 174, 394, 410; por. ordo ducum, książęta
- duchowni szlacheckiego stanu 185
- ducissa 231; v. Anna
- dux magnus, passim
  - summus 3, 4
  - supremus 6, 123
  - por. książę, princeps
- dwory 35, 79, 87, 88, 92, 93, 96—98, 201, 208, 211, 304, 315; v. Gieranowy, Ostaszyn, Rajce, Siemno
- dworzanie (aulicus, curiensis) 147, 148, 188, 195, 206, 207, 226, 262, 285, 307, 311, 318, 336, 341, 372, 376, 404
- dwór (nasz, królewski) 156, 203, 214, 216, 305, 325, 398
- dygnitarstwa v. dostojenstwa
- dygnitarze 110, 113, 120, 133, 137, 141, 145, 147, 148, 203, 204, 214, 218, 231, 233—235, 298, 299, 306, 317, 321, 325, 326, 372
  - przysięga 184, 224, 359, 368
- dynastia Jagiellonów 162
- dziekan v. Kraków, Włocławek
- dzierżawca (y) 128, 189, 212, 229, 274, 307, 318, 326, 340, 341, 349, 350, 353, 355, 372
- dzierżawy; na... przekładać 305, 316
  - stołu król. 406
- dzierżenie 224, 346, 360, 361, 369, 370
- Ecclesia v. kościoły, Kościół
- egzekucja 297, 346, 360—361, 369—370
  - dóbr 381, 384
  - obwinionego 396
  - t. j. odbieranie dóbr 192, 303—304, 315
  - spisów spolnych 342, 357
  - statutu Aleksandra 201, 209, 225, 314
  - zwierzchności 221
  - por. executio
- egzekutor 222
- egzempeje 58; por. exemptiones
- electio 56, 140
  - articulus de 122, 126, 129, 130
  - decretum 137, 140, 144
  - denuntiatio 3
  - magni ducis 60, 77, 79, 87, 92, 96, 103, 163, 172, 173, 403
  - regis, electus rex 60, 131, 133, 148, 164, 172, 403
  - senatus 174

- eliberare v. oboedientia
 eligere in magnum ducem 59
 — regem, in regem 36, 41, 47, 59, 111, 146, 173, 400
 episcopalis dignitas 137, 140, 144
 episcopus v. biskup
 equites 167, 174
 erectio 66; por. constructio
 excipere v. oboedientia
 executio iurium et privilegiorum 193—194, 197, 309; por. egzekucja
 exemptiones 53, 58, 63, 64
 exercituantium more transducti 2
 exercitus 174, 413
 exhibere v. fidelitas
 eximere v. iurisditio
 existere v. obstagium
 expeditio bellica 201
 — causarum 203
 — generalis 165, 173
 extranei 167, 175
 exules 175

 Factores negotiorum 133
 facultas plena nuntiorum 198, 199, 309; v. alienare, commutare, dare, merces, vendere
 familia regalis 136, 140, 144
 — szlacheckie 346, 361, 370
 famulus 254, 308
 ferować (dekreta) 377, 391
 ferrum 168, 175
 feudum(a) feudalis, feudalny 21, 50, 176, 225, 346, 361, 370; v. Inflanty
 fidelis esse promittere 106
 fidelitas(is, em) 14, 24
 — exhibere iugiter 16
 — iuramentum super 108
 — iurare 12
 — observare 14; constantiam 13; et subiectionem 23
 — omagii f. praestare 23
 — omagium 15
 — praestare per capitaneos 110
 — promittere 106; subiectionemque 21, 401
 — revocare 21
 — spondere atque subiectionem 19
 — subiectio 50
 fideisponsio 11
 fideiubere 109, 110
 fideiussio 110
 fides(ei em) catholica, christiana, orthodoxa 2, 35, 39, 41, 79, 86, 92, 96, 102, 143, 146
 — iurare 137, 141
 — obstringere 176
 — spondere 15
 — sub sacramento 66

 figura v. iudicium
 fines 168, 173—175; por. granice, limites
 fiscus 220
 fizyk J. K. M. 341
 foedus(a) foederatus 47, 76, 78, 88, 93, 98, 104, 114, 115, 122, 124, 125, 128, 132, 133, 136, 137, 139—141, 144, 145, 165, 173, 184, 224, 344, 359, 368
 folwarki 201, 304, 315
 foralia 200, 397
 forenses 397
 fortalitia 11, 21, 31, 40, 76
 forum(a) civile 214
 — publica 167, 175
 fovere familiares 117
 fructus dare 15
 frymarczyk, frymarki 65, 225, 346, 361, 370
 fundi advocatiales 202
 — haereditarii 202

 Genelogiae, geneloy 38, 53, 54
 gens nobis subdita 23
 gladifer v. miecznik
 gospody 377
 grabia 206, 225, 226, 307, 318, 339, 341, 371
 granice 76, 168, 190, 191, 192, 303, 314; por. graniciae, limites
 graniciae 76
 grecki zakon 305, 306, 314, 316
 grobelne 168, 200; por. cło
 grossi v. grosz
 grosz z dymu osiadłego 303, 314
 — dwa z osiadłej włóki 200, 303, 314
 por. podatki
 gród(y) 15, 18—21, 23, 24, 30, 31, 40, 42, 43, 50, 76, 79, 80, 87, 92, 93, 96—98, 103, 104, 106—108, 137, 141, 145, 198, 199, 200, 265, 302, 303, 309, 310, 313, 314
 — akta, księgi 211, 213, 216, 234—236, 299, 300, 325, 329, 330, 375
 — budowanie 66; por. zamki
 — F. Lubartowicza 11
 — powiatowy 323
 v. Biechowo, Bratyan, Homel, Jasieniec, Kiernów, Kijów, Krzywín, Lublin, Łuck, Łukomla, Mielnik, Olesko, Spicymierz, Wielona, Włodzimierz
 grunt(y) 304, 315
 — dziedziczny szlachty 202
 — wójtowskie 202
 por. fundi
 gubernaculum(a) 172, 194, 198, 310
 — suscipere 117
 gubernator 24, 25
 gwałty 168

- Haereditas, haereditarius 27; v. bona, fundi, ius, successio, por. dziedzictwo
 handel 167, 175; por. mercantia, merces, kupcy kupno
 herb (y) 45, 51—56, 58, 60—61, 64, 68—70, 77—78, 84—85, 90—91, 94—95, 100—101, 108—109, 126, 132, 134—135, 139, 152, 153, 306, 317, 332—338, 348—354, 403, 412, 413
 — koronny 150, 306; por. aquila
 hetman v. Inflanty, Litwa i Polska
 hipoteka v. ipoteka
 historje stare i pisma 312
 hołdowanie, hołdowati, hołdowanija obyczaj 18, 20, 22, 24; por. prawo manskoje
 homagium (a) 21
 — susceptio 175
 por. hołdowanie, omagium
 homines F. Lubartowicza 11
 — subiecti 21
 horod v. grad
 horodniczy v. Witebsk, Włodzimierz
 hrabia 355, 393; por. grabia
 hranice v. granice
 hufy 306, 317
- Idiomate polonico 397
 ignis 220
 immunitates 53, 58, 63, 64, 163, 199, 172, 174—176, 204, 387
 inauguratio (inauguracja) magni ducis, reginae, regis 163, 172, 175, 183, 223, 343, 357, 367; por. koronacja, podnoszenie
 incisor v. krajczy
 incorporare, incorporatio incorporatus (incorporacja) 36, 60, 61, 63, 64, 111, 193, 196, 199, 310, 387, 388, 402
 — in ius sortem et proprietatem 195
 indictio 72
 indigena 175
 infideles v. niewierni
 inhibitio 175
 inkorporacja v. incorporare
 inscriptio (nes, num) 98, 104, 110, 114, 115, 119, 122—125, 128—130, 133, 169, 174, 176, 187
 — amicitiae 136, 140, 144
 — observatio 137, 141, 145
 insignia 167, 174
 — ducalia 163, 176; susceptio 172
 instrukeja 187, 219, 395, 403
 internuntius 158
 intronisare 77
 invasiones 168
 investire 77
- ipoteka 133
 isprawno cziniti mi zemljanom 12
 itinera aquatica, terrestria 168, 175 por. drogi
 iudex causarum officii marschalcatu 398;
 v. sędzia
 iudicare 186
 iudicium (ii, o, a, orum) 138, 141, 145
 — capitanealia 203
 — v. constitutiones
 — ex composito 396
 — figura 168, 175
 — nostra 203
 — terrestria 168, 175, 203
 por. sąd
 iura (ium) 76, 111, 112, 137, 138, 141, 145, 163, 167, 172, 174, 175, 200, 204, 228, 310
 — idempnitas 53
 iuramentum (o, a) 58, 66, 76, 77, 122, 125, 141, 145, 148, 172, 176, 227, 233, 403
 — adesse 248
 — baronum 141
 — capitaneorum 138, 139, 141
 — castellani 383
 — confirmare 11
 — consiliariorum 138, 139, 141
 — corporale: praestare 79, 80, 88, 92, 93, 98, 103, 104, 107, 110, 203; recipere 108,
 — corporaliter praestare 81, 83, 89, 99, 105
 — ducis magni 163
 — fidelitatis 204
 — nobilitate ex praecipuum 138, 141
 — onere... se obligare 129—130
 — praestare praestitum 9, 87, 97, 106, 129, 132, 137, 142, 146, 149, 218, 245, 260, 297, 300, 382; de fide servanda 264; pro nobis et loco nostri 131, 133
 — sub et in virtute... spondere 15
 — sub fide et honore 49; ac onere 54, 67
 — sub honore 15
 — sub honore et onere 53
 iurare 142, 147, 148; v. fides
 iure ac dominio 167
 — et proprietate haereditaria 194, 199
 — mero et mixto habere 64
 — pleno pertinere 194
 iuridictio; iurisdictio 166, 195, 199, 200, 310
 — ab... et proprietate eximere 195, 200, 310—311
 — super exercitus 174
 por. jurysdykcja
 ius administrare 168, 175
 — acquisitionis 50
 — commune 177
 — gentium 168

- haereditarium 50
 — in .. sortem ac proprietatem et titulum reintegrare 194, 199, 310
 — Maideburgense 203
 — perpetuum 205
 — unum 228; v. doctor, renuntiatio
 iusiurandum 142, 157, 169, 178, 187, 194
 — cum vexilli et banderii contactu 176
 — nostrum 198, 310
 — rotha 300
 iuvare 35, 39, 46, 49, 58, 145
 — rebus et corpore totoque posse confovare et.. 15
- Jedność trzymać 41
 jezioro v. Krudy
 jurgieltnik nasz 229
 jurydykcja 385, 396, 397
- Kancelarja (nasza, koronna, Królestwa, W. Kstwa) 189, 201—203, 209, 304, 305, 315, 316, 340, 376, 380, 381, 383, 384, 386—389, 392
 — akta, księgi 227, 394, 395, 397
 kanclerski urząd, władza 385
 kanclerz (e) nasi 381; v. Gniezno, Litwa, Płock, Polska
 kanonik 152—154; v. Kraków, Poznań, Sandomierz, Troki, Warszawa
 kantor v. Gniezno
 kapituła 149, 151—153; v. Kraków
 kardynał 195, 205, 221, 224—226, 131, 133, 135, 136, 140, 311
 kary 209
 kasa skarbową 399
 kasować 316
 kasztaljan v. kasztelan
 kasztelan (i) 6; mniejsi i więksi 374; v. Bełz, Biechowo, Biecz, Braclaw, Brześć Kujawski, Brzesko, Brzeziny, Bydgoszcz, Chełm, Chełmno, Ciechanów, Czechów, Czersk, Dobrzyń, Elbląg, Gdańsk, Gniezno, Gostyń, Halicz, Inowłódź, Inowrocław, Kalisz, Kamień, Kamieniec Podolski, Kijów, Konary, Kowal, Kraków, Kruszwica, Krzywiń, Łąd, Liw, Lubaczów, Lublin, Lwów, Łęczycza, Łuck, Małogoszcz, Międzyrzecze, Mińsk, Mścislaw, Nakło, Nowogródek, Płock, Potok, Poznań, Przemęt, Przemysł, Radom, Rawa, Rogoźno, Rozprza, Rożan, Rypin, Sandomierz, Sannok, Santok, Sącz, Sieradz, Sierpc, Słońsk, Smoleńsk, Sochaczew, Spicymierz, Śrem, Troki, Warszawa, Wieluń, Wilno, Wiślica, Witebsk, Wizna, Wojnicz, Wołyń, Wyszogród, Zakroczym, Zawichost, Żarnów, Żmudź
 kasztelanie 156, 182
 kasztelanje 67
 kaszteljanowa 327
 katedra 149—154
 khrod v. gród
 kleryk v. Gniezno, Kraków, Płock, Włocławek
 klucznik v. Brześć Litewski
 kmieć 200
 knehinja, knjazna 231, 232, 322, 323, 326, 375
 książ(e) 17, 18, 30, 43, 44, 77, 90, 91, 100, 190, 208, 211—213, 230, 298, 320—322, 325—327, 340, 375, 401
 knihy v. księgi
 knjazь v. książ
 koadjutor v. Płock, Smoleńsk, Wilno
 komandor (komendor) v. Poznań
 komisar v. komisarz
 komisarz (e) 202, 229, 234—236, 260, 264—266, 299, 319, 321, 323, 325, 326, 328—330, 382, 383
 komisja policji, skarbową, wojskową 399
 komornik v. Bielsk, Drohiczyn
 konfederacja (e) 56, 83, 85, 119, 120, 123—125, 137, 140, 144, 151, 153, 399; generalnej sekretarz 398
 konfiskować, konfiskowanie 234, 235, 299
 koniuszy v. Grodno, Litwa, Polska, Wilno
 konstytucja (e) 60, 200—202, 222, 304, 315, 316, 342, 346, 357, 361, 369, 380, 386—389
 konsyljarze 203; por. consilarii, panowie rady Korona Królestwa Polskiego passim; por. Corona Regni Pol.
 koronacja, koronowanie 6, 68, 138, 141, 145, 163, 164, 183, 184, 209, 210, 221, 223, 343, 344, 358, 359, 367, 368
 — królowej 175
 koronować 29, 116, 117, 164, 172, 176
 koronowany król 137, 141, 145, 204, 223—225, 345, 360, 369
 kościoły 69, 211, 214, 265; parafjalne 216
 Kościół 2, 15, 64, 67, 68
 krajezy v. Litwa, Polska
 krawec v. cechmistrz
 kreśća celowanie 12, 18, 24, 33, 42
 krewni 161
 Królestwo Polskie passim
 kruszce 168
 książdz v. Leśna
 książę: najwyższe litewskie 38, 62, 111, 221 wielki, passim
 — por. Ostrogski, dux, princeps
 — książęta kijowskiej ziemi 313—315, 317
 — książęce domy 37, 155, 159, 160, 163, 298, 346, 354, 361, 370, 376
 — obojgo narodu 359

- wołyńskiej ziemi 302, 303; 305; 306
v. Austria, Kijów, Łuck, Pińsk, Połock,
Semigalja, Siedmiogród; Siewierz, Słucey,
Starodub, Suzdał, Troki, Twer, Włodzimierz,
Zbaraż; por. stan książęcy
- księgi: sądowe 234 - 236, 265
- wpisywanie do 305, 316
- zamkowe 214, 265
- żmudzkiego księstwa 365
v. gród, kancelarja
- księstwo: najwyższe litewskie 39
- wielkie lit. passim
v. Kijów, Litwa
por. ducatus; principatus
- księżna v. Anna, Słuck
- kuchmistrz v. Litwa, Polska
- kupcy 167, 168, 175, 185, 224, 345, 360; 369
- kupno 185; 224; 345; 369
- kustosz v. Płock
- kusznir v. cechmistrz

- Lanea possessionata 200
- laska marszałkowska 192, 391, 397
— podnoszenie 391, 396
- laudum 365
- legaci 157; por. legati
- legati 133, 155, 157, 159—161, 163, 165,
166, 169—176, 186, 187, 409, 413
- legatio (nes, num) 3, 4, 15, 354, 363, 373;
376
— ritus 4
- legatus natus 178, 195, 205, 225, 226, 307,
311, 317, 339; 371
- leges 162, 174, 176, 177, 203; por. prawa
- lenna (i) 225, 346, 361, 370
— książęta 312
v. feuda
- libella famosa 175, 176
- libertas (tes) 53, 58, 63, 76, 112, 138, 141,
145, 163, 172, 175, 200, 220, 228;
por. wolności
- libertati pristinae reddere 2
- libri v. kancelarja; grod
- liga 76, 80, 83, 88, 93, 98, 104, 120
- limites v. granice
- list(y) jawny abo otworzysty 157, 210; 211
— mocowany, umocowany 159, 160
— uniwersalowe 205
por. litterae, uniwersał
- lites 76
- litora libera 168, 175
- littera(ae) credentiales 2, 4, 119
— fideiussoria 29
— inscriptionis 108—110, 128
— omagialis 18, 410
- patentes 58, 80, 87, 88, 92, 93, 97,
98, 107, 108, 235
- perpetuae 146
- reversales 148
- significatoriales 227, 228
- universales v. uniwersały
por. listy
- ljudi szto posłuszajet 24
- locare 41

- Łantwojt 324
- ławica (ława) 156, 159, 160, 305, 316, 392
- ławnik v. Łuck, Włodzimierz
- łowczy v. Litwa, Łeczyca, Polska
- łożniczy 206, 213, 215, 307, 318; 372
- łucz mistrz v. Żmudź

- Magister coquinae 131, 133; 142, 144
— curiae 133
— equorum curiae nostrae 148
- magistratury v. urzędy
- magnates 4, 166, 167, 174
- majątności ziemskie v. dobra
- małżeństwa 65
- małżonkaja v. żena
- mandat albo poruczenie 157
- mandatarii 155
- mandatum (a) 123, 157, 159; 170, 209, 211,
212, 220, 229—231, 409, 413
— integrum dare 120
— nostra exponere 404
— plenum 77; pleno suffulti 76
— procuratorium 132
— speciale 131, 133
— universale 207, 208; 233; 297
- manskoje v. prawo
- manus stipulatio 77
- marschaleus v. marszałek
— supremus 120
- marszałek v. Bielica, Bielsk, Brześć Litewski,
Drohiczyn, Dubica, Ejszyski, Kowno, Lida,
Merecz, Mielnik, Nowogródek, Połock
— nadworny, wielki, v. Litwa, Polska
— trybunałski 393; v. K. Chodkiewicz
— wielki, v. Litwa, Polska
— ziemski v. Krzemieniec, Włodzimierz, Wołyń
— por. iudex, laska
- mediator 378
- medicinae v. doctor
- mercantiae 109
— ducendi facultas 168
- mercatores v. kupcy
- merces v. towary
- męsty v. miasta
- meszczanie v. mieszczenie
- metalla 168, 175

- metrices v. metryki
 metrykant koronny 193
 metryki koronne 16, 21, 32, 34, 47, 48,
 121, 394, 397
 — litewskie 41, 397
 — notariusz 398
 miasta, miasteczka, miejski 31, 42, 43, 72,
 73, 76, 79, 80, 87, 88, 92, 93, 96, 97,
 103, 104, 112, 116, 155, 156, 169,
 176, 194, 198—201, 211, 218—220,
 227, 228, 302—304, 309, 310, 313—
 315, 320, 356, 407
 — grodowe 234, 235, 299
 — sprawy 305, 316
 — stan 298
 v. Bełz, Beresteczko, Biecz, Bielsk, Bnin,
 Bobowa, Braclaw, Brańsk, Brudzew, Brześć
 Kujawski, Brzesko, Brześć Litewski, Brze-
 ziny, Buczacz, Bychów, Bydgoszcz, Chełm,
 Chełmno, Chęciny, Chodecz, Chomsk, Cie-
 chanów, Ciechanowiec, Czarnków, Czchów,
 Czerkasy, Czersk, Czerwonogród, Czet-
 wertnia, Dobrzyń, Dolina, Dorohostaje, Dra-
 him, Drohiczyn, Drohobycz, Druck, Drze-
 wica, Dubinki, Dubno, Dyneburg, Ejragoła,
 Ejszyski, Elbląg, Falków, Felsztyn, Gdańsk,
 Gniew, Gniewków, Gostyń, Gródek, Grodno,
 Halicz, Heilsberg, Homel, Horłów, Horodło,
 Hoszcza, Hrubieszów, Inowłódź, Inowrocław,
 Kalisz, Kamień, Kamieniec Litewski, Ka-
 mieniec Podolski, Kamionka Strumiłowa,
 Kaniów, Kazimierz nad Wisłą, Kijów, Kleck,
 Kleszczele, Konary, Konin, Kórnik, Kościan,
 Kowal, Kowno, Kraków, Krasnystaw, Kre-
 wo, Kruszwica, Krzemieniec, Kutno, Lato-
 wicz, Latyczów, Łąd, Lelów, Leszno, Lida,
 Liw, Lubaczów, Lublin, Lubraniec, Lwów,
 Łabiszyn, Łask, Łąkoszyn, Łekno, Łęczycza,
 Łomża, Łosice, Łuck, Łukomla, Łuków,
 Malborg, Małogoszcz, Marków, Merecz, Mia-
 dziół, Miechów, Miedniki, Mielec, Między-
 rzecze, Mińsk, Mozyr, Mścibor, Mscisław,
 Murdy, Mysz, Nakło, Niemonojcie, Nie-
 śwież, Nowogród Siewierski, Nowogródek,
 Nur, Odolanów, Olesko, Olkusz, Ołyka,
 Onikszty, Opoczno, Orsza, Osiek, Ostróg,
 Ostroróg, Ostrów (dziś Ostrowiec), Oszmia-
 na, Owrucz, Parczów, Pieniany, Pików,
 Pilzno, Pińsk, Piotrków, Pleszew, Płock,
 Połonec, Połock, Pomorzany, Poznań, Prze-
 decz, Przemęt, Przemyśl, Puck, Punie, Pyz-
 dry, Radom, Raduń, Radziejów, Rajgród,
 Ratno, Rawa, Rjazań, Rogoźno, Ro-
 hatyn, Rozprza, Rożyszcze, Rypin, Rze-
 czyca, Sambor, Sandomierz, Sanok, Santok,
 Sącz, Sienno, Sieradz, Sierpc, Skalmierz,
 Słonim, Słońsk, Słuck, Służewo, Smoleńsk,
 Śniatyn, Sochaczew, Sokole, Sokółów, Śrem,
 Starodub, Starogard, Stepań, Stęszew, Sto-
 bnica, Świr, Świsłocz, Szamotuły, Szklów,
 Sztum, Szubin, Szydłów, Szydłowiec, Tar-
 nów, Tczew, Telsze, Traby, Troky, Tuchola,
 Tuczyn, Twer, Twery, Tykocin, Tyszowce,
 Upita, Uszpole, Warszawa, Warta, Wie-
 liczka, Wieluń, Wilno, Wiłkomierz, Win-
 nica, Wiślica, Witebsk, Wizna, Włocławek,
 Wojnicz, Wołkowysk, Wołpa, Wysokie Ma-
 zowieckie, Wyszogród, Zakliczyn, Zakro-
 czym, Zambrów, Zawichost, Zbaraż, Zbą-
 szyń, Żarnów, Żelechów, Żerniki, Żydaczów,
 Żytomierz, Żyżmory
 miecznik v. Bełz, Kraków
 miedź 168
 mieszczanie 159, 169, 227, 293, 324; v. Bra-
 claw, Drohiczyn, Łuck, Wilno, Winnica
 miles, milites, um 4, 6, 83, 88—90, 94, 99,
 105, 109, 113, 138, 140, 142, 150,
 153, 173
 — conductitus 201
 — eques 201
 — peditus 201
 — signa seu vexilla 204
 — suppetiae stipendio conductorum 165
 ministeriales v. woźni
 ministrari 110
 ministrowie 399
 missi 162, v. posłowie
 moneta 137, 139, 141, 145, 167, 175, 183—
 184, 224, 304, 314, 345, 359, 368
 mos: more exercituantium transducti 2
 — institutoque maiorum 163, 172
 — maiorum usitata caeremonia 176
 v. obyczaj, zwyczaj
 mostowe 168; por. cła, myta
 mostowniczy 156
 mostów robienie i poprawianie 303, 314
 municipia 50
 myta 209, 303, 314
 — duchowne 185, 224, 345, 360, 369
 — grobelne 200; por. grobelne
 — królewskie 185, 224, 345, 360, 369
 — kupieckie 185, 224, 345, 360, 369
 — miejskie 185, 224, 345, 360, 369
 — mostowe 200; por. mostowe
 — szlacheckie 185, 224, 345, 360, 369
 — targowe 200; por. targowe
 — wodne 185, 200, 224, 345, 360, 369
 — ziemskie 184, 224, 345, 360, 369
 — z... służyć 168
 Nabywanie 224, 345, 360, 369
 nadania 58, 225, 304, 315

- najazdy 168
 należeć zupełnem a całym prawem 198
 namiestnik 12, 30, 329
 napoju v. taksa
 naród lachacki, polski 162, 265
 — oboje 180, 198, 222, 223, 225, 302, 312, 342, 344, 345, 357, 359, 360, 361, 366, 368—370; por. dominium, natio, państwo, populus, respublica, status
 natio 136, 140, 143, 144, 162, 167, 171, 173, 175, 176
 — utraque 178, 194, 198, 412, 413; por. dominium, naród, państwo, populus, respublica, status
 negociator 168, 175
 niebezpieczeństwo tureckie 406
 nieopuszczać Korony 39; por. deserere
 niewierni 68
 nobiles (ium) 2, 35, 37, 41, 46, 47, 53, 54, 58—60, 63, 65—70, 76, 79—81, 83, 86, 87, 89, 90, 92, 93, 96, 99, 102—105, 108, 109, 113, 116—118, 121, 122, 125, 127—129, 137, 138, 140—142, 145, 146, 148, 157, 162—166, 172—174, 202, 204, 264; v. szlachta, universitas
 nobilitas 58, 61, 123, 137, 138, 141, 145, 156, 165, 173, 174, 182, 194, 198, 309, 384; v. nobiles, szlachta
 notarius 16, 148, 150, 152, 154, 186, 216, 228; v. Brańsk
 — castrensis 213
 — metricae 398
 — noster secretus 72
 — publicus 73—75
 — terrestris 156, 182
 notarjusz v. notarius
 nundinae 167, 175
 nuntii 9, 11, 133
 — conventionis Parczoviensis 118
 — Drohiczyzna 220
 — ducatus magni, Lituanici 155, 157, 159, 170, 178
 — ducis magni 131; et ducatus magni 140
 — Jagiełły 2, 4
 — ordinis equestris 410
 — Regni 3, 83, 412
 — terrarum, terrestres, v. posłowie ziemscy
 nuptiae 175
 Oberprokurator 352
 obiecać z niemi trwać, przy nich stać 39; v. assistere
 obieranie (króla, księcia w., pana) 129, 130, 180, 183, 184, 223, 343, 358, 367, 379
 oblata 395
 obligacje 201
 obligare se... sub fide et honore 137; v. iuramentum, obstagium
 obligatio seu hypoteca 201
 — et ipoteca 133
 obnoxium esse 200
 oboedientia 15
 — de... excipere et eliberare 220
 oboedire 11
 obożny 206, 307, 372
 obrona ziemska 316
 observare articulos in littera 28, v. fidelitas
 obsidem esse 11
 obsidiis se sistere 10
 obstagium complere 11
 — esse in 73, 400
 — existere in 10
 — facere se 73
 — obligare se in... 8, 9
 — praestare 11
 — stare in 10
 obventiones 31
 obwołać uniwersał 299
 obyczaj dawny 407
 — koronny 305, 306, 316, 317
 — pri hołdowaniju 22
 — zakupny 360
 por. mos, zwyczaj
 obywatele osiadli 203, 204, 316—317
 odbieranie dóbr v. egzekucja
 odmiany 202, v. commutatio
 odszczepieńcy 68
 officiales (ium) 65, 133, 147, 148, 159, 170, 204, 211, 218, 264, 410
 — civitatis 220
 — curiae 156, 182, 203, 205
 — dignitas 174
 — terrestres 155, 182, 215, 216
 por. urzędnicy
 officium (a, orum) 60, 66, 138, 145, 203, 204
 — castrense 214—216, 234—235, 300
 — copulata 377, 390
 — functio 174
 — marszałcatus 395
 ojezyste 40; v. patrimonialia bona
 omagialis 14, 15, 21; v. littera
 omagium 10, 16, 18, 19, 42, 401
 — fidelitatis 15
 onera 200
 opatrzyć, opatrywać, 346, 356, 360, 407
 opatrzenie 358
 — na strawę 317
 opekalknik 25
 oppidani 219; por. mieszczanie

- oppidum v. miasta, miasteczka
 oprawa 65
 oratores 120, 123, 125, 131, 133, 134, 137,
 139—141, 144, 145, 148, 163, 172, 404,
 406, 413
 ordinatio 4, 77, 133
 ordo, ordines (magni ducatus, regni) 135, 147,
 158, 159, 161—163, 166, 172, 174,
 177—179, 186, 193, 194, 197, 198,
 200, 309, 404, 410
 — baronum 182
 — civilis 155
 — ducalis, ducum 160, 171, 182
 — ducum et baronum 156
 — equester 155, 160, 171, 174, 178, 179,
 186, 410, 411, 413, 414
 — marschalcorum 156, 182
 — militaris 160, 171, 174, 175, 413, 414
 — nobilis 160, 171
 — patriciorum 156, 182
 — senatorius 156, 160, 171, 178, 182, 411
 — terrestris 156
 — vexilliferorum 156, 182
 organista 237
 Ormjane 324
 orzeł znak (herb) koronny 204, 306, 317; v.
 aquila, herb
 oselosi 323, 326, 327, v. osiadłości
 osiadłości 200, 203, 303, 314, 318; v. bona,
 dobra
 otbiranie dobr v. egzekucja
 otstupiti ne Koruny 43, 44; por. deserere, nie-
 opuszczać

 Pabula equorum 79, 92
 pacta conventa 399
 palatinida v. wojewodzie
 palatinalis dignitas 137, 140, 144
 palatinatus, palatinus, v. wojewoda, województwo
 palestrant przysięgły 365
 pan 355; v. kasztelan
 panięta 156, 159, 190, 208, 234, 235, 298,
 314, 321, 325, 326, 376
 panjata v. panięta
 panowie, pany 37, 38, 41, 58, 63—68, 113,
 127—130, 163, 165, 166, 169, 174,
 211, 212, 223, 302, 303, 305, 313,
 338, 347, 376, 377, 391, 413; por. pa-
 nowie rada, rady, senatorowie
 panowie rada, p. rady, radni (koronni, litewscy,
 nasi, obojga narodów) 155, 159, 169, 182,
 184, 187—190, 205, 208—210, 302,
 305, 306, 312, 315—317, 339, 342,
 347, 354, 357, 359, 361—364, 366,
 368, 370, 376, 377, 381, 382, 385,
 386, 389, 394, 396—398, 407, 408;
 por. panowie, rady, senatorowie
 pańskie domy 346, 361, 370
 państwo 40
 — oboje 156, 160, 162, 164—169, 181,
 184, 188, 190, 208, 378,
 — v. respublica
 papa (papież) 150, 152, 154
 parafje 214, 237, 241, 243, 246, 247, 250—
 252, 255, 257, 260, 261, 264, 265;
 v. Bielsk, Dąbrowska, Domanowo, Goniądz,
 Jabłoń, Kobylino, Kulesze, Ostasze (ruska),
 Płońsk, Poświętne, Rajgród, Ruś, Sokółów,
 Swiaż, Topczewo, Wyszki, Wyszonki
 parlamentum 54, 59, 68
 — generale 112
 por. sejm
 parochia v. parafja
 pasquila 176
 paternalis, paternus v. patrimonium
 patrimonium, patrimonialis 27, 34, 35, 47,
 76, 79, 80, 84, 87, 92, 93, 96, 97, 102,
 103, 107
 pelles 168, 175
 per manus 120, 124, 397; por. datum per
 manus, przez ręce
 permutatio 119
 pertinere 80, 82, 87, 93, 198, 309—310
 pestifera aura 220
 petitio 218
 phisicus 258
 pieczęć: dygnitarzy, szlachty 3—7, 12, 13,
 15, 16, 18, 19, 45, 51—53, 55—56,
 60—61, 77—78, 84—85, 90—91, 94—
 95, 100—101, 108—109, 126—127,
 132, 134—135, 139, 153, 192, 331—
 338, 342, 347—354, 356, 357, 362,
 370, 375, 377, 400, 402, 403, 405,
 408, 409, 411—413
 — króla, koronna, nasza 209, 214—217, 227,
 229, 304, 306, 314, 315, 365, 375,
 378, 381, 383, 384, 386—390, 392,
 393, 396; kor. zawieszista 376
 — litewska 9, 304, 314
 — mniejsza 393
 — otworzysta 265
 — wielka 395, 397
 — zatworzona 265
 pieczętarze (koronni, litewscy) 385
 pieniądze pomoc dla Litwy 407
 pincerna v. cześnik
 pisar v. pisarz
 pisarz(e) 192, 393
 — grodzki v. Bielsk, Braclaw, Drohiczyn, Łuck,
 Włodzimierz
 — królewski 355

- miejski v. Brańsk, Łuck, Wilno, Włodzimierz
- wójtowski v. Łuck
- ziemski v. Bielsk, Braclaw, Brześć Litewski, Dobrzyń, Drohiczyn, Halicz, Kraków, Krzemieniec, Liw, Łuck, Mielnik, Płock, Rzeczyca, Sieradz, Wieluń, Żmudź
- pismo ruskie 304, 305, 315, 316
- plebanus, pleban 255, 261; v. Kobylino, Rudka
- plenipotenci, plenipotencje 119, 182, 218, 219, 227, 228
- plenipotentes, plenipotentia, v. plenipotenci
- płaca 314
- płat hospodarskij 328
- poborce 235, 328
- pobory 200, 303, 314
- podanie dobrowolne 312
- podatki 66, 200, 303, 314; por. cła, daniny, grosze, myta, podymne, pontalia
- podczaszy v. Halicz, Kraków, Litwa, Lwów
- poddać się 40; por. przystać
- poddani 168, 185, 202, 224, 303, 305, 314, 316, 321, 328, 345, 360, 369
- poddaństwo 364
- podkomorzyj v. podkomorzy
- podkomorzy v. Bielsk, Braclaw, Brześć Kujawski, Brześć Litewski, Chełmno, Dobrzyń, Drohiczyn, Inowroclaw, Kalisz, Kraków, Krzemieniec, Litwa, Łęczyca, Łuck, Mielnik, Nowogródek, Nur, Polska, Poznań, Sandomierz, Sieradz, Troki, Warszawa, Winnica, Włodzimierz, Zakroczym, Żmudź
- podkoniuszy ziemski 355
- podnoszenie, podniesienie na Wielkie Księstwo Lit. 163, 164, 183, 223, 343, 357, 367
- podśedek v. Drohiczyn, Halicz, Kraków, Krzemieniec, Łęczyca, Łuck, Mielnik, Mozyr, Poznań, Sandomierz, Witebsk, Zambrów
- ziemski v. Bielsk, Braclaw, Winnica, Włodzimierz
- podskarbi v. Litwa, Polska, Prusy
- podstarości 204, 321; v. Braclaw, Drohiczyn, Łuck, Mielnik, Pińsk, Winnica, Włodzimierz
- grodzki v. Bielsk
- podstoli v. Chełm, Kraków, Litwa, Łęczyca
- podsudok v. podśedek
- podymne 303, 314
- policja v. komisja
- pontalia 168, 175, 200
- pontium curator 156, 182
- pop 275
- ormenskij 324
- popłatki v. podatki
- populus uterque 162, 168, 172, 176, 178; v. naród
- poruczenie 157, 159, 170
- porucznik 30
- poselstwo 407
- posesja (e) 346, 361, 369, 370 por. possessiones
- posłaniec króla 216
- posłowie, posły, poseł 223, 344, 359, 368
- cudzoziemskie 377
- do obcych 184, 224, 344
- v. Inflanty
- miasta v. Bielsk, Brańsk, Kraków, Wilno
- obieranie 306, 317
- obojga narodów 397
- opatrzenie na strawę 306
- powiatu v. Drohiczyn, Grodno, Kowno, Lida, Mozyr, Mścislaw, Nowogródek, Orsza, Oszmiana, Pińsk, Rzeczyca, Słonim, Wilno, Wilkomierz, Wołkowysk
- v. pozwolenie
- województwa v. Belz, Braclaw, Brześć Kujawski, Brześć Litewski, Inowroclaw, Kalisz, Kijów, Kraków, Lublin, Łęczyca, Mazowsze, Mińsk, Mścislaw, Nowogródek, Płock, Podlasie, Podole, Poznań, Rawa, Ruś, Sandomierz, Sieradz, Troki, Wilno, Witebsk, Wołyń
- ziemi i powiatów 190
- ziemscy, ziem 183, 184, 195—199, 203—205, 207—213, 226, 234, 235, 301, 302, 304, 307, 309, 311, 312, 333, 341, 347, 354, 355, 361—363, 366, 370, 376, 381, 389, 392, 394, 398, 412; v. Bielsk, Braclaw, Dobrzyń, Kijów, Krzemieniec, Łuck, Podlasie, Połock, Smoleńsk, Witebsk, Włodzimierz, Wołyń, Zakroczym, Żmudź
- posłuszeństwo, posłuszni 18, 326, 364, 383
- być 40
- derżati 22
- od... władzej i powinności i rozkazowania wyjmować 302, 313
- pospolite ruszenie 165
- pospółstwo 155—157, 219, 324
- possessionati 203, 204
- possessiones 15, 76, 194, 199, 200; por. bona, dobra
- possidere 83, 93, 97, 98, 104, 167, 175, 202
- postanowienie v. sejm
- postrihar 324
- potestas v. autoritas
- powet v. powiat
- powiat 35, 40, 50, 64, 79, 80, 87, 88, 92, 93, 96—98, 103, 104, 106, 107, 119, 163, 167, 172, 174, 182, 190, 194, 198, 199, 203, 204, 212—214, 235, 245, 260, 266, 299, 302, 305, 310, 313, 316, 319, 346, 361, 370, 394; v. Beresteczko, Biecz, Bielsk, Braclaw, Che-

- ciny, Chodecz, Ciechanowiec, Drohiczyn, Elbląg, Horodło, Kijów, Kleck, Krzemieniec, Mozyr, Mścislaw, Nowogródek, Orsza, Oszmiana, Owruż, Pińsk, Rzeczyca, Słonim, Upita, Wilno, Wiłkomierz, Włodzimierz, Wołkowysk
- pozwolenie (posłów, rad, stanów) 197, 302—304, 313, 317; por. consensus, zezwolenie
 pozwy 203, 305, 316; por. przypozwy
 praeconsul, proconsul 156, 182, 218, 228
 — por. burmistrz
 praedatores 175
 praedia 31, 201
 praeeminentia 391
 praefecti praesidorum 173
 praefectura v. prefektura
 praefectus metrices Regni 16, 21, 121
 praeiudicatum 399
 praeiudicium in... iuris et proprietatis 195, 200, 310
 praepositus v. prepozyt
 praestare v. fidelitas, iuramentum, obstagium, omagium, subsidium
 prałaci 35—38, 41, 46, 53, 54, 59, 60, 67, 68, 76, 77, 79, 80, 82—84, 86—90, 92, 94, 96, 99, 102, 103, 105, 107, 108, 110, 112, 115—118, 120—123, 125, 127—131, 133, 137, 138, 140—142, 144—146, 148, 149, 151—155, 159, 160, 162—166, 170—174, 339, 344, 347, 354, 359, 361, 362, 368, 403; v. Olkusz
 prawa 163, 166, 167, 180, 184, 191, 192, 203, 204, 209, 210, 212, 221, 223, 225, 312, 343, 344, 346, 357, 359, 368, 379, 381, 384, 397
 prawne przewłoki 168
 — rzeczy 305
 prawo koronne 223, 385
 — litewskie 223, 315
 — majdeburskie 203, 305, 316
 — mianskoje 24
 — o sędzie osobn. 399
 — pospolite 185, 224, 234, 235, 299, 345, 360, 369, 385, 391
 — zupełne a całe 301, 312
 prefektura 202, 204
 prełaci v. prałaci
 prepozyt v. Gniezno, Kruszwica, Łęczyca, Miechów, Płock, Poznań, Sandomierz, Skalmierz, Warszawa, Włocławek
 prezydent 365
 presbiter 242, 261
 princeps supremus Lith. 16, 25, 31, 38, 46, 62, 76, 83, 86, 96, 106, 107, 109, 111, 115, 150; por. dux
 principatus 64; por. księstwo
 — Lithuaniae 31
 — supremus Lith. 35, 39, 40, 46, 47, 79, 87, 92, 96, 103
 principes 35, 37, 41, 76, 77, 80, 82, 83, 86, 87, 92, 93, 96, 102—104, 115—117, 402
 prisjaha v. przysięga
 prisjaźniki 324, 328
 privilegia v. przywileje
 pristati pri korune korolestwa polskoho 25
 processus iuridicus extraiudicialis 205
 procesy prawne i nieprawne 205
 proclamatio v. zawołanie
 proconsul v. praeconsul
 profugi 168, 175
 prokurator polski na sejmie norymb. 34
 proles masculina 15
 promissio 32, 40
 proprietas 199, 310
 prothonotarius sedis apost. 83, 90
 proventus 31, 170
 sprzedać 65
 przedania 225
 prowokacje 203; por. pozwy
 provocatio 203; por. citatio
 przekładać na urzędy dworów, zamków, na dzierżawy 305, 316
 przez ręce 206, 226, 227, 307, 318, 372—373, 376; por. datum per manus i per manus
 przyjmowanie klejnotów książęcych 163
 przymierza 128, 165, 184, 224, 344, 359, 368
 przypozwy 203; por. pozwy
 przysięga (i) (koronie, królowi, księciu, księstwu) 20, 22, 58, 66, 67, 157, 164, 208, 222, 227, 230, 231, 234, 236, 297, 298, 302, 323, 324, 326—331, 347, 352, 357, 359, 362, 367, 375, 382, 383
 — cielesna zwykła 203
 — dygnitarzy i urzędników 225, 345, 360, 369
 — hospodara, króla, nasza 191, 198, 221, 223, 302, 304, 306, 312, 315, 317, 344, 399
 — ot... obowetelej 325
 — panów rady 306, 317
 — rad, dygnitarzy, urzędników, stanów 184, 224, 344, 359, 368
 — rota 229, 234, 235, 265, 266, 299, 363—364, 384
 — spolne 181
 — starosty 211
 — szlachty 320
 — wierności 6, 204, 319
 — por. iuramentum
 przystać do króla, Korony i Królestwa pols. 40
 przywilej(e), privilegium 53, 58, 63, 64, 67,

- 68, 200, 221, 224, 302, 303, 313, 314, 357, 359, 368, 385
 — Aleksandra 184, 185, 223, 224, 343—345, 358, 360, 366—369, 378
 — immunitatum 387
 — osobne 223
 — restitutionis 300
 — za wierne służby nadane 315
 przywozić w tytuł Korony 302—303, 313; w społeczność w część i w własność Korony polskiej 199; por. przywrócić
 przywrócić do Korony, Królestwu 230, 231, 301, 309; w społeczność, w część, własność i tytuł koronny 302—303, 313; w tytuł koronny 199
 przyzwolenie zobopolne i jednostajne 157, por. consensus, przyzwolenie, pozwolenie, zezwolenie
- Rada (koronna, litewska, nasza, polska, pańska) 44, 121, 160, 170, 188, 203, 306, 317, 382, 392, 394
 — dobra ks. D. Korybuta 18, 20
 — książąt i szlachecka 157
 — miasta Krakowa 169
 — osobne 183, 184, 223—225, 377, 390—392, 394; por. senat
 rady (koronne, litewskie, nasze, obudwu narodów, polskie) 156, 197, 224, 225, 231, 235, 301, 303, 304, 312, 314, 315, 343—345, 357—361, 367—369, 371, 373, 378, 380, 383, 384, 389, 392; por. panowie, panowie rada, senatorowie
 — pozwolenie
 — spolne 344
 rajca(y) miejsca 298, 324, 325, 328, 341, staryj 328
 reces (y) sejmowe 181, 183, 192, 223, 316, 342—344, 357, 384, 404
 recipere ad tenendum 106, 117
 recognitio 105, 217, 228, 297
 redditus 31, 107
 — dare 15
 redire v. devolvi
 referendarius v. referendarz
 referendarz (e) dworu 195, 206, 207, 226, 311, 318, 340, 372, 411
 regimen suscipere 117
 regimenty 396
 — koronne 381
 regnum (i) Poloniae, passim
 — communitas 3
 — totius 10
 — universitas 6, 8, 9, 11
 v. adhaerere, adiuuare, adiungere, applicare, assistere, deserere, devolvi
- reintegrare 413
 — in ius, sortem et proprietatem ac titulum 310
 reintegratio 305
 rejestr (y), registr, 325, 326
 — poborowe 328
 — przysięg 266
 rekuperacja 346, 361, 370
 relacja, za relacją (relatio, ad relationem), 113, 115, 119, 124, 207, 227, 228, 297, 373, 383, 384, 387—390, 392, 393, 395
 relatio v. relacja
 renovare 132; v. foedera
 renovatio 143
 renuntiatio iuris et facti 133
 represalia 175
 residere 117
 resignare Coronae R. P. 93
 respublica v. rzeczpospolita
 — uterque 160, 170; por. dominium, naród, natio, państwo, populus, status
 restituere 310
 restitutio 205, 228, 308, 309
 reverti v. devolvi
 revocare v. fidelitas
 rewizory (revisores) 202
 reza 342, 357
 rezydencja nasza 396, 397
 rycerstwo v. rycerstwo
 rzecz pospolitaja v. rzeczpospolita
 ritus v. legatio
 roki grodzkie sądowe 216
 — u sądów zamkowych 214
 — zamkowe 213
 rotmistrz 319 v. Braclaw, Upita
 rozdawać, rozdawanie 204, 346 por. dobra, wota
 rozkazanie własne króla 209—211, 229, 231, 234, 236, 299
 ruszenie v. wojna
 rycerstwo 113, 163, 165, 167, 189, 190, 208, 302, 303, 305, 306, 313—315, 317, 321, 341, 403
 rynek, rynki 211, 214, 265
 rząd czynić na sejmie 377, 391
 Rzeczpospolita 67, 120, 136, 140, 144, 146, 159, 161, 166, 169, 170, 173, 174, 176—181, 183, 184, 187, 190—192, 223, 225, 342, 344, 357, 358, 361, 364, 367, 368, 373, 377, 379, 380, 384, 386, 390, 392, 394, 395, 399, 404, 406, 408, 410, 414
 — koronna 208, 302, 313; koronnego państwa 214
 — miasta Bielska 219
 — obojogo państwa 160
 — spolna 343

- rzeźnicki v. cechmistrz
 rzymski zakon 305, 306, 314, 316

 Saecuritate omnibus praestare 396
 saepus 168, 175
 salis demissio 168
 sąd, sądy, sądowne, 180, 213, 214, 344, 359, 368, 399
 — akta 393
 — grodzkie 305, 306, 316, 325
 — królewski 305, 316
 — marszałkowskie 377, 391, 396
 — nasze 203
 — osobne (kor. lit.) 223
 — rzeczy, sprawy, 192, 305, 316
 — starostów 168, 203
 — uchwały 344, 359, 368
 — wielkie wojewody 203
 — zamkowe 214
 — ziemskie 203, 305, 306, 316, 365
 — zwyczaje 223
 sędzić alternatą 396
 scholastyk v. Gniezno, Kraków, Warszawa, Włocławek
 scismatici v. odszczepieńcy
 sculptura 150, 152, 153
 secretarius v. sekretarz
 sedelnik v. cechmistrz
 sejm (y), sejmowe 68, 154, 156, 160, 166, 170, 179, 187, 222, 342, 345, 357, 360, 369, 379, 383—386, 388, 390, 394, 397, 407
 — główny 197, 301, 312
 — koronny 159, 162, 181, 188, 191, 200, 315, 317, 391, 404
 — litewskie powiatowe por. sejmiki
 — norymberski 1430 r. 30
 — osobne 224, 345, 360, 369
 — postanowienie 383
 — prezenty, pożytki 396
 — spólny (e) 159, 161, 165, 169, 180, 185, 190, 191, 192, 221, 223—225, 338, 339, 342—345, 357, 360, 366, 367, 369, 382; koronne 183, 223, 359, 368; walny koronny 206, 207, 308, 318
 — uchwała 167, 222, 223, 225, 303, 314, 316, 346, 361, 369, 377, 381—383
 — walny 59, 72, 112, 130, 187, 189, 197, 208, 222, 226, 236, 342, 301, 304, 312, 314, 356, 377, 381, 392, 393; i główny 198, 301, 312; koronny 180, 185, 203, 209—211, 227, 229—231, 299, 303, 305, 306, 314, 316, 317, 339, 341, 378, 380, 384, 392, 395; spólny 183, 184, 190, 199, 209, 222, 225—227, 347, 354—355, 362, 370, 373, 376, 378; W-go Kstwa Lit. 155, 159
 — por. comitia, congregatio, consilia, conventio, conventus, dieta, parlamentum, reces, rząd sejmiki 203
 — powiatowe 183, 306, 316, 317, 341, 342, 356, 381
 — zmudzki 365
 sekretarz królewski (secretarius) 72, 120, 149, 151, 153, 179, 188, 189, 195, 206, 207, 226, 307, 311, 318, 350, 356, 372, 376, 382, 396, 404, 406
 — comitorum 398; v. konfederacja
 seliszcza 326; puste 320; por. osiadłości, dobra, bona
 senat (senat albo rada, senatus, senatus populusque) 157, 159—161, 166, 169—171, 174—176, 178, 186, 187, 203, 310, 381, 392, 394, 396—399, 404, 413
 senatores v. senatorowie
 senatorum dignitas 174
 senatorowie 45, 135, 155, 157, 159, 160, 166, 170, 171, 174, 175, 186, 397, 409, 410, 414; por. consilarii, panowie, panowie rada, rady
 serebszczyzna 235
 servare 28
 servi 168
 servicia (is) (in... consistere, degere, esse) 109, 236—238, 241, 242, 251, 257, 260, 262, 263
 servire 11, 40, 87, 93, 97, 103; por. oboedire
 sędzia 72, 89, 321, 378; v. Brześć Kujawski, Dobrzyń, Inowrocław, Kalisz, Kamieniec Podolski, Kraków, Kujawy, Lublin, Łuków, Poznań, Przemyśl, Sandomierz, Sieradz, Słonim, Sochaczew, Wieluń, Wyszogród
 — grodzki v. Biecz, Bielsk, Braclaw, Drohiczyn, Kraków, Łuck, Mielnik, Winnica, Włodzimierz, Żydaczów
 — marszałkowski 396
 — ziemski v. Bielsk, Braclaw, Ciechanów, Drohiczyn, Grodno, Krzemieniec, Kujawy, Łęczycza, Łuck, Mielnik, Nowogródek, Oszmiana, Winnica, Włodzimierz, Żmudź
 sierepczyzna v. serebszczyzna
 sigillum (a) ducale minus 143
 — Litwanicum 9, 10
 — nostrum 311
 — panów litewskich 187
 — regis, Regni, 119, 235, 395
 sistere v. obsidium
 skarb (koronny, litewski, nasz, spólny) 201, 304, 310, 312, 315
 skarbnik litewski 353

- skarbową kasę 399
 — komisja 399
 sljubowali, sljubić, v. ślubować
 służa (ę, gi, dzy) marszałków 377, 391
 — niścić 391
 — z myta 168
 — zamkowy 328
 służba, służboju, na służbie, 18, 22, 271, 272, 274, 275, 278, 282—284
 — ziemską wojenną 346, 361, 370
 służebni ludzie 165
 służebny 284
 służyć 40
 — wojny, wojnę 66, 303, 314
 sól 168
 spadki 312
 spisy, spiski spolne 181, 184, 222, 224, 225, 342, 343, 357, 358, 360, 362, 363, 368, 369, 381, 389, 394; stare 343
 spiż 168
 społeczność 379; v. unja
 spółek i zjednoczenie 343; v. unja
 spondere 15, 19, 31, 79, 87, 92—94, 98, 103, 104, 109, 116, 118, 119, 157, 310; v. assistentia, contravenire, fidelitas, iuramentum
 sponsio 92; fidei 164, 173
 spowinowacenie 69; v. braterstwo
 sprawce 155, v. mandatarii
 sprawiedliwość pograniczna 184
 sprzymierzenia przodków 128
 srebro 168
 stać wiernie i mocno przy nas 67; v. adhaerere
 stan (y) (koronne, litewskie, wszech stany) 156, 159—161, 163, 170, 179—182, 187, 190—192, 197—199, 208, 210, 211, 214, 221—225, 227, 231, 301, 302, 305, 312, 313, 315, 316, 341—343, 345, 347, 352, 357—362, 366, 368—371, 377—383, 385, 389, 390, 395, 407, 408
 — duchowny 155
 — inne 203, 231
 — książęcy 155, 160, 166, 167, 231, 344, 382
 — miejski 155, 182
 — panięcy, pański 166, 167, 214, 231
 — v. pozwolenie
 — rycerski 155, 160, 182, 209, 214, 233—235, 298, 325, 326; wszech stany rycerskie 265; szlacheckiego narodu 266
 — senatorski 182
 — skonfederowane 399
 — szlachecki 185, 214, 306, 317, 345, 360, 369; wszech stany rycerstwa 265
 — urzędniczy 166, 167
 — zieml i powietow 190, 204
 stannum 168, 175
 stare v. obstagium
 staroście 262, 324
 starościna 232, 233
 starosta, starostwo, 137, 138, 141, 145, 168, 184, 204, 208, 209, 211, 224, 234, 235, 299, 306, 317, 325, 326, 344, 359, 368, 381; v. Bełz, Biecz, Bielica, Bielsk, Braclaw, Brańsk, Brześć Kujawski, Brześć Litewski, Bydgoszcz, Chęciny, Chomsk, Ciechanów, Czchów, Czerkasy, Czersk, Czerwonogród, Dobrzyń, Dolina, Drahim, Drohiczyn, Drohobycz, Dubica, Dubno, Dyneburg, Ejszyski, Gniew, Gostyn, Gródek, Grodno, Halicz, Horodło, Hrubieszów, Inowłódź, Jasieniec, Kamieniec Litewski, Kamionka Strumiłowa, Kaniów, Konin, Kowno, Kraków, Krasnystaw, Krewo, Krzemieniec, Latowicz, Latyczów, Lelów, Lida, Linków, Lublin, Łęczycza, Łuck, Malborg, Małogoszcz, Merecz, Miadzioł, Mielnik, Międzyrzecze, Mińsk, Mścibór, Nowogródek, Odolanów, Opoczno, Osiek, Oszmiana, Pilzno, Pińsk, Podlasie, Połock, Przedecz, Przemyśl, Puck, Pyzdry, Radziejów, Ratno, Rogoźno, Rohatyn, Rożań, Sambor, Sanok, Sieradz, Słonim, Śniatyn, Sochaczew, Starogard, Stobnica, Sztum, Szydłów, Tczew, Tuchola, Tykocin, Tyszowce, Uszpole, Warszawa, Warta, Wielkopolska, Wieluń, Wilno, Wiłkomierz, Winnica, Włodzimierz, Wołkowysk, Wołpa, Wołyń, Wysokie Mazowieckie, Wyszogród, Żmudź, Żydaczów, Żytomierz
 status uterque 144; v. dominium, natio, naród, państwo, populus, respublica
 statut(y) 166, 167, 175, 221
 — Aleksandra 200, 209, 225, 304, 314, 346, 360—361; i Zygmunta 201, 304
 — koronny 305, 306, 315—317, 385
 — litewski nowy i stary 305, 315, 316, 346, 361, 370
 — polski 305
 — i ustawy w Litwie przeciw narodowi polskiemu 185, 224, 345, 360, 369
 v. przywilej
 stemmata 176
 stipendiarii 173
 stipendium militum 165, 173
 stipulatio v. manus
 stolice (krzesła w senacie) 66
 stolnik v. Litwa, Łęczycza, Nur, Podlasie, Poznań
 subcamerarius v. podkomorzy
 subdapifer v. podstoli
 subdita v. gens
 subditi nostri 202
 subicere se 111

- subici v. adhaerere
 subiecti homines 21
 subiectio (nem) 91; fidelitatis 16, 23, 50;
     promittere 21, 401; spondere 19
 subiudex v. podsędek
 subsellium uterque 159, 170
 subsidium praestare 205
 successio haereditaria 80, 87, 92, 97, 103
     — naturalis et haereditaria 223, 343, 358,
       367; v. sukcesja
 sud, sudowy; v. sąd
 sudja v. sędzia
 suffragia 162, 164, 173; por. wota
 sukcesja dziedziczna 180, 183, 379
 supremus v. consilium, ducatus, dux, princeps
 surogator v. Inowrocław
 susceptio (coronae, insigniorum) 163, 172
 swobody 58, 63, 163, 303, 306, 317; v. li-
     bertates, wolności
 synowie: niedzielni, nieoddzielni 284, 295
     — ziemscy 159
 szacunek rzeczom 377, 391; por. taksy
 szlachcic 329, 330, 333—338
     — niewiadomy 95, 348—350, 354, 411
     — ruski 335, 336
 szlachcice 204
 szlacheckie domy 361, 370
     — familje 344, 359, 368
     — naród 361, 370
     — słowo 362
 szlachectwo 58
 szlachta 37, 38, 41, 58, 59, 63—70, 127,
     128, 163, 165, 167, 190, 202, 208,
     213, 214, 216, 231, 266, 302, 303,
     305, 306, 313—317, 319, 321, 325,
     341, 356, 403; v. nobiles, nobilitas
     — powiatowa 156
 szlactich osełj 329, 330
 szljachta v. szlachta

 Ślubować 18, 25, 33, 42—44, 362
 ślub, ślubowanie 164, 347

 Tajemnice nie objawić 364
 taksa napoju, żywności 396
 targowe 200; ordynaryjne 396; por. cła
 telonea v. cła
 tenutae 27
 tenutarius 94, 105, 108, 120, 128, 133,
     147, 148, 237—240, 242, 244, 249,
     251—254, 257, 259, 261—263, 300;
     v. Kazimierz
 termini castrenses iudiciales seu communes
     213
 terra v. ziemia
 terram occludere 168

 teselskij v. cechmistrz
 theologus 149; v. doctor
 thesaura F. Lubartowicza 11
 thesaurarius v. podskarbi
 thesaurum v. skarb
 tiwon v. ciwun
 towary 167, 168, 175; v. merces
 tractatus v. traktaty
 traktaty 8, 11, 83, 88, 93, 104, 131, 179,
     182, 301, 343
 transducti v. mos
 transire 109, 117
 tret 407
 tribunus v. wojski
 tributa dare 66
 trucezaszy król. 335, 341; v. Polska
 trzymać v. jedność
 tutor v. Kazimierz
     — Regni Pol. 6
 twerze v. twierdze
 twierdze 20, 40; por. grody, zamki

 Uchwała v. sejm
 umocowany 355
 unanimis 46
 unio v. unja
     — cum Cruciferis 48, 49, 124, 402
 universales v. uniwersały
 uniwersał(y) 208, 210, 211, 216, 220, 227,
     229, 234, 235, 265, 298—300, 308,
     319, 321, 323, 325, 328—331, 375
     — otworzyste 213, 235
 universitas, nobilium terrigenarum 38, 121, 127
 unja 13, 41, 53, 60, 76, 80, 88, 93, 98,
     104, 116, 122, 123, 125, 128, 135,
     139, 142, 143, 146, 148, 149, 154,
     160—163, 166, 167, 169—172, 174—186,
     188—191, 207, 210, 211, 215, 216,
     221, 222, 224, 227, 228, 230—233,
     297, 308, 325, 338, 339, 342, 344—
     346, 348, 352, 354, 357, 359—361,
     363, 365, 366, 368—370, 373, 375,
     376, 378—385, 387, 389, 394, 398,
     399, 403, 404, 406, 411
 unjowane dobra 199
 urjad v. urząd
 urjadniki v. urzędnicy
 urząd(y) (koronne, litewskie) 66, 67, 184,
     191, 192, 203, 204, 224, 225, 234,
     235, 306, 315, 316, 328, 343—347, 357,
     359—361, 367—370, 377, 379, 381, 385
     — dworów przekładać na 305, 316
     — grodzki 298, 323, 329, 330, 388, 399
     — kanclerski 385
     — marszałkowskie 390, 396
     — miejskie 208, 214, 219, 298, 323, 396

- na... jest u kniazia 327
- starościny 265
- wójtowski 328
- zamkowy 213, 214, 321, 325, 375; przekładać 305, 316
- urzędnik (cy) 65, 159, 184, 190, 204, 206—209, 224, 231, 234, 316, 344, 359, 368, 376, 377, 390, 397; v Mordy, Sokółów
- dworscy, nadworni 156, 160, 203, 205, 305, 316
- knehini 323
- miejscy 325, 328
- nasi 307, 318, 372
- powiatu 299
- ziemscy 155, 156, 160, 211—214, 233, 235, 298, 303, 305, 306, 313, 315, 317, 325, 326
- urzędowe sprawy 192
- ustawy 377, 398; por. statuta
- utifrui, uti, 31, 53, 54, 70, 199, 200, 310
- utilitates 31, 39, 46, 96, 103, 107, 146
- dare 15
- uzitki 30

- Vacare v. wakować
- vasalli 50
- vectigalia 176
- nowa 167, 175
- venator v. łowczy
- vendendi facultas 65
- venditio 119
- vexillifer v. chorąży
- vias expeditionales facere 66
- vicarius v. wikary
- perpetuus 51, 52
- vicecancellarius v. podkanlerzy
- vicecapitanens v. podstarości
- victualia 79, 82; por. żywność
- vidimus forma 376
- villae v. wsi
- violentia 168
- visitare dominia 118
- vocare 47; v. eligere
- volumen legum 397
- voluntas unanimis 120, 133
- vota communia 137, 140, 144, 162, 164, 172, 173, 176; votum unanime 117

- Wakować 204, 225, 306, 316, 345, 360, 369
- walka z Moskwą 406, 407
- warta marszałka 396
- wcielać, wcielenie 61, 63, 64, 199, 387; por. incorporatio
- wdowa 326
- wernost 18, 20, 24; wernu byti i posłusznu sljubowati 29, 30
- wianowne imiona 167
- wiara katolicka (chrześcijańska) 39, 46, 63, 66, 67
- wieczności 225
- więzienie 326, 377, 391, 396
- wikary v. Kobylino, Kościan, Kraków
- wina 209, 210
- władycha łuckij 323
- władza 166, 362
- własność 199, 346; por. proprietas
- włość v.
- włóka 303
- osiadła 200, 314
- wojewoda, województwo 6, 8, 18, 89, 146, 156, 178, 179, 182, 186, 187, 192, 195, 202—204, 210—212, 229, 306, 311, 323, 326, 373, 404, 410; v. Bełz, Braclaw, Brześć Kujawski, Brześć Litewski, Chełmno, Gniewków, Inowrocław, Kalisz, Kijów, Kraków, Lublin, Lwów, Łęczyca, Malborg, Mazowsze, Mińsk, Mścislaw, Nowogród Siewierski, Nowogródek, Płock, Podlasie, Podole, Połock, Pomorze, Poznań, Rawa, Ruś, Sandomierz, Sieradz, Smoleńsk, Troki, Wilno, Witebsk, Wołyń
- wojewodzie 156, 182, 207, 210, 217, 230, 327, 340
- wojewodzina 231
- wojna 306
- na wojnie 167, 317
- ruszenie na wojnę 303, 314
- służyć 66, 314
- wojenny rozdział statutu lit. 316
- prace 188
- wyprawy 201
- wojski 99, 138, 215; v. Bielsk, Drohiczyn, Kraków, Lublin, Łęczyca, Łuck, Mielnik, Pińsk, Sandomierz, Sieradz, Warszawa, Wieluń, Winnica, Włodzimierz, Wyszogród
- wojskij v. wojski
- wojsko 167, 398, 399; por. exercitus
- wolności 61—65, 68, 112, 163, 166, 169, 204, 209, 221, 306, 344, 359, 368, 379
- dóbr mieszczanstwa 293
- koronne (Królestwa Polskiego, polskie) 200, 214, 302, 303, 316, 381
- obojogo państwa 184
- wielkiego księstwa 384
- worotnyj zamku 321
- wota rozdawać 377, 391, 396
- wotować 306, 317
- woźny powiatu v. Łuck, Włodzimierz
- zamkowy v. Drohiczyn
- ziemski 213; v. Bielsk, Drohiczyn, Mielnik
- wójt miasta v. Braclaw, Winnica, Włodzimierz
- wójtowski grunt
- miejsce 320

- wracanie rekuperowanych dóbr 361, 370
 wrad, wrjad, v. urząd
 wradnik v. urzędnik
 wradowuje v. urzędowy
 wsi 31, 50, 65, 76, 79, 80, 82, 87, 88, 92, 93, 96, 97, 103, 104, 194, 198—201, 302—304, 310, 313—315; v. bona, dobra, osiadłości, seliszcza
 wybieranie 163, 164; v. elekcja
 wybiraty płat 328
 wykonanie wszystkich praw i przywilejów Korony 197; v. egzekucja
 wyroki 167, 191
 wysady 344; v. sądy
 wysługi (wysłuhy) 192, 304, 315, 361, 369
- Ymenje 326 v. dobra
- Zagrodnicy 303, 314
 zakon v. grecki, rzymski
 załoga: w załodze pozostać 4, 5, 7, 9; por. obstagium
 — zamku 201
 zamek (i) 40, 173, 194, 198—201, 208, 211, 302, 304, 305, 309, 310, 313, 315, 316, 320, 328; v. Braclaw, Drohiczyn, Łuck, Pieskowa Skała, Pików, Tęczyn, Winnica, Włodzimierz
 — budowanie 66
 — hrodzki 325
 — rekuperacja 346, 361, 370
 — robienie i poprawowanie 303, 314
 — v. załoga
 zamiana (y), zamienić, 65, 185, 192, 201, 202, 224, 304, 315, 345, 346, 360, 361, 369, 370; por. commutatio
 zamiana v. zamiana
 zapisania sum pieniężnych 304, 315
 zaprzysięganie 399; v. przysięga
 zasadzenie sejmowe 107; zasiedzenie 160
 zastaw (y) 192, 225, 304, 315, 323, 327, 346, 361, 370
 zawołanie (a) 54, 70, 314, 381
 zbiegowie 168
 zbór 324
 zebranie wszystko W-go K-stwa Lit. 127
- zemenin, zemljane, 18, 328
 — hospodarskij 328, 330, 375
 — hrodskie 330
 zemlja v. ziemia
 zezwolenie 63, 231, 343, 357, 362, 370; por. consensus, pozwolenie
 zgoda warszawska 359, 368
 ziemia (e) 11, 15, 18—20, 23, 24, 35—37, 40, 43, 47, 50, 54, 61, 62, 64, 66, 67, 76, 79, 80, 87, 92, 96, 103, 107—109, 119, 156, 163, 182, 190, 194, 195, 197—201, 203—205, 207—212, 216, 218, 220, 228, 233, 235, 236, 260, 264, 297, 300, 302, 308—311, 341, 344, 346, 361, 370, 383; v. Bielsk, Chełm, Ciechanów, Dobrzyń, Elbląg, Halicz, Kijów, Kujawy, Łęczyca, Mazowsze, Podlasie, Podole, Połock, Pomorze, Ruś, Sandomierz, Sieradz, Siewieska, Smoleńsk, Troki, Wieluń, Wołyń Zakroczym, Żmudź
 zjazd (y) 166, 177, 201
 — albo sejmy (sejmiki) 203, 204
 zjednoczenie 169, 197, 223, 301, 312 v. unja
 złoczyńcy 377, 391
 złoto 168
 znak koronnego herbu 317; v. orzeł
 — na chorągwiach wojennych 204
 zołotar 3
 związek i społeczność 342; v. unja
 zwierzchność (królewska, nasza, pańska, zw. pan) 191, 303, 305, 314, 316, 325, 342, 347, 357, 370, 380
 zwirchnost v. zwierzchność
 zwyczaj 60, 64—66, 133, 138, 140, 141, 144, 145, 174, 176, 177, 184, 185, 200, 203, 223, 224, 346, 360, 369, 385
 — nabywanie wedle 345
 — ziem 204
 — v. consuetudo, obyczaj
- Żelazo 168
 żena v. żona
 żołnierz najemny 201
 żona 326, 345, 369
 żydzi 209, 320, 321, 324
 żywności taksa 396

99002

90004

WYKAZ TREŚCI.

	Str.
Przedmowa	III
Wstęp	VII
I. Dokumenty oryginalne	VII
1. Archiwum Kapituły Krakowskiej, str. VII. — 2. Archiwum Skarbcza Koronnego, str. VIII. — 3. Archiwum Wielkiego Księstwa Litewskiego, str. XVII. — 4. Inne archiwa, str. XXVI.	
II. Kopje	XXVII
1. Metryka Koronna, str. XXVII. — 2. Metryka Litewska, str. XXX. — 3. Kopje różne, str. XXXI. — 4. Kopje w archiwach obcych, str. XXXIII. — 5. Kopje Dogiela i Naruszewicza, str. XXXIII.	
III. Wydania z czasów Rzeczypospolitej	XXXIII
1. Wydania średniowiecznych aktów unji, str. XXXIV. — 2. Wydania aktów unji z późniejszej epoki, str. XXXV.	
IV. Księgi sądowe	XXXVI
1. Oblaty, str. XXXVI. — 2. Wpisy, str. XXXVI.	
V. Zasady wydawnictwa	XXXVI
VI. Wykaz archiwów i bibliotek, z których korzystano przy niniejszem wydawnictwie	XXXVIII
VII. Wykaz cytowanych dzieł	XXXIX
Wykaz aktów pomieszczonych w tem wydawnictwie	XLII
Uzupełnienia i poprawki	414c
Wykaz osób i miejscowości, ułożył dr Marjan Friedberg	415
Indeks rzeczowy, ułożyła dr Marja Wojciechowska	552

- Konopczyński Wł. Kazimierz Pułaski. Życiorys. Z 14 ilustracjami. Kraków 1931, 8-o, str. XII + 420. 30—
 Vetulani Adam. Lenno pruskie, 1930. 12—
Biblia Szarospatacka. Podobizna kodeksu reform. gimnazjum w Szarospataku. Wydał Ludwik Bernacki. Kraków 1930, folio, str. 20 + 399 tablic światłodrukowych. 200—

Archiwum Komisji historycznej. Serja 1. Tom I (Scriptores rerum Polonicarum, t. IV) 8—

Treść: Kętrzyński Wojciech. Stanisław Górski Conciones in maximo totius regni Poloniae conventu apud Leopolim de republica habitae a. 1537, str. 1. — Liske Ksawery. Dwa dyjaryjusze kongresu wiedeńskiego r. 1515, str. 89. — Liske Ksawery. Ulryka Werduma dyjaryjusz wyprawy Jana Sobieskiego z r. 1671, str. 183. — Sereżyński Władysław. Ostatnie Stebelskiego prace, wydane z autografu, wstępem i przypisami objaśnione, str. 263. — Scipio del Campo Jan ks. Sprostowania i uzupełnienia do ostatnich prac Stebelskiego, str. 395. — Smolka Stanisław. W sprawie artykułu p. n. Tradycja o Kazimierzu Mnichu, str. 397. — Sokółowski August. Spór o książkę (K. Cichońskiego Alloquia Osiecensia), str. 401. — Wisłocki Władysław. Biblijografija historii, geografii historycznej i historii prawa polskiego z r. 1877, str. 407.

— Tom II (Scriptores rerum Polonicarum, t. V) 8—

Treść: Sokółowski August. Listy księcia Jerzego Zbarskiego, kasztelana krakowskiego, lat 1621—1631, str. 1. — Szujski Józef. Rewizya województwa połockiego z roku 1552, str. 173. — Wisłocki Władysław. Dyaryusz Komisji Bydgoskiej w roku 1614, z rękopisu Jakóba Zadzika, znajdującego się w Bibliotece Jagiellońskiej, str. 257. — Wisłocki Władysław. Biblijografija historii, geografii historycznej i historii prawa polskiego z lat 1878—1880, str. 345.

- Tom III (Scriptores rerum Polonicarum, t. IX) wyczerpany
 — Tom IV (Scriptores rerum Polonicarum, t. XII) wyczerpany
 — Tom V (Scriptores rerum Polonicarum, t. XIII) wyczerpany
 — Tom VI wyczerpany
 — Tom VII wyczerpany
 — Tom VIII wyczerpany
 — Tom IX wyczerpany
 — Tom X wyczerpany 10—

Treść: Inwentarz dóbr i dochodów biskupstwa włocławskiego z r. 1534 — wydał Bolesław Ulanowski, str. 1. — Acta capituli Plocensis ab a. 1514 ad a. 1577 — edidit Boleslaus Ulanowski, str. 129. — Materiały do dziejów kolegiaty Pułtuskiej — wydali B. Ulanowski i St. Zachorowski, str. 306.

— Tom XI 10—

Treść: Barwiński Eugenjusz. Archiwum ks. Radziwiłłów w Nieświeżu, str. 1. — Bałaban Majer. Spis żydów i karaitów ziemi katolickiej i powiatów Trembowski i Kołomyjskiego w r. 1765, str. 11. — Polackówna Helena. Materiały do heraldyki polskiej, str. 32. — Kuntze Edward. Expens dworu królowej polskiej Katarzyny, żony Zygmunta Augusta, str. 116. — Kutrzeba Stanisław. Ordo coronandi regis Poloniae (4 tabl.), str. 133. — Prochaska Antoni. Z archiwum Zakonu niemieckiego, analecta z wieku XIV i XV,

str. 217. — Wittyg Wiktor. Rozsiedlenie i gniazda rodowe szlachty ziemi rawskiej w w. XVI (1 mapa), str. 257. — Ptaśnik Jan. Akta norymberskie do dziejów handlu z Polską w w. XV, str. 294. — Semkowicz Władysław. Mazowieckie przywileje rodowe z XIV i XV w., str. 361. — Krzyżanowski Stanisław. Podrody Kazimierzowskie 1407—1432, str. 392. — Krzyżanowski Stanisław. Rachunki wielkorządowe krakowskie z lat 1461—2 i 1471, str. 466.

— Tom XII, część 1

Treść: Konopczyński Władysław. Materiały do dziejów genezy Rady Nieustającej, str. 1. — Halecki Oskar. Z Jana Zamojskiego inwentarza Archiwum koronnego, str. 146.

Serja 2. Tom I

Treść: Abraham Władysław. Sprawozdanie z poszukiwań w archiwach i bibliotekach rzymskich do dziejów Polski w wiekach średnich za lata 1899—1914, str. 1. — Kopjasz rzymski Erazma Ciolka z pocz. wieku XVI — opracowali Kutrzeba Stanisław i ks. Fijałek Jan, str. 66. — Kaczmarczyk Kazimierz. Działalność niemieckiego Zarządu archiwalnego w Warszawie w latach 1915—1918, str. 114. — Kłodziński Abdon. O Archiwum Skarba Koronnego na Zamku krakowskim, str. 124. — Kłodziński Abdon. Indeks osób i miejscowości całego tomu, str. 578. — Omyłki i uzupełnienia, str. 634.

— Tom II

Treść: Instrukcja wydawnicza dla średniowiecznych źródeł historycznych, opracowała Komisja historyczna Polskiej Akademji Umiejętności przy współudziale Towarzystw Naukowych we Lwowie, Poznaniu, Warszawie i Wilnie, str. 1. — Polityka i ustroj Generalności Konfederacji Barskiej, dwa nieznanne przyczynki — wydał Władysław Konopczyński, str. 41. — Wykaz polskich łóż wolnomularskich oraz ich członków w latach 1738—1821, poprzedzony zarysem historii Wolnomularstwa Polskiego i ustroju Wielkiego Wschodu Narodowego Polskiego — podał Stanisław Małachowski-Lempicki, str. 112. — Diarusz Senatu z r. 1830—1831 — wydał Stefan Pomarański, str. 431. — Uzupełnienia i sprostowania, str. 630.

Archiwum Komisji Historji Wojskowej.

Nr 1. — Konopczyński Władysław. Materiały do dziejów wojny konfederackiej, 1768—1774 r.

Nr 2. — Pawłowski Bronisław. Dziennik historyczny i korespondencja polowa generała Sokolnickiego 1809 r.

Podręczniki:

Benni T., Loś J., Nitsch K., Rozwadowski J., Ułaszyn H.	
Gramatyka języka polskiego	12—
Gawroński A. Gramatyka sanskrycka	30—
Morawski K. Zarys literatury rzymskiej	6—
Moszyński K. Kultura ludowa Słowian. Cz. I. Kultura materialna	30—
Pisownia polska. Przepisy, słowniczek. Wydanie X. wyczerpane	
Sinko T. Literatura grecka, tom 1, część 1.	20—
— Literatura grecka, tom 1, część 2.	30—
Witkowski St. Historjografja grecka i nauki pokrewne. Tom I.	7—
— Historjografja grecka i nauki pokrewne. Tom II.	7—
— Historjografja grecka i nauki pokrewne. Tom III.	10—
Zieliński T. Tragodumenon libri tres	10—